

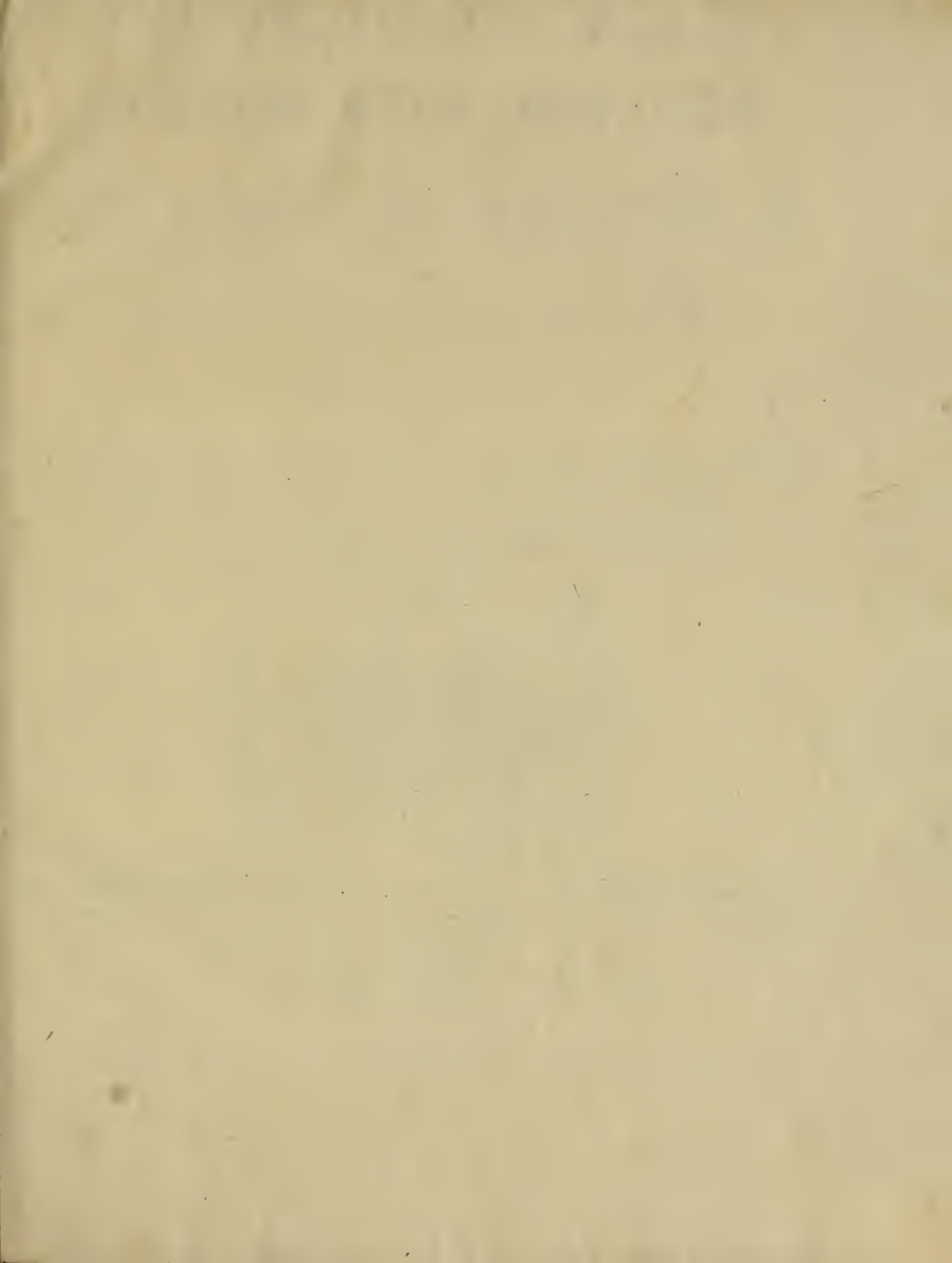
for Ps-1 source, cf. p. 8. Marked
Ps-1 (p. 11) written in constant.
paraph for D. XXI. c. 2.

See Trat. de Droit Commercial
t. V, pp. 821-825.

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

<http://www.archive.org/details/justinifebronij00hont>

Schafelwillems. Shaftsbury. 26 Aug. 1958.

JUSTINI FEBRONII J Cti
DE
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS,
AD
REUNIENDOS DISSIDENTES
IN RELIGIONE CHRISTIANOS
COMPOSITUS.

BULLIONI
APUD GUILLELMUM EVRARDI
MDCCLXIV.

1st ed. 1762 by G. C. Lenger - Frankfurt a. M.

Johann Keesler
H. Keesler
H. Keesler 1761-1770

Handwritten text at the top of the page, possibly a date or reference number.

JUSTICE OF THE PEACE FOR

STATE OF TEXAS

ALLIANCE FOR

THE

PEOPLE

MEMBERSHIP DISSENTS

IN

THE

STATE

OF

TEXAS

AND

THE

PEOPLE

OF

THE

STATE

OF

TEXAS

AND

THE

PEOPLE

OF

THE

STATE

OF

TEXAS

CLEMENTI XIII.

SUMMO PONTIFICI,

PRIMO IN TERRIS CHRISTI VICARIO.

Junctus Cathedræ Petri, tanquam Centro Catholicæ unionis, à quo separari nunquam permissum est: motus profundo respectu erga Romanam Sedem, tanquam in Ecclesia Primam: plenus sincerâ veneratione erga eum, quem divina Providentia locavit in Apostolico throno, quemque submissè colo ut successorem Principis Apostolorum, qui Primatum in universa Ecclesia divinitus institutum, legitimè tenet: de hujus Primatûs jure tractare præsumens, ejusdem veros terminos delineare aggredior, ultra quos quidquid suscipitur, sanctæ nostræ Religionis exitiosum esse intelligitur, tam quoad internam

Ecclesiæ regimen , quàm quoad illud decus & splendorem , quo illa in facie Orbis indiget apud exteros , ut hi ejus suavitate , Christi instituto conformi , leniter fortiterque attracti , nobis aliquando in eâdem doctrinâ , & sub eodem visibili Capite confocientur . Scilicet omnia mea vota & conatus illuc tendunt , ut cesset aliquando fatalis illa divisio , quæ duobus sæculis & ultrâ scindit Ecclesiam , ita , ut conformiter ad mentem Magni Leonis Papæ *nihil* vel ipsis adversariis nostris *remaneat in fide dubium* , *nihil* inter nos & ipsos *in charitate divisum* . Porro , quidquid arbitrentur & dicant minùs perspicaces , summæ Sedis dignitatem magis ex regulis humanæ ambitionis , quàm ex verâ ejus indole existimantes : genuina ejus majestas (vel ipsis id agnoscentibus & profitentibus Romanis Pontificibus) consistit non in diminutione , sed in conservatione jurium Episcopaliû , & privilegiorum omnium Ecclesiarum .

Epist. ad
Theodos.
Aug. 40.
alias 25.
Cap. 3.

Non dubito , quin futuri sint , qui mihi temerè objiciant , à me Pontificiam authoritatem repudiari . Ego sane potestatem nullam rejicio quæ ad utilitates Ecclesiæ , ad coædificationem Templi , hoc est ad compactionem membrorum , corporisque Christi conjunctionem pertinere videatur ; illam verò , quæ dominatum , à Christi instituto alienum , florentioribus Ecclesiæ sæculis incognitum , iis , qui foris sunt , terribilem quærit , à populi cervicibus removendum contendendo . Vicarium Te , Beatissime Pater , Christi agnoscimus omnes Catholici ; at Vicarius Christi est , qui ejus partes suscipit , vicariâ bonâque fide mandata ejus , cujus munus subit , exequens , non ad dominationem

comparandam , sed ad Christi doctrinam re ipsâ , plus quàm verbo , celebrandam . Probè verèque Episcopus Lincolniensis in Epistola ad Innocentium IV. Papam: *Apostolicæ Sedis sanctitas non potest nisi quæ in ædificationem sunt , non destructionem ; hæc enim potestatis plenitudo , omnia posse in ædificationem .*

apud Mat-
thæum
Paris ad
an. 1253.
p.m.583.

Agnitum fuit in Tridentino , teste Francisco de Vargas Regis Hispaniæ Oratore , Hæreticos indies insolentiores fieri , ex quo dispiciant graves in Ecclesia abusus non reformari . Nemo prudens dubitat (& Hæretici nobis id ipsum quotidie objiciunt) inter hos abusus illum esse gravissimum , qui in excessu sacræ potestatis consistit . Claudius Espençæus , vir pius , & boni ecclesiastici Zelator , Pio IV. Papæ prædixit , nisi reformetur disciplina Ecclesiæ , præsertim Romanæ , majorem adhuc , quàm edusque fuerat , futuram populorum à fide defectionem . Quod ille prædixit , probavit eventus . Eodem jure & fundamento mihi licet augurari , nisi ea reformatio effectivè fiat , reunionem Hæreticorum cum Orthodoxis minime secuturam . Tanti interest Tuâ , Ecclesiæ , ac causæ Dei , sollicitè indagari , & candidè aperiri , in quo hi abusus , maximè circa regimen Ecclesiasticum , consistent . *Jus est , Pater , jus est veras exprimere voces , præsertim apud eum , qui amator est & patronus veritatis : utinam audiretis , quomodo insultant vobis hostes Ecclesiæ !* ita ad Te , supreme Ecclesiæ Christi Pontifex , scribere præsumo calamo Joannis Saresburiensis electi Carnotensis Episcopi . Equidem ad satisfaciendum Hæreticis jura Romani Pontificis minuenda non sunt , neque veritati consulitur , si ea cum errore componitur .

Vid.
Cap. VI.
§. 12.

cit. Cap.
VI. §. 13.
n. 11.

Epist. 60.
inter Epi-
stolas S.
Thomæ
Cantu
arien.

nitur . Verùm hic nemini suum , quodque vero jure competit , tollitur ; superfluum & usurpatum abrogatur , amore pacis & justitiæ . Non ipsam Pontificiam potestatem , sed excessivum ejus ulum moderandum , & ad normam genuinorum Canonum temperandum esse sustinetur . Inter Christum & Belial incedere medium , magna , fateor , impietas est ; at inter Scyllam & Charybdim medium tenere cursum , arbitror esse prudentiam .

Judica me (sic Te conjuro , Pater Sancte) me inquam , & hanc causam nostram , seu potius Ecclesiæ , amatissimæ illius Christi Sponsæ , in verbo S. Stephani Papæ & Martyris : *Nihil innovetur , nisi quod traditum est* : & vide , si toto hoc Tractatu veras , an apocryphas Traditiones secutus sim . Confer nova ac vetera , & appende animo non præoccupato de justo , æquo , & bono stateram . Non novum vulnus detego , sed antiquum & exulceratum , atque hoc etiam titulo gravius , & sanando difficilius . *Quod ergo erat tunc* (tempore Concilii Viennensis & Constantiensis) *dolendum , nunc* (postquam fatis cognitum , atque origo & sedes mali detecta fuit) *auferendum est , non asperè , sed , sicut scriptum est , in spiritu lenitatis & mansuetudinis* . Cavebis tamen (sic in Domino confido) ut media , quibus in hunc finem utendum est , non tam sint *lenia* , quàm potius *levia* , ut vel hoc ipso pro Te & Tuo pontificatu remaneant infructuosa , ac magnum illud sacræ reformationis & reunionis meritum Tuis relinquatur in Petri cathedra successoribus . Finaliter tanto morbo medicina efficax ferenda erit ; si mollia non juvant , succedent aspera . In Gravaminibus Centum , compilatis

apud Cy-
prianum
Epist. 75.

S. Augu-
stin. Epist.
22. alias
63. ad Au-
rel. Car-
tag.

latis anno 1523. in Comitibus Norimbergensibus, declarant Status Imperii Germanici, se, si Pontifex gravamina ipse non tollat, de viis & mediis cogituros, quibus liberari à tantis molestiis valeant. Durius sanè foret, nec sanctæ Sedi adeo honorificum, si sæculares Potestates, auctoritate sibi ad tuendos subditos adversus omnem exteriorem vim, & injuriam (quod enim non jure suscipitur, & alium onerat, injurià meritò appellatur) desuper datâ, uti deberent ad tollendos illos, de quibus querimur, sacri regiminis excessus. Vide itaque, an non expediat, ut conveniente Tuæ auctoritatis moderatione, & usurpatorum spontaneâ dimissione tantum opprobrium prævenias. Noli fidem adhibere adulatoribus, qui dicunt, tuum & successorum tuorum imperium semper substiturum. Vincula servitutis, ultra condignum adstricta, facem accendunt, docentque uti lumine rationis ad reclamandam competentem libertatem. Quod veritate oppugnatur, diuturnum esse non potest; & invisum imperium, postquam ejus vera indoles cognita est, nunquam retinetur diu. Non omnia posita sunt in eloquentiâ atque potentiâ: est quædam veritatis atque sanæ doctrinæ vis, eaque tanta, ut neque imperio prohiberi, neque viribus superari valeat.

Non ignoro, quàm parum tuis Curialibus placita proponam; scio etiam, quibus incommodis vera in hoc genere scribentes se se exponant. Dudum ingemuit piissimus Gersonius: *Heu! quòd gravius plecteretur agens contra unum Papæ decretum, quàm delinquens contra divinum præceptum, & Evangelium, juxta imperium Christi ad Phariseos: Irritum fecistis mandatum Dei*

Consideratione 30. de Cordis directione.

Dei propter traditiones vestras . Sed nihil metuo , nec quidquam molestiarum aut incommodi recusor , dummodo reversio ad cœtum Christi fiat , & accessio . Verùm alius , & gravior , isque indeclinabilis Te manet metus ; hunc denunciavit tuus in sæculo IV. decessor siricius , hæc ad diversos Episcopos scribens : Romanus

Epist. 6.
n. 1.

Portifex , cui omnium Ecclesiarum cura demandata est , metum divini iudicii cogitare debet , ne audiat Dominum dicentem , Rejecistis mandatum Dei , ut traditiones vestras statuatis . Quid enim aliud est , rejicere mandatum Dei , quàm privato iudicio & humano consilio novis rebus constituendis liberius delectari . „ Nostrum , inquit

Operum
pag. 483-

„ Espencæus (nostrum inquam ego) est etiam quantumvis magnos & maximos admonere , hortari , efflagitare , qui nos inter tot licet infirmitates , sordes , & abusiones in officio & obedientiâ continemus : non perduellium aut desertorum , quibus cum eâ , quam reliquerunt , Ecclesiâ , nihil vel commune vel negotii esse vel potest , vel debet . “ Præsumo cum eodem Espencæo ita prosequi : „ Equidem minus speraverim , mea lectum ab Episcopis iri , in quorum rem scribo ; sed si fortè tamen ad eorum vel aures vel manus pervenerint , non diffido vel eorum summum (Pontificem) pro suâ tum pietate , tum medendis nostris abusibus & erratis voluntate boni consulturum . Nam & ejus sanctitatis præcessor Paulus IV. , cum horum partim atque privatim monerem , adeo non est offensus , ut seriò cogitârit de me Romæ retinendo , non sine honore , quem ea sedes largiri solet maximum . “

Sanè agimus causam Christi Capitis nostri . Tu videris ,

deris , sanctissime Pater , an ea propter humanas rationes , quæcunque illæ esse valeant , deferenda sit . Quid respondeamus Tu & ego , brevi ante tribunal ejus , quod omni politicâ consideratione superius est , comparituri , si stationem nostram deseruerimus : ego , cui ex Patrum dictis & Conciliorum actis loquendi qualecunque talentum datum est , *tacendo* : Tu , in cujus manibus sacra auctoritas posita est , *non operando* conformiter Traditioni , ad nos per eosdem Patres & Synodos fideliter transmissæ , sicque optatam illam , ac Deo placitam Ecclesiarum unionem , quantum in nobis est , impediendo . Non hic me excusabunt discrimina , quibus talia proferentes se se solent objicere ; neque Te Curialistarum , quorum summopere interest hæc consilia impediri , inconcinnæ vociferationes . *Si adhuc hominibus placeremus , Christi servi non essemus .* Tuum est , per Te ipsum de jure & facto Tuo primum judicare , eo candore , quo id facturus esses , si non Caput universalis Ecclesiæ , sed qualis non ita pridem fuisti , doctus prudensque adhuc tores Episcopus in Statu Veneto , ejusdemque Reipublicæ , qualis origine es , Nobilis Civis ; in qua quomodo de juribus Primæ sedis respectu aliarum Ecclesiarum , & de stylo Curie ejusdem , qualis modò est , sentiatur , pauci ignorant . Illaudabile habitum est Pio II , quòd de jure Romanæ sedis aliter senserit , aut saltem scripserit Pontifex , aliter Æneas Sylvius . Veritas una est , nec alia nunc erit , quàm fuerit ante quinquennium .

ad Galat
Cap. i. v.
10.

Cur in gratiam Romanæ gentis , de qua nonnulli aiebant , fatius esse , relinquere totum septentrionem in secessu majoris partis , quàm intuitu gregis Catholici ,

lici , qui adhuc per Germaniam superest , recedere à moderno systemate politico Curiaë , cur , inquam , in hujus gentis gratiam differs muneris Tui Apostolici partes , quod superinducta jubet refecari , ut oves , quæ secesserunt , ad ovile redeant , quæ manserunt , eò lubentiùs permaneant ? Nôsti Romam , nôsti genium Curiaë : attollunt Romani Papam ultra modum , ut se pascant , repleantque marsupia denariis : colunt Te solum propter se , & ad sua desideria : Rege , sicut illi Te regere non amant , abdica quæ primitùs & legitimè Tibi non sunt data , & illico videbis , quid Tuû loco coluerint , quidque sibi avaritia decedere conqueratur . Quid externarum nationum Pontifices , viri Sancti atque ad rectum tendentes , exspectare possint à Romanis , docent nos historiaë Papparum ex Germania oriundorum , Gregorii V. Saxonis ; Clementis II. Bambergensis Episcopi ; Damasi II. Bavari , Episcopi Brixienfis ; Leonis IX. Alfataë ; Victoris II. Bavari ; Stephani IX. Lotharingi ; & in ipso reformationis tempore Adriani VI. Belgæ . Horum fata cum non timeas , cur pigeat Te , Papa Sancte (ut vox populi Romani erat , & adhuc est) perficere cœpta , opere exequi propositum : *non servire Curialium desideriis cum dispendio animæ , & animarum ? Esto firmus in via Domini , & in veritate sensûs tui , & scientiâ ; & prosequatur te verbum pacis & justitiæ .* Cogita , quòd Deus talium laborum , verè Apostolicorum , solus sit remunerator ; neque enim in aliquo alio salus , nec spes apud homines ulla .

Ecclesiasti-
ci Cap. V.
v. 12.

Sed vix credibile est , quantum ad hæc exequendum , & ad frangendos contrarios aulicorum conatus , requi-

requiratur animi ac Apostolicæ fortitudinis . S. Bernardi de Consideratione Libros , ad dirigendos summos Pontifices , imò ad regendam universam Ecclesiam quasi divinitus dictatos ; non modò Eugenius III. ad quem scripti sunt , sed præ cæteris Pius V. & Gregorius XIII. tanti faciebant , ut eorum lectionem etiam mensæ adhiberent : Clemens XI. mox atque ad supremum pontificatum tantùm non invitus raptus fuisset , eundem divum Bernardum propter summam loquendi , monendi , etiam arguendi libertatem sibi gratissimum omnium consiliorum suorum participem facere decrevit , & seorsim typis iterum subjici jussit laudatos de Consideratione Libros , qui pro enchiridio ei essent , ac facilè possent circumferri , nec ab ejus unquam avellerentur conspectu . Non ignoras , Beatissime Pater , in iisdem Libris dispensationes sine causa taxari ut *crudeles dissipationes* : & meritò ; quia sic dispensato porrigitur gladius , quo animam suam jugulet . Nôsti quoque eodem Opere Bernardum non minùs justè , quàm amarè , queri , per Regularium exemptiones , quæ tunc multùm invalescebant , *perturbari terminos , quos Ecclesiis posuere patres , confundi ordinem , mutilari diœceses & Ecclesias membris , tolli cum læsione justitiæ jura Episcoporum* . Et tamen quid circa hæc emendârunt ii , quos jam nominavi , Pontifices , Bernardi cultores ? *Nihil* : Quid obstitit ? *Aulici* .

Lib. III.
Cap. 4. n.
18.

Ibid. n. 4.

Deus det nobis suam gratiam , ut impleatur commune Christianæ Religionis & Catholicæ Ecclesiæ votum , quo prostratis hæresibus , atque abusibus , primæva instituta & sanctior disciplina , Te Pontifice

Maximo , ubique florescant . Te concordiae sequestro detumescant odia ; tollantur scissuræ ; reducantur devii à fide populi ; Pax illa denique tot expetita desideriiis , ac etiam tot diffidiis fugata , Pax Veritatis & Justitiæ comes revocetur .

Cæterùm tanta mea est in Tuâ prudentia , æquitate ac pietate fiducia , ut non verear hic mea facere ea verba , quibus S. Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus in libro *de Fide Trinitatis & Incarnatione Verbi* , quem inscribit *Domino & Patri Universæ Ecclesiæ in terra peregrinantis, summo Pontifici URBANO* , hunc ita compellat : *Quoniam divina providentia vestram eligit Sanctitatem , cui vitam & fidem Christianam custodiendam , & Ecclesiam suam regendam committeret , ad nullum alium rectius refertur , si quid contra Catholicam fidem oritur in Ecclesia , ut ejus auctoritate corrigatur ; nec ulli alii tutius , si quid contra errorem respondetur , ostenditur , ut ejus prudentiâ examinetur . Quapropter sicut nulli dignius possum , ita nulli libentius præsentem Epistolam , quàm vestræ destino sapientiæ : quatenus si quid in ea corrigendum est , vestrâ censurâ castigetur ; & quod regulam veritatis tenet , vestrâ auctoritate roberetur .*

Regibus & Principibus Christianis .

Pacem Reipublicæ ex universalis Ecclesiæ pace pendere , rectè scripsit S. Gregorius M. ad Mauritium Augustum . Hoc sicut verum fuit sæculo VI. quo Gregorius floruit , ita subsequentiū temporum idem comprobavit & confirmavit experientia . Revocet in memoriam ,

Lib. V.
Epist. 20.
edit nov.

moriam , quisquis pacem inter Christianos Principes diligit , quæ bella per omnes ferè Europæ partes concitaverit (ut altiùs non ascendam) religionis diversitas sæculis XV. XVI. & XVII. , & quæ mala eadem causare pergat in Germania hoc ipso, quod nunc agimus, sæculo . *Si de commissæ vobis Provinciæ securitate tractatis* , inquit idem Magnus Gregorius ad Gennadium Exarcham Africæ , *nihil in vobis magis ad hoc proficiet , quam intestina Ecclesiarum quantum possibile est , bella compescere* . Tanti interest è medio tollere , quidquid prævideri potest Ecclesiarum pacem turbaturum , ac quod experientia probat , communem atque ordinariam hucusque publicarum turbarum ac motuum in- & exterorum causam ansamve fuisse .

Lib. IV.
Epist. 7.

Nemo Catholicorum dicet , Primatum , in Ecclesia à Christo institutum , esse objectum litium & bellorum ; hunc Romano Præfuli nullus Episcoporum , præter insanum Photium , hætenus disputasse , vel etiam invidisse legitur ; abusum verò hujus potestatis horum malorum principium & causam sæpissimè fuisse , dubitari non debet . Non memoro nunc bella , quæ ipsi Romanorum Pontifices moverunt , concitarunt , aut foverunt ad defendendam ac promovendam hanc Primatûs nimietatem , demum ad formam temporalis Monarchiæ redactam ; sunt etenim eruditis abundè cognita . Nec hîc repeto publicæ tranquillitatis discrimina , quæ experientiâ teste regnis ac provinciis identidem imminent à multitudine hominum , qui *Exempti* nuncupati , sub legitimâ suorum Episcoporum disciplina & inspectione vivere recusantes , singularem Rempublicam , per universam Europam , quin & ul-
trâ

Cap. VII.
§. 8. n. 6. 7.

trà , dispersam , arctissimoque nexu colligatam , sub
privatis suis constitutionibus , haud rarò publicam lu-
cem fugientibus , & uno Monarchà Romano Pontifice ,
constituunt , quia de his & eorum politiâ , regnorum
(quod Historiæ docent) quieti , ne quid amplius di-
cam , persæpe infestâ , alibi locutus sum ; quod insti-
tutum universalis Primatûs sacri , malè intellecti , aut
nimiùm extensi , fructum esse , certum est .

Epist. 125.
al. 75.

Sufficiunt hæc ad vestram potentissimi Reges ac
Principes attentionem & vigilantiam excitandam , eo
fine , ut vobis per probos , doctos , nulloque particu-
lari nexu Curia Romanæ addictos viros , præsertim
Episcopos , cordatè significari faciatis veros limites il-
lius Primatûs , qui juxta institutionem Christi & mo-
rem antiquum exercitus , Ecclesiæ necessarius , & re-
gnorum quieti accomodus , extra legitimam suam sphæ-
ram propter humanos & temporales fines deductus ,
utrique noxius est . *Debes incunctanter advertere , re-
giam potestatem tibi non solùm ad mundi regimen , sed
maximè ad Ecclesiæ præsidium esse collatam : ita ad Leo-
nem Imperatorem scripsit S. Leo Papa . Pars hujus
exterioris Ecclesiarum præsidii in eo posita est , ut Prin-
cipes non permittant , Ecclesias suorum territoriorum
& provinciarum (hoc est , Clericos & Laicos sibi sub-
jectos) ab exteris Ecclesiis divexari aut deprimi ,
illarumque legitima jura ab his uturpari ; ut nihil pa-
tiantur , quod ex communi Episcoporum & prudent-
tum judicio sanctissimam Religionem nostram iis , qui
foris sunt , ita invisam reddat , ut per hoc Ecclesia-
rum reunio (quæ commune Christianorum votum , &
Principum maximè sollicitudinem animare debet) præ-
pediri*

pediri queat . Audite Cælestinum Papam ad Theodorum Imperatorem loquentem : *Major vobis fidei causa* ^{Epist. 19.} *debet esse , quàm regni ; ampliùsque pro pace Ecclesiarum* ^{11. 2.} *Clementia vestra debet esse sollicita , quàm pro omnium securitate terrarum . Sequentur enim omnia prospera , si primitus quæ Deo sunt cariora serventur .*

Minus , ut ita dicam , Christiani sumus , quàm Patres nostri , & infinitè plura , quàm illi , habemus officia & praxes . De illis , quæ versantur circa cultum Sanctorum , venerationem reliquiarum & imaginum , purgatorii poenas , harumque remedia &c. providit Concilium Tridentinum , aut saltem excitavit Episcoporum vigilantiam . Circa universale Ecclesiarum regimen tres etiam maximi momenti quæstiones , quæ omnem , quam hîc tractamus , materiam potuissent exhaurire , in eadem Oecumenica Synodo agitatae sunt : scilicet de *prætensò universali Episcopatu Romani Pontificis* : de *mediatâ , aut immediatâ aliorum Episcoporum jurisdictione* : demum de *Regularium exemptione à jurisdictione Ordinariorum* . Verùm adoptato circa posteriorem Articulum (cujus adæquata decisio à binis prioribus dependet) provisionali solùm remedio , ambæ priores , propter notas causas indecisæ manserunt , neque , unquam , prout nunc res sunt , consentiente Curia Romanâ , & adstipulantibus iis , qui ex ejus systemate commodum percipiunt , formaliter & apertè definientur . Vetus adagium est : *Citiùs clavam Herculi abstuleris , quàm Romanis sua prætensa jura* . Interim exigit pax & bonum Ecclesiæ , ut Romanorum hac in parte genio , cum aliorum omnium populorum detrimento , non semper & perpetuò indulgeatur .

Optatus
de Schif-
mate Do-
nat. Lib. II.

geatur . *Redeat in memoriam Constantinus Imperator Christianus : quem famulatum exhibuerit Deo : quæ habuerit vota , ut remotis schismatibus , intermortaâ omnî diffensione , sub toto cælo filios suos gaudens in uno videret sancta mater Ecclesia . Reddiderat unam communionem , maritis uxores , parentibus filios , fratribus sorores . Hunc eundem famulatum exhibere Deo , eisdem jucundissimos fructus percipere , eandem communionem reddere , in vestra , serenissimi Principes , est potestate .*

Novissis , quàm operosè priori sæculo à Principibus & aliis magnis viris laboratum fit pro pacificatione & reunionem Ecclesiarum , tum per instituta solemnia Colloquia & Disputationes , tum per publicas Conferentias & Tractatus . Et imprimis quidem in ipso sæculi exordio an. 1601. celebres quidam Lutherana- rum partium Doctores cum tribus Jesuitis , auctoritate Maximiliani Bavari , & Philippi Ludovici Palatini , de Normâ Religionis , & Judice controversiarum , Ratisbonnæ disputabant . Anno 1615. Wolfgangus Wilhelmus Palatinus Neoburgi Jacobum Kellerum Jesuitam cum Jac. Heilbronnero Lutherano committebat . Anno 1645. Vladislaus Poloniarum Rex Theologos nobiliores , tam Catholicos , quàm Lutheranos & Reformatos , Thorunium , Borussîæ urbem , accersēbat , ut de tollendis Religionis dissidiis inter se deliberarent . Anno 1651. Ernestus Hassiæ Landgravius Valerianum Magnum , Capucinum , cum Petro Haberkonio Doctore Giessensi in arce Rheinfeldensi congregari jussit . In Gallia celebris est ea concertatio , quâ anno 1678. Joannes Claudius Theologus Reformatus cum Bossueto Mel-

Meldensium Episcopo congressus fuit . Anno 1686. & sequentibus Christophorus de Roxas Thinensis in Bosnia Antistes auctoritate Leopoldi Imperatoris primarias Principum Germaniæ , Protestantium sacris addictorum , aulas adibat , media proponens , quibus Religionum tollerentur oppositiones . Extant & quædam pacis conditiones ab Electore Moguntino , jussu & auctoritate summi Pontificis , anno 1660. in aulis Germanicis propositæ . Ast omnium istorum congressuum , colloquiorum , tractatum , unus idemque fuit exitus ; scilicet commune pacis negotium nec in minimo per hæc media promotum est . Unde neque in hoc nostro sæculo hæc via , quam inutilem esse , tot experimenta probaverant , ampliùs tentata fuit .

Armis quoque , ac confœderationibus sæpe nitebantur , hortante Papa , Catholici ruinas Ecclesiæ per Germaniam restaurare ; sed Deus exercituum armis non benedixit : plus plerumque amiserunt Catholici ; non videtur esse Christi voluntas , ut violentiis convertantur aberrantes . Controversiarum etiam prædicatores , & scriptores tanto numero fuere , quantum satius fuisset non fuisse . Horum aliqui equidem non caruerunt omni fructu , sed nondum est centuplus , sive optatus finis . Sæpè convincitur intellectus , voluntas autem non vincitur . Protestantium politicorum voluntas magis fauciata est , quàm intellectus . Cur medicinæ hæcenus parum profuere ? non fuit inde quæsitæ medela voluntatum , unde processerat origo mali morbi : odio Pontificii dominatùs nemo erat controversiarum Catholicorum , qui afferret remedium ; imò plerique , Regulares præsertim viri , sustinendo per-

c

fractè

fractè , quæ sustinenda per disputationem debuerant minimè , auxerunt odium , proindèque voluntatis tenax malum .

Quisquis me de bono Catholicæ religionis , & generali Sacrorum in Europa purificatione meditantem , ac pro eâ vota verbaque facientem audire volet , is unicam ad desideratissimum hunc finem semitam superesse existimet , ut omnis materia *Disciplinæ* reducatur ad eum statum , quo fuit , antequam adversarii nostri de injusto jugo & excessu potestatis haberent non infundatam querendi materiam . Sublatis his scandalis (quæ quidem per se , tanquam ab Ecclesia nunquam approbata , non debuissent , nec potuissent dare fundatam ansam scindendæ unionis , attamen , prout nunc res sunt , plurimorum animos ita occupant , ut propterea sinum Matris horreant) apparebit Religio nostra , omnibus , iis maximè , qui Evangelio credunt , qualis vel ipsis Ethnicis visa est , sancta & amabilis . Vidimus hoc nostro sæculo plures potentissimos Principes , etiam sine spe temporalis commodi , imò cum gravi suo incommodo , ad avorum suorum sacra re-
versos . Similes alias & frequentiores conversiones sperare possumus pro modo , quo Ecclesiam purgabimus à superfluo & odioso . Atque hæc vera & plana via foret , plures successivè provincias & regna ad eam reducendi . Eo honesto fine ego præsentis operæ id ago , ut inter hos offensionis lapides omnium gravissimus tollatur , aut saltem media suggerantur , quibus ille auferri valeat . Alii tantundem præstent circa reliquos leviores , ac aspirante divinâ gratiâ , vestroque Serenissimi Principes favente potenti Christiano-
noque

noque præsidio , tandem obtinebimus finem bonis omnibus desideratum .

Episcopis Ecclesiæ Catholicæ .

Post causam Dei & Ecclesiæ ejus , vestra hîc potissimum agitur, Reverendissimi in Christo Patres . Qualitatem *successorum Apostolorum* & omnis eorum officii nemo vobis disputat . Videte , an omnia adhuc illorum jura teneatis ! Si magnâ horum parte exuti estis, superest , ut investigetis , quis vos eâ privaverit : Deus, an Ecclesia ? Si nec ille , nec ista ; perpendite ulterius , num Ecclesiæ realis utilitas postulet , ut iis juribus , quibus totius Ecclesiasticæ potestatis auctor , creator , & perpetuus Dominus , divino certè consilio , non ad vanam gloriam , sed ad opus suum perficiendum vos investivit , porro & semper careatis . Ad hoc accuratè dignoscendum , nullum, me quidem judice , aptius medium est , quàm ut ad origines eatis , perquirentes , quo tempore , qua occasione , quo modo , & à quibus eadem jura vobis & Ordini vestro abrogata fuerint . Nos singulas has quæstiones , & circa quaslibet Juris Ecclesiastici partes , hoc Opusculo examinamus ; Vos æstimate & judicate , quâ soliditate . Quòd si vera , & quæ Ecclesiæ utilia sunt , nos dixisse deprehenderitis , postulat religio vestra, ut eidem Ecclesiæ non desitis officio vestro , id est , pietate & auctoritate vobis à Deo creditâ .

Si ad simplices Clericos & Presbiteros mihi sermo esset , sufficeret eis inspirare cor rectum , perfectèque

dispositum ad serviendum Deo in illo particulari statu, ad quem quisque eorum vocatus est. At cum ad eos verba dirigantur, qui ad regimen Ecclesiae à Deo destinati sunt, amplius aliquid desideratur, ut satisfiat Capitis & æterni Pastoris vestri sanctissimæ voluntati, & eorum exspectationi, qui per vos suum Ecclesiae splendorem, & divino simul ac providentissimo institutori placitum ordinem redditum optimo jure postulant. Agite igitur, induite fortitudinem, & præcingite vos virtute, ut suus decor, & nativa potestas imprimis ordini ac sacro muneri vestro (quocum salus Ecclesiae intimè conjuncta est) restituatur; hoc ipso illa sponte & quasi naturaliter primævum suum statum & gloriam recuperabit. Media huic fini propria præsentis Tractatu suppeditantur; vestrum est illa ponderare, & , siquidem apta vobis visa fuerint, ea adoptare, & executioni tradere.

Absit, ut vel minimum proponam, quod deroget genuinis juribus; quæ Deus aut Ecclesia universali Primatui reverà & stabiliter voluerint esse annexa. Loquamur de primo Vicario Christi, veluti de eo locuta est omnis retrò antiquitas: exemplo hujus revereamur summum Episcoporum, atque intendamus Capiti Pontificum. Stemus respectu ipsius in eadem agendi ratione, in qua fuerunt Patres nostri. Movere ad hoc nos debet, quòd Romana Ecclesia sit Centrum unitatis Catholicæ. Sed hoc ipso, quòd hac in materia loquamur & agamus cum Majoribus nostris, res Romanæ non permanebunt in eodem situ, quo à nonnullis sæculis perperam, & proprio suo damno, subsederunt. Reclamavit utique, & fortiter quidem,
Cu-

Curialistarum caterva , obtento etiam summi Pontificis nomine , titulo , quin & auctoritate . Verùm , quantum ad hæc in iusta oppositione communis boni Ecclesiæ , & causæ Dei attendi debeat , in præsentis Tractatu nostro satis explicatum est . Repeto , & toto corde profiteor , vera jura Primatûs non solum servanda , sed & conjunctis Ecclesiarum viribus , ac Vestrâ præsertim , reverendissimi Patres , sollicitudine defendenda esse . Sed , ut susceptus à vobis pro officii debito justus labor tantò suaviùs feliciùsque operetur , optandum esset , ut insimul & concorditer Prima sedes se ipsam , suo , id est , rationabili modo & jure tueatur ; quòd fieri non potest , nisi illa se respectu aliarum Ecclesiarum conformiter ad institutum Christi & ad mores Patrum suorum habere tandem incipiat , sponteque suâ inclinet . Prætendimus sic non noxium , sed profuturum , proindèque bonum eidem sedi ejusque Curix dare consilium , scilicet in hoc sensu Euripidis ;

Cap. IX.
§. 7.

*Quicumque recta consulunt semper ,
Etiam si non statim , tamen postea sunt utiles
Urbi .*

in Orefce
v. 908.
seqq.

„ Maximis Principibus magis spectandum , quid
„ velit *perpetua* voluntas Pontificis , quàm obsequium
„ improbitate extortum , rectè inquit Erasmus Rote-
„ rodamus .

Lib. XII.
Epist. 10.

Quis nescit , ex rigore & inflexibilitate Romanæ aulæ , prætenfa & immodica sua jura sustinendi , potissimas ejus jacturas & damna nata esse ? si illa justas querelas contra ipsammet prolatas audisset in tempore , plerique populi , qui ejus imperio se subtraxerunt ,

xerunt , fortè adhuc hodie in convenienti , eoque debito nexu perstarent . Plerumque sub initium non tam agebatur de doctrinâ speculativâ , quàm de moribus ac politicis rationibus hujus Curiaë , ut non tam à jugo Ecclesiæ , quàm Romæ , se niterentur exsolvere Principes cum plebibus . Lutherus ad defendendum novas suas sententias plurimum debacchatus est adversum praxes & usus aulaë Romanæ . Excitârunt hi clamores attentionem Principum Germaniæ , & quamvis invisi Romanorum mores , & ex ea urbe prodeuntes populorum vexationes Lutheri in fide novationes excusare minimè valeant , nihilominus desiderium populorum excutiendi jugum , cujus injustitiam magis magisque sentiebant , eos determinavit ad acceptandum totum Reformatoris , seu potius Novatoris , systema , & hoc deplorando medio penitus abjiciendi auctoritatem , à qua non sperabatur malorum remedium . Quibus viis & causis olim integra regna & mltæ Provinciæ legitimo Primatui subtracta sunt , iisdem nunc præcluditur illorum cum Catholicis sub eodem primario Capite reunio .

Lib. III.
Cap. 13.

AA. XX.
Cap. 28.

An hæc complicatis brachiis aspectabit copiosum illud *Corpus sacerdotum* , quod teste S. Cypriano *concordiæ mutuaë glutine atque unitatis vinculo copulatum est , ut si quis ex illorum collegio* (de quo & ipse Romanus Pontifex esse dignoscitur) *gregem Christi lacere & vastare tentaverit , subveniant ceteri* ? Sanè vestri , venerandi Domini ac Patres (quos etiam ad *universo gregi attendendum Spiritus Sanctus posuit*) vestri , inquam , officii est , laboranti Ecclesiæ hac in parte consulere & succurrere . Vestrum , si id alii serio

ferio & cum effectu præstare omittant , erit , illud agere atque eniti , ut Ordini vestro restituantur jura illi ex Christi placito ac vero Jure Sacro propria : ut Ecclesiæ miserè disjunctæ reuniantur ; quod , prout nunc res Romæ sunt , in æternum non eveniet : ut denique his modis & viis Primæ sedis restaurentur jura Primatûs , ei per omnes Ecclesias legitimè competentia . Pietas , scientia , prudentia , & fortitudo sunt propriæ & quasi congenitæ Ordinis vestri dotes . Itaque nemo vestrûm trepidabit timore ubi non est timor . *Leo foris est , in medio platearum occidendus sum* : sic in Proverbiiis dixit *Piger* . Sed talis , spero , inter vos non datur . Timor in Episcopos , suo fungentes apostolico munere , non cadit , aut saltem cadere non debet . Objicite cuivis , vos vera rectaque tectantes terrere volenti , illud Magistri & Ducis vestri Basilii magni : *Neque enim forsan in Episcopum incidisti* , & statim audietis timidum illud Modesti Præfecti Imperatoris Valentis : *Nemo me ad hunc usque diem ita allocutus est* .

Cap. XII.
v. 13.

Gregorius
Nazian.
Orat. 20.

Deplorandum tanè foret , & vestro caractere indignum , si qui ex vobis propter spem transitoriam vestræ vestrorumque fortunæ , sibi vellent adsciscere illud Væ mutorum , non valentium latrare . Pluralitas Episcopatum , Translatio ad fœcundiores cathedras , Brevia eligibilitatis , Retentio prælaturarum inferiorum cum Episcopatibus , Promotio neporum , Indulta conferendi beneficia in mensibus reservatis (quibus plerumque inescationibus Romani Episcopos , agere aliquid contra Curiam volentes , ablactant , non sunt verba , quæ exaudire deberet Episcopus , cui sponsa

sponsa pauper & unica tam debet esse chara , ac dives , pluresque contra Apostolum uxores . Hoc malo spiritu , quod absit , vel in quibusdam potentioribus Germaniæ Episcopis dominante , novit Romana Curia exterorum omnium zelum eludere : dividit per paucos reliquorum cœtum , & in divisos exercebit , quod in coadunatos nunquam audebit . Itaque uno spiritu , & consociatis viribus , vestram , Ecclesiæ & Dei causam suscipite , & evanescet omnis , si quæ adhuc superesse possit , etiam vana metuendi ratio .

Faxit Deus , edificent Ecclesiæ regendæ Principes , Ecclesiasticum regimen non aulæ flatibus & motibus , sed æternâ veritate ac Patrum traditione niti oportere .

Doctõribus Theologiæ & Juris Canonici .

Post hujus mundi Magnates , tam Ecclesiasticos , quàm sæculares , ad vos mea se convertit oratio , Eximii & Clarissimi viri . Status ecclesiastici regiminis , ejusque vicissitudines vobis plus debent , quàm communiter existimetur , aut saltem cogitetur . In Decretalibus , Extravagantibus & Clementinis formam Ecclesiæ monarchicam stabilitam esse , observarunt eruditi , & à nobis per decursum hujus Operis demonstratum est . Has Canonum Collectiones Gregorius IX. Bonifacius VIII. & Joannes XXII. legum more non publicârunt solemniter , sed eas ad *Doctores & Scholares* , in celeberrimâ tum Bononiensî Academiâ degen-

degentes , direxerunt , ut per illos traderentur , per hos verò haurirentur hæc Monarchiæ Sacræ fundamenta . Cùm itaque sæculis XIII. XIV. & sequentibus utriusque Juris Studium Bononiæ ita ferveret , ut ex universo cultiore orbe juvenes , tanquam ad mercatum sapientiæ Civilis & Ecclesiasticæ , eò confluerent , hi in suam quique patriam reduces , summisque tum togæ tum stolæ officiis ac dignitatibus admoti , didicitæ Jurisprudentiæ principia in usum & praxin redegerunt ; atque ita facilè & quasi naturaliter evenit , ut per medium eorundem Doctorum Juris Canonici , ac dein Theologiæ , Monarchicus ille status , tanquam genuinus & unicè verus , ubique reciperetur , & per totum Occidentem stabiliretur .

Et quis Canonistarum ac Theologorum , præsertim *Regularium* , adhuc hodie , saltem in Italia & Germania (in Gallia enim quodammodo aliter sapitur) à teneris annis imbutus Systemate Monarchiæ Ecclesiasticæ , & cum hoc proximè conjunctæ Pontificiæ infallibilitatis , eadem principia suis discipulis non instillat ? Ego hoc Systema refutare aggressus sum : non quidem ex argutiis scholasticis , quibus vestrum non pauci vacantes operosè nihil agunt , sed ex sensu antiquæ & universalis Ecclesiæ , factis ipsis se se manifestante , atque ex interpretatione Sanctorum Patrum primi nominis , oppositâ textibus illis , in quibus vos ponitis fundamentum ædificii vestri Monarchici , non momento rationum , vel auctoritatum , sed quadam conjuratione multitudinis , prædominari in docendo Ecclesiam affectantis , id jam ferè lucrati , ut Italorum & Germanorum vix unus apertâ fronte ,

ac cum subscriptione nominis , ausit vestro systemati contradicere . Si hoc effecistis in splendorem ac putativum decus *Romanæ Curix* , quid profuistis , aut quantum econtra non nocuistis *Universali Ecclesiæ* vestris istis doctrinis , aulæ politiam potius redolentibus , quàm veritatem ? An lapidem scandali posuistis de medio ? minimè : imò verò reliquistis eum , & augetis nimietate vestri studii pro sede Petri : Optatis , quod & ego , testis mihi est Deus , sincerè percipio , ut extirpentur hæreses , ut qui à nobis recesserunt , depositis erroribus Theologicis , revertantur ad nos , & sapiant nobiscum id ipsum circa fidem , ut denique Ecclesia Orientalis cum Occidentali reuniatur sub eodem visibili Capite ; hoc laudabile est prorsus , sed videamus , quis proximè attingat ad metam .

Cap. II.
§. 12.

Cap. III.
§. 11.

Vultis , & toto studio contenditis , *esse absolutam in Ecclesia Monarchiam* . Nos id negamus , formam Ecclesiæ ejusque regiminis talem statuentes , qualem ex sincerâ antiquitate hoc Opere descripsimus ; quæque integris octo sæculis nulli mortalium , saltem nulli Christianæ genti , offensionem fuit . Ex fructibus cognoscitur arbor : Videamus qui sint effectus , quæ collateralia systematis vestri monarchici , omnem sæcularem Monarchiam transcendentis . Enarramus ea hoc Tractatu , non mutuata à Curix Romanæ inimicis , sed ab ejus primariis fautoribus ac statutoribus : prætenso inquam hujus Monarchiæ jura , ab ipsis summis Pontificibus acriter defensa , & in quantum ab aliâ potestate , præsertim laicâ , obicem non inveniunt , toto die in usum deducta . Ex quàm plurimis hic
repe-

repeto pauca : *Episcopi non sunt immediati CHRISTI , sed solummodo Papæ Vicarii : Omnis jurisdictio ecclesiastica unicè residet penes Papam , sicut resedit omnis potestas secularis penes Imperatores adhuc monarchicè regentes : Omnes Episcopi , Archiepiscopi & Patriarchæ sunt meri ejus officiales : Papa explet minima per plebanos. & alios inferiores , media per Episcopos , & suprema per se ipsum : Episcopi Ecclesiis particularibus non sunt necessarii ; suppleri omnes possunt per Prælatos jurisditione quasi - Episcopali instructos : Sacramentum Confirmationis passim delegari potest à summo Pontifice simplicibus sacerdotibus , pro quorum ordinatione sufficit interdum peregrè advenire aliquem Episcopum ; hoc si fiat , legi divinæ satisfactum iri &c. Atque hæc ex præstabilito sacro Papæ monarchismo , & aulicè explicato Pontificatu universali , totum orbem pro dicecesi habente , quasi naturaliter dimanant . Quid dicam de aliis , pias ac prudentes aures ferientibus adagiis eorundem Canonistarum , ad Romana principia eruditorum ? Papa potest Rex appellari : est Princeps Principum , & Dominus dominantium : est quasi Deus in terris : est supra jus , supra leges , supra Canones : contra jus , & extra jus omnia potest : Est major omnibus Sanctis excepto Petro ; alii dicunt : Est major Apostolo , nec Petri nec Pauli præceptis adstringitur : Ejus sententia prævalet sententiæ totius mundi : Sola ejus voluntas in beneficialibus est pro ratione : Non committit simoniam vendendo beneficia : Potest aliquem privare suo beneficio sine omni causa : In his , quæ sunt juris positivi valet dispensare absque ullâ causâ , & sic dispensati sunt tuti quoad Deum : Potest auferre rem*

uni Ecclesiæ & dare alteri etiam sine causa ; nec quisquam potest ei dicere , Cur ita facis : Non tenetur Concordatis : Papa & Christus unum faciunt Consistorium : Potest de injustitia facere justitiam : Potest mutare substantiam rerum & de eo , quod nihil est , facere aliquid : potest mutare quadrata rotundis . Ut verò nemo his auderet contradicere , terruerunt piaculo sacrilegii , dicentes : de potentia Papæ disputare , sacrilegium est ; Papa enim est causa causarum ; unde non est de ejus potestate inquirendum , cum primæ causæ nulla sit causa . Potestne major dominatus mundanus ficto isto ab auctoribus dominatu Papæ cogitari ? Vix invenietur aliquis politicorum majora attribuisse absolutissimo despotismo . Et vos existimabitis , Christum talem formam dedisse Ecclesiæ , quam declaravit liberam , non servam ? Ecclesiam , inquam , declaravit liberam , non Papam solum . Aut vobis talia docere vel comminisci pietas videbitur ? A nobis certè nulla pietas agnoscitur , nisi cum Veritate & Traditione conjuncta .

Sed hìc nondum sistitur . Inter reliqua attributa juris sui monarchici etiam hoc ponunt Romani , quòd *Papa non subjiciatur Canonibus* , & quòd à nimine possit judicari , ne à totâ quidem Ecclesiâ , in generali Concilio congregatâ . Inde fit , ut gravissimi abusus , non eos tantum , qui foris sunt , sed & ipsam Ecclesiam scandalizantes , quos tuo loco exhibuimus , non attentis sæpe iteratis remonstrationibus Imperatorum , Regum , integrarum Nationum , Synodorum , Episcoporum , denique piorum & Doctorum virorum , in Romana Curia quasi perpetuentur , atque inde ple-
rasque

rasque alias Ecclesias afficiant , de quibus rectè dixit Episcopus Ruremundensis Lindanus : *Multùm cœcutiat , qui ea non videt ; & insanus sit , qui excusare conetur* . Cùm econtra , si depositis hîsce despotici Monarchâtus principiis omnia secundùm placita Concilii Generalis Constantiensis agerentur , Disciplina Ecclesiæ ubique in salvo esset , & incurrentibus subinde abusibus tutò obviaretur . An putatis , talibus doctrinis & disciplinis licèt substantiam fidei non afficiant , devios ad veram Ecclesiam facilè reducendos , aut non potiùs horrorem eis injiciendum esse & implacabile odium adversùs illud Ecclesiarum Caput , quod nutritur & fovetur principiis , è quibus ipsamet ejusdem primaria tribunalia , & summi ejus Consilarii ac Ministri , imò Pontifices ipsi , tam invisas , ne quid amplius dicam , sequelas deducunt ?

Tertium , quod difficilem & spinosam reddit viam reversuris ad sacra Catholica , est pertinax multorum ex vobis doctrina *de infallibilitate Romani Pontificis* , quæ minùs solidis nixa præsiidiis , & ab odiose illo Monarchatu plurimùm participans , animis Protestantium ferè tantundem odii instillat , & plus adhuc infunderet , nisi prudentiores inter eos satis informati essent , hanc doctrinam ab Ecclesiâ Gallicanâ , apprimè Catholicâ , ambabus ulnis rejici . Declamate , quantum vultis , & vox sufficit , è doctoralibus cathedris vestris pro hac vestrà sententiâ , quam cum lacte bibistis , & in qua multos ex vobis statuta Religiosorum Ordinum vestrorum retinent , cujusque contrariam , etiam agnitam , veritatem alios docere vobis non permittitur ; sed addite , quæso , hanc
 fen-

Vid. Cap. I. §. 10. sententiam , quia mera Opinio est , *in fidei controversiis nullius momenti esse* , & sollicitè monete discipulos vestros , ut & ipsi alios de hoc ferèd moneant , non contenti solùm leviter eis insinuassee , quòd Pontificiæ inerrantiæ doctrina non sit articulus vel dogma necessarium Catholicæ fidei . Cur enim vultis , etiam studiosa talium suppressione , exagitari conscientias infirmas , ut redeant ad obedientiam canonicam Papæ , subjicientes eidem se *tanquam* Pastori , eos monarchicè recturo , & *tanquam* Doctori , qui errare non possit solus ? Quid igitur has vestras doctrinas tanto æstu Germaniæ , in tres Religiones divisæ , obtruditis , persequendo etiam illos , qui longiùs prospicientes à vobis dissentiant ? An reducatis hac viâ oves , quæ discesserunt , ad antiquum Christi ovile , & Vicarii ejus legitimam obedientiam ? Vereor , ne non obtineatis , nisi mecum revertamini ad genuinam Ecclesiæ Catholicæ formam , verumque gubernationis universalis modum , à Christo institutum , ab Apostolis practicum , multo tempore servatum , donec Monarchismus , ope falsarum Isidori Decretalium , non spiritu Dei , sed mundi , animos agente , intravit in *Curiam* , & sustinere se fecit per vulgarem Doctrinam *Scholæ* .

Verùm , iterum quæro : Quid Romanum hoc systema , & ex eo depromptæ Itatorum Doctorum conclusiones Papæ profuerunt ? Nihil : imò , quo magis ascenderunt impotentes suî doctrinæ , putantes , se obsequium præstare Deo , & ejus Vicariis , eò plus his nocuere : inde enim à tribus ferè sæculis tanta plurium animorum averfio à Papa prognata est , quasi
Ca.

Catholici in talibus constituerent Primatum Petri : inde Nationes integræ ab obedientia etiam canonica , metuentes , eo prætextu exercitum iri intolerabilem dominatum , discessere . An eæ se reunirent Petræ , nisi ante omnia removeatur petra scandali ? neque solum à docendis ejusmodi consecutionibus abstinenceatur , sed etiam ab ipso Monarchismo , tanquam principio talium consequentiarum , & fonte tantorum abusuum atque malorum . Hoc præstare conatus sum , & nihilominus *petræ adhæreo , & cathedræ Petri confocior* cum S. Hieronymo , affectu intimo : *Dominatûs* doctrinam , minimè Evangelicam , abominor , non dogma *Primatûs* Apostolico-Romani , ratus , non ferendam esse in Ecclesia Christianorum sententiam , *quasi universis plus possit unus , & tanta possit , quæ prudentis viri animum percellunt* . Pontificiæ dignitati majori quàm quicquam alius reverentia advolvor ; sed quoniam omnibus Ecclesiæ Episcopis cum Romano Pontifice communis est Episcopalis dignitas , id inter alios proficiente S. Leone M. , absit , ut quam in uno veneror , in cæteris calcari velim . Vos , si putatis expedire , ut monarchismi atque inerrabilitatis extra Concilium opinio porro promoveatur à vobis , promovete eam , pace mea ; *Romanus orbis ruit , & tamen cervix vestra erecta non flectit* .

Epist. XII.
Cap. II.
nov. edit.

His omnibus , & quibuscunque aliis , utcunque gravibus ac evidentibus , inattentis , non dubito , quin vestrum haud pauci futuri sint , qui obfirmato præjudicii à juventute haustis animo , scandalum accipiant ab hoc , quod scripsi , verbo : commovebuntur velut ad inexpectatum obtutum cujusdam hæreseos ,

Proverb.
cap. 18.

seos , fuso catholico illitæ : exacuentur calami adversis hoc scriptum : excitabuntur librorum Censores , ac sanctum Officium pulsabitur importunè , donec continuatus Romæ Index prohibitorum suo illum registro inseruerit . Exaggerantes latens venenum calumniæ neutiquam deerunt : *Paulus Sarpi , Marcus Antonius de Dominis , Edmundus Richerius* , & si qui alii erant erga sedem Apostolicam malevoli , revixisse dicentur : ita me mihimet prælagire jubent tum præjudicia , tum habitus plurimorum ex vobis specialis ad Curiam Romanam . Sed nolite saltem me judicare ante tempus : *Qui prius respondet quam audiat , stultum se esse demonstrat , & confusione dignum* : prius totam compagem Operis legite , iterum , atque iterum ; & Historiâ Ecclesiæ , præsertim Conciliari , simul adhibita deprehendetis , si æquo animo esse volueritis , nec ad legendum cum immaturo proposito refutandi accedere , quòd nostra hæc Ecclesiastici regiminis ratio non tantùm sit vera , sancta & Catholicè genuina , sed etiam Sanctæ , quam colo , amo , veneror , sedi præ Monarchismo salubrior .

Quorumcunque Superiorum , maximè autem Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ , de hac qualicumque operâ meâ judicium eò majore fiducia expectabo , quòd nullam à me propositionem in medium prolatam meminero , quæ non proximè dimanet ex sanis Doctrinis , non incidenter sparsis , sed ex professo traditis in probatissimis Operibus Joannis Gersonii , Benigni Bossueti , Natalis Alexandri , & Claudii Fleury , virorum , quorum scriptis sancta mater nostra Ecclesia tantum debet , ut nulli in hoc genere post
San-

Sanctos Patres debeat amplius , ac quorum virtutem & insignem eruditionem ipsa Romana Curia non potest non suscipere . Neque tamen horum auctoritatem cœcè secutus sum , sed fontes adii , quibus illi , & eorum æmuli , Romanorum partium in Studio & ratione politicâ Advocati , hauserunt , quodque ex his Divino verbo , & illud declaranti Ecclesiasticæ Traditioni , magis conforme mihi visum est , hoc pro ea portione luminis , qua me Dominus illustrare dignatus est , fideliter adoptavi . Maximam autem vim hujus luminis mihi sentire visus sum in admirabili illo concentu , non tam verborum , quàm omnis generis factorum , non privatorum , non rarorum , sed publicorum , communium , continuorum , nullo contrario usu interruptorum , nec ulli ambiguitati aut æquivocationi subjectorum , quæ dum in unam summam coalescunt , unique omninò formæ respondent , evidentiam constituunt fatæ Traditionis , antequam ea per falsas Decretales obscuraretur : imò & post receptos hos malos Canones ; quorum ut ut ferè universalis per Occidentem (Oriens enim hac in parte beator fuit) adoptatio non potuit genuinæ Traditionis lucem subito extinguere .

Qui ex privatis ad me refellendum se se accingent , eos obtestor , ut id faciant christianè , non (quod ex odio Theologico haud rarò videmus evenire) truncando propositiones , & eas aliter venditando , quàm Auctoris mentem esse , suadent ; tota libri series & materiæ cohærentia . Interim hoc apud me statutum est , illis , qui me meaque scripta prudenter ac sobriè oppugnaturi sunt , respondere imprimis , quantum in meis viribus est , solidè , quod in & pro bona justaque causa præstare non adeo erit arduum : deinde breviter & modestè ; eâ ferè methodo ,
e
quam

quam servavit paulò antè laudatus Natalis Alexander, dum responderet Religiosis (lubinde valde irreligiosis) suis Cenforibus. Contumelias contemptu vindicabo, ad posteritatem ultrò provocans, ad quam potius, quàm ad præsens sæculum, semper respererunt, quicunque graviter de Republica scripserunt.

Valete ! Sponsam Christi sincerè ac prudenter (id est, Papam propter eam) amate, & primorum vestrorum Bononiensium Magistrorum errores in hoc cultiore ævo emendate. Agnoscitis jamtum, illos fraude Isidori fuisse delusos : superest, ut perdurantem hactenus falsi effectum, pessimarum illarum conclusionum atque inordinationum principium, quoque generosè auferatis. Quantum ad me : Pax Ecclesiarum primarius finis est, quem mihi in hoc Tractatu proposui. Quantum mihi gaudium, si Dominus purissimæ huic meæ intentioni ad perfectionem tanti operis benedicere dignaretur ! Quidquid eveniat, honestum semper erit hanc pacem desiderare, & ad eam conciliandam allaborare. Quod si vel omni etiam fructu destituatur votum, spes & opera mea, dicam tamen confidenter cum Propheta : (a) *Et si frustra laboravi, & vanè fortitudinem meam consumpsi, judicium tamen meum cum Domino est, & opus meum cum Deo meo : Et licèt Israel non congregetur, glorificatus tamen sum in oculis Domini, & Deus meus factus est fortitudo mea.* Si (quod amplius & facile est) illorum etiam odium incurram, qui citra necessitatem, imò contra omne bonum & æquum, bellis ac diffidiis frui malunt, hæc semper erit dulcis mea consolatio, tale propositum à viris bonis minimè posse improbari, cui promovendo ea attuli, quæ pro ingenii ac lectionis mihi concessæ modo optima, à vera, Catholica & Apostolica Religione in nullo puncto aliena, & habitâ temporum, quibus vivimus, aliquâ ratione, videbuntur aptissima. Iterum valete !

SUM-

(a) Isaïæ Cap. XLIX. v. 4. & 5.

Capitulum , & Paragraphorum .

C A P U T I .

*De exteriori forma regiminis , quam in
sua Ecclesia Christus Dominus instituit .*

- §. I. **D**E methodo ritè interpretandi textus Sacra Scriptura ad hanc
materiam pertinentes . pag. 1.
- §. II. Diverſæ Patrum ſententiæ circa textum Matthæi XVI. V. 18. re-
feruntur .
- Inter has communior & materia conveniens interpretatio adoptatur. 7.
- §. III. Genuinus & Patrum judicio conformis ſenſus verborum Chriſti
Joan. XXII. proponitur . 13.
- §. IV. De aliis S. Scriptura locis , quæ in hanc cauſam allegantur. 14.
- §. V. Formam Eccleſiæ non eſſe Monarchicam , ex Sacra Scriptura de-
monſtratur . 17.
- §. VI. Potestas clavium univerſitati Eccleſiæ à Chriſto data eſt .
Illam hæc per Miniſtros ſuos exercet ;
Inter quos Rom. Pontifex primarius quidem eſt ,
Nihilò tamen minùs Univerſitati ſubordinatus . 22.
- §. VII. Omnium Apoſtolorum in Eccleſiaſtica potestate æqualitas (ſalvo
Petri Primatu) ex Scriptura demonſtratur .
Eadem ſpeciatiim confirmatur ex iis , quæ ab Apoſtolis in Synodo
Hieroſolymitanâ geſta ſunt .
Formam regiminis Eccleſiaſtici , Monarchiæ oppoſitam , prodit diſci-
plina primitivæ Eccleſiæ , tam ſub Apoſtolis ,
Quàm ſub Epiſcopis , qui in illorum locum proximè ſucceſſerunt : 28.
- §. VIII. Capitalis hæc quaſtio de formâ Eccleſiæ monarchicâ in Concilio
Tridentino agitata , nec tamen favore Romani Pontificis deci-
ſa fuit .
Argumenta pro Pontifice in Synodo allegata referuntur & re-
ſutantur . 34.

- §. IX. *Ecclesia hodieque regitur exteriore Christi institutoris assentia .
Inde suam habet infallibilitatem ; quæ non est revelationis , sed
directionis .
Hæc non solum verbis Sacra Scriptura ,
Sed & ratiociniis celeberrimorum Philosophorum & Theologorum
Anglicæ demonstratur .* 46.
- §. X. *Ultramontanorum doctrina de Romani Pontificis infallibilitate
neque ab aliis Catholicis Ecclesiis agnoscitur ;
Neque practicam habet utilitatem .* 64.

C A P U T II.

De Primatu in Ecclesia , & genuinis ejus juribus .

- §. I. *Probatur existentia Primatus ex Scriptura & Traditione .* 69.
- §. II. *Fundamentum hujus Primatus est bonum Unitatis in Ecclesia .* 74.
- §. III. *Quæ ratio movet ad instituendum Primatum , eadem illum
fecit perpetuum .
Hic Primatus Romano Prasuli creditus esse probatur :
Non quidem à Christo , sed à Petro & ab Ecclesia ,
Adeoque & hujus auctoritate ad aliam sedem transferri potest .* 76.
- §. IV. *In quo consistat natura Primatus , & quæ sint genuina ejus
jura ?* 83.
- §. V. *Ecclesia , cui Primatus annectitur , per hoc fit Centrum
Unitatis .* 88.
- §. VI. *Ea , quæ ad Ecclesiæ statum attinent , ubivis gerantur , ad
Romanum Pontificem , tanquam Primatem , referenda sunt ,
Ut is sollicitudinem suo Ministerio convenientem expleat .* 91.
- §. VII. *Rom. Pontifex est tutor & vindex Canonum per universam
Ecclesiam .
In fidei horum observatione Papa sui Primatus invictum presidium
invenit .* 98.
- §. VIII. *Summus Pontifex habet jus , universalis Ecclesiæ nomine , le-
ges aliæque observanda proponendi .* 103.
- §. IX. *Qua ratione Papa sollicitudinem suam , ad omnes Ecclesias
pro observantiâ Canonum se se extendentem , exercere debeat ex
SS. Cypriano & Augustino declaratur .
Idem exemplis ab Ecclesia Orientali desumptis ostenditur .* 108.
- §. X.

- §. X. Romanus Pontifex habet jus mittendi Legatos ad opus officii sui Primatialis . 113.
 Ne verò in hoc committantur abusus , in plerisque regnis muneribus & functionibus Legatorum fines ponuntur .
- §. XI. Principatus summi Pontificis per universam Ecclesiam non tam est jurisdictionis , quàm ordinis & consociationis .
 Quo sensu Papa dicatur Episcopus universalis ? 117
- §. XII. In primævo statu , quo Primatus octo Sæculis perstitit , bono Unitatis optimè prospectum fuit . 123.

C A P U T III.

De incrementis jurium Primatus Romani , illorumque ansis tum fortuitis & innocuis tum fontibus .

- §. I. Episcopatus in Ecclesia unus est , & omnibus Episcopis certo modo communis . pag. 128.
- §. II. Non omnia , quæ Romani Pontifices in aliorum diocæsesibus gesserunt , præcisè vi universalis Primatus egisse , aut suâ auctoritate perfecisse censendi sunt . 133.
- §. III. Varia etiam præter vel contra Statuta Canonum in alienis diocæsesibus acta leguntur , quæ in exemplum trahi non debent . Nonnulla ex speciali privilegio & prerogativâ exercebantur , quæ ultra fines privilegii extendi non possunt . 135.
- §. IV. Antiqua ratio communicandi , ejusque jus , non erant effectus jurisdictionis respectu excommunicati . 137.
- §. V. Qualitas sedis Patriarchalis , Romæ adharens , sæpe cum Universali Primatu miscetur , & errores generat . 141.
- Addenda pag. 626.
- §. VI. Apostolicæ sedis dignitas , Romana præcipuè competens , magnam huic auctoritatem conciliavit , sed nativi Primatus juribus nihil addidit .
 Idem observandum de qualitate Matris & Magistræ , quæ Romæ respectu Ecclesiarum Occidentis tribuitur .
 Titulus & dignitas Capituli Ecclesiæ , nec non Vicarii Christi , Romano Pontifici propria , absolutam superioritatem non importat . 145.
- §. VII. Relationes in gravioribus & dubiis causis , ad Romanam sedem fieri solite , magnum ei auctoritatis pondus addidit . 153.
- §. VIII. Quæ hinc inde occurrunt figurata aut ampullata Patrum

- elocutiones , substantiam rei non mutant . 157.
§. IX. Status Ecclesie exterior per falsas Isidori Decretales penitus immutatus est .
Lineamenta hujus novi Systematis . 164.
§. X. Novum illud Systema leviter roboratum per amplum dominium & regimen temporale , quod Romanæ Ecclesie circa eadem tempora accessit . 171.

Addenda num. 3. pag. 627. num. 5. pag. 628.

- §. XI. Systema falsarum Decretalium etiamnum in Romana Ecclesia viget ; quin multò durioribus , quàm olim , conditionibus praticatur . 175.
Addenda p. 629.

C A P U T IV.

De Causis , quæ vulgò majores vocantur .

- §. I. De Causis Majoribus in genere , & quando illa Sedi Apostolicæ reservari cœperint ? 185.
§. II. Causæ fidei non sunt reservatum summi Pontificis .
Singuli Episcopi & particularia Concilia habent jus damnandi hæreses .
Doctrinas ab Apostolica Sede damnatas possunt Concilia particularia ad examen revocare .
Quæ causâ , & quo fine , graviore fidei quæstiones ad Romanum Pontificem referenda sint ? 189.
§. III. Confirmatio electionis Episcoporum genuino Jure ad Synodum provincialem , aut ad Metropolitanam pertinet .
Eò etiam datâ opportunitate reduci possit . 196.
Addenda . p. 630.
§. IV. Idem Jus in Postulatione obtinet . 198.
§. V. Datio Coadjutoris cum futura successione seriùs inter causas Majores numerata est . 199.
§. VI. Translationes Episcoporum , semper auctoritate Provincialium Synodorum factæ , demum vi falsarum Decretalium Romano Pontifici reservata fuerunt . 200.
§. VII. Iisdem mutationibus etiam cessiones Episcoporum subjectæ fuisse noscuntur . 201.
§. VIII. Causæ depositionis Episcoporum de jure ad Synodos Provinciales pertinent . Ur

Ue ea inter reservata summi Pontificis referrentur , plurimæ Decretales confictæ sunt . 202.

§. IX. Erectio novorum Episcopatum nullo expresso Juris textu , sed tantum observantiâ , Romanæ Sedi reservantur , 207.

§. X. Quod in erigendis Episcopatibus , idem & in novis Metropolitanis & Ecclesiis Primatialibus instituendis juris est . 210.

§. XI. Nec ullum juris Monarchici attributum per totam Ecclesiam Romanæ Sedi adherere , adversus Cardinalem Orsum singillatim demonstratur .

Attamen in negotiis universam Ecclesiam , concernentibus Papa , tanquam Primas , extra Concilium , multum valet , præsertim suis negatione assensus . 212.

C A P U T V.

De Legibus Ecclesiasticis , earum pro Universalî Ecclesia ferendi jure ; & de Appellationibus ad Romanum Pontificem .

§. I. Romanus Pontifex an & quatenus habeat jus condendi leges in causis fidei , universam Ecclesiam obligantes ?

Exponitur genuinus sensus verborum Lucæ XXII. V. 32. 221.

§. II. In materiis disciplinae Papa non habet potestatem obligandi totam Ecclesiam .

Imò ne generalium quidem Conciliorum decreta in materia disciplinari particularès Ecclesias obligant sine receptione .

Leges etiam pro universa Ecclesia legitimè latae non obligant , nisi in provinciis debitè promulgatae .

Semel autem receptæ , non possunt ad beneplacitum Papæ mutari . 226.

Addenda . num. 5. p. 632.

§. III. Collectiones Canonum non nisi ex receptione & observantiâ Juris vigorem obtinent .

Hoc nominatim verum est de Decreto Gratiani , de Decretalibus Gregorii IX. & reliquis partibus Juris Canonici .

Eadem . imò minor ratio habetur Regularum Cancellariae , Bullæ Cœnæ , & Declarationum Concilii Tridentini . 236.

Addenda num. 4. p. 632. num. 7. pag. 633.

ibidem p. 615.

§. IV. Ampla quidem auctoritas , non tamen jurisdictionis propriè talis , Romano Pontifici in omnes Ecclesias competit .

Argumentis , quæ hanc in rem ex Tridentino , Florentino , & aliis Conci-

- Conciliis pro Papa petuntur, satisfiit. 242.
- §. V. Romano Pontifici ex natura & iure Primatus non competit jus appellacionum ex omnibus totius Ecclesie partibus. 246.
- Genuinus sensus Sardicenfium Canonum exprimitur. 258.
- §. VI. Provida & cauta fuit Canonum Sardicenfium ordinatio : Nec tamen omnibus locis congrua ; hinc nec ubique recepta . Illam false Decretales in infinitum extenderunt , Magno Disciplina Ecclesiasticae detrimento , & iusticia dispendio , in hodiernum usque diem perdurante . 266.
- §. VII. Summorum Pontificum Gelasii & Nicolai I. Epistola , qua favore Romanorum appellacionum solent allegari , explicantur . 272.
- §. VIII. SS. Athanasii , Joannis Chrysostomi & Flaviani provocaciones ad Sedem Romanam , neque fundant , neque supponunt illud jus appellacionis , quod sibi Romani tempore Gelasii Papa asseruerunt , aut etiamnum pretendunt , 274.

CAPUT VI.

De Conciliis Generalibus .

- §. I. Jura Universalium Conciliorum pretenso statui Monarchico Ecclesie repugnant . Romanum Pontificem Generalibus Synodis subiectum esse , Constantiense & Basileense Concilium aperte definirunt . Idem pluribus Concilii Tridentini locis haud obscure insinuat . Facultas dispensandi in Lege Conciliari non arguit superioritatem in illud . Hac de Jure etiam Episcopis suo modo competit . Episcopi in Conciliis sunt Coniudices , non meri Consultores Papa . 281. Addenda p. 636.
- §. II. Nulla lege divina aut humana convocatio Universalium Conciliorum Romano Pontifici reservatur . Octo priora Concilia Generalia sola Imperatorum auctoritate convocata fuere . 296.
- §. III. Tacito Principum & Ecclesiarum consensu jus congregandi Universales Synodos Romano Prasuli delatum fuit ; Non tamen absolute , & pro omni casu . 299.
- §. IV. Duplex in Conciliis prasidium : unum ab Imperatoribus , alterum regulariter a Pontificibus exercitum . His etiam competit jus proponendi & primam sententiam edicendi : Attamen salvo jure Episcoporum . 302.
- §. V.

§. V. *Generalium Synodorum Decreta non indigent Pontificiâ confirmatione .*

Hujus non usum probant Acta singulorum Conciliorum. pag. 305.

§. VI. *Nullus unquam Pontifex ausus est de novo discutere decreta allicujus Concilii Universalis.*

Econtra Synodi Generales frequenter ad novum examen revocârunt materias & quæstiones à summis Pontificibus decisas .

In Conciliis Episcopi jure suo discernunt & judicant . 313.

§. VII. *Concilia generalia absolutè necessaria esse , Ecclesia sæpiùs agnovit .* 323.

§. VIII. *Parum firma est illorum sententia , qui à plurima parte Episcoporum , definitioni Romani Pontificis extra Concilium adherentium , ultimum & irrefragabile judicium constitui existimant .* 331.

§. IX. *Quæ priore §. tradita sunt , illustrantur & confirmantur ex controversia de Baptismo Hæreticorum inter SS. Cyprianum & Stephanum Papam .* 351.

§. X. *Legitimitas appellationis à Romano Pontifice ad Generale Concilium , proinde hujus superioritas , omnibus Sæculis , & ab omnibus Nationibus in Ecclesia agnita fuit .* 359.

Addenda p. 637.

§. XI. *Dilucidatur ulteriùs materia appellationum à Romano Pontifice ad futurum Concilium ; & declaratur , quibus casibus illæ obtineant .* 366.

§. XII. *Magna Generalium Conciliorum in negotiis fidei utilitas ; & ex horum neglectu hæresum propagatio .*

Major eorundem pro conservandâ & restaurandâ Disciplinâ necessitas. Concilium Tridentinum uberem adhuc reformationis messem post se reliquit , à futuris Conciliis Universalibus colligendam . 369.

§. XIII. *Referuntur singulatim Ecclesiastici abusus , inde à Constantinensi Concilio à viris piis & integris Nationibus publicè incusati , per Tridentinum non sublati .* 378.

Addenda. p. 638. num. 2. 4. & seqq. p. 639.

§. XIV. *Summa abusuum , hodiernum in Ecclesia vigentium , qui fortissimi indigent remedio .*

Illos quisquis sponte tolerat , summâ injuriâ in Ecclesiam agit , nec potest salvare animam suam . 394.

§. XV. *Adversùs modernos abusus Ecclesia semper in generalibus Conciliis reclamavit , & eorum reformationem studiose quæsit ;*

Sed per Romanam Curiam ab optimo proposito nunquam non impedita fuit. pag. 398.

- §. XVI. *Quæ de jure Generalium Conciliorum hoc Capite tradita sunt, ea firmanur & illustrantur auctoritate Cardinalis Juliani, Pontificii ad Basileense Concilium Legati ac Præsidis.* 418.

Addenda. num. 9. pag. 640.

C A P U T VII.

De auctoritate Episcoporum ex Jure Divino.

- §. I. *Christus Episcopatum instituit, eique propria ipsa jura attribuit, perpetuè illi adhasura.*
Inde colligitur aequalis omnium Episcoporum auctoritas. 441.
- §. II. *Quæstio de immediatâ aut mediatâ Episcoporum auctoritate, in Concilio Tridentino proposita, nec tamen apertè definita fuit. Argumenta, qua in utramque partem proposita fuerunt, recensentur & ponderantur.* 446.
Addenda. pag. 642.
- §. III. *Refutatur Fagnanus, omnem jurisdictionem à Papa in Episcopos dimanare sustinens. Episcopalia jura in aliorum diocæsibus exercendi facultas Romano Pontifici non competit.* 452.
- §. IV. *Omniùm beneficiorum collatio originario ac genuino jure ad Episcopos pertinet. Seriùs, & variis modis atque titulis, plerumque in ignorantia veri Juris Ecclesiastici fundatis, beneficiorum provisiones ad Romanam Sedem devolutæ sunt. Equidem inconvenientiis inde natis per varia Concordata modus aliquis positus fuit, sed non satis firmus.* 460.
Addenda. pag. 643. & num. 10. p. 644.
- §. V. *Indagatur in originem Annatarum. Earundem illegalitas, tam quoad substantiam quàm in modo ostenditur.* 467.
Addenda. p. 646. & num. 9, pag. 648.
- §. VI. *Jure Divino, & antiquo Ecclesiastico, nulli casus summo Pontifici reservantur. Sed nec jure veteri ulla dispensationes Sedi Apostolica servate noscuntur. Quibus modis & viis ceperint reservationes quorundam graviorum criminum?*

Quis sensus , & qua via declarationis ea de re per Concilium Trid.
edita ? pag. 475.

§. VII. Explosa Cardinalis de Luca sententiâ de Romani Pontificis uni-
versali Ordinariatu ,

Corruit privilegium Mendicantium excipiendi Confessiones in aliorum
Dioecesebus .

Referuntur Episcoporum adversus hoc privilegium oppositiones . 479.

§. VIII. Per exemptionem Regularium juribus Ordinariorum durum &
immeritum vulnus inflictum est .

Quid de tollenda hac exemptione in Concilio Tridentino actum fuerit ?
Gravia motiva , tam politica , quàm Ecclesiastica referuntur , harum
exemptionum abrogationem adhucdum postulantiâ . 487.

§. IX. Quod Episcopi Cardinalibus seriùs fuerint positivi , non debet
neque potest præjudicare illorum ordini ex divina institutione in
Ecclesia absolutè primo . 509.

§. X. Qua viâ Episcopi in jura sua redire queant , ostendit Cancellarius
Gerson . 513.

C A P U T VIII.

De libertate Ecclesiæ , ejusque restaurandæ jure & causis .

§. I. Causa primaria lapsus Disciplina , & alterata formæ Ecclesiastica ,
sunt fictæ Decretales Isidori ,

Qua usque ad noviora tempora Actis publicis normam dederunt . 515.

§. II. Fraus Isidori facilem Romæ accessum invenit .

Sed neque ab initio potuit , neque etiamnum valet Romana Ecclesia
patrocinari . 520.

§. III. Non adeo falsa Decretales genuina Ecclesiæ jura obscuraverunt ,
quin subinde perrumperet veritas : præsertim tempore Concilii
Viennensis & Constantiensis . 523.

§. IV. Ecclesia Romana ex supposititiis Decretalibus maxima commoda percepit.
Quibus , veritate nunc detectâ , salvo jure gaudere non potest . 530.

§. V. Non profunt hac in parte Romani præscriptio , cessio , possessio ,
consuetudo &c. 534.

Addenda p. 649.

§. VI. Qua ex nimietate religionis obscuris sæculis Pontificiæ auctoritati
adjecta fuerunt , nunc cognito genuino Jure Publico Ecclesiastico , in
justum ordinem redigenda sunt . 538.

§. VII. Excessiva potestas , quâ Rom. Pontifex post falsas Decretales uti
cepit , quâque hodie dum fruitor , Ecclesiæ valde noxia est . Eadem
reunioni Ecclesiarum impedimentum ponit . 540.

Addenda p. 650.

§. VIII.

- §. VIII. Quod Galli ex libertatibus Ecclesiasticis servaverunt, in id redire aliis gentibus fas est. p. 59.
- §. IX. Reductionem genuini Juris Canonici non impediunt Concordata à Romanâ Sede cum variis Nationibus inita. 554.
Addenda p. 651.
- §. X. Libertati Ecclesiasticæ non tam officium Pontifices, quàm Rom. Curia. 556

C A P U T IX.

De mediis recuperandæ Libertatis Ecclesiasticæ.

- §. I. Semper invigilandum, & cautè attendendum ad omnes Romana Curia passus, vero Juri sacro contrarios, & singularum Ecclesiarum juribus præjudiciales.
Ipsa, ut hoc faciamus, nos monet Religio. 559.
- §. II. Primum adversus abusum Ecclesiasticæ potestatis remedium est in aptâ instructione populi. 561.
- §. III. Alterum remedium ponitur in Concilio Generali libero. 568.
Addenda p. 652.
- §. IV. Tertium medium in Conciliis Nationalibus quaerendum est. 571.
- §. V. Hæc multò commodiùs expediuntur in regno Monarchico.
In aliis Romana Curia facilius divisiones excitat.
Quandoque Principes seculares propter propria sua comòda exorbitantes Romanorum prætensiones tolerant, imò sustinent. 576.
- §. VI. Quartum medium haberi poterit in concordi Constituto Catholicorum Principum, adhibito pro horum directione Ecclesiasticorum, maximè Episcoporum, consilio. 580.
- §. VII. Non sunt hic metuenda censurarum fulmina.
Neque subest schismatis periculum.
Cautela ad suscipiendam & perficiendam generalem reformationem opportune suppeditantur. 588.
- §. VIII. Quintum remedium Retentio Bullarum Apostolicarum; cujus justitia & universalis usus demonstratur.
Exponuntur singulares effectus falsarum Decretalium, qui populos egregie gravant, & Principum attentionem præ cæteris excitare possunt ac debent. 598.
Addenda p. 653.
- §. IX. Sextum idque generalius remedium in legitimâ resistantiâ defigitur. 607
Addenda p. 654.
- §. X. Postremum remedium Appellatio ab Abusu. 617.
- §. XI. Ecclesiæ omnino interest Primatum servari, sed ad legitimos fines redactum.
Hæc reductio aliter fit per Papam ipsum, aliter per Concilia. 620.

CAPUT I.

DE

EXTERIORE FORMA REGIMINIS

QUAM

IN SUA ECCLESIA CHRISTUS
DOMINUS INSTITUIT.

§. I.

*De methodo rite interpretandi textus Sacræ Scripturæ ad
hanc materiam pertinentes.*

Duo sunt fontes, è quibus Status Ecclesiæ eruendus venit: scilicet *Scriptura* & *Traditio*. Qui cum Ultramontanis formam monarchicam Ecclesiæ tribuunt, ij ex sacris litteris nonnullos textus maximè Matthæi *cap. XVI. v. 18.* & Joannis *cap. XXI.* in rem suam trahere amant. Ut verò eandem sententiam etiam ex Traditione confirmet, ad varia SS. Patrum asserta provocant, qui ipsis videntur S. Petrum, & post hunc Romanum Antistitem, non solum Caput Ecclesiæ

A

fiæ

hæ constituere, sed etiam Principem, & cum plenaria pote-
 tate Rectorem; ita, ut penes illum sit, & apud ejus succes-
 sores perpetuò maneat totius Reip: Ecclesiasticæ summa. De
 jam indicatis, aliisque Scripturæ locis infra agemus speciatim;
 hic solum præviè & generatim observamus, ab erroris pericu-
 lo minimè remotos esse, qui in interpretandis sacris textibus
 tanquam *Sophistæ verbosi* (uti S. Hieronymus loquitur) suo
 genio indulgent, & non magis attendunt ad genuinas interpre-
 tandarum SS. Scripturarum regulas, quas ex omnium assensu
 sapientissimè tradidit VINCENTIUS LIRINENSIS in *Commo-
 nitorio I. cap. 2.* videlicet: “ Cùm Scripturam sacram, pro sui
 „ & altitudine & obscuritate, non uno eodemque sensu om-
 „ nes accipiant, sed aliter atque aliter alius atque alius inter-
 „ pretetur, & penè, quot homines, tot illinc sententiæ erui
 „ posse videantur (aliter nampe illam *Novarus*, aliter *Sabelli-
 „ us*, aliter *Arius*, aliter *Donatus*) necesse fuit, ut prophetica
 „ & apostolica interpretationis lineæ propter tam varii erroris
 „ anfractus secundum normam aliquam dirigerentur. Ob id
 „ ergo post Prophetas, Apostolos, & Evangelistas, sanctos
 „ quoque Doctores accepimus, quò eorum *Catholicam*; hoc est,
 „ *universalem* intelligentiam, tanquam *Ecclesiæ regulam* à Deo
 „ præscriptam sequeremur: “ Mente & spiritu hujus Legis-
 ducti, in commentandis laudatis textibus sectabimur potius
SENSUM Patrum, quàm *dialectica ratiocinia*, & umbratilem
 illum recentiorum Scholasticorum disputandi modum; *sensum*
 inquam *universalem*, quem certò nobis aperiet constans eorun-
 dem Patrum & Ecclesiæ *agendi* ratio, quando *scribendi* modus
 aut obscurior, aut inter se contrarius videbitur. Sequemur
 egregium illud INNOCENTII III. monitum in cap. 2. X. de
 Presbytero non baptizato; scilicet: *SOPITIS QUÆSTIONIBUS
 DOCTORUM, PATRUM SENTENTIAS TENEAS*.

(1) *Mutilum est, & prorsus invalidum, sumptum è Scriptu-
 ris argumentum, si pro cujusque arbitrio, quod adductum
 fuerit, in eam, quam semel imbiberint sententiam
 pertinacius detorqueant. Nam quid promovebis, cùm, si
 quid defenderis, negetur; & ex diverso, si quid negaveris*

ris, defendatur? Et tu quidem nihil perdes, nisi vocem in contentione: nihil consequeris, nisi vilem de blasphematione laudem Internuntiis PATRUM, & sacrorum CONCILIORUM organis, Spiritus Sanctus docet nos omnia, & suggerit nobis omnia: sine quorum auspiciis qui Scripturæ Sacræ sensum habere se jactitant, non intelligunt, quæ loquuntur, neque de quibus affirmant, sed videntes non vident, & audientes non audiunt: Ita Concilium Senonense Anni 1528. in IV. Decreto fidei

- (2) Si unânimis [uti in quibusdam fit] Patrum in eandem interpretationem consensus haberi non possit, convenit observari præcepta, quæ laudatus VINCENTIUS LIRINENSIS cit. *Commonit. I. cap. 32.* commendat: “Hoc scilicet, cet facere magnopere curabunt, quod in principio *Com-*
monitorii istius sanctos & doctos viros tradidisse nobis
scripsimus, ut Divinum Canonem secundum universa-
lis Ecclesiæ Traditiones, & juxta Catholici dogmatis re-
gulas interpretentur: in qua item Catholice Apostoli-
cæque Ecclesiæ sequantur necesse est universitatem, anti-
quitatem, consensionem. Et si quando pars contra ve-
tustatem, unius vel paucorum errantium dissensio con-
tra omnium, vel certò multò plurium Catholicorum
consensionem rebellaverit, præferant partitionis corrup-
tionem universitatis integritatem: inque eadem universi-
tate novitatis profanitati antiquitatis religionem, item-
que in ipsa vetustate unius, sive paucissimorum teme-
ritati primùm omnium generalia, si qua sunt, Univer-
salis Concilii decreta præponant: tunc deinde si id mi-
nus est, sequantur, quod proximum est, multorum at-
que magnorum consentientes sibi sententias Magistrorum.”

- (3) Jubet itaque LIRINENSIS, cæteris etiam paribus, & ubi multorum & magnorum Magistrorum consentientes sententiæ (quas tamen pro nobis stare omnino credimus) haberi non possunt, *novitatis profanitati præferri antiquitatis religionem.* Ad præbandam hanc præcipuam antiquitatis

tatis religionem *Traditione* potissimum utimur; hæc autem ex diutinâ & constanti multorum sæculorum observantia multò certius eruetur, quam ex nudis verbis Scriptorum; maximè quando ea tam varia sunt, ut alia in hanc, alia in illam sententiam trahi posse videantur. *Ufus constans & uniformis Disciplina* plerumque certa sunt; scribentium verba, in hoc præsertim rixoso ævo, disputantium æstu redduntur dubia, tum maximè, quando memorata antiquior Disciplina ex causis, quas suo loco, scilicet *cap. III.* referemus, ferius alterata fuit; quo casu homines, sive præjudicii, in quo enutriti sunt, amore, sive commodi, quod in novo illo Systemate inveniunt, causâ, omnes nervos intendunt, ut veterum Scriptorum verba recentiori huic Systemati accommodent.

(4) His nixi regulis judicabimus facillè & securè, etiam relativè ad textus Sacræ Scripturæ, de regimine Ecclesiæ, quale illud à Christo Domino institutum Ecclesia primitus agnovit, & multis sæculis retinuit, qualeque sic agnitum & retentum probant certissima monumenta hodieque prostantia; nequidquam obstantibus quibusdam locis Patrum, quæ communiori, & *usu rerum firmatæ* aliorum interpretum sententiæ ad speciem magis repugnare videntur, quam revera opponantur, infinitè autem abunt ab illa unanimitate, quam Tridentinum *Sess. IV.* ad authenticam Scripturarum interpretationem requirit; dum interim Romani, sibi met ipsi, adjuvantes, sub illorum scuto tuti esse, & sub hac umbra tranquillè degere posse existimant.

(5) Non venit hic præmittenda ingens inter Theologiam *Scholasticam ac Positivam* & utriusque methodum differentia, atque hujus præ illa principalius meritum ac virtus in commentandis locis Sacræ Scripturæ, & dijudicandis capitalibus illis quætionibus, quæ in omnium sæculorum disciplinâ sua debent invenire monumenta, Divini Institutoris mentem & sensum interpretantia, de quarum numero est illa, quam hic de forma regiminis Ecclesiæ proponimus.

mus . Juvat hunc in finem adoptare fidelem relationem ,
 ut ut aliquanto diffusorem , attamen præfenti nostro in-
 stituto apprimè convenientem , ex tractatu idiomatis galli-
 ci Lud. le Gendre *de Moribus & Consuetudinibus Gallorum*
pag. 35. edit. in fol. “ L’ancienne Theologie , à laquelle
 „ on est revenu depuis 40. ou 50. ans , consistoit à bien
 „ étudier l’Ecriture & la Tradition ; la Religion ordonnant
 „ de croire sans approfondir les Mysteres : On se conten-
 „ toit de sçavoir quels étoient les Dogmes de la Foy , sans
 „ entreprendre de les prouver , autrement que par l’ Ecri-
 „ ture & par les Ouvrages des Pères . Ce fut l’ orgueil
 „ de *Berenger* Archidiacre d’Angers , & l’émulation qu’ il
 „ y avoit depuis quelque tems entre lui & *Lanfranc* Prieur
 „ de l’Abbaye du Bec , qui firent naistre sans y penser la
 „ *Theologie Scholastique* ; l’ Archidiacre ayant enseigné des
 „ erreurs sur l’Eucharistie , environ l’an 1047. l’Abbè lui
 „ opposa un fort grand nombre de passages tant des Pé-
 „ res que de l’Ecriture , si clairs & si convaincans , que
 „ pour en eluder la force , *Berenger* eut recours aux So-
 „ phismes & aux Distinctions , que la Logique d’Aristote
 „ suggere à un esprit fin : *Lanfranc* & ses seconds voyant
 „ les acclamations , que ces subtilités attiroient à son Ad-
 „ versaire ; puiserent dans la même source de quoy des-
 „ fendre & attaquer non seulement sur cette matiere , mais
 „ encore sur toutes les autres . *Abelard* , *Gilbert de la*
 „ *Porree* Evêque de Poitiers , & autres sçavans de ce tems-
 „ là suivirent la même methode .
 „ Quoy que le mérite de Gens si doctes , l’eût déjà mise fort
 „ en vogue , elle y fut beaucoup davantage , depuis qu’ un
 „ de nos Evêques (c’ est le celebre *Pierre Lombard* , que
 „ l’ on regarde communement comme le Pere de la Scho-
 „ lastique) eut mis au jour en 1150. son livre appelé *des*
 „ *Sentences* *Alexandre de Hales* , *Albert le Grand*
 „ & *Saint Thomas* commenterent le Livre des *Sentences* .
 „ La Somme de S. Thomas a toujours été regardée com-
 „ me un excellent Abregé de toute la Theologie ; les Gens
 „ à qui elle ne plait pas , n’y trouvent autre chose à redire ,
 „ si

Abelardus
 obiit an
 1142. &
 Gilbertus
 an 1154.

Alexander
 decessit
 1242. Al-
 bertus
 1280.
 S. Thomas
 1274

„ si non que trop frequemment il s' y est servi d' Aristote
 „ pour prouver & pour expliquer les verités chrétiennes .
 „ Ces hommes de Theologie furent reçus par le plus grand
 „ nombre avec applaudissement , parce qu' il falloit bien
 „ moins de tems à apprendre son Saint Thomas , qu' à
 „ bien sçavoir la *Positive*; qui comprend l' Ecriture sainte,
 „ les Conciles, les Peres , & l' Histoire . Une autre rai-
 „ son du progrès de la Scholastique , c' est que ceux qui
 „ la possédoient étoient presque assurés de vaincre tel ad-
 „ versaire que ce fût , & de n' être jamais vaincus , tant
 „ elle fournissoit d' argumens , de subtilités , de réponses
 „ & de faux-fuyans : ces avantages charmerent tellement
 „ les jeunes Gens, qu' ils se donnerent tout à fait à cette
 „ nouvelle Theologie , & n' étudierent plus l' Ecriture ni
 „ la Tradition , ni même les Humanités, ce qui est cause,
 „ que le Latin qu' on a parlé jusqu' à présent dans les Eco-
 „ les de Theologie , est si barbare & si grossier .
 „ Les vieux Theologiens qui avoient fait d' autres études ,
 „ s' éleverent contre les Nouveaux & les accuserent hau-
 „ tement d' être au moins suspects d' hérésie ; les Nouveaux
 „ se moquant des Vieux les traitèrent de bonnes gens, qui
 „ n' avoient pas assez d' esprit pour aimer les subtilités ; &
 „ les appelloient par ironie des *Theologiens à Bible* , c' est
 „ à dire , qui sçavoient la Bible , & qui du reste n' eussent
 „ pû se débarasser d' un sophisme . La querelle dura long-
 „ tems ; enfin les Scolastiques l' emporterent , & depuis
 „ cinq à six cens ans on n' a point enseigné d' autre Theo-
 „ logie que la leur . Cette Theologie est née en France,
 „ & c' est où elle a le plus fleuri . L' esprit de chicane se
 „ glissa presque en même tems dans l' Ecole de Droit &c. “
 „ His similia , imò graviora , de methodo *positivâ* præfe-
 „ rentialiter ad *dialethican* in definiendis causis Religionis
 „ usurpandâ , traduat eruditissimi Auctores Historiæ Littera-
 „ riæ Gallicæ Tom. IX. pag. 207. seqq.

Bibliç.

§. II.

Diversæ Patrum sententiæ circa textum Matthæi XVI. v. 18. referuntur.

Inter has communior & materiæ conveniens interpretatio adoptatur ..

Primus, qui ad determinandam Ecclesiastici regiminis formam ponderandus venit: sacer. textus, est Matthæi XVI. v. 18. Hic postquam JESUS discipulos suos interrogasset: *Quam dicunt homines esse filium hominis?* respondensque Petrus dixisset: *Tu es Christus filius Dei vivi:* tunc regerens JESUS ait ei: *Beatus es Simon Bar-Jona: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est.* Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum. Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cælis. Unde Romani, eorumque fautores concludunt, solum S. Petrum, ejusque in Romana sede successores, esse lapides fundamentales Ecclesiæ; soli Petro immediatè a Christo datas esse claves Ecclesiæ; ac per hunc in reliquos Apostolos, per ejus successores in omnes Episcopos, omnem sacram auctoritatem dimanare; quod quàm parum Patrum, imò universalis Ecclesiæ sensui conveniat, mox videbimus.

(I) Variis modis hunc textum SS. Patres interpretantur. Primò multi per *Petram hanc* intelligunt **FIDEM**, seu **CONFESSIONEM**, quam de Christi Divinitate Petrus fecerat, Hoc agunt HILARIUS *Lib. IV. de Trinit. n. 36. 37.* GREGORIUS NYSSENUS in *Opere, de Adventu Domini.* CHRYSOSTOMUS *Homil. 55. in Matth. & Orat. II. contra Jud.* AMBROSIUS *Lib. IV. in Lucam, & in cap. XI. Epist. ad Ephes.* GREGORIUS M. *Lib. IV. Epist. 38. edit. nov.* THEODÓRETUS *Epist. 77. pag. 947.* In eandem sententiam, seu sensum ab eruditis laudantur saltem trigin-

ta quinque Patrum & antiquorum graviorum Scriptorum commentarii . His addenda loca ipsorummet Romanorum Pontificum, S. LEONIS, HADRIANI I., NICOLAI I., STEPHANI VI., INNOCENTII II., & URBANI II. apud Natalem Alexandrum *Hist. Eccles. Tom. VIII. pag. 375. edit. Paris.* , quibus omnibus hic textus de Fide Petri accipitur . Eundem sensum retinet Oratio in Missa Vigiliæ Apostolorum Petri & Pauli in Missali Romano : *Præsta quæsumus Omnipotens Deus , ut nullis nos snas perturbationibus concuti, quos in Apostolicæ Confessionis petrâ solidasti.* Cui nullatenus repugnat Oratio pro festo Cathedræ S. Petri die 18. Jan. in Missali & Breviario præscripta : *Deus qui B. Petro Apostolo tuo collatis clavibus regni cælestis , ligandi atque solvendi Pontificium tradidisti &c.* Itaque cum non aliter credat , & aliter oret Ecclesia (*legem enim credendi lex statuit supplicandi* , ut scribit Cœlestinus I. ad Episcopos Galliæ) videtur esse doctrina Ecclesiæ , ut hæc ipsa supra confessionem S. Petri fundata credatur , sicque Christi verba : *Et portæ inferi non prævalent adversus eam* , ad eandem fidem , & ad Catholicam Ecclesiam , in qua illa prædicatur , referantur .

(2) Alii hoc loco per *Petram* intelligunt **JESUM CHRISTUM** , qui revera est Ecclesiæ suæ fundamentum , lapis angularis , & essentielle Caput , juxta plures S. Scripturæ textus : 1. *Corinth. 3. v. 11.* Item 1. *Corinth. 1. v. 4.* Porro ad *Ephes. 11. v. 20.* Insuper 1. *Petri 2. v. 4. 6. 7.* Denique ad *Hebræos cap. 6. v. 1.* . Facit hoc præ cæteris S. AUGUSTINUS Tract. CXXIV. in Joan. ubi : *Ecclesia fundata est super Petram , unde Petrus nomen accepit . Non enim à Petro petra , sed Petrus à Petra ; sicut non Christus à Christiano , sed Christianus à Christo vocatus . Ideo quippe ait Dominus : super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam , quia dixerat Petrus : Tu es Christus filius Dei vivi . Super hanc ergò , inquit , Petram , quam confessus es , ædificabo Ecclesiam msam . Petra enim erat Christus : super quod fundamentum etiam ipse ædificatus est Petrus .* Fundamentum quippe

quippe aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus. Ecclesia ergò, quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cælorum accepit in Petro: id est, potestatem ligandi solvendique peccata. Idem repetit S. Doctor in suis retractationibus Lib. I. cap. 21. ibi: Tu es Petrus, Petra autem erat Christus, quem confessus Simon, sicut eum tota Ecclesia confitetur, dictus est Petrus. Eadem interpretatio legitur in Commentariis S. HIERONYMI in cap. VII. S. Matthæi, nec non in THEODORETO super cap. III. Epist. I. ad Corinth. aliisque.

- (3) Communior autem sententia est eorum Patrum ac sacrorum Interpretum, qui Christi verba de S. Petro quidem, sed ita accipiunt, ut quemadmodum Petrus Domino omnes interroganti suo & condiscipulorum suorum nomine respondit, ita & in replica Christi cum Petro intelligantur **RELIQUI QUOQUE APOSTOLI**, quippe qui omnes revera sunt fundamentum Ecclesiæ juxta illud S. Pauli ad Ephes. cap. II. v. 20. *Ædificati supra fundamentum Apostolorum*; nec non Apocal. cap. XXI. *Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum agni*. In summa: Christus ipse est unicum & primarium fundamentum suæ Ecclesiæ; & si S. Petrus dicatur secundum, & ministeriale fundamentum, debet & tantundem asseri de reliquis Apostolis. Itaque si de secundario hoc fundamento accuratè loqui velimus, Petrus erat primus, sed non unicus fundamenti lapis. Sic (a) ORIGENES Tract. I. super cap. 16. Matthæi Tom. II. p. 22. edit. Paris. an. 1604. *Tu es Petrus. Petra enim est quilibet Christi discipulus, & super talem Petram constructur omnis Ecclesiastica doctrina Quòd si super illum unum Petrum tantum existimas ædificari totam Ecclesiam, quid dicturus es de Joanne filio tonitrui, & Apostolorum unoquoque? &c.* (b) S. HIERONYMUS Lib. I. adversus Jovin. Tom. II. p. 27. edit. Francof. *At dicis: super Petram fundatur Ecclesia, licet id ipsum alio in loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant,*

piant, & *EX ÆQUO* super illos fortitudo *Ecclesiae* solidetur, tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio. (c) S. AUGUSTINUS Tract. 108. Unus pro omnibus dicit, Tu es filius Dei vivi, & propter hoc claves cum omnibus, tanquam personam gerens *Ecclesiae*, accepit; ideo unus pro omnibus, quia unitas in omnibus. Adde alia ejusdem S. Doctoris loca, cum hoc non discordantia, paulo antè relata, & infra §. VI. referenda. Inter diversa interpretationum genera, quibus textum Matthæi explicat AUGUSTINUS, quæque omnia in eundem finem à nobis intentum collimant, dat finaliter in suis Retractionibus Lib. I. cap. 21. lectori optionem: *Harum autem*, ait, *sententiarum*, quæ sit probabilior, eligat Lector. (d) S. LEO Sermone III. in Anniversario die suæ assumptionis ad Pontificatum cap. 3. Transiit in alios Apostolos vis istius potestatis, & ad omnes *Ecclesiae* Principes hujus decreti constitutio commearit: sed non frustra uni commendatur, quod omnibus intimetur; Petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis *Ecclesiae* Rectoribus forma præponitur. (e) THEOPHILACTUS in hunc locum Matthæi: Licet ad Petrum tantum dictum sit illud: Tibi dabo claves &c., tamen omnibus Apostolis olim datum est, quando dicit: Quorum remiseritis &c. (f) EUCHERIUS Lugdunensis. Episcopus Homil. de Nat. Petri: Hoc enim quod Petro principaliter dicitur, cæteris quoque Apostolis dictum esse intelligi debet. (g) PASCHARIUS RATABERTUS Lib. IV. in Matth. Non super unum Petrum, verum super omnes Apostolos, Apostolorumque successores *Ecclesia* Dei ædificatur. Eodem sensu hunc textum intelligunt HINC MARUS Epist. XXXIII. ad Hincmarum Laudun. cap. 20. & alibi. ODO CLUNIACENSIS Lib. IV. Collat. cap. 19. PETRUS BLESENSIS Serm. 44., alique innumeri. (h) Eandem interpretationem amplexus est Gratianus: *Causa* XXIV. *Quæst.* 1. *Can.* 6. cum S. AUGUSTINO, & *Can.* 18, cum S. CYPRIANO. Atque adeo quidem hæc opinio de auctoritate annuntiandi Evangelium,

& regendi Ecclesiam, omnibus Apostolis ex æquo datâ ,
 Sæculo VIII. constans erat , & communis , ut ipsa eam
Pseudo Isidorus exprefferit in Decretali *Anacleto* Papæ su-
 ppositâ , cujus fragmentum idem *Gratianus* refert *Dist. XXI.*
Can. 2. His adde Cardinalem *Cajetanum* *Tract. de Aucto-*
rit. Papæ , & Conciliorum cap. III. “ Si qui autem inter-
 ,, pretes illud *Portæ inferi non prævalerunt adversus eam* ,
 ,, ad Petram quoque referunt ; ii quidem pauci sunt , ac
 ,, pro uno mille in contrarium recensere possumus ; “ in-
 quit *III. Bossuetius* Episcopus *Meldensis* in *Defens. Decla-*
rationis Cleri Gall. Lib. XV. cap. 34.

- (4) Omnium Interpretum loco , quoad intelligentiam hujus
 sacri textûs , & applicationem ejusdem ad genuinum, anti-
 quæ & sanæ doctrinæ conformem *Primum* Petri , hujus-
 que in Romana sede successorem , esse potest jam laudati
 LEONIS Papæ Sermo II. in Anniversario suæ Assumptio-
 nis cap. 3. in quo ita : *In universa Ecclesia, Tu es Chri-*
stus filius Dei vivi, quotidie Petrus dicit : & omnis lingua,
quæ constitetur Dominum, magisterio hujus vocis imbuatur.
Hæc fides diabolum vincit, & captivorum ejus vincula dis-
solvit. Hæc erutos mundo, inserit cælo : & portæ inferi
adversus eam prævalere non possunt. Tanta enim divini-
tus soliditate munita est, ut eam neque hæretica unquam per-
rumpere pravitas, nec pagana potuerit superare perfidia.
His itaque modis, dilectissimi, rationabili obsequio celebra-
tur hodierna festivitas ; ut in persona humilitatis meæ ille
intelligatur, ille honoretur, in quo & omnium Pastorum sol-
licitudo cum commendatarum sibi ovium custodiâ perseverat
& cujus etiam dignitas in indigno hærede non deficit. Un-
de venerabilium quoque fratrum & sacerdotum meorum
desiderata mihi & honoranda præsentia hinc sacrator est & de-
votior, qui pietatem hujus officii, in quo adesse dignati sunt,
ei principaliter deferunt, quem non solum hujus sedis Præ-
sulem, sed & omnium Episcoporum noverunt esse primatem.
 Hoc locc omnia ferè continentur simul & junctim , quæ
 ad speciem diversa è Patribus retulimus in eum , quem mo-

dò interpretamur, locum Matthæi: Scilicet (a) *Fides Petri*. (b) *Huic conjuncta universalis Ecclesiæ fides*, (c) *adversus quam portæ inferi non prævalebunt*. (d) *Perseverans in Petri successoribus sollicitudo omnium Pastorum, & ovium his creditarum*, id est, *sollicitudo omnium Ecclesiarum* in sensu Apostoli ad Corinthios II. cap. 11. v. 28. (e) *fundata in Primatu*, à Petro in Romanos Pontifices quasi hæreditariè translato.

- (5) *Hæ Patrum doctrinæ, ad speciem diversæ, in substantia tamen non discordantes, multum absunt, ut in textu Matthæi agnoscant inductionem formæ Monarchicæ in Ecclesiam, vigore cujus regimen Universæ uni Petro ita committeretur, ut reliqui Apostoli tantum vocati censerentur in partem sollicitudinis ejusdem Petri, cui liberum esset Coepiscopis suis, quam voluerit, portionem sacri regiminis communicare, quam voluerit, sibi reservare. Et quamquam nonnulli Patres, in hunc locum Evangelistæ differentes, aut de Romano Pontifice tanquam Primatè Ecclesiæ, datâ occasione, honorificè loquentes, S. Petro, hujusque in Primatu successoribus, figuram factorum verborum (quod Scriptoribus Ecclesiasticis familiare est) retinentes eum specialius applicent, inde tamen haud sequitur, quòd reliquos Apostolos, horumque successores ab illius verâ significatione ac sensu, & à Christi, Collegium Pastorum instituentis, intentione, excludant.*
- (6) *Illud nihilominus ex commentario D. HIERONYMI in suprâ adductis verbis, Propterea inter omnes unus eligitur, ut CAPITE CONSTITUTO schismatis tollatur occasio: nec non ex illo Magni LEONIS, Petro SINGULARITER hoc creditur, quia cunctis Ecclesiæ rectoribus FORMA præponitur: demum ex mox referendis verbis S. AUGUSTINI: Petro PRIMITUS; quia in Apostolis Petrus est PRIMUS: ritè inferitur, etiam ex hoc loco S. Matthæi elucescere, & probari Primatum Petri, sed talem, qui fines directorii, & formæ non egrediatur, nec impediatur, quominus reliqui Apo-*

Apostoli pariter dicantur, & revera constituent *fundamentum Ecclesiæ*, habeantque, æque ac ipse, *immediatè* à Christo claves Ecclesiæ cum potestate gregem dominicum pascendi, nec non ligandi atque solvendi. Vide interim Matthæi *cap. 28. v. 18.*, & Joannis *cap. 20. v. 22.* Ex quibus textibus apparet, oppidò falli illos, qui *uni Petro* claves a Christo datas autuant.

§. III.

Genuinus, & Patrum judicio conformis sensus verborum Christi Joann. XXI. proponitur.

Alter textus sacer, qui pro *indefinita & monarchica* potestate S. Petri in Ecclesia allegari solet, est Joannis XXI.; Ubi Petrus de amore Christi ter interrogatus, ter oves ejus pascendas accepit, per verba: *Pasce agnos meos; Pasce oves meas.* Hic volunt, *uni Petro*, licet alii Discipuli ac Apostoli præsentés fuerint, adedque & *soli* in cathedra Petri *successori*, independentè à Corpore Pastorum, *illimitatam*, & ad nullum determinatum vinculum restrictam solvendi, ligandique potestatem concessam esse. At, si Patres Ecclesiæ consulamus, etiam hoc loco Christi verba in Persona Petri ad omnes Pastores Ecclesiæ diriguntur.

(1) Ita (a) S. AUGUSTINUS Sermone CVIII. cap. 4. de Diversis: *Non enim inter discipulos suos SOLUS meruit pascere Dominicas oves: sed, quando Christus ad unum loquitur, unitas commendatur; & Petro primitus, quia in Apostolis Petrus est primus.* (b) S. AMBROSIUS Lib. II. de Dignit. Sacerd. cap. 2. *Repetitum est ter à Domino, Pasce oves meas; & quas oves, & quem gregem tunc beatus suscepit Petrus? sed & nobiscum eas suscepit, & cum eo illas nos suscepimus omnes.* (c) S. CHRYSOSTOMUS Homil. 79. in Matt. *Amas me Petre? Pasce oves meas. Quod non ad sacerdotes solummodo dictum est, verum etiam ad singulos nostrum, quibus vel minimus grex commissus esse videtur.*

itur. (d) S. BASILIUS in Constit. monast. cap. 22. Hoc à Christo ipso docemur; dum Petrum Ecclesiæ suæ Pastorem post se constituit. *Petre amas me plus his? Pasce oves meas. Et omnibus præterea deinceps Pastoribus, ac Magistris eandem tribuit potestatem.* Et multi alii. Itaque ex eo, quòd hæc verba, ad omnes Apostolos & Pastores pertinentia, à Christo dirigantur ad Petrum, hujus equidem præminentia iterum intelligitur; sed id nullatenus impedit, quominus, eadem præminentia salvâ, ovium cura, & custodia æque immediatè & directè reliquis discipulis, Christo tunc loquenti & committenti adstantibus, tradita fuerit.

- (2) Qualitatem *Pastoris & Conductoris* Dominici gregis non esse singularem & propriam solius Petri & Successorum ejus, sed omnibus Apostolis & Episcopis communem, docemur ab Ecclesia in Præfatione Missæ de Apostolis canente: *Quos operis tui vicarios eidem contulisti præesse Pastores.* Et ipse Petrus ad Presbiteros suos: *Parcite, inquit, 1. Petri cap. 5. v. 2. qui in vobis est, gregem Dei.* Distinctio, quam aliqui Scholastici faciunt inter *Agnos, & Oves*, quasi per has *Episcoporum*, per illos cæterorum *fidelium* cura Petro à Christo commissa fuerit, secus ac aliis Apostolis, imaginaria subtilior est, antiquitati incognita, noviter ad sustinendam absolutam potestatem Romani Pontificis adinventâ.
- (3) Contineat de reliquo verbum *Pascendi*, Petro [suppone etiam soli] dictum, quantamcunque auctoritatem & potestatem: non repugno; hoc contendo, nullam verbo *Pascendi* inesse, quæ non æque, imò amplius, contineatur illis Christi dictis ad omnes Apostolos: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos; item his: Euntes docete omnes gentes.*

§. IV.

De aliis sacra Scripturæ locis, quæ in hanc causam allegantur.

Equidem Romanæ Curiaæ advocati adhuc alia Scripturæ loca hanc in rem atque in suam sententiam trahere moliuntur; sed

sed verius dicam , sacro textu abutuntur . Bellarminus *Lib. II. de Conciliis cap. 17.* quinque loca pro se allegat , ex quibus deducere nititur , Romanum Pontificem simpliciter & absolute esse supra Ecclesiam universam , & supra Concilium generale : Primum ejus locus est in Evangelii Lucae cap. XII. *Quis est fidelis dispensator & prudens , quem constituit Dominus super familiam suam ?* Alter in Epist. I. Pauli ad Timotheum cap. 3. *Hæc tibi scribo , sperans me ad te venire citò : Si autem tardaverò , ut scias , quomodo oporteat te in domo Dei conversari , quæ est Ecclesia Dei vivi , columna & firmamentum veritatis .* Tertius in Evangelii Joannis cap. ult. *Pasce oves meas .* Quartus in Epistola Pauli ad Ephesios cap. 4. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos , quosdam autem Prophetas , alios verò Evangelistas , alios autem Pastores & Doctores , ad consummationem sanctorum , in opus ministerii , in ædificationem corporis Christi .* Et post alia : *Veritatem autem faciemus in charitate , crescimus in illo per omnia , qui est caput , Christus .* Quintus in ejusdem Epistola cap. 5. *Viri diligite uxores vestras , sicut Christus dilexit Ecclesiam , & tradidit semetipsum pro ea .* JOAN- NES LAUNOJUS Tom. I. Lib. 2. Epist. 1. hic accusat Bellarminum violatæ regulæ Concilii Tridentini , quod Sess. IV. ad coercenda petulantia ingenia decernit , ut nemo suæ prudentiæ innisus , in rebus fidei & morum Sacram Scripturam ad suos sensus contorquens , eandem contra unanimum consensum Patrum interpretari audeat . Tantum autem abest , ut Bellarminus relata quinque Scripturæ loca juxta unanimum consensum Patrum acceperit & interpretatus fuerit , ut ne unum quidem e Patribus propositi lemmatis assertorem in medium proferre potuerit ; sed quod observasse , Bellarmini placitum ferè consutasse est . Singula hæc Scripturæ loca curatius dilucidat Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VIII. Diss. 4. Art. 1. §. 3.* De textu Lucae cap. XXII. v. 32. in quo Romani præcipuè , licet frustra gloriantur , agemus ex professo infra *cap. V. §. 1.* Cæterum manet inconcussa regula , quam tradit Ill. Bossuetus *de Potest. Eccles. Lib. XIII. cap. 25.* “ Non ex proprio cerebro , vanisque ratiocinationibus Christianæ Reip. formam effingendam esse , sed Scripturis & Traditione demonstrandam *Ecclesiasticam*”

Monarchiam sub Christo præcipuo Monarcha constitutam, ad formam Monarchiæ *Sæcularis* penitus institutam esse; quod falsissimum est.

- (1) Silentium Sacræ Scripturæ in re tanti momenti, in qua de summâ rei Sacræ *uni personæ* per universam Ecclesiam cum *illimitata* potestate credenda agi contenditur, naturaliter in omnium non præoccupatorum animis prudens idque ingens dubium debet excitare de hujus asserti veritate & subsistentiâ; neque enim Christus suæ Ecclesiæ satis prospexisse videri potest, si Monarchiam sacram, eamque absolutam, instituere volens, eam tam obscuris & incertis expressionibus involvit, ut imprimis in quinque illis textibus, de quibus hoc §. præcipuè agimus, nullus SS. Patrum illam subodoratus fuerit: sed neque in reliquis Scripturæ locis integræ Provinciæ & Regna, de cætero apprimè Catholica, adhibito impigro studio, eandem invenire unquam potuerint, nec in hunc usque diem videre queant.
- (2) Scripsit S. LUCAS integram librum de Actis Apostolorum, in quo horum Gestâ, præsertim quantum ad nostram instructionem pertinet, accuratè traduntur. Nihil in eo conspicitur, ex quo colligi valeat, cæteros Apostolos suspexisse Petrum ut *Magistrum & Præceptorem* suum, qualem reveriti fuerant CHRISTUM; minùs ut talem, à *cujus nutu & voluntate illorum ministerium dependeret*. Contrarium potiùs ex eadem Apostolorum Historia intelligitur. Scilicet Actorum cap. VIII. v. 14. legimus: *Cum audissent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem*. Quæ verba expendens GERSONIUS Tract. de Potest. Eccles. Considerat. XI. Operum edit. Antverp. Tom. II. col. 245. "Apostoli, inquit, miserunt in Samariam Petrum & Joannem, *tanquam subditos Ecclesiæ*."
- (3) Possunt haud dubiè Interpretes ingenia sua exercere circa curiositates historicas & genealogicas circa Judaicos ritus,

tus , & ejus generis alia , quæ S. Scripturam elucidant, ipsi autem Religioni innoxia sunt ; hæc enim propriè non sunt objectum Traditionis & Doctrinæ Ecclesiæ . Aliud est in & de his , quæ sanctæ nostræ Religioni & Ecclesiæ Christi possunt causare præjudicium , quale huic per Systema Monarchistarum (qui tot sacros textus , nullo præeunte Patre , quin magis contra omnium sensum ; in rem suam violenter detorquent) effectivè inferri hoc opere satis demonstramus . Porro Decretum Tridentini non solum pertinet ad materias fidei & morum ab Ecclesia jam decisas , sed etiam ad præveniendos errores , ita ut cum *petulantia ingenia* sibi nimitum indulgere voluerint , auctoritas Patrum eorum temeritati fines ponat . Hæc monuit Illustrissimus Bossuetus in sua Instructione circa Versionem & Notas Richardi Simon in Novum Testamentum .

§. V.

Formam Ecclesiæ non esse Monarchicam , ex Sacra Scriptura demonstratur .

Aliam planè ideam de forma & statu Ecclesiæ , *Monarchiæ oppositam* , nobis præbent clari textus Sacræ Scripturæ , & genuina horum interpretatio ; quippe quibus innotescit, Ecclesiam Primo Apostolorum non fuisse subjectam ; sed e contra , hanc , & illam repræsentans universale Concilium , suam auctoritatem immediatè habere à Christo , esseque supra Petrum , & ejus successorem Romanum Pontificem . Et imprimis quidem , quod Oecumenicorum Conciliorum auctoritas *immediatè à Christo sit* , solent eruere ex verbis Joannis XIV. *Ego rogabo Patrem , & alium Paracletum dabit VOBIS , ut maneat VOBIS-CUM in aeternum , Spiritum veritatis . Cui addendum hoc Matthæi XVIII. v. 20. Ubi enim sunt duo , vel tres congregati in nomine meo , ibi sum in medio eorum ;* Item illud 1. ad Timotheum 3. *Ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari , quæ est Ecclesia Dei Vivi , columna & firmamentum veritatis .* Cum quibus denique oportet conferri verba synodi Hierosolymi-

lymitanæ Apostolorum & Seniorum, ad terminandam controversiam de legalium ceremoniarum observatione congregatorum, Actuum XV. *Visum est Spiritui Sancto & NOBIS*. Quod magis pro hac autoritate dici, aut ab ullo mortalium promajore robore expectari debeat, non video, & nemo [uti quidem censeo] non præoccupatus poterit videre. Quando hæc Collegio Apostolorum & Discipulorum suorum promittit & largitur Christus, ex contrario de *singulis*, nec excepto quidem Primo, sic disponit Matthæi XXIII. v. 8. seqq. *Nolite vocari Rabbi, unus enim est Magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram; unus est enim Pater vester, qui in cælis est. Nec vocemini Magistri quia Magister vester unus est Christus*. Quæ sanè infinitè abfunt ab omni idea Monarchæ, à Cristo, ut prætenditur, instituto. Porro quod universæ Ecclesiæ autoritas sit *potior dignitate Papali*, habeatque hanc à se dependentem, prudenter eruitur ex illo Matthæi XVIII. v. 15. seqq. *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipsum solum: si te audierit, lucratus es fratrem tuum: si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium stet omne verbum. Quod si non audieris eos, dic ECCLESIÆ: si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus*. Sub *fratris* nomine, hoc loco indicati, continetur etiam *Papa*, æque circumdatus infirmitate, & peccato obnoxius. Potest itaque & debet in ipsum quoque fraterna correctio exerceri; maxime si ob hæresim, schisma, vel dissolutos mores, multis scandalo sit & offensioni. Sic Paulus reprehendit Petrum non rectè ambulanti ad veritatem Evangelii. Si verò fratrem corripientem, vel adhibitis testibus non audiat, denunciandus erit *Ecclesiæ*, quæ non potest dici esse Pontifex ipse: ne idem sit reus & Judex, corripiens, & correctus. Neque poterit his casibus Pontifex deferri *Ecclesiæ dispersæ*, quæ ipsum coercere non valebit, sed debet *congregatæ* in universali Concilio, quod totius nominis Christiani repræsentatio est. Sed nec posset *Papa Ecclesiæ* sic congregatæ denunciari, nec ab ea corrigi, nisi hujus superior esset potestas, immediatè à Deo accep-

cepta ad ligandum solvendumque omnes fideles, atque ipsum etiam Romanum Pontificem. Unde Dominus noster jam relatis verbis Matthæi mox v. 18. subjicit: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.*

(1) Hoc argumentum ex Evangelista Matthæo depromptum urget GERSONIUS Tract. de Potestate Eccles. Consideratione IV. cit. Tom. II. col. 231. ubi " Hanc potestatem, inquit, contulit Christus Matth. XVIII. v. 15. dum dixit Petro vice omnium: *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum &c.* Sequitur, quod si te non audierit, **DIC ECCLESIAE**; quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Quo in loco fundatur juridica potestas excommunicandi, vel interdicens ab Ecclesiasticis sacramentis, & communione fidelium rebelles & inobedientes Ecclesiae, sicut usus est Apostolus & idem hortatus est ad Titum III. v. 10. scribens: *hereticum hominem post primam & secundam correptionem evita.* Et simile dicit I. Corinth. V., v. 11. *Si quis frater nominatur inter vos &c.* Sequitur: *cum hujusmodi nec cibum sumere.* Fundatur rursus, absque omni calumniâ possibili, in hoc textu plenitudo potestatis gladii spiritualis, & executio ejus in Ecclesia, super quemlibet Christianum, qui est frater noster, etiamsi Papa fuerit. Nec accipiendum est hîc. **DIC ECCLESIAE**, id est, **PAPAE**; quoniam Christus Petro loquebatur, qui non dixisset sibi ipsi. Item quia subjunctum est pluraliter. *Quæcunque ligaveritis super terram &c.* Denique si non haberet Ecclesia talem potestatem & executionem, frustra dixisset Christus: **DIC ECCLESIAE**; quia potuisset impunè non audiri, contra illud, quod sequitur: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi &c.* Fundatur etiam in hoc textu nedum potestas *excommunicandi*, sed & potestas *definiendi*, determinandi, statuendi, decernendi, constituendi præcepta, leges & Canones; procedendi denique contra non obedientes ulque ad sen-

„ tentiam excommunicationis inclusivè ; immò secundum
 „ Canones nunc institutos , usque ad invocationem brachii
 „ sæcularis ; quia dicitur in textu , *quod si Ecclesiam non*
 „ *audierit* &c. Audire igitur debet Ecclesiam quilibet fra-
 „ ter noster , qui dicit ad Deum : *Pater noster* , sicut ex-
 „ plicat alibi Christus : *Qui vos audit , me audit* . Luc.
 „ X. 16.

(2) Concluditur autem ex præmissis [sic profequitur Ger-
 so) quod si potestas prædicta sit *Ecclesiæ data* , *Concilium*
 „ *generale* repræsentans Ecclesiam habeat illam ; imò vide-
 „ tur , quòd Ecclesia , ut *sparsim considerata* , non habet
 „ illam potestatem , nisi in quodam materiali & potenciali:
 „ sed *congregatio sua* , & *unitio* , quæ fit in Concilio gene-
 „ rali , dat quasi formam , sicut in aliis Communicationi-
 „ bus exemplum dari potest . Et fundatur prædicta po-
 „ testas Ecclesiastica Jurisdictionis in unitate vel unione ta-
 „ li ; quemadmodum notâsse videtur elevatus Augustinus ,
 „ dum dicit : quòd *Claves Ecclesiæ datæ sint unitati* . Ve-
 „ rum tamen hoc non impedit , quin datæ sint Petro , tan-
 „ quam monarchæ , legitimisque successoribus suis , prin-
 „ cipaliùs tamen Ecclesiæ . Primò , ratione indeviabilita-
 „ tis , *quia portæ inferi non prævalebunt adversus eam* .
 „ Matth. XVI. v. 18. nec deficiet fides ejus ; non sic in
 „ Papa . Secundo ratione regulabilitatis ; quoniam habet
 „ regularem usum potestatis Papalis ; non sic è converso .
 „ Tertio ratione multiplicitalis ; quoniam Ecclesia continet
 „ potestatem quamlibet Ecclesiasticam , etiam Papalem ;
 „ non sic Papa , præsertim in extensione . Quarto ratio-
 „ ne obligabilitatis ; quia Ecclesia potest condere leges ob-
 „ ligantes , & regulantes etiam ipsum Papam , tam quoad
 „ personam , quàm respectu usus potestatis . Non sic e-
 „ contra potest Papa judicare totam Ecclesiam , vel usum
 „ suæ potestatis limitare ; imò si Papa condat Leges &
 „ Canones , videtur observandum illud , quod dicit AU-
 „ GUSTINUS . *Leges instituuntur , cum promulgantur , fir-*

„ mantur autem, cùm moribus utentium approbantur : Hoc
 „ enim dicitur ad reprimendum præsumptionem quorun-
 „ dam summorum Pontificum vel eis adulantium , qui vi-
 „ dentur voluisse debere servari pro regula immutabili de
 „ Papa, respectu cujuslibet Provinciæ vel totius Ecclesiæ:
 „ Quod placuit Principi , legis habet vigorem .

- (3) S. Petrus & reliqui Apostoli , sicut inter se fratres , ita ejusdem Corporis , quod est Ecclesia , membra fuere , ut ut ille principalis . Quis autem dubitet , uni membro minorem esse auctoritatem , quàm toti corpori ? Agnovit id S. GREGORIUS Lib. V. Epist. 18. edit. nov. ad Joannem Constantinopolitanum scribens : *Certè Petrus Apostolus primum membrum Sanctæ & Universalis Ecclesiæ est . Paulus , Andreas , & Joannes , quid aliud quàm singularum plebium Capita ; & tamen SUB UNO CAPITE CHRISTO , omnes sunt membra Ecclesiæ .* In nullo statu Monarchico subditi unquam dicti sunt fratres sui Regis, Princeps unà cum eis membrum Reipublicæ . Naturale est Ecclesiæ , etiam ex instituto Christi , coire in Corpus , seu Collegium ; non ita in regnis Monarchicis (quorum paucissima habent Status) subditi cum Rege , tanquam commembro & confodali suo Collegium faciunt , collegialiter deliberant , statuunt , & definiunt . Quare ex communissimis omnis juris Collegialis notionibus ac regulis aptè de Ecclesia tanquam corpore dicitur , quod major sit auctoritas Corporis , quàm cujusque membri , etiam primi ; secus ac in regnis , in quibus , quantum ad administrationem publicam , & directionem universi , nihil de Collegio noscitur . Atque hoc est quod dicit S. HIERONIMUS apud Gratianum Dist. 93. Can. 24. *Si auctoritas quæritur , ORBIS major est URBE .* Quo loco sanè non quæritur , quis multitudine aut quantitate , sed quis auctoritate præset .

§. VI.

*Potestas clavium universitati Ecclesie à Christo data est .
 Illam hæc per Ministros suos exercet ;
 Inter quos Romanus Pontifex primarius quidem est ,
 Nihilò tamen minùs Universitati subordinatus .*

Quando anterioribus §§. probavimus , non unum Petrum esse fundamentum Ecclesie , neque *illi soli* traditas esse claves cum potestate solvendi atque ligandi , illud volebamus & debebamus inferre , *Petrum solum non esse subjectum immediatum potestatis Ecclesiasticæ* , sed clavium potestatem *Universitati Ecclesie* propriè , & ita transcriptam esse , ut illa per ejus Ministros pro sua cujusque portione , ac inter hos per summum Pontificem , exerceatur . Ea est communis sententia Theologorum Gallie , tam veterum , quàm recentiorum . Juvat hanc dilucidare , & firmare verbis Tostati Abulensis *in cap. XIII. Num. Quæst. 48.* ubi ita : “ Claves datæ sunt à Christo *toti Ecclesie* ; quia tamen non poterat universa Ecclesia dispensare illas , cum non esset aliqua persona , eas Petro dedit *nomine Ecclesie* . Si tamen intelligeretur claves traditas esse *Petro specialiter* , non solum sequeretur inconvenienter , quod inducitur , scilicet , quod alii Apostoli non habuissent , sed adhuc inconveniens majus erat , quod defuncto Petro non mansissent claves , quod necesse erat , si soli Petro datæ fuissent ; & non solum , si ipsi soli , sed etiam si omnibus Apostolis datæ fuissent , *tanquam determinatis personis* , defunctis illis non mansissent claves in Ecclesia , quia isti non habent potestatem dandi aliis claves , faciendo eos successores suos , cum nemo possit Prælatum successorem sibi facere Ergo non fuerunt datæ claves illis , *tanquam determinatis personis* , sed tanquam *Ministris Ecclesie* ; & tunc magis dabantur *claves Ecclesie* ; cum Ecclesia , quæ ipsos habet *radicaliter* , nunquam moriatur . Hinc leviter apparet , quomodo mortuo Petro succederent alii summi Pontifices in æquali potestare , quia illa potestas clavium erat in Ecclesia Hinc mor-

„ mortuo Petro potest eligere successorem , & eligendo con-
 „ fert eam potestatem . Hoc idem patet in Communitatibus,
 „ si enim aliqua communitas , vel collegium est , ibi erit jurif-
 „ dictio ; & quia non potest administrari per universam socie-
 „ tatem , administratur per unum de communitate : non est ta-
 „ men jurifdictio in illo , ita , quod non sit in communitate , sed
 „ est magis in communitate , quia antequam ille constituatur
 „ in Judicem , vel Rectorem , nullam habet jurifdictionem : il-
 „ lo mortuo , vel cadente , non penitus expirat jurifdictio : po-
 „ test alius præfici in Rectorem vel Judicem ; non tamen pos-
 „ set hoc fieri , si non maneret jurifdictio in communitate ; er-
 „ go ipsa communitas habet magis jurifdictionem
 „ Ergo videtur , quod jurifdictio illa *radicalius* erat in *Ecclesia* ,
 „ quam in *Prælato* . Non tamen haberet eam Ecclesia , nisi in
 „ principio ei tradita fuisset , quia jurifdictio clavium non est
 „ talis , quales sunt jurifdictiones , quas constituunt sibi homi-
 „ nes ; quia , cum jurifdictio sit in remittendo peccata & ligan-
 „ do , non possunt eam homines sibi fingere , sed à Deo solo
 „ est , cum ipse solus remittat peccata , in Ecclesia autem est ista
 „ jurifdictio . Ergo oportet , quod illam aliquando acceperit ; &
 „ hoc non fuit , nisi cum primò traditæ sunt claves à Christo .

Deinde idem Thema prosecutus Abulensis *Quæst.* 49 sic
 differit : “ Ecclesia suscipit claves à Christo , & Apostoli *tan-*
 „ *quam* *Ministri Ecclesiæ* ; & nunc Ecclesia illas habet , & Præ-
 „ lati etiam : sed *aliter Ecclesia* , quàm *Prælati* : nam Ecclesia
 „ illas habet *secundum originem & virtutem* , Prælati autem ha-
 „ bent *secundum usum earum* . Dicitur Ecclesia habere secun-
 „ dum virtutem claves , quia potest illas conferre Prælato per
 „ electionem Exemplum hujus rei in *domino rei* ,
 „ & *usufructuario* , atque *usuario* ; nam dominus rei habet usum
 „ rei , & confert illum usum alteri , sed non eo modo , quo ha-
 „ bet ; quia sibi reservat usum ut proprietario , alteri concedit
 „ ut usuario , vel usufructuario ; & in hoc confert dominus ,
 „ quod habet , quia dominus rei non est usufructuarius vel usu-
 „ arius . Conformiter in Ecclesia : ipsa enim non habet claves ,
 „ quantum ad usum . Omnia autem ista descendunt ex hoc ,
 „ quod .

„ quòd Ecclesia non est aliquid *unum per se* , potens habere
 „ *administrationem* clavium ; si autem posset per se administra-
 „ re , non committeret alicui Prælato .

(1) Hanc doctrinam agnovit *Tridentinum* , licèt eo tempore necdum esset suspicio de falsitate *Isidorianarum* Epistolarum , quæ omnem auctoritatem Ecclesiasticam Romano Pontifici tribuunt . Tanta est vis veritatis ! Hoc Concilium Sess. XIV. Can. 15, decernit : *Si quis dixerit, claves, ECCLESIAE datas, tantum ad solvendum, & non ad ligandum &c.* Item Sess. XXV. cap. 21. de Indulgentiis : *Cum potestas conferendi indulgentias à Christo ECCLESIAE concessa sit, atque hujusmodi potestate divinitus sibi tradita antiquissimis etiam temporibus usa fuerit, sacrosancta synodus &c.* Hoc loco potestas conferendi indulgentias à Christo conceditur *Ecclesiae* ; priori eidem *Ecclesiae* conceduntur claves . Quare & Episcopi ac Pastores in usu Clavium numquam non se agnoverunt Ministros *Ecclesiae* , exemplo Pauli Apostoli, scribentis ad Coloss. Cap. I. v. 25. *Pro corpore ejus, quod est Ecclesia, cujus factus sum ego Minister* .

(2) Sed neque alia fuit Patrum sententia omnibus retrò sæculis . Sic (a) TERTULLIANUS Scorpiace Cap. 10. *Memento, claves hic Dominum Petro, & per eum Ecclesiae reliquisse.* (b) S. AUGUSTINUS Lib. de Agone Christiano C. 30. *Huic enim Ecclesiae claves regni cælorum datae sunt, eum Petro datæ sunt, & cum ei dicitur, ad omnes dicitur, Pasce oves meas.* Idem Tractatu L. in Joannem : *Petrus, quando claves accepit, Ecclesiam Sanctam significavit; quem locum etiam laudat & adoptat GRATIANUS* Cauf. XXIV. Qu. 1. Can. 6. qui & alibi in suo Decreto hanc interpretationem constanter retinet. vid. Dist. I. de Pœnitent. Can. 44. nec non cit. Cauf. XXIV. Quæst. 1. Can. 4. Item cit. S. AUGUSTINUS Tract. CXXIV. *Cujus Ecclesiae Petrus Apostolus propter Apostolatus sui primatum gerebat figurata generalitate personam Ecclesia ergò, quæ fundatur in Chri-*

Christo , *claves ab eo regni cœlorum accepit in Petro, id est, potestatem ligandi, solvendique peccata* . Denique , ut ejusdem S. Doctôris alia plura in hanc rem loca prætermissam , idem Sermone CVIII. de diversis Cap. 2. Dominus Jesus discipulos suos ante passionem suam elegit , quos Apostolos nominavit . Inter hos **PENE UBIQUE SOLUS PETRUS TOTIUS ECCLESIAE MERUIT GESTARE PERSONAM** ; propter ipsam personam , quam totius Ecclesiæ solus gestabat , audire meruit : *Tibi dabo claves regni cœlorum. Has enim claves NON HOMO UNUS, sed UNITAS accepit ECCLESIAE* Nam , ut noveritis ECCLESIAM accepisse claves regni cœlorum , audite in alio loco , quid Dominus dicat omnibus Apostolis suis : *Accipite Spiritum Sanctum ; & continuo : si dimiseritis peccata, dimittentur eis ; si cujus tenueritis, tenebuntur . Hoc ad claves pertinet . &c.*

[c] S. CYRILLUS ALEXANDRINUS Lib. XII. super Joannem v. 22. & 23. *Quomodo ergo, nec immerito, quarit aliquis, quandoquidem verè aberat (S. Thomas) S. Spiritus verè factus est particeps, cum discipulis Salvator apparuit, & insufflavit dicens : Accipite Spiritum Sanctum ? Respondemus, virtutem in omnes permanasse, & scopum largientis implisse . Dedit autem Christus NON ALIQUIBUS SEORSUM, sed UNIVERSIS discipulis . Quapropter eam accipiunt, tametsi quidam non adessent, dantis liberalitate non ad presentes solum contracta, sed in omnem sanctorum Apostolorum orbem permeante . (d) S. FULGENTIUS Lib. I. de Remissione peccat. C. 19. In sola ergo Ecclesia Catholica datur & accipitur remissio peccatorum, quam ipse sponsus unam dicit esse columbam suam, unam electam suam, quam super petram fundavit, cui claves regni cœlorum dedit, cui etiam potestatem ligandi solvendique concessit, sicut beato Petro veritas ipsa repromittit, dicens : Tu es Petrus, & super hanc petram &c. Ab hac Ecclesia, quæ claves regni cœlorum accepit, quisquis foris est, non cœli viam graditur . Idem eod. Lib. Cap. 24., nec non Libro de Fide ad Petrum Cap. 3. [e] GREGORIUS I. Lib. VI. Expositionis*

nis

nis in Cap. 16. Lib. I. Regum Cap. 3. pag. 387. Tom. III. edit. nov. *Cornu quidem salutis quid est, nisi sublimitas Ecclesiastica potestatis? nam, quod antiquis nusquam dicitur, modò UNIVERSALI ECCLESIAE dicitur, quodcumque ligaveris super terram &c. f)* Ven. BEDA in Cap. XIX. Matthæi: *Claves regni cœlorum Petrus, TANQUAM PERSONAM GERENS IPSIUS UNITATIS, accepit.* Et in Cap. XXI. *ECCLESIA ergò in Petro claves regni cœlorum accepit.* Denique in Homilia de S. Petro: *OMNI igitur electorum ECCLESIAE juxta modum culparum, vel pœnitentiæ; ligandi atque solvendi datur auctoritas.* Quàm plurima alia Patrum & Doctorum in hanc rem loca, quasi continuatâ ferie, usque ad tempora Concilii Tridentini refert JO. LAUNOJUS Epist. ad Hadrianum Vallantium, quæ est quinta Tom. I. Part. 2. edit. noviss.

- (3) Cùm itaque Ecclesia ipsa *principaliter & radicaliter* obtineat potestatem clavium, quæ ab illa in omnes ejus Ministros, ipsumque summum Pontificem, derivatur, & singulis quibusque pro suâ portione communicatur, hinc sequitur, Ecclesiam *juxta propriam suam dispensationem*, id est *CANONE* regi; *Conciliorum* (quippe quæ totam Ecclesiam repræsentant] auctoritatem superiorem esse illà *cujusque Ministri*, etiam *summi*; Papam non posse abrogare legem in Concilio Universali latam, aut ab ejus observatione dispensare, nisi de consensu *saltem præsumpto*, Concilii, id est, *in eo casu*, quo Concilium ipsum dispensaturum fuisset; Episcopos in generali synodo congregatos esse judices omnium controversiarum Ecclesiasticarum, & personarum, atque ipsorum etiam Pontificum Romanorum, si in fide, officio vel moribus peccent; frequentem Conciliorum celebrationem perutilem esse, & vix non necessariam &c.
- (4) Non ignoro effugia, quibus ad declinandum genuinum ac integrum hac in parte ecclesiasticæ Traditionis sensum, utuntur Romanæ Curie fautores. Inter hos alii claves in per-

persona Petri non tam ipsi Ecclesiæ , quàm in commodum totius Ecclesiæ datas esse asserunt . Alii quoddam JESUS loquens Petro non intenderit ei dare personale privilegium, Petri morte finiturum , sed ejus Primatui perpetuò adhæsurum , hòcque sensu Ecclesiam accepisse claves , in ejus sinu usque ad consummationem sæculi substituras . Verùm hæc interpretationes , ut ut de se bonæ ac veræ , non exhauriunt totam vim traditionis à Patribus ad nos transcriptæ . Ponderentur verba S. AUGUSTINI Serm. 149. n. 7. *Numquid istas claves Petrus accepit , & Paulus non accepit ?* Item Tract. 2. in Joan. *Petrus universam significat Ecclesiam . Et deinceps : Ergo si , Apostoli personam gerebant Ecclesiæ , sic eis hoc dictum est tanquam ipsi diceretur Ecclesiæ .* Porro Lib. III. de Bapt. Cap. 4. n. 6. *Si ergo personam gerebant Ecclesiæ , & sic eis hoc dictum est tanquam ipsi Ecclesiæ diceretur ; pax Ecclesiæ dimittit peccata , & ab Ecclesiæ pace alienatio retinet peccata ; & judicet quisque æquus rerum arbiter numne verum sit quod tradit Natalis Alexander Hist. Eccles. Sæc. XV. & XVI. Dissert. VIII. n. 54. scilicet : “ Ex his porro omnibus , evidens est , inconcussum manere principium istud ex , Scriptura Sacra & Traditione acceptum , & à S. Augustino aperte frequenter , perseveranter traditum & inculcatum , claves toti Ecclesiæ à Christo datas ; immediate ipsi collatam à sponso auctoritatem ligandi & solvendi ; potestatem jurisdictionis in tota universalitate Ecclesiæ principaliter residere , ut Scholastici loquuntur : quod unum est ex fundamentis sententiæ , quam Ecclesia Gallicana , & sacra Facultas Parisiensis propugnant , asserentes Concilium Oecumenicum superius esse Romano Fonti ; sive , ut agnoscunt Dominicus Soto & Martinus Navarrus .*

§. VII.

Omnium Apostolorum in Ecclesiastica potestate æqualitas [salvo Petri Primatu] ex Scriptura demonstratur . Eadem speciatim confirmatur ex iis , quæ ab Apostolis in Synodo Hierosolymitanâ gesta sunt . Formam regiminis Ecclesiastici , Monarchiæ oppositam , prodit disciplina primitivæ Ecclesiæ , tam sub Apostolis . Quàm sub Episcopis , qui in illorum locum proximè successerunt .

Quam semel in dono, id est in Ecclesia sua, Christus instituit œkonomiam, hanc deinceps non mutavit. Illam jam quodammodo, imò sufficienter, agnosceimus ex Divinis verbis, ecclesiasticæ potestatis institutivis, & collativis, in quæ in prioribus §§. ex sententia Patrum, imò ex ipsiusmet Ecclesiæ sensu, commentati sumus. Cerrè, si ab uno homine totam Ecclesiæ summam perpetuis futuris temporibus Domi us dependere voluisset, tanti ea res fuisset momenti, tam omnibus scitu necessaria, tamque facilis enuntiatio, ut nesciam, an Divinæ Sapientiæ regulis fuisset conforme, fideles desuper relinquere in dubio insuperabili, aut potius in errore. Dicamus verius, dubium, eâ de re seriùs motum, humanæ imbecillitatis partum esse; quandoquidem satis certum, & ex œconomia Ecclesiastici regiminis (quatenus id à Deo constitutum est) exclusum haberi debeat, quod ex una parte sacræ Litteræ nullatenus declarant, ex altera multorum sæculorum uniformis observatio (si ea bonâ fide & tranquillo animo inspiciatur, & perpendatur) manifestè excludit.

- (1) Videtur hæc quæstio ipsos Apostolos anxios tenuisse eo ipso ferè tempore, quo Christus postremum ipsis Vale dedit. Ortâ etenim inter illos, referente Evangelista Luca Cap. XXII. v. 24. & 25. disceptatione; *Quis inter ipsos Major esset*, respondit Salvator, & eâ quidem dictionis cla-

claritate , quæ nullas tenebras admittit : *Reges gentium dominantur eorum : & qui potestatem habent super eos , benefici vocantur . Vos autem non sic : sed qui major est in vobis , fiat sicut minor* [textus græcus habet *junior* , quod opponitur *seniori*] *& qui præcessor est , sicut ministrator .* Erat hîc quæstio , si minus Apostolis , certè Christo , non de *temporali regno* inter illos instituyendo , sed de *Ecclesia* , de sacro cœtu ; ab hac ergo ipse Ecclesiæ fundator Statum Monarchicum exulare volens , opponit præcellentiæ *Regis* munus *Præcessoris* ; vixque poterant verba Lucæ accipi in alià , quam in hac significatione : *Reges gentium dominantur gerunt , & qui potestate istâ summâ fulgent , beneficorum titulo ornantur . Absint autem hæc à vestro cœtu ; sed in eo , qui prior seniorve est , sit veluti junior ; & qui res dirigit , ministrum se esse cogitet .* Unde vel per se corruit , quod relativè ad hunc locum Evangelistæ ingerit Cardinalis Orsi de *Rom. Pontificis Auctoritate Tom. III. Libi VII. pag. 599* , scilicet *Ecclesiasticam Monarchiam ad formam Monarchiæ Sæcularis* equidem non esse institutam , quantum ad *dominandi fastum & libidinem* , opum amplitudinem , & omnem extericeam apparatus ac splendorem : benè verò quoad *vim Principatus* , in eo positam , ut universa *Resp. unius mente* , & *imperio* regatur .

- (2) Ex Epistola Pauli ad Galatas Cap. II. v. 7. seqq. clârè satis eruitur Apostolorum in potestate æqualitas . Eandem firmat CYPRIANUS in Lib. de Unitatæ Ecclesiæ scribens : *Et quoniam Apostolis omnibus parem potestatem tribuat post resurrectionem ; hoc erant utique & cæteri Apostoli , quod fuit Petrus , pari consortio prædicti honoris & potestatis .* Eadem est sententia HIERONYMI Lib. I. adversus Jovinianum , ubi : *At dicis , inquit , super Petrum fundatur Ecclesia , licet hoc ipsum alia in loco super omnes Apostolos fiat , & cuncti claves regni cælorum accipiant , & EX ÆQUO super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur .* Hinc & omnes Apostoli à Patribus , imò ab Ecclesia , *Vicarii Christi* appellantur omnes eadem auctoritate , eadem potestate à
Chri-

Christo donati sunt, illamque eodem modo, quo Petrus, exercuerunt; nam Ecclesias, ut ille, fundarunt, Evangelium ubique annuntiaverunt, Episcopos constituerunt; nec quidquam potest assignari, quod iste fecerit, illi verò non fecerint, *exceptis solis functionibus primatus*, de cujus jure agemus cap. sequenti.

- (3) Cùm *Antiochiæ* nata esset controversia circa observantiam Legis Judaicæ, Petrus eam sua auctoritate non diremit, prout potuisset, & haud dubiè fecisset, si penes ipsum solum fuisset summa sacrae potestatis, sed Apostolos congregavit *Hierosolymis*, & praesedit eorum conventui, in quo nec decidit solus, nec decisionem *suo nomine* publicavit. Ex simplici sacri textus in Act. Apost. Cap. XV. complexione seu analyti forma regiminis Ecclesiastici facile & certò eruitur: Scilicet Paulus & Barnabas ascenderunt Hierosolymam, ubi tum erat Ecclesia principalis, in qua sedebat Petrus Apostolorum Princeps. Ascenderunt autem (a) in qualitate *condisputantium* adversus quosdam, dicentes, non posse salvari gentiles sine circumcissione: (b) in qualitate *deputatorum*, ab Antiochenâ Ecclesiâ: **STATUERUNT**, ut ascenderent Paulus & Barnabas. Ascenderunt illi, non signanter *ad Petrum*, sed in communi ad *Apostolos & Presbiteros* super hac quaestione. Hierosolymæ suscepti sunt *ab Ecclesia, ab Apostolis, & à Senioribus*: en gradationem à majori ad minores. Convenerunt *Apostoli, & Seniores*, videre de verbo hoc. Fiebat *magna conquestio*, id est, disputatio pro & contra. Surgens Petrus postea *peroravit*, non quasi rem se solo *definiturus*, sed argumentis adductis *persuasurus* cœtum. Itaque deliberatio à Petro inchoatur, qui mos deinde invaluit, ut sacri cœtus Principes primi sententiam dicerent, iisque auctoribus decretum sanciretur. Tacuit interim *omnis multitudo*, non quasi jam adfuisset conclusum, sed *audiebant Paulum & Barnabam, narrantes, quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gentibus per eos*, in confirmationem argumentorum, quæ protulerat perorans Petrus: nolebant isti duo
con-

conjudicatæ, quia ipfimet erant in controverfia cum Phariſæis, & velut partes conteſtantes. Paulo & Barnaba tacentibus locutus eſt Apoſtolus Jacobus, non dicens: *Petrus locutus eſt, cauſa finita eſt*; ſed recapitulans narrata Petri quoad ea quæ facti erant: *Simon narravit*: deinde adjecit ea quæ ſunt juris: *Et huic concordant verba Prophetarum* &c. Subjunxit: *propter quod ego JUDICO*, ſentiens primum id ipſum, quod Petrus, deinde monuit *ulteriora* ſcribenda Gentibus, ultra id, quod dixerat Petrus, ut abſtineant nempe ab idolothytis, à fornicatione, à ſuffocatis, & ſanguine. Concluſum poſtea factum eſt: *tunc placuit Apoſtolis & Senioribus*. Decretum Concilii expediebatur ſub nominibus communibus, & appellativis: *Apoſtoli, & Seniores fratres*: *Placuit nobis collectis in unum*. . . . *Viſum eſt enim Spiritui Sancto, & nobis*. Expediebatur accuratè juxta votum Apoſtoli Jacobi, quod fecerat quandam reſtrictionem voti à Petro dati, ut adeo nonnullis in mentem venerit dubitare, an non plus hîc fecerit authoritas Jacobi quàm Petri. Plura de hoc Concilio dicemus *cap. VI. §. 6. n. 4. 5.* Si ageretur de formâ veteris cujuſdam Reip. determinanda, non poſſet convincentius argumentum contra ſtatum ejus Monarchicum adhiberi. Bellarminus, ea ſic quidem, ſed nulla neceſſitate facta aſſerit, cum non modò Petrus, ſed & reliqui Apoſtoli, ex ſe ſe ac ſingulares, quæſtionem determinare potuiſſent. Ergo ſic quaſi luſiſſe Apoſtolos ſtatuit; ac ſimulatè ab iis inſtitutam quæſtionem de re, quam exploratam habebant. Supponamus tamen, ſic eſſe: igitur nullo concilio ac deliberatione indigentes, tamen ut formam darent poſteris, hanc inierunt viam, ut idem fatetur Bellarminus. Hoc ſanè loco fidem Cardinalis Orſi deſidero *cit. Tr. Tom. I. Par. 1 p. 129.* ſcribentis: “ Cùm Petrus certam de re, quæ
 „ in quæſtionem vocabatur, ſententiam pronuntiaſſet, eam
 „ deinde Jacobus ad Scripturarum amuſſim, & Prophetarum
 „ oracula exegit; non equidem, quòd Petri definitionem
 „ haud ſaris ſuo pondere firmam & immobilem judicaret,
 ſed

„ sed ut , quos Petri auctoritas non moveret , in eandem
 „ sententiam veterum Scripturarum auctoritate pertrahe-
 „ ret . “ Soliditatem hujus ratiocinii , cum sacro textu col-
 „ lati , cujusque prudentis judicio ponderandam relinquo ;
 illud tantum moneo , qualiter ipsemet Eminentissimus hic
 agnoscat , fuisse tunc , qui unius Petri è cathedra decidentis
 auctoritate se non sivissent trahi . Plura vide infra . Cap. 6.
 §. 6. n. 5. 6.

[4] Apostoli erant inspirati , quoad ea , quæ relata sunt in
 Canonem S. Scripturæ ; non verò quoad omnes actiones suas
 relativas ad Ecclesiarum gubernationem . Sic certè opina-
 tus est D. AUGUSTINUS de S. Petro , cui judaizanti restitit
 Paulus ; agens enim S. Doctor de causa Baptisini hæretico-
 rum , in qua S. CYPRIANUS restitit S. STEPHANO
 Papæ defuncti , ait *Lib. II. de Baptismo contra Donatistas*
Cap. 1. “ Si potuit Petrus contra veritatis regulam , quam
 „ postea Ecclesia tenuit , cogere gentes judaizare , cur non
 „ potuit Cyprianus contra regulam veritatis , quam postea
 „ tota Ecclesia tenuit , cogere hæreticos vel schismaticos
 „ denuo baptizari ? Puto , quòd sine ulla sui contumeliâ
 „ Cyprianus Episcopus Petro Apostolo comparatur , quan-
 „ tum attinet ad Martyrii coronam . Cæterum magis ve-
 „ reri debeo , ne in Petrum contumeliosus existam . Quis
 „ enim nescit , illum Apostolatûs principatum cuilibet Epi-
 „ scopatui præferendum ? “ Itaque licet cæteri Apostoli ,
 sicut & Petrus ipse , Spiritu Sancto fuissent pleni , non cre-
 debant tamen , controversiam circa legales ceremonias mo-
 tam aliter definiendam esse , quàm congregatæ Ecclesiæ
 judicio .

[5] Synodus illa Hierosolymitana *Act. Cap. XV.* ab omnibus
 signanter à Bellarmino *Lib. II. de Concil. Cap. 8.* pro nor-
 ma Conciliorum Ecclesiæ habetur . Quod adversus ho-
 rum necessitatem , & pro decisionum Papalium sufficientiâ
 allegatur : scilicet [a] Concilia , licet necessaria non sint , ta-
 men ideo utilia esse , quia plurium judicio res prudentius
 agi

agi creditur : (b) Ex omnium Nationum conventu certiorum Ecclesiastici itatus rationem haberi posse : [c] Minus suspectum videri iudicium , quod plurium consensu perficitur : Hæc inquam , Petro & Hierosolymitano Concilio nullatenus convenirent , si cognitum Apostolis fuisset , soli Petro omnem sacram auctoritatem & iudicii Ecclesiastici certitudinem inhærere .

(6) Cùm nascente Ecclesiâ aliud subortum esset dubium , an ad Evangelii gratiam vocandæ sint gentes , quas veluti immundas Judæi perhorrescebant : Petrus objecto cœlitus viso de voluntate Dei edoctus , visionem ipsam & divinam sententiam Coapostolis suis aperuit Act. cap. XI. ubi : *his auditis* , inquit sacer textas v. 18. *tacuerunt* , & *glorificaverunt Deum dicentes : Ergo & gentibus pœnitentiam dedit Deus ad vitam* . Vidi Theologum , qui ex hoc reliquorum Apostolorum *silentio* inferebat agnitam in uno Petro gubernante totius Ecclesiæ potestatem . Ego potiùs contrarium inde arguerem . Scilicet *tacuerunt* , postquam divinâ & miraculosa revelatione , à Petro narratâ , certi facti fuissent de mente Salvatoris ; an , si sententiam de proprio Petro deprompsisset , magis in hoc conventu tacituri fuissent , quàm in Hierosolymitano illo Act. XV. de quo paulò ante memoravimus , meritò dubitaretur . Ipsum illud *Tacuerunt* , non sine causa positum , contrarium videtur innuere .

(7) Natura regiminis Ecclesiæ meliùs cognosci non potest , quàm in observatione & consideratione modi , quo ea gubernata est per Apostolos , horum discipulos , & illorum successores , usque ad Concilia generalia , imò per novem priora sæcula , in quibus octo horum Conciliorum celebrata fuerunt . Porrò quamdiu Apostoli vixère , testantibus id eorum Actis , Ecclesia *universalis* non fuit recta à Petro ut Monarchâ , sed ab Apostolis conjunctim cum illo . Discipulos Apostolorum horum exemplum secutos esse , planum fit ex Conciliis , quæ celebrata sunt ad imitationem Hierosolymitani illius , cujus acta jam retulimus . Ex his

E

etiam

etiam dignoscitur, Episcopos provinciarum rexisse *particulares* suas Ecclesias, inconsulto Romano Pontifice. Videantur Concilia *Africana*, uti & *quinque* priora *Orientalia*. Notandi hanc in rem sunt Canonés Concilii Nicæni *IV. V. & VI.* Antiocheni *XIII. & XIV.* nec non Sardicensis Canon. *III. & VII.*, qui in iudiciis Episcoporum, recursum ad Pontificem primùm, induxerunt ..

- (8). Quoad sævientibus persecutionibus: deficiebat via congregandorum Generalium Conciliorum, non deerant tamen media, quibus particulares Ecclesiæ de negotiis ad rem communem pertinentibus inter se conferrent, & communia conclusa perficerent. De his agemus infrà *Cap. II. §. 8.* nec non *Cap. IV. §. 2.* Quamvis itaque ante annum 325. nulla Oecumenica synodus celebrata esset, non ignorabantur tamen eò usque illarum jura respectivè ad formam & systema Universalis regiminis sacri. Hoc est, quod relativè ad Annum 256. fecit dicere S. AUGUSTINUM in causa S. CYPRIANI (de qua nos *cap. VI. §. 9.*) *se non audere tale asserere, quale Stephanus jussit, nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissimæ auctoritas per plenarium Concilium fuerit eliquata & solidata ..*

§. VIII.

Capitalis hæc quæstio de formâ Ecclesiæ Monarchicâ in Concilio Tridentino agitata, nec tamen favore Romani Pontificis decisa fuit ..

Argumenta pro Pontifice in Synodo allegata referuntur, & refutantur ..

— Quamdiu Ecclesiâ à præconceptu *falsarum Decretalium* vacua fuit, nullum prudens dubium suboriebatur favore seriùs prætensi statûs ejus Monarchici. At postquam per sex vel septem Sæcula in illarum, quasi per primos eosque sanctissimos Pontifices & Martyres revera editæ fuissent, verba ab omnibus jura-

juraretur ; minimè mirandum , si in Tridentinâ Synodo quæstio-
 mota, quin & magno fervore agitata sit. Num Romanus Pon-
 tificex pro *Universalis Ecclesiæ Episcopo* & Rectore haberi debe-
 at? Econtra pro singulari Divinæ providentiæ ac sapientiæ ef-
 fectu, nec non Christi Ecclesiam etiamnum in & exteriorè suâ
 assistentiâ regentis operatione habendum, quodd eandem quæstio-
 nem, etiam in illâ, quâ tunc plerique circa hanc materiam pre-
 mebantur caligine, non permiserit juxta placita Romanæ Curiæ,
 & ferventia Ultramontanorum desideria, id est, juxta *Isidoriana*
 decreta in universali Concilio decidi. Quid eâ de re ibidem
 per integros decem menses actum fuerit, breviter referemus
 verbis Natalis ALEXANDRI *Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert.*
12. Art. 13. “ Canon octavus de summi Pontificis auctoritate
 „ sub hac forma paratus fuit : *Anathema sit, si quis dixerit, B.*
 „ *Petrum per institutionem Christi non fuisse primum inter Apo-*
 „ *stolos, & ejus Vicarium in terrâ, vel necesse non esse, ut sit*
 „ *in Ecclesiâ unus Pontifex Petri successor, eique æqualis in au-*
 „ *toritate regiminis : atque in summa Sede legitimos ejus suc-*
 „ *cessores ad hoc usque tempus non habuisse jus Principatus in*
 „ *Ecclesia ; nec fuisse Patres, Pastores & Doctores omnium Chri-*
 „ *stianorum, nec fuisse ipsis traditam à Domino nostro Jesu Chri-*
 „ *sto plenam potestatem pascendi, regendi & gubernandi Eccle-*
 „ *siam universalem.* Hæc verba quamvis pene ad verbum ex-
 „ scripta ex Florentino Concilio, maximas difficultates & oppo-
 „ sitiones pepererunt. Episcopi enim Theologique Galli ad-
 „ mittere noluerunt has postremas voces, quibus exprimeba-
 „ tur, traditam esse à Christo potestatem Romano Pontifici
 „ pascendi, regendi & gubernandi Ecclesiam universalem, quod
 „ sententiæ Gallicanæ Ecclesiæ, asserentis Concilium Generale
 „ superiùs esse Romano Pontifice, officere videretur
 „ Cardinalis *Lotharingus*, se verba illa admittere non posse, con-
 „ testatus est, absque regni perturbatione, famæ suæ dispendio,
 „ & damnationis periculo. Pro sedis Apostolicæ auctoritate
 „ totum se profusurum sanguinem, salvis tamen juribus verita-
 „ tis, & conscientiæ officio, quam Ecclesiæ auctoritati semper
 „ erat subjecturus. Hæc summo Pontifici & Cardinali *Borro-*
 „ *mæo*

„ meo nomine suo dicenda Britoni Secretario suo præscripsit .
 „ Aliis parati Canonis formam ac tenorem Romæ propugnanti-
 „ bus respondit : Major est Orbis Urbe . Præterea meliorem
 „ & perfectiorem orbem & habitationem inquirimus , & per mi-
 „ sericordiam Dei expectamus . Parùm tandem profuerint , qui
 „ verbum unum aut alterum ad gloriam & auctoritatem sedis
 „ Apostolicæ adjecerint , quæ non ab hominibus pendet , sed à Deo
 „ fundata est supra firmam petram ; & interim nobilissimum
 „ regnum , aut etiam regna ab obedientiâ alienaverint . Ego plus
 „ existimo , re ipsa prodesse sedi Apostolicæ , si in fide & obedi-
 „ entiâ regnum Galliæ perseveret , quàm si duo verba meo sensu
 „ attulerim , & eas disputationes excitaverim , quæ ad subver-
 „ sionem tantummodò nunc profunt . Ego neminem volo judica-
 „ re : sed qui me judicat , Dominus est ; & me etiam suus Vi-
 „ carius Dominus meus Beatissimus Papa judicet , pro cujus sem-
 „ per auctoritate tuendâ mortem non detrectabo . Scribit in eâ-
 „ dem Epistola Cardinalis Lotharingus : se Gallum , & in Aca-
 „ demiâ Parisiensi institutum profiteri , in qua auctoritas Con-
 „ cillii supra Romanum Pontificem propugnatur
 „ Propositionem hujusmodi ad subversionem audientium , &
 „ regni separationem , ejusque desolationem tendere . Infan-
 „ num esse sibi persuadere , quòd aliquis Gallicanæ Ecclesiæ
 „ Præsul huic sententiæ assensum præbeat ; Christianissimi Re-
 „ gis Oratores intercessuros , & protestationem oblaturus ; id
 „ schismatis initium futurum : libros ab utraque parte scriptum
 „ iri , & sedis Apostolicæ auctoritatem in dubium revocandam .
 „ Rescripsit Cardinalis Borromæus ad Legatos , & speciatim ad
 „ Mantuanum , Pontificio nomine ubi difficultas in eo
 „ offenderetur sine dissidio insuperabilis , satis futurum Ponti-
 „ fici , si nec de sua , nec de Episcoporum potestate quidquam
 „ exprimeretur , illis tantùm editis definitionibus , in quas Pa-
 „ tres unanimi consensu conspirarent . Denique , modò sedis
 „ Apostolicæ auctoritati nullum vulnus inferretur , ea Præsides
 „ agerent , quæ in obsequium Dei , & Ecclesiæ utilitatem ces-
 „ sura existimarent . Salebrosa igitur quæstio , consentiente Pon-
 „ tifice , & Ferdinando Imperatore favente , omissa est , & Ca-
 non

„ non de auctoritate Romani Pontificis suppressus , cum ejus
 „ Primatum novo Canone definiri opus non esset , quem in
 „ ipsâ Synodo Oecumenica exercebat , & inextricabiles contro-
 „ versias inter Catholicos excitare periculosum , & Christianæ
 „ rei exitiale videretur . Ista constant ex Historia *Pallavicini* ,
 „ & ex Commentariis Rerum ad Synodum Tridentinam spe-
 „ ctantium à *Puteano* editis . “ Alia quæstio , cum hac inti-
 mam connexionem habens , insimul in Synodo mota , sed pa-
 riter indecisa relicta est : nimirum de *Episcoporum institutione* ,
jure , & *auctoritate* : an illa *immediatè* à Deo sit , an à Roma-
 no Pontifice , ita ut hujus proximi sint Vicarii , non Christi .
 Nos de hac ex professo agemus infra Cap. VII. Utramque
 autem quæstionem Concilium non finivit , quòd eæ non inter
 Catholicos & Hæreticos controversæ essent , sed inter Catholi-
 cos Theologos disceptarentur .

(1) Nulla Tridenti proposita fuit materia , de qua tam sæ-
 pe & tam ferventer fuerit disceptatum . Stabant ab unâ
 parte Itali , ab altera Hispani cum Gallis . Momentis Juris
 quæ pro illorum parte proferebantur , adminiculum quæ-
 rebatur à rationibus politicis . Fecit inter eos dexterè spar-
 gi Cardinalis *Simoneta* , diminutionem Pontificiæ auctori-
 tatis toti Italiæ futuram probrosam & præjudicialem , ex
 quo illa inter Nationes vix singularem existimationem ha-
 beret , præter eam , quam à summo Pontificatu mutuatur .
 Adeo autem vel in ipsa Synodo certum habebatur , mul-
 tum in hac materiâ intervenire gratiæ & obsequii , ut vel
 ipse *Didacus Lainez* , Jesuitarum Generalis (quem Præsti-
 des ultimo loco ad differendum pro jure Pontificio serva-
 verant) in ingressu amplissimæ suæ Orationis , quam di-
 xit in Concilio die 20. Octobris anni 1562. , apud PAL-
 LAVICINUM Lib. XVIII. Cap. 15. publicè professus fuerit ,
complures ab eo opere se debortatos , ne in vituperationem
assentatoris Pontificii caderet . Sanè Gentianus Hervetus ,
 qui cum singulari nominis famâ in eâdem Synodo stetit ,
 dedit anno sequenti literas ad Salmeronem Lainii socium ,
 quibus suos hac de re sensus ita exprimit : „ Jesuitæ sub
 ipsa

„ ipsa Societatis iuitia vitiiis Pontificum & Curia Romanæ
 „ adulabantur. At vos apello Alphonie Salmeron & Ja-
 „ cobe Lainez Quidnam vos movit , ut hanc
 „ tueremini sententiam , & miseris Episcopis , qui ad suum
 „ præcipiter ruunt exitum , frigidam , ut aiunt , suffunde-
 „ retis Si sodalitatibus Iesu verè estis Sodales , quod
 „ vobis verbo tribuitis , re ipsâ ostendite. “ Add. *Cap.*
VIII. §. 8. n. 8.

(2) Refert PAULUS SARPI *Hist. Concil. Trid. Lib. VII. p.*
592. edit. Amelot. an. 1713. & noscitur ex Litteris Vicecom-
 mitis de 19. Octob. 1562. Legatos Præsides , dum hæc
 materia in Concilio agitari inciperet , existimasse , ab Epi-
 scopis aliud non intendi , quàm ut eorum auctoritati de-
 cus aliquod & incrementum accederet ; at ferius , scilicet
 post alteram demum Congregationem , habitam ante Ses-
 sionem XXIII. , ab eis ex Patrum suffragiis & adductis
 rationibus observatum esse , cuius sequelæ & præiudicii
 sint hæc quæstiones : quippe ex quarum decisione (si Gal-
 li & Hispani audirentur) sequeretur , Claves soli Petro
 non fuisse datas ; Concilium esse supra Pontificem ; Epi-
 scopos ei (excepto Primatu) esse æquales ; præeminen-
 tiam Cardinalium præ Episcopis vix substituram ; residen-
 tiam Episcoporum esse juris Divini ; magnum denique has
 res influxum habituras in collationes beneficiorum ad ex-
 cludendas reservationes , & preventiones &c. . Quo com-
 perto Legati omnem in hoc nervum intenderunt , ut im-
 pedirent , ne plura Italorum suffragia Hispanis accede-
 rent .

(3) Proposuit tandem in Concilio Cardinalis *Lotharingus* , ut,
 quia nimis contentiosi essent hac de re Patrum animi , ne-
 que facilè in unum conventuri , illa pro nunc relinquatur
 in medio , eâ spe , futurum . , ut adjuvante Deo alio tem-
 pore perficiatur , quod nunc vix possit obtineri . Reposuit
 Granatensis Archiepiscopus , & cum eo Hispani Præsules ,
 indignum esse , & Patribus proborsum , nolle post
 tam

tam accuratas discussiones definire rem æque certam, atque sint ipsa Decalogi præcepta. Cumque Lotharingus regereret: sufficere impediri malum, & præjudicium veritati ab adversariis intentatum, si bonum, quod intendimus, cum effectu obtinere minùs valeamus: sic denique, at ægrè satis, quævit contentiosum illud negotium.

- (4) Quæ pro Monarchico statu Ecclesiæ à Patribus, & Theologis Romanæ Curiaë addictis in Concilio prolata sunt, ea potissimum fundantur in textibus S. Scripturæ, quos huic systemati parum favere supra satis probatum est. Ne quid tamen eorum dissimulemus, quæ pro eodem argumento amplius adducta fuerunt, hinc porro addimus, quod [a] à *Simone Florentino*, Cardinalis *Scripandì* Theologo, ibidem propositum est: scilicet Imperium Monarchicum omnium esse perfectissimum; igitur, nisi illud in Ecclesia obtineat, dici non posse, huic à Christo optimà ratione provisum fuisse. Huic addebat *Lainez* Jesuitarum Generalis (b) Salvatorem nostrum, quamdiu inter homines versabatur, Ecclesiam suam rexisse absolutè & monarchicè; proinde, quando mundum visibiliter relicturus erat, eadem cum potestate, atque in eadem regiminis forma, Vicarios sibi constituisse S. Petrum, ejusque in Romanà sede successores, his committendo & subjiciendo Ecclesiam, qualis Christo Domino subdita fuerat. Addit *Lainius* (c) absolutam & universalem Petri potestatem porro elucere ex eo, quòd Christus jamjam moriturus ei adjecerit privilegium infallibilitatis, illo Lucæ XXII. v. 31. *Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos &c.* Nonnulla alia ad firmandum idem thema protulerunt jam nominatus Jesuitarum Præpositus, & alii Theologi Itali, sed quæ tam exigui ponderis sunt, ut à nobis, qui brevitati studemus, sine ullo causæ dispendio hic prætermitti possint.

- (5) Itaque ad primum respondeo, mirum videri debere, quòd Theologus regimen Ecclesiæ velit reducere ad humanæ politices regulas, & non potius ad eas, quas ipse præscripsit.
- salu-

salutis nostræ Auctor, & suæ Ecclesiæ fundator JESUS Christus, qui in illius institutione nihil minus designat, quàm Monarchiæ formam. Deinde: anne certum est, monarchicum statum reliquis esse perfectiorem? Negant id omnes Republicanæ, manetque quæstio hætenus indecisa. Neque sic antiqui Pontifices cogitarunt, quorum acta & scripta nihil tam parum spirant, quam absolutam auctoritatem. Cùm tamen *CÆLESTINUS* Papa frequentiore Executorum in Africam missione rationes suas ita constitueret, ut monarchici regiminis formam imitari velle videretur, scripserunt ad eum Africani Patres è generali sua Synodo anni 425. *ne fumosum typhum sæculi in Ecclesiam Christi, quæ lucem simplicitatis & humilitatis diem Deum videre cupientibus præfert, videamur inducere.* Apud Harduinum Concil. Tom. I. col. 950. Supposito etiam, quòd forma Imperii monarchica optima sit absolutè & in se, non erit tamen hic talis comparatè ad circumstantias. Cùm enim Ecclesia non in uno populo, non in uno orbis angulo sit inclusa, sed per totum mundum diffusa, ut impossibile sit, unum omnibus posse intendere, semperque melius prospectum Reip. nimis remotæ, si à propriis Dominis, non mercenariis, regatur: non expedit illi forma regiminis monarchica, quæ facilè solet in despotismum declinare, quod est contra naturam regiminis Ecclesiastici, in charitate & humilitate fundati. Communio Sanctorum, quæ scopus est Ecclesiæ, pietate & charitate fovetur, non imperatoriâ vi, quam Reges gentium affectant. Sed nec ex alterâ parte expediret imperium *merè aristocraticum*, cùm sit semen discordiarum, proin unitas vix possit servari. Atque ita institutus à Deo est Primatus, talis, qualem ex sincerâ antiquitate hic describimus, ad servandam unitatem apprime idoneus.

- (6) *Ad secundum*: Quàm verum est, Christum, quamdiu inter homines veritatus fuit, Ecclesiam suam indefinitâ auctoritate rexisse, tam est supposititium, quod in cælum ascendens parem suæ potestatem Primo ex suis Vicariis reliquerit.

rit . Quam Redemptor noster in terris habuit auctoritatem in Ecclesiam sponsam suam , eam & in cœlis exercere pergit , juxta id quod ante ascensionem dixit Apostolis : *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi* ; ita , ut per operationem Spiritus Sancti etiamnum veniat à Salvatore & Capite nostro non solum *interior* gratiarum *influxus* , sed & *exterior assistentia* , vi cujus per Apostolos Pastores & Doctores obfirmantur fideles adversus errores , & deducuntur ad unitatem fidei ; Ministri quoque munera sua fideliter exercent secundum mensuram potestatis & portionem jurisdictionis , quæ cuique à Deo tributa est . Sic Lainio aptissimè in Concilio respondit Jacobus de Nogueras Episcopus Aliphanus ; in cujus confirmationem placet subjungere quod docuit Petavius *Tom. V. Theol. Dogm. Lib. 12. de Incarnat. Cap. 17. n. 1.* scilicet : “ Quibus omnibus ex „ Apostoli locis , aliisque tria maximè in *Capitis* proprietate „ spectanda sunt & *ad Christum* accommodanda . Primum „ est illius cum membris omnibus ac toto corpore summa conjunctio , quæ ex ambobus unum efficit . Secundum est Principatus quidam & eminentia , quæ cunctis „ antecellens , iis ipse velut in arce quadam prospiciens , „ consulit ac moderatur . Tertium est vivifica vis , & „ communicatio gratiæ auxiliorumque omnium , quæ ex „ largissimâ copiâ & plenitudine per univèrsa membra dimanat à Capite Et num. 3. Quod equidem „ spiritualis corporis Caput , non tantum *morale* , ut vocant , cujusmodi à plerisque constituitur ; sed eatenus „ etiam *Physicum* appellari putem posse , quod *physica essentia* (sic enim nominant) gratiam producat , ut in Eucharistiæ Sacramento , in quo Caro Christi in Verbo substantans , Sanctitatem & gratiam in iis qui ritè digneque „ participant , efficit .

(7) *Ad tertium* . Sinistram profecto textui Lucæ , qui simplicissimus est , interpretationem affingit Jesuitarum Generalis , ejusque sequaces . Eo loco Christus Petro se ne-

gatu-

gaturō mandat, ut ab hoc, quem ei prædicebat, gravi lapsu relevatus, fratres suos confirmat; id est, impediatur, quominus probrosa morte sua scandalizati infirmenrur in fide, quam Salvator eis tradidit, cûretque, ut in ejus professione maneat constantia. Quæ sanè nulla ratione applicari possunt *ad judicium doctrinæ* deinceps à solo Petro, multò minùs ab ejus successoribus, ferenda. Pluribus de hoc loco Evangelistæ agemus *Cap. V. §. 1.*

- (8) Quæ ex Actis Tridentini hætenus prolata sunt, omnino evincunt, non fuisse hujus Concilii mentem agnoscere, aut declarare monarchicum Ecclesiæ statum, in quo unus summus Pontifex ad *regendam* universalitatem à Deo constitutus sit, reliqui ad ei *ministrandum*. Inde certò concludi debet, in eum sensum minimè accipiendam esse, quod legitur in eodem Concilio Sess. XIV. de Pœnit. Cap. 7. *Pontifices maximos pro suprema potestate, sibi in universa Ecclesia tradita, causas aliquas criminum gravioris suo posse peculiari judicio reservare.* Item Sess. XXIV. Cap. 1. de Ref. *Beatissimum Romanum Pontificem sollicitudinem universæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debere.* De priore horum locorum agemus speciatim infra *Cap. V. §. 4.* nec non *Cap. VII. §. 6.* De posteriore legimus in PALLI SARPI *Hist. Concil. Trid. Lib. VIII. pag. 794.* Cardinalem Lotharingum, à Synodo Tridentina in Galliam reducem, inter alias etiam hanc exprobrationem sustinuisse, quòd postquam cum reliquis Gallis per decem menses adversus prætentam Romani Pontificis potestatem, & sollicitudinem *universalis Ecclesiæ* legitimè decertasset, hîc eandem minùs cautâ expressione quasi significari passus esset; multò accuratiorem futuram fuisse positionem *sollicitudinis omnium Ecclesiarum*, quippe quæ, cum S. Pauli Apostoli 2. Cor. Cap. XI. esset, nemini non potuisset arridere.

- (9) Equidem Tridentinum Sess. XXV. Cap. 21. declaravit, ut in Decretis de Reformatione, sub quibuscunque clausulis, *salva semper auctoritas sedis Apostolicæ & sit, & esse intel-*

intelligatur . Hoc Romani explicant , ut salvum sit arbitrium , & voluntas Pontificis , sicque in praxi majorem circa hæc Decreta ipsi potestatem tribuunt . At rectè observat cl. BARTHELIUS in *Annotat. ad Jus Can. Lib: I. Tit. 2. pag. 54.* id menti synodi Tridentinæ adversari , & ea tantum ratione hoc additum fuisse , quia auctoritas Pontificis maximè à Protestantibus oppugnata fuit ; alia quoque Concilia , licet id non expresserint , eandem auctoritatem semper salvam voluisse . Addit Barthelius , ideo etiam in Bullis addi : si quid contra Concilia conceditur , per hoc tamen Decretis Concilii Tridentini derogari nolle . Cæterùm rescriptum , quod aliquid continet contrarium Concilio generali , sub & obreptitiè obtentum censetur . Confer GIBERT *Corp. Jur. Can. Tom. I. pag. 158.* ubi asserit , verum sensum Clausulæ , *salva sit sedis Apostolicæ Auctoritas* , hunc esse , “ quòd si Pontifex validis ex rationibus expedire ducat , ut ab observatione Decretorum Concilii cesset in quibusdam circumstantiis , Concilium tunc libenter consentire , ut Pontifex illa non observet in iis circumstantiis .

- (10) Falsitas Decretalium Isidori tempore Concilii Tridentini necdum erat aperta ; quare minimè mirandum , si multi Isidorianis his principiis (quæ Gratianus , Juris communis Ecclesiastici stator , non solum plene adoptavit , sed etiam auxit) splendido nomine primorum sanctissimorumque Pontificum corruscantibus , tam tenaciter adhæserint , & nonnulla eundem spiritum redolentia in Acta publica Conciliorum , etiam Generalium , irreperint , quæ nullum veritati post detectæ præjudicium generant . Dum hodie Historiam sacram & Acta Ecclesiastica septem vel octo primorum sæculorum in fontibus decratamur , multò certius de genuina potestate summi Pontificis , quatenus ea revera ex Deo est , judicamus , quàm Patres nostri , falsis illis documentis innocenter delusi . Confer infra *Cap. VIII. §. 4. n. 4.*

(11) In Tridentina Synodo *PONTIFICII LEGATI* omnes nervos intendebant, ut absoluta Romani Præfulis Monarchia apertis verbis declararetur; quam verò ii hæc in parte à Gallis Hispanisque sentiebant resistantiam, ea novos illis stimulos ansamque dabat, omnem suam industriam versutiamque eò dirigendi, ut quas prætensiones non possent sine gravi omnium exterorum Episcoporum, quin & quorundam Italarum offensa *directè & apertè* sustinere, eas saltem *obliquè* insinuarent. Cisalpini særè Episcopi nihil ardebant amplius, quam ut excuterent illegale illud jugum, & rumperent catenas immeritæ servitutis; verùm minor erat horum numerus, noveratque Aula Romana eis objicere numerum multò ampliorem Italarum, huic servituri à multo tempore adsuëtorum, & pro religione exosculantium. Inde evenit, ut quanquam Hispanis & Gallis id datà quavis opportunitate urgentibus, nonnullorum jurium possessio Episcopis restituta sit, nihilominus eis pro parte Romanorum hisque faventium *imprimis* nunquam concedi voluerit, suam illos jurisdictionem divino jure & virtute sui characteris tenere: *deinde*, ut illud, quod recuperarunt, ipsis solum tanquam summi Pontificis delegatis concederetur, non verò tanquam jus eorum dignitati inhærens. Unde verè THUANUS *Hist. Lib. VI.* scribit: *Episcoporum potestas in Concilio Tridentino non solum non aucta, sed ex ea multum delibatum est; cum ea potestas, quæ ipsorum propria est, & ex Dei instituto iis attributa, iis tanquam à sede Apostolica delegatis concedatur.* Fertur etiam Philippus II. Hispaniæ REX ea occasione dixisse: *Prælatos, qui Tridentum iiverunt ut EPISCOPI, inde rediisse ut PAROCHOS.* Atque hæc quidem ita ex facto hominum, veritati, quæ multis modis obfuscatur, non concedentium. Sed ea molimina non impedierunt, quominus vis veritatis, præter agentium intentionem, in eadem synodo in gratiam genuinæ & nativæ formæ Regiminis Ecclesiastici, atque ita in declarationem veri Juris Episcoporum, perrumperet, uti infra demonstramus *Cap. VI. §. 1. n. 5.* si autem excessu politici zeli pro commodis suæ Curriæ

riæ fortè peccarunt Legati Sedis Romanæ, debetur ex altera parte hæc eis iustitia, quam & ipse Paulus Sarpus illis tribuit, quòd in materiis doctrinæ se se satis contulerint, & circa Patrum vota ac synodi decisiones impartialis gesserint. Constat etiam omnibus, quòd quanquam Patres & Theologi quoad quasdam quæstiones subinde divisi fuerint, nihilominus in damnanda Lutheranorum doctrina semper convenerint.

- (12) Ut autem ad primariam nostram conclusionem revertamur, scilicet *CONCILII* animum non fuisse, Romano Pontifici attribuere absolutum in Ecclesia imperium, addimus præclaram observationem eximii Theologi & Canonistæ JO. PETRI GIBERT *cit. pag. 158.* ubi: “ Quòd
 „ Concilium partim convocatum fuerit ad reducendos
 „ Hæreticos, in gremium Ecclesiæ revocandos; idcirco
 „ multoties invitati fuere ad conveniendum, imò enixè
 „ rogati; quod ut illis suaderetur, polliciti sunt iis Patres,
 „ fore ut benignè audirentur, iisque omnem securitatem
 „ obtulerunt. Porro Concilium ignorare non poterat,
 „ quòd attribuendo Pontifici imperium absolutum, ejusque
 „ mero arbitrio temperatum, removerentur Hæretici
 „ à reditu ad Ecclesiam, quia questi erant, quòd Pontifices
 „ Ecclesiam regerent despoticè & declaraverant hoc
 „ unam esse è separationis suæ causis. Proinde vel Concilium
 „ non egisset consequenter ad propositum suum,
 „ vel nulla est probabilitas, quod mero Pontificis arbitrio
 „ Decreta sua subjicere voluerit.

§. IX.

Ecclesia hodieque regitur exteriori Christi institutoris assistentia .

Inde suam habet infallibilitatem ; quæ non est revelationis sed directionis .

*Hæc non solum verbis Sacra Scriptura ,
Sed & ratiociniis celeberrimorum Philosophorum & Theologorum Angliæ demonstratur .*

Quod cum Jacobo Giberto de Norgueras Hispano , Aliphenfi Episcopo , diximus paulò antè Ecclesiam etiamnum regi exteriori Christi fundatoris sui *assistencia* , quæ fervetur in puritate & unitate fidei , hoc ad figendum noscendumque Ecclesiæ statum apprimè pertinet . Scilicet in illis , quibus mens humana circumdatur , infirmitatibus fideles omni vento doctrinæ circumferrentur , ipsaque fides , quæ assensum *firmissimum* ex essentia & notione sua exigit , in dubio ac suspensò hætere , & perpetuò fluctuare deberet , si deficeret legitima auctoritas , enatas controversias decidendi ex vero sensu Sacrarum Scripturarum , *in quibus sunt difficilia intellectu , quæ indocti & instabiles depravant .* 2. Petri III. v. 16. Sed neque unitati fidei adhuc satis foret consultum , si *merè persuasiva* , & *pædagogica* esset hæc auctoritas , non autem *publica* , talisque , cui omnis humana ratio cedere debeat , & se se submittere ; insuper etiam ab omni errandi periculo remota , ita , ut omnibus rationabile mentis & intellectus obsequium imperare possit . Quamobrem ipsamet sapientissima Divinæ providentiæ œconomia exigebat , inter Christianos constitui auctoritatem , *nec simpliciter Divinam* , quia hominibus accommoda , *nec simpliciter humanam* , quia certissima , & erroris omnis nescia , ac circa religionem , quæ tota supernaturalis , & ex Dei liberà prorsus voluntate ac institutione pendet , occupata esse debebat ; arque ita *humanam* quidem , sed *divinitus directam* , atque hominibus non tantum *à Deo communicatam* , sed & infallibili Divini ejusdem Spiritus San-

assistentiâ, ac inerrantiâ dono perpetuò manitam esse oportebat. Habet, inquam, Ecclesiæ infallibilitas pro principio *Spiritum Dei*, illi assistentem, eamque illuminantem, juxta illud Salvatoris nostri Joannis Cap. XIV. v. 25. & 26. *Hæc locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, quæcunque dixerò vobis.* Spiritus autem ille veritatis semper manebit cum Ecclesia, conformiter ad illud ejusdem Domini nostri præmissum cit. Cap. XIV. v. 16. *Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum IN ÆTERNUM.* Hoc inquam principium infallibilitatis Ecclesiæ; ipsa autem ejus institutio aliis locis perspicuè legitur, scilicet Matthæi XVI. v. 18. *Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus EAM.* Ibidem Cap. XVIII. v. 17. *Si ECCLESIAM non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Nec non Cap. XXVIII. *Ecce ego VOBIS-CUM sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Item Lucæ X. v. 15. *Qui VOS audit, me audit: qui vos spernit, me spernit.* Adde I. Timoth. III. v. 15. *ECCLESIAË Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.* Omnia hæc liquidò sic exponit S. Augustinus contra Cresconium *Lib. I. Cap. 33. n. 29.* “*Scripturarum à nobis tenetur veritas, cùm hoc facimus, quod universæ jam placuit Ecclesiæ, quam ipsarum Scripturarum commendat auctoritas, ut quoniam Sacra Scriptura fallere non potest, quisquis falli metuit; hujus obscuritate quæstionis eamdem Ecclesiam de illa consulat, quam, sine ulla ambiguitate Sancta Scriptura demonstrat.* “*Observandum interim, hanc Sancti Spiritus influentiam & assistentiam non esse revelationis, qualis fuit Prophetarum; sed directionis & providentiæ, quâ Spiritus ille veritatis vigilat, & intendit conservationi sacri depositi Ecclesiæ crediti, impediendo, ne Pastores concordent ad proponendum fidelibus, & ne hi pari conformitatè amplectantur aliquid, quod non sit conforme regulis fidei, in verbo Dei contentis. Ita in Concilio Generali, in quo omnia ordinatè aguntur, juxta formam primi Concilii Hierosolymitani, ubi materiæ discutuntur ex Scriptura & Traditione,*

ubi.

ubi Episcopi plenâ libertate pronuntiant, non eveniet unquam, ut realis vel moralis Pastorum unanimitas in errore concordet. Quod si verò Canonice hæ regulæ non servantur, & Episcopi congregati, spretâ ministerii sui dignitate, veritatem prodant, uti evenit in Concilio *Arminensi* & *Ephesino II.*, suscitabit Deus quosdam è fidelioribus suis Ministris, qui favore orthodoxæ fidei adversus talem prævaricationem reclamant: dabit illorum verbis & actibus efficaciam, quæ seductionem dissipet, & veritati triumphum pareat; iniquitas sensim detegetur, & quod initio *tanquam Concilium* prætenditur, ex post *tanquam Conciliabulum*, & *Latrocinium* rejicietur.

Eadem est disciplina earum sacrarum doctrinarum, quæ longo tempore *constanter* & *uniformiter* in Ecclesia observatæ sunt; quippe circa quas obtinet aurea illa regula à S. AUGUSTINO *Lib. IV. de Bapt. contra Donatistas. Cap. 24.* tradita, & ab eodem assidue inculcata: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi ab Apostolis traditum rectissime creditur.* Unde monente VINCENTIO LIRINENSI *Commonit. I. Cap. 9.* non licet *contra universalis Ecclesiæ regulam, contra sensum omnium Consacerdotum, contra morem atque instituta Majorum* novam doctrinam invehere, qua toti Ecclesiæ mortiferi erroris labes inureretur. Vid. infra *num. 2. hoc §.* Dixi, quæ *constanter* & *uniformiter* observata sunt; aliud esset in *& de novis dubiis*, aut de iis quæstionibus in quibus *contra communem sententiam starent haud pauci*, iique graves & probi viri, quales fuerunt CYPRIANUS, eique adhærentes in causa Baptismi Hæreticorum, quo in casu quid agendum sit, antequam quid pro articulo fidei haberi debeat, dicemus infra *Cap. VI.* ubi de Conciliis generalibus tractabimus, præsertim §. 8. & 9. Quod autem *Universitati* Ecclesiæ Christus tribuit privilegium, hoc *in unius*, licet primi, *persona* recognoscere non possumus. Totum præsens opus nostrum in eo versatur, ut ejiciamus ex animis Italarum, & quorundam aliorum, *ideam status Monarchici* in Ecclesia, quæ inde a detecta falsitate Isidorianarum Decretalium plurimum vacillat, & jam antè apud Gallos & Hispanos (quibus adversum falsa hæc documen-

cumenta ex legitima Traditione meliùs quodammodo cautum fuerat) nihil auctoritatis habuit, & in Concilio Tridentino egregiè oppugnata non potuit caput attollere. Quidquid autem illi systemati ex *Traditione*, & longâ primorum sæculorum *Observantiâ*, adversatur, etiam officit *unius irreformabili judicio* in materiis fidei; textus verò *S. Scripturæ*, qui pro folius Summi Pontificis infallibilitate adferri amant, jam præsentis Capite in alium & genuinum suum sensum explicati sunt,

(I.) Adeo apertum firmumque videtur *Catholicum Systema de infallibilitate Ecclesiæ*, à perpetuo Christi Capitis sui præsidio in eam derivante, tum à perspicuis textibus sacrarum Litterarum, quos allegavimus, tum à ratione & œconomiâ Ecclesiæ per Salvatorem nostrum institutâ, ut assensus sapientum ei negari non possit. Utemur hîc pro ejus confirmatione non tam testimonio, quàm ratiocinio trium *Anglorum*, virorum à prudentia & eruditione celeberrimorum, qui in hac causa nemini suspecti esse possunt. Primus est JOANNES LOCKE, qui in Opere, quod inscribit *le Christianisme raisonnable*, pag. m. 368. & seqq. his verbis, quæ ex Gallico Sermone in Latinum versa, damus, differit: „ Nonne verum est, *Sacram Scripturam unicam*
 „ *esse debere Fidei Christianæ regulam?* An non verum,
 „ *nullum nunc in terris reperiri Scripturæ Sacræ interpre-*
 „ *tém infallibilem?* Omnes Protestantes de his duobus principiis conveniunt. Porro, si ea sincerè probant, sicuti
 „ millies & millies eadem propugnârunt, tum in suis ser-
 „ monibus, tum in Confessionibus fidei, tum in libris editis
 „ adversùm Catholicos-Romanos: concedant necessum
 „ est cuilibet Christianorum æquale jus, per se ipsum *S.*
 „ *Scripturam interpretandi*. Fateantur oportet, eandem
 „ doctrinam respectu unius, illam videntis in Scriptura,
 „ esse articulum fidei, secus respectu alterius, qui illam
 „ in Scripturis non esse existimat. Hinc necessariò sequitur,
 „ nullum Protestantibus jus inesse diffamandi, excom-
 „ municandi, & hæresis notam inurendi illis, qui post di-
 „ ligens Scripturarum studium, diversa prorsus vident ab

G

„ iis,

„ iis, quæ vident Protestantes. Eito exemplum: Vos Pro-
 „ testantes invenitis in Scripturis: *Consubstantiationem, Ubi-*
 „ *quitatem JESU Christi Corporis, Prædestinationem abso-*
 „ *lutam.* Hæc credenda vobis sunt. Huic fidei renun-
 „ tiare haud valetis, quoniam Scripturam respicitis ut in-
 „ fallibilem fidei vestræ regulam. Verùm si ego hæc ipsa
 „ dogmata rejiciam, quia in Scripturis illa non invenio,
 „ nego vos in me irruere jure posse, meque infamare, &
 „ ut detestandum, atque diabolo & ejus angelis devorum
 „ hæreticum damnare. Hoc mihi paradoxon est. Nisi
 „ præsumatis, ut pro æterna obtinenda salute ego crede-
 „ re adstringar, re ipsa in Scriptura reperiri omnia illa
 „ dogmata, quæ vos videtis, secus ego. Quodd si hoc à
 „ me postulatis, cur jubetis, ut ego Scripturam legam,
 „ *omniaque expendam, & id teneam, quod bonum est,*
 „ quemadmodum S. Paulus luculenter præscribit? Cur
 „ potius catalogum mihi non porrigitis omnium dogma-
 „ tum, quæ vos contineri in Scripturis sanctis existimatis,
 „ *ut ad ea credenda festinem,* ut falsè ajebat Comes de
 „ Grammont? Quid ejusmodi dogmata expiscari ego de-
 „ beo in Scripturis, in quibus forsitan illa non inveniam,
 „ si mihi æque credenda illa sunt, sive inveniam, sive secus?
 „ Rursus, quo fundamento exigitis, ut ego credam
 „ aliquod in Scripturis reperiri dogma, si ego illud in iis-
 „ dem non deprehendo? Forsitan auctoritate vestrâ nixus?
 „ Quia vos estis Doctores, Professores, Prædicantes qui
 „ linguas Arabicam, Græcam, Hebræam, Latinam, Sy-
 „ riacam callētis, qui ingentia controversiarum Theolo-
 „ gicarum volumina edidistis? At numquid homines ni-
 „ hilofeciùs non estis errori abnoxii? Jure ergo destituti
 „ estis me astringendi, ut vi auctoritatis vestræ credam,
 „ hæc & illa dogmata in Scripturis contineri, nisi ego
 „ ipse in eisdem illa videam. Ut ad id me cogatis, Dei
 „ qui nec falli, nec fallere potest, auctoritate egetis. Cla-
 „ riùs loquar. Ut jure me ad credendum cogatis Con-
 „ substantiationem, Ubiquitatem Corporis Christi, Præ-
 „ „ desti-

Vid. Mena-
 giana T. II.
 p. 7. edit.
 Holl.

„ destinationem absolutam, aliosque fidei articulos, quos
 „ tanto ardore defenditis, quosque ego in Scripturis non
 „ invenio, necessum est, ut miraculis, iis similibus, quæ
 „ Jesus Christus, ejusque Apostoli patrârunt, mihi osten-
 „ datis *interpretationem*, quâ exponitis sanctos Scripturæ
 „ textus, in quibus vestros fidei articulos contineri existi-
 „ matis, esse ita *authenticam*, ut sunt textus ipsi. Ani-
 „ madvertite, amabo vos, mihi animus haud est onus vo-
 „ bis imponendi, ut miracula patretis, per quæ demum jus
 „ vobis obveniat amplectendi dogmata, quæ in Scripturis
 „ reperitis. Adeo longè ab hoc absom, ut contrâ asseram,
 „ vos obstrictos esse ad credenda illa dogmata, quæ cer-
 „ tò doceri existimatis à JESU Christo, & suis Apostolis
 „ in Scripturis. Verùm subdo, si ego hæc dogmata in
 „ Scriptura non deprehendo, nullum vobis inesse jus, me
 „ obstringendi, ut illa credam, nisi saltem mihi palam faciatis,
 „ luculentissimis miraculis, vos (Protestantes) à Deo mis-
 „ sos esse, ut ejus nomine annuntietis hominibus inter-
 „ pretationem, quâ exponitis hos aut illos textus, qui-
 „ bus dogmata vestra confirmatis. Quo in casu eo ob-
 „ sequio interpretationem vestram suscipere debeo, quo
 „ ipsam Scripturam Sanctam amplector

„ Tandem si verum est, Scripturam esse unicam re-
 „ gulam Fidei Christianæ, quemadmodum omnes Prote-
 „ stantes profitentur se credere; quo jure possunt illi ex-
 „ communicare, & ad inferni flammæ damnare discipu-
 „ lum JESU Christi, qui pro fidei articulo habet, ea cre-
 „ denda esse, quæ ipse existimat in Scripturâ Sanctâ con-
 „ tineri? Hoc est, quod non capio. Quamvis hæc do-
 „ ctrina opposita sit principiis Lutheri, & Calvini, aut de-
 „ finitionibus Concilii Nicæni, aut Synodi Dortrechtanæ,
 „ aut Confessione Augustanæ, nequeo non illam videre
 „ in Scripturis, quousque illam video, & nequeo non
 „ illam credere, quousque sincerè convictus sum revela-
 „ tam eam esse à JESU Christo, aut à suis Apostolis: ni-
 „ si tenear uno in sensu *intelligere* Scripturam, & in alio

„ contrario illam credere ; illam explicare ut *Arminienses*
 „ aut *Anabaptistæ* ; eamque credere in sensu quem eidem
 „ affingunt *Lutherus & Calvinus*

„ Plures Theologi opponunt , me haud rectè ratio-
 „ cinari . Reverà nemo Christianorum , ut salvus fiat , te-
 „ netur credere ea omnia , quæ credidere *Lutherus & Cal-*
 „ *vinus* ; quin opposita his magnis viris credere valet . At
 „ sunt certi fidei articuli ab omnibus Christianis credendi,
 „ certa *dogmata fundamentalia* , quorum professio unam
 „ ab altera communionem secernit , quæque nemo revo-
 „ care in discrimen potest , quin fiat *hæreticus* , & omni-
 „ bus Ecclesiæ suæ censuris dignus . Hæc oppositio se
 „ ipsâ corrui . Si Scriptura est unica fidei nostræ regu-
 „ la , ut penes omnes Protestantes convenit , articuli isti
 „ propositi sint conceptis verbis in Scriptura necessum
 „ est . Quo in casu omnes , qui credunt in Christum Je-
 „ sum , illos suscipiunt Si *Calvinianus* vellet
 „ in *articulos fundamentales* erigere interpretamenta , qui-
 „ bus ipse exponit Scripturæ loca , *Lutherani & Arminia-*
 „ *ni* eodem jure poterunt sua commenta , tanquam *dog-*
 „ *mata fundamentalia* , tametî opposita proponere , imò
 „ propinquiore Spiritui Sancto : imò id præstare pro in-
 „ genio cæteri omnes poterunt , quoniam singulis pro-
 „ pria dogmata conformiora , quàm illa *Arminiensium* ,
 „ Sancto Spiritui apparent .

„ Accedit , actum esse de *vulgi* salute , si fides *dogma-*
 „ *tum horum fundamentalium* sit necessaria ad salutem , cum
 „ tamen non minùs pro rudis populi , quàm pro Theo-
 „ logorum salute mortuus sit Christus . Quandoquidem
 „ si excommunicari & anathematizari illi debent ut hære-
 „ tici , qui hæc dogmata fundamentalia in sensu à Theolo-
 „ gis hujus aut illius societatis exposita non credunt ; ru-
 „ dis populus , qui eadem vix intelligit , nedum credit ,
 „ in pejori reperitur statu , quàm illi , qui hæc dogmata
 „ rejiciunt , quia in Scripturis illa non reperiunt

„ Ca-

„ *Catholici Romani* in ratiocinio sibi magis constant ,
 „ Ecclesia Romana , inquit illi , est infallibilis . Christus
 „ Jesus potestatem ei dedit , regendi fidelium conscientias ,
 „ eosque imbuendi in omni veritate ad salutem necessaria .
 „ Veri igitur Christiani necessariò hujus Ecclesiæ definitio-
 „ nibus se submittere adstringentur . Has illi rejicere ne-
 „ queunt definitiones , quin sint rebelles ipsimet Christo
 „ Jesu , qui hujus Ecclesiæ ore loquitur . Jure ergo Ec-
 „ clesia Romana illos excommunicat , qui amplecti renu-
 „ unt suam doctrinam . Justè illa in istos anathemata vi-
 „ brat , & sathanæ devovet , ut hæreticos , infideles & apo-
 „ statas , qui jugum Jesu Christi Domini & Magistri ex-
 „ cusserunt . Consequentia est ineluctabilis . Nemo infi-
 „ ciari illam potest semel admisso principio , undè neces-
 „ sariò manat . Sed illud in quæstionem vertitur , si Ec-
 „ clesia Romana infallibilis , & num Christus Dominus sa-
 „ cultatem eidem tradiderit , fidelium conscientias regendi ,
 „ eosque instruendi in omni veritate ad salutem necessa-
 „ ria . Id si ita esset , procul dubio infallibilitas Romanæ
 „ Ecclesiæ foret articulus fundamentalis , quem necessariò
 „ Christiani omnes admittere tenerentur .

Utitur sub finem Lockius æquivoco , dum ait , de eo
 quæri , num *Romanam* Ecclesiam Christus dotaverit jure
 infallibilis instructionis . Si per *Romanam* intelligatur *par-*
ricularis illa Ecclesia Italiæ , ut ut inter reliquas nunc pri-
 ma , certè de hoc non quæritur solùm , sed inter ipsos
 etiam Catholicos valde (ne quid amplius dicam) dubitatur .
 Si e contra intelligatur Ecclesia *Romano-Catholica* non diffi-
 tebitur Lockius , eam revera , solamque esse , quæ hoc ju-
 re , eoque divino instituto , quod tot loca S. Scripturæ
 evidenter exprimunt , & sana ratio firmat , semper usa est ,
 proinde vel *in hac Ecclesia sola* , vel in nulla , *authenticam*
 Scripturarum interpretationem , veramque fidem esse , &
 conservari posse .

(2) Huic loco Lockii , non minùs notabili , quàm longo , ad-
 damus secundum æque diffusum , ac sana ratione plenum .
 Hunc

Hunc desumimus ex Præfatione Doctoris GUILIELMI SAYWEL in editionem Epistolarum Joannis Launji anno 1689. Cantabrigæ vulgatam, ubi ita: "Tota potestas, & auctoritas docendi, regendi, corrigendi Ecclesiam, Episcopis & Pastoribus commissa est, & nihil magis Christianis injungitur, quàm pacem colere, schismata vitare, Pastores audire, iis obedire, & se se subicere, eorum fidem sequi: & ne sub aliquo prætextu in doctrina & moribus ab Ecclesiæ unitate recedant, semper ad Episcopos in dubiis & arduis recurrendum est: *Qui vos audit, me audit; qui vos rejicit, me etiam rejicit; & ecce vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*. Deinde Dominus ipse modum definiens, quomodo lites & dissidia in Ecclesia terminanda sunt, ait: *Si peccaverit in te frater, dic Ecclesiæ, & si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus & Publicanus*. Et per Ecclesiam hîc Episcopi & Presbyteri sunt intelligendi, quia statim subjungit: *Quodcumque ligaveritis in terris, ligatum erit & in cælis*. Per Ecclesiam itaque Servator notat eos, quibus incumbit sententiam ferre, & non obedientes excommunicationis vinculo ligare. Et si possent omnes Episcopi in unum convenire procul dubio omnibus æquale esset jus & auctoritas de rebus Ecclesiasticis communi suffragio dijudicandi, ut est in regimine Aristocratico: sed cum hoc sæpe fieri non possit, unanimi Episcoporum consensu Ecclesia ita in Provincias, Diœceses, & Parochias distributa est, ut quamvis diversis locis, eandem tamen fidem & charitatem omnes verè Catholicæ summa cum benevolentia amplectantur; & ad ostendendam strictam unionem, & connexionem omnium membrorum inter se, & cum Christo Capite, sæpè Ecclesia comparatur *corpori, viti, domui*, &c. quorum partes vitam & perfectionem amittunt, quamprimum à toto, vel sua propria fede, & loco separantur. Atque ita hac ratione, Laicus, qui non audit Parochum, & Parochus qui non audit Episcopum, & Episcopus, qui non audit Synodum Provincialem, &

Syno-

„ Synodus Provincialis , quæ non audit Collegium Pasto-
 „ rum , five Concilium verè Generale , in rebus ad pacem
 „ & unitatem Ecclesiæ spectantibus , non audit Ecclesiam,
 „ ac proinde non Dominum ipsum , qui dicit : *Si Eccle-*
 „ *siam non audierit , sit tibi tanquam Ethnicus & Publica-*
 „ *nus* . Hanc etiam methodum praxis Apostolorum &
 „ totius Ecclesiæ , & recta ratio in aliis rebus peragendis
 „ nobis demonstrant . Unde rectè AUGUSTINUS contra
 „ Donat. Lib. II. cap. 9. *Si auctoritas Cypriani est sequen-*
 „ *da , magis eam sequendam esse in unitate servanda , quam*
 „ *in Ecclesiæ consuetudine commutanda . Si autem Concili-*
 „ *um ejus attenditur , huic est universæ Ecclesiæ posterius*
 „ *Concilium præponendum , nam universum partibus sem-*
 „ *per jure optimo præponitur* .

Carthagi-
nense III.

„ At objiciat aliquis : verum est , hanc methodum ,
 „ & Scripturæ , & Ecclesiæ praxi , & rectæ rationi con-
 „ sentaneam esse ; nec aliter pax & ordo in regimine Ec-
 „ clesiæ conservari possit , nisi ubi populus à Pastoribus ,
 „ Pastores à Conciliis Oecumenicis , h. e. membra à ca-
 „ pite , & partes à toto dirigantur . Sed quomodo consu-
 „ lendum est Collegium Pastorum aut Concilium genera-
 „ le , cum per mille annos nullus ejusmodi conventus ha-
 „ beretur , nec unquam sperandum est , Episcopos per
 „ tot terrarum spatia , quibus sparguntur , iterum posse
 „ in unum coire ad Concilium generale celebrandum ?
 „ Quamvis igitur Concilium Generale sit *unus* modus ,
 „ quo Ecclesiæ mentem suam de rebus Theologicis expo-
 „ nit , non tamen est *solus* , & per se absolutè necessarius .
 „ Non enim Dominus dixit solummodo , *Obedite Ecclesiæ* ,
 „ & *Pastoribus in Concilio congregatis* , sed , *si ECCLESIA*
 „ *AM non audierit* , five in Concilio , five extra Concili-
 „ um , eadem est auctoritas Pastorum , & eorum monitis
 „ & decretis de rebus Ecclesiasticis fideles obedientiam
 „ præstare tenentur . Abunde enim sufficit , si *ex Scrip-*
 „ *turis & Antiquorum scriptis* , & *Ufu passim recepto* res
 „ nobis traduntur , licèt nullis Conciliorum decretis confir-
 „ men-

„ mentur . Fundamentum enim , & norma omnis veri-
 „ tatis est Sacra Scriptura : Ecclesia est custos & interpres
 „ istius regulæ ; & semper in omnibus sæculis in Liturgiis,
 „ & Catechismis , in Concionibus , in Litteris formatis ,
 „ in Conciliis particularibus , & nonnunquam in genera-
 „ libus , quando Ecclesiæ necessitas postulabat , fidem Evan-
 „ gelicam unâ cum Scripturis , omaibus Christianis com-
 „ mendavit Tantum aberat , ut per Tradi-
 „ tionem Ecclesiæ , aut Concilium verè generale ab Ec-
 „ clesia Catholica approbatum aliquid contra fundamen-
 „ talem veritatem in hunc usque diem decerneretur , quod
 „ audacter affirmare possimus , quòd tot hæreses & schif-
 „ mata funditus evellerentur , aut saltem reprimerentur ,
 „ & veritas Christiana tanta claritate per orbem terrarum ,
 „ ringente diabolo , obnitentibus hæreticis , & frendenti-
 „ bus atheis , distunderetur , maximè deberi Episcoporum
 „ studiis & pietati , & œcumenicorum Conciliorum de-
 „ cretis . Ingrati igitur sunt posterì , si non gesta sancto-
 „ rum Patrum cum laude celebrent , & summæ injuriæ
 „ postulandi , si contemptui habeant , quæ ab illis in fide
 „ Catholica , & Ecclesiæ pace , & unitate conservandâ
 „ feliciter peraguntur .

„ Non ignoramus , quòd prædixerit Apostolus ;
 „ *Oportet esse hæreses , ut & qui probati sunt , manife-*
 „ *sti fiant in vobis . Et S. Paulus monet Episcopos Act.*
 „ *XX. quòd ex ipsis exurgant viri loquentes perversa , ut*
 „ *abducant discipulos post se : imò & frequentibus Con-*
 „ *ciliis idem contingere potest . Sed de Collegio Pasto-*
 „ *rum aut Conciliis verè œcumenicis , ab Ecclesia Catho-*
 „ *lica receptis , & approbatis , nihil tale dici potest . Nec*
 „ *est quòd aliquis Scripturam , & Traditionem Ecclesiæ ,*
 „ *traditioni Concilii œcumenici passim recepti & appro-*
 „ *bati opponat : idem enim docent , & pari passu fidem*
 „ *Evangelicam enunciant , nec aliter testantur Pastores*
 „ *sparsum diffusi , aliter in Concilio verè libero collecti .*
 „ *Eadem veritas continetur in Scripturis , continetur in*

Tra-

„ Traditione, continetur in Conciliis œcumenicis
 „ Si quid dubium & difficile occurrit in Scripturis, Eccle-
 „ siæ doctrina & Traditio lumen affert Textui, & tene-
 „ bras depellit; si quid disceptationi obnoxium est in Ec-
 „ clesia, Scripturæ Canon litem dirimit; & si de mente
 „ Scripturæ & Ecclesiæ controvertitur, Pastores afflatu
 „ Divini Spiritus ad hoc munus instructi, de Doctrina
 „ recepta, & recto sensu testimonium perhibent.

„ Dum itaque alii suam particularem Ecclesiam &
 „ interpretationem Scripturis & Ecclesiæ Catholicæ præ-
 „ ponunt, & alii suam privatam expositionem Scriptu-
 „ ræ Decretis Conciliorum generalium, & Traditioni Ec-
 „ clesiæ Catholicæ opponunt, ambo à veritate Evangeli-
 „ ca recedunt, & hæreticis & schismaticis ad Ecclesiæ
 „ pacem & unitatem convellendam, viam præmonstrant:
 „ Unde factum est, quod membra Corporis mystici Do-
 „ mini nostri in tot particulas discerperentur; nec un-
 „ quam spes subesse potest, ut in unum coirent, donec Tra-
 „ ditionem Ecclesiæ ad normam Sacræ Scripturæ, & interpre-
 „ tationem Scripturæ ad analogiam fidei, seu Traditionem
 „ Ecclesiæ Catholicæ componant. Si verò è medio tollantur,
 „ quæ præter vel contra scripturas pro doctrina Catholica
 „ traduntur, vel quæ præter vel contra Scripturas pro do-
 „ ctrina Evangelica prædicantur, statim dissentientes Eccle-
 „ siæ inter se communionem colerent. Nec opus est, ut
 „ Concilium generale ad has lites dirimendas cogeretur:
 „ si id, quod superadditum est a *Romanensibus* auferretur,
 „ & id, quod omissum est à *Reformatis*, restitueretur, nul-
 „ la disceptandi causa restaret, nec ulla contentio inter
 „ Ecclesias superesset, nisi ut pio affectu erga Deum, &
 „ & fraterna erga se invicem charitate aliæ aliis antecedant.
 „ Imò si Pontifex Romanus limites à Canonibus præscrip-
 „ tos, quorum observationi juramento astringitur (*Dist.*
 „ *XVI. Can. 8.*) non transiret, & Ecclesiæ Reformatæ
 „ ordinem Episcopalem secundum Traditionem Aposto-
 „ li-

„ licam , Canonibus definitum , & usu Ecclesiæ Catholi-
 „ cæ per mille & quingentos annos ubique receptum ,
 „ denuo restituerent, quod faciliè possunt & debent , Pax
 „ & Communio Ecclesiastica non tam miserè perturbare-
 „ tur

„ At dicant nonnulli : Hæc quidem satis commodè
 „ proponuntur , & optandum esset , ut Pastores & Conci-
 „ lia Sacris Scripturis tam firmiter inhererent , ut eorum
 „ Traditionibus & Decretis si e damno salutis tutè iani-
 „ tamur . Sed ex nullo S. Scripturæ textu hoc *non de-*
 „ *ficiendi* privilegium Pastoribus & Conciliis certò ac ne-
 „ cessariò colligitur Verum imprimis in dandum
 „ non vocatur , utrum vox Dei in Scripturis sit audienda
 „ ; sed de vero sensu & interpretatione verbi Dei in
 „ rebus ad unitatem & pacem Ecclesiæ spectantibus , cui
 „ sit fides adhibenda : Plebeis , an Episcopis ? privatis Pa-
 „ storibus , an Conciliis ? particularibus Conciliis , an Col-
 „ legio Pastorum ? hoc est , partibus , an toti ? si Scriptu-
 „ ræ sunt claræ & perspicuæ populo , sunt etiam Pastro-
 „ ribus ; si uni Episcopo , multò magis synodo provin-
 „ ciali , & Collegio Pastorum , seu Concilio verè generali .
 „ De fide , pietate & diligentia Conciliorum in tradenda
 „ Ecclesiæ doctrina , & in eruendis & expendendis Sacra-
 „ rum Literarum mysteriis , multò minus quam de pri-
 „ vatorum hominum fide & diligentia dubitandum est :
 „ quod unus videt , plures videre possunt , præsertim
 „ Episcopi , qui sunt speculatores , & huic muneri a Deo
 „ ipso præficiuntur . Et si non in apertis verbis , tamen
 „ certis rationibus hanc Pastorum in tradenda veritate fir-
 „ mitatem colligere licet : non solum enim promissit Deus ,
 „ *quod portæ inferorum* contra Ecclesiam in genere *non*
 „ *sint valituræ* , sed in hunc finem dedit Pastores , *ne cir-*
 „ *cumferamur omni vento doctrinæ* ; & ubique præcipit
 „ *obedire eis , & habere abundantius in honore propter opus*
 „ *illorum , & pacem habere cum iis , eorum fidem sequi .*
 „ Et ne fortè aliquis metus subesset , quasi ipsi deficerent ,
 „ pro-

„ promisit Christus , se cum illis adfuturum usque ad
 „ consummationem sæculi ; nec solum in angulis & lati-
 „ bulis ; sed *Mons Domini exaltabitur super omnes mon-*
 „ *tes , & non faciet avolare a te ultra Doctorem tuum ,*
 „ *erunt oculi tui videntes præceptorem tuum .* Ecclesia di-
 „ citur *Columna & Firmamentum veritatis* ; semper itaque
 „ extat , & errantibus viam demonstrat . Nec solum uni-
 „ tatem , sed pulchritudinem , & ordinem Ecclesiæ Scrip-
 „ turæ repræsentant . Hinc comparatur domui , horto ,
 „ exercitui , in quibus omnia decenter & certis regulis dis-
 „ ponuntur Hæc itaque supradicta , si non cer-
 „ tō probare , satis innuere videntur , quod Spiritus San-
 „ ctus ita reget & disponet corda Episcoporum , ut sal-
 „ tem in Decretis & Interpretationibus , quæ spectant ad
 „ fidem & pacem Ecclesiæ , nusquam à veritate Catholi-
 „ ca aberraverint . Omnes fatentur Ecclesiam usque ad
 „ finem mundi , saltem in angulis & locis abditis , per-
 „ mansuram . Sed cum tot præclara & magnifica de or-
 „ dine , pulchritudine , pace & unitate hujus Civitatis
 „ Dei in Sacris Scripturis dicantur , & ea tanquam dux
 „ & lumen dubiis & errantibus porrigatur ; Deo curæ
 „ erit procul dubio , ne instabiles & indocti in hæreses
 „ & schismata auctoritate Collegii Pastorum , aut Con-
 „ cillii verè œcumenici impellantur , & pax & regimen
 „ Ecclesiæ defectione Episcoporum dissolverentur .

(3) Lockii Philosophica ratiocinia egregiè sustinentur momen-
 tis rationum & sacrarum Litterarum , pro Ecclesiæ Uni-
 versalis jure fideles instruendi , pro absoluta & indefinita
 subjectione debita doctrinæ ejusdem Ecclesiæ ; denique pro
 perpetua hujus visibilitate à Sayvvello prolatis : Addita-
 men is : etiam Pastoribus extra generale Concilium obe-
 dientiam in rebus sacris esse præstandam ; quod & suo
 certè modo verum est , salva illa subordinatione , quam
 Sayvvellus ipse statuit inter Pastores , Episcopos , Synodos
 Provinciales , & Concilia generalia . De eo , quod idem
 Auctor in gratiam Launojanarum Epistolarum sustinet , Ec-

clesiæ docenti extra Concilium (cujus nomine ipse intelligit Sacras Traditiones per viros eruditos ex monumentis Ecclesiasticis erutas & stabilitas) tantum esse auctoritatis, quantum in universalis Synodo collectæ, agemus infra *Cap. VI. §. 8.* Audiemus autem interim mox dicentem **GUILIELMUM CAVE**, & suo modo rectè: *Veneramur Patres non tanquam fidei Iudices, sed Testes.*

- (4) Itaque quod de Traditione Sayvellus memorat, amplius illustrabitur ex **GUILIELMO CAVEO**, pariter Anglo, quem pro tertio teste adducimus. Is in Epistola Apologetica adversus Joannem Clericum *Tom. II. Hist. Literar. edit. Basil. in Append. pag. 63.* sequentia tradit: “ In hoc
 „ omnes fermè conveniunt Reformati, Sacram Scripturam
 „ primam esse, & unicè intallibilem fidei, morumque nor-
 „ mam; proximam post Sacras Literas locum Sanctis Pa-
 „ tribus dandum esse, quatenus iis consentiunt, & verita-
 „ tem inibi traditam suo judicio comprobant & confirmant.
 „ Veneramur Patres, non tanquam fidei iudices, sed te-
 „ stes, qui quid quovis sæculo gestum creditumve sit, no-
 „ bis fideliter exponunt, sacrum fidei depositum ad nos
 „ transmittunt; quæ hærefes, & quando ortæ hunc vel il-
 „ lum fidei articulum oppugnarunt, perspicuè docent. Et
 „ quo vetustiores hi testes sunt, eo validius fuerunt testi-
 „ monium, & nos majori niti nur cereitudine. Hanc vi-
 „ am in defendenda religione Christiana inierunt olim for-
 „ tissimi ejus athletæ, Tertullianus, Augustinus, alii, ad
 „ antecessores suos perpetuo provocantes. Nemo vero hoc
 „ argumentum felicius, disertius, luculentius tractavit quam
 „ **VINCENTIUS LIRINENSIS** in Commonitorio adver-
 „ sus Hæreticos, è quo pauca excerpam. *Pag. 317. edit.*
 „ *Baluz. Si quis velit exurgentium hæreticorum fraudes*
 „ *deprehenderè, laqueosque vitare, & in fide sanus ac inte-*
 „ *ger permanere, duplici modo munire fidem suam Domino*
 „ *adjuvante deberet. Primò scilicet divinæ legis auctorita-*
 „ *te, tum deinde Ecclesiæ Catholicæ traditione. In ipsa Ca-*
 „ *tholica Ecclesia magnopere curandum est, ut id teneamus,*
 „ **QUOD**

„ QUOD UBIQUE, QUOD SEMPER, QUOD AB OMNI-
 „ BUS CREDITUM EST: Hoc est verè proprieque catholicum
 „ (quod ipsa vis nominis , ratioque declarat) quod omnia
 „ ferè universaliter comprehendit ; sed hoc demum ita fiet ,
 „ si sequamur universalitatem , antiquitatem , consensionem .
 „ Verùm omnia huc spectantia notare , integrum esset
 „ Commitorium exscribere , Concludit tandem pag.
 „ 356. Hoc apud omnes ferè hæreses quasi solenne esse
 „ ac legitimum , ut semper profanis novitatibus gaudeant ,
 „ antiquitatis scita fastidiant , & per oppositiones falsi no-
 „ minis scientiæ à fide naufragent . Contra verò Catholico-
 „ rum hoc verè proprium , deposita Sanctorum Patrum &
 „ commissa servare , damnare profanas novitates , & sicut
 „ dixit , atque iterum prædixit Apostolus , si quis annun-
 „ tiaverit , præterquam quod acceptum est , anathema sit .
 „ Pluribus deinde interjectis hæc habet pag. 362. Qui-
 „ bus hac lege credendum est , ut quicquid vel omnes , vel
 „ plures , uno eodemque sensu , manifestè , frequenter , per-
 „ severantur , velut quodam consentiente sibi magistrorum
 „ Concilio , accipiendo , tenendo , tradendo firmaverint , id
 „ pre indulitato , certo , ratoque habeatur .

„ Ex his liquet , non esse efficaciorẽ hæreses con-
 „ futandi rationem , quam si post allegatam S. Scripturæ
 „ auctoritatem , constantem & universalem Veterum con-
 „ sensum ad partes nostras advocemus . Expertus est id
 „ Theodosius Imp. apud Sozomenum *Lib. VII. Cap. 12. p.*
 „ 718. *SOCRATEM Lib. V. Cap. 10. anno 383.* , quando Ca-
 „ tholicos Episcopos cum Arianis , Macedonianis , Euno-
 „ mianis , coacta Synodo configere velle ; suadebat po-
 „ tius Nectario & Agellio , qui ipsum consuluerant , Li-
 „ sinnius , ut interrogarent hæreticos istos , num admitte-
 „ rent illos doctores atque interpretes SS. Scripturarum ,
 „ qui ante dissidium Ecclesiæ floruisse . Etenim , ajebat ,
 „ si istorum testimonia rejecerint , à suis consortibus explo-
 „ dentur . Si verò illos ad dirimendas controversias idoneos
 „ esse arbitrabuntur , proferendi sunt eorum libri : probè enim
 „ nrat

„ norat, inquit SOZOMENUS, antiquos, qui Filium Pa-
 „ tri coæternum credi reperissent, nunquam ausos fuisse di-
 „ cere, quod generationis suæ aliquod habuisset inivium.
 „ Hoc consilio usus Imperator tentare cœpit hæreticorum
 „ animos, quidnam ipsi de veterum interpretationibus sen-
 „ tirent: & percontatus ex iis, qui veteres magnopere
 „ laudarent, utrum ex illorum dictis controversias deci-
 „ suri essent, & num illos idoneos doctrinæ testes judica-
 „ rent, mox dissentientes inter se sectarum principes abie-
 „ runt; unde statim lege latâ Theodosius hæreticos pe-
 „ nitus exterminavit.

- (5) Non habent Protestantes, quod infallibilitati Ecclesiæ, tam evidentibus argumentis ex propria illorum agnitione a Scriptura & Ratione stabilitæ, ut eis assensum negare magnæ temeritatis esset, opponant, quam illud, quod injecit Andreas Episcopus Wintonensis in Apologia pro Rege Jacobo contra Bellarminum cap. XIV. pag. 333. scilicet: *Date nobis Concilia legitimè congregata & procedentia. Date Patres unanimi consensu judicantes, & in eorum sententiam ibimus statim.* Ergo juxta illorum principia, contra prædictionem; ordinationem & promissionem Christi, contra analogiam fidei, contra rationis sensum, omnia iterum sunt in incerto, & deficientibus Patribus tanquam veris *Testibus* traditionis doctrinæ Majorum & disciplinæ antiquæ: deficientibus item legitimis Conciliis, tanquam ultimatis *Judicibus*, omnia demum ad S. Scripturam hujusque privatum intellectum & interpretationem redeunt; sicque vera Ecclesia contra prophetiam & promissum Christi est, & perpetuò manebit, non tanquam omnium regula supra montem posita, sed in angulo abscondita; de quo audi S. AUGUSTINUM *Exposit. 2. in. Psalm. XVIII.* „ In „ sole posuit Tabernaculum suum, in manifestatione Ec- „ clesiam suam, non in occulto; non quæ lateat, non „ velut operata, ne fortè fiat sicut operata super greges „ hæreticorum. . . . In sole ergo posuit tabernaculum „ suum. Quid tu hæretice fugis in tenebras? &c. „ Re-
 cte

Atè profectò vereque dixit Concilium Senonense anni 1528. Decret. de Fide: *Conciliis si ea decernendi, quæ ad sinceritatem fidei, & extirpationem hæresum, Ecclesiæ reformationem, & morum integritatem pertinent, potestas adimatur; (sive directè sive indirectè) nihil certum, nihil stabile futurum est, nihil denique, quo hæreticus ab orthodoxo possit internosci.*

- (6) Constat, quod Protestantes nihil reformaverint in *Moribus*; quin ex contrario satis evidens est, quod per relaxationem veteris disciplinæ libidini & licentiæ fræna laxata sint. In *Doctrinâ* equidem reformarunt haud pauca; at per hoc circa eadem puncta reformata non sustulerunt dubia & controversias, siquidem ipsi circa illa inter se divisi sunt. Non est autem hominis veritatem sincerè diligentis, de una Communionem transire ad aliam, tantum ad mutandas *opiniones*, & absque majore certitudine ex capite *evidentiæ*, multò autem inferiore ex capite *authoritatis*. Taceo, quod temeritate non videatur vacare, propter rationes non evidenter certas abjicere & damnare loquendi formulas ab antiquitate sacratas, & usus quos constans traditio fecit venerandos, quosque penitus supprimi nulla suadebat necessitas. Nos religionem, non quâ velemus ducere, sed potius quâ illa duceret sequi oportere, idque esse proprium Christianæ modestiæ & gravitatis, non sua posteris tradere, sed à majoribus accepta servare, docet VINCENTIUS LIRINENSIS in Commonit. Cap. 8. occasione controversiæ de Baptismo Hæreticorum; tumque sic profectitur: *Sed forte tunc ipsi novitiæ adinventioni patrocinia defuerunt? Immo verò tanta vis ingenii adfuit, tanta eloquentiæ flumina, tantus adsertorum numerus, tanta veri similitudo, tanta divinæ legis oracula, sed planè novo ac malo more intellecta, ut mihi omnis illa conspiratio nullo modo destrui potuisse videatur, nisi tanti moliminis causam novitatis professio destituisset.* Ingenuè fassus est Hugo Grotius in *Voto Pro Pace*, fidem omnium antiquorum dogmatum hodieque in Ecclesia Romano-Catholica subsistere, mi-

minusque ei exprobari posse repudiationem essentialium veritatum, quam superfluatorum & inutilium adoptionem. Inter hæc superflua illud nunc impugnamus, quod cæteris omnibus intolerabilius est; sed poterit, imò debet id debellari, & ad justos terminos redigi, *sine Schismate*, imò *sine generali Concilio*, uti supra rectè monuit Sayvvelus.

§. X.

Ultramontanorum doctrina de Romani Pontificis infallibilitate neque ab illis Catholicis Ecclesiis agnoscitur; Neque practicam habet utilitatem.

Quam hæctenus non tam probavimus, quam demonstravimus, *universalis Ecclesiæ* in decretis & definitionibus fidei infallibilitatem, illam *Transalpini etiam soli Romano Pontifici* asferere nituntur; atque ad hanc stabiliendam varios textus & loca Patrum proferunt, qui tamen omnes in alium, eumque Catholicum sensum aptè exponi possunt, & de facto à plerisque SS. Patribus & à celeberrimis Galliæ Theologis exponuntur. Singula hæc loca nunc expendere non vacat: celebriora tamen, eaque in quibus adversarii nostri potissimum suum præsidium collocant, præsentī tractatu, & ubi se ad hoc offert opportunitas, examinamus. Duò hic solum generaliora principia affirmamus: *Primum*: quod cadente Romani Pontificis Monarchiâ Sacrà, cui omnis antiquitas Ecclesiastica repugnat, etiam prætensa ejus infallibilitas nutet. *Secundum*: quòd assertio Pontificiæ inerrantiæ parum practicæ utilitatis in Ecclesiâ habeat; ex quo regulam dirimendarum controversiarum fidei nunquam valeat constituere; mera etenim *Opinio* est, contradicta à viris celeberrimis, inter quos GERSON Universitatis Parisiensis Cancellarius; TOSTATUS, vir præ eruditione dictus *Stupor mandi*; DIONYSIUS CARTHUSIANUS; PETRUS DE ALLIACO Cardinalis; ALMAINUS; ADRIANUS VI. Papa; CLAUDIUS SANTESIUS Tridentini Concilii Theologus; & qui unus plurium instar esse possit BOSSUETIUS:

opinio

opinio inquam , à maximis , iisque apprimè catholicis Ecclesiis rejecta ; quamque , ut ait PETRUS COLLET Instit. Theol. Tom. II. p. m. 598. , alii (Itali præsertim & Monachi) utràque ulna complectuntur , alii , SI LICERET , rejicerent triplici . Sed erit horum libertatis & veritatis impedimentorum aliquando finis . *Non est autem fides æstimatio , sed certitudo ,* inquit S. BERNARDUS Traët. de Erroribus Abaëlardi Cap. IV. edit. Paris. Tom. I. col. 655. Nec replicam patitur quod tradit idem BOSSUETIUS in Defens. Cleri Gallicani Lib. XV. c. 36. nempe . “ Non ratiociniis aut votis duci nos , sed certis „ promissis , certaue traditione niti oportet : ac si vovere , aut „ potius somniare placet , certè expetemus homines , ut Roma- „ nus Pontifex , tanti gregis ductor , non modò nullo errore , „ sed etiam nullo unquam peccato , nulla ignorantia , aut ne- „ gligentia , aut cupiditate teneatur . Quod cur Christus non „ fecerit , ne quæri quidem tas est .

(1) *ECCLESIA GRÆCA* Sæculo XII. (ut antiquiora hic præteream , quæ tamen alibi , data occasione occurrent) per os NECHITIS Nicomediæ Archiepiscopi suos hac de re sensus abundè declaravit in Anselmi Havelbergensis Dialogo III. Cap. 8. impresso in d'Acherii Spicileg. Tom. XIII. pag. 212. ubi : *Quid igitur , aiebat , nobis Scripturarum scientia ? Quid nobis literarum studia ? Quid Magistrorum doctrina : is disciplina ? Quid Sapientum Græcorum nobilissima ingenia ? Sola Romani Pontificis auctoritas , quæ sicut tu dicis , super omnes est , universa hæc evacuat ? Solus ipse sit Episcopus , solus Magister , solus Præceptor , solus de omnibus sibi soli commissis , soli Deo sicut solus bonus Pastor respondeat . Quod si in vinea Dei voluerit habere cooperatores , ipse quidem conservato Primatu suo exaltatus gloriatur in humilitate sua , & non contemnat fratres suos , quos veritas Christi non in servitutem , sed in libertatem in utero matris Ecclesia generavit Proinde in nullo Symbolo hoc reperitur , quòd Romanam Ecclesiam confiteri specialiter jubeamur ; quinimo Unam , sanctam Ecclesiam Catholicam & Apostolicam confiteri ubique docemur . Hæc*

de Romana Ecclesia, salva pace tua, dixerim, quam ego tecum veneror, sed non tecum per omnia sequor, nec ex necessitate per omnia sequendam arbitror: cuius etiam auctoritatem tam excellentem tu pro nobis proposuisti, ut deposito ritu nostro ejus formam & imitationem in sacramentis indiscussa ratione & Scripturarum auctoritate susciperemus, & ut tanquam cæci clausis oculis ducentem sequeremur, quocumque illa proprio Spiritu ducta præiret. Quod quam securum, seu honestum nobis fuerit, judicent tam Latini quam Græci sapientes. Eadem Ecclesia Græca in Concilio Florentino nunquam voluit agnoscere Romanum Præfulem aut Concilio superiore esse, aut infallibilem; sed antiqua duntaxat Romanæ Ecclesiæ privilegia servanda. Scimus, inquiebat Sess. IX. Bessarion pro Græcis verba faciens, quæ sint jura & prærogativæ Romanæ Ecclesiæ: nihilominus scimus etiam, prærogativæ ejus quos terminos habeant. Et infra: Quantaunque facultate polleat Romana Ecclesia, minus tamen pollet Synodo œcumenica, & universali Ecclesia.

- (2) Haud aliter sensit *ECCLESIA AFRICANA*, quæ sententiam de valore Baptismi hæreticorum, a Stephano Papa damnatam, in tribus Conciliis Carthaginensibus acriter propugnavit, inatento, quod Pontifex Africanos Episcopos a sua communione propterea remove tentaverit. Sed de hoc pluribus agemus infra *Cap. VI. §. 9.*
- (3) *GALLICANA ECCLESIA*, quæ decretis Conciliorum Constantiensis, & Basileensis circa supremam Conciliorum Generalium auctoritatem supra Pontificem semper adhæsit, in horum sequelam anno 1632. conspirantibus omnibus regni Ordinibus, Curis & Academiis, se Romanum Pontificem in decretis fidei, nisi accedente Ecclesiæ assensu pro infallibili haud agnoscere, solemniter professæ est.
- (4) Sed nec aliam fuisse *ECCLESiarum GERMANIÆ* sententiam abunde liquet ex Actis Synodi Constantiensis, quam, uti & Basileensem, pro œcumenica & legitima om-

nes & singuli Status & Prælati Germaniæ una cum Regibus suis Sigismundo, Alberto, & Friderico III. agnovērunt, receperuntque . Vid. HERMANNI VON DER HARDT *Atta Concil. Constantien. Tom. I. Part. 5. pag. 172.* Adde Acta Conventus Moguntini, in quo edebatur instrumentum acceptationis Decretorum Concilii Basileensis per Principes Alemanniæ, in S. A. WURWDENI *Collect. Concil. Moguntin. ad an. 1439.*

(5.) Ipse Cardinalis Orfus, qui novissimus inter Ultramontanos, & magna quidem animi contentione, adversus Declarationem Cleri Gallicani de anno 1682. & æternum ejus Defensoris Meldensis Episcopi Opus, inerrantiam Pontificiam sustinere conatus est, in Præfatione primi Tomi sincerè confitetur : “ Ipse & Romæ & alibi plures auctivi nec malos, nec indoctos, aut imperitos, qui Bossuetiano Opere pervoluto, nec indiligenter, ut eis videbatur, expenso, causam hanc non ultra a Romanis Theologis sustinendam, sed veluti conclamatum & deploratum, dimittendam esse censerent. Nihil esse quod perspicuæ veritati objici possit, nec unquam scholasticis subtilitatibus aut distinctiunculis retundendam, aut hebetandam aciem argumentorum, quæ Clarissimus adversarius eduxerat. Non enim, ut in Scholastica disputatione fieri solet, unum aut alterum locum ab eo produci, unde suas ipse conclusiones eliciat; quas ope dialecticæ artibus eludere, aut aliis objectis locis obruere, arduum non est : sed omnibus Ecclesiæ sæculis decursis, omnium Conciliorum actis evolutis, omnium celebriorum controversiarum historia clarè lucideque contextâ, demonstratum ab eo esse, omnia, quæ ad summam attinent, coalescere, & uni omnino formæ respondere, quam Gallicani Episcopi editâ declaratione informarant. “ Sic fatente Eminentissimo Romæ & alibi pluribus viris bonis ac doctis, post vulgatum Opus Bossuetianum, nec probabilitas quidem superesse visa fuit Romano infallibilitatis Systemati. Hanc equidem Orfus restituere conatus est : sed

quo effectu, judicent alii. Supponamus interim, quod apud aliquos, facilius apud suos, Romanæ doctrinæ existimationem reparaverit, manebit nihilominus verum, quod eadem Præfatione agnoscit & declarat Cardinalis noster, nimirum: *Non probabiliter, SED CERTO constare debet, esse Petri successores ad fidei controversias dirimendas divina prædicitis auctoritate, ut eorum decreta veluti Spiritus Sancti oracula, ac veluti certas & irretractabiles fidei Catholicæ regulas excipiamus.*

- (6) Si, qui ex adversæ sententiæ patronis vehementissimi sunt, & alterius partis argumenta tanta occupatione animorum, legunt, ut interdum non legisse, sed cursim transfiliisse videantur, hic illud, quod de Superioritate Rom. Pontificis supra Concilium asseruit Bellarminus *Lib. II. de Concil. c. 17.*, usurpent nempe suam sententiam *FERE DE FIDE ESSE*: ii patientur à nobis interrogari: Quid hoc monstri sit, quod est *ferè de fide*, totum de fide non est? Vel enim illud suum *ferè de fide* ad Dei revelationem referunt, vel ad Ecclesiæ consequentem declarationem. In primo sustinebunt, quod Deus *ferè* revelaverit; in altero, quod Ecclesia *ferè* defini- verit. At quod Deus *plenè* non revelavit, neque Ecclesia *plenè* defini- vit, nullo modo de fide esse constat: neque enim ex parte fides, sed ex toto, plenoque & perfecto est. *Quæcumque ab Scholæ placitis dissident, scholastico Theologo sunt hæretica; quod crimen ita vulgatum est, ut rebus quoque levissimis impingatur, cum sit ipsum per se atrocissimum,* inquit JO. LUDGVICUS VIVES celeberrimus Sæculi XVI Theologus.

- [7] Itaque est, & semper manebit verum quod Tournelyanæ Theologiæ Continuator & Abbreviator Colletus, Theologus equidem Gallicanæ Ecclesiæ principiis imbutus, valde tamen moderatus cum de Romano Pontifice & ejus prærogativis disputat, cit. Tom. II. pag. 592. statuit, scilicet *Infal- libilitatem Pontificiam, quam tantopere jactitant Ultramontani NULLIUS IN FIDEI CONTROVERSIIS MOMENTI ESSE.*

CAPUT II.

DE

PRIMATU IN ECCLESIA,

ET

GENUINIS EJUS JURIBUS.

§. I.

Probatnr existentia Primatus ex Scriptura & Traditione .

QUamvis juxta relata *Cap. præced.* in Ecclesia non sit status Monarchicus, nec Monarcha *propriè dictus*, inde tamen non sequitur, in ea neque *Primatnm esse*, neque *Primatem*. Econtra quisquis unitatem Ecclesiæ agnoscit, facile intelliget, quantum ejusdem interfit, esse Primum aliquem inter Episcopos, qui bono communi principaliter intentus, continuò invigilet, ut arceantur profanæ novitates, disciplina Ecclesiastica servetur integra; nec minus fatebitur, conveniens esse, ut hic Primatus credatur Episcopo, qui dignitate & præcellentia suæ sedis plus habeat auctoritatis ad defendendam veritatem & promovendam virtutem: Primatus, inquam, Spiritui Domini nostri JESU CHRISTI conformis, sanctus, & apostolicus, qui sit sine contagio humani dominatus, quique fundetur in charitate.

(1) Bini illi textus, Matthæi XVI., v. 18. & Joannis XXI. (quos Cap. I. ex sententia Patrum ita interpretati sumus, ut in persona Petri reliquis nihilominus discipulis claves Ecclesiæ traditæ, pastura ovium credita, illi denique omnes fundamenta Ecclesiæ positi sint) non obscure indicant, *præcipuum aliquid in Petro* præ reliquis Apostolis, quod aptius exprimere non possumus, quam huc repetendo eademinet, quæ ibi retulimus. Patrum verba. Inter hos TERTULLIANUS ait: *Petrus propter Apostolatus sui primatum Ecclesiæ, gerebat*

rebat figurata generalitate personam. LEO PAPA : Petro singulariter , quia cunctis Rectoribus forma proponitur . BASILIUS : Christus Petrum Ecclesiæ suæ Pastorem post se constituit ; & omnibus præterea deinceps Pastoribus eandem tribuit potestatem . EUCHERIUS Lugdunensis : Quod Petro principaliter , hoc reliquis quoque Apostolis dictum intelligi debet . VEN. BEDA : Claves regni cælorum Petrus tanquam personam gerens ipsius unitatis accepit &c.

- (2) Hunc Petri Primatum annuntiant Evangelistæ , qui dum Apostolos enumerant , non modò semper Petrum primo loco collocant , sed & primum fuisse affirmant . Sic Matth. X. v. 2. *Duodecim autem Apostolorum nomina hæc sunt : PRIMUS , Simon , qui dicitur Petrus &c.* Et Marci III, v. 16. nec non in Act. Apost. Cap. I. v. 13. Simon Petrus commemoratur primus . Denique Lucas Cap. VI. v. 14. electos à Christo Apostolos recensens , orditur à Petro . Ne quis autem existimet , nihil per hoc speciale à sacris Scriptoribus intendi , audiat ORIGENEM in Joan. pag. 382. Tom. II. edit. Huet. sic loquentem : *Quod si opus est Scripturam perscrutari usque ad ea , quæ minima esse putantur : quæret aliquis , cur tandem in numerandis Apostolis primum locum obtineat Petrus ? Fortassis , quia cæteris honorabilior . Quoniam etiam vere omnium ultimus Judas ob malum affectum in ultimum locum projectus jacet . Eodem sensu EUSEBIUS CÆSAREENSIS Lib. III. Demonstrat. Evangel. pag. 123. Petrum dixit omnibus Apostolis præpositum . Item in Psal. LXIX. pag. 373. Maximum inter Apostolos &c.*

- [3] Causam , ob quam Christus Petro hanc prærogativam contulerit , alii aliam proferunt : Hieronymus & Chrysostomus ejus ætati id delatum asserunt . Epiphanius , Cyprianus & Hilarius inde hoc privilegium repetunt , quia Petrus primus ad Apostolatam fuit vocatus . Augustinus & Cyrillus id præcipuè ejus in Christum charitati tribuunt . Sed perinde est , quâ ratione motus Petrum reliquis Christus

Atus prætulisset; sufficit, quod illud effectivè fecerit, sicque Caput suæ Ecclesiæ dederit, sine quo Corpus non potuisset non sæpius nutare .

- (4) Hunc locum etiam post mortem Christi retinuisse Petrum, constat ex Actis Apostolorum, ubi Cap. I. primum Ecclesiæ coegit Concilium, in quo Apostolis electionem alicujus è discipulis in locum proditoris Judæ proposuit . *Quam est fervidus*, inquit in hunc locum S. CHRYSOSTOMUS; *quam agnoscat creditum à Christo gregem : quàm in hoc choro princeps est ?* Et postea : *Merito primus omnium auctoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu . Ad hunc enim dixit Christus : Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos .* Item *Act. cap. II.* primus omnium Apostolorum Christum annuntiat . *Cap. III. & IV.* comitem licet habeat Joannem, solus tamen orationem habet, & pro se respondet ac pro illo . *Cap. XV.* in causâ Legalium Hierosolymis iterum Synodum congregat, eidemque præsidet . Adde locum S. CHRYSOSTOMI ex Homilia 5. de Pœnitentiâ, quem paulo infra *num. 6.* referemus . Unde magis magisque declaratur, Ecclesiæ cœtibus præsidendi jus ita fuisse huic Apostolo concessum, ut illud nemo in controversiam vocarit, nemo non libentissimè tulerit .

- [5] Equidem Petrus non magis est Apostolus & Episcopus, quam Joannes, Philippus & Bartholomæus ; sed primus est Apostolorum & Episcoporum . Doctrina ejus neque purior est, neque certior, quam reliquorum . Est, sicut illi, una ex petris vivis, super quas ædificavit Dominus Ecclesiam suam ; sed primus lapis est ex ministerialibus ; adeo ut quodammodo singularius de illo dixerit Christus : *Tu es Petrus &c.* Ita tamen, ut Christus sit & maneat lapis angularis mystici hujus ædificii, a quo solo venit ejusdem æternitas & indefectibilitas, ipso dicente : *EGO vobiscum sum usque ad consummationem sæculi .*

[6] Loca Patrum in confirmationem primatus Petri cumulare supersedeo , quia ubivis prostant . Juvat tamen paucorum testimonia adferre , è Græcis , & Latinis . (a) Ex Græcis S. BASILIUS in Proœmio de Judicio Dei : *Beatus ille Petrus , inquit , omnibus discipulis prælatus , cui solè majora data quàm aliis sunt testimonia , qui prædicatus est beatus , cui claves regni cælorum concredita sunt .* S. CYRILLUS Hierosolymitanus Catech. 2. pag. 31. & Catech. 11. pag. 151. *Petrus Apostolorum summus & Princeps .* GREGORIUS NAZIANZENUS Orat. 26. pag. 453. *Vides quemadmodum ex Christi Discipulis , magnis utique omnibus & excelsis , atque electione dignis , hic Petra vocetur , atque Ecclesiæ fundamenta in Fidem suam accipiat .* Item Orat. 7. pag. 142. *Petrus Ecclesiæ columnen .* Demum Carmine adversus Episcopos apud Tollium pag. 25. *Petrus Apostolorum princeps .* S. EPHRÆMIUS SYRUS Sermone de Compunctione & salute animæ pag. 142. *Princeps ac vertex Apostolorum Petrus flens amarè veniam impetravit , ac coryphæus permansit .* Item in Panoplia p. 479. *Princeps Apostolici cœtus Petrus .* S. GREGORIUS NYSSENUS Sermone 2. de S. STEPHANO pag. 339. apud ZACAGNIUM : *Ille , quem Dominus Apostolici chori principem & choryphæum designavit &c. Ibid. pag. 343. Celebratur Petri memoria , qui Apostolorum est Caput , & una quidem cum ipso cætera Ecclesiæ membra glorificantur ; Dei verò Ecclesia in ipso solidatur . Hic enim juxta prærogativam sibi à Domino concessam , firma & solidissima petra est , super quam Salvator Ecclesiam ædificavit .* S. EPIPHANIUS Doctör Ecclesiæ Hæresi 59. Cap. 7. pag. 50. : *Princeps Apostolorum Petrus solida petrae instar nobis extitit , cui velut fundamento Domini fides innititur .* Et in Anchorato Cap. 9. pag. 14. *Hæc (Petro) Germanum suum filium indicat , & beatus idcirco dicitur Sic enim ei , qui inter Aposto'os primus esset , consentaneum erat , solidæ , inquam , illi petrae , supra quam Ecclesia Dei est fundata , & portæ inferi non prævalebunt illi .* Quarum

rum portarum nomine hæreses & hæreseon conditores intel-
liguntur . S. JOANNES CHRYSOSTOMUS Homilia 5.
de Pœnitentia pag. 311. Tom. II. Gravem post illum ca-
sum ; nam nullum negationi par malum : sed tamen post tan-
tum malum , iterum eum ad priorem honorem revehit : Ec-
clesiæ præfecturam ipsi (Petro) per universum mundum tra-
didit . Item Homilia de decem millium talentorum Debi-
tore pag. 4. Tom. III. Petrus chori Apostolorum princeps ,
os discipulorum , columna Ecclesiæ , firmamentum fidei , con-
fessionis fundamentum , orbis terrarum piscator , qui genus
nostrum ex profundis errorum in cœlum adduxit &c. De-
nique Homilia 87. in Joan. sub initium : Quia Petrus erat
os Apostolorum & Princeps , propterea Paulus eum visurus
ascendit . B. THEODORETUS Epist. 77. pag. 947. Hac
de causa Christus Dominus noster. Apostolorum principem ,
cujus confessionem velut basim quandam & fundamentum
Ecclesiæ defixerat , fluctuare & errare permisit &c. (b) Ex
Latinis S. AMBROSIUS Lib. X. in Lucam p. 1542. Quia
Petrus solus profitetur ex omnibus , omnibus antefertur .
Porro in Cap. 12. Epist. 2. ad Corinth. : Primatum non
accepit Andreas , sed Petrus . S. HIERONYMUS Lib. I.
adversus Pelag. Tom. II. pag. 179. Lit. e. edit. Francof.
Quid Platoni & Petro ? Ut ille enim princeps Philosopho-
rum , ita hic Apostolorum fuit , super quem Ecclesia Domi-
ni stabili mole fundata est . Alium in hanc rem locum S.
HIERONYMI referemus §. seq. S. AUGUSTINUS Lib.
II. de Bapt. n. 2. In Scripturis Sanctis didicimus Aposto-
lum Petrum , in quo primatus Apostolorum tam excellenti
gratiâ præminet , aliter quam veritas postulabat , de cir-
cumcissione agere solitum . Item Serm. 76. num. 1. & 4.
In illo uno Apostolo , id est , Petro , in ordine Apostolorum
primo & præcipuo , in quo figurabatur Ecclesia , utrumque
genus significandum fuit , id est , firmi & infirmi , quia
sine utroque non est Ecclesia . Item Lib. I. contra JULIA-
NUM Cap. 4. : Puto eam tibi partem orbis sufficere debere ,
in qua primum Apostolorum suorum voluit Dominus glorio-
sissimo

ssimo martyrio coronare . S. CYPRIANUS Epist. ad Quintum : Petrus , super quem Dominus ædificat Ecclesiam suam : ad quæ verba AUGUSTINUS Lib. II. de Bapt. Cap. 1. Ecce , inquit , commemorat Cyprianus , quod etiam nos in Scripturis Sanctis didicimus , Apostolum Petrum , in quo primatus Apostolorum tam excellenti gratia præminet . Plura de CYPRIANI in hanc rem doctrina vide in Petri Constant Præf. ad Epistolas Rom. Pontificum pag. 4. & seq. S. GREGORIUS M. Lib. V. Epist. 20. : Ecce claves regni cælorum accepit , (Petrus) potestas ei ligandi ac solvendi tribuitur , cura ei totius Ecclesiæ & principatus committitur , & tamen universalis Apostolus non vocatur . Item Lib. III. Epist. 30. Apostolica sedes , Deo auctore , cunctis prælata constat Ecclesiis . Lib. V. Epist. 13. Cura nobis fuit , quæ universis Ecclesiis a nobis impenditur . Denique Lib. VII. Epist. 19. Quia cunctarum Ecclesiarum injuncta nos sollicitudinis cura constringit . ALCUINUS Epist. ad Eanbaldum Tom. II. Lectionum Canisii , edit. 1725. Non despiciant Romanos discere ordines : Quatenus Caput Ecclesiarum Christi secundum facultatem virium imitantes , benedictionem a Beato Petro Principe Apostolorum , quem Dominus noster Iesus Christus caput electi sibi gregis statuit , habere mereantur æternam . S. PASCHASIUS RADBERTUS Lib. VI. in Matth. Cap. 10. pag. 473. Jure igitur in meritis primus æstimatur , per quem , & in quo , ad alios dona transmittuntur . Accipiunt autem reliqui in eo omnes claves regni cælorum , cum ei a Domino specialius committantur . &c. &c.

§. II.

*Fundamentum hujus Primatus est bonum Unitatis
in Ecclesia .*

Causa instituendi inter Apostolos , & fundandi in Ecclesia Primatus , est bonum Unitatis in eadem servandæ : bonum , sine quo impossibile est Ecclesiam subsistere aut perdurare , uti
abun-

abundè demonstravimus Cap. I. §. 9. Aptè id expressit S. OPTATUS MILEVITANUS, scriptor Sæculi IV., à S. AUGUSTINO Lib. II. de Doctrina Christ. Cap. 40. n. 6. comparatus Cypriano, Lactantio, Victorino & Hilario. Is *Lib. II. contra Parmenianum pag. 28.* *Negare, inquit, non potes, scire te in urbe Roma Petro primò cathedram Episcopalem esse collocatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephas appellatus est: in qua una cathedra unitas ab omnibus servaretur; ne cæteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent: ut jam schismaticus & peccator esset, qui contra singularem cathedram alteram collocaret.*

(1) Nec minus clarè alibi idem sanctus & egregius Scriptor hanc Ecclesiæ Unitatem Primatui Petri annectit. Sic Lib. VII. pag. 104. *Bono unitatis beatus Petrus, cui satis erat, si, quod negavit, solam veniam consequeretur, & preferrè Apostolis omnibus meruit, & claves regni cælorum communicandas cæteris solus accepit. Revera, quæ Matth. XVI, Petro datæ sunt claves, erant postea Matth. XVIII. & Johan. XX. communicandæ reliquis Apostolis, equidem immediatè à Christo, ut ex iisdem textibus apparet, attamen sine præjudicio Unitatis, & fundati super eà Primatus, qui jam Matthæi XVI. institutus noscebatur. Hinc idem S. OPTATUS. pag. 105. : Stant tot innocentes, & peccator accipit claves, ut unitatis negotium formaretur.*

[2] Neque singularis ea fuit Optati opinio, sed communis Patrum sententia. Hinc HIERONYMUS Lib. I. adversus Jovinianum pag. 27. Tom. II. edit. Francof. : *Super Petrum fundatur Ecclesia; licet idipsum in alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant: & ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: attamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto schismatis tollatur occasio. AUGUSTINUS Tract. 108. Ideo unus pro omnibus, quia unitas in omnibus. S. PACIANUS Barcinonensis Episcopus Epist. 3. pag. 311. Ante passionem suam dixerat Dominus Apostolis: Quæcum-*
K 2
que

que ligaveritis in terra &c. Ad Petrum locutus est Dominus; ad unum ideo, ut unitatem fundaret ex uno: mox idipsum in commune præcipiens, qualiter tamen ad Petrum incipit: Et ego tibi dico: Quia tu es Petrus, & super istam petram ædificabo Ecclesiam meam &c. S. LEO Papa Serm. 3. pag. 53. edit. Lugdun. an. 1700. Dicitur beatissimo Petro: Tibi dabo claves &c. Transivit quidem etiam in alios Apostolos jus potestatis istius, & ad omnes Ecclesiæ Principes decreti hujus constitutio commearit: sed non frustra uni commendatur quod omnibus intimatur. Petro enim ideo hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma præponitur. S. CYPRIANUS Epist. 59. pag. 275. Romanam Ecclesiam vocat Petri cathedram atque Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis orta est.

§. III.

Quæ ratio movit ad instituendum Primatum, eadem illum fecit perpetuum.

Hic Primatus Romano Præsuli creditus esse probatur.

Non quidem a Christo, sed à Petro & ab Ecclesia.

Adeoque & hujus auctoritate ad aliam sedem transferri potest.

Ratio unitatis, superiore §. exposita, quæ Christum Dominum in fundatione Ecclesiæ suæ movit, ut inter hujus Ministros, unum constitueret Primum, & Corporis moderatorem, ea quoque effecit, ut eundem Primatum in Ecclesia perpetuè voluerit subsistere. Personas, quæ post futurum Petri decessum primarium hoc in Ecclesia munus gesturæ essent, Salvator non designavit: Fecit id vel Petrus ipse, & solus; vel cum eo Ecclesia. Perinde est, quâ ratione & quo tempore, id factum fuerit: sufficit Primatum à Christo institutum esse; provisione eatenus à Deo non factâ. Ritè id exponit Bellarminus

Lib.

Lib. II. de Rom. Pont. Cap. 12. Opp. Tom. I. pag. 835. edit. Col.
 „ Successio Romani Pontificis in Pontificatum Petri ex institu-
 „ to Christi est : ratio autem successionis , quâ Romanus Pon-
 „ tifex potius quam *Antiochenus* , vel aliquis alius , succedat ,
 „ *ex facto Petri* initium habuit . Successio ergo ipsa ex Christi
 „ instituto & jure divino est , quia Christus ipse instituit in Pe-
 „ tro Pontificatum duraturum usque ad finem mundi ; & pro-
 „ inde quicumque Petro succedit , à Christo accepit Pontifica-
 „ tum . At verò quod Episcopus *Romanus* , quia Episcopus
 „ Romanus est , sit Petri successor , *ex facto Petri* ortum ha-
 „ buit , non ex prima Christi institutione . Nam potuisset Pe-
 „ trus nullam sedem particularem sibi unquam eligere , sicut
 „ fecit primis quinque annis , & tunc moriente Petro , non
 „ Episcopus Romanus , neque Antiochenus successisset , sed is ,
 „ quem *Ecclesia* sibi elegisset ; potuisset quoque semper mane-
 „ re Antiochiæ , & tunc Antiochenus sine dubio successisset .
 „ Quia verò Romæ Sedem fixit , & tenuit usque ad mortem ,
 „ inde factum est , ut Romanus Pontifex ei succedat .

Cum itaque firmum maneat , quoad personam & locum
 successoris in Primatu , à Deo nihil provisum statutumque esse ,
 reliquum est , ut penes Ecclesiam (cui , uti dictum , potestas cla-
 vium , & omnis Ecclesiastica auctoritas tradita fuit) steterit , &
 etiamnum perduret jus determinandi , per quem unam alteram-
 ve partem clavium administrari , adeoque , per quem primum
 in Ecclesia officium , per quem inferiora munia , conformiter ad
 institutionem Christi , geri velit . Hinc , sicut per rationes con-
 venientiae *humanâ auctoritate* Romanæ urbis Antistiti sacer Pri-
 matus creditus fuit ; sic & ex rationabilibus motivis *auctoritate*
Ecclesiæ eundem ad alium Episcopum e. g. Mediolanensem ,
 Parisiensem &c. transferri posse , rectè statuunt Scotus *in IV.*
Dist. 24. Card. de CUSA de Concordantia Cath. Lib. II. cap. 33.
 CORDUBENSIS *Lib. IV. Quæst. I. BANNES in II. Quæst. I.*
Art. 10. & alii . Ea sæculo XVI. fuit constantissima sententia
 regni Galliæ , quam in Articulis Germanis Smalcaldæ propo-
 sitis , his verbis exprimunt : *Sentire Regem Gallorum , jure*
tantum

tantum humano, non divino, Romanum Pontificem habere Primatum. Apud SECKENDORF *Hist. Luther. Tom. II. p. 105.*

Quòd autem inde à Petri excessu, per continua non interrupta tempora, hoc, de quo agimus, eminens Primatus officium, non ab aliis, quam solis Romanis Præfulibus, nunc cum *justâ & legitimâ*, nunc cum *excessivâ* auctoritate, gestum, sed & in illis à Catholica Ecclesia respectivè agnitum fuerit, certum reddunt Acta Conciliorum, Gesta eorundem Pontificum, denique Scripta & elogia Patrum, tam Orientis, quàm Occidentis.

- (1) Fidem Romani Primatus præ primis faciunt antiquissima Concilia. Inter hæc Concilium generale NICÆNUM I. anni 325. Can. VI., qualiter Paschasinus sedis Apostolicæ Legatus in Concilio Calcedonensi anni 451. sic hunc Canonem ex suo codice recitavit: *Ecclesia Romana semper habuit primatum*: apud HARDUINUM Collect. Concil. Tom. II. Col. 638. Dixerant autem iudices in eadem CHALCEDONENSI Synodo ibid. col. 642.: *Ex his, quæ gesta sunt, & ab unoquoque deposita, perpendimus omnem quidem primatum & honorem præcipuum secundum Canones antiquæ Romæ amantissimo Archiepiscopo conservari &c.* Dum Patres Concilii CONSTANTINOPOLITANI an. 381. Capitulo V. apud Harduinum Tom. I. col. 810. decernunt, *Constantinopolitanæ civitatis Episcopum habere oportere primatus honorem post Romanum Episcopum*, supponunt utique & agnoscunt, Romanum Antistitem esse omnium primum. Patres Concilii AQUILEJENSIS ejusdem anni in Epistola ad Gratianum, Valentinianum & Theodosium A A A. apud Harduinum cit. Tom. I. col. 837. *Romanam Ecclesiam vocant totius orbis Romani Caput.* Afri è numerofo MILEVITANÆ Synodi conventu ad Innocentium I. scribentes, cum nec ipsorum, nec complurium aliorum sententiæ cederent Pelagius Cælestiusque, dixerunt: *Arbitramur adjuvante misericordiâ Domini Dî nostri, qui te & regere consulentem, & orantem exaudire digna-*

dignatur, auctoritati Sanctitatis tuæ DE SANCTARUM SCRIPTURARUM AUCTORITATE DEPROMPTÆ, facilius eos, qui tam perversa & perniciofa sentiunt, esse cessuros. INNOCENTII I. Epist. 27. n. 3. apud Petrum Coustant col. 875 Concilium CONSTANTIENSE, Pontificibus de cætero haud ultra condignum favens, Romani Episcopi Primatum abundè firmat, dum adversas ei sententias damnat, illam quidem JOANNIS WICLEF: *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias; hanc verò JOANNIS HUSS: Romanus Pontifex non est Caput Romanæ Ecclesiæ.* Concilium FLORENTINUM, post agitatam multis in Collationibus Latinos inter & Græcos de Romano Primatu quæstionem, sic tandem sanxit: *Definimus, sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in univèrsam orbem tenere primatum, & ipsum Romanum Pontificem successorem esse B. Petri Principis Apostolorum.*

- (2) His Conciliorum, maximè *Orientalium*, decretis, addamus exstantiora quædam Græcorum Patrum pro Romano Primatu elogia. Inter hos S. ATHANASIUS Epist. ad Felicem Papam Tom. II. pag. 676. *Ob id vos, inquit, prædecessoresque vestros, Apostolicos videlicet Præsules, in summitatis arce constituit, omniunque Ecclesiarum curam habere præcepit ut nobis succurratis.* S. GREGORIUS NAZIANZENUS Carm. de Vita sua pag. 9. Tom. II.

*Fides vetustæ [Romæ] recta erat jam antiquitus,
Et recta perstat nunc item, nexu pio,
Quodcunque labens sol videt, devinciens,
Ut universi Præsidem mundi decet,
Totam colit quæ Numinis concordiam..*

B. THEODORETUS Epist. 116. ad Renatum pag. 989. *Habet sanctissima illa Sedes Ecclesiarum, quæ in toto sunt orbe principatum multis nominibus &c.* Notum S. IRENAEI locum referemus infra §. 5. S. CHRYSOSTOMUS, post-

postquam accepit, latam in se à Theophilo Alex. & à Synodo ad Quercum exauctorationis sententiam, ad Innocentium I. Rom. Pontificem confugit, *Obsecro, inquit, ut scribas, quòd hæc tam iniquè facta non habent robur: illi autem, qui adeo iniquè egisse deprehensi sunt, pœna ecclesiasticarum legum subjaceant.*

- (3) Ex Latinis Patribus laudamus imprimis CYPRIANUM, qui Epist. 55. ad Cornelium Papam scribit: *Petri cathedra, Ecclesia principalis, unde unitas sacerdotalis exorta est. Idem de Unitate Ecclesiæ: Qui Petri cathedram deserit, in Ecclesia non est.* Plura S. Cypriani in hanc rem loca collegerunt Hagiographi Antverpienses in Commentario prævio ad Acta hujus sancti Tom. IV. Septembris pag. 314. seqq. S. HIERONYMUS Epist. 57. ad Damasum pag. 90. Tom. II. edit. Francofurt. *Ego nullum primum, nisi Christum sequens, Benedictioni tuæ, id est, Cathedræ Petri, communionem consocior. Super illam petram edificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est.* S. AUGUSTINUS Epist. 43. In Romana Ecclesia semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus. Episcopi GALLIÆ in Epist. ad Leonem Papam Opp. Leonis pag. 288. : *Magna & ineffabili quadam tui gratulatione succrescimus, quòd illa speciali doctrinæ vestræ pagina ita per omnium Ecclesiarum conventicula celebratur, ut verè consona omnium sententia declaretur: meritò illic Principatum sedis Apostolicæ constitutum, unde adhuc Apostolici spiritus oracula referentur. Ipse S. LEO M. Sermone II. in Anniversario die assumptionis suæ ita loquitur: Soliditas illius fidei, quæ in Apostolorum Principe est laudata, perpetua est; & sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit. Manet ergo dispositio veritatis, & B. Petrus in accepta fortitudine petræ perseverans, suscepta Ecclesiæ gubernacula non relinquit. Tum inferiùs: Celebratur hodierna festivitas, ut in persona humilitatis meæ ille intelligatur, ille honoretur, in quo & omnium Pastorum*
- solli-

sollicitudo cum commendatarum sibi ovium custodia perseve-
rat, & cujus etiam dignitas in indigno hæredæ non deficit,
 S. PROSPER Carmine de Ingratis num. 40.

Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honoris
Facti Caput mundo, quidquid non possidet armis,
Religione tenet.

S. BERNARDUS Lib. II. de Considerat. ad Eugenium
 Papam Cap. 8. : *Non modò ovium, sed & pastorum tu*
unus omnium Pastor &c. His addendus VALENTINIA-
 NUS IMP. Epist. ad Theodos. Opp. Leonis pag. 263. ubi
Beatissimus Romæ civitatis Episcopus, sui principatum Sacer-
dotii super omnes antiquitas contulit &c. Dum sic Impe-
 rator in causa religionis scribit ad Imperatorem, debuit ea
 tunc fuisse publica & communis fidelium sententia. Alia,
 & fortiora his occurrent per decursum hujus Capituli
 præsertim §. 5. & seqq.

- (4) Inter tot Romanos Pontifices, primorum præsertim sæ-
 culorum, sanctitate & doctrina conspicuos, ne unus qui-
 dem deprehenditur, qui sibi, aut Ecclesiæ suæ collatam
 hanc prærogativam non crediderit, ut esset totius Eccle-
 siæ Caput. Econtra intra reliquas omnes Christiani orbis
 Ecclesias, illas etiam, quæ ab Apostolis fundatæ sunt, nul-
 lam offendimus, cujus Præful eò devenerit ambitionis, ut
 se totius Ecclesiæ Caput affirmare non vereretur, uno ex-
 cepto Photio, Constantinopolitanæ urbis Episcopo, qui
 præter alia multa, quæ per suam impudentiam dixit,
 scripsit, egit, hoc etiam cum suis affirmare non timuit:
Quando de Romana urbe Imperatores Constantinopolim sunt
translati, tum & Primatum Romanæ Sedis ad Constantino-
politianam Ecclesiam transmigrasse, & cum dignitatibus re-
giis Ecclesiæ Romanæ privilegia translata fuisse. NICO-
 LAUS I. Epist. 70. ad Episc. Galliæ n. 7. At nulla id
 ratione sustineri potuit, & secuta tempora docuerunt, per
 translationem regni sedis, Ecclesiæ Romanæ ne quidquam
 L de

de suo Primatu decessisse. Et verò antequam Byzantium migraret Constantinus, quid Præsulibus Romanis conferebat Imperatorum præsentia, nisi ut vexationum ærumnas & incommoda, & quascunque sævientium Principum furor inferre pœnas poterat, mortem denique ipsam citius ac facilius subirent?

- (5) Quòd autem is, qui Ecclesiæ totius Caput erat, in urbem totius orbis dominam pervenerit, ibique sedem fixerit suam, singulari divinæ providentiæ consilio factum videtur, ut scilicet ipse ejusque successores inde, quasi ex sublimi loco excubias agere, & muneris sui partes commodius implere possent, non tantum sine perturbatione quietis populorum, sed adjuvante etiam civilium rerum in Imperio dispositione. *Sedi Senioris Romæ, QUOD URBS ILLA IMPERARET, Patres jure privilegia tribuerunt*, inquit Patres Concilii Chalcedonensis anni 451. Can. 28. Possunt hæc non minus accipi de & pro causâ fixationis Primæ sedis in urbe orbis domina, quam de juribus Patriarchalibus eidem postea attributis. Conveniunt insuper omnes ex Imperio negotiorum causa Romæ, tanquam in sede ordinaria Imperatoris & Senatus, datque hic civium Romanorum in Urbe quasi naturalis confluxus occasionem conveniendi Caput universalis Ecclesiæ, vel per se, vel per epistolas, atque ab eo responsa accipiendi. Erat demum situs Romæ, quasi in medietate Orientis Occidentisque positæ, idoneus ad novas Ecclesias fundandum, ac fundatis prospiciendum. *Romani Imperii amplitudinem Ecclesiæ exordiis & amplificationi servire*, agnovit & tradidit S. LEO M. Lib. II. de Vocatione gentium. cap. 16. & Sermone LXXX. in Natali Apostolorum Petri & Pauli Cap. 2.

- (6) Sententia, licet in se verissima, quod Primatus cum omni suo jure, auctoritate Ecclesiæ, aliò transferri valeat, non placet Romanis; irascitur ei singulariter BENEDICTUS PP. XIV. in suo Opere de *Synodo Diœcesana Lib. II.*

II. Cap. 1. n. 1. Quamvis ipse ibid. haud diffiteatur , in aliquo sensu (non exprimit in quo) dici posse, supremam Ecclesiae Monarchiam jure tantum humano Romanæ sedis annexam esse . Quidquid sit : cum talis translationis legitimæ causæ hactenus defuisse videantur , & omnis prudens ratio ei obtituisse merito censenda sit ; hinc ne fortè per talem mutationem ipsi Primatui noceatur , Christus ejusdem auctor & conservator suam ei fecit (non obstantibus tot tantisque vicissitudinibus) in Romana Sede constare firmitatem : Fecit id., cum sancta illa sedes sub Romanis persecutoribus infidelium tyrannidi subesset ; idem fecit , quando exagitati seditionibus Romani Pontifices aliud se conferrent , ibique multo tempore consisterent ; idem probabiliter faciet , si quid aliud humano animo prævisum , aut imprævisum , Romæ eveniat . Nostri non est in hæc divinæ Providentiæ arcana indagare , sed in naturam rei , de qua agimus , inquirere .

§. IV.

In quo consistat natura Primatus, & quæ sint genuina ejus jura?

Joannes Wiclef, Joannes Huf, Lutherus & Calvinus , eorumque sequaces , Primatum in Ecclesia vel negant penitus , vel ita deprimunt , ut ad nihilum ejus jura redigantur . Theologi Romanæ Curiae addicti eum econtra tam enormiter efferrunt , ut maximam illi invidiam consent . Qui saniores sunt , & rem ex Jure ac æquitate æstimant , illum nec extenuant cum Romanæ aulae inimicis , nec ultra condignum extollunt cum ejusdem Curiae adulatoribus . Nos , dum in naturam Primatus sollicitè inquirimus , eam in statu monarchico , hujusque juribus nullatenus deprehendimus ; hunc siquidem statum ab Ecclesiâ penitus exulare , non solum superiore Capite generatim probavimus , sed ne *unicum* quidem effectum juris monarchici in sacro nostro Primatu , qualis à Christo institutus , & ante falsas Decretales exercitus est , in Ecclesia deprehendi , per

decursum hujus Tractatus demonstrabimus, tanquam in quo singulas ejus partes probè excutiemus. Econtra cum genuinum fundamentum ejusdem Primatus in *bono UNITATIS Ecclesie*, supra §. 2. invenerimus, hinc pro principio statuemus, *OMNIA ILLA ET SOLA ESSE PRIMOGENEA, ET ESSENTIALIA JURA PRIMATUS, SINE QUIBUS UNITAS NON POTEST SERVARI*. Quia autem in applicatione hujus regulæ facile affectibus indulgeri posset, aliis eam ad superfluum dominatum extendere, aliis illam cum præjudicio unitatis nimis coarctare volentibus; hinc, ut in re tam gravi, & ad justum Ecclesiæ regimen pertinente, æqua ponatur ratio, certius aliud & prudentius ad tollendas quascunque enascituras difficultates ac dubia non supererit medium, quam ut circa singulas sæpefati Primatus partes ejusque jura consulamus *constantem usum & disciplinam Ecclesiæ*; non quidem qualis fuit, postquam falsi Canones plurima in jure Publico Ecclesiastico corruerant, sed qualem primis sex vel septem Sæculis cum maximo Ecclesiæ bono & unitatis (post heu nimium ruptæ, & prout nunc res sunt, ægrè restaurandæ) conservatione viguisse, ex scriptis Patrum, actis Conciliorum, ipsorumque Romanorum Pontificum gestis evincitur. Demum à prudentia vacuum, & à proposito nobis fine alienum non putamus consilium, quo auctoritatem sedi Apostolicæ divina institutione concessam in iis rebus collocamus, de quibus Scholæ Catholicæ omnes consentiunt; nihil enim eget Cathedra Petri concertationibus nostris; quodque in ea Catholici omnes unanimi consensione venerantur, planè sufficit ad eam tuendam potestatem, quam sedes Apostolica ad ædificationem, non autem ad destructionem accepit.

(1) Nulli Apostolorum in particulari erat potestas, seu jurisdictione proprie dicta in alium, sed singuli subiciebantur Collegio, hujusque decisionibus & mandatis. Qualis in Senatu est Præses, talis propemodum in Collegio Apostolorum Petrus. Ille Senatorum sententias rogat, non cogit; uno suo arbitrio nihil decidit; reliquorum actibus intendit; eos commonefacit; arguit etiam, sed non destituit.

Caput

Caput ipforum est, ac *Major*, non in *stricta* *significatione* superior, minus *Dominus*; quam qualitatem quidam imperitè tribuunt Petro ex malè intellecta denominatione *Principis Apostolorum*. *Caput*, inquam, erat Petrus: Inde deferebatur ei primarius honor; ejus sententiæ multum tribuebatur; nulla causa majoris momenti sine ejus participatione definebatur, maximè, si *Universum Corpus Ecclesiæ* respiceret. Ipse in conventibus proponebat materiam, de qua deliberandum erat; ipse cum id opportunum esset, levabat vocem suam, & omnium loco ac nomine loquebatur.

- (2) Verùm inter hos *nudi directorii* fines jura Primatus non subsistunt; exigit amplius aliquid conservatio Unitatis in Ecclesia, non semper in Conciliis congregata, quam pro fundamento & principio Primatus ponimus. Qui ad genuinum sensum S. Scripturæ, Traditionis, ac Disciplinæ primorum sæculorum sapiunt, illi quanquam sciunt, claves à Christo toti Ecclesiæ, collectim sumptæ, datas esse ita, ut harum jus juxta ejusdem Ecclesiæ beneplacitum & destinationem per Prælatos & Antistites exerceatur: norunt nihilominus, quod, cum Romanus Pontifex inter hos sit *primus*, supremo ejus muneri annexa esse debeat sollicitudo, ut per univèrsum orbem observentur Canones, ut fides illibata custodiatur, ut iidem ritus substantiales in ministrandis Sacramentis adhibeantur, ut denique unam omnes, eamque sanam, doctrinam moralem profiteantur. Quisquis enim primus est in aliqua societate, is lege naturali tenetur invigilare, ut leges societatis serventur. Cum verò, qui id procurare tenetur, necessarià auctoritate instructus esse debeat, refragantes ad id compellendi mediis systemati convenientibus, & per Canones eum in finem statutis, hinc minimè dubitandum, quin talis auctoritas Romano Pontifici quæ Primati universali competat. Atque illud est, quod in Concilio Florentino disponitur, quando ratio exercendi Primatus determinatur, scilicet *juxta eum modum, qui in Actis Conciliorum, & in sacris Canonibus*

nibus continetur. Porro, qualis modus circa singulas supremi hujus Ministerii partes exercendas in Conciliis, & sacris Ecclesiæ, qualis vicillim in improbis Isidori Canonibus contineatur, per decursum hujus Tractatus, in quo de omnibus suo ordine agemus, explanabitur.

- (3) Communiter agnoscitur, quod quanquam penes summum Pontificem solum legislativa potestas respectu universalis Ecclesiæ non resideat, nihilominus in magna congregandorum Generalium Conciliorum difficultate condere possit leges generales, easque toti Ecclesiæ proponere observandas, non antè tamen vim habituras, quam communi consensu fuerint receptæ.
- (4) Licet Pontifex non sit omnium controversiarum ultimus iudex, sunt tamen ejus præcipuè in judicando partes; & quanquam ejus definitiones de fide ac moribus non sint omnino irrefragabiles, sunt tamen magni apud omnes momenti, solentque singulæ privatim Ecclesiæ singularem eis reverentiam præstare, adeo, ut *provisoriè* illis obsequendum sit, saltem, ut ait GERSO, *ad non dogmatizandum contrarium*, quamdiu Ecclesia non reclamat. Quod secus est circa privata *Episcoporum* Decreta, quibus ii tantummodo sunt obstricti, qui eorum jurisdictioni subjiciuntur.
- [5] Si tamen pertinacius sit malum, nec tantæ sedis judicio possit omnino extingui, sive ob plurium insignium Ecclesiarum oppositionem, sive ob Hæreticorum, aut Schismaticorum contumaciam, cum necesse sit hoc casu, generale Concilium universam Ecclesiam repræsentans congregari, nemo dubitabit, aliis hoc facere omittentibus, id Romanum Pontificem virtute Primatus sui posse & debere.
- (6) Cum Papa sit *Centrum Unionis* ecclesiasticæ, sic inde ab initio nascentis Ecclesiæ per omnium sæculorum decursum, tum in negotiis gravioris momenti, tum in iis, quæ Universam Ecclesiam sive in fide sive in disciplina respiciunt,

unt , ad eum referebatur , ut per hoc medium distat Ec-
clesiæ *etiam extra Concilium* inter se conferrent , & bono
communi consulere , maximè ad servandam inter se uni-
onem , & fidei unitatem .

(7) Insuper æquum est , & patitur universalis Ecclesia , ut Ro-
manus Pontifex tanquam Caput in legibus , à Conciliis
etiam Generalibus latis , sapienter dispense , eo scilicet ca-
su , quo ipsum Concilium dispensaturum esset .

(8) Multitudo fidelium , divisio diœcesium , & inde nata sta-
bilitas Pastorum suadebat , ut auctoritati *inspectionis* & vi-
gilantiæ , quibusdam Præsulibus competenti , adderetur &
illa *instantiarum* , id est , ut diversi gradus instituerentur
judiciorum , à quorum uno , scilicet inferiore , provocar-
retur ad aliud superius ; inter hæc autem judicia supremum
tamen , saltem in Occidente , non quidem simpliciter , cer-
to tamen modo , per Concilia , & omnium quidem pri-
mò per Sardicense anni 347. Romano Pontifici attributum
est ; huic enim potius , quam cuivis alteri , hæc præroga-
tiva conveniebat , ex quo jam à S. Petro jus illud univer-
salis inspectionis & sacræ præfecturæ obtinuisse .

(9) Habent denique Ecclesiæ Occidentis hunc præterea respec-
tum ad Ecclesiam Romanam , quod ex hac urbe exierint ,
qui primi Christianam fidem annuntiarunt in Italia , Gallia ,
& Hispania ; unde Romana Ecclesia *Mater* & *Magistra*
cæterarum Ecclesiarum dicta fuit , etiam a Tridentino .
Dat hic respectus fundamentum reverentiæ & gratitudinis ,
qualis debetur Matri , & ei , qui est causa salutis ; non ta-
men omnimodæ dependentiæ & subjectionis . Responsa
illius ad harum consultationem attentionem merentur & re-
spectum ; at leges non sunt , quæ strictè obligent .

[10] Hæc summa Pontificiorum *reservatorum* , quæ in Pri-
matu fundantur , defluentium partim , imò ut plurimum ,
immediatè ex jure divino , partim deductorum ex conven-
ientia hujus juris & instituti , partim ab Ecclesia ad melius
esse adjectorum , proinde mutationibus pro re nata , &
dum

dum utilitas Ecclesiæ exigit, obnoxiorum . De singulis his juribus agetur hoc Tractatu suis respectivè locis latius, & ex condicito .

§. V.

*Ecclesia, cui Primatus annectitur, per hoc fit
Centrum Unitatis .*

Inter reliquas proprietates sacri & universalis nostri Primatus ea ex primariis est, quod in sequelam eorum, quæ §. 2. à nobis tradita sunt, pro *Centro* etiam Unitatis habeatur, ad quod omnes Ecclesiæ particulares collimant . Scilicet oportuit unam aliquam & singularem Ecclesiam a Deo constitutam esse, cujus ope & auctoritate per orbem terrarum omnem innotescerent, qui in provinciis peculiaribus deteguntur Hæreticorum errores, & doli, quæque his malis adhibenda sint remedia, ut una præ primis eademque omnium perstaret inconcussa fides . Per hoc medium dissitæ Ecclesiæ etiam extra Generale Concilium inter se conferunt, & sub directione atque auctoritate communis omnium Ecclesiarum Primatis communi bono consulitur . Hæc quo modo quibusque viis in effectum redigantur, dicemus *h. Cap. §. 8. n. 5. seqq. & Cap. IV. §. 2. n. 7. 8. Ad hanc Ecclesiam (Romanam) inquit IRENÆUS Lib. III. adversus Hæreses Cap. 3. propter potiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles .* Insuper ad fidem in sua unitate, religionem in puritate, hiérarchiam sacram in suo statu servandam, opus est principiorum & articulorum ad illa pertinentium communicatione, atque exteriori unius Ecclesiæ ad aliam, demum omnium inter se, per commune illud Centrum, communionis demonstratione, per symbola aut signa ad eam declarandam idonea & recepta . S. OPTATUS MILEVITANUS, qui floruit circa annum 368. Lib. II. contra Parmenianum pag. 28. *Negare non potes scire te in urbe Roma Petro primò Cathedram Episcopalem esse collatam: in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus: unde & Cephas appellatus est: in qua una Cathedra unitas ab omnibus servaretur, nec cate-*

cæteri Apostoli singulas sibi defenderent : ut jam schismaticus & peccator esset , qui contra singularem Cathedram alteram collocaret : ergo in Cathedra unica , quæ est prima de dotibus , sedit prior Petrus : cui successit Linus , Lino successit Clemens , Clementi Anacleus . Cumque nobis totus orbis commercio formatarum , in una communionis societate concordat . Vestræ Cathedræ vos originem reddite , qui vobis vultis Sanctam Ecclesiam vindicare . Sed & habere vos in urbe Roma partem aliquam dicitis . Ramus est vestræ erreris , protentus de mendacio , non de radice veritatis . Huic communioni opposita est excommunicatio , tanquam remedium ab origine Ecclesiæ receptum , semperque in ea retentum , & nunquam non usurpatum ad excludendum à consortio Ecclesiæ eos , qui necessariam illam unionem scindere aut schisma facere voluerint ; uti hæc latius exponemus *Cap. III. §. 4.* ubi de principiis & receptis in Ecclesia regulis communicationis omnium Ecclesiarum per Romanum Pontificem distinctius agemus . Confer Pettum de Marca *de C. S. & J. Lib. I. Cap. 2. n. 4.*

(1) Equidem qui Romanas partes cum excessu tuentur , ex genio huius *Unitatis* (quæ à summa perfecta que animorum cum Principe Apostolorum consensione originem trahit , atque in simili consensione omnium Episcoporum & fidelium cum Petri successore conservatur) nec non ex natura *Centri* (in quo omnes ac singulæ à peripheria ductæ lineæ desinunt , atque in eo invicem conjunguntur , demumque in illo immotè quiescunt) concludunt , in Petri Cathedrâ , ejusque auctoritate ac judicio universam debere quiescere Ecclesiam , nec ab illa recedi , aut ad generale Concilium ab eadem recurri posse . Verùm differt *Centrum physicum à morali* ; neque enim hoc illius indolem ita sequitur , ut , quod in physicis *semper* obtinet , in moralibus non declinet *unquam* . Adde *Cap. III. §. 6.*

(2) Relata Irenæi verba expendens Renatus Massuetius *Dissert. II. in Iren. Art. 4. §. 30.* sic in eadem commentando disserit : “ Ut *Unitas* inter tot Episcopos , totque singula-
,, res Ecclesias , tam longè à se invicem distantes , foveri ,

„ omniumque consensus facilius explorari posset , nec
 „ omnes emergentibus controversiis , maximo cum singu-
 „ larum gravamine , simul in unum locum convenire co-
 „ gerentur , necesse erat primam aliquam inter omnes Ec-
 „ clesiam constitui , quæ cæteris omnibus præesset , cæte-
 „ ris pro jure invigilaret , ac veluti quoddam *Unitatis Cen-*
 „ *trum* esset , in quod omnes confluentes , ejusdem fidei
 „ & communionis nexu colligarentur . Cognita igitur
 „ hujus primæ Ecclesiæ sententia , cæterarum omnium
 „ satis ut plurimum cognita fuerit : una enim omnium
 „ cum ea Ecclesia fides atque doctrina : hæc cæterarum
 „ Caput , cui arctissime adhærere tenentur omnes .

- (3) Ex his omnibus , Irenæi mentem dilucidè exponentibus , aliud non colligimus , quam [*a*] Romanæ Ecclesiæ inter omnes per universam terram vera fide unitas præsidium ac directorium , etiam extra generale Concilium , quod sæpius congregari foret difficile . [*b*] Jus reliquis fidelibus invigilandi : utique juxta formam & normam Canonum . (*c*) *Unitatis veluti* Centrum , in quo , & per quod fideles inter se correfpondeant , & communionis nexum servent ; adeo quidem , ut (*d*) qui Romanæ Ecclesiæ fidem noverit , reliquarum cum ea communicantium religionem ut plurimum quoque cognitam habeat . At ex his nulla ratione sequitur , Caput illud & Præsidium non indigere vicissim subsidio Corporis , à quo & sustentetur , & nutans sublevetur ; hoc sanè sustentaculo ei opus esse , visum fuit Sixto PP. III. cujus verba referemus *Cap. III. § 6. n. 4.*
- (4) Hoc sensu scripsit BONIFACIUS . I. Papa anno 422. ad Episcopos per Thessaliam constitutos , in *Collectione D. Petri Constant. col. 1037. Institutio universalis nascentis Ecclesiæ de beati Petri sumpsit honore principium , in quo regimen ejus & summa consistit ; indeque mox concludit ; Hanc ergo Ecclesiæ toto orbe diffusis velut Caput suorum certum est esse membrorum ; à qua se quisquis abscindit , sit Christianæ religionis extorris , cum in eadem non cæperit esse compage .*

§. VI.

*Ea quæ ad Ecclesiæ statum attinent, ubi gerantur, ad Romanum Pontificem referenda sunt ;
Ut is sollicitudinem suo Ministerio convenientem expleat .*

Persuasum habens Sardicensis Synodus, Romanæ sedis Antistiti tanquam Ecclesiæ Capiti, incumbere Ecclesiarum omnium sollicitudinem, sic anno 347. scribit ad JULIUM Papam apud HARDUINUM Tom. I. Concil. col. 653. *Hoc optimum & valde congruentissimum judicabitur, si ad Caput, id est ad Petri sedem de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes.* Huci Synodo præluxerant anno 314. Arelatensis Concilii Patres, qui Sylvestrum pariter de rebus à se gestis & decretis certiorém facere curaverunt. Vid. HARDUINI cit. Tom. I. col. 261. Jam ab anno 255. idem præstiterant Afri & ex duabus provinciis Carthagine congregati, unde conscriptis ad Stephanum Papam litteris (quæ prostant apud eundem HARDUINUM Tom. I. col. 157.) ipsi significarunt ea, quæ decreverant. Quin & ipsa etiam nascentis Ecclesiæ exordia si recolimus, occurreret Epistola Corinthiorum ad Clementem, in qua post expositam discordiæ apud ipsos obortæ causam, Romanorum opem & consilium implorabant. Porro anno 416. Afri paternum exemplum imitati, è Conciliis Charthaginensi & Milevitano ad INNOCENTIUM Papam referenda esse duxerunt ea, quæ de Pelagii atque Cælestii causa sentiebant, quæque adversus illorum hæresim definiverant. Quorum litteris rescribens INNOCENTIUS I. Epist. 30. n. 1. & 2. apud PETRUM COUSTANT in Epist. Rom. Pont. col. 895. primo inter cæteras Romanæ Ecclesiæ curas & Apostolicæ sedis occupationes eas recenset, quibus, inquit, diversorum consulta fidei ac modicâ disceptatione tractamus. Tum nec filet, quo pacto Apostolicæ sedis Præsulem præter illa quæ extrinsecus sunt, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum. Unde gratulatur Afris, quòd super anxiiis rebus quæ sit tenenda sententiâ, ab eadem sede quæserint, antiquæ regulæ formam secuti, quam toto semper orbe mecum,

cum, inquit, noſtis eſſe ſervatam, utpote ſcientes, idque etiam actione firmantes, quod per omnes provincias de apoſtolico fonte petentibus reſponſa ſemper emanent. Atque hæc obiter, velut quæ omnibus obvia compertaque ſint, præfatus, ſic demum Afros alloquitur: Præſertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes Fratres & Coëpiſcopos noſtros nonniſi ad Petrum, id eſt ſui nominis & honoris auctorem, referre debere, velut nunc retulit veſtra Dilectio, quod per totum mundum poſſit Eccleſiæ omnibus in commune prodeſſe. Nempe, ut poſtrema Innocentii verba innuunt, oportuit unam aliquam & ſingularem Eccleſiam à Deo conſtitutam eſſe, cujus ope & auctoritate Fidei & Diſciplinæ in commune conſulereſetur. Conf. infra Cap. VI. §. 2. n. 10.

(1) Ephesine Synodus in ſuis ad **CÆLESTINUM** Papam literis, poſtquam eum laudaverat, quod in ſublimi culmine poſitus omnium Eccleſiarum negotiis provideat, Capituli officio rectè functus, cujus eſt cæterorum corporis membrorum fanitati providere, deinde ideo ad eum ſcribere ſe teſtatur, quoniam oportebat omnia ad eum referri. *Eſt (ſic ad eum Patres) hoc vobis adeo magnis in more poſitum, ut in omnibus celebres ſitis, ſtudiaque veſtra Eccleſiarum firmamenta conſtituatis. Quia verò neceſſe eſt, ut omnia quæ conſecuta ſunt Sanctitati Tuæ ſignificentur; non potuimus non ſcribere &c.* HARDUINUS Tom. I. col.

1503.
(2) Eundem ſecuti morem Chalcedonenſis Concilii Patres, relationem LEONI miſerunt, in qua viginti ſupra quingentos conveniſſe ſe ſtatim exponunt, tum ſubjiciunt proximè: *Quibus Tu velut Caput membris præeras, ſcilicet per Legatos. Epift. LEONIS. 90. n. 1.*

(3) Scitis Synodalium legum eſſe, ut in rebus, **QUÆ AD ECCLESIAE STATUM PERTINENT**, ſi quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Eccleſiæ maximum Sacerdotem, quaſi ad Caput noſtrum, membra ſequentia recurramus. inquit

quit appositè ad hanc rem S. AVITUS Episcopus Vienneſis Epist. 36. Adde ejusdem Epistolam 93.

(4) Justinianus Imp. in *Leg. 7. Cod. de Sum. Trinit.* ad Epiphanium Patriarcham Constantinopolitanum ita scribit :
 „ Divinum antehac promulgavimus edictum , per quod
 „ hæreticorum furores comprehendimus , ita ut in nullo
 „ quovis omnino modo immutaverimus , immutemus , aut
 „ prætergressi simus eum , qui nunc usque coadjuvante Deo
 „ servatus est , Ecclesiasticum statum , quemadmodum &
 „ tua novit Sanctitas ; sed in omnibus servato statu unitatis
 „ sanctissimarum Ecclesiarum cum ipso sanctissimo Pa-
 „ pa veteris Romæ , ad quem similia hisce perscripsimus .
 „ Nec enim patimur ut quicquam eorum , quæ ad Eccle-
 „ siasticum spectant statum , non etiam ad ejusdem referen-
 „ tur Beatitudinem , quum ea sit Caput omnium sanctissi-
 „ morum Dei Sacerdotum , vel eo maxime quod quoties
 „ in eis locis hæretici pullularunt , & sententia & recto
 „ judicio illius venerabilis sedis coerciti sunt .

(5) Ideo autem ad Papam referenda sunt , quæ ad statum Ec-
 clesie pertinent , quia servandæ unitatis in fide & incorruptæ
 in substantialibus disciplinæ primaria sollicitudo ei in-
 cumbit . Hoc sensu scripsit XYSTUS PP. III. ad Joannem
 Antiochenum Epist. 6. n. 5. *Romano Pontifici non pa-
 rum oneris non parum laboris incumbere ; ut Ecclesie Do-
 mini macula desit & ruga.* Et CÆLESTINUS I. Epist. 3.
 ad Episcopos Illirici : *Pontificem præcipua circa omnes cura
 constringit ; cui necessitatem de omnibus tractandi Christus
 in S. Petro Apostolo , cum illi claves aperiendi claudendique
 daret , indulgit .* Juvat hic specialia quædam exempla uni-
 versalis hujus sollicitudinis , se se ad omnes provincias &
 Ecclesias extendentis , subjungere .

(6) Ut DAMASUS Papa Orientem ab Arianis afflictum litte-
 ris suis visitare & consolari non gravetur , scripsit ad eun-
 dem BASILIUS Cæsareæ Episcopus circa exitum anni 371.
 apud Petrum Constant. col. 475. hoc tenore : “ Horum-
 ce

„ ce malorum unicum esse remedium duximus vestræ com-
 „ miferationis visitationem . Et quidem nos semper tem-
 „ pore præterito recreavit caritatis vestræ vis admirabilis :
 „ atque ob lætūm rumorem , quo spes dabatur fore ut vi-
 „ sitaremur à vobis , aliquantisper animo corroborati su-
 „ mus . Verūm ista spe lapsi , cum durare amplius hequea-
 „ mus , harumce litterarum nostrarum hortamento uti-
 „ mur , ut vos ad opem nobis ferendam excitati viros
 „ quosdam mittatis unanimes , qui vel dissidentes inter se
 „ componant , vel Dei Ecclesias reducant ad amicitiam ,
 „ vel saltem perturbationis hujus auctores vobis notiores
 „ faciant : *ut & vobis deinceps compertum sit & explo-*
 „ *ratum , quibuscum communionem habere debeatis .* Atqui
 „ nihil profus novum aut inusitatum exposcimus , sed
 „ quod olim beatis ac Deo caris viris , præsertim vobis
 „ (id est Romanis Pontificibus Damasi Prædecessoribus) in
 „ more fuit positum &c. “ Narrat deinceps Basilius , qua-
 „ liter Dionysius Papa Cæsariensem Ecclesiam per litteras vi-
 „ sitaverit . Adde Epist. lam 15. BONIFACII I. de anno
 „ 422. apud Coustant col. 1042. seq. ubi n. 6. specificè re-
 „ fertur , qualiter Orientalium maximæ Ecclesiæ in gravibus
 „ negotiis ad sedem Romanam recurrerint ejus opem implo-
 „ rantes .

(7) Postquam Afri ab ANASTASIO I. Papa litteras accepif-
 „ sent , quibus suam erga eos benevolentiam & paternam pro
 „ illorum Ecclesia sollicitudinem ostendebat , hi 13. Septemb.
 „ an. 401. Carthagine congregati , easdem litteras sibi recita-
 „ ri , & quo pacto illas receperint , synodalibus gestis in
 „ hunc modum mandari curarunt in *Cod. Can. Eccles. Afric.*
 „ C. 65. “ Recitatis Epistolis beatissimi fratris & confacer-
 „ dotis nostri Anastasii Ecclesiæ Romanæ Episcopi , quibus
 „ nos *paternæ & fraternæ charitatis sollicitudine ac sincerita-*
 „ *te adhortatus est* , ut de hæreticorum & schismaticorum
 „ Donatitarum insidiis & improbitatibus , quibus Africa-
 „ nam Ecclesiam catholicam graviter vexant , nullo modo
 „ dissimulemus : gratias agimus Domino , quod illi opti-
 „ mo

„ mo & sancto antistiti suo tam piam curam pro membris
 „ Christi, quamvis in diversitate terrarum, sed in una com-
 „ page corporis constitutis, inspirare dignatus est .

[8] Ex simili Zelo servandæ unitatis in Fide & puritatis in
 Disciplina profecta est INNOCENTII I. Epistola 3. circa
 annum 404. in Hispaniam missa, & ad Synodum Toleta-
 num directa, in Collectione Constantiana col. 763. seqq.
 in qua Pontifex ait : “ Sæpe me & nimia cum teneret
 „ cura sollicitum super dissensione & schismate Ecclesia-
 „ rum, quod per Hispanias latius in dies serpere, & cita-
 „ tiore gradu incedere fama proloquitur ; necessarium
 „ tempus emerfit, quo non posset emendatio tanta differ-
 „ ri, & deberet congrua medicina provideri . Nam fra-
 „ tres nostri Coepiscopus Hilarius, & Elpidius Presbiter,
 „ partim unitatis amore permoti, partim qua laborat pro-
 „ vincia pernicie, ut oportuit, excitati, ad sedem Apo-
 „ stolicam commearunt, in ipso sinu fidei violatam in-
 „ tra provinciam pacem, disciplinæ rationem esse confu-
 „ sam, & multa contra Canones Patrum, contempto ordi-
 „ ne, regulisque neglectis, in usurpatione Ecclesiarum
 „ fuisse commissa, nec concordiam, in qua fidei nostræ
 „ stabilitas tota consistit, posse retineri, cum dolore &
 „ gemitu profecuti sunt Quare incumben-
 „ dum est dilectioni vestræ, & bonis sacerdotibus adniten-
 „ dum, quatenus præeunte doctrina in unitatem Catho-
 „ licæ fidei omnes, qui dispersi sunt, congregentur ; & esse
 „ inexpugnabile unum corpus incipiat, quod si separetur
 „ in partes, ad omnes patebit lacerationis injurias, & ex
 „ se se pestem patietur internam, quando secum compa-
 „ go ipsa confligit . Sed hæc generaliter de unitatis refor-
 „ matione omnes, tanquam singulis scripta sint, accipiant
 „ Sacerdotes . Dehinc in partes animum super omnibus
 „ dilectio vestra quæ proponentur intendant &c.

(9) Si ab Hispania oculos dederamus in Britanniam, vide-
 mus ibidem, qualiter “ Agricola Pelagianus, Severiani Pe-

„ Pelagiani filius , Ecclesias Hiberniæ dogmatis sui insinua-
 „ tione corruptit . Sed actione Palladii Diaconi Papa CÆ-
 „ LESTINUS Gearmnum Antifidiorensem Episcopum vi-
 „ ce suâ mittit , ut deturbatis hæreticis Britannos ad fidem
 „ Catholicam dirigat , teste Prospero in *Chronico ad an-*
 „ *num.* 429. Refert autem etiam Prosper *Lib. cont. Collat.*
 „ C. 21. n. 25. quod idem Papa „ nec legiore cura ab hoc
 „ eodem morbo (Pelagiano) Britannicas liberaverit ,
 „ quando quosdam inimicos gratiæ , solum suæ originis
 „ occupantes , etiam ab illo secreto exclusit Oceani , & or-
 „ dinato Scottis (Palladio) Episcopo , dum Romanam
 „ insulam studet fervare catholicam , fecit etiam barbaram
 „ Christianam .

[10] Idem CÆLESTINUS Papa de puritate fidei in Ecclesia
 Constantinopolitana sollicitus , scripsit ad ejusdem urbis
 Clerum & populum *Epist.* 14. n. 1. “ Nos licet longè
 „ positi , ubi perversitate doctrinæ cognovimus nostra
 „ membra lacerari , paterna sollicitudine nos urente pro
 „ vobis alieno flagravimus incendio : licet inter Ecclesias
 „ Dei , quæ in unum Christi thalamum ubique referun-
 „ tur , nihil longè sit , nihil censeatur alienum . Cum er-
 „ go nostra viscera sitis , jure trepidavimus , ne fidem ve-
 „ stram , quæ ubique prædicatur , à tramite veritatis insi-
 „ nuatio malè docentis avertat .

[11] Denique , ut plura alia prætermittam , Eutherius Thy-
 nensis & Helladius Tharsensis Episcopi Orientis anno 433.
 scribunt ad XYSTUM Papam apud Constant *in Epist. RR.*
Pont. col. 1245. „ Olim quidem sæpius jam ex Alexan-
 „ dria hujusmodi hæreticis zizaniis insurgentibus suffecit
 „ vestra Apostolica Sedes per universum tempus illud ad
 „ mendacium convincendum , impietatemque reprimen-
 „ dam , & corrigenda quæ necessarium fuit , muniendum-
 „ que orbem terrarum ad gloriam Christi , tam sub illo
 „ ter beato & inter sanctos habendo Episcopo Damaso ,
 „ quam sub pluribus aliis gloriosis atque admirabilibus .

Cu-

„ Cujus rei gratià & nos præsumimus has supplicationes
 „ offerre : ut adjuvetis orbem terrarum , & in illa parte
 „ quæ tyrannidem sustinet , quæque ad hoc impugnatur ,
 „ ut iis quæ non conveniunt [nempe Capitulis Cyrilli]
 „ assensum præbeat , eò quod nec velit , nec expedire
 „ judicet , ut Ægyptiorum Capitulorum varias vocum
 „ novitates excipiat . “ Cum Orientales in hac Epistola
 JULIUM Papam potuissent nominare , qui Athanasii ad se
 confugiens causam , donec sedi suæ restitueretur , propugnare non desistit ; DAMASUM in medium proferre maluerunt , ut qui Apollinarii damnarit hæresim , quam à Cyrillo restauratam prætendebant .

(12) Placuit hæc plurium exemplorum allegatione illustrare , ut simul innotescat , quibus modis Sæculo IV. & V. Romani Præsules per reliquas etiam longissimè distitas Ecclesias gravissimo suo Primatus ministerio in bonum Fidei & Disciplinæ satisfecerint . Scilicet curat imprimis pro posse Pontifex , juxta estatum *Xisti* , ut Ecclesiæ Domini macula desit & ruga . Hunc in finem *Anastasius* Afros paternè & respectivè fraternè monet , ut sibi à Donatistarum insidiis & novitatibus caveant , *Innocentius* verò Hispanos hortatur , ut violatam Ecclesiæ pacem & concordiam , in qua fidei nostræ stabilitas tota consistit , restituant , confusam disciplinæ rationem emendent , Patrumque Canones sanctè custodiant . Idem Afris denuntiat , qualiter Sedes Apostolica in anxiiis & dubiis fidei quætionibus responsa dare nunquam detrectet . *Cælestinus* orthodoxos Episcopos mittit in Britanniam , qui paganos ad Christianam religionem convertant , & devios ad veram fidem reducant . Hæresum zizaniis in Oriente pullulantibus , *Damasus* Papa & nonnulli ejus successores Epistolis & Legationibus malo obsistunt , errantes in rectam semitam deducentes , & perversas doctrinas damnautes ; cui damnationi Orientales plerumque acquiescunt . Eidem Damaso scripsit *Basilius M.* ut viros in Orientem mittat , qui vel dissentientes componant , vel dissensionum auctores notent ,

N

ut

ut ipse Pontifex noscat, quibus communicare debeat, quibus non.

(13) In omnibus autem his, & pro eorum directione, ac pleniore intellectu addendum illud, quod ad Eulogium Episcopum Alexandrinum scripsit S. GREGORIUS M. Lib. VIII. Epist. 30. scilicet: *Verbum JUSSIONIS* peto à meo auditu removete; quia scio quis sum, qui estis. Loco enim mihi fratres estis, moribus patres. Non ergo jussi, sed quæ utilia sunt, indicare curavi.

§. VII.

Romanus Pontifex est tutor & vindex Canonum per universam Ecclesiam.

In horum fidei observatione Papa sui Primatus invictum præsidium invenit.

Fuit sanè Pontificibus primorum sæculorum intimè persuasum, neque dubirabant reliqui per orbem Episcopi, illos à supremo omnium Pastore Christo in altiori specula positos, ut totam quàm latè patet Ecclesiam circumspicerent, & ubique cum Apostolicas Traditiones, tum etiam Synodaliū Canonū statuta sedulò sanctèque coli curarent; ubi verò eadem vel per ignorantiam lædi, vel negligi per desidiā, aut etiam à nonnullis præ nimio novitatis studio attentari deprehenderent, tum (quod suadet pacis & disciplinæ amor) erulirent imperitos, erigerent desides, novarum rerum amantes dedocerent. Demum si nihil promoverent monitis, hortationibus, minis: ea adversus contumaces obverterent media, quæ hunc in finem ab ipsis Canonibus præscripta, non solum illis prodesse ad emendationem, sed & cæteris ad exemplum. Dixi *Media à Canonibus præscripta*: de quorum ratione & modo agemus §. 9. Porro hæc talia sunt, ut non solum non supponant absolutam in Ecclesia monarchiam, sed ex contrariō omniā ejus ideam ab illa excludant. Quare non potest Pontifex per se fra-

fractarios deponere , uti *Cap. IV §. 8. nec non eod. Cap. §. II. n. 1.* demonstramus : bene verò excommunicare ; at excommunicandi jus & facultas nullam arguit jurisdictionem propriè talem in personam excommunicati, quemadmodum *Cap. III, §. 4.* visuri sumus , aut si talem à quovis Episcopo , etiam alienum diœcesanum excommunicante , exerceri supponeamus , ea ex Scoti & aliorum sententiâ communi totius Ecclesiæ nomine , & ex ejus delegatione , exerceri dicenda est .

(1) A CÆLESTINO Papa Epist. 4. n. 1. in Collectione Petri Constant col. 1066. verè & asseveranter dictum fuit ; *In speculis à Deo constituti (sumus) ut vigilantia nostræ diligentiam comprobantes , & quæ coercenda sunt resicimus , & quæ observanda sunt sanciamus .* Duo in hoc dicto observanda sunt : primum , ut per vigilantiam suam curet Papa , quatenus *coercenda resicentur* ; alterum , ut *observanda sanciat* . Potest , uti diximus , rebellia membra excommunicando resicare ; potest observanda sancire Constitutionibus & Inscriptis Apostolicis , ea ratione , quam exponemus §. seq. & *Cap. V. §. 1. & 2.* In priori sensu distinctius scriptum idem CÆLESTINUS Epist. 5 n. 3. *Quisquis conatus fuerit tentare prohibita , sentiat censuram Apostolicæ sedis .*

(2) *Sanctionis , & quidem pœnalis , exemplum adversus violatores Canonum dedit ZOSIMUS Papa Epist. 9. num. 4. apud Constantium col. 970. ad Herychium scribens : Sciet quisque hoc [quod scilicet missis literis interdixerat] posthabita PATRUM ET APOSTOLICÆ SEDIS auctoritate (notandum , quod hæc duo conjungat) neglexerit , a nobis districtius vindicandum , ut loci sui minime dubitent si non constare rationem , si hoc putat POST TOT PROHIBITIONES impurè tentari . Contumeliæ enim studio fit quidquid interdictum TOTIES , usurpatur .* Plerumque tamen Pontifices violatoribus Canonum non quamlibet minabantur pœnam , sed *congruam* . Sic SIRICIUS Epist. 1. n. 19. item Cælestinus Epist. 5. n. 3. in hunc modum : *Quæ enim*

sola admonitionis auctoritate non corrigimus, necesse est per severitatem, CONGRUENTEM REGULIS, vindicemus. Vid. Coustant col. 637. & 1074.

- (3) Neque verò Cælestinus adhibendam hanc severitatem dicit, ut privata quædam constituta defendat, sed ut recidat ea, quæ in eversionem regularum novella præsumptione tentantur. Ita & Siricius, dum iis, qui sacros Ordines illicitè vel contulerint, vel susceperint, interminatur pœnas, non simpliciter ait, quia id tentatum contra interdicta nostra est, sed contra *Canones ET interdicta nostra*.
- (4) Demum hic recolendum quod ab eodem SIRICIO Epist. 5. n. 1. declaratum, ac deinde his verbis ab Innocentio Epist. 1. n. 2. repetitum: *Litteras tales dare placuit, non quæ nova præcepta aliqua imperent, sed quibus ea, quæ per ignaviam desidiamque aliquorum neglecta sunt, observari cupiamus; quæ tamen APOSTOLICA ET PATRUM CONSTITUTIONE sunt constituta*. Non fuit in his omnibus Romanorum Pontificum animus, novum Jus condendi, sed antiquos Canones renovandi, in memoriam & usum reducendi uti amplius dicemus *Cap. III. §. 7. n. 2. 3.* Laudandus itaque meritò LIBERIUS Papa, anno 354. ad Constantium Imp. scribens Epist. 4. n. 3. *Nunquam mea statuta, SED APOSTOLICA, ut essent semper firmata & custodita perfecì. Secutus morem ordinemque rajorum, nihil addi Episcopatus urbis Romæ, nihil minui passus sum.*
- (5) Romanum Pontificem sententiæ Conciliorum executorem esse, iteratò declaravit GELASIUS Papa, imprimis quidem in Epistola ad Faultum Magistrum contra Acacium *Cap. 2. Opp. 5. Leonis edit. noviss. Tom. II. pag. 91.* ubi: *Itane non perspicit secundum formam Synodi Calchedonensis Acacium fuisse damnatum decessoremque meum executorem fuisse veteris constituti, non novæ constitutionis auctorem?* Deinde Epistola ad Episcopos Dardaniæ *Cap. 2: cit. Tom. II. pag. 96. ibi: Quibus convenienter, ut dictum est, ex paterna traditione perpensis, confidimus, quod*

quod nullus jam veraciter Christianus ignoret uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exequi sedem oportere præ cæteris, quam primam.

Adde S. BERNARDI de Consideratione Lib. III. Caput quintum quod inscribitur: *Summo Pontifici incumbere curam de Apostolicis decretis, & majorum institutis per totum orbem observandis.*

(6) Notanda quinimo sunt, quæ in hanc rem scripsit Ill. Bosuetius Defensione Declarationis Cleri Gallicani *Tom. II. in Corollar. pag. 408.* scilicet: “ Hac exequendi auctoritate freti, Gelasius, ac deinde secuti Romani Pontifices, ad-
 ,, versus Imperatores, ac Regiæ urbis Antistites, in Chal-
 ,, cedonensem Synodum rebellantes, nulla nova Synodo
 ,, indigere se professi, tanta egere confidentia, tantaque
 ,, vi, ut Imperatores, totamque Orientalem Ecclesiam,
 ,, ad condemnandos perduelles, sola jam Sedis Apostoli-
 ,, cæ auctoritate perpulerint. Quid ubi nulla Synodus
 ,, intervenit? Ecclesiarum consensione freti, haud minus
 ,, fiducialiter egerunt: Pelagianos nullo loco consistere pas-
 ,, si sunt, ac superbis ne illud quidem solatium reliquerunt,
 ,, ut ab Oecumenica Synodo damnati viderentur. Quis
 ,, autem Pontifex posteriore ætate, qua nonnullis potesta-
 ,, te aucti videntur, tantâ auctoritate tanta gessit? Tanta
 ,, potest, auctore & executore Petro, *Capiti connexa Ec-*
 ,, *clesiarum fides.*

(7) Paulo post subjungit vir Illustrissimus: “ Inviæti fuerunt
 ,, Romani Pontifices, cum Canones ab Ecclesiis, sede Apo-
 ,, stolica, sive auctore, sive probante susceptos vindica-
 ,, runt. His Constantinopolitanos Præsules alta spiran-
 ,, tes, & Principum gratia ferocios, & à Nestorianis
 ,, Acicianisque usque temporibus Ecclesiæ graves, tan-
 ,, quam in schisma erupturos animo providerent, qua gra-
 ,, vitate poterant, coercebant. Orientali Ecclesiæ, quæ
 ,, novæ Romæ faveret, Nicænos Canones opponebant; invi-

„ invictos se rati , *quandiu , ut ipsi profitebantur , secundum dum Canonum regulas paternorum , rem gerent* “ Contrarium sanctissimæ hujus Disciplinae observamus in hodierna Politica Romana , quam indicamus *Cap. III. §. 7. n. 6.*

- (8) Ita est : Tam diu suus stabit Primatui vigor , quamdiu Rom. Pontifex secundum paternorum Canonum regulas rem geret ; quam primum hanc metam prætergreditur , cessat *quoad hoc* subordinatio , & (quod naturale est) oritur confusio : *Universæ pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri , nisi sua Canonibus reverentia intemerata servetur* , inquit S. LEO M. *Epist. 62. [nunc 92.] Cap. IV.* Primatis auctoritas , & Canonum observantia sunt bini cardines , in quibus totus sacer orbis vertitur ; horum altero convulso , alter ferè extra activitatem ponitur . Ea , ratione eodemque sensu scripsit ad Joannem Panormitamum S. GREGORIUS M. *Lib. XIII. Epist. 44. (nunc 37.) Tunc status membrorum integer manet , si Caput fidei (Rom. Pontificem) nulla pulset injuria , & Canonum manet incolumis atque intemerata semper auctoritas .*
- (9) Habet Universalis Primatus sua jura , partim ex Jure *divino* , partim ex *humano* ; imò plura ex hoc quam ex illo . Habet Ordo Episcoporum ferè omnia sua ex Jure Divino . Quantum ad reciprocam seu respectivam horum jurium observantiam ac defensionem , nemo æquus negabit , quin par debeat esse & æqualis ratio . Ea sanè est costans Ecclesiæ traditio . Hinc GREGORIUS M. *Lib. III. Epist. 29.* ad Presbyteros & Diaconos Mediolanensis Ecclesiæ , in fin . *SICUT ab aliis nostra exigimus , ita singulis sua jura servamus .* Item GREGORIUS VII. *Lib. I. Epist. 24.* ad Brunonem Episcopum Veronensem : *SICUT Romanæ Ecclesiæ debitum honorem impendi à cæteris Ecclesiis , ita unicuique Ecclesiæ proprium jus servare desideramus .* Porro INNOCENTIUS III. *Lib. I. Epistolâ ad Rectores Tusciæ : SICUT jura nostra volumus servari , sic aliorum jura volumus illibata servare &c.* Itaque si , quod Sacri Cano-

Canones Ordini Episcopali proprium fecere, naturalis ille Canonum Tutor & Vindex non solum non defendat, sed tollat ipsa, aut evertat; naturale est, ut *quoad hoc* Tutor ille non agnoscat, quoadusque officii sui partes debite refumpserit .

§. VIII.

Summus Pontifex habet jus, universalis Ecclesiæ nomine, leges aliaque observanda proponendi .

Quemadmodum Petrus, Apostolici princeps Collegii, Matthæi XVI. v. 15. seq. Domino omnes Apostolos interroganti: *Quem vos me esse dicitis?* pro omnibus unus respondit: *Tu es Christus filius Dei vivi:* ita & Petri successor ex communi eorum, qui in locum Apostolorum successerunt, sensu, nec non ex universali Traditione, ad Ecclesiam loquitur. Sunt autem quædam in fide tam aperta, ut ea pernegare ne contumaces quidem audeant; & est quædam Ecclesiæ Catholicæ vox, quæ quocunque locorum diffunditur; quam etiam ante omnem dictam sententiam Catholici haud graviter audiunt. Quanto magis cum prolatum judicium ab altissima Petri Sede ad omnes dilabitur Ecclesias? Sic (ut iterum præeuntis Petri exemplo utamur) is Act. I. v. 16. exsurgens dixit in medio fratrum: *Viri Fratres, oportet impleri Scripturam &c.* Quæ cum omnibus manifesta visa esset, nullius exquisita est sententia, sed in verbo Petri omnes agnoverunt sensum Scripturæ.

Non aliâ ratione Petri successor (cum quo, tanquam Centro, omnium Ecclesiarum Antistites communicant, qui que vel hoc etiam titulo communis traditionis, præ cæteris, gnarus esse, eamve occurrente dubio facilius indagare potest) subortâ quæstione veritatem depromit ab alto. Hanc *si omnes*, aut ferè omnes *recognoscant*, tum in Petri decreto communem omnium, totiusque Ecclesiæ sententiam venerantur; hocque est quod dixit S. LEO Papa Sermone III. in Anniversario suæ assumptionis Cap. 2., relatus in Decreto Gratiani Can. 5. Caus. XXIV. Quæst. I. *Manet ergo Petri privilegium, ubicunque ipsius fertur*
aqui-

æquitate iudicium . Eo sensu idem S. LEO M. Ep. 93. (alias 63.) scripsit ad Theodoritum Episcopum Cyri : *Gloriamur in Domino, qui nullum nos in nostris fratribus detrimentum sustinere permisit, sed quæ nostro prius ministerio (al. nostrum prius ministerium) definierat, universæ fraternitatis irretractabili firmavit assensu [al. irretractabilis . . . assensus] ut verè à se prodiisse ostenderet, quod prius à prima omnium sede formatum, totius Christiani orbis iudicium recepisset : ut in hoc quoque Capiti membra concordent* . Alia & plura ejus generis exhibet Bossuetius *Defens. Cleri Gallic. Lib. XIV. Cap. 12. 13. & 14.* Si autem graves oriantur seditiones, fratresque inter se (maximè verò *Episcopi* aut integræ *Ecclesiæ*) collidantur, unicum superest, ut ad *communem Synodum* recurratur, & communis fides communi atque *expressa* Apostolici coetus & successorum ejus, id est *Episcoporum* (quorum quisque *Ecclesiam suam in universali Concilio* repræsentat) sententia, Spiritu Sancto auctore, declaratur . Quo certè in coetu sit princeps ipse Petrus ; cæterum *communi sententia* iudicium proferetur .

Itaque si ex insperato Pontifex extra Concilium ità ediceret, ut in ejus eloquio *Ecclesiæ suam* traditionem non recognoscere, his competit jus contradicendi . Ne verò ille sublimis sui Primatus ministerium justæ particularium *Ecclesiarum* contradictioni exponat, cautelis opus est, queis provida antiquitas usa fuit . Nos eas indicamus *Cap. IV. §. 2. n. 8. & 9.* Cæterum non solum in legibus condendis, verum etiam in aliis gravibus negotiis totam *Ecclesiam* tangentibus, & *Universalis Ecclesiæ* auctoritate definiendis, Romanum Pontificem eodem prætaxationis jure uti dicimus *Cap. II. §. 7. n. 6. Cap. IV. §. 8. n. 5. Cap. V. §. 8. n. 2.* Porro quæ præsentis §. tradimus, ea illustrationem, quin & pro re nata modificationem ac restrictionem accipere debent ab iis, quæ de Constitutionibus *Ecclesiæ* uberior tractabuntur *Cap. VI. §. 8.*

- (1) Non ob quamvis subortam quæstionem sollicitandus Orbis terrarum, aut generalia Concilia statim convocanda sunt, sed ex eâ tantùm causâ, ex qua graves per orbem dissen-

diffensiones oriuntur , nec aliter pax coalitura videtur . Sed neque ulla lex jubet , aut consuetudo exigit , ut ad œcumenicum Concilium quæcunque quæstiones de *magna* quavis re , sed de *obscura* , *incipiti* , & gravibus altercationum *nebulis involuta* deferantur . Sic in Actis Apostolorum Cap. XV. v. 2. Concilium non ideo præcise collectum videmus , quod suborta esset quæstio , sed post ipsam quæstionem *facta seditio non minima* , ut textus loquitur . Vide Jo. Gerfonium *Tom. II. col. 307. Prop. VI.*

(2) Si Papa (quod Superi avertant) non proponat , sed imponat & imperet universæ Ecclesiæ , etiam sub excommunicationis pœna , quæ particularibus Ecclesiis videantur injusta , aut minus opportuna , magisque pro excessiva elatione primariæ Ecclesiæ , reliquarum verò depressione adinventura : Faciendum tunc quod in S. Cypriano laudavit S. Augustinus , quodque vel ipse in illo excusat Bellarminus ; de quo nos *Cap. II. §. 12. n. 1. & Cap. VI. §. 9.*

(3) Quod pluries hoc Tractatu insinuamus , id & hic ex S. AUGUSTINO repetendum est : scilicet ad damnandam , imò extinguendam , quamlibet hæresim , neque Summi Pontificis , neque Conciliorum auctoritatem semper desiderari . Sic S. Doctore *Lib. IV. ad Bonif. Cap. 12.* “ Nunquid congregatio Concilii opus erat , ut aperta perniciēs damnatur ? Quasi nulla hæresis aliquando , nisi Synodi congregatio damnata sit ; cum potius rarissimæ inveniantur , propter quas damnandas necessitas talis extiterit , multoque sint incomparabiliter plures , quæ *UBI extiterunt* , *ILLIC improbari damnarique meruerunt* ; atque inde de per cæteras terras devitandæ innotescere meruerunt .” Notetur illud : *Ubi extiterunt* , *illic &c.* id est , in iis diocesisibus vel provinciis , in quibus natae fuerant . Nec non : *Inde devitandæ &c.* nullâ censuræ Romanæ facta mentione . Adde infra *Cap. IV. §. 2. & Cap. VI. §. 8. n. 3. & 4.*

[4] Quando in edicto publico circa materiam fidei Traditio, tanquam motivum credendi proponitur, sive à Papa, sive ab alio, non provocatur ad traditionem particularis Ecclesiæ Romanæ, sed aliarum etiam, præcipuè Apostolicarum Ecclesiarum. Sic Gratianus, Valentinianus & Theodosius A. A. A. ad populum urbis Constantinopolitanæ in *Lib. I. Cod. de summa Trinitate*: “ In tali volumus Religione „ versari, quam divum Petrum Aposto'um tradidisse Roma- „ nis, Religio usque adhuc ab ipso insinuata declarat; „ quamque Pontificem Damasum sequi claret, & Petrum „ Alexandria Episcopum, virum Apostolicæ sanctitatis. „ Add. Cap. III. §. 6. n. 1.

(5) Quia autem ratione talium decretorum Apostolicæ Sedis promulgatio per Ecclesias fieret, paucis verbis, scitè tamen ac distinctè, explicat INNOCENTIUS I. Epist. 24. n. 4. in Collectione Constantiana col. 854. ubi responsis ad Alexandri Antiocheni consultationes datis subjungit: *Gravitas itaque tua hæc ad notitiam Cœpiscoporum vel PER SYNODUM, si potest fieri, vel per harum (litterarum) recitationem faciat pervenire, ut OMNIUM CONSENSU studioque firmentur.* Ex his duplicem observare est Pontificia decreta promulgandi modum: unum quidem, cum Episcopis aliisque in *Synodum* cœuntibus; alterum verò, cum Episcopis itidem, sed singulis & seorsim, denuntiata, eorum *consensu* confirmabantur. Quamvis Innocentio magis arrideat facta in Synodali cœtu promulgatio, eamque, *si fieri potest*, præferri amet; haud dubiè quia magis authentica est, magisque ad *omnium consensum*, quo decreta sua firmari cupit, patefaciendum accommodata. Ubi verò est consensus, ibi quoque deliberandi atque dissentiendi facultas supponitur.

(6) Hac viâ Concilii (scilicet Lateranensis II. anni 1139.) usus fuit INNOCENTIUS II. ad publicandum Decretum Gratiani, ejusque procurandam receptionem. Quamvis enim privatum hoc Monachi opus, anno 1127. uti refert Tho-

Tholosanus, exaratum, aut saltem, quod mavult Bellarminus, eo anno inchoatum, nec eo judicio ac curâ confectum sit, ut nomen *Concordiæ discordantium Canonum* sustineat, nec à Pontifice aliquo Juris robur acceperit: non tamen eò minus studuerunt Pontifices, ut illud gentibus omnibus tanquam genuinum Corpus Canonum insinuaretur, licet irritò aliquamdiu conatu, cum tot experimentis moniti Reges ac Principes non possent non subsistere, quid monarchicis his principiis, eorumque generali insinuatione, adfectet aula Romana. Rem sic refert Odericus Vitalis, qui floruit circa annum 1140. Hist. Eccl. Lib. XIII. pag. 919. *Multa eis (Patribus Concilii Lateranensis) Papa Innocentius de priscis Codicibus propalavit, insignemque SACRORUM DECRETORUM TEXTUM congeffit. Sed nimis abundans per univèrsam orbem nequitia terrigenarum corda contra ecclesiastica scita obduravit. Unde remeantibus ad sua Magistris apostolica decreta passim per regna divulgata sunt. Sed nihil, ut manifestò patet, oppressis & opem desiderantibus profuerunt, quoniam à PRINCIPIBUS & OPTIMATIBUS REGNORUM cum subiectis plebibus parvi pensa sunt. Adde Sim. Frid. Hahn Hist. German. Tom. III. Cap. 4. §. 9. pag. 203. Not. CC.*

- (7) Plura de decretorum Sedis Romanæ publicatione & receptione collegit, ac eruditè exposuit P. Constant in Præfat. ad Epistolas Romanorum Pontificum num. 47. pag. 49. seqq. Conf. §. præced. n. 2. & seqq. Vid. etiam infra Cap. IV. §. 2. n. 7. Sed & illa, quæ in Majoribus, licet non Generalibus Synodis definita fuerant, haud rarò ad Romanum Pontificem eo fine dirigebantur, ut per ejus organum omnibus Ecclesiis innotescerent. Sic Patres Concilii primi Arelatensis Acta & Canones à se constitutos dirigunt ad Silvestrum Papam cum Epistola, qua eum rogant, ut per ipsum, tanquam qui majores dioceses tenet (i. e. cujus auctoritas extensiores fines tenet) decreta Concilii potissimum omnibus insinuentur: apud Harduinum Conc. Tom. I col. 261.

§. IX.

Qua ratione Papa sollicitudinem suam, ad omnes Ecclesias pro observantia Canonum se se extendentem exercere debeat, ex S. S. Cypriano & Augustino declaratur. Idem exemplis ab Ecclesia Orientali desumptis ostenditur.

Diximus, & inter attributa universalis Primatus primariò numeravimus jus & obligationem summi Pontificis, curandi atque intendendi, ut per universam Ecclesiam observentur Canones, tam circa Doctrinam, quam circa disciplinam universaliter receptam. Si autem ulterius, quo modo hæc cura ad mentem & sensum Canonum in usum redigi debeat, exploretur, nonnulla SS. Augustini & Cypriani loca, quibus pro exemplo utimur, nobis sufficiens lumen accendent. Et S. AUGUSTINUS quidem, postquam *Lib. I. contra duas Epist. Pelagian. Cap. 1.* ad Bonifacium Papam scripserat, necessarium esse, ut irruenti Pelagianismo occurratur, addidit, hanc sollicitudinem omnibus Episcopis communem esse, magis tamen ad Romanum Pontificem pertinere: *Cùm sit, ait, communis omnibus nobis, qui fungimur Episcopatus officio; quamvis in eo prævineas celsiore fastigio, Speculâ Pastoris.* Itaque si novus in Ecclesia error exurgat, Episcoporum earum diocesium, in quibus nascitur, est, se se illi objicere; quod si facere negligent, aut si sola eorum auctoritas ad id minimè sufficiat, sanctæ sedis pondus adjiciendum est, ut malum eo certius, fortiusque comprimatur. Hac disciplina & methodo usi sunt Episcopi Africæ in negotio Pelagianorum: Scilicet Patres Conciliorum Carthagenensis & Milevitani an. 416., postquam novam hanc hæresim damnaverant, hoc suum judicium INNOCENTIO Papæ communicarunt, ut Apostolicæ Sedis auctoritas eis ad suffocandum errorem accederet: *Procul dubio, ajunt, ista te permoveat, ut ab eis corrigendis, ne latius serpent, multosque contaminent, vel potius interimant, dum sub nomine Christi à gratia Christi penitus alienant, omnino dissimulare non possis;* apud Harduinum *To. I. col.*

col. 1223. Atque eâ ratione decreta Romani Pontificis in materia fidei ad universam Ecclesiam pertinent; attamen salvo jure Episcoporum, hæc decreta examinandi, uti alio loco dicemus. Eadem de Pontificio Primatu, hujusque exercitio disciplina concipitur ex Epistola S. Cypriani scripta circa annum 254. ad Stephanum Papam occasione Marciani Arelatensis Episcopi, quem Novatianorum sectæ addictum ex Faustini Lugdunensis litteris intellexerat. Hunc cum Præsules Galliæ à sua sede deponere negligerent, scripsit ad Stephanum Papam CYPRIANUS *Epist. 13. Lib. III. : Cui rei nostrum est consulere & subvenire, Frater Charissime, qui divinam Clementiam cogitantes, & gubernandæ Ecclesiæ libram tenentes &c.* Agnoscit hic imprimis S. Martyr & Doctor, firmatque, omnibus Episcopis pro bono universali Ecclesiæ vigilandum, maximè enascente adversus fidem errore: Idcirco, addit, *Frater Carissime, copiosum est corpus Sacerdotum, concordie mutue glutine atque unitatis vincula copulatum, ut si quis ex Collegio nostro hæresim facere, & gregem Christi lacerare, & vastare tentaverit, subveniant ceteri.* Ex hoc principio Cyprianus, quanquam à Gallia remotus, venit in adiutorium fidei in illa periclitanti. Attamen amplius quoad hoc in Romano Pontifice jus recognoscens, hunc urget, ut majorem suam auctoritatem interponat, eo fine, ut deposito Marciano, alioque in ejus locum constituto Episcopo, schismatis tollatur occasio: *Dirigantur, inquit, ad provinciam, & ad plebem Arelate consistentem à te litteræ, quibus abstento Marciano, alius in locum ejus substituatur, & grex Christi, qui in hodiernum ab illo dissipatus, & vulneratus contemnitur, colligatur.* Non quasi solum Stephani Papæ auctoritate Marcianus destituendus, & alius in ejus locum ponendus esset Arelate Episcopus (nam de simili Romani Pontificis jure tunc nec cogitabatur quidem) sed ut promotore Stephano, tanquam inter omnes Primas tenente, Episcopi Galliæ excitarentur ad satisfaciendum suo officio adversus Collegam schismaticum. In proprio significato *absentio* significat *excommunicationem*; in extraneo *depositionem*; quanquam hæc potius illius esset sequela: utrumque autem, sicut & quod de *colligendo dissipato* per Marcianum grege, mox subditur, erat synodi

materies ; quam proinde hujus negotii causa in Gallia collectam fuisse prudenter creditur . Subjungit in fine Epistolæ S. Pater : *Significa planè nobis, quis in locum Marciani Arelate fuerit substitutus, ut sciamus, ad quem fratres nostros dirigere, & cui scribere debeamus* . Hoc scire Cypriani intererat, ut nosset, cui dirigendæ essent Litteræ Formatæ, ad communionem unitatemque cum Galliis servandam . Simili supremi muneris sui vigilantia CÆLESTINUM Papam, postquam à S. Cyrillo de prevaricatione Nestorii monitus fuerat, adversus hunc usum fuisse, dicemus *Cap. V. §. 4. n. 2.* Præter complura alia, quæ per decursum hujus Capituli insinuamus .

(1) Omnis Ecclesiastica potestas versatur circa *Dogma*, aut circa *Disciplinam* . Quæ circa illud sit Romani Pontificis præcipua & generalior, quæ respectiva Episcoporum, auctoritas, apparet ex jam dictis, & iis, quæ *Cap. IV. §. 2.* porro trademus . Quod ad externum Ecclesiæ regimen attinet, de ejus partibus agemus singulatim tum eodem Capite IV. tum alibi . Nullam prætermitemus regiminis Ecclesiastici partem, in qua aliquid juris sibi vindicare possit Romanus Pontifex ; & ubilibet curatè indagabimus, quid in quavis habeat juris *originarii*, quid *adventitii* . Eo intuitu tractabimus de *Conciliis*, de *Judiciis*, de *Legibus* &c.

[2] Hic præviè asserimus, principalius jus & officium Primatis nostri nullum esse, quam ut *ante alios omnes* curet, ut circa *fidem* & *mores* statuta Canonum maneat illibata; diverso tamen modo : fides enim eadem esse debet in toto mundo ; mores econtra, quatenus legi divinæ non repugnant, & substantiam rerum credendarum non ingrediuntur, pro genio, usu & statu provinciarum ac regnorum varii esse possunt ; nec tenentur populi & diœceses particulares suos usus, siquidem illaudabiles non sint, universalitati accommodare .

(3) Quæ ex SS. Augustino & Cypriano *hoc §.* pro regula proposuimus, ex actis Ecclesiæ *Latinx* desumpta sunt . Sed
nec

nec alia disciplina Græci utebantur respectu primæ Sedis. Hinc S. BASILIUS *Epist.* 69. scripsit ad Athanasium: *Visum est mihi consentaneum, ut scribatur Episcopo Romano, ut quæ hic geruntur consideret, & sententiam expromat*, scilicet ubi pro religione in commune consulendum est minime prætereundus Romanus Pontifex; imò hujus partes sunt, ut causa legitime discussa primus suam sententiam expromat, præsertim si ea causa generalior sit, & malum latius serpere velle videatur. His principiis innixus idem S. BASILIUS *Epist.* 70. scripsit ad Damasum Papam: *Omni- no nihil exposcimus novi, sed quod & cæteris olim beatis ac Deo dilectis viris usitatum & præcipue vobis. Novimus enim ex serie memoriæ, à Patribus nostris interrogatis & litteris etiamnum apud nos asservatis edocti, Dionysium beatissimum illum Episcopum [Romanum] qui apud vos & recta fide & reliquis virtutibus enituit, invisisse Ecclesiam nostram Casariensem, & Patres nostros per litteras consolatum esse, ac misisse, qui fratres captivos redimerent. . . . Nunc difficilior ac tristior est rerum nostrarum status, & cura majore indiget. Neque enim terrenarum ædium lugemus demolitionem, sed excidium Ecclesiarum: neque corporum servitutem, sed animarum captivitatem quotidie ab hæresis propugnatoribus perfici videmus. Quare nisi jam ad suppetias ferendas excitemini, paulò post nec quibus manum porrigatis inventuri estis, omnibus sub hæresis potestatem redactis. Aliud pro Orientali Ecclesia exemplum dedimus paulo antè in Cælestino Papa respectu Nestorii. Tertium addemus *cap.* 3. §. 6. n. 4.*

- (4) Hanc certè universalem Ecclesiarum curam, & servandæ in eis, tam Græcis, quam Latinis orthodoxæ fidei, S. DIONYSIUS ALEXANDRINUS & tota ejus Ecclesia agnovit in Dionysio Episcopo Romano; cum enim ille à quibusdam Catholicis, quasi malè sentiret de SS. Trinitate, delatus fuisset, misit ad Dionysium Romanum apclogeticos lioros, quibus ab omni hæresis suspitione se purgavit. Vid.

Vid. BARONII *Annal. Eccles. Tom. II. an. 263. num. 31. & seqq.*

- (5) Accidit nonnunquam, ut Papa hæresim, ejusque auctorem seu fautorem damnaret, atque loco, etiam si Episcopus esset, pellendum decerneret. Attamen id ita eveniebat, ut Pontifex depositionem ipse, & jure suo, decernere non videretur, sed hæc tanquam damnationis & excommunicationis sequela haberetur, aut verò quæ à Papa eatenus decreta essent in Synodo deinde confirmarentur. Ità cum ad Siricium Papam delata esset impia Joviniani scriptio, errorem ipsum & fauctorem erroris, convocato Clero, rogataque prius omnium sententia, anathemate confixit; Sic autem confixit, ut non tam judicare se, quam Apostoli præcepto obsequi, ejusque judicium denuntiare profiteretur: *Apostoli, inquit Epist. 7. n. 4. secuti præceptum, quia aliter quàm quod accepimus annuntiabant* (Jovinianus ac Socii) *omnium nostrum tam Presbiterorum & Diaconorum, quam etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut qui inceptores novæ hæresis & blasphemie inventi sunt, divina sententia & nostro judicio extra Ecclesiam remaneant*. His jungendum Decretum Zosimi Papæ, quod retulimus §. 7. n. 2. Tulerat etiam Papa Cælestinus in Pelagianos depositionis sententiam; hanc firmat EPHESINA SYNODUS, anno 431. ad Cælestinum scribens: *Lectis in sancta Synodo gestis quæ celebrata sunt in depositionem irreligiosorum Pelagianorum & Cælestianorum Cælestii, Pelagii, Juliani, Præsidi, Flori, Marcelliani, Orontii, & similia eis sapientibus, censemus & nos valida & firma perdurare quæ definita fuerunt à tua reverentia, & consentanei sumus in sententia omnes depositos eos habentes*; apud Harduinum Tom. I. Concil. col. 1510. Constantium in *Collect. Epist. RR. PP. col. 1175.* Adde infra Cap. V. §. 4. n. 9.

§. X.

Romanus Pontifex habet jus mittendi Legatos ad opus officii sui Primatialis.

Ne verò in hoc committantur abusus in plerisque Regnis muneri & functionibus Legatorum fines ponuntur.

Reliqua Romani Pontificis reservata, supra §. 4. enunciata; aliis locis opportunis, non minus tamen solide, elucidabuntur. Hic interim prætermittendum non est, quod Papæ pro exercitio & usu jurium suo Primatui adhærentium competat facultas habendi in Provinciis & Regnis *Vicarios* & *Legatos*. Hinc INNOCENTIUS I. exemplo provocatus Apostolorum, qui principes Evangelii constituti, cæterarum rerum causas necessitudinesque suis discipulis curandas, obeundasque mandarunt, scripsit anno 412. Thessalonicensi Episcopo Ruffo: *Divinitus ergo hæc procurrens gratia ita longis intervallis determinatis a me Ecclesiis discat consulendum, ut prudentiæ gravitatisque tuæ committendam curam causasque censeam.* Epist. 13. Adde S. GREGORII M. Epist. 54. & 55. Lib. V. nov. edit. Scilicet cum supremo Pontifici vi sui muneris incumbat cura, inspectio, & quædam superintendentia in omnes Ecclesias, is nullibi, quoad hoc, potest haberi pro extraneo. Quia verò ipse omnibus adesse non potest, sic prohiberi nequit, quominus per Nuntios has suas partes expleat. Ea ratione in *Cap. 20. de Consuetud. inter Extravagantes Communes* Principes & subditi excommunicantur, si prohibeant ingressum Legati Pontificis.

Interim minor majorve fuit Legatorum auctoritas, prout creverunt, obstetricantibus Isidorianis Decretalibus, jura Romanorum Pontificum. Equidem Concilium Tridentinum agnoscens ejus auctoritatis, qualis tunc a Legatis exercebatur, abusum, aliquos ei limites posuit; aut posteritati relictum mansit, detecta ferius earundem Decretalium falsitate & injustitia, penitus emendare quod hac in parte Regnis noxium, & Episcoporum juribus adversum intelligitur.

- (1) Ab initio Legati Pontificii ne minimam quidem partem jurisdictionis exercebant, sed erant meri *Apocrisarii*, & *Responsales*. Cum sub Christianis Imperatoribus Ecclesia cœpit exaltari, suos in comitatu Cæsarum Papæ habebant Legatos, qui Imperatoribus negotia proponerent, & de his referrent iterum ad Pontificem, adinstar Legatorum aliorum Principum.
- (2) Sæculo IX. post falsas Decretales Nuntii Apostolici amplissimam potestatem sortiebantur, ut ad specimen regiminis sæcularis essent instar Præsidum provinciarum; exercebantque concurrentem cum Episcopis jurisdictionem. Aucta hæc sunt maximè sub Gregorio VII. & Bonifacio VIII. adeo ut quidquid esset jurisdictionis, vel contentiosæ, vel voluntariæ, hoc iidem Legati in provinciis exercerent. Vid. clar. Barthelii *Annotat. ad Jus Can. P. Engel. Lib. I. Tit. 30. pag. 108.*
- (3) Protensa in immensum illorum potestate, depressa planè, & ad nihilum ferè redacta jacebat auctoritas Archiepiscoporum & Episcoporum, quorum beneficia Legati conferrebant, & præripiebant jurisdictionem. Tandem per subsequencia Concilia, Constantiense & Basileense, potissimum verò per Tridentinum *Sess. XXIV. Cap. 20* quodammodo restricta est excessiva hæc Legatorum auctoritas, & Episcoporum jurisdicctio quasi postliminio restituta; ita, ut sub pœna nullitatis omnes causæ in prima instantia coram Episcopis tractandæ sint, nec detur nisi à *definitivis* eorum sententiis appellatio. Observat autem Barthelius *loc. cit. pag. 109.* propter has, similesque restrictiones non mitti amplius Cardinales, sed plerumque Archiepiscopos in Partibus.
- (4) In Gallia, Belgio, & Sicilia, Pontificii Legati ne minimam partem jurisdictionis exercent. Antequam autem in Galliam admittantur, indigent permissione Regis; bulla legationis Parlamento Parisiensi exhibetur, in quà si quid inveniatur Libertatibus Ecclesiæ adversum, illud modificatur

tur; sic verificatæ, approbatæ, & modificatæ facultates Nuntii registrantur in omnibus Regiis Curjiis [*Parlements*] ad quarum districtibus eadem facultates extenduntur; denique jurat Nuntius, se non aliter, quam ita, & quamdiu Regi placitum fuerit, his approbatis facultatibus usurum. *Hericourt Loix Ecclesiastiques Part. I. Cap. 7. §. 6. seqq.*

(5) In Germania Nuntii Apostolici ampliore adhuc utuntur potestate, quàm in aliis regnis; cognoscunt nempe in illa, & decidunt causas in secunda & ulteriore instantia; non tamen id peræque in omnibus Germaniæ partibus: Moguntini e. g. Nuntio ad tractum Rheni nihil jurisdictionis in sua Archidiocesi permittunt. Hæ variationes, tam temporum, quam locorum, sufficiunt ad probandum, omnia hæc, quantum cum essentialibus juribus Primatus necessariam non habent connexionem; mutationibus esse obnoxia, neque aliud ferè habere fundamentum, quàm in origine falsas Decretales, in *conservatione* majorem vel respectivè minorem potentiam, vigilantiam & genuinorum Jurium notitiam; quæ omnia in *Sacris* non faciunt Jus.

(6) Quemadmodum *Legatis*, ne limites Pontificiæ potestatis excederent, fines à Regibus & Synodis positi sunt, ita & Romanæ Sedis Vicarii, hinc inde in partibus constituti, suos invenerunt obices, ut primum Episcoporum, Metropolitanorum, seu Provincialium Synodorum præjudicium observabatur. Ex pluribus exemplis damus unum alterumve: Cum SERGIUS Papa II. anno 844. Drogonem Metensem Episcopum suum trans Alpes Vicarium constituisset, ut omnium illic sollicitudinem gereret, cum potestate congregandi Synodos generales in Germania & Gallia iisque præsidendi, recipiendi etiam auctoritate Apostolica appellationes, examinandi Episcopos & Abbates &c. Patres Concilii Vernensis, eodem anno mense Decembri habiti, imprimis statuerunt Canone XI. *de prælatione reverendissimi Drogonis definire aliud non audeamus, nisi expectandum, quam maximus cogi potest, Gallia Germaniæ*

que conventum, & in eo Metropolitanorum reliquorumque Antistitum inquirendum esse consensum, cui resistere nec volumus, nec valemus. Deinde verò hunc consensum nunquam secutum fuisse, sicque Pontificium hunc Vicariatum tanquam juribus aliorum Præsulum præjudiciale, evacuatum mansisse, intelligimus ex Hincmari *Epist. XLIV. Cap. 30.* ubi: *Quod Drogo affectu ambiit, effectum non habuit: & quod efficacia usu, non consentientibus quibus intererat, obtinere non potuit, patientissime, ut eum decuit, toleravit, ne scandalum fratribus Confacerdotibus generans, schisma in sanctam Ecclesiam introduceret.*

- (7) Similiter cum Ansegiso Episcopo Senonensi à Romana sede jura Apostolici Vicariatus per Galliam & Germaniam attributa essent, atque Episcopis in Pontigonensi Synodo congregatis auctoritate Caroli Calvi Imp. ea agnoscenda proponerentur, hi Pontificium decretum acceptarunt quidem, sed non aliter, quam ut *servato singulis Metropolitanis jure privilegii secundum sacros Canones, & juxta decreta Sedis Romanæ Pontificum, ex eisdem sacris Canonibus promulgata, Domni Joannis Papæ Apostolici jussionibus obedirent. Et cum Imperator & Legati Apostolici satis egerint; ut absolute Archiepiscopi responderent, se obedituros de primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsisset, aliud, nisi ut prædictum est, responsum ab eis extorquere non potuerunt.* Annales Bertiniani ad annum 876. Cum autem hac declaratione inattenta Imperator jussisset fellam plectilem poni ante omnes Episcopos Cisalpini Regni sui, & in ea Ansegisum collocari, reclamavit Hincmarus Remorum Archiepiscopus, audientibus omnibus, *hoc factum sacris regulis obviare; & sic soluta est Synodus in illa die.* De hoc negotio iterum agemus infra *Cap. IV. §. 1. n. 4.* Adde Petrum de Marca *de C. S. & J. Lib. V. Cap. 45. n. 2. 3. 4. & 6.* nec non *Lib. VI. Cap. 29. n. 3. 4. 5.* item *Cap. 28. n. 11.*

Hæc sufficiunt ad probandum jus Episcoporum, Principum, Nationum, contradicendi Litteris Legatorum & Vi-

cariorem papalium, in quantum eæ illorum juribus præjudicant, aut genuinis Canonibus adversantur. Pone tamen, existare exempla similibus litterarum & commissio- num, quibus contradictum haud appareat: sive illud factum sit aliquorum indulgentia, veri Juris ignorantia, seu alia quavis causa, per hoc Romanæ Curia rationibus nequidquam accedit. Vid. infra *Cap. VIII. §. 5.*

§. XI.

Principatus Summi Pontificis per universam Ecclesiam non tam est jurisdictionis, quam ordinis, ac consociationis.

Quo sensu Papa dicatur Episcopus Universalis?

Vidimus §. 8. *Cap. I.* quanto studio laboraverint in Concilio Tridentino Romani, ut Pontifex *Universalis Ecclesiae Episcopus & Rector* declararetur; quanquam frustraneo conatu. Exposuimus præsentis Capituli §. 4. & seqq. qualiter eidem summo Pontifici incumbat *sollicitudo Universalis Ecclesiae*, seu, ut malunt Galli, *sollicitudo omnium Ecclesiarum*; at inde non sequitur, Papæ competere jurisdictionem propriè dictam, & immediatam in omnes Ecclesias. Diximus §. 8., esse ei jus proponendi Leges ab omnibus Ecclesiis observandas; verum addidimus, id eum facere non suo jure, sed universalis Ecclesiae nomine, proindeque ab hujus voluntate dependere, an has ut suas velit agnoscere. Ad eum non pertinere de quibuscunq; per orbem Christianum ecclesiasticis causis cognoscere & statuere; imò ante Concilium Sardicense ne ullà quidem ratione jus appellationis ad eum pertinuisse probabimus *Cap. V.* Potest convocare Generale Concilium; sed & Senatum congregat Præses, absque quod solus jurisdictionem teneat, quæ penes Corpus residet. Debet in casu exortæ hæresis (sicut fecit Stephanus Papa in causa Marciani Arelatenensis) scribere ad Episcopos Provinciae vel Regni, ut schismaticum Episcopum causa cognita depo-

deponant, scandalum tollant, Canones Conciliorum universaliter receptos observent, & similia; si verò hi monitis minus obsecudent, ipse per se, suaque Primatiali auctoritate scandalosum vel hæreticum Præsulem non deponit (hoc enim ex sensu genuinorum Canonum in ejus facultate non est) sed eum, eique adhærentes excommunicat. At ne ipsa quidem hæc excommunicatio est actus jurisdictionis proprie talis, uti *Cap. seq.* demonstrabimus, quippe cujus pars cuique Episcopo respectu cujuscunque hæretici, etiam non subditi, competit. Verè etenim GELASIUS Papa Kal. Nov. an. 493. scripsit ad Faustum legationis officio Constantinopoli fungentem apud Harduinum Collect. Concil. Tom. II. col. 834. : *Quod non solum Præsuli Apostolico facere licet, sed unicuique Pontifici, ut quoslibet & quemlibet locum, secundum regulam hæreseos ipsius antè damnatæ, à Catholica communione discernant.* Clerus Gallicanus in celebri sua Declaratione de Ecclesiastica potestate an. 1682. edità, propositione quarta edixit : *irreformabile non esse S. Pontificis judicium, nisi Ecclesia consensus accesserit*; mox addens : *in si dei questionibus præcipuas esse ipsius partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias PERTINERE.* Rectè haud dubiè; nec quisquam bonus Catholicus aliter sentiet. Sed vigilantè verbo *Pertinere* Clerus usus fuit, quod conjunctum cum præcedente *negativa irreformabilitatis*, ac cum jure omnium & singulorum Episcoporum propria veraque, in ipsos à Christo delapsa, auctoritate cognoscendi de puritate Decretorum fidei à Romana fede emanantium, sufficienter excludit *imperium*, quod omni jurisdictioni verè tali connatum est. Quæ si in causis *Doctrinæ* vera sunt, in negotiis *Disciplinæ* minus adhuc dubii habent & difficultatis. Sed de his agemus plenius infra *Cap. V. §. 4.*

(1) In contentione, quæ fait inter S. STEPHANUM Papam & S. CYPRIANUM de Bâptismo Hæreticorum, hic S. Pater illum in Carthaginensi Synodo III. circa annum 255. apud Harduinum *Tom. 1. col. 159.* perstringens ad Collegas suos, ex tribus Africæ provinciis congregatos, dixit: Neque enim quisquam nostrum Episcopum se esse Epi-

scop-

„ scoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequen-
 „ di necessitatem Collegas suos adigit, quando habeat
 „ omnis Episcopus pro licentia libertatis & potestatis suæ
 „ arbitrium proprium, tanquam judicari ab alio non possit
 „ cum nec possit ipse alterum judicare. Sed expectemus uni-
 „ versi judicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & so-
 „ lus habet potestatem & præponendi nos in Ecclesiæ suæ
 „ gubernatione, & de actu nostro judicandi. “ Qui bona
 fide contulerit inter se quæ in hac controversia Stephanum
 inter & Cyprianum acta sunt, animadvertet facilè, S. Cy-
 prianum, licet aliàs Primatum Romani Pontificis probè
 recognoverit, uti hujus Capituli §. 3. nu. 3. demonstravi-
 mus, verum imperium & externam coactionem ab eo ex-
 clusisse. Talem scilicet hic S. Martyr præter propter fa-
 tebatur principatum Summi Pontificis in *universali* Eccle-
 sia, qualem Cyprianus gerebat in *Africana*, qui æqualita-
 tem & libertatem Episcoporum Africæ non infirmabat, sed
 jus solum dabat Concilia convocandi, illisque præsidendi,
 Coepiscopos fraternè admonendi, similiaquæ, quæ Roma-
 no Pontifici *per totam Ecclesiam* competunt, in sua Afri-
 cana exercendi; eo semper salvo, quod Stephani R. P.
 universalis Primatus sit ex institutione Christi, Cypriani
 eontra humanæ ordinationis. Confer Steph. Baluzii *An-
 not. ad Cypriani Epistolas* pag. 387. 389. 400. &c. Impri-
 mis verò lege ipsum CYPRIANUM pro Episcoporum
 omnium paritate fortiter disputantem *Epist. 71. pag. 127.
 Epist. 73. pag. 137. Epist. 55. ad Cornelium Romanum pag.
 86. seq.*

[2] Quod multi in Papa *Jurisdictionem* vocant, nos *Authori-
 tatem* dicimus. Quis rectius loquatur, judicent peritiores.
 Fortè de re convenimus, sicque inutilis esset de voce con-
 certatio. Saltem nos cum Tridentino loquimur, quoad
 quoties de primariis Apostolicæ Sedis in Ecclesia juribus
 agit, semper *authoritatis*, nunquam *jurisdictionis* vocabu-
 lo utitur. Vid. Sess. VII. in fine Præfat. de Reform. &
 Sess. XXV. Cap. 21. Dico itaque, Romani Pontificis
 Pri-

Primatum non esse simplicem nominis & gradûs Prærogativam; ad eum originariè pertinere jus immediatum & universale vigilantia, adhortationis, imò excommunicationis, eo, quo diximus sensu, aliaque quæ hoc Cap. singulatim recensuimus. Hac ratione ex omnibus totius orbis Ecclesiis ad Papam recurri potest, atque ad eum referri debet de gravioribus causis, fidem & unitatem Ecclesiæ concernentibus. Loquimur identidem de juribus Primatui à Deo annexis, non de iis, quæ illi *ex facto hominum*, accesserunt, sive per Ecclesiæ consensum & legitimos Canones, sive per spurias Decretales, sive demum per obscurorum fata temporum & circumstantiarum. Pluribus de hac materia & ex professo agamus *Cap. V. § 4.*

- (3) Graviter sanè peccant, qui eo sensu Romanum Pontificem *Catholicæ Ecclesiæ Episcopum* dici existimant, quasi Catholica Ecclesia ejus diœcesis sit, in qua ipse proprio jure Episcopum agat, reliqui Episcopi, præter nomen, vicariam illius unius præfecturam tantum administrant. Hos sæpe in Epistolis suis perstringit S. GREGORIUS M. Maximè autem notanda sunt verba Epistolæ ejus ad Eulogium Alexandrinum, quæ est XXX. Lib. VIII. IndiSt. 1. nov. edit. ubi: *Indicare quoque, ait, vestra Beatitudo studuit, jam se quibusdam non scribere superba vocabula, quæ ex vanitatis radice prodierunt, & mihi loquitur, dicens; SICUT JUSSISTIS. Quod verbum jussionis peto à meo auditu removete; quia scio quis sum, qui estis. Loco enim mihi Fratres estis, moribus Patres. Non ergo jussi, sed quæ utilia sunt, indicare curavi. Non tamen invenio Beatitudinem vestram hoc ipsum, quod memoriæ vestræ intulit, perfectè retinere voluisse. Nam dixi, nec mihi vos, nec cuiquam alteri tale aliquid scribere debere; & ecce in præfatione Epistolæ, quam ad me ipsum, qui prohibui, direxistis, superbe appellationis verbum, Universalem me Papan dicentes, imprimere curastis. Quod, peto, dulcissima mihi Sanctitas vestra ultra non faciat, quia vobis subtrahitur, quod alteri plus, quam ratio exigit, præbetur. Ego enim non verbis quæro*

quæro prosperari, sed moribus. Nec honorem esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. Meus namque honor est universalis Ecclesia. Meus honor est, fratrum meorum solidus vigor. Tunc ego verè honoratus sum, cum singulis quibusque honor debitus non negatur. Si enim universalem me Papam vestra Sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur universum. Sed hoc absit. Recedant verba, quæ vanitatem inflant, & caritatem vulnerant. Et quid in sancta Calcedonensi Synodo, atque post à subsequenter Patribus hoc decessoribus meis oblatum vestra Sanctitas novit, & tamen nullus eorum uti hoc unquam vocabulo voluit, ut dum in hoc mundo honorem Sacerdotum diligerent omnium, apud omnipotentem Deum custodirent suum. His confirmantur quæ præcedentibus insinuavimus. Cæterum perverſe religiosus foret, qui aliter, ac Sedes Apostolica per S. Gregorium, aut sentiret, aut scriberet.

- (4) In hanc Epistolam & titulum *œcumenici Episcopi* ita commentantur eruditissimi editores Benedictini Operum S. Gregorii M. Tom. IV. pag. 248. " Quod spectat ad vocis hujus significationem, idem est *œcumenicum*, ac *universale*; „ & Concilium *œcumenicum* dicitur, quod ex omnibus „ mundi partibus convocatur & congregatur „ Si in hoc significato quid sit *œcumenicus Episcopus* aut „ Patriarcha constituamus, statim quale in Religione Chri- „ stiana monstrum foret hujusmodi Episcopus manifestum „ fiet. Nullus enim universalis Episcopus fieri proprie „ potest, nisi exclusis cæteris aliis Episcopis; etenim si to- „ tius orbis Christiani unus quispiam foret Episcopus, cui „ alteri locus relinqueretur? Id verò Sacræ Scripturæ di- „ fertè adversatur, quæ non obscure nos docet Spiritum „ Sanctum posuisse non unum sed plures Episcopos regere „ Ecclesiam Dei. Unus quidem est grex Christi, sed plu- „ res gregis hujus Pastores sunt, qui singuli unam hujus „ gregis portionem pascendam & regendam susceperunt.

Aetor. 20.

Et postea pag. 251. Immeritò verò heterodoxi, apostolicæ Sedis hostes infensissimi, ad se trahunt quod S. Gregorius docet, *œcumenici* nomen ne Romano quidem Pontifici concedi posse, cuius primatum & amplissimam in omni Ecclesiæ jurisdictionem hac sententia pulsari contendunt. Sic ex sancti viri modestia & humilitate fragrantibus illis floribus non mel ut apes, sed venenum conficiunt ut aranæ. At non attendunt *œcumenicum* eo sensu quo S. Gregorius vocem hanc interpretatur, significare unicum in tota Ecclesia Episcopum, quod ultra fatemur Papæ non congruere, & ad supremam ejus dignitatem ac potestatem minimè convenire. Cæcutiunt autem qui non vident Gregorium ipsum de se suaque *auctoritate* (hoc vocabulum supremo ejus juri melius convenire existimamus, quam illud *jurisdictionis*. Vid. Cap. V. §. 4. n. 9.) tam modestè sentientem, jurisdictionem tamen in tota Ecclesia exercuisse liquet. Adde Cap. VII. §. 1. n. 6.

[5] S. LEONIS M. Epistolæ 26. hæc præponitur epigraphe: *Cæsari Theodosio religiosissimo & piissimo Augusto, Leo Papa Ecclesia CATHOLICÆ Urbis Romæ*. Sanctus hic Pontifex, qui alias simplici hac appellatione: *Leo Episcopus*; vel ista: *Episcopus Urbis Romæ* contentus est, nihil aliud extraordinaria illa inscriptione designat, quam *Catholicæ communionis Episcopus*, ut loquitur Epiphanius Hæres. XLII. Eadem ratione eodemque sensu, quibus de Aurelio Carthaginensi, Augustino & Fortunatiano Episcopis Africanis, in Carthaginensi Collatione cum Donatistis ita scribitur: *Fortunatianus Episcopus Ecclesiæ Catholicæ: Aurelius Episcopus Ecclesiæ Catholicæ: Augustinus Episcopus Ecclesiæ Catholicæ dixit*: scilicet ut se se hac formula ab Hæreticorum conventiculis & communionem fecernerent. Creduntur huic appellationi occasionem primi dedisse Donatistæ, qui Ecclesiam in parte collocabant: quibus *Catholicæ Ecclesiæ* nomen

men opponunt Ecclesiæ per orbem diffusæ assertores Episcopi.

§. XII.

In primævo statu, in quo Primatus octo sæculis præstitit, bono Unitatis optime prospectum fuit.

Verum inquit Romani: Si summo Pontificatui ex natura Primatus & Jure divino non adhæreat jus proprium & absolutum in rebus sacris, præsertim fidei, decidendi, itatuendi, & imperandi, non erit à Deo satis prospectum bono suæ Ecclesiæ & securitati fidei: interim dum judicium universalis Ecclesiæ expectatur, hæreseos malum serpet latius, quisque facile inveniet prætextum licentiæ ad vilipendendum decreta primæ Sedis, & in incerto fluctuabit Religio. At minime existimamus, in sententia nostra (quæ est eadem cum sententia Patrum, & conformis systemati florentissimorum Ecclesiæ sæculorum), minùs consultum stabilitati fidei, quam finaliter reducimus ad hunc Apostolici Symboli articulum: *Credo in Spiritum Sanctum SANCTAM ECCLESIAM CATHOLICAM*. Quis existimabit, à veris Christianis, qui se corde & ore Ecclesiæ filios agnoscunt, & subditos profitentur, decreta etiam particularium Synodorum, & Summorum Pontificum facile contemnenda? Non ignoramus, plurimas hæreses sola Romanorum Pontificum auctoritate, nullo interveniente Concilio, damnatas & supressas esse. Sed, quis unquam sustinuit, à solis œcumenicis Conciliis hæreses damnari & profigari posse? Ad extremum hoc remedium tunc demum recurrendum est, si difficultas aut hæresis tolli non possit intermediis judiciis Episcoporum, Conciliorum diœcesanorum & provincialium, demum Romanorum Pontificum, quibus omnibus pro re nata competit de rebus fidei judicium, quanquam non ultimum & irrefragabile.

(1) Neque sic (quod fortè quis nobis malè affinget) arma privatis suppeditamus ad resistendum Romano Pontifici, legi-

legitimo Ecclesiæ Capiti à Christo constituto . Quando , per quos , & quomodo ad Ecclesiam , id est , ad generale Concilium , à Papa recurri possit , dicemus alibi ; uti & quæ media interim adversus irrupentes hæreses adhibenda sint . Vid. *Cap. VI. §. 8.* Cæterum nemo dubitat , quin resistentia possit esse legitima . Hoc certè putavit Bellarminus , dum *Lib. IV. de Rom. Pont. Cap. 7. Opp. Tom. I. col. 817. Lit. C. edit. Col.* docet , S. Cyprianum Stephano Papæ (qui tamen vera bonaque ordinaverat) propter repugnans dictamen conscientiæ obedire non debuisse .

(2) Quid si integrum Regnum aut Respublica , magna Provincia , & plures Episcopi prudentes & pii , rationabiliter credant , extare casum , de quo in Decreto Gratiani *Caus. XXV. Quæst. 1. Can. 6.* memorat URBANUS I. nimirum : *Si quod docuerunt Apostoli & Propheta , Romanus Pontifex destruere (quod absit) niteretur ? Non sententiam dare , sed magis ERRARE convinceretur . Sed hoc procul absit ab eis , qui semper Domini Ecclesiam contra luporum insidias optime custodierunt ? Resistere legitimæ Potestati gravis noxa est , & quovis supplicio vindicanda . Resistere ei , qui auctoritatem usurpat , quam nec à Deo obtinuit , nec ab hominibus , sæpe excusationem meretur . Sed de hoc plura alibi , & ex instituto , præsertim *Cap. IX. §. 9.**

(3) Quamdiu continebatur Auctoritas Romani Pontificis intra fines Petro præscriptos , & primis octo sæculis observatos tollebantur omnes hæreses per media Ecclesiæ connata ; neque illarum ulla remansit . Postquam autem eadem Auctoritas in Monarchiam excrevit , prudentissimè ambigitur , an , quoad illa in hoc statu permanerit , expectari possit funestissimi schismatis , quo Ecclesia ultra duo sæcula premitur , exitus . Vid. *infra Cap. VIII. §. 7.* Post hæc judicet quisque bonus & æquus , quo systemate (abstrahendo etiam ab omni vero Jure & antiquâ Disciplinâ) bono Unitatis melius consultum sit .

(4) Finaliter Systema nostrum , ab Ecclesia agnitum , tot sæculis sanctè servatum , nec ulli sæcularium Potestatum præjudicium aut inquietudinem generans : Systema , in quo omnes hæreses feliciter suppressæ ac sublatae , leges disciplinares incomparabiliter melius servatae sunt , ad hæc capita reducitur : Incumbit Petri successori sollicitudo omnium Ecclesiarum . Ideo ex omnibus provinciis ad eum referenda sunt quæ ad Communem Ecclesiæ statum pertinent . Ad ipsum tanquam ad Centrum omnia concurrunt , quo fervetur unitas fidei , puritas morum , Hierarchia ecclesiastica , ritus substantiales Sacramentorum &c. Ad eum pertinet cura & defensio Canonum à generalibus Conciliis sancitorum , aut alias ab Ecclesia acceptatorum . Hunc in finem instruit , hortatur , arguit . Adversus refractarios utitur mediis per Canones præscriptis . Demum suam & Ecclesiæ communionem negat , à qua similis aliarum Ecclesiarum communicatio & respectivè excommunicatio ut plurimum dependent . Scribit etiam ad Episcopos provinciæ , ut Collegam scandalosum aut hæreticum deponant . Suborto in causa fidei dubio , priusquam aliquid definiat , & toti Ecclesiæ credendum proponat , Episcoporum sententias rogat , colligit , ponderat . Quòd si ne sic quidem omnium Ecclesiarum expectationi satisfactum appareat , sed earum plures atque insignes reclamant , Universalem Synodum congregat , eique , salvo suo præsidio , liberam causæ examen , cognitionem , & decisionem permittit . Neque aliter procedit in negotiis Disciplinæ , quatenus hæc universam Ecclesiam possunt afficere , nam & in his jus habet legem communem proponendi , cujus vigor ab acceptatione & publicatione dependet . Cæterum non invadit ordinaria Episcoporum jura , neque ea sibi privativè arrogat , quæ Christus in persona Apostolorum omnibus Episcopis attribuit , quibusque hi ab origine Ecclesiæ quietè usi sunt . Minus pastorali eorum pædo & inspectioni subducit oves ex Domini instituto & Ecclesiæ ordinatione in-

de à diœcesium divisione Episcoporum sollicitudini creditas . Cum ex constituto sanctissimorum Canonum ab Universali Ecclesia sancitorum omnes causæ Ecclesiasticæ intra provinciam judicandæ & terminandæ sint, ipse eorundem Canonum primus custos & vindex, illorum vim & auctoritatem non enervat . Et si ob speciales rationes Patres permiserunt, ut Episcopus à suis Collegis vexatus, Primæ Sedis auctoritatem inclamare possit, eo fine, ut Pontifex dispiciat, num fortè judicium in provincia, assumptis è vicinia pluribus iudicibus, addito etiam his, quatenus visum Apostolico Legato, renovandum sit, non ideo ipsius causæ plenam cognitionem ac decisionem trahit ad suam Sedem; minus eo prætextu omnibus liberam facultatem tribuit, in quibuscunque causis ad Romanam Curiam appellandi .

- (5) Eruditus non est incognitum, in quo doctissimus Cardinalis Perronius substantiam sacris Primatus nostri collocaverit, Epistolâ ad Casaubonum scripta, quæ cernitur in capite ejus *Replicæ ad Regem magnæ Britanniæ*, qui liber cum mihi modò ad manum non sit, nihilominus transumptum Epistolæ, gallico idiomate, ex alio Opere huc referendum putavi . Est autem tale : “ L’Eglise Romaine
 „ est le centre & la racine de l’unité épiscopale, & de la
 „ communion ecclésiastique ; & l’antiquité lui a perpé-
 „ tuellement déteré la primauté & la suprême inten-
 „ dance sur toutes les choses religieuses & Ecclesia-
 „ stiques : & c’est la seule chose que l’eglise exige
 „ comme un article de foi de la confession de ceux qui
 „ entrent dans sa communion, afin de discerner la so-
 „ cieté de celle des Grecs & autres complices de leur
 „ secte, qui se sont séparés depuis quelques siècles du
 „ chef visible de l’eglise .

- (6) Postquam toto Capite I. egimus de statu & forma Ecclesiæ, Capite verò II. de singulis partibus tractavimus, quas in facto regimine tenet Ecclesiæ Caput Romanus Pontifex ,

expectabit haud dubiè Lector, ut nunc accuratè definiamus, quæ in hac *Civitate Dei* (sic eam S. Augustinus vocat) dicenda sit vigere regiminis formula. Quisquis à nobis hoc interrogat, non succenseat si ei respondeamus cum viro; sacris quidem Protestantium addicto, sed docto & rerum politicarum cum primis perito, atque in hac parte vera tradente: *In Ecclesiis formandis non opus est decreto super certa regiminis-forma introducenda; absurdaque adeo sunt quæstiones, monarchica, aristocratica, an democratica forma competat Ecclesiæ. Hæ quippe formæ cadunt in Statum aliquem seu Civitatem: Ecclesia autem Status non est.* Ita Samuel à Pufendorf in Libello de Habitu religionis Christianæ ad vitam civilem §. 32. pag. 139.

CAPUT III.

De incrementis Jurium Primatus Romani, illorumque ansis, tum Fortuitis & Innocuis tum fontibus.

§. I.

Episcopatus in Ecclesia unus est, & omnibus Episcopis certo modo communis.

Diximus suprâ *Cap. I. §. 6.* & ex Patrum sententia probavimus, Claves à Christo non uni Apostolo, sed Corpori Ecclesiæ datas esse, primariò gerendas per Apostolos, quibus omnibus & singulis Dominus eas tradidit immediatè, ita ut quilibet horum æqualem in eis partem habuisse credatur, non quidem quoad externum & politicum regimen, sed primam & essentialem religionis partem Christianæ videlicet fidei seu doctrinæ propagationem & conservationem. Hoc sensu S. CHRYSOSTOMUS Homil. XVII. in illud: *Salutate Priscillam*. T. V. pag. 217. edit. Francof. S. Paulum totum mundum suæ curæ commissum habuisse, asserit, his verbis: *Primum est, ut Pauli virtutem admiremur, quod cum illi totius orbis terrarum esset cura commissa, & terram, mare, cunctasque civitates, quæ sub cælo sunt, & barbaros & græcos, & tot populos secum circumferret, adeo de viro uno, deque una muliere sollicitus esset: Et paulò post: Jam enim Præsules Ecclesiarum id agere nibi! sanè mirum, cum & tumultus illi sedati sint, & unius civitatis tantum curam susceperint: tum verò non periculorum tantum magnitudo,*

tudo, sed & itineris intercapedo, & multitudo curarum & continui fluctus, quodque non semper apud omnes assidue moraretur, poterant etiam caros à memoria excutere. Eadem ratione idem S. Doctor Homil. VI. adversus Judæos Tom. I. pag. 480. Timotheum universi orbis Episcopum nuncupat. Hoc jus, hæc obligatio, divisis diœcesibus, non cessavit in Episcopis, Apostolorum Successoribus. Si quando periculum esset, ne fides vel hæresi subverteretur, vel vexationibus destrueretur, nullus erat Episcoporum, qui non existimaret, suarum partium esse, ut manum admoveat, & pro quavis alia non minus, quam pro propria sua diœcesi laboret. Diœceses ad bonum ordinem tempore pacis conservandum spectabant: Fides autem res universalis erat, quæ cum oppugnaretur, universus orbis una tantum diœcesis, & tota Ecclesia unus grex habebatur.

(1) De hac doctrina nemo dubitabit, quisquis mentem Patrum sollicitè voluerit indagare. Ex his S. AUGUSTINUS Lib. I. contra duas Epist. Pelag. Cap. I. ad Bonifacium Rom. Pontificem sic scribit: *Communis est nobis omnibus, qui fungimur Episcopatus officio [quævis ipse in eo celsiore fastigio præemineas.] specula pastoralis: Facio quod possum pro mei particula muneris, quantum mihi Dominus adjuvantibus orationibus tuis dare dignatur, ut pestilentibus & insidiantibus eorum scriptis medentia & munientia scripta prætendam &c.* S. CYPRIANUS Epist. 63. al. 67. ad Stephan. de sui temporis consuetudine loquens, *Copiosum, inquit, Corpus est Sacerdotum, concordia mutua glutine atque unitatis vinculo copulatum, ut si quis ex Collegio nostro hæresim facere, & gregem Christi lacerare & vastare tentaverit, subveniant cæteri Nam etsi Pastores multi sumus, unum tamen gregem pascimus, & oves, universas, quas Christus sanguine suo & passione quæsit, colligere & fovere debemus.* Eodem sensu GREGORIUS NAZIANZENUS Orat. XVIII. in laud. Cypr. pag. 281. de S. Cypriano dicit, *qui EPISCOPUS UNIVERSALIS fuerit, quod non Carthaginiensi tantùm Ecclesie, nec Africæ, verum Occiduis*

ciduis omnibus regionibus, ac prope etiam Orientali omni, atque Australi, & Septentrionali oræ præfectus fuit. Nec aliter de S. Athanasio loquitur, dum Orat. XXI. pag. 377. ait, quod cum Alexandrino populo præfectus fuerit, idem sit, ac si universo terrarum orbi præfectus fuisset. Hoc ipsum cum BASILII congruit observatione, quam de eodem S. Athanasio habet Epist. 52. ad Athanas. Tom III. edit. Paris. an. 1636. pag. 79. nimirum: Tantam geris omnium Ecclesiarum curam, quantam ejus, quæ tibi peculiariter à Domino nostro concredita est. Demum, ut plura alia prætermittamus, SYMMACUS Papa in Epist. ad Æonium Arelat. Dum ad Trinitatis instar, cui una est atque individua potestas, unum sit per diversos Antistites Sacerdotium, quomodo priorum Statuta à sequentibus convenit violari?

- (2) Inde nata pervulgata illa apud Cyprianum notio de uno tantum in Ecclesia Episcopatu, in quo quilibet Episcopus æqualem universi curam sustineat. Verba S. CYPRIANI Epist. VII. de Unitate Ecclesiæ sunt: *Episcopatus unus est, cujus à singulis in solidum pars tenetur.* Hujus Cyprianæ Epistolæ summa refertur à Gratiano *Caus. XXIV. Quæst. 1. Can. 18.* Sententiam Cypriani sequuntur præstantissimi Theologi & Canonistæ, Thomassinus *Part. I. Lib. 1. Cap. 4. n. 6. & 8.* Petrus de Marca de *Concord. Sac. & Imp. Lib. 1. Cap. 2. n. 4.* Tournelius *Tom. II. Cursus Theologici Tract. de Ecclesia pag. 146. edit. Colon. Hericourt Tr. de Legibus Eccles. pag. 16. & Alii.* Sicut autem docuit Cyprianus unum à multis geri Episcopatum, ita S. LEO M. Epist. XII. ad Anastasium Thessalonicensem Cap. II. agnovit communem inter omnes Episcopos dignitatem, & Epist. IV. ad Eundem Cap. 1. nec non Epist. V. ad Metropolitanos per Illiricum Cap. 2. fraternalium omnium Episcoporum Collegium.

- (3) Ne quis autem S. Cyprianum, illustrissimum Doctorem, calumniatur, ac si verbis ludat in re maximè gravi, gettis fan-

sanctissimorum virorum , & praxi Ecclesiæ ejus sententiam firmabimus . Magnum ATHANASIVM , ab exilio red-
 cem , ne Ecclesia ab Arianismo obrueretur , in variis civi-
 tatibus , quas peragrabat , etiamsi ad ejus diœcesin , mini-
 mē pertinerent , non dubitasse plures ad sacros Ordines
 evehere , refert Socrates *Hist. Eccles. Lib. II. C. p. 24.* Idem
 fecit celebris ille EUSEBIUS SAMOSATENSIS tempore
 perlecutionis Arianzæ sub Valente : *Qui cum multas Eccle-
 sias Pastoribus carere didicisset , militari habitu indutus , &
 tiara capiti imposta , Syriam , Phœniciam , & Palestinam
 peragravit , Presbiteros ordinans & Diaconos , aliosque suf-
 ficiens Ordines Ecclesiasticos . Quod si quando doctrinā con-
 sentientes Episcopos invenisset , etiam Pontifices carentibus
 Ecclesiis præfecit . Ita de eo Theodoretus Lib. IV . Cap. 12.
 De eodem Eusebio idem Theodoretus Lib. V . Cap. 4. :
 Magnus Eusebius ab exilio reversus Acacium , cujus celebris
 est fama , Bercæ ordinavit Episcopum ; Hierapoli verò Theo-
 dorum Chalcididis porrò Eusebium , & Cyri nostræ
 Isidorum Sed & Eulogium ab eodem
 ferunt Edessæ Pastorem fuisse ordinatum Postre-
 mum omnium Marim divinus Eusebius Dolichia creavit Epi-
 scopum . Cum EPIPHANIUS simili in casu Paulinianum ,
 fratrem S. Hieronymi , primò quidem Diaconum , deinde
 Presbiterum in quodam monasterio , extra ipsius diœcesin
 in Palestina sito , ordinasset , hoc ille se jure egisse defen-
 dit , quod in casu necessitatis quilibet Episcopus in qualibet
 totius Ecclesiæ parte officio suo fungi queat : Nam etsi , ait ,
 singuli Ecclesiarum Episcopi habent sub se Ecclesias , quibus
 curam videntur impendere , & nemo super alienam mensu-
 ram extenditur ; tamen præponitur omnibus caritas Christi ,
 in qua nulla simulatio est : nec considerandum , quid factum
 sit , sed quo tempore , & quo modo , & in quibus , & quare
 factum sit . Ita potestatis & juris sui Episcopalis exerci-
 tium in aliena Diœcesi defendit EPIPHANIUS ad Joann.
 Hierosolymit. Tom. II. Opp. pag. 312. b. In Arii Ale-
 xandrini causa OSIUS Cordubensis , Hispanus , judex &*

ar-

arbitrè sedet in Synodo Alexandrina . ATHANASIUS , in Tyria ab Orientalibus damnatus , ab Occidentalibus in Sardiceni abfolvitur . CHRYSOSTOMI curam pro conversione hæreticorum & idololatriarum , ad omnes homines & ad plures provincias fe fe extendentem , latè enarrant Antverpienfes Hagiographi *Tom. IV. Septemb. pag. 526. feqq. tot. §. 41. & pag. 642. §. 73.* Idem in Concilio Conftantinopolitano Afaticorum Epifcoporum , nihil ad fe pertinentium , caufam tractat ; laboranti Ephefinæ Ecclefiæ fuccurrit , & ordinato ibi Epifcopo , Afæ Ecclefiæ reformat ; unde non fuam tantum , fed & aliorum univerfas Ecclefiæ curaffe dicitur . CYRILLUS Alexandrinus in Neftorium infurexit . Petrum Mongum Alexandrinum Præfulem damnavit ACACIUS Conftantinopolitanus . Et quæ funt innumera ejus generis alia , quorum nonnulla etiam videri poffunt apud Remigium Cellier *Hift. des Auteurs Ecclefiæftiques Tom. VII. pag. 282. & feq.*

[4] Hoc igitur fenfu potestas Epifcopi *Eugubienfis* tam latè fe extendebat , quàm Epifcopi *Romani* , & Epifcopus *Rhegiensis* æque totius Ecclefiæ Epifcopus erat , ac *Conftantinopolitanus* ; ex quo nullus officii Epifcopalis actus fit , quem non quisquis eorum , *exigente neceffitate* , fine ulla difpenfatione , potuiffet peragere : fcilicet , uti jam diximus , in rebus ad fidem fpectantibus , & quæ cum hac magis neceffariam connexionem habent ; qualis inter alia eft obfervatio Canonum fubftantialium ; quæ enim extra hæc ad folam Ecclefiæ politicam (quæ fine præjudicio unitatis Ecclefiæ in diverfis diœcefibus diverfa effe poteft) pertinent , in his nihil unquam erat , aut effe poteft , aliis in aliorum diœcefibus commercii aut curæ , fed fuæ folius diœcefeos negotiis quemque intentum effe oportet .

(5) Denique egregiam illam & planè Apoftolicam omnium Ecclefiarum follicitudinem non in remotiffimis tantum sæculis intuemur in Cypriano , Chryfoftomo , Ambroffio , aliisque aureorum temporum Epifcopis ; fed ne inter pofterioris

rioris etiam ævi Antistites defuere, qui sicuti hæredes erant officii & potestatis Apostolicorum illorum vitorum, ita & essent zeli eorum imitatores. Vide inter alia Vitam Bartholomæi de Martyribus *Lib. II. Cap. 2.*

- (6) Quamvis sæpe haud levem zelum pro decore domus Dei ejulque exaltatione in aliis quoque Dei servis, uti in Hieronymo, Bernardo &c. æque ac in Episcopis videamus, multum tamen abest, ut eadem ab illis, quæ ab his, aut potestate, aut auctoritate præstita intelligamus. Certè non omnibus Presbiteris, sed omnibus & solis Apostolis atque Episcopis dixit Christus apud Marcum Cap. 16. *Euntes in mundum UNIVERSUM prædicare Evangelium OMNI CREATURÆ.* Et apud Mattheum Cap. 20. *Euntes docete OMNES GENTES.* Add. infra Cap. VII. §. 3.

§. II.

Non omnia, quæ Romani Pontifices in aliorum diœcesibus gessere, præcise vi Universalis Primatus egisse, aut sua auctoritate perfecisse censendi sunt.

Si itaque Episcopatus omnium ita *pro indiviso* communis existit, ut, quantum ad substantialia fidei, etiam post divisionem diœcesium quilibet Episcoporum in defectu aliorum eam factam salvamque statuere teneatur: multo magis, imò primario, subsidiaria hæc cura tenebit Primatem; adeo, ut quæ hac in parte in quovis alio Episcopo levior fortasse culpa omissionis videri posset, ea in Capite longè gravior futura sit, non solum *coram Deo*; sed etiam *coram Corpore Ecclesiæ*, cui & ipse Primas de gravi negligentia, in sublimi munere admissa, respondere tenetur. Quare quæ Romanus Pontifex sæpe legitur fecisse extra fines suæ diœceseos, provinciæ, quin & sui patriarchatus, pro sustinenda fide, pro reprimenda hæresi, pro Canonum universalium manutentione & executione, (de quibus egimus *Cap. II. §. 7.*) ea ex prædictorum norma multum ab-

sunt,

sunt, ut in agente specialiozem & propriè dictam *jurisdictionem* aut supponant, aut involvant. Interim facillimum est, ut hæc minus peritis, aut parum attentis fiant occasio erroris, quo firmiter tenent, sine supposita in agente *ordinaria* & *immediata* in omnibus diocæsisbus *jurisdictione*, talia tractari haud potuisse.

(1) In quavis societate singulis ejus membris jure naturali incumbit obligatio procurandi observationem legum communium. Quoniam verò in communibus his obligationibus idem evenire solet, quod in communi bonorum seu jurium possessione, ut scilicet hæc communiter negligantur; hinc convenit, ut in omni societate unus præcipuè ferat onus, reliquis ex officio intendendi, & legum executionem urgendi. Justum est, ut qui hoc onere gravatur, reliquis præferatur honore, loci præminentia, imò auctoritate dicendi. Hi ei honores attribuuntur, non tam ut laboris præmium, quam ut pondus addant admonitionibus illius, a quo procedunt.

(2) Hac ratione specialior est obligatio Romani Pontificis, seu Capitis Ecclesiæ, se se objicendi irremediabilibus in eam erroribus & vitiis, tanquam a quo Ecclesia etiam neglectæ hac in parte imitationis rationem poterit exigere. Hoc sensu intelligendum illud GREGORII: *Cunctos Christianos, ubi peccant, Sedis Apostolicæ correctioni subiectos esse*. Adde Cap. V. §. 4. n. 9. v. *Al primum*.

(3) Huc quoque pertinet jus illud Primæ Sedis in gravioribus Ecclesiæ negotiis præeundi, seu primam sententiam promendi, etiam extra Concilium, quam deinde aliæ Ecclesiæ, sive expresse, sive tacitè, plerumque sequuntur; in quo Ecclesiarum consensu seu conspiratione negotii perfectio consistit. De hoc egimus latius Cap. II. §. 8.

Atque hæc *PRIMA* causa erroris, quo plura vel tanquam genuini effectus Primatus accipiuntur, quæ tamen per se omnibus Episcopis communia sunt: vel a Primatu qui sem inchoantur, suam tamen vim & robur ab omnibus Ecclesiis obtinent.

§. III.

Varia etiam præter vel contra statuta Canonum in alienis diœcesibus acta leguntur, quæ in exemplum trahi non debent.

Nonnulla ex speciali privilegio & prærogativa exercebantur, quæ ultra fines privilegii extendi non possunt.

ALTERA cautela est, ut non à factis, sed à Jure normam in hac materia sumamus. Negari equidem non potest, existere etiam exempla, quibus Romani Præfules majori libertate usi, tantumdem ferè auctoritatis & potestatis in alienis diœcesibus exercuerint, quantum proprii harum Ordinarii. At non debet de genuina Pontificum potestate judicari *ex illa*, quam exercebant eo tempore, quo hæc nullis credebatur circumscripta limitibus; venit ea potius commensuranda ex actis Conciliorum, ex sententia Doctorum Ecclesiæ, ut plurimum etiam ex proprio Pontificum judicio: sed illo, quod de suis juribus ferebant *ante tempora ignorantia*.

Multò minùs à particulari jure aut privilegio, etiam legitimo concludi potest aut debet ad jus universale. Exercuit Romanus Pontifex etiam in purioris Disciplinæ sæculis jus ad Clericatum, sive ad Ordines Sacros promovendi quorumcunque Episcoporum diœcesanos. Hoc jus etiam exprimitur & stabilitur in Decreto Gratiani *Caus. IX. Quest. 3. Can. 20. & 21. item Caus. XVI. Quest. 1. Can. 31.* Quid facilius iis, qui fundandæ Monarchiæ Ecclesiasticæ totâ mente incumbunt, quàm hoc interpretari & accipere tanquam effectum & fructum juris diœcesani universalis? Et tamen ed referri minimè debet; quandoquidem constat, simile jus intra fines sui respectivè Primatus aut Patriarchatus competiisse Episcopo Carthaginensi tanquam totius Africæ Proconsularis Primati, Patriarchæ Constantinopolitano, aliis item primariarum Sedium Episcopis; quibus certò nullum jus diœcesanum competiit in provinciis & Episcopatibus.

ad

ad suum Primatum pertinentibus. Vide hæc egregiè deducen-
tem Franciscum Hallier *Tract. de sacris Electionibus & Or-*
dinationibus pag. 650. seqq.

(1) Hodie non tam in facili est veros fines Romani Primatus
& jurium ei annexorum determinare. Provenit hæc diffi-
cultas ex eo, quod recentiores Theologi & Canonistæ
Gratiani & Isidori asserta non satis distinxerint ab eo, quod
circa eundem Primatum est *Juris Divini*, aut primæ ac
legitimæ institutionis. Romæ & in locis huic Curiaæ cum
excessu addictis, creditæ fuerunt Ultramontanorum præten-
siones esse antiquissimæ, Papamque *semper* usum fuisse
prærogativis ei seriùs attributis; sicque Primatus, quate-
nus *ex Jure Divino* est, fuit confusus cum novellis opi-
nionibus & doctrinis, quæ ex multis singularibus juri-
bus, partim veris, partim suppositiis, unum Sy-
stema, idque Monarchicum, constantes, Pontifici per
deductas inde consequentias infinitam potestatem adjiciunt.
Itaque si regimen Ecclesiasticum ex & in vero ac genuino
suo itatu æstimare, atque in convenientem Deoque placitum
ordinem velimus reponere, omnia providè dissecanda,
singulæque politici hujus ædificii partes separatim spe-
ctandæ erunt, antequam ea in unum corpus coalescere,
nobisque vera cum falsis, apta cum ineptis in una mixtura
repræsentari patiamur.

(2) Quod diximus de jure primariarum sedium alienos Cleri-
cos ordinandi, non sic accipiendum est, ac si earum Epi-
scopis licitum liberumque fuisset aliorum diœcesanos ad
servitium peregrinarum ecclesiarum destinare & consecrare;
sed sicuti nemo ordinabatur nisi ad officium certæ ecclesiæ
obtinendæ quod nunc *beneficium* vocamus, ita Romano Pontifici,
Primatibus, & Patriarchis solum per mittebatur præter vel
contra communem regulam (de qua nos infra *Cap. VII.*
§. 3. n. 1.) ex alienis diœcesibus Clericos deligere, eosque
Patriarchalis seu Primatialis suæ Ecclesiæ (quam reliqua
Romani esse, adeoque delectu Cleri præminere
dece-

decebat) ministerio volentes adscribere . Hæc multum
abstinet ab exercitio propriæ & ordinariæ jurisdictionis in
alienis diocæsis .

§. IV.

*Antiqua ratio excommunicandi , ejusque jus , non
erant effectus jurisdictionis respectu
excommunicati .*

TERTIUM, quod sub specie vel opinione jurisdictionis uni-
versalis propriè dictæ in errorem facilè inducere potest , est mo-
dus communicandi & respectivè excommunicandi , inter Roma-
nam & alias Ecclesias olim servatus . Communio illa Ecclesia-
rum duobus præcipuè modis innotescebat : Primò ex litteris
communione , quas ad se scribebant invicem . Secundò ex be-
nigna susceptione eorum , qui ab externis Ecclesiis veniebant , &
concessa eis communione . Quoniam verò fieri vix poterat ; ut
singulæ Ecclesiæ mutuo sibi commercio notæ essent , idcirco
magnæ quædam Sedes eligebantur , per quas Ecclesiæ inter se
communicabant . Sic Ecclesiæ Orientis cum Occidentalibus
communicare censebantur , quando communicabant *Antiochæno*
Patriarchæ , qui junctus erat communione cum *Romano* , cui specia-
liori nexu adhærebant Occidentales . Ita etiam *Ægyptii* per *Ae-*
xandrinum communicabant cum *Romano* ; & Occidentales omnes
cum Orientalibus & *Ægyptiis* itidem per *Romanum* , quem S.
BASILIUS Epist. 239. propterea Occidentalium *Coriphæum* no-
minat . Verba S. Basilii sunt : *Ego ipse circa communem formam*
ad eorum (Occidentalium) Coriphæum scribere volebam . Hoc
sensu **OPTATUS MILLEVITANUS** , ut se & suos cum omnibus
universi orbis Ecclesiis communione junctos demonstraret , ait ,
se suosque cum Siricio Papa communicare , *cum quo* , inquit ,
totus orbis commercio Formatarum in una communionis societate
concordat . Eodem in negotio S. AUGUSTINUS Epist. 162.
ait *Cæcilianum Romanæ Ecclesiæ & cæteris terris per litteras com-*
municatorias esse conjunctum . Nec aliter accipienda illa S. CY-
PRIANI Epist. 52. verba , ubi *scripsisti etiam* , ait , *ut exemplum*
S *carun-*

earundem Litterarum ad Cornelium Rom. Pontificem transmittentem, ut sciret te secum, hoc est, cum catholica Ecclesia communicare. Hoc pariter sensu scripsere PATRES CONCILII AQUILEJENSIS anni 381. ad Gratianum, Valentinianum, & Theodosium A. A. A. apud Harduinum Collect. Concil. Tom. I. col. 837. : *Totius orbis Romani Caput Romanam Ecclesiam, atque illam sacrosanctam fidem Apostolorum ne turbari sineret, obsecranda fuit Clementia vestra. Inde enim in omnes veneranda communionis jura dimanant.* Agebatur in hac Epistola de Ursino Antipapa, qui Romanam Ecclesiam turbare non cessabat. In alia mox sequenti Epistola eorundem Patrum ad eosdem Augustos ibid. col. 839. in negotio Paulini & Flaviani, de Antiochenæ urbis cathedrâ contententium : *petimus, inquit, Vos, clementissimi & Christiani Principes, ut & Alexandria Sacerdotum Catholicorum omnium Concilium fieri censeatis, qui inter se plenius tractent atque definiant, quibus impertienda communio, quibusque neganda sit. Nam etsi Alexandrinæ Ecclesiæ semper dispositionem ordinemque tenuerimus, & juxta morem consuetudinemque majorum ejus communionem indissolubili societate servemus: tamen ne aut aliqui videantur esse posthabiti, qui & pacto, quod stare volumus, communionem nostram rogarunt, aut ullius pacis & societatis fidelium neglecta compendia; id obsecramus, ut cum inter se cætu pleniore tractaverint, etiam auxilia decretis Sacerdotalibus Vestræ Pietatis aspirent, & nobis deferri ad notitiam censeatis, ne titubanti nutemur affectu &c.* Sic Romana Ecclesia erat quidem punctum in quo, & per quod reliquæ Ecclesiæ inter se communicabant; se vel ipsa hæc communionis jura & communicandi modi regebantur Regulis, non à Romana, sed ab *Universali* Ecclesia dictatis. Vid. Epistolam Concilii Africani ad Cælestinum Papam an. 425. apud Constantium col. 1060. n. 2. nec non col. 1062. n. 5. ibique not. 9. Huic Ecclesiarum *Communioni* opposita est earundem *Excommunicatio*. Cum enim quædam Ecclesiæ, aut ejus Episcopus in doctrina vel disciplina alterius Ecclesiæ, ejusve Episcopi perversum quid esse arbitrabatur, tunc Nuntium ejus communioni mittebat vel datis litteris, vel rejectis a sua communionem iis, qui inde veniebant. Hac ratio-
ne

ne Ecclesia Romana , quæ propter Primatum sui Antistitis est *Centrum unitatis* , cujusque Episcopus cæterorum omnium *Caput* constitutus est , ut schismatis tollatur occasio , alias Ecclesias sæpe excommunicabat : scilicet, ut quisquis alius Episcopus Episcopum , aut Ecclesiam , sive vicinam , sive longissimè distitam , abque ulla jurisdictionis specie , vel umbra .

(1) Multa percurrentibus Historiam Ecclesiasticam obveniunt hujus excommunicationis exempla . (a) S. CYRILLUS Alexandrinus in Epistola ad Cælestinum Papam Parte I. Concilii Ephesini Cap. XIV. in Collectione Labbæi hisce sanctum Pontificem alloquitur : *Non prius autem illius (Nestorii) communionem palam aperteque deserimus , quàm hæc ipsa pietati tuæ indicaremus . Digneris proinde , quid hinc sentias , præscribere ; quo liquidò nobis constet , communicare ne nos cum illo oporteat , an verò liberè ei denuntiare , neminem cum eo communicare , qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet ac prædicat . Porro tuæ integritatis mens , & super hac re sententia , piissimis Deoque devotissimis Macedoniæ Episcopis , nec non totius Orientis Antistitibus perspicuè per litteras exponi debet . Nam cupientibus illis ansam dabimus , ut omnes uno animo in una sententia persistant , re-ctæque fidei , quæ jam impugnatur , opem ferant . Cæterum ultimum de fide Nestorii judicium demum ab Ephesina Synodo prolatum est . (b) S. EPIPHANIUS Hæresi LXVIII. quæ est Melitianorum , num. 8. Id quod , ait , *Ursatii & Valentis confessione postea declaratum est , cum pœnitentia ducti Julio Romano Pontifici libellos obtulerunt , quibus errorem suum deprecabantur . Calumniam , inquietabant , contra Papam Athanasium struximus : tu verò ad communionem & pœnitentiam nos admitte .* [c] S. CHRYSOSTOMUS , postquam accepit latam in se à Theophilo Alexandrino & à Synodo ad Quercum exauctorationis sententiam , confugit ad Innocentium I. his ad ipsum verbis scribens : *Obsecro , ut scribas , quòd hæc tam iniquè facta , & ab una solùm parte , absentibus nobis , & non declinanti-**

bus judicium, non habent robur, sicut neque sua natura habent: illi autem, qui adeo iniquè egisse deprehensi sunt, pœnæ Ecclesiasticarum legum subjaceant: nobis verò, qui nec convicti, nec redarguti, nec habiti ut rei sumus, litteris vestris & charitate vestra aliorumque omnium, quorum scilicet & antea societate fruebamur, frui concedite. Vide infra Cap. V. §. 8. n. 2. ubi etiam de excommunicatione Occidentalium adversus Orientales, qui eis subjecti non erant. Pertinent hæc primariò ad communionem cum Romano Pontifice, & respectivè excommunicationem, de qua hic tractamus. Porro similia eadem occasione S. Joannes Chryostomus petiit à Venerio Mediolanensi, & Chromatio Aquilejensi.

- (2) Attamen si Romanus Pontifex sine legitima causa excommunicationem ferret, totaque Ecclesia aut magna ejus pars judicaret, eam decerni non debuisse, tunc excommunicatus ab illo pro schismatico habendus minimè esset, dummodo animum retineret servandæ cum eodem Pontifice, tanquam Primate, unitatis, & ad recuperendam ejus communionem totis viribus allaboraret. Hinc nemo Cyprianum & Africanos Antistites, licet à communione Stephani Papæ vel actu pulsos, vel jam jam pellendos, ab Ecclesia alienos esse, aut futuros fuisse, pronuntiabit. Idem est de Firmiliano, Meletio, Cyrillo & aliis Orientalibus. Sed de his amplius tractabimus infra Cap. 6. §. 9. nec non Cap. IX. §. 7. Cæterùm nemo ignorat, validitatem & effectum Excommunicationis *Juris* sive *Canonis* dependere à validitate & obligatione legis. Vid. Suarez de *Censuris* *Disput.* 4. *Sec.* 6. n. 4.

- (3) Hæc hæctenus de excommunicatione respectu non subditi. Quantum autem ad eam, quæ à particulari aliqua Ecclesia ejusve Episcopo in sibi subjectum seu proprium suum diocesanum fertur, ejus effectus nihilominus ex Canonum dispositione se se ad universam extendit Ecclesiam, ita ut à suo Episcopo excommunicatus ab alio recipi non debeat.

Sic

Sic statuunt Canones Apostolici 12. & 33. Conc. Nicæn. *Can. 5.* Concil. Sardic. *Can. 16.* Concil. Elvirian. *Can. 53.* &c. Hujus Disciplinæ illustre exemplum dedit Ecclesia Romana (quæ non minùs his Canonibus tenetur , quam aliæ) in Marcione , qui ab Episcopo eodemque parente suo excommunicatus Romam confugit , sperans se ibidem in communionem recipiendum ; sed respondit ei ejusdem Urbis Clerus apud EPIPHANIUM Hæres. 42. : *Nobis injussu venerandi patris tui facere istud non licet ; una siquidem fides est , & una animorum consensio.* Eâdem ratione SIRICIUS Papa Epistola X. ad Gallos Episcopos n. 19. apud Constantium pag. 699. *aut removeantur quibus indignè ordo collatus est , aut ad nos nomina eorum deferantur ; ut sciamus à quibus nos abstinere debeamus.* Hoc dedit ansam viris eruditis sustinendi , quod Papa , & quilibet Episcopus legitimè excommunicans , id nomine & vice totius Ecclesiæ agat . Sic Almainus de *Autorit. Eccles. Cap. VII. Resp. ad 3. larg. Tom. II. Gerson. col. 997.*

„ Episcopus particularis non solum gerit vices suæ diœce-
 „ sis in ordine ad populum sibi commissum ; sed etiam to-
 „ tius Ecclesiæ universalis in ordine ad eundem populum ;
 „ alias non posset aliquem *simpliciter* excommunicare , ut
 „ bene arguit Scotus in IV.

Qualitas Sedis PATRIARCHALIS , Romæ ad hærens , saepe cum Universali Primatu miscetur , & errores generat .

QUARTO loco ad devitanda *equivoca* minimè præmit-
 tendâ in Romano Pontifice qualitas *Patriarchæ* , quam per Occidentem exercebat super tot Metropoles , antiquitate , urbium celebritate , dignitate Sedium , nec non Sanctitate primorum Episcoporum illustres ; quarum fides , uti jam dictum , æstimabatur ex illa *Patriarchæ* , ad quem eæ referebant ; adeo , ut non
 ab

ab *Occidentalibus* solum haberentur Romanorum Pontificum decreta fidei pro orthodoxis, sed & ab *Orientalibus* reputarentur tanquam declarationes totius *Occidentis*. Eo sensu S. AUGUSTINUS scribens adversus Julianum, & S. HIERONYMUS contra Vigilantium, provocant ad auctoritatem Præfulis Romani, cujus sententiam tanquam iudicium totius Ecclesiæ Occidentalis proponunt. Eodem pariter animo INNOCENTIUS PP. II. voluit decreto Romanæ sedis reverentiam haberi, utpote munito omnium Ecclesiarum Occidentis, quibus præsidebat, suffragio.

GRATIANUS agens *Dist. XXII. de Ecclesiis*, quæ inter *Majores* habendæ sunt, *Can. 6.* refert Canone n. 36. Concilii Constantinopolitani II. vulgò in *Trullo* his verbis: “Renovantes Sancti Constantinopolitani decreta Concilii, petimus, ut Constantinopolitana Sedes similia privilegia, quæ *inferior* Roma habet, accipiat, non tamen in ecclesiasticis rebus magnificetur ut illa: sed hæc secunda post illam existens, prius, quam Alexandrina Sedes, numeretur, dein Antiochena, & post eam Hierosolymitana. “ Legitur in hoc Trullano Canone per Gratianum *inferior* Roma, pro *senior* Roma. Itaque secundum hunc Canonem, tum juxta Novellam Justiniani 23. *quinque* numerantur & revera sunt per universam Ecclesiam Patriarchæ, scilicet *Romanus, Constantinopolitanus, Alexandrinus; Antiochenus & Hierosolymitanus*. Romana Sedes in *Can. 21.* Concilii VIII. sub Adriano II. habiti anno 869. relato eadem *Dist. XXII. Can. 7.* adhuc expressè recensetur inter Patriarchales. Interim Canonistæ sensum Romanum Pontificem è numero & ordine Patriarcharum expunxerunt, atque ita horum tantum quatuor numerarunt; quos tandem secutus est INNOCENTIUS III. in *Cap. 23. X. de Privilegiis*, ubi antiqua Patriarchalium Sedium privilegia renovans, *quatuor* duntaxat expressit tanquam Patriarchales, Romanam inter eas nequaquam reponens, sed de hac dicens: *Quæ disponente Domino super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet principatum, utpote Mater universorum Christi fidelium & Magistra*. Itaque mirum videri non

non debet, si abolito tandem Romani *Patriarchatus* titulo & jure, omnia olim in *Occidente*, id est intra fines *Romani Patriarchatus*, à Romanis Præsulibus gesta, deinceps habita fuerint quasi acta *jure Universalis Primatus*, qui in divina institutione suum habet fundamentum,

(1) Notus est Canon. XXVIII. Concilii Chalcedonenfis: *Antiquæ Romæ throno, quod Urbs illa imperaret, Patres haud immeritò privilegia tribuerant; & eadem consideratione moti 150. Dei amantissimi Episcopi sanctissimo novæ Romæ throno equalia privilegia tribuerunt, rectè judicantes &c.* Fuit hic Canon scopulus, ad quem Protestantes alliserunt. Videntes hi ex hoc Canone, Romanis Pontificibus certa quædam privilegia à Patribus concessa, existimarunt, his privilegiis *Primatum ipsum* contineri, proinde hunc non esse *juris Divini*, sed humanæ concessionis. Provenit ille error ex malè intellecto Canone, in quo non agitur de *Primatu* Papæ, sed de jure ejus *Patriarchali*, uti solidè demonstrat Du Pin de *Antiqua Ecclesiæ Disciplina Dissert. I. §. 11.*

(2) Utcunque autem extensa sint *Patriarchatus Occidentalis* privilegia, uti & aliorum Patriarcharum jura, certum est, eos esse *humanæ institutionis*, hancque dignitatem Romano Episcopo obvenisse *sine præjudicio*, aut alteratione illius, quam ferebat tanquam Caput Ecclesiæ *ex jure Divino*. Tantum autem abest, ut officium Patriarchæ jura dignitati & muneri Episcopali propria minueret, ut illud potius ad horum tutelam institutum noscatur. Neque tamen negandum, quod successu temporis confusa fuerint utriusque officii jura, multaque existimata à *Primo universalis Ecclesiæ Episcopo* facta, quæ reapse *Patriarcha Occidentis* gesserat.

(3) Damus hujus æquivoci exemplum, ex pluribus unum, idque cæteris extantius: Variæ Spuriæ Decretales, à nobis alibi referendæ, Romano Pontifici tribuunt *plenitudinem potestatis*, dum interim reliquos Episcopos tantum in *partem*

partem sollicitudinis vocatos esse volunt . Possent illæ fundamentum videri habere in Epistola XII. S. LEONIS Pape apud Gratianum *Caus. III. Quæst. 6. Can. 8.* in qua suo per Illiricum Vicario , Thessalonicensi Episcopo , in fine scribit : *Vices nostras ita tuæ credidimus Charitati , ut in partem sis vocatus sollicitudinis , non in plenitudinem potestatis .* Verum agitur hic apertè de potestate *Patriarchali* , quam eo tempore , id est , sæculo V. , Romanus Pontifex per Illiricum obtinuit , uti observat , & pluribus probat Petrus de Marca *de C. S. & I. Lib. V. Cap. 26.* Itaque non loquitur LEO P. de *potestatis plenitudine* , quasi ex Christi ordinatione hanc per *omnes Ecclesias solus* habeat Romanus Episcopus , cæteri verò per orbem Antistites ab eo tantum vocati sint in *partem sollicitudinis* . Add. *Cap. seq. §. 1. num. 2.*

[4] S. HILARIUS iis , qui una fidei communionem ac societate cum Gallis copulabantur , Librum de Synodis scribens , cum iisdem Germaniæ primæ & secundæ , Britanniarumque Episcopos recenset . His si adjungantur variæ Illirici provinciæ , quas INNOCENTIUS *Epist. 13. n. 2.* suam in eas vicem Rufo committens recenset (nempe Achaiæ , Thessaliæ , Epiri veteris , Epiri novæ , & Cretæ , Daciæ Mediterraneæ , Daciæ Ripensis , Moesiæ , Dardaniæ & Prævali Ecclesiæ ;) dioceseon , quæ ad Romanum Patriarchatum attinent , satis accurata habebitur enumeratio . Ità , & rectè Petrus Constant *ad Epistolas Rom. Pontificum pag. 855. not. e.*

(5) Quando agitur de institutione & certis prærogativis *Sedium Patriarchalium* , dubitari nequit , quin ejusmodi Sedium , & jurium eis attributorum , institutio pro bono Ecclesiæ mutari , ampliari , vel etiam restringi possit . Hoc agnovit Bellarminus *Lib. II. de Concil. Cap. 8. Opp. Tom. II. col. 96. et lit. Col.* dicens : “ Decretum de honore Sedium patriarchalium , sicut à Concilio Nicæno factum fuerat , ita poterat ab alio mutari .

§. VI.

APOSTOLICÆ Ecclesiæ dignitas , Romanæ præcipuè competens , & SANCTITAS Episcoporum ejus , magnam illi auctoritatem conciliavit , sed nativi Primatus juribus nihil addidit .

Idem observandum de qualitate MATRIS & MAGISTRÆ, quæ Romæ respectu Ecclesiarum Occidentis tribuitur .

Titulus & dignitas CAPITIS ECCLESIAE , nec non VICARII CHRISTI , Romano Pontifici propria , absolutam superioritatem non importat .

Pro *QUINTA* ratione seu occasione erigendæ , aut per quandam speciem æquivoci asserendæ , firmandæque sacre Monarchiæ , deprehenduntur serviisse variæ dotes , Romanæ Ecclesiæ communiter attributæ , quas hîc junctim intuebimur : videlicet *Sanctæ , Apostolicæ , Matris & Magistræ* aliarum Ecclesiarum ; quibus addendæ prærogativæ Præsulis in hujus Ecclesiæ cathedra sedentis , quæ sunt *Vicarii Christi , & Capituli universalis Ecclesiæ* . Et imprimis quidem qualitas *APOSTOLICÆ* Ecclesiæ , Romanæ Sedi , præ aliis ab ipsis Christi discipulis fundatis , ea ratione magis propria est , quod ipsa ab Apostolorum *Principe* plantata noscatur . Habet equidem *Traditio* , tanquam *Regula articulorum fidei* , suam in omnibus Catholicis Ecclesiis sedem ; at major semper hujus testimonii fides æstimata fuit in Ecclesiis , quæ ab Apostolis institutæ sunt , & ab his proximè verbum Dei hauserunt , de quo , tanquam ad se per authenticam traditionem delato , eò certius respondere posse creduntur . Maxima autem semper fuit hujus depositi ratio in Ecclesia *Romana* , etiam independentè ab omni Primatu , tanquam fundata à Petro , & non hujus tantum , sed & Coapostoli ejus Pauli verbo ac sanguine irrigata . Hoc singulare decus non modicè illustratum fuit *SANCTITATE* Romanorum Præsulum ; si-

T

qui-

quidem inter omnes , quantumvis illustres , Christiani orbis Ecclesias nulla fit , in qua tot refulserint Episcopi sanctitatis gloria insignes , quam Romana ; nulla autem re magis , quam hac , populorum reverentia conciliatur .

His qualitatibus accedit illa *MATRIS* , quam Romæ promeruit spiritualis generatio plurimarum Ecclesiarum *Occidentis*. Scripsit sub initium sæculi V. INNOCENTIUS I. Papa Epist. XXV. n. 2. ad Decentium Episcopum Eugubinum , *Manifestum esse , in omnem Italiam , Gallias , Hispanias , Africam atque Siciliam , in Insulas interjacentes , nullum instituisse Ecclesias , nisi eos , quos venerabilis Apostolus Petrus , aut ejus successores , constiuerint Sacerdotes* . Quod tamen in sensu accommodo accipiendum esse , dubitari haud potest . Quidquid sit : receptum erat , ut Ecclesiæ Matres *Centrum* essent *unionis* , & ecclesiasticæ communionis , respectu filiarum ; sique natura ipsa duce ac magistra diligimus observamusque eos , à quibus corporis vitam accepimus , nihilo certè minùs admonemur intimo religionis sensu , ut obsequio singulari eos prosequamur , qui nos genuerunt in Christo , atque auctores secundum Deum salutis nostræ fuerunt . Porro quod sub Innocentio I. Romanæ Ecclesiæ fuit attributum , ut esset aut diceretur mater Ecclesiarum *Occidentis* , id succedente tempore ità extensum est , ut sub Innocentio III. eadem *universarum Ecclesiarum* mater appellaretur , quanquam revera & in proprio sensu non esset . Sic legitur in Concilio Lateranensi anni 1215. Cap. 5. *Disponente Domino Romana Ecclesia super OMNES ALIAS ordinariæ potestatis obtinet principatum , utpote MATER UNIVERSORUM Christi fidelium* . Possunt nonnullæ Patrum , præsertim Cypriani elocutiones (quas infra referemus) universalioris hujus maternitatis denominationi occasionem , & ansam dedisse .

Docet insuper ratio , quoties dubitationis aliquid habent leges , ad eos imprimis recurrendum esse pro earundem interpretatione , (maximè ubi hæc ex usu ac traditione accipi potest) à quibus & per quos illæ profectæ sunt . Inde ad Romanam Ecclesiam , tanquam ad fidei suæ alumnam & Canonum inter-

pre-

pretem , è vicinis æque ac remotissimis oris majores nostri confluebant , ut ex ejus tanquam *MAGISTRÆ* sinu seu dogmatum seu legum explicationem plenius haurirent . Unde apparet , quare loco cit. dixerit *INNOCENTIUS I.* *si in his provinciis nemo alius Apostolorum præter Petrum invenitur aut legitur docuisse , oportet eos , qui in illis sunt , hoc sequi , quod Ecclesia Romana custodit , à qua eos principium habuisse non dubium est .*

Chalcedonenſe Concilium Romano Præſuli qualitatem *CAPITIS ECCLESIAE* quoque attribuit in ſua ad S. Leonem relatione : tum exponendo , qualiter ipſe per ſuos Legatos Concilio præſideat , velut Caput ſuis præeſt membris : tum ab eo exſpectando , ut ipſe quædam Concilii decreta probet , ſicut Concilium ejus probavit Literas , hiſ verbis : *Rogamus igitur , & tuis decretis noſtrum honora judicium , & ſicut nos CAPITUM in bonis adjecimus conſonantiam , ſic Summitas tua filiis , quod decet , adimpleat .* Adde Leg. 7. & 8. Cod. de Summa Trinit. Inſuper *VICARII JESU CHRISTI* nominantur Pontifices ; idque imprimis ab Episcopis & Presbiteris , qui cum *GELASIO* Papa ad cognoscendam Miſeni Episcopii cauſam confederunt , *Gelaſ. Epist. XXVII. n. 15.* Deinde in Decretalibus *Cap. 2. & 3. §. 2. de Translat. Epif. nec non Extravag. 3. §. Nos itaque Joannis XXII. de Verb. Signif. &c.*

Verum hic obſervandum , quod circa omnia hæc & generatim notavit *Andreas Duvallius de ſuprema Rom. Pontificis poteſtate Part. IV. Quæſt. 7.* qui Ultramontanorum ſententiis egregie addictus , ac præcipuus *Richerii* æmulus , licet Doctor Sorbonicus , Romanis minus ſuſpectus videri debet . Sic autem ille : “ Concilium Florentinum auctoritatem Papæ ſupra Concilium , non definiit , etſi definiat eum eſſe *Chriſti Vicarium* , totius *Eccleſiæ Caput* , & à Chriſto ipſi traditam poteſtatem , *regendi univerſalem Eccleſiam* : Quod nemo eorum , qui contra ſentiunt , negat . Illius enim poteſtatem in Eccleſiam univerſalem ubique locorum diſtuſam , ſive in omnes & ſingulas orbis particulares Eccleſias , admittunt ; & omnium Chriſtianorum *Patrem & Doctorem* eum agnoſcunt : ſed contendunt ,

„ Concilium Florentinum non propterea definivisse , eum in
 „ Ecclesiam Universalem , quatenus est legitimè congregata , &
 „ in Concilio aliquo per suos Prælatos generaliter unita & con-
 „ sentiens , potestatem habere .

Cæterùm nihil facilius est , quam ut honorata undique in
 Romana Ecclesia qualitas *Matris & Magistræ* , atque in eo , qui
 eidem Ecclesiæ preest , auctoritas *Capitis universalis Ecclesiæ ac
 Vicarii Dei* , in tenebrosis sæculis , atque in concursu tot alia-
 rum ansarum amplificandæ potestatis , quas hoc Capite enume-
 ramus , minus cautos in transversum agat , cum vel in hodierna
 harum rerum luce Romani nondum desinant , has expressiones
 in favorem prætensæ suæ Monarchiæ captare .

(1) Sedes feu Ecclesiæ *APOSTOLICÆ* non una ratione dicun-
 tur . (a) Romana Sedes *Apostolica* appellatur per excellen-
 tiam : quia à principibus Apostolorum fundata , & utrius-
 que sanguine consecrata fuit . (b) Alexandrina & Antioche-
 na : quia post SS. Petri & Pauli prædicationem Christianum
 in hac nomen primum exortum est ; illa per S. Mar-
 cum Petri discipulum fundata . (c) Ecclesiæ , quæ ab aliis
 Apostolis fidei semina acceperunt , aut ab eis sunt admini-
 stratæ : hoc titulo Hierosolymitana Sedes Apostolica appel-
 latur à Theodorito *Lib. 4. Cap. 21.* (d) TERTULLIANO
Lib. de Præscript. Cap. 32. ea est Apostolica Ecclesia , quæ
*evoluit ordinem Episcoporum suorum ita per successiones ab
 initio decurrentem , ut primus ille Episcopus aliquem ex Aposto-
 lis vel Apostolicis viris , qui tamen cum Apostolis perseverave-
 rit , habuerit auctorem & antecessorem : hoc enim modo Ecclesiæ
 Apostolicæ census suos deferunt : sicut Smyrneorum Ecclesia Po-
 licarpum ab Johanne collocatum refert . [e] Illa quoque ab
 eodem Tertulliano cit. *Lib. Cap. 20.* *Apostolicæ* deputan-
 tur , ut soboles *Apostolicarum Ecclesiarum* , quæ ab Ecclesiis
 per Apostolos conditis traducem fidei & semina doctrinæ mu-
 tuata sunt , ut Ecclesiæ fierent . Adde ejusdem Libri *Cap. 36.*
 (f) Videtur denique S. AUGUSTINUS *Lib. II. de doctri-
 na Christ. Cap. 8.* eas Ecclesias Apostolicis accensere , quæ
 Epi-*

Epistolas Apostolicas accipere meruerunt : quales sunt Theffalonicensis , Ephesina , Cotoffensis &c. S. LEO *Epist. LXXVIII. n. 3.* Anatolio auctor est , ut Constantinopolitanæ urbis Episcopatu contentus , suæ se dignitatis finibus concludat , non ambiat altiorem gradum , *nec dedignetur Regiam civitatem , quam APOSTOLICAM non potest facere SEDEM : quæ utique* (inquit eodem sensu GELASIUS *Epist. VII. n. 6.*) *per Canones inter Sedes nullum locum accepit* . Ubi notandum , Apostolicas illas Cathedras veluti per antonomasiam *Sedes* nuncupari . Equidem non diffitendum , illud Romanam inter & reliquas Sedes esse discriminis , quòd hæ privilegia *per Canones* , & Ecclesiastico tantum , eoque humano Jure instituta dicantur obtinuisse ; illa verò , quæ Petri morte consecrata est , totum id retinuerit juris , quod Apostolorum princeps fuerat à *Domino* consecutus . Verùm dum (prout hic) simpliciter & in sensu hætenus enuntiato , agitur de qualitate Apostolicæ Sedis , quæ per se neque sedentem facit infallibilem , neque totius Ecclesiæ Monarcham constituit , abstrahimus hætenus de altera , cum priore necessariam connexionem non habente , dignitate Primatus , ejusque juribus ac effectibus , de quibus alibi abundè differimus .

- (2) Habet utique *SANCTITAS* tam suaves illecebras , ut vel ferocissimos animos , & impia religione obligatos in sui admirationem traducat . Ea etiam ratione eandem inter ansas ampliatae auctoritatis Romanæ referimus ; sed nullum illa jus novum superaddit : quod si daret , quia merè humanum foret , per contraria scandala , illa præsertim Sæculi X. , amissum dici posset . Præclara hæc plurimum Pontificum dos facilem eis accessum , quin & gratiam paravit apud Augustos , qua hi inclinabantur ad eorum decreta , etiam extra ordinem emanata , Imperiali potestate sustinenda . Exemplum damus in S. LEONE M. cui difficile haud fuit , cum ei per sub- & obreptiones prævento (quod agnoscit Baronius *ad annum 445. n. 9.* propositum esset , S. Hilarii Arelatensis potestatem in Galliis pro bono Ecclesiæ (ut ei vide-

videbatur) minuere, à Valentiniano III. Imp. (cujus animum, quo vellet, inclinabat) elicere edictum Gallicanæ Ecclesiæ consuetudini derogans, hoc tenete: *Ne quid tam Episcopis Gallicanis, quam aliarum provinciarum liceat sine viri venerabilis Papæ urbis æternæ auctoritate tentare: sed illis omnibusque pro lege sit, quicquid sanxit vel sanxerit Apostolica Sedis auctoritas.* Sed de hoc negotio pluribus agemus infra Cap. IV. §. 11. n. 2.

- (3) Titulus *MATRIS*, & *MAGISTRÆ* omnium Ecclesiarum, Romanæ demum per Canones in Corpore Juris clausos obligasse, aut saltem in eo sensu, quo serius acceptus est, confirmatus videtur. Primus circa hoc & antiquissimus Canon, ex spuria Epistola Calixti Papæ desumptus, in Decreto Gratiani *Dist. XII. Can. 1.* existens, sequentibus pro fundamento potuit servire. Huic adde alterum *Dist. XXI. Can. 6.* In Decretalibus vide *Cap. 2. circa fin. de Summa Trinit. Cap. 5. de Appellat. Cap. 23. de Privilegiis, Cap. 20. §. Quia de Foro compet.* In Sexto Decretalium *Cap. 5. §. fin. de Pœnis.* In Extravagantibus Communibus *Cap. 3. de Elect.* Verùm hæc Capitula etiam commodè explicantur & propriè spectant ad Romanam Ecclesiam comparatam cum singulis aliis seorsim sumptis, & ut plurimum, saltem in Occidente, ab illa conditis. Sanè ea auctoritate, quæ Christus fuit & est *Magister* discipulorum suorum omniumque fidelium, nec Petrus, nec ejus in Primatu successores, Magistri omnium Ecclesiarum dici debent; hoc enim expressè prohibuit Dominus Matthæi *XXIII. v. 8. seqq.* Quod propriè non potuerit, nec possit Romana Ecclesia dici *Mater Catholica*, id est, *universalis Ecclesiæ*, manifestum est; potiori id jure debetur aliis Apostolicis Ecclesiis, quæ in Oriente ac Palestina primùm coaluerunt, antequam Romanæ civitati fides & Episcopatus inferretur. Hoc imprimis convenit Hierosolymitanæ Ecclesiæ, quæ revera Mater & Matrix omnium Ecclesiarum nuncupatur in Epistola Patrum Concilii Constantinopolitani ad Damasum, Ambrosium, & alios Episcopos Romæ con-

congregatos, in Harduini *Collect. Concil. Tom. I. col. 826.*
 & à Justino Imp. circa annum 514. in Epistola ad Hormif-
 dam apud eundem *Tom. II. col. 1025.* Porro & Paulus Ti-
 tum in Creta Metropolitam instituit, jussitque, ut per Ec-
 clesias Episcopos constitueret, absque quod in his omnibus
 intervenerit, aut necesse fuerit intervenire Petrum. Nec
 Ephesinam, Cæsariensem, Heracleensem, aliasque in Ori-
 ente primarias Sedes Petrus instituit &c. Hinc est, quod
 INNOCENTIUS Papa in Epistola ad Decentium recensens
 provincias, quæ à S. Petro ejusque successoribus fidei suæ
 femina, Ecclesiarumque institutionem debent, nullas nomi-
 net, præter *Italiam, Gallias, Hispanias, Africam atque
 Siciliam, insulasque interjacentes.* Itaque, cum Tridenti-
 num *Sess. VII. Can. 3. de Baptismo*, nec non *Sess.*
XIV. Cap. 3. de Extrema unct. Laudatorum Canonum
 phrasin imitatum, eadem quoque expressione *Matris &
 Magistræ* utatur, id non alio sensu, quam illo, quem mo-
 dò exposuimus, intelligendum erit. De reliquo hæc in
 Tridentino non *declarantur* per decretum fidei, sed *refe-
 runtur* ex communi Juris Canonici usu loquendi. Equi-
 dem jam ante omnia hæc S. CYPRIANUS Epist. 45. ad
 Cornelium scripsit: *rationem reddidisse nos scimus, & hor-
 tatos esse, ut Ecclesiæ Catholicæ matricem & radicem agno-
 scerent ac tenerent; quod de Romana Ecclesia intelligit Ja-
 cobus, Pamelius & alii interpretes; sicut & primà fronte
 accipi debere videri posset. Verùm genuinus sensus Cy-
 priani est, hortatum se esse singulos navigantes, ne parti
 Novati adhærent, ne scisma & divisionem sectarentur,
 sed ut unitatem Catholicam, quam Ecclesiæ Catholicæ ra-
 dicem & matricem appellat, agnoscerent ac tenerent. Dein-
 de quid per Matricem intelligat vir sanctus, apertè decla-
 rat Epistola 71. ad Quintum, ubi, quos, inquit, constar
 hic, hoc est in Ecclesiâ Catholica, baptizatos esse, & à
 nobis ad hæreticos transisse, si postmodum, peccato suo co-
 gnito, & errore digesto AD VERITATEM ET MATRICEM
 redeant, satis sit in pœnitentiam manum imponere.* Hoc

igitur est Catholicum tenere *matricem* in Epistola ad Cornelium, quod hæreticum *redire ad matricem* in Epistola ad Quintum. Quod in formula Professionis fidei, a Pio IV. præscripta, continetur: *Sanc̄tam CATHOLICAM & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem & Magistram agnosco*: id non ita accipiendum est, ac si particularis Ecclesia Romana idem esset, quod Ecclesia Catholica seu *Universalis*, quæ profectò differunt; sed eo sensu, quo prædicatum *CATHOLICÆ Ecclesiæ*, Romæ cum multis aliis Ecclesiis commune, imò tanquam Capiti ferè præcipuum esse, diximus *Cap. II. §. 11. n. 5.*

(4¹) *CAPUT* sanè est Romanus Pontifex universalis Ecclesiæ; verum non omni Capiti competit superioritas propriè dicta in universum Corpus. Dantur Corpora suo Capite superiora, qualia sunt pleraque Capitula, Collegia iudicum, Universitates &c. In *singula* membra an & quid juris seu potestatis competat Capiti Ecclesiæ, distinctè explicabimus, cum de Legibus, Judiciis, Appellationibus &c. acturi sumus. De *universis* semper manebit verum, quod SIXTUS III. in Epistola ad Episcopos per Illiricum consistentes scripsit: *Ut omne corpus capite regitur, ita ipsum caput nisi suo corpore sustentetur, firmitatem & vigorem suum perdit, & non tenet quam habuerat dignitatem*. Cæterum huc confer, quæ de primario Capite Ecclesiæ diximus *Cap. I. §. 8. n. 6.*

(5) Per hoc, quòd Papa sit *VICARIUS CHRISTI*, à simili Vicariatu non excluduntur reliqui Episcopi æque ac ille Apostolorum successores. In eo solum differunt, quòd Pontifex in hoc Vicariatu parem cum Petro partem habeat, adeoque sit *primus Vicarius*, & cæterorum in jam explicato sensu *Caput*. Interim evenit haud difficulter, ut quod sua origine in *reverentia filiali*, in *magistrali auctoritate*, deum in *mero Primatu* fundatum est, post in *imperium sacrum* pertrahatur, atque à multis, dominante ignorantia & ignavia, ut tale agnoscat.

§. VII.

Relationis in gravioribus & dubiis causis , ad Romanam Sedem fieri solitæ , magnum ei auctoritatis pondus addidère .

SEXTUM Pontificiæ auctoritatis augmentum debetur frequentibus illis particularium Ecclesiarum ad Romanam Sedem Relationibus , & inde ad has remeantibus Responsis . Quamvis enim illæ de se minimè sint argumentum *Statûs Monarchici*, nihilominus in hunc sensum paulatim tractæ sunt, postquam Romani Pontifices his Relationibus adueti, eas deinceps *pro jure* postularent . Consuetudo multorum , in difficilioribus negotiis ad Sedem Romanam, tanquam Matrem & Magistram recurrenti, & inde lumen seu consilium accipiendi, talis erat, ut nulum *jus perfectum* Primæ Sedi ad has relationes competierit, quasi ejus consilia necessariò expetenda, & iis acquiescendum visisset ; quanquam postmodum Romani id ipsum *in necessitatem* traxerint . Non ad solum Romanum, sed ad alios etiam magnæ auctoritatis Episcopos, recursus pro accipiendis luminibus & directione sumebantur . Sic ad S. Cyprianum subinde, ab ipsa Romana Ecclesia, similes relationes factæ leguntur : neque ex eo aliqua juris prærogativa pro certa Ecclesia desumi potest . Theodosius Imperator in *Leg. 45. Cod. Theol. de Episc.* & *Leg. 6. Cod. Justin. de SS. Eccles.* tale privilegium, quale Romanus Episcopus sibi vindicabat, indulgit Constantinopolitano . Verba Legis sunt : *Si quid dubietatis concesserit, id oporteat, non alsque scientia viri reverendissimi sacrosanctæ regis urbis Constantinopolitanæ (quæ Romæ veteris prærogativa letatur) conventui Sacerdotum, sanctoque judicio reservari .* Hinc duo quasi sponte defluunt : *primum* : præteritum Romani Pontificis hac lege *per indirectum* confirmari ; *alterum* : hoc jus Relationum sua origine, tanquam *verum & perfectum jus*, nulli sedi proprium esse ; pressus tamen ab una parte itriusque vindicatum, ab altera verò remissius agnitum ; viam facillè aperuisse ad mutandum *Consilia in Mandata ; Directorium in Imperium .*

- (1) Primus id fecisse videtur INNOCENTIUS I. qui anno 402. Cathedram Petri ascendit. Quid ille de *Majoribus causis*, ex prætenso Synodi statuto & veteri consuetudine, Sedi Romanæ referendis ad Victorium Rothomagensis Episcopum scripserit, videbimus *Cap. seq. §. 1.* Idem in alia Epistola ad Episcopum Nucernum ita differit: *Mirari non possumus, Dilectionem tuam sequi instituta Majorum omnia, quæque possunt aliquam recipere dubitationem, ad nos quasi ad Caput atque ad Apicem Episcopatus referre, ut CONSULTA videlicet Sedes Apostolica, ex ipsis rebus dubiis certum aliquid faciendum pronuntiet.* Idem Papa in Epist. ad Concil. Milevitan. apud Harduinum Tom. I. Concil. col. 1023. *Inter cæteras, inquit, Ecclesiæ Romanæ curas & Apostolicæ Sedis occupationes, quibus diversorum CONSULTA fidei & medicæ disceptatione tractamus &c.* Sicque iteratò sæpèfatas Relationes *Consulta* vocat. Idem facit LEO Papa Epist. 10. ad Episcopos Galliæ pag. 217. *Nobiscum Vestra Fraternitas recognoscat, Apostolicam Sedem pro sui reverentia, à vestræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus esse CONSULTAM.*
- (2) Hac eo tempore utebantur modestia Pontifices, ut non novum jus conderent, sed consulti de *jure constituto* in dubiis responderent; licet, uti mox innuimus, eam Sedi Romanæ jam prærogativam vindicaverit Innocentius I., ut de quætionibus dubiis & majoribus ad eam referri *debere* contenderet. Præterea id curabant atque agebant, ut sua responsa, quæ & *Decreta* vocabant, in aliorum notitiam deducerent, eo fine, ut omnibus norma essent Disciplinæ. Cæterùm observat de Marca de C. S. & I. Lib. VII. Cap. 13. n. 4. *eam Romanis Episcopis mentem non fuisse, cum responsa dabant post consultationes, ut novis leges his responsis præscriberent, aut nova statuta inveherent, sed tantum, ut Christianorum mentes revocarent ad observationem Canonum & antiquæ traditionis, id quod ex Innocentii I. confessione illustrat.*

[3] Hæc auctoritas cum Responsis Romanorum Pontificum tributa esset, consultum visum fuit eadem colligere, ut jus Ecclesiasticum in Occidente certiores haberet usum. Fecit hoc sub initium Sæculi VI. Dionysius Exiguus ad preces Juliani Presbyteri tituli S. Anastasiæ. Constat ejus opus ex Constitutis & Decretis Sedis Apostolicæ Præfulum Syrii, Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Cœlestini, Leonis M., Gelati, & Anastasii; quibus deinde ab aliis, Dionysio posterioribus, alia decreta sub nomine Hilarii & sequentium Pontificum usque ad Gregorium Minorem in hac Collectione addita sunt. Nulla quidem primitus hujus Codicis publica auctoritas; sed ne ea quidem intentione à Dionysio concinnatus fuit; attamen ita hæc Collectio à Romana Ecclesia suscepta & probata fuit, ut à NICOLAO I. *Dist. XIX. Can. 1.* nec non à LEONE IV. *Dist. XX. Can. 1.* omnibusque insequentibus Canonum Collectoribus *Codex Canonum* dicta sit.

(4) Atque ea quidem necdum, aut vix, introducto Jure Isidoriano, hactenus satis moderatè; hoc verò plenius receptò, alia inducta rerum facies. Tunc etenim Episcopis imposita necessitas & obligatio recipiendi & sese conformandi Decretalibus Romanorum Pontificum. Hoc ex fundamento, Sæculo IX. JOANNES PP. VIII. Williberto Colonienti Archiepiscopo Pallium negavit, ita ad eundem rescribens apud Sirmondum Concil. Gall. Tom. III. pag. 520. *Optatum tibi pallium nunc conferre nequivimus, quia fidei tuæ paginam minus, quam oporteat, continere reperimus, cum videlicet in ea nullam sanctarum universalium Synodorum. . . nec DECRETALIVM PONTIFICVM ROMANORVM CONSTITVTORVM secundum morem feceris mentionem; sed nec illam subscriptione munieris, nec aliquem, qui hanc jurejurando firmaret miseris.*

(5) Sed processere ea cum tempore longius. Observat celeberrimus nostri ævi Canonista Barthelius, Antecessor & Procancellarius Wirceburgensis, in *Annotationibus ad Parris*

Engel Jus Canonicum in Proem. pag. 7., qualiter “ usque
 „ ad medium Sæculum XII. rariores adhuc fuerint ad
 „ Pontificem recursiones . At postquam (ait) in hoc
 „ Sæculo invaluit studium Juris Civilis, Pontifices etiam
 „ totum processum forensẽ in Ecclesiam introducere .
 „ Cœperunt etiam tum temporis dispensationes, exem-
 „ ptiones, privilegia, indulta, sub Innocentio potissimum
 „ III., & Alexandro III., qui se *Dominos Canonum* dixe-
 „ runt ; cum antecessores Pontifices se tantum *Custodes*,
 „ *Vindices*, & *Executores Canonum* nominarent ; neque
 „ unquam nisi in pœna post transgressionem Canonis di-
 „ spensaverint . Hinc continuæ supplicationes, consulta-
 „ tiones ad Pontificem factæ, & tot rescripta prodierunt,
 „ ut ex illis ab anno 1150. usque ad annum 1230. sex fue-
 „ rint compilationes factæ, donec tandem Gregorius IX.
 „ suam ediderit, & more approbandi tum consueto ad
 „ Universitatem Bononiensem miserit, illamque publicè
 „ prælegi jusserit . Circa hoc tempus (addit clar. Barthe-
 „ lius) *Ecclesia*, quæ antea hoc tantum nomine compella-
 „ batur, cœpit vocari *Curia Romana*, novaque illa di-
 „ sciplina & politia introducta est .

- [6] Cum Imperator Justinianus displicentiam relationum sibi
 factarum ostendisset, easque Novella CXXV. inhibuisset ;
 Romani Pontifices contraria politica in rem suam usi noscun-
 tur : laudare enim solebant referentes & consalentes, uti
 constat ex multis Capitulis Decretalium Gregorii IX. his
 præsertim, quæ incipiunt : *Quod in dubiis vel Gratum ge-
 rimus* . Habent hæc utique sua motiva, ex ratione Status
 desumpta ; maximè quoad eos recursus, qui plerumque
 libenter sumi amant ab illis, qui onere & vinculo legis sol-
 vi optant . Nemo dubitat de veritate ejus, quod asserit
 Claudius Fleury Instit. Eccles. Lib. 1. Cap. 1. §. 17. nem-
 pe : *Pontificum potentia nulla re magis censeri posse videba-
 tur, quam si dispensationes à Canonum observantia in infi-
 nitum extenderentur, quarum præteritis decem sæculis ad-
 modum circumspæctus usus fuit* . Sed hæc ad insignes se-
 quio-

quioris ævi corruptelas pertinent . Aliter fenfit proba antiquitas . Vid. *Cap. II. §. 7. n. 6. 7.*

- (7) Hæc intelligenda sunt circa præjudicium illarum Relationum, quas *de rebus statum universalis Ecclesiæ tangentibus* ad summum Pontificem faciendas esse diximus *cap. II. §. 6.* Interim necessariæ hæ Relationes potuerunt esse, & verosimiliter fuerunt ansa & occasio aliarum relationum de rebus ad officium Primatis propriè non pertinentibus.
- (8) Magnum Ecclesiæ obsequium præstant, qui operam locant in destruenda vesana illorum securitate, qui sub scuto dispensationum, indulgentiarum, exemptionum, & aliarum ejus generis gratiarum, se immunes putant ab obligationibus communium & genuinarum regularum Disciplinæ ac Morum, quique Romani Pontificis potestatem eo potissimum sine in immensum extollunt, ut in illa præsidium inveniant adversus remorsus conscientiæ, sæculi cupiditatibus seductæ, quæ quandoque velo religionis obducuntur.

§. VIII.

Quæ hinc inde occurrunt figuratæ aut ampullatæ Patrum elocutiones, substantiam rei non mutant .

Genuina Romanæ Ecclesiæ jura, hæctenus relata, (quæ licèt propriis suis limitibus circumscripta, nihilominus de se magna, & omni titulo veneranda esse, nemo negaverit) occasionem dederunt tum Patribus & Scriptoribus Ecclesiasticis, tum ipsis etiam Romanis Pontificibus, ut sæpe de illis illorumque complexu (inter quæ universalis Primatus semper præeminet) amplissimis verbis, præsertim in ætù concertationis, loquerentur & scriberent . Inde novus iterum, & nobis quidem in ordine *SEPTIMUS*, titulus extendendæ Pontificiæ potestatis : id ita ferente humanæ conditionis infirmitate, quæ ægrè intra legitimos fines sese continet . Scilicet à proprio & stricto sensu *Verborum*, nonnunquam generalius, & sine consideratione aut
respe-

respectu ad *determinata* quædam *Jura*, quæ Primatui adhærere ferius prætenfa sunt, prolatorum, argumenta defumuntur, pro eorundem putativorum jurium assertionem & confirmationem. Venit hic omnino ufui, quod in Concilio Florentino Patres Græci Romanis, ex elogiis Patrum concertantibus, opposuerunt: *Quæ honoris causa dicta sunt, in consequentiam trahi non debere.*

- (1) Admodum frequens in Decreto Gratiani, in Decretalibus, nec non in litteris & constitutionibus recentiorum Pontificum, est usus, seu potius abusus, verborum Christi: *Tu es Petrus, & super hanc petram &c. Pasce agnos meos, pasce oves meas; Et Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua &c.* ad stabiliendam universalem Monarchiam sacram, infallibilitatem, jus exclusivum cognoscendi de causis, quas *Majores* dicere placuit &c. Vid. Dist. XIX. Can. 7. Dist. XXI. Can. 2. & 3. Dist. XXII Can. 2. Cauf. IX. Quæst. 3. Can. 14. Cauf. XVI. Quæst. 3. Can. 17. Cauf. XXIV, Quæst. 1. Can. 4. & 15. Cap. 1. de Homicidio in 6to. Extravag. *Unigenitus* de Pœnitentiis inter Communes. Bulla Pii II. de an. 1463. Tomo I. Bullarii pag. 377. edit. an. 1727. &c. Dum Jacobus Pamelius ad S. Cypriani Epistolam 54. Not. 90. pro asserenda excessiva potestate summi Pontificis, qualem ipse credidit, non exiguum numerum falsarum Decretalium attulisset, scilicet Anacleti Epist. 1. & 3. Evaristi Epistolam ad Africanos Episcopos, Alexandri Epistolam ad orthodoxos omnes, Sixti I. & Eleuterii ad Ecclesias Gallicanas, Pii I. ad omnes Ecclesias, Victoris ad Theophilum, Zepherini ad Episcopos Siciliæ, Lucii ad Episcopos Gall. & Hisp. &c. subjungit in fine: *Hi ferè omnes suam sententiam confirmant dicto illo ad Petrum: Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.* Verùm sacros hos textus ad id, pro quo allegantur, evincendum, nimis generales, quinimo planè extraneos esse, patet ex eorum proprio sensu, quem *Civ. I.* dedimus conformiter ad judicia Patrum, & ad praxim primorum sæculorum, quam toto hoc opere fideliter exhibemus.

mus. Si hoc evenit circa ipsum Dei verbum, quis mirabitur similem aut majorem abusum circa scripta Patrum? Ex multis & generalioribus horum dictis, quæ in ambiguum & excessivum sensum in eo, quod hîc tractamus, argumento, trahi possunt, atque solent, pauca pro exemplo elucidabimus, quia omnia recensere gravius, & à nostro instituto alienum foret.

- (2) S. HIERONYMUS in Epistola, labente anno 380. aut circa initium anni 381. scripta ad Damasum, quæ est 14. alias 57. apud Gratianum Caus. XXIV. Quæst. 1. Can. 25. *Ego, inquit, nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communionem confocior. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profusus est. Si quis in arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio. Et postea: Non novi Vitalem, Miletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit: hoc est, qui Christi non est, antichristi est.* Hæc verba, utcumque turgida, probè expressa, aliud non exprimunt, quam communionem illam cum primacia Sede, scilicet Romana, de qua egimus supra §. 4.; hanc Caput esse aliarum Ecclesiarum, & Centrum unitatis, nemo Catholicorum negat. Considerandæ insuper veniunt circumstantiæ temporum, in quibus hæc Hieronymus scribebat. Idem S. Doctor Epist. 16. alias 53. *Hinc, ait, præfidiis fulta mundi Ariana rabies frenit: hinc in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat.* Alii scilicet tres hypostasies, alii unam duntaxat in Deo esse ac dici debere contendebant. In hoc conflictu ac schismate Orientalium, sapienter dicebat Hieronymus: *Cathedræ Petri confocior; si quis Cathedræ Petri jungitur, meus est.* Quem alium consulere tutius tunc potuisset, quàm Romanum Pontificem, cujus præcipuæ sunt in quætionibus fidei partes; quamvis ineluctabile non sit ejus iudicium. Et verò cum testaretur Hieronymus, velle se iudicio Damasi Rom. Pontificis adhærere, non ignorabat cum eo totum Occidentem Ægyptumque conspirare:
- Hære-*

Hæreticum me cum Occidente, hæreticum cum Ægypto, hoc est cum Damaso Petroque condemnent, scribit Epist. 15. alias 77. Damaso scilicet Romæ, & Petro Alexandria Episcopo. Unde intelligi potest illud ejusdem Epistolæ 14. n. 2. *Hic collegas tuos Ægyptios confessores sequor*; adeo ut inter diversas Episcoporum Orientis, in quo debebat Hieronymus, factiones & sectas, Petri Alexandrini, qui ob fidei confessionem è civitate sua pulsus antea fuerat, Ægyptiorumque ei adhærentium fidem sectari se profiteatur. Videtur de cætero Hieronymus hic intendere in edictum Theodosii sub finem mensis Febr. an. 380. datum in *Cod. Theod. Lib. XVI. Tit. 1. leg. 2.* quo iste Princeps eam declarat religionem Catholicam, *quæ Pontificem Damasum sequi claret, & Petrum Alexandria Episcopum.*

- (3) S. AUGUSTINUS Epist. 43. alias 162. *In Romana*, inquit, *Ecclesia semper Apostolicæ cathedræ viguit principatus*. Item Epist. 190. al 157. *M.*, ait, *apud Cæsaream præsentem, venerunt, quo nos injuncta nobis à venerabili Papa Zozimo, Apostolicæ Sedis Episcopo, ecclesiastica necessitas traxerat*. Hic iterum nihil præterquam Universalis Primatus, & huic cohærens jus indicendi Synodos.
- (4) Cum Pelagius & Cælestius adversus Apostolicam doctrinam de Gratia dogmatizare cœ. issent, Episcopi Africa, postquam illos in duabus Synodis provinciarum Carthagenensis & Numidiæ damnassent, Synodales suas relationes miserunt successori S. Petri, ut eorum judicium etiam primæ & Apostolicæ Sedis auctoritate maniretur, atque particularium illarum Ecclesiarum Traditio, cum Traditione Sedis Apostolicæ collata, origini & principio conformior agnosceretur. Id his verbis expressit item S. AUGUSTINUS Epist. 95. in fine ad Innocentium I. scribens: *Utrum noster (Afrorum) rivulus, licet exiguus, ex eodem, quo etiam tuus abundas eminet capite fluentorum, hoc à te probari volumus*. Post hæc S. Doctor, collatione facta, in Romanæ Ecclesiæ doctrinam se universalis Ecclesiæ sententiam inve-

invenisse ratus , non dubitavit asserere , atque repetitis vicibus proclamare , *CAUSAM FINITAM* esse , *Sermone II. nunc 131. de Verb. Apost. cap. 10.* Item *Lib. III. contra Julian. cap. 1.* Et hoc quidem ex eo , quod jam memoravimus , capite , quod ille Libro I. contra Julianum cap. 4. sic refert : *Quid enim potuit vir ille sanctus (Innocentius Papa) Africanis respondere Conciliis , nisi quod antiquitus Apostolica Sedes & Romana , cum cæteris tenet perseveranter Ecclesia ?* Sic itaque in expectatione S. AUGUSTINI causa finita erat , uti aliæ plures hac ratione finitæ sunt ; idque ex ea decisiva ratione , quia Papa responderat , *quod antiquitus Apostolica Sedes cum cæteris tenet perseveranter Ecclesia ;* at quia id ipsum , quod Augustino , non omnibus visum est , sic eadem causa hoc solo Pontificis responso *effectivè & plenè* necdum terminata est : siquidem Innocentio anno 417. defuncto , alia in Pelagianos sub Zozimo in Africa celebrata sunt Concilia , & tandem Ephesina œcumenica Synodo , adversus Nestorium convocata , nedum Nestorianæ hæresis , sed etiam Pelagianæ , uno ore , fuit conclamata damnatio . Vid. *Annati Appar. ad Theologiam Lib. VII. cap. 9. p. m. 633.* Interim illa Augustini verba , *Causa finita est* , adeo iunt ad gustum Cardinalis Orsi & Sociorum ejus , ut ex illis universalem regulam pro quibuscumque causis , per Romanos Pontifices decisam , de sumant , quando e contra illud ejusdem S. Doctoris ad Donatistas , querentes de judicio Papæ Miltiadis : *Restabat adhuc plenarium Ecclesiæ Concilium* , ad unum solum particularem casum pertinere contendunt . Vid. *infra cap. VI. §. 10.*

- (5) Minus finita , & solius Romani Pontificis auctoritate dirempta est quæstio de *Spiritus Sancti Divinitate* , de qua sequentia refert Sozomenus Lib. VI. Hist. Cap. 21. *Controversia , quæ jam pridem incepta fuerat , nimirum utrum Spiritus Sanctus Patri & Filio consubstantialis censendus esset , jam magis magisque crevit : deque ea multæ disputationes*

tiones plenæ contentionis, non minores illis, quæ antè de Deo Verbo susceptæ fuissent, institutæ. In hac re quidem & hi, qui Filium Patri dissimilem asserabant, inter se consenserunt; nam utique Spiritum Sanctum administrum, & tertium à Patre, tum ordine, tum honore, tum etiam substantia diversum esse affirmabant. At qui Filium Patri consubstantiallem putabant, hi de Spiritu Sancto idem ipsum censebant. Quam doctrinam in Syria Apollinarius Laodicensis, in Ægypto Athanasius Episcopus, in Cappadocia & Ecclesiis Pontii Basilius & Gregorius strenuè propugnabant. Quæ controversia cum contendendi studio, uti credibile est, in dies magis magisque cresceret, Episcopus Romanus de eà certior factus, scripsit ad Ecclesias Orientis literas, ut unà cum Sacerdotibus & Episcopis Occidentis Trinitatem & Consubstantialitatem esse, & gloria æqualem, existimarent. Quo facto, utpote controversia **JUDICIO ROMANÆ ECCLESIAE TERMINATA**, singuli quievire: eaque quæstio finem tandem accepisse **VIDEBATUR**. In hac relatione duo observanda & distinguenda sunt, quorum alterum ad factum Summi Pontificis, alterum ad narrationem Historici pertinet. (a) Romanus Pontifex scripsit Orientalibus, ut sentirent cum Episcopis Occidentis: sicque non suam tantum fidem, sed omnium Occidentalium, quorum nomine, ut ipsorum Patriarcha hætenus loquitur, illis proposuit. (b) Videbatur quidem sic causa Romanæ Sedis iudicio, ex sententia omnium Ecclesiarum Occidentis (suppone, si vis, à Papa ut Primatè Universalis Ecclesiæ, à cujus officio hoc minime alienum est: Vid. cap. II. n. 6. §. 6. n. 4. item §. 8. & cap. IV. §. 2. n. 8. 9.) propalato, terminata; verùm defuit & huic quieti sua stabilitas, quæ non nisi plenarii Concilii (nimirum Constantinopolitani an. 381.) auctoritate, Orbisque adunati consensione restitui potuit, unius Romani Pontificis iudicio ad hoc minus sufficiente.

(c) S. BERNARDUS Lib. II. de Considerat. ad Eugenium cap. 8. Age, inquit, indagemus diligentius, qui sis, quam geras

geras pro tempore personam in Ecclesia Dei. Quis es? Sacerdos magnus, summus Pontifex. Tu princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noë, patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, unctiōne Christus. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alii cæli janitores, & gregum pastores; sed tu tantò gloriosius, quanto & differentius utrumque præ cæteris nomen hæreditasti. Habent illi assignatos sibi greges, singuli singulos; tibi universi crediti, uni unus; nec modò ovium, sed & Pastorum tu unus omnium Pastor. Ex amplissimis his verbis, figurarum plenis, aliud certi verique non eruimus, quàm sollicitudinem omnium Ecclesiarum, incumbentem Romano Pontifici, tanquam Primati; quæ autem ratione hæc sollicitudo explenda: an eà, quam hæctenus exposuimus, utpote statui ac genio puriorum Ecclesiæ sæculorum conformi: an tali, qualem prætendunt Ultramontani, id minimè exprimitur. Cæterum ævo divi Bernardi systema falsarum Decretalium jam prævaluerat; unde minimè mirandum, si idem vir sanctus hic & alibi secundum hujus corruptæ Oeconomix ideam non tantum locutus fuerit, sed & quædam Scripturæ loca in eundem sensum traxerit, quæ secundum se spectata illuc nulla ratione pertinere noscuntur.

- (7) Hæc lucem dare possunt aliis similibus Patrum locis, quæ in hanc rem proferuntur à Bellarmino, Perronio, Tournelio, Orso & aliis, neque tamen causam, in quam allegantur, ulla ratione evincunt, ad summum verò aliis ansam dare potuerunt, & probabiliter dederunt agnoscendi aut supponendi in Papa auctoritatem, quam neque divino neque humano jure obtinet. Illustre hujus rei exemplum porro exhibebimus *cap. V. §. 7.*

§. IX.

Status Ecclesiæ exterior per falsas Isidori Decretales penitus immutatus est .

Lineamenta hujus novi Systematis .

Septem , quas hætenus recensuimus , ansæ Pontificiorum jurium extra legitimos fines proferendorum , eæ simul junctæ occasionem & materiam dederunt *OCTAVÆ* , omnium feracissimæ , quæ in una compage , ex præcedentibus pessimè formata , imò egregiè ementitè , Ecclesiæ statum formamque confarcinavit , à primævo suo instituto , & à veritate planè alienam . Loquor de spuris Decretalibus Isidori , ante finem Sæculi VIII. sub ficto nomine primorum sanctissimorum Pontificum & Martyrum editis , de quarum auctore , receptione , ac constanti observantia agemus infra *cap. VIII.* Quæ fuerit norma regiminis Ecclesiastici ex Christi instituto , & Apostolorum usu , felicibus illis sæculis , eam , quam hîc tangimus , periodum præcedentibus , servato , evidenter liquet tum ex iis , quæ á nobis generatim de genuino Systemate sacræ Reip. hucusque exposita sunt , tum ex illis , quæ de singulis ejus partibus deinceps tradentur . Hîc ex opposito intuebimur ejusdem Reipublicæ Christiano-Ecclesiasticæ faciem , qualem in suis pseudo-Decretalibus pingit Isidorus , quamque pro exteriore regiminis forma in Ecclesiam invehere ei successit , ministrâ ignorantia , & adminiculantibus circumstantiis , quas *cit. cap. VIII.* referemus . Agnoscemus autem haud difficulter in juniore hac facie , antiquitati incognita , formam illam monarchicam , quam toto hoc Opere expugnamus ; sicque facilè intelligemus , per hanc Decretalium confictionem & introductionem , *Patrum disciplinam* fuisse confictam , & , quoad hanc , Christiano orbi quasi pro jure proposita principia , tanquam ab Apostolica Traditione ad nos transmissa , quæ tamen Apostolorum moribus , & primorum sæculorum observantiæ directè repugnat .

[1] Præprimis facit Isidorus Romanum Pontificem *UNIVERSALIS Ecclesiæ* Episcopum . Sic etenim Epist. II. Stephani I. : *Stephanus Universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus* ; apud Harduinum Collect. Concil. Tom. I. col. 143. In Victorii Epist. I. cap. 3. *Ecclesia Romana Universalis Ecclesiæ Sedes* vocatur ; *Caus. II. Quæst. 6. Can. 7.* In Pontiani Epist. II. : *Pontianus sanctæ & Universalis Ecclesiæ Episcopus omnibus Christianis* ; *Caus. III. Quæst. 5. Can. 4.* Similia aliis attribuuntur , signanter Sixto I. in Harduini *Coll. Conc. Tom. I. col. 90.*

(2) Vult Isidorus omnes *MAJORES* causas ad Apostolicam Sedem referri . Hunc in finem loqui facit Anacletum Papam Epist. I. in fin. apud Gratianum *Caus. II. Quæst. 6. Can. 3.* nec non Marcellum Epist. I. *Caus. XXIV. Qu. 1. Can. 15.* in qua Episcopus provinciæ Antiochenæ hortatur , „ ne à Sedis Romanæ dispositione deviet , ad quam (ait) „ cuncta *Majora* Ecclesiæ negotia , Divina disponente gratiâ , jussa sunt referri , ut ab ea regulariter disponantur , „ à qua sumpesere principia . “ Idem quoque ordinat circa *DIFFICILIORES* causas ; siquidem Epistola III. Anacleto attributâ Cap. 4 apud Harduinum *cit. Tom. I. col. 74.* hæc memorat : Si quæ causæ *difficiliores* inter vos (loquitur ad Episcopos , & reliquos Christi Sacerdotes) ortæ fuerint , ad hujus sanctæ Sedis apicem eas , quasi ad Caput referte , ut Apostolico terminentur judicio : quia sic Dominum velle , ab eoque ita constitutum esse , antedictis testimoniis declaratur , Hæc verò Apostolica Sedes cardo & caput omnium Ecclesiarum à Domino , & non ab alio , est constituta ; Et sicut cardine ostium regitur , sic hujus sanctæ Sedis auctoritate omnes Ecclesiæ , Domino disponente reguntur . “ Adde *Caus. II. Quæst. 6. Can. 3.* & *Dist. XXII. Can. 2.* Nos de Majoribus & Difficilioribus causis ex professo tractabimus *cap. seq.*

(3) Causas *EPISCOPORUM* reservat Romanæ Sedi in pluribus falsis Epistolis , sub nomine Sixti I. Epist. II. cap. 2°.
Ani-

Aniceti cap. 3. Eleuterii cap. 2. Victoris Epist. I. cap. 3. Zepherini Epist. I. Marcelli Epist. I. Eæ pro parte profant in Decreto *Caus. III. Quæst. 6. Can. 5. 6. 7. 9.* Denique in Africanorum ad Damasum Papam Epistola, quam ex collectione Isidori dat Harduinus *cit. Tom. I. col. 763.* in qua ita : “ Episcoporum judicia, & summorum finem „ Ecclesiasticorum negotiorum, in honore beatissimi Pe- „ tri, Patrum Decreta omnium, cunctam reservare sen- „ tentiam, inquirendi reverentia in Dei rebus, quas omni „ cura & sollicitudine observare debemus. Maximè verò „ justè ab ipso debent Præfulum examinari vertice Apo- „ stolico, cujus hæc vetusta sollicitudo, tam mala damna- „ re, quàm revelare laudanda. “ Confer infra *Cap. IV. §. I. n. 3. §. 8., §. II. n. 2.*

(4) Huic Epistolæ ita respondere fingitur Damasus, ut simul innuat, sine auctoritate Romani Pontificis nulla *CONCILIA*, etiam *provincialia*, (de horum enim materia hic potissimum fermo est) congregari posse. “ Nam ut nostis (ait cap. 2. „ apud Harduinum *col. 764.*) Synodum sine auctoritate „ fieri non est Catholicum; nec Episcopus nisi in legitima „ Synodo, & suo tempore Apostolica vocatione congregata, definitivè damnari potest; neque ulla unquam „ Concilia rata leguntur, quæ non sunt fulta Apostolica „ auctoritate. “ His adde falsam Decretalem Julii I. Pape apud eundem Harduinum *col. 566.* Fontes, ex quibus hæc derivavit Isidorus, indicat Petrus Coustantius in *Collect. Epist. RR. Pontif. col. 386. not. e.*

(5) Quamvis, ut observat clar. Pithœus in Commentario ad Libertates Ecclesiæ Gallicanæ *cap. X.* non reperitur, ullius *Synodi* & Decretorum ejus *CONFIRMATIONEM* octo primis sæculis à Sede Romana postulatam fuisse; nihilominus post publicatas falsas Decretales, & receptum Gratiani Decretum, cui eæ insertæ sunt, invaluit opinio præsertim apud Romanos, nullam Synodum cogi, aut ejus decreta rata esse posse, nisi Sedis Apostolicæ accesserit

rit auctoritas . Etenim in supposititiâ Epistola Marcelli Papæ ad Maxentium apud Gratianum: *Dist. XVII. Can. 1.* legitur : *Synodum Episcoporum absque hujus Sanctæ Sedis auctoritate (quanquam quosdam Episcopos congregare possitis) non potestis regulariter facere .* Porro ead. *Dist. Can. 2.* in quo fragmentum supposititiæ Decretalis sub nomine Julii I. ad Orientales , hoc summarium præfigitur : *Non est ratum Concilium , quod auctoritate Romanæ Ecclesiæ fultum non fuerit .* Equidem in Decreto Concilii Trid. *Seff. XXIV. cap. 4.* quo singulis trienniis Synodum Episcoporum cogendam statuitur , nihil occurrit de presidio Legati Apostolici , aut confirmatione à Pontifice petenda ; attamen ad calcem dicti Capituli secundi subnectitur declaratio Congregationis Cardinalium Concilii Trid. interpretum de die 6. Aprilis an. 1596. his verbis concepta : *quæ in Conciliis Provincialibus conduntur , publicari non debent inconsulto Pontifice .* Hac declaratione , tanquam falsis Decretalibus sat conformi , verbis Concilii Tridentini vim apertam inferri , observat P. de Marca *de C. S. & I. Lib. VI. cap. 14. num. 13.*

(6) , iisdem semper principiis insistens Isidorus , fingit Anterum Papam scribentem , quasi Eusebius quidam Apostolica auctoritate de parva civitate ad Alexandrinam Sedem **TRANSLATUS** fuisset ; quod quantum à moribus tertii sæculi , quo Anterus floruit , alienum sit , nemo ignorat , & nos pluribus referemus *cap. seq. §. 6.*

(7) De **APPELLATIONIBUS** ad Romanam Sedem agemus ex condicte infra *cap. V.* Ad probandam prætenfam antiquitatem hujus jûris , producuntur inter cæteros trium primorum seculorum Pontifices , Sixtus I. *Epist. II. cap. 2.* Zephyrinus *Epist. I.* Fabianus *Epist. III. cap. 5.* Sixtus II. *Epist. I.* In quarum postrema sic differitur apud Harduinum *Tom. I. col. 130. & in Decreto Gratiani Caus. II. Quæst. 6. Can. 5.* “ In hac sancta Sede (Romana) dudum à multis Episcopis constitutum fuit , & modò (ait Au-

tor.

„ Etor Epistolæ) ad vestrum & cæterorum fratrum auxi-
 „ lium est denuo roboratum, ut omnes Episcopi, qui in
 „ quibusdam gravioribus pulsantur vel criminalibus causis,
 „ quoties necesse fuerit, liberè Apostolicam appellent Se-
 „ dem, atque ad eam quasi ad Matrem confugiant, ut ab
 „ ea, sicut semper fuit, piè fulciantur, & liberentur. “
 Post hæc, tanquam *antiquam* Apostolorum & primorum
 Pontificum auctoritatem, adducit Canones Synodi Sardi-
 censis, (quæ anno 342. habita est, quando Sixtus PP. II.
 jam anno 259. obierat.) verbis non parum interpolatis, ac
 tum demum subiungit : “ Et si quis putaverit, se pro-
 „ prio Metropolitano gravari, apud Primate[m] diœceseos,
 „ aut penes Universalis Apostolicæ Ecclesiæ Papam iudice-
 „ tur : Ait enim Jacobus Apostolus : *Judicium sine miseri-*
 „ *cordia illi fiat, qui non fecit misericordiam. Super extollit*
 „ *autem misericordia. iudicio.* “ Solida, me Hercule, &
 insignis probatio !

- (8) Ex eodem Isidoriano promptuario refertur apud Gratia-
 num *Dist. C. Can. 1.* Decretalis Pelagii I, in qua hæc inter-
 alia : “ Placuit, ut quisquis Metropolitanus, *ultra tres*
 „ *menses* consecrationis suæ, ad fidem suam exponendam,
 „ **PALLIUMQUE** suscipiendum, ad Apostolicam Sedem
 „ non miserit, commissà sibi careat dignitate, sitque Me-
 „ tropolitanis aliis licentia, post secundam & tertiam com-
 „ monitionem, viduatis Ecclesiis, cum consilio Romani
 „ Pontificis, ordinando Episcopos subvenire. “ Inde in-
 ducta disciplina hodieque obtinens, quod Metropolitanus,
 licet consecrante receptum pallium ne Episcopales qui-
 dem functiones exercere valeant; cum tamen, uti observat
 Thomassinus *de Discipl. Eccles. Part. II. cap. 25. n. 10.* non
 reperiatur, quod prius Metropolitanus, obtenta conse-
 cratione, impedirentur obire functiones, quoadusque Decre-
 tali innixus Gregorius VII. *Lib. IX. Epist. 1.* Rothomagen-
 sem Metropolitanum vehementer rejarguit, quod pallio
 ab Apostolica Sede haud postulato, functiones sui ordinis
 obi-

obire præsumperit; „ Proinde, ait, Apostolicâ tibi præcipimus auctoritate, ut quia *Sanctorum Patrum* statuta „ parvi pendisti, nullum deinceps Episcopum vel Sacerdotem ordinare, seu Ecclesias præsumas consecrare, donec „ nec honoris tui *supplementum*, Pallii videlicet usum, ab „ hac Sede impetraveris. “ Gregorium VII. secutus est „ Innocentius III. in *cap. 28. §. un. v. Præterea. de Elect.*

(9) Voluit denique Isidorus, & sub falso nomine Julii I. Papæ *Dist. XI. Can. 3.* Orientalibus declaravit, *non licere membris dissentire à consuetudine Ecclesiæ Romanæ.* In iis etiam negotiis, quæ directè ad Sedem Romanam referre non potuit, ut tamen huic apertas liberaſque manus servaret, addidit familiarem sibi clausulam: *Salvo in omnibus Romanæ Ecclesiæ privilegio*; vel: *Salvâ in omnibus Apostolicâ auctoritate.* Vid. Pii I. Epist. II. & Fabiani Epist. III. *cap. 2.* apud Harduinum *Tom. I. col. 98. & 129.* Adde Gratianum *Caus. III. Quæst. 6. Can. 12. & 14.*

(10) Quis non confideratis, combinatis, & pro veris reputatis his omnibus, concludet pro *MONARCHIA ROMANI PONTIFICIS*, cujus meri ministri sînt Episcopi? Hoc certè fecit Gratianus, asserens Episcopos tantùm in partem sollicitudinis esse vocatos, solum Papam in plenitudinem potestatis; sic enim sub nomine Vigilii (alii Julii) Papæ scribit *Caus. II. Quæst. 6. Can. 12.*: *Qui se scit aliis præpositum, non molestè ferat, quem sibi esse prælatum. Ipsa namque Ecclesia, quæ prima est, ita reliquis Ecclesiis vices suas credidit largiendas, ut in partem sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem Potestatis.* Idem sub nomine Gregorii IV. refert ead. *Quæst. 6. Can. 11.* Utrumque hunc locum & Vigilii & Gregorii supposititium esse, observavit de Marca *Lib. V. cap. 26. n. 9.* Interim substitere hæc principia, & transferunt etiam in Decretales Gregorii IX. uti videre est in *cap. 4. de Auctorit. & usu pallii*; suntque hodieum veluti fundamentum cæterorum Italicorum Axiomatum circa potestatem summi Pontificis. Inde ea

colligit Fagnanus in *cap. 1. de Officio, & potestate judicis ordin. n. 47. seqq.* & inter reliqua hoc : Quod Episcopi jurisdictionem non immediatè à Christo, sed à Romano Pontifice teneant, adeoque illa possit pro hujus voluntate coarctari. Plura de fictis, Isidori, Decretalibus, recurrent *toto cap. IV.*

- (II) De fructu hujus præclaræ operæ ita differit Petrus Constant, doctissimus Congregationis S. Mauri Sodalis in Præfatione ad Epistolas Romanorum Pontificum anno 1721. editas, pag. CXXVII. „ Isidorus hac suâ fraude quàm sit „ perniciosè de Ecclesia meritis, dici vix potest. Hinc „ debilitati penitus fractique Disciplinæ nervi, perturbata „ Episcoporum jura, sublatae judiciorum leges, aut miserum saltem in modum afflictæ; hinc discordiarum, seditionum ac litium seges immensa, quæ tot sæculis ad Ecclesiæ dedecus fideliumque offensionem fruticavit. Neque id solum, sed alienæ etiam communionis hominibus „ aperta ingens ad calumniam fenestra. Cùm enim putida „ tot scripta mendacii insimulare promptum esset, ac re „ quidem verâ insimularent ipsi convincerentque, gradum „ inde ad genuina in dubium vocanda fecerunt. Errorem „ ut par erat, refellere parum contenti, in veritatem ipsam „ involârunt. Exprobrata Catholicis nimia credulitas, fucosi „ falsi adpersa sapientissima decreta, sanctiores ritus explorati, rejecta sine pudore ac modo fundatissima quæque „ summorum Pontificum jura, aut certè ad tenuem exilemque umbram redacta Spurios quidem „ hos foetus in ipso statim ortu extinguere ad Ecclesiæ utilitatem pertinebat Verùm Isidori ætate nil „ mirum ab hujusmodi fraudibus non ita cautum esse. „ Disciplinæ veteris severitatem laxaverat præpositorum „ incuria, seu fatalis illa rerum humanarum conditio, ut „ optimæ quæque non sint diuturnæ. Accedebat paucitas „ hominum, qui & intimam antiquitatis cognitionem & sanioris „ critices gustum haberent. In hoc rerum statu irrepsit sensim, neque animos statim perculit, latens error, „ &

„ & sub gravissimorum nominum persona invaluit, sic ta-
 „ men, ut majorum nostrorum quasi somno adolevisse vi-
 „ deatur .

(12) *Omnia in sancta Religione nostra quæ fide à Patribus ac-
 cepta sunt, eâdem fide filiis consignari debent, nosque reli-
 gionem non quæ vellemus ducere, sed potius quæ illa duceret,
 sequi oportere; idque esse proprium Christianæ modestiæ &
 gravitatis, non sua posteris tradere, sed à majoribus accepta
 servare, inquit Vincentius Lirinensis in Commonitorio Cap. 8.
 Adversus hanc regulam Sæculo VIII. insigniter peccatum
 est duce Isidoro, qui formam Ecclesiæ & regiminis ejus,
 qualem à Patribus acceperat, posteris non consignavit, sed
 quæ ipse voluit duxit, & discipulos invenit. Porro Eccle-
 sia, ut ait Facundus, non est indiga falsitatis.*

§. X.

*Novum illud Systema non leviter roboratur per amplum
 dominium & regimen temporale, quod Romanæ Eccle-
 siæ circa eadem tempora accessit.*

Ad stabilienda hætenus recensita media formandæ *Monar-
 chiæ sacræ* accessit *NONO* dominium temporale amplissimi terri-
 torii, quod Romanæ Ecclesiæ ex Imperatorum & Principum
 liberalitate ferius obvenit; quodque (prout est humana debili-
 tas, quæ exteriori apparatu facilius capitur & excœcatur) ejus-
 dem Ecclesiæ Præfati, Ecclesiastico Primatu jamtum fulgenti,
 temporalis quoque Principatûs majestatem fastumque adjecit;
 qui se deinde etiam in officium sacri Primatûs ejusque admini-
 strationem nimium quantum ingessit. Itaque Romæ tanquam in
 Centroolvebatur spirituale regimen universalis *Ecclesiæ*; age-
 batur autem & ibidem jamtum Sæculo VIII. & IX. sæcularis *Cu-
 ria*, haud levem in res Romani Imperii & jura Capitis ejusdem
 habens influxum, qui deinde & mira incrementa accepit. Conf.
 supra §. 7. n. 4.

- (1) Non agam hîc de prætenſa donatione CONSTANTINI , de qua videri poſſunt Baronius *in annal. ad an. 324. n. 117.* de Marca *Lib. III. cap. 12. n. 3.* & innumeri alii . Hoc donum , qualecunque ſit , antiquius eſt Sæculo X. , in quo illud multi Critici reponunt . Comparet hæc donatio jam Sæculo VIII. in Epiſtola Hadriani Papæ I. ad Carolum M. quæ eſt XLIX. Codicis Carolini , lectu digniſſima , in Muratorii *Rer. Ital. Script. Tom. III. P. II. pag. 194.* Nec examinabo fines donationis à PIPINO , Eccleſiæ Romanæ factæ terrarumve ei beneficio hujus Regis reſtitutarum , de quibus teſtantur Eginhardus *de Geſtis Pipini Regis ad annum 755. apud Du Chesne Tom. II. pag. 235.* Annales Fuldenſes *ad an. 756.* Annales Lauriſheimenſes *ad an. 753.* Anaſtaſius in *Vitis Pontificum , in Vita Stephani III. pag. 126.* Minùs hîc diſcutiam , an CAROLUS M. factus Imperator & Dominus Romæ , ſupremum & *abſolutum* , an *utile* tantum dominium hujus urbis , Romanæ Eccleſiæ & ſummo Pontifici tranſcripſerit , in qua quæſtione pro Imperio diſputat Muratorius *Droits de l' Empire ſur l' Etat Eccleſiaſtique c. VI. p. 77. ſeq.* pro Papa Juſtus Fontanini *Dominio della S. Sede ſopra Comachio Diſſ. I. c. 95. 96.* Hoc tamen perſpicuum exiſtimem , amplam tum modò Romani Pontificis in urbe tractuque Romano poteſtatem fuiſſe , multaque cum imperio ab eo liberè ſancita & facta eſſe . Unde apparet , regimen illud Pontificum temporale receptioni Iſidorianarum Decretalium tantum non coævum eſſe .
- [2] Qui in Hiſtoria Eccleſiaſtica vel tenuiter verſati ſunt , non ignorant , quantum per omnia Sæcula Romanis Pontificibus negotii fuerit cum Imperatoribus & Romano Imperio , aliſque Principibus circa illud , quod nunc vocamus *Patrimonium S. Petri* , ejuſve partes , imò circa extera regna & provincias , quæ feudi titulo à Romana Eccleſia dependere prætenduntur ; quàm porro faciles fuerint Romani ad miſcendum in hiſ conſictibus jura ſpiritualia (& ea quidem ad leges Iſidori commenſurata) cum temporalibus , pro deſenſione aut extenſione jurium ſui territorii ; & viciffim , quàm

quàm politicè iidem agant ad sustinendas omnes vel minimas partes sacræ suæ auctoritatis , in quarum possessionem eos Jurisprudencia falsarum Decretalium , aliæque non minùs favorabiles circumstantiæ , quas suis respectivè locis indicamus , miserunt .

- (3) Pientissimus quidam Galliæ Præsul superiore sæculo hanc politicarum sacrarumque rationum mixturam deplorans , dolore verè Apostolico ingemuit , ita ad suos Collegas scribens : „ Ce n'est pas aujourd' hui , que ceux qui sont „ auprès des Papes , & qui ne travaillent qu' à leur inspirer leurs passions , les ont porté à mépriser les Evêques . „ Il paroît , que depuis quelque tems , ils les ont voulu „ mettre en possession de ne faire aucun etat des lettres „ des Evêques , lorsqu' ils n' écrivent qu' en Evêques , sans „ être apuïés du crédit & de la faveur des personnes séculières . Comme le Pape a deux qualités , celle de *Prince Temporel* , & celle de *Chef de l' Eglise* , on les confond „ tellement ensemble , que lors même qu' il ne s' agit que „ des fonctions de la dernière , qui ne doit rien avoir que „ de spirituel & de Divin , on est sujet à y mêler beaucoup „ de cet esprit de grandeur mondaine , qu' inspire la première ; & c' est ce qui fait que la seule qualité de Successeurs des Apôtres , quand elle est destituée des apuis humains , n' attire guères le respect en un lieu , où ceux „ qui ont le plus de crédit auprès des souverains Pontifes , „ sont accoutumés de regarder les choses par des vûës „ plus politiques qu' Apostoliques , & sont d' ordinaire „ plus disposés à traiter des plus importantes affaires de „ l' Eglise avec des personnes qui n' en ont aucune connoissance , qu' avec des Evêques , qui en feroient le mieux instruits , lorsqu' ils n' ont point d' autre recommandation que leur caractère , leur suffisance , & leur piété . „ Car il semble , qu' alors ils prennent plaisir à enseigner „ par actions , ce que les Theologiens de Rome enseignent „ par leurs livres , que le Pape est le maître souverain & „ absolu de toute l' Eglise : Que les Evêques ne sont que
- ses :

„ ses Vicaires , tenant de lui toute leur puissance : Qu' il
 „ les ecoute , quand il lui plait ; & qu' il ne les ecoute pas,
 „ quand il ne lui plait pas Qu' il est libre d'en
 „ user comme il veut ; & que quoiqu' il fasse , c' est aux in-
 „ ferieurs à respecter la conduite , que l' on tient sur eux .“
 Confer infra *Cap. VII. §. 8. n. 15. item §. 9.*

- (4) Agimus hic de rationibus politicis , quæ veniunt in sub-
 fidium Monarchiæ sacræ . Qui cum INNOCENTIO III.
 in *cap. 34. X. de Elect.* sustinet , ad Papam pertinere jus
 electum Imperatorem examinandi , approbandi , coronandi ,
 aut si indignum putaverit rejiciendi : cum CLEMENTE V.
 in *Clementina unica de Jurejur.* ab Imperatore summo Pon-
 tifici homagium & vassallagium deberi : cum INNOCEN-
 TIO IV. in *cap. 2. de sentent. & re judicata in 6to.* , quod
 Papa Regibus sibi inobedientibus possit regna auferre & aliis
 tradere : denique cum prælaudato INNOCENTIO III. in
cap. 6. X. de Voto & voti redemptione , quod Rex votum ul-
 tramarinum non implens regno privandus sit : qui , inquam,
 præ oculis habet Systema Juris Ecclesiastici , ex cujus prin-
 cipiis hæ conclusiones defluunt , quæ Romano Pontifici
 tantam auctoritatem super omnes Reges & regna tribuunt ;
 an ille , stipatus catervâ Ministrorum , has res , si non plus,
 saltem non minùs ex rationibus politicis , quàm sacris , æsti-
 mantium , facilis erit ad relaxandam vel minimam partem
 jurium , quæ ejusdem Monarchiæ tribuunt Isidorus & Gra-
 tianus , quorum verba purum verissimumque sonum esse
 sanctissimorum Patrum secundi & tertii sæculi , jurassent
 non ipsi solum Pontifices eorumque Aulici , sed ii etiam,
 quibus illorum imperium tam grave & onerosum accidit ?
- (5) Gerohus Præpositus Reicherspergensis Expositione in
 Psalmum LXIV. sive in Libro de corrupto Ecclesiæ statu
 ad Eugenium III. Papam , apud Baluzium in *Miscellaneis*
Tom. V. pag. 63. „ Neque enim , ait , vel hoc ipsum ca-
 „ rere maculâ videtur , quod nunc dicitur *Curia Romana* ,
 „ quæ antehac dicebatur *Ecclesia Romana* . Nam si revol-
 „ vantur

„ vantur antiqua Romanorum Pontificum scripta , nuf-
 „ quam in eis reperitur hoc nomen , quod est Curia , in
 „ designatione facrofanctæ Romanæ Ecclefiæ , quæ rectiùs
 „ *Ecclesia* quàm *Curia* nominatur , quia nomen *Curie* , ut
 „ ante nos dictum est , à cruore derivatur , five à curis ,
 „ ut ait quidam :

„ *Curia curarum genitrix , nutrixque malorum ,*
 „ *Infustos justis , inhonestos æquat honestis .*

„ Absit autem à sacrofancta Romana Ecclesia talis macula
 „ & ruga , qualis nomine Curie notatur ; quod nomen his
 „ qui mollibus vestiuntur , & in domibus Regum sunt , at-
 „ que Judicibus cunctis , qui in judicio sanguinis cooperan-
 „ tur ad vindictam malefactorum , non improbabili-ter at-
 „ tribuitur . “ Sic rectè cogitari & dici putabatur ante VI.
 Sæcula . Quid obstat , ut & idem existimeris hodie ?
 Adde infra *cap. VII. §. 5. n. 5.*

§. XI.

*Systema falsarum Decretalium etiamnum in Romana Ec-
 clesia viget ; quin multò durioribus , quàm olim ,
 conditionibus practicatur .*

Si jam enarratis modis Jus Publicum Ecclesiasticum per va-
 ria media , maximè autem per falsa Isidori , & his innixos erro-
 res Gratiani , ingentem plagam sustinuit , quin potissimâ suâ par-
 te eversum est , atque egregium illud falsum *novissimè* solum de-
 lectum fuit , minimè mirandum , quòd Romana Curia , jurium
 utcunque partorum tenacissima , in eisdem principiis continuè in-
 sistat , imò (sicut in humanis , cum semel aggeres rupti sunt ,
 fieri solet) eorum consequentias multiplicet . Non poterimus
 autem certius evincere eorundem principiorum in dicta Curia
 subsistentiam , quàm si Lectorem rogemus , ut systema subdititia-
 rum Decretalium , quod §. 9. suis è fontibus erutum stitimus ,
 comparer imprimis cum generali ideâ , quam de supremis juri-
 bus.

bus summi Pontificis dat, inter alios, Cardinalis de Luca, deinde cum sequelis, quas ex ea deducunt, & quotidie prædicari tradunt verfatissimus in his rebus Papa BENEDICTUS XIV. & alii primarii in Curia Doctores, Consiliarii, ac Judices. Sic autem laudatus Cardinalis in *Relat. Curia Rom. forensis Disc. IV. n. 10.* „ Spectatâ majori & principali personâ Summi Pontificis, in concernentibus regimen Ecclesiæ Universalis sub nomine Officialium & Adjuutorum Papæ, juxta unam opinionem, veriolem, receptam hac in Curia (quam tamen, ut aliàs dictum est, aliqui Ultramontani non de facili admittunt) largè seu mediatè recententur catholici Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, aliique inferiores Prælati spirituales, seu quasi-Episcopalem jurisdictionem habentes. Cùm enim Papa dicatur *Episcopus Ecclesiæ Universalis*, ac *Ordinarius Ordinariorum*, habens universum mundum pro diœcesi, ut suprà Discursu 2. advertitur; hinc per necesse danda est hæc subordinatio, quòd scilicet alii Prælati, quamvis in pontificali dignitate vel ordine constituti, censendi sint quidem Pastores sibi commissorum gregum vel ovilium, ita pro meliori regimine distributorum, sed subordinati primo Pastori, à quo, vel cum cujus auctoritate præpositi sunt, juxta illam proportionem, quæ cadit inter Episcopum & parochos, vel plebanos singulorum locorum diœcesis. Si enim hæc subordinatio non adesset, non potuisset Papa interdicare Episcopis, ac Prælatis provisiones beneficiorum, quæ sub Apostolicis reservationibus vel affectionibus cadunt, aliaque multa eis prohibere, sibi que reservare, quæ inspectâ jurisdictione nativâ, & antiquorum Canonum dispositione sunt juris Episcopalis. “ Ex generali hac ideâ Pontificiæ auctoritatis (quam *cap. VII. § 7.* aliis etiam verbis ejusdem Eminentissimi Viri exhibemus) hæc quasi naturaliter profluentia, & illis, quæ suprà §. 9. ex Isidoro dedimus, apprimè respondentia themata dimanare facit, ac veluti totidem firmas conclusiones statuit BENEDICTUS XIV. in celebri suo Opere *de Synodo diœcesana*, videlicet : „ Romanus Pontifex est universæ, quæ sub cœlo est, Christi „ Ecclesiæ Princeps, Moderator, & Pastor. *Lib. II. cap. 1. n. 1.* „ Est

„ Est supra Concilium . *Lib. XIII. cap. 12. n. 2.* In tota Eccle-
 „ sia est proprius Sacerdos, qui confessiones excipere, & fa-
 „ cultatem illas excipiendi alteri delegare potest . *Lib. IX. c. 14.*
 „ *n. 2.* Habet auctoritatem reservandi casus . *Lib. V. cap. 4. n. 1.*
 „ In eo residet plenariè jus indulgentias elargiendi, & ab eo
 „ profluit in Episcopos . *Lib. II. cap. 9. n. 7.* Potest ab omni
 „ jurisdictione Episcopi subtrahere quamlibet Ecclesiam . *Lib. V.*
 „ *cap. 7. n. 6.* In Conciliis generalibus non tenetur sequi ma-
 „ jorem partem judicum . *Lib. XIII. cap. 2. n. 3.* Supremam
 „ habet auctoritatem relaxandi & immutandi quamcunque legem
 „ ecclesiasticam . *Lib. IX. cap. 4. n. 7.* Ipse solus potest leges,
 „ ritus, & consuetudines ubique receptas tollere & mutare .
 „ *Lib. XIII. cap. 18. n. 11.* De Pontificis potestate, postquam
 „ dispensavit, dubitare, instar sacrilegii est . *Lib. VII. c. 7. n. 7.*
 „ Potest jure optimo sibi reservare spolia Clericorum . *Lib. III.*
 „ *cap. 8. n. 6. &c.* “ His multò uberiora prostant in iis Curia-
 „ listarum scriptis, quæ universam sacram Jurisprudenciam com-
 „ plectuntur . Ex horum primariis, qui reliquorum omnium
 „ norma sunt & cynosura, extracta hic subjungimus potiora axio-
 „ mata, scilicet ex Collectionibus Recentiorum Decisionum Ro-
 „ talium Merlini & Rubei, ex Fagnani Commentariis in Li-
 „ bros Decretalium, denique ex Cardinalis de Luca Theatro
 „ Veritatis & Justitiæ . Celebriores his non novimus, neque
 „ forè noverunt alii . Ex his autem prudens Lector facilè judi-
 „ cabit de reliquis .

[1] In Clementis Merlini *DECISIONIBUS S. ROTÆ ROMA-
 NÆ* edit. an. 1662. Tom. I. occurrunt sequentia : De po-
 „ testate Papæ nefas est dubitare . *Decis. 389. n. 26. anno 1629.*
 „ Papa est in re beneficiaria dominus supremus, & dispensa-
 „ tor . *Decis. 814. n. 2. an. 1639.* Potestas est indubitata, &
 „ absoluta in Pontifice Romano, præsertim in materiâ bene-
 „ ficiaria, in qua liberas habet habenas . *Decis. ead.* Cum
 „ Papa sit dominus beneficiorum omnium, rectè potuit præ-
 „ judicare quibuscunque collatoribus . *Dec. 830. n. 3. an. 1640.*
 „ Papa est supra omne jus positivum . *Decis. 775. n. 26. anno*
 „ *1638.* Dogma certissimum est & solum ab hæreticis impu-

gnatur, ecclesiasticum regimen esse debere præcipuè monarchicum, quod ex tribus generibus Regiminum optimum est & perfectissimum, Apostolorumque Principem Petrum, & non alium, fuisse Monarcham à Christo Domino constitutum hujus regni, Romanumque Pontificem subinde succedere Petro in hac ecclesiastica Monarchia, Caputque & Pastorem esse omnium Ecclesiarum particularium, ac etiam totius universalis Ecclesiæ simul congregatæ, uti omnia scitè admodum ex principiis fidei, sacris Conciliis, & SS. Patrum testimonio comprobant, & ab impiorum calumniis vendicant Card. Turrecremata &c. *Decis.* 775. *num.* 23. *anno* 1638. Dato autem hoc monarchico regimine, sequitur hæc facultas disponendi super bonis omnium Ecclesiarum, tanquam suo dominio, & primariæ ac supremæ administrationi subjectarum. *Ibid.* Papa est dominus omnium bonorum Ecclesiarum, & habet plenariam dispositionem jure monarchico, quod apud eum residet in universum Corpus Ecclesiæ, & singula ejus membra. *Ibid.* *n.* 20. Congruè dici potest, Papam constitutum esse à Deo Dominum domus suæ, & Principem omnis possessionis suæ. *Ibid.* *n.* 22. Episcopi à Papa immediate acceperunt & habent potestatem cum omni aliâ facultate administrandi bona suarum Ecclesiarum. *Ibid.* *n.* 21. Ipse Pontifex, tanquam Caput Ecclesiæ est dominus & supremus arbiter domini & proprietatis Ecclesiarum. *Decis.* 846. *num.* 12. *anno* 1640. Papa uti totius Ecclesiæ gubernator supremus, & Dei Vicarius, est dominus bonorum omnium Ecclesiarum, & habet liberam ac plenam administrationem super his bonis Ecclesiarum. Inferiores Prælati dicuntur habere administrationem ab ipso Papa. *Dec.* 764. *n.* 12. Et potest liberè alienare ista bona, concurrente, vel præveniendò inferiores Prælatos. *Ibid.* *n.* 13. Papa potest supplere omnes defectus, & de hoc dubitare nefas est. *Decis.* 577. *n.* 3. *an.* 1633.

- (2) Ex VIII. Parte Recentiorum Decisionum Rotalium Rubi hæc faciliè in oculos animumque incidunt: Papæ potestas.

testas in beneficialibus est amplissima, & adæquat ut vulgò dicitur, quadrata rotundis. *Decis.* 83. n. 27. an. 1638. Summus Pontifex non est simplex administrator rerum Ecclesiarum, sicut sunt alii. Prælati inferiores, sed est dominus absolutus, & ideo potest vendere bona Ecclesiarum ut sua, & uti dominus, non autem ut simplex dispensator, & concurrente cum inferioribus Prælatis bona omnium Ecclesiarum in feudum & emphytheusim potest concedere. *Decis.* 39. n. 31. 32. 33. & 34. an. 1638. Romanus Pontifex est Monarcha, Imperator, Rex, & Antistes, & de ejus potestate temporali in toto orbe ad assequendum aliquem finem supernaturalem, & alias vide latè à me scripta in Part. I. Annot. ad *decis.* 2. à num. 187. usque ad num. 291. Part. 3. Recen. Rubeus *annot. ad Decis.* 217. n. 166. an. 1643. Constituto de voluntate Papæ in beneficialibus, frustratorium semper erit, & quasi nugæ agere, si quis vellet quærere de ejus potestate & auctoritate; argumenta enim deducere in materia tam clara non minus stultum esset, quam sub lucidissimo sole mortale lumen quærere: Et non solum Papa potest prævenire, vel concurrere cum quolibet orbis collatore circa beneficiorum collationem; sed quod plus & mirabile est, omnia beneficia mundi sunt manualia & obediencialia respectu Papalis potestatis: Quare Papa ad nutum suæ voluntatis sine causa (quod tamen pro immensa æquitate ac pietate Romanorum Pontificum nusquam fieri vidimus, aut legimus) potest quemlibet possessorem suo beneficio privare &c. Idem *ad Decis.* 254. n. 16. & 17. an. 1644.

(3) In ejusdem Rubei Part. IX. Recentiorum occurrunt frequentia: Plenitudo potestatis, quam Papa habet super jure, cum sit ipse Monarcha, & Imperator supremus, longè difficilius extenditur ad Canones Conciliorum, quam ad alias quascunque constitutiones; ex hoc tamen in nihilo derogatur veritati illi hodie canonizatæ, coronatæ, & sacrosanctæ, quod Papa sit major Concilio, quidquid nonnulli temerario latent ausu. Idem *ad Decis.* 90. n. 180. 181. an. 1642.

Summo Pontifici , dum Dei vices retinet , censentur ab initio donata fuisse omnia bona , quæ aut ex munificentia Principum virorum , aut aliorum pietate concessa fuerunt alicui Ecclesiæ . *Decis.* 24. n. 2. an. 1641. Pedibus Romani Pontificis , tanquam Vicario Jesu Christi , successori B. Petri , ac æterni regni Clavigero , Cæsarea succumbit Majestas , Regesque suas submitunt regales coronas , ejusque Romani Pontificis summa potestas , tanquam æmula solis , ubique se dilatat , imò relinquendo à tergo , uti metas angustas , terminos Zodiaci , à Zeterinis portis Empirei usque ad profundos abyssos averni gloriosè se extendit . Rubeus *ad Decis.* 412. n. 125. 126. 127. an. 1646.

- (4) Parte XII. ejusdem Collectionis : Fas non est dubitare de potestate Papæ . *Decis.* 107. n. 27. an. 1655. Papa in bonis Ecclesiæ habet latissimam potestatem, & nulla lege coarctatam . *Decis.* 413. n. 36. an. 1642. De potestate Papæ disputare sacrilegium est . *Ead. Decis.* n. 78. Pontifex non attentat , cum præsit jure quæsito positivo . *Decis.* 105. n. 5. an. 1656.

Parte XIII. Papa potest tollere Jus Civile , quod ei famulari solet . *Decis.* 538. n. 20. an. 1615. Papa potest disponere de bonis Ecclesiæ . quomodo vult , tanquam bonorum Ecclesiæ absolutus dominus *Decis.* 374. n. 3. an. 1651.

Cesso ab extrahendis ulterioribus ; qui volet excutere reliqua Volumina Recentiorum Decisionum Rotalium, XIX. Tomos implentia , hæc & similia principia (ex quibus etiam extera Nationes Romæ judicantur) sexcenties in eis reperita inveniet .

- (5) In CARDINALIS DE LUCA Theatro Veritatis & Justitiæ sequentes prostant doctrinæ : Papa est Episcopus totius orbis , *De Benef. Disc.* 21. n. 6. *Disc.* 45. n. 13. Habet fiscum & territorium in toto mundo quoad personis & causas Ecclesiasticas . *Relat. Cur. Disc.* 2. n. 5. 35. 36. *etc.* Ad eum spectat Diœceses & loca Nullius constituere , *de Juris. Disc.*

Disc. 1. n. 11. Disc. 7. n. 3. Omnes Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarchæ sunt ejus Officiales. *Relat. Cur. Disc. 4. n. 10.* Est absolutus dominus omnium beneficiorum; & in eis potest tertio præjudicare. *De Benef. Disc. 46. n. 17. Disc. 52. n. 16.* Potest prævenire ordinarios collatores, & concurrere cum quolibet eorum. *De Jurisd. in Sum. n. 33. seqq. de Benef. Disc. 18. n. 11. Disc. 23. n. 2.* Beneficia perpetua ejus respectu sunt manualia. *de Benef. Disc. 97. n. 24.* Concordata non ligant ejus potestatem. *Miscell. Disc. 1. n. 7.* Concedere potest Coadjutorias sine consensu Coadjuti, & absque consensu Capituli vel Monasterii. *De Regular. Disc. 53. n. 14. 16.* Perpetuis pensionibus potest Ecclesias gravare, etiam absque patronorum consensu. *De Jurepatr. Disc. 66. n. 14.* Habet plenum dominium etiam in iis, quæ Ecclesiis concessa sunt per Principes sæculares. *Relat. Curia Disc. 2, n. 17.* Derogare potest Conciliis generalibus cum notâ speciali, & Tridentino absque ea. *De Benef. Disc. 46. n. 1. 13. Disc. 52. n. 14. Annot. ad Concil. Trid. Disc. 1. n. 13. Disc. 41. num. 1. &c.* Concernentibus Deum & animam ipse solus in orbe derogat. *Annot. ad Concil. Disc. 21. n. 6.* Ad actus validitatem potest fingere factum fuisse id quod erat faciendum. *De Feud. Disc. 4. n. 3.*

- (6) Denique FAGNANUS in suo ad Decretales Commentario frequentia suppeditat: Papa non puri hominis, sed veri Dei vicem gerens in terris, cœleste habet arbitrium. *In cap. Quanto. de Translat. Ep. n. 64. 65. 66.* Est major Apostolo; nec Pauli nec Petri præceptis adstringitur. *Cap. Super eo. de Bigam. n. 16. 17.* Omnia potest extra jus, supra jus, & contra jus. *Cap. Consultationibus de Cler. & grot. n. 25.* Interpretatio Papæ prævalet dictis sanctorum Patrum; & contraria opinio Abbatis erronea est. *Cap. Ne in-nitaris. de constitut. n. 6.* Standum est ejus sententiæ, si contradicat Ecclesiæ, vel Concilio, etiam in materia dog-
- ma-

matum . *Cap. Significasti. de Elect. n. 11.* Sententia Papæ prævalet sententiæ totius mundi . *Ibid. n. 48.* Non sub-jicitur Canonibus . *Cap. Antigonus. de Pactis. n. 57.* In spiritualibus omnia potest , & nullus potest quærere possessionem , quæ illi præjudicet . *Cap. Cum illo de Translat. Episc. n. 5.* Facit jus de eo quod non est jus ; potest enim immutare naturam rei . *Cap. Cum pridem. de Pactis. n. 27.* De absoluta potestate potest rerum substantiam mutare , & de eo , quod nihil est , aliquid facere . *Cap. Cum ad monasterium de Statu monach. n. 52.* Est universalis Ecclesiæ Episcopus , iudex omnium mortalium , & Ordinarius singulorum . *Cap. de illis de Desponsat. imbut. n. 44. Cap. Præterea . Ne Prælati vices suas n. 51.* Solus habet potestatis plenitudinem , & principatum in omnibus Ecclesiis . *Cap. Conquestus de Feriis n. 29. Cap. Relatum . Ne Clerici vel Monach. n. 28.* Explet minima per Plebanos & alios inferiores , media per Episcopos , & suprema per se ipsum . *Cap. Ex parte de Foro compet. n. 5.* Potest committere ea , quæ sunt Ordinis etiam non Episcopo . *Cap. Aqua de Consecrat. Eccles. n. 5.* In uno Episcopatu potest duos Episcopos constituere . *Cap. Quanto de Translat. Episc. n. 51. 89.* Potest concedere privilegium audiendi confessiones alterius diœcesani , etiam Episcopo invito ; & contraria opinio damnatur uti periculosa in fide . *Cap. omnis de Pœnit. & remiss. n. 73.* Voluntas Papæ in beneficialibus est pro ratione , & sola potestas pro causa . *Cap. Quanto de Translat. Episc. n. 39. 43.* Si velit , potest liberè disponere de beneficiis jurispatronatus laicorum . *Cap. Quoniam de Jurepatr. n. 9.* Concedendo in Germania Coadjutorias perpetuas in omnibus mensibus , non dicitur Concordatis contravenire . *Cap. Nulla de Concess. præb. n. 77.* Potest quem privare suo beneficio sine causa . *Cap. Consultationibus. de Cler. ægrot. n. 27.* In his quæ sunt juris positivi , dispensare potest sine ulla causa , & sic dispensati sunt tuti quoad Deum . *Cap. Henricus. de Cler. pugn. in due' o n. 15.* Voluntas Papæ in dispensationibus habetur pro ratione . *Cap. Quia de Præb. n. 15.* Romanus Pontifex est Princeps prin-

principum & Dominus dominantium : *Cap. Præterea . Ne Prælati vices suas n. 50.* Contra infideles , ejus mandatis inobedientes , potest jultè bellum indicere . *Cap. Canonum statuta de Constitut. n. 72.* In Concilio deponit Imperatorem , etiam non approbante Concilio . *Cip. Antigonus, de Pactis n. 56.* Rationè criminis potest absolvere vasallos laicorum ab omni obligatione , & alios Principi obnoxios à quocunque pacto , etiam jurato . *Cap. Absolutos de Hæreticis n. 2.* Propter injustitias , & alias iniquitates , potest judices sæculares dignitate privare . *Cap. Vergentis de Hæreticis n. 7.* Potest res & bona omnium Ecclesiarum totius orbis administrare , & de iis disponere pro libitu voluntatis . *Cip. Relatum . Ne Clerici vel Monachi à n. 29. usque 36.* Potest collectare Ecclesias totius mundi . *Cap. Præterea . Ne Prælati vices suas n. 39.* Potest auferre rem uni Ecclesiæ , & dare alteri , etiam sine causa ; nec quisquam potest ei dicere , Cur ita facis ? *Cap. Quanto de Transl. Episc. n. 48.*

- (7) Si dantur in Theologia propositiones *piarum* aurium offensivæ , quæro , an hæ non sint tales , quæ omnium prudentem in Jure Ecclesiastico aures non debeant gravissimè lædere ? Plus dico : horrorem talia injiciunt iis , qui in scientia Scripturæ , Conciliorum , Patrum , & Historiæ Ecclesiasticæ vel modicè versati sunt . Et si unquam alibi argumentum *ab Absurdo* locum invenit , illud hic plenam suam vim debet exercere . Anne talia principia , non *speculativa* , sed quam maximè *practica* , & decidentis causis undecunque advenientibus quotidie interservientia , vel umbram sibi relinquere possunt reuniendorum cum Romana Ecclesia , vel *Protestantium* in Occidente ; vel *Schismaticorum* in Oriente ? Conf. infra *Cap. VIII. §. 7. n. 9.* Interim monstramus per decursum hujus Operis , has conclusiones non esse approbatas ab Universali Ecclesia , etiamsi sint adoptatæ à particulari Romana , & non paucis renitentibus obrusæ . Protestamur autem coram Deo & Sanctis ejus , quod hæc (quæ absque

absque eo in omnium oculis, & manibus sunt) non profeceramus eo fine aut animo, ut illi, qui foris sunt, aversionem injiciamus, & majorem à sancta nostra Ecclesia alienationem; sed ut tandem aperiatur oculi Curialistarum Romanorum, & tam pro bono interni Regiminis Ecclesiastici, quam pro reunionem aliarum Ecclesiarum cum unica vera, Systema suum monarchicum politico-sacrum aliquando dimittant. Adde *Cap. VI. §. 14. n. 6.*

- (8) Non diffidetur ALEXANDER III. in *cap. 5. X. de Rescriptis*, talia subinde à Romana Curia prodire, *quæ fraternalium animum EXASPERARE videntur*. De horum sanè numero sunt quæ jam recensuimus. Itaque sequendum consilium moderatione plenum, quod *ibid.* dat Pontifex: scilicet, *ut per litteras rationabilis causa prætendatur, quare talia adimpleri non possint*. In his causis allegandis & justificandis toti quanti sumus; superest ut audiamur.

C A P U T IV.

De Causis , quæ vulgo Majores
vocantur .

§. I.

*De causis Majoribus in genere ; & quando illæ Sedi
Apostolicæ reservari cœperint ?*

AD formandum de genuina Romani Pontificis potestate rectum & Canonibus conforme iudicium , multum refert nosse , qualis fuerit Ecclesiæ disciplina in quibusdam negotiis *gravioris* momenti , quæ sequius ævum Summo Pontifici reservavit . Porro in Jure Canonico aliæ causæ *MAJORES* , sic *communiter* dictæ , non exprimuntur , quàm sequentes : (1) Difficiliores fidei quæstiones . (2) Ineligibilium personarum ad prælaturas Postulationes . (3) Confirmationes legitimarum electionum ad easdem prælaturas factarum . (4) Episcoporum cessiones five resignationes . (5) Translationes eorundem Episcoporum . (6) Sedium Episcopaliū erectiones , translationes , & uniones . (7) Institutio novarum Metropolium & Sedium Patriarchalium . (8) Episcopaliū Coadjutorum datio . (9) Denique Episcoporum depositio . Nullum horum Reservatorum jure Divino , & primorum sæculorum observantia Apostolicæ Sedi proprium esse singulatim demonstrabimus . Inde tantò certius concludemus , *Præmatum* ejusdem Sedis origine & substantiâ sua multum distare à *Monarchia* , nec alia jura (nisi speciatim ei ab Ecclesia attributa noscantur) ipsi competere , quàm directiva illa , de quibus egimus *cap. II.* præsertim §. 4. Hic tantum de Majoribus causis *generatim* statuimus , ante sæculum quintum de earum reservatione non fuisse cogitatum .

A a

(1) An-

(1) Antiquiorem locum, qui *Majorum causarum* mentionem ingerat, non vidi, quàm in Epistola INNOCENTII I. ad Viceritium Rothomagensem, anno 404. scripta, ubi: *si Majores causæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, & vetus consuetudo exigit, post Episcopale judicium referantur*. Habetur ea cap. 10. inter Decreta Innocentii I. à Dionysio Exiguo collecta apud Justellum: cap. I. *Veteris Juris Canonici*; a pud Labbæum *Concil. Tom. II. col. 1250.* item apud Antonium Augustinum *Epit. veteris Juris Can. Lib. II. Tit. X. cap. 21.* nec non Petrum Coustant in *Collect. Epist. RR. Pont. col. 749. n. 6.* Verùm (a) Verba illa *Vetus consuetudo* apud probioris notæ Scriptores, signanter Labbæum & Justellum, non reperiuntur. (b) Quòd *post Episcopale judicium* causæ Majores ad Apostolicam Sedem referendæ sint, aperte denotat, huic relationi judicia Episcoporum eorum locorum, in quibus eadem causæ natæ sunt, præmittenda fuisse. (c) Quod de *Statuto Synodi* Innocentiana Epistola memorat, observat laudatus Coustant *l. cit. in not.* non pertinere ad Sardicensis Concilii Canones 3. 4. vel 7. quibus ad Romanum Pontificem appellare permittitur, sed respicere ejusdem Synodi Epistolam ad Julium, in qua declarat Synodus, *optimum & valde congruentissimum esse, si ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes*: scilicet ad ductum eorum, quæ tradidimus cap. II. §. 6.

(2) Aliud vestigium illius disciplinæ, quæ *Majores* causæ Romanæ Sedi reservantur, sæculo V. inveniri creditur in Epistola XII. LEONIS Papæ cap. 1. in qua hic Sanctus Pontifex Anastasio Thessalonicensi Episcopo, suo per Illiricum Vicario, in memoriam revocat mandata alias data, vigore quorum *Majora negotia, & difficiliores causarum exitus, liberum ei esset non nisi sub nostræ [Pontificiæ] expectationis sententiâ expendere*. At ex toto Epistolæ contextu intelligitur, hic solum agi de Jure Patriarchali, quod per Illiricum Papæ tunc exercebat, cujus administrationem
Vica-

Vicario suo ita commiserat, ut si *major* emergeret causa, quæ *ibidem* terminari non posset, ipse eam suo arbitrio & iudicio non definiat, sed ejus decisionem suscepat, donec Leonis sententiam intellexisset. Vid. supra cap. III. §. 5. n. 3. Dixi *Major causa, quæ ibidem*, id est, in provincia, *terminari non posset*: quod qualiter accipiendum sit, facillè intelligitur ex LEONIS Epist. XIII. cap. 1. ubi hujusmodi causas non tam à suo Vicario tanquam *Judice* discuti finiri que mandat, quam ab eodem ut *ARBITRO sub divini timore judicii componi* statuit. Adde etiam Epist. IV. cap. 5. Interim ex his & similibus Isidorus Mercator occasionem arripuit fingendi Decretales, in quibus *reservationem* Majorum causarum favore Sedis Apostolicæ antiquissimorum temporum disciplinæ simpliciter adscribit; quæ deinde etiam in Decretales Gregorii IX. influxit.

(3) Varias fictitias Isidori Decretales, quibus cognitio & decilio *Majorum causarum* summo Pontifici reservatur, indicavimus cap. III. §. 9. n. 3. Plures ex Blondelli Pseudo-Isidoro refert Bœhmer *J. Eccles. Protest. Lib. III. Tit. 6. §. 17.*

(4) JOANNES Papa VIII. constituens Ansegisum Senonensem Archiepiscopum, suam per Gallias & Germaniam Vicarium, dedit ei auctoritatem “quoties utilitas Ecclesiastica dictaverit, five in evocanda Synodo, five in aliis negotiis exercendis, per Gallias & Germanias Apostolica vice finiantur, & decreta Sedis Apostolicæ per ipsum Episcopis manifesta efficiantur; & rursus, quæ gesta fuerint, Apostolicæ Sedi pandantur, & *majora* negotia, ac *difficiliora* quæquæ suggestione ipsius à Sede Apostolica disponenda & enucleanda quærantur. “ Cum per hanc commissionem jura Metropolitanorum in convocandis Episcoporum Conciliis, & *majoribus* etiam causis in eis terminandis labefactarentur, Episcopi, ea præsentente Carolo Calvo Francorum Rege lectà responderunt: “ Ut *servato singulis Metropolitanis jure privilegii*, secundum

„ Sanctos Canones, & juxta Decreta Sedis Romanæ Pon-
 „ tificum ex ejusdem Canonibus promulgata, Domini
 „ Joannis Papæ Apostolici mandatis obedirent. Et cum
 „ Imperator & Legatus Apostolicus fatagerent, ut *abso-*
 „ *lutè & simpliciter* Episcopi responderent, se obedituros
 „ de Primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit, aliud,
 „ nisi quod prædictum est, responsum ab iis extorquere
 „ non potuerunt. “ Referuntur hæc in Labbæi *Collect.*
Concil. Tom. IX. col. 281. Conf. supra cap. II. §. 10. n. 6.
 & 7. Sic equidem Episcopi observantiæ antiquæ Disci-
 plinæ adhuc adfueti, & jurium suorum tenaces, cum de
 his singulatim lædendis aut auferendis ageretur, contra vim
 Isidoriani Juris subinde reclamabant, uti exemplo Hinc-
 mari Remensis omnibus conspicuum est; sed vicit plerum-
 que, in defectu artis criticæ, conspecta in receptis Codi-
 cibus auctoritas primorum Pontificum.

(5) INNOCENTIUS III. volens in *cap. 13. §. Qui filii sint legitimi*, prærogativam Apostolicæ Sedis de causis majoribus ambiguis & difficilibus cognoscendis ex *jure Divino* deducere, provocat ad Deuteronomii Caput XVII., ubi in gravi difficultate ad summam Sacerdotem ejusque Concilium recurrendum Dominus disposuit. Sed nemo non agnoscit, quàm infirmo hæc fundamento nitantur. Etenim (a) is Scripturæ locus ad præcepta vel ceremonialia vel judicialia pertinet. (b) Loquitur de *Synedrio* sive supremo Judæorum tribunali, quod post constructum templum resedit in civitate Jerosolimitana. (c) Parum vel nihil concludit ratiocinium hujus *cap. 13.*; quia in iis, quæ pendent à mera Dei voluntate, argumentum a majori ad minus non habet locum.

(6) Quamquam autem nec ulla ex præmemoratis causis, quæ *Majores* vocantur, in specie pertineat ex natura sua ad cognitionem & dispositionem Primi seu Summi Præsulis; id tamen non impedit, quominus subsistat quod *sap. II. §. 6.*
 statui-

statuimus, scilicet ea gravioris momenti negotia, quæ uni-
versæ Ecclesiæ aut unitati fidei præjudicium possunt adferre,
non sine participatione Primæ Sedis definienda esse. Eo
sensu in causa Pelagii Cælestique ad Atrios rescriptit INNO-
CENTIUS I. Papa Epist. 29. num. 1. *Ut quidquid quam-
vis de disjunctis remotisque provinciis ageretur, non prius
ducerent finiendum, nisi ad hujus Romanæ Sedis noti-
tiam perveniret, ut tota hujus auctoritate, quæ fuerit
justa præcunctatio firmaretur.* Eadem ratione BONIFA-
CIUS I. Epist. 15. n. 6. : *maximas Orientalium Eccle-
sias in magnis negotiis, in quibus opus esset disceptatione
majore, Sedem semper consuluisse Romanam, & quoties usus
exegit ejus auxilium postulasse.* Qua de re vide latius tra-
ctantem Petrum Coustantium in Præfat. ad Epistolas RR.
Pontificum n. 22. pag. 17. seq.

§. II.

Causæ fidei non sunt reservatum Summi Pontificis.

*Singuli Episcopi & particularia Concilia habent jus dam-
nandi hæreses.*

*Doctrinas à Sede Apostolica damnatas possunt Concilia par-
ticularia ad examen revocare.*

*Qua causa, & quo fine, graviores fidei quæstiones ad
Romanum Pontificem referendæ sint.*

Singuli Apostoli damnabant errores, enatos in Ecclesiis,
quarum gerebant curam. Sacra Scriptura nobis certa hujus
disciplinæ exempla prodit in Epistolis S. Pauli, S. Petri, S.
Joannis. Hoc jus conservarunt Episcopi Apostolorum successo-
res, & non fecus ac ipsi Apostoli à Spiritu Sancto positi regere
Ecclesiam Dei: probè noscentes, non minus ad officium sollici-
tudinis pastoralis & regiminis Ecclesiastici pertinere, de dogma-
tibus fidei cognoscere & judicare, erroresque condemnare,
quam

quàm morum & vitæ puritatem in populo suo conservare, & vitia atque abusus extirpare. Hinc legimus ab initio Ecclesiæ Episcopos in nascentes errores hæresesque sollicitè inquisivisse, suaque auctoritate, ut primum eas detexerant, confixisse & damnasse. Imò nullam penè hæresim per Concilia Generalia primorum sæculorum damnatam videmus, quæ non prius per Episcopos, vel particularibus Decretis, vel per congregatos in Episcopalibus Synodis damnata fuisset. Neque creditur de hac Episcoporum auctoritate per octo aut novem Ecclesiæ sæcula fuisse dubitatum. At verò circa Sæculum X. falsis Decretalibus sub nomine primorum Pontificum in auctoritatem receptis, ac signanter post editum receptumque Decretum Gratiani, prætendi & doceri cœpit, majores & graviores causas, atque inter has præcipuè *Quæstiones fidei*, ad Sedem Apostolicam esse referendas, ejusque solius judicio terminandas. Unde in Concilio Remensi anni 1143., in quo Episcopi Gallicani Symbolum fidei adversus Gilbertam Porretanum condiderant, Romanæ Ecclesiæ Cardinales, id ægrè ferentes dixerunt: *Nullus esse circa fidem quidquam determinare citra auctoritatem Romani Pontificis*; uti fufius refertur in Actis ejusdem Concilii, & apud Baronium in *Annal. Eccles. ad an. 1143. n. 16.* Hæc persuasio, Sacræ Scripturæ, toti antiquitati, Conciliorum definitionibus, & observantiæ universalis Ecclesiæ contraria, tempore INNOCENTII III. eousque invaluerat, ut hic Pontifex interrogatus super Quæstione de Baptismo parvulorum, in suo responso ad Archiepiscopum Arelatensem, cap. 3. X. de Baptismo. Quasi indubitatum præmittendum censuerit: *Majores Ecclesiæ causas, præsertim articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelligit, qui cum quærenti Domino, quem discipuli dicerent ipsum esse, respondisse notabat: Tu es Christus filius Dei vivi: & pro eo Dominum exorasse, ne deficiat fides ejus.* Confer Natalis Alexandri *Hist. Eccles. Tom. VI. pag. 485. seqq.*

(1) Divinæ Scripturæ Canones docent, Episcopum esse debere *Doctorem rectè tractantem Verbum veritatis; attendere debere doctrinæ; amplecti qui secundum doctrinam est si elem*
sermo-

sermonem , ut potens sit exhortari in doctrina sana , & eos , qui contradicunt , arguere ; depositum custodire ; devitantem profanas vocum novitates , & oppositiones falsi nominis sententiæ ; hæreticum hominem corrigere , & post unam alteramve correctionem devitare . Epist. Pauli ad *Timoth.* I. ad *Timum.* cap. 1. & 3.

(2) In Actis Concilii Chalcedonensis *Act.* 3. Leonis Papæ Legati ad Concilium referunt, Eutichen regulariter à proprio damnatum *Episcopo Flaviano .* Harduini *Collect. Concil. Tom. II. col. 346.* Quis nescit, errores Gothescalci Monachi in Concilio Moguntino anni 848. , hæresim Berengarii in Synodo Turonensi an. 1055. , novitates Abaelardi in Senonensi Concilio anno 1140. , denique errores Lutheri primitus à variis Episcopis & particularibus Conciliis fuisse damnatos ?

(3) Multis Canonibus in Decreto Gratiani referuntur & probantur damnationes hæreticarum doctrinarum factæ in particularibus Synodis :: signanter in Sexdecim Canonibus Concilii Gangrensis relatis *Dist. XXX.* In quinque Canonibus Concilii Milevitani insertis *Dist. IV. de Consecrat. a Can. 152. usque ad fin.* In Canone 5. Concilii Toletani XII. , relato *de Consecr. Dist. II. Can. 9.* In Canone 17. mox allegati Concilii Milevitani *Caus. XXXII. Quæst. 7. cap. 5. &c.* Quibus addi potest *cap. 3. X. de Presbitero non baptizato . .*

[4] Possunt *Concilia particularia* suo examini subijcere doctrinas à Sede Apostolica definitas , & inquirere , num hæ definitiones verbo Dei scripto vel non scripto conformes sint. Colligitur id inter cætera ex *Can. 109. de Consecrat. Dist. IV.* , in quo legitur, qualiter Concilium Arelatense decisam à Papa Stephano quæstionem de Baptismo (quem, S. Cypriano oppositus, à quibusvis hæreticis quacunque labe infectis validè administrari edixit. Vid. infra *cap. VI. §. 9.*) suo examini subjecerit, illamque aliter quodammodo definiert. *Patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava nobis*

nobis fuerit insinuatione suggestum, inquit ALEXANDER III. in *Cap. 5. X. de Rescriptis*. Adde infra *Cap. IX. §. 8. num. 13.*

[5] Imò *Episcopi* acceptantes *Constitutiones* Papæ, etiam in *materia fidei*, non debent id facere nisi cum deliberatione, maturitate, & iudicio; neque enim sunt *simplices executores* iudiciorum Papæ, quippe qui neque est Dominus Ecclesiæ, neque ab hac ut infallibilis agnoscitur. Etiam huc pertinet, quod ad Archiepiscopum Ravennæ in *cit. cap. 5.* scripsit ALEXANDER Papa, scilicet: *Si quando aliqua tuæ Fraternalitati dirigimus, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes: Qualitatem negotii pro quo tibi scribitur diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter adimpleas, aut per literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam præendas.*

[6] Neque tamen propterea dici potest, ita Episcopos se se supra Pontificem efferre, atque de ejus Constitutionibus sibi sumere iudicium. Illud scilicet hoc casu agunt Episcopi, quod ex Divina institutione ad eorum pertinet officium: iudicant, uti debent de negotio fidei, nec eunt in præviam Papæ sententiam, quàm cognita causæ veritate & iustitia; in summa: *judicant cum ipso Romano Pontifice*. Nota est plurium Conciliorum formula, quæ Episcopi, aliorum iudicium præmissò examine secuti, signant: *Ego iudicans, ego consentiens subscripsi.*

(7) Primis Ecclesiæ sæculis, quando sævientibus persecutionibus generalia Concilia adunari non poterant, nascente controversia, quæ orthodoxam fidem tangeret; aut cum schisma oriretur, scindendæ Ecclesiæ aptum; denique si de reformandâ aut determinanda communi disciplina ageretur; [qui tres casus à Conitantiensi Concilio expressi sunt, tanquam ad universalis Ecclesiæ iudicium necessariò deferendi] Episcopi, quantum id ferebant tempora & circumstantiæ, particulares in suis provinciis Synodos cogebant; (uti signanter factum in causa Paschatis, de qua mox) harum con-

conclusa & definitiones Papæ transmittēbant , qui cum omnibus totius mundi ecclesiis communicans , ea ratione cunctorum colligens sententias , commune faciebat conclusum , quod omnibus deinde propalabat , ab his acceptandum , si illud Canonibus & communi Ecclesiarum sententiæ conforme visum esset ; qua in parte Victor Papa in memorato Paschatis negotio quodammodo excessisse notatur . Vid. infra *cap. IX. §. 7. n. 2.* Ita circa materiam *FI-DEI* agebatur in causa Pauli Samosatēni Episcopi Antiocheni , docentis Christum esse purum hominem , de cuius concordia damnatione , anno 272. facta ; videndus Eusebius *Hist. Lib. VII. cap. 27. 28. 29. & 30.* Theodoretus *Hist. Lib. 1. cap. 4.* nec non Epistola Alexandri Alexandrini ad Alexandrum Constantinopolitanum *Tom. II. Concil. edit. Labbe pag. 18.* in qua Paulus omnium totius mundi Episcoporum consilio ac iudicio ab Ecclesia pulsus dicitur . Pro exemplo causæ *SCHISMATIS* illud proponimus , quod Novatianus Presbiter Ecclesiæ Romanæ anno 251. adversus S. CORNELIUM Pontificem accendit ; de quo vid. Epistolæ Cornelii ad Cyprianum *inter Cyprianicas edit. Oxonen. 49. & 52. Rigalt. 46. & 52.* In materia *DISCIPLINÆ* servitū imprimitis quæstio *de Lapsis* ; ad annum 255. potissimum pertinens ; circa quam consulendæ ejusdem S. Cypriani *Epist. 19. alias 14. item Epist. 55. alias 52.* Huc quoque referendum , quod ex Eusebii *Hist. Lib. V. cap. 23. & 24.* intelligitur , scilicet VICTOREM I. Papam anno 196. per diversas provincias encyclicam misisse Epistolam , qua ab Episcopis , quo die Pascha celebrandum esse sentirent , sibi significari *petebat* . Vid. Constantii *Epist. Rom. Pont. col. 94.* De his extra-Conciliaribus omnium Ecclesiarum in commune tractatibus & definitionibus per organum Romani Pontificis , præsertim in causis fidei , pluribus egit Bossuetius Dissertatione præliminari , quæ editioni Gallicæ Defensionis Cler. Gall. præfixa est , *cap. LXXVI.*

(8) Eà porro de causa majores fidei quæstiones ad *Sedem Apostolicam* referri haud rarè expedit , ut illarum definitio

omnibus valeat prodesse. Sunt autem in his rebus *modi*, citra earundem causarum, haud leve præjudicium non facile negligendi. Episcoporum, qui viciniore sunt grassanti novo dogmati, munus est cum discretis, atque omni partium studio liberis, hominibus doctis, synodaliter, vel quasi, desuper deliberare, correspondere cum Metropolitanano, & Comprovincialibus, nec non aliis sanctitate & doctrina conspicuis Episcopis; audire etiam desuper sententia suarum Universitatum, præmonitarum tamen, ne quid nimis, ne quid præcipitanter agant. Cum primis autem, malo latius grassante, referendum erit Primæ Sedi. Hæc utique studebit, ad parcendum sumptibus, milleque incommodis, rem sopire. *extra Concilium*; damnabit propositiones, aut disimulabit; sed *variante effectu*; prout res instituetur. Si primò audiantur *sententiæ Episcopales*, atque collecto unanimi sensu Papa suum publicet iudicium de novo dogmate; jam aderit efficax, & cuilibet sufficere debens damnatio, licet nondum adesset. *ultima*, de qua agemus *cap. VI. §. 3.* Fieri enim vix potest, ut quod in *doctrinalibus* omnes Ecclesiæ *dispersæ*, post maturam deliberationem, fenserunt, ab eo recedant *congregatæ*. Quòd si verò Roma *primùm* incipiat, & loco *collectarum sententiarum Episcopaliū* sui magni Patriarchatus, audiat *Theologos* solùm Romanos; præventos sæpe homines, Thomistas, Scotistas, Jesuitas, calentes ad damnandum, & crucifigendum, hisque solùm auditis definiat, tunc docuit experientia inde è Luthero usque huc, tantæ efficacix non esse fulmina Apostolica: regerunt enim damnati dogmatis professores, *Papam sine Concilio non esse inerrabilem*: *Non constare de positivo assensu omnium Ecclesiarum*: *A multis Episcopis causam nullatenus, à multis non nisi obiter discussam fuisse*: *Plerosque tantum promulgasse bullam dogmaticam, ne displicerent Papæ, aut se suspectos facerent &c. &c.* Sint hæc inania: attamen elucet ex his, quod modorum alius alio sit. efficacior. Adde: *Cap. III. §. 10. n. 3.*

(9) S. AUGUSTINUS referens controversiam de Baptismo hæreticorum, quæ Sæculo III. S. Cyprianum Episcopum & Martyrem à S. Stephano Papa & pariter Martyre ferè ad Ichisma usque divisit, [de qua nos pluribus infra *cap. VI. §. 9.*] scribit Lib. II. de Bapt. contra Donatistas. *cap. 4. Quomodo potuit ista res, tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii, luculentam illustrationem confirmationemque perducì, nisi PRIMO DIUTIUS, per orbis terrarum regiones, MULTIS hinc atque hinc disputationibus atque COLLATIONIBUS EPISCOPORUM pertractata constaret?* Dein Lib. V. *cap. 26. Si quid postea PLURIBUS & DIUTURNIORIBUS inquisitionibus compertum Ecclesia confirmaverit, non ambigamus,* Denique Lib. VII. *cap. 53. Nobis tutum est, in ea non progredi aliqua temeritate sententiæ, quæ nullo in catholico regionali Concilio cæpta, nullo plenario terminata sunt.* Si itaque antequam fidei controversia ad plenarii Concilii cognitionem & decisionem perducatur, conveniat, ut prius multis Episcoporum collationibus per orbis terrarum regiones pertractetur, & quod vel sic diuturnioribus inquisitionibus compertum fuerit, Ecclesia confirmare, proin ea, quæ in regionalibus Conciliis cæpta sunt, in universali terminare debeat: quanto magis prudentiusque Romanus Pontifex, ex cathedra definire volens, à collectione sententiarum Episcopaliū, non paucarum, sed plurimarum, per orbis terrarum regiones dispersarum, incipiet, antequam suam illis examinandam proponat.

(10) Sed & illà ratione graviores fidei quæstiones ad Romanum Pontificem referri oportet, quia eæ ad Statum Universalis Ecclesiæ attinere possunt, quo titulo summi Pontificis est curare, ne quid definiatur, quod in eundem statum communem seu publicum impingat. Hac causa CYRILLUS ALEXANDRINUS, comperta Nestorii hæresi, officii sui esse duxit rem tanti momenti cum Papa communicare. *Si filere,* inquit ad Cælestinum scribens Epist. Cælest. 8. n. 1. *& non pietatem tuam de omnibus, quæ moventur, lit-*

teris certiore[m] facere circa culpam ac sinistra[m] suspicionis metum liceret, præsertim in rebus adeo necessariis, **UBI FIDES PERICLITATUR**, in memetipso dicerem, Bonum & periculi expers est silentium Sed quoniam Deus hisce in rebus vigilantiam nostram exigit, & **LONGA ECCLESIA- RUM CONSUETUDO** suadet, ut hujusmodi res cum Sanctitate tua communicentur, scribo planè necessitate adactus. Huc, ut alia prætermittamus, etiam spectat illud AVITI Viennensis Episcopi Epist. 36. Scitis Synodali[m] legum esse, ut in rebus quæ ad Ecclesiæ statum pertinent, si quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Ecclesiæ maximum Sacerdotem, quasi ad **CAPUT NOSTRUM** membra sequentia recurramus. Imò Justinianus Imperator, cum Christum unum de Trinitate dicendum esse, re diligentissime discussa, non dubitaret, tamen id quod hacce de causa edixerat, petiit à JOANNE II. firmari, & hanc petitionis suæ rationem affert Epist. 3. Joannes II. n. 3. *Nec enim patimur quidquam quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quamvis manifestum & indubitatum sit, ut non vestræ innolescat Sanctitati: quia CAPUT est omnium sanctarum Ecclesiarum.* Adde Codicis Justinianæ Lib. I. Tit. I. Leg. 7.

§. III.

Confirmatio electionis Episcoporum genuino Jure ad Synodum provincialem, aut ad Metropolitanam pertinet.

Eo etiam data opportunitate reduci possit.

Ad constitutionem Episcopi aliud non requiritur, quàm legitima assignatio diœceseos, & consecratio. Solum Romanum Pontificem hæc in sua habere potestate, nulla valet ratione sustineri. Episcopi Græci non minùs sunt veri Episcopi, licet eorum Patriarchæ præsent, quod ratione Episcoporum Latinorum facit Papa. In Occidente etiam confirmatio electi ad Synodum Provincialem spectabat usque ad tempora Alexandri PP.

PP. III. Aliud antè , hac in parte, Latini non agebant respectu Papæ , quam quod ei electionem , seu potius consecrationem suam jam factam significarent , & media transmissione professionis fidei , ejus communionem peterent .

(1) Confirmatio & approbatio electionis sive nominationis primis Ecclesiæ sæculis omnimodo erat penes Episcopos ordinatores , id est , Metropolitanum cum Suffraganeis , juxta Canonem IV. NICOENUM , cui addendus Can. XII. Synodi LAODICOENÆ apud Harduinum *To. I. col. 783. seq.* Quoniam tamen inter Episcopos ordinatores primus & præles est Metropolitanus , neque semper omnibus Comprovincialibus Episcopis commodum esset ad singulas Episcoporum ordinationes convenire , sensim ex quodam saltem tacito Ecclesiæ consensu ad Metropolitanum devolutum est jus discutiendæ electionis , eamque vel ut Canonicam probandi , vel reprobandi ut minus legitimam . Hanc Metropolitanam auctoritatem non obscurè expressit in citato Canone NICOENA Synodus his verbis : *Potestas sanè vel confirmatio pertinebit per singulas provincias ad Metropolitanum Episcopum* . In hujus sequelam Gratianus *Dist. LXIV. Can. 8.* ait : *Illud generaliter clarum est , quod si quis præter sententiam Metropolitanam fuerit factus Episcopus , hunc magna Synodus definivit Episcopum esse non oportere* . Adde ejusdem Distinctionis *Can. 1. & 6.* Inde etiam illud Innocenti I. ead. *Dist. Can. 5. Extra conscientiam Metropolitanam Episcopi nullus audeat ordinare Episcopum* . Cum his confer *SIRICII Papæ Epist. V. ad Afros cap. 1.* ibique Notam Constantii . Quòd si eligentium vota in partes dividantur , itidem *Metropolitani* est eum alteri præferre , qui illum meritis superat . *Dist. LXIII. Can. 36.*

[2] Inde ab ALEXANDRO III. de Episcoporum Confirmatione à Romana Sede obtinenda frequens est in Jure mentio : in *cap. 1. 2. 3. & 4. X. de Translat. Episc. cap. 15. 18. 19. 20. & 21. X. de Electione . Cap. 6. 16. 47. eod. Tit. in 6. cap. 5. X. Ut lite non contest.* Scilicet censuerunt Pontifices , in-

duce-

ducendam majorem Episcoporum ab eis dependentiam : aut potius in conspectu Isidorianarum Decretalium toleratum est, ut illi majorem sibi in hos auctoritatem attribuerent .

- (3) At hic qualis-qualis consensus , hæc tolerantia , antiquum & genuinum jus ita non aboleverunt , ut illud opportuno tempore non possit reduci . Non fuit mutata , nec potuit mutari rei substantia , alia solum inducta Ecclesiastica politia . Observarunt quidam Galli , qualiter vigentes inter Innocentium XI. & Ludovicum XIV. notæ diffensiones commodam occasionem præbere visæ fuerint , pristinam & genuinam Disciplinam reducendi , præcédique ingentem illam subordinationem , quam post se trahit obligatio petendi & obtinendi bullas Pontificias pro beneficiis Consistorialibus . Per hoc non solum immensæ pecuniarum summæ , quæ quot-annis Romam mittuntur , in regnis & provinciis mansissent , sed etiam Episcopi rediissent in pristina sua jura , & tam Regularis , quàm Sæcularis fuisset emendatior .

§. IV.

Idem jus in Postulatione obtinet .

Cujus est Electionem confirmare , ejus est & Postulationem admittere ; nisi dispensatio , qua postulatus eget , Confirmantis potestatem excedat . *Cap. 13. X. de Elect. cap. 1. & 2. X. de Translat. Episc.*

- (1) Postulatio per se ad Majores causas non pertinet ; nisi quando de tali agitur , in qua Postulato opus est dispensatione , quam *Jus Novum* Papæ reservat , uti in defectu natalium quoad dignitates . *Cap. 20. X. de Elect. cap. fin. X. de Filiis presbit. cap. 1. eod. Tit. in 6.* Idem est de ea , quæ solvit vinculum Episcopale in trasferendo ad aliam Sedem . *Cap. 2. X. de Translat. &c.* Itaque ad quas dignitates confirma-

firmatio Electionis *ex moderno Jure Pontificio* ab Apostolica Sede obtinenda est, ad eas multò magis Postulationes ab eadem Sede peti. debere, naturale est.

§. V.

Datio Coadjutoris: cum futura successione serius inter causas Majores. numerata est ..

Ut deputatio Coadjutoris Episcopi inter Majores causas numeraretur, exeunte demum Sæculo XIII. factum esse colligitur ex *cap. unico de Clerico ægrot. in 6.* De cætero Coadjutores cum futura successione dari, Juris analogiæ repugnat. Vid. *cap. 3. de Concess. præb. in 6.* & totos Titulos *de Concessione præbendæ & ecclesiæ non vacantis. . Add. Caus. VII. Quæst. 1. Can. 12. 13. & 14.*

(1.) In cit. *cap. unico*, anno 1298. composito, sic loquitur BONIFACIUS VIII. *Pastoralis officii debitum: exequentes, declaramus atque statuimus, Coadjutorum Episcoporum & superiorum Prælatorum dationem intelligendam esse de causis Majoribus, & referendam ad Sedem Apostolicam, & ab ea, non obstante consuetudine contraria tantummodo postulandam. Verba Declaramus atque statuimus intelligendum esse de causis Majoribus, satis indicant hic Jus Novum condi, præsertim si simul ponderentur hæc: Non obstante contraria consuetudine, quæ non obscurè significant, eò usque rem aliter fieri consuevisse; quemadmodum & effectivè ante falsarum Decretalium receptionem contrarium usum obtinuisse probant Bœhmer *J. E. P. Lib. III. Tit. 6. §. 7.* Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. V. pag. 176. & 451.**

(2.) In sequelam hujus Juris Novi Concilium Tridentinum *Sess. XXV. de Ref. cap. 7.* ordinat, ut si urgens necessitas aut evidens utilitas Cathedralis Ecclesiæ vel Monasterii id postulet, non alius detur Coadjutor, quam causa per Papam diligenter cognita, eaque lege, ut qualitates in ipso Prælato desideratas Coadjutor habeat..

§. VI.

§. VI.

Translationes Episcoporum , semper auctoritate Synodorum Provincialium factæ , demùm vi falsarum Decretalium Româno Pontifici reservatæ fuerunt .

Nullus genuinus Juris locus prostat , pontificatu INNOCENTII III. antiquior , qui expressè vel æquivalenter dicat , Translationes Episcoporum Papæ reservari . Prima in hanc rem Decretalis legitur in *cap. 2. X. de Translat.* quæ est de anno 1198. Cumque Collector Sæculi XII. *Canon 34. Caus. VII. Quæst. 1.* clausulas huic reservationi Pontificiæ conformes inferuerit , hinc colligitur , eo tempore hanc disciplinam invaluisse . Ad eundem Canonem 34. respexit idem Innocentius in *cap. 3. cit. Tit. in quo ita : Potestatem transferendi Pontifices ita sibi retinuit Dominus & Magister , quod SOLI beato Petro Vicario suo , & per ipsum successoribus suis speciali privilegio præbuit & concessit . Sicut (ait) testatur ANTIQUITAS , cui Decreta Patrum sanxerunt reverentiam exhibendam , & evidenter asserunt sacrorum Canonum sanctiones .* In lato Canone 34. sub nomine *Anteri* Papæ legitur , quòd Episcopi habeant potestatem mutandi Episcopos , *non tamen sine sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia .* Sciunt quidem hodie eruditi , hanc Decretalem esse fœtidam & mille olentem pseudo-Isidori mercem ; quin nec eam clausulam in eadem Epistola haberi notarunt Correctores Romani . Verùm ætate Innocentii inter venerandæ antiquitatis sincerissima monumenta habebatur , quidquid in Gratiani Decreto continebatur , è quo tanquam unico Canonum limpido fonte sua ferè depromebat Innocentius . Hoc itaque suppositio Decreto innixus pronuntiavit translationem Episcoporum *soli Petro* ejusque successoribus *speciali privilegio* à Christo fuisse reservatam ; cum tamen constet , eam per novem ut minus sæcula auctoritate synodi Provincialis factam esse .

- (1) Quarto , sexto , & octavo Sæculo ad Episcopos provinciæ pertinuisse Episcopi translationem , ex variis Juris textibus colligitur . [a] Hoc de quarto Sæculo docet *Civ. 37. Caus.*

Caus. VII. Quæst. I. desumptus ex Concilio Carthaginensi IV. anno 398. celebrato ; cui addi potest Canon XIII. Apostolorum, quorum Canonum Collectio ad quartum Sæculum pertinere creditur. (b) Quoad sextum Sæculum adduci potest Canon 36. *ejusd. Quæst. I.*, in quo per verbum *Majores* provinciæ Episcopos intelligi non dubitatur. (c) De octavo Sæculo idem indicat Canon 34. *ejusd. Causæ & Quæstionis*. Adde Natalem Alexandrum *Hist. Eccles. Tom. V. pag. 177. 451. & 700.* Textibus Juris ad speciem repugnantibus satisfacit Gibert *Corp. Jur. Canon. Tom. II. Tit. 7. §. 5. pag. 128.*

§. VII.

Iisdem mutationibus etiam Cessiones Episcoporum subjunctæ fuisse nojuntur.

Quo tempore ad alios, quàm ad Papam, Episcoporum Confirmatio pertinuit, consequens est, ut ad eosdem quoque spectarit admissio resignationis Episcoporum. Scilicet non invenitur in toto Corpore Juris locus Sæculo XII. antiquior, qui abdicationem Episcopatus referat inter causas Majores, & Romano Pontifici reservatas. Primus hic Canon est INNOCENTII III., quem jam pluries in horum novorum Jurium constitutione laudavimus, in cap. 2. X de Translat. ubi: *Translatio, depositio, CESSIO, non tam Constitutione Canonica, quam INSTITUTIONE DIVINA, SOLI sunt Romano Pontifici reservata.* Quod ante ea tempora renuntiationes Episcopatum auctoritate Conciliorum provincialium constanter & optimo jure peractæ fuerint, demonstrant Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. V pag. 178. & 451.* nec non Gibert *l. cit. §. 4. pag. 125.*

- (1) Ad verba citati cap. 2. *Institutione divina* reflectens Guillelmus Barclajus Tract. *de Potestate Papæ cap. XXVIII.* observat, “ hæc illa esse, quibus homines isti in præcipitem „ errorem deferuntur, *ut quidquid à Papa fiat, à Deo factum esse putent.* ” Alii his & similibus Decretalibus ad-

scribunt perversam quorundam Canonistarum opinionem, de qua Cardinalis Contarenus in suo ad Paulum III. Consilio. . . “ Voluntatem Pontificis regulam quandam esse, quæ
 „ ejus actiones dirigantur: neque in Jure positivo consti-
 „ tuendo, aut abrogando, aut dispensando regulam quam-
 „ piam Pontifici esse constitutam. “ Rectè profecto! nam
 qui jura sua immediate à Deo obtinere sibi persuasum ha-
 bet, ille ea ab hominibus sibi auferri, aut contra volunta-
 tem suam coarctari haud patietur . .

- (2) Abundant Ecclesiastica monumenta eorum exemplis, qui vel nemine consulto onus Episcopale abjecerunt, vel de hoc cum suæ Provinciæ Episcopis egerunt. Plura horum exempla prostant apud Petrum de Marca *de C. S. & I. Lib. VI. cap. 8.* nec non in Vita Bartholomæi de Martyribus Bracarenfis Archiepiscopi auctore Ludovico Isaco de Sacy *Lib. IV. cap. 11.* Adde S. AUGUSTINUM *Epist. 261. ad Cælestinum Papam, & Lib. II. contra Cresconium cap. 11. &c.*

§. VIII.

Causæ depositionis Episcoporum de Jure ad Synodos Provinciales pertinent . .

Ut eæ inter reservata summi Pontificis referrentur, plurimæ Decretales confictæ sunt . .

Episcoporum Canonica Judicia secundùm Canonum dispositionem fieri debere, inconcussa veritas est. Porro Canones decernunt, Episcopos in Conciliis suarum Provinciarum judicari, &, si causa canonica subsit, deponi debere. Ita statutum in Antiocheni Concilii Canone XIV. & XV., Sardicenis Canonibus III. IV. & VII., Constantinopolitani I. Canone VI. in Collectione Græca, Chalcedonenfis Canone IX. Africanorum Conciliorum Canonibus plerisque, ut videre est in Codice Ecclesiæ Africanæ Can. XII. XV. XIX. XXVIII. LXXXVII. LXXXVIII. XCVII. collatis cum Ecclesiæ Africanæ Epistola ad
 Cœ-

Cœlestinum Pont. max. Item ex Capitulis Hadriani I. Metensi Episcopo Ingilramno anno 785. traditis in Binii & Sirmondi *Collect. Concil.* cap. V. IX. X. XII. XIX. XX. XXVII. XXIX. Eam disciplinam tum in Galliis, tum alibi, religiose constanterque servatam fuisse produnt quam plurima exempla apud Gregorium Turonensem *Hist. Franc. Lib. V. cap. 28.* nec non *Lib. VII. cap. 16. & 17.* Petrum de Marca *de C. S. & I. Lib. VII. per tot. Natalem Alexandrum Hist. Eccles. Tom. III. pag. 118. Schol. 5. item Tom. V. pag. 454. 701. & seq.* Adde infra *h. cap. §. 11. n. 2.*

Ut tam certa Jura pessumdarentur, nulla est ex causis, quæ *Majorum* titulo honorantur, circa quam plures textus confecti sunt, quam Depositio Episcoporum. Falsæ hæc Decretales prostant sequentes in Decreto Gratiani: Ex *Sæculo II.* ANACLETI Papæ *Causa III. Quæst. 6. partim Can. 13. partim Can. 15. SIXTI I. Caus. II. Quæst. 6. Can. 4. HIGINI Causa IX. Qu. 3. Can. 4. ANICETI ead. Quæst. 3. Can. 6. ELEUTERII Caus. III. Quæst. 6. Can. 7. VICTORIS Caus. II. Quæst. 6. Can. 7. Ex Sæculo III.* ZEPHERINI *Caus. III. Quæst. 8. Can. 1. FABIANI Caus. II. Quæst. 6. Can. 1. 2. 20. 21. Item Causa III. Quæst. 6. Can. 1. 2. 3. SIXTI II. Caus. II. Quæst. 6. Can. 5. Nec non Caus. III. Quæst. 6. Can. 5. Ex Sæculo IV.* JULII I. *Caus. II. Quæst. 6. Can. 10. Caus. III. Quæst. 6. Can. 9. FELICIS II. Caus. II. Quæst. 6. Can. 16. DAMASI Caus. III. Quæst. 9. Can. 7. & Quæst. 6. Can. 6. &c.* Puderet tantam falsorum instrumentorum copiam, quibus Sacra Disciplina inde à *Sæculo IX.* regitur, Lectorum oculis subjicere, nisi ea A catholicis & Orthodoxis peræque cognita essent. Ante fictitios hos Canones nullum habemus qui dixerit, inconsulto Pontifice Episcopum deponi non posse; post illos verò habemus adhuc nonnullos, qui id fieri posse agnoscant. Ed pertinent *Canones 11. & 13. Caus. II. Quæst. 6.*, quibus insinuat, eo solùm casu Episcopos à Collegis *definitivè* judicari non valere, quo ad Romanam Sedem provocarunt.

Ideo autem Impostor Eruditus creditur hac in causa artem suam potissimum exercuisse, quia sperare poterat, futurum, ut

hi Canones ad alia Episcoporum negotia, veluti Translationes, electionum Confirmationes, Postulationes & Cessiones facile traherentur. Potuit & hoc dare ansam Episcopis, Primæ Sedi tanto arctius adhærendi, ut vel ea ratione severitatem Judiciorum Provincialium diffugerent.

- (1) Cùm falsarius sibi proposuisset, ex Romano Pontifice *absolutum Monarcham* Ecclesiæ facere, omnia arripuit media, quibus viam pararet, suo systemati quomodolibet aptam. Ad hoc Canones III. & VII. Concilii Sardicenis (qui quandam provocationis speciem à Synodis Provincialibus ad Romanum Pontificem Episcopis permittunt) ei fuerunt valde opportuni. Nos eosdem Canones ex vero & naturali suo sensu interpretabimur infra *cap. V.* Ex quo apparebit, nihil minus ex eis sequi, quam *reservationem* Causarum Episcopaliū, & in specie *Depositionis* Episcoporum.
- (2) Huc repetenda, quæ superiore §. diximus de *cap. 2. X. de Translat.*, in quo etiam *Depositiō* Episcopi summo Pontifici ex prætenso Jure Divino reservatur. Hic textus primus est ex Jure Canonico, inter non spurios, qui tantam auctoritatem Apostolicæ Sedi tribuerit. Absit, ut INNOCENTIO III. idem crimen imputemus, quod Isidoro. Ille hujus falso quodammodè innocenter deceptus est. Pontifices, supposito & jam communiter recepto Isidoriano Systemate, quæserunt, & publicarunt rationes eidem Systemati convenientes, quibus jus hujus Reservationis colorarent. In *Can. 9. Caus. III. Quæst. 6.* allegatur gravitas materiæ, quæ illam *Majoribus* causis fecit annumerari. In *cap. 2. & 3. X. de Translat.* proponitur vinculum spiritualis matrimonii, quod est inter Episcopum & Ecclesiam. Sed hæ causæ satis arbitrariæ sunt.
- (3) Interim hæ fuerunt ansæ, quibus motum Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 5.* sequentem in modum itavit: *Causæ criminales graviores contra Episcopos, etiam hæreticos, quod absit, quæ depositione aut privatione dignæ sunt,*
ab

ab ipso tantum Summo Pontifice cognoscantur & terminentur . Quòd si ejusmodi sit causa , quæ necessariò extra Romanam Curiam sit committenda , nec uni prorsus ea committatur , nisi Metropolitanis aut Episcopis , à Beatissimo Papa eligendis : hæc verò commissio & specialis sit , & manu ipsius Sanctissimi Pontificis signata , nec unquam plus his tribuat , quam ut solam facti instructionem , summam , processumque conficiant , quem statim ad Romanum Pontificem transmittant , reservata eidem Sanctissimo sententia definitiva . Ad hunc articulum tria veniunt observanda : (a) Reservationem causarum depositionis Episcoporum repugnare genuino Juri & Disciplinæ Ecclesiasticæ , uti jam diximus . (b) Quæ Tridentinum in sequelam & vim falsarum Decretalium ordinavit , tanquam in errore Juris Communis fundata , emendationi subsequen- tium temporum , quibus falsum detectum est , subjacent . Vide infra cap. VIII. §. 4. n. 4. & 5. (c) Adversus hanc Tridentini dispositionem Oratores Regis Christianissimi , Concilio præsentis , mox protestati sunt , hoc modo : *Caput* Causæ criminales non placet , adversatur enim antiquissimo Juri Regio , & Ecclesiæ Gallicanæ privilegiis , quibus cavetur , ne quis etiam volens , extra regnum à quoquam ex quacumque causa in jus vocari , nedum condemnari possit . Adde cit. cap. VIII. §. 8.

- 4) Eam , quæ sic facta fuit , mutationem ex Jure antiquo in Jus novum , sequentibus notavit Petrus de Marca de C. S. & I. Lib. III. cap. 6. n. 1. ubi . “ Hæc una , inquit , ratio Nicolao I. persuasit , ut se acerrimum vindicem earum Epistolarum (Isidori) præstaret , quò facilius Episcopos Romanæ Sedi sine medio subjiceret . Ex iis enim novam illam Regulam , veteribus Canonibus incognitam , constituit , scilicet Episcopum , etiam si non appellaverit Romanam sedem , à Synodo Provinciæ inconsulto Romano Pontifice deponi non posse . Nicolai verba hæc sunt in Epistola 42. ad Episcopos Gallicæ : *Quanquam etsi nunquam provocasset , nunquam omnino*

„ nino præter scientiam nostram deponi debuerit : quia sa-
 „ cra Statuta , & veneranda Decreta Episcoporum causas ,
 „ utpote majora negotia , nostræ definiendas censura man-
 „ darunt . Statuta illa Decretalia , quorum meminit Ni-
 „ colaus , referri debent ad Epistolas Victoris, Sixti, Mar-
 „ celli , Zephirini , Julii , & aliorum Pontificum . Iis duo
 „ præcipue caventur . Primum , ut nulla Synodus Pro-
 „ vincialis Episcoporum criminales causas definiat incon-
 „ sulta Romana Sede . Secundum , ut nulla Synodus præ-
 „ ter Sedis illius auctoritatem cogatur . His duobus ca-
 „ pitibus præcipuum discrimen Juris antiqui & novi con-
 „ tinetur . Unde effectum est , ut Metropolitanorum au-
 „ ctoritas , quæ in Canonibus decernendis , aut Judiciis
 „ reddendis vigeat , maximè debilitata sit , atque adeo no-
 „ væ quæ in dies emergere solent negotiorum species , non
 „ amplius in Conciliis Gallieanis , ut fieri solebat juxta
 „ inde à solis Pontificibus discussæ & decisæ fuerint ; licet
 „ Synodorum Provincialium congregationi , & Canonum
 „ condendorum potestati in univèrsum Episcopi Gallicani
 „ renuntiare noluerint .

(5) Quomodo per quandam consequentiam ex præeunte Pa-
 pæ judicio Episcopi quandoque loco suo dejecti fuerint ,
 diximus *cap. II. §. 9. n. 5. cap. III. §. 4.* & repetemus
 adhuc alibi . Hic ejus rei idoneum exemplum adferemus
 verbis Meldensis Episcopi Benigni Bossuetii in *Defens.
 Declarat. Cleri Gallic. Lib. XIV. cap. 15.* ubi ita : “ Ge-
 „ lasius PP. Epist. 13. ad Episcopos Dardaniæ scribens ,
 „ commemorat quod Dioscorum *Sedes Apostolica sua au-*
 „ „ *toritate damnavit* , id est , uti ex antè dictis facillè elu-
 „ cescit , quod auctor fuerit ejus sententiæ ; quam factò
 „ deinde examine Chalcedonensis Synodus confirmaret ,
 „ ut vidimus ; de Episcopis verò , qui Dioscoro consen-
 „ serunt , hæc scribit : *Sedes Apostolica hos in sua per-*
 „ „ *fidia permanentes sua auctoritate prostravit : quam con-*
 „ „ *gregatio , quæ illic (Chalcedone scilicet) collecta fuerat ,*
 est

» est secuta : Quoniam sicut id quod prima sedes non pro-
 » baverat , constare non potuit ; sic quod illa censuit judi-
 » candum , Ecclesia tota suscepit . Quæ ad Sedis Apосто-
 » licæ auctoritatem ideo referuntur , quod eam præeuntem
 » Chalcedonenſis Synodus fit secuta : ut profectò con-
 » ſtet , in eo esse vim maximam & ineluctabilem , quod
 » Sedis Apoftolicæ judicia Ecclesia tota suscepit , habità
 » quidem quæſtione , & nova diſcuſſione , ut ex geſtis
 » conſtitit ..

§. IX.

Erectio novorum Episcopatum nullo expreſſo Juris textu , ſed tantum obſervantia , Romanæ Sedi reſervatur .

A Metropolitano & particularibus Conciliis Episcopatus erigi poſſe , omni Jure ſcripto certum eſt . Intelligitur id tum ex Decreto Gratiani *Cauſ. XVI. Quæſt. I. Can. 50. & 51.* tum ex Decretalibus *cap. 16. de Majorit. & obedient.* Oppoſitos ad ſpeciem Canones dilucidat Gibert *cit. Tom. II. Tir. VII. §. 6. pag. 134.* Sed ne in Tridentino quidem quidquam legitur , quod hac in re Pontificiæ reſervationi faveat . Quanquam in Occidentali Eccleſia jam diu uſus invaluerit , ut auctoritate Romanæ Sedis Episcopatus erigantur , etiam in Gallia .

(1) Equidem Antiftites ſe hodie plerumque ſcribunt Dei & *Apoſtolicæ Sedis gratia* Episcopos . Sed (a) hic mos non adeò antiquus eſſe dignoſcitur , quippe ſæculo XIV. necdum uſitatus ; vid. Gallia Christiana *nov. edit. Tom. I. in Prob. pag. 12. 27. 36. 47. 60. 70. 81. 88. 116. 149. 151. 174. 175. T. II. pag. 239. 246. 300. &c. &c.* (b) Convenit hæc formula cum GREGORII M. ſententia , qui ſcribens ad Petrum Subdiaconum , ſuum in Sicilia Legatum *Epift. 36. Lib. I. nov. edit.* de hujus inſulæ Episcopis , ut prohibeat eos convenire ad anniverſarium ſuæ ordinationis diem , quæ Romæ celebratur , quamvis id moris eſſet , addit : *ſed ſi eos convenire neceſſe eſt , in beati Petri Apoſtolorum Principis*

cipis Natalem conveniant ; ut ei , ex cujus largitate Pastores sunt , gratiarum actiones solvant . Ad quem locum Benedictini Congregationis S. Mauri in sua editione hæc observant : “ Idem profitentur Antistites , dum se suis in „ Epistolis & Commonitoriis præfatur Apostolicæ Sedis „ gratia Episcopus . Sedem enim Apostolicam pro S. Petro usurpari , & vice versa , norunt eruditi omnes . “ Itaque eo sensu pleriquæ Episcopi S. Petri & Sedis ejus gratia Pastores sunt , seque esse profitentur , quo scripsit INNOCENTIUS I ad Decentium Episcopum Eugubinum , *Manifestum esse , in omnem Italiam , Galias , Hispanias , Africam atque Siciliam , & insulas interjacentes , nullum instituisse Ecclesias , nisi eos , quos venerabilis Apostolus Petrus aut ejus successores constituerunt Sacerdotes .* (c) Observat Thomassinus *Discip. Eccles. de Benef. Part. IV. Lib. I. cap. 22.* primos , qui hac forma : *Dei & Sanctæ Sedis gratia* uti sunt , Archiepiscopos fuisse : scilicet Petrum Narbonensem in Concilio Biterrensi anno 1351. & Simonem Turonensem in Andegavensi Synodo anno 1365. *Ea , inquit , de causa , quod auctoritas Metropolitanorum dimanaverit à primatu S. Petri super Episcopos ; potestas verò Episcoporum juris & instituti sit divini .* Interim crudè accipiendum non est , quod hoc loco Thomassinus ait de auctoritate Metropolitanorum super Episcopos , à Primatu Petri dimanante ; sed potius intelligendum de iis juribus , quæ Archiepiscopali *Pallio* annectere Pontificibus visum fuit ; de quo alibi .

- (2) Forte ea de causa Ecclesiæ utilius foret , pristinam hac in parte Disciplinam reduci , quod non desint qui cum fundamento queruntur , à Romana Sede , ex politicis rationibus eidem Curiæ propriis , tot non erigi novos Episcopatus , quot institui postularent populorum ad veram fidem conversiones . Juvat ea de re audire Auctorem libelli anno 1762. in Gallia adversus Jesuitas editi sub rubrica *Questions proposees à l'Auteur de l'appel à la raison* . Sic autem ille pag. 30. “ Vos Missions des Indes orientales & occi-

„ occidentales ont un vice radical , qui les rend essentielle-
 „ ment différentes des missions des vrais Apôtres & de
 „ leurs imitateurs , qui vous ont précédé en cette bonne
 „ œuvre . On vous a dit , que ce défaut principal entraî-
 „ noit nécessairement l'instabilité de vos prétendues nou-
 „ velles Eglises , & qu' il en causeroit nécessairement la rui-
 „ ne , comme l' expérience l'a si bien prouvé . Cette
 „ différence est bien facile à sentir & à définir . Les Apo-
 „ tres de Jesus Christ & leurs imitateurs , en arrivant dans
 „ un pays qu' ils vouloient convertir , commençoient par
 „ y établir un Evêque Diocésain fixe & à demeure ; l'Evê-
 „ que établissoit des Curés & des Ministres inférieurs dans
 „ des Paroisses déterminées . C'est là ce qu' on appelle la
 „ Hierarchie Ecclesiastique , & une mission exécutée selon
 „ l'esprit de l'Eglise . Vous n'avez jamais pu révoquer en
 „ doute que cette méthode ne fût bonne , puisqu' il est de
 „ fait & de foi que le Saint Esprit en est l'Auteur . Pour-
 „ quoi donc les Jésuites ne l'ont-ils pas suivie ? Pour-
 „ quoi point d'Evêques ? Pourquoi point de Curés en
 „ titre dans leurs missions à la Chine , au Japon & dans les
 „ Indes . Si vous aviez préféré le vrai bien des pauvres
 „ peuples , que vous prétendiez convertir , vous auriez
 „ établi leurs Eglises sur le vrai fondement de l'autorité &
 „ de la sollicitude pastorale : pourquoi ne l'avez vous
 „ point fait ? Parce que les Evêques & les Curés titulaires
 „ renverferoient , ou du moins gêneroient trop l'autorité
 „ de votre Régime . Vous avez mieux aimé courir les ris-
 „ ques de voir le troupeau sans Pasteurs , & la foi détrui-
 „ te à la première persécution . L'événement vous a fait
 „ voir , que des Eglises ainsi fondées n'avoient aucune
 „ consistance , au lieu que le Christianisme , établi sur la
 „ véritable Hierarchie , résiste dix siècles à la plus violente
 „ persécution .

§. X.

*Quod in erigendis Episcopatibus, idem & in novis
Metropolitibus & Ecclesiis Primatialibus instituendis
juris est.*

Ante falsas Decretales nihil planè invenitur, quod hac in parte prætenſionibus Ultramontanorum faveat. Poſt harum autem receptionem cœperunt circa Sæculum X. Pontifices & hoc ſibi jus vindicare, non tamen ſine Episcoporum obmurmuratione. Cùm JOANNES IX. ſub initium dicti Sæculi Metropolitanum cum tribus novis Episcopis in terris Sclavorum inſtituiſſet, qui à ſua ad Chriſtianam fidem converſione Patavienſi Episcopo ſubjecti fuerant; conqueſti ſunt de hac nova inſtitutione, tanquam ſacris Canonibus repugnante, Pheotmarus Juvavienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus aliique Episcopi in Epistoſa ad dictum Pontificem, quæ exitat in Labbæi *Tom. IX Concil. col. 498.* Adde ſuprà §. I. n. 4. *hoc. cap.*

- (1) Fictæ Decretales, quæ tantam poteſtatem Pontificibus tribuunt, ſunt Clementis I. ad Jacobum fratrem Domini, cujus fragmentum proſtat apud Gratianum *Diſt. LXXX. Can. 2.*, nec non ſecundæ Epistoſe Anacleti Papæ, cujus verba idem Gratianus retulit *Diſt. XCIX. Can. 1.* In his ſpuriiſ monumentis fit mentio *Metropolitanorum, Archiepiſcoporum, Primatum & Patriarcharum*, quin & *Archiflaminum*, quos à S. Petro & Clemente per provincias conſtitutos fuiſſe aſſeritur; cùm tamen eo ævo neque hæc dignitates, ſed nec earum etiam nomina cognita fuiſſe, hodie omnibus manifeſtum ſit.
- (2) Cùm GREGORIUS VII. Litteris, in Gallia Chriſtiana *Tom. IV. pag. 7. inter Inſtrum.* editis, quibus Lugdunenſem Eccleſiam in Primatialeſ erigit, eique tres Metropolitanos, Rothomagenſem ſcilicet, Turonenſem & Senonenſem ſubjicit, expreſſè proſitetur, ſe in hac erectione *antiqua Sanctorum Patrum veſtigia* imitari, nequaquam obſcu-

obscurum est, eum in paulo antè relatam falsam Decretalem Clementis I intendere. Patet & hoc manifestius ex Eiusdem Epistola ad prædictos tres Metropolitanos *ibid. pag. 8.* in qua pro firmando jure Sedis Apostolicæ erigendi Ecclesias Primatiales impendit fragmentum pariter allegatæ supposititiæ Decretalis Anacleti Papæ I. relatum apud Gratianum *cit. Dist. XCIX. Can. 2.* ad quem Canonem Correctores Romani sequentia notant: "Hoc Caput intergrum repetitur à Gregorio VII: *Lib. VI. Regesti Epistola 35.* Rothomagensi, Turonensi, atque Senonensi Archiepiscopis scripta, ex qua, & originali nonnulla sunt restituta.

(2) Fuit aliquoties in Gallia proposita quæstio & instituta deliberatio, de constituendo intra fines regni *Patriarcha*. Creditum ea occasione nonnullis, ad hoc perficiendum Romanæ Sedis consensum æque parum desiderari, atque ad Constantinopolitani & Hierosolymitani Patriarchatus erectionem Romanorum auctoritas olim requisita est. Ast ineptum, aut saltem incompletum erat hoc ratiocinandi genus. Orientales illi Patriarchatus ibant à pari cum nostro Occidentali, habebantque singuli separatos fines; neque unius jura eorumve exercitium alteri ferèbant præjudicium. Vid. *suprà cap. III. §. 5.* At si ageretur de novo Patriarchatu excitando intra fines hujus nostri antiqui Occidentalis, & cum attributione verorum jurium patriarchalium, ac respectiva diminutione eorum, quæ ad hunc vigore *genuinorum Canonum* pertinent; non posset id *regulariter* fieri, Patriarcha Romano rationabiliter dissentiente. Attamen hæc intelligenda sunt salvis iis, quæ *extra ordinem*, pro re natà & Ecclesiæ bono, statui posse memorabimus *cap. IX. §. 4. n. 2. 3. 4.* Loquor hïc de *vero* Patriarchatu, qualis semper intelligitur, quoties in Jure hujus dignitatis mentio occurrit. Alia est ratio *minorum* Patriarchatum, quales sunt Aquileensis, Venetus, Ulyssipponensis, Indiarum &c. qui, quoad jus, *Primatibus* potius accensendi veniunt.

§. XI.

Nec ullum juris Monarchici attributum, per totam Ecclesiam, Romanæ Sedi adhærere, adversus Cardinalem Orsum singillatim demonstratur.

Attamen in negotiis universam Ecclesiam concernentibus Papa, tanquam Primas, extra Concilium, multum valet; præsertim sui negatione assensus.

Si itaque, uti nunc luce meridiana clarius patet, ex omnibus illis Pontificiis reservatis, quæ *Majorum causarum* nomine significantur, ne vel unum Primatui Universalis Ecclesiæ naturaliter, id est, ab instituto, adhærere, quid dicemus de *minoribus Ecclesiæ negotiis*? & qua ratione figurare nobis licebit, totam rerum summam ex Christi instituto esse penes solum Romanum Pontificem; Episcopis (quibus tamen hæc omnia & singula, tam majora, quam minora, inde à primæva Ecclesiæ institutione, & ex ipsiusmet Salvatoris concessione competeabant) in partem tantum sollicitudinis à Papa, non auctoritatis à Christo, vocatis.

Rectè dixit Ill. Bossuetius de Potest. Eccles. Lib. XIII. cap. 15. *non ex proprio cerebro vanisque ratiocinationibus Christianæ Reip. formam effingendam esse: sed Scripturis & Traditione demonstrandum, Ecclesiasticam MONARCHIAM sub Christo præcipuo Monarcha constitutam esse, quod, inquit, falsissimum est.* Hoc prudenti monito excitatus Cardinalis Orsi Tom. III. Lib. VII. cap. 3. pag. 593. se accingit ad probandam ab effectibus sacram Monarchiam, seu à juribus ei naturaliter connexis, probè advertens, totam suam molem machinamque ruituram, si ex Scriptura & Traditione demonstraret, ea omnia, aut saltem potissimam illorum partem suo Monarchæ competere. Scilicet ibidem Romano Pontifici attribuere nititur jus ferendarum *Legum & Pœnarum* eis, qui iisdem legibus refractarii essent infligendarum; jura supremi *Judicii*, & constituendorum *Migi-*
fra-

stratum ; jus universalium *Comitiõrum* seu *Conciliõrum* ; demum ipsiusmet *Immunitatem* ab omni iudicio humano . Alia , quæ Pontifici largiretur jura Majestatica , non habuit Eminentissimus . Præfens nostra qualiscunque *Tractatiuncula* in his similibusque summæ potestatis attributis elucidandis , & suis quasque legitimis possessoribus attribuendis & vindicandis , tota quanta occupatur . Sit autem penes æquum prudentemque Lectorem iudicium , an in comparatione eorum , quæ ex genuinis fontibus , antiquâ scilicet Ecclesiæ observantiâ , proferimus , vel unicum ex iisdem attributis Orfus Romanæ Sedi ita asseruerit , ut vel umbra Status Monarchici in Ecclesia remaneat .

- (1) Jus proprium ferendarum pro universali Ecclesia legum Romano Pontifici neque in materiis Fidei , neque in causis Disciplinæ competere , probabimus *capite V.* Habet is quidem , uti *cap. II. §. 6.* insinuavimus , jus nomine Ecclesiæ leges observandas proponendi ; sed quia , uti ibidem demonstravimus , illæ vigorem non obtinent , priusquam ab Ecclesia agnoscantur & admittantur , hinc tantum abest , ut ex hoc prætaxationis jure absoluta propriaque potestas legislativa deduci valeat , ut potius ejus oppositum inde defluat . Hæc lumen ac confirmationem accipiunt à GREGORII M. Epist. 30. Lib. VIII. ubi Eulogio Episcopo Alexandrino scribit : “ Verbum *jussionis* peto à meo auctore , ditu remove ; quia scio quis sum , qui estis . Loco enim mihi fratres estis ; moribus patres . Non ergo , jussi , sed quæ utilia sunt , indicare curavi . “ Id ita Gregorius , quo nullus majore constantia Apostolicam auctoritatem exercuit . Vid. *cap. V. §. 4. n. 9.* Quid ita ? quia Canones , quia priscas consuetudines , quia omnium fratrum jura æque ac sua servabat , cum Episcopis , rectam fidem & regulam secutus , æquo propemodum jure agens . In omnibus Rebus publicis formula publicationis legum semper accommodata est ipsiusmet Reip. formæ seu systemati . In monarchico Imperio nunquam aliter Leges conceptæ fuerunt , quam Principis nomine . Nullæ magis veniunt

riusque sunt Leges Ecclesiasticæ, quàm quæ in Generalibus Conciliis feruntur; at hæ nec concipiuntur nec emanant solius Pontificis nomine. In primo Concilio Apostoli Decretum suum circa observationes legales adscripserunt Synodo, non S. Petro: *Visum est Spiritui Sancto & NOBIS*: Eadem ratione omnes Synodi Generales in Oriente habitæ Canones suo nomine conceperunt. Inter Occidentales pleræque idem fecere, ne Tridentina quidem excepta.

- (2.) Ad probandum jas Pontificis puniendi eos, qui se ejusdem legibus refractarios exhibent, Orfus *l. cit. pag. 611. & 614.* duo proponit exempla Episcoporum, suis honoribus à Sede Apostolica privatorum: scilicet Marciani Arelatensi à S. STEPHANO Papa, & S. Hilarii pariter Arelatensis à LEONE M. depositorum. Ast utrumque ad Orsi intentum parum aut nihil conducit. De *Marciani* exauctoratione, non à Romano Pontifice (de quo nulla prostat notitia) sed ab Episcopis Galliæ hortatu Stephani procurata, egimus ipsi *cap. II. §. 9.* Confer Galliam Christianam *Tom. I. col. 522. nov. edit.* De negotio *Hilarii* sequentia veniunt observanda: (a) eum non fuisse depositum, sed jure tantum Metropolitanico à Leone privatum. Vid. LEONIS *Epistolam X. nov. edit. cap. 7.* (b) Leonem ad sic & acerbius adversus Hilarium procedendum sub- & obreptionibus in ductum fuisse agnoscit Baronius *ad. an. 464. n. 8.* [c] Hilarium etiam illegaliter & à judice non competente damnatum, probat du Pin *de Antiq. Eccles. discipl. Diss. II. pag. 207. seq.* (d) Leo disciplinam continuà ferie custoditam prætergressus, suæque Sedis amplitudini (quæ Sanctorum etiam virorum infirmitas est) plus æquo studens, in hoc negotio vel ab ipsorum etiam Sardicensium Canonum, quorum maximè auctoritati incumberebat, sanctione recessit. (e) Denique cernens, hoc inceptum suum novum esse, & sententiam suam nullam in Gallia vim habituram, pro ea, qua apud Augustum, tum Romæ præsentem, pollebat auctoritate, à Valentiniano III. Imp. rescriptum impetravit, datum 6. Junii ad an. 445. ad Aëtium Magistrum militiæ in Gal-

Gallia, ut judicium illud executioni mandet; prostat illud apud Baronium *ad an. 445. n. 9.* Plura de utraque hac causa, tam *Marciani*, quàm *Hilarii*, egregiè discussa vide in Dissertatione Apologèrica pro Hilario Arelateni, quæ extat Tom. II. Opp. S. Leonis nov. edit. *Part. 1. cap. 8. 14. & 16.* Porro verissimum est quod observavit Fleuri *Discursu IV. in Hist. Eccles. n. 3.* " Il est dit dans le fauf-
 " ses decretales que les Evêques ne peuvent être jugez de-
 " finitivement que par le Pape seul, & cette maxime y est
 " souvent répétée. Toutefois vous avez vû cent exemples
 " du contraire Rien n'est plus fréquent dans les
 " neufs premiers siècles, que les accusations & les dépo-
 " sitions d'Evêques : mais leurs procès se faisoient dans les
 " Conciles provinciaux, qui étoient le tribunal ordinaire
 " pour toutes les causes ecclésiastiques. Il faut ignorer
 " absolument l'histoire de l'Eglise, pour s'imaginer, qu'en
 " aucun tems, ni en aucun pais, on n'ait jamais pû juger
 " un Evêque sans l'envoyer à Rome, ou faire venir une
 " commission du Pape. " *Vide supra cap. III. §. 9. n. 3.*
 & *hoc cap. §. 8.* Adde etiam *infra cap. V. §. 6.*

(3) Tertium, quo tanquam a naturali attributo, & ita à consequenti, Eminentissimus Orfus *pag. 615. seqq.* Pontifici Monarchicam potestatem vindicare, hancque veluti à posteriori deducere nititur, est jus Appellationis seu supremæ instantiæ. Verùm nos *cap. V. §. 5. & seqq.* genuinam hujus juris tum originem, tum ideam, dantes, utramque talem esse evidenter demonstramus, quæ Romano Primatui à divina institutione minimè adhæreat, & ita *limitatè* primæ Sedi ab Ecclesia ferè attributa sit, ut ex ipsa hac novà humanaque concessione ad negativam potius & exclusivam omnis juris monarchici concludi debeat. Adde *cap. I. §. 7. n. 7.*

(4) Cardinalis de Luca in Relatione Curie Romanæ (cujus verba referemus *cap. VIII. §. 2.*) ait, sub nomine Ministrorum & Officialium Papæ, quanquam in *largiore* signifi-

ficatione, etiam venire Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos. Qui alterius Officialis est, & ex ejus delegatione jurisdictionem exercet, debet (a) hanc ab illo, quacunque concessione, sive expressa, sive tacita, accepisse, & (b) ab eodemmet suum obtinuisse officium; neutrum autem in Episcopis verificatur respectu Papæ: non *primum*: quia talis concessio neque apparet ex Scriptura, neque ex Traditione, quia ex his ipsis contrarium erui, nempe Episcopalem auctoritatem immediatè à Deo esse, abundè nos probaturos confidimus *cap. VII.* Non *secundum*, quia certum est, & à nobis præsentis Capituli §. 3. 4. 5, & 6. ad oculum demonstratum, de *Jure* nullas Romani Pontificis in constituendis & confirmandis Episcopis partes esse.

- (5) Jus convocandarum universalium Synodorum, ad quod Orfus porro provocat, æque parum concludit ad Statum Ecclesiæ monarchicum; siquidem imprimis nulla lege divina aut humana ea convocatio Romano Pontifici reservatur, uti id non solum infra *cap. VI.* §. 2. asseremus, sed ibidem in simul probabimus, octo priora generalia Concilia ejusdem auctoritate coacta non fuisse. Subjungemus equidem *ibid.* §. 3. id ei tacito Principum & Ecclesiarum consensu, rationabiles ob causas, ferius delatum esse, attamen non pro omni casu. Supposito etiam illud universali Primatui originariè & essentialiter annexum esse, inde tamen ad monarchica jura æque parum concludetur, quam ex jure cujusque Præsidis congregandi Senatores.
- (6) Quod denique Papa Generalium Conciliorum juri, directioni & potestati non subit, hoc pernegamus, omnino confidentes, nos ejus contrarium demonstrare *cap. I.* §. 5. 6. 7. 8. nec non *cap. VI.* §. 1. & 16. denique *cap. X.* §. 3. & 9. Quæ autem ibi referimus talia sunt, ut sanè in terminis *directivæ* obligationis minimè subsistant, sed *coactivam* omnino involvant. Ipsi Romani Pontifices tanquam certum ratumque semper agnovere & tradidere, se ad servandum Conciliorum decreta & Patrum statuta, id est,
- Uni-

Universalis Ecclesiæ placita, districtè obligari. Sic JULIUS I. in Epistola ad Orientales apud Athanasium: *Id verò ad Synodi & Episcoporum, qui in Synodo fuerunt, contumeliam vergeret, si quæ illi tanto studio & cura, velut Deo præsentè egissent, à nobis ut vana futiliaque abrogarentur.* Seu, ut emendatius legit Coustantius col. 362. *Illud enim revera Synodo & Episcopis, qui in ea convenere, contumeliosum esset, si quæ illi tanto studio & pietate, tanquam Deo præsentè egerunt, quasi nullius pretii abrogarentur.* LEO I. in Epist. LXXVIII. ad Marcianum Imp. cap. 3. *In quo opere, auxiliante Christo, fideliter exequendo, necesse est, me perseverantem exhibere famulatum, quoniam dispensatio mihi credita est, & ad meum tendit reatum, si paternarum regulæ sanctionum, quæ in Synodo Nicæna ad totius Ecclesiæ regimen Spiritu Dei instruente sunt conditæ, me, quod absit, connivente violentur: & major sit apud me unius fratris voluntas, quam universæ domus Domini communis utilitas.* GELASIUS I. in Epist. 13. ad Episcopos Dardaniæ: *Quibus convenienter ex paterna traditione perpensis confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret, uniuscujusque Synodi constitutum, quod Universalis Ecclesiæ probavit assensus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quam primam &c.* Ex quo sequitur, Episcopos, qui non servant statuta Patrum peccare, & inter eos Romanum maximè; aut si Romanus Episcopus non peccat, dum statuta Patrum minimè servat, cæteros Episcopos multò minus peccare. Alias non minus pertinentes hanc in rem Pontificum declarationes magno numero collegit Jo. Launojus *Lib. I. Epist. 7. & 8. nec non Lib. II. Epist. 3.*

- (7) His, quantum ad judicia humana, quibus Romani Pontifices exempti afferuntur, addendum quod tradidit doctissimus Gerlon *Tract. de Reformatione Ecclesiæ in Concilio Universali Cap. XVIII.* “ Et si Papa dicat, se non habere supe-

„ superiorem in terris qui eum iudicet : (*Dist. IX. Cm. 6.*)
 „ Certum , quod omnes leges factæ & decreta sint propter
 „ conservationem reipublicæ , ut prælixi . Unde illa jura
 „ sic loquentia intelliguntur , quando malicia Papæ aut Pa-
 „ patus ipsius Papæ non redundat in detrimentum aut
 „ damnum totius universalis Ecclesiæ , & ubi mala vita
 „ ejusdem Papæ non est hominibus notoria . Quia tunc ,
 „ ut dixi , propter suum malum vivere subjicitur præ-
 „ certo correctionis fraternæ . Secus esset , si bene vi-
 „ veret , bene doceret , ut Papam decet . Quis enim
 „ sanctum dubitet , quem apex tantæ dignitatis attol-
 „ lit ? Nam si malum futurum Papam illi Sancti , qui
 „ illud Capitalum instituerunt , prævidissent , nequaquam
 „ de Papa talia dixissent : Cum Paulus propter culpam
 „ minimam Petrum reprehenderit , qui tamen Princeps
 „ Apostolorum extitit , & sanctior & melior tunc , quam
 „ nunc sunt nostri Papæ . “ Huic Gersonis loco jungen-
 „ dus ille ejusdem Cancellarii , quem retulimus *cap. I. §.*
5. n. 1. 2. Ex cuius utriusque loci conjunctione intelli-
 „ gitur , quomodo qui fraternæ correctioni subiectus , fra-
 „ trem corripientem non audit , ex Christi instituto , Eccle-
 „ siæ iudicio submittatur . Adde Andree Episcopi Mago-
 „ rensis *Gubernaculum Conciliorum* in Actis Concilii Con-
 „ stantien . *Tom. VI. pag. 155.*

(8) Atque hæc sunt omnia & singula Monarchiæ Ecclesia-
 sticæ signa characteristica , quæ Eminentissimus Orsi desi-
 gnare potuit . Accidit reverà ei quod reliquis omnibus
 hujus Systematis statoribus : dum pro eo stabiliendo *ge-
 neralia* proferunt , magnificis verbis incedunt ; dum verò
 ad genuinos & *speciales* effectus hujus Monarchiæ ex ge-
 nuino Jure & antiqua Disciplina demonstrandos urgentur ,
 multò modestiores , quin & aridi comparent . Itaque no-
 lentes volentes fateri coguntur , usum , observantiam &
 traditionem Ecclesiæ eorum sententiæ repugnare .

(9) At-

- (9) Attamen ea non impediunt, quominus vera & speciatim notanda sit gravis illa observatio Bossuetii *Lib. XIV. cap. 15.* scilicet: “ S. Gelasius Pontifex *Epist. 13.* ad „ *Episc. Dardaniæ de Acacio adversus Chalcedonensem Syn-*
 „ *nodum rebellante commemorat, quæ Sedes Apostolica,*
 „ *etiam sola, ac sine præcedente Synodo, possit in ab-*
 „ *solvendis damnandisve, quas oporteat personis: quæ*
 „ *quidem nos pari veneratione suscipimus; absit enim,*
 „ *ut velimus Sedem Apostolicam in omnibus causis Con-*
 „ *cilio œcumenico esse subiectam, cum multa sint, quæ*
 „ *vel sola dissentiendo prohibeat atque diuturbet, cujus*
 „ *consensionem atque sententiam in maximis rebus maxi-*
 „ *mè exquirendam perpetua traditio docet. Hinc illa*
 „ *exempla, quæ nobis Zosimus Pontifex pari magni-*
 „ *loquentia ac veritate subjungit, Athanasii, Joannis*
 „ *Chrysoptomi, Flaviani, quos *Sedes Apostolica etiam**
 „ *sola, **QUIA NON CONSENSIT**, absolvit. Quæ qui-*
 „ *dem vera sunt; sed aliunde supplenda ea, quæ*
 „ *cum ad rem facerent, beatus Gelasius prætermisit. “*
 Nos imprimis illa, quæ Gelasius circa causas Athanasii, Joannis Chrysoptomi & Flaviani prætermisit, & plurimum ad rem facit, supplebimus *cap. V. §. 8.* Deinde, sicut summus Pontifex in legibus ferendis in verba & sententiam prærit, ita & in aliis gravioribus negotiis, universam Ecclesiam concernentibus, propter quas Concilium congregari vel planè non, vel difficiliter potest; & quamvis sola sua voluntate & auctoritate nova perficere non possit, attamen *non consentiendo* extra Concilium impedire valet, quominus ea, quæ ab universalis Ecclesiæ ordinatione dependent, perficiantur. Quæ *de absolvendis vel damnandis*, citra iudicia ordinaria, *personis* assentit Bossuetius, ea interpretationem accipiunt ab iis; quæ in causa S. Joannis Chrysoptomi gesta sunt, & à nobis traduntur *cit. §. 8. n. 2.*

- (10) Si (quod probavimus) contra genuinum Ecclesiæ Systema obscurioribus sæculis tot *Reservata Romanæ Curie* facta,

facta , atque tam multa , imò innumera alia in Dispensationibus , Provisionibus beneficiorum , Appellationibus &c. ad eandem Curiam tracta fuerunt : restat , ut expendatur , jurene an injuria in Concilio Generali Viennensi postulaverit Durandus Mimatensis Episcopus , ut Ecclesia Romana *non omnia ad se traheret* , ne *omnia perderet* . Vid. infra *cap. VIII. §. 3. n. 6.*

CAPUT V.

De Legibus Ecclesiasticis, earum pro
universali Ecclesia referendi jure,
& de Appellationibus ad
Romanum Pontificem.

§. I.

*Romanus Pontifex, an & quatenus habeat jus condendi leges
in causis Fidei, universam Ecclesiam obligantes?*

Exponitur genuinus sensus verborum Lucæ XXII. v. 32.

QUæ in Ecclesia *universaliter* statuuntur aut decernuntur, ea vel ad *Doctrinam* pertinent, vel ad *Disciplinam*. Ex iis quæ *cap. IV. §. 2.* de materia *doctrinæ* tractavimus, fat intelligitur, Concilia & Episcopos esse genuinos, natosque arbitros, ac iudices fidei, multumque abesse, ut a *soliis Papæ* iudicio atque auctoritate dogmata dependeant. Sed neque ab eo hanc potestatem ex asserto aliquo privilegio, infallibilitatis jure prætendi posse abundè liquet ex traditis *cap. I. §. 10.* Porro in *novis fidei decretis*, pro universali Ecclesia condendis, Episcopi, per provincias & diœceses dispersi, eandem partem obtinent, quam habent in generali Concilio congregati, licet diverso effectu, de quo agemus Capite sequenti. Quis non videt, quam invidiosa res sit, summam Ecclesiæ ac Fidei, uni homini, summo quamvis, summaque dignitate prædito, sed mortali tamen, ne quid dicam amplius, permittendam? Convocari Episcopos
ad

ad Generales Synodos, ac videri Ecclesias, ut unum Legislatorem audiant? Rem per se tantam, tam incredibilem, atque huc usque pro dubia saltem habitam pro certo Ecclesiæ fundamento collocari? Denique ut id fiat, everti formulam ab Apostolica usque ætate firmissimam; nempe illam: *Visum est*, non Petro, sed *Spiritui Sancto & nobis*. Quanta autem audent, qui Petro negata Petri successoribus tribuunt. Itaque quod in hac materia Romano Præsuli, quæ *Primate* universalis Ecclesiæ, præcipuum est, ad ea ferè redigitur, quæ de ejus jure prætaxandi & toti Ecclesiæ *Leges proponendi*, tradidimus *cap. II. §. 8.* Quibus adde *cap. IV. §. II. n. I.*

- (1) Nova est prætensio, omni antiquitati repugnans, definitionibus Conciliorum & universalis Ecclesiæ usui contraria quæ nonnulli asserunt, *solum* Romani Pontificis esse, circa regulas fidei discernere, statuere & ordinare; Episcopos econtra teneri se se hac in parte illius iudicio ac decreto submittere sine examine, sine cognitione, sine libertate deferendi Pontificis sententiam, ubi eam invenerint, vel non conformem Sacræ Scripturæ & Traditioni, vel ejus de fide statutum minus aptum ad promovendum bonum religionis.
- (2) Equidem exclusivam hanc & absolutam summi Pontificis auctoritatem, in prætensa ejus infallibilitate fundare conantur; quam quia nemo nisi Deus homini potest tribuere, ideo illam quærunt in verbis Christi, Lucæ XXII., v. 32. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Verum (a) his verbis Christus Petro promittit, non solum, quod nullum errorem fidei definiturus, & alios docturus sit, sed etiam quod *particularis & personalis* ejus fides non sit defectura. Id est: Petrus equidem negabit Dominum & Magistrum suum, nihilominus post agnitum errorem, resurgens à lapsu, fratres & Coapostolos suos in fide confirmabit, ipse futurus in ea stabilis. Hujus autem promissionis efficaciam, ad Petri successores transituram, nemo sustinebit. (b) Petrus juxta prædi-

prædictionem Jesu Christi fuit tentatus ad negandum Dominum suum, succubuit tentationi assentiens; Christi oratio pro eo operata est illius conversionem; agnovit culpam suam, eamque amarè desolevit; primus post Resurrectionem Evangelium prædicavit, ejusque fidem conitanter defendit, quam denique morte sua obsignavit. Sic prædictio & promissio Christi *in persona Petri* impleta est. At hæc nihil *ad Petri successores*, qui neque ceciderunt cum ipso, neque cum eo resurrexerunt, neque eandem aut similem cum eo promissionem acceperunt. (c) Hic genuinus & naturalis sensus est sacrorum verborum, de quibus agimus; sic ea communiter accipiunt & interpretantur Patres ac Doctores, nominatim TERTULLIANUS *Lib. de Fuga in persecut. cap. 2.* CYPRIANUS *Epist. 8.* & in *Lib. de Orat. Domin.* HILARIUS *Lib. I. de Trinit.* BASILIUS *Hom. 22.* AMBROSIUS in *Psal. 43.* CHRYSOSTOMUS *Homil. 63.* & 8. in *Matth.* AUGUSTINUS *Epist. 252.* item *Lib. de Corrept. & Gratia cap. 6. 8. & 12.* CYRILLUS ALEXANDRINUS *Lib. XI. in Joan. 5.* LEO *Serm. 2. in Natal. Apost.* PROSPER *Lib. contra Collat. cap. 35.* Ven. BEDA in *cap. XXII. Lucæ.* Et alii quam plures. Adde III. Bossueti *Defens. Declar. Gallic. Lib. I. cap. 7.* nec non *Lib. III. cap. 10.* item *Lib. XV. cap. 3. seqq.*

- (3) Gerson Tractatu *Quomodo & an liceat in causis Fidei à summo Pontifice appel'are, seu ejus judicium declinare*, *Proposit. III. Op. Tom. II. col. 307.* sequentia tradit: " In
 „ causis fidei nullus *particularis homo* per suam determina-
 „ tionem potest de Propositione non hæretica facere hære-
 „ ticam, sicut nec de Catholica non Catholicam; ita nec
 „ Papa, nec Episcopus, propriè & verè loquendo, pos-
 „ sunt propositionem aliquam hæreticare. Possunt tamen
 „ propositionem aliquam, quæ videtur aliquibus non hæ-
 „ retica, *declarare quod sit hæretica*, & hoc *judicialiter*,
 „ sicut Doctores scholasticè hoc faciunt, vel *doctrinaliter*.
 „ Et hoc appellatur facere Articulum; diversimodè tamen,
 „ quia Papæ *determinatio Pœnalis*, extendit se ad omnes
 fide-

„ fideles , sed Episcopalis tantummodo ad subditos suos ,
 „ ut præcisè est Episcopalis . “ Rectè hæc ità ; sed (a) talis
declaratio Papalis [præsertim antequam consensus Ecclesie
 accesserit] propriè non potest dici Universalis Ecclesie
Lex , de qua in præsentiarum agitur ; quanquam *Judicium* ,
 & quidem in Ecclesia primarium , Romano Pontifici negandum
 minimè veniat , licet definiens *per se* non sit . Quod (b) de
determinatione pœnali addit Gerfonius , lumen & restrictionem
 accipit ab iis quæ tradimus *cap. II. §. 9. cap. III §. 4. cap. V. §. 4. n. 9. & alibi .*

- (4) Dicunt aliqui , quòd quanquam infallibilis non supponatur
 Rom. Pontifex , *provisoriè* tamen ipsius Decretis , quæ apud omnes
 bonos maximi ponderis esse debent , obsequendum esse , saltem
ad non dogmatizandum contrarium , quamdiu Ecclesia non
 reclamatur . Verè hæc iterum ; ast parum accuratum est quod
 dicitur *Quamdiu ECCLESIA non reclamatur* ; ex quo sufficiat
negatio consensus Universalis Ecclesie ; quam sufficienter
 manifestat reclamatio plurium & gravium *particularium*
 Ecclesiarum . Huc pertinent binæ propositiones Gerfonii *cit. col. 307.*
inter quas Secunda :
 „ In causis fidei non habetur in terra Judex infallibilis , vel
 „ qui non sit deviabilis à fide , de lege communi , præter
 „ ipsam Ecclesiam Universalem , vel Concilium Generale
 „ eam sufficienter repræsentans . *Quarta :* In causis fidei
 „ nulla determinatio judicialis Episcopi , immò nec Papæ
 „ solius , præcisè ut est Episcopi vel Papæ , ligat Fideles
 „ ad credendum quod ità sit de veritate Fidei , sicut præ-
 „ tendit sua Declaratio ; quoniam tam Papa , quam Episcopus
 „ deviables sunt à Fide : obligat tamen subditos sub pœna
 „ excommunicationis talis Determinatio , quod non dogmatizent
 „ oppositum talis Determinationis , nisi appareat manifesta
 „ ratio repugnandi . “ Quibus denique addendum quod ex
 eodem Gerfone retulimus *cap. I. §. 5. n. 2.* Nimirum
 „ Ecclesia potest condere leges , obligantes & regulantes
 „ etiam ipsum Papam tam quoad personam , quam respectu
 „ usus potestatis . Non sic econtra potest

„ potest Papa judicare totam Ecclesiam, vel usum suæ po-
 „ testatis limitare ; imò si Papa condat leges & Canones,
 „ videtur observandum illud quod dicit Augustinus : *Le-*
 „ *ges firmantur , cum moribus utentium com-*
 „ *probantur .*

(5) Ne in illo , quod de *judiciali* declaratione tradit Gerſo
 (qui ejus jus peræque attribuit *Papæ* ac *Episcopis* : illi
 pro toto mundo : his pro suis respectivè ecclesiis) error
 subrepat ; observandum venit , hic ut plurimum non agi de
 judicio propriè & juridicè dicto, cui de essentia intervenire
 debent actor , judex & reus : Deinde aliam hæc in materia
 esse naturam judicii *Episcopi* , utpote qui jurisdictionem
 verè talem in ferendis legibus, decidendis litibus, punien-
 dis reis &c. à Christo acceptam , intra fines suæ diœcesis
 citra omnem controversiam omneque dubium exercet , tam
 in causis Fidei , quàm in quibuscunque aliis Ecclesiasticis:
 Aliud *Papæ* , qui quidem etiam jure sui Primatus , à Deo
 accepti , judicium suum seu sententiam format & declarat,
 futuram normam toti Reip. Christianæ , sed quia hæc nor-
 ma (quæ , tanquam omnes fideles quasi judicium Dei liga-
 tura , certa & ultimata esse debet) talis esse non potest,
 nisi auctoritate & sigillo Universalis Ecclesiæ munita ; ideo
 ex naturæ rei *Lex* totius Ecclesiæ esse aut dici aliter non va-
 let , quam per universalis Ecclesiæ (cujus solius , ex com-
 muni fidelium agnitione , est *leges Fidei infallibiles* conde-
 re) consensus ; qualis consensus diœcesanorum in legem
 particularem Episcopi non requiritur . Pro exemplo da-
 mus Bullas LEONIS X. die 15. Junii 1520. & 5. Jan. 1521.
 adversus errores Lutheri . Adde infra *cap. IV. §. 1. & 6.*
n. 3. Qui autem sustinuerit , judicii Papalis , *quatenus Lex*
est , independenter ab assensu Ecclesiæ , in causis Fidei per
 universum orbem eandem per omnia naturam , vim & au-
 ctoritatem esse , quam judicium Episcopale in particulari
 quavis diœcesi obtinet , ei non poterimus salva veritate as-
 sentiri . Et sanè , si quis poneret hanc Thesin : *Papæ omnia*
potest

potest in toto mundo, quæ quisque Episcopus in sua diœcesi; is paucos prudentes sibi inveniret assentientes; certè non Gersonem.

§. II.

In materiis Disciplinæ Papa non habet potestatem obligandi totam Ecclesiam.

Imò ne Generalium quidem Conciliorum decreta in materia disciplinari particulares Ecclesias obligant sine receptione.

Leges etiam pro universa Ecclesia legitimè latæ non obligant, nisi in provinciis debitè promulgatæ.

Semel autem receptæ, non possunt ad beneplacitum Papæ mutari.

Disciplina Ecclesiastica, quæ nervus est, quo religio sustinetur, quoad partes suas *essentiales* per Jesum Christum instituta, per Apostolos aucta, per horum successores Episcopos in Conciliis tum generalibus tum particularibus in Corpus illud disciplinare Ecclesiasticum, in quo demum subsedit, redacta est. Adversus Canones disciplinares, vel in generalibus Conciliis sancitos, vel universalis Ecclesiæ observantiâ receptos usque stabilitos, Romani Pontifices nunquam aliquid directè attentarunt; & si quid aliquando hac in parte statuerunt, id ad harum legum communiter receptarum observantiam pertinuit. Habuerunt præterea & habent diversæ Nationes & singulares Ecclesiæ pro particulari suo regimine singulares usus legesque, laudabiles utique & inviolabiles, dummodò *communibus* Ecclesiæ & *essentialibus* constitutionibus non repugnent; his derogare non creditur esse in potestate summi Pontificis. Verissimè scripsit LEO Papa IX. in Epist. ad Michaellem Circular. Tom. IX. Concil. Labbæi col. 955. *Nil obsunt saluti credentium diversæ pro loco & tempore consuetudines, quando una fides, per dilectionem*
ope-

operans bona quæ potest, uni Deo commendat omnes, & Gratianus Dist. XI. cap. 8. Privatis Constitutionibus & propriis informationibus unaquæque Ecclesia pro locorum varietate, prout cuique visum est, subsistit & regitur.

(1) In re certa & omnibus nota versabor paucis. Ecclesia Neo-Cæsarensis in Ponto peculiari utitur liturgiâ, de qua S. BASILIUS *Epist. 63. ad Neocæsar. pag. 96.* loquitur. Ab hac discrepabat liturgia S. Chrysoctomi, quam hic pro Ecclesia Constantinopolitana composuit. Similiter differt formula Ambrosiana à Romana, & hæc ab aliis. Africanæ quoque Ecclesiæ singularem pro semet ipsis liturgiam habebant, diversam à Romana &c. Vid. Card. Bona *Rer. Liturg. Lib. I. cap. 9. 10. 11. 12.*

(2) Equidem INNOCENTIUS I. Papa prætendit, & quidem omnium primus, Occidentales Ecclesias Romano ritui subijcere; sic enim scribit ad Decentium Concil. Tom. II. col. 1245. edit. Labbe, & apud Constantium in Epistolis RR. PP. col. 856. *Quis enim neget, aut non advertat, quod à Principe Apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari, nec superinduci aliquid, quod aut auctoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum, præsertim cum sit manifestum, in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam atque Siciliam, Insulasque interjacentes, nullum insituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Petrus Apostolus, aut ejus successores, constituerint Sacerdotes. . . oportet eos sequi, quod Romana Ecclesia custodit. Si qui à Romanæ Ecclesiæ institutionibus errant, aut commoneas, aut indicare non differas, ut scire valeamus, qui sint, qui aut novitates inducunt, aut alterius Ecclesiæ, quàm Romanæ, existimant consuetudinem esse servandam. Sed imprimis hic discursus laborat fundamento, cum verosimile non sit, alium Apostolum præter Petrum toto Occidente Evangelium non prædicasse, aut instituisse Ecclesias. Deinde etiam effectui caruit intentio Papæ Innocentii, quod irrefragabiliter*

evincunt Missa Ambrosiana , Mozarabica , & Gallicana apud Card. Bona *cit. cap. 10. 11. & 12.* Adde Coustantium *loc. cit. Not. e.*

- (3) Dignum memoratu exemplum est Archiepiscopi Moguntini, quod refert Conradus Urspergentis in Chron. ad an. 1054. pag. 217. ubi Apostolico (Leon. IX.) & Imperatore (Henrico III.) Natale Dominicum divino & regio cultu *VVormatiæ* agentibus, missarum celebratione in sancta die peracta, ut oportuit, ab Apostolico, in sequenti die Luitpoldum Moguntinae Sedis Episcopum, utpote in sua Sede præcipuum, huic subrogavit officio. Qui peracta processione postquam se in sua sede locavit, quidam ex Diaconis suis Hunibertus nomine lectionem decantavit. Quod quidam ex Romanis Papæ assistentibus vituperantes, & contra Papam, quia Romano more non ageretur, objurgantes, persuaserunt ei, ut ad eundem Diaconum mitteret, & decantationem interdiceret. Quod cum ille juvenum more contemneret, iterum mittendo Papa interdixit, qui mox eadem vocis sonoritate, qua prius cantavit, legendo decenter lectionem usque ad finem perduxit. Quæ finita Papa illum ad se vocavit, quasi pro inobediencia contumacia degradavit. Archiepiscopus verò misit ad illum, ut suum sibi redderet ministrum. Quod ubi Papa abnuit, Pontifex [Moguntinus] ut erat antiquæ disciplinæ, licet agrè, patienter tamen interim tacendo sustinuit: Perlecto autem Evangelio ubi sancti sacrificii tempus advenit, Moguntinus in sua sede resedit, verè contestans, nec se, nec alium quempiam completurum illud officium, nisi reciperet processione suæ ministrum. Quod ubi Apostolicus intellexit, Pontifici Moguntino cessit, reindutumque ministrum continuo remisit. Quo recepto, debito se Præsul injunxit officio. Qua in re & Pontificis Moguntini auctoritas, & Apostolici consideranda est humilitas, dum & ille officii sui dignitatem defendere contendebat, & iste, licet majoris dignitatis, Metropolitanano tandem in sua diœcesi cedendum perpendebat. Adde S. AUGUSTINI Epist. CXVIII. cap. 5.

(4) Hæc

(4) Hæc non impediunt , quominus persistant , quæ diximus supra *cap. II. §. 6.* scilicet pertinere ad Romani Pontificis Primatum , ut leges , quas necessitas vel utilitas Ecclesiæ hic & nunc postulare videtur , universali Ecclesiæ *proponat*; has propter *intrinsicam* earum æquitatem Episcopi tenebuntur acceptare , quando eas judicabunt aptas ad promovendum bonum religionis , & disciplinæ Ecclesiasticæ , & postquam statui publico Regni vel Imperii nullum dignoscantur adferre præjudicium . Huc respicit pulchrum illud S. LEONIS Serm. III. pag. 53. estatim : *Manet ergo Petri privilegium , ubicunque EX IPSIUS fertur. ÆQUITATE judicium* . De hoc vide latius & egregiè differentem Petrum de Marca de *C. S. & I. Lib. IV. cap. 6. n. 3.* Secundum hæc quoque accipiendum , hisque accommodandum , quod scripsit celebris Academiæ Wirceburgensis Procancellarius Bartelius in *Annotat. ad Jus Can. pag. 10.* scilicet : “ Si ,, objectum Constitutionum Pontificiarum sit *materia fidei* ,, vel *morum* , utique leges habent suam auctoritatem ; si ,, autem objectum sit *ærarium* , *fiscus* , & *Camera* , tolerantur potius , quàm approbantur . “ Quis ex. gr. dicet de facto attendi debere , aut unquam attendendas fuisse Constitutiones Papales , quibus quasi ad invidiam Principum Romano Pontifici asseruntur *jura temporalia* , & ad hæc respicientes quædam eminentiores prærogativæ ? Huc pertinent *cap. Venerabilem 34. X. de Elect. & electi potest. Cap. i. v. Unde in veteri. de Sacra Unct. Clem. un. de Jurejurando . Clem. Pastoralis. in fin. de Sent. & re judic. Extravagans Unam sanctam. inter. Comm. de Majorit. & obedientia . Extravagans super. de Consuetudine . Extravagans Si fratrum . Joannis XXII. Ne sede vacante &c.*

[5] Quòd si supponeretur etiam , præter veritatem , regimen Ecclesiæ *arbitrarium* esse , & *ab unius voluntate* dependere ; nihilominus in tanta regionum , morum , geniorum , aliarumque ferè infinitarum circumstantiarum varietate , ad officium Episcoporum , quibus suarum respectivè Ecclesiarum cura & regimen à Deo commissum est , maximopere per-

pertineret, dispicere & maturè ponderare, an leges & decreta, quæ Romæ emanant, populis suæ cûræ creditis utilia futura sint, aut potius apta ad gignendos tumultus in fideli illarum regionum populo: quo casu finis legis, qui est majus bonum, nullatenus obtineretur. Adde suprâ *cap. I. §. 8. n. 5.* Confer de *Marca de Concord. S. & I. Lib. II. cap. 16. n. 6:* item *Lib. III. cap. 7.*

- (6) Ea scilicet est regiminis Ecclesiastici ratio, diversitati morum (quæ pro differentia nationum ita variat, ut quod uni prodest, alteri noceat) à Salvatore nostro taliter adaptata, ut ne *Generalium* quidem *Conciliorum* (quibus nemo Catholicorum potestatem legislativam denegat) Constitutiones sine Ecclesiarum, regnorum ac provinciarum acceptatione, vim & effectum legis obtineant. Per solam hujus acceptationis necessitatem explicari potest ratio, ob quam aliis in locis Oecumenicarum Synodorum Canones observentur, in aliis minus; si enim eorum executio & observantia esset necessaria sequela auctoritatis à qua illi emanarunt, deberent ubique æqualiter servari, quia ex eadem auctoritate procedunt. Sanè evidens est, quod Tridentina Synodus, condemnationem Protestantium, & usum in Latina Ecclesia receptorum justificationem sibi pro primario fine proponens, non habuerit intentionem suis Canonibus, licet universaliter conceptis, *Orientalis* obligandi. Hujus rei indicia apparent in Decretis concernentibus usum latinæ linguæ in sacrificio Missæ & aliis partibus divini officii, divortium ob causam adulterii, numerum Minorum Ordinum, ritus & formas variorum sacramentorum, usum Calicis, coelibatum Presbyterorum &c. Egregiè hæc confirmantur ex actis receptionis Concilii Tridentini in Gallia, & cæteris regnis. Decreta hujus Synodi confirmaverat Pius PP. IV. solemni constitutione, publicata Romæ die 26. Jan. an. 1563.; atque alia 18. Julii 1564. subsecuta declaraverat, Concilii sanctiones vigorem obtinuisse, & parendi obligationem induxisse, in le. à primâ Maji ejusdem anni. Nihilominus certum & omnibus notum est, eadem
- dec

decreta (illis exceptis, quæ specialis observantia introduxit, quæve in jure divino positivo, aut naturali fundata sunt) vim legis in Gallia non obtinere, & conscientias non ligare, quia publica auctoritate recepta & publicata nunquam fuerunt. Agnovere id ipsum Romani Pontifices per toties iteratas apud Reges Galliarum instantias, quibus rogarentur, ut decreta Concilii in regno reciperentur. Ut alia præteream, petitio Cleri Gallicani in Conventu Statuum anni 1615. continèbat : “ Qu’ il plaife a V. M. ordonner, „ que le Concile Universel & Ecumenique de Trente sera „ *reçu & publié* en ce Royaume, & les constitutions d’ice- „ lui gardées & observées, sans prejudice toutesfois des „ droits de V. M., libertés de l’Eglise Gallicane, pri- „ vileges & exemptions des Chapitres &c. pour les quels „ sa Sainteté sera suppliée à ce qu’elles soient réservées & „ demeurent en leur entier. “ Vid. Histoire de la reception du Concile de Trente *Tom. II. pag. 314.* Sed Status sæcularis huic petito non acquievit, opponens. “ Que „ par cette clause on blessoit l’autorité du Roi, en l’engageant de supplier le Pape de conserver les droits, & la „ liberté de sa Couronne, & on favorisoit le sentiment de „ ceux, qui les regardent, comme des concessions des „ Papes Enfin, parce que la publication du „ Concile de Trente pouvoit tirer à conséquence contre „ l’article de l’indépendance de la Couronne de France &c. *cit. Tom. II. pag. 340. Et postea pag. 352. seq.* “ Il est „ inoui, que jamais on ait procédé en ce Royaume à aucune promulgation de Concile, combien que Ecuménique. Il n’y en a aucun dans les Registres du Parlement, ni ailleurs. Aussi la vraie publication des Conciles gît en l’observance & l’exécution d’iceux, comme pour exemple il se pratique beaucoup de choses du Concile de Trente parmi nous, sans que pour cela il soit nécessaire d’en exprimer le nom, n’étant ni *Trente*, ni *Constance*, ni *Basle*, qui ayent fait les Conciles, mais les résolutions des Peres qui y ont été assemblés. De-
ni-

„ nique pag. 354. La bigarrure du temps , auquel nous
 „ vivons, aporte & à vous & à nous la nécessité de rejet-
 „ ter la publication du Concile plustot, que de l'embras-
 „ ser. Néanmoins Messieurs du Clergé se peuvent mettre
 „ d'eux-mêmes dans ce Concile, en pratiquer les resolu-
 „ tions en retranchant la pluralité des bénéfices & autres
 „ abus, auxquels il a remédié. “ Atque in his terminis
 negotium peritit ; Clerus Gallicanus in solemni Con-
 ventu anni 1615. se decretis Concilii submisit, Rex autem il-
 lud non acceptavit, neque in regno permisit publicari.
 Adde de Marca *cit. Lib. II. cap. 17. n. 6.* Locum hinc sanè
 merentur verba Stephani Pasquier celeberrimi in Parisiensi
 Parlamento Advocati, in Libro quem inscripsit *Recherches*;
 in quo ita : *En admettant tous les Décrets du Concile, au
 lieu de moyennir un ordre, on y apportat un desordre, &
 une Monarchie non jamais vue au milieu de la notre. C'est
 pour quoi sagement nous ne l'avons voulu admettre en Fran-
 ce, encore qu'à chaque occurrence d'affaires les Courtisans
 de la Cour de Rome nous couchent toujours de la publication
 de ce Concile, par le quel en un trait de plume le Pape ac-
 queroit plus d'autorité, qu'il n'auroit pu faire des & de-
 puis la fondation de notre Christianisme.* Qua ratione, &
 quibus, ac quam variis modificationibus, & restrictioni-
 nibus in aliis regnis & provinciis Concilium non nisi de spe-
 ciali consensu & auctoritate Principum acceptatum fuerit,
 legi potest, & quidem de Statu ac Rep. *Veneta* apud Mo-
 rolini Hist. Vener. Lib. VIII. pag. 324. ad an. 1564. de re-
 gno *Neapolitano* in Giannone Hist. Civile du Royaume de
 Naples Tom. IV. Lib. XXXIII. pag. 240. seq. de *Hispania*
 apud eundem eod. Lib. XXXIII. pag. 237. de regno *Po-
 lonia* in Vita Cardinalis Commendonii Lib. II. cap. 10. &
 11. de *Belgió*, in Van Elpen Tract. de Promulgatione
 Legum Eccles. P. III. cap. 2. Confer Spondanum *ad an-
 num 1564. n. 3.*

[7] Cæterum ut revertamur ad Ecclesiasticas Constitutiones
solius Romani Pontificis auctoritate emanantes : rectè scripsit
 Ivo.

Ivo Carnotensis Epist. 180. *si privilegiis nititur Rbemensis Ecclesia, illa privilegia apud nos nulla sunt, quia nec in generalibus Conciliis, nobis audientibus sunt recitata, nec ad Ecclesias nostras Epistolari maturitate directa; & ut manifestius dicamus, nulla nobis familiari vel publica relatione prolata. Illius ergo legis prævaricatores non sumus, cujus auditores nunquam fuimus; quæ tamen, si audita esset, nihil nobis obesse posset; lex enim iusta debet esse, & possibilis, loco & tempori congruens.* Hæc quantum ad posteriorem partem quæ Thesin continet, manifestè pertinent (a) ad Legislatoriam de rebus Ecclesiasticis potestatem. (b) ad modum eas ferendi, & respectivè recipiendi. (c) ad necessariam earundem legitimamque publicationem.

- (8) Cum Romani quererentur, quod Episcopi Galliæ illis solum Decretalibus Pontificum utantur, quas suæ intentioni conspicerent suffragari, tunc Hincmarus scripsit *Apologeticum contra obtretractores suos, qui calumniabantur eum apud Papam Joannem, quod nollet auctoritatem recipere Decretorum Pontificum Sedis Romanæ; atque & tunc in Synodo Tricassina, & postea hoc in Apologetico respondit, se Decretalia Pontificum Romanorum, à SANCTIS CONCILIIIS RECEPTE ET APPROBATA recipere, & sequi DISCRETE, PROUT SUNT SEQUENDA*: ita Flodoardus Hist. Remen. Lib. III. Cap. 21. Dum Galli sic sentiunt & loquuntur, dicuntur *uti Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ.* Ne ipsis quidem Romanis, siquidem ratione contendere amant, hæc displicere possunt. Sanè NICOLAUS I. in *Can. 1. Dist. XIX.* ad Episcopos Galliæ scribens, licet prolixè contenderet, quod etiam ea, quæ pro multifariis Ecclesiæ necessitatibus, & fidelium moribus diverso tempore Sedes Apostolica scripsit, omni debeant honore præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus reverenter assumi, interjecit tamen hæc verba: *discretione, vel dispensatione magistra.* Nos alibi dicemus, Legislatoriam potestatem, quantum ea *de Jure* penes Romanum Pontificem residere creditur, non esse majorem *in aliis partibus* orbis Catholici, quàm *in Gallia.* Atque hoc in-

tuitu omnibus commune est, quod verè dixit egregius quidam Galliae Jurisconsultus : *Tot habemus Libertates, quot novas habent, aut formare possunt Romani preensiones, alienas ab antiquo & genuino Jure communi.*

- (9) Quando autem Leges pro Univerſa Eccleſia in Conciliis latae, & ab hac generali uſu receptae ſunt, non eſt in ſolius ſummi Pontificis poteſtate illas abolere, aut eis, ſaltem abſque præſumpto Synodi conſenſu, derogare. Evincit hoc ſuperioritas Conciliorum Oecumenicorum ſupra Pontificem, quam firmamus *cap. I. §. 5. 6. 7. & 8. cap. VI. §. 1. cap. IX. §. 3. & 9.* Illud agnoverunt ſæpe Romani Pontifices, nempe ſe univerſalibus Conciliorum legibus teneri; quorum in hanc rem loca notoria ſunt, quam ut ea hîc conglomerare neceſſe ſit. Vid. Gibert. *Corp. Juriſ Can. Tom. I. in Prolog. Sect. II. pag. 3. ſeqq.* Item *pag. 22. & ſeqq.* Demum *pag. 158. ſeq.* Porro *Tom. II. pag. 14. 15. 16. & ſeq.* Natalis Alexander *Hiſt. Eccleſ. Tom. III. pag. 115. ſeqq. edit. Pariſ. de Marca de C. S & I. Lib. III. cap. 7.* Scilicet manebit ſemper verum & firmum quod refert Gratianus *Cauſ. XXV. Quæſt. 1. cap. 7. Contra ſtatuta Patrum concedere aliquid, vel mutare, nec Apoſtolicæ quidem Sedis POTEST auctoritas. Apud illam enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui Decreta Patrum ſanxere reverentiam.* Adde infra *cap. VIII. §. 5. n. 3.*
- (10) Profeſſionis Fidei, quam olim Romani Pontifices electi edebant, quæque refertur in *Libro Diurno Romanorum Pontificum*, hæc ſunt formalia: “ Nihil de Traditione, „ quod à probatiſſimis prædeceſſoribus meis ſervatum re- „ peri diminuere vel mutare, aut aliquam novitatem ad- „ mittere, ſed ferventer, ut verè eorum diſcipulus & ſe- „ quipeda, totis viribus meis conatibusque tradita conſer- „ vare ac venerari. Si qua verò emerſerint contra Diſci- „ plinam Canonicam, emendare; ſacroſque Canones & „ conſtituta Pontificum noſtrorum, ut divina & cœleſtia „ mandata cuſtodire, utpote tibi, Beatè Petre redditurum „ me ſciens de omnibus, quæ profiteor, diſtinctam in di-
vino

„ vino iudicio rationem , cuius locum divina dignatione
 „ perago . “ Hinc rectè colligitur , Romanum Pontifi-
 cem Canones Spiritu Dei conditos , & totius mundi reve-
 rentia consecratos abrogare , aut in eis pro libitu dispen-
 sare non posse .

(II) Adversum hæc si Romana Curia attentare præsumat ,
 non Episcoporum tantum erit , efficax ponere remedium
 fervendo suo genuinis Canonibus vigori , sed & Principum
 sæcularium . Rectè ea de re scripsit P. de Marca *Lib. VI.*
cap. 36. “ Certum est , Regem ex sententia Consilii sui ,
 „ quod auget aut minuit prout ei lubet , posse latis edictis
 „ decernere , ut Canones observentur , ac circumstantias
 „ & modos necessarios addere ad faciliorem eorum execu-
 „ tionem , sive ad veram eorum mentem explicandam ,
 „ eosque accommodare ad utilitatem regni . Ad proba-
 „ tionem autem hujus auctoritatis extant exempla omnium
 „ Imperatorum Christianorum , Constantini videlicet , Va-
 „ lentiniani , utriusque Theodosii , Arcadii & Honorii ,
 „ Marciani , Leonis , Justiniani , Heraclii , Leonis Philo-
 „ sphi , & Basilii . In Gallia verò , inter Reges tertiæ
 „ stirpis emicat sanctus Ludovicus ; qui propria auctorida-
 „ te , nulla facta mentione congregationis Ecclesiæ Galli-
 „ canæ , celebre illud edictum tulit anno 1268. quo pes-
 „ sumdantur novitates ab Ecclesia Romana per illas tem-
 „ pestates introductæ , & Ecclesia Gallicana revocatur ad
 „ observationem Canonum . &c. “ Plura de his memo-
 rabimus infra *cap. IX. §. 6.*

(12) Si , vel ipsa id haud obscurè fatente Romana Curia , ad
 legis Ecclesiasticæ *Disciplinæ* obligationem requiratur
 ejus publicatio in provinciis , aliud obtinebit in *Dogmate* ,
 vel ipsa hujus naturâ contrarium suadente . Etenim inter
 omnes convenit , Ecclesiam Catholicam eandem semper &
 ubique fidem ex Apostolica traditione , sive scripto , sive
 sine scripto , conservasse ; neque materiæ credendorum
 quidquam post Apostolorum tempora accessisse novi . Sed

nec minus certum est, ad hoc ut quis fide divina dogma aliquod revelatum credere debeat, non requiri, illud ei aliqua lege humana propositum aut intimatum fuisse, sed sufficere ut quacunque ratione ipsi constet, articulum illum, sive scripto, sive non scripto, à Deo revelatum, atque ab Ecclesia declaratum & definitum. Unde nequaquam dependet à publicatione vel executione Decreti seu Bullæ Dogmaticæ, ut quis Dogmati assensum fidei præbere teneatur; eò quod præveniendò omnes publicationem & executionem quisque debeat fide divina credere dogma, quod ipsi sufficienter constat ex divina revelatione esse traditum.

§. III.

Collectiones Canonum non nisi ex receptione & observantia Juris vigorem obtinent,

Hoc nominatim verum est de Decreto Gratiani, de Decretalibus Gregorii IX. & reliquis partibus Juris Canonici.

Eadem, imò minor ratio habetur Regularum Cancellariæ, Bullæ Cæne, & Declarationum Concilii Tridentini.

Quod de *singularibus Constitutionibus* Romanorum Pontificum diximus, id de *integris Collectionibus* Decretalium etiam tenendum est; quippe quæ ex eorum, quorum jussu compilatæ & evulgatæ sunt, auctoritate, legis communis vim obtinent, sed ex receptione ac observantiâ pro Jure possunt allegari. Vid. *suprà cap. III. §. 7. n. 3. seqq.*

(1) **DECRETUM GRATIANI** est compilatio Canonum Synodaliū, Pontificiorum Decretorum & Epistolarum, nec non extractum è scriptis SS. Patrum, per privatum hominem procurata, nulla Ecclesiastica auctoritate munita. Interim cùm hæc Collectio, multâ licet confusione compacta,

paſta , erratorum congerie , nec non apocryphis monumentis reſerta , mox ſervierit , & hucusque ſerviat prælectionibus Scholarum , atque in Eccleſiaſticis tribunalibus frequenter allegetur , habet pondus aliquod , attamen , vel ipſo hoc , inter alios , agnoſcente Card. de Luca *in Annor. ad Concil. Trid. Diſc. 28. n. 8.* , nullam propriam & legalem auctoritatem , niſi qua per ſe gaudent Concilia , Decreta & Scripta , è quibus deſumpta ſunt loca , quæ in capite ſingulorum Canonum indicantur ; dummodò tamen ii fontes (quod sæpe deſideratur) genuini ſint . Adde ſuprà *cap. II. §. 8. n. 6.*

(2) Nec aliter tenendum de **DECRETALIBUS GREGORII IX.**

Quanquam enim hæc Collectio (quæ & ipſa multam criſin patitur , ex quo , uti rectè obſervat Franciſcus Florens in Oratione *de recta Juris Canonici diſcendi ratione* , in ea Pontificum conſtitutiones paſſim interpolatæ , reſciſſæ , ac sæpe contra mentem Auctorum immutatæ ſint) juſſu hujus Pontificis per Raymundum à Pennafort procurata , & eo fine publicata ſit , ut ejus tam in Judiciis , quam in Scholis uſus eſſet ; nihilominus ne ab ipſo quidem Papa tanquam Lex communis ad *univerſam* Eccleſiam directa fuit , ſed ſolum *ad Doctores & Scholares Bononiæ commorantes* , uti apparet ex Epistoſta Gregorii eidem Collectioni præſiſſa . Idem de Collectione BONIFACII VIII. & CLEMENTINARUM dicendum apparet ex ſimilibus Epistoſtis Bonifacii & Joannis XXII. , quæ his Collectionibus reſpectivè præmittuntur , quibus hoc quoque intenditur , ut earum uſus fiat in Judiciis & in Scholis ,

(3) Habuerunt hæ declarationes Pontificum eatenus ſuum effectum , ut quemadmodum *Jus Civile Romanum* ubique ferè gentium ira pro Jure communi habetur , ut in defectum Juris patrii & particularis , ſeu ſcripti , ſeu conſuetudinarii , ex illo cauſæ civiles dirigantur ; & ſi quid in lege patria aut Conſuetudine dubii occurrat , id [quantum analogia Juris patitur] ex Jure Romano dilucidationem accipiat : ita quoque

que causæ Ecclesiasticæ, & exterior Ecclesiæ politia *Jure Canonico Romano*, tanquam *Jure communi Ecclesiastico*, dirigantur ac decidentur; & si quid difficultatis in *Jure Sacro particulari*, seu scripto, seu non scripto, obveniat, ex illo accipiat interpretationem; tunc scilicet, cum *Jura Romana* non repugnant spiritui & genio *Juris illius Ecclesiastici particularis*. Vid. A. Duck *de Auctoritate Juris Civilis Lib. 1. Cap. 7. §. 15. seq.*

- (4) Inter Romanos Pontifices Sæculi XII. & XIII. , quorum Decretales in Collectionem Raymundi relatæ sunt; quidam non solum Disciplinæ sacræ *eo tempore vigentis* apprime gnari, sed & *Juris Civilis* erant peritissimi. Ideo haud mirandum, si eorum Epistolæ in communi *Jurisprudencia Civili* ex usu eam adeptæ sint auctoritatem, ut hoc jus Romanum, cum dubium fuerit, ex *Jure Pontificio* interpretationem accipiat. Idem rectè quoad *Jura privatorum*. At *Jus publicum Ecclesiasticum*, à Christo & Apostolis institutum, & fundamentalibus regulis ab Ecclesia receptis innitum, mutare, non est in potestate summi Pontificis, neque dependet à voluntate privatorum. Hoc autem egregiè factum iisdem, de quibus agimus, Decretalibus Epistolis, quæ tum emanarunt, cum per falsas Isidori Decretales auctoritas Papæ in immentum aucta, & vicissim Conciliorum provincialium, quin & ipsorummet Episcoporum nativa potestas depressa esset. Quare non ineptè scripsit quidam Galliæ J. C. : citare Decretales Gregorii IX. ad asserendas & probandas prætensiones Curia Romanæ, & ejusdem Sedis excessivas prærogativas, idem esse ac allegare Manifesta Regum Angliæ pro probatione & legitimatione earum prætensionum, quibus hi regnum Gallia ad sua jura pertinere contendunt. Quod diximus de *Decretalibus* Gregorii IX. hoc multò magis obtinet in *Sexto Decretalium & Clementinis*. De his ita scripsit Joannes Gerson *Tractatu de Modo reformandi Ecclesiam in Concilio Universali cap. V.* in Hermannii von der Hardt *Actis Conc. Constant.* Tom. I. Part. V. pag. 77. “ Quis fecit hos libros
Sex-

„ *Sextum & Clementinas* ? Arrogantiam , superbiam , juris
 „ Ordinariorum locorum usurpationem , Imperatorum
 „ Romanorum injuriosam detractiōem , & eorum aliorum-
 „ que potestatis periculossimam suppressiōem , & alia
 „ multa in spiritualis & secularis reipublicæ læsionem mali-
 „ tiose & pertinaci ambitione fabricata , in omnibus & per
 „ omniâ concludentes ? Et male : Quia non minus terreno
 „ Principi in his , quæ ad jura pertinent imperii , quam
 „ spirituali , in his quæ ad Deum spectant , debetur obe-
 „ dientia . Vult enim Deus , hominem homini subesse du-
 „ plici ratione , carnali Domino , quia caro est , &
 „ spirituali , quia spiritus est . Igitur omnes inobe-
 „ dientes Romano Imperatori & ejusdem imperio , quia
 „ ejus jura usurpant , in statu damnationis existunt . Ni-
 „ hilominus & Papæ voluerunt observari illos sicut san-
 „ cta Dei Evangelia . Et sic de multis contentis in *Decre-*
 „ *ris & Decretalibus* post donationem Constantini . Quo-
 „ rum occasione & multa succreverunt , & succrescunt
 „ schismata in utraque Republica memorata .

- (5) In *BULLA CŒNÆ* stabilitur absoluta Monarchia Romani Pontificis , condemnantur receptæ in Gallia *appellationes ab Abusu* , eximuntur Clerici ab omni jurisdictione Magistratus politici , & per consequens etiam in temporalibus à legitima potestate Principis ; & quæ sunt ejus generis alia ; idque sub actuali excommunicationis declaratione ac fulminatione . Inde sequitur *ex una parte* , quòd vel Romani plerisque Gallos deberent habere pro excommunicatis , id quod tamen non faciunt ; vel quòd ipsimet agnoscant , fo- lam publicationem Pontificiorum decretorum , factam Romæ , alibi nullum effectum producere : *ex altera verò parte* , quòd Galli (quorum Parlamenta annis 1580. & 1641. omnem publicationem hujus Bullæ inhibuerunt ; quanquam & hoc ipsum §. 15. ejusdem Bullæ adversetur) nullam summo Pontifici immediatam jurisdictionem & legislativam potestatem in aliis diocesisibus agnoscant . Idem faciunt ex Germanis illi , qui Bullam Cœnæ in Germania recep-

ceptam non esse *simpliciter* asserunt; uti Fridericus à Sommeting *Introd. in Univ. Jus Lib. I. Tit. 2. n. 75.* & alii. Qui verò cum Layman *Theol. moral. Lib. I. Tr. 5. P. II. cap. 5. n. 2.* & Pichler *ad Jus Can. Lib. V. Tit. 39. n. 16.* mediam viam amplexi, asserunt, quod licet hæc Bulla inde à tempore Pauli V. quotannis tanta cum solemnitate Romæ promulgetur & inævetur, nihilominus in Germania *quoad omnia, & in omni rigore RECEPTA non sit*, si nescio quid intelligant, si ad id, ut hæc & quævis alia Papalis Constitutio vim legis obtineat, *receptionem* non requirant.

- (6) *REGULARUM CANCELLARIÆ* aliæ in Gallia & Germania receptæ sunt, aliæ non. Illæ propter internam æquitatem & bonitatem: Hæ, quia cum Jurisprudentia Ecclesiastica, Germanica & Gallica, non concordant. Quinimo aliquarum, quæ sic receptæ sunt, non admittitur derogatio aut dispensatio, si ea Romæ (uti facilè fit) obtineatur. Hoc de Gallia testatur Hericourt *Loix Ecclesiast. Part. 1. cap. 15. §. 10.* De Germania Barthelius in *Annot. ad Jus Canon. Lud. Engel. Lib. III. Tit. 5. pag. 215.*

- (7) Circa *DECLARATIONES* Cardinalium *CONCIIII TRIDENTINI* interpretum, quas Romani Pontifices pro legibus haberi volunt, (Vid. Benedicti XIV. Institutiones Ecclesiasticas *Instit. CVII. v. Si quis.*) considerandum, eas (præterquam quod nullibi publicentur *ut leges*) non à viris è provinciis, unde difficultates oriuntur, evocatis (ceu Tridentinum Sess. XXV. sub Rubr. *de Recipiendis & observandis Decretis Concilii* voluit) sed à talibus confici, qui præjudiciis Romanæ Curie occupati, Declarationes suas ad normam Romanæ praxeos, & Pontificiarum alibi non receptarum Constitutionum condunt. Ex Secretariis hujus Congregationis celebriores sunt *Prosper Lambertinus*, postea Benedictus XIV. P. M. & *Prosper Fagnanus*; quibus autem principiis hi circa res Curie & Pontificiam auctoritatem imbuti fuerint, vidimus *cap. III. §. II.* Idem servata proportione dicendum de *DECISIONIBUS ROTÆ*, quibus
 si uni-

si uniformes & sæpe repetitæ sint, Canonistæ Romani dicunt, stylum Curiæ, praxia, quin & jus formari .

(8) Dixit Gerſo, à nobis num. 4. relatus, propter multa in Decreto Gratiani & Decretalibus contenta, in utraque Rep. varia succreviſſe & ſuccreſcere ichiſmata . Gulielmus Major Epifcopus Andegavenſis qui anno 1311. interfuerat & ſubſcripſerat Concilio generali Vienneniſi, de quo nos pauca memoramus cap. VIII. ſ. 3. in ſua Synodo diœceſana anni 1312. apud Dacherium in Spicilegio Tom. XI. pag. 258. ſeq. poſtquam pro condigno laudaret *Quatuor principalia Generalia Concilia, & alia deinceps habita; nec non Decreta ſummorum Pontificum, quæ ad reformationem Eccleſiæ & informationem vitæ humanæ, maximè Clericalis, pro varietate temporum & factorum, ſeu rerum exigentia, inſtinctu Spiritus Sancti divinitus ſucceſſerunt. Quæ quidem, ait, diſta Sanctorum Patrum & ſtatuta Conciliorum, maximè principalium quatuor, decretaque ſummorum Pontificum ſi ad integrum ſervarentur, ad ſanctæ Matris Eccleſiæ & Fidei orthodoxæ ſtabilimentum, inſtructionem morum, reſpreſſionem criminum, propagationem virtutum procul dubio ſufficere viderentur, nec opus eſſet oneroſa novorum multitudi-
ne ſtatutorum (ſub his intelligit Colleſtiones Decretorum & Decretalium tunc fatiſ recentium) humeros pre-
mere ſubditorum, cum multitudo oneroſa nihil habere dignoſcatur honeſti: antiquos illos ſanctosque Canones vocat panes ſimilagineos Sanctorum antiquorum Patrum: recentiores econtra ſiliquas porcorum, & panes furfureos modernorum; ſic enim proſequitur: Verum quia multa de prædictis ſtatutis Conciliorum & Decretis ſummorum Pontificum tam propter negligentiam Prælatorum, quam propter abuſum ſubditorum & corruptionem in diſſuetudinem abierunt, & alias nullo modo ſervantur, ſed petulantia & inſolentia animorum indomitaram, & maximè Clericorum; temerè corrumpuntur, & damnabiliter violantur; idcirco eadem ſancta ſtatuta revocare, renovare & in lucem reducere eſſet perutile toti mundo, & panes ſimilagineos ſanctorum antiquorum*

Pa-

Patrum mensis apponere filiorum potius quam siliquas porcorum, & panes furfureos modernorum. Vota Majoris bonae utique erant & sancta; sed vetera non tam facile reducuntur, postquam recentiora radices egerunt. Vid. Arthuri Duck cit. cap. 7. §. 16. 17.

§. IV.

Ampla quidem auctoritas, non tamen jurisdictio propriè talis Romano Pontifici in omnes Ecclesias competit.

Argumentis, quæ hanc in rem ex Tridentino, Florentino, & aliis Conciliis pro Papa petuntur, satisfi.

Quæ pro generali legislatoria & judiciaria Romani Pontificis per universam Ecclesiam potestate solent & possunt allegari, ea præ cæteris studiosè collegit Tournelius in *Cursu Theologico Tract. de Ecclesia Quæst. V. art. 2.*; sed vel hac præcipuè de causa cum illo hic agemus lubentius, quod non nisi verum queramus & solidum. Videbimus autem, uti confido, dilucidè, ea quæ in hanc causam à Tournelio proferuntur, talia esse, ut si ad fidem Actorum, præcipuè Conciliarium, e quibus pleraque deprompta sunt, reducantur, *directivam* quidem illam *auctoritatem*, cum Primatu necessariò conjunctam, indicent, atque jura ex hoc proximè defluentia, à nobis *cap. II.* explicata significant; ad probandam verò *propriam jurisdictionem* in universam Ecclesiam & singulas ejus partes nullatenus sufficiant. Cum autem brevitati studeamus, graviora, quæ hic producuntur, ponderabimus, è quibus facile erit prudentum & minus præoccupatorum de reliquis judicium. Vide interim quæ de hac materia jam occupavimus *cap. II. §. 9.*

- (1) Dicit Tournelius, Thema hoc de Rom. Pontificis *jurisdictione* melius dignosci non posse, quàm ex *antiqua & constanti Ecclesie Traditione*, quæ probatur ex Conciliis, Patribus, & gestis summorum Pontificum, qui approbante Ecclesia, hac universali Jurisdictione usi sunt. Hactenus

nus rectè . Sed intueamur singula , judicemus de applica-
 tione Regulæ . (a) Fatentur, ait , Patres **CONCILII EPHE-**
SINI de anno 431. , se per Canones & per Epistolam Cœ-
 lestini Papæ ad pronuntiandam in Nestorium damnationem
 sententiam compulsi esse . Verba CŒLESTINI ad Con-
 cilium *Art. 2.* sunt : *Direximus pro nostra sollicitudine san-*
ctos Fratres & Consacerdotes nostros , unanimes nobis & pro-
batissimos viros , Arcadium & Projectum Episcopos , & Phi-
lippum Presbiterum nostrum , qui iis , quæ aguntur inter-
sint , & quæ à nobis antè statuta sunt , exequantur ; quibus
præstandum à vestra Sanctitate non dubitamus assensum ,
quando id , quod agitur , videatur pro universalis Ecclesiæ
securitate decretum . Decreverat scilicet Cœlestinus , “ ut
 „ nisi Nestorius decem dierum intervallo nefariam doctri-
 „ nam suam anathematizet , illico Sanctitas
 „ tua illi Ecclesiæ prospiciat ; is verò modis omnibus se à
 „ nostro Corpore segregatum esse intelligat . “ (b) **CON-**
CILIIUM CHALCEDONENSE anni 451. plura similia argu-
 menta suppeditat . Scilicet in ejus Actis primum Paschasi-
 nus , aliis Legatis præsentibus , dixit : *Beatissimi atque Apo-*
stolici viri Papæ urbis Romæ , quæ est Caput omnium Eccle-
siarum , præcepta habentis præ manibus , quibus præcipere
dignatus est ejus Apostolatus , ut Discorus , [Alexandrino-
rum Archiep.] non sedeat in Concilio , sed audiendus intro-
mittatur . Hoc nos observare necesse est &c. Item Act. 3.
Sanctissimus & beatissimus Archiepiscopus magnæ & senioris
Romæ LEO , per nos & per præsentem sanctam Synodum ,
una cum ter beatissimo & omni laude dignissimo B. Petro
Apostolo , qui est petra & crepido Ecclesiæ Catholicæ , & re-
ctæ fidei fundamentum , nudavit eum tam Episcopatus digni-
tate , quam etiam & ab omni sacerdotali alienavit ministe-
rio . Porro Act. 5. legati minantur : si rata non habeatur
 Leonis definitio , congregandam Romæ Synodum , ad quam
 rebelles mittendi forent . Denique Patres Chalcedonenses
 rogant Leonem , ut quæ ipsi statuerant , suo velit confir-
 mare assensu : *Rogamus igitur , inquit in Relatione Sy-*
 nodi

nodi ad Leonem, & tuis decretis nostrum honora iudicium, & sicut nos Capiti in bonis adiecimus consonantiam, sic & Summitas tua filiis, quod decet, adimpleat. (c) In **CONCILIO LATERANENSI** sub Martino I. an. 649. adversus Monothelitas Stephanus Dorensis natione Græcus Act. 1. libellum obtulit, in quo dicit, Hæreticos semper auctoritate summæ Sedis damnatos fuisse. Refertur quoque in eadem Synodo Epistola Concilii Africani ad Papam. Theodorum, cujus hæc sunt verba: *Antiquis regulis sancitum est, ut quidquid, quamvis in remotis ageretur provinciis, non prius tractandum vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum, ut hujus auctoritate, juxta quæ fuisset, pronuntiatio firmiretur, indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ velut de natali fonte prædicationis exordium, & per diversas totius mundi regiones puritatis incorruptæ manarent fidei sacramenta salutis.* (d) **CONCILIIUM FLORENTINUM** quæstionem Græcos inter & Latinos multis collationibus & disputationibus ventilatam, tandem determinavit his verbis: *Definimus Sanctam Apostolicam Sedem & Romanum Pontificem successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi & gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.* (e) **CONCILIIUM TRIDENTINUM** Sess. XIV. de Pœnit. cap. 7. declarat. meritò Pontifices Maximos, pro suprema potestate sibi in universa Ecclesia traditâ, causas aliquas criminum graviores suo posse peculiari iudicio reservare. Quæ omnia, præsertim simul sumpta, jurisdictionem, eamque propriam, potius indicare videntur, quàm nudum Primatus honorem, & Directoris officium.

- (2) Verum hæc, neque omnia, neque singula, apta sunt ad nos in contrariam sententiam movendos. Et quidem, quantum præ primis ad **EPHESINUM CONCILIUM** attinet, ea, quæ ante Synodum à quocunque demum gesta sunt,

non debent reputari pro fructu seu effectu propriæ veræque in alios Episcopos jurisdictionis vel imperii. Scripsit revera (a) CŒLESTINUS PP. die 10. Augusti an. 430. ad Cyrillum Alexandrinum Episcopum : *sint in communione, quos ipse (Nestorius) resistentes sibi à communione summovit, nostramque communionem habere se non posse noverit, si in hoc perverſitatis suæ tramite Apostolicæ doctrinæ contrarius perduravit. Auctoritate igitur tecum nostræ Sedis adſcita, vice nostra usus, hanc exequeris districto rigore sententiam, ut aut infra decem dies, ab hujus conventionis die numerandos, pravas prædicationes suas scripta professione condemnet, & hanc se de Nativitate Christi Dei nostri fidem tenere confirmet, quam & Romana, & tuæ Sanctitatis Ecclesia, & universalis devotio tenet; aut nisi hoc fecerit, mox Sanctitas tua illi Ecclesiæ provisura, à nostro eum Corpore modis omnibus sciat esse removendum. Eadem autem scripsimus & ad sanctos Fratres & Coepiscopos nostros, Joannem, Rufum, Juvenalem, & Flavinianum, ut nota sit de eo nostra, immò Christi divina sententia.* Harduini Collect. Concil. Tom. I. col. 1323. Paria scripsit Cœlestinus ad Synodum ipsam, verbis, quæ priore num., retulimus. Verùm debent hæc omnia interpretationem accipere ex iis, quæ suprâ cap. III. §. 4. de modo communicandi Ecclesiarum inter se, speciatim Romani Episcopi cum Alexandrino, & per hunc cum Ægyptiis, dicta sunt. Negata igitur Nestorio reliquorum Episcoporum communione, per se fluebat, ejus cathedræ de alio Antistite providendum fuisse, mediante Alexandrino. (b) Talem excommunicationis & damnationis censuram in virum heterodoxum ejusque scripta ferre pertinebat ad jus omnium orthodoxorum Episcoporum. Cyrillus jam ante Concilium Ephesinum in Alexandrina sua Synodo, quam ex Ægyptiaca diocesi mense Novembri anni 430. collegit, Nestorii doctrinam anathematizaverat. Vid. Harduin. loc. cit. col. 1233. seqq. Quinimò, ut ex mox relatis verbis Cœlestini Papæ apparet, Nestorius ipse alienos à sua opinione Episcopos excommunica-

nicaverat, attamen sine jurisdictionis specie vel obtentu .
 (c) Hæc, inquam, omnia fiebant sine superioritatis Eccle-
 siasticæ ulu aut jure . Hac vera superioritate denique jure
 suo in Nestorium usa est Ephesina Synodus, juridicam de-
 positionis sententiam in eum ferendo, quæ exitat apud Har-
 duinum *cit. Tom. I. col. 1422.* Ephesinam autem hanc Sy-
 nodum ne Romani quidem Pontificis Cœlestini, sed Theo-
 dosii junioris Imp. auctoritate convocatam fuisse, invictè
 probat Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. V. Differ. VII.*
in Sæc. V. pag. 225. seqq. edit. Paris. (d) Attamen negan-
 dum minimè est, quin Cœlestinus, ut Primum à S. Cyrillo
 de prævaricatione Nestorii monitus fuerat, jure sui Prima-
 tus usus, in hunc insurrexerit, eum tum ut hæreticum à
 communione excludendo, tum Ægypti Episcopos exci-
 tando, ut se se modis omnibus huic orthodoxæ fidei ever-
 sori opponerent, eum etiam, nisi intra breve tempus resi-
 pisceret, sua Sede movendo . Vide Relationem Synodi ad
 Theodosium & Valentinianum A. A. apud Harduinum
l. cit. col. 1442. v. Hujus itaque. Nemo autem vel medio-
 critè eruditus asseruerit, eo ævo jus deponendi Episcopos
 Romano Pontifici competiisse, aut ab eo exercitum fuisse.
 Vid. *cap. IV. §. 11. n. 2.*

- (3) Quod ad *CHALCEDONENSE CONCILIUM* pertinet, va-
 ria equidem in ejus Actis occurrunt, quæ *prætaxantem* ali-
 quam in Romano Pontifice, tanquam Primatè, auctorita-
 tem, & jus prædii in Conciliis universalibus compro-
 bant; at non propriam & immediatam jurisdictionem in
 aliarum provinciarum Episcopos . Nonnulli quidem Pa-
 trum hujus Synodi in Relatione ad Leonem Papam asse-
 runt . *Imperatores fideles ad ordinandum decentissimè præse-*
disse; sed hoc ad externæ disciplinæ regimen & constitutio-
 nem tantum spectabat : Scilicet Imperatores Conciliis per
 se vel suos judices eo sine præsidebant, ut in eis omnia ritè,
 ordine, atque secundum præscriptas regulas agerentur, &
 ne quid turbarum à quoquam ederetur, aut vis cuicumque
 inferretur . Vid. *infra cap. VI. §. 4.* Itaque (a) præpa-
 rato-

raroriè quidem ordinaverat LEO Pontifex , ut *Dioscorus non sedeat in Concilio , sed audiendus intronittatur* ; at cum Sedis Apostolicæ Vicarius seu Legatus Paschasinus id se in mandatis habere in Concilio proposuisset , gloriosissimi Judices & Commissarii Imperatoris dixerunt : *Quid enim specialiter objicitur Dioscoro reverendissimo Episcopo ?* Vicarii Sedis Apostolicæ insistebant dicentes : *neesse est judicii sui eum dare rationem . Non patimur tantam injuriam nec VOBIS fieri , nec nobis , ut iste sedeat , qui judicandus advenit .* Tandem post plures altercationes interlocuti gloriosissimi judices dixerunt , ut *Dioscorus in medio federet* , adeo , ut reo similis magis haberetur , quam *judici* . Atque hoc modo præliminaris hæc controversia sedata fuit . (b) Non à solo Romano Pontifice , sed à tota Synodo Dioscorum depositum fuisse , Gestæ Actionis III. manifestè probant . Scilicet , cum absentibus Commissariis Imperialibus ex relatione trium Episcoporum ad id deputatorum appareret , Dioscorum tertio vocatum nolle se Concilio sistere , nec accusatoribus respondere , Paschasinus Vicarius Apostolicæ Sedis petivit à Synodo : *Quo igitur dignus est ita contemnens ?* Sancta Synodus dixit : *indignatione , quæ contra inobedientes à SANCTIS REGULIS constituta est .* Et Stephanus Ephesi Episcopus addidit : *Hoc consequens est , ut , qui SECUNDUM SANCTOS CANONES vocatur , eosdem CANONES conculcavit , EORUM SENTENTIÆ subjaceat .* Harduini Colle. Concil. Tom. II. col. 343. Id ipsum omnes Episcopi dixerunt , depositionem Dioscori sine nova dilatione postulantes . Ex decreto igitur Synodi procedentes Vicarii Sedis Apostolicæ declararunt , *manifesta esse , quæ à Dioscoro quondam Alexandriæ magnæ Episcopo commissa sunt ADVERSUS SANCTARUM REGULARUM ORDINEM & Ecclesiasticam disciplinam &c.* His præmissis iidem Vicarii in depositionis Sententiam præverunt , dicentes : *Unde sanctissimus & beatissimus Archiepiscopus magnæ & senioris Romæ LEO &c. ut supra n. i. Prolata sententia iidem Vicarii dixerunt : Igitur sancta hæc & magna SYNO-*
DUS

DUS, *QUÆ PLACENT REGULIS*, *super memorato*
Dioscuro DECERNAT. Harduinus l. cit. col. 346. Post
 hæc singuli Episcopi sua suffragia dederunt, & unanimi
 consensu, licet dolentes, sententiam in Dioscorum con-
 ceptam probarunt, ejus præsertim contumaciam allegan-
 tes. Evidens autem est, quod Episcopi supponerent,
 eum à Synodo, non autem à solo Leone damnatum. Qui-
 nimò, ne ullam ii quidem Leonis aut Vicariorum ejus
 mentionem facientes, Dioscorigi damnationem solis adscri-
 bebant Episcopis: Sic Simeon Episcopus Metropolitanus
Amydenæ civitatis dixit, Concors & ego sum REGULARI-
TER GESTIS super damnatione Dioscorigi, quondam Epi-
scopt Alexandriæ magnæ civitatis à sanctissimo ac beatissimo
Anatolio Archiepiscopo Constantinopolitane civitatis novæ
Romæ, & sanctissimis & Deo amantissimis Episcopis in hoc
sancto Concilio congregatis, alienum JUDICANS eundem
Dioscorum ab omni Episcopali dignitate & ministerio, Har-
 duin. col. 351. Plura sub hac verborum formula occur-
 runt Episcoporum suffragia. Hinc & sententia insinuata
 fuit Dioscuro, nec non Clero Alexandrino sub nomine
sanctæ & magnæ & universalis Synodi, quæ gratia Dei se-
cundum constitutum piissimorum & Dei amantissimorum Prin-
cipum nostrorum collecta est in Chælcædonensium civitate; di-
 citurque in formula insinuationis, uti & in edicto, quo
 Constantinopoli sententia publicata fuit, Dioscorum à san-
 cto & universali Concilio esse ab Episcopatu depositum, &
 ab omni ecclesiastica functione submotum. Harduin. col.
 378. (c) Ortà inter Patres circa definitionem fidei dispu-
 tatione, placuit Imperatori, re ad ipsum delata, uti & an-
 tea à Judicibus suggestum fuerat, convenire sex Episcopos
 Diocæsis Orientalis, & tres ex qualibet alia, cum Anato-
 lio Episcopo Constantinopolitano & Vicariis Sedis Apo-
 stolicæ, qui definitionem fidei conciperent, *vel si hoc non*
placeret, singuli fidem suam per suum Metropolitanam mani-
festam constituent, ut nulla similiter dubietas aut discordia
relinquatur; si autem neque hoc vestra velit Sanctitas
 (ait

(ait Imperator) *cognoscite, quia in partibus Occidentalibus habet fieri Synodus, eo quod Religiositas vestra hic noluit de vera & orthodoxa fide indubitanter definire.* His positis multum clamaverunt Episcopi, qui definitionem fidei antè conceperant, aut conceptam probarant, dicentes: *aut definitio persistat, aut discedimus. Petimus recitari definitionem, & ii, qui contradicunt, & non subscribunt, ipsi ambulent,* scilicet ad partes Occidentales, ubi Synodum habendam Imperator minabatur. Alii econtra clamabant: *Qui contradicunt, manifesti fiant. Qui contradicunt, Nestoriani sunt. Qui contradicunt, Roman ambulent;* nimirum ad Synodum. Tandem animis mitigatis, juxta primum medium ab Imperatore propositum, electi fuere è singulis Diœcesibus Episcopi qui una cum Anatolio Constantinopolitano Antistite, & Vicariis Sedis Apostolicæ, de fidei definitione tractarent; fuitque concepta per hos definitio, prælecta, & à Patribus probata. Vid. Harduin. *cit. Tom. II. col. 450. seqq.* [d] Prostat Relatio Synodalis in sæpe citati Harduini *Tom. II. col. 655. seqq.* In ea Patres nullam petunt confirmationem Decretorum, quæ fidem concernunt, aut Dioscori depositionem, rati, satis esse, quod Leonis Epistolam prælucentem, ipsumque Papam sibi *ut membris Caput præsentem, ac spiritu præsentem, ac penè in Legatis visum* habuissent. Itaque quoad hæc nihil amplius desiderabatur; adeo, ut, mox absoluto Concilio, tanquam re confecta & explorata, omnem de fide contentionem interdicerent. Interim haud diffitendum, quod Pontifex, auctoritatis suæ commendandæ multum studiosus, non petitam Concilii confirmationem fuerit impertitus; quâ autem occasione id factum; ipse S. LEO exponit: Cum occasione improbari ab eo Canonis XXVIII. (quo certa privilegia Episcopo Constantinopolitano tribuebantur. quæ sibi præjudicare Romanus existimabat) nonnulli sparsissent, ipsam Chalcedonensem Synodum ab eo improbari, hæc scripsit ad Antistites in ea congregatos *Epist. 87. alias 61. Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur,*

-utrum

utrum quæ in Synodo Chalcedonensi per unanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem: hæc ad omnes Fratres & Coepiscopos nostros, qui prædicto Concilio interfuerunt, verba direxi, ut omnium fidelium corda cognoscant, me non solum per Fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodaliū, propriam vobiscum iniisse sententiam; in sola videlicet fidei causa adversus malignos interpretes & c. Eiusdem generis est, quod in Codice Encyclo ad idem Chalcedonense Concilium cap. XXV. apud Harduinum col. 737. ad Leonem Imp. scripsit Agapitus Episcopus Rhodiorum: Penè omnes Occidentalium partium Episcopi consentientes sibi met, & pariter decernente sanctissimo atque beatissimo Leone, Romanæ Urbis Archiepiscopo, litteris propriis, & oris sui confessione ea, quæ ab ipsis sanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata sunt, confirmaverunt atque consignaverunt. Scilicet stylo Ecclesiastico confirmantur decreta non modo ab æqualibus, sed passim etiam ab inferioribus; & speciatim non tantum à Romanis Pontificibus Conciliaria decreta, sed & vicissim à Conciliis etiam particularibus decreta summorum Pontificum confirmata leguntur; quod eruditè demonstrat Ill. Bosluetus *Defens. Declar. Gall. Parte II. Lib. XIII. cap. 2.*

[4] Quoad ea, quæ in **CONCILIO LATERANENSI** anni 649. gesta & relata sunt, nec negari potest, nec dubitari debet, quin ad universalis Ecclesiæ Primatem ejusque officium pertineat, primariam sollicitudinem suam ad hoc intendere, ut fides per omnes Ecclesias illibata permaneat, extirpentur hæreses, refragantes damnentur. Quod si hæreseos malum latius serpere velle videatur, neque Episcopi, in cuius diœcesi ea nata est, auctoritas ad illam supprimendam sufficiat, expedit, ut damnatio summæ Sedis accedat, cujus exemplum particulares Ecclesiæ reverenter & facilius sequuntur. Verum hæc unius in alterum sacram superioritatem propriè talem, seu *jurisdictionem*, haud involvunt, sed unicè *ad fidei tutelam* (quæ omnes Episcopos peræque tangit) & ad excommunicationis indolem (quæ sine omni
ju-

jurisdictione esse , & in hæreticos à quovis Episcopo ferri potest) pertinent . Si tamen pertinacius sit malum , ita , ut ne summi quidem Pontificis auctoritate tolli valeat , ad Universale Concilium , tanquam ultimum judicem , revertendum est . Præterea verum fixumque manet , in rebus quibuscunque maximi momenti , à quibus salus Corporis dependet , nihil *sine Primatis accessu* , & quantum fieri potest , *assensu* , statuendum esse .

(5) Quæ num. 1. ex *FLORENTINO CONCILIO* relata sunt , ea sic primus , & perperam , anno 1626. ex sinistra Græci exemplaris versione Romæ edidit Abrahamus Cretensis , nimirum : *Quemadmodum etiam in actis Conciliorum Oecumenicorum , & in sacris Canonibus continetur* . Quando e contra , referente Flavio Blondo Eugenii PP. IV. Scriba , & hanc ob causam minimè suspecto , in *Decad. III. Lib. X.* sic legendum est : *Quemadmodum ET in Gestis Oecumenicorum Conciliorum , ET in sacris Canonibus continetur* . Expressionem Blondi non solum probant Marcus Vigerius Cardinalis in *Decachordo Chorda X.* , Joannes Roffensis in *Art. XXV. Contra Lutheranas assertiones* , Joannes Eckius de *Primatu Petri Lib. II. cap. 25.* , & Albertus Pighius de *Eccles. Hierarchia Lib. IV. cap. ult.* ; sed & apertè firmat textus Græcus in verbis : καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν οἰκουμένων συνόδων , καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαμβάνεται . Id est : *Juxta eum modum , qui & in gestis Oecumenicorum Conciliorum , & in sacris Canonibus continetur* . Talis igitur est Romani Antistitis per universam Ecclesiam potestas , atque ita exercenda , quemadmodum tum in gestis Oecumenicorum Conciliorum , tum in sacris Canonibus (non verò uti in falsis Decretalibus) continetur . Scilicet repetita illa particula , & , & , καὶ , καὶ , regendæ Ecclesiæ rationem definit , ac circumscribit , atque aliam quamlibet propositam excludit . Quod ipsum adhuc luculentius apparet ex mutuis Græcorum & Latinorum concertationibus , quæ Decreti sanctionem antecedunt , ejusque formæ ansam dederunt . Evacuatis his disputationibus , in duo finaliter puncta

à Græcis & Latinis Patribus convenitur, eaque statuuntur : Primum, ut in afferendo Romani Pontificis Primatu *de diætiis Sanctorum* (quod volebant & urgebant Romani) nulla fiat mentio : Alterum, ut summi Pontificis Primatus retineatur talis, qualis & in *Actis Conciliorum Oecumenicorum*, & in *facris Canonibus* assertus reperitur. Porro Florentini Patres Oecumenicas Synodos septem priores intelligunt, siquidem hæc Florentina, quando primum ab Abrahamo Cretenfi edita, & Clementis VII. Papæ privilegio munita est, se *octavam* Oecumenicam inscribat. Conferatur P. de Marca *de C. S. & I. Lib. III. cap. 3. n. 5.* Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VIII. pag. 534. edit. Paris.* His de se ipsis sat laudentis, tria adhuc momenta subjungenda veniant : Primum : quod ipso agnoscente Bellarmino Lib. II. de Concil. cap. 13. *Concilium Florentinum non ita expressè hæc definitur* : Alterum : quod Patres Concilii Tridentini nullatenus crediderint, capitalem illam quæstionem, quam hic tractamus, quæque tam fervidè in eodem Concilio agitata fuit, in Florentina Synodo favore Papæ fuisse decisam. Vid. supra *cap. I. §. 8.* Tertium : quod in eadem Tridentina Synodo à Gallis pernegatum fuerit, Florentino inter Generalia Concilia locum dandum esse ; quippe quod *ex quibusdam Italis & quatuor solum Græcis Patribus* compositum fuit. *Florentinam sola Gallia pro Oecumenica nunquam habuit*, inquit Didacus Payva in Defensione Trid. fidei Lib. I. pag. 179.

- (6) Sicut *CONCILIIUM TRIDENTINUM* studiosè cavet, ne primariam illam de summi Pontificis auctoritate quæstionem, cujus ansas toto cap. III. exposuimus, decideret, & immediato Episcoporum juri præjudicium ferret, uti vidimus *cap. I. §. 8.* & porro videbimus *cap. VII. §. 2.*, ita nihil eidem tribuit, quod superiorum Conciliorum hac in parte sanctionibus quidquam superaddat, quemadmodum solidè demonstret Natalis Alexander *cit. Tom. VIII. p. 654. & 692.* Cæterum quæ ejusdem Concilii *Sess. XIV. de Pœnit. cap. 7.* de reservatione certorum graviorum criminum decla-

declarantur, ea generaliora sunt, nec exprimunt, à quo, & quibus gradibus, ac quoad quas partes, suprema hæc potestas Romano Præsuli in universa Ecclesia tradita fuerit; nihilque impedit, quominus credamus, reservandorum nonnullorum graviorum peccatorum potestatem ab Ecclesia, seu Concilio supremo, Pontifici permissam fuisse eadem ratione, qua illi tributa fuit facultas dispensandi in quibusdam constitutionibus Conciliorum; de quo vide infra *cap. VII. §. 6. n. 6.* Adde etiam *cap. VI. §. 1. n. 5.*

- (7) Dum sic gravioribus argumentis, quæ à *Conciliorum* actis & decretis petuntur, solidè satisfit, facile erit Lectori ex iisdem genuinis principiis satisfacere reliquis Transalpino- rum objectionibus, ab auctoritate *Patrum*, *Pontificum*, quin & enuntiatione nonnullorum *Imperatorum*, petitis. Negandum interim non est, quin continuus ille usus universalis Primatus Romani multis privatis, quin & ipsis summis Pontificibus, ansam dare potuerit credendi & scribendi, his universalem quandam ac propriam per totam Ecclesiam, & in singula ejus membra Episcopalem jurisdictionem competere. At hæc nihil possunt adversus iustitiam Christi, & veram Ecclesiæ œconomiam. Cum in Florentina Synodo Sess. XXV. de lancienda Romani Pontificis dignitate *per dicta sanctorum Patrum* ageretur, Græci Latinis restiterunt: *Hoc etiam*, addunt Acta, *non placuit Imperatori*, Orientis, qui, *AN SI QUIS, inquit, SANCTORUM IN EPISTOLA HONORET PAPAM, EXCIPIET HOC PRO PRIVILEGIO?* Itaque sepositis à definienda auctoritate Papæ *Sanctorum dictis*, Synodus ad *Oecumenicorum Conciliorum* gesta, & *sacros Canones*, se dumtaxat recepit, ex quibus illa demum comprobetur.

- (8) Ut nihil quod ad hanc materiam pertinet, relinquamus intactum, addimus formulam Professionis fidei à PIO IV. PP. præscriptam, & orbis Catholici reverentia consecratam, hoc tenore: *Agnosco Sanctam, Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem & magi-*

magistram; Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis successori, ac Jesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo ac juro. Quod ad verba Sanctæ, Catholicæ & Apostolicæ ROMANÆ Ecclesiæ attinet, illud lumen ac interpretationem accipit ex iis, quæ observavimus cap. I. §. 9. n. 1. v. Utitur De qualitate Matris & Magistræ egimus cap. III. §. 6. Quantum ad Obedientiam Rom. Pontifici debitam, constat imprimis, non omnem obedientiam supponere aut involvere ex opposito jurisdictionem. Hoc apparet in Patre, Hero, Magistro &c. Sic scripsit ad Innocentium IV. Papam Robertus Episcopus Lincolnienfis apud Matthæum Paris. ad an. 1253. Noverit Discretio vestra, quod mandatis Apostolicis AFFECTIONE FILIALI devotè & reverenter OBEDIO. His quoque quæ mandatis Apostolicis adversantur, PATERNUM ZELANS HONOREM, adversor & obsto. Ad utrumque enim teneor ex divino mandato. Et S. BERNARDUS Lib. III. de Considerat. ad Eugenium PP. cap. 1. Numquid non & villa villico, & parvus dominus subjectus est pædago? Nec tamen villæ ille, nec is sui domini dominus est. Ita & tu præsis ut provideas, ut consulas, ut procures, ut serves. Præsis ut prosis; præsis ut fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam. Ad quid? Ut des illis escam in tempore, hoc est, ut dispenses non imperes &c. Utcunque autem verba hujus Professionis, & in ea expressæ Obedientiæ accipiant Romani, non poterit malè verti Episcopis, aliisque Presbiteris & Clericis, si eam intelligant ac jurent conformiter ad tenorem & mentem prælaudati Canonis Florentini, scilicet juxta eum modum, qui in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur. Archiepiscopus olim in receptione Pallii Rom. Pontifici non aliter obedientiam promississe, quam secundum Canones, observat & probat Natalis Alexander Hist. Eccles. Tom. VI. pag. 117.

(9) Editores novissimi Operum GREGORII M. Benedictini Congregationis S. Mauri Tom. IV. pag. 251. tradunt, ab

eodem S. Gregorio sacram jurisdictionem per universam Ecclesiam exercitam fuisse, in Africa, Ægypto, Asia, inter ipsos Constantinopolitani Patriarchatus fines. Scilicet (1) in causa Monachorum Isauriæ. *Lib. IX. Epist. 59. Lib. VI. Epist. 53. Lib. IV. Epist. 32.* (2) Causam Petri Episcopi Africani Colombo in Numidia Episcopo judicandam committendo *Lib. 6. Epist. 37.* (3) Similiter Ursicini Taurinæ civitatis Episcopi Syagrio Augustodunensi, nec non (4) Januarii Malacitani Episcopi, alteriusque Præsulis, Stephani nuncupati, Joanni Defensori delegando. *Lib. IX. Epist. 115. Lib. XIII. Epist. 45.* (5) Paulum in Africa Episcopum, à Gennadio Patricio accusatum (cum ipse, ut judicio Papæ se susteret, Romam venisset, nec ex altera parte idonei accutatores comparerent) remittendo. *Lib. VII. Epist. 2.* Denique (6) Joannis Episcopi primæ Justinianæ in Illirico & Primatis ordinationem, petentibus id provinciæ Episcopis, confirmando, eundemque pallio donando *Lib. II. Epist. 22. & 23.* Verùm re curatius inspecta disparebit omnis idea jurisdictionis propriè dictæ ex his factis apparenter resultans.

Ad Primum. Cum quemdam ex Monachis Isauriæ, sacerdotii dignitate insignem, in Ecclesia Constantinopolitana fustibus cælum fuisse GREGORIUS accepisset, scripsit semel atque iterum ad Joannem Patriarcham CP: ut criminis perpetrati veritatem exploraret. Illi dissimulanti, & facti ignorantiam affectanti, reposuit Gregorius: *Quid deterius esse potest, quam ut agantur talia adversus servos Dei, & ipse nesciat qui presto est. Quæ ergo potest esse Pastoris excusatio, si lupus oves comedit, & pastor nescit?* His aliisque Pontifex Joannem ad saniora consilia revocare studens, eum hortatur ab observantiam Canonum, qui Episcopos Pastores esse volunt, non percussores: *Nova enim & invulsa, inquit, est ista prædicatio, quæ verberibus exigit fidem: Si autem Canones non custoditis, & majorum vultis statuta convellere, non cognosco qui sitis.* Ad extremum suadet, ut emendato juvene totius mali artifice,

reje-

rejeſtiſque ejus conſiliis, Monachos à ſe malè habitos in ſuis ordinibus recipiat, eiſque pacem præbeat. Sabiniano quoque ſuo apud Mauricium Imp. Legato præcepit, ut de eodem negotio Patriarcham ſui officii admoneret. Illum ſtatim non præbuiſſe aurem ſatis indicat alia Epiſtola ad Narſem Patricium, in qua *De cauſa*, inquit, *Presbyterorum, quæ cum fratre meo & Coepiſcopo, viro reverendiſſimo Joanne Patriarcha agitur, ipſum, puto, adverſarium patimur, quem aſſeris velle Canones cuſtodire. Caritati autem tuæ breviter fateor, quia omni virtute & omni pondere eandem cauſam auxiliante omnipotente Deo, exigere paratus ſum. In qua ſi videro Sedi Apoſtolicæ Canones non ſervari, dabit Omnipotens Deus quid contra contemtores ejus faciam. Vide Epiſtolas ſupra citatas. Sic fanè potuit & debuit Rom. Pontifex vi Primatialis officii hortari Archiepiſcopum CP. muneris ſui paſtoralis, cui deeſſe videbatur, & obſervantiæ Canonum; poterat etiam in caſu certæ, ſcandalofæ, & perdurantis prævaricationis, communionem cum eo rumpere, uti diximus cap. III. §. 4. Et hoc ſenſu verè ſcripſit S. GREGORIUS Lib. IX. Ep. 59. Joanni Syracuſano occaſione Primatis Byzantini in Africa: *Si qua culpa in Epiſcopis invenitur, neſcio quis ei [Sedi Apoſtolicæ] Epiſcopus ſubjectus non ſit. Attamen in continenti ſubjungit: Cum verò culpa non exigit, omnes ſecundum rationem humilitatis æquales ſumus.**

Ad ſecundum. Remiſit in cit. Epiſtola ad Columbum Numidiæ Epiſcopum GREGORIUS quendam Petrum nomine, qui ſe Epiſcopum fuiſſe aſſerebat, atque cauſæ ſuæ remedium à Gregorio poſtulaverat, ut *ei ſerver quidquid juſtum canonicumque fuerit, quatenus & reſtitutionis vigor à vobis in omnibus impletur, & cauſa ipſius ſecundum Dei timorem, & ECCLESIÆ videatur. REGULAS judicata.* In quo reſuſu quid amplius pro jure & juriſdictione Rom. Pontificis habeatur, quam in illo SS. Athanaſii, Joannis Chyſoſtomi & aliorum, de quo infra §. 8., equidem non video; imò minus.

Ad

Ad tertium . Scripsit ea Epistola ad Syagrium Augustodunensem Episcopum GREGORIUS , ut Segusienses Taurinensis diœceseos parochias (quas Guntramnus Rex , postquam eum tractum suis ditionibus adjecerat , Taurinensi Episcopo deinceps subesse noluit , sed ad novum Mauriennæ Episcopatum referri jussit ; eo quod Taurinum in potestate Longobardorum adhuc esset) illi restitui faciat , his eum verbis interpellans : *Præ cæteris fraternitatis tuæ sollicitudo pro nostra commendatione , ac divinæ considerationis intuitu , in ejus se enixius defensione impendat , & à suis illum amplius contra rationem remotum esse parochiis non permittat ; sed tam per se , quam supplicando præcellentissimis Regibus , quos vos in nullo credimus contristare , id peragat , ut & hoc quod malè factum est , corrigatur , & quæ violenter ablata sunt , veritate patrocinate reddantur .* In his omnibus adhuc minus apparet quidquam , quod arctissimos Primatis , pro bono & pace Ecclesiæ , ut decet , solliciti , fines transgrediatur .

Ad quartum . Habet causa Januarii Malacitani Episcopi aliquid speciale , quod in *Exemplo legis Joanni Defensori eunti in Spaniam* , Gregorianæ Epistolæ , de qua agitur , subjuncto , sic exprimitur : *Contra hæc si dictum fuerit , quia nec Metropolitam habuit nec Patriarcham , dicendum est , quia à Sede Apostolica , quæ omnium Ecclesiarum Caput est , causa hæc audienda ac dirimenda fuerat , sicut & prædictus Episcopus petiisse dignoscitur , qui Episcopos alieni Concilii habuit omnino suspectos .*

Ad quintum . Ex Epistola 2. Libri VII. ad Columbum Antititem Numidiæ scripta , videmus equidem , Paulum quandam Episcoporum Romam venisse , ad se purgandum super quibusdam imputatis , non comparentibus autem idoneis adversus illum actoribus , sine ulteriore causæ discussione ac judicio remissum esse . Sed quis inde inferet adversum ea , quæ *cap. IV. §. 8. & 11.* evidenter demonstramus , ad jura & jurisdictionem Romani Pontificis tum

pertinuisse, Episcoporum causas Romam promiscuè evocare, ibidemque agere & definire?

Ad sextum. Notum est, nullam esse regionem exteram, in quam tantum auctoritatis sibi tribuerint summi Pontifices ac in Illiricam. Non mirum ergo, si nonnulla ibidem extent Romanæ potestatis exempla, quæ alibi frustra quaeris. In citata hic Epistola 23. scribit Joanni Pontifex: *Pallium pro more transfusimus, & vices vos Apostolicæ Sedis agere iterata innovatione decernimus &c.* De hoc egimus Cap. IV. §. 1. n. 2. Porro ex confirmatione Episcopi primæ Justinianæ deducat quisquis volet, eo jam ævo in more fuisse, electionum & ordinationum Episcopaliū confirmationem à Papa petere. Vid. *cit. cap. IV. §. 3. & 4.*

Hæc singulatim & paulò uberius dilucidare fuit operæ pretium: tum ut facilius intelligeretur, veris his monumentis (quæ sibi solis relicta nec universalem monarchiam, nec jurisdictionem propriè talem evincunt) falsa Isidori quodammodo fulciri, & aliqua similitudinis specie sustineri potuisse: tum ut aliis ejusmodi exemplis, in antiquitate fortè obvenientibus, congrua interpretatione succurri valeat.

§. V.

Romano Pontifici ex natura & jure Primatus non competit jus Appellationum ex omnibus totius Ecclesiæ partibus. Genuinus sensus Sardicensium Canonum exponitur.

Qui summo Pontifici originariam & propriam jurisdictionem verumque imperium in omnes Ecclesiæ Provincias & singulos fideles tribuunt, ii magnum suæ sententiæ pondus collocant *in jure Appellationis* eidem ex omnibus Christiani orbis partibus competente. Facit id præprimis BENEDICTUS XIV. Pont. Max gloriæ mem. in suo Tractatu de *Synodo diocesana Lib. IV. cap. 5. n. 1.* ubi: “ Est ejusmodi appellationum jus
jus.

„ adeo necessario connexum cum Romani Pontificis in univer-
 „ sam Ecclesiam jurisdictionis primatu, ut nemo possit illud in
 „ controversiam adducere, nisi & hunc velit perfractè inficiari:
 „ Etenim cum Primatus prærogativa Romanus Pontifex sit su-
 „ premus in Ecclesia iudex, cuique datur per appellationem
 „ ipsius implorare tuitionem: ab inferioris quippe sententia su-
 „ perioris tribunal adire, omnibus concessum esse, ipsa natura-
 „ lis æquitas dicitur & persuadet. “ At vereor, ne doctissimus
 Pontifex suam sententiam potius ex præconceptu Monarchico
 deprompserit, quam ex antiquis verisque monumentis Eccle-
 siarum. Sanè Justinianus Imp. quando *Nov. CXXIII. cap. 22.*
 omnes judiciorum Ecclesiasticorum instantias, scilicet *Episcopi*
 cum sua Synodo ‘ *Metropolitani & congregati cum eo provin-*
cialis Concilii, demum Patriarchæ seu Primatis recenset, & de
 hoc in fine addit: *nulla parte ejus sententiæ contradicere valen-*
te; ne verbum de Romani Pontificis iudicio memorans, hoc
 manifestè a serie *ordinariarum* instantiarum & appellationis ex-
 cludit. Idem colligitur ex Concilio Francofordiensi anni 794.
Can. 6. in Jacobi Sirmondi Concil. Gall. Tom. III.

Quia assertum hoc jus appellationum ab omnibus mundi
 partibus recipiendarum, præcipuum suum fundamentum trahit
 à *SARDICENSI Synodo*, convenit ejus dispositionem & mentem
 hic curatius scrutari; quo facto apparebit, *adjectivum esse pri-*
vilegium, memorata Synodo primo Episcopo tributum, origi-
 nariè & ex natura Primatus Apostolici eidem non competens,
 sed ne indolem quidem genuinæ appellationis habens, proinde
 præensum illum primatum jurisdictionis propriè dictæ destru-
 ens potius, quam sustinens.

Scilicet præter antiquum judiciorum Ecclesiasticorum mo-
 rem, Conciliis *Nicæno & Antiochæno* definitum, amplius aliquid
 à *Sardicensi Synodo* ordinatum fuit, Romanoque Pontifici attri-
 butus honos, cum auctoritate conjunctus, quem nec ex jure
 Divino, nec ab antiquiore lege Ecclesiastica obtinuerat. Nimi-
 rum ejusdem Concilii *Can. III. & V.*, præunte OSIO Epi-
 scopo Hispano, Patribus placuit, ut Provincialis Synodi judi-
 cium

cium, in Episcopum latum, renovari queat, si ita videatur Præfuli Romano, ad quem permittitur Episcopo damnato confugere, non quidem eo fine & affectu, ut ejus causa Romæ judicetur, sed tantum, ut ibidem inquiratur, num causa talis sit, quæ novum examen desideret. Si itaque Romanus Pontifex intellexerit, causam in provincia non satis examinatam fuisse, concedunt ei Patres Concilii, ut præter Episcopos Provinciæ, in qua causa judicata est, ex finitimis Provinciis cognitores tribuat, qui causam denuò excutiant, data in uper Romano Antistiti facultate, ut, quatenus velit, ad posterius illud judicium etiam Legatos *de latere suo* mittat; si verò Papa perspexerit, causam non esse talem, quæ retractari debeat, firmum manebit Provinciæ judicium. Probata huic Osi propositioni, mox addidit GAUDENTIUS Episcopus appendicem, quam Patres Sardicenses pariter probarunt, scilicet, ut interim, dum Romæ deliberatur, num causa Episcopi depositi iterum sub examen revocanda sit, nullus in ejus locum substituatur.

Ex curata Canonum, quibus hæc stabiliuntur, ponderatione, binæ hæc propositiones & veritates pullulant: Primo. Novum quid & antè insuetum hic introduci. Secundo. Non concedi simpliciter provocationem ad Romanum Pontificem, nec potestatem ei fieri definitivè judicandi de causa Episcopi in Provincia damnati, sed tantum quandam decernendæ revisionis auctoritatem ipsi tribui.

- (1) Primum satis apparet ex verbis Osi proponentis: *Si vestræ*, inquit, *Dilectioni videtur*, *Petri memoriam honoremus*; Nimirum dum proponit (a) an non placeat Patribus in hoc *memoriam B. Petri honorare*, cupit hunc honorem Romani Pontifici *deferri*; non jus aliquod præexistens Romanæ Sedi *conservari*. Addit (b) *si vestræ Dilectioni videatur*: id est, si vobis propositio & consilium meum arrideant, *Petri memoriam honoremus*. Hæc verba ad ipsum Petri Primatum, aut jus aliquod ei *per se* cohærens referri non possunt, quippe quæ à Synodi arbitrio minimè dependebant; proinde necessario ad separatam aliquod privilegium

gium spectant , quod Patres successori Petri ex causa mox recensenda adjudicare meditabantur . (c) Adeo autem verum est , istam Ofii propositionem novam fuisse , ut mox Gaudentius Episcopus ei aliquid adjiciendum censuerit ; scilicet : *Neesse est adjici huic sententiæ , quam sincera dilectione plenam protulisti , ut si quis Episcopus fuerit depositus &c.* Unde luculenter apparet , disciplinam istam , quæ ab Ofio Episcopo Cordubensi , Occidentalium Coriphæo , proponebatur , necdum in usu fuisse . Porro ad proponendam & sancendam *novam hanc disciplinam* motus est Ofius per judicia ab Orientalibus , Ariana lue infectis , in Athanasium & Marcellum lata , quæ Sardicensis Synodus resciderat , & quibus similia alia meritò timebantur . Cum enim illi sic damnati , ad Julium Papam confugissent , ab eo in communionem recepti , atque in dicta Synodo , ad instantiam Julii convocata , absoluti fuerunt . Itaque ut Episcopis , ita injustè damnatis , aliquis purgationis locus relinqueretur , optimum visum est , si cui à Concilio facultas daretur dignoscendi , *utrum , & quando , renovationi judicii locus esse deberet , vel non* : ne judicia Ecclesiastica hæreticorum aut impiorum quorundam artibus & proterviæ paterent sine omni remedio . Cum verò nemo esset , qui hoc munere potius honorandus videretur , quam Romanus Episcopus , inter omnes Primatum obtinens , & in quo B. Petri memoria honorari possit , hinc Ofius , qui causam sociorum Athanasii in Occidentem trahere avebat , Synodo proposuit , num placeret , ut præfato modo , id est , præliminaris cujusdam cognitionis delatione , *honoretur memoria S. Petri* .

- (2) Dixi *præliminaris cujusdam cognitionis delatione* : nam facultatem judicandi causas appellationum interpositarum ab Episcopis , damnatis à Synodo provinciali , Patres Sardicenses Romano Pontifici minimè attribuerunt . Siquidem (a) juxta Canonem III. Episcopus *damnatus , se bonam causam habere* putans , illud unum sperare potest , *ut iterum Concilium renovetur* . Huic revisorio judicio eosdem Episco-

scopos Provinciæ, qui primitus judicaverant, iterum intervenire observavit Hincmarus in Epistola ad Joannem PP. VIII. nomine Caroli Calvi scripta *cap. 9.* (b) Scribitur Romano Pontifici, ut ipse videat, num æquum sit iudicium renovari, (c) Si ille existimaverit, iudicium esse renovandum, non ipse iudicat causam, sed dat iudices; ibi: *Et si judicaverit, esse renovandum, det iudices.* eod. Can. III. (d) Iudices ita dati neque Romani sunt, neque Romæ iudicant; sed si Pontifex iustum putaverit, ut renovetur iudicium, vel discussionis examen, scribere dignetur his Episcopis, qui in finitima & propinqua Provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia [in Provincia] requirant, & juxta veritatis fidem definiant. Can. V. (e) Adeo autem verum est, summum Pontificem non habuisse, nec per Canones Sardicenses obtinuisse jus causæ Romæ definiendæ, ut ad summum illi concedatur facultas, mittendi Legatum ad secundum iudicium in Provincia agendum. eod. Can. V. (f) Non inquirit in præliminari suo iudicio Papa de *internis meritis causæ*, an scilicet malè vel benè iudicatum fuerit, sed *utrum causa talis sit, quæ iterum sub incudem revocari debeat*: nec confirmat iudicium Provincialis Synodi rescindendo appellationem, sed tantum, ut habet Canon. III. *si probaverit talem causam esse, ut non refricentur, quæ dicta sunt, quæ decreverit, confirmata erunt.* [g] Itaque Papa non dignoscit, num damnatus nocens sit necne, sed utrum in sententia adversus ipsum lata servata sit forma iudicii, an non? an per vim extorta, aut ex odio vel gratia profecta sit? utrum denique causa satis fuerit examinata & discussa? Sicque in effectu Pontifex latum in Provincia iudicium non infirmat, sed pro re nata aliud iudicium & novum examen indicit. Exempla talium informium iudiciorum dabimus infra §. 8. [h] Norunt omnes, quantum sit discrimen inter *remedium talis revisionis*, & *jus admittendæ appellationis*, quorum posterius integram causæ cognitionem transfert ad iudicem superiorem, ut litem *in suo tribunali* excutiat & definiat; nihil autem simile est in privilegio

gio quod à Sardicensi Synodo Papæ tribuitur. (i) Denique veræ appellationis ordinarius effectus est, ut vim sententiæ suspendat; nostra e contra species provocationis ad Romanum Pontificem non omnino suspendit prius iudicium, manet enim *depositus Episcopus*, etiamsi Papa revisionem decernendam putaverit; solummodo ex adjecta Gaudentii Episcopi sententia, quæ Concilio probata est, *nullus interim in ejus locum ordinatur*, ne si quis actu ordinatus fuisset, & postea causa amoti Præsulis retractanda decerneretur, inde tumultus nasceretur, cum Episcopus modò ordinatus loco cedere nollet.

- (3) Itaque valde impropriè *appellandi* voce in hac materia utitur Canon V. Sardicensis Latini idiomatis; accuratior hac in parte est textus Græcus, qui *VELUTI appellantem* dicit Episcoporum in Provincia condemnatum, dum sic ad Romanæ Ecclesiæ Antistitem confugit. Ex quo videntur Præsules istud appellationis veræ nomine non esse dignati, quod his aliis verbis læpius exprimunt: *Renovare examen; renovare iudicium; refricare quæ acta sunt; confugere ad Episcopum Romanum; causam iterum audiri*. Quamobrem cum Ogius ait Can. VII. *Si appellaverit*, non addit, ad *Romanum Episcopum*; sed subauditum vult potius: *aliud iudicium*; subjicit verò itatim: *Et confugerit ad Romanum Episcopum*: ut nimirum aliud iudicium impetret secundum Synodi Decretum. Attamen inde evenit, ut sequens ætas æstimaverit, in his Canonibus agi de *vera appellatione*, juxta propriam & legitimam hujus vocis significationem; quod rectè observavit P. de Marca *de C. S. & I. Lib. III. cap. 3. n. 6.* addens, Sardicensibus his Canonibus deberi primam origine n juris Sedis Romanæ quoad iudicia Canonica Episcoporum.

- (4) Insinuavimus, huic recursui ad Romanum Pontificem non adhærere *effectum suspensivum* sententiæ à Concilio Provinciali adversus Episcopum appellantem latæ. Palmare hujus rei exemplum habemus in causa Hincmari Episcopi
Lau-

Laudunensis circa annum 365. , in qua Episcopi provinciæ Remensis Hadriano II. Papæ, ad quem Hincmarus appellerat, scribunt : “ Si fortè, quod non putamus, visum vobis necessario fuerit, ut secundum Sardicenses Canones renovetis judicium, & detis iudices, scribendo Episcopis, qui in finitimis & vicinis provinciis sunt, ut & ipsi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant: vel si decreveritis mittere à latere vestro, habentes auctoritatem vestram, qui cum Episcopis judicent, *eo in gradu adhuc non restituto*, sicut sacri Sardicenses Canones præcipiunt, non abnuimus. “ Labbe *Concil. Tom. VIII. col. 1656.*

- (5) Interim nova hæc Judiciorum Ecclesiasticorum forma non per omnia placuit Afris, qui è Synodo sua *CARTHAGINENSI*, circa annum 425. celebrata, Cœlestino Papæ scribunt, non solum ut Presbiterorum aliorumque Clericorum improba refugia seu appellationes (quæ tunc modò haud infrequentes fuisse intelliguntur) repellat, sed etiam ne de latere suo mittat, qui appellantium Episcoporum causam recognoscant. Verba Epistolæ apud Harduinum *Tom. I. col. 950.* hæc sunt : “ Presbiterorum quoque & sequentium Clericorum improba refugia, sicut te dignum est, repellat Sanctitas tua: quia & nulla Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ, & decreta Nicæna sive inferioris gradus Clericos, sive ipsos Episcopos suis Metropolitanis apertissime commiserunt. Prudentissimè enim justissimeque viderunt, quæcunque negotia in suis locis, ubi orta sunt, finienda, nec unicuique providentiæ gratiam Sancti Spiritus defuturam, qua æquitas à Christi Sacerdotibus & prudenter videatur, & constantissimè teneatur: maximè quia unicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit Cognitorum, ad Concilia suæ provinciæ, vel etiam *Universale* provocare. Ubi notandum quod per Concilium *Universale* hic appellatur quod ex deputatis omnium provinciarum Africæ coadunatum est. Cum hac Epistola Synodali Africanorum
- con-

conjungenda alia eorundem de 31. Maij an. 419. ad Bonifacium I. PP. apud Hrduinum cit. Tom. I. col. 942. ubi : *De tua poscimus Sanctitate, ut quemadmodum ea apud Nicæam à Patribus acta & constituta sunt, sic ea à nobis facias custodiri, & ibi apud vos ista, quæ in Commonitorio attulerunt, faciat exerceri, id est: " Si Episcopus accusatus fuerit, rit &c. "* Hic sequuntur verba Canonis 7. Concilii Sardicensis. Tum sic prolequuntur Patres Africæ : *Hæc utique usque ad Adventum, donec authentica Nicæni Concilii afferantur exempla, verissimorum exemplariorum Nicæni Concilii inserta gestis sunt, quæ si ibi, quemadmodum constituta sunt, & quemadmodum ipso quod apud nos fratres ex Apostolica Sede directi allegaverunt Commonitorio, continentur, eoque ordine vel apud vos in Italia custodirentur, nullo modo nos talia, qualia commemorare jam nolumus, vel tolerare cogeremur, vel intolerabilia pateremur. Sed credimus adjuvante misericordia Domini Dei nostri, quod tua Sanctitate Romanæ Ecclesiæ præsidente, non sumus jam istum typhum passuri; & servabuntur erga nos, quæ nobis etiam non differentibus custodiri debeant cum fraterna caritate, quæ secundum sapientiam atque justitiam, quam tibi donavit Altissimus, etiam ipse perspicias esse servanda, nisi fortè aliter se habeant Canonis Concilii Nicæni &c.* Pro horum meliore intellectu non prætermittendum, Nicænorum Canonum nomine hic *Sardicenses* intelligi. Conf. Concilium Milevitanum *Can. 22.* & Codicem Canonum Afric. à *cap. 135. ad 138.* Plura vide, in Zegeri van Espen Commentario in Canones, *Dissert. in Synodos Africanas. §. X. pag. 292. & seq. edit. Colon. an. 1755.*

§. VI.

Provida & cauta fuit Canonum Sardicensium ordinatio :

Nec tamen omnibus locis congrua ; hinc nec ubique recepta.

Illam falsæ Decretales in infinitum extendunt .

Magno Disciplinae Ecclesiasticae detrimento , & justitiæ dispendio , in hodiernum usque diem perdurante .

A natura insitum est omnibus hominibus, ut cum iniquius secum actum esse putant, ad eos confugiant, qui aliquam auctoritatem habent, & apud quos aliquid gratiæ sperare possunt. Hinc videmus multos a Synodis damnatos non solum *ad Romanum Pontificem*, sed nonnunquam *ad Imperatores*, aliquando *ad alias Sedes*, & sæpius *ad majores Synodos* confugisse. Deinde licet innumeris Canonibus esset vetitum, ne quis excommunicatum in communionem susciperet; attamen ubi perspicuum erat, aliquem innocentem per vim, vel per gratiam, aut omitta legitima judicandi forma, damnatum esse, haud difficulter ab aliis Episcopis in communionem suscipiebatur. In his circumstantiis conveniebat certum modum statui ac determinari, ne illis, qui se ita gravatos existimarent, in infinitum vagari permitteretur. Hoc eo modo præstitere Patres Sardicenses, quem superiore §. exposuimus. At quia etiam Conciliorum statuta ibi non obligant, ubi propter inconvenientias, inde certis in locis resultantes, non recipiuntur, uti probavimus supra §. 2. n. 6. hinc Sardicensis ordinati in Oriente & in Africa vix ullum usum fuisse, quin eidem data opportunitate contradictum esse, deprehenditur. Vid. §. *præced.* n. 5. Add. §. *seq.* n. 2.

Interim hæc dederunt campum Igidoro falsario zelum suum pro Romana Curia exercendi : imprimis quidem interpolando textum Synodi Sardicensis, uti vidimus *cap. III. §. 9. n. 7.* Deinde, quod in eadem Synodo in & pro solis causis *Episcoporum*

rum permissum fuit, extendendo ad quascunque causas & quoscunque judices . *Si quis vestrum*, ait, *pulsatus fuerit aliqua adversitate, licenter hanc Sanctam & Apostolicam Sedem appellet, & ad eam quasi ad caput suffugium habeat, ne ipse innocens damnetur, aut Ecclesia sua detrimentum patiatur*. Ita ex supposititia Epistola Sixti I. *Caus. II. Can. 4. Quæst. 8. Et Can. 8.* ex Epistola Zephyrini: *Ad Romanam Ecclesiam AB OMNIBUS, maxime tamen ab oppressis, appellandum est, & concurrendum quasi ad Matrem, ut ejus uberibus nutriantur, auctoritate defendantur, & a suis oppressoribus reserventur: quia non potest, nec debet mater oblivisci filium suum &c.*

(1) Claudius Fleuri ex fide & veritate Historiæ suæ Ecclesiasticæ differit, quando *Discursu IV. n. 5.* hæc scribit: “ Une
 „ des plus grandes playes, que *les fausses Decretales*
 „ ayent fait à la discipline de l’Eglise, c’est d’avoir étendu
 „ à l’infini les appellations au Pape . Il paroît, que le
 „ faulxaire avoit cet article fort à cœur, par le soin qu’il
 „ a pris de répandre par tout son ouvrage la maxime que
 „ non-seulement *tout Evêque*, mais *tout Prêtre*, & en
 „ general *toute personne*, qui se voit vexée, peut *en toute*
 „ *occasion* appeller directement au Pape . Il a fait parler
 „ sur ce sujet jusqu’à neuf Papes, Anaclet, les deux
 „ Sixtes, premier & second, Fabien, Corneille, Vi-
 „ ctor, Zephyrin, Marcel, & Jules . Mais S. Cyprien,
 „ qui vivoit du tems de S. Fabien & de S. Corneil-
 „ le, ne s’est pas seulement opposé aux appellations,
 „ il a encore montré les raisons solides de n’y pas déferer;
 „ & du tems de S. Augustin l’Eglise d’Afrique ne les re-
 „ cevoit point encore, comme il paroît par la lettre du
 „ Concile tenu en 426 au Pape Celestin . Enfin jusqu’au
 „ neuvième siècle on voit peu d’exemples de ces appella-
 „ tions en vertu du Concile de Sardique: si ce n’est, com-
 „ me je l’ay dit, de la part des Evêques des grands siè-
 „ ges, qui n’avoient point d’autre supérieur, que le Pape .
 „ Mais depuis que les fausses Decretales furent connues,
 „ on

Epist. 59.
pag. 265.

„ on ne vit plus qu' appellations par toute l'Eglise latine .
 „ Hincmar mieux instruit , que les autres de l' ancienne
 „ discipline s'oppoſa vigoureuſement à cette nouveauté .

(2) Est hæc conſtans modernorum & eruditiffimorum Galliarum
 Canonitarum traditio , e quibus etiam Hericourtium hic
 juvat audire . Is in Tractatu *les Loix Eccleſiaſtiques de
 France dans leur ordre naturel Part. I. Chap. 25.* ſequen-
 tia profert : “ Le Concile de Nicée permet à ceux qui ſe
 „ croyent excommuniés injuſtement par leur Evêque , de
 „ ſe plaindre au Concile de la province de la ſentence pro-
 „ noncée contre eux ; mais le même Concile ajoûte , que tou-
 „ te affaire , de quelque nature qu' elle ſoit , ſera terminée dans
 „ la Province . Ainſi dans le commencement du quatrième ſié-
 „ cle , il n'y avoit d'appel que de l'Evêque au Concile Provin-
 „ cial , & le Concile jugeoit ſouverainement . Dans le Concile
 „ *de Sardique* , on permit aux Evêques vexés par leurs
 „ Comprovinciaux de ſ'adreſſer au Pape , qui pouvoit
 „ faire examiner l'affaire de nouveau dans une aſſemblée
 „ d'Evêques plus nombreuſe que celle , qui les avoit con-
 „ damnez . Tout le monde ſçait , combien l'Eglise d'Afri-
 „ que ſ'oppoſa à ces appellations d'outre-mer , & il n'y
 „ a perſonne de ceux , qui étudient la Discipline Eccleſia-
 „ ſtique , qui n'ait lû la lettre que cette Eglise écrivit du
 „ tems de S. Auguſtin au Pape S. Celeſtin . L' Eglise
 „ *Gallicane* ne conſerva point ſon ancien droit avec moins
 „ de zele , que *celle d'Afrique* . Nous voyons pluſieurs
 „ Evêques des Gaules condamnés dans le quatrième ſiécle
 „ par le Concile de leur Province ſans qu' ils ſe ſoient
 „ adreſſés au Pape , pour faire rétracter les jugemens
 „ prononcés contre eux . C'eſt ce que ſoutint ſaint Hilai-
 „ re dans la diſpute , qu' il eut avec le Pape S. Leon . Dans
 „ la fuite , on ceda au Pape le droit de connoître par ap-
 „ pel des cauſes des Evêques , & des autres affaires les
 „ plus importantes . Un droit nouveau , qui ſ' établit ,
 „ quoiqu' avec oppoſition , en attire ſouvent un autre après
 „ lui . Outre l'appel *des Evêques* , on admit à Rome celui

des

„ *des particuliers* , qui sont bien-aîsés de trouver un juge
 „ supérieur , auquel ils puissent s'adresser , soit parce
 „ qu' ils croient avoir été mal condamnés , soit parce
 „ qu' ils espèrent d' avoir plus de faveur auprès de ceux ,
 „ qui examineront leur affaire de nouveau . Les fausses
 „ Décretales ne servirent pas peu à établir ce droit d'appel
 „ pour les affaires légères Le Concile de Bale
 „ prit quelques mesures pour reprimer ces abus &c. “
 Tantum abest , ut quæ à Sardicensi Synodo in honorem se-
 dis Apoitolicæ ordinata sunt , *ex Jure Divino* immediatè
 promanare , aut Romano Primatui *essentialiter adherere*
 censeri debeant . Adde §. seq. n. 2.

- (3) Quam horrendas inconvenientias post se trahant pro-
 „ miscuæ illæ appellationes ad Romanam Curiam , intelli-
 „ mus ex S. BERNARDO , qui Lib. III. de Considerat. cap. 2.
 ad Eugenium Papam talia refert : *Quantos novimus appel-*
lassè pulsatos , quo interim liceret , quod numquam licet ?
Nonnullis etiam , quoad vixerunt , licuisse appellationis suf-
fragio nefaria scimus , verbi gratia , incestum , adulterium ,
Quale est hoc , turpitudini patrocinari , quod vel maxime
formidari à turpibus oportebat ? Quousque murmur universæ
terræ aut dissimulas , aut non advertis ? Quousque dormi-
tas ? Quousque non evigilat consideratio tua ad tantam ap-
pellationum confusionem atque abusioem ? Præter jus &
fas , præter morem & ordinem fiunt . Non locus , non mo-
dos , non tempus , non causa discernitur , aut persona . Præ-
sumuntur leviter passim , plerumque & nequiter . Volen-
tes malignari , nonne his potissimum terreri solebant ? Nunc
terrori ipsi ex his magis fiunt , atque id bonis . Antidotum
versum in venenum . Non mutatio dexteræ Excelsi hæc .

Appellantur boni à malis , ut non faciant bona : & su-
persedens a voce tonitrui tui formidantes . Denique appel-
lantur Episcopi , ne illicita audeant matrimonia solvere vel
prohibere . Appellantur , ne rapinas , ne furta , ne sacrile-
gia , & quæ ejusmodi sunt , punire ullatenus vel cohibere
præsu-

præsumant . Appellantur , ne indignas & infames personas à sacris officiis beneficiisque repellere seu amovere queant . Quod tu invenis remedium morbo huic , ne quod repertum ad remedium fuit , reperiatur ad mortem? Tuum est considerare , non meum commentari istud . Et cur , inquis , malè appellati non veniunt ostensuri suam innocentiam, malitiam convicturi? Dico quod dicere ad hæc solent : **NOLUMUS VEXARI FRUSTRÀ . IN CURIA ESSE , QUI PROCLIVIOUS FAVEANT APPELLANTIBUS , FOVEANT APPELLATIONES . CESSURIS ROMÆ DOMI CEDERE SATIUS** . Eædem querelæ à tot sæculis in hunc usque diem perdurant . Adde ejusdem S. BERNARDI Epistolam 178. & binas sequentes .

- (4) Bernardo juvat jungere Conradum Urspergensem , illi ferè coævum . Is in *Chron. pag. 307.* sequentia memorat:
- „ Vix remansit aliquis Episcopatus, sive dignitas ecclesiastica , vel etiam parochialis ecclesia, quæ non fieret litigiosa , & Romam deduceretur ipsa causa , sed non manu vacua . Gaude mater nostra Roma , quoniam aperiuntur „ cataractæ thesaurorum in terra , ut ad te confluent rivi & „ aggeres nummorum in magna copia . Lætare super iniquitate filiorum hominum , quoniam in compensationem „ tantorum malorum datur tibi pretium . Jucundare super „ adjutrice tua discordia , quia erupit de puteo infernalis „ abyssi , ut accumulentur tibi multa pecuniarum præmia . „ Ad te trahit homines non ipsorum devotio aut „ pura conscientia , sed scelerum multiplicum perpetratio , „ & litium decisio pretio comparata .
- (5) Circa eadem tempora contra eundem appellationum abusum & Episcopalis auctoritatis depressionem Hildebertus Archiepiscopus Turonensis *Epist. LXXXII. ad Honorium II Pont. Max.* ita scribit : “ Quaslibet appellationes in „ Romana vigere & suscipi Ecclesia , cis Alpes auditum „ non est , nec in sacris traditum Institutis . Quod si forte „ hujsmodi emerfit novitas , ut placeat omnem indifferen-

„ ferenter admittere appellationem , Pontificalis censura
 „ peribit , & omnino conteretur Ecclesiasticæ robur disci-
 „ plinæ Quis enim raptor ad solam anathematis commi-
 „ nationem non statim appellabit ? Quis Clericus aut Pres-
 „ byter , frustratorix appellationis refugio non putrebit ,
 „ aut etiam sepelietur in stercore suo ? Quis Episcopus
 „ habebit in promptu , non omnem dico , sed aliquam ul-
 „ cisci inobedientiam ? Ejus virgam quævis appellatio quas-
 „ sabit , solvet constantiam , severitatem emolliet , addu-
 „ cens & illi silentium , & reis impunitatem delictorum .
 „ Dilatione nempe censuræ facinora fovebuntur ,
 „ & venient in profundum iniquitatis impunè delinquen-
 „ tes &c.

(6) Nemo sibi persuadeat , has querelas , peræque justas , at-
 que amaras , *modum* tantum appellationum tangere , non
 autem earum *substantiam* ; ab eo autem tempore illis mo-
 dorum vitiis finem positum esse , tum per varias Concilii
 Tridentini sanctiones , tum per plures subsequutas Romano-
 rum Pontificum Constitutiones , signanter CLEMENTIS
 VIII. GREGORII XV. URBANI VIII. BENEDICTI
 XIII. , & quæ harum omnium summam complectitur , BE-
 NEDICTI XIV. , data 3. Cal. Aprilis an. 1742. Verum
 omnibus his & singulis Ordinationibus aliud non cavetur,
 quam ut frivolis appellationibus à gravaminibus *extrajudi-
 cialibus* , per Episcopos pastorali suo munere fungentes
 prætensè illatis , occurratur ; ut primum autem negotium
 ejus naturæ est ; ut *judicialiter* tractandum , aut saltem ita
 tractatum coram Ordinario fuerit , juxta Jurisprudentiam
 Romanam ex omnibus mundi partibus , in quibuscunque
 causis , & ab omnibus personis , in via appellationis , Ro-
 mam ambulandum est , omnesque eæ inconvenientiæ , tam
publicæ , quàm *privatæ* , tanquam *naturales comites* hujus
 provocationis , exhaustiendæ sunt , quarum partem recen-
 sent Bernardus , Hildebertus Urspergensis , Fleurius , &
 alii ; aut causa , sæpe cum publico dispendio , in medio
 relinquenda .

(7) Fa-

- (7) Fatentur , quos jam laudavimus , summi Pontifices , sæpe ad eorum thronum ab Episcopis deferri de Romanis appellationibus querelas. BENEDICTUS XIV. sub initium citatæ suæ Constitutionis anni 1742. asserit , has querelas *inanes esse , nec ulli innixas fundamento, utpote ex hac uni- ea re causam & originem habentes, quod inferioribus gra- ve sit obedientiæ ac subjectionis jugum erga majora tribu- nalia , ipsisque nimis displiceat , sibi subditis adpellationis beneficio succurri .* Sic exiltimatur , aut saltem asseritur Ro- mæ ; sed solidius cogitatur extra Italiam , ubi ideo hæ ap- pellationes refugiuntur , quia repugnant sacris Canonibus , æquitati , prudentiæ & politiæ Christiano - Catholicæ , bo- no disciplinæ Ecclesiasticæ , juribus regnorum , evertunt fortunas privatorum ; & procurant delinquentibus impu- nitatem . His adde , quod Romani parum , aut planè non attendant ad jura particularia provinciarum , è quibus lites ad Curiam deferuntur , Vid. *Cap. III. §. 11. Cap. V. §. 3. n. 7. Cap. VII. §. 4. n. 9. Cap. VIII. §. 9. n. 4. Cap. IX. §. 2. n. 2. 4. & seqq.*

§. VII.

Summorum Pontificum Gelasii & Nicolai I. Epistolæ , quæ favore Romanarum appellationum solent allegari , explicantur .

BENEDICTUS Papa XIV. loco sub initium §. 5. *hoc Cap.* citato ad sustinendam prætensam illam connexionem juris reci- piendarum & finiendarum appellationum cum Rom. Pontifi- cis Primatu , duas summorum Pontificum auctoritates profert : primam GELASII in Epistola anno 495. 1. Febr. ad Episco- pos Dardaniæ scripta apud Harduinum Concil. Rom. II. col. 909. ubi : *Cunctorum per mandatum novit Ecclesia , quoniam quo- rumlibet sententiis ligata Pontificum , sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi : utpote quod de omni Ecclesia fas habeat ju- dicandi , neque cuiquam illi jus liceat judicare judicio : siqui- dem*

dem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illo autem nemo sit appellare permissus. Hanc Gelasii auctoritatem repetit & allegat NICOLAUS I. Epist. 8. ad Michaelèm Imp. Harduini Tom. V. col. 167. inquit: *Patet profectò, sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium à nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio; siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus.* Verum quod scripsit Gelasius, *CANONES* voluisse, ut ad Petri Sedem de qualibet mundi parte appellaretur, id apertè ad Canones *Sardicenses* pertinet, proinde ex præmissis interpretationem accipit. Quod addidit: *Romanum Pontificem de omni Ecclesia fas habere judicandi; neque cuiquam licere de ejus judicare judicio*, id quoad priorem partem in materia fidei (de qua in Epistola agitur) suo modo verum est, circa *præliminare* aliquod judicium, reservata semper universalis Synodo sua ampliore auctoritate. In altera verò suæ propositionis parte, non loquitur Gelasius de *Synodo* aliqua, quancunque demum, sed de *singularibus* Episcopis, uti apparet ex voce *Cuiquam*; horum quippe *nulli in particulari* competit jus reformandi sententiam summi Pontificis. Confirmat id Episcopus Epistolæ, in qua contra illos agitur, qui nomen Acacii retinere volebant in dyphthisis, id est, adversus *singulares* Episcopos.

- (1) Plura speciosa verba exhibet Gelasiana Epistola, si *singulatim* considerentur; si verò *ad totum* ejus argumentum attendatur, parum continet, quo Ultramontanorum prætensiones suffulciantur, uti solidè demonstrant Ill. Bossuetus *de Potest. Ecclesiast. Lib. XII. cap. 33. Lib. XIV. cap. 15. Lib. XV. cap. 9. & 22.* Launois *Epist. ad Jacobum Boetium*, quæ est *3. Lib. II. Dupinius de Antiqua Eccl. Discip. Diss. II. pag. 160. 163. 220. & seqq.* Cæterum sententia Gelasii remotiorem interpretationem, aut si ejus verbis præcisè insistere malis, certiorum refutationem accipere non potest, quam in curata discussione trium illustrium exemplorum, ad quæ in confirmationem sui asserti ipse provocat; quæ

que nos §. *seq.* ad iustam aëtorum publicorum lancem ponderaturi sumus . Confer interim suprà *cap. III. §. 8.* & habe hoc pro exemplo , qualiter Romani , cum de munienda sua aucteritate ageretur , jam sub finem Sæculi V. expressionibus usi sint , quæ posteros , nisi sollicitè omnia combinent , facilè in errorem nimietatis possent conjicere .

- (2) Tempore NICOLAI I. , id est Sæculo IX. sictæ Ifidori Decretales suum jam vigorem obtinuerant ; proinde minimè mirandum , si hic Pontifex plenis velis ierit in communem tunc sententiam , suæ Sedi adeo faventem , atque hunc in finem ex Gelasii Epistola , quæ in rem suam esse videbantur , decerpserit . Eo non obstante , demonstrat Stephanus Baluzius in excellenti sua Præfatione in librum Antonii Augustini de Emendatione Gratiani , ante octingentos annos , id est , ante epocham de qua hic agimus , Synodos Gallicanas nullam unquam appellationem à decretis suis ad Romanum Pontificem fieri permisisse .

§. VIII.

*SS. Athanasii , Joannis Chrysostomi , & Flaviani pro-
vocationes ad Sedem Romanam , neque fundant ,
neque supponunt illud jus appellationis , quod sibi
Romani tempore Gelasii Papæ asseruerunt , aut
etiamnum prætendunt .*

Sed videamus porro , quam infirma sint argumenta , quibus Auctor Epistolæ Gelasianæ utitur ad probandum ab exemplis , & ex disciplina Ecclesiæ , id quod intenditur . “ Apostolica , inquit , Sedes frequenter , more majorum , *etiam sine* , *ulla Synodo* præcedente , & absolvendi , quos Synodus iniquè , damnaverat , & damnandi nullà existente Synodo , quos , oportuit , habuit facultatem . Sanctæ memoriæ quippe ATHANASIIUM Synodus Orientalis addixerat , quem tamen exceptum Sedes Apostolica , quia damnationi Græcorum non con-

sen-

„ sensit, absolvit . Sanctæ memoriæ nihilo minus JOANNEM
 „ Constantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præsu-
 „ lum certè damnaverat, quem simili modo Sedes Apostolica,
 „ *etiam sola*, quia non consensit, absolvit . Itemque sanctæ
 „ memoriæ FLAVIANUM, Pontificum congregatione damna-
 „ tum, pari tenore, quoniam sola Sedes Apostolica non con-
 „ sensit, absolvit : potiusque, qui illic receptus fuerat, Diosco-
 „ rum secundæ Sedis Præfulem sua auctoritate damnavit . “ Ac-
 curato singulorum horum exemplorum examine instituto, iis-
 que tum ad fidem Historiæ, tum ad normam Disciplinæ pri-
 morum sæculorum ponderatis, nihil proderunt sive ad fundan-
 dum jus amplius Appellationum, quam sit illud, quod Sardi-
 censibus Canonibus institutum est, sive ad stabiliendam Romani
 Pontificis supremam judicandi in causis Episcoporum auctori-
 tatem .

(I) Quod imprimis ad causam S. ATHANASII attinet, cum
 is citra omnem judiciorum formam, per vim & ambitum,
 innocens & absens, damnatus esset, non folius Julii Papæ,
 sed omnium Occidentalium sententia, additis etiam Ægypti-
 orum & Orientalium quamplurimorum suffragiis, suæ
 Sedi restitutus est . Scilicet (a) Imperator Constantinus
 extraneorum illorum Episcoporum, qui Athanasium dam-
 naverant, judicium, utpote contra leges latum, ratum
 non habuit, atque Episcopos Concilii ad se evocavit, ut
 facti sui rationem redderent . (b) Athanasius ita damnatus
 non provocavit ad Romanum Pontificem, sed confugit
 ad Imperatorem, ut is, quæ contra formam judiciorum
 & leges ab adversariis facta fuerant, rescinderet aut irrita
 declararet . (c) Ad Sedem suam & Ecclesiam recuperan-
 dam, non impetravit Romani Pontificis auxilium ; sed
 quemadmodum à Constantino fuerat expulsus, ita à filiis
 ejus restitutus est . (d) Athanasius Romam confugit, non
 quasi appellans, sed vim hostium metuens . (e) *Eusebiani*,
 adversarii S. Athanasii *ad JULIUM litteras misere, &*
ut nos terrerent, Synodum jusserunt convocari, & ei si vel-
let, causæ arbitrium detulerunt, inquit Athanasius Apo-
 log.

log. II. pag. 739., sicque Julius *tanquam iudex à partibus electus* potuisset Eusebianos ad se vocare, detrectantes damnare, atque Athanasium absolvere; (f) Neutrum tamen fecit, nec ullum iudicium tulit, sed tantum audicà Athanasii apologia suam cum eo communionem confirmavit, & pro Episcopo ipsum habuit. (g) Synodus *Sardicensis* ex Imperatorum rescripto causam Athanasii retractavit, eumque suæ Sedi restituendum declaravit. (h) Is non contentus Occidentalium in hac Synodo sententia, Orientalium quoque postulavit iudicium, & ab his, tum subscribentibus Synodicæ Epistolæ Concilii, tum seorsim per eorum litteras, innocens declaratus est. Adde Natalis Alexandri *Hist. Eccles. Sæcul. IV. Diss. 22. Tom. IV. pag. 292. seqq.*

- (2) Æque parùm *originarium* jus Romanarum appellationum sustinetur altero exemplo, quod de S. JOANNE CHRYSOSTOMO Gelasius profert. Existat Chrysostomi Epistola ad Innocentium Papam de sua in Synodo ad Quercum damnatione, in Operibus S. Chrysostomi apud Montfauconium Tom. III. pag. 515., ubi sic latinè: *Igitur Domini mei maximè venerandi & pii, cum hæc ita se habere didiceritis, studium vestrum & magnam diligentiam adhibete, quo retundatur hæc, quæ in Ecclesias irrupit, iniquitas. Quippe si mos hic invaluerit, & fas fuerit cuivis in alienam parocciam irrumpere, idque ex tantis intervallis, & ejicere, quos voluerit, & auctoritate propria quæque pro libidine sua facere, scitote, quod brevi transibunt omnia, & totus orbis premetur bello inexpiabili, omnibus ejectionibus, & omnes ejectionibus. Quapropter, ne confuso hæc omnem, quæ sub cælo est, nationem invadat. OBSECRO, UT SCRIBAS, QUOD HÆC TAM INIQUÆ FACTA, & ab una solum parte, absentibus nobis, & non declinantibus iudicium, NON HABENT ROBUR, sicut neque natura sua habent: illi autem, qui adeo iniquè egisse deprehensi sunt, pœnæ Ecclesiasticarum legum subiaceant; nobis verò, qui nec convicti, nec redarguti, nec habiti ut rei sumus, literis vestris & caritate*

tate vestra, aliorumque omnium, quorum scilicet & antea societate fruebamur, frui concedite. Ex mox relatis verbis ad Pontificem directis: *Obsecro, ut scribas, quod hæc tam iniquè facta non habeant robur*, concludunt Romani, præeunte hic Gelasio Papa, appellatum à Chrysofomo ad Innocentium, huncque rogatum, ut Pontificia sua auctoritate judicia in Oriente lata irritaret. Verum, si advertatur, eandem Epistolam, quæ etiam invenitur apud Palladium in Dialogo historico de Vita & conversatione S. Joannis Chrysofomi, teste eodem Palladio pag. 22. a S. Joanne ad Venerium Episcopum Mediolani, & ad Chromatium Aquileiæ Episcopum pariter scriptam fuisse, certò concludetur, Chrysofomum non petiisse, ut illi, aut alter eorum irriter judicium in Oriente latum, sed ut singuli scribant, illa, quæ ibi facta fuerunt, robur habere non posse, tanquam acta adversus Canones & formam judiciorum Ecclesiasticorum; proindeque petiit, ut sibi ab Occidentalibus non denegetur communicatio, sed ea potius confirmetur. Hæc autem omnia facere, non solum Præsuli Apostolico licet, sed & cuicumque Pontifici, inquit ipse Gelasius Papa in Epistola ad Faustum in Harduini *Collect. Concil. Tom. II. col. 886.* Quem effectum apud Innocentium Pontificem produxerint litteræ S. Chrysofomi, legitur apud Palladium *cit. pag. 22.* nimirum: *Ad hæc beatus Innocentius Papa utrique parti pares litteras communionis misit, improbens judicium, quod à Theophilo factum videbatur; dicens, deberi aliam cogi Synodum irreprehensibilem Occidentalium & Orientalium: primum quidem secedentibus ab illo confessu amicis, deinde & inimicis: a neutris enim, ut plurimum, rectum profiscitur judicium.* Sed videamus porro, quid Innocentius acceptis hac de causa litteris Cleri Constantinopolitani responderit. Has responsorias primum edidit Sozomenus *Lib. VIII. cap. 26.* In his cum primis Pontifex: *Injustè perpeffus est frater & comminister noster Joannes Episcopus vester, qui in judicio auditus non est. Nullum crimen profertur, nullum auditur.* Et deinde

de : *Quodnam est hoc perditum consilium ? In locum viventium sacerdotum alii substituuntur : Neque enim talia unquam à Patribus nostris gesta comperimus , sed potius prohibita , cum nemini licentia data sit in locum viventis alium ordinandi . Reproba enim ordinatio honorem Sacerdotis auferre non potest : quemadmodum is Episcopus omnino esse nequit , qui injustè substituitur . Porro : Solos Canones Nicænos sectari & agnoscere debet Ecclesia Catholica . Quod si à quibusdam alii proferantur , qui à Nicænis Canonibus dissentiant , & ab hæreticis compositi esse arguuntur , hi à Catholicis Episcopis rejiciendi sunt quemadmodum etiam in Sardicensi Synodo jam condemnati sunt . Denique : Sed quid adversus ista in præsentem faciemus ? **NECESSARIA EST COGNITIO SYNODI** , quæ & nos jam pridem congregandam esse duximus . **HÆC ENIM SOLA EST** , quæ hujusmodi tempestatum motus sedare possit . Quam quidem ut obtineamus , utile fuerit medicinam horum malorum ex voluntate ac nutu Dei optimi maximi , & Christi Domini nostri interim expectare Nam & nos diu multumque cogitamus , quonam modo œcumenica Synodus congreganda sit , ut turbulenti motus cœlestis Numinis arbitrio tandem conquiescant . Sic (a) Innocentius quidem judicium à Theophilo actum improbavit ; quod & procul dubio Venerius Mediolanensis , & Chromatius Aquilejensis , & infiniti alii fecere ; at non forma aut via judiciali . (b) Misit Innocentius Chrysostomo litteras communionis ; sed nec minus illas dedit ejus adversario Theophilo , qui teste Palladio pag. 9. pariter , & primus quidem ea de re litteras ad Pontificem dederat . (c) Ad juridicam causæ decisionem dixit necessariam esse Synodi **COGNITIONEM** . Quæ omnia multum distant à prætenso jure Pontificis privato , per se in via & gradu appellationis cognoscendi de controversiis Episcoporum , easque definiendi , ultra tenorem Canonum Sardicensium , quorum eo certius memor fuit Innocentius , quod expressam eorum mentionem in sua Epistola faciat . Exitum causæ ju-*

juvat hic subungere verbis Ill. Bossuetii *Defens. Cleri Gall. Lib. XIV. cap. 11.* “ Innocentius Papa Theophili iudicium
 „ castum & irritum habuit : ultimam tamen sententiam
 „ Concilio œcumenico reservavit , ut disertè asserit incul-
 „ catque Palladius Chrysofomi Comes ac rerum omnium
 „ testis oculatus . Locum Universalis Concilii Occidenta-
 „ les Theffalonicam designabant . Memorabilis verò est
 „ hæc Palladii sententia : *Scopus Romanæ Ecclesiæ iste est,*
 „ *non communicare Orientalibus Episcopis , præsertim Theo-*
 „ *philo , donec Dominus Imperator dederit locum Universalis*
 „ *Synodo , quæ profectò morbis eorum , qui hæc patrave-*
 „ *runt medeatur .* Sic Romanus Pontifex , quæ pro loci
 „ amplitudine solus inchoavit , non nisi totius orbis senten-
 „ tiâ finiturus erat . Verùm , cum Synodus œcumenica ab
 „ Arcadio Imp. impetrari non posset , totius Occidentis
 „ cum Apostolica Sede conjuncta sententia profecit , ut
 „ Joannis Chryf. nomen Constantinopoli quoque in sacras
 „ Tabulas referretur ; ac sine novo iudicio , consensione
 „ totius Ecclesiæ , Theophili Synodus solveretur . “ Ita-
 „ que causa terminata fuit , non via *judiciali* , sed ea , quam
 „ citra jurisdictionem propriè dictam , in Primatis Univerfa-
 „ lis jure & potestate esse , insinuavimus *cap. III. §. 4.*
 „ Adde *cap. IV. §. 9. n. 2. & cap. V. §. 4. n. 9.*

- (3) FLAVIANUS Episcopus Constantinopolitanus in Ephe-
 sina Synodo (quæ latrocinium communiter dicitur , ob
 violentiam Dioscori & fautorum Eutyichis) injuitè damna-
 tus , ab iniquo hoc iudicio appellavit . Hujus appellationis
 luculentus testis est S. LEO Papa Epist. XL. ult. edit. ad
 Theodosium Imp. data , in quâ cap. 3. de suis Legatis ita
 loquitur : *Quia & nostri fideliter reclamant , & eisdem*
libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit . Post hanc
 appellationem per Flavianum interpositam , idem sanctus
 Pontifex convocationem Concilii generalis apud Theodo-
 sium urget : *Quam autem , inquit , post appellationem inrer-*
positam hoc Concilium necessario postuletur , Canonum Ni-
 cææ

cæ habitorum decreta testantur ; Canones *Sardicenses* haud dubiè intelligit S. LEO , secundum Sedis suæ morem loquens . Itaque appellationis libellum Flavianus tradidit Legatis Papæ , in sequelam Sardicensem Canonum ; Leo substituti vigore eorundem Canonum de causæ meritis & substantia judicare non poterat , ita nec Flaviani causam coram se fecit ventilari , nec ejus judicandæ potestatem sibi arrogavit ; sed in mox laudata Epistola ad Theodosium conversus , cum causa fidei huic negotio implicata esset , *Generalem* , ait , *Synodum jubeatis intra Italiam celebrari convenientibus utique Orientalium provinciarum Episcopis* . Rectè id ab Imperatore rogavit Pontifex ; illius enim erat convocare generalia Concilia , uti cap. sequenti demonstrabimus . Igitur non alio fine aut consilio Flavianus libellum appellationis consignavit Legatis Leonis , tanquam universalis Primatis , quam ut hujus ope & ministerio obtineret suæ causæ in legitima synodo retractationem . Negari equidem non debet , quod S. Leo judicium Latrocinii Ephesini irritum habuerit , & omni id quidem jure , tanquam quod in innocentem Flavianum per vim latum fuerat ; at inde concludendum non venit , speciale judicium eatenus à Pontifice institutum fuisse . Postquam is intellexisset , ea quæ Ephesi facta sunt , contra jus fas que gesta esse , poposcit a Theodosio *Epist. 40.* ut omnia in statu esse juberet *in quo fuerant ante omne judicium , donec major ex toto orbe Sacerdotum numerus convocaretur* ; quod certè longè abest ab omni specie judicii definitivi , à Pontifice , sua auctoritate , ferendi . Confer van Espen in *Commentario posthumo in Canones & Decreta Juris veteris ac novi pag. 206. seq. edit. Colon.* Nec non Paschasii Quæsnelli *Dissertationem de Causa Flaviani Ep. Constantinop. in pseudo-Synodo Ephesina damnati , quæ est Octava Tom. II. Opp. Leonis pag. 204. seqq. edit. Lugd.*

CAPUT VI.

De Conciliis Generalibus.

§. I.

Jura Universalium Conciliorum prætenso statui Monarchico Ecclesiæ repugnant ..

Romanum Pontificem Generalibus Synodis subiectum esse, Constantiense & Basileense Concilium aperte definiunt ..

Idem pluribus Concilii Tridentini locis haud obscure insinuatur ..

Facultas dispensandi in lege Conciliari non arguit superioritatem in illud ..

Hæc de Jure etiam Episcopis suo modo competit ..

Episcopi in Conciliis sunt Conjudices, non meri Consultores Papæ ..

HActenus abundè demonstravimus, Monarchicam illam potestatem, quam nonnulli Rom. Pontifici tribuunt, non evinci neque sacro Textu, neque primorum sæculorum Ufu & observantia; quin ex contrario eandem destrui, omnemque illius idæam fugari in consideratione Ecclesiasticæ Disciplinæ circa Causas Majores, circa modum ferendi Leges pro universali Ecclesia, circa Judicariam potestatem, & jura Appellationum. Idem non minus apparebit ex jure & disciplina Generalium

Conciliorum , quæ in singulis eorum partibus hoc Capite ponderabimus .

Et imprimis quidem constat , à Generali Concilio universam Ecclesiam representari , non item à solo Romano Pontifice ; constat item , & probavimus *cap. I. §. 5.* , Generalia Concilia , in Spiritu Sancto legitimè congregata , suam immediatè à Christo habere auctoritatem . Hæc auctoritas universalis Ecclesiæ se extendere debet , & revera se extendit ad omnes & singulos , qui eandem Ecclesiam agnoscere debent pro *Matre* , à primo ad infimum usque . Equidem *singulis* Ecclesiæ Pastoribus post diœcesium divisionem pars Ecclesiasticæ jurisdictionis in certas personas , certas causas , certosvè districtus credita est : at Universalis Ecclesiæ auctoritas & potestas , *in omnes* , data , semper integra & illibata permansit . Vid. *cit. cap. I. §. 6. & 7.* Nulla lege Divina primum Ecclesiæ Membrum ab universali hac , ex divina institutione proximè emanante , Ecclesiæ auctoritate exceptum legitur . Romanos Pontifices in errores prolabi posse , & gravibus fœdisque vitis depravari , nemo dubitat ; aliundè autem constat , ab ecclesiastica communione ejiciendos , & de Episcopatu deturbandos esse eos , qui in fide vel moribus graviter & cum scândalo peccant ; at quis Papam sic gradu dejiciet , nisi Ecclesia in Spiritu Sancto congregata ? hoc verò non posset , nisi eo esset superior . Si Papa ab omni tribunali & judicio altiore esset independens , non esset qui remedium ferret erroribus & scândalis , quæ toties à Romanis Episcopis in Ecclesia causata fuisse produntur ab Historia Ecclesiastica . Nihil itaque justius , ac divinæ providentiæ & prudentiæ , omnia fortiter & suaviter disponentis , regulis accommodatius , quam ut eo casu denuntiatur Ecclesiæ ; quod & haud rarò factum novimus . Quoties etiam in Ecclesia graviores controversiæ exortæ sunt , Universalia Concilia convocata fuerunt ; hæc autem necesse non fuisset congregari , si unius Romani Præsulis auctoritas illam Concilii superaret aut æquaret . Non inepta cuiusdam erat interrogatio : Quare non miserint Romani post enatas sæculo XVI. hæreses , Nuntios & Cursores ad Principum aulas potius pro deferendo illuc ultimato Papæ LEONIS X. judicio , quam ad tractandum

um

cum eis de convocacione Concilii Tridentini , si tunc vel ab ipsis summis Pontificibus feridè exiitumatum fuisset , eorum sententiam in his causis absolute definitivam , nec Conciliorum examini subiectam existere . Atque hæc ità de hac materia generatim . *Alia & plura solidè tractata vide apud Natalem Alexandrum Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert. 4. in Sæculum XV. pag. 369. & seqq. Art. 1. §. 2. & seq.* ubi Bellarmini & ei adhærentium argumentis respondet . His adde *Andrææ Episcopi Magorensis Hispani Gubernaculum Conciliorum . Part. IX. cap. 4. in Actis Concilii Constantien. Hermanni von der Hardt. Tom. VI. part. 4. pag. 304. seqq.* Nos imprimis sententiam Conciliorum Constantiensis , Basileensis , & Tridentini de hac quæstione paucis exponemus , deinde per singulas Generalium Conciliorum , quotquot illorum hæctenus habita sunt , actiones & partes eorum superioritatem , potestatem & jurisdictionem in Rom. Pontificem demonstrabimus , & inde concludemus , sancta , æqua & iusta fuisse Synodorum Constantiensis & Basileensis hac de re Decreta . Non hic (uti faciunt qui contra sentiunt) Conciliaria decreta Constantiensia & Basileensia cum Florentinis , Lateranensibus & Tridentinis collidemus , quod Hæretici rideant , sed quæ ad summam attinent , omnia coalescere , atque uni omnino formæ reddi demonstrabimus .

(1) Concilium **CONSTANTIENSE** Sess. IV. declarat , quod ipsa Synodus , in Spiritu Sancto congregata legitime , Generale Concilium faciens , & Ecclesiam Catholicam repræsentans , potestatem à Christo immediatè habeat , cui quilibet , cujuscunque status vel conditionis **ETIAMSI PAPALIS** existat , obedire tenetur in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis , & reformationem generalem Ecclesiæ Dei in **CAPITE & membris** . Sessione verò V. Quod quicumque cujuscunque conditionis , status , dignitatis , **ETIAMSI PAPALIS** , qui mandatis aut præceptis hujus sacre Synodi , & **CUJUSCUNQUE ALTERIUS CONCILII GENERALIS** legitime congregati obedire contumaciter contempserit , nisi resipuerit , condignæ pœnitentiæ subjiçatur

cur &c. Cum hæc Decreta Bellarmino incommodarent, is *Lib. I. de Concil. cap. 7.* generoso transfiliens pede, non dubitavit asserere: "Hoc Concilium, quantum ad primas Sessiones, ubi definit Concilium esse supra Papam, reprobatum est in Concilio Florentino & Lateranensi ultimo. Quæ cum eruditis parum persuaderent, cum quod Florentinum Constantiensi revera non deroget, tum verò etiam, quod bina illa juniora Concilia pro Generalibus universim non agnoscantur: excogitavit Emmanuel Schelestratus notam illam de textus Sessionis IV. fucatione fabulam, acsi verba *Reformationis in Capite & membris* primo Decreto quartæ Sessionis non fuissent à Patribus inserta, cum tamen certò constet, ea inveniri in præambulo hujus Decreti, & adhuc magis authenticè in primo Decreto Sessionis V. Prærendit equidem Schelestratus, ejusdem quintæ Sessionis Decreta non fuisse debita cum deliberatione, & consentientibus omnibus, quorum intererat, condita. Verùm si absque apertis probationibus, & ab Universalis Ecclesia agnitis, liceret post aliquot sæcula Generallium Synodorum placita, sub prætextu insufficientis deliberationis, enervare, nihil in his remaneret sanctum, & omnia incertitudinibus exponerentur. Multi has Schelestrati ineptias confutarunt. Omnium loco laudamus & suademus consuli Natalem Alexandrum *Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert. 4. in Sæculum XIV.* Videbimus autem infra *c. VIII. §. 3.* qualiter celeberrimus Gerson duabus Orationibus coram universa Constantiensi Synodo habitis, non solum genuina utriusque Decreti verba recitaverit, sed & nemine reclamante ut hæreticum pronuntiaverit, quisquis his veritatibus, à Generali Concilio definitis, auferit contradicere; quod fieri sanè haud potuisset, nisi antè in communi Synodo verba Decretorum genuina & authentica, ipsa verò Decreta ab omnibus ut legitima fuissent agnita. Adde Hermanni von der Hardt *Acta Concilii Constantiensis Tom. VI. Part. 2. pag. 11. seqq. nec non Part. 4. pag. 154.* Cæterum constat, à ducentis Patribus, communi consensu,

Sessio-

Sessio IV. & V. Canones fuisse conditos : ut profectò pudere debeat aspernari , imò scedis erroris ac schismatis notis tantum infamare coetum , vel si etiam , quod absit , pro œcumenica Synodò non valeret . Porro certum est , nihil ab ullo Romano Pontifice contra eos Canones gestum esse : imò *tota* Constantiensis Synodus , æque ac cæteræ Concilii Generalis titulo insignitæ , in editione Romana PAULI V. jussu prodiit . Solus Binius , uno præeunte Bellarmino , tanto Concilio ausus est hanc notam apponere : *Concilium Constantiense ex parte approbatum* : nullis Ecclesiasticis gestis , nulla alia auctoritate nixus . Quæ si privatis liceant , nihil est quod Theologi adversus hæreticos Conciliorum œcumenicorum fixa & irrevocabilia decreta jaætemus .

- (2) Concilii Constantiensis Decreta confirmavit Synodus *BASILEENSIS* , Sess. II. & alibi pluries . Ex eadem hac Synodò ad Eugenium Papam , Concilium abrumpere conantem , sequentia scripsit Cardinalis Julianus , Pontificis Legatus & Concilii Præses , die 5. Junii an. 1432. in Operibus Ænæ Sylvii pag. 75. *An hoc Concilium legitimum sit , ex Concilio Constantiensi dependet ; Si illud verum fuit , & istud . Nemo autem dubitare visus est an illud legitimum fuerit : similiter & quicquid ibi decretum est . Nam si quis dixerit Decreta illius Concilii non esse valida , fateri necesse habet , privationem olim Joannis XXIII. factam vigore illorum Decretorum non valuisse . Si illa non valuit , nec Papæ Martini tenuit electio , facta illo adhuc superstite . Si Martinus non fuit Papa , nec Sanctitas vestra est , quæ per Cardinales ab ipso factos electa est . Nullius ergo magis interest defendere Decreta illius Concilii , quam Sanctitatis vestræ . Et si quodcunque illius Concilii Decretum revocetur in dubium , eadem ratione poterunt revocari & reliqua ejusdem Concilii Decreta : hac eadem ratione nec aliorum Conciliorum Decreta valebunt : Quia qua ratione vacillat fides unius Concilii , vacillabunt reliqua omnia , juxta argumentationem B. Augustini , & habetur IX. Dist. cap. Si ad Scripturas . Ergo*

Et

& Fides, & omnia Ecclesiæ Sacramenta titubabunt, si de robore unius Concilii legitimè celebrati dubitetur. Per Concilium autem Constantiense fuit factum Decretum, FREQUENS, in quo statuitur, quod primum Concilium fiat in quinquennium à fine illius, & aliud in septennium. A fine Concilii Constantiensis quinquennio elapso, celebratum est Papiense vel Senense; a cuius fine elapso septennio, cœptum est celebrari istud. Valde convincenti argumento, seu tali quod vocamus *Ad hominem*, utitur Cardinalis, ad probandam subsistentiam Concilii Constantiensis, & singulorum ejus Decretorum, apparet etiam fatis ex hoc discursu, neminem eò usque de eadem subsistentia dubitasse.

(3) Pergit deinde Julianus, probando, Papam Concilio subiectum esse: Dicunt, dissolutionem Concilii (quam Eugenius meditabatur) evidenter tendere in everisionem Fidei, & ruinam Ecclesiæ, & perturbationem populi Christiani; Ergo fieri non posse, nec parendum fore. Afferunt etiam prædictam dissolutionem fieri non potuisse obstante quodam Decreto Constantiensis Concilii. "Quòd in his, quæ pertinent ad
 „ Fidem & extirpationem Schismatis, & reformationem
 „ Ecclesiæ in Capite & in membris, quilibet cujuscunque
 „ conditionis, ETIAM PAPALIS, tenetur obedire statutis
 „ & ordinationibus & præceptis cujuscunque Concilii Generalis: & nisi obediret, puniatur &c." "Ecce posse statuere in aliquem, posse præcipere; posse punire non obedientem, signa sunt evidentia superioritatis in his, in quibus statuit, præcipit, aut punit. Teneri autem obedire, subjici ac parere, signa sunt inferioritatis in prædictis casibus. Ergo in prædictis casibus, cum Papa, ut dicunt, sit inferior Concilio, quod etiam factò probatum fuit (Nam propter unum de tribus casibus Concilium privavit Joannem, & propter alterum privavit Benedictum) non poterit Papa dissolvere Concilium: Quia inferior, in eo quod est inferior, non potest solvere vel ligare superiorem, nec tollere legem Superioris. Concilium autem hoc congregatum est propter extirpandas hæreses, faciendam pacem, reformandum

mores: & in prima Sessione ordinavit & statuit ad ista debere intendi: & quod procurans impedire hoc Concilium, dissolvere, vel prorogare, vel mutare, severiter possit puniri, & procedi tanquam contra communem turbatorem communis pacis &c. Si autem dissolvi potest, constat quod non obeditur prædictæ Ordinationi. Harduino paradoxior fit, qui sibi vel aliis persuadere conetur, Julianum virum sanè egregium, pium, Sedi Romænæ apprimè addictum, cum omnibus Nationibus, quarum Prælati Basileensi Synodo aderant, Italis, Gallis, Germanis & Hispanis, conspirasse, ad falsificandum verba Concilii Constantiensis, quæ suæ ad Eugenium gravissimæ Epistolæ inseruit; aut adeo fuisse, à sana mente motum, ut hoc falso voluerit ac potuerit imponere Romanæ Curiaë circa rem gravissimam, Primam Sedem præcipuè tangentem, ante sexdecim solum annos singulari cum strepitu in conspectu totius Europæ decisam, cujus decisionis (in personam Joannis XXIII. etiam executioni mandatæ) Tabulæ in omnium manibus erant.

- (4) Porro: Nemo dubitat (sic profequitur in sua Epistola Card. Julianus) si contra aliquem summum Pontificem ageretur de hæresi, quod ipse non posset Concilium dissolvere: quia si posset dissolvere, non posset judicari, quod est contra Caput SI PAPA. Dist. XL. Ergo sicut in hæresi, sic in aliis duobus casibus: Isti enim tres parificati sunt per Concilium Constantiense. Et, ut prædixi, factò Concilium Constantiense approbavit hanc sententiam: quia propter Schisma privavit Petrum de Luna, & propter deformitatem vitæ privavit Joannem. Et si quæ Jura reperiuntur quæ dicunt. “Prima sedes non judicatur à quoquam: & „Primam sedem nemo judicat: & Nemo sibi dicit, cur „ita facis? “ intelligenda sunt his tribus casibus exceptis. In principio de Fide provisum fuit per Caput SI PAPA: in aliis duobus per Decretum Constantiense. Alioqui si sine ulla exceptione intelligeretur illud; Prima sedes &c. tunc Caput si Papa XL. Dist. & prædictum Decretum Constantiense essent falsa? Et si Caput si Papa, addidisset causæ hæ-

hæresis istos duos casus, nemo dubitaret de prædicta sententia. Sic etiam nemo debet dubitare de Decreto Concilii, quod factum est auctoritate Papæ, & repræsentat universam Ecclesiam. Et si dicatur, in Conciliis intelligitur excepta auctoritas Papæ: Respondeo, illud verum est, quando persona Papæ specialiter non includitur; sed si specialiter includitur, non potest excipi, quia saperet contradictionem. Ut quam recto devotoque animo Papæ hæc insinuet Cardinalis, manifestet, addit in fine Epistolæ: Si sanctitas vestra videret puram mentem meam, & mundum conscientiam, & integrum animum quo talia scribo, oscularem me ex nimia charitate, & procul dubio me in filium diligeretis. Dixi saepe, & jam dico & protestor coram Deo & hominibus, quod causa eritis schismatis & multorum malorum, si non mutaveritis consilium. Igitur quamvis Eugenius IV. Basileense Concilium statim dissolvere tentaverit, stetit tamen illius, ceu œcumenici Concilii, inconcussa & Eugenio superior auctoritas, donec Ferrariam translatum est: Conciliique Constantiensis Decreta de suprema Generalium Conciliorum Auctoritate, non solum Schismatis, sed quovis tempore, à Basileensi egregiè explicata sunt & invictissimis argumentis ac Decretis totius mundi reverentiam postulantibus confirmata. Hæc inter comolures alios solidè probat Natalis Alexander *cit. Tom. VIII. Dissert. 8. Art. 3.* sequenti autem, *Art. 4.* ostendit, nullius planè ponderis esse argumenta, quibus Basileensem Synodum è numero Conciliorum Generalium expungendam quidam contendunt, aut sacrosancta ejus Decreta de Conciliorum Generalium Auctoritate convellere nituntur. Cæterum Conciliorum Constantiensis & Basileensis decretis nullatenus derogari per Concilium **LATERANENSE V.** anni 1512. latè demonstrat Tournelius *Prælect. Theol. Tom. V. pag. 160. & seqq. edit. Colon.*

- (5) Ipsum Concilium **TRIDENTINUM** (quamvis, uti *Cap. I. §. 8.* insinuavimus, ab aperta decisione capitalis illius quæstionis consultò abstinuerit) nihilominus superioritatem

tem in Pontificem *actu* exercuisse variis locis deprehenditur . Tanta, tamque penetrans est, ut ut occulta vis veritatis, ut vel non advertentibus, vel invitis iis, quorum interest eam occultari, se se manifestet . Sic (a) Concilium concipit Decreta & Canones suo nomine, & hac ratione sibi ea attribuit . Vid. supra *Cap. IV. §. 11. n. 1.* Et quamvis in eo non prætermittatur memoria Legatorum sanctæ sedis, sit id tantummodo, ut sacro Cœtui, qui eadem Decreta condidit, præfuisse dicantur, (b) Licet Paulus III. Legatis suis dedisset facultatem Concilii, cum necesse foret, aliò transferendi, nihilominus Translatio ipsa Bononiam ipsius auctoritate Synodi decreta, ordinata & effectuatata fuit Sessione IX. die 21. mensis Aprilis an. 1547. ibi : *Considerans, quod DECREVIT & ORDINAVIT Concilium ex eo loco in hanc civitatem esse transferendum.* Præcedente Sessione VIII. Concilio seu Patribus proposita fuerat quæstio : *Placetne vobis DECERNERE & DECLARARE Concilium ipsum ad civitatem Bononiæ transferendum esse, & ex nunc transferri?* Responderunt, *PLACET.* (c) Exercuit supra Papam auctoritatem, abolendo Mandata Apostolica & mentales Reservationes *Sess. XXIV. cap. 19.* Item Accessus & Regressus à Romanis Pontificibus eo ævo concedi solitos, nec non Coadjutorias beneficiorum, quæ Episcopatibus & Abbatibus inferiora sunt, *Sess. XXV. cap. 7. &c.* Varia circa Cardinalium munus & obligationes, etiam respectivè ad Papam, statuit *Sess. XXIII. cap. 1. & 2. Sess. XXIV. cap. 11. & 18. Sess. XXV. cap. 1. & 7.* (d) Concilium insinuat, Papam quasdam potestates, quibus fruitur, *ab Ecclesia* tenere . Huc pertinet jus statuendi & dispensandi in impedimentis Matrimonii dirimentibus . Siquidem Tridentinum *Can. 3. & 4. Sess. XXIV. de Matrim.* has facultates *Ecclesiæ* arrogat, quasi fonti, anathema pronuntians in eos, qui dixerint, *Ecclesiæ* jus non esse, novos Gradus adijcere eis, qui in Levitico expressi sunt, aut in horum aliquibus dispensare . Igitur, si Ecclesia has similesve potestates Papæ transmittit, illo superior est, & consequenter etiam

Concilium Oecumenicum Ecclesiam repræsentans . Postquam sacra Synodus *Sess. XXI. Can. 4.* articulum de usu Calicis alicui nationi, vel regno, rationalibus de causis concedendo, sibi definiendum reservasset, in ultimo Decreto sequentis Sessionis *XXII.* committit Papam pro concessione hujus usus, curam illi relinquendo ponderandi, an revera adsit justa causa concedendæ talis dispensationis; scilicet : *nunc eorum, pro quibus petitur salutem optime consultum volens Concilium, DECREVIT in egrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsentis Decreto refert; qui pro sua singulari prudentia id EFFICIAT, quod utile Reipublicæ Christianæ, & salutare petentibus usum Calicis fore judicaverit.* (e) Quod Concilium, tanquam validissimum, imò unicum post Scripturam Catholicæ fidei documentum, proponens, frequenter tradit de *Consuetudine, Consensu, Judicio & Interpretatione*, denique de his innexa *Innerantia Ecclesiæ*, & nunquam dicit de *Papa*, satis indicat Ecclesiam, & Generalem Synodum, quæ hanc repræsentat, habere aliquid plusquam solum Papam. Ita *Sess. IV.* in Decreto de editione & usu sacrorum Librorum dicit, *Ecclesiæ esse judicare de vero sensu & interpretatione Scripturarum.* *Sess. VI.* in Proemio de Justificatione agens, exponit doctrinam, quam *Ecclesia Catholica Spiritu Sancto suggerente perpetuo retinuit.* Idem facit in Præfatione Sessionis *XIII.* agens de Eucharistiæ Sacramento. *Sess. XIV.* de Pœnitentia *Can. 6.* provocat ad modum Confitendi, quem *Ecclesia Catholica ab initio semper observavit & observat.* Adde ejusdem Sessionem *cap. 4.* de satisfactione, ibi : *Neque verò securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit &c.* Argumentum, quod hanc in rem ex *Sess. XXI. cap. 1.* desumitur, reliquis ferè validius est; in eo ad Judicium Ecclesiæ sic provocatur : *Sancta Synodus, à Spiritu Sancto, qui Spiritus est Sapientie & intellectus, Spiritus Consilii & Pietatis, edocta, atque ipsius Ecclesiæ JUDICIUM & consuetudinem secuta, declarat ac docet &c.* Huc etiam confer, quæ attulimus *cap. I. §. 6. n. 1.*

(6) Cæterum facultas dispensandi in Lege Conciliari, non arguit superioritatem in eo, qui hac facultate utitur, sed tantum supponit potestatem illi (e. g. Pontifici) tacite vel expresse attributam ab iis, qui collegialiter Legem tulere. Hanc potestatem in Rom. Pontifice agnovit Basileensis Synodus *Tom. XII. Collect. Concil. Labbe pag. 691. inter Epist. Synod. n. 9.* Sed eidem auctoritati fines & leges dixit Tridentinum *Sess. XXV. cap. 18.* Adde Num. præced. Lit. d. Pluribus idem argumentum profequitur Natalis Alexander *cit. Tom. VIII. pag. 692. edit. Paris.* Sed nec clausulam *Salva semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate*, quæ legitur in fine Præfationis *Sess. VII. Concil. Trid.* aut per hanc similem, *Salva semper Sedis Apostolicæ auctoritas sit, & esse intelligatur*, quæ extat ejusdem Concilii *Sess. XXV. cap. 21.*, inferri, quasi sacra hæc Synodus suorum Decretorum vigorem summi Pontificis auctoritati, & Conciliaria jura ejusdem potestati subjecerit, demonstrat Gilbert *Corp. Jur. Canon in Prolegom. Part. I. Tit. 20. Sect. 2. pag. 157. seq.* Conf. supra cap. III. §. 7. n. 4. 5. Observat tamen & refert Ill. Bossuetius *Defens. Declar. Cleri Gall. Lib. XI. cap. 18.* his clausulis Gallos ita commotos fuisse, ut vel ea causa Synodum Tridentinam admittere recusarent.

(7) Circa Dispensationes in statutis Generalium Conciliorum hoc addendum, quod, nisi de expressa exceptione constet, etiam Episcopis in suis respectivè diœcesibus earum jus competat, pro illis casibus, & ex iis causis, propter quas Concilium ipsum dispensaturum fuisset, arg. *cap. 26. & 32. X. de Præbend.* Desluit hoc jus ex potestate gubernandi, quam habet quilibet Episcopus, à Spiritu Sancto positus, ut in sua diœcesi regat Ecclesiam Dei; ne quidquam impediente, quod inferior à superioris lege dispensare nequeat: hæc etenim ratio, si adversus regimen Ecclesiæ, Episcopis à Deo commissum, posset prævalere, etiam contra Papam militaret in *Gallia*, in qua is Concilio subesse creditur, & tamen ejus rationabiles dispensationes in lege Conciliari admittuntur. Et universim Papa

non est superior *Spiritu Sancto*, qui Universalibus Synodis præesse noscitur. Sic Theologi & Canonistæ Romano Pontifici communiter attribuunt potestatem certis in casibus dispensandi *in lege divina*; ex ratione, quod Papa acceperit omnem potestatem necessariam ad rectam fidelium gubernationem. Sanè Apostolorum Collegio singuli Episcopi sunt inferiores, & tamen hi rectè dispensant in abstinentia & jejunio Quadragesimali, quod ab illis introductum creditur. Adde Gibert *Tom. II. pag. 104. & 149.* Vide etiam cap. seq. §. 6. Locum hic & attentionem meretur sequens animadversio Petri Rebuffi in Praxi Beneficiorum Tit. de Dispens. ad plura benef. n. 32. pag. m. 370. *Ignari Episcopi, nescientes quam pulchra Jus Canonicum eis tribuisset privilegia, paulatim ex consuetudine & stylo Curie Romanæ derogari illis passi sunt, & jus suum neglexerunt; veruntamen adhuc jure possent ex præfata necessitatis causa dispensare.*

- (8) Hæc ita : nisi Concilium expressè aliter statuerit, & dispensationes inhibuerit, quod ut fieret optavit & monuit Cancellarius Gerson, *Tract. de Reformatione Ecclesiæ in Concilio universali cap. XVII.* scribens : “ Caveat universa-
 „ lis Ecclesia super omnia, ut nunquam sub quovis colore
 „ concedat Papæ potestatem dispensandi contra statuta generalis Concilii, aut ea interpretandi seu immutandi,
 „ propter varietates temporum, & novos supervenientes
 „ casus. sed quod solum illa debeant immutari per aliud
 „ Concilium generale, fiendum de tempore in tempus propter reformationem Ecclesiæ. Luce enim clarius constat, quod pro majori parte facta & ordinata in quatuor
 „ Generalibus Conciliis principalibus, & aliis Conciliis per
 „ temporum successiones statuta, crescente avaritia Pontificum, Cardinalium & Prælatorum, tam per Papæ reservationes quam per iniquas Camere Apostolicæ constitutiones, & Cancellariæ regulas, & ambitiosas dispensationes, absolutiones, indulgentias &c. sint ferè immutata, & quasi in derisum & oblivionem posita. “ Sed fortè

fortè hic nimium petiit Gerſo, juſto cæteroquin dolore præteritorum, præſentium & præviſorum abuſuum taſus. Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines. Huc confer Epitolum Symmachi Papæ de anno 501. in Dacherii *Spicil. Tom. V. pag. 583. primæ edit.* atque ea, quæ dictari ſumus *cap. VIII. § 3. n. 6.*

- (9) Doctrinam Proſperi Fagnani, celebris Canoniftæ, ſed Romani, quali *Episcopi in Conciliis ſint tantum conſultores Papæ, non con-judices*, meritò ut *erroneam* perſtringit Natalis Alexander *Hift. Eccleſ. Tom. VII. pag. 538. Schol. X.* Sed juvat hic ſummatim recolligere, quæ eadem de Quæſtione adverſus Bellarminum diſputat Ill. Boſſuetius in *Deſenſione Declar. Cleri Gall. Lib. XIII. cap. 20.* Nempe primò: “ Vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis
 „ Oecumenicis judicia retractata; de his quæſtionem habi-
 „ tam; quæſtione habita, Cœleſtini, Leonis, aliorumque
 „ probata judicia; Vigiliæ atque Honorii reſcripta impro-
 „ bata fuiſſe, neque quidquam à Sancta etiam Sede profe-
 „ ctum, aut à Patribus, aut à Romanis etiam Sede Pontificibus,
 „ pro irrefragabili eſſe habitum, niſi poſtquam Eccleſiæ
 „ conſenſus acceſſit. *Secundò.* Si Pontifex petit tantum
 „ conſilium, quod quidem pro animi ſui ſententia vel ad-
 „ mittat vel reſpuat; non proſectò Episcopi, ſed doctiſſi-
 „ mi quique vocandi ſunt. Nec erunt adhibendi qui con-
 „ judicent, qui concedernat, qui anathemata ſimul intor-
 „ queant ac pronuntient; ſed qui datis conſiliis præluce-
 „ rent, & rem Pontificio judicio poteſtatiſque relinquerent.
 „ *Tertiò.* In Macedonii quæſtione de Spiritu Sancto non
 „ dabant conſilia S. Papæ Damaso in Occidente verſanti,
 „ qui ſeorſim Conſtantinopoli quæſtionem habebant Orien-
 „ tales Patres: neque hi per litteras Conſultationem mit-
 „ tunt, ſed Decretum, ſed Symbolum, ſed Anathema ad-
 „ verſus hæreticos &c. *Quartò.* Non Episcopi putabant
 „ ſe eſſe à Papa ſelectos judices, ſed à Chriſto datos; ne-
 „ que ipſe Pontifex Synodos exquirebat, quæ ſibi judica-
 „ turo

„ turo essent necessariae; sed orbis Christianus merito re-
 „ posebat, ut quod certa fide crederet, certa jam & in-
 „ victa auctoritate doceretur. *Quintò*. Si lux quærebatur
 „ tantum, cur congregatæ Synodi Romanorum Pontifi-
 „ cum dogmata non editis tractatibus, sed Decretis condi-
 „ tis muniebat? An verò Tertia, Quarta, Sexta, Septi-
 „ ma Synodi, mysterium fidei lucidius explanatur, quam
 „ Cyrillus à Cœlestino laudatus, quam Leo, quam Mar-
 „ tinus, quam Agatho, quam Gregorius II., quam Adria-
 „ nus I. ? Neutiquam. *Sexto*. Illud Bellarmini, Conci-
 „ lia non esse medium divinum confirmandæ fidei, sed hu-
 „ manum, monendo & intruendo Pontifici; id, inquam,
 „ ex Apostolico illo Concilio perspicuè refellitur, neque
 „ enim quisquam dixerit, convenisse Apostolos ut mone-
 „ rent Petrum, sed ut ipsi cum Petro, conjuncta auctori-
 „ tate eam veritatem promerent, cujus custodes ac testes
 „ à Christo in commune essent constituti. *Septimò*. Cùm
 „ fateatur Bellarminus, Definitiones de fide præcipuè pen-
 „ dere ex traditione Apostolica, & consensu Ecclesiarum,
 „ hinc profectò fit, ut illa consensus ad plenam veritatis
 „ fidem necessariò requiratur; quæ si Pontifici pronun-
 „ tianti desit, nempe deerit illud, quod est præcipuum, &
 „ unde *PRÆCIPUE*, teste Bellarmino, definitio pendeat.
 „ *Octavo*. Conciliis novo ausu humanam tribuunt aucto-
 „ ritatem; at non invenimus in Sacris Conciliis, in eo re-
 „ positam esse illam, quæ os omne obstrueret, sed in re-
 „ promissione Christi dicentis: *Vobiscum sum omnibus die-
 „ bus sæculi*: sed in certissima inhabitatione Divini Spiritus,
 „ cujus præsentiam Sacerdotum toto orbe præsiden-
 „ tium congregatio testaretur: sed in invicto robore Tra-
 „ ditionis ejus, quam communis consensus declarat. *Nono*.
 „ Quod ait Bellarminus, Congregationem Sacerdotum
 „ Christi eò esse comparatam, ut Papam dicturum au-
 „ diant, neque quis ignorantiam decreti prætexat, Pri-
 „ mum quidem inutile est, cùm aliis modis ita sententiæ
 „ promulgentur. Ut verò nemo ignorantiam prætexere pos-

„ possit, Patribus contumeliosum est, ut toto orbe convo-
 „ cati, tanto quidem labore, at nullo interim necessario
 „ officio, ecclesias suas deserant. “ His Bossuetius in Co-
 „ rollario suæ Defensionis subnexo *pag. 402.* addit: “ *De-*
 „ *nique* decurrunt ad illud, convocatas Synodos, quacun-
 „ que in quæstione, non ex necessitate ad solvenda dubia,
 „ sed ex abundantia ad frangendos contumaces. Frangen-
 „ dos vero, an potius adjuvandos, si post infallibile,
 „ quod illi quidem volunt, Pontificis iudicium quæstio
 „ innovetur? Vel enim illusoria deliberatio est de re jam
 „ confecta quærere: vel si feria habetur quæstio, jam non
 „ modo contumaces, sed etiam modesti probique dubita-
 „ re coguntur.

Qui post hæc sententiam Bellarmini sectantur, de iis
 liceat jure dubitare, an non dedita opera privatis magis
 commodis ac favoribus, quam Veritati & Ecclesiæ bono
 studeant. Adde infra §. 6. n. 4. *seqq.*

- (10) At inquit: Eo prætextu, quasi [a] absque generali
 Concilio nihil sit in fide definitum; & quod (b) sæpe multa
 & gravia in administratione supremi officii Pontificalis
 emendanda occurrant, continuo sollicitari Ecclesiam, ac
 Christianum orbem commoveri, Sedisque Apostolicæ au-
 thoritatem in ordinario etiam regimine à Concilii auctori-
 tate suspensam, adeoque impeditam semper, & tantum
 non invalidam teneri, malum fore gravius illo, cui ab Oe-
 cumenicis Synodis quærimus remedium. Ad harum pro-
 positionum primam abundè respondebimus §. 8. Ad al-
 teram declaramus, talem nobis non esse animum, sed re-
 gulas tradere, omni Juri Sacro conformes, queis *impri-*
mis ea, in quibus jam à pluribus sæculis, supremo in re-
 gimine, absque alia spe emendationis, peccari à bonis
 omnibus agnoscitur, cum effectu corrigantur. *Tum* ut
 Pontificiæ auctoritati sui ponantur aut declarentur fines,
 quibus Conciliaria Decreta & Canonica Disciplina ponan-
 tur in tuto. *Demum* ut in omnem, licet ratiorem even-
 tum

tum noverit Romana Curia , dari remedium , Ecclesiæ & summo ejus Capiti Christo probatum , quo usurpationibus , Corpori noxiis , occurratur . Nempe mortalem tanta potestate præditum , tot tentationibus obnoxium, tanta adulatione circumdatum , aliquo Canonum metu coerceri oportet ,

§. II.

Nulla lege divina aut humana convocatio Universalium Conciliorum summo Pontifici reservatur .

Octo priora Concilia Generalia sola Imperatorum auctoritate convocata fuere .

Ne tumultuariè Episcopi Synodos coeant , legitimè convocandi sunt . Nulla autem existat lex Divina aut Ecclesiastica, quæ convocationem Generalium Conciliorum Romano Pontifici reservet , quæque irrita declaret ea, quæ sine ejus voluntate coacta sunt . Certum est ex contrario , octo priora Concilia , quæ à Christianis omnibus *Generalia* agnoscuntur , a Romanis Imperatoribus convocata esse , quædam etiam invito Pontifice Imperatorum hoc jus in eo fundatur , quod , cum Ecclesia mediis coactivis destituta , non habeat alia , quam persuasiva & medicinalia , justum sit recurri ad eos , qui gladio materiali armati sunt , id est ad Principes (quorum tunc primarius erat Imperator , ferè totum orbem Christianum in sua habens potestate) ut nemo præsumat resistere Conciliis eorum auctoritate congregatis , tanquam ultimis & supremis in Ecclesia iudicibus .

(1) Primum universale Concilium , anno 325. *NICÆÆ* habitum , à Constantino Imperatore convocatum esse , testatur Eusebius *in Vita Constant. Lib. III. cap. 6.* Socrates *Lib. I. cap. 5.* Sozomenus *Lib. I. cap. 17.* Theodoretus *Lib. I. cap. 7.* Secundum Concilium generale , quod fuit primum *CONSTANTINOPOLITANUM*, anno 381. habitum, solius Theodosii M. Imp. auctoritate convocatum est ,
incol-

inconsulto Damaso Papa, qui tunc Romanam Sedem tenebat; sed nemine quidem ejus nomine comparente, uti videre est ex subscriptionibus apud Harduinum *Collect. Concil. Tom. I. col. 813. seqq.* Sunt quidem, qui aliter sentiunt, moti Epistola Synodica, quam servavit Theodoretus *Lib. V. cap. 9.*; At observandum imprimis, hanc Epistolam non esse solum inscriptam Damaso Papæ, sed etiam Ambrosio Mediolanensi, Brittoni Trevirensi, & pluribus aliis Episcopis Romæ congregatis. Deinde eadem Epistola non est opus *Patrum* memorati Concilii Constantinopolitani an. 381., quod Generalibus accensetur, sed *alterius Synodi non generalis*, in eadem urbe sequenti anno 382. post Aquilejense Concilium habitæ. Vid. Harduin. *l. cit. col. 825.* Confer. Natalem Alexandrum *Hist. Eccles. Sæcul. IV. Diff. 36.*

- (2) Primum Concilium *EPHESINUM*, quod inter Generalia tertio loco numeratur, celebratum anno 431. à Theodosio juniore convocatum fuisse apparet ex Epistola ejusdem Theodosii & Valentiniani Imp. ad Cyrillum Patriarcham Alexandriæ & Episcopos Metropolitanos provinciarum apud Harduinum *cit. Tom. I. col. 1343.* Cœlestinus Papa, ut se conformaret voluntati Augustorum, misit Legatos suos ad Concilium. Theodosio respondens: *Huic Synodo, QUAM ESSE JUSSISTIS, nostram præsentiam, in his quos mittimus, exhibemus.* Ibid. *col. 1473.* *CALCEDONENSE*, quod numero reputatur quartum generale, anno 451. celebratum, equidem ad instantiam Leonis Papæ convocatum fuit; at non ab ipso, verum a Marciano Imp. & primum quidem Nicæam, uti videre est ex ejusdem Augusti Litteris convocatoriis, tum ad omnes ejus temporis Episcopos apud Harduinum *Tom. II. col. 45.*, tum speciatim ad Anatholium Antistitem Constantinopolitanum; inde verò ejusdem Imperatoris auctoritate Chalcedonem translata, uti constat ex ejus Litteris *cit. Tom. II. col. 50.*
- (3) Quintum Oecumenicum est *CONSTANTINOPOLITANUM* II. anni 553., quod testibus Evagrio *Lib. IV. cap. 37.*

& Nicephoro *Lib. XVII. cap. 27.* Justinianus Imp. indixit. Adde valde notabilem ejusdem Imperatoris Epistolam ad Episcopos Constantinopoli congregatos, quæ exponit qualiter anteriora Concilia à piissimis Imperatoribus adunata fuerint apud Harduinum *Tom. III. col. 54.* Sextum generale itidem *CONSTANTINOPITANUM* est, actum annis 680. & 681. præsentè Agathone Romano Pontifice. Direxerat Constantinus Imp. ad Doranum Agathonis prædecessorem Divalem sacram, qua eum invitaverat ad mittendum ad Concilium, ex jussu Imperatoris habendum, personas negotio aptas, apud Harduinum *cit. Tom. III. col. 1043.* Exitat & *ibid. col. 1074.* ad eandem Divalem responsio Agathonis successoris Domni Papæ, quæ recitata fuit ejusdem Concilii Actione quarta.

- (4) Generale septimum fuit *NICÆNUM II.* convocatum anno 787. ab Irene Imperatrice & Constantino ejus filio, teste itidem Divali sacra eorundem Augustorum ad Hadrianum I., quæ invitatur ad Concilium proximè habendum, apud Harduinum *Tom. IV. col. 21.* Misit etiam Legatos suos Hadrianus ad Concilium, cujus quoque acta habuit rata. Denique octavum Concilium Oecumenicum, id est, *CONSTANTINOPOLITANUM IV.* indictum fuit per Basilium Imperatorem cognomento Macedonianum anno 869. eo scilicet tempore, quo Roma & Italia Imperatoribus Orientis non amplius parebant. Quod nihilominus ab hoc Imperatore idem concilium convocatum fuerit, manifesto apparet ex Historia hujus Synodi scripta ab Anastasio Bibliothecario, & è Concilii Actione V. ex ejusdem Anastasii versione Latinà. Ibidem refertur Helias Presbiter Hierosolymitanus Patres ita alloquens: *Scitis, quia in præteritis temporibus Imperatores erant, qui congregabant Synodos, & ex toto terrarum orbe vicarios ad dispositionem hujusmodi causarum colligebant; quorum more & Dei cultor Imperator noster universalem hanc Synodum fecit &c.*

§. III.

*Tacito Principum & Ecclesiarum consensu jus congregandi
Universales Synodos Romano Præsuli delatum fuit .*

Non tamen absolutè , & pro omni casu .

Equidem post octo sæcula hæc disciplina mutata fuit . Scilicet separato Orientis Imperio ab Occidentali , hocque posteriore insuper in plura regna & status diviso , non erat amplius in unius Principis potestate omnes Christiani orbis Episcopos in unum locum congregare . Cumque multis difficultatibus implicata res esset , omnium Principum ad hoc obtinere concursum , usu , & tacito tam Ecclesiarum , quam Principum consensu , hoc jus generales Synodos convocandi delatum fuit Romano Pontifici , tanquam ei , qui primam Sedem tenet , in qua unitas Sacerdotii concentratur ; ita tamen , ut nec sic Christianorum Potentatum assensus aut excludatur , aut prætermittatur ; qui vel ideo necessarius est , quod Episcopi , tanquam horum subditi , absque eorundem venia Ecclesias suas & regna ac provincias deserere non possint , & sine illorum concursu non valeat servari concordia inter Sacerdotium & Imperium , citra quam Christiana societas nequit subsistere . Hinc in Bulla indictionis Concilii Tridentini PAULUS III. expresse dicit , se consuluisse Principes , & nominatim Imperatorem ac Regem Galliæ . In Bulla resumptionis ejusdem Concilii JULIUS III. sperare se ait , *per Dei gratiam & benignitatem , futurum , ut Reges omnes ac Principes Christiani suis in hac re votis annuant , faveant , atque assistant* . Denique PIUS IV. in sua Bulla celebrationis ejusdem Concilii dicit , se Principes *de consilio suo certiores fecisse* . Cæterum ex his inferri non debet , neque ullo argumento probari potest , Reges & Principes a se irrevocabiliter abdicasse jus & facultatem congregandi Oecumenica Concilia , præsertim pro eo casu , quo Papa id cum magno Ecclesiæ incommodo facere omitteret . Adde infra *cap. IX. §. 9.*

- (1) Tempore Schismatis Avenionensis mota fuit quæstio : *An non divisa inter duos Pontifices Ecclesia, Cardinales universale Concilium convocare possint ?* In conferentia anno 1408. Florentiæ sub præsidio Laurentii à Rodolphis celeberrimi J. C. ea de re tribus diebus continuis habita, unanimi voto conclusum fuit, Concilium ab illis hoc casu congregatum legitimum esse. Vid. *L'Enfant Hist. Concil. Pisani Lib. III. §. 7.* Adde Andreae Episcopi Magorensis *Gubernaculum Conciliorum Part. VII. pag. 296. & seqq.* in Hermanni von der Hardt Actis Concil. Constantien. Tom. VI. Pisanum Concilium convocatum fuit anno 1409. durante Schismate Benedicti XIII. & Gregorii XII. per Cardinales Benedicto adhærentes, apud Portum Liburnum congregatos, cum quatuor Cardinalibus alterius obedientiæ, ipso Gregorio consentiente.
- (2) Rectè statuit Gerson *Tr. de Auferibilitate Papæ ab Ecclesia Considerat. XI. Opp. omnium. Tom. II. col. 215. edit. Antwerp.* nec non *Traët. de Reformat. Ecclesiæ cap. VIII.* in Hermanni von der Hardt Actis Concilii Constant. Tom. I. Part. V. pag. 85. item *eodem Traët. Cap. XIV. & XV. pag. 97. & seqq.* quoties de ipso Papa judicando agitur, jus ejus, tanquam qui hoc casu pars foret, congregandæ Synodi cessare, illudque ad Principes & Episcopos redire. De hoc jure Principum, & præcipuè Imperatoris sic scribit Æneas Sylvius in Exhortatoria sua ad unionem Ecclesiæ, sive Epist. 18. *Quo in statu sit Respublica Christiana vides : lacerata Ecclesia est : nec in Populo, nec in Clero pax est : dolet super his invictissimus Imperator noster, & ut advocatum decet Ecclesiæ, operam navare cœpit, ut subortum Schisma possit eradicari : ad hoc nullus aptior videtur motus, quam generale cogi Concilium : hunc ipse amplexus est, & super eo cæteris Regibus ac Principibus scribit.* Plura suppeditat mox citatum *Gubernaculum Conciliorum pag. 281. seqq.*
- (3) Multò magis Concilium unum œcumenicum, universalem Ecclesiam repræsentans, de assensu Principum, aliud se-

fequens poterit indicere . Hujus rei exemplum habemus in Basileensi Synodo , quæ à Constantiensi & Siyensi indicta noscitur . Plura vide infra *cap. IX. §. 3.*

- (4) Cum apud omnes constet , saltem in quibusdam casibus extraordinariis , Universale Concilium absque Papa congregari posse , idque non modò in Schismate , sed & si Pontifex sit hæreticus , si detentus , si mente captus , si aperte simoniacus , si ea moliatur , quibus universam pessundet Ecclesiam &c. quos casus evenire posse , Theologi & Canonici omnes agnoscunt : nemo diffitebitur iisdem casibus Papæ Concilium anteponi . Vid. Bossuetii *Defens. Cleri Gallic. Lib. III. cap. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.* Quorsum autem atineret Concilium absque Papa , & in ejus causa , celebrari , nisi auctoritas Concilii prævaleret ?
- (5) Concilium semel ritè adunatum impedire valet , ne Papa illud intempestivè distrumpat . Quid ea de re actum fuerit in Basileensi Synodo , cum Eugenius Papa reformationem suæ Curiaë subodoratus , & excessus in Pontificia potestate moderationem veritus , illam aliò transferre moliretur , diximus *hoc cap. §. 1. n. 2. seqq.* & dicemus amplius *cap. IX. §. 7. n. 5.* Quibus adjunge Andreæ Magorensis Episcopi *Gubernaculum Conciliorum Part. IX. pag. 299. seqq.*
- [6] Idem Andreas *Part. VII. p. 277.* observat , quod in Concilio per Concilium convocato possit à Papa , Concilium in exercitio suorum jurium impediante , recedi , & ei fieri *obedientiaë substractio* ; addens , id expresse poni in textu *Can. Anastasius 9. Dist. XIX.* ubi dicitur , quod *multi Clerici & Præsbyteri se à communione Anastasii Papæ abegerunt* . Quanquam autem hic Canon à Correctoribus Romanis pro conficto habeatur ; nihilominus satis indicat , quæ hac in parte disciplina vigerit ante Gratianum , & Ivonem , qui suo illum Decreto quoque intulerat .

§. IV.

Duplex in Conciliis præsidium, unum ab Imperatoribus, alterum regulariter à Pontificibus exercitum.

His etiam competit jus proponendi, & primam sententiam edicendi.

Attamen salvo jure Episcoporum.

Duplex in Conciliis præsidium exercetur: alterum a Principibus sæculi ad ordinem exteriorem, de quo jam memoravimus cap. V. §. 4. n. 3., alterum à summis Pontificibus. Utriusque meminit Relatio Synodi Chalcedonenſis ad Leonem Papam apud Harduinum Tom. II. col. 655. ibi: *Si enim ubi sunt duo aut tres congregati in nomine ejus, ibi se Christus in medio eorum fore perhibuit, quantam circa quingentos viginti Sacerdotes familiaritatem potuit demonstrare, qui & patriæ & labori suæ Confessionis notitiam prætulert? Quibus TU quidem SICUT MEMBRIS CAPUT PRÆERAS, in his, qui tuum tenebant ordinem, benevolentiam præferens; IMPERATORES verò fideles ad ordinandum decentissimè PRÆSIDEBANT, sicut Zorobabel & JESUS, Ecclesiæ, tanquam Jerusalem, ædificationem, circa dogmata renovare annitentes.* Itaque quod ad præsidium hierarchicum attinet, illud per verba: *Sicut membris Caput præeras in his, qui tuum tenebant ordinem,* Leoni tanquam summo Pontifici agnoscitur. Cum hoc jure præsidii naturaliter connexum est jus proponendi, competens Præsidi cujuscunque Collegii. At hoc præsidium eique cohærentia jura æque parum evincunt superioritatem Papæ supra Concilium, quam præsentia & directorium cujusque Præsidis in quocunque alio Corpore seu politico seu ecclesiastico.

(1) Hæc ita quidem in regula, & nisi Concilio aliter videatur; in hujus etenim facultate est, etiam præsentibus Pontificiis Legatis alteri deferre præsidium. “ Multæ rationes, suadent, præsentiam Concilii Nicæni, quam habuit Osius Cordubensis, ipsi delatam fuisse per electionem

Con-

„ Concilii cum beneplacito Imperatoris ; neque enim cre-
 „ dimus eum fuisse Legatum Pontificis , “ inquit Gibert
Corp. Jur. Can. in Prologom. Part. I. Tit. 15. sect. 17. pag.
 107. Aderant Concilio Silvestri Papæ Legati Vitus & Vin-
 centius Præbiteri , qui post Osium subscripserunt . Adde
 Launojum Lib. VIII. *Epist. 1. & seqq.*

- (2) *Jus proponendi* Romano Pontifici in generalibus Synodis
 competens , nullatenus impedire potest nec debet , quo-
 minus etiam ab aliis , de assensu congregatorum Patrum ,
 ordinatè proponatur , quidquid ipsiusmet Pontificis per-
 sonam aut prætensiones , aliasve Ecclesiæ utilitates posset
 concernere .
- (3) Exercuit insuper Papa in œcumenicis Conciliis , eique
 juxta tradita à nobis cap. II. §. 6. competit *jus Relationis*
 seu *primæ sententiæ* ; ita , ut ipsius sit referre ad Patres ,
 quo de censendum sit , & primam ferre sententiam , quæ
 definitionis vim habet , si Patrum sententiis firmetur . Sic
 rectè docet III. de Marca *de C. S. & J. Lib. V. cap. 8.* cu-
 jus sententiam amplectitur Cl. Thomasinus in Recensio-
 suarum de Synodis Dissertationum .
- (4) Equidem in Concilio Tridentino clausula illa , *Proponen-*
tibus Legatis , quæ in Sess. XVII. & antea sæpius usurpata
 fuit , non nihil invidiæ præ se tulit , ex quo ea Episcopis
 jus , quo in præcedentibus Conciliis fructuerant , per quan-
 dam reservationem auferre videretur . “ Quoad perver-
 „ fas intentiones , quas introductores clausulæ *Proponen-*
 „ *tibus* fortasse habuerunt , inquit Gibert *l. cit. pag. 169.*
 „ earum præcipua est , impedire sinceram Romanæ Curiæ
 „ reformationem , sive quoad commercium Beneficiorum ,
 „ Dispensationum , absolutionis Casuum reservatorum , si-
 „ ve quoad usurpationem juris Episcoporum , qui pro
 „ meris Vicariis a Pontifice habebantur ; sive quoad lu-
 „ xum , mollitiem , earumque turpes effectus ; quippe illi
 „ haud ignorabant , quantopere reformatio exoptaretur
 „ Principibus , qui Legatis suis præceperant , ut acriter
 in

„ in ea instarent , & à pluribus sanctioribus Prælatibus , qui
 „ studia sua dudum testati erant Inde formi-
 „ do erat , ne , si alii quam Legati facultatem habuissent
 „ proponendi Capita discutienda , aliqui existerent Episco-
 „ pi , qui ultrò , vel suggerentibus Principum Legatis ,
 „ quæstiones moverent circa abusus in Romana Curia vi-
 „ gentes , & multò magis , ne insinuata aliis Episcopis ne-
 „ cessitate ejusmodi quæstiones tractandi , necessaria quo-
 „ que tandem fieret eorundem abusu emendatio . Ita-
 „ que ad occurrendum huic suo incommodo , causa ipsius
 „ amputanda erat , per reservationem de qua loquimur ;
 „ nec circumstantiæ patiebantur , ut alia adhiberetur cautio .

(5) Verum intercedentibus Principum Oratoribus , præfer-
 tim Hispano (qui aiebat , “ Regem considerasse , cum ipse
 „ tam ingentem partem orbis Christiani possideret , se ob-
 „ stringi , ne permetteret dici posse , inductum ætate sua
 „ fuisse id quod tam grave detrimentum inferret Conci-
 „ liis in posterum . “ *Pallavicin. Hist. Concil. Trid. Lib.*
XXIII. cap. 2. n. 1.) multique ea de re habitis tractatibus ,
 quos ad longum refert idem Pallavicinus *cit. cap. 2. per*
totum , cap. 5. a num. 7. ad 14. cap. 6. n. 5. cap. 8. n. 5.
cap. 12. n. 6. & 7. Concilium Sess. XXIV. de Reform.
 cap. 21. *explicando declarat , mentis suæ non fuisse , ut in*
verbis Proponentibus Legatis , ac Præsidentibus , solita ra-
tio tractandi negotia in generalibus Conciliis ulla ex parte
immutaretur ; neque novi quidquam , præter id , quod à
sacris canonibus , vel generalium synodorum forma hæte-
nus statutum est , cuiquam adderetur , vel detraheretur .
 Unde quæ hætenus diximus de jure Episcoporum , præfer-
 tim circa *propositiones* in Conciliis faciendas , saltem pro fu-
 turis temporibus salvata sunt , licet eorum usus , tum propter
 causas in *cit. cap. 21. Sess. XXIV. publicè allegatas* , tum propter
 secretas causas , quas num. 4. retulimus , in Tridentino factus non fuerit .

§. V.

Generalium Synodorum Decreta non indigent Pontificia confirmatione .

Hujus non-usum probant Alia singulorum Conciliorum .

Optandum quidem est , ut summi Pontificis , tanquam vifibilis Capitis Ecclesiæ , consensus semper accedat ad conclusa Concilii , ut tantò evidentius , & eo majore robore universalis Ecclesiæ consensus opponi possit his , qui unionem scindere , aut pacem turbare volunt . At si Papa Concilii decretis subscribere , & universalis Ecclesiæ decisioni se se accommodare recuset , poterit Œcumenica Synodus suâ adversus illum , sicut contra alia Ecclesiæ membra , auctoritate uti . Ita formaliter declaravit Concilium Constantiense Sess. III. & Basileense Sess. II. Hæc Conciliaris declaratio , quam respuunt Ultramontani , exprimit doctrinam Ecclesiæ Gallicanæ , imò veriùs *Universalis* . Rectè omninò Turrecremata , assertor cæteroquin vehemens Pontificiæ dignitatis , *Lib. III. cap. 10.* ubi loquens de jure Conciliorum : *Celebratio , inquit , Conciliorum utilis est ad refræ-nandum exorbitantias quorundam Pontificum , qui Pontificatum suum aut extra SS. Patrum regulas pro voluntate exercent , aut simoniaca pravitate debonestant , aut Sæculi vanitate & vita scandalosa confundunt &c.* Plura de hac materia ex probatissimorum Theologorum & Canonistarum doctrina occurrent infrà *cap. IX. §. 9.* Inde sequitur , quod , cum aliunde certum sit , omne Concilium à dominatione Papæ liberum esse debere , synodalia decreta absque illius approbatione tum maximè vigorem obtineant , quando *de ipsiusmet Pontificis persona & præ-tensionibus* agitur , aut sanè hoc calu consensus & acceptatio ei non magis libera esse debet , quam cuicumque fidei . Porro observant eruditi , ante duodecimum sæculum nullam Synodum deprehendi , cujus Decreta sub nomine Romani Pontificis , tanquam Præsidis Concilii , fuerint concepta . Antea loquebatur & decernebat suo nomine synodus ; & meritò quidem :

ex quo decreta communi congregatorum Episcoporum auctoritate condita, omnibus etiam Episcopis adscribi debeant.

- (1) Dum de disciplina Ecclesie circa Pontificiam confirmationem generalium Conciliorum tractatur, *triplex* earundem *Synodorum species* distinguenda venit. *Prima* illarum quibus ipse Pontifex interfuit; *Alteri*, quibus adfuit per Legatos; *Tertia*, quibus neutro modo intervenit. Ad primam speciem pertinent Concilia *LATERANENSIA*, *LUGDUNENSIA*, *VIENNENSE*, & *FLORENTINUM*. In his nullum occurrit vestigium, quo dignoscatur, vel rogatum fuisse Pontificem, ut horum Conciliorum decreta confirmaret, vel eadem ab illo proprio motu confirmata fuisse. (a) Sed neque potest Pontifex, qui Concilio adfuit, omnique sua potestate ad ejus Decreta condenda concurrat, his sua confirmatione novam aut plenioram tribuere auctoritatem. Interest Papa Concilio tanquam Caput universalis Ecclesie, proinde *extra illud* nequit habere auctoritatem superiorem illa, quam *in eodem* exercet, communicabilem quademum-cunque confirmatione eorundem decretorum, quae ipse conjunctim cum aliis Patribus condidit (b) Decreta praefatorum Conciliorum Lateranensis IV. duorum Lugdunensium, Viennensis & Lateranensis V. concepta fuerunt sub nomine Pontificis, cum clausula: *Sacro approbante Concilio*. Itaque si eadem Concilia suorum Decretorum confirmationem a Pontifice petissent, hoc ipsum fuisset rogare, ut Papa suummet opus firmaret, quod esset inutile & ferè absurdum. (c) Si autem talis confirmatio intelligeretur & acciperetur de nuda declaratione, quod Decreta legitime facta sint: praeterquam quod de tali Confirmatione hic non agatur, nullus similis Confirmationis foret fructus; quippe quod Pontifex declararet id, quod ex modo concipiendi Decreta jam satis intelligitur.
- (2) Quantum ad Concilia, quibus Pontifex *per Legatos* adfuit: nec de his ullum exstat monumentum, quo probetur, eorum confirmationem a Sede Romana rogatum fuisse

fuisse ; id quod & amplius apparebit ex evolutione Epistoliarum , quas Concilia ad Papam scripsere post condita Fidei & Disciplinæ decreta . (a) Primum horum Conciliorum est *NICÆNUM I.* , cui nomine ac loco Silvestri Rom. Pontificis tanquam Legati interfuerunt Vitus ac Vincentius urbis Romæ Præsbyteri præside Oso Episcopo Cordubensi . Nulla hic apparet requisitio Confirmationis ex parte Synodi , aut ejus concessio ex parte Pontificis , præter utramque spuriam , quas edidit , simulque atro calculo notavit Harduinus *Tom. I. col. 343. & 344.* Utriusque hujus documenti confectio designat potius , quid Romani ferrius imperitis persuadere tentaverint , quam quid didicerint gestorum veritas . (b) Alterum est *EPHESINUM* , Hujus Synodi Patres scribunt ad Cœlestinum Papam , exponendo ea , quæ circa quatuor facta ipsis proposita in Concilio gesta sunt . Absoluta narratione , dicunt , se Acta adjecisse , ut Pontifex ex ipsis factorum veritatem cognosceret . Et hæc est summa Epistolæ , in qua ne verbum , quo significetur , Synodum à Papa suorum Decretorum confirmationem rogavisse . Vide Epistolam ipsam apud Labbæum *Concil. Tom. III. col. 659.* Putat equidem Cardinalis Orsi in *Tract. de Auctorit. Rom. Pontificis Tom. I. Part. 1. pag. 147.* argumentum pro absoluta Romani Pontificis potestate in hoc Concilio exercita , desumi posse ex verbis Commonitorii , quod Cœlestinus dedit Legatis suis ad universalem hanc Synodum proficiscentibus , scilicet : *Auctoritatem Sedis Apostolicæ custodiri debere mandamus Ad disceptationem si fuerit ventum , vos de eorum sententiis judicare debeatis , non subire certamen .* Ad horum intelligentiam noscendum , actam in hoc Concilio esse causam Nestorii ex una , & S. Cyrilli ex altera parte , qui ambo universale hoc iudicium à Theodosio Imperatore petierant . Habuerat jam Cœlestinus de hoc Nestorii negotio Romæ Synodum , e qua ad Cyrillum scripserat , ejus partes sustinendo . Cum denique causa ad Œcumenicum Concilium delata esset , prudenter utique egit Pontifex ,

tifex, instruendo Legatos suos, ne contententium Episcoporum dissidiis sese immiscerent, quippe qui non pars contendens, sed Judices esse deberent, *cum Synodo utique*; in qua Papa legitimi Primatus prærogativam quidem, & rectè, sustinuit, Judicis autem partes *solus* minimè egit. Præfata Epistola Synodalis Ephesinorum Patrum *negativè solum* probat, ab hoc Concilio non fuisse rogatum Pontificem, ut sua decreta confirmet: (c) At Epistola Concilii *CHALCEDONENSIS* ad Leonem Papam, quæ exstat apud Harduinum *Tom. II. col. 655.* præbet quoque *positivum* hujus rei argumentum. Nempe postquam Synodus sua adversus Dioscorum Alexandrinum, Eutichis fautorem, ipsumque Eutichem, & horum hæresim, gesta narravit, non postulata a Pontifice confirmatione sententiarum, quas in hæreses ipsas, harumque auctores tulerat, ad aliud factum transit multo minus grave, ejus petens confirmationem, ex quo Pontificis Legati illi contradixissent. Scilicet Synodus Patriarchæ Constantinopolitano secundum in Ecclesia gradum, una cum potestate, Metropolitanos Asiæ & Ponti, nec non Episcopos diocesium inter Barbaros sitarum consecrandi, contulerat. Huic attributioni Pontificii Legati repugnaverant, utpote quæ adversaretur dispositionibus sexti Canonis Nicæni, & primi Concilii Constantinopolitani, insuper etiam dignitati Sedis Apostolicæ, cujus esset tales prærogativas concedere. Itaque Synodus cupiens tollere hanc qualemcunque difficultatem, recurrit ad Pontificem, petens ab eo, sub *Confirmationis* verbo, ratihabitionem eorum, quæ contra voluntatem Legatorum acta fuerant. Diversa hæc agendi ratio, *circa duo capita*, docet, Concilium non putavisse, quod sua Decreta *annuentibus Legatis* confecta confirmatione Pontificis indigeant; e contra eam utiliter obtineri pro roboratione Decreti, *iisdem Legatis repugnantibus* concepti circa rem, de qua citra Primatis universalis concursus disponi non posse existimabatur. Adde S. LEONIS M. *Epist. XC. Cap. 2. & Epist. LXXXVII. cap. 1. ultimæ*

tima edit. cum Notis. Confer etiam quæ à nobis de hac Synodo tradita sunt *Cap. V. §. 4. n. 3. (d)* Fatendum Concilium generale VI., quod est **CONSTANTINOPO-
LITANUM III.** videri postulare ab Agathone Pontifice suorum Decretorum confirmationem, per verba Synodalis Epistolæ: *Quam doctrinam ut iterum per honorabilia rescripta confirmatis, vestram rogamus paternam sanctitatem,* apud Harduinum *Tom. III. col. 1439.* sed multum abest, ut Patres postulent confirmationem, de qua hic agitur, tanquam sine quâ Decreta Conciliorum non habeant vim obligandi; rogant enim dumtaxat confirmationem, quæ sita est in *nova approbatione*; quæ cum sit *novum testimonium*, Pontificem Concilio consentire, definitionem aliquatenus corroborat. Firmat hunc sensum verbum *Iterum*, evincitque, nihil aliud peti à Pontifice, nisi, ut rursus faciat, quod jam fecit. *(e)* Epistolæ Tarasii Archiepiscopi Constantinopolitani, ad Hadrianum Pontificem scriptæ post celebrationem Concilii **NICÆNI II.** Œcumenici VII., apud Harduinum *Tom. IV. col. 507. & 511.* annumerari possunt Epistolis de quibus loquimur. quæ *Synodi Relationes* appellantur. At in toto illarum contextu nihil est, quo probetur Concilium ab Hadriano rogasse suorum Decretorum confirmationem. Nihil in illis aliud dicitur Romanæ sedis favorabile, quam quod definitiones Concilii Romam missæ sint: unde eò minus concludi potest, Concilium a Papa petisse Synodaliū statutorum confirmationem; ex quo credibile sit, similes Epistolas a Synodo ad alias quoque insigniores sedes missas fuisse. *(f)* Talis Encyclica seu Circularis Epistola scripta fuit à Concilio Generali **VIII. CONSTANTINOPOLITANO.** Præter hanc Epistolam narratoriam Gestorum hujus Concilii, & probabiliter missam ad omnes Episcopos, qui Concilio non adfuerant, saltem ad eorum præcipuos, alia est ejusdem speciei, inscripta Pontifici Hadriano II. quæ desinit in verba, quibus ostenditur, synodum longè abuisse a petenda confirmatione suorum Decretorum, ut

ea vim obligandi haberent ; scilicet ; *Vos autem Conventum omnium nostrum , & consonantiam hujus Synodi benevolè recipite , & precibus apud Deum vestris confirmate .* Add. infra num. 6. (g) Et hæc sunt omnia Concilia *Orientis* , quæ ad Pontificem Actorum suorum relationem misere . Quia verò in nullo eorum quidquam reperitur , ex quo colligi possit , eadem suorum *Decretorum confirmationem* à Pontifice petiisse , verosimillimum est , nullum illorum hæc desiderasse . (h) Quantum ad Concilia generalia *Occidentis* , quibus per Legatos Papa adfuit , nullum noscitur , quod miserit ad illum suorum Gestorum relationes ; unicum est *TRIDENTINUM* , quod Pontificis confirmationem rogaverit . Is igitur , qui Bullam Pii IV. Concilii Tridentini confirmatoriam confecit , in Historia Conciliari parum erat versatus , vel ipsos fontes minimè confulerat , cum Pontificem dicere facit , Concilium , dum confirmationem suorum Decretorum petit , veterum sequi vestigia Conciliorum . De *CONSTANTIENSI* & *BASILEENSI* Conciliis egimus hoc cap. §. I. & 5.

- [3] Concilia , sine ullo Pontificis interventu habita , sunt (a) *CONSTANTINOPOLITANUM* I. sub Damaso Pontifice , cujus acta , & specialiter subscriptiones , nullam mentionem habent Romanæ Sedis Legatorum . Ideo autem Damasus neque per se , neque per Legatos huic Concilio adfuit , quod ipse eadem de causa Synodum haberet Romæ , in qua exspectabat Episcopos , qui Constantinopoli coacti fuerant . Factum hoc intelligitur ex Epistola Synodica hujus Concilii apud Harduinum *Tom. I. col. 322.* in qua nullum verbum , quo probetur , idem Concilium suorum Decretorum confirmationem Roma postulasse . Quin ex contrario manifestum fit ex eadem Epistola , ad Damasum Papam , Ambrosium Mediolanensem , Brittonem Trevirensem , Valerianum Aquilejensem Archiepiscopos , aliosque Antistites directa , hanc Synodum ante omnem Romani Pontificis consensum pro Œcumenica habitam fuisse ,
his

his verbis : *Quæ igitur ad fidem attinent , quam apertè prædicamus , in summa sunt huiusmodi , de quibus amplius animis vestris satisfacere poteritis , si totum Synodi Antiochenæ , & eum qui superiori anno Constantinopoli A SYNODO UNIVERSALI est editus , inspicere dignamini .* (b) Idem est de *CONSTANTINOPOLITANO II.* generali V. cui Pontifex ideo neque ipse neque per Legatos adfuit , quod non probaret moveri quæstionem *de tribus Capitulis* , & quidem *in Concilio* . Exstat equidem apud Conciliorum Collectores , signanter Harduinum *Tom. III. col. 213.* græcè & latinè *Epistola Decretalis Vigilii Papæ pro confirmatione quintæ Synodi Œcumenicæ* ; sed imprimis notat Harduinus ipse in margine : *Supposititiam esse hanc Epistolam , probari à Joanne Garnerio Soc. Jesu in Notis ad Breviarium Liberati* ; deinde quamvis in inscriptione huius Decreti , ad Eutichium missi , feratur , illud factum fuisse ad confirmationem S. Concilii , nullum tamen in eo est verbum , ex quo id colligatur ; nisi pro Confirmatione Concilii accipiatur *damnatio trium Capitulorum* , quæ ostendit Pontificem consentire Synodi Decreto . Porro , ne loquitur quidem Pontifex de hoc Concilio , multò minus de damnatione ab eodem facta .

- (4) Cæterum de quibusdam Actis , ad executionem Conciliorum pertinentibus , dici sine omni præjudicio potest , ea facta esse ad illorùm *Confirmationem* . Sic Concilium Constantinopolitanum I. in sua ad Theodosium Imp. Epistola apud Harduinum *Tom. I. col. 807.* petit confirmationem gestorum suorum his verbis : *rogamus igitur Clementiam tuam ; ut per literas pietatis tuæ ratum habeatur Concilii decretum* . In fine Concilii Generalis VI. exstat Lex Imperatoris Constantini Pogonati ad Joannem Pontificem ad confirmationem huius Concilii inscripta sub hac rubrica : *Exemplar divinæ jussionis Justiniani Augusti , directæ ad Joannem Papam urbis Romæ in confirmationem VI. Synodi Constantinopolitani* , apud Harduinum *Tom. III. col. 1477.* Plura vide apud Ill. Bossuetium *Lib. XIII. cap. 2. §. 9. & seq.*
Fieri

Fieri itaque eadem ratione potuit, ut Generalia Concilia, si Pontificiam confirmationem petiissent, nihil intendissent aliud, quam ut impetrarent aliquas litteras eorundem Conciliorum executioni infervientes, per testimonium approbationis Capituli Ecclesiæ. Atque his abundè satisficit iis, quæ de Confirmatione Concilii Constantinopolitani III. Generalis VI. profert Cardinalis Orsi *de Auctorit. Rom. Pont. Lib. I. cap. XXIV. Art. 3. pag. 415. seq.*, & de aliis Generalibus Synodis in Libro II. passim.

- (5) Finaliter triplicem potest habere *Confirmatio* sensum: (a) auctoritatem impertiri: (b) ratum habere: (c) agnoscere, quod requisitæ solemnitates fuerint observatæ. Non declararunt Patres *TRIDENTINI*, in qua harum trium significationum confirmationem suorum Decretorum à Pontifice peterent. Verosimile eos id diversis motivis impulsos fecisse, prout alii pro superioritate Pontificis supra Concilium, alii pro dependentia Papæ à Concilio affecti erant. Sic consenserunt in hanc petitionem *Itali* sub prima notionem Confirmationis: *Galli, Germani, & Hispani* sub secunda & tertia; ita ut ea via concorditer absolveretur Concilium, quod viginti ferè annis duraverat; atque ut per unitatem Confirmationis declaretur unitas Concilii, sub tribus Pontificibus Paulo III., Julio III., & Pio IV. celebrati.
- (6) Non possum, quin hic mea faciam verba laudati Episcopi Meldensis *cit. Lib. XIII. cap. 10.* " Libenter quærem, rem, ludantne nos Synodi, cum absolutè ac decretoriè, pronunciant: *Si quis non ita senserit, anathema sit.* Ac, nimis profectò ineptiunt, qui hæc anathemata intentari, respondent à Synodis sub ratihabitione & confirmatione, futura ipsius Pontificis; at saltem audiant has formulas, ab omnibus Synodis frequentatas, quæ effectum ipsum denotant: *Ab Ecclesia projecimus, privavimus, nudavimus omni dignitate.* Ac rursus alio modo, *nudatus est, privatus est, projectus est.* Tanquam perfecta re, quam ipsi

„ ipsi pendere volunt . Postremò si adhuc hæsitent , esto
 „ illud ab VIII. Synodo decretum , peremptorium haud
 „ minus adversus eorum sententiam , quam adversus Pho-
 „ tium : *Nos eum inobedientem , & resistentem Sanctæ huic*
 „ *& Universali Synodo repulimus & anathematizavimus*
 „ *atque a tota & Apostolica Ecclesia fecimus alienum , per*
 „ *datam nobis potestatem in Spiritu Sancto A PRIMO ET*
 „ *MAGNO PONTIFICE NOSTRO LIBERATORE ET SAL-*
 „ *VATORE CUNCTORUM* : quid enim expectant qui sic
 „ pronuntiant ?

§. VI.

*Nullus unquam Pontifex ausus est de novo discutere de-
 creta alicujus Concilii universalis .*

*Econtra Synodi Generales frequenter ad novum examen
 revocarunt materias & quæstiones à Summis Pon-
 tificibus decisas .*

In Conciliis Episcopi jure suo discernunt & judicant .

Inauditum est , aliquod *Concilium Generale* , multò minus *Pontificem* , ausurum fuisse discutere , aut sub incudem revocare definitiones *præcedentium* Conciliorum , universim *pro Generalibus* habiturum ; quin ex contrario , cum easdem definitiones tanquam documenta fidei venerarentur , iisdem ad dirimendas novas controversias usi sunt . Sic Concilium generale Constantinopolitanum I. suos Canones inchoat præcipiendo , ut definitiones Nicænae Synodi stabiles maneant atque incoactæ . Eadem definitio Nicæna lecta fuit in Concilio Ephesino , statutumque , ut ipsa Actis ejus infereretur . Synodus Chalcedonenfis Constantinopolitanæ & Ephesinæ vestigiis insistens , definitionem Generalium Conciliorum innovat , suis Actis infert , & eandem in fronte decreti mox proponendi locat , veluti principium , cui illa innititur . In damnatione *Trium Capitulorum* , lata a quinto Concilio generali , Synodus monet ,

se illa damnare , ideo , quod eadem reperisset contraria doctrinæ Concilii Chalcedonenſis , addens ſe recipere definitiones omnium Conciliorum præcedentium , nempe Nicæni , Conſtantinopolitani , Ephèſini , & Chalcedonenſis , ac damnare , quidquid eadem Concilia rejecerant atque damnaverant . Idem obſervatum noſcitur in Conciliis Generalibus VI. VII. & VIII: Eadem ratione ſcripſit S. LEO M. ad Leonem Auguſtum Epifc. CXXXII. cap. 3. *Prænoſcat igitur pietas veſtra , hos , quos ſpondeo dirigendos , non ad conſtigendum cum hoſtibus fidei , nec ad certandum contra ullos , à Sede Apoſtolica profeſſuros : quia de rebus , quæ apud Nicæam , & apud Chalcedonam , ſicut Deo placuit , definitis , nullum audemus inire tractatum : tanquam dubia vel infirma ſint , quæ tanta per Spiritum Sanctum fixit auctoritas .* Adverſa planè diſciplina uſa fuere Concilia reſpectu Pontificiarum Definitionum : has denuò diſcuſſerunt , hoc ſuo tractatu , diſcuſſione & deliberatione ſignificantes , aliter ſe de his Decretis , aliter de *Synodalibus Definitionibus* ſentire . Non poterant Concilia generalia I. II. & V. ſubmittere ſuo examini Decreta S. Sedis , cum horum nulla præceſſiſſent de materiis , quæ in iſdem Synodis definitæ ſunt . Econtra uſus & diſciplina Eccleſiæ , Pontificia Decreta ſuo examini ac iudicio ſubjiciendi , ſe ſe plenè manifeſtat in Conciliis III. IV. VI. & ſequentibus .

- (1) Ut ex pluribus hujus rei exemplis pauca delibemus , primum deſumemus è Concilio *CHALCEDONENSI* , ex cuius Actione II. apparet , quod licet Leo Pontifex definiſſet , duas eſſe in Jeſu Chriſto naturas , Divinam & humanam , in Perſona unica , ac ſine ulla confuſione & proprietatum diminutione unitas ; nihilominus Synodus hoc caput denuò diſcuſſerit , Pontificis Epifc. duntaxat laudando inter Patrum teſtimonia , probantia , Eccleſiam univerſam illuc uſque credidiſſe , duas eſſe Naturas integras , atque unicam in Chriſto Perſonam . Vid. Harduin. *Tom. II. col. 286. ſeqq.* Scilicet poſtquam ex decreto Concilii , & pro more Synodorum , publicè lectæ eſſent profeſſiones fidei & doctrinæ Patrum circa materiam , de qua agebatur , nempe
Con-

Concilii Nicæni, Cyrilli, Leonis Papæ in Epistola Synodica ad Flavianum Archiepiscopum Constantinopolitanum contra Eutychetis hæresim, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, Joannis Chryostomi & Augustini, *reverendissimi Episcopi clamaverunt: Hæc quæ in LEONIS Epistola continetur. Patrum fides, hæc Apostolorum fides. Omnes ita credimus, orthodoxi ita credunt. Anathema ei, qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus est; Apostoli ita docuerunt. Piè & verè Leo docuit; Cyrillus ita docuit; Cyrilli æterna memoria. Leo & Cyrillus similiter docuerunt; anathema ei, qui sic non credit. Hæc vera fides. Catholici ita sapimus. Hæc Patrum fides. Hæc in Ephesocur lecta non sunt? Hæc Dioscorus occultavit. Et postea: Magnificentissimi iudices & Amplissimus Senatus dixerunt: Post hæc omnia adhuc quis dubitat? Reverendissimi Episcopi clamaverunt: Nemo dubitat. Atticus reverendissimus Episcopus Nicopolitana Civitatis dixit: Quoniam præstitit Magnificentia vestra suarum aurium facilitatem cum patientia, precamur (si jubeatis) inducias dari nobis, ut intra paucos dies tranquilla mente, & non turbato animo, quæ Deo placent, a Sanctis Patribus ordinentur. Quoniam verò nunc Domini nostri & Sanctissimi Patris & Archiepiscopi Leonis, adornantis Apostolicam Sedem, lecta est Epistola; oportet verò & beatæ memoriæ Cyrilli Epistolam scriptam ad Nestorium, in qua jubet eum consentire duodecim Capitulis, & hanc dari nobis, ut in tempore disceptationis parati inveniamur. Reverendissimi Episcopi clamaverunt: Si jubetis dari nobis inducias, petimus Patres simul perscrutari. Magnificentissimi & gloriosissimi iudices & amplissimus Senatus dixerunt: Differatur audientia usque ad quinque dies, ut inter hos conveniat vestra sanctitas ad sanctissimum Archiepiscopum Anatholium, & communiter de fide tractetis &c. Ex his intelligitur (a) plures Patrum non fuisse contentos solius Epistolæ S. Leonis lectione, sed & voluisse illam Cyrilli ad Nestorium videre, ut post utriusque collationem in tempore disceptationis*

parati inveniuntur. (b) Atticum Episcopum Nicopolitanum cum aliis petiisse inducias, ut tranquilla mente, & non perturbato animo, quæ Deo placeant, a sanctis Patribus *ordinentur*. (c) Eos, qui sanam partem tuebantur, non provocasse ad unius Leonis auctoritatem, sed etiam, & æqualiter, ad Cyrilli sententiam, ibi: *Leo ita docuit, Cyrillus ita docuit*. (d) Proinde, dum profitentur, Petrum per Leonem locutum esse, aliud non dicunt, quam examinatum à se, & cum Patrum scriptis collatam sententiam Leonis invenisse conformem doctrinæ Petri & reliquorum *Apostolorum*, eandem proinde amplectendam esse. Confirmantur hæc egregiè ex ejusdem Leonis Papæ Epistola XCIII. ad Theodoretum Episcopum Cyrenensem scripta II. Junii an. 453. atque adeo biennio post celebratam Chalcedonensem Synodum; ubi: *Ne aliarum Sedium ad eam, quam cæteris omnium Dominus statuit præsidere, consensus assentatio videretur, aut alia quælibet subrepere posset adversa suspicio, inventi sunt, qui de judiciis nostris ambigerent. Et dum nonnulli dissensionum incitati auctore, ad contradictionis bella profiliunt, ad majus bonum, malum ejus, auctore totius bonitatis dispensante, perventum est*. Loquitur S. Papa de sua ante Concilium definitione in causa hæresis Eutichis ac Nestorii; & deinde sic profequitur, referendo, qualiter eadem causa per Episcopos fuerit examinata: *Ipsa quoque veritas, inquit, & clariùs renitescit, & fortius retinetur, dum, quæ fides prius docuerat, hæc postea examinatio confirmaret. Multum denique sacerdotalis officii meritum splendescit, ubi sic summorum servatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas. Et ad majorem Dei gloriam proficit finis examinis, quando ad hoc se accipit exerendi fiducia, ut vincatur adversitas: ne, quod per se probatur reprobum, silentii præjudicio videatur oppressum*. Medio sanè meridie cœcutiat, qui in his non intelligit solemnem Pontificii decreti in materia fidei Conciliarem discussionem, seu examen ad indagandam firmandamque *veritatem* institutum, con-

sen-

sensum ab assentatione distinctum, eumque cum plenaria libertate, præstitum.

- (2) Quamvis notabile sit hoc exemplum, propter insignem S Leonis famam, sequens tamen gravius est, desumptum ex Actis Concilii *CONSTANTINOPOLITANI*, generalis VI. ab Actione IV. ad XVII. Ex quibus liquet, Agathonem Pontificem in Romana CXXV. Episcoporum Synodo discussisse quæstionem, *An duæ sint in Christo voluntates*, eamque definitivisse; & nihilominus Concilium generale eandem rursus tractat, atque definit, quasi neque tractata, aut definita fuisset, apud Harduinum *Tom. III. col. 1074. & seqq.* præsertim 1115. 1142. *seqq.* Meretur hoc eo majorem attentionem, quod Agathonis definitio vim omnem ac pondus habeat, quæ Definitioni *ex Cathedra* maximè solemni competere possit; nulla est enim ex iis, quæ hoc nomine donantur, quæ auctoritate 125. Episcoporum Pontifici junctorum fulciatur. Nimirum, quo ritu & ordine S. Cyrilli & S. Leonis Epistolæ in tertia & quarta Synodus eodem ordine rituque S. Agathonis in Synodo sexta probantur Epistolæ: hac formulâ: *Paulus magnificus à secretis dixit: Dicat Georgius Archiepiscopus hujus Regiæ urbis, & qui cum eo &c. Si convenit sensui suggestionum directarum ab Agathone Sanctissimo Papa, & sua Synodo. Georgius dixit, inspicuens omnem virtutem [id est, significationem ac vim] earum litterarum, & scrutans libros sanctorum probabilium Patrum: cuncta, quæ continent, inveni consonantia eis, & sic profiteor & credo. Alii: Inveni in nullo eas à Sanctis Patribus discrepare, & consentio &c.* In eum sensum omnes singulatim dicunt; nec nisi eo examine probatæ sunt Epistolæ S. Agathonis & Romanæ Synodi. Vid. Harduinum *l. cit. col. 1155. seqq.* At *inquis: Sancto Pontifici explorata erant omnia, igitur in tanta certitudine nullus quæstioni, nullus examini quale nos asserimus, permittebatur locus. Qui hæc objiciunt, non videntur satis percipere, quid sit examen in negotio fidei, præsertim dum de summis & præcipuis Christianæ religionis dogmatibus*
agi-

agitur. Neque enim aut Patres Nicæni, cum de Arianis quærerent, de Filii divinitate ambigebant: sed, quam ab ea fide Ariani abessent, quibusque sententiis ac verbis infanus error confutandus esset. Neque Ephesini, cum de Nestorii & Cyrilli, atque adeo de Cœlestini fide inquisitione fieret, ipsi de fide dubitabant; sed rectene, an secus, illi fidem exposuissent. Neque item Chalcedonenses ullo modo dubitabant, quis esset Christus, Deusne ac homo verus, an confusis Naturis quid tertium: id sanè non quærebant, sed verene & ex communi Patrum & Ecclesiæ sententia tantum sacramentum Leo exponeret. Et utcunque Leoni certum esset, a se rectè & *p'enissimè* fidem expositam fuisse; nihilominus Episcopi, ad quos perlata erat Leonis Epistola, tam inquam extra Concilium, ejus sensum quisque cum ea fide componebat, quam ipsi à Patribus accepissent, neque hunc aliter, quam ex certa & expressa disquisitione acceptabant. Confer infra *hoc §. n. 6.*

- (3) Ultimum exemplum à nobis modo adferendum vel ob eam quoque causam haud modicam habet gravitatis, quod ejus sit ævi, quo Pontificis Infallibilitas in Definitionibus *ex Cathedra* asseri jam coeperat. Illud depromitur ex diplomate LEONIS X. adversus errores Lutheri, & ex Actis Concilii Tridentini. Ex Pontificio Decreto patet, idipsum post deliberationem, tractatum, ac discussionem, tanto negotio parem, factum fuisse, Pontificemque præviè accepisse sententiam Cardinalium, & complurium aliorum virorum insignium: puta superiorum Generalium, Priorum Regularium & Doctorum sive in Theologia, sive in utroque Jure. Et nihilominus ex Actis Tridentini cum Bulla Leonis collatis manifestum est, synodum rursus & ab integro discussisse errores à Pontifice jam damnatos.
- (4) Sustinet Cardinalis Orsi *de Rom. Pontificis auctoritate Lib. I. cap. X. Art. 2.* & alibi sæpius, esse aliquam rerum a summo Pontifice definiendarum discussionem, quæ cum ineluctabili ipsius in fidei dogmatibus definiendis auctoritate conciliari optimè possit: ejusmodi autem inter alia opinatur

natur, quam Ephesini Patres adhibuerunt in Concilio Generali tertio circa Decretum Cœlestini Papæ adversus Nestorium: " Instituitur, inquit vir Eminentissimus, aliquando
 „ de rebus fidei collatio & inquisitio, non ut aliquid, quod
 „ adhuc lateat, certum fixumque eruamus, sed ut illud majori
 „ luce donetur; utque firmis etiam rationibus teneamus,
 „ quod sola auctoritate tenemus; vel etiam ut non
 „ ipsi nos in veritate firmemus, sed ut aliis consulamus,
 „ & qui ad amplectendam de aliquo fidei dogmate Apostolicam
 „ definitionem, Pontificæ auctoritatis pondere non satis inclinantur,
 „ eo saltem illos perspicuis ex sacrarum Litterarum, aut Patrum,
 „ aut Conciliorum oraculis ductis argumentis compellamus. Hujusce rei
 „ (adit) illustre habemus documentum in celebri illo Apostolorum
 „ Hierosolymitano Concilio, quod aliorum forma exiitit & exemplar. Quum enim Petrus certam de re,
 „ quæ in quætionem vocatur sententiam pronuntiasset, eam
 „ deinde Jacobus ad Scripturarum amussim, & Prophetarum
 „ oracula exegit; non quidem, quod Petri definitionem
 „ haud satis suo pondere firmam & immobitem judicaret,
 „ sed ut, quos Petri auctoritas non moveret, in eandem
 „ sententiam veterum Scripturarum auctoritate pertraheret.
 „ Idem Cardinalis scripsit amplam Dissertationem de *Modo conciliandi summam Romani Pontificis auctoritatem cum libertate suffragiorum in Synodis Œcumenicis*,
 „ quam Tomo I. majoris sui Operis subjunxit. Hujus lucubrationis Summa tota quanta in hoc
 „ redit: " Ut Episcopi in generalibus Synodis justam notitiam
 „ accipiant conditæ a Romano Pontifice legis, hujus
 „ æquitatem, rationes, & momenta cognoscant, atque
 „ ita tum auctoritate summæ Sedis munita, tum luminibus
 „ illustrata, & Zelo incensa, omnia possit adversus
 „ impios & perduelles pro religione & veritate: *in hoc*, ait,
 „ *vere Synodi libertas posita est*. " Vid. pag. 66. & 67.
 „ Verum imprimis gratis supponitur, unius Petri auctoritate
 „ quætionem de Legalibus decisam, terminatamque fuisse

fuisse . Emanavit profectò Synodale conclusum *omnium Apostolorum & Seniorum* nomine ac iure ; licet Petrus , tanquam Primas , primus sententiam suam protulerit ; quam cum reliqui Apostoli prævia disquisitione veritati & Scripturis conformem invenissent , suum ei calculum addiderunt . Vid. suprâ *cap. I. §. 7. n. 3.* Dein absonum foret dicere , vel solum cogitare , toties universalium Conciliorum coactione totum orbem Christianum concussum fuisse , eo præcipuè sine , ut quod singuli jam ante *Pontificia eaque ineluctabili auctoritate tanquam de fide* domi tenebant , dein rationum inomentis , Sacræ Scripturæ oraculis , vel Patrum sententiis firmatum peregrè perciperent ; & ad id percipiendum aliquot Episcoporum centurias ex longissimè distitis regionibus , ex Occidente in Orientem , & vicissim , proprios greges deferendo , cum ingenti sumptu in pauperum & Ecclesiarum præjudicium , commigrasse ; quasi de his omnibus non potuissent per litteras Encyclicas , aut aliis commodioribus viis fideles erudiri ; cum tamen nemini fas esset dubitare de veritate Pontificii oraculi , ad ipsos jam antè delati . Vix liciti essent tales conventus , cum mala quæ ab iis provenirent , bonis pensari non possent . Quantum ab hac sinistra interpretatione distat constans Disciplina Conciliaris ! Hæc docet in Synodis quidem actum fuisse rationibus , scripturarum allegationibus , & Patrum sententiis , nihilo tamen fecius eorundem Episcoporum , qui his armis certabant , *discussione , deliberatione , votis , sententiis , ac consensu* causas , de quibus agebatur , esse *definitas* . Vid. suprâ §. I. n. 9. Interim his & similibus minutiis blandiuntur sibi Itali , disjecta esse validissima præsidia , quibus incomparabilis ille sanctæ Religionis nostræ Defensor Bossuetus , & alii viri , domi non minus quam pii , libertatem Ecclesiæ invictè tuentur ; quando ex contrario sapientiores & præjudiciis vacui putant , hoc esse in re valde serâ ludere , vel propriis oculis sponte velum objicere eo fine , ut incautis pro *Libertate Canonica* imponatur *Servitus* ordini Episcopali indigna ,
facris

facris Litteris & Traditioni adversa, sicque forma sacri regimini à Christo instituta evertatur.

(5) Quod in species ad Concilium Hierosolymitanum (ad quod Cardinalis Orfus tam confidenter provocat) attinet, juvat hęc legere, quid de eo sentiat & scribat ejusdem cum illo Dominicanorum instituti Alumnus & gravissimus „ Theologus Melchior Canus, qui Romanis hac in causa omnium minimè suspectus videri potest. Is de Locis Theologicis Lib. V. cap. 5. pag. m. 161. *Apostolis* (sicque inter hos Petro, ait) & *Presbiteris in Synodum Hierosolymitanam congregatis non statim revelatum est, quid esset in fidei causa DECERNENDUM, sed facta est prius, ut Lucas ait, MAGNA CONQUISITIO.*

(6) Pergit deinde doctissimus Canus, in confirmationem eorum, quæ nos de Conciliari *Disquisitione* exposuimus : „ In Nicæna Synodo, ut Rufinus tradit, per singulos dies „ agitabatur conventus : nec facilè aut temere de re tanta „ statuere audebant Patres. Evocabatur frequenter Arius „ in Concilium, & assiduo tractatu assertiones ejus discutiebantur, & quid adversum hæc teneri deberet, aut „ statui, summa cum libratione quærebatur. Ita post „ diutinum multumque tractatum firmissima omnium „ sententia Arius condemnatus est. Ex quo perspicuum „ est, non dormientibus & oscitantibus Patribus Spiritum „ Sanctum assistere, sed diligenter humana via & ratione „ quærentibus rei, de qua differitur, veritatem. “ Sic actum in Conciliis Generalibus, quibus nullæ præluferunt Romanorum Pontificum Decretales ; nec aliter processum in illis, quæ secuta sunt eorundem Pontificum declarationes circa eas fidei quæstiones, quæ deinde constituerunt objectum deliberationis in similibus Synodis. Plura dicemus infra §. 8.

(7) Cum Episcopi auctoritate sibi divinitus commissa *singuli* extra Synodos de rebus fidei cognoscant & *judicent*, uti *cap. IV. §. 2.* probavimus, indignum videtur Christiano

existimare, eosdem universos, in Œcumenicis Conciliis congregatos non æque *Judicium* munere arque auctoritate fungi. *Episcopos in Conciliis non Consiliarios esse, sed Judices*, adversus Hæreticos ipse probat Bellarminus Lib. I. de Conciliis cap. 13. Post hæc prudens firmanque iudicium formari poterit de disjunctiva propositione Illustriissimi de Marca de C. S. & I. Lib. V. cap. 7. n. 2. scilicet: *Si summam in censendo & definiendo potestatem Romano Pontifici tribuamus, præt libertas suffragiorum. At concessa suffragiorum libertate, æqualitas quædam hæc in parte induci videtur inter Romanum Pontificem & ceteros Episcopos, quod multum de summa ejus dignitate detrahit.* Invidium manet inconcussumque principium, frustra convocari Generales Synodos, si tota auctoritatis Ecclesiasticæ & definiendæ veritatis ratio in uno Pontifice consistat. Qui sic sentiunt, uno illo argumento attoniti, veluti palabundi in diversa fugiunt; sed undique præcipitia. Quidquid eis per fugii superesse videtur, illud obstruximus supra §. I. num. 9.

- (8) Andreas Episcopus Magorensis Hispanus, inclytus in Constantiensi Synodo Orator, Libro, quem inscripsit *Gubernaculum Conciliorum*, quemque Cardinali Juliano in Basileensi Concilio præfidenti anno 1435. obtulit, *Part. I. cap. 2.* apud Hermannum von der Hardt Act. Conc. Constantien. Tom. VI. Part. 3. pag. 148. seq. ita differit:
- „ Papa potest peccare, Ergo ipse subjicitur legi Evangelicæ. Quia ait Apostolus: *si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Subjicitur ergo, in quantum peccator, correctioni fraternæ, juxta præceptum Christi, qui ait: *si peccaverit in te frater tuus, corripe eam. Si te non audierit, adhibe tecum duos vel tres, & si illos non audierit, dic Ecclesiæ; si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Ergo Ecclesia secundum Christi Jesu Evangelium ipsum potest arguere, judicare & condemnare: Ergo est major, quam Papa in potestate Non est possibile secundum fidem Jesu

„ Jesu Christi , quod Papa possit quacunq̄e potestate a
 „ Christo sibi tradita arguere , corrigere , judicare , aut
 „ condemnare sacrum Concilium , quod repræsentat uni-
 „ versalem Ecclesiam , quæ regitur Spiritu Sancto , & quæ
 „ est sine peccato , & sine macula ante thronum Dei .
 „ Quia nullus punitur , nisi propter culpam , quam ha-
 „ bere non potest universalis Ecclesia . Et tamen , ut di-
 „ ctum est , Papa potest errare & peccare , & judicari &
 „ condemnari per Concilium . Ergo major est potestas
 „ Concilii , quam sit Papæ Romani .

§. VII.

*Concilia Generalia absolutè necessaria esse , Ecclesia sæpius
 agnovit .*

*Ea frequentius haberi optat Ecclesia , & Canones præci-
 piunt :*

Sed infemus paulò amplius necessitati congregandorum
 universalium Conciliorum , propter indeclinabilem in materiis
 fidei auctoritatem *illis solis inhærentem* . Dixerat , & rectè di-
 xerat , Meldensis Episcopus Bossuetius : *Quorsum attinebat , ab
 ultimis orbis partibus cieri Episcopos tantis laboribus tantisque
 sumptibus , & Ecclesias Pastoribus viduari , si totum erat in Ro-
 mano Pontifice positum ?* Adversus hæc regerit Eminentissimus
 Orsus *cit. Tom. II. pag. 334.* “ Non id ex nobis quærant , non
 „ ex Romanis Pontificibus , Silvestro , Damaso , Cœlestino , Aga-
 „ thone , Hadriano , qui nusquam indicant , post Apostolicæ
 „ Sedis decreta opus fuisse Œcumenicis Synodis , ut hæreses
 „ indeclinabili auctoritate confoderentur . Non item ex Magno
 „ Leone quærant , qui quamquam ad resarciendas Orientis ja-
 „ cturas post Ephesinum Latrocinium Œcumenicam Synodum
 „ postulavit , tamen antea Synodi celebrationi totis viribus in-
 „ tercesserat , ratus suæ ad Flavianum Epistolæ satis inesse ro-
 „ boris ac momenti ad Eutychanam hæresim profigendam .
 Non

„ Non ergo ex nobis , non ex Romanis Pontificibus , sed ex
 „ Orientis Imperatoribus , & Regiæ urbis Episcopis quærant ,
 „ cur post Apostolicæ Sedis decreta *per uniuersum Occidentem* ,
 „ & *maximam Orientis partem recepta* , voluerint tantis labori-
 „ bus , tantisque sumptibus Synodos Œcumenicas celebrari ?
 „ Et si quidem responderint , quod non aliter potuerint solem-
 „ nia illa Romanæ Sedis decreta , toto jam ferè orbe suscepta ,
 „ inuictum auctoritatis robur obtinere ; eorum responsio jam
 „ non illam , quæ nobis peculiaris est , sed quæ etiam Gallicanis
 „ Episcopis communis est , doctrinam atque sententiam labefa-
 „ ctabit . Quare aut fateri debent aduersarii , hoc argumento
 „ non probari Conciliorum generalium , ad facienda fidei
 „ dogmata , & profligandas hæreses , absolutam necessitatem ;
 „ aut eo demonstrari , quod neque accedente majoris partis
 „ Episcoporum , & eorum moralis unanimitatis consensu , irre-
 „ formabile evadat Apostolicæ Sedis de fidei controversiis judi-
 „ cium . “ Singulare profecid ratiocinium ! Quasi celebratio
 primarum generalium Synodorum fuisset privatam seu particu-
 lare attentatum Imperatorum Orientis , & Episcoporum urbis
 Constantinopolitanæ , aduersus auctoritatem , & infallibilitatem
 Romani Præsulis : quasi eorundem Conciliorum Acta non es-
 sent factum Universalis Ecclesiæ : demum , quasi idem Univer-
 salis Ecclesiæ gestum , non semel aut bis , sed toties repetitum ,
 quoties Generalia Concilia habita fuerunt , non sit apertum do-
 cumentum constantis disciplinæ ejusdem Universalitatis circa
 medium finaliter terminandi implexas & tumultuosas fidei con-
 troversias . Itaque si consequenter voluisset loqui Eminentissimi-
 mus , debuisset dicere : *Non ex nobis , sed ex Uniuersa'i Eccle-*
sia , quærant , cur ea post Apostolicæ Sedis decreta voluerit tantis
laboribus , tantisque sumptibus ia Œcumenicis Synodis coire &c.
 Quod autem ad retorsionem in Gallicanorum Episcoporum
 sententiam attinet , ea (supposito , quod olim etiam existima-
 tum fuerit , disperforum per orbem Episcoporum sententiis ,
 cum Romani Pontificis iudicio conspirantibus , eandem vim
 esse , quæ Conciliari concluso ab omnibus agnoscitur , de quo
 mox disquiremus] vim argumenti nullatenus debilitat ; sed im-
 primis

primis supponit & firmat (quod hîc interim notari cupimus) tunc communiter & universim talem cum Papa concordantem non congregatorum Episcoporum sententiam pro *finali* iudicio habitam non esse . Cæterum in convocacione octo primorum Conciliorum Generalium non tam attendebatur ad numerum Episcoporum Pontifici novam hæresim damnanti adhærentium, quàm ad causæ difficultatem , & ad tumultum , quem perversa illa doctrina in Ecclesia excitaverat , aut movere pergebat , quique non putabatur aliter tolli posse , aut Imperatoriâ potestate prius comprimi debere , quàm articuli fidei , de quibus agebatur , eâ auctoritate definiti fuissent , quæ ab omnibus , & in omni casu , pro *irrefragabili* haberetur .

(1) Vel non cogitabatur tunc de ea , quæ hîc objicitur , quæque hodie in Scholis tractatur , quæstione : vel non putabatur rei Catholicæ consultum , in spinosam illam indagationem , an sufficiens ad constituendam Universalitatem adesset numerus Episcoporum Pontifici adhærentium , se se intromittere , atque interim certum & naturale Conciliorum remedium differre aut negligere .

(2) Addit tamen sæpe laudatus Cardinalis Orsi post Bellarminum , & Melchiorum Canum : eo demum casu Oecumenica Concilia desiderari posse , quo res adeo implexa est , & tot altercationum nebulis involuta , ut ad eam certo iudicio terminandam *Pontifex ipse* sibi opus esse iudicet non modò domesticæ ac sibi jugiter adhærentis , verùm & plenioris , imò & generalis Synodi consultatione . Verùm si ad hæc restringitur usus & necessitas generalium Conciliorum , certè supervacua fuisse dicenda sunt (quod tamen sine impietate ferè dici non potest) octo illa priora Generalia , de quibus hoc Capite frequens mentio occurrit ; quippe quorum nullo Pontifex hac ratione hocque fine usus esse noscitur ; quin ex contrario aliqua eorum sine Pontificis voluntate coadunata leguntur .

(3) *Mos*

(3) *Mos antiquus habuit, quòd omnia negotia difficilia terminabantur per Concilium; & crebrò fiebant. Postea verò quidam summi Pontifices, qui magis ad modum terrenorum Principum, quam Apostolorum, rexerunt, non curarunt facere Concilia; ex qua omissione prodierunt multa mala. Ita Card. Zarabella Archiepiscopus Florentinus Tract. de Schism. apud Schard. pag. 242. edit. an. 1609. Itaque juxta eorum sententiam, qui Ecclesiam Dei more terrenorum Principum regere amant, celebratio Oecumenicorum Conciliorum minimè erit necessaria; secundum morem antiquum, & institutum Christi, Ecclesia illis eget. Quid cuique Reipublicæ maximè conveniat, imò pro ejusdem conservatione necessarium sit, longa rerum experientia attentos ac prudentes monet. Hac edocti Patres Concilii Constantiensis Sess. 39. sequentia declarant: *Frequens Conciliorum generalium celebratio agri Domini præcipua cultura est, quæ vepres, spinas & tribulos hæresium, errorum & schismatum extirpat, excessus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrimam fertilitatis adducit; illorum verò neglectus præmissa disseminat atque fovet. Hæc præteritorum temporum recordatio & præsentium consideratio ante oculos nostros ponunt.**

(4) *Si necesse est, ut veniant scandala, ut dicit Dominus Matth. XVIII. v. 7. & oportet esse hæreses, ut Apostolus ait I. Cor. XI. v. 19. necesse etiam est, ut in Ecclesia sit certum & ultimum aliquod judicium, quo & scandala frequenter pullulantia tollantur, & enatæ subinde hæreses damnentur; alioqui brevi tempore Ecclesia universa in partes scinderetur & periret. Nam omne regnum in se divisum desolabitur. Dissensiones circa res Fidei nullâ meliori ratione, quàm per Generale liberum Concilium è medio tolli posse, etiam Recessibus Imperii Romano-Germanici declaratum est. Vid. R. I. an. 1524. §. 28. an. 1525. §. 5. & 6. an. 1526. §. 1. an. 1529. §. 1. an. 1548. §. 4. & seq. an. 1551. §. 10. Adde Gibert. Corp. Juris Canon. Tom. I. in Prolog. Sect. IV. pag. 6. seqq.*

(5) Porro

(5) Porro ad elucidationem, aut veriùs refutationem eorum, quæ *num. 2.* ex Melchiore Cano, Bellarmino & Orfo propoſuimus, apprimè ſervit ſequens clarifs. Giberti *l.cit. p. 169.* obſervatio: „ Infallibilis conſilio non indiget; quis ejus „ judicium improbare abſque temeritate audeat vel poſſit; „ niſi forte ii, qui Pontifici infallibilitatem largiuntur, „ eam naſci dicant ſolùm poſt Epiſcoporum adprobatio- „ nem, quo in caſu neceſſe erit, eos præterea conſiteri, „ Pontificem ejuſmodi prærogativam à Concilio habere. „ Verùm ſi hæc nobis concedant, tollunt ſimul neceſſita- „ tem explorandæ mentis Pontificiæ circa uniuſcujuſque „ Decreti argumentum, ubi Legatos habet in Concilio; „ nihil quippe foret in ſuffragio Pontificis, quo tanquam „ certâ regulâ Patres aſtringerentur; verùm ſufficeret Le- „ gatos audire, quemadmodum aliorum Epiſcoporum „ Procuratores audiuntur, qui, cùm ſpeciali documento „ ſeu inſtructione non egeant circa ſingula Capita ſpecia- „ lia, quæ Synodus diſcutit, ſed generale mandatum pro „ omnibus in Concilio gerendis afferant; nihilo-magis ne- „ ceſſarium eſt, ut Legati Pontificii ſpecialès habeant in- „ ſtructiones circa ſingulas quæſtiones in Synodo diſcutien- „ das. Adjice id ſæpe impoſſibile eſſe, cùm multæ quæ- „ ſtiones incidant, quæ prævideri nequeunt, ſufficit au- „ tem eos generalem facultatem habere ad tractanda omnia, „ quæ in Concilio proponerentur.

(6) Genuina hæc principia ſectatus HADRIANUS VI. Pa-
pa, antiquæ probitatis vir, errorum Lutheri condemnatio-
nem, à Leone X. anno 1520. factam, non allegavit, ſi-
ve cùm Fridericum Saxonix Ducem per literas hortatus
eſt, ne Lutherum, quem verbis alioqui durioribus appel-
lat, in fidem ſuam reciperet, aut illius erroribus patrocī-
naretur: ſive cùm Franciſco Cheregato Oratori ſuo in
Germaniam eunti mandata dedit eo conſilio, ut Germa-
nix Principes & populos in Catholicæ Eccleſiæ commu-
nitione retineret, vel ad eam illos, qui deſeruerant, revo-
caret. In his autem mandatis ſic loquitur: „ Et certè
„ fate-

„ fatemur Luthero “ (qui se inauditum à Leone X. con-
 demnatum esse querebatur) „ defensionem negari non de-
 „ bere in his , quæ sunt facti , hoc est , utrùm dixerit , nec
 „ ne , utrùm prædicaverit , vel icripserit , nec ne ; super
 „ divino jure & materia Sacramentorum *standum aucto-*
 „ *ritati Sanctorum & Ecclesiæ* . Adde , quòd ferè omnia ,
 „ in quibus Lutherus ab aliis dissentit , sunt per *diversa*
 „ *Concilia* prius reprobata . Non debet autem revocari
 „ in dubium , quòd *per Generalia Concilia & universam*
 „ *Ecclesiam* constat esse approbatum , tanquam fide tenen-
 „ dum . Injuriam namque facit *Ecclesiæ Synodo* , qui se-
 „ mel ritè disposita nititur in dubium revocare . Quid
 „ enim unquam certi esse poterit inter homines , vel quis
 „ dubitationum contentionumque finis erit , si præsum-
 „ ptuoso & perverso cuique libertas seu licentia erit re-
 „ cedendi ab iis , quæ non unius aut paucorum , sed tot
 „ sæculorum , & tot sapientissimorum hominum consen-
 „ su , & *Catholicæ Ecclesiæ* , quam Deus in his , quæ sunt
 „ fidei , nunquam errare permittit , *determinatione* sancita
 „ sunt .

- (7) Imbutus hac doctrinâ CLEMENS VII. ad convocandam
 Synodum animum appulit , & in literis , quas eâ super re
 ad Franciscum I. Regem Galliæ anno 1533. scripsit , illam
 esse remedium unicum à decessoribus usurpatum affirmat .
 „ Superiori , inquit biennio , sicut tua Majestas recordari
 „ potest , cum Serenissimum Cæsarem , quanquam pro
 „ sua inclyta pietate omnia conatum , tamen in conventu
 „ Augustano nihil remedii ad hæresim Lutheranam in Ger-
 „ mania tollendam præ illorum obitinatione afferre po-
 „ tuisse audiremus , *solumque Concilii generalis remedium*
 „ à nostris prædecessoribus in casu simili usitatum , & ab
 „ ipsis Lutheranis postulatum , superesse videremus , habi-
 „ tã super hoc cum venerabilibus fratribus nostris S. R.
 „ E. Cardinalibus maturâ deliberatione , ad ipsius Conci-
 „ lii Generalis indictionem in Italia , & loco ad hoc com-
 „ modiore celebrandi devenire intendentes , id tuæ Maje-
 „ stati,

„ statim , sicut Cæsaris , & cæteris Principibus significandum
 „ communicandumque duximus . “ Consonat PAULUS
 III. in ipsa convocacione Tridentini Concilii , anno 1544.
 ubi hæ tres generalis Concilii habendi causæ memoran-
 tur : *ad tollenda in religione dissidia , ad reformandos mo-
 res , ad suscipiendam contra infideles expeditionem . Quo-
 rum , inquit , trium Caputum causâ , Concilium maximè esse
 necessarium semper duximus .* Joannes Launojus *Lib. III.
 Epist. 4.* producit Romanorum Pontificum XXXVI. testi-
 monia , quibus Conciliorum non modò utilitas , sed etiam
 necessitas , identidem comprobatur .

- (8) Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis in Canonibus
 reformandi Ecclesiam Kal. Novemb. an. 1416. in Conci-
 lio Constantiensi oblati Cap. I. apud Hermannum von
 der Hardt *Act. Concil. Constant. Tom. I. Part. 8. pag. 412. :*
 „ Si Concilia sæpius celebrata fuissent , verisimile est , quod
 „ hoc nefandum schisma non tam diu perdurasset , nec
 „ fortè schisma Græcorum . Unde hujusmodi schismati-
 „ bus debuisset citò per Concilium generale provideri .
 „ Ut in primitiva Ecclesia docuerunt Apostoli , prout le-
 „ gitur *Actorum VI.* quod , quia ortum murmur Græco-
 „ rum adversus Hæbreos &c. , statim XII. Apostoli ipsum
 „ convocata multitudinem sedaverint . Similiter *Act. XV.*
 „ ortâ dissensione propter observantiam legalium , statim
 „ Paulus & Barnabas ascenderunt ad Apostolos in Hieru-
 „ salem . Unde patet , quàm damnabiliter peccaverint illi ,
 „ seu Principes , seu Prælati , qui pro sedatione hujus
 „ schismatis , convocacionem Concilii neglexerunt aut im-
 „ pediverunt . “ Addit deinde Cardinalis Cameracensis :
 „ Item aliqui sunt casus ardui necessariò reformandi , in
 „ quibus non potest commodiùs quàm per generale Con-
 „ cilium provideri . Sicut patet primò de reformatione
 „ Curie Romanæ , quæ , ut infra dicetur , necessaria est .
 „ Et tamen non nisi per generale Concilium fieri potest . Et

T t

„ ideo

„ ideo non debet Romana Curia indignari , seu respuere
 „ à generali Concilio reformari . Sicut nec contempfit à
 „ generali Concilio plures sui principatûs honores recipere .
 „ Quia licet principaliter Romana Ecclesia principatum
 „ habuerit à Domino , tamen secundariò à Concilio ,
 „ ut dicit Gloſſa *Dist. XVII. super cap. 6.* “ Sed hoc poſterius
 „ ad materiam *Disciplinæ* pertinet , de qua pluribus
 „ agemus §. 12. *b. cap.*

- (9) Sicuti Generalia Concilia in quibusdam occurrentiis , juxta humanæ conditionis fragilitatem non rarò obvenientibus , neceſſaria ſunt , ita *frequens* eorundem celebratio Spiritui Eccleſiæ & Canonicis Sanctionibus conformis eſt .
- „ Inter varia Statuta à Conſtantienſibus Patribus edita , *nihil ſapientius utiliſque* proviſum ordinatumque fuerat ,
 „ quàm ut frequentia haberentur Cuncilia Generalia , in quibus ,
 „ ut ipſi agebant , *hæreſum errores* , & *ſchiſmatum*
 „ *vepres & tribuli extirparentur* , *exceſſus corrigerentur* ,
 „ *deformataque reformarentur* ; ſicque excultus Dominicus
 „ ager frugem uberrimæ fertilitatis produceret ; unde
 „ ſolemni ſanxere decreto , uti aliud Concilium poſt quin-
 „ quennium à præſentis Conſtantienſis ſine computandum
 „ Papiæ celebraretur ; indeque tertium ſeptennio elapſo ,
 „ à ſummo Pontifice & Concilio pariter indicendum in
 „ qua mallent civitate ; ac deinde *de decennio in decennium*.
 „ Abſoluto itaque anno 1418. Conſtantienſi Concilio , Pa-
 „ pienſe conſequenter anno 1423. inceptum eſt , quod
 „ propter vigentem ea in urbe peſtem translatum eſt in
 „ Senenſem civitatem . Quo ſequenti anno 2. Martii fini-
 „ to , indiſtum in ſeptennium eſt Baſileenſe anno 1431.
 „ die 3. Martii inchoandum &c. “ Ita Martene & Durand
Collectionis ampliff. Tom. VIII. in Præfat. num. 2.

Concil.
 Conſt.
 Seſſ. 39.

§. VIII.

Parum firma est illorum sententia , qui à plurima parte Episcoporum , definitioni Romani Pontificis extra Concilium adhaerentium , ultimatium & irrefragabile iudicium constitui existimant ,

In eorum sententia , qui supponunt , omni tempore id in Ecclesia receptæ Disciplinæ fuisse , ut plurima parte Episcoporum sentiente cum Romano Pontifice , de rebus fidei decernente , non multis ex adverso stantibus , causa *pro demum finita* haberetur , nihil argumento , à Conciliis generalibus petito , quod adversus Pontificiam præensionem præsentis Capite urgenus , decedit . At nos (quod hic incidenter , nec tamen sine fructu , in illud , quod de vero & ultimato controversiarum fidei Iudice tractamus , argumentum redundante , monitum sit) irrefragabilem , & talem , quæ pro formando *articulo fidei* desideratur , certitudinem in illorum sententia non deprehendimus . Sanè *ultimatum* illud & à Divinitate participans inerrantiæ privilegium non tam *singulis* , quam *Corpori* , atque adeo Œcumenicis Conciliis , reservatum videtur , quibus omnino convenit illud Christi promissum : *Ego VOBISCUM sum* . Nimirum *Quod dixit : Ego vobiscum sum , UNIVERSÆ promisit Ecclesiæ* , ait S. AUGUSTINUS . Hæc fuit sententia Patrum Concilii Senonensis anno 1528. , dum Decret. III. de Fide ita differunt : *Quod si ubi duo vel tres in nomine Domini CONGREGANTUR , (LICET SIBI IPSIS RELICTI FALLI POSSINT) continuo tamen in medio eorum sit Dominus ; quanto magis , ubi summus Pontifex , cæterique Primores Ecclesiastici conveniunt , ut hæresibus subinde pullulantibus occurrant , & Dominicum agrum subortis expurgent zizanias ?* Sic promissum Salvatoris nostri intellexit sincera antiquitas , quæ per octo sæcula non novit alium modum , *pertinacium* circa res fidei in Ecclesia motuum *finaliter* componendorum , quam Conciliorum auctoritatem . Quæ autem per tot sæcula habita sunt pro genuina norma *ultimato* finiendarum

controverſiarum fidei , ea ſic in formam Eccleſiaſtici regiminis videntur influere , ut convelli minimè debeant opinione olim ignorata , qua in convocaciones Conciliorum , Majoribus noſtris tam ſacras convocaciones , & hodiernum omnium bonorum votis expetendas , recentiores inſurgere nituntur .

Neminem fugit , quantum interſit inter *ſingularia* ac *diſgregata* plurium judicia , licet de cætero in idem colliment , & inter *Collegiale* concluſum . Tanta eſt , & omnium animis quaſi innata hæc differentia , ut nulla ſocietas , nulla natio , nullum ævum hætenus pro vero & legali iudicio agnoverit ſententiam , aliter quam a *congregatis* Senatoribus conceptam & latam . Scilicet quiſque Senatorum domi ſuæ ex *privato* ſenſu iudicat de re & objecto , de quo quæritur ; in Senatu econtra ſeu Collegio ſinguli eriguntur & confirmantur ſuorum Collegarum eruditione , intellectu , & experientia ; quæ in communi diſquiſitione & deliberatione omnibus redduntur *communia* , & formant quandam ſufficientiam ac plenitudinem notitiarum , negotio , quod tractatur , proportionatarum ; ipſæ etiam oppoſitiones , contradictiones & diſputationes , quæ a talibus conventibus abeſſe minimè ſolent , dant anſam ulterioribus reflexionibus ; unde reſultat amplior cauſæ dilucidatio , exactior & ſecurior diſcuſſio , curatius examen difficultatum & incommodorum ex una , juſti-
tiæ verò & veritatis ex altera parte . Termini etiam & voces , de quibus circa Symbola fidei frequenter agitur , curatius ponderantur , certius determinantur , aptiusque deliguntur . Vid. ſuprà §. 6. n. 2. & 6. Appoſitè hæc expreſſerunt Patres Concilii Generalis V. Conſtantinopolitani II. Collat. VIII. apud Harduinum *Tom. 3. col. 183.* “ Licet Sancti Spiritus gratia & „ circa *ſingulos* Apoſtolos abundaret , ut non indigerent alieno „ conſilio ad ea , quæ agenda erant ; non tamen voluerunt de „ eo , quod movebatur , ſi oporteret gentes circumcidi , *de- ſuivre* , priuſquam *communiter congregati* divinarum Scriptura- „ rum teſtimoniis unuſquiſque ſua dicta confirmaverunt . Unde „ communiter omnes de eo ſententiam protulerunt , ad gentes „ ſcribentes Act. XV. *Viſum eſt Spiritui Sancto , & nobis &c.* „ Sed & Sancti Patres , qui per tempora in Sanctis quatuor
Con-

” Conciliis convenerunt , antiquis exemplis utentes , *communi-*
 ” *ter* de exortis hæresibus & quæstionibus disposuerunt : certo
 ” constituto , quod in communibus disceptationibus , cum pro-
 ” ponuntur , quæ ex utraque parte discutienda sunt , veritatis
 ” lumen tenebras expellit mendacii . *NEC enim POTEST* in
 ” *communibus* de fide *disceptationibus* *ALITER* veritas manife-
 ” stari , cum unusquisque proximi adjutorio *indiget* ; sicut in
 ” Proverbiis dicit Salomon : *Frater fratri adjutorium præstans,*
 ” *exaltabitur sicut civitas munita : valet verò sicut regnum fun-*
 ” *datum* &c. “ Confer supra §. 6. n. 5. & 6.

Et hæc quidem *modum* tractandi principaliter attinent .
 Quod verò ad *ius* , seu *universaliter* definiendi *potestatem* perti-
 net , rectè , meo quidem iudicio , statuit Gerson de Potest. Ec-
 clef. Considerat. IV. Opp. Tom. II. col. 231. edit. Antverp.
 scilicet : *Ecclesia SPARSIM CONSIDERATA non habet illam po-*
testatem , NISI IN QUODAM MATERIALI ET POTENTIALI :
sed CONGREGATIO sua & unio , quæ fit in Concilio generali,
DAT QUASI FORMAM , sicut in aliis communitatibus exemp'um
dari potest . Quocum conjungendum illud Almaini in Tractatu
 de Auctoritate Ecclesiæ , edito eodem Tom. II. Gersoniano ,
 cap. X. col. 1004. : *Ecclesia UT DISPERSA nullum actum ju-*
risdictionis exercere potest , nec aliquid sententialiter definire ; &
sic infallibilitas in definiendo ei competere debet UT CONGREGA-
TÆ in Concilio . Confer supra cap. I. §. 6. Est haud dubiè
 extra-Conciliaris illa summi Pontificis ac aliorum , & quidem
 plerorumque Episcoporum consensus , circa fidei quæstionem
 aut difficultatem recens motam , magni ponderis ; est *præjudi-*
cium admodum urgens pro sanctitate doctrinæ , in qua illi con-
 veniunt ; at *per se* nunquam erit *judicium definitivum* Univer-
 salis Ecclesiæ , seu *infallibiliter* decisivum . Nimirum (a) Non fa-
 tis constat de promisso Christi ; quippe quod *Ecclesiæ* , id est
 Corpori , non *singulis* , utcumque multis , factum intelligitur .
 (b) Sana ratio omnibus persuadet , viam Conciliarem ad dete-
 gendam determinandamque veritatem multò esse aptiorem ,
 quam dispersorum quomodolibet diligens examen . (c) Singu-
 laria multorum decreta non possunt coalescere in unum , ita ut
 Uni-

Universalis Ecclesiæ formet *decisum* (d) Nostræ sententiæ succurrunt Usus & Disciplina Ecclesiæ . (e) Non agitur hic de argumentis humana ratione aptis ad indagandam veritatem, sed *DECISO ultimato*, & ex instituto Christi *infallibili*. De consensu Episcoporum, quatenus ex eo *Testimonium* Universalis Ecclesiæ erui vellet, aut posset, tractabimus mox in Commentario. (f) Qui *privatam* suam sententiam gravissimorum virorum testimonio & iudicio præfert, facile in *errorem* prolabitur, & sæpe cum temeritate peccat; qui autem doctrinæ divinitus inspiratæ resistit, *formalis hæreticus est* .

- (1) Fideles submissionem debent Ecclesiæ non *definienti* solum, verum etiam *docenti*; huic quippe Unitati seu Corpori docenti dictum est: *Qui vos audit, me audit* . Quocunque enim modo Ecclesia locuta sit, transacta res censeri debet; *neque fieri potest unquam, ut Ecclesia, spiritu veritatis instructa, non repugnet errori*, ut ait Bossuetius in Defens. Cleri Gall. Part. I. Lib. III. cap. 2. Repugnabit utique: sed repugnans legitimo procedet modo: eo scilicet, quem describemus *num. 13*. Est sane Ecclesia non minus infallibilis docens, quam definiens; at quodque suo ordine; in *ambiguis* autem & *indecisis* recta ratio exigat, ut puncta controversa antè definiantur à Corpore seu Collegio, quam à membris *fide divina* proponantur credenda; sive ea decisio fiat & emanet *expresse*, quemadmodum fit in Conciliis, sive *tacitè* per universalem & conformem Ecclesiæ observantiam, de qua agemus infra *num. 5. 11. 12. & 14*. Equidem nemo Catholicorum diffidet, & Concilium Tridentinum Sess. IV. apertè definit, nulli errori subjectum esse posse *unanimem* sententiam *Patrum* circa dogma fidei, aut Sacrarum Scripturarum interpretationem. Sed negamus, *Romani Pontificis* & *Episcoporum* sententiam, verè vel interpretativè concordantem, esse illum *unanimem PATRUM consensum*, de quo Tridentinum loquitur; hæc quippe unanimitas docentium Patrum imprimis non restringitur ad solos Episcopos, nam plures eorum,

rum, quos Ecclesia ut *Patres* veneratur, Episcopi non fuere; deinde eadem unanimitas neque verificatur in nuda conformitate sensus, sed *frequentiam* & *perseverantiam* desiderat, uti paulo post num. 3. & 11. ex Vincentii Lirinensis verbis: *quidquid vel omnes vel plures, uno eodemque sensu, manifeste, FREQUENTER, PERSEVERANTER, item: quod ubique, quod semper, quod AB OMNIBUS*, adstruemus. Adde infra num. 7. Fatebimur etiam, viventibus nunc in Ecclesia Doctoribus & Magistris, seu illis, qui fidelem populum vice Christi in fide inittuunt, *universis* & *simul sumptis* Spiritum veritatis abrogari vix posse, quin per indirectum Corpori Ecclesie idem Spiritus auferatur; sed negabimus iterum, hanc docentium communiter in solis Episcopis residere, Illud TERTULLIANI de Præscript. cap. 28.: *Quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum: non ad multos tantum Episcopos, sed propriè ad multos fideles* pertinet. In quo autem illa ex mandato Dei fideles intruentium *Universitas* vere consistat, dicemus num. 14. ubi insimul aperiemus, quodnam sit extra Concilium verum & unicum organum docentis & definientis *Ecclesie*, penes quam *solam* est *infallibilitas*.

- (2) Ergo, ais, nullus Hæreticorum existimabit se *ultimatò* & *infallibiliter* damnatum, nisi per Universale Concilium. Ita sanè ex nostra sententia omnibus illis casibus, & in eis circumstantiis, quibus tu conformem Episcoporum cum Papa sententiam desideras. Quid autem facilius est, quid certius: damnare hærefes in Generali Synodo, an dispersorum *concordibus* sententiis? Illius plura & indubia exempla dederunt novem priora Ecclesie sæcula; hujus incertitudinem inter reliqua probat Historia Jansenitarum, qui quia res tractum habuit, aliaque, quæ disparatis Episcoporum judiciis opponi amant, intervenire, horum judiciorum pariformitatem, universalitatem & legalitatem non agnoverunt.

(3) Equidem S. AUGUSTINUS, postquam adversus Pelagianos undecim ex antiquis Patribus, qui diversis locis ac temporibus floruerant, Catholicæ Traditionis testes produxisset, Julianum arguit, qui *maximè querebatur, examen ipsis & Episcopale iudicium denegari*: Ostendit scilicet, in undecim illis Patribus, cum cæterorum choro mirè concinentibus, tantum esse pondus auctoritatis, quantum congregatis in Concilio: *Isti*, inquit Lib: II. contra Julianum cap. X. *Episcopi sunt docti, graves, sancti, veritatis acerrimi defensores adversus garulas vanitates, in quorum ratione, eruditione, libertate (quæ tria bono iudicî tribuisti) non potes invenire, quod spernas. Si Episcopalis Synodus ex toto orbe congregaretur, mirum, si tales possent illic facillè tot sedere; quia nec isti uno tempore fuerunt Hos itaque de aliis atque aliis temporibus atque regionibus, ab Oriente & Occidente congregatos vides, non in locum, quo navigare cogantur homines, sed in Librum, qui navigare possit ad homines &c.* Sed quâ in causa ita differit S. Doctor? in causa Pelagianorum; de qua ipse Libro IV. contra duas Epistolas Pelag. cap. ult. scribit: *Concilii congregatione opus non fuit, ut TAM APERTA perniciës damnaretur*. Scilicet hoc imprimis volebat Augustinus, Pelagianorum doctrinam Patrum & uniformibus Ecclesiarum testimoniis ita obrui, ut *formali ac expresso* universalis Ecclesiæ iudicio opus non sit. Proinde factò rectè applicabatur regula, quam pro tali casu præscribit Vincentius Lirinensis *Commonitorii cap. 4.*: “ Quum primum „ mali cuiusque erroris putredo erumpere cœperit, & ad „ defensionem sui quædam sacræ Legis verba furari, ea „ que fallaciter & fraudulentè exponere, statim interpre- „ tando Canonum Majorum sententiæ congregandæ sunt: „ quibus illud quodcunque exsurgit novitium, ideoque „ profanum, & absque ulla ambage prodetur, & sine ul- „ là retractatione damnatur. & quidquid vel „ omnes vel plures uno eodemque sensu, manifestè, fre- „ quenter, perseveranter, velut quodam consentiente sibi

Magi-

„ Magistorum concilio , accipiendo , tenendo , tradendo
 „ firmaverint, id pro indubitato, certo, ratoque habea-
 „ tur. “ Hac regula probè utetur Doctor in sua cathedra,
 Episcopus in Synodo Diœcesana, & Provinciali, deni-
 que Patres in Generali; scilicet quisque pro suo modo,
 & pro sua auctoritate .

- (4) Sed revertamur ad AUGUSTINUM, qui postquam cit.
 cap. fin. dixisset : *Concilio congregatione opus non fuisse, ut
 tam aperta perniciēs damnaretur*, mox prosequitur : *Quasi
 nulla hæresis aliquando, nisi Synodi congregatione, damna-
 ta sit : quum potius rarissimæ inveniantur, propter quas
 damnandas necessitas talis extiterit, multoque sint atque in-
 comparabiliter plures, quæ UBI extiterunt, ILLIC improbari
 damnarique meruerunt, atque INDE per cæteras terras de-
 vitandæ innotescere potuerunt*. Rectè dicit S. Doctor : *Ubi
 hæreses extiterunt, illic damnantur, ut inde ad cæteras ter-
 ras devitandæ innotescant*. Nimirum quilibet Episcopus
 tanquam iudex fidei à Deo & ab Ecclesia constitutus, con-
 formiter ad ea, quæ cap. IV. §. 2. tradidimus, iudicabit
 de perniciosis doctrinis in sua diœcesi natis, seu in eam
 invec̄tis. Damnabuntur hæreticæ doctrinæ, earumque
 fautores primum in Synodis Episcopalibus; si verò malum
 latius serpat, in provincialibus; & sic deinceps; poterit-
 que, imò debet doctrina ità condemnata, cum suo do-
 ctore, *interim saltem*, devitari. Habebitur etiam talis
 doctrina proscrip̄ta non in illa tantum diœcesi & provin-
 cia, sed in aliis etiam; ea etenim semper fuit Ecclesiarum
 inter se societas & concordia, Canonumque ac definitæ do-
 ctinæ apud omnes auctoritas, & religio tanta, ut quod a
 Synodo aliqua constitutum *usp̄iam* esset, idem aliæ Eccle-
 siæ sibi *pro re nata* imitandum, & pariter statuendum du-
 cerent, sive expressa consensione, sive tacitâ approbatione.
 Sic facile & quasi naturaliter evenit quod S. Augustinus
 memorat, nempe raras fuisse hæreses adeo pertinaces, ut
 ad eas profligandas opus fuerit convocatione Generalis Sy-
 nodi .

(5) Verè dicit Ill. Bossuetius (quamvis de cætero à nostra, quam hic exponimus, sententia diversus) in Secundo suo Pastoralis Documento circa Ecclesiæ promissa : *Dieu sçait tellement se saisir des cœurs, que la saine doctrine prévaut toujours dans la communion visible & perpétuelle des successeurs des Apotres*. Accipimus hoc Meldensis Episcopi effatum, sicuti illud, quod ex eodem supra num. 1. laudavimus: scilicet de *Ecclesia ipsa, eaque Universali*. Neque necessum est, ut divinus ille motus semper fiat per medium Generalium Conciliorum; eundem enim per *constantem & uniformem Ecclesiæ Observantiam* (quæ nec falli nec fallere potest) non minus fieri, observavimus *cap. I. §. 9. Adde cap. II. §. 8. n. 5. & hoc cap. §. 1. n. 5. lit. e nec non h. §. n. 14.* Huc etiam pertinet hæc laudati illustrissimi Viri observatio *Defens. Cleri Gall. Lib. XIV. cap. 1.* “ *Ecclesiæ* „ *sententiam (Romani Pontificis aut Concilii Universalis)* „ *non expectarunt, ut Manichæos, Ophitas, Collyridia-* „ *nos, Tertullianistas, aliasque sive manifestè impias, sive* „ *obscuras levesque sectas, per loca excitatas, aut horre-* „ *rent aut contemnerent. Neque dignæ sunt habitæ, pro-* „ *pter quas Romani se Pontifices commoverent. Ergone* „ *singulares Ecclesiæ, à quibus statim rejectæ, aut etiam* „ *oppressæ sunt, ineluctabili auctoritate gaudebant? Mi-* „ *nimè: Sed profecto sic habet: Semel constituto hoc cer-* „ *to dogmate, vim illam ultimam & ineluctabilem unitate* „ *& consensione constare; id quoque valere quocunque* „ *modo se illa consensio declaraverit, sive Concilia con-* „ *gregentur, sive non congregentur.* “ *Hanc communem* „ *& pervulgatam esse controversiarum finiendarum viam, qui* „ *non intelligit, eum pacis inimicum, & omnis Ecclesiasticæ rei* „ *imperitum esse profiteor, ait Bossuetius initio Capitis seq.* Cum his conjungendum illud S. Augustini Epist. 55. alias 119. cap. 19. effatum : *Ecclesia inter multam paleam constituta, multa tolerat, & tamen quæ sunt CONTRA FIDEM, vel BONAM VITAM, non approbat, nec TACET, nec FACIT*. Verba INNOCENTII I. Dist. LXXXIII. Can. 3. :
Error

Error cui non resistitur , approbatur ; & veritas cum non defensatur , opprimitur , sæpius deinde ab ejus successoribus usurpata sunt .

(6) Dixi *constantem & uniformem UNIVERSALIS ECCLESIAE observantiam* : Si enim Decretum fidei , sive à particulari Synodo , sive à Romano Pontifice emanatum , non adeo paucas sibi habeat adversantes Ecclesias , Pastorum dignitate , eruditione & pietate conspicuas , quales in controversia de Baptismo Hæreticorum habuisse Decretum Stephani Papæ & Martyris dicemus §. seq. : aut si adversantium , etiam *Sæcularium* , tantus sit numerus , qualis Sæculo XVI. fuit Lutheranorum & Calvinitarum , sed ne tantus quidem , aliud non supererit remedium , quam *formale & expressum judicium Universalis Ecclesiae* . Sanè cum ab Imperatore & Regibus apud Romanam Sedem pro convocazione Tridentini Concilii tam ferventer ageretur , publicè & communiter existimatum non fuit , unius Rom. Pontificis damnationem , accedente plurimarum *disparatarum Ecclesiarum* consimili judicio , partim expresso , partim tacito , constituere *ultimatum & indefectibile* decisum Universalis Ecclesiae . Vid. §. *præced. n. 6. 7. & cap. IX. §. 3.*

(7) Dum Pontifex aliquod dogma definit , Episcoporum est , hanc definitionem cum Verbo Dei scripto & tradito conferre , ad dispiciendum , an huic illa sit per omnia conformis . Vid. *cap. II. §. 8. & cap. IV. §. 2.* Si Episcopi ad summi Pontificis sententiam *etiam tacitè* accedant (quod non semper evenisse docet Hiltoria Ecclesiastica) *atque in eo statu res tranquillè permaneat* , ita , ut per hoc *constans illa & uniformis* , seu (ut Lirinensis loquitur) *manifestè , perseveranter , ubique , & ab omnibus* tradita & agnita doctrina , atque fidelis observantia comprobetur , causa finita est . Atque hoc modo plures hæreses citra Generale Concilium suppressæ aut sublatæ noscuntur . Sed idem etiam vel sola particularium Synodorum præeunte discussione , sententia atque auctoritate , concurrente tacitè omnium ap-

probatione & acceptatione, evenisse constat; absque quod inde erui valeat aut harum Synodorum, aut Romani Pontificis infallibilitas; vel illa decisio tanquam *Collegiale Conclufum* Ecclesiæ considerari debeat. Eveniunt hæc ea Spiritus Sancti directione, de qua *num. 5.* ex & cum Bossuetio locuti sumus, quæque operatur in omnibus illis membris, quæ simul sumpta Corpus Ecclesiæ conitituunt, uti pluribus dicemus *num. 14.*

- (8) Quantum *Conciliares* deliberationes & *Synodalia* conclusa à *singularibus* Episcoporum judiciis & decretis differant, experientia etiam Tridentinos Patres & Theologos edocuit. Inter hos Didacus Payva Doctor Lusitanus in *Defensione* Tridentinæ fidei Lib. I. pag. 42. *Cum de Religione*, inquit, *quæstio existit, tam avidè Theologi primum, deinde Patres, sacra oracula atque veterum placita investigant, tam accuratè, diligenter & studiosè veritatem indagant, tam candidè & simpliciter adversariorum sententias referunt, eorumque argumenta exquisitè expendunt, ut neque tantam diligentiam quidquam latere, neque adversarios pro se quidquam amplius dicere potuisse videatur. Quare cum Tridentino ipse in Concilio versarer, sæpe dicere solebam, quod quamvis nullis Christi promissionibus Conciliorum auctoritas firmata esset & constituta, illa certè perscrutandi veritatem tam accurata ratione coactus, illorum facilè definitionibus assentire. Qua tamen veritatis tam diligenti ac serâ disquisitione transacta nihil conficitur, quamdiu graves aliquor & spectati viri a majore parte dissentiant. . . . Patres illud crebris sermonibus usurpabant, Religionis mysteria à Conciliis non nisi summa Patrum consensione edisseri.*
- (9) Principium, de *majori parte* conclusum faciente non est *divini juris*, sed *humani*; hinc in aliquibus materiis placuit prævalere *majora* vota: in aliis *duas tertias*: in aliis *singularum* assensum requiri. Non leguntur Concilia se se ad regulas *humani* juris aditrixisse. *Tamet si fuerit plurimorum in Concilio congregatorum testimonium* (inquit Holden
Lib

Lib. I. Resolut. fidei cap. 9.) nisi *UNIVERSUM & CATHOLICUM* sit, Traditionis certitudinem perfectam non habebit. Processerunt itaque Oecumenica Concilia ad definitiones nullo refragante; aut certè, si quorum singularis opinio aliquando, ut contigit in Tridentino explota fuit, talium virorum erat opinio, quorum innotitas, arque exotica singularitas nimiae contendendi prurigo extra semitam Patrum, quæ est simplicitas in dogmatizando, ex conversatione atque colloquiis jam erant Patribus universis probè nota ac perspecta. *Nego*, inquit Canus Lib. V. de Locis cap. 5. Quæst. 2. cum de fide agitur, sequi plurimorum judicium oportere. *N.c. hic*, ut humanis vel electionibus vel judiciis, ex numero suffragiorum sententiam metimur. Scimus frequenter usu venire, ut major pars vincat minorem: scimus ea non semper esse optima, quæ placent pluribus: scimus in rebus, quæ ad doctrinam pertinent, sapientium sensum esse præferendum. Hæc Canus, qui exitinat, Papam Conciliis vim & auctoritatem conferre.

- (10) Nullum in laudata Tridentina Synodo fidei decretum, nisi ex summa Patrum consensione itatum esse, ex ipsiusmet PII IV. Pontificis animo refert Pallavicinus Hist. Concil. Trid. Lib. XXII. cap. 4. n. 2. & alibi, præsertim Lib. XIX. cap. 15. n. 3. ubi: *Jussit significari Legatis satis futurum Pontifici, si nec de sua, nec de Episcoporum potestate quidquam exprimeretur, illis tantum editis definitionibus, in quas Patres UNANIMI consensu conspirarent.* Ad quæ reflectens Bossuetius in Defens. Cleri Gall. Lib. I. cap. 2. *Quod*, ait, *Pius IV. scripsit, ut eæ definitiones ederentur, in quas Patres unanimi consensu conspirarent: id verò tanta Sede, tantoque Pontifice dignissimum fuit; neque enim in fidei decretis quid privati quique SEORSIM sentiant, sed quid COMMUNIS traditio OMNES doceat, attendendum est.* Adde laudatum Pallavicinum Lib. XVIII. cap. 2. ubi narrat diu agitatum fuisse quæstionem. An Christus in ultima Cœna se ipsum in sacrificium Deo Patri obtulisset; divisus hinc inde suffragiis: “ Quæ res, „ in-

„ inquit, hunc exitum tulit. Cum initio complures re-
 „ pugnarent declarationi hujusce oblata, quo hic se Chri-
 „ stus quocumque modo obtulisset, postremò contigit ad-
 „ versus quam evenire solet in subtilioribus disputationi-
 „ bus Etenim *ferè omnes* in primam senten-
 „ tiam abiere, etiam qui acerrimè reititerant &c. “ Quæ
 sanè plurimum absunt à privatis *Doctorum* Episcoporum-
 que *extra-Synodalibus* sententiis, iudicio Romani Pontifi-
 cis adhærentibus, etiamsi frequentissimis (ubi de novo
 dogmate definiendo, aut vetere declarando agitur) ad gra-
 dum articuli fidei elevandis; nisi *constans* illa & *uniformis*
 Ecclesiæ *observantia*, quæ ex natura sua tractum habet, &
 mora indiget, postmodum accedat, de qua memoravimus
 paulo antè n. 5. & 6.

(II) Itaque totum revertitur ad receptissima & genuina fidei
 principia accuratè tradita in *Veroniana* Regula Fidei §. 2.
 Scilicet totalis & unica Catholicæ fidei regula, illa nimi-
 rum, ad quam omnes sub pœna hæreseos & separationis
 ab Ecclesia Catholica obligantur, est *Divina revelatio* facta
 Prophetis & Apostolis, *proposita ab Universali Ecclesia vel*
in Generali Concilio, vel per Universalem ejusdem Ecclesiæ
observantiam. Quidquid hujus indolis esse dignoscitur,
 est articulus Catholicæ fidei. Econtra *nulla doctrina ad*
capita fidei referenda venit, cui deest sive prima conditio,
 id est, revelatio divina, sive altera, nempe propositio per
 Ecclesiam universalem alterutro modo facta. Hujus regu-
 læ sunt quæcunque ingrediuntur formulam nostræ Profes-
 sionis fidei, extractam è Decretis Concilii Tridentini à Pa-
 pa PIO IV., qui ei per Legatos præsedit. Sed quis *ulti-*
matò decidet, cum prudenter dubitatur, aut controverti-
 tur, *num constans illa & universalis Ecclesiæ observantia pro*
hoc illove articulo habeatur, sive, ut cum Vincentii Lirinens-
 is Commonitorio cap. 3. & 4. loquar, an revera adsit
 illud *Quod ubique, quod semper, quod ab omnibus*? Haud
 dubiè Concilium.

(12) Dixi cum *Veroniana* Regula, propositionem, ad hoc ut constituat articulum fidei, debere nobis esse propositam vel (a) per *Generale Concilium*, vel (b) per *Universalem Ecclesiæ Observantiam*; quæ duo procul dubio inter se differunt. Concilium, licet essentialiter constituatur à solis Episcopis, *Universam* nihilominus *Ecclesiam repræsentat*, proindeque habet *Universalis Ecclesiæ consensum & auctoritatem*; uti rectè docet Bellarminus Lib. I. de Concil. cap. 15. & 18. Extra Concilium Ecclesia conficit non in solis Episcopis, sed in reliquis etiam Clericis, imò Laicis. Inter hos *singuli* quidem *Episcopi* nomine & auctoritate Ecclesiæ de fide judicant; sed nec ultimato nec infallibiliter: *Corpus* verò ex Laicis Clericisque compositum, fidem, quam tanquam fidele depositum servat, ad nos illibatam transmittit, licet *per se ipsum*, extra Synodum non valeat agere ut persona moralis, id est, non judicare, definire, condemnare, excommunicare &c. uti supra cum Gerfonio & Almaino ex vulgatis Jurisprudentiæ principiis, quæ omnibus Corporibus politicis communia sunt, insinuavimus. Qualiter Ecclesia in *Oecumenica Synodo* articulos fidei proponat credendos, omnes norunt. Qua id ratione fiat *per universalem Ecclesiæ observantiam*, vidimus supra num. 5. Scilicet ibi *definiendo*, hic *tradendo*. In hoc tamē majus est privilegium universalis Observantiæ in rebus fidei, quod hæc sit *absolutè* infallibilis, Concilium Generale *conditionatè*: si nempe Patres legitime convocati, in eo ita se gesserint, ut dici debeant repræsentasse totam Ecclesiam; quod, an ita de facto sit, declarat agnitio seu receptio Ecclesiæ. Qui autem utrumque hoc lumen simul & semel deficere posse sustinent, illi sunt in reatu, quem *cap. I. §. 9.* reprobavimus.

(13) Adversum hæc instituent (sic auguror) qui à nobis dissentiant, sequentem argumenti progressum: (1) Pontifex de mota in Ecclesia quæstione *judicium* pronuntiat: (2) accedit omnium *Ecclesiarum* toto orbe disperfarum consensus; (3) agnoscunt singulæ suam in hoc iudicio, quam

quam profitentur, fidem. (4) Hic communis Ecclesiarum consensus est certissimum *Traditionis* argumentum; (5) proinde eandem obtinet auctoritatem, quam Univerſale Concilium.

Ad ſingula reſpondeo : *Ad 1.* Utitur ſanè Pontifex tale ferens iudicium, jure, & fungitur officio ſuo, juxta tradita *cap. II. §. 8. & cap. IV. §. 2. n. 8.* ſed iudicium ejus non eſt *Univerſalis Eccleſiæ* iudicium. *Ad 2.* Accedens omnium Eccleſiarum *extra-Conciliaris* conſenſus, juxta probata non eſt ejuſdem indolis, nec in via *univerſalis JUDICII* habet eandem vim, quam obtinet definitio earundem Eccleſiarum in Œcumenica Synodo congregatarum, & *collegialiter* ſtatuentium. *Ad 3.* Agnoſcunt ſingulæ ſuam in Papæ enuntiato fidem, perinde ac ſi omnes, definitioni particularis cujuſdam Synodi adhærentes, ſuam in illa profiterentur. Utroque caſu, ſi vel ſic omnia tranquilla perdurent, obtinebit quod ſupra *num. 5.* cum Boſſuetio expoſuimus; at citra *formale* & expreſſum (de quo hic agimus) *concluſum Eccleſiæ*; neque illud quidem ex ſolo *Episcoporum* acceſſu, ſed ex *univerſorum* fide fidelium, quæ deficere non poteſt. *Ad 4.* Cum de *univerſali* ſeu catholica *Traditione* agitur, imprimis conſtat, eam a nullo particulari ſeu *ſingulari* homine, qualis is cunque ſit, petendam eſſe. Deinde ſinguli Eccleſiæ Paſtores & Rectores, extra Concilium, veritatum revelatarum, *reſpectu Univerſalis Eccleſiæ*, ſunt tantum pro ſua quiſque parte, *Cuſtodes & Teſtes*; conſtat autem, quantum interſit inter *Teſtem & Judicem*. Porro ſicuti *SCRIPTURA*, ita *TRADITIO* Eccleſiæ conſtans, & univerſaliter recepta, eſt *Norma* ſeu regula, ad quam quiſque privatus, quiſque Paſtor & Episcopus; demum quæque Synodus, in ſua reſpectivè Sphæra, ſuam & aliorum fidem regulare & eſſormare debet, ſed non eſt *Judicium ipſum*. Et quemadmodum juxta Tridentinum ad S. Matris Eccleſiæ tribunal pertinet *JUDICARE* de vero ſenſu & interpretatione *Scripturarum ſanctarum*; item, qui Libri Canonici ſint, qui non

non : ita ad idem Tribunal spectat , auditis convenientibus testimoniis , ultimò *judicare* de existentia , qualitatibus & accidentibus *Traditionis* , de quibus sæpe gravissimæ quæstiones moventur , uti §. *seq.* in exemplo videbimus . *Ad* §. Quamprimum de **JUDICIO Universalis Ecclesie** , ex traditione & testimonio singularum Ecclesiarum formando , agitur , jam ex communibus principiis omnis Juris Collegialis *Collegium* supponitur & requiritur , quod testimonia *collegialiter* audiat , examinet , ponderet , propositæ quæstioni applicet , & sic demum ex Christi promisso *indefectibiliter* pronuntiet . Adde Bellarminum Lib. I. de Concil. cap. 18. ubi : *Nos ergo dicimus , confessum Episcoporum in Conciliis legitimis esse verum JUDICUM confessum &c.* Verum ab hoc Ecclesie *Judicio* differt universalis & uniformis *Observantia* Ecclesie in materia fidei : non quidem quoad infallibilitatem , bene verò quoad alios effectus , qualitates , accidentia , directionem &c.

- (14) Post hæc : Promissum Christi , inquit , de infallibilitate seu non-defectione Ecclesie *omni die* impleri debet in morali totalitate *Corporis* ; alias illo saltem die evacuetur divina promissio : ita , ut nunquam dici aut cogitari valeat , Spiritum veritatis vel minimo tempore ab Ecclesia recessisse ; at hoc asseri deberet , si Episcoporum , à Spiritu Sancto ad regendam Ecclesiam Dei positorum , seu effectiva seu moralis universalitas cum Papa consentire posset in dogma aut regulam morum errori vel vitio obnoxiam . Rectè hæc & verissimè de *Corpore Ecclesie* ; sed negamus hoc *extra Concilium* constitui aut legitimè repræsentari à *Papa & solis Episcopis* . *Auctoritas Ecclesie Catholicæ* , inquit Gratianus Dist. XI. cap. 9. *succedentium sibi Episcoporum serie* , & **POPULORUM CONSENSIONE** firmatur . Est Christus sanè & manebit cum **PRIMIS PASTORIBUS** , ut per quemvis eorum fervetur fidei puritas atque integritas , & in ea ritè instituatür grex , qui *per se loquendo* vocem sui Pastoris audire tenetur . Sed nec minus divino suo lumine adest **PASTORIBUS SECUNDI ORDINIS** ad

baptizandum , docendum , cæteraque muneri pastorali & ordini Sacerdotali divinitus adjuncta peragenda . Illud *Amas me Petre , pasce oves meas &c. non ad Sacerdotes solum dictum est , verum etiam ad singulos nostrum , quibus vel minimus grex commissus est ,* inquit S. CHRYSOSTOMUS Homil. 79. in Matth. Quare nec ipsis quidem LAICIS (Quanquam ii ad nullam ecclesiasticorum Conciliorum & Judiciorum speciem pertinere noscantur) gratia Christi deest , ad fideliter custodiendum fidei depositum , & ad opera sua illi conformandum , imò & suo modo alios , præsertim liberos , jure Catholicæ educationis , in articulis fidei instruendum . Nam ut ait NICOLAUS I. relatus in Can. 4. Dist. XCVI. *fides universalis est , omnium communis est ; non solum ad Clericos , verum etiam ad Laicos , & ad omnes omnino pertinet Christianos .* Adde Can. 36 Dist. IV. de Consecrat. Horum omnium neque pauci , neque multi infallibilitate gaudent , sed , ut diximus , **CORPUS** ipsum , ex jam enuntiatis membris compositum , cujus voci omnes fideles *semper* obedire tenentur , quodque nullo unquam tempore à vero & recto deviat , constanti & uniformi agendi ratione falsum *dogma* sequendo , aut corruptos *mores* probando . Dico , *constantì & uniformi agendi vel credendi ratione* : hic enim solus modus est , quo **Corpus Ecclesiæ** possit *extra Concilium* sensus suos promere . Hanc vocem in Ecclesia nunquam non , etiam ante Concilia , locuti sunt , & porro loquentur *Laici* cum *Clericis* , circa species Sacramentorum , baptismum parvulorum , jejunium Quadragesimale , piam crucis formandæ methodum , orationes pro defunctis , cultum reliquiarum , venerationem sacrarum imaginum , aliaque , quæ ad omnes æque pertinent . Vide Canum *in Locis Theol. Lib. IV. cap. ult. v. Resp. ad 14.* Itaque ad satisfaciendum omnibus ex adverbo argumentis servient & sufficient sequentia hæcenus probata Themata : (*a*) Episcopi neque soli sunt in Ecclesia Doctores , neque (*b*) soli fidei Custodes , neque (*c*) soli Spiritus Sancti habent assitentiam , neque (*d*) soli extra Concilium.

lium Universalem Ecclesiam constituunt aut repræsentant . Potest autem Deus , antequam constans Universalis Ecclesiæ consensus separatis Episcoporum decretis superveniat , unum vel plures , etiam ex secundi Ordinis Sacerdotibus , excitare , atque eorum , in gratiam orthodoxæ fidei reclamantium , verbis vim & efficaciam addere , ad parandum veritati triumphum ; ne dicam zelus ardens paucorum Episcoporum , sicut in Concilio , ita & extra illud , reliquos in suas partes trahere , sic efficaciter non minus quam suaviter disponente Spiritu illo Veritatis . Vitabuntur econtia facilius certiusque omnes in Ecclesia motus , si quemadmodum faciendum diximus *cap. IV. §. 2. n. 7. 8.* , Episcopi , sive cum Pontifici extra Œcumenicum Concilium eorum vota roganti suos pandunt sensus : sive dum post primæ Sedis estatum , de ejus acceptatione deliberant , negotium , antequam de eo statuatur , in suis particularibus Synodis ordinatè tractent . Porro quando re ipsa , vel moraliter , adsit constans illa Ecclesiæ uniformitas (quæ res tractum temporis desiderat) æque debet piorum ac prudentum virorum judicio , ac demum Conciliorum definitioni relinqui , quam in adversariorum nostrorum sententia , dubium illud seu quæstio , Quandonam adsit moralis unanimitas Episcoporum Papæ assentientium , de quo posteriore regulas & principia tradit Tournelius *Tom. II. Part. I. de Ecclesia pag. 77. item pag. 96. & seqq. denique pag. 116. & seqq. edit. Col.* Interim prioris aliqualem ideam dabunt quæ tradidimus *n. 9. & 10. h. §.*

- (15) Quanquam autem Corpus Ecclesiæ nullo unquam tempore possit consentire in dogma *falsum* , inde tamen non sequitur , quod ad objectam à quolibet novam fidei difficultatem semper in promptu habeat ; & illicò propalet decisionem *veri* . Vid. *cap. VII. §. 2. n. 3.* Aliud est *non consentire* erroribus novis , aliud eos *protinus profligare* , & tanquam hæreses *CON-*(id est unanimi consensu) *demnare* : nequidem Concilium hoc statim facit , sed post multum demum tractatum , atque disceptationem : *Facta* est , inquit

Evangelista Act. XV. *disquisitio magna* : quam multò minus ergo promissio Christi importabit *extemporaneam* definitionem extra Concilium . Pleræque Generales Synodi enatos errores serius damnarunt ut hæreses . Palmare exemplum dabit §. sequens . Dum interim horum errorum magistri plerumque pro se allegarent rationes quidem non *veras* , attamen nondum plenè *eliquatas* , & definitivè *evitatas* , inerrantia Corporis Catholici salvatur per *non-labi* in enatum errorem ; illicò autem *definire finaliter* , & statim , ut ita dicam , *prophetare* , neutiquam importat . In ea , quam §. proximo referemus , controversia de Baptismo Hæreticorum , S. AUGUSTINUS , etiam postquam Rom. Pontifex suam sententiam protulisset , Lib. II. de Bapt. cap. 4. scripsit : *Quomodo potuit ista res , tantis altercationum nebulis involuta , ad plenarii Concilii luculentam illustrationem confirmationemque perducì , nisi primò DIUTIUS per orbis terrarum regiones , MULTIS hinc atque hinc disputationibus & collationibus Episcoporum pertractata constaret ?* In summa : Fides subinde obscuratur , veritas confunditur , errores videntur prævalere , zizania bono frumento miscentur , illudque nonnunquam suffocare existimantur ; multi paleam elevant super fundamentum de se solidum ; verbodantur tempora tenebrarum , in quibus veritas altercationum nebulis involvitur ; at ea deinde per discussiones , quæ in Concilio Generali fiunt , primævum suum splendorem recipit . Postquam autem illa per disquisitionem & decisionem Conciliarem declarata est , non debet neque potest ei resisti sine damnabili pertinacia .

[16] Ulteriores adhuc si quis hac in causa instantias facere voluerit , ei satisfaciemus Bossuetii , licet hac in parte nobis adversantis , sapientissimis , & huic , quam tractamus , materiæ omninò convenientibus reflexionibus . Sic autem ille *Lib. XV. cap. 36.* “ Instant : at saltem in gravi dissensione , „ aut incerta erunt omnia , aut periculum schismatis im- „ minebit , neque quidquam remedii est . Neutrum : nam „ & eruditiores Traditione tenebuntur , ut factum sub
Ste-

„ Stephano Augustinus docet; & imperitiores, siquidem
 „ sunt Ecclesiæ veri filii, piæ Matris iudicium obedientissi-
 „ mè expectabunt, Sunt quidem eà de re multa
 „ à Gerfone non incommode scripta. Verum id sufficiat:
 „ infinita esse, quæ ille Spiritus, in se unus ac simplex, in
 „ donis varius, Ecclesiæ suggerat. Id quidem certa fide
 „ credere nos oportet, non remedia, non auctoritatem de-
 „ futuram, cum Ecclesiæ Catholica *dispersa & adunata* tan-
 „ ta possit. Hinc existit argumentum: id tantum in Ec-
 „ clesiæ habendum est pro impossibili, quo factò nullum
 „ superest veritati præsidium: at in casu, quem dicimus
 „ tutum superesset in Ecclesiæ Catholicæ auctoritate præ-
 „ sidium &c. “ Qua autem ratione interim & *provisiona-*
liter hæresibus occurratur, pluries per decursum hujus
 Tractatus insinuavimus. Vid. *cap. II. §. 4. n. 4. §. 8. & 9.*
cap. IV. §. 2. cap. V. §. 1. n. 4. cap. VI. §. 8. n. 4.

- (17) In solidis his principiis non inveniet Janfenista confugium subtilis suæ vaanitatis; licet enim nondum esset *ultimato & in forma* condemnatus, agnoscere tamen debet adeste modo omnia *materialia* prævidendæ damnationis in futuro Concilio Generali: Et non solum ille peccat in Deum & Ecclesiam, qui his adhærere pergit, quæ per *judicium Patrum ultimum* de factò sunt damnata, sed etiam qui præseminat, aut rebus usque adeo discussis pertinaciter sustinere pergit doctrinas, quas prudenter prævidet, aut prævidere debet, damnatum iri, quam primum congregabuntur in unum Patres cum Pontifice. Sanè S. AUGUSTINUS causam Pelagianorum finitam esse affirmat, licet non ignoraret, decem & octo inter illos *pertinaces* in errore suo permanisse, interposità ad Concilium generale appellatione, quos Imperator tanquam Ecclesiæ & Imperii *perturbatores* in exilium deportari mandavit: Unde viget hic illud Vincentii Lirinensis Commonit. cap. 38. *Si quando pars contra universitatem; novitas contra vetustatem; unius vel paucorum dissensio contra omnium vel certò multò plurium*
Catho-

Catholicorum consensionem rebellaverit : præferas partis corruptioni universitatis integritatem .

(18) Extra Concilium (quod quandoque nonnullorum inexcusabili culpa nimium distertur) non nisi tardè & gradatim pervenitur ad *Unitatem sensus* , quando in Ecclesia exortitur novum aliquod dogma , quod antiquas regulas videtur convellere , aut hæresibus jam damnatis favere , non aliter , quam subtili quadam explicatione , aut verborum dulciore apparatu , ab eis diversum , quodque hæreses *crudum* proposuerunt , *paulò melius decoctum* , idem tamen semper in substantia manens , publicè proponens fidelibus . Talis erat doctrina Jansenii , saltem ut jacet in quinque Propositionibus ; sive ità revera senserit Jansenius , uti eas Ecclesiæ acceperunt & intellexerunt ex obvio sensu , sive non : Quid hoc ad nos ? Tendunt potissimum ex disputationes , ad salvandam *personam* jam mortuam & judicatam , quæque sola posset esse interpret verborum iuorum , si adhuc viveret .

(19) Ut nemo sibi ex his rebellionis arma desumat , addimus , nihil futurum iniquius , quam si quis contendat , nulla judicia Ecclesiastica vim suam fortiri , priusquam partes adversæ acquiescant . Inde sanè eveniret , ut omnia ferè dogmatica Ecclesiæ decreta subvertantur ; cum pleraque nonnullos sibi adversantes habuisse Historiæ monumenta demonstrent . Hoc unum volumus : cum nobis multò appareat verosimilius , a solis Episcopis extra Concilium totam Ecclesiam nec constitui , nec repræsentari , non debere eadem judicia universalia antè revera finita censei , quam quando de sententia seu acceptance *Corporis Ecclesiæ* satis constat ; ad quod determinandum noscendumque iisdem ferè regulis & principiis utendum est , quæ ex adversariorum nostrorum sententia apud bonos valet ad statuendum de unanimitate & conformitate *Corporis Episcoporum* ; de quibus vide Ill. Bossuetium *in Defens. Declar. Cleri Gall. Lib. III. cap. 2.* Quibus illud porro addimus , quando de fide

fide, docilitate, & acceptatione Ecclesiarum queritur, Episcoporum, de suis respectivè Ecclesiis referentium, testimonio regulariter deferendum esse .

§. IX.

Quæ priore §. tradita sunt, illustrantur & confirmantur ex controversia de Baptismo Hæreticorum, inter SS. Cyprianum & Stephanum Papam.

Hæc sanè Sæculo III. fuit sententia magni illius Ecclesiæ luminis, S. CYPRIANI, in dissensione, quam habuit cum S. Pontifice STEPHANO, occasione Baptismi Hæreticorum; & Sæculo V. S. AUGUSTINI, qui in jam memoratam Cypriani sententiam commentatus est. In hac concertatione *tribus* munitus præsidii incedebat Romanus Pontifex: scilicet auctoritate primæ suæ Sedis; numero Episcoporum sibi adhærentium; & Traditione. Singula hæc ad decisionem causæ, quæ vertebatur, inapplicabilia aut irrelevantia esse, regerebat Cyprianus. (a) Et quantum quidem ad *Primum*, scilicet *AUCTORITATEM SEDIS APOSTOLICÆ*: scripsit in eadem causa ad Cyprianum FIRMILIANUS Cæsareæ Capadocum Episcopus *Epist. 75. inter-Cyprianicas*: “ Stephanus de Episcopatus sui loco gloriatur, & „ se successionem Petri tenere contendit, super quem fundamenta Ecclesiæ collata sunt &c. “ Hinc comprimis intelligitur, eo jamtum ævo, sub obtentū Cathedræ Petri, à Romanis Pontificibus amplius aliquid juris prætentum esse, quam eis ab aliis Ecclesiis & dignissimis illarum Rectoribus agnitum concessumque fuerit. Ipse S. CYPRIANUS in Concilio Carthaginensi III. apud Harduinum *Tom. I. col. 159*, hanc excessivam Stephani prætensionem, aut saltem sequelam ab illo ex Petri successionem & primatu ductam perstringens, sic ejusdem Synodi Patres alloquitur: “ Superest, ut de hac ipsa re quid singuli sentiamus, „ proferamus; neminem judicantes, aut è communionem aliquem, si diversum senserit, amoventes. Neque enim ququam.

„ quam nostrum, Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut
 „ tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos
 „ adigit, quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis
 „ & potestatis suæ arbitrium proprium, tanquam judicari ab
 „ alio non possit, cum nec ipse possit alterum judicare. Sed
 „ expectemus universi iudicium Domini nostri Jesu Christi,
 „ qui unus & solus habet potestatem & præponendi nos in Ec-
 „ clesiæ suæ gubernatione, & de actu nostro judicandi. “ Pef-
 „ simè concluderet, qui hinc deduceret, Cyprianum negasse
 Primatum Romanæ Sæpis; quippe quem ab ipso agnitum de-
 fensumque fuisse, probavimus *cap. II. §. 1. n. 6.* At sequelam
 quam nonnulli ex hoc Primatu ad deprimendam aliorum Episco-
 porum auctoritatem & libertatem, aut de eorum sententia *extra*
Concilium judicandi facultatem trahebant, pernegavit cum Afri-
 canis Patribus Cyprianus. (b) *Alterum*, cui Stephanus innite-
 batur, erat *TRADITIO*. Ast hanc negabat, aut saltem non
 legitimam cum suis Cyprianus contendebat, Epist. 74. ad
 Pompejum scribens: *Consuetudo sine veritate, vetustas er-
 roris est; quam corrigendam esse sultinet, recurrendo ad*
Divinæ & Apostolicæ traditionis caput ac originem, ut si in
aliquo, inquit, nutaverit & vacillaverit veritas, ad originem
Dominicam, & ad Evangelicam atque Apostolicam traditionem
revertamur, & inde surgat actus nostri ratio, unde & ordo &
origo surrexit. Paulo antè dixerat: *Unde est ista traditio?*
utrumne de Dominica & Evangelica auctoritate descendens, an
de Apostolorum mandatis atque Epistolis veniens? Ut
nemo infamare Apostolos debeat, quasi illi hæreticorum baptis-
mata probaverint, aut eis sine Ecclesiæ Baptismo communicave-
rint. Scilicet illo ævo necdum satis constabat, pro qua parte
 circa eam Thesin, de qua contendebatur, staret veritas & au-
 ctoritas Traditionis. Apertissimè de hac eadem Cypriani & Ste-
 phani controversia S. AUGUSTINUS Lib. II. de Baptismo
 contra Donatistas cap. 8. *Noluit vir gravissimus (Cyprianus)*
rationes suas, etsi non veras (quod eum latebat) sed tamen
non victas, VERACI quidem, sed tamen NONDUM ASSERTÆ
consuetudini cedere. Notanda hic interim apta illa distinctio
 inter

inter rationes *NON VERAS*, & *NON VICTAS*, quæ alibi sæpe locum obtinet, præsertim adversus captiosa ratiocinia Cardinalis Orsi . [c] *Tertium* Stephani præsidium ponebatur in numero seu *COPLA EPISCOPORUM CUM ROMANO PONTIFICE SENTIENTIUM* . Jam laudatus Augustinus Lib. de unico Bapt. contra Petilianum cap. 14. scribit : *MULTI cum illo* (Stephano) *QUIDAM cum isto* (Carthaginensi Episcopo) *etiam sentiebant : utrique cum eis in unitate consistentes* . Addit non inultò post, *fermè octoginta* Africanarum Ecclesiarum Episcopos stetisse cum Cypriano, reliquos per Christianum orbem omnes cum Stephano . Idem Lib. III. contra Cresconium Donatistam cap. 3. *Si omnino*, ait, *jam credendum sit*, *quingenta* Episcopis Orientalium id esse visum, quod *septuaginta* Afris, vel aliquanto ejus pluribus, contra *TOT MILLIA EPISCOPORUM*, quibus hic *error IN TOTO ORBE displicuit* . Item Lib. IV. de Baptismo contra Donatistas cap. 6. *Non invenio, cur Cyprianus vir tanta scientia præditus adversus totius orbis morem has rationes* (ex textibus Sacræ Scripturæ peritas) *arripuit, quas modò nos antiquitate ipsius consuetudinis, & plenarii POSTEA Concilii auctoritate firmati, diligentius considerantes, verisimiles potius, quam veras esse invenimus* . Tot millium Episcoporum vota in congregata Synodo haud dubiè prævaluissent, causamque finiissent ; & tamen neque Augustinus neque Cyprianus tantam Episcoporum, per orbem dispersorum, Romano Pontifici adhærentium turbam, contra numerum respectivè tam modicum, putarunt citrà *Generale Concilium* constituere Regulam firmam credendi agendique; sic etenim ille cit. cap. 14. adversus Petilianum : *Illis temporibus* (viventibus scilicet Cypriano & Stephano) *ANTEQUAM PLENARIII CONCILII SENTENTIA*, quid hac de re sequendum esset, *TOTIUS ECCLESIAE CONSENSIO confirmasset, visum est ei* (Cypriano) *cum fermè octoginta Coepiscopis Africanarum Ecclesiarum* Hoc nullatenus improbat Augustinus, disertè agnoscens, Cyprianum non fuisse damnandum, quod bona fide, & ratione non victus, inhæserit suæ & exigui illius numeri Africanorum sententiæ *ante plenarii Concilii definitionem* ; quando

econ-

econtra suo Augustini ævo Donatistæ inexcusabiles sint , qui post plenariæ Synodi definitionem adhuc Cypriani sententiæ infisterent , ut ut ea jam non modò septuaginta vel octoginta Afrorum , ut antè , sed insuper quinquaginta Orientalium votis munita incederet . Existimabat ergo non solum Cyprianus , ad captivandum intellectum haud sufficere Stephani Papæ decretum cum accedente *dispersorum* per orbem *Episcoporum* assensu ; sed & Augustinus , veræ de Hæreticorum Baptismo doctrinæ adversus Cyprianum cæteroquin egregius assertor , quod ad robur Pontificii Decreti attinet , Cypriani sententiam apertè sequitur Lib. II. de Bap. cap. 4. asserens : *Neque nos tale aliquid auderemus asserere* , quale Stephanus jussit , *nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissima auctoritate firmati* : Cui & ipse Cyprianus sine dubio cederet , si jam illo tempore veritas eliquata **PER PLENARIUM CONCILIUM** solidaretur .

- (1) De eo disceptatur inter Patronos Curia Romanæ , & horum Contradictores , An quæstio , quæ inter SS. Stephanum & Cyprianum vertebatur , *dogmatica* fuerit , an *disciplinaria* ? Quærebatur de valore Sacramenti imprimèntis characterem , sicque vix dubium esse potest , quin pro *dogmatica* habenda sit . Scilicet agebatur de præcipuo religionis nostræ capite , hoc est , de virtute & efficacia sacramenti omnino necessarii , quo deficiente nullus dici aut censi potest Christianus . Ad hæc de baptismi tuenda unitate agebatur ; hunc enim , quem *unum* Scriptura conceptis verbis prædicat , iterandum non esse fides docet . Sanè dogmatica erat hæc quæstio in opinione CYPRIANI & Episcoporum Africae , in Concilio Carthaginensi apertè dictum : *Qui hæreticorum baptismum probant , nostrum evacuant : secundo baptismo* (eo scilicet , quod in Catholica Ecclesia datur) *qui non fuerit baptizatus , regno cælorum fiet alienus : Quot sint baptismata , viderint aut præsumptores aut fautores hæreticorum : si error non obtemperat veritati , multò magis veritas non consentit errori : Qui hæreticis Baptismum Ecclesiæ concedit & prodit , quid aliud quam*
Spen-

Sponsæ Christi Judex existit &c. Vid. Harduinum cit. col. 159. seqq. Hanc suam sententiam Patres Carthagenenses non humanis ratiociniis, sed divinis oraculis muniebant. Vid. Can. 5. ubi: *Baptisma, quod dant Hæretici & Schismatici, non esse verum, ubique in Scripturis sanctis declaratum est.* Et tamen, uti apertè vidimus, iidem Patres cum Primato suo Cypriano non putabant, hac in parte cedendum Stephano Papæ, & Episcoporum per orbem dispersorum, ejus sententiæ adhærentium, multitudini, licet Romanus Pontifex illos propter hanc opinionum diversitatem, & agendi rationem ad eandem efformatam, vel actu à sua communione removerit, uti communis creditur, vel saltem eos se inde semoturum minatus molitusque fuerit. Si opponas, perperam sic judicasse Africanos, quippe qui sinistrè verba S. Scripturæ in suum sensum interpretati sint: Respondeo cum S. Augustino, *veritatem*, tam ex verbo Dei *scripto* quam *tradito*, eo ævo nondum fuisse *eliquatam*; Cypriani, viri gravissimi, *rationes* (quod ferius ex generalis Concilii decisione apparuit) equidem fuisse non *veras*, attamen tunc necdum *victas*; atque in hoc rerum situ Cyprianum, absque deciso Universalis Concilii cedendum non esse, ratum fuisse. Sed & in opinione STEPHANI in hac causa agebatur de *Doctrina*, siquidem in materia meræ *Disciplinæ* is nunquam potuisset dicere, vel etiam cogitare, minus definire, omnes à se dissentientes ab Ecclesia pellendos esse.

- (2) Ex eo, quod Stephani edictum haud paucas habuerit sibi adversantes Ecclesias, dignitate & eruditione illustres, concludit Tornelius de Ecclesia Quæst. III. Art. 5. *in controversia de Baptismo ab hæreticis collato, tempore Stephani summi Pontificis & S. Cypriani, non fuisse moralem unanimi-
tatem, saltem completam & perfectam.* Econtra Cardinalis Orsi Tom. II. pag. 78. "Juxta communes, inquit,
„ & pervulgatas notiones, tamdiu permanere censetur in
„ aliqua societate *moralis unanimitas*, quamdiu quorun-
„ dam resistentia non impedit, quominus universæ societati
Y y 2 qui-

„ quidquam absolutè ac simpliciter tribuatur. At quæ-
 „ cunque fuerit Ecclesiarum Africæ & Asiæ &c. resisten-
 „ tia, hæc S. Augustinum & alios Patres minimè impedi-
 „ vit, quin admittendi sine novo baptismo hæreticos con-
 „ suetudinem universæ Ecclesiæ tribuerent: ergo non de-
 „ fuit in hac controversia *moralis* Episcoporum *unanimi-*
 „ *tas* &c. “ Citat deinde Orsus varia S. Augustini loca,
 quibus probat, etiam *tempore S. Cypriani* fuisse *universalis*
 Ecclesiæ consuetudinem hæreticos non rebaptizandi; &
 manet nihilominus inconcussa S. Augustini sententia supra
 relata, *se non audere tale quid asserere, quale Stephanus*
jussit, nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissima auctoritas per ple-
narium Concilium fuerit eliquata & solidata. Ergo quam
 illa de rebaptizatione sententia culpabilis, tam hæc de Ro-
 mano Pontifice & consentientibus ei Episcopis culpa vacat.
 Porro si Orsum sequimur, Augustinus observantiam &
 sententiam *plerarumque* segregatarum Ecclesiarum *univer-*
sali Ecclesiæ attribuit, & tamen multo majorem vim & au-
 ctoritatem agnoscit in plenario Concilio, tanquam quo ve-
 ritas *eliquatur & solidatur*: Si ad Tournelum attendimus,
 tam implexa res est dignoscere, an adit *moralis* illa unani-
 mitas, ut doctissimi Theologi post diligens examen *facti*,
 ex Historia ubertim conscripta prominentis, de *jure* conve-
 nire non possint, in causa, quæ in ea, quam tractamus,
 quæstione pro exemplo & norma servire deberet, & pro
 tali usurpari solet. Add. infra num. 5.

- (3) Diximus, actum fuisse de *Dogmate*, atque in eo senten-
 tiam Vincentii Lirinensis sequimur; Cardinalis Orsus
 econtra tenet, esse punctum *Disciplinæ*: *Agnosimus ergo,*
 inquit ille pag. 60. *in Stephani decreto auctoritatem Cathedrae*
PRÆCIPUENTIS, non Cathedrae DEFINIENTIS. *Id-*
que probant Augustini verba, quibus dicitur, Stephanum
Cypriano ad ista non consensisse, verum etiam contra scri-
psisse atque PRÆCEPISSE. At sicuti Cypriani & Africa-
 norum factum contradicit *infallibilitati* Romani Pontificis,
 si (quod num. 1. probavimus.) præceptum Stephani dog-
 ma-

mationem fuit, ita repugnat *Monarchiæ*, si reputetur pro *disciplinari*: non enim *justitiæ* tantum, sed quam maximè *potestatis* defectum in Stephano Cyprianus inculcat, dum quærit, quis eum *Episcopum Episcoporum constituerit*, id est, talem, qui valeat *Episcopis præcipere*.

- [4] Hanc de Baptismo controversiam (postquam septuaginta circiter annis, etiam sub Stephani successoribus, maximè sub Sixto Papa, duraverat) *plenario* demum Concilio definitam esse, testatur S. AUGUSTINUS *Lib. IV. de Bapt. cap. 9.* Alii putant Arelatenſi, alii Nicæno; verius posteriore. Vid. Natal. Alexandr. *Hist. Eccles. Tom. III. Dissert. 24. in Sæc. III.* Cæterum constat ex Eusebii *Hist. Eccles. Lib. VII. cap. 5.* & aliis cœvis monumentis, Stephanum Papam, quod Cyprianus cum suis Africanis ejus sententiæ subscribere recutaret, ab eorum communione vel actu abstinuisse, vel saltem (quod aliqui opinantur) se id facturum comminatum esse, imò verius tentasse. Quod vel ideo minus probat AUGUSTINUS *Lib. I. de Bapt. contra Donatistas cap. 7. & Lib. IV. cap. 6.*, quia hæc quæstio tunc nondum satis erat *eliquata*, nec ab universali Ecclesia *decisa*. Prudentior & moderatior in Cypriano erant agendi ratio: utramque describit S. Hypponenſis Episcopus *Lib. V. de Bapt. cap. 25.* nimirum: *Stephanus abstinentes putaverat, qui de suscipiendis hæreticis prisecam consuetudinem convellere conarentur: iste autem (Cyprianus) quæstionis ipsius difficultate permotus, & sanctis charitatis visceribus largissimè præditus, in unitate cum eis manendam, qui diversa sentirent; ita quamvis commotius, tamen fraternè indignaretur.* Itaque præcipitius voluit Stephanus excommunicare, aut actu excommunicavit Cyprianum, quem, uti videre est in Epistola Firmiliani, appellat *Pseudo-Christum, Pseudo-Apostolum, & dolosum operarium*, cum quali hominum genere nulla in Sacris stare communio potest; moderatius econtra Cyprianus communionem cum Romano Pontifice, & his, qui cum eo sentiebant, non abruptit; unde factum. referente sic porro
AU-

AUGUSTINO, *ut vincente pace Christi in cordibus eorum, in tali disceptatione nullum inter eos malum schismatis oriretur*. Ex iis, quæ suprà cap. III. §. 4. tradita sunt, abundè intelligitur, tales excommunicationes nullam jurisdictionis speciem involvere aut supponere. Optandum equidem esset, ut similes in Ecclesia dissensiones nunquam eveniant; quod si tamen accideret, qui prudentior sanctiorque foret, is Cyprianica moderatione, Augustino & bonis omnibus probata, uteretur; certum etenim firmumque semper stabit illud ejusdem S. AUGUSTINI aureum effatum: *Præscindendæ unitatis nulla unquam justa potest esse necessitas*. Pluribus de his tractat Bossuetius *Defens. Cleri Gallic. Lib. XIV. a cap. 3. ad 10.* Probat autem *ibid. cap. 5.* illud Stephani Papæ contra rebaptizantes decretum, tota Sedis Apostolicæ auctoritatè factum, & Cyprianum cum ei adhærentibus à Stephano actu excommunicatos fuisse. Adde ejusdem Dissertationem præliminarem, editioni Gallicæ anni 1745. adjectam, a §. 67. ad 77.

- (5) Tradunt equidem adversæ partis Theologi, eam in sentiendo unanimatem sufficere, quæ sit totius *Corporis Ecclesiæ*, quippe cui inerrantiæ donum promissum est; atqui inquirunt, unanimitas multitudinis Episcoporum, qui Capiti suo Romano Pontifici adhærent, est moralis unanimitas totius *Corporis Ecclesiæ* &c. Ecclesiam enim *omnibus diebus* alicubi esse oportet: ergo vel est cum morali Episcoporum unanimitate, vel cum paucis contradicentibus, quo posteriore nihil absurdius. Verùm non sic ratiocinabatur AUGUSTINUS, qui postquam Lib. de Bapt. contra Petilianum cap. 14. scripisset: *multos cum illo, Stephano, quosdam cum isto*, Cypriano, *sensisse*, mox subjungit, *utrosque cum eis in unitate consistentes* mansisse: atqui si major Episcoporum numerus cum Rom. Pontifice legem facerent, nec Cyprianus, nec respectivè pauci cum ipso sentientes in unitate remansissent; ergo &c. Conf. §. *preced. n. 14. & 15.*

Cum totum præfens Opus censuræ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quin & saniori judicio prudentum & doctorum virorum substernamus, facimus id nihilominus singulariter intuitu illorum, quæ hoc & præcedente §. tractata sunt: atque id eo quidem facilius, quod hæc sine minimo totius Tractatus præjudicio, aut honestissimi finis in eo propositi dispendio, potuissent prætermitti, atque unico veritatis indagandæ magisque explicandæ studio eruditæ ponderanda propofita sunt.

§. X.

Legitimitas appellationis à Romano Pontifice ad Generale Concilium, proinde hujus superioritas, omnibus Sæculis & ab omnibus Nationibus in Ecclesia agnita fuit.

Oportet, ut in omni Rep. sit judicium absolutè supremum. Tale in Ecclesia est Universale Concilium; siquidem juxta hætenus deducta, Status *Monarchicus*, si institutum Christi & genuina Disciplina Ecclesiæ apud nos valeant, ab hac penitus exulet. Itaque de legitimitate appellationis à Pontifice ad Concilium dubitandum non erit: Sic sensit S. AUGUSTINUS, dum de judicio Romano adversus Donatistas à Papa Miltiade lato, *Epist. 162.* ita scribit: *Ecce putemus illos Episcopos, qui Romæ judicarunt, non bonos fuisse judices: restabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium, ubi cum ipsis iudicibus causa posset agitari, ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur.* Cum idem S. Doctor in ea, quam superiore §. tractavimus, Quæstione de Hæreticorum Baptismo *Lib. II. de Bapt. cap. 4. & 9.* scriberet: *Quæstio tantis altercationum nebulis involuta ad plenarii Concilii auctoritatem roburque perducta est. Neque nos tale quid auderemus asserere, quale Stephanus jussit, nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissima auctoritate firmati; cui & ipse Cyprianus sine dubio cederet, si jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium solidaretur: non potuit non Concilii præ Pontifice superioritatem, & legitimum ordinem recursus*

ab

ab hoc ad illud agnoscere & publicè profiteri. Itaque quoad substantiam hæ appellations, seu recursus, antiquissimi sunt: Juvat id pluribus hic exponere verbis Ludovici Hericourt *Loix Ecclesiastiques Part. I. cap. 25.* ubi: “ Les appellations au
 „ futur Concile sont plus anciennes au fond, que dans la forme. En effet on étoit persuadé dans les premiers siècles de
 „ l'Eglise, que le Pape n'est point infallible & on s'opposoit
 „ à ses décisions, tant sur le Dogme, que sur la Discipline,
 „ jusqu'à ce, qu'elles fussent confirmées par le Corps des Pasteurs. Les Asiaticques ne furent pas regardés comme séparés
 „ du corps de l'Eglise, quoi qu'ils n'ayent point voulu se soumettre à la décision du Pape Victor, qui les avoit excommunié
 „ au sujet de la celebration de la Paque. Saint Cyprien, qui étoit dans l'erreur sur le batême des Heretiques, mourut
 „ dans le sein de l'Eglise, qui celebre sa fête non obstant l'excommunication prononcée contre lui par le Pape St. Etienne.
 „ La raison qu'en rend S. Augustin dans le livre II. du Batême, c'est que cette question n'étoit point encore suffisamment éclaircie,
 „ & que les raisons du Pape Etienne n'étoient point assez fortes pour emouvoir l'ame de saint Cyprien. Ailleurs S. Augustin avoué, qu'il n'oseroit point décider cette question,
 „ si l'autorité d'un Concile General, *plenarii*, à la quelle S. Cyprien auroit cédé lui-même, ne l'avoit déterminé.
 „ Le même Saint dit aux Donatistes, que s'ils avoient sujet de se plaindre du jugement du Pape Melchisedes, ils pouvoient s'adresser au Concile Universel *restabat*
 „ *adhuc plenarium Ecclesie Concilium*. Nestorius fut appelé au Concile d'Ephese, pour y prendre sa place entre les Evêques, quoiqu'il eut été condamné par le Pape Celestin, qui l'avoit excommunié, s'il ne se retractoit dans dix jours. La celebre Epître de saint Leon contre l'Eutichianisme avoit été approuvée par les Evêques d'Italie, des Gaules, & d'une partie de l'Orient; mais les oppositions des Evêques de l'Ilirie engagerent le Pape à demander à l'Empereur Theodose, qu'il assemblât un Concile General. Le cinquième Concile condamna la lettre d'Ibas contre la décision

„ cision du Constitutum de Vigile . Sophronius Patriarche
 „ de Jerusalem s'éleva contre la lettre d'Honorius , & le
 „ sixième Concile condamna cette lettre comme contraire
 „ aux Dogmes Apostoliques & aux définitions des Saints Peres .
 „ On trouve dans l'Historie Ecclesiastique plusieurs autres exem-
 „ ples d'oppositions formées aux Decrets des Papes , qui en
 „ ont suspendu l'effet jusqu' à ce , qu' ils eussent été acceptés
 „ pas l'Eglise assemblée dans un Concile Œcumenique . “ Adde
 III. Bosuuetum Defens. Declar. Cleri Gall. Lib. XVI. cap. 23.
 ubi : *Novum sit fortasse vocabulum ; ipsa res antiquissima , &*
cum ipsius Ecclesiæ constitutione conjuncta est .

In omnibus itaque his factis nulla equidem *formalis appella-*
latio ; at variæ species *recursuum* à gravaminibus Pontificum ad
 generale Concilium . Erant hi modi recurrendi pristinæ Disci-
 plinæ , & illi ævo accomodati , quo necdum judiciaria , pro-
 priè dicta , eaque absoluta potestas penes Romanum Pontificem
 residere existimabatur . Mutata hac in parte externa Ecclesiæ
 Disciplina , & remanente semper inter fideles idea superiorita-
 tis Concilii supra Papam , creditum fuit , veræ appellationis spe-
 cie , tanquam forina processui judiciario magis accommodata ,
 utendum esse . Duravit hic appellationis modus multis sæculis ,
 præsertim in Gallia , usque dum ibidem reciperentur appella-
 tiones *ab Abusu* , de quibus amplius agemus infra *cap. IX* . In
 hoc multò commodiore , nec minus legali instituto , eadem vis
 inveniebatur ad reprimendos excessus Pontificiæ auctoritatis .

(1) Tam frequentes fuere & ordinariæ in Ecclesia inde ab ini-
 tio Sæculi XIII. formales appellationes à Papa ad Conci-
 lium , ut illarum à diversis nationibus , scilicet Germanis ,
 Anglis , Gallis , Italis , Hispanis & Polonis injectarum , in-
 tegram Centuriam hic recensere , haud adeo foret difficile ;
 juvat autem aliquas saltem ad speciem delibare . Et pri-
 mum quidem Fridericus II. Imp. anno 1239. à sententia
 Gregorii PP. IX. appellasse legitur apud Matthæum Paris
 in Hist. mai. pag. 454. ubi , *Ecce* , inquiebat , *quod sacro-*
sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales per sanguinem Jesu Chri-

sti & sub obtestatione Divini judicii per litteras nostras & Nuntios obtestamur, ut Generale Concilium Prælatorum, & aliorum Christi fidelium debeant evocare. Et postea pag. 466. Nos autem, qui processum hujusmodi temeritate plenum & justitia vacuum habebamus, ad Fratres suos litteras & legatos transmisimus, Generale petentes Concilium convocari. Anno 1246. Ecclesia Anglicana appellavit ad futurum Concilium ab impositione tributorum facta per Innocentium III. apud eundem Matthæum pag. 953. Anno 1251. Conradus IV. Imp. ab injusto processu & gravamine inferendo per Innocentium IV. in Steph. Baluzii *Miscellaneis Tom. I. pag. 482.*

- (2) Anno 1304. Philippus Pulcher cum adhærente ei Clero Regni Galliæ similiter appellavit contra Bonifacium VIII. *Marca de C. S. & I. Lib. IV. cap. 16. n. 7.* Galterus Episcopus Pistorvensis a Clemente Papa V. ob prætenfam contumaciam condemnatus, & suo Episcopatu privatus, cum paulo post lethali ægitudine infirmatus, ad extrema devenisset, appellavit a Pontificis sententiâ, seu ad judicium Dei, seu ad futurum Concilium, ac membranam appellationis, animam exalando, anno 1306. die 21. Jan. in manum suam inferi jussit, cumque ea tumulari voluit. *Gallia Christ. Tom. II. col. 1188. nov. edit.* Parem appellationem anno 1323. interposuit Ludovicus Bavarus, hujus nominis IV. Imp. Exitat hujus appellationis documentum in Libro Hervardi Cancellarii Ducis Baviariæ apud Freherum *Script. Rer. Germ. Tom. I. in Append. pag. 19.* Michael Cæsenas Ordinis Minorum Generalis ob controversiam de paupertate Christi & usu ac dominio rerum a Joanne XXII. hæreseos damnatus, die 13. Junii an. 1328. appellavit ad Ecclesiam Catholicam & ad futurum Concilium. *VVaddingus Annal. Minor. d. an. n. 18. Riñaldus cod. an. n. 64.*

- (3) Anno 1408. antiqui Cardinales Gregorii Papæ XII. a variis sibi ab eo inflictis gravaminibus appellarunt ad generale

rale Concilium, tanquam in quo Pontificum actiones soleant examinari & judicari. Fleury. *Hist. Eccl. Tom. XX. Liv. C. n. 8.* Anno 1418. 22. Aprilis, dimisso eo die Concilio Constantiensi, Poloniæ Regis Legati ad futurum œcumenicum Concilium appellarunt a Martino V., à quo sine effectu petierant, ut Librum Joannis Falckenbergii, jam in secretis Congregationibus damnatum in publica Sessione condemnari faceret. Bossuet. *Lib. XV. cap. 27.* Anno 1427. die 27. Martii Henricus Archiep. Cantuariensis appellavit ad futurum Concilium à decreto Martini V. quo eum suspendit & respectivo privat exercitio quorundam jurium suo Archiepiscopatu & Primatu annexorum, apud Wilkins *Concil. magnæ Britan. Tom. III. pag. 435.* Eodem anno Regens Angliæ ad universale Concilium appellavit à bulla Legationibus data die 18. Martii ejusd. anni Henrico Cardinali ad persequendum armis spiritualibus & temporalibus Wicifistas, & Hussitas, qua hic Legatus sine venia Regis uti præsumebat. Continuatio Fleury *Tom. XXI. Liv. CV. n. 21.* Anno 1431. Cardinalis Dominicus Capranica provocavit ab Eugenio IV. & Cardinalibus ab eo ad judicandam causam ejusdem Dominici delegatis, ad Concilium Basileense eo anno inchoatum. Baluzii *Miscellan. Tom. III. pag. 273.* Anno 1460. Universitas Parisiensis appellavit à Bulla Nicolai V. data favore Religiosorum Mendicantium adversum jura Parochorum. Fleury *Continuat. Tom. XXIII Liv. CXI. num. 14.* Sigismundus Dux Austriæ eodem anno appellavit ad futurum Concilium à bulla excommunicationis Pii II. in eum latæ propter violentias commissas adversus Cardinalem de Cusa, Brixientem Episcopatum, contra usum & disciplinam Germaniæ, in Commendam tenere volentem. Freherus *Script. R. r. Germ. Tom. II. pag. 121. & 125.* Eodem anno Joannes Dauvet Caroli VII. Regis Galliæ Procurator generalis cum reverentia se opposuit bullæ *Execrabilis* ejusdem Papæ Pii II. quæ appellationes ad futurum Concilium sub pœna excommunicationis interdicitur, hac usus elo-

cutionis forma : Neque enim æstimandum est, eundem Sanctissimum Dominum nostrum per Litteras, quas Mantuæ publicasse fertur, quæ incipiunt **EXECRABILIS ET INAUDITUS** &c. voluisse prohibere, ut in nullo casu, sive tangat conservationem orthodoxæ fidei, sive extirpationem schismatis, sive universalem reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris, super gravaminibus, quæ per aliquem summorum Pontificum inferri contingeret Principibus & Regionibus, liceat quovis modo habere recursum ad iudicium plenarii Concilii; cum sub generali prohibitione non veniant ea, quæ speciali prohibitione indigerent, & præsertim talia, ex quibus læsio fidei orthodoxæ, schismatum fomenta, atque gravissima decoloratio status Ecclesiæ universæ sequi posset. Dietherus Archiepiscopus Elector Moguntinus anno 1461. similiter appellavit ab excessiva taxa Annatarum suæ Archidiœcesi imposta apud Gudenum *Cod. Diplom. Mogunt. Tom. IV. pag. 344.* Anno 1467. Universitas Parisiensis ad futurum Concilium provocavit ab abolitione Pragmaticæ Sanctionis. Spondanus *Continuat. Annal. d. an. n. 3.* Philippus I. Archidux Austriæ, quæ Dux Brabantiæ, die 28. Maji 1497. à diversis abusibus, qui ab Alexandro VI. Papa in collationibus beneficiorum comittebantur, ad Concilium generale appellavit. Vid. documentum in libro anno 1672. Antverpiæ edito sub tit. *Ordinantien, Statuten, edicten en placcaerten.*

- [4] Similis appellatio Capituli Cathedralis Parisiensis annis 1501. & 1502. à censuris adversus ejusdem Capituli & Ecclesiæ beneficiatos ac subditos comminatis. Conclusa Capitularia desuper edita prostant in *Collektione Mandatorum Card. Noailii pag. 650. seqq.* Resp. Veneta anno 1509. ab excommunicatione Julii II. ad futurum Concilium provocavit. Raynaldus *d. an. n. 6. & 13.* Spondanus *eod. an. n. 1.* Idem anno 1511. fecit Resp. Florentina. Eodem appellationis remedio anno 1517. usa est Parisiensis Academia uti & Parlamentum Regium pro defensione Canonicarum Electionum & Juris communis adversus Concordatum

datum Bononiense, & Pragmaticæ Sanctionis abrogationem. Continuatione de Fleury Tom. XXV. Liv. CXXV. n. 13. & 54. Nec minus anno 1526. Carolus V. Imp. appellavit à decretis Clementis VII. Vid. Goldasti *Constit. Imp. Tom. I. pag. 500.* Add. Lunig *Spicileg. Eccles. Part. I. pag. 435.* Denique, ut plura alia omittam, anno 1688. Achilles de Harlay Procurator Regius appellationem ad futurum generale Concilium interposuit à quocunque gravamine per Innocentium Papam XI. regno Gallia infereundo. Observandum tamen, hoc remedium, in se spectatum, in plerisque casibus sapere aliquid imbecillitatis aut ignorantia Juris; siquidem appellare a Papa, erat ejus recognoscere auctoritatem, quæ plerumque deficiebat. Aptior itaque est, quæ & in similibus casibus postea receptior fuit, appellatio *ab Abusu*.

- (5) Fieri equidem nequit, ut Papa à se ipso ad Concilium appellet; adsunt tamen exempla, quibus Pontifices eos, qui ad se pro remedio recurrerunt, ad generale Concilium remiserunt. Unum præbet Innocentius III. *Lib. III. Regest. 15. Epist. 104.* ubi in gravi negotio dissolutionis matrimonii scribit ad Philippum Augustum: *Non auderemus super hujuscemodi casu de nostro sensu pro te aliquid definire, propter illam sententiam Evangelicam, quam ipse Christus expressit; ut quod Deus conjunxit, homo non separet, cum absque dubio nec Sanctorum exempla, nec Patrum decreta intentioni tuæ in hoc articulo suffragentur. Verum si super hoc absque generali deliberatione Concilii determinare aliquid tentaremus, præter divinam offensam & mundanam infamiam, quam ex eo possemus incurrere, forsan ordinis & officii nobis periculum immineret, cum contra præmissam veritatis sententiam nostra non possit auctoritas dispensare. Quod sanè nihil est aliud, quam causam ad futurum Concilium remittere, cujus amplior sit auctoritas, quam Pontificis, & à quo ipse periculum ordinis & officii metuere possit. Plura suppeditat Launois *Lib. II. Epist. 7. c. XI.**

§. XI.

Dilucidatur ulterius materia appellationum à Romano Pontifice ad futurum Concilium; & declaratur, quibus casibus illæ obtineant.

Quod in actionibus hominum ut plurimum usu venit, ut in exercitio nonnullorum, imò plerorumque jurium detur *legitimus usus* & respectivè *abusus*; id pariter accidit in iis, de quibus hic agimus, Appellationibus. Legitimum earundem usum designavit in suo actu appellationis à Constitutione Pii II. laudatus priore §. regius Procurator Joannes Dauvet, scilicet in casibus, qui tangunt *conservationem orthodoxæ fidei, extirpationem schismatis, & universalem reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris*; item *super gravaminibus, quæ per aliquem fumorum Pontificum inferri contingeret Principibus & Regionibus*. Abusum e contra notavit PIUS II. in eadem, de qua tunc agebatur, Constitutione *Execrabilis*, in verbis: *Calumniatores malevoli & perversi subterfugere justitiam præsumentes, per ludibria frivolæ appellationum ad futurum Concilium, ceu ad id, quod nusquam est, obedientiam improbè declinant & temerè*. Etenim & alii Pontifices, nominatim JULIUS II., & GREGORIUS XIII. has appellationes severè & *generatim* inhibuerant, atque inter hos postremus eandem prohibitionem Bullæ *Cænæ Domini* inferuit. Verum nemo prudenter sustinebit, esse in Romani Pontificis potestate, cum præjudicio Universalis Ecclesiæ, antiquorum Canonum, ordinis Episcopalis, Principum & Regnorum, jura antiquitati ignorata, id est superioritatem præ Universalibus Conciliis, sibi adscribere. Ea ratione memoratæ Bullæ in Statibus Catholicis nunquam fuerunt receptæ; quod de Bulla *Cænæ* speciatim indicavimus *cap. V. §. 3. n. 5*. Adde Ill. Bossuetii Defensionem Declarationis Cleri Gallicani *Lib. XV. à cap. 26. ad 31.*

(1.) Ad hoc, ut quis appellare possit ad judicem superiorem, debet tribunal ejus existare. Sed quid si hoc deficiat studio
&

& machinatione ejus, à cujus judicio provocatur, præsertim obtentu supremæ & irreformabilis auctoritatis; an eo minus justa & legalis erit appellatio, aut propterea suo carebit effectu? Non poterit hoc casu appellatio haberi tanquam illusoria & frustratoria, dummodo appellans seriò dispositus sit ad se submitendum decisioni supremi illius judicii; qui certè animus defuisse videtur appellantibus Lutheranis, & omnibus iis, qui Ecclesiam agnoscere nolunt ut Matrem & Magistram.

- (2) Si decreta plurium Conciliorum servarentur, quæ ea statim temporibus renovanda & cogenda sanxerunt, haberet Ecclesia certum promptumque remedium occurrendi & mædendi pluribus incòmodis, quibus nunc affligitur. Subsistit sanè tribunal Œcumenici Concilii in voto Ecclesiæ, & ut ita loquar, in *Jure*. Vigorè expressorum Decretorum Concilii Constantiensis & Basileensis illud singulis Decenniis congregandum est; *Ut sic per quandam continuationem, semper aut Concilium vigeat, aut per terminipendentiam expectetur*. Concilium. Constat. Sess. 39. *Quem terminum liceat summo Pontifici de fratrùm suorum S. R. E. Cardinalium consilio, ob emergentes fortè casus abbreviare; sed nullatenus prorogetur*. ibid. In litteris indictionis ALEXANDRI III. pro convocatione Concilii Lateranensis III. an. 1179. apud Labbæum Tom. X. *Concil. col. 1506.* inter cætera scribitur, *Concilia Generalia cum primis utilia esse, quod in iis bonum secundum consuetudinem antiquorum Patrum provideatur, & firmetur à multis: quod, si peculiariter fieret, non facilè posset plenum rebus habere*. Nemo rerum Sæculi XVI. benè gnarus dubitabit, quin à Tridentino Concilio, si illud primò post natas hæreses occasione congregatum fuisset, potuerit obveniri infinitis illis malis Germaniam aliàquæ regna & provincias desolantibus, quæ deinde immedicabilia facta sunt per moram & diuturnas illas deliberationes, An Concilium convocandum esset, nec ne?

- (3) Sunt equidem haud exiguae difficultates congregandæ & celebrandæ Synodi Universalis; sed nemo ignorat, maximas remoras & obstacula nasci ex horrore ferè invincibili & oppositione Romanæ Curiaë adversus sanctissimum ac divinum hoc institutum, ad cujus solum ferè nomen ea contremiscit inde à Constantiensi & Basileensi Conciliis. Noti sunt motus illi tantum non infiniti Caroli V. Imp., & Francisci I. Regis sollicitationes, imò minæ, quibus tandem, licet serius, effectum est, ut Concilium Tridentinum convocaretur, & deinde dissolutum restauraretur. Vid. infra cap. IX. §. 3. Frequentior Conciliorum celebratio Romanos Præsules eis tandem adfuesceret, insimulque præberet occasionem deliberandi, statuendique de mediis, quibus Episcoporum ad ea accessus minus redderetur difficilis. Cæterum si saluberrimæ leges de frequentandis Conciliis non observentur culpa eorum, quibus ejus rei executio secundum statum modernum ab Ecclesia commissa est, ingemiscit hæc meritò; ast inde minimè concludi valet, Appellationem ad Concilium propterea tanquam illegitimam & frustratoriam taxari posse ab iis, quorum factò eadem Concilia negliguntur.
- (4) Sicut ab omni alia Synodo, ita maximè ab illa, ad quam à summi Pontificis decreto appellatum est, exulare debent vis, metus, & quidquid aliud plenæ libertati posset officere; ex quo nemo libenter se submittat decisioni, quam prudenter existimat esse ejusdem judicis opus, à quo provocavit. Neque sic præjudicabitur Papæ præsidio, ad quod pertinet curare, ut servetur ordo, impediatur factiones; non verò præscribere & dictare ea, quæ collegiali judicio decidenda sunt; aut dominari sive apertis modis, sive obliquis viis, aut secretis motibus. Absint factiones, reliqua salva erunt ex Christi promisso, qui discipulis suis & eorum successoribus dixit, se cum eis futurum usque ad consummationem sæculi.

§. XII.

*Magna Generalium Conciliorum in negotiis fidei utilitas ;
& ex horum neglectu hæresum propagatio .*

*Major eorundem pro conservanda , & restauranda Disci-
plina necessitas .*

*Concilium Tridentinum uberem adhuc reformationis messem
post se reliquit , à futuris Conciliis Universalibus
colligendam .*

Si ex una parte multum expedit pro conservanda puritate fidei universalia Concilia haud raro cogi ; adeo quidem , ut si ea sæpius congregata fuissent , Christianus orbis sub durissimis illis hæresum ponderibus verosimiliter non gemisceret : exigit ex altera parte Ecclesiæ utilitas , quin & necessitas , ut illa frequenter celebrentur pro conservanda & restauranda ecclesiastica Disciplina , quæ quasi continuo fræno indiget . Qui genuinos Ecclesiæ Canones eorumque sensum ac spiritum perspectum habent , ii satis superque sentiunt , multum abesse , ut per Canones Concilii Tridentini sacra Disciplina in eum statum restituta sit , in quo illam videre ipsimet Tridentini Patres optaverunt . Omnium hanc in rem testimoniorum & documentorum loco esse potest declaratio & protestatio anno 1563. sub finem Tridentinæ Synodi facta à **CAROLO CARDINALE A LOTHARINGIA** , quæ prostat in Libro *Memoire pour le Concile de Trente* pag. 571. hoc tenore : *Cum nudiùs tertius meam de reformationis articulis dicerem sententiam , præfatus sum , etiam me valdè cupere , ut prisca illa Ecclesiastica restitueretur disciplina : sed cum his corruptissimis temporibus & moribus intelligam , non posse ea , quibus maximè opus est , protinus adhiberi remedia ; interim assentiri & probare ea , quæ nunc sunt decreta : non quod ea iudicem satis esse ad integram ægrotantis Reip. Christianæ curationem , sed quod sperem , his prius lenioribus fomentis adhibitis , cum graviora medicamenta pati potuerit Ecclesia , Pontifices Maximos ,*

& maximè sanctissimum Dominum nostrum Pium, pro sua insigni pietate & prudentia, diligenter curaturum, ut ea, quæ desunt, implens, & efficaciora inveniens remedia in usum veteribus jam diu abolitis revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum illorum Conciliorum, quæ quantum fieri poterit, observanda censeo, vel si expedire videbitur, frequentiori Conciliorum Œcumenicorum celebratione, morbum ab Ecclesia propulsans, eam suæ pristinae restituat sanitati. Hanc autem meam mentem & sententiam, tum meo, tum omnium Gallia Episcoporum nomine, ad Acta referri volo, & ut fiat, à Notariis peto & postulo. Multò provectiorem post Tridentinam Synodum apparituram fuisse Disciplinæ reformationem, nisi egregiè obtitissent Romanorum & Curialistarum, propriam suam & suorum reformationem toto studio declinantium, indefessa molimina, quæ omnem Patrum ardorem & constantiam fregerunt, ac per hoc effecerunt, ut graviora reformationis capita ad directionem & nutum Romanæ Curia identidem revocarentur, atque hac via sepelirentur, discimus, & hoc loco memoramus, non ex Scriptoribus Protestantibus, nec ex Paulo Sarpio, aut alio quocunque Romanæ Sedis osore, sed ex viro probo & candido, rerum in Tridentina Synodo gestarum gnaro atque oculato teste, Francisco de Vargas, Regis Hispaniæ in eodem Concilio Oratore, qui Parte I. Commentarii *Quis ordo deceat in Conciliis, & quænam ibidem sint Legatorum officia*, sic inter cætera fatetur: “ Sæpè
 „ disputatum fuit, an (in) Concilio se applicarent ad reformandos
 „ abusos ante dogmatum examinationem. Omne malum fatebantur è
 „ prava consuetudine invec̃ta originem trahere. Esse eundem fontem
 „ hæresum ajebant. Ac certè præbere hanc occasionem hæreticis,
 „ ut in dies insolentiores fiant, & audacia efferantur. Postquam
 „ igitur conventum, ut eodem tempore dogmata perlustrarent,
 „ ac de tollendis disquirerent erroribus, & ut *conjunctim* hæc duo
 „ pertractanda assumerentur, Legati idem se comprobare simularunt.
 „ Hinc ita ab initio de pravo Scripturæ Sacræ usu quædam allata.
 „ Sed ubi ad mores ac disciplinam pedem promoverunt, tam pauca
 „ gesta sunt, & quæ tot modis atque limitibus circumferri-

„ scripta, ut longè præstitisset, hoc quidquid erat suo loco
 „ fuisse relictum. Pudor non erat omnia Romæ iterum rescin-
 „ di, quod & in conspectu totius Orbis atque Concilii facere
 „ universi haud dubitarunt, quæ Tridenti erant determinata.
 „ Jucundum nempe videbatur, & vel maximè decorum, ani-
 „ mum nullo fractum timore præ se ferre; quando per Con-
 „ cilium decreta edebantur Curix Romanorum adversa. Nihil
 „ erat, cui diligentius Legati invigilarent, quam ubi Reforma-
 „ tionem, acriorem præsertim, sibi turbare licebat, & cura ideo
 „ præcipua fuit, Episcoporum consilia expiscari. Vide verò,
 „ qua ratione ad finem hunc aspiraverint. Primò quidem ver-
 „ bis haud obscurè indicabant, quam prompti essent ad labores
 „ pro reformatione, etiam gravissimos, subeundos; & in me-
 „ liorem horum probationem dixerunt, tempus jam denique
 „ salutem omnibus promittere. Postmodum ab Episcopis, Hi-
 „ spanis præcipuè, petierunt, ut secum annotationes commu-
 „ nicarent, quas abusus ipsi, & modo eisdem occurrendi
 „ substituisent; has enim instar regulæ ac instructionis sibi posse
 „ servire. Episcopi igitur, rem ita probè confectam rati, opti-
 „ ma fide tradiderunt observationes, & quæ animo volverent,
 „ haud ægrè aperuerunt. Sed hæc eorum sinceritas eò tandem
 „ profuit, ut Legatis de mente simul Episcoporum; & per
 „ quas dispersiti, provinciarum consiliis constaret; neque hæc
 „ quin confestim ad Curiam Romanam transmitterent, unquam
 „ defuere. Ac certè demùm innotuit, Legatos eodem tempo-
 „ re studio incubuisse contra propositiones, quarum expeditio
 „ imminebat. Erat qui Episcopis hæc retia præmonstrabat,
 „ quæ facilis omninò via esset incurere.

Fortè Var-
gas ipse.

„ Postquam mores Legatorum toti fuerunt ex fallaciis ac
 „ dissimulatione confuti, quamdiù Concilium inde ab initiis suis
 „ duravit, idem quoque judicandum de eo, quod tanta animi
 „ impotentia ac festinatione ad finem properaverint. Notum
 „ est orbi universo, quibus artibus instructi accesserint. *Brevi*
 „ sibi quodam providerant, quo à Pontifice potestatem nacti
 „ transferendi aliorum Concilii, quando & quæ ratione ipsis
 „ ido-

„ idoneum videretur Quemadmodum facta
 „ Curiaë Romanæ , quantum licet , continuo ferè studio Legati
 „ defendunt , contra autem loco suo pellunt Concilii dignitatem ,
 „ & quo Episcopi non aggrediantur , reformationi obfunt im-
 „ pedimentis : sic omnem quoquè ipsi evitant occasionem , ne
 „ mentionem injiciant in Conventu etiam rerum minimarum ,
 „ quæ forsitan istuc tendere videantur . E re potius esse vide-
 „ tur , ut excogitatis conditionibus ac mediis supprimant cau-
 „ sas , quasi esset quæstio de emptione & venditione ; aut à liti-
 „ bus animi , tanquam in foro agerent , donis atque promissis
 „ essent abstrahendi . Certum est , argumenta , à Legatis in
 „ partem utramque allata , originem à Spiritu Sancto non habuif-
 „ se ; tendebant enim omnia ad firmandos abusus
 „ Nec fecerunt unquam , quin semper consiliis optimo successu
 „ infervirent . Quæ à Concilio dimissa , nequidem remedium
 „ dicebant impofterum admitttere . Nec moratur eos , esse
 „ damnata ; hoc enim aulaë Romanæ sufficit , quod tranquilla
 „ jam diu utatur consuetudine , qua Canones solummodò eli-
 „ dat Penes quemque jam arbitrium esto , an ita
 „ conveniat celebrare Concilia , & num hoc verè abusus sit re-
 „ formare ? Ex eodem consilio , Curiaë Romanæ utilitatem quæ-
 „ rendi , profectum , quod tantas lites moverent legati , quibus
 „ in urbe Roma reformationem , si quæ futura esset , obtine-
 „ rent , non in ipso Concilio . Sed prout in eo capite successu
 „ non adeo felici depugnarunt , ita omnem quoque industriam
 „ suam in id contulerunt , ne fines potestatis suæ ultrà profer-
 „ ret Concilium , quam data ex aula Romana permissio requi-
 „ reret ; sed gratiam ipsis potius haberet , quod nec ulteriora in
 „ detrimentum suum ausi constituere . Præter hæc inventa , eò
 „ præcipuè directâ , ne Concilium se se extolleret , atque ne
 „ quisquam verbum ultrà faceret , quam liberet Legatis , pessim-
 „ us quoque mos emergebat , ubi jam suffragia colligenda :
 „ Erant inter Episcopos plerique stipendio à Pontifice con-
 „ ducti , imò eum solum in finem sustentati , ut vi-
 „ ces repugnantium , ubi de Reformatione agebatur , sibi su-
 „ merent

„ Adverte ergo animum ad univerſa , quæ in Con-
 „ cilio hoc Tridentino contigerunt . Contra Papam magis
 „ ejuſque Legatos diuicatum fuit, quo minus quod affectabat
 „ iſte , in univerſum Conventum imperium exerceret , quam
 „ malis obviam itum eſt, quibus graviffimis Eccleſia premeba-
 „ tur . Faxit Deus , ne majores hac ſua nequitia evadant ; nec
 „ enim aliud cogitant , quam omnes aſtutiæ artificiique modos
 „ intendere , quibus res irahant ad Pontificis libidinem . Ita
 „ quidem , ut nihil intereſſe videam , Romæ ne ſolus Papa cum
 „ ſuis delibereſſet , an Patres hac ratione congregaverit . Ut di-
 „ cam , quod res eſt , Romæ habetur Concilium , & quæ Pon-
 „ tificis ibidem præſcripſit , hic executioni mandantur . Quicquid
 „ in negotiis difficillimis conſtituitur , diu antè Pontifex juſſit
 „ una cum Cardinalibus ad ſeligendas res Concilii deſtinatis . Et
 „ verè dixerit quis , nos hic vivere non in Concilio , ſed in Epi-
 „ ſcoporum conventu &c. “ Hactenus Franciſcus de Vargas .
 Adde Ejuſdem , Petri de Malvenda , veterumque quorundam
 Hiſpaniæ Epiſcoporum de Concilio Trid. Epistoſas & Obſerva-
 tiones pag. 47. ſeqq. ed. an. 1704. Equidem Franciſcum Var-
 gam nonnulla durius perſtrinxiffe non abnuam ; nihilominus
 cum teſtè Paulo Manutio *Epistoſarum Lib. II. Epist. 1.* vir fuerit,
 qui pietate in Deum & ſanctitate vitæ parem fortasſe aliquem,
 ſuperiorem neminem habuerit , quique agnoſcente Pallavicino
Hiſt. Conc. Trid. Lib. XXI. cap. 11. n. 3. religionis ſtudium, ſua
 doctrina , ſuique Principis pietate nihil inferius , præ ſe fere-
 bat , quique inſuper ſcripto , non minus erudito quam pio , ad
 tuendam Pontificiam auctoritatem edito , ſuam fidem Pio IV.
 Papæ probavit : ſic de ſubſtantia eorum , quæ memorat , nimirum
 de Romanæ Curie & Miniſtrorum ejus indefeſſo labore
 alienandi Patres ab omni eo , quod ad reformationem aulae Pa-
 palis , & quæ inde dependent , pertinere , aut hanc promovere
 potuiſſet , eo minus dubitari debet , quo facilius foret hæc Cu-
 rialistarum ſtudia vel ex ipſo Pallavicino demonſtrare . Manſit
 itaque ex præallegata reſervatione & voto Cardinalis Lotharingi
 & Eccleſiæ Gallicanæ , imò verius Univerſæ , ſecuturæ poſt
 Tridentinam Synodo haud parca meſſis reformationum in Di-

disciplinariibus ad mentem Ecclesiæ & sensum genuinorum Canonum . In *disciplinariibus* inquam ; non in rebus *fidei* ; circa quas nec eadem transversa studia vigeant , neque ea , quæ in illis , commoda & humani fines intendebantur , aut agentibus proponi poterant .

(1) Vix potest plenariorum Conciliorum utilitas & necessitas melius intelligi , quam ex oppositione facta per Eusebium in Vita Constantini inter Imperatores Licinium & Constantinum : De illo tanquam persecutore Ecclesiæ refert. Lib. I. cap. 51. *Lege lata præcepit, ne Episcopi uspiam inter se de ulla re conferrent, neve ulli eorum in alterius Ecclesiam ventitare liceret, & Synodos ac Concilia de communibus negotiis habere* . Addit deinde Eusebius : *Si præcepto paruisent, Ecclesiasticas leges convelli oportebat* . **NEQUE ENIM MAJORIS MOMENTI CONTROVERSIÆ ALITER QUAM PER SYNODOS COMPONI POSSUNT** . Aliâ planè ratione agebat Constantinus eodem teste Eusebio cit. cap. 51. *Nam is Sacerdotes Dei, pacis & concordia mutua causa, in unum convocabat* . Repræsentat eum Eusebius cap. 44. tanquam Principem decoris & unionis in Ecclesia servandæ pro officio studiosum : *Ecclesiæ Dei, ait, præcipuè curam gerens, cum PER DIVERSAS PROVINCIAS quidam inter se dissentirent, ipse velut communis omnium Episcopus à Deo constitutus, Ministrorum Dei Concilia congregavit* . Produunt manifestè verba Eusebii, ei non esse sermonem de *particularibus* seu minoribus Conciliis . Utitur insuper Eusebius loquela & sensu non privato, sed publico, & suo ævo communi . Viderint itaque illi, qui, quantum ad convocacionem Conciliorum attinet, *Licinium* magis sequuntur, quam *Constantinum*, & per hoc saltem ansam dant, ut interim Disciplina Ecclesiastica corrumpatur, nec Ecclesiarum dissensiones circa res fidei in tempore tollantur .

(2) Ad probandum quod , & quanta reformatione Romana Curia ante Concilium Tridentinum indiguerit , non indigemus alio documento , quam Adriani VI. Pontificis Instru-

structione datâ Cheregato ejus Legato anno 1523. ad Norimbergensia Comitata misso apud Goldastum *Constit. Imp. Tomo uno pag. 450. seqq.*, in qua hæc inter reliqua: *Scimus, in hac Sancta Sede aliquot jam annis multa abominanda fuisse; abusus in Spiritualibus, excessus in Mandatis, & omnia denique in perversum mutata. Nec mirum, si ægritudo à Capite in membra, à Summis Pontificibus in alios inferiores Prælatos, descenderit. Omnes nos, id est, Prælati & Ecclesiastici, declinavimus, unusquisque in vias suas, nec fuit jam diu, qui faceret bonum, non fuit usque ad unum. Quam ob rem necesse est, ut omnes demus gloriam Deo, & humiliemus animas nostras ei: videatque unusquisque nostrum, unde ceciderit: & se potius quilibet judicet, quam à Deo in virga furoris sui judicari velit. Quâ in re, quod ad nos attinet, polliceberis, nos omnem operam adhibituros, ut primum Curia hæc, unde fortè omne hoc malum processit, reformetur: ut sicut inde corruptio in omnes inferiores emanavit, ita etiam ab eadem sanitas & reformatio omnium emanet. Ad quod procurandum nos tantò arctius obligatos reputamus, quantò universum mundum hujusmodi reformationem avidius desiderare videmus. Quam sincera fuit hujus Pontificis declaratio, tam ferâ videtur fuisse ejusdem de reformanda sua Curia intentio; sed quod non ita post mortem sublati Adrianus præstare non potuit, successor ejus fortè novit, inquit vir integerrimus Claudius Espenceus *Operum suorum pag. 430. edit. Paris. an. 1690.**

- (3) Si hæc comparentur cum protestatione & reservatione Cardinalis Lotharingæ, & cum relatione Francisci de Vargas, haud difficulter fides adhibebitur Edmundo Richério in *Hist. Conciliorum Lib. IV. P. I. cap. 2. §. 1. scribenti: Quanquam Curia Romana à Synodi Constantiensis temporibus toto conatu certavit, ut studium nationum Christianarum de necessitate Ecclesiæ reformandæ obsolesceret: tamen nunquam voti sui compos sic effici potuit, quin semper viri boni & pii, disciplinæ Ecclesiasticæ atque bonorum morum ruinam uberrimè desferent, ac necessitatem emendandæ*
in

in melius Ecclesiæ demonstrarent . Quænam autem sint illa à viris piis adeo desiderata , necdum tamen obtenta , Catholicæ Reformationis Capita , §. sequenti demonstrabimus .

- [4] Nolim hic prætermitteri , quæ Gerardus Landrianus Laudensis Episcopus , à Patribus Concilii Basileensis ad Henricum Angliæ Regem missus , de necessitate habendæ Synodi Anglis exposuit apud Raynaldum *Continuat. Annal. Eccles. ad an. 1432. n. 7.* nempe . “ Quidquid hæresum ,
 „ quidquid bellorum , quidquid discordiarum , calamita-
 „ tatum , quibus miserè nimium nunc populus Chri-
 „ stianus premitur , omnia inquam per intermissionem
 „ Conciliorum exorta sunt . Atque olim sancti Pa-
 „ tres , ubi quidquam parum honestè , parum verecundè ,
 „ parum moderatè fieri conspiciebant , Concilia statim
 „ nullo intervallo facto cogebant in unum ; neque mörbos
 „ per negligentiam , aut desidiam excrescere sinebant , nul-
 „ lo sanè alio sanctiori instituto aut documento utilius
 „ communi omnium salutem , atque posteritati suæ consu-
 „ lere posse putantes . Nos igitur tantorum patrum so-
 „ boles , sedendo , stantes , & otiosi aspicere poterimus
 „ tam exitiosa , & indies magis excrescentia mala gentis
 „ nostræ? &c. “ Quod (ut plura specialia hic præ-
 „ termittam) irrumpens ille reservationum beneficialium
 „ abusus , successivè auctus , & tandem ad summum perdu-
 „ ctus fuerit , omissioni generalium Conciliorum adscribit
 Cancellarius Gerson , cujus verba damus *c. VII. §. 4. n. 8.*

- (5) De necessitate frequentium Conciliorum Generalium pro emendando Statu Ecclesiastico disserens Andreas Episcopus Magorensis Hispanus , egregius in Concilio Constantiensi Orator , Tractatu , quem inscripsit *Gubernaculum Conciliorum* , Part. III. in Actis Concilii Constantien. Tom. IV. Part. 4. pag. 170. in hæc verba erupit : “ Non propter
 „ hoc , quod magnas & caudatas habemus cappas , non
 „ propter hoc , quod baculos pastorales in manibus , &
 mi-

„ mitras habemus in capitibus, & sacris induimur vesti-
 „ bus, ac indulgentias & peccatorum absolutiones aliis &
 „ non nobis damus, sumus sancti: sed si voluntatem fa-
 „ cimus Jesu Christi, sumus ejus fratres, vel Prælati
 „ vel Episcopi, ac Clerici, justissimi, boni & rectissi-
 „ mi Sed quia tales non sumus, nec volunta-
 „ tem Domini facimus, nec bene vivimus, nec de pecca-
 „ tis nostris pœnitentiam facimus, nec ad Deum in toto
 „ corde convertimur, ideo sunt necessaria Concilia gene-
 „ ralia, in quibus, si salvi esse cupimus, si voluntatem Dei
 „ Jesu facere volumus, inveniemus opera voluntatis di-
 „ vinæ, regulas Legis Evangelicæ, normas, statuta & re-
 „ gulas, officiorum nostrorum, & totius vitæ nostræ,
 „ extirpationem cujuscunque criminis & culpæ, introdu-
 „ ctionem cujuscunque virtutis moralis & Theologicæ,
 „ protectionem Christianitatis & fidei Catholicæ, extin-
 „ ctionem sectæ hæreticæ & adhæSIONIS schismaticæ, re-
 „ conciliationem & pacem totius plebis Christianæ, recti-
 „ tudinem & æquitatem judicii & justitiæ, reformationem,
 „ correctionem & emendationem Ecclesiæ Catholicæ. Hæc
 „ & infinita alia bona & sancta opera inveniuntur in sacris
 „ generalibus Conciliis, per quæ reputatur tota universa-
 „ lis Ecclesia sancta & immaculata, in qua non est pecca-
 „ tum, nec culpa, nec ruga, nec macula, luce divina per-
 „ fusa, quæ sanctitatem unius cubiculi, scilicet Jesu Chri-
 „ sti, cujus est sponsa, casto pudore custodit, ut ponitur
 „ XXIV. *Quæst. 1. cap. Loquitur* .

(6) Prosequitur deinde Andreas pag. 172. “ Papa cum suis
 „ Officialibus & Cardinalibus sibi assistentibus in Romana
 „ Curia existentibus, majori movetur ratione, quod nun-
 „ quam vellet celebrari seu convocare, aut convocari seu
 „ celebrari facere Concilia generalia. Quia dubitant col-
 „ lationem seu revocationem pensionum & Commenda-
 „ rum, pluralitatem dignitatum & beneficiorum ac officio-
 „ rum, usurpationem reservationum Episcopatum, di-
 „ gnitatum, monasteriorum, & aliorum quorumcunque
 B b b bene-

„ beneficiorum , absolutionem peccatorum & excommu-
 „ nicationum , legitimationem bastardorum , & dispensa-
 „ tionem in gradibus consanguineorum , & consimilium
 „ reservationem , quæ sunt factæ per Ecclesiam Romanam
 „ & Curiam contra jura scripta & authentica , in libris
 „ Decretalium & Decretorum sanctorum Patrum posita ,
 „ quod talia & similia limitentur & reducantur ad jura scri-
 „ pta ante tempus Bonifacii Papæ VIII. Et quod colla-
 „ tiones beneficiorum , Episcopatum , dignitatum ac mo-
 „ nasteriorum ; & electiones & confirmationes ipsorum
 „ devolvantur ad Ordinarios , juxta tempora aliorum Pon-
 „ tificum Romanorum . Et quia , ut dictum est , vident
 „ adversus se Statuta generalium Conciliorum in prædi-
 „ ctis & similibus , ideo abhorrent generalia Concilia ,
 „ nec volunt ea esse aut fore in militanti Ecclesia .

§. XIII.

*Referuntur singularim abusus Ecclesiastici, inde à Constan-
 tiensi Concilio à viris piis & integris Nationibus publi-
 cè incusati, per Tridentinum non sublati.*

Sed eamus in singula , & videamus , in quibus capitibus inde à Concilii Constantiensis & Basileensis temporibus viri boni & pii , quin & integræ Nationes , lapsum *Canonice disciplinæ* , relativè ad Curiam Romanam , incusaverint , reformationemque optaverint , imò efflagitaverint , absque quod ea vel in Concilio Tridentino decreta , aut aliunde hætenus obtenta fuerit ; quæ proinde alterius Concilii manum , vel aliud quodcunque legale medium adhuc desiderat , idque eo efficacius promptiusque , quò majus est scandalum , quod iisdem abusibus , qui nullo temporis lapsu justificari possunt , causatur tam Catholicis , quàm A catholicis ; qui posteriores dicunt schisma esse in Ecclesia , non ipsorum voluntate , sed illorum facto , qui , ne vetus sanaque disciplina omnibus Ecclesiis restituatur , totis viribus obsistunt . Qua in re num illi rectè ratiocinentur ego quidem

nec

nec asseveravero, nec credidero; illud nihilominus post Adrianum Papam VI. jam laudatum, post Claudium Espencæum, & post Auctorem Consultationis de Capitibus reformationis jussu Ferdinandi I. Imp. editæ mox recensendos, asserere non vereor, primariam causam immanium defectionum Sæculo XVI. à Catholica religione factarum fuisse, & obstaculum recunionis modò esse palpabiles illos abusus Pontificiæ auctoritatis, quos ex probatissimis Scriptoribus ejusdem Sæculi XVI. jam referemus, quosque in hunc usque diem perdurare, nemo harum rerum prudens negaverit. Scio, quid ad hæc reponant Romani illud nimirum, quòd Cardinalis Pallavicinus Hist. Concil. Trid. Lib. II. cap. 7. n. 14. ad *Gravamina Centum* à Natione Germanica anno 1523. Adriano PP. VI. pro emendatione proposita, de quibus mox; scilicet: *His omnibus postulatis si indulgisset Pontifex, ejus auctoritas deserta jacuisset, & dum recuperandis laicis, & reconciliandis hæreticis studeret, obsequentium sibi Germanorum Antistitum jacturam fecisset*. Ergo tanti valet auctoritas Papæ, non quidem genuina illa, & jure Divino obtenta (de hac enim minuenda in illis Gravaminibus, & recensu abusuuum, quem hic instituiimus, nullatenus agitur) sed quomodocunque parata, ut potius Laici in perditionem euntes dimittendi, & Hæretici Ecclesiæ non essent reconciliandi, quam pacis amore (ne dicam alio jure vel titulo) quidquam remittendum ab acquisita illa potestate, atque hanc exercendi ratione, utcunque populis gravi, & non conformi antiquis Canonibus, sub quibus Ecclesia magis floruit, & sua pace gavisa est.

[1] Querelas à Clero Nationis Germanicæ adversus gravamina & infractiones Concordatorum in dieta Confluentina anno 1479. propositas exhibet Leibnitz Cod. Juris Gent. Diplom. Part. I. pag. 439. In his occurrunt sequentia: (a) §. 1. *Concordata nationis prædictæ per pactum cum S. Sede Apostolica non sine legitima causa inita, & gravibus dietæ nationis laboribus obtenta, plurimum infringuntur & violantur.* (b) §. 15. *Summus Pontifex interdum sæpius derogat statutis & consuetudinibus Ecclesiarum, de Nobilibus*

& legitimis dumtaxat recipiendis, & aliis diversis statutis, per quæ statuta Ecclesie conservantur in suo esse, & hoc sine legitima causa. (c) §. 23. Insuper Fratres Mendicantium obtinuerunt, & indies obtinere nituntur diversa enormia, ac juri communi contraria privilegia exorbitantia, de obtinendis beneficiis etiam majoribus, & de regendo Ecclesias parochiales, ac alias curatas; & de ministrando simpliciter ecclesiastica sacramenta, in præjudicium libertatis sæcularium Clericorum, & reſſorum parochialium Ecclesiarum, etiam in præjudicium sæcularium Ecclesiasticorum. (d) §. 24. Item impetrantur à S. Sede Apostolica exorbitantia privilegia exemptionis à jurisdictione Ordinarii & aliorum Prælatorum contra eorum præscriptam consuetudinem, in offensam & jacturam Cleri sæcularis. Postremum hoc repetitur in Gravaminibus Centum Norimbergensibus anni 1523. Art. 13.

- (2) In Epistola Jacobi Regii ad Maximilianum Imp. adhortatoria, ut abolitionem Gravaminum nationis Germanicæ apud Pontificem urgeret, de anno 1507. apud Freherum Script. Rer. Germ. Tom. II. pag. 377. Sed & hoc, ait, Deo gratissimum, animabus salutiferum, tuæ autem Majestati imprimis honorificum visum est, si à sacrosancta Sede Apostolica de quorundam abusibus erudienda, inviolabili lege impetrares, ne deinceps quicumque vel natali obscurus, vel omnium bonarum literarum indoctissimus, contra divinam naturalemque legem, contra sacratissimos Canones, duo aut tria sacerdotia sub uno tecto, tres aut quatuor præbendas aut canonicatus in diversis Collegiis, inter eadem Romani Imperii mœnia sitis, totidemque pingues parochias, quælibet dispensatione, ne dicam dissipatione, à summis Pontificibus esset consecuturus; eum tot canonicatum, aut ecclesiarum parochialium quælibet alterius aut utriusque Juris Sacræve pagine Licentiatum, imò Doctorem, honesto Statu nutrire posset, adeo ut singuli singulis essent contenti.

- [3] In decem Gravaminibus Germanicæ nationis, & S. R. I. cum remediis & avifamentis ad Cæsaream Majestatem an.

an. 1510. apud Freherum cit. Tom. II. pag. 373. (a) §. 1. Quod ad servandas bullas, pacta, privilegia & literas ab antecessoribus absque omni derogatione concessas, successores Pontifices teneri se non arbitrantur: imò per crebras dispensationes, suspensiones, revocationes, ad cujuscunque, etiam vilis, personæ instantiam contraveniunt. (b) §. 2. Quod annatæ absque dilatione & sine misericordia, etiam Episcopis intra paucos annos mortuis, exiguntur. Interdum plus, quam debeat, extorquetur, propter nova officia & novos familiares. Exemplum de Moguntinensi & Argentinenſi Ecclesiis. In Epistola Caroli V. Imp. ad Adrianum VI. Papam de an. 1522. apud Goldastum Const. Imp. Tomo uno p. 447. dicitur, Annatas, quas novi Antistites Rom. Pontifici solvere consueverunt, ab origine ea maximè ratione concessas esse, ut hujusmodi pecuniis Christi fidei hostes arcerentur. Idem repetitur in Gravaminibus C. Norimbergensibus Art. 27. (c) §. 10. Causæ, quæ in Germania, in quâ etiam docti & justii iudices sunt, terminari poterant, ad tribunalia Romana indistinctè trahuntur; quod S. Bernardus ad Eugenium Papam scribens, valde improbare videtur. In Friderici III. Imp. Avisamentis, quæ tempore Concilii Basileensis à Statibus Imperii Moguntia in publico conventu fuere deliberata, de hac materia sequens proponitur Capitulum XII. Item quod in partibus nostræ nationis, quæ ultra quatuor diastas à Curia distant, omnes causæ, Majoribus, nec non Electionum Ecclesiarum Sedi Apostolicæ immediate subjectarum exceptis, in partibus terminentur.

- (4) Decem illis Gravaminibus subjuncta sunt quædam remedia Imperatori Maximiliano simul præsentata. In his [a] §. 1. Si Cæsareæ Majestati consultum visum fuerit, proponatur summo Pontifici & sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ, quod grave, imò intolerabile sit nationi Germanicæ, amodò tantas expensas & molestias pati, tantas pro confirmatione Archiepiscoporum & Episcoporum inferre annatas, præsertim quæ in Episcopatibus quibusdam successu temporis auctæ, in quibusdam duplicatæ esse dicuntur. (b) §. 2. Nam Sedes Moguntina, ut dicitur, olim solum dedit decem millia florenorum

norum . Quæ cum quidam illic electus dare renueret , sic-
 que usque ad mortem suam persisteret , electus post eum , con-
 firmationis cupidus , se opponere timuit Sedi Apostolica , of-
 ferens antiquam summam , puta decem millium florenorum :
 Is nec confirmationem impetrare potuit , nisi & reliqua de-
 cem millia simul redderet , quæ adhuc extabant , à suo præ-
 decessore nondum persoluta . (c) §. 3. Sicque cogebatur da-
 re viginti millia florenorum , quæ tum indubiò in registrum
 Camera signata sunt , & usque ad nostram ætatem à singulis
 Archiepiscopis exacta : & nedum viginti millia , sed & vi-
 ginti quinque propter nova officia , & novos Pontificum fa-
 miliares . Tandem excrevit summa usque ad viginti septem
 millia , quæ Archiepiscopus Jacobus cogebatur nuper persol-
 vere . (d) §. 8. Mitius ergo summus Pontifex , velut pius
 pater , filiorum suorum amator , & fidelis ac prudens Pastor ,
 cum filiis suis Germanicæ nationis agat , ne propediem vel in
 universos Christi Sacerdotes persecutio suboriat , vel instar
 Bohemorum plerique ab Ecclesia deficiant Romana . Huic
 Consilio addictum insuper exhibitum sequentis Rubri : Re-
 medium pro Civitatibus Imperii animarum salute . In eo
 §. 1. Si sollicitante Cæsarea Majestate , à Sede Apostolica
 impetraretur , quod Uriel Archiepiscopus Moguntinensis im-
 petravit , ne quis deinceps in Civitatibus Imperii simul possit
 habere Canonicatus aut Vicarias in diversis ejusdem Civitatis
 ecclesiis , sed ut singulæ in singulas distributiones deservirent ;
 tum minuerentur lites , Respublica magis sentiret commo-
 dum , plures Docti , Imperio & fidei utiles , promoveri pos-
 sent , plures Missæ legerentur , & omnis divinus cultus ala-
 crius & laudabilius perageretur . Sicut de Basilea & Spira
 exemplum adduci posset ; in utraque enim Civitate nullus
 simul in diversis Ecclesiis plures Canonicatus aut Vicariis
 ex sanctissima consuetudine possidere potest ; ideoque utrobique
 religio & divinus cultus egregiè floret . Idem inconveniens
 etiam in Concilio Constantienti allegatum fuit à Petro de
 Alliaco Cardinali Cameracensi in *Monitis de Necessitate re-
 formationis Ecclesiæ in Capite & in membris cap. XIX.* ubi
 „ infinitæ dispensationes etiam mirabiles , & sine cujuscun-
 que

„ que ordine atque justificatione ad obtinendum beneficia
 „ incompatibilia , non habito respectu ad personas , qui-
 „ bus concederentur , hæctenus emanarunt , cedentes evi-
 „ denter in divini cultus diminutionem , & animarum pe-
 „ riculosissimum detrimentum . Et propterea oportet
 „ etiam removeere istas abusivas , indiscretas gratias & di-
 „ spensationes , verius dissipationes , quæ ambitionem plu-
 „ rimum augment ; cultum divinum minuunt , & anima-
 „ rum pericula etiam indubitanter adducunt . “ Dicunt ,
 usum in Germania obtinere , quod unus plures possit habere
 præbendas . Sed vel hinc dispicitur , hunc usum , seu ma-
 gis abusum , fundamentum habere in reprobatis dispensa-
 tionibus super pluralitate beneficiorum , sine Canonica
 causa concedi solitis . Post hæc sequuntur *Avisamenta ad*
Cæsaream Majestatem , quorum §. 4. monetur : *Provideat*
etiam Cæsarea Majestas , ne Fratres Mendicantes contra ipsa
prædicent , qui Sedi Apostolicæ libenter deserunt , timentes
perdere privilegia sua , utinam Christo & Naturæ innixa :
quamvis justissimam causam dudum habuissent , contra tan-
tam avaritiam tantosque abusus prædicandi .

- (5) In Maximiliani I. edicto anni 1510. de abolendis quibus-
 dam Germanorum Gravaminibus apud Freherum cit.
 Tom. II. pag. 378. inter alia dicitur (a) *Manifestissimè ex-*
perti sumus , & in dies experimur , ex ineffabili atque à nullo di-
spensabili quorundam avaritia provenire , qui in beneficiis asse-
quendis nullum finem constituunt : per quorum absentiam (cum
in uno solo personaliter resideant , & distributiones deserviant)
divinus cultus diminuitur , ultimæ benefactorum voluntates cas-
santur , defunctorum animæ tardius ex igne purgatorio eripiuntur ,
ædificia labunt , ecclesiæ deseruntur , ecclesiastica libertas lædi-
tur , litteræ & monumenta perduntur , hospitalitas & eleemosinæ
minorantur , patrimonia parentum & nervi rerum publicarum
ex crebris hujusmodi avarorum collivigationibus evanescent : Cler-
ici pro doctrina sua & virtute beneficiis digni , suaque pruden-
tia ecclesiis in temporalibus & spiritualibus utiles , à præbendis
*repelluntur , impediuntur , indignè vexantur , injustè eis lit-
 ven-*

ventur, scandala laicis præbentur, ipsorum odium & murmur in reliquos honestos Sacerdotes excitatur atque augetur. Eas ob causas, prosequitur Imperator (b) ex officio Cæsareæ Majestatis, ex amore incrementi cultus divini, ex zelo Reipublicæ, hortamur & requirimus, ne quis à modò in una nostrarum, nostri-que Romani Imperii civitate Canoniatum aut Vicariam possidens, in altera ejusdem civitatis ecclesia aliam præbendam occupet, nisi primam infra spatium anni in personam idoneam ac Ecclesiæ utilem sit dimissurus: neque alium in beneficiis assequendis per injustas lites aut ambages indignè vexet aut circumveniat (c) Nec exiles præbendas, potissimum vero curatas ecclesias, pensionibus gravet sub pena criminis læsæ Majestatis, & gravissimæ nostræ offensæ. Sic sanxit potestas Sæcularis conformiter ad Sacros Canones: quando ex altera parte auctoritas Ecclesiastica adversus sanctissimorum Canonum dispositionem indifferenter pergit dispensare.

- (6) Circa idem tempus Paulus Langius Monachus in Ziticensi Chronico apud Pistorium Rer. Germ. Tom I. ad annum 1513. ait: (a) Amore quidem auri & nunc Romæ cuncta venalia sunt Præbendarum pluralitas in infinitum conceditur Annatæ, sive medii fructus, absque ulla dilatione temporis exiguntur. Quinimò ipsæ annatæ, in quas tempore Calixti PP. III. ad quatuor Principes consenserunt annos, non modo adhuc durant, sed & indies magis crescunt, duriusque premunt & opprimunt. Ex deinde (b) Pro palliorum Archiepiscopatum redemptione ingens pecunia in damnum Ecclesiarum, contra sanctionem Leonis PP. II., imò contra sacri Basileensis Concilii decretum, pro usu pallii, aliorumve officiorum confirmatione & impetratione nihil persolvendum statuentis, exigitur & extorquetur Nam nostra ætate Archipræsules pecuniam, quam pro pallio seu etiam confirmatione obtinenda Romam mittere coguntur immediatè, quatenus ipsi indemnes maneant, & thesauros suos non minuant; æquivalentem, imò multò ampliorem sub nomine subsidii extorquent pecuniam, quemadmodum nuper in Archiepiscopatu Magdeburgensi contigisse, haud absque querela pauperum, probè dolor, audivimus.

(c)

[c] Per prædicta itaque & similia, quæ ex Romana Curia manant, gravamina, per orbem Christianum ruinæ, destructiones, & ærumnæ oriuntur. Nec mirum, cum ipsa Germaniæ suprema & principalis, quondamque potissima, Moguntinensis Archiepiscopalis Ecclesia, ob eas res causasque maximis & permultis onerata sit debitis, & vehementer exhausta. Omnia hæc recensita gravamina Status Imperii anno 1523 in Comitibus Norimbergenfibus repetierunt, eique in suis ita dictis Gravaminibus Centum alia addiderunt, in quorum Epilogo ita demum perorando, & ad Pontificem supplicando, concludunt: *Quod si enumerata onera atque gravamina in præstituto tempore, non etiam ocyus, ex oculis mortalium sublata atque abolita & abrogata fuerint (id quod Imperii Romani Status laici futurum minimè suspicantur, auguranturve) tum sanctitatem Pontificiam latere nolunt, prædicta urgentissima atque intolerabilia penitusque non ferenda onera diutius eos neque perferre velle, neque tolerare posse: sed rei ipsius iniquitate & necessitate huc eos adigi, cogi atque compelli, pro eorum captu ac industria, de aliis commodioribus fortè viis & mediis cogitandi, vestigandi, ac consultandi, quibus tandem modis, quâ arte, qua denique solertiâ, onerum atque gravaminum supra memoratorum exonerari, liberari, ac tandem in pristinam immunitatem & libertatem afferri, atque vindicari possint. Quemadmodum omnia hæc, priusquam Sanctitatis Pontificiæ Orator & Legatus (Cheregatus) à Norimberga solvisset, eidem per modum responsi hinc legantis Sanctitatis referenda, ad longum sunt exposita, atque enumerata.*

- (7) Sed videamus, quid Itali & Romani, ipsique Pontificis Ministri, de abusibus in Curia vigentibus sentiant. In Consilio de emendanda Ecclesia anno 1536. jussu Pauli III. PP. à delectis Cardinalibus & Prælatibus conscripto, eidemque Pontifici reverenter oblato, observantur sequentia: (*) *Non putemus nobis licere dispensare in Legibus ecclesiasticis, nisi urgenti de causa & necessaria; nulla namque*

perniciosior consuetudo, quam legum inobservantia. (b) Non licere Pontifici & Christi Vicario in usu potestatis clavium, potestatis inquit à Christo ei collatæ, lucrum aliquod captare. Hoc etenim est Christi mandatum: *Gratis accepistis, gratis date.* Dein, post plura: *Diximus, Beatissime Pater, non licere aliquo pacto in usu clavium aliquid lucri utenti comparari.* Hoc non tantum ad Sanctitatem tuam pertinet, sed ad omnes, qui sunt participes hujus potestatis: ideo à Legatis & Nuntiis vellemus idem servari. Nam sicut usus, qui nunc invaluit, dedecorat hanc Sedem, & conturbat populum, ita si fieret è contra, maximum decus huic Sedi compararetur, & edificaretur mirificè populus. (c) Pensiones dari Clericis divitibus, qui commodè & honestè vivere queunt ex redditibus, quos habent, magnus certè abusus, tollendus utique. (d) Alius præterea inventus est dolus, cum scilicet Coadjutores dantur Episcopis petentibus, minus idonei, quàm ipsi sint, ita ut, nisi quispiam claudere oculos voluerit, liquidò videat, heredem eâ ratione institui. (e) Abusus alius est eâlem calliditate inventus: nam quædam beneficia incompatibilia Jure sunt & appellantur; quâ ipsâ vi nonnisi majores nostri admonere nos voluerunt, non deberi ea uni conferri. Nunc in his dispensatur, non tantum duobus, sed pluribus. (f) Abusus magnus & minimè tolerandus, quo universus populus Christianus scandalizatur, est in impedimentis, quæ inferuntur Episcopis in gubernatione suarum ovium, maxime in puniendis sceleribus & corrigendis. Nam primò multis viis eximunt se mali homines, præsertim Clerici, à jurisdictione sui Ordinarii. Deinde, si non sint exempti, confugiunt statim ad Pœnitentiariam, vel ad Datariam, ubi confestim inveniunt viam impunitati, & quod pejus est, ob pecuniam præstitam. (g) Abusus in dispensatione in Nuptiis inter consanguineos seu affines. Certè in secundo gradu non putamus faciendam esse, nisi ob publicam causam gravem. In aliis verò gradibus, non nisi ob causam honestam, & absque pecuniâ, ut jam diximus, nisi jam prius conjuncti essent; ubi liceret pro absolutiōe à peccato, jam perpetrato, imponi multa pecuniaria post absolutionem, & deputari ad pios usus. Nam sicut, ubi non est peccatum, in usu clavium nihil exigi potest pecunia: ita ubi

ubi absolutio petitur à peccato, imponi multa pecuniaria potest, & deputari ad pios usus. (h) Nec indulgentiæ item dandæ essent, nisi semel in anno, in unaquaque insignium Civitatum.

[8] In Conventu Episcoporum Galliæ apud Melodunum, anno 1548. habito, de jure, quod sibi assererent Romani Pontifices in Provinciâ & Britanniam Gallicam, apud Baluzium Miscellaneorum Tom. VII. pag. 105. seqq. Episcopi ex mandato Regis congregati deliberaverunt & aviserunt.: (a) *Quas Pontifex maximus reservationes in Provinciam & Britanniam Gallicam vendicat, quas Cancellaria regulas, quas regressiones, quæ beneficia & expectationum & præventionum, quas mandatorum providendi formulas, revocat, deinde pensiones assignatas, & edita censuræ Apostolicæ, interdita, devolutiones, rejectiones, causarum vendicationes, simplices signaturas, aut sine plumbo diplomata, cæteraque cujusmodi sunt, ad Scripturarum normam & Canonum exigantur.* (b) *Pontificum decreta, si decretis antiquorum Patrum repugnarent, aut Evangelicis præceptis, irrita sint ipsis Canonibus; ita nihil immutari sine ratione queat, hoc est nihil planè, quod rectum sit & æquum, nihil alienum aut contrarium induci. Id quoque obtineri præter cæteros interest ipsius Summi; quia signatum est velut consignatum officium est tuendæ religionis, non modò instituendæ.* (c) *Reservationes in Provinciam & Britanniam, quas commemorat, quo tandem pacto aut possumus accipere, aut cum veterum sanctitate Canonum atque Religione congruant, quæ videri queant sæpe numero à præceptione Christi discr. pare. Quid enim discrepare, cum Christi documento confes es alium mei gregis designari procuratorem, ne inconsulto Pontifice, meæ procuratoris particula, & in hac re mihi summæ potestatis auctoritatem objici, præsertim si nihil est, quod in me reprehendatur.* (d) *Suspiciamus beatissimi Patris nostri non minus quam Petri sublimem illam dignitatem, ut illius tamen vestigiis insistamus, in quibus præterquam quod nihil est simile præventionum, nihil expectationum, nihil reservationum mandatorum, regressuum, regularum Cancellariæ. Singulatim hæc si discutiantur, vix cum ullo antiqui-*

tatis aut more aut jure conveniunt , cum evangelicis institutis ne vix quidem , in quibus libera est omnium recta Ecclesiæ administratio Hujusmodi amplificata jura habita sunt invidiosa & velut subcontumeliosa . (e) Coadjutoria illæ operæ quoniam nisi aut in mente captis , aut justa quavis alia de causa minùs aptis ad fungendum munus ? Cujus rei singulorum sit Episcoporum in sua cujusque procuratione cautio. Quorum negligentia tamen & culpæ tum judicem tum vindicem & procuratorem non negamus esse debere summum Pontificem , præsertim si hoc malum ab ejusdem ordinis Principibus , qui propiùs aderant , contemnitur . (f) Demum : Pensiones verò illas haud dubiè constat longè ab antiquorum disciplinâ & moribus aberrasse , & abhorrent præterea à Canonum institutione ; quæ tamen eò sunt receptæ à nobis , ut componerentur lites , & ne fortè resignans inopia premeretur impostherum .

- (9) In Consultatione de Capitibus reformationis in Tridentina Synodo propositis ac proponendis , jussu Ferdinandi I. Imp. institurâ , apud Schelhornium Amœnit. Hist. Eccles. & Literar. Tom. I. pag. 490. seq. ponderantur sequentia : (a) §. 3. *Tametsi Romanus Pontifex maximam habeat dispensandi potestatem , præsertim in his , quæ juris positivi sunt , tamen animadversum est , quòd nonnunquam ex Urbe dispensationes ad exterarum nationes adferantur , quæ plenæ publici scandali sunt , quæque auctoritatem Apostolicæ Sedis non minuunt tantùm , sed dedecorant etiam , efficiuntque tandem , ut omnes aliæ dispensationes , etiam legitime factæ , vilescant atque contemnantur .* Piè itaque Papa Pius Sanctissimus D. N. cæterique reverendissimi Patres in hoc Concilio congregati diligenter provideant , ut scandalum hoc ex Ecclesia submoveatur , neque in posterum aliquid tale dispensetur , quod aut ipsos sacros Canones sua penitus auctoritate orbare , aut offendiculosam aliquam abusionem , ea ista dispensandi potestate indignam , præ se ferre videri posset . (b) §. 4. *Eadem est ratio de exemptionibus ,* contra
jura

jura communia passim concessis , ut scilicet auctoritate Concilii revocentur , omnesque Basilicæ & Monasteria utriusque sexus , sub illius Episcopi potestate consistant , in cujus territorio vel diœcesi posita sunt , ut sacri disponunt Canones . (c) §. 5. Etsi in superiore Tridentina Synodo saluberrimæ sanctiones promulgatæ sint , de abroganda pluralitate dignitatum & beneficiorum ecclesiasticorum , de personali residentia , de incorporationibus , ac congruarum partium assignatione , & id genus aliis : videmus tamen ejusmodi statuta hætenus suum non sortiri effectum , sed planè negligi , prorsusque contrarium fieri . Videmus enim etiam nunc non unum beneficium conferri , sicut decretum fuit , sed à singulis etiam plures Episcopatus , plures Prælaturas , plures Canonicatus , plura denique curata beneficia , si non directè , per indirectum tamen , malis quibusque artibus impunè impetrari & teneri Quamobrem sacri Concilii fuerit , primùm , ut antiqui Canones seriò renoventur , qui jubent singulis singula beneficia conferri ; & hæc quidem non nisi idoneis personis Provideant itaque diligenter , ne posthac Clericus connumeretur in duabus Ecclesiis , cum hoc negotiationis illicitæ sit turpisque lucri potius , quàm ullus laudabilis mos venerandæ antiquitatis in Ecclesia . Ac denique conductitiis Presbiteris non committantur Ecclesiæ &c. (d) Cessantibus interea , nec obstantibus juribus , consuetudinibus , exemptionibus , dispensationibus , incorporationibus , reservationibus & commendis quibuscunque ; nisi enim omnis Ecclesiasticarum dignitatum & beneficiorum nundinatio prorsus sublata fuerit , singulisque Ecclesiis singuli non quidem mercenarii , nec conductitii , sed proprii Ministri , ad quos proprio jure oves spectent , sine personarum acceptatione , sed solius virtutis duntaxat , probitatisque ac eruditionis ratione habitâ , & qui perpetuò revereantur velint , constituentur , nullam omnino spem esse , religionem Catholicam conservari , vel instaurari unquam posse , omnes pii & periti homines Catholici palàm profitentur .

- (10) In Elencho abusuum, corruptelarum &c. in Ecclesia Romana, Jussu Ferdinandi I. & Maximiliani II. Imp. à Gregorio Vicelio conscripto, & *Via* ejus regia subjuncto edit. añ. 1650. pag. 112. seqq. dicitur: (a) *Dispiciatur num Apostoli Petri successori liceat, Episcopos Ecclesiarum jurejurando sibi obstringere & obnoxios facere, manusque & pedes horum colligare, quo nimirum vinculo coerceantur, ne veritati Christianæ liberè subscribere audeant, & modis omnibus caveant, ne vel pilum Sedis lædant, nec hiscant, quicquid peccet Sedes*
- (b) *Etiam à Curia ista sublimior potestas reseruet autionem palliorum intolerantiam, quâ scilicet insigniuntur Archiepiscopi, Episcopi, sine quâ Episcopi nequidem sunt. Tanti autem venditur pallium unum, quanti multa etiam ditissima cujusque latifundia, contra apertissimos Canones Gregorii M. & aliorum: ut hodie nihil aliud sit pallii redemptio, nisi Germaniæ ac aliarum nationum tacita direptio.*
- (11) Claudius Espencæus, vir natalium splendore, eruditione, & sincerâ pietate illustris, atque Paulo IV. Pontifici aded probatus, ut parùm abfuerit, quin Cardinalitio galero eum dignatus esset, uti ipse refert in Epistola ad Cardinalem Colignæum *Operum suorum* pag. 915., & testatur Thuanus *Hist. Lib. XXXV. pag. 714* Is, inquam, Espencæus Commentar. in Pauli Epist. ad Titum cap. I. Opp. pag. 473. seqq. (a) *Annon, inquit, ἀσχροπρόεδ'α est clarissima, quod tam multa positivo tantum jure præcepta vel prohibita eousque ligant homines, donec pecuniâ sibi harum constitutionum gratiam impetrent, ita, ut regina rerum pecunia divitibus licitum facit, quod pauperibus illicitum est. Paulo post. (b) Quid quod liberos vulgò conceptos, & ex damnato coitu, inconcessisque Hymenæis, contra Dei, Ecclesiæ, legumque statuta editos, ejusdem pecuniæ vi legitimant, ad omnium Statuum & dignitatum capacitatem idoneos reddunt, illegitimos ad parem cum legitimis successionem habiles interim reddunt & admittunt &c.*
- (c) *Deinde pag. 479. Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet*

sedet Liber palam ac publicè hìc impressus, hodieque, ut olim venalis, *TAXA CAMERÆ SEU CANCELLARIÆ APOSTOLICÆ* inscriptus, in quo plus scelerum discas licet, quàm in omnibus vitiorum *Summistis & Summariis*, & plurimis quidem licentia, omnibus autem absolutio empturientibus promissa. Intendit hìc Espencæus in libellum Romæ anno 1514. apud Marcellum Silber in Campo Floræ expressum, sub hoc titulo: *Taxæ Cancellariæ Apostolicæ, & Taxæ sanctæ Pœnitentiariæ*; in quo per ordinem designatur quantitas taxæ solvendæ pro quibuscunque litteris dispensationum, absolutionum &c.. Pergit eâdem. p. 479. viz integerrimus (d) *Quâ subtilitate excusari possunt Expectativæ gratiæ, reservationes. in pœctore, beneficiorum. primo currenti collationes, plurium curionatum. ad unum sacellum. vel canonicatum, aut simplex alioqui beneficium. unio seu unio, ne scilicet obstet pluralitas; mandata, præventiones, popinæ, minuta seu communia servitia. & infinita id genus, primum quidem Ecclesiæ tamdiu inaudita, nec à redi-vivis Petro & Paulo intelligenda, ut id nihil hæcenus fuerit, quàm, quod prior prædixerat, fidei verbis in avaritia de nobis negotiari, 2. Petri 2. Deinde tanta & talia, ut ne sui quidem Glossographi ea non incusent. (e) Porro. pag. 480. Integro decennio interruptum Concilium, totis votis optatum, tandem etiam à Pio IV. obtentum, rursus Tridenti resumptum, & tertio congregatum, Patribus licèt integrâ re à Pontifice permissâ, adeo tamen Romanam Curiam repurgare sibi non permisit, ut etiam quæcunque de morum reformatione & disciplina ecclesiastica inferioribus præscripsit, in his salvam semper Sedis Apostolicæ auctoritatem & esse & intelligi declaravit, Sessionis IX. & ultimæ Can. 21. die 1. Ut non minus gratè quàm piè Pius idem magzam gratiam Patribus Tridentinis publica oratione Romæ in frequentissimo R. Cardinalium concessu & consistorio habuerit, quòd in ecclesiastica emendatione tantam auctoritatis illius rationem habuerint, tantaque in eum moderatione sint usi, ut si is se ipse suaque reformare voluisset, longè severior in se futurus fuerit.*

Vid. supra
§. 12. n. 2.
hoc Cap.

fuert. (f) Post pauca : Si non minus verè quam liberè Adrianus VI. Papa hodiernæ morum vastitatis tabem à Capite in reliquum Ecclesiæ Corpus serpisse dixit , percutiat sanctuarium juum Pius ejus successor oportet , & à domo sua incipiat . Certè videt propter aliquot ejus præcessorum , sua , non quæ JESU Christi sunt , quærentium , διαπορεσδίας & avaritiam (ut ex Scriptoribus , ei licet Sedi additissimis probare possumus) in quem Statum adducta sit S. Sedes Apostolica , imò tota Christi Ecclesia , quàm multa non multis ab hinc annis facta sit ab eo discessio ; metuendum ne major fiat , ni vel aliquando tandem remedium adhibeat , si tantis , quibus obruitur Ecclesia , malis medendis allata mora fuerit , hoc futura damnosior , quo longior . Et tam diuturnorum motuum non alia causa major , quàm , quòd tot annis nihil immutatur , nihil emendatur , & omnis emendandi spes inde abrupta , quòd reliquum Ecclesiæ Corpus reformatum velint , qui tam multis annorum centenariis urbem , in quâ merum atque mixtum habent imperium , deformatissimam adhuc reliquerunt . (g) Et tandem pag. 433. Nusquam pejus habent Ecclesiæ , quàm in patriis , quas vocant Obedientiæ , Episcopis earum à Papa , hoc est , à Petri successore , plenitudine potestatis non contento , Apostolorum successoribus Fratribus suis & Coëpiscopis nullâ , vel certè admodum parvâ , sollicitudinis parte relicta . Tam multis Sedis Apostolicæ juribus summis , hoc est , summis injuriis , privilegiis , hoc est , abusibus , consuetudinibus , hoc est , corruptelis , gravari se quiritantur locorum Ordinarii , ut præter pedum & mitram nihil eis penè reliquum sit . Nes est , quod speret Pontifex Galliam nostratam adeò deformem reformare , adeò nutantem continere , nisi sua primum piet ac repurget .

- (12) Franciscus Duarenus J. Consultorum sui ævi flos , anno 1559. defunctus , in præclaro Opere de Sacris Ecclesiæ ministeriis ac beneficiis Lib. I. cap. 6. p. m. 63. in hanc rem notavit sequentia : (a) Illud unum verè ingenueque dico , nihil Reip. Ecclesiæque Gallicæ mihi videri utilius , quàm auctoritate

autoritate Regis Pastores præfici Ecclesiis, si à Pontifice Romano obtinere possint Episcopi, ut ordinatio, inquisitio, ac confirmatio secundum veteres Canones libera ipsis relinquatur, modò ipsi officii sui meminisse velint. Quis enim est adeo imperitus rerum, ut Romanæ Curiae artes non norit, & quantum ea hirundo gallici absorbeat sanguinis quotidie non satis intelligat? Dicam, quod à viris peritissimis, ac diu in republica versatis non semel accepi, quanquam incredibile videtur, quorannis variorum diplomatum à Pontifice obtentorum nomine, ad septuaginta & eo amplius aureorum millia hinc Romam exportari solere. (b) Lib. VIII. cap. 4. pag. 412 Postulat aliquando necessitas aut utilitas evidens Ecclesiæ; ut dudò plurave munera ecclesiastica unus idemque obtineat; ut puta, si ea sit hominum idoneorum penuria, ut præstet unum multis ecclesiis, quam singulos singulis, præfici; quæ res ad Episcoporum cujusque civitatis curam pertinet. Can. 2. Dist. LXXI. In gratiam verò personarum magis quam Ecclesiæ beneficia coacervare, quamvis & genere & doctrina aliis antecellant, pessimi res exempli, & antiquis Canonibus omnino contraria est. Itaque gratiam horum Canonum à solo Pontifice Romano, cujus voluntas pro ratione habetur, fieri posse constitutum est in cap. de multa 28. X. de Præbend. & dignitat. Atque ita Canones prima specie invicem pugnantes conciliari posse videntur, quamvis alii aliter nodum dissolvant. Hinc fit, ut captatores beneficiorum Romam certatim cursitent, prætextu litteraturæ aut nobilitatis, veniam à Pontifice impetraturi, quæ nemini, quamvis indigno nebuloni, modò is numeret, denegari consuevit. Qua ex re tanta Ecclesiæ deformatio exorta est, ut nulla vis humani ingenii ad eam indignitatem exprimendam sufficiat.

(13) Guilielmus Lindanus Episcopus Ruremondensis, vir Apostolico digno ævo, in Apologetico ad Germanos Antuerpiæ anno 1568. edito, Tom. I. pag. 19. seq. ex Rucvardi Tapperi, sui quondam Lovaniensis Academia Præceptoris, quem pietate non minus clarum, quam rara erudi-

ditione præstantem prædicat, ex Concilio Tridentino, anno 1552. interrupto, reversi, & collapsos Ecclesiæ mores deplorantis, ore sic differit: (a) Omnes, quæ sua sunt, quarunt & student avaritiæ, per dispensationes super beneficiorum pluralitate, & super aliis plurimis, super quibus nec Christus dispensare posset sub prætextu tamen nescio cujus causæ rationabilis, quæ ex more, nullo factò examine prætextitur, & bullis inseritur semper; multaque præterea in Capitibus Ecclesiæ damnabilis est hypocrisis. (b) Et mox: Sunt tamen notoria vitia Curix Romanæ, ut multum cœcutit, qui ea non videt, & insanus sit, qui excusare conatur. Quis enim non videt, quantus sit sacrorum Canonum circa disciplinam neglectus? Quis non gemit, nullam fieri illorum executionem, nisi circa beneficia, & ea, quæ ad forum pertinent contentiosum? quorum si revera esset observatio, & Prælati, quorum est eos exequi, suo non deessent officio in his, quæ mores & disciplinam concernunt, florentissima essent omnia in Ecclesia, nec opus esset Universalibus Conciliis ad reformandam Ecclesiam Episcopos fatigare.

§. XIV.

Summa abusuum hodiernum in Ecclesia vigentium, qui fortè indigent remedio.

Illos quisquis spontè tolerat, summa injuria in Ecclesiam agit, nec potest salvare animam suam.

Itaque abusus Ecclesiasticæ potestatis, quatenus hæc in & à Romana Curia exercetur, illi verò universam Ecclesiam affligunt, ex probatissimorum Scriptorum relatione ad sequentia potissimum Capita reducuntur: Sancti & genuini Canones extra usum & vigorem, quem eis sequior ætas abstulit, relinquuntur. Constitutiones anteriorum Pontificum, etiam saluberrimæ, nonnullæ quoque Regulæ Cancellariæ, quæ, si fervarentur

tur, suam haberent utilitatem, ligant, donec pecunia solvantur; solet autem hæc esse decem scutorum pro qualibet derogatione, Laudabilibus consuetudinibus particularium Ecclesiarum derogatur promiscuè, uti sine sumptu & expensis, ita sine scrupulo. Putat & prætextit Curia, se Concordatis non ligari. Captantur ibidem utilitates & temporalia lucra ex usu clavium. Fiunt & autorizantur variis sub titulis & prætextibus beneficiorum nundinationes. Annatæ tolluntur sine iusto originario titulo, & exiguntur juxta enormem taxam arbitrariè impositam. Pro confirmatione electionis & juribus pallii levantur expensæ tam excessivæ, ut integræ provinciæ summopere graventur, & ferè depauperentur. Tanta necessitas petendorum palliorum Metropolitanis imponitur, ut sine illis nequidem valeant, quod jure divino possunt Episcopi eorum Suffraganei. Impediuntur Episcopi in exercitio propriæ suæ jurisdictionis, & pastoralis officii, quod divino jure obtinent. Præveniuntur, & multis modis arcentur à seligendis & deputandis aptioribus ministris ad servitia suarum ecclesiarum. Jura Ordinariorum læduntur per exorbitantes exemptiones. Neque minus præjudicatur juribus Parochorum per enormia privilegia Mendicantium. Lites in causis etiam levioribus & ordinariis, variis modis, maximè autem per appellationes, trahuntur ad Curiam Romanam, cum ingenti dispendio rerum & personarum. Dispensationes in beneficialibus, matrimonialibus, aliisque, conceduntur absque legitima causa, directè contra Canones. Eadem ratione dispensatur super pluralitate beneficiorum cum quovis petente, sine consideratione meriti, aut alterius rationis Canonice. Approbantur Coadjutorie cum futura successione, etiam super beneficiis nullam curam annexam habentibus, & ubi nullum à Coadjutore servitium exspectatur, solà intentione transmittendi beneficium quasi hereditariè. Præbendæ etiam exiles gravantur pensionibus, non attento, an sub tali reservatione resignans egeat, aut quale meritum in Ecclesiam ei suffragetur. Erga præstationem certæ taxæ spurii indistinctè legitimantur, ac per hoc habiles redduntur ad beneficia & honores. Indulgentiæ conceduntur sine discretione aut Canonico motivo, cum manifesta

ista infractione pœnitentialis disciplinæ ; quæ proinde etiam suo effectu destituuntur & fructu carent , populo in hac sua remissionis pœnarum temporalium spe malè deluso . Ligantur Episcopi per noxia juramenta defendendi omnia Romanæ Sedis jura ac privilegia , illa utique , in quorum possessione eadem invenitur &c.

Si jam quæretur primò , an revera hodie adhuc omnes hi usus vigeant & secundò , an ergo ii damnandi sint ? respondebo ad utrumque paucis cum Guilielmo Lindano , paulo antè laudato : *Multum cœcutiat , qui hæc non videt ; & insanus sit , qui excusare conetur .*

(1) Qui vel unius horum abusuum reum se constitueret , vix excusari posset à noxa ; quid si tantorum ? Frustra autem provocabitur ad Apostolicæ Sedis *summa jura , privilegia , & consuetudines* , quippe quæ , ut mox vidimus , Claudius Espencæus , vir Pontificibus probatus , *summas injurias , abusus , & corruptelas* jure appellavit .

(2) Si quis fortè opponat , sine his summis juribus & prærogativis Summam Sedem sustineri , & Primatum ejus exerceri non posse : confidenter regero , non licere facere malum , ut eveniat bonum , & ex Deo non esse illam Ecclesiasticæ potestatis partem , quæ talibus mediis ad se sustinendum indiget ; proinde hanc egere reformatione , sive via & medio Concilii , sive alio ad hunc finem idoneo . Quibus justioribus mediis Romani Pontifices olim se suaque suprema jura tutati fuerint , diximus *cap. II. §. 7. n. 6. & 7.*

(3) Prætendunt Itali , Romanum Pontificem ex cathedra loquentem errare non posse in quæstionibus juris tam *Fidei* quam *Morum* . De materia *fidei* fati egimus alibi ; hic videmus *mores* minus laudabiles circa res sacras vigeri in Romana Curia , idque à sæculis ; nec tolerari solum , sed ab ipsomet Pontifice , cujus nomine & auctoritate talia exercentur , probari . Quis igitur , si circa hos similesve motum articulos lex universo populo Christiano proponenda

aut

aut declaranda esset, multum fiducia ponet in solo Papa, & particulari ejus Ecclesia Romana? quando ex adverso evidens est, talia nunquam ab *universali* libera Synodo probanda fore.

(4) Alvarus Pelagius, Minorita, unus de summis Papæ juxta combibitas falsas decretales adulatoribus, tetigit quidem varias hujus mei Operis materias in Libro de *Planctu Ecclesiæ*, in quo inferiores Status Ecclesiæ perstrinxit acriter, se autem, suasque de Papa opiniones merito plangendas fecit. Idem ferè dicendum de Cardinalis Bellarmini libello, quem inscripsit *Gemitus Columbæ*.

(5) „ Sed inquis, durum est de Prælatibus talia sentire. Respondeo: Utinam ipsi, agnito errore, talia de se sentirent. Nam cum beato Augustino de Civit. Dei Lib. XIV. cap. 14. audeo dicere: *Superbis est utile cadere in aliquod apertum, manifestum peccatum, ut sibi displiceant, qui sibi placendo ceciderant. Salubrius enim sibi Petrus displicuit, quando flevit, quam quum sibi placuit, quando præsumpsit. Hinc ait Propheta: Imple facies eorum ignominia & quærent nomen tuum Domine, qui sibi placuerunt quærendo suum.* Ita Mauritius de Praga inclytus Theologus in Consilio de Ecclesiastico statu in Synodo Constantiensi emendando anno 1417. Patribus dato, quod ex MSsto Augustæ Bibliothecæ Vindobonensis edit Hermannus von der Hardt *Act. Concil. Constant. Tom. I. Part. 17. pag. 861.*

(6) Porro intas: Talia, etiamsi vera sint, propalare, probrosum est, & grave scandalum parit, conformiter ad illud S. Augustini Epist. CXIX. ad Januarium cap. 19. *Etiamsi multa hujusmodi propter nonnullarum vel sanctarum, vel turbulentarum personarum scandala devitanda liberius improbare non audeo.* His respondemus secundum regulam ab eodem sancto Doctore alibi traditam: Non ideo quod aliqui præposterè scandalizentur, ac quædam alio quam proferuntur sensu atque intentione accipiant,

piant , à promovendo vero communique bono abstinendum est , ad quod amplectendum prudentiores non indispofiti esse rationabiliter creduntur .

[7] Si jam quæras remedium fanandis deplorandis his malis efficax , dabimus illud promptum & aptum ex S. Caroli Borromæi Oratione habita in Concilio primo Mediolanenfi circa medium , ubi : *Morum disciplinam faciliè restituemus, si qua ratione, quibusve factis primum constituta diuque conservata est , eandem nos in restituenda adhibebimus .*

§. XV.

Adversus modernos abusus Ecclesia semper in Genera'ibus Conciliis reclamavit , & eorum reformationem studiosè quasivit .

Sed per Romanam Curiam ab optimo proposito nunquam non impedita fuit .

Vix firmum pedem Romæ fixerant Disciplinæ corruptelæ , cum Ecclesia per os Virorum eruditorum & sanctorum , tum in Conciliis , tum extra ea , adversus illas reclamaret , idque agere nunquam cessaret . Jam ante sex Sæcula hoc præstitit per organum Divi BERNARDI : dum hic apud Eugenium Papam , suum quondam spirituales filium , amarè quereretur : (1) de Appellationibus ad Romanam Curiam : (2) de dispensationibus sine causa : (3) de Privilegiis & exemptionibus Regularibus in præjudicium juris Ordinariorum : (4) de Captura auri & argenti ex rebus sacris , cui Romæ studetur . Hic non repetimus quæ circa tria priora ex his objectis sanctus Pater deplorat , monet , hortatur , quia alibi illius eò pertinentia verbo referimus . Circa quartum specialius suos sensus una cum voto generalis reformationis exprimit in Epitola CCXXXVIII. anno 1145. ad Eugenium Papam scripta : *Quis, inquit, mihi det antequam moriar , videre Ecclesiam Dei sicut in diebus anti-*
quis

quis : quando Apostoli laxabant retia ad capturam, non in capturam, argenti vel auri, sed in capturam animarum? Quam cupio illius te hæreditare vocem, cujus adeptus es Sedem! Pecunia inquit, tua tecum sit in perditionem. O vox tonitruum! O vox magnificentiæ & virtutis! ad cujus terrorem confundantur & convertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. Hoc vehementer expectat, & omnino expetit à te mater tua; hoc filii matris tuæ, pusilli cum majoribus desiderant. Ardentibus votis, nomine Matris & Filiorum, id est Ecclesiæ, prolatis, hoc ad Eugenium terribile monitum addit Bernardus: Confortare igitur & esto robustus In omnibus operibus tuis memento te esse hominem, & timor ejus, qui aufert spiritum principum, semper sit ante oculos tuos. Quorum in brevi Romanorum Pontificum mortes tuis oculis aspexisti! Ipsi te prædecessores tui tuæ certissimæ & citissimæ decessionis admoneant &c. Non cessavit vir Sanctus (qui os Ecclesiæ sui ævi verè dici potest) hortari populos, Clerum, Episcopos, Pontifices, quoad vixit de malis Ecclesiæ gemens ac dolens; sed maximus morientis dolor fuit, non vidisse illum, quem tam ardentè desideravit, & Eugenio paulo ante defuncto, toto pontificatus sui tempore prædicavit, beatum Ecclesiæ statum. Quod optavit sed non vidit Bernardus, hoc infiniti post eum alii, etiam in Conciliis Patres optarunt, voluerunt, sed non viderunt; neque hodie adhuc tot viris probis, qui id ferventissimis votis expetunt, videre conceditur.

Act. 5.
v. 20.

Verum hæc mala, atque neglecta eorum remedia, nemo imputet Ecclesiæ. Hæc nunquam non opere probavit quod de ipsa S. AUGUSTINUS prædicat: scilicet *Ecclesia Dei quæ sunt contra bonam fidem, VEL BONAM VITAM, nec approbat, NEC TACET, nec facit*. Loquitur utique Ecclesia per medium magnorum virorum, quorum actiones & scripta publicè & communiter laudantur; sed immediatius apertiusque loquitur in Conciliis, maximè *Generalibus*. In his ergo quoties posterioribus sæculis congregata fuit, non omisit levare vocem suam, pravitates, illas præsertim, quæ in *Regimen Universi* irrepserunt, infectando, earumque reformationem totis viribus flagi-

tan-

ando . Hoc potissimum præstitit in Conciliis *Viennensi* , *Pisano* , *Constantiensi* , *Basileensi* & *Tridentino* .

Quæ consolatio pro afflictâ Christi Sponsa , vel uno Sæculo XV. [quod fortè inter reliqua fuit corruptissimum] tria habuisse Concilia Generalia , in quibus per organum Episcoporum ac Doctorum , suo Spiritu animatorum , illa suos planctus , gemitus , atque desiderio liberè edidit ! Non dissimulabantur in sacris his cœtibus mala : & multum abfuit , ut tenebræ vocarentur lux , aut incurvaretur regula potius quam ut agnosceretur prævaricatio . Verum executioni optimi propositi , & laboris pro Reformatione egregiè suscepti , semper obstiterunt rationes politicæ Curia Romanæ . Quibus id artibus studiisque effectum fuerit , nobis aperient genuinæ Historiæ & Acta memoratorum Conciliorum . Inde (1) documentum sument posteri , quibus deinceps mediis ad frangenda hæc studia utendum sit : (2) solatium Catholici , quod Sponsa Christi semper manserit sine ruga , quippe cuius facies per privatorum malitiam defigurari non potest : (3) terrorem illi , qui per hæc studia in regnum Christi invexerunt eum malorum cumulum , sub quo illud etiamnum gemit .

(1) CLEMENS V. generale *CONCILIUM* , anno 1311. & frequenti *VIENNÆ* Allobrogum varios ob fines , speciatim etiam *ad restorationem Disciplina* celebratum , indicens , voluit , ut singuli Archiepiscopi & Episcopi ad illud conferrent memoriale eorum , quæ quisque pro bono Ecclesiæ statuenda iudicaret . Præstitere id nonnulli Præsules fideliter & cordatè , non omitendo abusus Romanæ Curia , universam Ecclesiam affligentes , & Conciliari medio ac reformatione apprimè agentes . Egregia hanc in rem Guillelmi Durandi Mimatensis Episcopi , nec non alterius Antistitis , cuius nomen hæctenus incomperum est , monita alibi summatim referimus . Verum cum Synodus de his iudicium & provisionem summo Pontifici permitteret ac reservaret , optima consilia effectui destituta fuere . Refert Continuator Guillelmi Nangi in Spicilegio d'Acheriano
Tom.

Tom. XI. pag. 646. quod *etsi de aliquibus statum vel reformationem universalis Ecclesiæ tangentibus* Pætres aliqua prælocuta fuerint, & eorum ordinatio, seu provisio, seu decisio à Prælatis & aliis quorum intererat, priusquam Concilium solveretur, & instanter & pluries à Papa Clemente peteretur, de quibus etiam ipse Papa [ut dixerunt aliqui] Decretales quasdam, præterea constitutiones edidit & statuta; nunquam tamen in dicto Concilio fuerunt publicè promulgata, sed penitus iudicio Apostolico liberè fuerunt reservata, & ad plenum dimissa. Sæpius iteratæ illæ Patrum instantiæ hoc equidem effecerunt, ut Pontifex soluto Concilio quædam ediceret & decerneret aduersus mundanos Monachorum mores; de Vita & honestate Clericorum; circa administrationem Hospitalium, jurisdictionem Collegii Cardinalium sede vacante, circa Festum SS. Sacramenti &c. Sed his graviora, Ecclesiæ Disciplinam tangentia, ut ut ab Episcopis proposita, a Clemente Papa prætermissa fuerunt. Talia sunt, Abusus dispensationum in quacunque materia, signanter circa pluralitatem beneficiorum, & super defectu ætatis providendorum; Collationes, reservationes & expectatiuæ beneficiorum Romæ in præiudicium Ordinariorum dari solitæ, subinde etiam indignis; multifariæ Litium ad Romanam Curiam diversis sub prætextibus attractiones cum detrimento Ecclesiarum, neglectæ in Ecclesiis Residentiæ propter excessivum Curialistarum numerum, abusus Exemptionum & frequentia litium inde ortarum, quas Ordinarii cum Exemptis Romæ sustinere coguntur; multiplicatæ inuolations in iura Episcoporum, & horum in Romana Curia contemptus; denique universalis ferè in eadem neglectus Sacrorum Canonum, & erectum in illa ex aduerso Simonis folium: De his, inquam, in Decretis Synodi & subsecutis Decretalibus Clementis Papæ altum silentium, neque ulla circa hæc sæcuta emendatio, quanquam ab Episcopis probè fuissent monita.

- (2) *CONCILII PISANI* anno 1409. celebrati (quod pro legitimo & *Universali* agnoverunt Ecclesiæ Galliæ, Angliæ,

Lusitaniæ, Germaniæ, Bohemiæ, Hungariæ, Poloniæ & aliæ Septentrionis, quin & maxima Italiæ pars cum ipsa Roma, ac denique mille in Constantiensi Synodo congregati Patres) hujus inquam Concilii Sessione XVI., die 10. Junii habita, omnes & singuli Cardinales, antequam conclave pro electione novi Pontificis ingrederentur, solemniter protestati sunt, eum, qui eligendus esset, inchoatum Generale Concilium continuaturum, usque dum *Reformatio in Capite & membris*, quæ Ecclesia mirum quantum indigebat, perfecta & contummata esset, ALEXANDER V. 26. ejusdem mensis electus, idem promissum die 1. Julii renovavit, volens ut ex numero Patrum cujusvis Nationis deputarentur viri probi & docti, qui una cum selectis Cardinalibus manum operi actu admoverent.

Hoc spiritu cum reliquis actus Cancellarius Gerson egregiam ad novum Pontificem de Reformatione Ecclesiæ in plena Synodo orationem habuit in hæc verba ex Act. Apost. cap. I. v. 6. *Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel*, quæ exitat Opp. Gerson. Tom. II. a pag. 131. ad 141. In ea hæc, inter reliqua, arguit Gerso: *Monachos paupertatem professos ad Prælaturas nisi summis aspirare, & ad Commendas currere. Apostolicas aures ab iis assiduè pulsari, quatenus nova privilegia valeant extorquere - Quosdam Clericos novis beneficiis non saturari, & tamdiu novos hiatus pandere quamdiu vivant. Videas, inquit, ferè omnes summis importunitatibus in Leges irrue- re, dum nunc petunt gratiam obtinendorum simul incompatibilium; nunc in absentia posse fructus colligere; nunc ad Ordines non compelli, & mille alia rectis legibus vetita. Vix, ait, aliquod beneficium infra Prælaturas confertur, quin ipsum, uni Pontifex, alteri verò Legatus aliquis, item Ordinarius alteri conferat. Quid est hoc aliud quam litium materiam exhibere? Pontificem deinde sic hortatur: *Contra leges rectè latas, quantalibet, importunitate petentium fatigeris, nunquam dispensabis, nisi aut necessitas urgeat, aut**

communis provocet utilitas ; alioquin fuerit potius crudelis dissipatio , quam justa dispensatio . Cavebis dispensationem ipsam lege communiorem facere , ne turpe sit ; si regulam suam vincat exceptio . Denique subjungit : Si hæc feceris ad quæ te suscepti officii debitum astringit , tum schismatum avulsis radicibus pax ipsa Christiana sibi terrarum orbem denuo vindicabit . Et in hoc positum est unicum pacis stabile fundamentum , sine quo si quis ædificare voluerit , nihilo plus agit , quam si det operam , ut gravia tecta parietibus arundineis superimponat . Morum corruptio fuit prima causa mali ; quare morum correctio erit prima causa boni &c.

Post hæc sperari potuisset , futurum ut in hoc Concilio meditata , promissa , & tam necessaria Reformatio susciperetur & perficeretur . Fuit etiam Sess. XXIV. habita die 7. Augusti publicatum Papale Decretum de celebrandis per Metropolitanos Provincialibus Synodis , & habendis per Monachos regularibus Capitulis . Verum ipsa generalis Reformatio *in Capite & in membris* , quæ post depositionem duorum Antipapæ , & electionem unius veri Pontificis , prima Neo-electi in congregata apud ipsum universali Synodo cura esse debuisset , in eadem Sessione XXIV. ab Alexandro ad aliud futurum Generale Concilium , id est , ad Kalendas Græcas , (uti eventus docuit) remissa est .

Objectioni , quæ adversus legalitatem & universalitatem hujus Concilii à defectu Pontificiæ & ordinariæ convocationis opponi posset , in laudata Oratione pag. 135. sic occurrit Gersonius : “ Unde convocatio Concilii tam
 „ mira ? Unde prius discordantium inaudita consensus ?
 „ Unde tot Prælulum ac præsapientum concursus tam celer ? Non à Deo certè diffensionis sed pacis . Non vocavit Papa : fuit Conventiculum . O ridenda & irrationalis nimium ratio . Neque verò ad quatuor illa Concilia , quæ in Actibus Apostolicis describuntur , Petrus vocasse memoratur . Neque Synodus Nicena jussu Silvestri , sed Constantini convenisse legitur . Ad quintum

„ Universale Patrum Concilium contra Theodorum Nesto-
 „ rii discipulum , nemine convocante se se certatim Patres
 „ exhortati sunt . Fuere ergo conventicula ? Cave dixeris .
 „ Coluntur à Gregorio tanquam Evangelia . Quid si
 „ schisma dubios reddit Christianos , quem duorum pro
 „ Papa colant ? Quid si (quod perrarum est) Summus
 „ Pontifex labatur in hæresim , ut legimus Liberium Ar-
 „ rianæ pravitati subscripsisse ; Marcellinum idolis sacrificaf-
 „ se ? Quid si intolerandis oneribus Christianitatem grava-
 „ ret ? An adversus tantos morbos ullam relinquis mede-
 „ lam ? Relinquo inquit . Credo sanè : nam imperfe-
 „ ctam nimium Ecclesiasticam politiam astrueres , nec à
 „ Deo , cujus perfecta sunt opera , salubriter institutam ,
 „ quod credere nefas est , si quis in eam morbus posset ir-
 „ ruere , contra quem nulla posset adhiberi medicina ; sed
 „ tamen nulla memoratis casibus relinquatur , si non ali-
 „ quando sine Papæ vocatione convenire possit Ecclesia .

- (3) In *CONCILIO* Generali *CONSTANTIENSI* post reunionem
 trium Obedientiarum , & depositionem Petri de Luna , duo
 adhuc perficienda supererant , scilicet *Reformatio Ecclesiæ*
in Capite & membris atque *Electio summi Pontificis* . Circa
 primum illud magnumque objectum prostant in Actis hu-
 jus Concilii præstantissimorum virorum , Nicolai de Cle-
 mangiis , Joannis Gerson , Petri de Alliaco Cardinalis Cam-
 meracensis , Francisci de Zabarellis Cardinalis Florentini ,
 Bernardi Baptizati , Pilei Archiep. Genuensis , Stephani &
 Mauritii de Praga , atque aliorum monita & commentarii
 amolissimi de Abusibus omnium Ordinum Ecclesiasticorum .
 Nihil notatu dignius est , quam mirus ille magnorum san-
 ctorumque virorum , qui Sæculo XV. florere , concentus
 in repræsentandis & deplorandis Ecclesiæ malis , detegen-
 disque originibus & causis corruptionum in Clerum , ma-
 ximè Romanum , iuductarum . Omnium itaque Pa-
 trum Concilii Constantiensis una vox erat , Reformationem
 esse necessariam ; de eo solum contendebatur , an præmit-
 tenda esset Pontificis electio : an verò inchoandum à nego-
 tio

tio Reformationis. Pro hoc ultimo stabat Imperator Sigismundus cum Germanis & Anglis, impulsis justo metu, ne præmissa Pontificis electione, necessarium illud Reformationis negotium à Romanis *pro more* eluderetur. Pro altera parte stabant Cardinales cum Italis, Gallis & Hispanis. Cessere tandem, licet ægrè, primi, ea lege, ut causa Reformationis tractaretur mox post electionem, adhuc ante coronationem Papæ. Vid. Hermanni von der Hardt Acta Concilii Constantiensis *Tom. IV. pag. 1417. seq. pag. 1432. 1449. &c.*

Electus 11. Novembr. an. 1417. MARTINUS V. paucis post suam coronationem diebus, inito cum Præsidibus Nationum consilio, *Collegium Reformatorium* instituit, consistens in sex Cardinalibus & quibusdam deputatis Nationum. Verum multum abfuit, ut hoc Collegium exspectationi universalis Synodi satisfaceret. Primi fuere Germani, qui de ejus inertia quererentur, mense Januarii an. 1418 sua pro Reformatione desideria Martino Papæ exhibentes novo scripto, quod Hermannus von der Hardt *Tom. I. pag. 999. seqq.* edidit. Galli quoque, nunc prudentiores, moræque pertæsi, atque ad feriam Reformationem aspirantes, Cæsarem obsecratum venerunt, ut Papam ea de re interpellaret atque urgeret. Denique Hispani directè ac obliquè novo Papæ ad promissam Reformationem prosequendam calcaria in Concilio addere minimè prætermiserunt. Idem *Tom. IV. pag. 1503.* His stimulis agitatus Pontifex die 21. Martii ejusdem anni in Sessione generali XLIII. quædam de reformatione Ecclesiæ statuta promulgavit, edita *eod. Tom. IV. pag. 1533. seqq.*, sed penitus insufficientia.

Post hæc die 22. Aprilis Sessione XLV. & ultima non sine turbine Concilium solvit Pontifex. " Interim arden-
,, tissimè optabat & sperabat Cæsar *Reformationem*, prout
,, nuper convenerat, per novum Papam *in Capite & Cu-
,, ria Romana* primum perfici, deinde per eundem Natio-
,, numque deputatos reformationem quoque *Ecclesiasticæ*

Cor-

„ *Corporis Clerive inferioris*, digne institui atque absolvi .
 „ Verumtamen spe sua frustratus Cæsar optimus . Ex
 „ quo enim quomodocunque de Reformatione Curiã Ro-
 „ manæ per Martinum erat actum, ut ex superioribus li-
 „ quet, reliquum à Cæsare quæsitum negotium subito ab-
 „ ruptum . Constantia namque abire instituit Martinus ,
 „ *brevemque*, ne qua retineretur datâ mora , *itineris sui*
 „ *terminum*, proximam diem lunæ fixit, eumque publicè
 „ omnibus innotescere voluit , Quo cognito Cæsar non
 „ parum commotus, cum Papa *de differendo abitu* egit
 „ Verum dissuasit rem Martino Cardinalis quispiam . Quem
 „ & audivit Papa, etsi antea Cardinali fuisset inensus .
 „ Sententia igitur stetit . “ Ita ex Windekio , universæ
 hujus rei teste , in Historia Sigismundi MSta Hermannus
 von der Hardt *l. cit. pag. 1580. Add. Lenfani Hist. du*
Concile de Constance Tom. II. pag. 231. 233. 254. Sic nec
 MARTINUS V. nec (uti mox videbimus) ejus successor
 EUGENIUS IV. probrosum nomen osorum justæ refor-
 mationis, quo se coram omnibus populis in pluribus Uni-
 versalibus Conventibus onerabant, nequidquam veriti, sa-
 tis comprobant, Romanam Curiam nunquam majorem
 monstrare zelum, quam dum de impedienda reformatione
 agitur . Eà occasione rectè dixit Ill. Bossuetus in Defensio-
 ne Declar. Cleri Gall. Lib. IX. cap. 18. *Elusa reformatio*
non probat Synodi auctoritatem infirmam, sed hominum ani-
mos fuisse omninò perversos .

Porro inter Sessionem XLII. & XLIII., octavo scilicet
 Kal. Martii ejusd. anni 1418., MARTINUS V. edidit Bul-
 lam adversus sectatores Wiclefi & Hussi, in qua mandat,
 ut qui de his hæresibus suspectus est, interrogetur & juret,
se credere quod quodlibet Concilium generale, & quod SA-
CRUM CONCILIUM CONSTANTIENSE, UNIVERSALEM
ECCLESIAM REPRÆSENTANS, approbavit & approbat
..... & quod condemnavit & condemnet, quod idem sa-
crum Concilium Constantiense universalem Ecclesiam repræ-
sentans, condemnat esse FIDEI VEL BONIS MORIBUS con-
tra-

erarium, apud von der Hardt Tom. IV. pag. 1527. Unde rectè concludit Jesuita Berthier Hist. de l'Eglise Gallicane Tom. XVI. pag. 126. decreta Constantiensis Concilii à Martino Papa in eadem ipsa synodo *generatim* probari & laudari, non solum in materia *Fidei*, sed *Morum* etiam, tanquam emanata à Corpore *Universalem Ecclesiam representante* .

- (4) Postquam *CONCILII BASILEENSIS* Sessione II. die 15. Febr. an. 1434. decretum declaratumque fuisset, *Sacram Basileensem Synodum, sacris Constantiensi & Senensi Conciliis generalibus decernentibus, & auctoritate Apostolica interveniente, fuisse debitè legitimeque ac ritè initiatam*: per ipsam verò Concilii formam, perque agendi modum & ordinem Patres demonstrarent, serió se acturos esse quod agere jussi erant, scilicet *Reformationem in Capite & in membris*, EUGENIUS IV. medicos hos corrupti Ecclesiæ Status metuens, bis dissolvere Concilium tentavit. Hoc statim moliri cœpit sub specie *Translationis*, quam favore Græcorum se Occidentalibus conjungere volentium, se post annum & dimidium Bononiæ suscepturum prætendebat: “ Quasi statim Basileæ non posset tot exoptata votis
 „ reformatio fieri, ac tum, si res posceret, nova Synodus
 „ revocari Bononiam, “ inquit Bossuetus in *Defensione Declarationis Cleri Gallicani Lib. X. cap. 1.* addens: “ Sed
 „ Eugenio Græcis quoquo modo opus erat, ut consiliis
 „ suis aliquem colorem obtenderet. “ Prosequitur tum Illustrissimus: “ Grave visum est Patribus reformationem
 „ elisam toties, & in longum ire spem Orbis, Synodum
 „ que Basileensem, duorum generalium Conciliorum,
 „ duorum Pontificum, ipsiusque adeo Eugenii IV. aucto-
 „ ritate, tanta solemnitate, tanta Orbis Christiani expe-
 „ ctatione inchoatam, in ipsis initiis ab ipso Eugenio re-
 „ pente dissolvi.

Itaque Patres hisce machinationibus constantissimè ob-
 sistebant, atque per Constantiensia non modò decreta, ve-
 rum

rum etiam aliis rationibus ostendebant Concilium Pontifice superius esse. Ediderunt ergo Sess. III. decretum adversus attentatam dissolutionem seu translationem, quam irritam declarant. Pridem etenim (ut *l. cit.* observat Bossuetus) plerique suspicabantur, MARTINUM V. & EUGENIUM IV. abhorrere à Conciliis celebrandis, ac Reformationis opus cunctanter & dissimulanter agrosos; quare Patres ægrè ad Concilia veniebant, quæ Pontificibus invisæ, ac statim re infecta solvenda esse crederent: Ipse certè Eugenius Juliano Cardinali, suo ad Basileense Concilium Legato, succensebat, quod res Concilii citius optato processissent. Cum verò solvendi Concilii missa est facultas, Julianus pro eo ac debuit ad Pontificem scripsit: In Concilio Orbis Christiani spem esse unicam, nec se facile potuisse adduci, ut crederet tantam rem à Pontifice dissimulanter aut negligenter actam, sibi quidem decretum, non exercere dissimulatores officium, cum de correctione Cleri nulla alia spes superesset.

Dum interim nequidquam impediens Romanorum moliminibus, per integras viginti Sessiones Concilium in negotiis pertractandis ad ductam Synodi Constantiensis imperterritè procederet, adeo, ut Sessione XXI. etiam *An-natæ* sub pœnis in Jure adversus Simoniacos Statutis damnarentur (conveniebat enim, ut ea occasione rectè monuit Concilii Præses Cardinalis Julianus, à Synodo provideri, ut juxta Apostoli sententiam Romani à *specie mali abstinerent*) atque hoc quidem eo tempore, quo Concilium vel ex eorum etiam, qui ei plurimum adversantur, sententia, generale esset: misit Eugenius ad Synodum peculiare Legatos, qui de aliquot Decretis, præsertim de *An-natis* (quod Romanis gravissimum videbatur) quererentur; sed peritit in sententia Synodus.

Quare his aliisque commotus EUGENIUS, Legatos misit toto orbe terrarum, suo sacrique Collegii Cardinalium nomine de Synodo conquesturos, cum Commonitorio seu secre-

secreto mandato, quod Odoricus Raynaldus in *Continuat. Annal. Baron. ad an. 1436.* expressit, cujus hæc, inter cætera, verba sunt: *Utile præterea foret, si ii Nuntii Apostolici secum portarent sub bulla aliquam Curia Reformationem, quam Regibus & Principibus præsentarent: Hoc enim baculo adversarii nostri semper nos invadunt & percutiunt, quia dicunt multa in Romana Curia fieri, quæ egent magna reparatione, nec illa tamen corriguntur per illam reformationem, etiamsi usquequaque plena non foret, modò esset aliqua, eorum ora obstruerentur, qui continuò lacerant & carpunt Romanæ Curia famam, nec haberent quid ultra impingerent, redirentque tunc Reges & Principes melius ædificati, & proni magis ad condescendendum petitionibus Domini nostri Papæ & sacri Collegii, deterrerenturque qui auctoritatem Apostolicæ Sedis sub hoc prætextu persequuntur. En, quam ferius & sincerus Romanis fuerit ad reformationem animus. Apparuit ille deinde amplius in translata *FERRARIAM & FLORENTIAM* Synodo, in qua de Reformatione ne nullitarunt quidem. *Hæc, qui legent, inquit magnus ille Meldensium Episcopus cit. lib. X. cap. 6. ne adversus sacrosanctam potestatem trahant, neque hominum peccata Sedi imputent: sed divina judicia contremiscant, totque reformationes impias, sequente sæculo ex inferis proditas, neglectæ Reformationis ultrices cogitent.**

Justissima hac crisi punctus Cardinalis Orsus *Tract. de Rom. Pontificis in Synodos Œcumenicas potestate Part. II. pag. 398.* voluit ejus odium in Patres Basileenses detorque: “ Quandoquidem, inquit, Bossuetius Eugenium „ neglectæ reformationis arguit, monetque nos divina ju- „ dicia contremiscere, totque reformationes impias fe- „ quente sæculo ex inferis prodituras, neglectæ reforma- „ tionis ultrices cogitare; atque adeo optimo Pontifici im- „ putat, quod occasionem nefariis hominibus dederit ad „ Ecclesiam reformationis specie, quantum in ipsis erat, „ funditus evertendam: alium ex eodem Commonitorio „ locum subjiciam, quo tantorum malorum invidia in „ ipsos

„ ipsos Basileenses facile retorquetur . Inde enim , si ve-
 „ rum fateri volumus , prima mali labes , quod homines
 „ temerarii velut Ecclesiæ reformandæ studio , in summos
 „ Ecclesiæ Principes ora laxare , eorum mores & vitia
 „ carpere , legitimam potestatem contemnere , jugum ex-
 „ cutere , & auctoritatem invadere ausi sunt . Qua semel
 „ occupata non ad ædificandam & componendam Chri-
 „ stianam Rempublicam usi sunt , sed ad eam temerè per-
 „ turbandam aut si fieri posset , & funditus evertendam :
 „ *Hoc enim modo , inquit Eugenius , in Ecclesiam introdu-*
 „ *ctæ sunt hæreses , dum inferiores per contemptum quem-*
 „ *dam , aut de superiorum vita & moribus judices esse volunt ,*
 „ *aut eis leges , quod minimè possunt , imponere satagunt .*
 „ *Desinant ergo Romanum Pontificem laceßere ;*
 „ *recognoscant eum Ecclesiæ Caput ; non recedant à doctrina*
 „ *Patrum , quæ ipsi omnes leges subjicit &c.* Verum ex
 jam dictis evidens est (a) EUGENIUM imprimis ipsum ,
 deinde ejus tam prædecesores , quos jam nominavimus ,
 quam successores usque ad enatas Sæculo XVI. hæreses
 omnem declinasse Curia Romanæ , populos dirè gravan-
 tis , reformationem , ut ut ardentissimè & cum minis desi-
 deratam : (b) Romano Pontifici suam usque ad ea tempo-
 ra stetit auctoritatem , non quidem talem , quam in lau-
 dato Commonitorio prætendit Eugenius , eam scilicet , quæ
omnes ipsi leges subjiciat . sed quæ juxta hæctenus tradita
 sufficiat & apta sit ad Ecclesiam tranquillè gubernandam ,
 quæque multis sæculis talis visa fuit : (c) A nemine rerum
 à quinque aut sex sæculis gestarum gnaro dici posse , quod
postulata à Nationibus Reformatio , & in Conciliis toties
 proposita , potuerit unquam dare ansam schismati , aut de-
 fectioni à vera Ecclesia , sed quod eam effectivè dederit
 constanter in - & extra Concilium *negata* Romanæ Curia
 reformatio , & tot gravaminum sublatio , quam illa ne ho-
 die quidem pro digno suscipit , minus perficit . (d) Pax
 & securitas , quam sine reformatione prætendebat Euge-
 nius , erat injusta . Pax & reformatio , quam volebant
 Patres :

Patres Basileenses, erat æqua & Canonica. Pax & libertas, quam deinde Reformatores Sæculi XVI. quæsierunt, erat impia; sed in rebellione statim aut nunquam statuta intra fines recti.

[5] De impedita à Romanis etiam post Basileense Concilium Reformatione plura legi possunt in Hermanni von der Hardt Commentatiuncula *de Emendationis Ecclesiasticæ*, à Gersono desideratæ, publicis olim factis in Germania sub Sigismundo, Alberto, Friderico III. & Maximiliano Imperatoribus, quæ prostat Actorum Concil. Constant. Tom. I. Part. II. à pag. 143 ad 243. Interim tanta ab omnibus reformandæ Ecclesiæ, præsertim Romanæ, necessitas agnita fuit, ut ALEXANRO VI., monstro Pontificis, an. 1505. defuncto, congregati in Conclavi pro eligendo successore Cardinales iurejurando se se obligaverint ad reformandam per eum, qui Pontifex eligendus esset, Ecclesiam in Generali Concilio, post biennium celebrando. Ad data fuit juratæ huic promissioni stipulatio de simili Concilio singulis trienniis renovando, usquedum plenaria Ecclesiæ emendatio subsequuta esset. Verum tam ab electo novo Pontifice JULIO II. quam ejus successori LEONE X. minimè impletum fuit solemne hoc promissum Deo factum. Hanc Reformationis necessitatem, & enatam ex ejus neglectu Ecclesiæ ruinam, Romani tam parum ignorabant, ut in Consilio de emendanda Ecclesia, quod an. 1536. PAULUS III. à delectis Cardinalibus & Prælatibus rogaverat, hi Pontifici apertè dicerent: *abusibus illis, gravissimis videlicet morbis, quibus jam pridem Ecclesia Dei laborat, ET PRÆSERTIM HÆC ROMANACURIA, effectum prope est, ut paulatim ac sensim ingravescentibus pestiferis his morbis, eam in magnam hanc ruinam traxerit, quam videmus.* Et paulo post: *Ecclesiæ abusus & gravissimi morbi, quibus nunc conspiciamus eam ad desperationem ferè salutis laborasse, vel manasse earum rerum famam ad infideles usque, qui ob hanc præcipuè causam Christianam religionem derident, adeo, ut per nos nomen Christi blas-*

blasphemetur inter gentes . Verum etiam hæc saluberrima monita & consilia , à domesticis iisque fidissimis Consiliariis profecta ne tum quidem , cum hærefes jam latè grassarentur , audita sunt , sed plerisque in Senatu Cardinalium Reformationem illam improbantibus , ea ad commodius tempus remissa est .

- (6) Ab hoc tempore prudenter poterat causa Religionis pro desperata haberi . Fuerant jam à longo tempore omnium ora ad petendam Reformationem aperta , tantaque hujus visa necessitas , ut quam plurimi dispositi essent ad eam , qualiscumque demum foret , etiam sine examine amplectendam . Ad hæc accessit communis , pluribus jam sæculis perdurans ignorantia rerum sacrarum in Clero & populo His in tenebris , & Cleri corruptione , populis gravi , præteritis Reformatoibus haud difficile fuit pronas ubique aures invenire . Fuere quidem ad sistendum mali impetum media quædam adhibita , sed tarda & sinistra : *Sinistra* imprimis , quia excessui reformationis opponebantur non tolerandæ nimietates ; *Tarda* : quia dilata per viginti & octo annos adunatio Concilii Tridentini (in cujus prompta convocazione unicum esse potuisset , sicut olim in Concilio Nicæno fuit , mali remedium) dedit Reformatoibus tempus & spatium perverfas suas doctrinas disseminandi & implantandi . Zelus Imperatoris , Principum & Episcoporum , Concilium toris viribus flagitantium , vix superabilem resistantiam inveniebat ex parte Romanorum , suam in Synodo reformationem metuentium ; hanc malebant declinare , quam adversus hærefes uti remedio , quod causæ quotidie magis vulneratæ serius applicatum , tandem minus utile futurum , prævideri poterat . Debuisset Romana Curia ex avisamentis Conciliorum Constantiensis & Basileensis sibi justas cautelas ac regulas pro propria emendatione & salute sumere ; verum studebant ex contrario ipsimet Pontifices reprimere vocem magnorum virorum , spiritu Ecclesiæ animatorum . Has circumstantias in suam commodum deri-

derivarunt infausti Reformatores , corruptionem *Romanæ Curia* , jam ferè omninò profanæ , cum ipsa *Sancta Sede* , & particularem *Ecclesiam Romanam* cum *Ecclesia Universalè* commilcentes aut confundentes .

- [7] Quem hæctenus Curia in omnibus occasionibus manifestavit genium *propriæ* reformationis osorem , eum illa non minus in *TRIDENTINA SYNODO* sustinuit . De hoc imprimis testatur Epistola Francisci Vargas , Caroli V. Imp. pro regno Hispaniæ ad Concilium Legati , scripta ad Episcopum Atrebatensem Antonium Granvellanum , Cæsaris Administrum , 26. Novembris an. 1551. quæ erat altera post habitam Sessionem XIV. dies. In ea hæc inter reliqua :
- „ Le Légat est toujours le même , c'est un homme qui a
 „ perdu toute honte . Comme il s' apperçoit que nous
 „ sommes timides , il tâche de nous épouvanter , en par-
 „ lant avec beaucoup de hauteur & de fierté . Il traite les
 „ Evêques comme des esclaves . Pour se tirer de tout
 „ comme il veut , il menace de s'en aller . Le reste ira de
 „ même à l'avenir , & la conclusion du Concile sera telle
 „ que je l'ay toujours dit , à moins que Dieu ne fasse un
 „ miracle pour l'empêcher . Il est inutile que sa Majesté
 „ se fatigue davantage à solliciter le Pape & ses Ministres.
 „ C'est vouloir se faire entendre à des sourds , & entre-
 „ prendre d'amollir les pierres les plus dures . Tout l'a-
 „ vantage qu' on a tiré du Légat depuis les dernières de-
 „ pêches de sa Majesté , c' est-qu' il est devenu encore plus
 „ intraitable . Le voilà sorti de cette (quatorzième) Sé-
 „ sion avec une reformation honteuse , qui ne servira qu'à
 „ nous rendre la fable & l'objet des railleries du monde .
 „ Les hérétiques en feront plus hardis à parler & à faire
 „ des pasquinades .

„ Je ne puis vous exprimer la douleur que cette con-
 „ duite me cause . Elle deshonore Dieu , & elle nuit à la
 „ reputation de l'Empereur . Les Evêques en sont fort
 „ choqués . Plusieurs croyent blesser leur conscience , en
 gar-

„ gardant ainsi le silence , & en laissant passer tout . Ils
 „ ont de la peine à se résoudre à rester ici plus longtems,
 „ & on ne les a retenu que par les plus vives sollicitations.
 „ Je crois que désormais les instances & les prieres ne fe-
 „ ront pas capables de les arrêter , à moins que le Légat
 „ ne change de conduite J'insiste sur la nécessité
 „ des Synodes Provinciaux , parce que l'expérience nous
 „ apprend , qu' il en est des Conciles Généraux comme
 „ des anciens jeux séculaires . On les tien de siècle en
 „ siècle ; encore est - on quelquefois plus de cent ans sans
 „ en voir un . Et quand cela arrive , on les tient ,
 „ comme nous voyons maintenant . Le notre servira du
 „ moins à détromper le Monde . On connoitra que les
 „ artifices des Papes & les grands obstacles qu' on trouve
 „ de leur part , empêchent que ce ne soit un moyen pro-
 „ pre pour réformer l'Eglise : Ils ne pensent qu' à se
 „ rendre maîtres du Concile , & à en tirer de nouveaux
 „ avantages . Ils tiennent les Synodes Généraux sous le
 „ joug , & dans une entière dépendance de leurs volon-
 „ tés . Ils font aussi en sorte qu' on ne puisse rétablir les
 „ Conciles Provinciaux , que comme il leur plaira , & à
 „ condition qu' ils y auront des Présidens de leur part .
 „ C' est par-là que la Cour de Rome tiendra tout le corps
 „ de l'Eglise tellement assujetti , qu' aucun particulier n'o-
 „ sera souffler . On ne corrigera jamais les abus , & per-
 „ sonne n'entreprendra de le proposer .

„ Telle étoit la prétention du Pape d'aujourd'hui lors
 „ qu' il étoit Légat au Concile . S' il avoit pressé l'aboli-
 „ tion des Synodes Provinciaux , comme il avoit déjà
 „ commencé d'en parler , il en feroit enfin venu à bout . Il
 „ avoit déjà gagné des Prélats . Un d'entre eux eut la har-
 „ dieffe de dire dans une Congrégation générale , que les
 „ anciens Conciles de Tolède s'étoient soulevés contre le
 „ Siège Apostolique , & d'ajouter d'autres choses ridicu-
 „ les . Plusieurs furent scandalisés de ce qu' on osoit parler
 „ ainsi

„ ainsi d'un grand nombre de Conciles célèbres , qui ont
 „ été si utiles à l' Eglise de Dieu . On nous écrit , que
 „ l'Evêque de Fano , qui tint ce discours, sera fait Cardi-
 „ nal à la premiere promotion . On vit bien qu' il faisoit
 „ grand plaisir aux Légats . Je vous prie , Monseigneur ,
 „ de représenter tout ceci à l'Empereur

„ Je reviens à ce que j'ai déjà dit . Nous nous dan-
 „ nons beaucoup de peine inutilement . Quand il sera
 „ question de régler une chose à laquelle le Pape & la
 „ Cour de Rome seront intéressés , nous ne gagnerons
 „ jamais rien : Et ce sera un grand miracle , si nous n'y
 „ perdons pas beaucoup . &c. “ Adde Fleury *Continua-*
tion de l'Histoire Ecclesiastique Tom. XXX. Lib. 147. n. 85.
86. & 87. Ubi memorantur abusus & gravamina hac oc-
casione ab Hispanis proposita , sed in effectu non sublata:
scilicet reservationes beneficiorum , pluralitas eorundem ,
maximè si sint cum cura ; commendæ , uniones ad vitam ,
expectativæ , coadjutorix , resignationes in favorem , alia-
que artificia ad fovendam in beneficiis successionem ; exem-
ptiones à jurisdictione Ordinariorum ; Judices conservato-
res &c. Oratoris Hispani fides , (quantum ad declina-
tionem justæ reformationis , de qua hic agimus) eò mi-
nus suspecta esse potest , quod ab Actis Concilii & ejus Hi-
storia nullatenus sit aliena . ejus narratio , ne illa quidem ,
quam ad gustum Curix edidit Pallavicinus . Hunc vide
Lib. XVIII. cap. 7. & 13. Add. Lib. XVI. cap. 11. Item
Lib. XXI. cap. 8. Ad hunc posteriorem locum pertinet
quod refert Natalis Alexander Hist. Eccles. Tom. VIII.
pag. 655. n. 5. “ Circa morum emendationem plura in
 „ hac Sessione (XXIII.) optata sunt quàm conclusa . De
 „ aulæ Romanæ reformatione plurimi à Patribus liberè
 „ sententiam dixerunt ; & inter alios Nicolaus Psaulmeus Be-
 „ nedictinus , Episcopus Virdunensis , cum libertate Epi-
 „ scopali differeret , Sebastianus Vanzius Urbevitanus An-
 „ tiites , ad proximos sibi conversus , imprudenter dixit :
 Ni-

„ Nimum cantat is Gallus . Quo audito , Petrus Danesius
 „ Episcopus Vavrensis appositè respondit : Utinam ad hu-
 „ jus Galli cantum excitaretur Petrus & fletet amarè ! “
 Puncta Reformationis ab Imperatore , sine fructu , in hoc
 Concilio proposita vid. in Martene *Colect. ampliss. Tom. VIII. pag. 1425.* In his capitibus , Germanicæ nationis
 nomine prolatus , primum erat : *Orandum summum Pontifi-*
ficem , ut se ipsum & Romanam Curiam reformare benignè
patiatur Tertium : Providendum ne fiant am-
plius dispensationes scandalosæ . Quartum : Revocandas
omnes exemptiones contra Jura Communia passim concessas ,
monasteriaque omnia sub ejus Episcopi potestate constituenda,
sub cujus sunt diœcesi . Quintum : Tollendam prorsus
p'uralitatem beneficiorum Sextum : Episcopos
omnino ad residentiam cogendos , nisi in extrema Ecclesiæ
necessitate Nonum : Fortassis expèdire hu-
manarum sanctionum multitudinem non nihil contrahere ,
superfluis rescètis , & Prælatos suis constitutiones æquare
obligationibus Juris Divini Ultimò reveren-
dissimos Patres Concilio præsidentes dare operam debere , ne
quæstiones , quæ offendiculosas parere possint contentiones ,
ut fuit hæc : An residentia sit de Jure Divino , nec ne ,
aut similes proponantur ; aut quando id vitari non possit,
non patiantur saltem offendi in bilem , nec offerri in fabu-
lam adversariorum .

Ut plura alia in hanc rem prætermittam : eorum , qui-
 bus A'da hujus Concilii peregrina non sunt , neminem fugit ,
 Archiepiscopos Granatensem & Bragensem , Episcopum
 Parisiensem aliosque dolore tantum non confectos
 fuisse ab insuperabili Romanæ Curie adversus saluberrimam
 Reformationem oppositione . Cessere quidem tandem illi ,
 sed unicè ad impediendam Concilii disjunctionem . Non
 valentes condignam obtinere , maluere Patres modico bono
 contenti discedere in pace , quam relinquere Ecclesiam schismatis
 periculo expositam .

(8) Æque mirandum ac dolendum , quòd Romana Curia non fenserit infelices fequelas fuæ oppofitionis adversùs faluberrimas Difciplinæ regulas , quas in Ecclefiam introducere Concilia *CONSTANTIENSE* & *BASILEENSE* tanto studio laborarunt . Quod pondus reddendarum rationum ab iis , qui tot labores & tam pia Studia , à *tribus* Generalibus Synodis pro Reformationis opere & ad *componendam Ecclefiam* fufcepta , tantâ constantiâ enervârunt , atque ità malum corruptæ Difciplinæ per sæcula & ad hunc ufque diem transmiferunt ! Eadem Curia , ex præconceptis infundatis principiis , renuit fe fubmittere duobus prioribus , in id intentis , ut illam Sacris Canonibus , & per naturale confequens Ecclefiam instituto Chrifti conformem redderent . Illa excuffo legitimo Ecclefie & Conciliorum fuprematu audentior , poftremam univerfalem Synodum , *TRIDENTINAM* fcilicet , fibi ipfi fubjugare tentavit . Demum eò res fuas perduxit , ut Generalium Conciliorum , deinceps habendorum , nec rem nec nomen fuftinere valeat . Quæ ex priori attentato poft memorata bina Concilia Sæculi XV. enata funt damna , docuit experientia : quæ ex altero (per quod malum Difciplinæ quafi obfirmatum eft) cum tempore evenient , ad divinæ providentiæ arcana pertinet .

(9) Concludimus hunc fphum obfervatione Didaci Payva Lufitani , qui erat unus ex Concilii Tridentini Theologis . Is in Defenfione Tridentinæ fidei . Lib. I. de Conciliorum Generalium auctoritate : *Concilia* , inquit , *in dogmatibus Fidei non poffunt errare : circa leges ad Ecclefiam componendam latas poffunt errare & non femper falubriora ftatuunt* . Ne verò cui insignis hujus Theologi fides fufpecta habeatur , adjungimus de illo judicium Card. Pallavicini *Hift. Concil. Trid. Lib. XXIV. cap. 10. n. 17.* ubi „ Hispano , „ inquit , Lufitanum affociabo , nec minùs doctum , nec „ minoris auctoritatis . Didacus Payva Regis Sebaftiani „ Theologus , ob fuorum Operum præftantiam à nobis „ variis in locis commendatus , in Libro de Generalium

„ Conciliorum auctoritate , hæc habet &c. “ Atque hæc una ex primariis causis est , ob quas Generalium Conciliorum placita in materia Disciplinari particulares Ecclesias sine receptione non obligant ; uti demonstravimus *cap. V. §. 2.*

§. XVI.

Quæ de jure Generalium Conciliorum hoc Capite tradita sunt , ea firmantur & illustrantur auctoritate Cardinalis Juliani , Pontificii ad Basileense Concilium Legati ac Præsidis .

Dum Patres Concilii Basileensis EUGENIUM IV. ad se universali Synodo jungendum premerent ; proinde ipse Bullâ Calendis Augusti an. 1433. datâ , demum post Sessionem XIV. Synodicè declarâisset ac decrevisset, *præfatum generale Concilium à tempore inchoationis suæ continuatum fuisse & esse, prosecutionem semper habuisse & continuari, prosecutionemque habere debere, perinde ac si nulla commutatio, translatio seu dissolutio facta fuisset* : advenit quinto Idus Octobris Basileæ Sigismundus Imperator . Eo præsentibus itidem iis , qui nuper advenerant , Apostolicæ Sedis Legatis , Bartholomæo Archiepiscopo Spalatenfi , Christophoro Cervienfi Episcopo , & Nicolao Abbate B. Mariæ in Moniacis ; Cardinalis Julianus, Concilii nomine Pontificis Præsides , coram tota Synodò die 16. ejusdem mensis & anni elegantem ac prolixam orationem habuit, in qua ex sententia congregati universi nominis Christiani methodo simplici & invictâ probat , Concilium legitimè congregatum potestatem immediatè habere à Christo ; cujus decretis omnes , ne excluso quidem summo Pontifice , teneantur obedire ; neque illud à Papa dissolvi posse . Quamvis autem , ait, Conciliorum Decreta tantæ sint auctoritatis , ut cuivis Christiano debeant pro ratione sufficere ; attamen , quia juxta S. Petri doctrinam parati esse debemus omni poscenti reddere rationem de ea , quæ in nobis est , fide : ipse velit ex multis clariora quædam dicere , ut murmu-

murmurantibus contra Concilium porro non sit obloquendi locus . De his postquam solidè Julianus differuisset , jam nominatus Spalatensis Archiep. omnia , quæ ab illo dicta fuerant , paucis repetens , contestatusque imprimis , *sibi in mandatis datum fuisse , ne de autoritate Papæ disputaret* , in gratiam Eugenii tantùm locutus est ; ad cujus dicta replicavit Julianus , & Spalatensis vicissim duplicavit . Has publicas hinc inde disceptationes , ac momentofas actiones , è duobus manuscriptis , uno Aquicincentensi , altero regii Collegii Navarrae , edidit Martene & Durand *Collect. ampliff. Tom. VIII. à pag. 643.* E quibus juvat hinc in confirmationem præcedentium decerpere potiora à Card. Juliano pro præcipuâ dignitate Concilii , & ad sustinenda ejus jura , in Synodo allegata . Rubrica Aquicincentensis MS. hæc est : *Disputatio facta inter Dominos Cardinalem S. Angeli Præsidentem Concilii Basileensis , & Archiepiscopum Spalatensem Oratorem Domini Eugenii Papæ .* In Codice autem Navarrae talis legitur inscriptio : *Disputatio habita per Dominum Legatum cum Ambasciatoribus Papæ super dissolutione , an valuerit &c. reportata per Magistrum Stephanum de Novaria MCCCCXXXIII. die decima sexta mensis Octobris .*

Porro Synodalia Juliani asserta sunt sequentia : (a) „ Cum „ Generale Concilium sit adunatio totius Ecclesiæ , facta in vir- „ tute & auctoritate Spiritus Sancti ; sequitur , ibi in repræsen- „ tatione esse Ecclesiam ubi est Concilium ; “ per consequens Concilium esse ejusdem autoritatis , cujus est Ecclesia , quæ suam immediatè à Deo obtinet potestatem . (b) „ Claves in per- „ sona Petri Ecclesiæ datæ sunt : neque enim Ecclesia propter „ Papam , sed Papa est propter Ecclesiam ; & non dicitur . „ *Credo in Papam* , sed *in Sanctam Ecclesiam Catholicam* . Pro- „ inde quidquid Papa tanquam ministeriale Caput Ecclesiæ , & „ ejus jure ac nomine potest , hoc multo magis illa , in Spiritu „ Sancto congregata , valebit per se ipsam . “ Ita profectò : Ecclesia est *CHRISTI* Sponsa ; quis autem ferat , Ministrum seu Vicarium *Sponsum* dici , & toto jure Sponsi omnibusque ejus prærogativis ita gaudere , ut non nisi ab eodem Vicario , & per eum,

eum , omne jus omnique potestas Sponsi fluat in Ecclesiam Sponsam , & hanc repræsentans Univerſale Concilium ? Hoc certè repugnat Concilio Conſtantiènſi , quod poteſtatem Synodi Generalis immediatè à Deo eſſe declarat . (c) „ Aſſeverant SS. „ Patres , Decreta Generalium Conciliorum , tanquam ab uni- „ verſali Eccleſia condita , & à Spiritu Sancto dictata , ſicut fan- „ cta quatuor Evangelia veneranda ſervandaque eſſe . Addit „ divus Auguſtinus , ſe nec Evangeliiſ credere , niſi eum ad „ hoc moveret Eccleſiæ , proinde & Univerſalium Conciliorum „ autoritas . “ Hoc quidem etiam agnoſcunt qui à nobis diſſentiunt , non ignorantes , talia de conſtitutionibus , quæ à ſolis Rom. Pontificibus emanant , non tradi ; ſed nullum volunt agnoſcere Concilium pro *Generali* , niſi cui Papa præſideat ; his ex mente Card. Juliani ſatiſfaciemus infra num. 5. & 11. (d) „ Concilium Generale ſuperius eſt Pontifice , habens confor- „ miter decreto Concilii Conſtantiènſis jus reformandi Eccle- „ ſiam in Capite & membris . “ Hoc jus Conciliorum agnoſcit & declarat Conſtantiènſe , non tantum *in & pro caſu ſchiſmatis* , ſed *generatim* , etiam *indubio Papæ exiſtente* atque ab omnibus agnito ; ut pluribus explanabimus num. 6. (e) „ Hanc „ poteſtatem Concilia effectivè exercuerunt : & imprimis qui- „ dem Romanum an. 963. deponendo Papam JOANNEM XII. “ Hujus deſiſtionis hiftoriam præter Luitprandum referunt Continuator Reginonis , Adamus Bremeniſis , Sigebertus , & alii bene multi , relati à Pfeſſingero in *Vitriario illuſtrato Tom. I. pag. 316.* quorum nullus eſt , qui factum Concilii improbet , aut deſiſtionem Joannis iniquam & illicitam eſſe ſcribat ; omnes econtra uno ore Joannem Expapam , & Leonem ei ſucceſſum legitimum Pontificem appellant . Primus omnium Baronius Joannis patrociniſ ſuſcepſiſſe videtur , Synodum illam Romanam *Conciliabulum* vocitans . Sed hanc vindicavit Launojus *Lib. IV. Epiſt. 1.* Nobis in præſentiarum ſufficit , Sæculo X. & deinceps communiter in Eccleſia creditum fuiſſe , Romanos Pontifices propter impia facta & ſcandalofam vitam à Conciliis deponi poſſe . Hoc fanè creditum fuit INNOCENTIO III. cum ad Philippam Auguſtum , ab Ingeburge conjuge ſeparari cupien-

pientem , Epist. 106. Lib. XV. scriberet : *Si super hoc absque Generalis deliberatione Concilii determinare aliquid tentarem , præter divinam offensam & mundanam infamiam , forsan Ordinis & Officii nobis periculum immineret &c.* (f) ,, Eandem potestatem & jus exercuit Constantiense Concilium in JOANNEM XXIII. , qui erat verus Papa , “ *autoritate generalis Concilii Pisani legitime electus , à quo Constantiensis Synodus convocata fuerat ; in qua ab iisdem Patribus , qui eum pro solo , vero , summo Pontifice agnoverunt , depositus est . Quinimo ipse joannes , & qui post eum electus fuit Martinus V. hoc Concilium pro generali habuerunt , & quæ ab ipso fuerant , etiam tempore unius obedientiæ , circa depositionem ejusdem Joannis XXIII. decreta , approbârunt . Fatentur Romani , Pontificem hæreticum deponi posse ; imò asserunt , eum ex causa hæreseos ipso jure suâ dignitate excidisse . Verùm imprimis non solum lupus reputatur ille , qui talis est ex vitio fidei , sed etiam qui ex morum incorrigibilitate . Vide textum quoad reliqua valde singularem , ne dicam absurdum , in *Can. VI. Dist. XL.* Deinde si hæreseos crimen ipso jure privationis pœnam inducit , erit hoc indubiè ex Jure Ecclesiastico humano : textum enim ad id evincendum in S. Scriptura non habemus ; & Petrus etiam abnegato Christo adhuc remansit Apostolus . Si autem sic Lege Ecclesiasticâ humanâ statutum est , sequitur , eandem Legem , & Ecclesiam seu universalem Synodum , per quam illa lex lata fuit , superiorem esse Pontifici . Nec quantùm ad hoc , refert , an ipso Jure per Concilium dictato , an Concilii sententiâ Papa perstringatur . (g) ,, Declarat insuper (sic pergit Julianus) eandem S. Synodus *pro hæretico* habendum , qui diceret , Concilium non posse omnia facere *in his* , quæ pertinent *ad generalem reformationem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris* . “ Hac occasione *adversus Schelestratum* , asserentem in nonnullis manuscriptis hujus Concilii & actorum ejus non inveniri verba : *Ad reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris* , & inde concludentem , quasi à certis Concilii Basileensis deputatis anno 1442. ea verba adjecta , atque ita sensus Decretorum Constantiensium vitiatus esset : *adversus* inquam hoc commentum venit*

nit observandum , qualiter Julianus hac suâ actione , proinde anno 1433. coram Imperatore , Legatis Pontificiis & Patribus Basileensibus ex Sess. III, IV. Constantiensis Concilii prælegerit ,
 „ *Decretis Generalis Concilii quemlibet* , *ETIAMSI PAPALIS*
 „ *DIGNITATIS EXISTAT*, teneri obedire in his quæ pertinent ad
 „ *extirpationem hæresum* , *morum reformationem IN CAPITE &*
 „ *in membris* . “ *Causam autem* , ob quam in quibusdam manuscriptoris hujus Concilii Sess. IV. inveniuntur dicta verba *Reformationis in Capite & in membris* , in aliis non , ritè aperuit Jesuita Berthier in *Historia Ecclesiæ Gallicæ Tom. XV. pag. 488.*
 (b) „ *Idem* , firmat Bulla MARTINI V. de 22. Febr. an. 1418. “ in qua pontifex suspectos de hæresi jubet interrogari , *Utrùm credant* , *quòd quodlibet Concilium generale* , *ET ETIAM CONSTANTIENSE* , *universam Ecclesiam repræsentet* &c. Add. inf. num. 4. Porro (i) „ Unum Concilium generale potest indicare „ aliud sequens , præfinito tempore celebrandum ; & tunc non „ desideratur ad hoc alia auctoritas aut nova indictio Papæ vel „ cujuscunque alterius . “ Hoc notoriè fecit Concilium Constantiense &c. (k) „ Universale Concilium , ritè cœptum , „ à Papa dissolvi , aut invitis Patribus aliò transferri non potest . „ Quomodo enim , inquit , Concilium Papæ aliquid præciperet , si huic daretur facultas illud destruendi ; Et quare , si „ Pontifex vellet Ecclesiam congregatam dissolvere , non posset „ hæc sua jura tueri se seque defendere ? “ Talem dissolutionem Basileensis Synodi sub specie translationis attentavit Eugenius . De ejus duplicitate sic queritur Julianus : “ Potestne dici commutatio , seu translatio , cùm ipse terminum prorogaverit *per annum cum dividio* ? “ Alibi : „ Dicite , ait , precor , post Concilium Constantiense , quid fecit Concilium Senense ? Quid istud Basileense ? Certè nihil adhuc : *propter dissolutionem* . Si in viridi & in decretis ita novis existentibus , „ prout sunt , Papa hoc facit , quid faciet hinc ad centum annos , nos , si Concilium cederet , & Papa obtineret ? Nihil adhuc „ dicere possemus , nisi quòd actum esset de Christiana Religione ; & Principes , qui nunc favent Papæ , essent causa , quòd „ Papæ essent in futuro pessimi , & nullus esset , qui auderet
 „ eis

„ eis dicere quicquam . (l) Supponere aut prætere , quòd
 „ ii , qui nomine Papæ Concilio præfident , omnimodam in il-
 „ lud potestatem habeant , repugnat fidei , æquitati & honestati .
 „ (m) Fuerunt subinde Generalia Concilia legitimè celebrata
 „ absque Romano Pontifice . “ Horum quædam exempla *num. 11* .
 recensibimus . (n) „ Dum Papa se à Concilio separat , eive
 „ contrariatur , potest Synodus illo absente aut invito proce-
 „ dere ; “ nec enim Pontifex Concilium ita in sua habet po-
 „ testate , ut ab eo recedens illud concludat , aut reddat deinceps
 irritum ; uti *eod. num. 11* . probabimus . Convocatio & Præsi-
 dium Synodale ad Pontificem pertinent tanquam res *officii* , non
 meri *arbitrii* , unde si officio suo desit , non deerant alii qui il-
 lud suppleant ; parum enim interest , nullum aut inutilem habe-
 re Præfulem . *Cap. 2. §. 1. X. de Translat. Epif.* (o) Si eâ
 occasione schisma oriatur in Ecclesia , erit illud & tenebit se à
 parte Papæ , non Concilii . „ Sed nec eo casu reputabitur esse
 „ quæstio tam de Patrum aut Synodi commodis iuribusve ,
 „ quàm de jure Universalis Ecclesiæ ex una , & Romani Ponti-
 „ ficis ex altera parte . Ita in Basileensi Concilio agitur adver-
 „ sùs Eugenium de auctoritate Ecclesiæ , & de exequendis Con-
 „ ciliis , maximè Constantiensis , decretis . “ Quo attento ,
 frustra à nonnullis Romanarum partium pro asserendâ prætensâ
 Eugeniani accessus ad dictum Concilium insubstantiâ , allegatur
exceptio metûs , nimirum *schismatis* , quod modis omnibus
 declinare dicunt Pontificis officium postulâsse . Confer infra
num. 11 . nec non *cap. IX. §. 7. (p)* „ In tali occurrence Con-
 „ cilium à Regibus & Principibus justè petet , & meritò exspe-
 „ ctabit protectionem adversùs Papam refractarium , etiam cum
 „ subtractione obedientiæ . “ Hoc titulo Sigismundum Imper-
 ratorem ita alloquitur Julianus : *Si itaque Serenitas vestra , &*
alii Reges & Principes debitum suum facere velint , ut spera-
mus , omnia bene fient , neque dubium erit de schismate . Am-
plectimini ergo sacrum Concilium , & illi totis viribus adhaerete .
Conservate Eccl. siam & fidem Catholicam , quam certè in magno
fluctu videtis . Et licet ipse Dominus Eugenius Papa ab Ecclesia
se separet , vos tamen cum Ecclesia perseverate ; neque credat
quis-

quisquam, quòd aliquid fiat aut velit fieri per nos ad vindictam, sed solùm omnia fecimus ut respiscat, & Ecclesiam matrem omnium recognoscat, atque Ecclesiæ monitiones & mandata suscipiat. Si viderit, se non habere obedientiam, fortasse mutabit animum, tollet scandala, & honorabit Ecclesiam matrem suam. Si viderit, per vos nimis sibi favori, crescet pertinacia sua, & vos Ecclesiam offendetis, & eritis causa multorum malorum in Ecclesia Dei in futurum, nutrietisque suum scandalosam dissolutionem. Post hæc refert Card. Julianus, (q) „ Ballam quamdam ab Eugenio Papa pro dissolutione Concilii ad omnes fideles missam, plenam hæresibus, quam Concilium non possit inexaminatam relinquere. “ (r) Revertit, qualiter Generalium Conciliorum placita à Romanis Pontificibus satis malè observentur; quæ res reformatione indigeat: „ Quæ major, inquit, deformitas, quàm illa quæ est in Capite; & in Capite, quæ major deformitas, quàm nolle suscipere monita sanctæ Matris Ecclesiæ? “ (s) Præcedentium Conciliorum eventu doctus, dicit. „ se munus Præsidis à duobus Pontificibus, MARTINO V. & EUGENIO IV. sibi delatum ægrè suscepisse, dubitans, futurum Basileæ sicut factum fuerat Senis; & certò, inquit, idem, imò pejus fiebat hìc, nisi fuisset istorum Patrum constantia. “ Prædicat item, quòd si Concilium Papæ cedat, *universalem*, eamque adeo necessariam Reformationem, quæ sine *Generali* Concilio perfici non potest, minimè fecuturam; id quod etiam eventus probavit. Antequam in hac disceptatione ad replicam veniret Julianus, dixit Spalatensi Archiepiscopo: *Mallet, Pater reverendissime, quod intenderemus reformationi Ecclesiæ Dei, & super hoc mandatum haberetis, quàm veniretis ad luctam disputationis in præsentia materia: Certè tempora disputatione non indigent.* Verùm qualiter Eugeni animus ad Reformationem affectus fuerit, vidimus §. præcedente.

[1] Qui sic coram Imperatore & Ecclesiâ legitimè congregatâ, ac pro hujus defensione loquebatur JULIANUS tit. S. Angeli Cardinalis, Concilii Præsides, is erat origine Romanus, nomine

nomine atque illustri profapia *Cæsarinus*; vir eloquentia, eruditione, prudentia, & magnanimitate nemini suo ævo secundus. Primum in academia Patavina Jurisprudentiam docuit; dein Auditoris Rotæ; Protonotarii ac Referendarii officiis in Curia perfunctus est. Pontificibus Martino V. & Eugenio IV. nullo non tempore addictissimus, illis fidem suam probavit in Conciliis, Florentino præsertim, in quo adversus Græcos præcipuus fuit Catholicæ fidei vindex; in gravissimis legationibus, quas tam ante, quam post Basileense Concilium, eorundem Pontificum nomine ac jussu obivit in Anglia, Bohemia, Polonia, Germania, ac demum in Pannonia; in quarum postrema anno 1444. pro gloria Sanctæ Sedis manibus impiorum militum occubuit. Vid. Eggs *Purpura docta Lib. III. pag. 101. seq.* L'enfant *Hist. du Concile de Basle Tom. I. pag. 5. 247. 299. 307: 316. 323. 331. Tom. II. pag. 2. 5. 128. 165. 170.* In Oratione, quam hic recensemus, dixit inter reliqua Julianus: *Ego, ut multi sciunt, satis laboravi pro ipso (Eugenio) & adhuc laborare vellem, & ponere me in perpetuis carceribus Venetiis aut alibi, ubi ipse vellet, quod fortasse pauci facerent.* Post hæc judicet quisquis æquus rerum arbiter, an talis tantusque vir inter media hæc obsequia tam aversi potuerit esse à S. Sede animi, ut aut vera ejus jura apertè atque invidiosè in Synodo impugnaret, aut ad clanculariam eorundem diminutionem contentiret in falsificationem Decretorum Constantiensium. Add. Natalis Alexandri *Hist. Eccles. Tom. VIII. pag. 403.*

- (2) His inattentis, Juliano & Basileensibus Patribus à Romanis objiciebatur, quod in Synodo nonnulla statuissent Apostolicæ Sedi & Romano Pontifici adversa. Quibus in sua dictione Julianus Respondet: *Decreta hujus Concilii non esse contra Sedem Apostolicam, neque contra Eugenium, sed pro illa, & pro hoc: si ipse bene vellet vivere, salutem animæ suæ desiderare, & debitum suum facere.* Sanè privata Eugenii vita, omnium cœvorum testimonio, innoxia fuit; non potest itaque indirecta hæc inculpatio, in

publico atque tam solemnī conventu facta, cadere nisi in illam à Pontifice neglecti officii partem, quam ab eo maxime requirebat Julianus, scilicet Reformationem universalis Ecclesiæ, præcipuè autem Romanæ Curix, quam ille ante susceptum Pontificatum in Conclavi juratò promiserat, quamque post actum suæ coronationis, se perfecturum, diplomate confirmaverat. Hoc igitur intuitu Eugenius 23. Feb. an. 1447. moriens, in extremis (referente Raynaldo ad dictum annum num. 12.) exclamasse censendus est: *O Gabriel, quantò magis conduxisset animæ tuæ salutem, si nunquam Cardinalatum, nec Pontificatum obtinisses, sed in tuo monasterio religiosam disciplinam colisses.* Adde infra num. 9. Væ Curix, quæ tales morientibus Principibus suis gemitus extorquet.

[3] Eodem ferè tempore Gregorius Corrarius, Venetus, Romanæ Ecclesiæ Protonotarius, in Basileensi Synodo coram Imperatore ita locutus est: *Secundò dicunt, Nimis circa Sedem Apostolicam intentos esse hos Patres, cætera minus curare. Scire velim ab his, si quispiam eorum, ut digni essent, omnium membrorum vitio laboraret, priusne in caput, an fortasse in pedes, curam conjiciendam putaret? Si nemo tam delirus, qui non in caput fateatur, cur carpitur hæc Sancti Synodus, si, ut ratio atque ordo poscebat, Capitis imprimis curam habendam censet, à quo salutem totius corporis necesse est derivari? Nec tamen reliqua membra neglectui esse concedo; cæterum ad illa præcipuè intenti, quibus ommissis Status Ecclesiæ stare non potest. Num quis non videat, quamlibet multa egerimus Decreta, Sanctiones, Leges; nequicquam fieri omnia, nisi Sedes Apostolica exequatur?*

Talia quamvis de se vera & æquissima sint, Curix tamen Romanæ minimè sapiunt. Hæc se ipsam reformare nolens, nec ab Ecclesia (licet illa hujus in Generalibus Conciliis auctoritatem supra se, una cum Constantiensibus Decretis, Basileæ admisisset) se reformari patiens, postquam videret Monarchicam suam potestatem infringi,

Le-

Legatis Præsidibus coactivam jurisdictionem negari, Annatas quasi simoniacas abrogari &c. omnia media ad dissipandam Synodum adhibuit, dicens, *Tutum non esse, nocendi facultatem eis linquere, qui jam nocere moriti fuerant*. Ægro amaram, sed salubrem potionem præbere, ane ei nocere est? Hoc quidem Eugenius putavit sanus; moriens non item.

[4] Dixit inter alia Præses Concilii Julianus in sua Disputatione: *Articulus fidei est, credere unam Sanctam Ecclesiam Catholicam; an ergo ipsa sit supra Papam, qui est Minister ejus, an non, hoc ad fidem pertinet?* Quinimo affirmativa posterioris propositionis ex Decreto Concilii Constantiensis *Articulus fidei est*. Sic sanè sensit & edixit Cardinalis nolter: *Cum Concilium Constantiense, inquit ille, & bulla Martini dicat, quod si quis diceret Concilium non posse facere omnia in his quæ pertinent ad Reformationem in Capite & membris, & in aliis casibus expressis in Decreto, ESSET HÆRETICUS* Interim nos temperamento utimur, in quo prævit Natalis Alexander *cit. Tom. VIII. pag. 427*, cujus verba hic adscribimus: “ Quamvis ita senserunt Theologi Parisienses, ac Viri doctissimi, qui Concilio Basileensi adfuerunt, & in eo Concilii auctoritatem pro sua virili propugnarunt; attamen dicere nolumus, uti nec sentimus, doctrinam de Auctoritate Concilii supra Romanum Pontificem esse dogma fidei, & oppositam opinionem esse hæreticam. Parcamus Romanis auribus, parcamus Ecclesiasticæ Unitati. Cum Romanæ Ecclesiæ Theologis fide conjuncti sumus, ut communiōe: Cathedralæ S. Petri utriusque jungimur: Summi Pontificis Primatum, non *honoris* duntaxat, sed *potestatis* & *autoritatis*, immediatè à Christo super omnes Ecclesias, particulares institutum & acceptum, pariter profitemur & colimus: In quæstionibus nonnullis de Potestate Ecclesiastica dissidemus quidem, ut in hac de Concilii potestate supra Romanum Pontificem, aut Romani Pontificis supra Concilium: Sed ista dissensio fidei summam

„ non spectat ; quamvis ad materiam fidei aliquo sensu
 „ quæstiones hujusmodi pertineant , quia Ecclesiæ & sum-
 „ mi Pontificis potestas , de cujus amplitudine disputatur ,
 „ fidei dogmata fundant plurima ; quamvis quæcunque cir-
 „ ca illam potestatem quæstiones excitantur , fidem per se
 „ non spectent , nec errores omnes , in quos circa illas
 „ impingitur , sint contra fidem Sic Decreta
 „ duo Sessionis quintæ , de quibus differimus , ad materiam
 „ fidei spectare dici possunt , quia Ecclesiæ & Concilii Ge-
 „ neralis legitimè congregati auctoritas , quam declarant , ad
 „ objectum fidei nostræ pertinet , & propositiones quæ-
 „ dam illis Decretis definitæ , ita pertinent ad fidem , ut
 „ oppositæ sint verè hæreticæ . Dogma scilicet fidei est ,
 „ quod Concilium Generale universam Ecclesiam repræ-
 „ sentet . Dogma fidei est ex illo consequens , quod Con-
 „ cilium Generale in Spiritu Sancto legitimè congregatum
 „ errare non possit . Dogma fidei est , quod Concilii Ge-
 „ neralis statutis seu ordinationibus aut præceptis , ad Fi-
 „ dem , extirpationem Schismatis , & Reformationem Ec-
 „ clesiæ pertinentibus , omnia ejusdem Ecclesiæ membra
 „ parere teneantur . Adeoque Decreta Sessionis V. ad ma-
 „ teriam fidei ratione istorum dogmatum pertinent ; quam-
 „ vis propositionem de Concilii auctoritate supra Papam ,
 „ ut ipsum puniat ac deponat , si statutis suis ac mandatis
 „ obedire contumaciter contempserit , esse dogma fidei to-
 „ ta Ecclesia non conveniat . Quæ cum ita sint , MARTI-
 „ NUS V. *Seff. XLV.* approbans *omnia & singula determi-*
 „ *nata , conclusa & decreta in materiis fidei per sacrum ge-*
 „ *nerale Concilium Constantiense conciliariter* , Decreta etiam
 „ quintæ Sessionis , de quibus differimus , approbavit &
 „ confirmavit .

- (5) Præter ea , quæ Natalis Alexander hic Christianè refert ad doctrinam Romanorum à formali hæresi excusandam , addunt Romanarum partium advocati , auctoritatem Apostolicæ Sedis quidem submitti Concilio , non tamen seorsim sumpto , sed unito suo Capiti Romano Pontifici ; neque enim

enim , ajunt , Concilium sine hoc considerari potest ut *universale* , neque sine eo , tanquam Capite , dici *Ecclesia* . Sed videat quisquis harum rerum habet prudentiam , num propter hæc & similia Basileensium Patrum , per os sui Præsidis loquentium , sententia minus firma , proin deferenda sit . Basileenses sustinentes superioritatem Concilii supra Papam , eumque in finem innixi Concilio Constantiensi , non solum *verbis* Decretorum , sed & concomitantibus ejusdem Synodi *actionibus* , vim & sensum verborum interpretantibus , usi sunt ad probandam auctoritatem Concilii etiam à Papa derelicti , eoque contradicente : *Concilium Constantiense* , inquit Cardinalis Julianus , *declaravit discessum Joannis XXIII. scandalosum , & turbativum universalis Status Ecclesie ; & tamen per talem fugam non dissolvetur Concilium Constantiense* . Hinc facile & aperte intelligitur , quis fuerit sensus Concilii , sua Decreta Sessionis IV. & V. paulò post fugam Joannis Papæ condentis . Sed neque minus verum est , Basileensem Synodum , Martinum V. & Eugenium IV. Decreta Constantiensia acceptasse in eo sensu , in quo lata sunt . Si *Ecclesia* nunquam considerari potest sine Papa , ergo frustra dixit INNOCENTIUS III. Serm. 2. de Consecrat. Pontif. *In tantum mihi fides necessaria est , ut cum de cæteris peccatis Deum judicem habeam , propter solum peccatum , quod in fidem committitur , possim AB ECCLESIA judicari* , Sed de hoc vide supra Lit. f.

- (6) Ast peccant , inquires Julianus & Patres Basileenses , dum ea quæ Constantiæ occasione dubiorum & schismaticorum Pontificum decreta sunt , ad Papam Eugenium & quemcumque Pontificem certum applicant , hosque potestati Concilii subjiciunt . Verum quam vanum sit virorum illorum effugium , vel ex unius Gersonii operibus in Constantiensi Synodo editis evincitur , quippe qui totus in eo est , ut auctoritatem Concilii *cujuslibet* in *quemlibet* Papam statuat ; pauci autem sunt , qui ignorant Decreta Constantiensia juxta Gersonii votum condita fuisse . Sed & independentem
- ab

ab hoc, eam in rem apertum est Concilii Decretum. Etenim (1) generale Statutum est de quocunque Concilio Generali, nullis terminis circumscriptum, nulla exceptione limitatum. (2) Non solum casum extirpationis Schismatis exprimit, sed & reformationem Ecclesiæ, tam in Capite quam in membris, & ea quæ tum ad Fidem, tum ad Mores spectant. (3) Non tantum hujus Concilii mentionem facit, sed & cujuscunque alterius Generalis legitime congregati. (4) Pœnas statuit generales adversus eos, qui Concilii generalis Decretis non parerent, cujuscunque dignitatis tandem sint. (5) Auctoritatem Concilii in Papam ex eo derivat, quod Ecclesiam Catholicam repræsentet, & errare non possit, quæ duo Conciliis omnibus Generalibus conveniunt, quo quo tandem tempore celebrentur. (6) Concilium Joannem XXIII. pro legitimo haud dubie Pontifice agnoscebat; sed hunc Concilio parere vult, & ex ejus nutu abdicare se Pontificatu, ac, ni faciat, abdicandum esse decernit. Tandem (7) exiit eum Papatu, non ut Papam dubium; nec tantum ut schismatis fautorem, sed præmissis de ejus vitâ, tam ante quam post adeptum Papatum acta, legalibus informationibus, illum damnavit tanquam *simoniacum, bonorum ac jurium ne dum Romanæ, sed plurimum aliarum Ecclesiarum dilapidatorem, malum spiritualium bonorum Ecclesiæ administratorem, vita & moribus scandalosum; in his & aliis malis obduratum, atque incorrigibilem*: quod nec fecisset Concilium, nec facere potuisset, si hæc crimina, cum schismate nil commune habentia, in Papa recognito non credidisset sui fori esse, suæque cognitionis. Nihil est ergo, quod *ad tempus tantummodo schismatis, & incerti Pontificis*, Concilii verba detorqueantur. Nec verò quovis alio ex capite Decreti hujus auctoritas nutare poteit, cum pleno Concilio factum sit unanimi Patrum consensu, re prius per Nationes singulas discussa, & ita definita; cumque postea simul cum cæteris Constantiensis Concilii Decretis à Papa Martino V. solemniter approbatum fuerit. De quibus omnibus & singulis vide
latius

latius & solidè differentem Natalem Alexandrum *cir. Tom. VIII. pag. 407. seq. item 413. seqq. nec non 424. seqq.*

- (7) Cum his inattentis Eugenius sibi & suæ Curix à Basileensi Synodo metuens, ante suum ad eam accessum allegaret, quædam ab ea fieri, quæ facultatem Conciliorum superarent, reposuit hac sua dictione Julianus: *Præsupponit in bulla sua, nos non potuisse facere multa, quæ fecimus: quod si toleraretur, nimis esset grave pro Ecclesia Dei: Nam faceret dubitari de Conciliis præteritis, & futuris; quia sicut unum ruit, aut aliqua ejus pars, ita & aliud. Ut autem coactivam Conciliorum auctoritatem respectu summi Pontificis tantò evidentius demonstraret Cardinalis noster, verè dixit: Si Concilium cederet, & Papa se ei subtrahere volens obtineret, actum esset de Christiana Religione; & licet Papæ fierent pessimi, sive in moribus, uti nonnulli paulo post fuerunt, sive in gubernatione Ecclesiæ, graves in ea abusus (quales §§. 13. & 14. recensuimus) fovendo, nullus esset, qui auderet, cum fructu & effectu, eis disere quicquam. Tandemque in eundem sensum hæc aptè protulit: Si hæc & similia diceremus Ecclesiam (certè congregatam; disparata enim in exercitio nihil valet) facere non posse adversus Papam talibus criminibus, qualia ex. gr. ea sunt, quæ paulo antè ex condemnatoria Joannis XXIII. sententia recensuimus, certe sequeretur, Christum minus sufficienter providisse Ecclesiæ suæ sanctæ. Non inconueniens huic loco est observatio clar. P. Benedicti Oberhauser in *Prælect. Canon. Lib. I. tit. 33. §. 22.* “Magnum „ Ecclesiæ vulnus accidit in Disciplina, cum auctoritati „ Conciliorum Provincialium Sedes Apostolica præscripsit. „ Quid fiet, si energiam Conciliorum Generalium, quorum in Ecclesia saluberrima est auctoritas, unius Pontificis arbitrio ancillari dixerimus?”*

- (8) His aliisque à Juliano egregiè prolatis motus, & aliunde justè compulsus EUGENIUS, Basileensi accedens Synodo post decimam quartam ejus Sessionem (in quarum altera De-

Decreta Sess. IV. & V. Concilii Constantiensis renovata fuerant] illam *tanquam* à suo exordio *generalem*, simpliciter & absolute acceptasse creditus est à Patribus Concilii, ab Imperatore & Principibus, ab Universitatibus, ab omnī demum Rep. Christiana. Hoc inattento, refert Joannes Card. de Turrecremata *Lib. II. de Ecclesia cap. 100.*, Eum Juliano, hanc acceptationis bullam in disputatione, tempore Concilii Florentini habitā, alleganti reposuisse: *Nos quidem bene progressum Concilii approbavimus, volentes ut procederet, ut inceperat: non tamen approbavimus ejus Decreta*. Ill. Bossuetus hujus asserti fidem penes Turrecrematam relinquens, judicat ejusmodi colloquia dictaque nullatenus sufficientia ad evitanda, aut etiam interpretanda ea, quæ *Synodice* gesta, decreta & approbata sunt. Cardinalis Orfus *de Rom. Pont. Auctorit. Lib. VI. cap. 2.* regerit, hic non quæri, quid in Concilio decretum, aut approbatum fuerit; sed *quo sensu* ea Pontifex probaverit: nobis autem, inquit, Pontificiæ mentis melior graviorque interpretes esse non potest, quam Pontifex ipse. Verum & illuforia Eugenii Exceptio, & inanis Orsi Duplica, justis interpretationum regulis manifestè adversantur. Concilio à Papa diviso, Imperatore Sigismundo mediatore, concordiam ratio talis inita fuit, ut Eugenius inchoatum Basileense Concilium suscipere, atque probaret. Annuit Pontifex. Ast circa formam decreti ea de reedendi nova inter Eugenium & Patres Basileenses difficultas orta est: *Voluimus*, aiebat in prima sua perscriptione Pontifex, & *contentamur*, præfatum Basileense Concilium à tempore inchoationis suæ contiauatam fuisse, & esse Patres his verbis non contenti, postularunt, ut scriberetur: *Decernimus & declaramus &c.* Horum verborum ampliorem sensum, majusquē robur sentiens Papa, per aliquot menses hæsitavit, & per hoc concordiam retardavit; tandem autem consensit; atque hoc tenore bullam suæ ad Concilium accessionis & approbationis expedivit. Concilium Imperator unionis interpretis, totus denique mundus, hæc

acceptationis verba ita intellexit, ut non de *materiali* solum Synodi *continuatione*, sed de *gestis* etiam, *conclusis* ac *decretis Synodicis* acciperentur. Omni Juri Gentium, bonæ fidei atque honestati repugnat tardior illa & privata (si vera est) Eugenii interpretatio, quæ ex communibus regulis contra eum facienda est, qui post multos tractatus clarius loqui potuisset ac debuisset; si tamen circa sententiam ant vim acceptationis Decretorum Basileensium, tempore præstiti ab Eugenio Synodalis consensus, aut durante usque ad Ferrariensem translationem Synodo, de modo & significatione acceptationis prudens dubium, vel in re tanta ullius doli, seu sinistrae interpretationis suspicio subesse potuit, quod nemo æquum arbitrabitur.

Ridiculum illud de extorto *per metum schismatis* Pontificis accessu ad Synodum, jam explosimus supra *Lit. O.* Applicet hic sibi Eugenius & quisunque ejus successor verba Hincmari, quæ retulimus cap. II. §. 10. n. 6. *Quod affectu ambiit, & obtinere non potuit, patientissimè, ut eum decuit, toleravit; ne scandalum fratribus Consacerdotibus generans, schisma in sanctam Ecclesiam introduceret.* Adde Natalem Alexandrum *Hist. Eccles. Tom. VIII. pag. 523. n. 41.*

- (9) Sanè Eugenius ante mortem de his Conciliis, signanter *Constantiensi* (quod hujus rei caput est) aliter sensit intelligitur. Cùm anno 1447. ageretur de concordia inter Sedem Apostolicam, & Nationem Germanicam; atque ad hanc conciliandam Legati Pontificii in Francofurtano conventu Oratoribus Cæsaris ac Principum quatuor postulata nomine Papæ addixissent, quorum alterum, teste Cochleæ in *Hist. Hussit. Lib. IX.* hoc erat: *Ut professio potestatis, auctoritatis, & præminentie Generalium Conciliorum, Catholicam militantem Ecclesiam representantium* (præsertim *Constantiensis & Basileensis*. Vide Unionem Electorum Imperii de anno 1446. in Mulleri *Theatro Comitiorum Tom. I. pag. 278.* nec non Gudeni *Cod. Diplom.*

Mogunt. Tom. IV. pag. 290.) *per tuos*, Eugeni Papa, *Oratores facta, tuis litteris approbetur*. Pontifex habitacum Cardinalibus deliberatione, Nonis Februarii dicti anni, adeoque octodecim ante suum decessum diebus, litteras dedit ad Fridericum Imperatorem, Theodericum Archiepiscopum Moguntinum & Fridericum Brandeburgicum Electores, quibus quoad hoc postulatum respondet: *Concilium generale Constantiense, decretum FREQUENS, ac alia ejus decreta, sicut cætera alia Concilia Catholicam militantem Ecclesiam representantia, ipsorum potestatem, auctoritatem, honorem & eminentiam, sicut & cæteri antecessores nostri, à quorum vestigiis deviare nequaquam intendimus, suscipimus, amplectimur & veneramur*.

Has litteras edens Odoricus Raynaldus *Annal. Eccl. Tom. XVIII. ad dict. an. n. 5.* "Observatione, inquit, „dignum est, Eugenium in litteris non majorem auctoritatem decreto Concilii Constantiensis, quod à voce *Frequens* initium ducit, contulisse, quam Martinus tribuisset; ac professum se à prædecessorum vestigiis nolle deflectere. "Ego verò hanc Raynaldi observationem viro „probo minus dignam judico. Non habuit in animo Natio Germanica exigere à Papa declarationem super qualivolibet submissione, aut acceptatione unius tantum alteriusve Decreti Concilii Constantiensis, eave ad solum casum Schismatis & incerti Pontificis restricta; sed universim omnium decretorum hujus, sicut & quorumcunque aliorum Generalium Conciliorum: *Nisi Eugenius Nationis Germanicæ onera tolleret, & auctoritatem Conciliorum, UT CONSTANTIÆ DECLARATA FUERAT, profiteretur, se ipsius depositionem in Basilea factam, amplexuros*, inquit Gobellinus in Comment. Pii II. Lib. I. pag. 11. Talibus etiam mediis utitur Deus ad Ecclesiam suam, subinde disjunctam, in eodem spiritu colligendam. Itaque æquissimo postulato, à Pontificis Legatis jam concesso, Papa ita annuit, ut imprimis agnoscat auctoritatem & plenum vigorem Decreti *FREQUENS*, quo Pontifex obligatur ad convocandum sin-

gu-

gulis decenniis Generale Concilium, *ut sic* (sunt verba decreti) *per quandam continuationem semper aut Concilium vigeat, aut per termini pendentiam expectetur*: Deinde etiam *aliorum*, id est, reliquorum ejusdem Constantiensis Concilii *decretorum*. Qua autem ratione agnoscit *potestatem, auctoritatem, honorem & eminentiam* omnium Constantiensium *Decretorum*? Eadem *sicut cætera alia Concilia Catholicam militantem Ecclesiam repræsentantia*; & hoc quidem, non sicut unus MARTINUS V. (qui solus inde à Constantiensi Synodo Eugenium præcesserat;) *sed sicut cæteri Pontifices antecessores Concilia generalia susceperunt & venerati sunt*; qui quâ id ratione fecerint videbimus infra num. 12. Non venit Eugenio in mentem dicere aut cogitare, Constantiense Concilium à se *pro parte* recipi, *pro parte* repudiari; decretum Sessionis V. non pro se suaque persona, sed pro futuris casibus *dubiorum* Pontificum admitti; quod tamen, si unquam ferid cogitasset, hic debuisset declarare & exprimere. Dicant qui volent, Papam nullo pacto, nulla acceptatione, nulla declaratione potuisse successores suos Concilio subicere, aut subjectos cum effectu agnoscere. Qui tam miserè ratiocinantur, supponunt aut verius fingunt statum perpetui in Ecclesia belli, inter Papam ex una, Concilia & Nationes ex altera parte, nulla ratione terminabilis. Quod non unus Papa temerè, sed multi prudenter agnoverunt, contra eos jus facit. Mirum! in quæ absurda se conjiciant, qui contra tot & tam evidentiâ argumenta auctoritatem Conciliorum Constantiensis & Basileensis impugnare, aut extantiora eorum Decreta sinistrè interpretari pergunt, nullo vero Ecclesiæ bono, sed evidenti ejus detrimento.

(10) Hoc ut luculentius appareat, videamus, præeunte iterum Cardinale Juliano, quæ ex illorum sententia enascantur scandala. Scandalum est, perpetuò disputare de causa, quæ legitima auctoritate, id est, communi Ecclesiæ consensu, terminata meridè bonaque fide credebatur; & cujus decisioni nihil opponi potest, cui non respondeatur, ac

fatisfiat convenienti soliditate . Qui prudentiores sunt , ut Galli , tales disputationes porro non patiuntur . Scandalum est , velle amputare aut tollere finale , atque eo respectu unicum , adeoque necessarium medium auferendi *maxima* , quia *universalia* , Ecclesiæ scandala . Scandalum est , Ecclesiam Catholicam exponere crisi & derisioni Hæreticorum : quasi in illa nesciretur , penes quem , Concilio dissentiente à Papa , demum sit Summa Rerum in Civitate Dei , quisve in ea altero major sit , ad effectum , ut gravissimis in occurrentiis , totam Ecclesiam tangentibus , cum plenaria certaue auctoritate statui valeat . Scandalum est si Pontifex per se vel per Legatos suos Concilio præsidens , vim coactivam in Patres , seu membra Concilii sibi assumens , his liberam legitimamque decidendi , & collegialibus votis definitivè statuendi facultatem abroget ; eis eadem , secum sentiendi necessitatem imponat ; ex pluralitate votorum collegiale conclusum *in rebus Disciplina* facere renuat ; & per hoc justæ diffidentiae , atque discordiarum semina spargat . Scandalum est , ubi Papa sub prætextu & scuto extravagantium , antiquitati ignoratarum prætensionem , Synodum ipsam , Synodique præsidium declinans , hoc incertis Capitibus relinquit ; atque ita variarum in ipsa Synodo enascentium inordinationum causa efficitur , ex quibus deinde anfas illius Decreta arrodendi desumit . Scandalum est , si Papa , postquam Concilium legitimè congregatum , atque illius in se & particularem suam Romanam Ecclesiam jurisdictionem agnovit , videns illud ad necessariam reformationem suæ Curiae , universam Ecclesiam gravantis & scandalizantis accedere , illud propterea quovis modo dissipare conetur , & per hoc Ecclesiam periculo schismatis ipse exponat , cujus deinde causam Synodo contra jus & fas imponit . Scandalum est , inter resuscitatas disputationes de superioritate Papæ & Concilii , Sponsam Christi lutulento cœno mesam linquere . Scandalum denique est , de infallibilitate Generalium Conciliorum quotidie dissentiendo disputare , atque illam velle derivare à

Pon-

Pontificiæ inerrantiæ privilegio , tam parum firmo ; sicque eam haud tenuiter labefactare , qua vacillante omnia corruent . Omnia hæc scandala Julianus hîcce breviter indicasse videtur : *Et quia dicitur per nonnullos , quod non est scandalum natum ex dissolutione Concilii ; certè mignum subortum est , & adhuc quotidie per eam turbamur ; quotidie sunt scandala , quotidie dissensiones Si non fuisset dissolutio , jam facta esset Reformatio &c.* Post hæc , qui iudicii de vero , æquo & bono capax est , statuatur de causa & facto Patrum Basileensium , Decreta Concilii Constantiensis plenis votis adoptantium , rite interpretantium , & debitè exequentium ; atque ita demum optet inter sententiam Juliani Cardinalis , & Eugenii Pontificis ; attamen optando parcat Catholicæ Unitati .

- (II) Dixit Julianus , in Basileensi Synodo esse *quotidianas dissensiones & scandala* : Inde Cardinalis Orfus , dum ea Lib. VI. cap. 12. Art. 8. singulari opera & exquisito studio recenset , ita subinfert . “ In Pseudo-Synodo Basileensi „ cernere apertissimè est , quam perniciosa & infesta Eccle- „ siasticæ paci & unitati sint Constantiensis Sessionis V. De- „ creta , nisi ad tempus schismatis & dubiorum Pontificum „ referantur . “ Verùm imprimis , quamvis Eugenius ante suum accessum , ad Basileense Concilium , & postea adhuc , plura in eo non jure agi quereretur , nihilominus illud deinde à suo initio usque ad Sessionem XXIV. pro legitimo & œcumenico agnovit tum alias , tum in Epistola , quam ad suos in Germania Legatos scripsit , datas XI. Cal. Augusti an. 1446. apud Raynaldum *ad eund. annum n. 3.* Id quod etiam fatetur primarius Romanæ causæ patronus Card. Bellarminus *Tr. de Ecclesia Lib. III. cap. 16. v. Ad sextum* . Deinde indagandum est , quis primaria harum inordinationum causa fuerit . Earum , quæ acciderunt , quamdiu stetit Concilium , & Julianus cum eo , dixit publicè hic vir egregius coram Imperatore & universa Synodo , fuisse *Papam* , Concilium omnibus viis & modis elidere conantem . Propter eos abusus , qui Concilio per

consensum majoris partis Patrum, & discessum Juliani Præfidis, jam soluto evenerunt, non sequitur legitimum Conciliorum, maximè Generalium, usum abrogandum, aut competentem eis, etiam ex jure Divino, auctoritatem minuendam esse. Posse etiam sine præsidio Papæ in generalibus Conciliis ordinatè procedi, probarunt Constantinopolitanum anni 381., & Constantiense inde à fuga Joannis XXIII. usque ad electionem Martini V. Quod Rom. Pontifex Synodis Æcumenicis regulariter præsidere debeat, nemo dubitat nec disputat; quod autem ille propter negatum suum præsidium Concilia omnia, utcumque pro rerum & temporum circumstantiis Ecclesiæ necessaria aut utilia noscantur, perpetuò declinare & impedire valeat; aut in eis, dum legitimè congregata sunt, Episcopos, quod *Spiritus Sanctus constituit regere Ecclesiam Dei*, suis juribus exuere permittendus sit, absque quod adversus tanta incommoda legitimum in Ecclesia remedium inveniatur, non creditur: Et quod tandem remedium? Illud, quod verbo & facto monstravit Concilium Æcumenicum Constantiense. Hic iterum clamabit Orfus: *Subest novum periculum schismatis*, vel ex dissidio inter Papam & Concilium, vel inter duos de Papatu contententes, deposito nolente cedere. Equidem vè illi (etiam si summus Pontifex sit) cujus seu pervicacia, seu ambitione, tale schisma excitaretur. Quidquid autem eveniat, minus malum erit hujus, quod metuitur, schismatis, quam gravissimi illius, quod prædixit Julianus, quod nos inde à tempore Lutheri perdurare sentimus & videmus, quodque §. præcedente probavimus esse fructum impeditiæ legitimæ auctoritatis Conciliorum. Plus dico: utriusque schismatis, illius de quo nos dolemus, & ejus quod illi timent, eadem causa est, scilicet neglectus Sacrorum Canonum, præsertim Conciliarium.

- (12) Quandoquidem hunc §. expositioni doctrinæ Cardinalis Juliani de juribus Romani Pontificis respectu Generalium Conciliorum destinavimus, superest, ut ex ejus sententia declaremus, quâ ratione Papa sit Ecclesiæ, etiam in Concilio

cilio congregatæ , Caput , quomodo præcipua secundum eandem Ecclesiam auctoritate polleat ; Concilia confirmet ; & illis nihilominus subiectus sit & inferior . Hunc in finem hic subjungimus verba Synodalis responsi , quod per os nostri Cardinalis tertio Nonas Novembris an. 1435. Basileensis Synodus dedit Ambrosio Priori Camaldulensi , & Antonio de Sancto Vito , Eugenii IV. Oratoribus . Ea hæc sunt : *Si Dominus noster veram pacem & unitatem inter nos & ipsum fore desiderat , necesse est , ut quæ ad iustitiam spectant , primò ipse præmittat , hoc est , ut Ecclesiæ univèrsali jus suum tribuat . Quod est illud Ecclesiæ jus ? Quæ sunt illæ iustitiæ partes ? Non certè alix , nisi , cum Ecclesia univèrsalis Spiritu Sancto dirigatur , & eam univèrsale Concilium repræsentet , ut Decreta Synodalia diligenter & per alios suo exemplo & jussu servari faciat . Ita & sui antecessores Sancti Romani Pontifices , quorum vitam in testimonium sanctitatis etiam miraculis illustravit Deus , fecerunt , summa veneratione univèrsalium Conciliorum Canones suscipientes , & per eos inviolabiliter servari facientes : Qui sine magna & urgentissima causa adversus ea non disponebant quidquam , nec ab aliis aliter fieri patiebantur . Inquit etiam B. Damasus : Absit à me , ut Sanctorum Patrum Canones absque inevitabili ratione transgrediar unquam : & Magnus ille Gregorius ut sancta Evangelia Concilia Generalia se venerari affirmat : & non solum quatuor illa primæva , sed & omnia , dum illa ratione utitur , quæ omnibus Univèrsalibus Conciliis communis est . B. quoque Gelastus , univèrsalis Ecclesiæ statuta asseverat nullam esse Sedem , quam magis exequi oporteat , quam Primam . Non mihi satis est usque in crastinum , si singulos , tam summos Pontifices , quam sanctos Doctores recensere pergam , qui saluberrimam Conciliorum doctrinam super cæteris aliis efferebant , venerabantur & observabant .*

Pergit deinde Julianus : *Nec sic faciendo quidquam Romani Pontificis auctoritati deperit , aut detrahatur ; imò adicitur & accrescit . Quidquid enim in sacris statuitur Conciliis*

ciliis, sua etiam auctoritate statuitur, quæ semper ibi refulget ut prima & præcipua præ omnibus, Caput & Directrix. Et cum aut personaliter, aut auctoritative semper in Synodis universalibus intersit, ipseque Ecclesiæ Rector sit & Pastor, Decreta Conciliorum etiam sua & Sedis Apostolicæ non immeritò dici possunt. Nos enim unum Ecclesiæ corpus sumus, & ipse hujus corporis caput sub Capite Christo. Quidquid igitur fit ab hoc corpore Ecclesiastico, etiamsi omnia membra in idem concurrant, sicut in corpore naturali accidit, magis tamen ac præcipuè operatio quævis capiti appropriatur & adscribitur, ab ipsoque magis quam ab alio corporis membro procedere censetur. Itaque non secus Synodalia Decreta pro suo debito & honore exequi debet, ac per alios servari facere, quàm si ab ore proprio dictata & promulgata essent. Dum enim ipse præsens est, ipse concludit, ipse statuit, & sub nomine suo ac persona omnia decernuntur. Dum abest, sui Præsidentes, qui vice ejus funguntur, locumque Apostolicum tenent, & personam Pontificis repræsentant, per sacrum Concilium deliberata concludunt. Per Concilium autem statuta in nullo derogant suæ potestati, quin pro tempore, loco, causisque & personis, utilitate vel necessitate suadente, moderari dispensarique possit, atque uti summi Principis *ἐπιταγή*, quæ ab eo auferri nequit.

Viden', quomodo decreta Corporis Ecclesiæ a Papa procedant? Tanquam à Capite, à quo omnis operatio corporis magis profluit, quam ab alio quovis particulari corporis membro. Qualiter Conciliaria decreta ipsius auctoritate dictentur? Ut Capitis & Directoris; unde etiam Pontificis Decreta dici possunt. Quà ratione Papa Concilii decreta confirmet? Parendo, & exequendo. Quà auctoritate in eis dispenset? Ut summus Princeps atque primarius Minister Ecclesiæ, & ejus nomine ac vice; sed per rariò & non nisi communi Ecclesiæ utilitate vel necessitate id suadente. Præstat hoc Juliani Synodale responsum centum Scholasticorum incubrationibus, quas sæpe zelus dictat, sed non secundum scientiam Scripturarum & Traditionis discretus.

C A P U T VII.

De Auctoritate Episcoporum ex Jure Divino .

§: I.

Christus Episcopatum instituit , eique propria ipse jura attribuit , perpetuò illi adhæsura .

Inde colligitur æqualis omnium Episcoporum auctoritas .

Auctor salutis nostræ, missus à Patre suo ad perficiendum opus ejus , ex discipulorum turba duodecim elegit, quos *Apostolos* nominavit , mittens eos ad prædicationem Evangelii , tanquam testes oculatos vitæ , doctrinæ , & resurrectionis suæ . His post suam resurrectionem totum illud officium , quod ipse acceperat à Patre , perficiendum generali mandato commisit, dicens : *Sicut misit me vivens Pater , ita ego mitto vos . Jo. XX.* Ad idem nimirum opus perficiendum , quod quidem ipse Christus à Patre missus, tanquam præcipuus , *propria* auctoritate propriaque doctrina hic exiens in terris visibiliter exercuit *circumeundo civitates & castella*; ipsi verò tanquam ejus ministri auctoritate *delegata*, & doctrina eis tradita , ac infusa , & experimentaliter , continuarent; & quod ipse cœperat , ipsi prosequerentur . Ut autem Apostoli possent aliquo modo esse perpetui in Ecclesia , dedit eis potestatem alios eligendi & assumendi ad idem opus , sicut ipse eos elegerat & assumpserat. Dixit igitur illis : *Ite , docete , prædicate , baptizate ; & sicut misit me Pater , ita & ego mitto vos ;* cum commissione & mandato generali ; ut

K k k

sicut

sicut ipse habuit à Patre generale mandatum docendi, instruendi, & convertendi mundum ad cognitionem veri Dei, & ministros ad hoc necessarios congrua auctoritate instructos deputandi; ita & ipsi haberent idem officium & mandatum cum eadem potestate ministros eligendi, simili auctoritate munitos; idque continua successione usque ad consummationem sæculi. Ex his consequens est, omnes Episcopos in sua institutione, *præveniendo omnem humanam ordinationem*, esse in potestate & auctoritate gubernandi Ecclesiam æquales, non tantum quoad ea, quæ *Ordinis* sunt, sed & quæ *Jurisdictionis*, in quantum hæc ad salutem populi & rectum Spirituale Ecclesiæ regimen spectant; constat etenim, successorem in jura sui prædecessoris succedere, nisi ostendatur, hæc in successore legitimè restricta esse. Hinc S. AMBROSIUS in Psalmum 38. pag. 358. *Tibi, inquit, claves dabo regni cælorum, ut solvas & liges Quod Petro dicitur, Apostolis dicitur. Non potestatem usurpamus, sed servimus imperio. Idem Lib. II. de Spiritu Sancto pag. 664. Nec Paulus inferior Petro, quamvis ille Ecclesiæ fundamentum, & hic sapiens architectus, sciens vestigia credentium fundare populorum: nec Paulus, inquam, indignus Apostolorum collegio, cum primo quoque faciliè conferendus, & nulli secundus. Nam qui se imparem nescit, facit æqualem. Item S. HIERONYMUS Lib. I adversus Jovinianum pag. 163. Super Petrum fundatur Ecclesia; licet id ipsum alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant, & EX ÆQUO super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen PROPTEREA inter duodecim unus eligitur, UT CAPITE CONSTITUTO SCHISMATIS TOLLATUR OCCASIO &c. Adde Natalis Alexandri Hist. Eccles. Tom. VII. pag. 529. seq.*

[1] In ipsam ergo Apostolicam auctoritatem Episcopi succedunt, ita nimirum, ut quidquid potestatis Episcopalis, id est, ad regimen Ecclesiæ spectantis, *Apostoli* habuerunt, id ab ipsis in *Episcopos* transfusum sit. Ea verò, quæ Apostolis non ut *Episcopis*, sed ut *Apostolis*, sunt propria, neque debito Ecclesiæ regimini & administrationi sunt necessaria,

faria , nisi fortè ad tempus , in Episcopos non transferunt ; uti sunt qualitas restium immediatorum Resurrectionis Domini , electio ipsorum ab ipsomet Christo facta , plenitudo scientiæ , donum linguarum , miraculorum &c.

(2) Omnibus & singulis Apostolis dictum est : *Quidquid ligaveris quidquid solveris* Nullus quoad hoc altero superior aut major est ; nullus alterius hac in parte jus & potestatem limitare aut restringere potest , quippe quæ omnibus eadem plenitudine data fuit & independentia . Quoad hanc *ligandi solvendique* potestatem nihil magis immediatè aut extensè obtigit Petro , quam Joanni , aut Andreæ . Idem est quoad facultatem annuntiandi Evangelium : *Euntes ergo docete omnes gentes , baptizantes &c.* Quos reliqui Apostoli intruxerunt & ordinarunt , æque bene instructi , missi & ordinati erant , ac qui à Petro . Illi eadem auctoritate & independentia loquebantur , quà hic .

(3) Ex eo , quod *omnes Episcopi successores Apostolorum sint* , S. HIERONYMUS in Epistola ad Evagrium , relata apud Gratianum *Dist. 93. Can. 24.* æqualitatem Episcoporum maximarum & minimarum Civitatum additruit , ibi : *Ubi-
cunque fuerit Episcopus , sive Romæ , sive Eugubii , sive
Constantinopoli , sive Regii , sive Alexandria , sive Tenis ,
ejusdem meriti , ejusdem est & Sacerdotii .* Cui conforme est illud S. CYPRIANI apud Gratianum *Caus. XXIV. Qu. 1. Can. 16. Episcopatus unus est , cujus à singulis pars in solidum tenetur .* Vide supra cap. III. §. 1. Hæc Episcoporum plena potestas , seu ut Synodus Toletana octava loquitur , *Episcopalis Eminentia divina auctoritas* , septem ad minus sæculis mansisse videtur ; scilicet usque ad irruptionem falsarum Decretalium .

(4) Non constat , quod S. Petrus cuivis Apostolo certam nationem aut populum , prædicatione sua convertendum , assignaverit . Hæc assignatio aut planè non fiebat , quocunque eorum hac in parte motum seu dictamen Spiritus

Sancti fequente , aut eadem collegiali Apoftolorum confen-
fu definita . Fuere quidem jam inter Apoftolos & Chrifti
discipulos nonnulli certæ Ecclefiæ alligati ; attamen hæc
adscriptio nullam inter Apoftolos effentialem differentiam
induxit, uti nec inter Epifcopos de eorum auctoritate &
missione ad gubernandam Ecclefiam quidquam diminuit .
Neque impedit eadem Epifcoporum ad certum populum
adscriptio , quominus iidem vocati censeantur ad impen-
dendam omnibus fidelibus pafforalem curam , dum id ne-
cessitas aut falus populi exegit . Vid. *cit. cap. III. §. I.*

(5) Itaque Epifcopi in administratione fuarum Ecclefiarum
nihil *Jure divino* recognofcant refervatum Papæ . Secus
eft de iis , quæ *Canones* & *Observantia* ex particularibus
caufis summæ Sedi fpeciatim refervarunt , quæque inter
hujus Sedis privilegia , maximè *Patriarchalia* , numerata
funt , juxta illud Concilii Chalcedonenfis : *Sedi senioris
Romæ , quod Urbs illa imperaret , Patres jure privilegia
tribuerunt .* Vid. *cap. III. §. 5. n. I.*

(6) Verè fcripsit Petrus Collet. *Institut. Theol. Tom. II. Tract.
de Ecclesia Quæst. 5. p. m. 585.* “ S. GREGORIUS M.
„ Epist. 43. Epifcopi *Universalis* nomen tanquam profa-
„ num, superbum , facrilegum rejecit , non tantum à
„ *Constantinopolitano* , fed etiam à *Romano* Epifcopo juxta
„ illum fenfum , quasi unus foret in orbe Chriftiano Epi-
„ fcopus , à quo fuam cæteri mutuarentur auctoritatem :
„ qui profectò fenfus absurdus eft . Omnes enim Epifco-
„ pi *pro Chrifto legatione funguntur* ; omnes funt à *Spi-
„ ritu Sancto pofiti regere Ecclefiam Dei* ; omnibus dictum
„ à Chrifto *Accipite Spiritum Sanctum , quorum remiseri-
„ tis peccata &c.* Ad hunc fenfum respexiffe S. GREGO-
„ RIUM demonftrant hæc ipfius verba Epist. 18. ad Joan-
„ nem Constantinopolitanum : *Qui indignum te esse fate-
„ baris , ut Epifcopus dici debuiffes : ad hoc quandoque per-
„ ductus es , ut DESPECTIS FRATRIBUS , Epifcopus ap-
„ petas SOLUS vocari .* Et intrà rationem reddit , cur
„ nullus Romanus Pontifex fibi titulum *Universalis* Epi-
fcopi

„ scopi assumpserit : *Ne*, inquit, *si sibi in Pontificatus gra-*
du gloriam singularitatis arriperet, hanc omnibus Fratri-
bus denegasse videretur. “ Verba S. Gregorii dedimus
cap. II. §. II. n. 3.

- (7) Dum ad sæculum usque nonum Episcopi etiam *Fratr̄is* titulo Romanos Pontifices compellissent ; hi nomen illud sibi hætenus cum reliquis Episcopis commune , nunc fastidire incipientes , *Patris* titulum cum exclusione fraternitatis prætendunt . GREGORIUS IV. in Epist. ad Episcopos Regni Francorum , *Romano*, inquit, *Pontifici scribentes contrariis eum in præfatione nominibus adpellastis, FRATREM videlicet & PAPAM, dum congruentius esset, solam ei paternam reverentiam exhibere.* Biblioth. Patrum maximæ Tom. XIV. pag. 315.
- (8) Equidem turba Canonistarum , in utramque partem disputare adueta, dum Quæstionem proponit : An jurisdictio Episcopalis *immediatè* à Deo sit, an *mediate* ? quædam pro utraque sententia argumenta , multosque hinc instantes pugiles producit ; sed non agunt omnes , præsertim Regulares (quorum singulare hac in Quæstione commodum versatur) aperte satis, sincerè & distinctè . E pluribus Romanarum partium Fautoribus hîc pro exemplo damus unum ex celebrioribus , scilicet Franciscum Schmalzgrueber , qui *Decretal. Lib. I, Tit. 31. num. 26.* pro *mediata* processione jurisdictionis Episcopalis se resolvens, *eod. num. ¶. Sed tenenda est*, ait, *potestatem jurisdictionis, quam habent Episcopi, iisdem dari immediatè ab ECCLESIA seu ROMANO PONTIFICE.* Verum hic minimè confundendus erat *Pontifex* cum *Ecclesia* . Utique ab *Ecclesia* (penes quam omnem sacram potestatem reside-re probavimus *cap. I. §. 6*) jurisdictio in singulos Prælatos , à summo ad infimum usque , pro sua portione dimanat ; at *Rom. Pontifex* hujus assignationis seu traditionis merum instrumentum est , idque à sex solum vel septem sæculis ; antè enim Episcopos nec per eum creatos , nec confirmatos fuisse , omnibus notum est .

§. II.

Quæstio de immediatâ aut mediata Episcoporum auctoritate, in Concilio Tridentino proposita, nec tamen apertè definita fuit.

Argumenta, quæ in utramque partem proposita fuerunt, recensentur & ponderantur.

Ipse Tridentina Synodus Sess. XXIII. de Ordine cap. 4. asserit. *Episcopos in locum Apostolorum successisse.* Qui ergo negat, Episcoporum auctoritatem *immediatè* à Deo esse, debet etiam sustinere, suam Apostolis auctoritatem, non fuisse concessam *proximè* à Christo, sed à Petro. Imò si *ideo* Pontifex censetur Primatum suum eique cohærentia jura *immediatè* habere à Deo, *quia est successor Petri*; quidni Episcopi etiam suam inde auctoritatem *proximè* trahent, cum æque sint successores Apostolorum? Fuit hæc quæstio magnorum in memorato Concilio causa motuum, quorum historiam in compendio dabimus ex Natalis Alexandri *Hist. Eccles. Tom. VIII. Diss. XII. n. 3.* “ “ In privatis, inquit, Theologorum & generalibus Patrum cœtibus, diu, multum, acriterque disceptatum fuit: *An Episcopi Jure Divino in Ecclesia sint instituti? Quo jure suis Ecclesiis residere teneantur?* Episcoporum institutionem ac residentiam juris esse divini, Hispani, Gallique Præfules propugnabant. Itali pro contraria sententia tanquam pro aris & focis certabant, Romani Pontificis auctoritatem imminui *falso* arbitrati, nisi Episcopi sacram potestatem ac jurisdictionem ab Apostolica Sede precariò obtineant, sintque, *non Christi sed summi Pontificis Vicarii*: veritique, ne summus Pontifex dispensare de residentia non posset, si Juris Divini definiretur. Theologos inter Petrus Soto Dominicanus institutionem ac residentiam Episcoporum Juris esse Divini, ad obitum & usque defendit, ac lethali ægritudine Tridenti decumbens, gravem ac luculentam ad Pium IV. scripsit Epistolam. *Didacus Lainius Soc. Jesu supremus Moderator*

„ rator , institutionem Episcoporum non esse Juris Divini, pro-
 „ lixa Dissertatione aggressus est, cujus summam exhibet Palla-
 „ vicinus *Lib. XVIII. cap. 15.* Dum agente
 „ Cardinali Lotharingo, pluribus vicibus reconcinnati Cano-
 „ nes, septimus & octavus, sub ea promulgati sunt forma, qua
 „ nunc habentur; seposita scilicet illa quæstione, de qua varia-
 „ bant Catholicorum sententiæ, An Episcoporum auctoritas &
 „ jurisdictio Juris esset Divini, Hæreticorum errores dumtaxat
 „ damnati sunt, asserentium, *Episcopos non esse Presbiteris superio-*
 „ *res: & Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur,*
 „ *non esse legitimos ac veros Episcopos, sed figmentum humanum.*
 „ In explicatione verò Catholicæ doctrinæ sacra Synodus de-
 „ claravit: *Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad*
 „ *Hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere, & positos, sicut*
 „ *Apostolus ait, à Spiritu Sancto regere Ecclesiam Dei &c.* De
 „ residentia verò visum est sanctæ Synodo: definiendum non
 „ esse, quo jure ad eam Pastores tenerentur, propterea quod
 „ complures ansam inde arripuissent damnandi res antea gestas,
 „ & justam absentiam Episcoporum, ut scripsit Cardinalis Lo-
 „ tharingus in literis ad Britonem Secretarium suum cum Roma-
 „ no Pontifice communicandis. Sic porrò incipit Decretum:
 „ *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum*
 „ *cura commissa est, oves suas agnoscere &c.* His verbis con-
 „ ceptum Decretum est, quibus veritati, Conciliiquæ existima-
 „ tioni consultum esset. Ubique enim jam conclamabatur, *Pa-*
 „ *tres jam non posse ferre jus Divinum, sed nequidem audire*
 „ *(inquit Cardinalis Lotharingus ad Britonem Secretarium*
 „ *suum, & rerum suarum in Romana Curia Procuratorem) ad-*
 „ *ditque: quod quantum scandalum asferre possit his nostris ca-*
 „ *lamitosi temporibus, quis non audit? Hic via in hæresi sua*
 „ *confirmantur Hæretici, qui nos ajunt reliquisse mandata Dei*
 „ *propter traditiones hominum, qui de oppresso per nos verbo Dei*
 „ *perpetuò conqueruntur: scandalizantur Catholici, qui hoc ne-*
 „ *verum sit, nunc maximè verebuntur. Itaque ut illi calumniæ*
 „ *obviaremus, & pusillos non scandalizaremus, deputati ad re-*
 „ *formandum Decretum de Ordine, censuimus incipiendum De-*
 „ *cre-*

„cretum à divino mandato, ut ex eo functiones nobis injunctæ
 „elicerentur, & abstinere postea ab expr. sione ea, quæ ab
 „aliquibus exposcebatur, ut diceremus, residentiam esse ex Jure
 „divino. Haud plures quam sex aut septem in dicendis fen-
 „tentiis ita exorbitasse tentatur, ut dicerent, Episcopos jure
 „tantum positivo & Canonicis constitutionibus ad residentiam
 „obligari. “ Adde supra cap. I. §. 8.

(1) Juvat hinc paucis repetere potiora ex iis, quæ de Divina institutione Juris & Auctoritatis Episcopalis in Tridentino à Patribus in utramque partem disputata fuere. Pro affirmativa quidem (a) dixit Joannes Fonsæca Theologus Archiepiscopi Granatensis: Si credatur Papa esse institutus à Christo Jesu, quia dixit Petro Matthæi XVI. v. 19 *Tibi dabo claves regni cælorum*, & Joannis XXI. v. 15. *Pasce agnos meos*: credi non minus debet, à Christo æque constitutos esse Episcopos, cum omnibus Apostolis diceret Matth. XVIII. v. 18. & Joannis XX. v. 23. *Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælo &c.* Item Marci XVI. v. 15. *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ*. Denique Joannis XX. v. 21. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*. Proinde si Papa succedit in jus Divini Petri, Episcopi pariter succedunt in jus Divinum Apostolorum. His addidit Fonsæca textum Act. Apost. cap. XX. v. 28. *Posuit vos Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Quibus denique subjunxit: ex eo, quod Episcopi creentur per Papam, æque parum sequi, illos suam à Christo institutionem non habere, quam quod suam summus Pontifex obtineat à Cardinalibus, à quibus eligitur. (b) Bartholomæus de Martyribus Archiepiscopus Braccarensis, vir verè sanctus, sustinuit, potestatem Episcopis in ordinatione traditam nulla humana auctoritate tolli posse: Hanc non solum complecti ea, quæ sunt *Ordinis*, sed & quæ *Jurisdictionis*, ex quo illis, dum consecrantur, grex assignetur conducendus & pascendus; ipsis quinimò *Titularibus*
 Epi-

Episcopis Urbem assignari, manifesto argumento, Episcopatum sine populo, & jurisdictione in eum, non subsistere. Cui accedit, quod in traditione pedi adhibeatur formula: *Accipe baculum Pastoralis officii &c.* scilicet in signum potestatis corrigendi vitia. In traditione annulli dicitur *Ecclesia eis desponsari*. Per traditionem Evangelii mittuntur *ad prædicandum populo, eorum curæ commisso*. Demum in fine Consecrationis in Oratione: *Deus omnium fidelium Pastor & Rector &c.* (quæ deinceps in missali Romano Pontifici appropriata est) dicitur, dirigendo verba ad Deum, quod *voluerit, ut hic Episcopus Ecclesiæ præsit*. Addidit Braccarensis Antistes, Innocentium III. in *cap. 2. X. de Translat. Episc.* dicere, quod matrimonium Spirituale inter Episcopum & Ecclesiam sit vinculum à Deo institutum, nulla humana potestate rumpendum. (c) Nec minus Segoviensis Episcopus sustinuit, inde ab Apostolorum tempore Episcopis jurisdictionem semper ab Ecclesia assignatam fuisse; hanc traditionem Apostolicæ esse originis. Contare insuper ex Ecclesiastica Historia & Patribus, quod Episcopi inter se communicaverint de iis, quæ in suis respectivè Ecclesiis agerentur, in ordine ad obtinendam Fratrum suorum approbationem; idem & a summis Pontificibus observatum intuitu eorum, quæ Romæ fierent; solitos etiam Patriarchas mittere ad Episcopos circulares litteras, quibus de sua eos ordinatione & fidei professione certiores facerent; eodem quoque more Romanos Pontifices usos esse respectu reliquorum Antistitum. (d) Fortius idem thema urfit Georgius Zischowid Seniensis Præsul, cui mirum videbatur, moveri quætionem, an Episcopi à Christo instituti sint, & ab eo jurisdictionem sacram obtinuerint: Si eorum, aiebat, auctoritas non veniat à Deo, neque illa Conciliorum inde poterit derivari, hæc quippe aliud non sunt, quam *Conventus & Decreta Episcoporum*. Si humana solum *singulis* tribuatur auctoritas, *collektorum* non futuram humana majorem. Delusum ergo hætenus esse Christianum orbem, quando Ge-

nerale Concilium ei propositum fuit privilegio inerrantiæ munitum, tanquam certum remedium finiendarum controversiarum fidei. Se jam quinque mensibus Tridenti subfiteri, in ea persuasione, peræque huic Synodo applicandum esse, atque Hjerofolymitanæ ab Apoitolis congregatæ, illud Act. Apost. XV. v. 28. *Visum est Spiritui Sancto & nobis*. Regessit quidem ad hoc in Concilio Didacus Lainez, ea verba primæ Synodi *narrativè* solum referri, non *dispositivè*; deinde ad id, quod à quavis Universalì Synodo expectatur, sufficere, ut sua Episcopis à Pontifice conferatur auctoritas; ea ratione Synodi definitiones non agnosci legitimas, nisi quatenus probantur Pontifici, cui Spiritus Sancti assistit. At in hac suppositione manebit verum Concilii auctoritatem non esse aliam, quam unius Romani Pontificis; quod teste Senienti Episcopo neque sibi persuadebat, neque à sacro Tridentino conventu expectabat Christianus orbis, de mente Pontificis circa controversas eo tempore quæstiones fidei jam antè satis informatus. Et si inepta Lainii observatio in mox citatum locum ex Actis Apostolorum attendatur, parum nobis proderunt exempla Apostolorum ad formandos Episcoporum mores, & illorum Gestæ ad figendum originarium Statum & formam sanctæ nostræ Ecclesiæ, hisque neglectis, pascemur sophisticis distinctiunculis.

- (2) Amplissima Oratio, quam eadem de materia die 20. Octobris 1562. in contrarium habuit mox laudatus Jesuitarum Præses Generalis, ad sequentia Capita reducit: Romanum Pontificem, tanquam generalem Dei Vicarium, Petro successisse in universalitate sacræ potestatis, quam ille minoribus Præsulibus, prout Ecclesiæ judicaverit expedire, distribuit: Voluisse quidem Deum, ut Episcopis traderetur certa portio Ecclesiasticæ jurisdictionis, sicut & vult alia multa, de quibus tamen immediatè non disponit: Etiam in Scriptura enumerari dotes servi boni, neque tamen inde confici, servum quemque ab hero ipso constituendum esse: Episcopis potestatem *jurisdictionis* non infundi per consecra-

crationem , sed per simplicem collationem , quæ cuivis Clerico , imò laico communicari valeat : Illos quidem esse Apostolorum successores , sed in potestate *consecrandi* tantum : Verba Christi *Pasce oves meas* dicta quidem fuisse cunctis Apostolis , attamen non in omnibus , sed in uno Petro , a quo , quia integrum gregem pascere per se ipsum non poterat , reliqui Apostoli huic operi admovendi erant : Positos quidem esse à Spiritu Sancto Eoiscopos ad regendam Ecclesiam Dei , sed mediatè , uti constituuntur Magistratus laici : In Romano Pontifice jurisdictionem esse immutabilem ; in Episcopis eam variari , & per Papam restringi , non quidem ex & pro mero hujus arbitrio , sed ex prudenti causa &c. Verum quid hoc est aliud , quam illud thema , quod in quæstione vertitur , læpe variatis phrasibus multiplicisque verbis proferre , & in fine nec minimum probasse . Hi , me quidem iudice , sunt fructus *spinosæ , senticosæ , frigidæ , jejunæ ac infelicis illius tum Philosophiæ , tum Theologiæ* , quæ testibus actis Concilii Trevirensis anni 1548. in *scholis recepta* , fuit una ex causis hæresum sæculo XVI. in Ecclesia enatarum .

- (3) Memoravimus suprâ ex Natali Alexandro , & aliunde ex actis Concilii Tridentini notum est , Episcopos Italiæ (quorum 187. in eodem Concilio sedebant , cum Synodus universim ex 265. Episcopis coalesceret) tanquam pro aris & focis dimicasse , ne Concilium Tridentinum definiret , Episcoporum Institutionem & Residentiam esse Juris Divini . Secretum motivum hujus Italiæ concertationis , quæ bilem tam juttè movit egregio Cardinali Lotharingo , insinuat Jo. Petrus Gibert *Corp. Jur. Can. in Prolegom. Part. 1. Tit. 20. Sect. 6. p. 172.* nempe : “ Cupiunt illi , ambiunt , que officia Curie Romanæ , perinde ac Episcopatus , voluntque illa cumulativè possidere . Volunt quoque Cardinalium , Legationes , Nuntiaturas conjungere cum Episcopatibus . Porro , exoptata adipisci nequeunt , nisi Pontifex eos pro beneficio suo dispensare possit a resi-

„ dentia : fecus conscientiaë stimulis urgerentur , quia sibi
 „ conscii non sunt aliquam necessitatem , aut evidentem
 „ Ecclesiaë utilitatem , semper requirere ejusmodi dispen-
 „ sationes ; & quamvis exiguam habeant cognitionem di-
 „ gnitatis Juris Divini , nequeunt ignorare , non licere
 „ Pontifici ab eo dispensare pro arbitrio suo : credentes
 „ autem Pontificem esse Juris Ecclesiastici positivi Domi-
 „ num , parum curant secum dispensari absque ulla Cano-
 „ nica causa ; sed ipsis ad securitatem conscientiaë sufficit,
 „ ut Pontifex eos dispensare velit , sive ex mera indulgen-
 „ tia , sive ex alio humano quovis motivo .

- (4) Finaliter & verè dicit idem clar. Gibert , Christum Ec-
 clesiaë suæ non promississe , fore , ut omnes veritates re-
 velatas *simul* ipsi detegeret , sed *successivè* , prout ipse
 volet . Ecclesiaë Historia nos compellit , ut sic intel-
 ligamus , & exponamus hunc locum : *Paraclitus au-*
tem Spiritus , quem mittet Pater in nomine meo , ille
vos docebit omnia , quæ dixero vobis . Confer supra cap.
 VI. §. 8. n. 15.

§. III.

Refutatur Fagnanus , omnem jurisdictionem à Papa in
Episcopos dimanare sustinens .

Episcopalia jura in aliorum diocæsisbus exercendi facultas
Romano Pontifici non competit ,

Fagnanus *ad cap. 1. X. de Offic. Jud. ord. n. 50.* favore ju-
 risdictionis à Papa in Episcopos defluentis sic rariocinatur : “ In
 „ textu sacro Act. XX. *Attendite vobis & universo gregi , in*
 „ *quo Spiritus Sanctus vos posuit Episcopos regere ECCLESIAM*
 „ *Dei :* aut verbum illud *Ecclesiam* volumus intelligere de Ecclesia
 „ *universali* respectu *singularum* Episcoporum , ita , ut quili-
 „ bet Episcopus sit positus à Spiritu Sancto ad regendam Eccle-
 siam

„ siam universalem . Et hoc est erroneum , quia hæc potestas
 „ data est soli Petro Apostolorum Principi , & Romanis Ponti-
 „ ficibus illius successoribus ; alioquin tot essent Papæ , quot
 „ Episcopi , contra unitatem Ecclesiæ , & Catholicam verita-
 „ tem . Aut volumus intelligere prædictam auctoritatem de
 „ *singularibus* Ecclesiis , ita , ut quilibet Episcopus positus sit à
 „ Spiritu Sancto ad regendam suam Ecclesiam particularem , & ita
 „ concurrant omnes collectivè ad regimen universalis Ecclesiæ :
 „ & hoc similiter est falsum , quia Christus populos Apostolis
 „ non divisit , & multò minus Episcopis illorum successoribus ,
 „ sed dixit omnibus & singulis : *Docete omnes gentes* , Marci
 „ ult. & *prædicate Evangelium omni creaturæ* , Matth. ult. *Quæ-*
 „ *cunque ligaveritis super terram , erunt ligata & in cælo* ,
 „ Matth. 18. & *quorum remiseritis peccata , remittuntur eis* .
 „ Joan. 20. Ergo non est nostrum fingere hanc limitationem ,
 „ & divisionem jurisdictionis fuisse factam immediatè à Christo .
 „ cum ex Evangelio haberi non possit . Superest ergo , ut Apo-
 „ stolis & aliis Episcopis Ecclesiæ , & subditis , & consequenter
 „ jurisdicção præfinita fuerit *immediatè* primum à Petro , & de-
 „ inde à summis Pontificibus , ejus successoribus . Atque ita
 „ Episcopi constituti sunt à Spiritu Sancto ad regimen Ecclesiæ
 „ *mediante jurisdictione* , quæ singulis tribuitur & præfinitur
 „ ab Ecclesia Romana .

Nos adversum hæc probamus supra *cap. III. §. 1.* unum
 eumque indivisum à Christo institutum esse Episcopatum , quem
 omnes Apostoli , & post eos Episcopi , tenuerunt *in solidum* .
 Hanc doctrinam , quam accuratissimi Theologi & Canonistæ se-
 quuntur , egregiè firmiter relati per Fagnanum Sacræ Scripturæ
 textus . Divisis postea diocæsis (quod sub Apostolis fieri
 cœptum ; de his enim jam legitur , quod fundarint Ecclesias par-
 ticulares , easque creatis à se Episcopis commendarint ; exem-
 plum habemus in Apostolo Paulo *ad Titum I.*) mansit quidem
solidaria illa primorum Ecclesiæ Pastorum sollicitudo & obligatio
 , sed sine præjudicio jurium cuique Episcopo in suo distri-
 ctu , id est diocæsi , privativè attributorum . *Singulis Pastori-*
bus

bus, ait S. CYPRIANUS, *portio gregis fuit adscripta, quam regat unusquisque & gubernet*. Fuit hæc disciplina confusio tollendæ visa adeo necessaria, ut Ecclesia variis Canonibus eam stabiliret, ac frequenter severeque Episcopis interdixit in aliena diœcesi quidquam agere vel ordinare. Plures antiquos Canones in hanc rem profert Gratianus *Caus. IX. Quest. 2.* Pertinet hæc prohibitio peræque ad Romanos Pontifices, quibus in aliorum Episcoporum diœcesibus nullam immediatam *Episcopalem* jurisdictionem competere tot argumentis hoc Opere probamus. Dixi *Episcopalem* jurisdictionem: Cauta siquidem discretione secernendum est *jus Episcopale* Romani Pontificis ab ejus *Primatu*: illud par est juri cæterorum Episcoporum, & iidemmet limitibus circumscriptum: hic per se non importat jus, functiones Episcopales ordinarias in alienis diœcesibus exercendi. Vid. *tot. cap. II.*

(1) INNOCENTIUS I. PP. Epistola ad Victricium Archiepiscopum Rothomagensis *cap. 7.* hanc regulam ut inviolabilem statuit: *Ut de aliena Ecclesia Clericum ordinare nullus usurpet, nisi ejus Episcopi precibus exoratus concedere voluerit.* Et S. LEO Epist. XII. *cap. 9.* *Aienum Clericum invito Episcopo illius nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi fortè ex placito charitatis id inter cedentem accipientemque conveniat.* His adde Concilium Nicænum *Can. 16.* Sardicense *Can. 19.* Codicem *Can. Eccl. Afric. C. 54.* Et si in *moribus Sedibus* hac in parte aliquid speciale permissum est, id eis omnibus commune evasit, nec Romanæ tribuit particulare jus aliorum Episcoporum diœceses invadendi, eorumque jura ordinaria præripiendi.

(2) S. GREGORIUS M. titulum *Episcopi universalis Ecclesiæ* ideo potissimum damnat, quia illi, qui enim sibi arrogat, videtur tribuere jus & jurisdictionem per omnes diœceses: *Si unus Universalis est,* inquit *Lib. IX. Epist. 68. nov. edit. restat, ut vos Episcopi non sitis.* Item *Lib. IX. Epist. 22. vet. edit. Si sua unicuique Episcopo jurisdictio non servatur, quid aliud agitur, nisi ut per nos, per quos*
Eccle-

Ecclesiasticus custodiri debuit ordo , confundatur . Conf. cap. II. §. 11. n. 3. 4. & cap. VII. §. 1. n. 6.

(3) Concilium *SALEGUNSTADIENSE* habitum sub Benedicto VIII. anno 1022. cap. 18. declarat : *Quia multi tanta mentis suæ falluntur stultitia, ut in aliquo capitali crimine inculpati , pœnitentiam à suis Sacerdotibus accipere nolint , in hoc maximè confisi , ut Romam euntibus Apostolicus omnia sibi dimittat peccata ; sancto visum est Concilio, ut talis indulgentia illis non prosit , sed prius juxta modum debiti pœnitentiam sibi datam à suis Sacerdotibus adimpleant, & tunc Romam ire si velint , ab Episcopo proprio licentiam & litteras ad Apostolicum ex iisdem rebus deferendas accipiant .* Quid , mutato hodie per falsas Decretales , quæ summo Pontifici absolutam potestatem in universam Ecclesiam tribuunt , Jure Ecclesiastico , diceret Romana Curia, si his conceptum verbis. Canonem particularis Synodus conderet ?

(4) Eandem disciplinam & Concilii Salegunstadiensis dispositionem probat Synodus *LEMOVICENSIS* anni 1034. , in qua de Pontifice Romano injustè absolvente excommunicatos ab Episcopis , istiusmodi fuit in Synodo querela proposita , inquit Baronius ad d. an. Num. XIX. Sed factum excusavit Benedictus IX. ibid. Num XX. his verbis : *Quod nescienter egi, Frater charissime , non mea , sed tua est culpa : Scis enim, quia quicumque de Universa Dei Ecclesia, quæ est in toto orbe terrarum , ad me causa remedii recurrit, impossibile est mihi ejus curam negligere , dicente Domino ad beatum specialiter Petrum , PETRE PASCE OVES MEAS. Quo ergo modo poterit Sedes Apostolica. ejicere aliquem de medela , nisi rationabili causa ? Debueras certè mihi , antequam illa mortua ovis Romam veniret , ejus causam tuis innotescere apicibus , ut eam ego omnimodè abjicerem , tuamque firmando auctoritatem , eam anathematis ictu. repercuterem . Profiteor quippe omnibus Consacerdotibus meis , ubique terrarum , adjutorem me & consolatorem potius esse , quam*

quam contradictorem ; absit enim schisma à me & Coepiscopis meis . Itaque illam pœnitentiam & absolutionem , quam tuo excommunicato ignoranter dederam , & ille fraudulenter accipit , irritam facio & cassam , & de ea nihil aliud speret , quam maledictionem , qua satisfacta tu ipse absolves . Eadem Acta num. XXII. aliud simile exemplum produnt in quodam diœcesano Episcopi Engolismensis , qui pari obreptione litteras absolutionis Roma retulerat ; ibi : *Episcopus intelligens fraudem , ait homini : Versa vice quod ego postulare debueram ab Apostolico , Apostolicus postulat à me : Non credere possum hoc mandatum ab eo extortum , & hoc tibi nihil utile est : & donec à me , vel hujus Sedis Archidiacono , me jubente , accipias pœnitentiam , permane in excommunicatione . Et ejecit eum foras de Ecclesia .* Post hæc Patres Concilii Lemovicensis sic statuunt ac declarant num. XXIII. *Et dixerunt Episcopi : Hoc ab ipsis Apostolicis Romanis & cæteris Patribus tantum teneamus , ut parochiano suo Episcopus si pœnitentiam imponit , NB. eumque Papæ dirigit , ut judicet , utrum sit an non pœnitentia dignus pro tali reatu , potest eam confirmare auctoritas Papæ , aut levigare , aut super adjicere .* Judicium enim totius Ecclesiæ maximè in Apostolica Romana Sede constat . Item si Episcopus parochianum suum cum litteris vel testibus Apostolicis ad pœnitentiam accipiendam direxerit , ut multoties pro gravissimis fieri solet reatibus , in quibus Episcopi ad dignam pœnitentiam imponendam : hic talis licenter à Papa remedium sumere potest : NB. Nam inconsulto Episcopo suo ab Apostolico pœnitentiam & absolutionem nemini accipere licet .

- (5) Fulco Comes Andegavensis ædificato an. 1050. in diœcesi Turonensi monasterio , obtinuit à Romano Pontifice , ut ejus ecclesia à Petro S. R. E. Cardinale , tanquam delegato Apostolico , consecraretur : *Quod audientes , inquit Glaber Rodolphus Hist. Lib. II. cap. 4. in Collectione Francisci Duchesne Script. Hist. Franc. Tom. IV. pag. 15. Galliarum quique Præsules , præsumtionem sacrilegam*

cognoverunt ex cæca cupiditate processisse Univerſi etiam pariter detestantes ; quoniam nimirum indecens videbatur , ut is , qui Apostolicam regebat Sedem , Apostolicum primitus ac Canonicum transgrediebatur tenorem . Cum insuper multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum , ut non quispiam Episcoporum in alterius diœcesi istud præsumat exercere , nisi Præsule , cujus fuerit , compellente , seu permittente Licet namque Pontifex Romanæ Ecclesiæ ob dignitatem Apostolicæ Sedis , cæteris in orbe constitutis reverentior habeatur , non tamen ei licet transgredi in aliquo Canonici moderaminis tenorem . Sicut enim unusquisque orthodoxæ Ecclesiæ Pontifex ac sponsus propriæ Sedis uniformiter speciem gerit Salvatoris , ita generaliter nulli convenit quippiam in alterius procaciter patrare Episcopi diœcesi . De Glabro Baronius hæc ex genio Romanæ Curix scribit ad an. 996. num. 25. “ Sicut in recensenda historia fidelis „ est , ita in eo valde hallucinatus erravit , dum nihil vult „ in aliena diœcesi posse præsumere Romanum Pontificem „ plus , quam cæteros Episcopos , quibus certis limitibus „ est definita diœcesis ; & extra ipsam nihil penitus agere „ posse existimavit . “ Verum non loquitur hic Glaber ex suo privato sensu , sed historicè refert illud , quod quorumlibet Episcoporum Gallix tunc commune prodebat judicium , quæque fuit receptæ observantia disciplinæ ; & est , vel ipso agnoscente Baronio , Glaber in recensenda historia fidelis . Cardinalis Bona in Notitia Auctorum in fronte libri de divina Plalmedia pag. 41. Glabrum vocat *Historiarum sui temporis accuratissimum Scriptorem* .

- (6) Natio Gallica , antiquæ disciplinæ pro merito tenax , nunquam patitur , ut ordinatio Episcoporum juri à Pontificibus horumve Legatis præjudicium inferatur , aut impedimentum ponatur per exercitium *immediatæ* jurisdictionis in illorum diœcesibus . Dignè id expressit Advocatus generalis Talonus die 15. Maii an. 1647. in Actione sua concernente Decretum Inquisitionis Romanæ ubi : “ La fe- „ conde chose , que nous avons remarquée , est le Mandement

„ ment où Certification de M. le Nonce , imprimé au pied
 „ de cette bulle , dans lequel il se qualifie Nonce auprès de
 „ la personne du Roi dans tout le Royaume de France ,
 „ termes insolites & extraordinaires , parce que le Nonce
 „ faisant en France fonction d'Ambassadeur , & n'en pou-
 „ vant faire d'autre , il n'a point d'emploi , que proche
 „ la personne du Roi , & n'en a aucun autre dans ce Roy-
 „ aume La troisième est , en ce qu'il dit,
 „ que l'original de ce decret est demeuré dans les archi-
 „ ves de sa Nonciature; la quelle maniere de parler ne con-
 „ vient pas à nos mœurs, par ce que le Nonce du Pape
 „ n'a point en France de greffe, ni d'archives , ni que
 „ l'Ambassadeur des autres Princes , ni que l'Ambassadeur
 „ du Roi n'en a point lors qu' il est à Rome . En der-
 „ nier lieu il ajoute, que cette bulle sera envoyée aux Eve-
 „ ques & Archeveques de sa Nonciature , comme si la
 „ qualité de Nonce avoit aucun territoire certain & limité:
 „ & d'autant que cette maniere de parler est une entrepri-
 „ se nouvelle , nous estimons , qu' il est nécessaire d'y pour-
 „ voir . “ *Sunt hæc principia Ecclesiæ Gallicanæ ; sed*
servata ex sincera antiquitate & Sacris Canonibus , adver-
sus abusus , qui in regno Franciæ introduci volebant , &
alibi , ubi in his & similibus remissius agitur , effectivè in-
troduciti sunt , & nunc remedio restitutorio indigent .

- (7) Equidem THEOTMARUS Archiepiscopus Salisburgenfis, & cum eo alii Bavarix Episcopi, in Epistola edita in Metropoli Salisburgenfi *Tom. I. pag. 5. 6.* JOANNEM Papam IX. *non unius urbis , sed totius orbis* Episcopum vocant, se verò ipsos inscribunt , *humillimos Paternitatis vestræ filios.* Ast notant doctissimi Auctores Historiæ Litterariæ Galliæ *Tom. VI. pag. 98.* primas, has esse vices , quibus talis loquendi formula, eousque inusitata, in Epistolis Episcoporum ad Papam occurrat . Similiter HERIVEUS Remensis Archiepiscopus, in sententia anno 900. contra Fulconis prædecessoris sui occisores, in præsentia aliorum Episcoporum lata apud Duchene *Script. Hist. Franc. Tom. II. pag. 585.* dicit,

dicit, se homicidas illos excommunicare *auctoritate Episcopis per B. Petrum Principem Apostolorum divinitus collata*; observant iidem eruditissimi Auctores *cit. Tom. VI. pag. 186.* nullam similem expressionem è penna cujusquam Episcopi profluentem à se ad ea utque tempora notatam fuisse. Hi scilicet erant primi fructus Isidorianarum Epistolarum.

- (8) Concilium *ANSANUM* anni 1025. in diœcesi Lugdunensi, compositum Episcopis provinciarum Lugdunensis, Viennensis, & Tarantasiensis; *Dum multa de Ecclesiasticis causis & de communi Populi utilitate ibidem tractarent, surgens supradictus Gauslenus Episcopus Matisconensis in medio proclamavit, se conqueri de Burchardo Viennensi Archiepiscopo, qui sine licentia & assensu suo, contra Canonum Statuta, ordinationes de Monachis fecerat in Episcopatu suo, scilicet in Cluniacensi Cœnobio. Ad quæ idem Archiepiscopus respondens: Dominum Odilonem Abbatem, qui præsens aderat, illarum ordinationum adduxit auctorem in defensorem. Itaque Dominus Odilo cum suis Monachis surgens, ostendit Privilegium quod habeat à Romana Ecclesia, quod eis talem libertatem tribuebat, ut nulli, in cujus territorio degebant, nec alicui aliquatenus subjacerent Episcopo, sed quemcumque vellent, adirent, vel de qualibet regione adducerent Episcopum, qui faceret ordinationes vel consecrationes in eorum Monasterio. Relegentes ergo sancti Chalcedonensis & plurimorum autenticorum Conciliorum sententias, quibus præcipitur, qualiter per unamquamque regionem Abbates & Monachi proprio debeat Episcopo subjici, & ne Episcopus in paræcia alterius audeant ordinationes vel consecrationes absque licentia ipsius Episcopi facere, decreverunt chartam non esse ratam, quæ Canonicis non solum non concordaret, sed etiam contrariet sententiis. Adjudicaverunt quæque Dominum Abbatem non posse existere Archiepiscopo legitimum auctorem Canonice defensionis. Unde prædictus Archiepiscopus ratione convictus, petens veniam à Gausleno Episcopo, loco satisfactionis firmavit & per quales ipse voluit fidejussores, ut unoquoque anno, quamdiu ambo viverent, tempore qua-*

dragesimæ sufficientiam olei de olivis ad conficiendum Chrisma ipsi persolveret sine negligentia .

- (9) Doctrinam , quâ sustinetur , quod Episcopi jurisdictionem omnem à Papa mutuentur , Bossuetius *in Defensione Declarationis Cleri Gall. Lib. XIII. cap. II.* meritò vocat *Commentum* , quod priscais sæculis inauditum , decimo tertio sæculo inveni cœpit in Theologiam , postquam scilicet Philosophicis ratiocinationibus , iisque pessimis , agere , quàm Patres consulere plerumque maluerunt .

§. IV.

Omniū beneficiorum collatio originario ac genuino Jure ad Episcopos pertinet .

Seriùs , & variis modis atque titulis , plerumque in ignorantia veri Juris Ecclesiastici fundatis , beneficiorum provisiones ad Romanam Sedem devolutæ sunt .

Equidem inconvenientiis inde natis per varia Concordata modus aliquis positus fuit , sed non satis firmus .

Quamdiu beneficia à sacra *Ordinatione* sejuncta non fuere , ipsaque *Ordinum* collatio vice *Collationis* beneficiorum esset , uti saltem usque ad XI. Sæculum fuisse noscitur , omnis beneficiorum *Collatio* ad Episcopum pertinuit . Erectis verò beneficiorum titulis , nec non horum *Collatione* sensim ab ipsa *Ordinatione* sejuncta , ratio , quæ Episcopum antè constituerat ordinarium *Ordinationis* Ministrum , eique *Ordinandorum* detulit electionem , etiam suadet , *Beneficiandorum* optionem Episcopo primariò deferendam esse , & quasi *Jure* deberi . Itaque hoc jus Episcoporum in Sacris Canonibus fundatum , ipsique ministerio Episcopali connaturale & congenitum est . Observavit id inter cæteros Franciscus Duarenus *de Sacris Ministeriis Lib. III. cap. I.* ubi quærens , quam in conferendis beneficiis potestatem ha-

habeat Romanus Pontifex, respondet, “ eum priscis tempo-
 ,, ribus nullum jus, nullamque potestatem Ordinandorum Sa-
 ,, cerdotum aut Clericorum extra propriam diœcesin sibi vin-
 ,, dicasse.

Ex quo ulterius concludit: “ Cum ergò Romanus Pon-
 ,, tifex secundum *antiquos Canones* in alienis Ecclesiis neminem
 ,, ordinare, id est, ad ministerium Ecclesiæ promovere possit,
 ,, satis perspicuum est ex his, quæ secundi Libri cap. 3. dixi-
 ,, mus, Ecclesiastica beneficia totius orbis ab eo conferri non
 ,, posse; quin vetustiores sanctioresque Urbis Romænæ Episco-
 ,, pi, Sede Ecclesiæque propria contenti, reliquis Episcopis
 ,, Ecclesiarum sibi commissarum liberam administrationem reli-
 ,, querint, quasi *Urbis* magis, quam *Orbis* Episcopi. “ Genui-
 no huic & nativo Episcoporum juri grave vulnus inflictum fuit
 per Mandata, Expectativas, & Reservationes Apostolicas, quæ
 sunt sequioris ævi partus. Aded autem ille abusus invaluit, ut
 Clemens Papa IV. in *cap. 2. de Præbendis in 6.* non dubitave-
 rit asserere; *omnium* beneficiorum Ecclesiasticorum plenariam
 dispositionem ad Romanum Pontificem pertinere.

- (1) *MANDATORUM* Apostolicorum *de providendo* & *Exspe-*
ctativarum initia ad Sæculum XII. communiter referunt
 Canonistæ. Observat autem inter alios Gonzalez *de Reg.*
VIII. Cancellar. Glossa 1. Proem. n. 25. nullam horum Man-
 datorum in Decreto Gratiani fieri mentionem.
- (2) Notat Molinæus ad Regulam Cancellariæ de Infirmis re-
 signantibus *num. 172.* “ quod *PRÆVENTIONES* primum
 ,, usurpatæ sint de vacantibus in *Curia Romana*, non jure
 ,, *reservationis*, sed *præventionis*; & hoc plausibiliter ab
 ,, Ordinariis toleratum ad vitandam diuturnam vacationem
 ,, Ecclesiis damnosam & eo quod vacatio in loco remoto
 ,, non poterat nisi tardè ad notitiam Ordinariorum perve-
 ,, nire. Tum initio Pontifices Romani non solebant per-
 ,, sonis, sed Ecclesiis providere, nulla personarum acce-
 ,, ptione habita. Postquam autem (pergit hic Auctor) at-
 ,, tentarunt etiam vacantia *in partibus* jure *Præventionis* con-
 ,, ferre, tum cœperunt vacantia in Curia sibi jure *Reserva-*
 ,, *tionis* præsumere: &c..

[3] Gradatim tamen processum : De Alexandro III. legitur in prima Appendice ad ejus Litteras *Epist.* 43. quod ab Abbate S. Remigii pro certo Clerico præbendam petierit, addito tamen : *rogant:s attentius, monentes atque MANDANTES quatenus eidem Clerico liberaliter provideatis.* Eadem pene forma idem Papa *Epist.* 7. pro alio quoque Clerico eidem Abbati scripserat . Fuere autem hæc mandata ad beneficia tam *vacatura* , quam actu *vacantia* .

(4) Cum verò similibus *Mandatis* non semper obedirent ordinarii Collatores ; [exitat hujus renitentia in igne exemplum apud Matthæum Paris ad annum 1253 de Roberto Lincolnienfi Episcopo) additæ sunt *Monitoria* , & tandem *Executoria* . Harum litterarum *monitoriarum* , *præceptoriarum* , & *executoriarum* frequens occurrit mentio in Decretalibus , præsertim Innocentii III. & Honorii III. singnater in *cap.* 30. 37. 38. & 40. X. *de Rescriptis* . Et hinc mos invaluit, hodieque observatus, ut in Litteris adiangatur executor, si Episcopus nollet conferre beneficium .

(5) Mandata de providendo dabant locum *RESERVATIONIBUS Specialibus* : hæc *generalibus* : utraque post medium Sæculum XIII. producebant *PRÆVENTIONES* . Scilicet facile persuadebatur Pontificibus, si sibi jus esset *mandandi* Collatoribus, ut primò vacaturum beneficium certis ad id nominatis Clericis conferant, non minus sibi competere facultatem propriæ suæ collationi primò vacaturum beneficium *reservandi* . Et quandoquidem non esset potius jus reservandi unius beneficii, quam alterius, cogitabant, eodem jure, quo sibi reservabant collationem unius, posse & reservari collationem duorum, trium, quatuor &c.

Historiæ Papalium reservationum ingens lumen asfundunt Gravamina Ecclesiæ Gallicanæ INNOCENTIO IV. Pontifici à Ludovico IX. Rege transmissa, quæ ex Additamenti manuscriptis Matthæi Paris, in Bibliotheca Cottoniana servatis, Eduardus Braun depromit, suoque *ad Ortuum Gratium Appendici* inseruit pag. 238. Sic autem ibi

ibi: Dicturus, ait regius Legatus, quod injunctum est mihi à Domino Rege Franciæ, veniam peto: imprimis supplicans, ut non habeatur respectus ad personam loquentis, sed potius ad personam & auctoritatem illius, qui me misit & venire fecit invitum. Dominus Rex jam dudum molestè sustinuit gravamina, quæ inferuntur Ecclesiæ Gallicanæ, & per consequens sibi & Regno. . . . Sciatis igitur quod ipse super gravaminibus istis, quæ posita sunt hic, . . . movetur multum & miratur. Mirantur etiam & moventur Barones & omnes regni Proceres & Magnates, non solum quod hæc fiunt, sed quod Dominus Rex sustinet, quod hæc fiant: imò, quia ipse, ut verbis eorum utar, ita permittit destrui regnum, sicut sui dixerunt ei nuper in colloquio apud Rontilarem congregato: nec solum moventur super his Dominus Rex & Magnates, sed etiam generaliter omne regnum motum est, & turbatum, usque adeo, quod devotio illa, quam solebant habere ad Ecclesiam Romanam, jam quasi penitus extincta, & non solum extincta, sed conversa in odium vehementem & rancorem vehementem. Pergit inde Legatus ad onera & tributa, ecclesiis Regni imposita, eaque latè admodum persequitur, additis singulorum Legatorum Papalium nominibus. Subjungit dein, quæ magis ad præsentem rem faciunt: Item, inquit, gravantur Ecclesiæ in collatione beneficiorum & præbendarum multarum. Nam in qualibet Ecclesia, etiam in illis Ecclesiis, quæ sunt speciales Ecclesiæ Domini Regis, utpote in Ecclesia S. Martini Turo-nensis, & quibusdam aliis, contulistis multas præbendas, & etiam non vacantes: & non solum præbendas, sed etiam personatus vacaturos; quod omnibus videtur mirabile, cum nec sic factum fuerit usque modò, nec videatur juri vel rationi consonum, quod sic fiat. . . . Certè non multum tempus elapsum est, ex quo Dominus Papa ALEXANDER (III) persecutionis cogente incommodo, venit in Franciam, confugiens ad subsidium inclytæ recordationis Regis Philippi, à quo benignè susceptus est, & stetit ibi diu, & fortè videntur aliqui qui viderunt eum. Ipse namque in nullo grava-
vit

vit Ecclesiam Gallicanam, ut nec unam solam præbendam aut aliud beneficium ipse Papa dederit ibi: Sed nec aliquis prædecessor suus, nec multi etiam de successoribus, dederunt in sua auctoritate beneficium aliquod usque ad tempus Domini INNOCENTII III. qui primus assumpsit sibi jus istud: in tempore suo revera dedit multas præbendas, & similiter post ipsum Dominus HONORIUS III. & Dominus GREGORIUS IX. simili modo fecerunt: sed omnes prædecessores vestri, ut publicè dicitur, non dederunt tot beneficia, quot vos solus dedistis isto modico tempore, quo rêxistis Ecclesiam vestram. Et si successor vester in tantum excederet vos in hoc, sicut excessistis prædecessores vestros, certè ipse conferret omnia beneficia; & sic non restabit aliud consilium indigenis nostris, nisi fugere aut fugare. Adduntur alia plura: denique subjungitur: Sed fortè dixerit aliquis mihi: Isti summi Pontifices, de quibus mentionem fecistis, potestatem habuerunt conferendi præbendas & faciendi omnia, quæ nunc fiunt, sed non fecerunt, quia noluerunt. Respondeo, Domine, possetis & vos, sicut & ipsi potuerunt; dum tamen non faciatis, sicut nec illi fecerunt. Quæ hi Pontifices suis reservationibus & collationibus egerunt in Gallia, eadem & in Germania Angliaque præstitisse probantur.

[6] Hæc methodus, hæc principia Sæculo XIII. ab INNOCENTIO III. GREGORIO IX. & INNOCENTIO IV. adoptata, ad nihil tendebant aliud, quam ad itabilendum absolutum us summi Pontificis in collatione omnium beneficiorum. Nimirum Pontifices unius sæculi usu jam adfueti pro suo beneplacito disponendi de beneficiis, mediantibus mandatis de providendo, facillè concludebant, supremæ suæ in Ecclesia dignitati adhærere jus disponendi de omnibus beneficiis. Primus, uti diximus, hanc Ecclesiæ summoperè perniciosam consequentiam deduxit, aut saltem ut irrefragabilem proposuit CLEMENS IV. qui summam Sedem anno 1262. conscendit.

(7) Hoc principio semel stabilito, sub Bonifacio VIII., qui triginta post Clementem IV. annis sedit, pro jure decernebatur in *cap. 31. de Præbendis in 6.* Papam, ejusque Legatum in collatione beneficiorum posse prævenire Collatorem ordinarium; sicque dubium sit, quis primis contulerit, tunc provifum Apostolicum præferendum esse, *propter conferentis ampliorem prærogativam.*

(8) Qualiter antiquus & justus ordo providendi dignitatibus & beneficiis auctis successivè & multiplicatis reservationibus everfus fuerit, hisce tradit Gersonius *Tract. de Reformatione Ecclesiæ cap. XXIII.* “ Per universalem Ecclesiam
 „ in diversis generalibus Conciliis certæ potestates dispen-
 „ sandi certa beneficia sunt Papæ collatæ, ac faciendi alia;
 „ Reliqua verò beneficia dispositioni Ordinariorum sunt
 „ commissa. Ut quod Patriarchæ & Cardinales per Pa-
 „ pam instituerentur, Primates verò per Patriarchas, Ar-
 „ chiepiscopi per Primates, Episcopi per Archiepiscopos
 „ Abbates verò & reliquæ dignitates per Ordinarios . .
 „ Crescente postea intolerabili pompa, ava-
 „ ritia & ambitione Romanorum, incœperunt modicum
 „ beneficia reservare. Et quia nullus eorum malitiis, *pro-*
 „ *pter defectum Conciliorum*, restitit, successivè omnia
 „ mundi beneficia reservarunt, rapina manifesta Episco-
 „ pos & Ordinarios suis potestatibus & auctoritatibus &
 „ consuetudinibus & juribus sine causa privando: Imme-
 „ mores illius, quod non debeat inde procedere injuria-
 „ rum occasio, unde jura nascuntur Ideo
 „ dico, quod secundum Deum & rectam conscientiam,
 „ ex quo Papa cum suis Cardinalibus transgrediuntur ter-
 „ minos rationis & justitiæ, quos statuerunt patres nostri,
 „ fingentes auctoritates & potestates sibi collatas fuisse à
 „ Christo, quas nunquam legimus in Evangelio, exceden-
 „ tes etiam limites Conciliorum generalium, & usurpan-
 „ tes sibi tales potestates, quas per mille annos nunquam
 „ Papæ ausi sunt facere vel attentare, qui, vel saltem
 „ multi, fuerunt meliores, sanctiores & digniores Pon-
 „ tifi-

„ tificibus hujus temporis : Quod inquam tales reservatio-
 „ nes sint rapinæ manifestæ , & consuetudines ad omne
 „ malum inductivæ . Nec talium est capax Papalis aucto-
 „ ritas , nisi universalis Ecclesia ita disponat .

(9) Insignibus his inconvenientiis , falso principio nixis , equi-
 dem per Concordata , à diversis Nationibus cum Româ-
 na Curia inita , utcuque modus fuit positus ; ast non in-
 frequentes Nationum , præsertim Germanicæ , sunt que-
 relæ , iisdem Pactis publicis per Romanos contraveniri ;
 quin Pontifices se eis non teneri asserunt . Vidi certè Bre-
 ve BENEDICTI XIV. ad Capitulum Cathedrale Leo-
 diense de anno 1741. , quo summus hic Pontifex apertè
 sustinuit , supremam suam in Ecclesia potestatem per ea
 non alligari . Adde infra §. *fin. cap. VIII.* Pertinet uti-
 que ad Primatum *generalis inspectio & superintendentia* ,
 ut beneficia ritè , dignè , & dignis conferantur , à quocun-
 que demum fiat collatio ; sed inde non sequitur , collatio-
 nes ipsas Pontifici quàm Primati transcribendas esse ; repu-
 gnaret id potius utilitati Ecclesiæ , quam eam sustineret .
 Paroemia vel in ipsa Curia recepta est : *Papa providet*
personis , Ordinarii autem Ecclesiis .

(10) Non defuere quidem tituli seu prætextus , quibus odium
 his reservationibus volebat abstergi : In Extravagante *Ad*
regimen BENEDICTUS XII. asserit , se ideo has reserva-
 tiones facere , ut *Ecclesiis* provideatur de idoneis & aptio-
 ribus personis . In *cap. 16. X. de Præbendis* . INNOCEN-
 TIUS III. ut pauperibus Clericis , à suis Episcopis sine
 sufficienti beneficio ordinatis , de honesta sustentatione pro-
 videatur . Verum quis nescit , merita & qualitates pro-
 movendorum ad beneficia & dignitates vacantium Ecclesia-
 rum Episcopis facilius quàm Romano Pontifici , innotescere ?
 agnoscunt id Pontifices ipsi per suas provisiones , quæ
 fiunt in forma *Dignum* . Et quid ex altera parte æquius &
 rationabilius , quam ut beneficia & bona Ecclesiastica cu-
 jusque particularis Ecclesiæ , tum ex intentione fundato-
 rum

rum , tum ex meate Canonum , primariò relicta & instituta censeantur , ut ministris ac pauperibus singularum respectivè Ecclesiarum consulatur ? Quid justius , quam ut Episcopis & ordinariis Collatoribus , per fundatores aut sacros Canones designatis , horum distributio seu dispensatio servetur integra , utpote quibus priorum Clericorum aut paupertas aut merita propius innotescunt ? Unde minimè mirandum , non cessasse Episcoporum aliorumque Prælatorum , quin & Principum , querelas adversus has reservationes ; imò toties , quoties se ad id obtulit occasio , earum abolitionem ac reformationem postulatam esse ; easque etiamnum ab omnibus tanquam odiosas & malas reputari .

- (II) ., Non omnis propterea reservatio Papæ deneganda .
 „ Servetur modus , tollatur abusus , aurea in omnibus servetur mediocritas . Non autem ex eo reservatio est ap-
 „ probanda , *quod Papa dominus sit omnium beneficiorum* ,
 „ quod principium Romanorum falsum est ; sed ut servetur vinculum , & debita nationum obedientia ; parum
 „ enim exteræ nationes Pontificem curarent , nisi gratias
 „ quasdam ab ipso possent expectare . “ Ita Barthelius in *Annot. ad Jus Can. Lib. III. Tit. 5. §. 2. Quæst. 1. pag. 207.*

§. V.

Indagatur in originem Annatarum .

Earundem illegalitas , tam quoad substantiam , quam in modo , ostenditur .

Postquam Romani sibi his mediis attribuissent *Collationem* plerorumque per Christianum orbem beneficiorum ; & aliis quoque viis , quas supra *cap. IV. §. 3.* aperuimus , jus confirmandi omnes provisiones de dignitatibus & beneficiis , quæ *Consistorialia* nunc dicuntur , obtinuisent ; cœperunt etiam cogitare de

Fructibus beneficiorum acquirendis ; tandemque rem eo perduxerunt, ut unius anni reditus illis solverentur, aut pro eis certa pecuniæ summa ; neque ante hujus realem præstationem à Præfectis Cancellariæ extraderentur bullæ collationis, provisionis, confirmationis &c. Diu disputatum fuit, & adhuc quæritur, an & qualiter hæ Annatæ à *vicio simoniæ* excusari valeant ? Quidquid sit : illud certum est, eas novum onus esse, infirmo nixum fundamento, tali scilicet, quod aliam supponit naturam Romani Pontificatus, quam huic ex Jure Divino, & vigore sacrorum, id est, genuinorum Canonum reverà inesse, hoc Opere demonstravimus. Confer interim Hermannii von der Hardt *Acta Concilii Constantien. Tom. I. Part. 4. pag. 150. & seqq.*

[1] Annatarum originem alii attribuunt JOANNI XXII. in *Extravagante 11. de Præbendis*. Alii BONIFACIO IX. qui teste Theodorico Niem, relato à Raynaldo *ad annum 1392. num. 5.* primus fructus unius anni omnium Ecclesiarum Cathedralium & Abbatiarum vacantium suæ Cameræ reservavit. Elegantem de Annatis Dissertationem composuit, & Tomo XV. Historiæ Ecclesiæ Gallicanæ præfixit Guilhelmus Franciscus Berthier Jesuita, in qua Annatarum natales deducit à CLEMENTE V., qui testibus Mathæo Westmonasteriensi & Walsinghamo, à sollicitationibus Episcoporum Angliæ, annatam beneficiorum suæ diœcesis pro se à Romana Sede frequenter petentium, occasionem nactus, tandem anno 1305. cogitavit & dixit : *Potest sibi superior appropriare commodum, quid postulat inferior* : sicque sibimet ipsi easdem annatas addixit, retinuitque ; cujus deinde exemplum alii Pontifices secuti sunt. Plura & egregia de Annatarum origine congeffit Pfeffinger ad Vitriarii Corpus Juris Pub. *Tom. I. pag. 1405. seqq.* Perinde est, a quo Pontifice sæculo XIV. ex primum inventæ fuerint ; illud certum, quod forma, quæ in illarum exactione & solutione hodie servatur, primum à Bonifacio IX. inducta sit. Vid. Fagnanum *ad cap. Præterea X. Ne Prælati vices suas num. 10.*

(2) Nemo in ea , qua hodie hæ res , & limites Pontificiæ auctoritatis , luce sunt , ad originem Annatarum respiciens , credet , Romanos Præsules , sine excessu propriæ Ecclesiasticæ potestatis , & læsione temporalium jurium Imperii , sibi beneficialium reddituum annatas sic primitus adscribere potuisse . Quod plausibilis favore earundem hætenus productum est , & proferri valet : Scilicet , Papæ subveniendum esse ab inferioribus Ecclesiis : ad id respondit in Concilio Constantiensi Natio Gallica *Art. 17.* “ Quod
 „ quilibet Episcopatus certos suos habet redditus pro dota-
 „ tione & sustentatione sua , sive Episcopi , sicut habet Epi-
 „ scopus Romanus , quæ suffecere & sufficere possunt ,
 „ cum industria , & alia , quæ ordinariè superveniunt : nam
 „ Apostolus ex industria quærebat sibi victum , ne , qui-
 „ bus ministrabat , esset nimium onerosus . Et sanè , si non
 „ sufficient redditus Episcopi Romani de præsentis , primum
 „ habet requirere subsidium à Clero suæ Civitatis & Diœ-
 „ cesis , deinde suæ Provinciæ , & per modum subsidii cha-
 „ ritativi temporalis , & non perpetui census : & postmo-
 „ dum ab aliis Ecclesiis immediatè subditis potest subsidium
 „ benignè implorare (causa necessaria supposita , ex-
 „ preflaque , & vera) honestè non possunt denegare *ad*
 „ *tempus* .

(3) Ad objectionem petitam à praxi inferiorum Prælatorum & Canonicorum , exigentium temporalia ab admittendis ad possessionem beneficiorum , vel ad Statum Regularem , respondet Gersonius in Tractatu de Simonia , qui habetur Operum ejus *Tom. II. edit. ult. pag. 648.* “ Quod valde
 „ multa , proh dolor ! sint & facta sunt , habentia malam
 „ speciem turpis quæstus ; sicut & alia vitia regnare vide-
 „ mus passim apud homines ; virtutes autem rarè : prop-
 „ terea dicit lex antiqua : *Non sequeris multitudinem ad*
 „ *faciendum malum* . Exod. 23. 2. hæc enim est argumen-
 „ tatio pessima : multitudo facit hoc , igitur est licitum ;
 „ quoniam oppositum consequentis frequenter , & quasi
 „ semper , stat cum antecedente .

(4)

- (4) Sed nec illa objectio à Gallis in Synodo Constantiensi intacta remansit, quæ ex consensu eorum, quibus in Romana Curia providetur, desumi posset. Etenim, ajunt, semper intervenit coactio; ex quo literæ provisionis Romæ non expendantur, aut relaxentur, nisi prius soluta taxa, in libris Cameræ Apostolicæ descripta. Proinde quamdiu Romanis agnoscitur vel permittitur jus provisionum & expeditionum, cessat in provisio libertas solvendi, tollitur consensus, & impeditur omnis præscriptio.
- (5) Concilium Basileense Annatarum exactorem prohibuit, ea tamen lege, ut *congruum* aliunde *subsidium* Romano Pontifici subministraretur. Si omnia, præsertim quoad provisiones beneficiorum & ecclesiasticarum dignitatum, redirent ad normam & statum sacrorum Canonum, sublatis iis, quæ sequius, in disciplinariis merito exolum ævum, obstetricante ignorantia & superstitione, adjecit, & in deterius mutavit, non indigeret Curia tot Officialibus, proinde facilius his, de quibus agimus, *subsidiis* carere posset ac deberet. Georgius Vicelius (qui iudice Christophoro Browero S. J. inter propugnatores Ecclesiæ Catholicæ non est postremus) in Elencho abusuum, jussu Ferdinandi I. & Maximiani II. Imp. conscripto, *Vix*, ejus regis subjuncto, pag. 359. seqq. edit. an. 1659. *Dispicatur*, ait, *num expediat Christianismo tantam alere Curiam, cujus pars maxima ad nihil vacat aliud, nisi ut emulgeat Episcopatus, exsugatur Abbatias, deglubat Prælaturas, expilet citatos, excoriet damnatos Breviter aurum & argentum, quod Petro non erat, emungat ab omni natione, & hoc ad delicias sæculi abutatur. Hæcne Apostolica? Hæcne boni exempli? &c.*
- (6) Cum in Concordatis regni Galliæ Annatæ non habeant fundamentum, hinc Legatis ab Henrico II. Rege anno 1547. ad Concilium Tridentinum missis mandatum fuit, quatenus Patribus insinuarent, Papæ nullum ad illas in regno Francorum jus esse. Idem anno 1579. Parlamentum Parisien-

rifiense in suis ad Henricum III. remonstrationibus observavit . Jesuita Berthier *l. cit. pag. XXXII. & seq.* refert, Annatas ex universo Galliae regno annuatim non importare ultra ducenta millia librarum ; addens , propter hanc summam non adeo excessivam , aliasque considerationes , tum Religionis , tum Status , haecenus motos fuisse Reges ad non impediendam praestationem Annatarum , citra suam auctoritatem impositarum . Adde Nationis Galliae in Concilio Constantiensi publicam Declarationem de Annatis non solvendis , apud Hermannum von der Hardt *Tom. I. Part. 13. pag. 761. seqq.*

(7) Alia regna non tam molliter tractantur . Victorius Siro in Opere , quod inscripsit *Il Mercurio , ovvero Istoria dei correnti tempi . Tom. I. Lib. III. pag. 619.* subministrat Demonstrationem Michaelis Episcopi Lancessis , Joannis IV. Lusitaniae Regis ad Urbanum VIII. Papam Legati , qua is summo Pontifici exponit , ex solo Lusitaniae regno variorum diplomatum à Romana Curia obtinendorum nomine , aliisque de causis , *quingenta scutatorum millia* quotannis Romam deportari solere .

(8) Sed nec Germanis magis parcitur ; fortè quod Curialistae sciat , à diviso horum Imperio non tantum sibi , quantum à Gallis , metuendum esse . Martinus Meyr Cancellarius Moguntinus in Epistola ad Aeneam Sylvium , tunc Cardinalem Senensem , pridie Kal. Septembris anno 1457. exarata , à pluribus edita : *Excogitantur* , inquit , *mille modi* , quibus Romana Sedes aurum à nobis , tanquam à barbaris , subtili extrahat ingenio : ob quas res natio nostra quondam incluta , quae sua virtute suoque sanguine Romanum Imperium coemit , fuitque mundi domina ac regina , ad inopiam nunc redacta , ancilla & tributaria facta est : & in squallore jacens , suam fortunam , suam pauperiem multos jam annos moeret . Legitur apud Meiern in Actis Executionis Pacis Norimb. *Tom. II. pag. 462:* qualiter in hoc Conventu Imperii publico retulit Legatus Moguntinus :
Pon-

„ Pontificem à Trévirensi Coadjutore petere triginta du-
 „ catorum millia pro Pallio; Archiepiscopum Mogunti-
 „ num pari modo vexari; bellam hanc esse devotionem:
 „ utrumque Electoratum ad incitas esse redactum, & tan-
 „ tam pecuniæ vim Romam mitti debere, ut ibidem ha-
 „ beant, quod dissipent. In Italia etiam esse Archiepisco-
 „ patus, qui pro Pallio non solvunt ultra centum coro-
 „ natos. Dominus Volmar (Legatus Cæsareus) subride-
 „ bat dicens: scribendum Papæ, se, nisi Pallii taxam re-
 „ mittat, Lutheri sectam amplexuros. Ille (Legatus Mo-
 „ guntinus) jocum hunc malè verti posse, cœteroque in-
 „ ficatissimum id futurum medium ad insinuandam Ro-
 „ manis moderationem.

(9) Cum in exactione Annatarum toties excederent Romani,
 multum ea de re conquesti sunt Ordines Imperii, atque de
 iis abrogandis graviter quandoque apud Cæsarem egerunt.
 Vide *Querelas à Clero Nationis German. contra gravamina
 & infractiones Concordatorum in dieta Confluentina an. 1479.
 §. 7. seq.* apud Leibnitz in *Cod. Jur. Gent. dipl. Part. I.
 pag. 439. seq.* & *Remedium contra Gravamina nationis Ger-
 manicæ*, quod Maximiliano II. Imp. an 1510. exhibuere
 Germaniæ Proceres apud Freherum *Script. Rer. Germ.
 Tom. II. pag. 678.* ubi pluribus urget, grave profusum esse
 Germaniæ istud tributum, quippe auctum successu tempo-
 ris duplicatumque, ac contra jus exactum: melius in usus
 publicos erogari, quam aliorum deferri magnam illam pe-
 cuniæ vim, qua bellis contra Turcas gerendis, conservan-
 dæ paci, aliisque publicis privatique necessitatibus susti-
 nendis, Germania ipsa indigeat. Quare & rogant Cæsa-
 rem, ut de abolendis his aliisque gravaminibus ferè consi-
 lia agat, auctoritatemque suam ea de causa apud Pontifi-
 cem interponat. Memoria etiam digna sunt, quæ in ean-
 dem ferè sententiam differunt Ordines Imperii in Respon-
 sione Cheregato Nuntio Hadriani VI. Pont. data in Comi-
 tiis an 1523. apud Goldastum *Const. Imp. Tom. I. pag. 452.*
 ubi inter alia: *Cum autem Ordines sacri Romani Imperii
 nihil*

nihil dubitent, beatitudinem Pontificis pro comperto habere, Principes Germaniæ in solutionem Annatarum, ad aliquot annos Sedi Apostolicæ solvendarum, ea lege ac conditione consensisse, ut in oppugnationem perfidissimi Turcæ & defensionem fidei Catholicæ converterentur: ex quo autem numeras annorum, intra quos Annata illa solvi debeant, nunc longo intervallo transactus sit, neque Annata illa à Beatitudinis suæ prædecessoribus Pontificibus Romanis, in hunc usum, in quem decreta sunt, conversa Causatur inde populus Germanicus, quare Annata ad hoc opus non applicatur: aversaturque alia in se ob hanc causam gravamina suscipere Quare illustrissimus Princeps Locumtenens aliique Principes & Ordines Romani Imperii vehementer orant, ut beatitudo Pontificis velit hæc & alia paterno affectu considerare, & illa Annata, quæ post obitum Episcoporum aliorumque Prælatorum seu Ecclesiasticorum ad Curiam Romanam solvenda fuerint, in futurum non exigere: sed illa fisco sacri Romani Imperii applicanda relinquere, ut eo commodius justitia, pax & tranquillitas nationi Germanicæ conservari, & Respublica eò melius per hæc ordinari, possintque per Germanicam nationem aliis Christianis potentatibus contra Turcam, communem hostem, auxilia & præsidia præstari: quod aliis & absque eo minimè sperandum erit. Add. literæ Caroli V. Imp. ad Adrianum VI. Pont. apud Goldastum l. cit. pag. 447. Vide etiam Pfeffingerum cit. Tom. I. pag. 1403. seqq.

(10) Natalis Alexander, quamvis de cætero Annatas, titulo subsidii charitativi, in quod Principes & Nationes, partim tacite, partim expresse, consentiunt, à vitiis simoniæ & injustitiæ liberet, nihilominus *Hist. Eccles. Tom. VIII. pag. 531. Schol. 2.* addit & docet, eas revocandas non esse, **QUAMDIU CONCORDATA FIDELITER SERVANTUR**; qua reservatione in *Thesi* nihil æquum magis est ac naturale. Qualiter autem imprimis hæc conditio, saltem in Germaniâ, impleatur, videbimus *cap. VIII. §. 9.* Deinde Concordata Germaniæ inclytam hanc Nationem Annatis non gravant purè & simpliciter, sed adjecta conditione:

O o o

Nisi

Nisi in futuro Concilio de consensu dictæ Nationis aliter fuerit ordinatum . Quæ conditio etiam ad Alternativam mensium pertinet . Porro hoc Concilium adhuc expectatur ; & quod iudicium de illorum causa ferendum , qui ejus convocationem studio declinant , ne hæc aliaque ad normam genuinorum Canonum exigantur ?

[11] Hoc ipso , quo hæc scribo , tempore , Episcopi Metensis in Lotharingia , Ludovicus Josephus de Montmorenci ; & Aurenſis in Wasconia , Comes de Racheour ; quamvis uterque jam à biennio ad suum Episcopatum à Christianissimo Rege nominatus , nondum in suis diœcesibus residet ; idque non alia causa , quam ut interim , & antequam suarum Ecclesiarum onera & sumptus sustinere incipiant , expensas bullarum Romanarum ex suorum Episcopatum fructibus recuperent . Non dubito , quin plures alii tantundem fecerint , eo fine , ne primo ingressu debitis obruti , deinceps perpetuò egeant .

[12] Meretur observari , & potest data occasione usum habere quod die 14. Octobris anno 1435. decrevere Patres Concilii Basileensis , cum EUGENIUS Papa Hugoni Rothomagensi Archiepiscopo propter annatas (quæ ab eodem Concilio ante quadrimestre damnatæ & abrogatæ fuerant) Camera Apostolicæ nondum integrè solutas , Pallium negaret . Commisit scilicet Sacrosancta Synodus Amedæo Archiepiscopo Lugdunensi , quæ Galliarum Primati , tum Basileæ commoranti , ut pro eo casu vices Papæ supplendo , pallium Hugoni largiretur . Verba diplomatis , quod edidit Martene & Durand *Collect. ampliss. Tom. VIII. pag. 868.* notabilia sunt , nimirum hæc : *Tibi , qui palliatus existis , & Galliarum Primas , cum Patriarchis eandem formam tenens , nomine differens , ut sicut illis palliatis ex Lateranensis Concilii permissione suos licet Metropolitanos palliare , hac vice ad te ex causis prædictis extendentes , committimus & mandamus , quatenus constituto tibi summarè de præmissis ad solutionem res-*
du-

dui Camerae Apostolicae faciendam, quod auctoritate Universalis Ecclesiae penitus remittimus, decernas eum penitus non teneri seu fore obligatum: nec non pallium, insigne videlicet plenitudinis pontificalis officii, de corpore B. Petri sumptum, ad honorem Omnipotentis Dei & B. Mariae Virginis ac B. Petri & Pauli Apostolorum, universalis nec non Rothomagensis sibi commissae Ecclesiarum, ei tradas, ut coetatur infra Ecclesiam suam &c.

§. VI.

Jure divino, & antiquo ecclesiastico, nulli casus summe Pontifici reservantur.

Sed nec Jure veteri ullae dispensationes Sedi Apostolicae servatae noscuntur.

Quibus modis & viis ceperint reservationes quorundam graviorum criminum?

Quis sensus, & quae vis declarationis ea de re per Concilium Tridentinum editae?

Quamdiu in Ecclesia cognitum fixumque fuit, nullum Romano Pontifici esse jus & immediatam jurisdictionem in aliorum Episcoporum dioecesanos, nihil sciebatur de casibus Sanctae Sedi reservatis. Notat Thomasinus de *Disciplina Eccles. Part. IV. Lib. I. cap. 71. n. 1.* pluribus saeculis penes Episcopos fuisse plenam ac omnimodam auctoritatem absolvendi in foro poenitentiali cujuscunque & quantumvis enormis sceleris reos; neque enim iis saeculis ulla erat reservatio Papalis in foro poenitentiali nota. Post, tum ex Episcoporum consensu, tum ex investa doctrina, quasi Papae tantum juris & immediatae jurisdictioni, in alienos dioecesanos competat, quantum proprio Episcopo invaluerunt *Reservationes Papales*, non ultra substiturae, quam quoad persistit vigor hujus doctrinae aut Episcoporum consensus. Idem de *Dispensationibus* pro foro exteriori observandum est.

Iuvat id exprimere verbis clarissimi Barthelii *in Aedit. ad Jus Can. Lib. I. Tit. 33. pag. 137.* “ Ubi vel jus scriptum vel con-
 ,, fuetudinarium non adimit Episcopo potestatem, illam in re-
 ,, gula habet. Paucos habemus Canones, in quibus potestas
 ,, illis adempta, ut in dispensanda ætate, in impedimentis ma-
 ,, trimonii nullos habemus, sed ex mera consuetudine sunt re-
 ,, servata. Cum enim ob teneram conscientiam Episcopi in Sæ-
 ,, culo XII. desuper sæpius referrent ad Pontificem, non, quod
 ,, de sua potestate dubitarent, sed quod ejus inquirerent confi-
 ,, lium, quia magis adhuc insitebant observantiæ Canonum,
 ,, consuetudine sibi hæc impedimenta Pontifex reservavit. Quia
 ,, tamen in remotis partibus nimis deum sumptuosum & difficile
 ,, erat recurrere Romam, cœperunt Episcopi iterum uti sua po-
 ,, testate, si nempe recursus vel nimis difficilis vel nimis sum-
 ,, ptuosus fieret, vel esset periculum in mora. Et hoc casu Do-
 ,, ctiores dicunt, *ex casu Papali fieri Episcopalem*. De quo
 ,, observandum, in praxi non oportere quemquam esse scrupu-
 ,, losum, ex Papali facere casum Episcopalem, si causa Cano-
 ,, nica subsit, cum redeat primigenia facultas Episcoporum,
 ,, quam consuetudine tantum sibi Pontifex reservavit. Ne ergo
 ,, Episcopi passim redeant ad suam potestatem, acceptissimam
 ,, in Germania accipiunt potestatem, quam singulis quinquen-
 ,, niis debent repetere, vi cujus dispensare possunt in casibus
 ,, alias jure positivo vel consuetudine reservatis. Conf. *cap. VI. §. 1. n. 7.*

(1) Quæ supra §. III. n. 4. & 5. ex actis Synodi Lemovi-
 censis anni 1034., aliisque ejusdem ævi monumentis relata
 sunt, satis probant, nullum eo tempore adhuc fuisse agni-
 tum jus Pontificium fori pœnitentialis in alienos diœcesana-
 nos. At non multo post cœperunt Episcopi nonnullos
 gravium criminum reos ad Sedem Apostolicam mittere;
 idque ut vel à Pontifice reconciliarentur, vel ut à Ponti-
 fice pœnitentia imponeretur, qua demum peracta ab Epi-
 scopo absolvebantur.

- (2) Refert Rogerius Howdeanus in Annal. pag. 488. edit. Francof. an. 1601. qualiter anno gratiæ 1143., qui erat annus octavus regni Regis Stephani, Rex interfuit Concilio Londoniæ in media Quadragesima; quo, quia nullus honor vel Clericis vel Ecclesiæ Dei à raptoribus deferebatur, & æque capiebantur & redimebantur Clerici ut Laici; tenuit idem Vintoniensis Episcopus, Urbis Romanæ Legatus, Concilium apud Londoniam, Clericis pro tempore necessarium, in quo sancitum est, ne qui alicui Clerico violenter manus injecerit, ab alio possit absolvi, quam ab ipso Papa, & in præsentia ipsius: Unde Clericis aliquantulum serenitatis vix tandem illuxit. Vid. Davidis Wilkins Concilia magnæ Britanniæ Tom. I. pag. 421. Hoc Concilium Matthæus Paris ad præcedentem annum 1142. recensuit ..
- (3) Ivo Carnotensis quendam Nobilem, cui ob mutilationem Religiosi Presbiteri quatuordecim annorum poenitentiam imposuerat, ad Pontificem Romanum pro indulgentia obtinenda remittens, hanc causam exprimit Epist. 160. reservantes itaque hanc indulgentiam Apostolicæ moderationi, ad Apostolorum eum limina direximus, quatenus & fatigatione itineris hujus peccatum suum diluat, & apud pietatis vestræ viscera misericordiam, quam Deus vobis inspiraverit, inveniat ..
- (4) De S. Laurentio Archiepiscopo Dublinensi memorat Scriptor Vitæ ejus apud Baronium Annal. Tom. XII. an. 1179. n. 14. quod taliter Ministrorum Ecclesiæ execrabatur immunditiam, castitatis & honestatis zelator, tamque eos ad continentiam provocabat, ut omnes tam Subdiaconos, quam Diaconos vel Presbiteros, si incontinentiæ convicti essent, licet tanquam Archiepiscopus posset, tamen nollet absolvere, sed ad Romanam Ecclesiam à summo Pontifice absolvendos destinaret; ita, ut quodam tempore (quod dictum mirum est) centum & quadraginta Presbiteros, incontinentiæ convictos, Romam miserit absolvendos.

- (5) Quod difficultas obtinendæ absolutionis apta fuerit ad retrahendum à committendo crimine Sedi Apostolicæ reservato, faciliè apparebit, si attendatur, qualiter juxta disciplinam illius temporis, nemo à Pontifice absolutionem impetraret, nisi se *personaliter* Sanctissimo silteret, & ab eo poenitentiam acciperet; adeo, ut vel ipsa itineris fatigatio pars poenitentiae judicaretur, ab hac itineris molestia tantum excusabantur mulieres, valetudinarii, & similes. Vid. *cap. 6. & 13. X. De sentent. excom.*
- (6) Equidem Concilium Tridentinum Sess. XIV. cap. 7. declarat, *Pontifices maximos, pro supremâ potestate, sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuisse peculiari judicio reservare.* Verùm (a) textus inquit *Potuerunt*, non exprimendo, qualiter potuerint; verosimilius autem sic potuerunt, sic voluerunt, sicuti effectivè fecerunt, scilicet, ut mox innuimus, *consentientibus Episcopis*; ex quo in Pontificis potestate non sit, sine illorum participatione & consensu limitare potestatem, quam ipsi à Christo Domino acceperunt. (b) Prætermisso congruæ explicationis circa hanc rem in ipso Concilio dedit ansam quibusdam, nominatim Lovaniensibus & Coloniensibus Theologis, objiciendi, qualiter ex antiquitate probari non possit, Pontifici competere jus sibi absolutionem quorundam peccatorum propria auctoritate reservandi. Vid. Frà-Paolo *Hist. Conc. Trid. edit. d'Amelot Lib. IV, pag. 331.* Adde Vargas *Lettres pag. 233: & 238. edit. Amsterdam. an. 1699:* (c) Tempore Concilii Tridentini necdum erat detecta falsitas Decretalium Isidori, sicque adhuc vigebat opinio & doctrina iisdem consona, tunc vulgariter recepta, quasi Papa esset *Ordinarius Ordinariorum*, habens concurrentem, imò majorem per omnes diœceses potestatem, quam proprii eorum Episcopi. Nunc in hoc *disciplinari* puncto, & *materia regiminis Ecclesiastici*, fortè aliter & explicatius loquerentur Patres, neque modò penitus negligenter prudens illud eruditum monitum Lovaniensium & Coloniensium Theologorum. Vid. *suprà cap. V. §. 4. n. 6.*

(7) Dicunt Bellarminus *de Rom. Pont. Lib. IV. cap. 2.* Lacroix *Theol. moral. Lib. VI, Part. 2. n. 1551.* & alii Romanarum partium: probabilius Episcopos nunc habere jurisdictionem suam mediante Papa; alioquin, ajunt, Papa non posset sibi reservare casus invitis Episcopis. Insubstantialitatem primæ harum propositionum (quam si non dictavit, certè firmavit, ignoratio jurium à nobis *cap. IV, §. 3.* traditorum) demonstramus toto hoc capite VII., ex quo facile fuit responsio ad subsumptum alterius propositionis.

§. VII.

Explosa Cardinalis de Luca sententia de Romani Pontificis universali Ordinariatu .

Corruit privilegium Mendicantium excipiendi Confessiones in aliorum diœcesibus .

Referuntur Episcoporum adversus hoc privilegium oppositiones .

Cardinalis de Luca in *Relatione Curie Romanæ* referens opiniones in eadem Curia receptas, *Discursu II. n. 37.* hoc ponit summarium: *Papa est Ordinarius Ordinariorum, eosque prævenire valet .* In contextu autem sic prosequitur: “ Quamvis „ nonnulli Episcopi aliique Prælati & Magistratus ultra montes, „ quorum aliquibus (ubi etiam *schismatis* macula objici non va- „ leat, aliqua tamen *proximitas* forte congruere videtur) *anti-* „ *quas retineant opiniones* super æqualitate eorum potestatis in „ propria diœcesi cum Papa, qui non possit citra casus appel- „ lationis & recursus in eorum potestatis ac jurisdictionis exer- „ tio se ingerere, eosque impedire, quasi quod quilibet dica- „ tur Pontifex in propria diœcesi . Attamen eodem themate re- „ tento, conclusivè scilicet insinuandi opiniones in Curia tam „ firmas ac receptas: hæc opinio pariter damnata est, atque re- „ ceptum, quod Papa tanquam Ordinarius Ordinariorum, à „ quo

„ quo omnis Episcoporum jurisdictio ordinaria immediatè de-
 „ scendit, concurrere potest cum quolibet Ordinario . “ Ita-
 que Eminentissimus de Luca Episcopus, Prælatos & Magistratus
ultra Montes, qui Papam nolunt agnoscere Ordinarium Or-
 dinariorum, *schismati proximos* argui posse putat, sub quibus
 speciatim Galli comprehenduntur; & tamen fatetur, eos *anti-*
quas retinere opiniones. Claudius Fleury, vir in Historia &
 Disciplina Ecclesiastica veritatissimus, *Hist. Eccles. Lib. LXXXIV.*
n. 42. referens in compendio Apologiam, quam S. Thomas
 pro defensione Fratrum Mendicantium opposuit libello Guillel-
 mi à S. Amore, quaque hanc plenitudinem & universalitatem
 Pontificiæ potestatis expressit, dicens, *quod Papa habeat imme-*
diatam jurisdictionem in omnes Christianos, monet has opinio-
 nes fuisse novas: *Ces maximes touchant l'autorité du Pape étoient*
nouvelles. Certè sub initium Sæculi IX. communis fuit opinio,
 Romanum Pontificem non posse Episcopalia jura in omnibus di-
 œcesibus exercere; veluti quod posset alienos parochianos sine
 licentia proprii Episcopi absolvere. Colligitur id, præter ea,
 quæ *præsenti cap. §§. 2. 3. & 6.* fufius insinuavimus, ex Capi-
 tulari Ahytonis Episcopi Basileensis ad suos Presbiteros directo
 anno 821. Postquam enim eos monuit, qualiter se ipsos & ple-
 bem sibi commissam cattè & justè regere, atque in religione
 divina confirmare debeant, subjungit *cap. XVIII.* “ Et hoc
 „ omnibus fidelibus denuntiandum, ut qui devotionis causa ad
 „ limina beatorum Apostolorum pergere cupiant, domi confi-
 „ teantur peccata sua, & sic proficiantur, quia à proprio Epi-
 „ scopo suo aut Sacerdote ligandi aut exolvendi sunt, non
 „ ab extraneo. Ad quæ verba reflectens prælaudatus “ D. Fleury
Lib. XLI. num. 15. rectè ait: *Ici sous le nom d' Eveque*
étranger le Pape est manifestement compris comme les autres.
 Evincitur autem & hoc ex Ahytonis Capitulari, eo tempore
 fideles proprio Episcopo aut Sacerdoti sua peccata confiteri de-
 buisse, nec potuisse alieno sine illius licentia; quæ disciplina us-
 que ad Sæculum XIII. perduravit. Porro agnoscit ipse Card.
 de Luca *l. cit. Disc. IV. n. 10.* quod ruente fundamento univer-
 salis illius Episcopatus, quem Ultramontani Rom. Pontifici
 asse-

afferunt, “ non posset Papa interdicere Episcopis ac Prælati-
 „ provisiones beneficiorum, aliaque multa sibi reservare, quæ
 „ inspecta jurisdictione nativa, & antiquorum Canonum dispo-
 „ sitione, sunt juris Episcopalis .

(1) Habet summus Pontifex, *quæ Episcopus* Romanus parti-
 cularem diœcesim, in quâ Pastoralia jura exercet per mo-
 dum cujuslibet Episcopi; habet sua jura *Patriarchalia*,
 quæ non dant ei facultatem Episcopalia exercendi in alio-
 rum diœcesibus, licet intra fines sui Patriarchatus constitu-
 tis; habet denique *Papalia*, quæ ei vigore Universalis Pri-
 matus competunt: Sed nec horum usu, post divisionem
 diœcesium, privato juri cujusque Episcopi, in suo di-
 stricto assignato, per concurrens exercitium præjudicari
 posse, toto hoc Opere probavimus, firmantes, Romano
 Præsuli in posteriore hac qualitate *præsidium & directionem*
 competere Universi, id est, *sollicitudinem omnium Ecclesia-
 rum*, sed non *immediatam curam & directionem singula-
 rum ovium* .

(2) Hoc principio per falsas Decretales convulso, cœperunt
 Antistites Romani dare Fratribus *Mendicantibus* privilegi-
 um seu facultatem fidelium confessiones in alienis diœce-
 sibus excipiendi. Primus, qui simile privilegium conce-
 dit, videtur fuisse GREGORIUS IX. cujus bulla, data
 Anagninæ IV. Kal. Octobris an. 1227. existat apud Parisium
 ad an. 1246. , qua omnibus Prælati per Angliam constitu-
 tis mandatur. “ Ut Fratres Prædicatores benignè recipiant,
 „ & populos sibi commissos sedulò admoneant, ut ex ore
 „ ipsorum verbi Dei semen devotè suscipiant, *confiteantur:*
 „ *Cum ipsis* (inquit) *auctoritate nostra liceat confessiones*
 „ *audire, ac pœnitentias injungere* . “ Vocat id Matthæus
 Parisiensis l. cit. *INAUDITUM privilegium, hoc etiam ipsis*
temporibus novum .

(3) Non poterat non rei novitas causare dissidia inter Præla-
 tos ac Parochos ex una parte, & Mendicantes ex altera.

De iis , quæ ea de causa in Angliã orta sunt , refert idem Historicus . Sed nec minores in aliis Christiani orbis partibus in fine ejusdem Sæculi XIII. desuper fuisse contentiones , intelligimus ex Constitutione BONIFACII VIII. quæ incipit *super Cathedram* , relata inter Extravagantes Communes *Tit. de Sepulturis* . Sperabat Bonifacius sua Constitutione gravem hanc periculisque plenam discordiam penitus evellendam ; sed spes sua ipsum fefellit , si fidem adhibemus ejus successori BENEDICTO XI. in Constitutione , quæ incipit *Inter cunctas* , relata inter eandem Extravagantes *Tit. de Privilegiis* . Posteriolem hanc Constitutionem iterum cassavit ejusdem Benedicti immediatus successor CLEMENS V. præfatam à Bonifacio VIII. editam renovans . “ Utpote quæ (teste eodem Clemente) ut pro-
 ,, bavit effectus , nedum pacis ab auctore speratæ fructum
 ,, non attulit , quin imò discordiæ , pro qua sedanda pro-
 ,, cesserat , fomentum non modicum ministravit . “ Hæc Clementis V. Constitutio prostat in Clementina *Dudum , de Sepulturis* . Sed ne sic quidem hæc dissidia & scandala sublata fuere .

- (4) Durarunt ea adhuc tempore Concilii Tridentini , ut ex ejus Actis & Historia intelligitur ; è quibus constat , plures ex Patribus instituisse , ut auctoritate Concilii hæc privilegia omnimodè revocarentur , Regularibus ad primævam suam institutionem reductis , vigore cujus *non nisi ut auxiliares & subsidiarii* Prælatorum ac Pastorum ordinariorum , in Hierarchicis functionibus , atque ab horum beneplacito dependentes considerandi veniunt . Ast restiterunt non solum illorum Ordinum Generales , eorumque Patroni , sed vel maximè Curiales Romani . Nec mirum : siquidem hæc privilegia fidelium confessiones excipiendi , & eis verbum Dei annuntiandi in Episcoporum diocesisbus & Curatorum parochiis , sine eorum venia , non possint inniti nisi *plenitudinè potestatis Pontificiæ* , ad quam citata Extravagans Bonifacii VIII. nominatim provocat . Non ignorabant autem Pon-

Pontifices , quod Fratres Mendicantes , his privilegiis muniti , eam *plenitudinem Pontificiæ potestatis* & jurisdictionis , tanquam suorum privilegiorum basin & fundamentum , eodem , quo sua privilegia , zelo studioque propugnaturi essent .

(5) Quis Ecclesiasticæ Disciplinæ vel modicum gnarus , ex his *novitatibus* pro parte Romanorum , *oppositionibus* ex parte Corporis Pastorum , indeque natis *contentionibus* ac *scandalis* , non percipit gravem & quasi substantialem alterationem in sacra Hierarchia , quæ inde ab Apostolorum instituto sancta & inviolata perduraverat : alterationem , inquam , innixam fundamento , ante falsas Decretales ignorato , cuique denudando usque ad finem Sæculi XVI. obstabat defectus & ignoratio sanæ Criseos . Quidquid sit : ipsa rei novitas , tam manifestis argumentis evicta , grave præjudicium est adversus Romanorum attentatum sacro Episcoporum juri tam præjudiciale , & hujus basin , quam interim Regulares tam pro suo , quam talia , primis decem sæculis inaudita privilegia concedentis , commodo , totis viribus sustinent .

(6) Equidem Concilium Tridentinum Sess. XXIII. cap. 15. statuit , nullum Presbiterum , *etiam Regularem* , nisi ab Episcopo approbatum , posse sæcularium confessiones audire . Sed nemo existimet , spiritui independentiæ Monachorum vel sic terminos satis firmos positos esse . Etenim imprimis multi ex Gallis ante Edictum regium anni 1695. Art. XI. sustinebant , se hoc Decreto non ligari , ex quo Tridentinum in Gallia quoad dogma solum receptum sit ; proinde jus antiquum (sic vocant jus sæculi XIII.) apud se adhuc vigere . Hoc sensu Jesuitæ , ad prætensa sua privilegia Apostolica provocantes , annis 1594. 1624. 1644. 1649. 1656. 1668. &c. adversus Episcopos Galliæ concertabant . Alii simpliciter prætendunt cum Navarro , Layman , Palao &c. solam præsentationem à Superiore Regulari factam Episcopo sufficere , si hæc sine causa non admit-

tatur; neque volunt quidem Episcopi hac in parte iudicium denegatorium pro legali & sufficiente agnoscere. Plures docent, approbationem, semel ab Episcopo datam, non posse ab eo revocari, allegantes hunc in finem Constitutionem PII. V. die 6. Augusti an. 1571. Prædunt quidem nonnulli Theologi, Pianam hanc constitutionem à GREGORIO XIII. primo pontificatus sui anno abrogatam, & rem ad dispositionem Concilii Tridentini reductam esse; verum alii cum Vasquesio hanc Gregorianam declarationem vel negantes, vel ignorantes, Pianæ firmiter adhærent. Plerique tenent, Tridentino, cum de Confessionibus *Sæcularium* tantum loquatur, sufficienter agnosci & probari præensum jus Regularium excipiendi Confessiones *suorum*, sine approbatione Episcopi; cum tamen reflectendo ad œconomiam hujus Concilii, à nobis *cap. I. §. 8.* nec non *cap. VI. §. 8. n. 10.* satis explicatam, etiam à studiosa prætermissione vocis *Regularium* nihil definiti horum favore erui valeant. Ex his apparet (a) Regulares Tridentinum interpretari juxta sensum sibi magis faventem; amant autem commodam hanc interpretationem etiam in praxi tenere, licet agatur de valore Sacramenti: (b) Facile eis fuisse, dum Pontifices haberent ex Monachorum ordine assumptos [quales fuerunt paulo antè nominati *Benedictus XI. & Pius V.*] ab his impetrare privilegia Juri communi contraria, & juribus Episcoporum adversa: [c] Ea verò omnia inniti fundamento fragili, scilicet præensæ *Plenitudini potestatis, & Ordinariatui universali*; quibus una cum Jure Isidoriano sublati, tota huic superstructa moles labitur.

- (7) Universim plus sperandum boni, minus metuendum mali & inconvenientiæ, si directio animarum permaneat in manibus verorum Pastorum, juxta ordinem Hierarchiæ Ecclesiasticæ institutorum. Neminem fugit, Ecclesiam inclinari & quiescere super sollicitudinæ & auctoritate *pastoralis* a Jesu Christo fundata; Episcopos verò & Parochos, una cum

cum Presbiteris , qui sub horum auspiciis , directione ac nutu in parochiis operantur , solos esse primævos & necessarios Ecclesiæ ministros . Porro primitivus ille , & inter omnes *solus* immutabilis Ecclesiæ status , quo omnis animarum directio in eorum , quos jam nominavimus , manibus existit , multò est convenientior (a) Episcopali sollicitudini , toti ovili debitè intendenti , (b) Pastoribus secundæ ordinis , de commisso sibi minore grege rationem reddituris , [c] Spirituali bono singularum ovium , quarum interest tuos nosse Pastores , & ab iisdem nosci .

Quantum ad *Episcopos* : horum inspectio in commissos eis greges multò foret facilior , multò luminosior , multò denique fructuosior , si , ut olim , quisque Parochus de omnibus suis parochianis Episcopo suo posset respondere . Instructio etiam esset uniformior ; regulæ morum ac directionis promptius certiusque executioni traderentur ; dum econtra superinducta Regularium ministeria (qui se Parochis submittere plerumque detrectant , minus se tanquam horum delegatos gerere , aut illis suæ gestionis rationem reddere volunt) ferè necessariam confusionem inducunt , ordinem Episcopalis inspectionis & directionis invertunt , opinionum in moralibus diversitatem & haud raro laxitatem inducunt , & per consequens regularum Ecclesiasticarum uniformitatem impediunt .

Frustra his in circumstantiis *Parochis* ad animum revocatur , se de singulis ovibus suæ curæ commissis æterno Pastori responsuros , quando coguntur supererogatorium illud Regularium ministerium à suo pastoralis munere auctoritateque quodammodo independens agnoscere ; imò nolentes volentes se ad horum extraneorum iudicium referre ; quanquam convenientem sollicitudinis ac directionis Spiritum in eis desiderari haud raro advertant . Si de his meritò gemunt vigiles & Zelosi Pastores , remissi ex contrario gaudent , quod faciles , imò facillimos inveniant,

in

in quos maximam suæ sollicitudinis partem erga levem retributionem possint derivare, & in otio dies suos transigere .

Denique singuli quique *Fideles* (quidquid in contrarium clamitet præventio) vix possunt non spirituale pati detrimentum, dum caulam sui Pastoris deserunt, ut se committant transitorie directioni Religiosi post breve tempus disparituri, plenè dependentis ab arbitrio sui Superioris Regularis, propria jurisdictione carentis, & per genuinas Ecclesiæ constitutiones ad regimen animarum non vocati .

Inde juvat pro nunc inferri (1) Ministerium Regularium in Hierarchicis functionibus nullius veræ & proprie dictæ necessitatis esse; sic certè ipsa fide & plurimorum sæculorum experientia docemur . (2) Idem ministerium periculofum fieri, mox atque à sollicitudine Pastoralis primi & secundi ordinis independens esse prætenditur . [3] Maximè autem damnosum evenire, quando ad spiritum independentiæ accedit spiritus singularitatis, fortè ex peregrino Jure aut Theologia assumptæ, spiritus novitatis, factionis & partium, denique spiritus doctrinæ huic illive Ordini Religioso propriæ, & oppositus doctrinæ aliorum Ordinum, sive in dogmate, sive in regulis morum aut disciplina Ecclesiæ . Attamen hæc non impediunt, quominus (4) primi secunde ordinis Pastores unum alterumve Religiosum, pro re nata, circumstantiarum exigentia, & suo arbitrio, in adjumentum suæ sollicitudinis adhibeant; id quod sine omni periculo & tantò majore cum fructu practicabitur, si id, quod paragrapho sequente proponimus, & cum universo Episcoporum Collegio optamus, ad effectum deducatur .

§. VIII.

Per exemptionem Regularium juribus Ordinariorum durum & immeritum vulnus inflictum est .

Quid de tollenda hac exemptione in Concilio Tridentino actum fuerit ?

Gravia motiva , tam politicâ , quam ecclesiastica , referuntur , harum exemptionum abrogationem adhucdum postulantis .

Non minor violatio jurium Episcopaliū contigit, hodieque subsistit, in *personali Regularium exemptione*. Infiniti penè sunt Canones , etiam Sæculo IX. & sequentibus editi , quibus uno consensu mandant Concilia , ut Monachi obediant Episcopis *secundum Canonicam auctoritatem* : quâ clausula indubiè antiquos Canones indicatos & renovatos voluere , ac præcipuè Chalcedonensem quartum , quo Monachi (qui eo usque laicis adnumerati fuerant) Episcopis subjecti declarati sunt . Secundum hanc Canonum uniformem definitionem respondit adhuc BONIFACIUS VIII. *cap. 7. de Privilegiis in 6.* Ordinarium circa jurisdictionem in personas Regulares suæ diœcesis de Jure Communi habere fundatam intentionem . Interim multa particularia Monasteria per Romanorum Pontificum concessionem ordinariæ jurisdictioni successivè erepta sunt ; quibus demum accesserunt generales exemptiones totius Ordinis *Cisterciensis* per Alexandrum III. *Prædicatorum ac Minorum* per Innocentium III. & Honorium III. Post quos non fuit *Minimis & Jesuitis* difficile , similes favores à Sancta Sede obtinere .

Vix cœperant hæ exemptiones , cum simul etiam orirentur Episcoporum contra easdem quætelæ ac gravamina . Ut particularia plura prætermittam , sub initium Sæculi XIV. in Concilio Viennensi actum fuisse de revocandis exemptionibus , restituendoque Episcopis veteri & communi jure in religiosas familias , quæ in eorum diœcesibus degerent , referunt Odericus

cus Raynaldus in *Append. ad ap. 1312. n. 24.* Claudius Fleury *Hist. Eccles. Tom. XIX. Liv. 91. n. 53.* Fuit ea res etiam agitata in Concilio Tridentino aliquoties; præsertim die 6. Septembris an. 1563. Sed pervicit Pontificia eximentis fortuna ac potestas, evenitque etiam hic, quod plerumque alias, scilicet, ut in Universalis illius Episcopatus Romani effectibus & sequelis invenirentur & agnoscerentur abusus atque inordinationes, subsistente semper & intacta manente eorundem effectuum causa; ex quo necdum detecta falsitate Isidorianarum Epistoliarum, in Decretum Gratiani (quod omnibus pro Jure erat) illapsarum, Tridentinis Patribus vix possibile fuerit debellare cum effectu universalem illum & absolutum Episcopatum Papæ, quem Romanarum partium clientes omnibus modis politicis sustinere laborabant, quoque stabilito, reliqui Episcopi de jure suo proprio læso cum fundamento queri non poterant. *Speſtabat ad Principis Ecclesiastici prudentiam* (inquit hac occasione Card. Pallavicinus *Hist. Concil. Trid. Lib. VIII. cap. 17. n. 11.*) *illam auctoritatis eminentiam sartam tectam servare; pro eo ac debet quicumque optimus Princeps suæ legitimæ jurisdictionis satagere.* Non minore attentione digna sunt verba ejusdem Cardinalis *Lib. XII. cap. 13. n. 8.* ubi, *haud inficior*, ait, *unum ex emolumentis, quæ Regularium immunitas secum fert, in eo situm, quod auctoritatem Sedis Apostolicæ sustineat secundum institutionem Christi, & Ecclesiæ bonum: cum in comperto sit, omne Monarchiæ regimen, quo se illæsum tueatur, opus habere in singulis provinciis aliquo prævalido præsidio ejusmodi subditorum, quæ Principi, per se ac perpetuò illic dominanti, nequaquam subjiciantur.* Addit idem cit. *Lib. VIII. cap. 17. n. 12.* *Nec alio pacto laudati Ordines sustentandæ Lateranensi Basilicæ collabenti, hoc est, Ecclesiæ Catholicæ, opportuni fuissent: vaticinium profectò, quod re comprobatum est, vel ipso Nicolao Machiavello fattente.* Ergo ex Ultramontanorum sententia, per Pallavicinum hic expressa. (1) Monarchicum regimen à Christo in Ecclesia institutum fuit. (2) Opus est omni imperio Monarchico, ut in provinciis habeat præsidia à Principibus seu Gubernatoribus provinciarum independentia. [3] Speſtat ad reciproca Romani

Solii , has immunitates largientis , commoda , ut hoc vicissim à Regularibus sustineatur ; (4) sunt etenim hi eo pacto collabanti Lateranæ Basilicæ , vel ipso Machiavello agnoscente , opportuni . Unde (5) prudentiæ summi Pontificis erat , eos ex immediata sua potestate non dimittere . Ad hæc singulatim respondere , ac denuò monstrare horum principiorum pugnam cum S. Scriptura & Traditione , nec non usum decem saltem sæculorum his rationibus politicis contrarium , esset diffidere luminibus eorum , qui præsentem opellam nostram legere non dedignantur . Sufficiet hic generatim notasse , quod ad Eugenium III. Papam scripsit S. BERNARDUS Lib. III. cap. 4. de Consideratione : per Regularium exemptiones *perturbari terminos , quos Ecclesiis posuere Patres , confundi ordinem , mutilari dioceses & Ecclesias membris , tolli cum læsione justitiæ jura Episcoporum .*

Cæterum quantum ad Acta Concilii Tridentini , quoad hanc materiam Exemptionum , tam Ordinibus Regularium , quam Capitulis Canonicorum concessarum , attinet , ex iis abundè dignoscitur , revocationi *particularium* privilegiorum speciatim obstitisse , quòd Romani sustinerent , privilegia , per Apostolicam Sedem concessa , non debere nisi per ipsummet Pontificem revocari . Vide librum , cui titulus *Memoires sur le Concile de Trente pag. 578.* ubi Orator Regis Christianissimi in Notis ad Decreta *Seff. 24. de Reform.* promulganda , quas ipse Tridento se subtrahens , & Venetias de mandato Regis secedens , ad Regem transmisit , hæc Capite sexto , quod erat *de Revocandis exemptionibus Capitulorum* , refert : “ Hoc totum Caput de , abrogandis aut certè moderandis Canonicorum exemptionibus , ab Hispanis Episcopis & bonis omnibus vehementer esse flagitatum , ex una tantum causa rejectum est , quod non placuit exemptiones à Romanis Pontificibus Canonicorum Collegiis concessas , etsi ex iis maxima incommoda proficiantur , ab alio , quam à Romano Pontifice tolli aut minui posse “ Eo magis hæc verosimilia sunt , quod & in aliis reformandæ Discipulinæ capitibus in eodem Concilio à Romanis persæpe objectum constet , ea ad solum Papam spectare , nec ad illa ab aliis

manum mittendam , uti circa reformationem Curiaë Romanæ , & similia . Hæc inquam obstacula tollendarum particularium exemptionum ; quantum autem ad *Generales Regularium* , leguntur æquissimis Episcoporum desideriis ad eas abolendas obtitisse etiam Principum Oratores ; quod mirum videri non debet legentibus apud Paulum Sarpium *Hist. Conc. Trid. Lib. VII. pag. 603.* , qualiter in negotio controversæ institutionis Episcoporum , quam ipsi immediatè à Deo esse contendebant , Cardinalis Simoneta apud aulam Regis Hispaniæ laboraverit , ut huic persuaderet , Episcopos id intendere , ut absoluti suarum Ecclesiarum domini declarentur ; inde ingens Regi & regno obventurum præjudicium . Eodem sensu à Warmiensi Cardinali Polono scriptum ad P. Canisium S. J. , tunc in aula Imperatoris degentem .

[1] Juvat hic propius scrutari , & curatius ponderare momenta Juris , propter quæ , auctore Pallavicino , Episcoporum desideriis de tollendis Regularium exemptionibus in Concilio deferri non debuit . Primam causam concessæ iisdem , immunitatis ponit Cardinalis *cit. Lib. VIII. cap. 17. n. 12.* in Abbatum virtute , & egregiis ab iisdem ad Dei gloriam hominumque salutem susceptis operibus : “ Et , enim , ait , ad magna molimina , & in remotis à supremo Principe regionibus , opus est auctoritate nec finita , nec ulli subjecta , cujusmodi Romani suis Imperatoribus concedere consueverunt . “ Videtur Auctor ipse huic causali quodammodo diffidere , cum mox subjungat : “ Hæc , tamen causa , prout variant hominum opinamenta , haud , planè S. Bernardo probata , subvertito , hanc Monachorum appetentiam , sed à sui Episcopi jure subducendi , ex occulta superbiæ lucē oriri posse . “ Verùm præstat ipsum ea de re audire S. BERNARDUM in *Traët. de Moribus & officio Episcop. cap. IX.* ubi *Miror* , ait , *quosdam in nostro Ordine Monasteriorum Abbates hanc humilitatis regulam odiosa contentione infringere : & sub humili (quod pejus est) habitu & tonsura tam superbè , ut , cum ne unum qui-*

quidem verbulum de suis imperiis subditos suos prætergre-
 di patiantur , ipsi propriis obedire contemnant Episcopis .
 Spoliant Ecclesias , ut emancipentur , redimunt se , ne obe-
 diant . Non ita Christus : ille siquidem dedit vitam , ne per-
 deret obedientiam , qua isti ut careant , totum ferè suum suo-
 rumque victum impendunt . Quid est hoc præsumptionis , o
 Monachi ! Neque enim quia Prælati Monachis , ideo non
 Monachi : nempe Monachum facit Professio , Prælatum ne-
 cessitas Et infra Sed non propter me ,
 inquit , facio , sed quæro Ecclesiæ libertatem . O libertas ,
 omni (ut ita loquar) servitute servilior ! Patienter ab hu-
 jusmodi libertate abstineam , quæ me pessimæ addicat super-
 biæ servituti . Plus timeo dentes lupi , quam virgam pasto-
 ris . Certus sum enim ego Monachus , & Monachorum qua-
 liscunque Abbas , si mei quandoque Pontificis à propriis cer-
 vicibus excutere jugum tentavero , quod satanæ mox tyrann-
 nidi , me ipsum subjicio Stupenda insania !
 Animarum non cunctos turbas mihi custodiendas colligere :
 & unum super propriam gravor habere custodem
 Quid igitur vos , o Monachi , Sacerdotum gravat auctoritas ?
 Metuitis infestationem ? Sed si quid patimini propter justi-
 tiam , beati . Sæcularem contemnitis ? Sed sæcularior nemo
 Pilato , cui Dominus astitit judicandus &c. Comparetur
 post hæc Pallavicinus Bernardo . Ille dicit , concedi Re-
 ligiosis immunitates propter singularia Abbatum merita ,
 & magna pro bono Ecclesiæ molimina : Hic eas ab Abba-
 tibus sollicitari ex spiritu independentiæ . Cui credemus ?
 Quis amborum melius novit hominum Sæculi XII. , præ-
 fertim Monachorum , ingenia ? Quis majore sinceritate
 judicavit , & locutus est ?

- (2) Hoc eodem S. Bernardi loco prævenitur alterum Card-
 Pallavicini ratiocinium , quo *cit. cap. 17. n. 11.* ait , “ Ro-
 ,, manos Pontifices justam suæ auctoritatis tutelam curaf-
 ,, se , non armorum vi , arciumque præsidio , sed indu-
 ,, stria sanctissimorum Coetuum , & fluxa omnia despicien-
 ,, tium , atque oculos hominum ad se trahentium admira-

„ bilitate vitæ , mortalem conditionem transgressæ : ut
 „ proinde nemini suspicari liceret , eos unquam consensu-
 „ ros fuisse patrociniò tyrannicæ minimeque legitimæ au-
 „ thoritatis . “ Quod Romani Pontifices industria Religio-
 forum Ordinum suæ auctoritatis tutelam curaverint , ve-
 rissimum est ; hoc enim ipso Regulares simul curarunt rem
 suam propriam , quæ sine indefinita Pontificis potestate
 non potuisset subsistere . Quod autem hoc factum fuerit
 humilitate ac vitæ Sanctitate eorundem Religiosorum , non
 credit D. Bernardus , nec alii eidem cœtanei viri sancti
 & doctissimi , quos mox nominabimus . Unde pariter &
 omnino concidit , quod opinatur Eminentissimus Histo-
 riographus , quasi non posset cadere fundata suspicio in
 Monachos , tot tantisque virtutibus conspicuos , dati con-
 sensus in abusum Pontificæ potestatis . Sanè hunc abusum
 agnovit , & manifestè arguit Monachorum sanctissimus ,
 sæpe laudatus BERNARDUS , dum hac de re ad Euge-
 nium III. Papam Lib. III. cap. 4. de Considerat. scribit :
*Murmur loquor & quærimoniam Ecclesiarum . Truncari
 se clamitant ac dismembrari . Vel nullæ vel paucæ admo-
 dum sunt , quæ plagam istam non doleant , aut non timeant .
 Quæris quam ? Subtrahuntur Abbates Episcopis
 Bonæ species hæc ? Mirum , si excusari queat vel opus .
 Sic factitando probatis vos habere plenitudinem potestatis ;
 sed justitiæ fortè non ita . Facite hoc quia potestis ; sed
 utrum & debeatis , quæstio est Quid tam indi-
 gnum tibi , quam ut totum tenens , non sis contentus toto ,
 nisi minutias quasdam atque exiguas portiones ipsius tibi cre-
 ditæ universitatis , tanquam non sint tuæ , satages , nescio
 quomodo , adhuc facere tuas .* Hæc scripsit Bernardus , im-
 butus principiis Episcopatus universalis & plenitudinis po-
 testatis , quæ ex falsis Decretalibus , quæ tunc erant san-
 ctissimæ , biberat : quid dicturus , si scivisset , nullum Pon-
 tifici competere jus *ordinarium* in diocesis Episcopo-
 rum , & *immediatum* in horum diocesanos .

(3) Porro sic urget Pallavicinus *cit. cap. 17. n. 11.* “ Roma-
 „ ni Pontifices in supremæ hujus auctoritatis pacifica pos-
 „ sessione fuere positi : neque enim alioquin hæ immunita-
 „ tes ab ipsis concessæ , nec apud Episcopos , nec apud
 „ Principes ullo fuissent in pretio . “ Si de quieta pos-
 sessione *Sæculi XII.* loquitur Pallavicinus , vel ex mox re-
 latis verbis S. Bernardi erroris convincitur ; eo certè sæ-
 culo non Cisterciensium solum , sed & Norbertinorum ac
 Carrusiensium cœnobia Episcopis subjecta fuisse constat .
 Quo autem in pretio apud *Episcopos* eodem ævo fuerint
 hæ Regularium exemptiones , comprimis intelligemus ex
 Petri Blefensis Epitola 63. nomine RICHARDI Archie-
 piscopi *CANTUARIENSIS* ad Alexandr. III. scriptâ , in
 qua ille : *Adversus Primate & Episcopos intumescunt Ab-
 bates , nec est qui majoribus suis reverentiam exhibeat &
 honorem Quid est eximere ab Episcoporum ju-
 risdictione Abbates , nisi contumaciam ac rebellionem præci-
 pere , & armare filios in parentes ? Monasteria
 enim , quæ hoc beneficium damnatissimæ libertatis , sive Apo-
 stolica auctoritate , sive , quod frequentius est , bullis adulte-
 rinis adepta sunt , plus inquietudinis , plus inobedienciæ ,
 plus inopiæ incurrerunt ; ideoque & multæ domus , quæ no-
 minatissimæ sunt in sanctitate & religione , has immuni-
 tates aut nunquam habere voluerunt , aut habitas continuò
 rejecerunt .* Archiepiscopo Cantuariensi jungimus Episco-
 pum Carnotensem JOANNEM SARESBERIENSEM , qui
 Lib. VII. cap 21. de Nugis Curial. terribimo stylo de-
 scribit quosdam : *Qui ad Ecclesiam Romanam confugiunt ,
 quæ mater pietatis religioni consuevit providere quietem .
 Implorant opem ejus , protectionis impiorant clypeum , ne
 cujusquam possint malignitate vexari , & se possint plenius
 exhibere , & charitatis exhibere manus , ne decimas dent ,
 Apostolico privilegio muniuntur . Procedunt ulterius , &
 quò sibi plura impunè liceant , à jurisdictione omnium Ec-
 clesiarum se ipsos eximunt , & efficiuntur Romanæ Ecclesiæ
 filii spirituales .* Dein relatis pluribus horum hypocrita-
 rum

rum fraudibus & excessibus subdit hoc notandum : *SI EIS OBLOQUERIS , RELIGIONIS INIMICUS , ET VERITATIS DICERIS IMPUGNATOR* . Qualia defensoribus veritatis objici nec hodie rarum est . Qui plures Episcoporum, Conciliorum, aliorumque contradictiones & oppositiones nosse cupit , ageat Zegeri van Espen *Repagulum Canonikum adversus nimiam exemptionum à jurisdictione Episcoporum extensionem , in Epilogo Partis II.* , & post hæc aliaque , quæ deinceps relaturi sumus judicet de possessione Romanorum Pontificum tales exemptiones concedendi , ad quam tam confidenter provocat Pallavicinus , & de pretio , in quo eas fuisse contendit .

- (4) Interim pergit Eminentissimus *cit. cap. 17. n. 12.* “ Alia „ causa universales exemptiones *integris Ordinibus* concedas persuasit . Ea fuit, quod hæ familiæ sub una eademque vitæ disciplina , ejusdemque Præsidis moderatione , per cunctas terrarum orbis plagas dispergendæ erant : adeoque à vario Episcoporum judicio arbitrioque regi non poterant ; sed solum à moderatoribus summo ipforum Præsidi ritè subjectis : itidem ac nequeunt plures formæ , nullo inter se ordine colligatæ , uni corpori dominari . “ At & hic sibi adversarium habet Pallavicinus magnum illum Monachorum Patriarcham BERNARDUM , qui quid monastico instituto conveniat, melius novit , quam quicumque alius . Scribit is ad Eugenium III. Papam *cit. cap. 4.* *Nolo autem prætendas mihi fructum emancipationis ipsius : nullus est enim , nisi quod Monachi etiam dissolutiores fiant Non est arbor bona faciens fructus tales quodque magis dolendum inter Ecclesias inimicitias graves , perpetesque discordias Tunc tibi licitum censeas suis Ecclesias mutilare membris , confundere ordinem , perturbare terminos , quos posuerunt Patres tui ? Si justitiæ est ejus cuique servare suum ; auferre cuiquam sua , justo quomodo poterit convenire ? Sic ad Papam Bernardus , qui solus in di-*
versis

versis & difficis diœcesibus 160. ejusdem Instituti monasteria fundaverat . Anne putabimus , eum aliter cogitaturum & locuturum fuisse , si illorum instituisset sex millia ? Bernardo sociemus alium , & illo quidem juniorem Monachorum Patrem S. FRANCISCUM . De hoc scribit Card. Baronius *ad an. 676. n. 5.* “ Ut Monachi ab Episcopali „ obedientia hujusmodi privilegiis se subtraherent , nec „ gratum fuit S. Francisco ; sed Fratris Eliæ , hominis non „ divino Spiritu , sed carnis prudentia nitentis opus fuit . “ Scilicet hic S. Pater (qui in primo Capitulo generali , anno 1219. habito , congregata vidit ultra quinque millia Religiosorum sui Ordinis , non computatis iis , qui in cœnobiis manserant) filiis suis hoc præceptum testamento reliquit : *Præcipio Fratribus universis per obedientiam ; quod ubicunque sint , non audeant petere aliquam litteram in Curia Romana .* Sic cogitavit Bernardus , sic Franciscus : quamvis ille habuerit sui instituti plura monasteria , quam vel Germania , vel Gallia habeat Jesuitarum (ut unum Ordinem pro exemplo nominem) Collegia : *hic* , antequam è vivis discederet , plures sui Ordinis professos , quam fortè tota Europa numeret Jesuitas . Quam bellos autem fructus Frater ille Elias , carnis prudentia nixus , & sua paterni testamenti infractioe retulerit , refert alius fidelior D. Francisci filius P. Alvarus Pelagius *Lib. II. de Planctu Ecclesiæ cap. 66.* ubi narrat Fratres Minores “ non curantes servare voluntatem Patris , quam in testamento suo „ Fratribus norificaverat , & servare mandaverat , & sic „ fractores testamenti , & indigni hæreditate perfectionis „ Evangelicæ , quæ maximè in paupertate & humilitate „ & charitate consistit , à Sede Apostolica declarationes & „ privilegia plurima impetrasse : per quæ à sancta paupertate & humilitate quasi omnimodè recesserunt . Nam „ eorum privilegia , per quæ nemini subsunt , nisi Sedi Apostolicæ , eos in superbiam erexerunt , & in contumaciam „ contra omnes Prælatos contra quos S. Bernardus : Quanti usque hodie foeda sequuntur infelicia- que

„ que vestigia , imò quam pauci evadunt , quibus libido,
 „ dominandi non dominetur . Quæ sequimini miseri ?
 „ Nonne iste est mons , in quem ascendit Angelus , & fa-
 „ ctus est Diabolus ? Maximè Fratres Minores , qui ma-
 „ gis humiles esse debent , quam homines de mundo , per
 „ regulam & professionem & vocationem suam omnibus
 „ subesse debent , maximè dominis Episcopis & aliis Præ-
 „ latis , & ordinariis locorum Sacerdotibus , & eis hono-
 „ rem & reverentiam exhibere : sicut ipse Pater in Regu-
 „ la & in Testamento mandavit Eorum pri-
 „ vilegia faciunt eos contendere tota die Fa-
 „ ciunt etiam eos contemnere Prælatos Ecclesiæ : & oc-
 „ casione privilegiorum magis sunt insolentes , & magis
 „ delinquant .

- (5) Linquamus modò Pallavicinum , ut audiamus ab ejus æmulo F. Paulo Sarpi , quid Tridenti favore exemptionis Regularium , & pro eadem servanda , adversus Episcoporum hac in parte desideria juraque prolatum fuerit . Is *Hist. Concil. Trid. Lib. VIII. pag. 734. edit. Anelot* ex allegatis Monachorum refert sequentia : Regularium exemptionem tam esse antiquam , ut meritò ad Jus Commune referenda veniat , nec inter Privilegia amplius computari debeat ; Episcopos , eorumque Canonicos , tunc , cum illis subjacerent monasteria , eam duxisse vitam , ut digni fuerint , qui Regularibus præessent ; hodie ad Episcopis ignorari omnem methodum regularis observantiæ proinde monasteriorum regimen sine formæ regularis ruina eis committi haud posse ; Demum , si in hoc antiqua disciplina reduci vellet , hanc & in multis aliis revocandam , neque justum esse , ut Monachi subjiciantur Episcopis , antequam hi eos mores resumerint , qui deceant magistris vitæ regularis . Non sic ratiocinabantur SS. *Bernardus , Norbertus , Bruno , Franciscus* ; Quæ tam vitiosum habent initium , ordinationi divinæ , & formæ Ecclesiasticæ à Christo institutæ adversum , nullo temporis lapsu Juris Communis vigorem poterunt obtinere . *Quodcunque adversus veritatem*

ratem sapit , erit hæresis (vel error) etiam vetus consuetudo . Nec hæreses tam novitas quàm veritas revincit , inquit Tertullianus de Veland. Virg. cap, 1. Si quæ monasteriorum ante jam nominatorum Patriarcharum ætatem particularia privilegia obtinuerunt (generales enim Ordinum exemptiones tunc adhuc erant incognitæ) ea vel ab ipsis Episcopis , vel à Romanis Pontificibus de Episcoporum & Principum consensu , concedebantur , & erant tam exiguo numero , ut ordinaria Episcoporum iurisdicção vel nullum vel planè exiguum inde caperet detrimentum ; itaque nimietate fortè peccabant , si qui eas res ad antiquiorem statum , quàm ad normam Sæculi X. vel XI. reduci postulabant . Cæterùm egregiè de se præsumunt Monachi , si suis Superioribus Regularibus , & Ordinum Generalibus , qui in Tridentina Synodo erant , plus virtutis fuisse autument , quàm Episcopis , qui in eodem Generali Concilio sedebant , & quibuscum illi hâc de materiâ certabant ; aut etiam universim Ordini Monachorum præ ordine Episcoporum . Denique mox laudati vitæ monasticæ Statores non putârunt , Episcopos debere esse monachos , ad hoc , ut monasteriis utiliter præesse valeant . Videmus & hodie nonnulla cœnobia Episcoporum auctoritate optimè gubernari ; possent etiam , ubi opus , prudentiores è Monachis vocari ad consilium hujus partis regiminis Episcopalis .

[6] Sunt profectò , præter justitiæ causæ , rationes haud paucæ , tum *politicae* , tum *Ecclesiasticae* , quæ restitutionem jurium Episcopalium in Regulares suadeant . Et quantum quidem ad illas : possunt amplissima hæc Religiosorum Ordinum corpora , non solum per diversas unius regni provincias , sed per omnes etiam catholicas terras dispersa , & inter se tam arcto vinculo colligata , publico esse valde nociva . Quodlibet eorum se quasi separatum populum considerat ; gloria & accrementa unius invidiam aut saltem æmulationem alterius provocant . Inde divisiones : quæruntur protectiones : habent suos singuli patro-

nos & adhærentes : itur in partes : sequuntur demum publici tumultus . Oppositiones inter Dominicanos & Augustinianos ratione publicationis indulgentiarum excitârunt furorẽ Lutheri , & denique produxerunt illum malorum abyssum , in quem Germania , aliaque regna demersa noiscuntur . Divisiones internæ , quæ hodie Galliam affligunt , si non primariam suam originem , saltem nutrimentum debent oppositioni Clericorum sæcularium & quorundam Religiosorum Ordinum adversus Jesuitas . Verè scripsit Jesuita Davrigny dans ses *Memoires Chronologiques Tom. II. ad an. 1641. pag. 145.* „ Ce fut alors que prirent „ naissance les noms de Jansenites & de Molinistes , aussi „ fameux que le furent autrefois en Italie les noms de Guel- „ phes & de Gobelins . , & qu' ont été depuis en France „ ceux de Frondeurs & de Mazarins . “ Hæc & similia non evenirent , si Monachi Episcopis , quique suis , essent subditi ; forent illi tunc utique minùs potentes , sed & vicissim minùs metuendi , & publico utiliores . Haberet quælibet Religiosa domus separata sua commoda , sed omnia referrentur ad commune bonum regni , provinciæ , aut diocæsis , sicque singuli impedirentur , quominùs possent ire in turbas & factiones , aptas ad turbandam tranquillitatem publicam . Sic in Concilio Tridentino (in quo , ut ita loquar , agebatur de fortuna rei Christianæ) studebant Episcopi bono Ecclesiæ & Imperii , Generales Regularium commodo & Splendori suorum Ordinum , Romani securitati suæ Monarchiæ .

- (7) Duriora equidem sunt , attamen non à *politica* ratione vacua , licèt à viro Protestantium sacris addicto prolata , & certè scandalum generantia , proindeque sanctæ Religionis nostræ extensionem & incrementum , pro quo quotidie Deum deprecamur , impediencia , quæ scribit Tubingensis Universitatis Cancellarius Pfaffius libro Gallicè edito sub rubrica *Demonstration solide de la verité de la Religion protestante chap. V. §. 5. pag. 181.* ubi „ Je m' étonne, qu'un „ grand Seigneur puisse souffrir ces gens-là , qui relevent „ imme-

„ immédiatement du Pape ; ce Pontife ayant de cette ma-
 „ niere une armée dans tous les païs catholiques , toujours
 „ prête à suivre ses ordres , & qui même ont déjà assassiné
 „ tant de Princes , à cause qu' ils étoient contraires à leur
 „ intérêt , croyant faire en cela une action sainte & meri-
 „ toire ..

Ut autem, qui id fortè nesciret, intelligat , quæ sit cu-
 jusque Ordinis Monachorum seu Regularium per orbem
 dispersorum consensus animorum , ad quemcunque finem
 sibi (pone etiam *secundariò*) propositum , suoque parti-
 culari systemati convenientem , quoad usum & applicatio-
 nem mediorum à voluntate ac directione Ministri Genera-
 lis, Romanæ Curix alligati , ut plurimum dependentem :
 dabimus ejus specimen seu exemplum in Ordine Jesuita-
 rum, ex quo de reliquis , licèt fortè non tam *absolutè* &
monarchicè gubernatis, haud ægrè feretur judicium . Sic
 autem Illi in famoso libro, quem *IMAGO PRIMI SÆCULI*
SOCIETATIS JESU inscripsit Provincia Flandro-Belgi-
 ca, edito Antverpiæ an. 1640. Prolegom. pag. 33. *Di-*
spersa quidem sunt per omnes orbis angulos Societatis mem-
bra, tot nationibus regnisque divisa, quot limitibus tellus :
sed hæc tantummodo sunt intervalla locorum, non mentium ;
discrimina sermonis, non pectoris ; colorum dissimilitudo,
non morum . In hac familia idem sentiunt Latinus & Græ-
cus, Lusitanus & Brasilius, Hibernus & Sarmata, Iber &
Gallus, Britannus & Belga : atque in tam disparibus geniis
nullum certamen, nulla contentio ; nihil in quo sentias plu-
res esse Nihil sua putant interesse ubi nati sint .
. Idem propositum, idem tenor vitæ, eadem voti co-
pula colligavit Volvitur & revolvitur hominis
unius nutu Societatis universæ tanta moles, moveri facilis,
difficilis commoveri . Quem Statum publicum, quem Princi-
 pem, quam Remp. non reddat attentam ac sollicitam ar-
 dèssima hæc unio tam potentum Corporum , toto orbe
 diffusorum , uno eodemque spiritu animatorum , & poli-
 tica

tica ratione, etiam exteriore, gubernatorum, occultè & apertè agere valentium, tum se ipsis, tum per exteros, quos multis modis, facili negotio, in rem, & causam suam pertrahunt, potissimum verò sibi religionis titulo vinculoque copulant, quo non datur fortius ad vinciendas hominum mentes animosque. Patria cujusque Monachi est ejus Ordo: Monarcha Generalis, ejusve Senatus: subest dominationi peregrinæ, cujus influentiæ statui publico cujusque regni ut plurimum noxiæ sunt, subinde etiam funestæ.

Quod Parlamentum Parisiense in famoso Arresto diei 6. Augusti 1762. pag. 28. seq. dixit de Jesuitis, id *in sensu accommodo* de omnibus religiosis Ordinibus accipi potest; nempe: “ La Societé forme un Corps immense répandu
 ,, dans tous les Etats sans en faire réelement partie; ne
 ,, pensant & n’agissant que par l’impulsion d’un seul hom-
 ,, me, Elle marche toujours infalliblement vers son but;
 ,, & pour qu’elle puisse exercer son empire sur les hom-
 ,, mes de tout état, & de toute dignité, Elle s’est consti-
 ,, tuée monarchique, & concentrée dans le gouvernement
 ,, & la disposition du seul General, auquel elle a attribué
 ,, toute espece de pouvoirs utiles à l’avantage & à l’élé-
 ,, vation de la ditte Societé; enforte qu’autant elle se pro-
 ,, cure de membres dans les différentes Nations, autant
 ,, les Souverains perdent de sujets, qui pretent entre les
 ,, mains d’un Monarque étranger le serment de fidelité le
 ,, plus absolu & le plus illimité &c. “ His & similibus
 rationibus à Procuratoribus Generalibus Parlamentorum
 in medium propositis, Jesuitæ in libellis ante suam con-
 demnationem ubertim editis identidem reposuerunt: *Qua-
 re potius Jesuitæ, quam Dominicani, Carmelitæ, Franci-
 scani &c. quibus eadem objici possunt.* Add. infra cap. IX.
 §. 8. n. 10.

Quantum ex una parte Regnorum Provinciarumque tranquillitati & securitati interest hanc Unionem, Ecclesiæ ac Religioni minimè necessariam, certo modo dissolvi, tantum ex contrario Romana Curia laborat, ut eadem omnibus modis fervetur integra. Sanè modernus Summus Pontifex CLEMENS XIII. maluit eandem Societatem Jesu è Gallia ejectam videre, quam ad instantiam Regis, per ejus Legatum Cardinalem de Rochechouart factam, consentire, ut Vicarius Generalis Jesuitarum pro eo regno deputaretur: ne, inquit Sanctissimus in Brevi eum in finem 28. Januarii 1762. ad Ludovicum XV. dato, nexus ille *Ordini* (verius *Curie*) absolutè necessarius dissolvatur. Evidens est, Papam hic principaliter respicere ad consequentias, suo systemati demum ingenti futuras præjudicio.

Saltem ad depellendum omne quod hac ex parte in Remp. redundare potest præjudicium, inspectione, mediis & cautelis extraordinariis utendum foret: omnis autem societas, omne Collegium, quod sua propria constitutione Principem reddit peculiari modo sollicitum anxiumve, eò ipso credi reputarique potest tanquam Republicæ periculofum, & vel hac sola ratione ad fines Juris Communis ablegandum.

- (8) Quod autem specialius attinet ad *Ecclesiastica* incommoda, ex Regularium exemptione orta, eorum partem licet haurite ex iis, quæ circa reformationem Ordinum Mendicantium anno 1667. in Gallia acta sunt, quæque referuntur in citati Jesuitæ Davrigny *Memoires Tom. III. à pag. 8. ad 24.* partem referemus verbis Eustachii du Bellay Episcopi Parisiensis. Is cum Tridenti, infirmitate detentus, Congregationi, in qua Didacus Lainez S. J. eum, quem *cap. I. §. 8.* retulimus, discursum habuit, interesse non potuisset, re intellecta, in hæc verba prorupit, apud Fra-Paolo *Hist. Concil. Trid. Lib. VII. pag. 597.* “ Que cette nouvelle „ Theologie changeoit le Roiaume Céleste, c’ est à dire l’Egli-

„ l'Eglise , qui s'appelle ainsi , en une Tirranie temporelle ,
 „ pour faire de cette Epouse de Jesus Christ une servante
 „ prostituée aux volontés d'un homme . Que de faire un
 „ seul Evêque de droit divin , & distributeur de toute la
 „ puissance des autres , c'étoit dire , qu' il n'y avoit qu' un
 „ seul Evêque , & que les autres étoient des Vicaires , qui
 „ pouvoient être démis par cet Evêque . Qu' il vouloit
 „ exciter tous les Pères à empêcher , que l'autorité Epi-
 „ scopale , déjà si ravalée , ne fut entièrement anéantie ,
 „ pendant que toutes ces Congrégations de Réguliers ,
 „ qui pulluloient de jour à autre , lui donnoient de si ru-
 „ des secouffes . Que les Evêques , qui avoient conservé
 „ leur autorité entière jusqu' en l'an 1050. avoient reçu
 „ un grand coup des Ordres de Clugni & de Citeaux , &
 „ de quelques autres nés dans le même siècle , Rome ayans
 „ tiré a soi une partie des fonctions essentielles aux Evê-
 „ ques par les menées de ces Moines . Que les Mandians
 „ étant venus après , presque tout l'exercice de l'autorité
 „ Episcopale leur fut transféré par les concessions des Pa-
 „ pes . Maintenant disoit-il , une Compagnie née depuis
 „ deux jours , qui au jugement de l'Université de Paris
 „ n' est ni Séculière , ni Reguliere , & qui semble être ve-
 „ nue , pour faire des nouveautés dans la foi ; pour trou-
 „ bler le repos de l'Eglise ; & pour renverser tout l' Etat
 „ Monastique ; essaie d'abolir entierement la Jurisdiction
 „ Episcopale , en la faisant précaire & d'institution humai-
 „ ne , comme pour encherir sur tous les attentats de tous
 „ les Ordres , qui l'ont précédée . Cet Evêque aiant dit
 „ & redit la même chose à divers Prélats , fut cause que
 „ beaucoup d'autres , qui n'y pensoient pas , y firent re-
 „ flexion . “ Equidem Card. Pallavicinus *Hist. Concil.*
Trid. Lib. XVIII. cap. 15. hunc sermonem à Paulo Sarpio
 Parisiensi Episcopo afflictum venditat , quo Lainium aliena
 manu diverberet , & in ipso cunctos Regulares Ordines ,
 maximè *Jesuitas* . Verùm Pallavicinus nullum probabile
 hujus

hujus falsi argumentum seu indicium profert . Econtra intelligimus ex Epistola Vice-Comitis de 26. Octobris 1562. quod sibi proposuerit Episcopus Parisiensis , data opportunitate , respondere argumentis Patris Lainez . Querelæ , quas generatim hic fundit Bellaius de everfione ordinis & jurium Episcopaliū per Regulares , & in horum gratiam , eæ tales sunt , ut hodieque ferè ex omnium piorum & doctorum Episcoporum , saltem Cis - alpinorum , ore audiantur . Quod verò de *Jesuitis* in specie profert (sive in toto , sive in parte saltem verum , quod hic non disquiro ; licèt prius minus ipse credam) omnino conforme est ejusdem Præsulis nec non Universitatis Parisiensis votis & consultationibus , in negotio Receptionis Jesuitarum in Galliam anno 1554. datis , quæ edita prostant in Cæsaris du Bulay *Hist. Universit. Parisien. Tom. VI. pag. 370. seq.*

Visconti
Episcopus
Vintimiliensis ,
negotiorum Pontificiorum
in Concilio gestor

- [9] Non ex vano scripsit Erasmus Roterodamus r. Novembris an. 1519. ad Albertum Brandenburgicum Cardinalem Archiep. Moguntinum Lib. XII. Epist. 10. edit. Basileen. an. 1540. atque ad communes tam *sacras* quam *civiles* noxas pertinet : *Mundus oneratus est tyrannide Fratrum Mendicantium , qui cum sint satellites Sedis Romanæ , tamen eò potentia ac multitudinis evadunt , ut ipsi Romano Pontifici , atque ipsis adeo Regibus sint formidabiles . His , cum propriis facit Pontifex , plus quam Deus est . In his quæ facit adversus illorum commodum , non plus valet quam somnium .*

Exemptio Regularium , omnibus ferè Ordinibus communis , habet pro fundamento Romani Pontificis Monarchiam , & absolutam potestatem in omnes diœceses , ac jura Episcoporum , tanquam suorum iu sacro & universali regimine prætenforum Vicariorum ; quin & indirectam saltem Papæ potestatem in Principum jura , ad quæ haud dubiè pertinet conservatio Ecclesiasticæ Hierarchiæ à Deo & Apostolis institutæ , per generalem verò exemptionem Regularium .

gularium, quam hi contra quoscunque tuentur, impugnatæ ac everfæ. Si autem œconomia eorundem Ordinum Sacræ hujus Monarchiæ, fecundum fensum Romanæ Curie (à qua illa procedit & unice fuffinetur) intellectæ, & fingularis illius potestatis, quæ fe quibufcunque Conciliis fuperiorem gerit, effectus eit atque emanatio; omnes verò hæ Causæ (fcilicet (a) indefnita in facris Papæ auctoritas, & ab hoc immediatè ac limitatè in Epifcopos dimanans potestas, (b) indirecta faltem Pontificis in jura Principum eorumque exercitium impediendi auctoritas, (c) ejufdem fuperioritas præ Universalibus Conciliis] nonnullorum jamtum regnorum & infignium Ecclefiarum Catholicarum publicis legibus damnatæ fint, univerfim autem in nulla Procincia aut Rep., quæ fua fuorumque commoda intelligit ac curat., tolerari debeant, tanquam pugnantes cum principiis Hierarchiæ Ecclefiæ, juribus fubditorum utriufque ftatus, & tranquillitate regnorum; per fe manat, effectum cum fua caufa eadem in damnatione hætere.

Jurant omnes Monachi in Statuta, privilegia & jura fuorum refpectivè Ordinum, & vovent obedientiam his jurbus ac ftatutis conformem. Horum, ut dixi, anima eit immediata ad Papam fubmillio, & huic refpondens exemptio à juriſdictione Ordinarii. Sed nec habet quidem per fe loquendo fæcularis potestas in illegali hoc rerum fitu & jurium confufione media ad limitandam hanc obedientiam atque dependentiam, ad quam monachus folemni fe voto adftrinxit, idonea. Vincula per Religionem contracta eis, qui fe illis fubmiferunt, nunquam videntur capacia temperamenti, ab aliena potestate dependentis; fanctitas fui principii facrofanctos femper reddet effectus in oculis & corde eorum, qui hæc vota emiferunt.

[10] De *internis* nævis, qui in domibus Religioforum vigent, quique multò facilius certiusque à vigilantibus Epifcopis tolli poſſent, pauca folum memorabo. In Abbatiis, quæ

amplissimis foundationibus dotatæ sunt, exiguntur dotes, aperta sanè injustitia; neque enim bona fides patitur iterum petere quod semel acceptum est. Attolluntur ædificia nimis sumptuosa; mensa, famulatus, curruum & equorum apparatus sæculi vanitatem sapiunt. Nutriuntur intestina odia & dissidia. Decernuntur incarcerationes perpetuæ, forma processus nequidem in substantialibus servata; accusatus quandoque non auditur; accusator & testes ei manent ignoti; solus Superior, vir nonnunquam animi impotentis ac vehementis, pronuntiat, & spreta omni appellatione sententiam exequitur; eaque omnia tam secretò tractantur, ut ne hilum transpiret extra claustrum. In multis monasteriis solida studia non æstimantur pro merito, plurimumque abest, ut ea juxta normam à Mabillonio præscriptam instituantur, & laudabili huic fini Bibliothecæ accommodentur; unde evenit, ut in iis sumptu publico nimis multi alantur de numero eorum, quos Paulus J. C. in L. 25. §. 1. ff. de Probat. vocat *viros simplicitate gaudentes & desidiæ deditos*. Numerus Monachorum mendicantium multiplicatur in infinitum; sicque Reipublicæ auferuntur multa subjecta utilia, quibus vicissim gravatur Ecclesia, tanquam servis inutilibus. Certus Monachorum numerus Reip. & Ecclesiæ utilis est, nimius utramque gravat. Pro alendis tot mendicantibus excogitantur & præstancur media, sacra nostra Religione ejusque majestate indigna. Cum spiritus ambitionis etiam Mendicantium cucullis se se insinuet, sic in electionibus Præsidentum Provincialium schismata haud rarò cum scandalo sæcularium enasci videmus. Tale ante tres vel quatuor annos vixit in Carmelitarum Calceatorum Provincia Belgica, quod demum auctoritate & severitate Aulæ Bruxellensis terminatum est. Tale etiam vixit in Provincia Thuringica FF. Recollectorum, per separationem tandem terminatum &c.

(11) Cum in Concilio generali Vienneſi de tollendis Regularium exemptionibus ageretur, harum abusus manifestus

tum monstrabatur in Ordine *Templariorum*, eadem in Synodo abrogato; cujus corruptio & impietas sub scuto hujus immunitatis nata est, adolevit, & ad apicem perducta fuit, nunquam substitura, aut saltem tam universalis haud futura, si iidem Religiosi Ordinarios visitationi & jurisdictioni fuissent subiecti. Palmari huic argumento aliud non poterat objici, quam falsum illud toties contritum principium: Papam esse Ecclesie Monarcham, cujusque Christiani immediatum Pastorem & proprium Episcopum; ipsius tanquam Capitis Ecclesie esse determinare dioeceses, eas mutare, dividere, & partem substrahere; denique ad hujus magnitudinem & auctoritatem pertinere, ut per totum orbem habeat à se immediatè dependentes. Vid. Fleury *Hist. Eccles. Tom. XIX. Liv. 91. n. 53.*

(12) Sive his, sive aliis rationibus motus CALIXTUS III. Pon. Max. teste Oderico Raynaldo *ad an. 1471. n. 69.* concepit litteras, quibus Mendicantium familiae ad Jus Commune reducerentur; has cum PAULUS II. promulgare meditaretur, Mendicantium Ordinum Magistri in eam proruperè temeritatem, ut *provocationis ad Concilium Generale formulam* ederent. Hi sunt fructus arboris non bonæ, de qua scripsit ad Eugenium Papam S. Bernardus *suprà num. 4.*

(13) Equidem Patres Concilii Tridentini, facilè agnoscentes intolerabiles abusus sub præsidio harum immunitatum in Ecclesiam illabi posse, quibus è longinquo non nisi serius & parum efficax remedium adhiberi valeat, providerunt *ad interim* de quali-quali temperamento, radice mali athenus subsistente. Referemus illud verbis cl. Barthelii Antecessoris Wirceburgensis in *Annot. ad Jus Canon. Lib. I. Tit. 29. pag. 105.* ubi: "Cum per excessivas, inquit, istas, exemptiones nimium restringeretur auctoritas Episcoporum, vitia ob remotionem locorum, quibus Pontifex non poterat inspicere, impunita manerent, voluerunt Episcopi istas exemptiones omninò tolli & abrogari. In-

„ teterant autem complures etiam Abbates & Generales
 „ Ordinum , qui suis inlitterunt privilegiis , utpote quæ
 „ non gratuita , sed remuneratoria affirmabant , ob insignia
 „ in Ecclesiam merita . Quia tamen ipsi agnoverunt Ec-
 „ clesiæ disciplinam sic non posse ob sæcularium exemptio-
 „ nes subsistere , in pluribus casibus delegata est ipso jure
 „ Episcopis jurisdictio , & sic via media est complorata,
 „ ita ut non titulo ordinario , sed tanquam Apostolicæ
 „ Sedis delegati illam possint exercere . Quia tamen hæc
 „ jurisdictio non est *attributoria novæ potestatis* , sed *exci-*
 „ *tatoria restrictæ & sopitæ jurisditionis* , hinc secus ac
 „ aliæ delegationes , est latissimæ interpretationis
 „ In Gallia Episcopi non attendunt formulas delegationis,
 „ & nominatenus tantum sunt delegati , re ipsa jure ordi-
 „ nario exercent jurisditionem ; ab ipsis enim non ad Pon-
 „ tificem , sed ad Archiepiscopum fit appellatio &c. “ Re-
 „ ctè vocavit Barthelius *sopitam jurisditionem* ; quanquam
 „ enim ea Episcopis divinitus collata sit , delituit tamen &
 „ pressa gemebat sub face falsarum Decretalium . Nunc cum
 „ Episcopalia jura sua in luce collocata dispiciantur , malum
 „ jam olim agnitum radicibus tollendum , & negotium à Tri-
 „ dentino *inchoatum* perficiendum esset ; maximè quod cui-
 „ vis ratione utenti in oculos animumque occurrat , privi-
 „ legia , utcunque meritis , dari non posse cum præjudicio
 „ tertii , præsertim ordinis Episcopalis , quo nemo hæc-
 „ tenus in Ecclesia plus meritus est , neque deinceps amplius
 „ mereri poterit .

- (14) In hoc præternaturali & violento rerum situ evenit haud rarò , quòd Episcopi ex Pastoralis officii debito teneantur reprimere Monachorum attentata adversus legitimam auctoritatem illis à Jesu Christo commissam ; his tum in more est arrodere justissima Episcoporum ordinata , tanquam detrahentia suis privilegiis , quæ putant attingi non posse sine invasione supremorum juriarum Primæ Sedis , & quadam adversus hanc rebellionis specie . Neminem fugit , quod & quantum sit pondus auctoritatis Regularium in Ro-

mana Curia , in qua cum per Generales suorum Ordinum semper resideant , parum eis difficile accidit summorum Pontificum religionem circumvenire ; quemadmodum id sæpius evenisse , ipsimet Pontifices questi fuerunt . Hinc nova dissidia , novæ remoræ , nova scandala . Igitur tollatur radix hujus & tot aliorum malorum , quæ præsentî Capite indicavimus ; fiet hoc restitutione Juris veri , remoto falso .

- (15) Necdum dimittimus Card. Pallavicinum , ejusque principia , placitis Machiavelli , ut ipse fatetur , conformia , à nobis paulo antè recitata . Qualiter Romani Pontifices *in tutandis Canonibus* suam olim explicuerint potestatem , & per hoc Ecclesiarum præsidium , assistentiam atque favorem meriti fuerint , tradidimus *cap. II. §. 7.* Qua id ratione præstiterint post introducta falsa Monarchiæ universalis principia , refert Bossuetius in Defens. Declar. Cleri Gall. , *Tom. II. pag. 411.* “ Non jam ferè tutandis Canonibus „ sed exemptionibus , dispensationibus , reservationibus , denique extraordinariis arbitrariisque mandatis & imperiis „ eminare cœpit auctoritas ; cum Papa longè positus , tot „ Capitula , tot Monasteria , de quibus ne cogitare quidem „ vacat , immediatè regenda suscepit ; proprios arcet Episcopos , atque ab iis suum quoque Clerum avellit ; cum „ Episcopalem jurisdictionem in *Monachos* atque *Mulieres* „ effundit , atque effusam tutatur ; cum denique Romana „ Curia Episcopos veluti adversos habere , *in tot exemptis* „ *præsidium ac firmamentum ponere voluisse visa est .* “ Deus immortalis ! quam varius & discors aspectus regiminis pristini & sacri à Christo instituti , à novo illo , mundano , & politico . Addit Ill. Meldensis : “ Certò statuimus , nunquam Ecclesiæ Catholicæ , nunquam Sedi Apostolicæ „ suam dignitatem constituram , nisi defensis Canonibus , „ adscitisque Episcopis , quos ipse Christus adjutores dedit . “ *Conf. cap. III. §. 10. n. 3.*

§. IX.

Quod Episcopi Cardinalibus serius fuerint postpositi, non debet, neque potest præjudicare illorum ordini, ex Divina institutione in Ecclesia absolutè primo.

Antiqui Patres, quotquot Ecclesiasticam Hierarchiam descripserunt, Episcopos, Presbiteros & Diaconos commemorant, non Cardinales. Hos imitatur Concilium Tridentinum Sess. XXIII. Can. 6. ubi: *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam Divina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbiteris & Ministris, Anathema sit.* Nulla ibi mentio Cardinalium: adeoque ordinatione divina non sunt instituti, eo sensu quo Episcopi, neque ex institutione Christi Episcopis sunt superiores. Qua autem ratione his tandem fuerint prælati, referemus verbis Bellarmini, cujus testimonium sufficiet ad probandum & demonstrandum qualiter hac in parte antiqua disciplina, instituto Christi conformis, fuerit eversa. Sic autem ille *Lib. I. de Clericis. cap. 16 Opp. Tom. II. col. 279. edit. Col.*

„ Fateor tamen olim Episcopos quoscunque prælatos fuisse
 „ Cardinalibus non Episcopis, imò etiam Cardinalatum gra-
 „ dum fuisse ad Episcopatum, ut Onophrius rectè docet in
 „ Libro de Cardinalibus, & apertissimè colligitur ex Libro I.
 „ cap. 7. Vitæ S. Gregorii. Postea tamen mutatus est ordo,
 „ & cæpti sunt Cardinales Episcopis anteponi, & Episcopatus
 „ gradus esse ad Cardinalatum; cujus mutationis duplex ratio
 „ assignari potest. Una, quod ad solos Cardinales devoluta sit
 „ electio summi Pontificis: Nam quo tempore Pontifices elige-
 „ bant Imperatores, vel Clerus & Populus, non est mirum, si
 „ tanti non fierent Cardinales. At postea quam cœperunt ipsi soli
 „ eligere, & etiam ipsi soli ut plurimum eligi, non sine causa cœ-
 „ pit dignitas Cardinalitia pluris fieri, quam antea. Altera causa est,
 „ quod soli Cardinales cœperint adesse Summo Pontifici in consi-
 „ liis: nam antea Cardinales neque soli. neque primarii Consiliarii
 „ Pontificis erant. Siquidem primis sexcentis vel octingentis annis
 „ Summi Pontifices ad graviora negotia Ecclesiæ dijudicanda co-
 gebant

„ gebant Concilia Nationalia Episcoporum Italiae, quibus Con-
 „ ciliis intererant quidam Cardinales Presbiteri, sed primus lo-
 „ cus Episcoporum erat. Quocirca non erat ratio, cur eo
 „ tempore Cardinales Presbiteri Episcopis anteponerentur, cum
 „ eo tempore non minus, imò magis Pontificem juvarent in
 „ Ecclesia universali regenda Episcopi quam Cardinales. At
 „ postea creverunt negotia Ecclesiae Romanae, praesertim cum
 „ accessisset Principatus temporalis, tempore Pippini & Caroli
 „ M. Proinde egebat Summus Pontifex Consiliatorum ope
 „ multò saepius quam antea. Neque poterat tam saepe convo-
 „ care Concilia Episcoporum, quam necesse erat. Itaque usu
 „ docente, & necessitate cogente, his postremis annis sexcen-
 „ tis vel septingentis, coeperunt paulatim omitti Concilia Epi-
 „ scopalia, & res tota redigi ad Senatum Cardinalium. Facta
 „ autem legitima hac mutatione Consilii Pontificis ab Episcopis
 „ & Cardinalibus ad solos Cardinales, mirum esse non debet
 „ si etiam facta est mutatio Dignitatum. Ergo mutatus est
 „ ordo à Christo institutus, & ut cum Synodo Toletana VIII.
 „ loquar, postposita *Episcopalis Eminentiae divinae auctoritas*, quia
 „ (1) post tempora Caroli M. mutatum est jus eligendi Rom. Pon-
 „ tificis: quia (2) post Saeculum VIII. multiplicata sunt negotia ejus
 „ Ecclesiastica; quia (3) per accessionem amplissimi dominii tem-
 „ poralis admodum aucta fuerunt negotia temporalia Romanae Cur-
 „ riae; quia (4) hae rationes suaserunt loco Episcoporum extero-
 „ rum ad Consilium & Ministerium advocare Presbiteros & Diaco-
 „ nos Romanos. Verum ad primum: An Ordo Hierarchicus,
 „ ad formam genuini regiminis Ecclesiastici à Christo adaptatus,
 „ atque optimo successu multis saeculis servatus, ea ratione alte-
 „ randus fuerit, quod ex instituto merè humano jus eligendi Epi-
 „ scopum Urbis Romae à Clero & populo ad ejusdem particularis
 „ Ecclesiae Presbiteros & Diaconos translatum sit, aliorum esto
 „ iudicium. Ad secundum fateor, post Saeculum VIII. insigni-
 „ ter auctam esse in Romana Curia molem negotiorum Ecclesiasti-
 „ corum, idque propter assumptam à falsis Decretalibus formam
 „ status Monarchici in Ecclesia; sed de eo quaeritur, an hae infi-
 „ mitorum negotiorum & causarum ad eandem Curiam attractio,
 „ &

& tot Ministrorum ad eorum gestionem deputatio bona sit, & Ecclesiæ proficua? Nos de eo dubitavimus supra §. 5. n. 5. Ante tempora Caroli M. Ecclesia his carebat, & optimo successu. Ad tertium Cura temporalium non deberet mutare Statum Ecclesiasticum, sed ne in hunc quidem influere; quanquam id revera evenisse, & adhuc dum evenire, cum aliis observaverimus & doluerimus *cap. III. §. 10.* Ad quartum in regimine Universalis Ecclesiæ Christus summo Pontifici Episcopos adjunxit non solum ut Consiliarios, sed ut Commiistros & Cooperatores. Papæ liberum est quoscunque sibi Consiliarios & Ministros assumere, sed sine præjudicio eorum, quos Christus jam antè in hoc officio, & primario quidem, instituerat. Hujus instituti memoriam Romana Sedes in eo saltem hucusque servat, quod ex Stylo Curia: Papa Episcopos *Fratres* nominet, Cardinales *Filios*.

(1) Cardinales Presbiteri & Diaconi olim erant urbis Romæ Parochialibus Ecclesiis præfecti, & Christianam ibidem plebem regentes. In Concilio Romano anni 993. sub *Joanne XV.* & Claramontano an. 1095. sub *Urbano II.* post Episcopos subscripserunt. *Nicolao I.* sedente illorum dignitas extolli cœpit. Sub *Alexandro III.* accepit incrementum. Sub *Innocentio IV.* sessionis honorem supra Episcopos obtinuerunt. Sub *Bonifacio VIII.* æquales Principibus declarati sunt. Hæc, & quæ sequuntur, refero, non eo fine, ut Cardinalitia dignitas à suo, quem nunc obtinet, quemque Ecclesia [licet fortè ex principiis, quæ impugnamus] ei agnovit, gradu deturbetur, atque ad primævam statum reducatur; sed ut propria cujusque rei conditio & natura cognoscatur, & per hoc quædam evitentur aut emendentur indignitates.

(2) Nicolaus de Clemangiis Tractatu de *Corrupto Ecclesiæ Statu cap. XIII.* (edit Hermannii von der Hardt cap. XIII.) de Cardinalium statu hæc memorat. “Ex fortis infirmæ clerici, ricatu in hanc elationem cum Sedis Apostolicæ pompæ, patu incremento pervenerunt. Quippe quibus id olim erat

„ erat negotii , ut efferendis mortuis sepulturæque man-
 „ dandis infervirent . Nunc verò phylacteria sua in tan-
 „ tum dilataverunt , ut non modò Episcopos , quos *Epi-*
 „ *scopellos* solent passim vocare , sed Patriarchas , Prima-
 „ tes , sed Archipræsules velut infra se positos despiciant ;
 „ imò se jam ab illis supplicibus propemodum adorari si-
 „ nant , quin etiam Reges ipsos æquiparare contendant .
 „ Et *cap. seq.* Quantæ illud aviditatis est , quod
 „ tantam multitudinem beneficiorum invicem repugnan-
 „ tium tenent ! Quod Monachi simul & Canonici sunt ,
 „ Regulares & Seculares ! Quod sub eodem habitu , omnium
 „ Religionum , ordinum , professionum , jura , gradus &
 „ officia , beneficiaque possident ! Non quidem duo vel
 „ tria , decem vel viginti , sed centena & ducentena , &
 „ interdum usque ad quadringentena , vel quingenta , aut
 „ his amplius : Nec parva , vel tenuia , sed omnium pin-
 „ guissima & optima . “ Dubito , an quod de immenso
 omnigenorum beneficiorum à Cardinalibus obtineri & pos-
 sideri solitorum numero queritur Nicolaus de Clemangis ,
 hodie emendatum sit . Sanè vidi Romæ anno 1725. omnia
 per obitum Cardinalis Francisci de Aquaviva vacantia be-
 neficia à Benedicto XIII. Pont. Max. defuncti nepoti ,
 tunc Abbati , post etiam Cardinali , Trajano de Aquaviva
 simul & semel conferri ; erant autem numero *Centum*
& undecim .

- (3) Legitur in Vita Bartholomæi de Martyribus Archiepisco-
 pi Bracarenfis , viri Apostolico ævo dignissimi , *Lib. II.*
cap. 22. qualiter is mense Septembri anni 1563. ex urbe & à
 Concilio Tridentino Romam profectus , ibidem videns in
 Congregatione coram Pontifice habita Cardinales sedentes
 & tectos , Episcopos verò ætate , doctrina ac virtute ve-
 nerandos per plures horas nudato capite stantes , soluto
 conventu Papam allocutus interrogaverit , qua id consciencia
 ferat , quando certum sit , Cardinalitiam dignitatem *hu-*
mani , Episcopalem econtra *divini* instituti , atque Episco-
 pos Romani Pontificis *fratres* esse . Cumque Papa
 repo-

reposuisset , hunc usum jam à longo tempore vigere , re-
 gessit Bartholomæus , pellendum à Curia tantum abu-
 sum , quippe qui damnatum à Principe Apostolorum
Dominatum in Clero saperet . His & similibus argumentis
 victus & persuasus Pontifex , altera die Episcopis sedes in
 Congregationibus assignavit , ajens , à Bracarenfi Archie-
 piscopo sibi veritatem dictam esse : commiserationem me-
 reri summos Pontifices , sicut plerofque Magnates , quod
 ii , qui eos proximant , majorem plerumque suorum com-
 modorum , quam justitiæ & veritatis habeant rationem . Am-
 plissimas ex hoc constituto PIUS IV. laudes retulit , sed
 nec minores ejusdem consilii promotor Bartholomæus , de
 quo in Episcoporum corona dixit Cardinalis Alexandrinus
 postea sub nomine PII V. Pontifex maximus . *Honores*
Sanctorum Bartholomæo post obitum negari non posse , què
vivus tantum fecisset miraculum .

§. X.

Qua via Episcopi in jura sua redire queant , ostendit Can-
cellarius Gerson .

Atque hæc hæctenus de Episcopali auctoritate , adversus
 primævum & divinum suum institutum variis modis depresso .
 Media , quibus ea legitimo suo vigori & nativis juribus reddi
 valeat , suggerit Gerso *Tract. de Statibus Ecclesiasticis . Tit. de*
Statu Prælatorum . Considerat. IX. Tom. II. col. 533. nov. edit.
 nempe : “ Status Episcopalis , si nimis arctetur in suis juribus
 „ essentialibus quoad restrictionem usus vel exercitii , passim
 „ communiter per Papam , absque utilitate majori Ecclesiæ ,
 „ sive hoc esset in exemptionibus subditorum ab eo , sive in re-
 „ servatione casuum in foro pœnitentiæ , seu in restrictione sti-
 „ pendiorum temporalium , seu in reservatione beneficiorum
 „ Ecclesiasticorum sub eo , seu per inductionem onerosam Pri-
 „ vilegiatorum se invito , aut in immoderata exactione stipen-
 „ diorum , aut modis similibus . Ille , inquam , Status Episco-
 palis

„ palis posset rationabiliter deferre querelam , nedum ad Pa-
 „ pam , & Generale Concilium , quod est convenientissimum
 „ medium , sed ad Principes orthodoxos , implorando juvamen
 „ opportunum . “ Sed de his mediis nos agemus distinctius
cap. IX. Quibus unum illud hic juvat pro Episcopis addere,
 quod ad Senatum dixit Romanus Orator , scilicet : *Vos oro*
obtestorque , Iudices , ut in sententiis ferendis , quidquid sen-
tietis , id audeatis .

- (1) Numquid non grave Ecclesiarum Prælati & Rectoribus
 potest existere , quod ipsos oporteat se opponere Sanctæ Ro-
 manæ Ecclesiæ , quæ ipsorum Caput noscitur & Magistra , ac
 cum ea agendo vel defendendo litigare assidue , vel recedere
 juri suo ? inquit JOANNES. XXII. Extravagante de
 Verb. Signif. cap. 3. Hæc alternativa Episcopis hic of-
 fertur : vel *assidue litigare* cum Romana Ecclesia : vel *juri*
suo cedere . Hoc posterius Episcopi non possunt sine præ-
 varicatione , ergo prius , utcunque *grave* , amplectendum
 est . Ubi autem & qualiter pro recuperatione & defen-
 sione jurium Episcopialium litigandum , jam dixit Gerson.
- (2) Verum Deo , cui nihil impossibile est , facile foret ,
 mortalium animis æquum ingerere medium inter dura illa
 hujus alternativæ extrema , illudque per suam gratiam effi-
 cax reddere . Hoc medium Romanis ferè persuasum puta-
 remus , si ii ferid cogitarent , & identidem præ oculis ha-
 berent quod legitur in Decreto Gratiani Dist. XCIX. Can.
 5. *Episcopis subtrahitur , quod Romano Pontifici , plus , quam*
ratio exigit , præbetur . Attamen extraordinaria deberet
 esse hæc gratia , cum ipse S. PIUS V. Pont. Max. tales
 mutationes inter *miracula* numeraverit . Vid. §. *præced.*
in fin.

C A P U T V I I I .

De Libertate Ecclesiæ , ejusque Re- staurandæ Jure & causis .

§. I.

*Causa primaria lapsus Disciplinæ , & alterata formæ
Ecclesiasticæ , sunt fidei Decretales Isidori .*

*Quæ usque ad noviora tempora Actis publicis normam
dederunt .*

COnsidero Papam *ut Caput Ecclesiæ* ; non *ut Monarcham* ,
penes quem jus & auctoritas per se universam Ecclesiam
& singula ejus membra regendi , & pro exercitio sacri
hujus imperii Episcopis partem suæ potestatis pro arbitrio com-
municandi tollendique resideat . Si in hoc erro , fateor me
scripsisse totam errorum congeriem ; si non erro , credo me di-
xisse veritates , naturaliter & necessario cohærentes , aptasque
ad restituendam nativam illam Ecclesiæ formam & disciplinam,
quam omnino convulsit infelix illa Monarchiæ sacræ idea , per
falsas Isidori Decretales in Christianum orbem inducta .

Primitivam Ecclesiæ disciplinam , per octo ut minus sæ-
cula in Ecclesia conservatam , sub præsidio consistarum Decre-
taliū collapsam , quin & abolitam fuisse , post plures alios
ostendit Claudius Fleury *Disc. III. in Hist. Eccles. n. 2. & seq.*
addens,

addens, ea ratione in Ecclesia Greca, sive Orientali, etiamnum hodie avitam disciplinam magis quam in Latina servatam. Idem observant Auctores Historiæ Litterariæ Gall. Tom. 4. pag. 28. qui Isidori Collectionem vocant *Opus tenebrarum*, quod deinde *serviit non solum obscurandæ, sed & penitus everrendæ omni scientiæ Juris Canonici*. Qualis à Christo instituta & per plura sæcula probè custodita fuerit sacri regiminis forma, studiose exposuimus *cap. I. & seqq.* Qualis ex contrario in Isidorianis Epistolis Christiano orbi adoptanda proposita sit, ipsismet Isidori verbis ostendimus *cap. III. §. 9.* Si jam quæretur primo an non saltem excusandum factum Isidori; secundo an effectus falsi ab ipso commissi adhucdum in Ecclesia perduret; tertio an effectus ille bonus, vel malus sit? respondebimus succèssivè in utramque partem, & imprimis quidem pro Isidoro verbis Christiani Lupi in *Notis ad Can. 3. Dictatus Gregorii VII. Opp. omn. Tom. V. pag. 175. edit. Venet.* “In Gallia tunc (Sæculo VIII.) ac Germania per Francos, in Hispania per Sacerdotes, in Italia ac Illirico per Longobardos & Græcos, admodum vexata ac depressa erat Apostolicæ Sedis majestas, & omnis Ecclesiastica jurisdictionis: ideoque ad istas sublevandas nescio quis *pius fidelis FINXIT* sub antiquorum Romanorum Pontificum nomine Decretales istas Epistolas, quas passim vocamus *Collectionem Isidori Mercatoris*. “ Sed quis feret, talem confictorem, qui Canones fingit, eorundemmet, quos nominat, Pontificum sensui usuique directè oppositos, & sanctissimam horum disciplinam evertentem, *pium fidelem* vocari, quem juriore titulo Natalis Alexander *maleferiatum impostorem*, Steph. Baluzius *nebulonem impudentissimum* appellavit. Digna profectò est animadversio in hunc Lupi locum cujusdam Eruditi apud Zegerum van Esben *Commentar. in Canones pag. 485. edit. Colon. an. 1755.* “Egregia est planè pietas, & fidelitas sanctissimis Romanæ Apostolicæ Sedis Episcopis, & generosissimis Christianæ Religionis Martyribus, sive literarum ad totius Ecclesiæ regimen spectantium foetus supponere; primorum & præstantissimorum Conciliorum generalium statuta convellere; Juri veteri Ecclesiastico abolendo,

„ ac dominatui Monarchico in Christianam Rempublicam inve-
 „ hendo certissima fundamenta ponere ; Evangelicam , à Chri-
 „ sto institutam & ab Apostolis observatam disciplinam eradi-
 „ care ; ima summis permiscere , & omnia fusque deque verte-
 „ re . Quantumvis enim spuriarum Decretalium fabula viris
 „ eruditis omnibus jam exploratò detecta sit , non tamen prop-
 „ terea abolitæ novæ sunt Decretales Pontificum , quæ ex ve-
 „ teribus illis adulterinis traxere originem ; & quæ in jure di-
 „ cendo , sacerdotiis distribuendis , dispensationibus elargien-
 „ dis , indulgentiis concedendis , demum in tota ferè guber-
 „ natione Ecclesiæ , putridis his Pseudo-Isidorianis tibicinibus,
 „ velut sua basi præcipua innitantur . “ Adde supra *cap. III.*
 §. 9. n. 11. Vel sola horum comparatio cum calva falsarii ex-
 culpatione , quam Christianus Lupus proponit , quaque plau-
 sibilior hætenus inventa non est , sufficit ad figendum ju-
 dicium de justitia causæ , quam tractamus , deque ejus per-
 durante statu .

(1) In Capitulis , quæ anno 785. Hadrianus Papa Ingilramno
 Metensi Episcopo *Romæ* tradidit , aut ab hoc sibi ibidem
 tradita recepit , multa jamtum , observante id Antonio Au-
 gustino , ex subdititiis Anacleti , Evaristi , Alexandri , Te-
 lesphori , Hygini , Pii , Aniceti , Euleutherii , Calisti , Fa-
 biani &c. Epistolis desumpta conspiciuntur . Constat in-
 super ex Hincmari Remensis Opusculo adversus Hincma-
 rum Laudunensem nepotem suum *cap. 24. Opp. Tom. II.*
pag. 476. eam , de qua hic agimus , Collectionem Isidori
 Mercatoris à Riculpho Moguntinensi Archiepiscopo ex
 Hispania Moguntiam allatam , & in alias regiones divulga-
 tam esse , idque , uti apparet , circa finem Sæculi VIII. ,
 Riculphus enim anno 737. Lullo in cathedra Moguntina
 successit . Quam diu ante ea tempora notæ fuerint Isido-
 rianæ Decretales , hætenus latet ; quando interim certis in-
 ditiis constat , eas post annum 744. compositas esse ; &
Romæ quidem , ut gravis fert suspicio . Casparus Barthel
 Universitatis Wiceburgensis Procancellarius in Annota-
 tionibus ad Jus Canonicum Lud. Engel in Proem. Quæst. 1.
 pag.

pag. 3. observat, Isidorianum Codicem, *urgente vehementissimè Nicolao I.* à tota Ecclesia, in Germania, adnitate potissimum Reginalpho (Riculpho) Archiep. Mog. receptum esse.

- (2) Sæculo IX. ad easdem Decretales provocavit NICOLAUS I. Papa *Epist.* 47. ad Episcopos Galliæ in causa Rothardi Episcopi Sueffionensis. In Concilio Remensi anni 992. Episcopi Galliæ falsas Anacleti, Julii, Damasi, & aliorum Pontificum Epistolas expendunt in causa Arnulphi Remensis, ac si in genuinorum Canonum census receptæ essent, inquit P. de Marca *de C. S. & I. Lib. III. cap. 6. n. 2.* Quinimo, quotquot eodem & sequentibus sæculis celebrata fuere Concilia, falsis testimoniis & monumentis in Isidoriana Collectione contentis usa sunt.
- (3) Nec aliter fecere Canonum Collectores, Regino Prumiensis, & Burchardus Wormatiensis Sæculo IX., Ivo Carotensis Sæculo XI. Ipse demum Sæculo XII. GRATIANUS, cujus Decretum desumptis ex Isidoriana officina mercibus plenum est. Sed in eo Gratianus suos antecessores hac in sparta vicit, quod genuinos Canones & dicta Patrum cum fragmentis falsarum aut contortarum Decretalium conciliare studens, conciliandi rationem à veris Canonum & Patrum sententiis prorsus dissonam, imò illis evidenter contrariam, atque omnem in eis expressam Ecclesiæ disciplinam evertentem sæpius impendere coactus fuerit: quæ ejus Decreto inserta, quasi pro Jure, etiam antiquitus usitato, deinde recepta sunt. Præsertim cum hoc Decretum publicè cœpisset in scholis prælegi, & commentariis Doctorum illustrari: unde naturaliter evenit, ut plerorumque animi his doctrinis imbuerentur.
- (4) His accessit, quod vix quibusdam de sinceritate & veritate harum Decretalium dubitandibus, ex una parte summi Pontifices earundem auctoritatem urgerent: ex altera Episcopi (ii maximè, qui se Metropolitanorum & Provincialium Conciliorum jurisdictioni subtrahere volebant) eis fre-

frequenter uterentur tanquam sinceris & pretiosis antiquitatis monumentis ; ita , ut uno quasi consensu Clerus populusque tantis nominibus pristinorum Pontificum & Martyrum cedentes , earum auctoritatem , & disciplinam in his contentam , reciperent . Ita reapse evenit quod scripsit Stephanus Baluzius in Præfatione ad Antonii Augustini de correctione Gratiani Dialogorum libros : “ An-
 ,, tiquo Juri , quod per septingentos & amplius annos
 ,, valuerat , successit *Jus Novum* ex supposititiis sanctissi-
 ,, morum Romanæ urbis Episcoporum Epistolis ab im-
 ,, pudentissimo illo nebulone Pseudo - Ildoro prolatis
 ,, compactum .

- (5) Cum in Synodo Tridentina decretum esset , ut libri ad officium divinum spectantes reviderentur & corrigerentur ; cœptum quoque est cogitari de emendendo Decreto Gratiani ; ex quo indecorum videretur , quod opus primam Corporis Juris Canonici partem constituens , atque eo nomine pro adipiscenda Disciplinæ Ecclesiasticæ notitia in academiis publicè prælegi , neque minus in judiciis pro decisione causarum forensium allegari solitum , tot crassis erroribus & apocryphis textibus refertum circumferretur . Hanc provinciam PIUS IV. & PIUS V. quibusdam viris in Romana Curia commiserunt . Tandem sub GREGORIO XIII. hoc opus absolutum est . Quid hac opera prælitum fuerit , exprimitur ab ipsismet Correctoribus in Præfatione ; nimirum : “ Ea diligentia illud
 ,, factum est , ut jam magnam partem suam cuique tribu-
 ,, tum sit , quæ Synodorum generalium , quæ Summorum
 ,, Pontificum , quæ provincialium Conciliorum , quæ Pa-
 ,, trum decretorum ac sententiæ , atque inter hæc , quæ san-
 ,, ctæ Romanæ sedis probata sint , quæ minimè , vix quis-
 ,, quam errare , atque incerta pro certis sequi , certa ve-
 ,, rò pro incertis suspecta habere posthac queat . Quod
 ,, ad citationes Auctorum pertinet , ubi error evidens erat
 ,, sublatis falsis inscriptionibus veræ restitutæ
 ,, sunt . “ In horum sequelam laudatus Papa Gregorius
 Brevi

Brevi suo Apostolico de 1. Julii an. 1580. ita sanxit: Nos oportune providere volentes, ut hoc Jus Canonicum sic expurgatum ad omnes ubique Christi fideles factum testum perveniat, ac ne cuiquam liceat eidem operi quidquam addere, vel immutare, aut invertere, nullave interpretamenta adjungere; sed prout in hac nostra urbe Roma nunc pressum fuit, semper & perpetuo integrum & incorruptum conservetur. Motu proprio &c. His inattentis, omnibus notum est, ex tot & tantis supposititiis Epistolis decretalibus primorum Sanctorum Pontificum, Ecclesiasticam Monarchiam fundantibus, ne unam sublatam, aut cujusvis earum inscriptionem emendatam esse; cum tamen (ut alia prætermittam) Antonius Contius J. C. sub medium Sæculi XVI. eorundem falsorum bonam partem jam publico typo denuntiasset. Unde evenit, ut ea, sub præsidio Pontificiæ auctoritatis, in scholis & foro dominatum gerere pergerent, & perpetuo perrectura essent, nisi Eruditi [quorum luminibus hæcce non officunt] sua laudabili arte tantis malis remedium pararent.

§. II.

Fraus Isidori facilem Romæ accessum invenit.

Sed neque ab initio potuit, neque etiamnum valet ejus Curiaë patrocinari.

Ante falsas Decretales Pontificia auctoritas ægrè intra suos fines continebatur, sic ferente humanæ conditione infirmitatis, quæ à magna sublimitate sæpe augetur, & superiori potestati plerumque incitamenta addit ad se se altius efferendum cum depressione inferiorum. Eo jam ævo inventi sunt, qui Romanam Sedem de studio augendæ potestatis suæ incusarent. Sæculo IV, *Liberius* Papa in Epistola ad Imperatorem Constantium, in Petri Constantii Collectione Epistolarum RR. Pontificum col. 425. religiosè pronuntiat: *Nunquam mea statuta, sed Apostolica, ut essent semper firmata & custodita perfeci; secutus morem ordi-*

ordinemque Majorum nihil addidi Episcopatus urbis Romæ, nihil minus passus sum. Talium augmentorum haud pauca, sive attentata, sive in effectum redacta, hoc ipso Tractatu exhibemus, ex Sæculo II. in *Victore* cap. IX. §. 7. n. 2. Sæculo III. in *St-phano* cap. VI. §. 9. Sæculo V. in *Innocentio I.* cap. V. §. 2. n. 2. in *Bonifacio I.* seu potius *Zosimo* cap. V. §. 5. n. 5. in *Cælestino* cap. I. §. 8. n. 5. nec non c. 5. §. 5. n. 5. in *Leone M.* cap. IV. §. II. n. 2. item cap. V. §. 4. n. 3. lit. d. in *Gelasio* cap. V. §. 7. n. 1. Sæculo VI. in *Gregorio M.* cap. V. §. 4. n. 9.

Neque hic quidem sistebatur, sed habebant præterea Romani tum modo aures delicatas, ita ut ægrè audirent eos, qui bona licet mente, de abusu seu excessu potestatis loquebantur. Sic legitur in Epistola Auxilarii Præfecti urbis Romæ ad S. Hilarium Arelatensem in Vita ejusdem S. Hilarii per S. Honoratum Massiliensem cap. 17. Opp. S. Leonis M. Tom. I. pag. 370. edit. Lugdun. an. 1700. *Impatienter ferunt homines, si sic loquamur, quomodo nobis conscii sumus. Aures præterea Romanorum quadam teneritudine plus trahuntur.* Quid itaque mirum, si homines sive ambitiosi, sive avari, sive superstitiosi, falsorum documentorum adinventione & efformatione his Ecclesiasticæ auctoritatis excessibus colorem quæsierunt, & ad multò majora suscipienda viam præpararunt? *Prima dominandi spes in arduo: ubi sis ingressus, adesse studia & ministros,* inquit Tacitus *Anal. Lib. IV. cap. 7.* Observant eruditi, quod omnes spurii textus pro Romano Pontifice, nullus in gratiam Ordinis Episcopalis fabricatus fuerit; unde faciliè colligitur, quid falsarius intenderit. Absit tamen, ut hujusmodi corruptelarum vel artifices vel participes fuisse putem ipsos Summos Pontifices. Nihil tale ab iis tentatum esse, plenè persuadeor; palponum omne istud opus est.

(1) Ignoratur, inquit Gibert *Corp. Juris Canon. Prolegom. Part. prior. Tit. XXIV. cap. 9. Sect. I. pag. 258.*, principium tantæ fraudis; ambitio-ne, an avaritia, an spurcius zelus, propositum injecerint, auctoritatem primi Ecclesiæ Prælati supra ruinam potestatis cæterorum ad fastigium

vehendi, eum constituendo fontem & dominum omnis jurisdictionis spiritualis, ita, ut ceteri, non nisi quantum ipsis ab illo concedi placuit, habeant, atque in ea concessione ille sibi jus restringendæ, cum libuisset, partis uniuscujusque reservavit: omnes Episcopi sint tantum coadjutores & vicarii Papæ: solus à Deo sit institutus, ille cæteros instituerit: sit in Ecclesia, quod supremi Princeps in Regno, cujus magistratus eam tantum habent auctoritatem, quam Princeps iis impertitur, illamque ita exercent, ut à Principe, cum ei libuerit, restringi possit.

(2) Pergit deinde Gibertus: Ignoramus inquam, utrum illa tria vitia hoc propositum pepererint. Verùm non latet, illud esse scelestissimum, auctoriq; suo magnum imposuisse pondus reddendæ Deo rationis. Mendacium sive factio, sive verbo proferatur, semper essentiali veritati displicet, & Justitia substantialis abominatur iniquitatem, quæ alienis spoliis aliquem exornat; omnemque reconciliationis viam claudit omni, qui damnum illatum, quantum in se est, non refarcit; *non enim dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*. Quod extenditur ad eos, quibus fraus profuit, nisi persona læsa jus suum *cum notitia & libertate* repudiet.

[3] Dum hæc scribo, videor mihi hinc Catholicorum nonnullos submurmurantes audire, illinc sectarios utraque applaudentes manu: quasi Pontifices Romanos, maximè S. LEONEM M. mali ambitus alienique juris imminuti notare videamur. Utrifque satisfaciam unius Casauboni verbis, cui non assentiri nec A catholici audeant, nec debeant hæc in re Catholici. Sic igitur vir doctissimus, utinam & Catholicus, Exercitatione XV. ad Annales Ecclesiasticos Card. Baronii: “ Non ignoramus, quantus hic LEO „ fuerit sinceræ fidei defensor, & pro recta fide, quantos „ labores sustinuerit, quamque Ecclesiæ Dei utiles. Ne „ que verò dubium mihi est tantum illud studium, quod „ videmus ab eo adhibitum, ut Sedes Romana in majns ex-

è suis respectivè diocesisibus ad Synodum attulerunt; maximè Galli. Fuerat etenim, uti rectè observat Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VIII. Diss. IV. §. 7. p. m. 407.* quæstio de auctoritate Concilii supra Romanum Pontificem ab annis quadraginta, quibus schisma Ecclesiam jamtum dividebat, examinata per orbem, & discussa Parisiis, Avenione. Romæ, Pisis in Concilio generali, quinque annis ante Constantiense celebrato. Itaque quanquam in commune non noscerentur exactè fines Pontificiæ potestatis, per vim fictitiorum documentorum nimium prorensi, non ignorabatur tamen à prudentioribus, eam Ecclesiæ & Synodo generali esse subordinatam; ad hanc pertinere illius usum pro bono communi dirigere; & quæ aliæ ex hoc principio nascuntur in regimine ecclesiastico sequelæ, quas passim hoc Tractatu exposuimus. Nunc, cum ex una parte Historia Ecclesiastica & Conciliaris Disciplina in plena sua luce sunt, ex altera verò Iisdorianarum Epistolarum falsitas jam à sæculo & ultra in omnium oculis versatur, superest, ut penitus depellantur præjudicia, ut tandem falsum cedat vero, sicut in *causa*, ita & in *effectu*.

- (1) Vix subdititia illa primorum Pontificum decreta eruperant, cum inattentis etiam obscurorum illorum sæculorum tenebris, viri litterarum gloria eminentiores, scilicet Sæculo IX. Hincmarus Remensis, Sæculo X. Arnoldus II. Episcopus Aurelianensis, eodem Sæculo Gerbertus, postea sub nomine Sylvestri II. Romanus Pontifex, eorum pugnam cum genuino Jure facto adverterent; Vid. *Histoire Littéraire de France Tom. V. pag. 590. Tom. VI. pag. 526. 596. & 607.* Sed impeditit ignorantia artis Criticæ, quominus in hac pugna vinceret veritas, multis sæculis per falsum pressa, non ita tamen depressa, quin illius flammulæ, tanquam ignis lucentis, identidem erumperent.
- (2) Ad intelligendum quæ ante Concilium *CONSTANTIENSE* & in eodem fuerit sententia Patrum de Jure & Statu Ecclesiæ, juvat hic (abstrahendo ab authenticitate & legalitate Decretorum Sessionis IV. & V. de qua egimus, cap. VI.) legere, quæ Cancellarius Gerson duabus distinctis

ctis Orationibus, post binas illas sessiones in plena Synodo habitis, nemine reclamante exposuit. Primus sermo dictus die 21. Julii an. 1415. inscribitur *pro Viagio Regis Romanorum . Tom. II. Opp. Gerson. edit. Antwerp. pag. 275.* ubi: “ Prima lex sive directio liberans iter nostrum à
 „ primo scandalo, quæ data est in sessione publica quinto
 „ Aprilis anni præsentis: *Concilium generale potestatem à*
 „ *Christo immediatè habet, cui quilibet, cujuscunque status*
 „ *vel dignitatis, etiamsi Papa's existat, obedire tenetur in*
 „ *his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem schismatis,*
 „ *ac generalem Reformationem Ecclesiæ Dei in Capite &*
 „ *in membris.* Conscribenda prorsus esse mihi videtur in
 „ eminentioribus locis, vel insculpenda per omnes Eccle-
 „ sias saluberrima hæc determinatio, lex, vel regula, tan-
 „ quam directio fundamentalis, & velut infallibilis, ad-
 „ versus monstruosum horrendumque offendiculum, quod
 „ hæctenus positum erat per multos de Ecclesia in itinere
 „ mandatorum Dei, determinantes ex textibus Glossæ,
 „ non ad regulam Evangelicam & æternam acceptis, Pa-
 „ pam non esse subjectum Generali Concilio, neque ju-
 „ dicari posse per ipsum: quod præterea Generale Con-
 „ cilium totum ab ipso robur immediatè sumebat; nec
 „ poterat sine eo, casu quocunque, vel convocari, vel
 „ stabiliri: quod nemo poterat ei dicere, cur ita facis?
 „ quoniam solutus erat legibus, & supra Jus. Et ita de
 „ plurimis, per quæ blanda, fallax, & subdola adulatio
 „ fovebat libidinem dominandi, & in tyrannidem Eccle-
 „ siæ destructricem Papatum, seu ejus usum convertebat,
 „ ita, ut pateret via reductionis seu pacis. Scripsit super
 „ hoc onere vel scandalo reverendissimus Pater Dominus
 „ Cardinalis Cameracensis, Præceptor meus inclytus, du-
 „ dum, & nuper, antequam fieret hæc constitutio, re-
 „ putans esse perniciosissimum sic asserere, sicut & de
 „ multis dictis per quosdam innitente suis Juribus positi-
 „ vis annotavit. Nunc ex quo lex posita est, nec jam
 „ licet dubitare, probationes omittamus. Sola hæc pro-
 „ batio

Sexto .

„ batio fufficeret : *Si Ecclefiam non audierit, fit tibi fi-*
 „ *cut ethnicus & publicanus. Matth. XVIII. 17.* Igitur
 [a] contrariam fententiam Gersonius publicè proclamat
monstruofum horrendumque offendiculum, quod [b] fallax
 & fubdola adulatio ad libidinem dominandi fovebat, (c)
 Pofitum illud erat per multos de Ecclefia Dei; certè non
 per omnes. [d] Inter alios Cardinalis Cameracenfis, Ger-
 fonis Magifter illud dudum confataverat : (e) Quod in fine
 de illis, qui *juribus fuis pofitivis* innituntur, obfervat Ora-
 tor, haud dubiè de Decreto Gratiani, & Canonibus, qui
 in eo Papæ indefinitam poteftatem tribuunt, intelligen-
 dum eft. (f) Ante locutus erat de *libidine dominandi, Ec-*
clefiæ destruetrice, quæ non relinqueret viam reductioni feu
paci. Hæc æque, imò melius conveniunt tempori Conci-
 lii Tridentini, & tum recens enatis Hæreticis, de quo-
 rum reductione tum agebatur, & adhuc cogitandum eft.

- (3) Altera Gersonis Oratio Conftantiæ habita fuit in fefto
 S. Antonio Abbatis anno 1417. In ea fic vir celeberrimus
 ad rem noftream *cit. Tom. II. pag. 355.* “ Decifio clariffi-
 „ ma folidiffimaque facta eft per hoc Sacrum Concili-
 „ um, cui non licet obniti, nec ipfam in argumenta de-
 „ ducere; quoniam difpofitionum, & argumentationum,
 „ & evafionum frivolarum nullus unquam efflet finis, fed
 „ cafus affiduus in errores abfurdos, infanos, & impios.
 „ Verè & graviter Ecclefiaftes intonuit : *Quia citò non pro-*
 „ *fertur contra malos fententia, filii hominum absque ullo*
 „ *timore perpetrant mala. Ecclef. VIII. 11.* Nunquid
 „ non idèd factæ hujus Synodi Conftantienfis impugnan-
 „ tur judicia, quæ fic habent : *Primò declarat, quod*
 „ *ipfa in Spiritu Sancto legitimè congregata, Generale Con-*
 „ *cilium faciens, & Ecclefiam Catholicam militantem re-*
 „ *præfentans, poteftatem à Chrifto immediatè habet, cui*
 „ *quilibet cujuscunque ftatus, vel dignitatis, etiamfi Pa-*
 „ *palis exiftat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fi-*
 „ *dem, & extirpationem dicti fchifmatis, ac generalem*
 „ *refor-*

„ reformationem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris ,
 „ Item declarat, quod quicumque, cujuscunque status, vel
 „ dignitatis, etiamsi Papalis existat, qui mandatis, statu-
 „ tis, seu ordinationibus, aut præceptis hujus sanctæ Sy-
 „ nodi, & cujuscunque alterius Concilii Generalis legitime
 „ congregati, super præmissis, seu ad ea pertinentibus fa-
 „ ctis, vel faciendis obedire pertinaciter contempserit, nisi
 „ resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debitè
 „ puniatur, etiam ad alia Juris subsidia, si opus fuerit,
 „ recurrendo. Huic veritati fundatæ supra petram Sacræ
 „ Scripturæ quisquis à proposito detrahit cadit in hære-
 „ sim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus,
 „ maximè Parisiensis, & sanctus asseruit. Vidi nuper
 „ Sanctum Thomam, & Bonaventuram, hic reliquorum
 „ libros non habeo; dant supremam & plenam summo
 „ Pontifici potestatem Ecelesiasticam; rectè procul dubio:
 „ Sed hoc faciunt in comparatione ad fideles singulos,
 „ & particulares Ecclesias. Dum etiam comparatio fa-
 „ cienda fuisset ad auctoritatem Ecclesiæ Synodaliter con-
 „ gregatæ, subjecissent Papam, & usum potestatis suæ
 „ eidem Ecclesiæ, tanquam Matri suæ, cujus Legem di-
 „ mitti non debere tradit sapiens &c. “ Si nullus Theo-
 „ logus sanctus, si nullus Parisiensis, unquam tenuit sen-
 „ tentiam decretis Synodi Constantiensis contrariam, non
 „ potest dici, usurpatione amplioris dominatus unquam
 „ fuisse obscuratam veram Ecclesiæ doctrinam, quam toto
 „ hoc Opere sustinemus.

(4) G'osa & Doctores in hac materia ante Concilium Constan-
 tiense sæpe vacillabant; modò unum, modò aliud dicebant;
 & scholasticè disputantes, non se firmabant. Propterea ad
 amputandum curiosas & contentiosas verborum concertatio-
 nes, Ecclesia universalis, magistra omnium, Constantiæ
 congregata definivit hunc passum. Ita Epist. Synod. Conc.
 Basil. Tom. XIII. Concil. Labb. pag. 693.

(5)

- (5) Clemens Papa V. Concilium generale *VIENNENSE* ad diem 1. Octobris an. 1311. indicens, desideravit, ut singuli Episcopi ad illud conferrent Memoriale eorum, quæ pro bono Ecclesiæ in eadem Synodo conveniret ordinare. Duo horum Commentariorum ad nos pervenere: unus cujusdam Episcopi Galliæ, quem ex Vaticanis manuscriptis edidit Raynaldus in *Continuat. Annal. ad ann. 1311. n. 55. & seqq.* Alter Guilielmi Durandi Mimatensis Episcopi, quem inscripsit *de Modo generalis Concilii celebrandi*, editus primum Lugduni anno 1531. studio Joannis Chrispini, & deinde sæpius. In primo horum Conciliorum monentur sequentia: (a) Improbantur reservationes & expectativæ beneficiorum. (b) Damnantur dispensationes super pluralitate beneficiorum, nec non ætate beneficiandorum. (c) Carpitur neglectus residentiæ in dignitatibus & beneficiis eorum, qui Romanæ Curiæ adscripti sunt. (d) Exemptiones sæcularium & regularium inter manifestos abusus reputantur. (e) Suadetur reformatio Ecclesiæ in Capite & membris ad normam antiquorum Canonum.
- (6) Multò amplior in suo monito est Durandus: Scilicet (a) sustinet, Episcoporum potestatem immediatè à Deo esse. (b) Papam pluribus modis illorum jurisdictionem invadere, per viam appellationum, provisiones beneficiorum vacantium & non vacantium &c. (c) Variis sub prætextibus Romam trahi causas electionum Episcopaliū; unde Ecclesiæ pluribus sæpe annis legitimo Pastore destituuntur. (d) Exemptiones tolli debere; quæ quamvis fortè ab initio laudabiles fuerint, attamen propter suam generalitatem deinde factæ sunt perniciosæ, ex quo invertant subordinationem à Patribus in Ecclesia stabilitam. (e) Suum Conciliis provincialibus vigorem & auctoritatem restituendum esse. (f) A Summis Pontificibus veteres Canones abrogari non posse, neque legem universalem Ecclesiæ conditi nisi

nisi in Concilio Oecumenico , quod singulis decenniis convocandum esset . (*g*) Loqui contra Canones esse speciem blasphemiae in Spiritum Sanctum , qui eos inspiravit . (*b*] Prioratus Conventuales & beneficia Regularia non esse commendanda Sæcularibus [*i*] Dispensationes ad legitimum ordinem reduci debere , nec concedi nisi ob majus Ecclesiae bonum ; his omnibus per Synodos Generales adhiberi modum , utque Ecclesia Romana *non omnia ad se traheret , ne omnia perderet* , postulat . (*k*) Generatim desiderat magnam Romanæ Curiae reformationem , à *Concilio* faciendam . (*l*) Queritur de Simonia , quæ in eadem Curia exercetur diviso ejus pretio inter Papam , & Prælatos , sub nomine jurium expeditionis Litterarum , taxæ Curforum , & aliorum Officiarum . (*m*) Denique dolet scientias & disciplinas Ecclesiasticas propter informem tradendi methodum , dialecticas subtilitates , glossarum differentias , & contrarietates , ac neglectum textus originalis , tam malè tractari , ut non tantum parum utiles , sed & infidelibus , quando cum eis de religione conferendum est , ferè ludibrio sint ac contemptui . Remedium , ait , huic posteriori malo aptum esse , si per selectos cujusque Facultatis Doctores succincti Tractatus componantur , atque auctoritate publicâ approbentur ; ex quibus quisque obligationes , & officia sua facilè addiscent &c.

- (7) Eadem erant suspiria , & vota Patrum Constantiensium & Basileensium , iisdemmet principiis innixa , in quibus Patres Concilii Viennensis fundabantur ; quamvis utrisque mala studia Isidoriana peræque incognita essent . Et quid hodie , detecto falso , desideramus amplius ? iniquus igitur merito habeatur , & in Ecclesiam Dei summè injurius , qui sancta hæc desideria damnaverit .

§. IV.

Ecclesia Romana ex supposititiis Decretalibus maxima commoda percepit .

Quibus , veritate nunc detectá , salvo jure gaudere non potest .

Scio , quòd Romani afferant , se Isidorianis illis documentis (quorum falsitas ad nauseam demonstrata , & ab ipsismet hodie agnita est] ad iustinendas suas prætensiones non indigere , ex quo illimitata sua jura etiam per legitima instrumenta sufficienter stabilita inveniantur . Verùm , cùm existimemus , à nobis satis superque probatum esse , Romanos Pontifices illis privilegiis , quæ eisdem per Decretales Isidori tribuuntur , ante Sæculum VIII. gavisos non esse : atque ii , qui de his prærogativis deditâ operâ egerunt , aut earum justitiam aliis persuadere conati sunt , plerumque spuria illa instrumenta , antequam eorum suppositio innotesceret , laudârint , nec adhuc alia idonea , & ad intentum finem sufficientia proferre possint , quibus abundè responderi & satisfieri non valeat , sicuti à nobis reâpse satisfactum putamus : Sic acta super his privilegiis post Sæculum octavum conscripta , auctoritatem , quâ primitus caruerunt , ex *Usu* aut *Confirmatione* , sive à subsequentiis Romanis *Pontificibus* , sive à *Conciliis* , etiam *Generalibus* , accipere minimè potuerunt ; quamdiu enim incognita fuit suppositio , nullam subsequens usus auctoritatem tribuere valuit . Qui se his Canonibus submisere , id propter reverentiam sanctorum Pontificum , & Martyrum fecerunt , quorum plures ipsosmet Apostolos eorumque discipulos viderant , quorumque nomina falsis illis Decretalibus prætexebantur ; aliud facturi , si fraudem , ejusque principia & iniquitatem , ac præjudicium , sibi & Ecclesiæ per eam illatum , cognovissent . Si usus ille post detectam fraudem inchoatus solummodò esset , aut tempore memoriam hominum excedente post fraudis notitiam perseverâisset , requireretur adhuc , ut partes

læsæ

læsæ facultatem , & libertatem habuerint , jus suum persequendi & recuperandi .

(1) Latuit Ifidori Mercatoris dolus [quem meritò *fædam imposturam* nuncupavit Natalis Alexander (*Hist. Eccles. Tom. III. pag. 219.*) ferè usque ad finem Sæculi XVI. , quo demum falsum plene detectum est , & unanimi deinceps calculo repudiatum a viris doctissimis , qui Historiæ Ecclesiasticæ , & Conciliari disciplinæ insolitam usque ad id tempus operam navârunt , scilicet Baronio , Bellarmino , Petronio , Contio , Antonio Augustino , Sirmondo , Ducæo , Petavio , Marcâ , Labæo , & aliis .

[2) Papebrochius in Propilæo mensis Maji sive *Conatu Chronico--Historico ad Catalogum Pontificum Romanorum*, loquens sub Nicolao I. de fictis Decretalibus , & earum auctoritate per Gratianum promotâ , & à summis Pontificibus probatâ , ait , „ hos quidem nihil approbâsse à *fide* aut *moribus* „ *Ecclesiæ* abhorrens , in eo tamen , quod *facti* erat , & *historiæ* „ *historiæ* , omninò errâsse , sed citra culpam . Quis enim „ (addit.] à Romanis Pontificibus , in quancunque mo- „ menti negotio , majorem exigat distinctioremque rerum „ præteritarum scientiam , quàm sui cujusque ferebant „ tempora ? Aut cur debuerunt illi dubitare *de factis* , de „ quibus tunc nemo dubitabat ? „ Quod hîc *de Fide* memorat Papebrochius , verum teneo ; quod *de Moribus Ecclesiæ* addit , seræque constat respectu illorum temporum , quibus hi Pontifices , spurios Ifidori partus , qui jam adoleverant , laudantes , & sollicitè enutrientes , vixère . Plus dico : Pontifices auctoritatem suam taliter firmatam videntes , ut nemo ei contradicere præsumeret , se ad eam modis omnibus tuendam in conscientia obligatos credidisse . Quòd denique eos in *Historiâ* errâsse affirmet , itidem ingenuè monet Papebrochius , qui hic Historici , & Critici vices agit : sed patietur à Jurisconsulto addi , illos non minùs errâsse in *Jure* & Disciplinâ Ecclesiasticâ . Si autem propter errorem communem excusari mereantur Pontifices ,

ces , non poterit tamen error ille , jam agnitus , amplius pro Jure allegari .

- (3) Defensores sytematis Ifidoriani vel ex eo capite Auctori suo gratiam , aut excusationem saltem , conciliari posse putant , quòd compositæ ab eo Decretales Pontificum , Patrum , & Imperatorum posterioris ævi , scilicet Hieronymi , Augustini , Leonis , Theodosii , Justiniani , laciniis refertæ appareant , consequenter saltem ex horum nomine auctoritatem obtineant . Verùm imprimis tam male has lacinias consuit Ifidorus , ut in suis fontibus diversum planè sensum teneant . *Neque intra hos limites stetit injuria . Vera cum falsis permiscuisse non contentus , vera ipsa , quod gravioris flagitii est , partim interpolando , partim augendo minuendove fœdavit* , inquit Petrus Coutant in Præfat. ad Epistolas Rom. Pontificum pag. 125. Deinde quæ sæculis quarto , quinto vel sexto Romanis Pontificibus ab Ecclesia tacitè , aut à Conciliis expresse in reverentiam Primæ Sedis (Vid. suprâ Cap. III. n. 5. §. 1.) attributa sunt (uti de Appellationibus ex ordinatione Concilii Sardicensis suo loco memoravimus , quod hic pro exemplo repetimus) ea aliam planè vim habent , si ponantur in ore Sixti II. Papæ , qui integro ante Sardicensem Synodum Sæculo floruit , & tunc quidem aptum pro monarchico Ecclesiæ statu , atque huic adhærente nativo Appellationum jure , argumentum constituerent ; quando à contrario ex mente & verbis Sardicensium Patrum novum aliquod , privilegiis summæ sedis adjectum , inducitur , quod huic per se , & primæva institutione non competebat .

- (4) Quæ præter confictas ab Ifidoro integras Decretales , primis sanctissimis Pontificibus adscriptas , statum Ecclesiæ alterantes , atque à Gratiano adoptatas , aliæ noxæ , eundem in finem , quanquam fortè minori dolo , conspirantes , in hujus *Decretum* [quod deinde Christiano orbi pro cynofura fuit] illapsæ sunt , eas partim recenset Antonius Augustinus *Lib. I. Dial. 1. de Emendatione Gratiani* . Nempe :
 „ Sæpe

„ Sæpe erratum esse video in nominibus hominum , Urbi-
 „ um , Provinciarum , Conciliorum , & aliarum rerum . Sæ-
 „ pe falsæ sunt inscriptiones , & quæ Conciliorum sunt ,
 „ Pontificum esse dicuntur . Ex hoc genere sunt illa , quæ
 „ ex Concilio Martini Papæ & Adriani Papæ sumpta esse
 „ feruntur , quæ vel Martino Bracarenfi & Græcis Con-
 „ ciliis , vel Engelramo Episcopo , vel Adriano ad Engel-
 „ ramum inscribi debuerunt . Multa Gregorii , Ambrosii ,
 „ Augustini , vel Hieronymi verba esse dicuntur , quæ aut
 „ nuspiam extant , aut aliena sunt . Illa quoque ipsa , quæ
 „ inscriptiones habent veras , non rectè referuntur . Sæ-
 „ pe enim contrarias sententias referri scimus , sæpe valde
 „ præcisas . Jam verò quæ ex Græcis fontibus manant ,
 „ ex variis interpretationibus afferuntur , quasi sint aliorum
 „ scriptorum ; ac sæpe aliud Græcè quàm Latinè signi-
 „ ficant . &c. „ Quanquam autem per emendationem
 Gratiani , auctoritate GREGORII XIII. PP. procuratam ,
 horum vitiorum plura [certè non omnia] in posteriori-
 bus editionibus sublata , aut saltem indicata sint ; nihilo-
 minus eorundem effectus , in subsecutos *Decretalium* libros
 delapsus , peritit , persistitque in eo consistens , quòd Præ-
 sules , & populi , horum erroneorum titulorum , textuum
 & sententiarum auctoritate delusi , circa Ecclesiæ jura ,
 & statum in transversum acti fuerint .

(5) Laudatus Papebrochius *cit. Propilæo pag. 4. n. 15.* verè
 dicit , „ multas Epistolas , Pontificum falsò inscriptas no-
 „ minibus , diu illuisse credulitati Christiani Orbis , ipsif-
 „ que Ecclesiastici Juris Compilatoribus , quin etiam Ni-
 „ colao I. ejusque deinceps successoribus , nec non Con-
 „ ciliis tam *GENERALIBUS* , quàm *particularibus* . „ Un-
 de concludimus , ne ipsum quidem Tridentinum Concili-
 um , pro sustinendo in Ecclesia monarchico statu [si fortè
 in quoquam huic favere videretur] ejusque sequelis , a lle-
 gari posse , Quare nemo dubitet . Tridentina placita *quoad*
hoc à subsecuturis Generalibus Synodis emendari posse .
 Aptè ad hoc propositum S. AUGUSTINUS Lib. II. Cap.
 3. de

3. de Baptism. contra Donatist. *Quis nesciat , ipsa Concilia , quæ per singulas regiones vel provincias fiunt , plenariorum Conciliorum auctoritati , quæ fiunt ex universo orbe Christiano , sine ullis ambagibus cedere, IPSAQVE PLENARIA SÆPE PRIORA POSTERIORIBUS EMENDARI? cum aliquo experimento rerum aperitur , quod clausum erat .*

- (6) Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. III. Dissert. 21. in Sæculum I. Art. 1. pag. 214. ,* Ante Annum Domini 830. , (veriùs 785.] nulla Decretalium , quæ Pontificibus Sircii Decefloribus adscriptæ sunt , memoria , nulla penitus fama fuit . Porro tot Sæculorum silentium , junctum invictissimis rationibus , quæ illarum Episc. rum sup. positionem demonstrant , posteriorum temporum testimoniis anteponendum est : si enim posteriora Concilia , jus habent corrigendi priora , cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat , & innotescit quod latebat , ut S. Augustinus ait , non mirum , quod Concilia , & eruditos Auctores , qui post octavum Sæculum floruerunt , viri hujus Sæculi doctissimi emendent in rebus Criticis , quarum mediæ ætatis rudis erat : maximè cum illa mediæ ætatis Concilia illique Auctores , terminos sibi à Patribus constitutos hac in re transgressi fuerint , Decretales octo prioribus sæculis ignotas laudando , nec recentem nothorum foetum animadvertendo natam .

§. V.

Non profunt hâc in parte Romanis præscriptio , cessio , possessio , consuetudo &c.

Si [quod abundè probâsse existimamus) auctor salutis nostræ & Ecclesiæ fundator huic sacro cœtui formam regiminis præscripsit à Monarchia alienam , abusus adversus divinum illud institutum introducti nunquam poterunt fundare aut efficere legitimam præscriptionem ; non enim præscribitur contra voluntatem

tatem Dei, & ordinata Salvatoris nostri. Minus, quæ feritis acta sunt, immutare valent veritatem primi instituti; siquidem nemo mortalium sibi arroget præscriptionem juris, aliis falsa principia proponendi & persuadendi. Sed nec cessione aut casuvis temporis possessione jurium pastoralium Episcopatu ad hærentium detruncationes legitimari queunt. Itaque agnitio veri Juris Ecclesiastici, per falsas Decretales corrupti, & favorabiles circumstantiæ semper Ecclesiæ primævam libertatem suæque jura reddere valent, sine minimo sanctæ Religionis nostræ præjudicio, quinimo cum certo ejus accremento. Si enim ignorantia, & excessus superstitutionis obfuit, quominus obscurata per aliquot sæcula nosceretur veritas, & justæ Ecclesiasticæ potestatis limites: nihil impedit, quominus quæ errore aliove vitio malè inducta sunt, nunc cognitâ veritate restituantur in legitimum statum. Ex contrario, talis rei Ecclesiasticæ restitutio, & primævæ disciplinæ in hoc substantiali puncto restauratio, Ecclesiam redderet conformiorem spiritui Evangelii, nosque perfectioni primorum sæculorum tantò magis propinquaret, quanto amplius ab hac perfectione & ab humili spiritu Apostolorum, præcipuè verò Capitis ac Domini nostri JESU Christi, removit ignorantia juris sacri, nec non Historiæ, & disciplinæ Ecclesiasticæ, posteriore hoc ævo à viris Catholicis tanto cum fructu excultæ. Hanc si otiosam relinquimus, respectu ejus in terminis nudæ speculationis subsistentes, nunquam verò acquisitas solidas notitias in usum, & praxin deducentes, comparabimur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: consideravit autem se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Perficite itaque in legem perfectam libertatis, & permanete in ea, non auditores obliviosi facti, sed factores operis. *Jacobi Epist. Cathol. Cap. 1.*

- (1) Tali *Consuetudini* vim juris negat ipsa naturalis ratio, & spiritus Canonum. Pro *sanâ ratione* adferemus testimonium Demosthenis apud Aulum Gellium *Noct. Attic. Lib. X. Cap. 19.* ubi: *Verum ne dicas, sic actum sæpenumero: sed hoc fieri sic decere. Non enim si quid aliquando contra leges actum*

actum jam est, tuque id secutus es, propterea jure queas evadere, quinimò eò magis iccirco in te debeat statui. Ut enim si priùs in aliquem foret animadversum, tu minimà id scriberes, ita si ipse in præsentia punieris, nequaquam deinceps alius scribet. Quantum ad mentem Canonum attinet, videndum Cap. 3., & Cap. fin. X. de Consuet. nec non Cap. 1. eod. Tit. in Sexto, quibus declaratur, quòd Consuetudo, quæ Canonicis obviat institutis, nullius sit momenti; imò quòd non tam Consuetudo, quàm corruptela censenda sit, quæ sacris est Canonibus inimica. Hi certè Canones nulli Consuetudini aptiùs applicabuntur, quàm ei, quæ adversus institutum Christi, & Patrum post multa demum sæcula in Ecclesia prodiit, matre (ut nihil ampliùs dicam) ignorantia, nutrice superstitione. Interim Aulæ Romanæ sufficit, quòd tranquillà jam diu utatur consuetudine, quæ Canones solummodo elidat, inquit Franciscus de Vargas Regis Hispaniæ ad Concilium Tridentinum Legatus, supra Cap. VI. §. 12. Verùm hæc consuetudo introducta fuit eo modo, & tantundem valet, quantum illa, de qua memorat GREGORIUS M. Lib. IX. Epist. 115. nempe: Si pravæ rei aditus, antequam diu patefcatur, non clauditur, usu fit latior: & erit consuetudine licitum, quòd ratione constat esse prohibitum.

- (2) Multò minùs ex tali consuetudine sibi Romana Curia Privilegium adsciscere valet. Appositè in hanc rem scripsit ad Hincmarum Remensem NICOLAUS I. Papa Dist. VIII. Can. 3. *Mala consuetudo, quæ non minùs quàm pernitiòsa corruptela vitanda est, nisi citiùs radicitùs evellatur, in PRIVILEGIORUM JUS ab improbis assumitur, & incipiunt prævaricationes & variæ præsumptiones non celerrimè compressæ pro legibus venerari, & privilegiorum more PERPETUO celebrari.*

- (3] Toties agnoverunt, & declarârunt summi Pontifices, Privilegia Ecclesiarum, Patrum Auctoritate instituta, nullà posse novitate convelli aut mutari; jura Episcoporum, &
- Metro-

Metropolitanorum , secundum Sanctorum Patrum Canones , Spiritu Dei conditos , & totius mundi reverentiã consecratos , *intemerata esse debere* : ita ut à regulis prætitutis nullã aut *negligentiã* aut *præsumptione* discedant ; Romanum Pontificem sibi met ipsi injuriam facere , si Fratrum , & Consacerdotum suorum jura *infringat* , aut *perturbet* ; Ei permittendam non esse licentiam *recedendi ab Ecclesiæ juribus* , posteaquam hæc intercedentium documentorum auctoritate fuerint firmata . *Causa XXV. Quæst. 2. Can. 2. 3. 5. 10. 21.* Quid igitur superest , quàm ut nunc cognitis Ecclesiarum juribus , Sanctorum Patrum & Conciliorum auctoritate non tam institutis , quàm agnitis , & firmatis , atque intercedentium tot publicorum documentorum vi roboratis , & posterorum memoriæ traditis , ea , nequidquam obstante unorum *negligentiã* , aliorum *præsumptione* , in justum ordinem reponantur .

- (4) Quod Christus *Matthæi cap. XVIII. v. 18.* dixit Apollolis , & in horum persona Episcopis , *QUÆCUNQUE alligaveritis super terram , erunt ligata & in cælo : & QUÆCUNQUE solveritis super terram , erunt soluta & in cælo* , id , quemadmodum , & cæteræ omnes veritates Evangelii , à nemine destrui , nec jurisdictionis Episcopis hoc titulo attributa , seu præscriptionis , seu aliã quacunque viã , eis abrogari poterit . *Cælum & terra transibunt ; verba autem mea non præteribunt* , inquit idem Salvator noster *Matth. XXIV. v. 35.* Scilicet potestas ligandi atque solvendi à Christo Episcopis data est , non propter privatum eorum commodum , sed ad servitium & salutem fidelium eorum curæ creditorum . Itaque gregi fidelium , & saluti animarum nocetur neglectu atque abdicatione jurium Episcopaliũ , aut partis eorundem : tum propter causarum , & negotiorum Ecclesiasticarum retardatam expeditionem , tum propter infinitos sumptus , ut alia hic prætermittam . At contra voluntatem , & mandatum Christi , contra Evangelium , contra Jus Gentium , denique contra commoda publica Christiani orbis non præscribitur .

Y y y

(5) Non

(5) Non prætermittendum hîc quod scripsit , quamvis aspe-
 riore calamo , quem nostrum facere non volumus , Can-
 cellarius Gerson *Tract. de Reform. Ecclesiæ in Concilio Uni-*
versali Cap. XVII. in Actis Concilii Constantien. *Tom. I*
Part. V. pag. 709. „ Quia nullus Prælatorum illo tempo-
 „ re, quo reservationes & beneficiorum taxationes sunt fa-
 „ ctæ, reclamavit seu contradixit, aut propter impoten-
 „ tiam, aut ignorantiam, aut utilitatem propriam: ideo
 „ jam quasi per centum annos [quia tam diu duraverunt)
 „ dicunt Papa, & Cardinales, prædictas reservationes jam
 „ in vim sanctissimi Juris & Canonis transmisisse & præ-
 „ scripsisse, nec posse Generale Concilium eas immutare .
 „ Quod falsum est. Imò exsurgant Prælati Ecclesiæ, offe-
 „ rentes Deo Sacrificium justitiæ, & has rapinas, furta &
 „ latrocinia Romanæ Curiæ dignentur penitus amovere .
 „ Quia non possunt in detrimentum & damnum Universa-
 „ lis Ecclesiæ stare, aut præscribi: cum sint contra natu-
 „ ram propriam corporis mystici Ecclesiæ, & contra om-
 „ nem ordinem justitiæ, & decrementum omnium bonorum
 „ spiritualium Ecclesiæ .

§. VI.

Quæ ex nimietate religionis obscuris sæculis Pontificiæ
auctoritati adjecta fuerunt, nunc cognito genuino
Jure Publico Ecclesiastico, in justum ordinem re-
digenda sunt .

Principia, quibus Ecclesiastica libertas innititur, in Jure
 Naturali, certissimis JESU Christi oraculis, & constanti usu
 primorum sæculorum fundata sunt. Interim ignorantia, simpli-
 citas & superstitio potuerunt eis nubem obducere, & reapse
 obdlexerunt. Cum auctoritas Papæ in religione fundata sit, ne-
 mo mirabitur, quòd ignorantia & fanaticismus debito legitimo-
 que respectui cultum superstitiosum addiderint; atque ita *Ambi-*
tioni

*tion*i immolata sit libertas, dum credebatur sacrificari *Religion*i .
 Ea nimirum est conditionis humanæ indoles , ut se intra justos terminos ægrè contineat . Quod circa cultum imaginum fecit populus , ut eum ultra condignum proveheret , idem quoque egit circa reverentiam debitam summo Pontifici . Superstitiosus nunquam putat satisfecisse suæ obligationi , ed quòd hujus nesciat fines ; semper scrupulis angitur, sicque tranquillitatem quærit plerumque in excessu . Ne in magna quidem illa rerum sacrarum luce, qua hodie vivimus, orbis Christiano - Catholicus sua adhuc præjudicia deserere potens est ; quasi cum tremore & incertitudine sustinet jura libertatis , utrunque firma & certa . Principes, populi , Episcopi , omnes eandem viam errârunt , & quasi certatim damnaverunt ac persecuti sunt eos, qui eorum hæc in parte errores dissipare , & nebulam ab oculis depellere studebant . Schismatis , & erroris objecta crimina ; excommunicationis minæ & fulmina (mala utique metuenda) teruerunt omnes ; ardens desiderium ea declinandi plerisque ne permittebat quidem examinare , & dignoscere, justusne fuerit horum malorum metus , an vanus .

(1) Audivi aliquando Oratorem graviter pro Monarchia Romani Pontificis detonantem , & inter reliqua hoc maximè argumentum urgentem : Nullâ posse ratione comprehendi , qualiter huic Monarchiæ (si ea in verbo Dei fundata non esset) omnes Reges terræ subjici potuerint sine magna armorum vi , de qua altum in omni Historia silentium . Sed ignoravit vir bonus , majorem vim esse superstitionis , quàm fortissimorum armorum , & exercituum .

(2) Vidimus Pontifices usurpantes varias partes juris Episcopalis , & in præjudicium Juris *Publici* sibi inde facientes jus *privatum* . Si niteremur Jus illud Publicum in integrum restituere ; si Episcopi excuterent durum illud jugum , quod eorum prædecessores permiserunt humeris suis imponi , si rumperent catenas , quibus alligata fuit plenitudo potestatis eorum ministerio , & characteri propria ; si nolent admittere reservationes casuum , quas Papa sibi attribuit ;

buit; si tanquam nulla haberentur privilegia Regularibus in præjudicium jurisdictionis Ordinariæ attributa; si redirent in possessionem concedendi dispensationes, quas Romana Curia sibi seriùs reservavit, quibusque factis malè utitur; statuendi de Resignationibus, Permutationibus, Unionibus, & Divisionibus beneficiorum, Erectionibus novorum Episcopatum, Confirmationibus electionum, aliorumque similibus jurium Episcopatus ex primævâ institutione annexorum, de cætero Romanæ Ecclesiæ relinquere jura vigilantia, inspectionis, & certo modo id est, juxta terminos Sardicensium Canonum, jus supremæ instantiæ &c. ex qua parte foret schisma, aut, quod in idem recidit, injustitia, si eâ occasione se Papa separaret ab Episcopis?

- [3) Miramur hodie vanos terrores, & simplicitatem Patrum nostrorum. Captum nostrum ferè superat, quomodo Romanis Pontificibus potuerit in animum venire, de coronis, regnis & provinciis disponere; & vix attendimus ad alias hæctenus perdurantes, neque magis fundatas ejusdem Curia prætensiones. Si Reges & Imperatores perexissent tam esse creduli, quàm multo tempore fuerunt, atque multi Episcopi respectu jurium suo Ordini annexorum adhuc sunt, Episcopus Romæ hodie solus foret in orbe Christiano Monarcha, & castellum S. Angeli non sufficeret servando auro, quod ex omnibus mundi partibus illò conflueret.

§. VII.

Excessiva potestas, quâ Rom. Pontifex post falsas Decretales uti cœpit, quâque hodièdum fruitur, Ecclesiæ valde noxia est.

Eadem reunioni Ecclesiarum impedimentum ponit.

Ultramontani cultum superstitiosum Papæ reddentes, ei, sive ut privatis suis commodis studeant, sive errore, & præjudiciis

diciis abrepti , tribuunt prærogativas , quas *JESUS* Christus & sancta ejus Ecclesia illi non dederunt . Salus Ecclesiæ & Regnorum , imò , ipsiusmet Religionis & Veritatis , justum nobis debent esse motivum ad repellendas novas illas doctrinas , pro exaltatione Sedis Romanæ & aliarum depresso , inventas ; at tamen sine diminutione reverentiæ eidem primæ Sedi cæteroque debita . Fortè veritas Protestantibus monstrata sine fuco & excessu , eis persuadebit , ut potestatem , quam hæctenus ut exorbitantem , & ab instituto Christi alienam , aversantur , intra legitimos fines reductam , tanquam Ecclesiæ perutilem , imò necessariam agnoscant & revereantur . Fortè , imò indubiè , eadem potestate , nullius jam imperii patiente , intra suos cancellos inclusâ , cessabunt abusus & corruptelæ jam per sæcula , bonis omnibus frustra reclamantibus , in Ecclesia vigentes , & cum eadem potestate tam arctè conjuncti , quos *Cap. VI. §. 13. , & 14.* enumeravimus . Non est hic prætermittenda , neque contemnenda observatio Richerii in *Hist. Concil. Lib. IV. P. II. Cap. 5. §. 1.* ubi dum , inquit , *apud me perpendo Arrianismum , & Monothelismum , in quo de solâ doctrina , non de sanandis moribus Ecclesiæ , certabatur , trecentos circiter Annos continuasse : valde quidem reformidare incipio , ne Lutheri , & Calvini hæreses , quæ potissimum EX REGIMINIS ECCLESIASTICI CORUPTELA , & MORUM BONORUM TABE , originem , & incrementa hauriunt , multò longius latiusque pervadant .*

(1) Cæcus & malignus zelus fautorum Romanæ Curiaë ingenuos assertores Ecclesiasticæ Libertatis confundit cum inimicis Sanctæ Sedis , & Primatûs S. Petri . Populo , sive per ignorantiam , sive per inertiam , legitimæ discussionis incapaci , talis comparationis justitia facile persuadetur ; sicque sine discretionem omnia Papæ dantur , vel eâ ratione , quod Hæretici legitimam debitamque portionem ei negent : non attendentes , quod irâ faveatur usurpationibus , quodque revera auferantur Principibus & Episcopis , quin & ipsi Ecclesiæ , vera , & legitima jura , eis à Christo Domino attributa .

(2) In-

- (2) Inter querelas Protestantium adversus Papam negari non potest, aliquas fuisse iustas & fundatas. Hoc agnovit Concilium Tridentinum per reformationem, quam in Ecclesiam introduxit occasione novarum hæresum. Sed nec illi eo respectu Hæretici dici debent, quamvis de cætero meritò culpandi veniant, quòd debitos honores, & prerogativas Capiti negent, utendo etiam odiosis comparationibus, & immoderatis adversus illud exclamationibus.
- (3) Fatentur *Protestantes*, fatales illas scissiones sæculi XVI. in Ecclesia nunquam orituras fuisse, si Romani Pontifices stetissent intra fines legitimi Primatus. Lenfant *Preservatif contre la reunion avec le Siège de Rome. Tom. IV. Lettre 5. pag. 213.* Idem agnoscunt *Catholici*. Vid. Cap. VI. §. 13.
- [4] Declarant *Protestantes*, quòd si de perfectâ se inter, & Catholicos quoad omnes fidei Articulos concordia conveniretur, sola autem Romani Pontificis Monarchia, & exorbitans illius potestas (in cujus *æqua* diminutione illi omnem, quæ superest, futuræ concordie spem ponunt. Schilter *de Libert. Eccles. German. Lib. VII. Cap. 14. §. 22.*) pertinaciter sustineri vellet, perpetuum inde reunioni futurum obitaculum, neque unquam sibi jus vivendi extra immeritum illud jugum auferri posse. Vid. *Academix Göttingensis Ephemerides Anni 1758. die 30. Martii pag. 364.* Item *Anni 1759. die 22. Martii pag. 307.* Adde *Gibert Corp. Jur. Can. in prolegom. Part. I. Tit. 20. Sect. 2. Prop. 1. pag. 158.* cujus verba partim dedimus suprâ Cap. I. §. 8. num. 11.
- (5] Notum est, in provinciis fœderati Belgii, & Catholicis (quorum numerus tantus est, ut unam tertiam omnium inhabitantium constituent) omnem viam ad publica munia per sanctiones Statuum præclusam esse. Fundamentum harum Sanctionum Potentissimorum Ordinum intelligimus ex *Basnage Description du Gouvernement des Provinces Unies chap. 39. & Remarques du Chevalier Temple chap. 5.* scilicet, quia Catholicis recognoscentes exterum in spiritibus

libus *Monarcham* , cujus auctoritas saltem per indirectum etiam in temporalia Reipublicæ influeret , minùs videbantur apti ad consilia Statùs , cujus summum principium est , à nullo alio dependere ; quæ certè consideratio seu exceptio non potuisset habere locum respectu formæ Ecclesiæ Catholicæ , qualis illa multis sæculis feliciter floruit . Non ignoramus plura alia , & posteriora eorundem Generalium Ordinem edicta Catholicis gravia , eidem fundamento innixa , quibus extensio sanctæ Religionis nostræ in dictis provinciis difficilis redditur . Vid. Ottonis *Notitia Rerum-publicarum* . *Cap. VI. §. 29.*

(6) Si hæc vera sunt , sicuti ea esse à nemine Historiarum , Actorum , & negotiorum publicorum gnaro negari potest , per necessariam sequelam agnoscendum erit , unum Isidorum Mercatorem plus mali intulisse Ecclesiæ , quàm Hæresiarchas simul omnes ; doctrinam de monarchico Ecclesiæ Statu non tantùm perpetuum reunioni Ecclesiarum futurum impedimentum , pro qua quotidie in Sacrificio Misæ & aliis precibus publicis divinam misericordiam deprecamur ; sed & si non causam , saltem occasionem fuisse infinitorum illorum malorum , quæ tot per Europam regna , & provincias à duobus sæculis , & ultrà , ob animorum circa rem sacram dissidia , desolârunt , & in futurum afflictura sunt .

(7) Multum laboraverunt diversi Pontifices pro tollendo Græcano schismate , & reuniendâ Ecclesia Orientali cum Occidentali , præsertim INNOCENTIUS III. post expugnatam ab Occidentalibus Constantinopolim , GREGORIUS X. in Lugdunenfi II. & EUGENIUS IV. in Florentino Concilio ; sed semper recusus Grecorum supervenit . Si causa fundamentalis inspicitur , ea non est , quòd nullum Romani Pontificis Primatum agnoverint , sed quòd *non talem* , qualem voluissent Itali : sic , ut eis , tanquam Ecclesiæ Monarchis , eodem modo Orientales Ecclesiæ subjacerent , quòd Occidentales Romano Pontifici ut suo Patriarchæ subesse pridem

pridem confueverant; finaliter, quòd Romani superioritatem prætenderent *ultra Canones*. Docent hæc nos, talem interpretationem nunquam, dum stabit orbis, ab omnibus Christianis, *saltem cum perseverantia*, fore acceptandam. Vid. Petri de Alliaco Card. Cameracensis Canones Reformationis Ecclesiæ in Concil. Constantien. Cap. II. apud von der Hardt *Tom. I. Part. 8. pag. 416* Siccine autem omnes in futurum Romani Pontifices in æternum abjicient; quæ à prædecessoribus tam gloriosè suscepta sunt reunionis confilia? Adde *Cap. V. §. 4. num. 5.* nec non *Cap. VI. §. 7. num. 8.*

- (8) Rubeus Recentiorum Decisionum Rotalium *Part. IX. in Annotat. ad Decis. 217. num. 167. & seqq.* hæc observat:
- „Papa est ille magnus Atlas, ut super suis humeris habeat
 „orbem universum, & sic tam Catholicos, Hæreticos,
 „Schismaticos, Infideles &c. Nam id perbellè declarat
 „mellifluus Bernardus Sanctus Lib. III. Cap. 1. de Consi-
 „derat. ad Eugen. Papam, ubi applicat ad Romanum
 „Pontificem dictum illud Pauli Apostoli ad Rom. 1. ibi:
 „*Sapientibus, & insipientibus debitor sum.* Sed quæ ma-
 „jor insipientia est, quàm illa infidelitatis? igitur inquit:
 „*Si te agnoscis sapientibus, & insipientibus debitorem, cu-
 „randum summopere est, ut, qui non sapiunt, sapiant,
 „& qui sapiunt, non desipiant, & qui desipere resipiscant.*
 „Itaque notandum venit, dum dicitur, curandum tibi est,
 „*ut qui non sapiunt, sapiant:* ecce pondus magnum infi-
 „delium; & *qui sapiunt, non desipiant:* ecce pondus,
 „& quidem non leve, Christianorum Catholicorum; &
 „*qui desipere resipiscant:* ecce pondus hæreticorum.
- Hæc cura triplex non implebitur, quàm diu Papa non dimittet principium *sua Monarchiæ politico sacræ.*
- (9) Ponderentur doctrinæ practicæ Romanorum, quarum fidelem recensum dedimus *Cap. III. §. 11.*, & judicet quisque harum rerum intelligens est ac prudens, an non huc applicari debeat quod de similibus tractans scripsit celeberrimus Gerson *Tract. de Reformatione Ecclesiæ in Concilio Universali*

Univerſali cap, XXIV. ſcilicet : *Quis unquam audivit vel legit , olim per Petrum aut ejus ſucceſſores in papatu intra mille annos aut ultra fuiſſe talia attentata ? Quæ ſi quandoque tunc facta fuiſſent & cognita , nemo ad fidem Catholicam propterea , niſi omnino reprobus , converti veriſimiliter potuiſſet .*

- (10) Conſiderentur inſuper abuſus , quos recensuimus cap. VI. §. 13, , quique ſuum in jam memoratis doctrinis practicis inveniunt præſidium ac fomentum & expendatur , num perverſe ſenſerit laudatus Cardinalis de Alliaco, dum Tractatu de Neceſſitate reformationis Eccleſiæ in Capite & in membris cap. XXIX. in Actis Concilii Conſtantiensis Hermanni von der Hardt Tom. I. Part. VII. pag. 308. ita ſcribit : *Expediret , ut hæreſes iſtæ (Huſſitica , Waldenſium Wicleviſtarum &c.) & auctores earum de Bohemia & Moravia eradicarentur omni modo . Sed non video , quod illud unquam bono modo fieri poſſit , niſi prædicta Romana Curia prius ad ipſos veteres mores & conſuetudines laudabiles reſtatur ; quia lege cavetur , quod à Capite edenda ſit ratio . Non erat opus infinita perſpicacia ad ita judicandum , nec prophetico ſpiritu ad prævidendam hæreſum durationem quoad Capitis languor perduraverit . His addendum quod idem doctiſſimus Cardinalis graviffima Oratione medio Quadrageſimæ anni 1417. in Conſtantiensi Synodo habita dixit cit. Part. VII. pag. 405. ſcilicet : *Speramus equidem veram Unionem non abſque reformatione , ſperamus veram Reformationem non abſque unionem ; una quippe ſine altera eſſe nequit , dicente Pſalmiſta , Juſtitia & Pax ſe ſe oſculatæ ſunt . Hæ duæ , teſte Auguſtino , ſorores ſunt , & ſe ſe inſeparabiliter comitantur . Si ergo Unionis pacem quærimus , Reformationis juſtitiam proſequamur .**

- (11) Huc quoque pertinet quod ad Cardinalem Julianum Concilii Baſileenſis Præſidem anno 1437. graviffimè ſcripſit , & probante id eventu vaticinatus eſt Andreas Epifcopus Magorenſis Hiſpanus , libro , quem inſcripſit Guber-

naviculum Conciliorum . Part. III. pag. 181. in citatis Actis
 Concilii Constantiensis . Ubi : “ Non nobis sit miran-
 dum , si Ecclesia ista sanctissima , si fides Christi verif-
 sima , si obedientia Romanæ Ecclesiæ devotissima , pro
 qua Christus Jesus sanguinem suum fudit , & quam sui
 sanguinis pretio comparavit , pro majori parte usque
 ad diem judicii sit perdita , & jam quasi oblivioni data in
 partibus illis Persiæ , Mediæ , Arabiæ , Africæ , Mauri-
 taniæ , Turciæ , Tartariæ , Mesopotamiæ , Cappado-
 ciæ , Phrygiæ , Pamphiliæ , Elamitiæ , Æthiopiæ , Græ-
 ciæ , Indiæ , Judææ , Ægypti , Asiæ & terræ sanctæ , &
 quasi in tribus partibus mundi : In quibus primò quam
 in Europa fuit prædicatio Christi fructuosa , & Lex Evan-
 gelica promulgata , & Ecclesia Christi exaltata
 Illa fides Christi , illa obedientia Romanæ Ecclesiæ , quæ
 in quibusdàm parvulis angulis terræ & orbis , scilicet
 in quinque nationibus , Italiæ , Franciæ , Teutoniæ , Hi-
 spaniæ , & Angliæ remansit conclusa , adhuc omni die pau-
 latim perdetur Et timendum est , quod
 ante diem judicii , & in brevi , nisi super eam fiat refor-
 matio & reparatio , desoletur & foras mittatur , & ab
 hominibus conculcetur Adhuc dicam unum ,
 de quo multum doleo in toto corde meo , videlicet : si
 aliqui in ista Ecclesia & in ista S. Petri navicula volunt
 habere zelum legis Dei , & volunt esse firmi in fide Chri-
 sti , & navigare in navi S. Petri , suis prædicationi-
 bus , suis doctrinis , suis reformationibus , & confi-
 liis suis , meritis propriis , operationibus justis , ac
 suarum virtutum executionibus & studiis suis , tales
 à multis Prælatiis superioribus & Dominis istius Apo-
 stolicæ Sedis istius Ecclesiæ Romanæ turbantur , suppedi-
 tantur , despiciuntur & confunduntur , ac non curantur ,
 non promoventur ad remigandum cum suis scientiis ,
 cum suis doctrinis , cum suis operibus bonis in hac S.
 Petri nave , sed foras à beneficiis , à promotionibus à re-
 gimine & gubernationibus istius navis sicut mali , sicut
 igna-

„ ignavi , sicut infcii , sicut stulti abjiciantur . “ Hoc accidit Prælatiſ Galliæ ſecundi ordinis , celebri Declarationi Cleri Gallicani an. 1682. ſubſcribentibus , quorum pluribus , poſtquam per Regem ad Episcopatus nominati eſſent, INNOCENTIUS Papa XI. bullas negavit ; quæ res denique appellationi ad futurum Concilium , per Procuratorem Regium nomine regni interpoſitæ , occaſionem dedit .

(12) Pergit deinde Andreas Magoreniſ pag. 185. “ Pro iſtarum ergo clavium debita & ſancta executione , pro Eccleſiæ Sanctæ Dei reformatione *tam in membris quam in Capite* , pro fidei Chriſtianæ extensione & ampliatione , pro Eccleſiæ Apoſtolicæ & Romanæ exaltatione & veneratione , pro hæreſum & errorum infidelium extirpatione , pro ſchiſmaticorum & rebellium Chriſtianorum reductione & converſione tam realia , tam ſalutifera , tam opportuna & tam neceſſaria ſunt his temporibus generalia Concilia , attentis Eccleſiæ caſu & ruina , qualiter non fuerunt tam neceſſaria ab origine naſcentis & primitivæ Eccleſiæ . Et ideo ex quo ſunt tam neceſſaria , deberent nunc frequentiffimè celebrari Quia omni die quaſi diſpenſatur *per Dominos Romanæ Eccleſiæ* cum ſtatutis in generali factis Concilio , nec ſervatur aliqua ejus conſtitutio , & nemo eſt , qui Concilii ſtatuta exequatur & defendat . Et dicunt cum ſuſpiriis & gemitibus patres & fratres Chriſtiani : O diſcipuli & ſervi Jeſu Chriſti clamemus in cœlum , Pro deſideratiſſimo generali Baſileenſi Concilio , & quocunq; fiendo alio , jurato & promiſſo per totam univerſalem Eccleſiam in Synodo generali Conſtantienſi de anno Domini MCCCCXVI. , & cum magnis laboribus & expenſis Baſileæ per triennium elapſum , de anno Domini MCCCCXXXIV. nunc de præſenti celebrato & celebrando : Et miſerebitur noſtri Deus Jeſus Chriſtus , ut non permittat tranſire & diſſolvi hoc ſacrum Baſileenſe Concilium abſque reformatione *Eccleſiæ Apoſtolicæ in membris & in Capite* . Quia ſi abſque reforma-

„ tione dissolvatur , tum certè speratur , quod Sancta Ro-
 „ mana Ecclesia & Apostolica , cum ea , quæ erat usque
 „ nunc domina gentium , & princeps provinciarum , spo-
 „ liabitur suis ornamentis & possessionibus temporalibus ,
 „ & Clerus & Apostolica Ecclesia privabitur suis bonis &
 „ privilegiis , ac libertatibus ; & erit sub servitute peccati
 „ ac tributo census & nummi , & turbabitur , ac nimium
 „ fluctuabit Petri navicula , quæ in se Judam & Simonem
 „ recepit , qui generalibus Conciliis contradicunt , & ea
 „ dissolvere satagunt , & ne fiant imposterum , impediunt .“
 Sed hæc posteriora proprius pertinent ad materiam , quam
 tractavimus *cap. VI. §. 12.*

(13) Absit tamen , ut hisce arma porrigamus Protestantibus ,
 eorumque ab Ecclesia Catholica secessum probare aut ex-
 cufare velle videamur . Dicunt illi , lege divina mandari ,
 ne sint focii & propugnatores injustæ sævitæ , Reponet
 eis Augustinus , scindendæ unionis nullam dari justam ex-
 cufationem . Sed audiant Marcum Antonium de Dominis ,
 quem de præventionem seu affectu erga Sedem Romanam
 non possunt habere suspectum . Ita autem ille *Lib. VII.
 de Rep. Eccles. cap. 10. §. 189. & seq.* Eito , sit Antichri-
 stus ille verus (hoc infami titulo nonnulli Protestantium
 Summum Pontificem impudenter designant) ab ipso solo
 cavendum est , ne quis ei , *quatenus Antichristus est* , se
 subijciat : Ab illis tamen Ecclesiis velle abhorreere , disce-
 dere , & se separare , quæ sub illo suppressæ gemunt ,
 quamdiu hæ integram Christi fidem servant & retinent ,
 est profectò schisma indignum & reprehensibile .

(14) Si sic sua ex parte Acatholici peccant nimietate , non
 propterea probandus nostratium indiscretus zelus , seu , ut
 vocant , *Pietas* . In omnibus præcipuè sectanda *Veritas* .
 Ut enim nihil à fide demi , ita nihil addi fidei debet , rei-
 que animarum sunt , qui plus sive ab Hæreticis , sive à
 Catholicis postulant , quam communi omnium veraque
 fide requiratur . Neque minus absurdum est aliam fidem
 in

in Ecclesia aut in scholis docere , aliam contra Hæreticos propugnare . Vera pietas non cæco affectu , sed majorum auctoritate ac Traditionis regula ducitur ; quæ ab his aberrant finibus , sine more modoque crescunt , veramque pietatem falsis & alienis ex arbitraria pietate superstructis obscurant & offuscant .

[15] Licet conatus præstantissimorum Theologorum , Catholicorum ex una , Protestantium ex altera parte , pro conciliatione sententiarum , nondum , produxerint omnem desideratum fructum , attamen ii non fuere omnino vani ; ex quo inter illos jamtum conveniat de variis quæstionibus , quæ inter reliquas schismati dederunt ansam . Tales sunt illæ de Justificatione , de libero arbitrio , de bonis Operibus , de Merito , aliæque . Ut quid igitur desperemus de componendis reliquis ; dummodo primarium hujus compositionis obstaculum seu ostendiculum præprijis tollatur ?

§. VIII.

Quod Galli ex libertatibus Ecclesiasticis servaverunt , in id redire aliis gentibus fas est .

Cunctis notum est , & Romanos omnium minimè latet , Ecclesiam Gallicanam respectu Summæ Sedis frui certis , ut vocant , *Libertatibus* , quibus aliæ Ecclesiæ Catholicæ hactenus non gaudent . Sed & de eo inter eruditos convenit , easdem libertates non nisi speciali aliqua concessione ; verum esse portiones pristinæ & universalis libertatis ac Disciplinæ Ecclesiasticæ , in qua Galli firmiter steterunt adversus novitates & insultus aulæ Romanæ . Sic docent J. C. & Canonistæ Franci ad unum omnes . Ex multis nominamus paucos : de Marca *Concord. Sac. & Imp. Lib. III. cap. 1. n. 8.* Bossuet *Defens. Declarat. Cleri Gallicani lib. XI. cap. 15.* Fleury *Instit. Jur. Can. Part. III. cap. 25.* Hericourt *de Legibus Eccl. Gall. Lib. I. cap. 17. §. 4. Add. infra cap.*

cap. 9. §. 8. n. 5. Memoranda sunt hanc in rem verba celeberrimi Gallix J. C. Olivierii Patru in *Petri Pithovii Præfat. ad Du Puy Comment. de Libert. Eccles. Gall. pag. XXV.* “ Les Libertés „ de l’Eglise Gallicane sont pour la France un fond & une „ source de gloire immortelle, puisque ces Libertés n’étant en „ effet que l’ancienne liberté de l’Eglise Universelle, c’est à dire „ le Droit commun & la Discipline des Conciles, il faut, „ que toute la terre avoue, que la France, qui a conservé cette „ liberté, & qui en la conservant lui a donné son nom, possède „ un avantage incomparable sur tous les Etats de la terre. En „ effet si l’on demande comment la France a pu deffendre „ l’Eglise contre tant d’ennemis, comment elle a pu conserver „ cette liberté, que presque toutes les Nations ont perdue ? il „ n’y a qu’une seule réponse à faire, c’est que la France a eu „ plus de *puissance* & de *piété* que toutes les autres Nations. „ Ainsi le nom sacré de Libertés de l’Eglise Gallicane est un „ titre illustre & incontestable, qui marque à tout l’Univers, „ que la France est l’azile de l’ancienne Eglise, & que les Rois „ de cette grande Monarchie sont les justes defenseurs de sa liberté. C’est un honneur pour eux, qui répand sur leur „ Couronne un éclat plus qu’humain; c’est par cette raison, „ plutôt que par toute autre, qu’ils meritent le nom qu’ils portent de Rois très-chrétiens; c’est par là qu’ils sont véritablement les successeurs de ces grands Empereurs, à qui toute „ l’Eglise a rendu des honneur immortels. Car comme les „ premiers Conciles ont été assemblés par la puissance de ces „ Empereurs, ces mêmes Conciles se sont conservés dans leur „ force par la puissance de nos Rois. La gloire des uns n’est „ pas moindre que celle des autres, puisque la puissance, qui „ conserve n’est pas inférieure à celle, qui produit.

Si tanta aliis populis non fuit potentia, & adversus exterorum clancularias invasiones vigilantia, prudentia, & sagacitas, quanta Gallis; si in medio ævi, plerumque ignorantis, aliæ Nationes & Ecclesiæ minus cautæ fuerunt & solertes ad se opponendum everfionibus Juris Sacri; si demum temporum injuriæ

riæ & turbines non permiserunt obices poni latentibus illis, licet continuis, Pontificiæ auctoritatis accessionibus: non erunt eapropter Germanis aliisque præclusa remedia *Recuperandæ*. Agitur de Jure Publico-Sacro-Communi; contra quod nihil profunt uni, nec obsunt alteri fallaciæ, insidiæ, ignorantia, errores: agitur, inquam, non de rebus privatis & juribus temporalibus (quanquam ne in horum quidem acquisitione error & ignorantia suffragari valeant) sed de rebus sacris, unicè institutis: ad promovendum cultum divinum & animarum salutem.

Probant autem conservatæ illæ Gallorum libertates ex una, & toleratæ aliarum Ecclesiarum servitutes, ex altera parte, eisdem servitutes, & correspondentem eis dominatum in vero *Jure Canonum* non invenire fundamentum; tanta quippe esse debet, & revera est, ex *instituto divino*, aut *universalis Ecclesiæ placito*, Pontificis potestas respectu unius, quanta respectu alterius; neque in hoc ulla natio melioris aut deterioris est conditionis altera. *Ad Rom. X. v. 12.* Cæterum quando de Libertatibus suis loquuntur Galli, non prætendunt se adhuc ab omni indebita servitute immunes, id quod vel ex solo jure *Præventionis* [quod hætenus, quantum non sine murmure, tolerant] apparet..

- (1) Stabilito in Ecclesia Statu monarchico, actum erat de Libertatibus *omnium* Ecclesiarum, si *Gallicanam* excipias, quæ quodammodo cautior fuit. Responso Pontificum, etiam ad privatorum interrogationes emanata erigebantur in Canones & Leges communes; & paulo post, more Regum terræ, rebelles declarabant eos, qui illorum voluntatibus & prætensionibus se se opponebant.
- (2) Si Principes & populi exculationem merenter, quod *ignorantes* permiserint se ita captivari, vix eam merebuntur Episcopi, in quorum labiis debuisset residere scientia; non debuissent hi ignorare, se sicuti Apostolorum successores, ita jurium & potestatis esse hæredes. Ut quid ergo passi sunt se a Romanis Præsulibus haberi ut subditos, & ab his partem gregis sibi divinitus commissi præripi per
exemp-

exemptionem plerarumque ædium Religioſarum in ſuis diœceſibus ſitarum ? Quare conſenſerunt , ut Papa in ſignum ſuæ Superioritatis & Majeſtatis ligaret eorum ſubditos , ita ut ne à propriis quidem Episcopis ſolvi valeant ; dum interim ſimplicibus Presbiteris poteſtatem largitur , qua Episcopos exuit ? Ut quid toleratum eſt , ut hi , poteſtatis Eccleſiaſticæ à Deo acceptæ Socii , & fidei Conjudices , ita cum plebe confunderentur , ut ab illis , æque & ab hac , Papa *omnimodam obedientiam* exigat , quando reverà in illos non obtinet niſi jus inſpectionis & vigilantix , quæ eorum Caput , non Monarcha . Interim quod propter bonum commune Eccleſiæ , à Deo *Ordini Episcoporum* datum eſt , non potuit cum effectu & ſucceſſorum præjudicio à *ſingulis* dimitti .

- (3) Non ignoro equidem , ſic , & rectè , *ſentire* pleroſque Episcoporum ; ſed non *agunt* conſequenter ad ſua principia . Et parum abeſt , ut Aula Romana per ſuos ſatellites ignorantibus plebi perſuadeat , eos , qui ita ſentiunt , *errare in fide* . Cum Dietherus ab Iſenburg Archiep. Moguntinus annatarum ſolutionem detrectans , ad Principes Germaniæ ſcriberet , ut de Natione Germanica ab his aliisque injuſtis oneribus ſublevanda cogitaretur ; dedit ad Decanum & Capitulum Moguntinum PIUS II. Pont. Max. literas , conquerens de Diethero , *qui vellet Sedem Apoſtolicam humiliare , & Imperialem evehere ; & quod vera etiam in Papam dicere , eſſet contra juramentum Episcoporum* . Schilter de Libert. Eccleſ. Germ. Lib. VII. cap. 2. §. 12.

- (4) Si quæretur , quæ & quot ſint Libertates Eccleſiæ ? Reſpondent Galli , eas eſſe ſine numero ; ex quo conſiſtant in jure indefinito , quod habemus , tuendi & recuperandi noſtram libertatem adverſus novitates , quas Romani inducere nunquam non tentarunt ad infringendum & abolendum Jus Commune & antiquum . Cæterum qui de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ ex profeſſo tractant , ad illas com-

communiter referunt (*a*) Jus Episcoporum judicandi de causis fidèi , & (*b*) statuendi in rebus disciplinæ . (*c*] Ut Episcopi non judicentur nisi ab Episcopis , & secundum formam Canonicam . (*d*) Quòd Papa non possit facere functiones Ordinarii in alienis diœcesibus , nisi de consensu Episcoporum diœcesanorum . [*e*] Quòd leges & statuta Romanorum Pontificum non obligent , nisi ab Episcopis recepta & approbata . (*f*) Ut causæ appellationum , ad Apostolicam Sedem delatæ , Commissariis in partibus delegentur . (*g*) Quòd Papa non possit dare privilegia , & exemptiones citra consensum Episcoporum , & permissionem Regis (*h*) Quòd dispensationes non possit concedere sine legitima causa . (*i*) Quòd non valeat derogare legibus & consuetudinibus provinciarum , & locorum , aut etiam legitimis privilegiis ac libertatibus particularium Ecclesiarum &c. At hæc omnia , & singula non tam esse *Ecclesiasticas Libertates* unius populi , quàm genuini *Juris Communis* (non equidem Isidoriani , quod Romani amant , & urgent , *placita* , suis respectivè locis in hoc Tractatu abundè probatum confidimus .

- (5) Dum Galli , & qui extra Galliam rectè sapiunt , cum illis ita sentiunt & loquuntur de libertatibus universalis Ecclesiæ ; atque hanc ab indebita servitute vindicant , Pontificiam nihilominus majestatem in terris maximam , Majorum more , verâ religione ac fide colunt , sinceroque cultu Sedem Apostolicam prosequuntur : qui ppe quam invictam & immotam , non cœcâ pietate , aut humanis ratiociniis , sed manifestissimâ veritate , traditionis rōbre , genuinorum Canonum auctoritate præstant . Neque verò volunt (quod Catholici omnes , ipsique summi Pontifices meritò perhorrescunt) Ecclesiæ , tanti Corporis , imbecille esse Caput , contrariis argumentis facilè evertendum : sed firmissimum , valentissimum Conciliorum auctorem , Præsidem , executorem , Canonum custodem , atque ubi res postulat , æquum interpretem , & dispensatorem providum ; Fidei & Traditionis toto orbe terrarum assertorem

à Christo institutum ; denique adversus contumaces quosque , five Episcopos , five alios, nomine contemptæ Ecclesiæ suo modo vindicem . Quæ qui in Romano Pontifice , ut à Christo profecta , venerantur , nihil quidquam ab ejus Sede metuunt , sed omnia ad Ecclesiæ pacem celsura , Deo auctore confidunt ,

§. I X.

Reductionem genuini Juris Canonici non impediunt Concordata à Romana Sede cum variis Nationibus inita .

Quominus in universa Ecclesia omnia in debitum , & naturalem statum reponantur , nequeunt impedire conventiones , & Concordata cum *particularibus* Nationibus contracta . Extorferè ea temporum injuriæ , & fatalis illa opinio , ubique tunc recepta , quæ ne hodie quidem è Transalpinorum animis eradi potest , ac si tota Ecclesiæ auctoritas penes Romanum Pontificem resideat , & pro ejus arbitrio in alios dimanet . Omnes hæ conventiones cum Regibus & Nationibus eo ævo initæ sunt , quo populos tenuit crassa ignorantia , & superstitiosa opinio , vel in ipsos Imperatores , Reges , & Principes esse Romani Præsulis imperium ; quod & hi tunc , quanquam nullo jure , exercebant . Si potterius hoc imperium , cognitâ ferè veritate , dimitti debuit , & actualiter dimissum est , quantum ad *temporalia* ; quidni cognitis nunc quoad *spiritualia* veris terminis Pontificiæ auctoritatis , & jurium Episcopaliùm dimittetur , quod usurpatum est , & firmari voluit per pacta , quibus error , & ignorantia causam dederunt , quæque vel ex hoc capite nullam producant obligationem . Grotius *de J. B. & P. Lib. II. Cap. xi. §. 6.*

(1) Itali quin , & alii Romanæ Curix assentatores , docent , Pontificem de plenitudine potestatis contravenire Concordatis posse ; eò quòd (a) Pontifex potestatem disponendi de beneficiis cæterisque juribus Ecclesiasticis à Christo Domino immediatè acceperit , quàm proin abdicare , aut alteri communicare non possit , quin semper penes se majorem retineat (b] Quomòdocunque paciscatur Papa , maximè cum sibi subdito , semper includitur conditio : *Nisi occurrat gra-*

vis

vis causa , ob quam aliud postulet commune bonum Ecclesiae .

(c) Colligunt id ipsum ex Concordatorum Germaniae tenore §. *Item placet* , ubi Pontifex promisit , se confirmaturum electiones Archiepiscoporum , & Episcoporum , si Canonicae fuerint , & addita insuper clausula . *Nisi rationabili , & evidenti causa de digniori , & utiliori persona duxerimus providendum .* (d) Licet eadem Concordata habeant aliquam speciem pacti , tamen magis sunt privilegium Papale , uti teste Nicolarts *ad Concord. Germ. Tit. III. Dub. 3. §. 6.* comprobavit Rota *in Leodiensi Canonicatu 15. Martii 1610.* ex ratione , quod spiritualia sub contractum proprie dictum , & in commercium non veniant .

(2] Verum haec ipsa argumenta vice versa probant , Concordatis minime impediri Nationes & Ecclesias , quominus ad pristinas suas libertates , & jura redire valeant . Episcopi , sicut immediate a Deo habent curam , & spirituale regimen commissi sibi gregis , ita & jus ac potestatem constituendi Ministros pro exercitio sacrarum functionum & directione animarum ; si ergo Spiritualia haec jura proprie sub contractum non cadunt , nihil magis naturale erit , quam ut sublatis pactis , & infundatis reservationibus , per quas haec conventiones extortae fuerunt , colationes beneficiorum , respectu Sedis Romanae , ad Episcopos redeant .

(3) Idem Canonistae , qui iuxta relata *Num. 1.* Papae potestatem tribuunt eundi , & agendi contra Concordata , non possunt alibi non agnoscere , Ordinarios habere , adversus ipsummet Pontificem , intentionem suam fundatam in Jure quoad provisionem omnium beneficiorum suae dioecesis . Vid. Pirhing. *ad Decretales Lib. III. Tit. 5. num. 354.* Schmalzgrueber *eod. Tit. num. 309. &c.*

(4) De Concordatis Germaniae , propter frequentes Romanorum transgressiones , penitus abolendis , haud semel in Comitibus Imperii cogitatum est . Vid. Moser *Jus Publ. Germ. Tom. 1. Lib. 1. cap. 18. §. 55.* ubi Remonstratio e Comitibus Ratisbonensibus ad Imperatorem facta , eò tendens ; „ Ut Concordata , rebus sic stantibus , & ubi Au-

„ la Romana contra eadem identidem agit, atque eis se
 „ non obligari præten dit, penitus tollantur; proin Ger-
 „ mana libertas, qualis antè fuit, & in Concilio Basileenfi
 „ stabilita est, restituatur.

(5] Concordata, propter Romanorum in iis servandis infide-
 litatem, Germani tantopere dedignati sunt, ut mox ab obi-
 tu NICOLAI V. PP. Pragmaticæ Sanctionis, ad exem-
 plum Gallorum, condendæ egerint consilia. Horum me-
 minit Platina in Vita Pii II. pag. m. 324. & Mejerus Cancel-
 larius Moguntinus in litteris ad Aeneam Sylvium. 30. Aug.
 An. 1457. datis, quas exhibet VVolfius *Memorabil. Tom. I.*
pag. 853. & multi alii. CALIXTUS III. P. M. ut ab his
 consiliis Germanos dimoveret, graves eâ de re ad Impera-
 torem Fridericum III. litteras dedit, quibus ita se excu-
 fat, ut nihilominus sustineat, *liberrimam esse Apostolicæ Se-*
dis auctoritatem, nullisque deberi passionum vinculis coer-
ceri. Exstant hæ litteræ inter Aeneæ Epistolæ n. 369. p. 836.
seqq. Operum. Quod eadem in hunc usque diem principia
 Romæ perdurent, ostendimus supra *cap. VII. §. 4. n. 9.* Cer-
 ti autem perpetuique juris est, uno contrahentium pactis
 non itante, obligationem dissolvi, ita quidem, ut nec du-
 cto pœnitentiâ adversario, alter ad implendas pacti leges
 cogi possit, Pufendorff *de J. N., & G. Lib. V. cap. 11.*
 §. 9.

§. X.

*Libertati Ecclesiasticæ non tam officium Pontifices,
 quàm Romana Curia.*

Ab sit, ut quæ hæctenus esposuimus tot tantaque Christianæ
 libertatis impedimenta, ea omnia, & singula Romanis Pon-
 tificibus imputemus. Postquam idea Statûs Monarchici spiritum
 Curia infeliciter occupavit, vix aut nullatenus liberum
 est, etiam moderatissimis Pontificibus, cogitare, aut saltem
 agere, secus atque à multo tempore Cardinales, Ministri, om-
 nes denique Urbis Congregationes, Collegia, & Dicasteria co-
 gitaverunt, & constanter practicaverunt. Papa aliter quam ad
 ductum Isidorianarum Decretalium procedens, à suis contemp-
 tim

tim haberetur ; imò tanquam dissipator privilegiorum , Divino Jure primæ sedi annexorum , omnes excogitabiles oppositiones & contradictiones experturus esset . Quæ autem sint putativa hæc privilegia, pro parte indicavimus *cap. III. §. 10. n. 4.* nec non *cap. IV. §. 7. n. 1.* Quibus adde quæ de genio , & spiritu hujus Curia pluribus exposuimus *cit. cap. III. §. 10. & 11.* Prudentiæ itaque Canonica est, ut quæ sequenti Capite proponemus recuperandæ justæ Libertatis media , ea in effectu talia sint , quæ non tam ipsos Summos Pontifices [qui sæpe optimi sunt) ad mutandam sententiam , & actiones suas veris Canonibus conformandas moveant , quàm eorum Aulicos ad id ipsum revera disponant , etiam invitos .

(1] Hæc ut Lector faciliùs intelligat & evidentiùs cognoscat, dabimus exemplum è sexcentis unum . Cum in Concilio Remensi Anni 1148. S. Bernardus errores Giliberti Pictavenfis Episcopi acriter perstrinxisset , EUGENIUS Papa hoc negotium seorsim à Cardinalibus aliisque , cum divo Bernardo , & solius Gallicanæ Ecclesiæ (ad quam propriè proximeque pertinebat de dictis erroribus cognoscere , & judicare) Patribus Concilioque tractandum duxit . Causâ sic legitimè terminatâ . *Hoc Pontificis & Gallicanæ Ecclesiæ factum tam graviter sacer Cardinalium senatus accepit , ut cum magna mentis indignatione Curiam intraret , ac tamquam unum corpus effecti , unâ omnes voce Pontifici suo dicerent : Scire debes , quòd a nobis , per quos tamquam per cardines universalis Ecclesiæ volvitur axis , ad regimen totius Ecclesiæ promotus , à privato Universalis Pater effectus , jam deinceps te non tuum , SED NOSTRUM POTIUS esse oportere , nec privatas , & modernas amicitias antiquis & communibus præponere , sed omnium utilitatì consulere , Romanæque Curia culmen ex officii tui necessitudine curare & observare debere . Sed quid fecit Abbas tuus [S. Bernardus) & cum eo Gallicana Ecclesia? Qua fronte; quo casu cervicem contra Romanæ sedis primatum , & apicem erexit ? Hæc est enim sola quæ claudit , & nemo aperit : aperit , & nemo claudit . Ipsa sola de Fide Catholica discutere habens*

habens , à nullo , etiam absens , in hoc singulari honore præjudicium pari potest &c. Ita Otto Frisingensis de Gestis Friderici I. Imp. Lib. I. cap. 57.

- (2) Hæc Cardinalium ad Eugenium peroratio quibusdam suspecta videri vult , ex quo ea à nullo coævo , præter Ottonem , tunc longissimè à Gallia absentem , referatur . Verùm inprimis hoc argumentum negativum nullius ponderis est ad elidendam fidem tanti viri , qualis notoriè fuit Otto Frisingensis Episcopus , qui post expeditionem , quam cum fratre suo Conràdo III. Imperatore Anno 1147. in Palæstinam susceperat , primùm in Germaniam , dein in Galliam (in qua etiam dies suos clausit] redux , quæ hìc scripsit , ex certissimis documentis haurire potuit . Deinde si non Cardinalium , sed sua verba Frisingensis retulit , ea certè accommodavit ad perspectum sibi Curiaè styllum .
- (3] Card. Baronius *Annal. Tom. XII. ad An. 1148. n. 17.* memorata ex Ottone referens , „ Planè quot Cardinales , in-
 „ quit , tot dixeris Paulos , resistentes in faciem Petro , re-
 „ prehendentes eum , qui connivere his creditus , omni-
 „ nò quidem ipsis reprehensibilis videbatur , dum definire
 „ quid de Fide nullius sit alterius hominis , quantumlibet
 „ vitæ laudabilis , etiamsi dono polleat miraculorum , ut
 „ Sanctus Bernardus erat . „ Sic Paulus in Petrum , Cardi-
 „ nales agunt , quotiescunque illum circa conservationem
 „ jurium Summæ Sedi quomodocunque partorum remissius
 „ agere animadvertunt . Sed an ea propter alterà ex parte
 „ tacebunt , & jura multò firmiora non afferent ac vindica-
 „ bunt Concilia , Corpus Episcoporum , Nationes ? Non pu-
 „ tem Væ autem illi , qui in tali collisione schisma faceret .
 „ Frisingensis , postquam præmissa narraverat , hæc addit . *Be-
 „ nedictus per omnia Deus , qui sic Ecclesiæ Sponsæ suæ pro-
 „ vidit , ut nec vel summa membra à capite suo dissident ;
 „ vel tantus religiosorum , & discretarum personarum nume-
 „ rus Gallicanæ Ecclesiæ , aliquod judicii pondus à Sede Roma-
 „ na reportans , schismatis non parvi occasio esset .* Adde cap.
 seqq. §. 7.

CAPUT IX.

D E

MEDIIS RECUPERANDÆ LIBERTATIS ECCLESIASTICÆ .

§. I.

*Semper invigilandum , & cautè attendendum ad omnes
Romanae Curiae passus , vero Juri Sacro contrarios ,
& singularum Ecclesiarum juribus præjudiciales .*

Ipsa , ut hoc faciamus , nos monet Religio .

Cùm inde ab ævo Caroli M. Romani Præsules facti fuerint Domini & Principes temporales , sic ab eo quoque tempore de augenda sua potestate & auctoritate nunquam non cogitârunt . Quid non potestatis & jurisdictionis in regna & imperia prætenderint & exercuerint , inutile est hîc referre . Quod supremum dominium omnium bonorum Ecclesiasticorum affectent , aut saltem affectârint , vel ex sola *Annatarum* impositione & perceptione intelligitur . Impedire quominus prætensis his juribus utantur , ane esset lædere legitima eorum jura ? aut ex contrario hæc eis permittere , an non esset culpabiliter negligere , quod nobismet ipsis , & Ecclesiis nostris debemus ? Cùm itaque Romana Curia identidem occupetur , & omni excogitabili studio laboret , ut auctoritatem suam , quomodolibet partam , tueatur & augeat , nostrum est pari contentione eniti , ut recuperemus antiquas nostras possessiones , & libertates , advocatâ honestissimum hunc in finem Religionem ipsâ , quæ facillè præsidium nobis hac in parte præstabit , modò ex justis regulis , & sincerâ
fortu-

fortunatissimorum Ecclesiæ sæculorum Disciplinâ legitimam potestatem Primæ Sedis cognoscamus , & ab ea separemus , quidquid ignorantia , & ejus filia superstitio , nec non ratio politica turbulenterum sæculorum , adjecit adversum institutioni Christi & libertati , quâ salvâ religione , & in hac fundato *rationabili* obsequio , omnes fruimur .

(1) Eorum , quorum dignitas læsa , & per elationem unius adeo depressa fuit , videre est , an non honor & conscientia eos obligent , ad congrua quævis media adhibenda , quibus Ordini Episcopali pristinum decus , & Canonica independentia restituatur .

(2) Ad conservanda jura nostra & probas consuetudines non possumus esse nimis attentis ad omnia rescripta Romanæ Curie . Supponi potest & debet , hanc ejusve Ministros suis semper instare principiis , easdem semper nutrire præfensiones , & pro sua dexteritate nunquam non in id intendere , ut redigantur in usum . *Unum* inquit PIUS Papa II. ad Carolum VII. Gallie Regem Epist. 374. *à te petimus , carissime filii , ut doctoribus Sedis Apostolicæ semper non credas , multa illorum passionibus tribuas . Pontifici recta monenti parendum est .*

[3) Civilis prudentiæ præceptum est quod Aristoteles *V. Polit. 8.* , suggerit ; scilicet : *In Rebusp. bene temperatis , ut quicquam oportet attendi , ne quid contra legem fiat : ac maxime cavere pusillum . Fallit enim , quæ furtim irrepit transgressio , quemadmodum rem familiarem minuti sumtus crebro facti . Fallit enim sumtus , quia non totus simul fit .* Hoc præceptum politicum Romani curatius servant quàm multi alii . Ex pluribus exemplis , quæ ad manum sunt , referam unum . In quadam diocesi Germanie viget Statutum Synodale , ne quis ad majores Ordines admittatur , nisi integro biennio Theologiæ aut Juri Canonico in studio publico vacaverit . Junior quidam Canonicus Collegiæ Ecclesiæ , post negatam ab Ordinario dispensationem super hoc statuto , recurrit Romam , ubi à Summo

Summo Pontifice Benedicto XIV. eam haud difficulter obtinet . Brevi hoc dispensatorio , tanquam disciplinam diœceseos evertente , ab Episcopo non admisso , res ab impetratore Canonico iterum Romam defertur . Aula Romana in hac causa , licet privata , & apparenter levi , non ferens prætenfum contemptum potestatis dispensandi in legibus diœceseanis , & ne ex particulari hac causa supremis & majestaticis suis juribus præjudicium generetur , hocce negotium in causam Status convertit . Emanant è Secretaria status litteræ ad Episcopum graviter adhortatoriæ , ut supremam hac in parte Pontificiam auctoritatem revereat , dispensatum ad SS. Ordines sine mora admittendo . Episcopus , qui se propter hanc causam cum Pontifice committere volebat , respondit , non *studii* solum , sed quam maximè *morum* defectum obitare dispensato , quominus ad Subdiaconatum admittatur ; atque ita ex posteriore hoc capite , transmissis etiam Romam documentis abunde demonstrato , negotium demum quievit . Sic Romani minuta observant , ne quo in puncto eorum possessionibus præjudicetur ; & recte quidem , si ad regulas Politices attendamus , atque imitando nobis exemplo . Verum hoc inter ipsorum causam & illam Ordinariorum interest , quod sublatis aliquando , si Superis placet , una spongia Jurisprudentiæ Sacræ nævis , horum jura , omnia & singula , nulla contraria possessione obtante , una vice reviviscant , & restituantur in statum pristinum .

§. I I.

Primum adversus abusum Ecclesiasticæ potestatis remedium est in apta instructione populi .

Primum itaque & efficacissimum medium adversos hos abusus consistit in instructione populi circa veros fines suorum officiorum ; circa genuinam originem & legitimas prærogativas Romani Primatus ; circa reverentiam , quam ipsa Summa Sedes

B b b b

debet

debet antiquis Cononibus . Sed, quod maximum est, Pastores ipsos, & cujuscumque Reip. seu Status Primores, præprimis instructos esse oportet circa antiquam Ecclesiæ Disciplinam, ejusque Hierarchiam; circa jura Episcoporum . Horum maximè interest, ea nosse ex fundo, & intimè persuaderi, quod in omnia jura Apostolorum successerint . Non possunt itaque nimium multiplicari libri, de his materiis *solidè* & sine invidia conscripti .

(1) Obstupescimus, cum videmus tot abusus & confusiones ortas ex crassa illa ignorantia, qua præcedentia sæcula, ad postremum usque [quo demum Isidoriana Collectio falsi plenè convicta, Conciliaris disciplina è tenebris erepta, & Historia Ecclesiastica ritè exulta fuit) obducta jacuerunt; atque inde percipimus, quantum intersit, Artem Criticam & Historiam Sacram generose & prudenter excoli .

[2] Si tranquillitas & salus populorum, si pax in Ecclesia, & puritas morum, tam arcto vinculo colligatæ sunt cum cultura humanarum scientiarum, non poterunt Principes nimio zelo protegere scientias, harumque cultores . Cumque scientiæ fortissimum sint repagulum adversus superstitionem & fanaticum, Reip. & Ecclesiæ adeo exitialem, verè Eruditi debebunt censerè *nati defensores* Sacerdotii & Imperii .

(3) Legimus in Hiitoria superioris sæculi, plures viros egregiè doctos probosque propter defensa jura Regni & Episcopatus à satellitibus Romanæ Curix haud levia incommoda tolerasse, neque tamen eam, quam expectare debebant, à Principibus protectionem sensisse . Fortè id ea ratione evenit, quod fines utriusque potestatis & variarum specierum Ecclesiasticæ jurisdictionis adhuc minus expediti cognitique essent . Qui glaciem frangunt, plerumque periculo non vacant .

(4) Mirum est, quod extra Italiam tam facilè permittantur impressio & distractio librorum, quibus exorbitantes Romanorum

norum prætensiones divulgantur & parum-doctis persuadentur ; dum econtra Itali tam prompti sunt in configendis libris, qui eorum Systemati adversantur . Sed prudentiores his condemnationibus non plus terrentur, quam necesse sit . Quæ propter hæresim aut hæreseos periculum Romæ damnantur, justum est, ut à probis omnibus devitentur ; quorum econtra librorum lectio *propter politicas Curia rationes* interdicitur, ibi certè locum habet communis & sana Canonistarum doctrina, quod leges Romæ late alibi non obligent, nisi *debitè* promulgatæ .

(5) Non ignoratur, qualiter negotia in Congregatione *Indicis* Romæ gerantur, ubi pro arbitrio quatuor vel quinque Regularium omnia disponuntur . In Regulis à Confessoribus *Indicis* expurgatorii observandis hæc septimo loco præscribitur : *Expungendæ sunt etiam propositiones, quæ sunt contra Libertatem, immunitatem & jurisdictionem Ecclesiasticam* . Cum autem jura, quibus passim Principes supremi utuntur in materiis Ecclesiasticis, à Curialibus Romanis reputentur contraria immunitati & jurisdictioni Ecclesiasticæ, non mirum, si libros & scripta, in quibus hæc jura Principibus afferuntur, in *Indicem* librorum prohibitorum relata videamus . Interim observat, post Laymannum & Gobatum, Ignatius Heyegg in *Selectis Historiæ Ecclesiast. p. 433.* *Indicem* Librorum toties reimpressum, & in immensum sæpius auctum, non esse in Germania receptum, quantum ad libros, qui à Catholicis non suspectis sunt compositi, etiamsi quædam contineant moribus fidelium non satis conformia .

(6) Quod de Hispania memorat Salgado *de Supplicat. ad Sanctiss. cap. XXXIII. n. 144.* ad omnium Principum jura pertinet : scilicet „ quod assiduè prædicari videmus circa „ libros Catholicorum Auctorum horum regnorum (Hispaniæ) tractantes, & fundantes Regis nostri jurisdictionem, aut regalias, maximè in rebus Ecclesiasticis sibi „ competentes, qui ob id solum solent integraliter in Ro-

B b b b z

„ mana

„ manna Curia prohiberi & vetari , & ad hoc Brevia Apo-
 „ stolica transmitti ad Inquisitorem supremum Hispaniæ
 „ publicanda . Rex autem nollet omni conatu , cultu ta-
 „ men reverenti, huic violentiæ , suis juribus Regalibus &
 „ sibi ipsi illatæ , occurrit , agnoscens hanc prohibitionem
 „ duntaxat tendere ad infringenda sua jura , nec non in
 „ grave & intolerabile præjudicium suum, ac proinde im-
 „ pediens talis Brevis executionem , ad evitanda scandala
 „ penes se illud retinet . Adde infra §. 8. n. 13.

(7) Nimis notum est , quòd Theologi Romanæ Curix quas-
 dam sibi adoptaverint opiniones , quas ab omnibus quasi
 pro Catholicis veritatibus haberi vellent ; licèt sciant , eas
 à plurimis Theologis , imò integris Ecclesiis impugnari .
 Vide suprà *cap. V. §. 3. n. 7.* Sed cùm asserere non au-
 deant , errorem esse oppositum sentire , hoc medium im-
 pendunt , ad suas opiniones stabiliendas , & Theologos à
 propugnandis contrariis deterrendos , ut prohibeant libros ,
 in quibus oppositæ sententiæ itabiliuntur , idque sub com-
 minatione censurarum ; quibus multi deterrentur , ne sibi
 & scriptis suis apud pleròque ultramontanis opinionibus
 imbutos præjudicium contrahant .

[8] Si quis in apertum contemptum Primæ Sedis Libros con-
 scribit & divulget , meritò ejus Opera configuntur ; secùs
 si serio veritatis affectu calamum arripiat . *Nullus reprehens-
 for formidandus est amatori veritatis . Si ergo inimicus in-
 sultat , ferendus est : amicus autem , si docet , audiendus ,*
 inquit S. Augustinus Lib. II. de Trinit. Proëm. Tom. VIII.
 pag. 772. Romani Pontificis quàm maximè interest , verita-
 tem à viris cordatis , maximè *exteris* , doceri , quam , fato
 omnibus Magnatibus communi , à *domesticis* seriùs , aut nun-
 quam intelliget . Sufficit ejus Sedi propria ac genuina subli-
 mitas , & nativus decor , qui fucò & mendaciis defigurat .

(9) Dum Papa librum censurat , ejus judicium cum reverentia
 accipiendum est ; sed propterea Ecclesiarum Prælati ocu-
 los

los aureſque occludere , atque omnem de motivo talis Romanæ cenſuræ cognitionem abjicere minimè tenentur . Ita cùm BENEDICTUS Papa II. quædam Capita Scriptorum S. Juliani Archiepiſcopi Toletani improbaret , Concilium XV. Toletanum anni 688. eadem orthodoxa eſſe ſuſtinuit & probavit auctoritate S. Scripturæ & SS. Patrum , apud Harduinum *Collect. Concil. Tom. III. col. 1761. ſeqq.* Quibus gravibus momenti Benedicti ſucceſſor acquievit . Idem evenit EUGENIO IV. ratione quarundam propoſitionum Toſtati , dein Epifcopi Abulenſis , quæ Pontifici videbantur hæreticæ . Adde *cap. II. §. 8. & hoc cap. §. 8. n. 13.*

- (10) Quo jure creditur Primæ Sedi fas eſſe ſua vera jura tueri per cenſuras publicorum Scriptorum illis adverſantium , eodem jure Epifcopis competit facultas in ſuis reſpectivè diœceſibus prohibendi lætionem & uſum librorum venditantium principia , queis genuina jura Epifcopalia evertuntur . Neque minùs pertinet ad majeltatica Principum jura , proſcribere libros , publicis regni aut provinciæ , vel privatiſſimum ſubditorum juribus aperte infectos . Gallia hac in parte , ratione Scriptorum ex Italia adventantium , aut hujus Gentis principia circa res ſacras & prætenſa Romanæ Curix jura ſubditis Regis inſinuare conantium , ferè cæteris regnis vigilantior eſt , Advocatis generalibus , quin & Epifcopis , eatenus officium ſuum ſedulò interpoſponentibus . Notiffimum eſt , qualiter hac noſtrâ ætate plures Epifcopi Galliæ Lætionem officii S. Gregorii VII. Papæ , à BENEDICTO XIII. Breviario Romano inſertas , per quas ſummo Pontifici jus in temporalia Regum aſſeritur , editis luculentiffimis litteris Paſtoralibus , quaſi certatim damnave-
runt . Hæc exempla ſi aliæ gentes imitarentur & frequenter uſurparent , fortè Romani redderentur circumſpectiores in libris ex ſola ratione politica confiſcendis . Videant interim harum rerum curioſi & prudentes , an non libri , quos *cap. III. §. 11.* recenſuimus , ſint de eorum numero , qui juſtiore titulo cenſuram ab Epifcopis & Principibus mereantur .

(11) Car-

[11] Cardinalis de Luca in *Relatione Curiae Romanæ Disc. XIX. n. 15.* rectè monet, in prohibitione librorum, quò magis fieri potest, parcè ac circumspèctè procedendum esse, ne facilitas & frequentia vilipendium causet, aliaque producat inconvenientia, quæ in Ecclesiasticis censuris Canonibus atque Concilia vitanda docent ac monent. Sed prudenti monito sæpe morem non gerunt Consultores. Addit equidem vir Eminentissimus *n. 14.* Congregationis Indicis officium non solùm pertinere ad fidem & mores, sed ad illa etiam quæ *Ecclesiasticam potestatem ac libertatem* concernunt: quoniam, ait, ista sunt hæresum vel schismatum semina, radices aut præparationes; unde prudentis medici est his malis occurrere. Præter ea, quæ hanc in rem monuimus suprâ *n. 5.* hîc modò addimus, deplorando loco futuram rem Catholicam, si ei nævi, quos *cap. III. §. 11.* nec non *cap. VI. §. 13. & 14.* indicavimus, deberent, seu vellent referri ad Ecclesiasticas libertates; aut si noxa foret illos scriptis inculpate, spe obtinendæ emendationis conformiter ad sensum Patrum ac Conciliorum.

(12) Multis libris in Indicem Romanum relatis tutò applicabitur quod ad Georgium Cassandrum, Imperatorum Ferdinandi I. & Maximiliani II. Consiliarium, anno 1565. scripsit Andreas Masius Doctor Lovaniensis in Epistolis vel à Belgis vel ad Belgas scriptis, anno 1617. Lugduni editis, *pag. 264.* nempe: „ Quòd nomen tuum in catalogum „ illum invidiosum sit per malevolorum hominum artes „ relatum, eò mihi dolet magis, quò te id graviùs ferre „ animadverto; quanquam apud eos, qui res ipsas judi- „ cant, tibi illud tuisque scriptis infamiæ futurum non „ est. Quis enim nescit, ut nullo cum judicio, ita maximâ cum invidiâ Indicem illum comportatum & confutum? Quis (*certorum Religiosorum*) importunam impudentiam, & conjunctas cum hac virtute mirificas ad quævis ecclesiastica munera obrepenti artes ignorat? „ “ Tradit Card. de Luca *cit. Disc. XIX. n. 20.*
 Consul-

Consultores in remunerationem laboris , in Congregatione Indicis positi , recipere Episcopatus vel Religionis munera , pro eorum qualitate ac temporum oportunitate . Pergit deinde Masius : “ Et quis scit mi Cassander , num du-
 ,, ctu divinæ providentiæ in famosum illum album sis re-
 ,, latus , quo lubentius tua scripta legantur , adversus quo-
 ,, rum protervas parumque religiosas novitates illa impri-
 ,, mis elucubrasti . Ego certè , ut nunc tuæ sunt res , non
 ,, satis dispicio , melius ne , an pejus tibi & tuis scriptis
 ,, consuluerint homines maligni . Existimat Reccus , bene
 ,, te facturum , si apud Cæsarem atque Pontificem que-
 ,, rare “ Mihi verò res tanti non videtur , &c.
 Porro cujus vitæ , cujus eruditionis , cujus denique religio-
 nis vir fuerit Cassander , quo denique in pretio habita ejus
 scripta , intelligimus ex Bibliothecarii Sorbonici Lavocat
 Dictionario Historico , anno 1755. Parisiis edito , *Tom. I.*
pag. 205. Scilicet : “ George Cassander , l' un des plus
 ,, grands hommes de son siècle , naquit à Bruges , ou se-
 ,, lon d'autres dans l'isle de Cassand , en 1515. Il sçavoit
 ,, les langues , les Belles-lettres , le Droit & la Theolo-
 ,, gie . Jamais écrivain ne fit paroître plus de zèle pour
 ,, concilier les esprits touchant les controverses des Reli-
 ,, gion , plus de moderation dans ses écrits , plus de dou-
 ,, ceur & de proihibition dans ses mœurs , de desintéressement
 ,, dans sa conduite . Il fut constamment attaché à la foi
 ,, Catholique , & mourut le 3. Février 1566.

(13) Verè dixit Masius , hanc condemnationem Cassandro
 ejusque scriptis *infamiæ non futuram* ; si enim omnis talis
 damnatio bonorum & doctorum virorum famam læderet
 vel minueret , in hoc diminutæ famæ casu invenirentur
 quatuor Cardinales , & quinque alii Præsules , qui an. 1536.
 jussu & sub auspiciis PAULI III. Pont. max. celebre illud
 Consilium de Emendanda Ecclesia conscripserunt : ipsum
 enim hoc Consilium , non verò explicationes eidem sive
 à Sturmio sive ab aliis additas , deinde à PAULO IV.

[quan-

(quanquam ipse sub nomine *Cardinalis Theatini* fuisset unus de hujus Consilii auctoribus & subscriptoribus) damnatum esse, adversus Em. Angelum Mariam Quirinum in Epistola ad eundem Cardinalem 15. Sept. an. 1747 scripta, & anno sequenti Tiguri impressa, invictè probat vir clar. Georgius Schelhornius, civitatis Memmingensis Bibliothecarius.

§. III.

Alterum remedium ponitur in Concilio Generali libero.

Galli, dum de mediis tollendarum difficultatum, quæ sunt inter Nationem & Romanam Curiam, tractant, inter cætera proponunt viam amicabilis conferentiæ cum Papa ejusve Legatis; facit id nominatim Petrus du Pux in *Commentar. de Libert. Eccles. Gall. cap. LXXVI*. Nos cum non agamus de gravaminibus unius Populi, sed Universalis Ecclesiæ, saltem Occidentalis omnium verò Nationum Ecclesiæ & potestates per suos respectivè Episcopos, Prælatos & Legatos vix aliter quam in Concilio convenire queant; sic loco propositi per Gallos remedii, potius convocatio Concilii Universalis suadenda, urgenda, & apprehendenda erit. Sed ut in Generali Synodo hac de re cum fructu & effectu agi valeat, desideramus tale Concilium, cujus partes & dotes descripsimus *cap. VI.*, scilicet, ut Papa illud congregare recusante, possint nihilominus & debeat convocari & adunari ab aliis, uti diximus *eodem cap. VI. §. 3.* Deinde, ut sit liberum, & Pontifex se ejusdem decisionibus agnoscat subjectum, *ibid. §. 1. 5. & 6.* De Appellationibus ad tale Concilium, in certis casibus, & in hoc maximè, ubi de ipso Papa judicando agitur, legitimis & licitis, egimus ejusdem Capituli §. 10. & 11. Tali generali Synodo saltem opus erit ad determinanda ea, de quibus quæri posset, an legitimo usu & concessione Episcoporum ac Principum Romanæ sedis acquisita dici debeant: quorsum pertinent translationes & erectiones novorum Episcopatum, fortè etiam jus absolvendi & di-

dispensandi in casibus, & similia; quæ enim manifestè abusive sunt, ea etiam citra Universale Concilium emendari posse, mox dicemus.

(1) Omnibus notus est horror ille, Pontificibus & eorum Curialibus inde à Conciliis Constantiensi & Basileensi injectus adversus quævis Concilia generalia, idque propter unicum metum reformationis. Juvat hic pauca referre de gestis circa hanc rem, & mediis compulsivis, quibus ad resumendam universalem Synodum Gallia usa fuit durante illo decennio, quo ab anno 1552. usque ad annum 1562. abruptum manserat Tridentinum Concilium.

(2) Refert imprimis Thuanus *Hist. Tom. I. Lib. XXV. pag. 762. edit. an. 1626.* qualiter in conventu Fontis-Bellaquei anno 1560. proposuerit: " Joannes Monlucius Episcopus, Valentinus, vir eloquens Concilium generale, ad diffensiones hujusmodi componendas à Patribus semper usurpatum, neque verò se videre, qui Pontificis conscientia vel ad horæ momentum quiescere possit, qui tot animas quotidie perire videat, quas ab ipso procul dubio Deus tandem sit repotiturus. Quod si Concilium Generale obtineri non possit, tum Regem quod sui officii sit, facturum, & Caroli M. & Ludovici pii exemplo Concilium Nationale coacturum.

(3) Pergit deinde Thuanus *ead. pag. 762.* " Post eum Vienne[n]sis [Archiepiscopus, Carolus Marillacus] longiore & acriore oratione usus per licentiam & corruptos omnium Ordinum mores eo rem deductam, ut citra periculum eo loco, quo sint, diutius consistere non possint. Quod ad religionem spectat, probare quidem remedium; quod ab Oecumenico Concilio petitur: sed illud hujusmodi esse, ut hodie potius optari, quam sperari debeat, ob difficultates jam antè perspectas, & quæ in tali negotio exoriri amant. Neminem non scire, quantos labores Carolus V. in Concilio pro-

„ curando susceperit , & quibus iudificationibus usi sint
 „ Pontifices , ut eum ipse laudabili , quam animo pius Prin-
 „ ceps conceperat , frustrarentur . Morbum item , cui re-
 „ medium quærat , adeo auctum esse , ut minimè expe-
 „ ctandum sit , dum medicus è longinquo accersatur , ma-
 „ gna adventus incertitudine . Igitur ad Nationale Con-
 „ ciliium recurrendum esse , quod Rex publicis litteris pol-
 „ licitus sit , & propter necessitates & angustias , in quas
 „ Ecclesia Pastorum negligentia coniecta sit , amplius dif-
 „ ferri non possit . Nec verò id à Ecclesiæ instituto ,
 „ aut à regni hujus consuetudine alienum esse : quippe
 „ cum ex sacris Decretis constet , singulis quinquenniis
 „ Concilia cogi moris fuisse , & à Clodoveo ad Caroli M.
 „ tempora , & inde usque ad Carolum VII. semper in Gal-
 „ lia Concilia celebrata sint , modò in universo regno , mo-
 „ dò in parte , aliquando in singulis provinciis . Itaque
 „ quando malum urgeat , nequaquam amplius cunctandum ,
 „ nullamve impedimentorum , quæ à Pontifice afferantur ,
 „ habendam rationem .

- (4) Excitarunt hæc de congreganda Nationali Synodo con-
 filia & minæ Summum Pontificem , ut de renovanda Uni-
 versali Synodo , si non seriò cogitaret , saltem deliberare
 simularet . Sic enim profequitur Thuanus . *cit. Lib. XXV.
 pag. 791.* “ Jam fama in Italia percrebuerat de Hospita-
 „ lii sermone in Concistorio Regis habito , quò post men-
 „ tionem œcumenicæ Synodi factam , Episcopos omnes ,
 „ ut se compararent hortatus , Nationalis Concilii spem
 „ fecerat , sine dilatione in Gallia celebrandi , si œcume-
 „ nicum à Pontifice quam primum impetrari non posset .
 „ Ad quæ Pontifex , cum affectata semper mora anxie
 „ responderet , ut crebras Oratorum nostrorum exostula-
 „ tiones facilius eluderet , venturum se Bononiam pro-
 „ pediem dicebat , atque in itinere cum Cosimo , pruden-
 „ tissimo & amicissimo sibi Principe ac gentili , ea de re
 „ acturum pollicebatur .

(5) Pervicit autem tandem metus Nationalis Concilii , & Pontificem movit ad reassumendum Generale , de quo ita idem Thuanus *Tom. II. Lib. XXVIII. pag. 40.* “ His „ litteris , gallica libertate , & tempore maximè suspecto , „ quo de Concilio Nationali apud nos habendo fama pas- „ sim increbuerat , scriptis , inmane quantum commotus „ est Pontifex : quod tamen ab illo pro tempore dissimu- „ latum , in causa fuisse creditur , ut de Concilio œcume- „ nico , cujus spem magis excitaverat , quam fidem præ- „ stare decreverat , seriò cogitare cœperit . “ Adde su- præ *cap. VI. §. 7. & 12.*

§. IV.

Tertium medium in Conciliis Nationalibus quærendum est .

Quemadmodum Concilia Nationalia , seriò proposita , ha-ctenus fuerunt , & relativè ad perdurantia Aulæ Romanæ politica principia imposterum probabiliter erunt efficax motivum ad obtinendam à Summo Pontifice convocationem Generalis Concilii ; ita & eædem Nationales Synodi per se sunt medium per quam idoneum reducendi omnia ad tramites & normam Sacrorum Canonum . Haud levis erit opus ponderis ad generalem Ecclesiæ reformationem pervenire ; quippe quæ obtineri non potest nisi de plurimorum consensu , ad quem aliquorum animi variis de causis minus dispositi esse consueverunt . At in tanta difficultate , tamque remota spe obtinendæ per medium Ecumenicæ Synodi communis reformationis , particularium regnorum Ecclesiis nimis foret grave , interim in & sub antiquis suis abúsibus gemere & languere ; iusta itaque est his in circumstantiis , & multò facilior erit reformatio unius Status vel Regni . Sint Princeps , regni Prælati , Prælati , sufficienter instructi in vera Disciplina & genuinis Legibus Ecclesiæ ; sit ille animo forti , & ad bonum ordinem inclinato : Stabunt ab illius partibus Episcopi & Sacerdotes eruditi ac boni , ambitiosos & rebelles continebit Principis auctoritas . In hac dispositione cogatur Nationalis Synodus ; eruditis scriptis exponantur antiqui

Ecclesiæ usus & Canones; relinquatur & restituatur Romæ, quod ei legitimè debetur, sed recipiantur usurpata; fiant aptæ Constitutiones ad impediendum ne Roma decretis talis Concilii Nationalis contravenire, neve evertere valeat, & confectum erit negotium. Conventus Biturigis in Gallia. anno 1438. habitus in quo Pragmatica sanctio erecta est, justum talis Synodi exemplar præbet.

- (1) In sæculis ignorantia, cum non esset, qui resisteret prætensionibus & molitionibus Romanorum Pontificum, hi Legatos ex Italia in Galliam, Germaniam, aliaque regna mittebant, qui Nationalibus Synodis præsiderent. Cessavit hæc disciplina, ex quo compertum fuit, Ultramontanorum molitionibus modum ponendum, & ad hoc obtinendum Nationalium Præsulum Conventum esse medium cæteris opportunius. Tales Nationales Conventus à Regibus Gallia, quoties id è re visum, coactos fuisse adversus Censores suos egregie probavit Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. V. pag. 198. seq. edit. Paris*. In his res ad priorem statum restituta est, cum unus ex Episcopis regni Synodo præsideret.
- (2) Episcoporum est in tali Synodo sub Regis auspiciis examinare & ordinare puncta Ecclesiæ convenientia *relative ad statum regni*. Dum inter se dissiderent Ludovicus XII. Rex Gallia, & Julius II. Papa, visum illi fuit anno 1510. Turonis convocare Episcopos regni, horumque disquisitioni & iudicio relinquere gravamina, quæ à Romana Curia Rex sibi inferri querebatur. Sub Carolo VI. in tali Conventu subtractio ab obedientia Papæ, *alias agniti*, decreta est. Vid. Berthier *Continuat. de l'Histoire de l'Eglise Gallicane Tom. XV. pag. 5. seqq. & pag. 260.*
- (3) Si Papa justis talis Synodi decretis se se opponens, in ejus invidiam cum regno schisma faceret, & à sua illud communionem propterea repelleret: cum ipsius, non Regis & Episcoporum regni, justè procedentium, facto & cul-

culpa hoc accideret , *extra ordinem , ad tempus* , de Capite Nationali huic Ecclesiæ providendum esset , scilicet eo modo , quem auno 1408. in Gallia observatum scribit Berthier. *l. cit. p. 261.* ubi : “ Cependant, il falloit pourvoir „ au gouvernement de l’Eglise Gallicane , durant la sou- „ straction de l’obedience , & l’on eut recours , comme „ on avoit fait dix ans auparavant à l’Assemblée du Cler- „ gé , qu’ on regardoit en ces rencontres, comme le sou- „ verain Tribunal Ecclésiastique de la Nation . “ Ipse (quod fortè mireris) Andreas Duvallius, Pontificiæ aucto- ritatis , cum excessu, celebris defensor *Tract. de suprema Rom. Pontificis potestate Part. 1. Quæst. 2. & Part. IV. Quæst. 11.* tradit, Benedicto XIII. *merito denegatam obedi- entiam* , non modò quod schismaticus esset , *sed quod de Ecclesiasticis beneficiis , contra jus fasque in detrimentum Ecclesiæ statuere præsumeret* . De Hispania memorat Thua- nus Hist. Lib. I. p. 11. ad annum 1524. *Cæsar* (Carolus V) *ut injuriam sibi à Clemente VII. illatam ulcisceretur, nominis Pontificii auctoritatem per omnem Hispaniam abolet , exem- plo ab Hispanis posteritati relicto, posse Ecclesiasticam disci- plinam citra nominis Pontificii auctoritatem AD TEMPUS conservari .*

[4] Exposuimus *cap. III. §. 11.* intolerabiles abusus præten- sæ Monarchiæ Romanæ , durissimasque consequentias , quæ ex sacri hujus despotismi principiis in disciplinam Eccle- siasticam , in particulares Ecclesias , & in privatos de- fluunt . Cum his sequelis non tantum integræ nationes & populi insigniter graventur , sed & ipsa universalis Ec- clesia ac sancta Religio nostra sub iisdem miserè gemat : superest , ut à viris prudentibus , doctis & piis deliberetur , & in nationalibus Synodis statuatur , an non (postquam molliora exhausta sunt) remedium *temporariæ* subtrac- tionis , quod alias in communibus Ecclesiæ necessitatibus cum fructu usurpatum est , etiam ad tollenda hæc mala utiliter adhi beri queat . Conf. *Cap. VI. §. 3. n. 5. 6.*

(5) In

(5) In conventu Episcoporum , occasione juris Regaliæ , & nonnullorum Brevium Apostolicorum , de quibusdam causis ecclesiasticis in præjudicium Jurisdictionis Ordinariæ emanatorum , anno 1681. Parisiis habito, ex tribus Archiepiscopis & totidem Episcopis ad referendum deputatis , primus, Remensis scilicet, suum & Collegarum votum ita conclusit : “ Qu’ on pouvoit écrire une lettre au Pape, dans
 „ laquelle on prendroit la liberté de lui représenter, que
 „ la matiere de la Regalie ne meritoit pas que sa Sainteté
 „ portat les choses si avant ; que la chaleur qui paroissoit
 „ dans ses Brefs adressés aux Religieuses de Charonne,
 „ & au Chapitre de Pamiers, on avoit troublé l’ordre de
 „ la Jurisdiction , & violé le droit , tant des Ordinaires,
 „ que des Metropolitains ; qu’ on s’ étoit élevé au dessus
 „ des Constitutions Canoniques, & que ces entreprises
 „ sur les regles les plus saintes étoient capables selon la
 „ pensée de Saint Leon *Ep. 62.* d’affoiblir l’union que
 „ les Eglises de France doivent inviolablement conserver
 „ avec le Saint Siège : mais que comme il se pourroit faire
 „ que sa Sainteté trompée par ceux qui l’avoient surprise
 „ jusqu’ alors, regarderoit moins ces justes remontrances,
 „ comme la voix de toute l’Eglise de France , que comme
 „ me l’effet des impressions de la Cour & d’une basse
 „ flatterie, il falloit demander au Roi un *Concile National,*
 „ ou du moins une Assemblée générale de tout le Clergé,
 „ ainsi qu’ il s’ étoit pratiqué sous Philippe I. Philippe
 „ le Bel, Charles VI. Charles VII. & Louis XII. à fin
 „ que l’Eglise de France représentée par les Deputés put
 „ discuter les matieres, élever la voix, se faire entendre,
 „ prendre des résolutions propres à engager Rome à faire
 „ attention à ses plaintes : que cette résolution ne
 „ pouvoit manquer d’attirer la bénédiction de Dieu &
 „ l’approbation des hommes ; qu’ elle pourroit meme selon
 „ la pensée d’un Ancien servir d’exemple à leurs successeurs ;
 „ & *quod hodie exemplis tuemur , inter exempla erit .* “ *Votum referentium , Commissarium unanimi*
 „ Epi-

Episcoporum calculo probatum receptumque fuit . Vid. Davrigny *Memoires Chronologiques Tom. III. pag. 189. seq.* Porro Epistolæ LEONIS M. olim 62. hodie 92. ad Maximum Antiochenum anno .453. scriptæ, quam in suo & correferentium voto laudavit Rementis Præsul, verba hæc sunt : *Dignum est, te Apostolicæ sedis in hac sollicitudine esse consortem* (Monuerat Leo Maximum, ut hæreticæ pravitati Sacerdotali auctoritate resisteret, & de profectu Ecclesiarum Romam sæpe referret) & *ad augendam fiduciam privilegia tertia [al. tertiæ Sedis] agnoscere, quæ in nullo cujusquam ambitione minuentur : quia tanta apud me est Nicænorum Canonum reverentia, ut ea quæ sunt à sanctis Patribus constituta, nec permiserim, nec patiar aliqua novitate violari . Etsi enim diversa nonnunquam sunt merita Præsulum, tamen jura permanent Sedium : quibus etsi possint æmuli perturbationem aliquam fortassis inferre, non tamen possunt minuere dignitatem &c.* Rectè sane S. LEO *Æmulum & perturbationem inferentem* vocat, quicumque (si vel ipse etiam Papa foret) aliarum sedium jura dignitatemque minuere, *Canonum & SS. Patrum constituta* quibus memorata sedium jura firmantur, *aliqua novitate violare* præsumeret ; multum verò abesse, ut is illorum, quorum jura ita invadit, *fiduciam* sibi conciliet, minus *augeat* .

Sed nec minus prudenter in prælaudato voto Rementis Archiepiscopus : Particularibus Ecclesiis omni studio quærendam & servandam unionem cum Sancta Sede : Nihilò tamen minus eorum, qui jura Ordinariorum & Metropolitanorum invadere, ordinem sacræ Jurisdictionis invertere aut turbare, *Canonicis Constitutionibus* contraire præsumunt, conatibus obviandum : Si verò qui talia moliantur, Primæ sedis auctoritate se se muniant, & postquam religionem Sanctissimam pro privatis suis commodis jamtum circumvenerunt, accessum etiam ad aures atque *Cor Summi Pontificis* occludant, & per hoc memoratam unionem inter Caput & membra debilitent ; tum quærendos

om-

omnes possibiles aditus ad Pontificium Solium , remotis quibusvis impedimentis , ut veritas tantò certius penetret & locum inveniat : Inter has autem vias convenientiorem futuram illam *Nationalis Synodi* , quæ vocem suam ita elevant , ut non possit non Romæ , in secretiori etiam Pontificis secessu , audiri . Tantum autem abest , ut Summus Pontifex malè hæc vertere possit , ut vel ex contrario sentire debeat , ea profluere *ex sincero studio servandi Nexus Caput inter & Membra* , quem si hæc minus sollicitè & reverenter curarent , alios faciliores nec minus legitimos modos depellendorum abusuum haberent .

§. V.

Hæc multò commodius expediuntur in regno Monarchico .

In aliis Romana Curia facilius divisiones excitat .

Quandoque Principes sæculares propter propria sua commoda exorbitantes Romanorum prætensiones tolerant , imò sustinent .

Longè commodius certiusque hæc tractantur & definiuntur in regno , cujus forma Monarchica , qualis est Galliæ . Germaniæ Systema publicum communibus Ecclesiasticis commodis promovendis multò minus idoneum est . Non competit illud Imperatori in Episcopos Germaniæ imperium , eademque potestas , quæ Regi Galliæ in suos . Sed neque eadem rationes publicæ , eademque commoda singularum provinciarum Germaniæ ; quæ licet certis nexibus socialitatis aliisque cohæreant , separatis tamen ut plurimum legibus moribusque reguntur . Præterea singularis est nexus plurium Germaniæ Episcoporum cum suis Capitulis Cathedralibus , cujus vinculum sunt Capitulationes , tories prohibitæ , & semper substitutæ . Egent Archiepiscopi ; & Episcopi gratia Romanæ Curie ad obtinenda breviam eligibilitatis , aliaque indulta ; quærunt Canonici Cathedralium ejusdem favores pro obtinendis beneficiis , pro habendis dispen-

dispensationibus super eorum pluralitate, aliisque gratis . Interim si fortunator hac in parte Gallia exemplo præiret, & Imperator (qui & suum, eumque haud levem, quamvis indirectum, in res Episcoporum & Capitulorum Germaniæ habet influxum, præsertim in electionibus, quibus Augustissimus potenter præsidet) eo fervore has res sacras in diætiis publicis proponeret & urgeret, qua Ecclesiastica negotia in communibus Germaniæ conventibus tractavit Carolus V. Imp., imò majore fide, & semotis omnibus rationibus politicis, quæ huic Imperatori vulgo tribuuntur; sperari posset, futurum, ut & Germania, toties sua credulitate & Italorum machinationibus delusa ac pressa, pristinam libertatem recuperet . Verum ad hunc finem obtinendum, oporteret privata singulorum commoda seponi, ne & hic eveniat quod dixit Livius : *Privata commoda semper offecere efficientique rebus publicis* . Habemus autem & experientiâ compertum, à Sæcularibus quandoque Potestatibus, propter sua studia & compendia, exorbitantes Romanorum prætensiones sustineri .

(1) Quoties in Germania de recuperanda libertate adversus Romanam Curiam actum est, hujus studium fuit, tum rationibus politicis *Imperatoris* animum ad se inclinare, tum *Episcoporum & Principum* dividere consilia ac commoda . Utriusque methodi addemus exemplum e sæculo XV., quod perfectè exprimit genium Curix, in hunc usque diem perdurantem . (a) Legitur apud Gobellinum in Commentariis de Gestis Pii II. Lib. I. pag. 25. *Qualiter mortuo [Nicolao V. Papa] fuerint non pauci, qui Cæsari suaserint, nunc tempus esse coercendi Apostolicam Sedem, ne tantum in Germania posset : Conventiones, quæ cum Eugenio factæ fuerant, diminutas esse, nec prius obediendum Romano Pontifici, quam ea concederet, quæ Natio Germanica optaret, ancillam illam videri, libertatem aliquando mere-ri Contra Æneas (Sylvius) non esse è re Cæsaris, ajebat, Romani Pontificis auctoritatem reprimere, ut populi gratia iniretur, quæ sui natura inconstantissima est*

est Papam Imperatoris, & Imperatorem Papæ auxilio indigere: stultum esse illi nocere, cujus expectes opem Mittendam more majorum obedientiam, fœdusque cum novo Præsule honestum ineundum, eoque pacto Germanos Imperatori obedituros. Vicit Æneæ sententia; atque ipse missus est, qui ea perageret, quæ ipse suaserat. Hæc ad Imperatorem pertinent. (b) Quod ad Episcopos & Principes attinet, sic scripsit ad Laurentium Rovarella Legatum Apostolicum in Germania idem Æneas Sylvius Epist. 334. apud Joannem Trithemium in *Hist. belli Bavarici Addit. ad an. 1495.* in Freheri Script. Rer. Germ. Tom. II. pag. 371. edit. Struv. De negotiis Rheni multa referuntur non bona (nimirum agebatur inter Principes de tollendis gravaminibus Nationis Germanicæ) propter quæ necessarium erit, ut quam primum cum consilio Imperatoris, & cum litteris tuis ad partes illas te transferas, & labores juxta commissionem tibi traditam. Interea bonum est, quod cures, ut Imperator scribat Archiepiscopo Magdeburgensi, simulque Rigeni, & imprimis Trevirensi & Saltzburgensi, ut si quærantur ad aliquam conventionem in factis Ecclesiæ, non consentiant, sed ad ipsum omnia referant quæ queruntur: & suadeat, ut si qui sunt, qui novitates quærant, illis non assentiant, quia periculum est in mora. Bonum est etiam laborare apud Ducem Baviaræ Ludovicum, ut scribat Palatino Rheni sanguineo suo, ne se implicet conventionibus eorum, qui contra Sedem Apostolicam aliquo modo moliantur: persuadendo sibi, quod multò facilius filii Principum promovebuntur per Sedem Apostolicam, quam per Capitula & Ordinarios. Et hoc bene cura in auribus Principum inculcare, quia veritas est. Vale, & scribe sæpius, quomodo tibi succedat. Dat. Romæ VIII. Cal. Decemb.

- (2) Evenit etiam haud rarò (quod dolendum) ut & ipsæ sæculares Potestates in sustinenda per excessum Pontificia auctoritate sibi met præsidium quærant & inveniant. Dabimus hujus rei quædam exempla recentiora. [a] Anno 1740.

1740. obtinuit Rex Gallix pro se & successoribus suis, ad interim verò pro socero suo Stanislao Polonix Rege, à Clemente Papa XII. indultum providendi per viam Commendæ omnibus Abbatibus in Ducatibus Lotharingix & Barri sitis, *quarum collatio, provisio, & alia quævis dispositio AD SEDEM ROMANAM pertinere dignoscitur*: Sic sonant verba Indulti. Vacante dein quadam Abbatia Ordinis S. Benedicti Congregationis Bursfeldensis, quæ ab omnibus retrò sæculis fuerat electiva, & cujus electionis confirmatio semper ad Episcopum diœcesanum Germanix Principem pertinuit, nullo unquam, quovis modo excogitabili, jure hac in parte per Apostolicam Sedem exercito, prætendebant Monachi dictæ Abbatix, suam Ecclesiam sub memorato Indulto nulla posse ratione comprehendi. Reposuit econtra & de facto sustinuit Ministerium Stanislai Polonix Regis quæ Lotharingix Ducis: terras omnes Lotharingicas, quarum plures eò usque jure Concordati Germanici usæ fuerant [inter quas eadem Abbatia nominatim reperiebatur] per tractatum Viennensem anni 1736. quo Lotharingia Gallix perpetuò cessa & unita est, statum mutasse; ante Concordatum anno 1458. inter Nicolaum Papam V. & Fridericum III. Imp. initum. Papam prætendisse collationem *omnium* beneficiorum; huic prætensioni quidem per Concordatum fuisse modum positum, verùm sublato Concordato revixisse prætensionem & jus antèrius Summæ Sedis, hocque jus ex cessione & translatione nunc inveniri & respectivè exerceri per altèratos Reges Polonix & Gallix. (b) Non sunt incognita Brevia Apostolica, recentiora & antiqua, à Regibus ac Principibus obtenta, ad collectandum Clerum, sive in decima, sive in alia reddituum parte. Iidem Magnates, nisi de ipsorum emolumento ageretur; ne umbram juris in temporalia Ecclesiarum suorum regnorum Romano Pontifici concederent; nunc ut propriis commodis velificent, talia indulta petunt; obtinent, & executioni tradunt; sicque ipsi Romanis ansam

dant , sibi arrogandi & sustinendi jura , quæ cæteroquin nulla ratione sustineri possent &c.

- (3) Occurrit hic memoriæ observatio Stephani Pasquier dans ses *Recherches de la France Lib. III. chap. 25.* “ Depuis que „ le S. Siège eut été transféré en Provence , ce ne fut plus „ qu’ un mélange & débauche de toutes choses ; le „ Pape à la verité accordoit au Roi des levées de décimes sur le Clergé , beaucoup plus à l’abandon que „ l’on n’avoit fait auparavant , sous prétexte de voyages „ imaginaires d’outre mer ; & le Roi en contr’ échange „ convoit aux graces expectatives , & provisions „ extraordinaires du Pape sur les bénéfices , ensemble „ aux exactions qu’ il faisoit dessus tout les bénéficiers „ pour entretenir son état .

§. VI.

Quantum medium haberi poterit in concordi Constituto Catholicorum Principum , adhibito pro horum directione Ecclesiasticorum , maximè Episcoporum , consilio .

Exulcerata mala extraordinaria requirunt media . Tale excogitavit CAROLUS VII. Rex Galliæ , aptum extinguendo diuturno schismati , quod ipso & Friderico III. Imp. regnantibus Ecclesiam pressit ; quodque sibi probatum , Casparo Schlick Imperatoris Cancellario , insinuavit Æneas Sylvius Epist. 54. hoc tenore : *Vidi quot Reges scribunt, ex copiis literarum, nec despero, rem bene posse conducti, si aggredi velimus negotium; omnibus enim, ut vides, displicet schisma, omnes abhorrent. Viam autem sopiendi hoc malum, Carolus Rex Franciæ, nisi fallor, & tutam, & brevem, ostendit, ut fiat Conventus Principum, vel eorum Oratorum, in communi aliquo loco, ibique una recipiatur conclusio per omnes; ad hoc autem peragendum opus esset, rursus scribere cunctis Regibus, Principibusque, ut Oratores suos Argentinam vel Constantiam mitterent, pleno mandato*

dato suffultos, ad pacem Ecclesiæ pertractandam. Fienda esset rursus expensa, quæ anno præterito facta est vix tricentorum aureorum; paulò plus Constantinus in congregatione Nicæni Concilii exposuit. Hæc via non posset impediri; nec Papa, nec Concilium reniti possent, tanquam absque ipsis fieri nequiret; licet enim Principibus sæcularibus convenire invito Clero; & tamen illic fieri posset. Nam ille Papa indubitatus esset, cui omnes Principes obedirent. Non video Clericos, quod velint pro ista vel illa parte martyrium ferre. Omnes hanc fidem habemus, quam nostri Principes, qui si colerent idola, & nos coleremus, & non solum Papam, sed etiam Christum negaremus, sæculari potestate urgente; quia refriguit charitas; & omnis interiit fides. Utcunque sit, pacem desideramus, quæ sive per aliud Concilium, vel per Conventum Principum, detur, nihil pendo; non enim de nomine, sed de re contendendum est. Voca panem, si placet, lapidem, & da mihi dum famescio: non vocetur Concilium; vocetur Conventus, vocetur Conciliabulum, Congregatio, Synagoga, nihil interest, dum schisma depellat. Ideo mihi admodum placet, quod Rex Franciæ scribit, ejusque sententiæ inhærerem; nam videtur Regi nostro (Imperatori) permittere hujus Congregationis vocationem. Quod Principibus Ecclesiæ amantissimis (quibus à Conciliis & ab Ecclesia custodia & executio Canonum, verorum utique, non falsorum, demandata est) & Æneæ Sylvio, viro (non obstante, quod in sua Epistola quibusdam liberioribus expressionibus, ut erat homo fervidi ingenii, usus fuerit) tiara Pontificia digno, aptum visum fuit extinguendo schismati, quare non sit idoneum extirpandæ malæ radici, quæ gravissimo omnium schismati, hodieque perduranti, ortum dedit, Juri scilicet Isidoriano, cujus falsitas jam aperta est, & restituendo anteriori vero? Attamen ne à secularibus in executione & applicatione hujus mediæ erretur, opus est, ut Ecclesiasticorum, præcipuè Episcoporum, lumine dirigantur.

- (1) Quam opportuna quin & necessaria sit hac in parte Principum auctoritas, maximè ad tollendum schisma, egregiè expressit Petrus Regis Abbas montis S. Michaelis apud Bour-

Bourgeois de Chastenet in *Hist. Conc. Constant.* pag. 29. *in Probat.* ubi: "Omnis Catholicus tenetur ad reducen-
 ,, Ecclesiam ad obedientiam unius Romani Pontificis, ex-
 ,, tirpando omnia contraria, & removendo impedimen-
 ,, ta Dico, quod in speciali Principes ad hoc
 ,, tenentur. Probatur hoc, quia de præteritis schismati-
 ,, bus non reperitur schisma sedatum, nisi per Principes,
 ,, ut patet ex decursu Chronicorum. Item quia dicit Pela-
 ,, gius Papa timere Principes non debent punire facientes
 ,, schismata; & hoc possunt Principes auctoritate judiciali
 ,, vel principali; nec possunt Deo majus sacrificium offer-
 ,, re Quinimo auctoritate propria se debent
 ,, intromittere; & hoc dicit Bonifacius VI. ampliando de-
 ,, cretum *si duo contra fol. 79. Dist. Ad hoc facit. C. si*
 ,, *quis. 96.* cum Glossa. Et videtur casus in *L. si quis in*
 ,, *hoc genus. Cod. de Episc. & Cler.* ubi videtur, quod au-
 ,, thoritate propria Principes possunt paci Ecclesiæ provi-
 ,, dere, non solum ad requisitionem Ecclesiæ.

- (2) Opponent haud dubiè Romani, has res ad sæcularium Principum auctoritatem minimè pertinere. Sed respon-
 debit pro nobis celeberrimus J. C. Duarenus *Lib. 1. cap. 5.*
 ,, Nec me latet, de rebus sacris ac spiritualibus judicium
 ,, esse ipsius Ecclesiæ Quamvis autem de re-
 ,, bus sacris judicium sit Ecclesiæ; tamen ubi semel con-
 ,, stituta sunt, ac judicata, Magistratus officium est Ecclesiæ
 ,, judicia & decreta tueri & conservare, si id necessarium
 ,, esse perspexerit. Itaque blasphemias, hæreses, & omnem
 ,, impietatem externam punit & vindicat. Sacerdotes item
 ,, in officio continet Magistratus, disciplinam Ecclesiasti-
 ,, cam constituit ac reformat, Quorsum enim tot Consti-
 ,, tutiones Principum editæ sunt de officiis Sacerdotum &
 ,, Disciplina Ecclesiastica, nisi eas executioni mandare pos-
 ,, sint? Quales permultæ sunt Romanorum Imperatorum,
 ,, & multo plures extant Principum Galliæ antiquorum:
 ,, ex quibus facilè perspici potest, principem leges condere
 pos-

„ posse , quibus Episcopi cæterique omnes Ecclesiæ Mini-
 „ stri ad Canonum Ecclesiasticorum , *veterisque disciplinæ*
 „ *observationem* in regno ac ditione sua compellantur ; eo-
 „ que jure atque auctoritate post hominum memoriam usi
 „ ferè sunt Reges nostri , non tantum in Galliæ suæ Epi-
 „ scopos , sed *in ipsos etiam Pontifices Romanos* , siquid in
 „ finibus Galliæ adversus Canones & Disciplinam Eccle-
 „ siasticam moliri viderentur .

(3) Quod Duarenus docuit , id ex Romanis actu præstitere optimi Principes *Constantinus M. Theodosius , Marcianus , & maximè Justinianus* , ut de Regibus Galliæ aliisque hic nihil memorem . Notanda præprimis Justiniani Novella 137. ubi : *Si civiles leges , quarum potestatem nobis Deus pro sua in homines benignitate credidit , firmas in omnibus custodiri ad obedientium securitatem studemus , quanto plus studii adhibere debemus circa sacrorum Canonum & divinarum legum custodiam , quæ super salute nostrarum animarum definitæ sunt ? Qui enim sacros Canones custodiunt , Domini Dei adjutorio digni sunt ; qui autem eos transgrediuntur , ipsi semet ipsos judicio reddunt obnoxios . Majori igitur condemnationi subjacent sanctissimi Episcopi , quibus concreditum & commissum est Canones inquirere & conservare , si quod eorum prætermisum fuerit , indemnatum & impunitum reliquerint . Sanè cum hætenus Canones observati non rectè fuerint , diversas ex eo passi sumus interpellationes contra Clericos & Monachos & quosdam Episcopos , ut qui secundum divinos Canones non viverent Dei igitur intelligentes & animo infigentes judicium , ad singulorum , quæ nobis delata sunt , inquisitionem simul & correctionem jussimus Canonicè procedere . Si enim illa , quæ à laicis peccantur , generales leges non concedunt extra inquisitionem & vindictam manere , quomodo à Sanctis Patribus super omnium hominum salute Canonicè statuta despici partemur &c.*

(4) Tentavit equidem Baronius , Annales Ecclesiasticos , gustui Curix plènè accommodatos , in urbe Roma scribens ,
 Justi-

Justinianum carpere, quasi non sine temeritate manum altari-
 bus admovere, & sacra tangere ausus fuerit; sed abunde vindicant Imperatorem nostrum & suprema Principum
 jura in conservanda Ecclesiastica Disciplina & executione
 Canonum (a) JOANNES PP. II. dum Justinianum laudat,
 quod anno 533. ex judicio Episcoporum aliorumque Eccle-
 siasticorum legem tulerit pro orthodoxa fide adversus eos,
 qui negant Divinitatem Filii, quique sectantur hæreses in
 quatuor Conciliis generalibus damnatas. *Lib. 7. & seqq.*
Cod. de summa Trinit. (b) JOANNES Papa VIII. qui
 Epist. 163. citat Novellam Justiniani ad probandum, quod
 nemo nisi ob causam probatam excommunicari debeat. (c)
 Hincmarus Opu scul. cap. 17. dum leges Justiniani *de Epi-*
scoporum sine Me trepolitani auctoritate professione decernen-
 tes ab Ecclesia probari asserit. [d] Ivo Carnotensis Epist.
 280. scribens, instituta Legum Novellarum Justiniani *ab*
Ecclesia Romana commendari & servari. Ut Concilia alia-
 que hanc in rem vetera monumenta Ecclesiastica præter-
 mittam.

- (5) “ Non decet quempiam, ait Cardinalis de Cusa *de Con-*
 „ *cord. Cathol. Lib. III. cap. 40.* dicere sanctissimos Impera-
 „ tores, qui bono Reipublicæ in Electionibus Episcopo-
 „ rum, in collationibus beneficiorum, in observatione Re-
 „ ligionum multas sacras Constitutiones ediderunt, erras-
 „ se, & ita statuere non potuisse. Imò legimus Roma-
 „ num Pontificem eos rogasse, ut Constitutiones pro cultu
 „ Divino, pro bono publico, etiam contra peccatores de
 „ Clero ederent. Et si fortè diceretur, quod robur
 „ omnium illarum Constitutionum ab approbatione Apo-
 „ stolice aut Synodice auctoritatis dependebat; nolo in
 „ hoc insistere: licet 86. capitula regularum Ecclesiastica-
 „ rum antiquorum Imperatorum legerim & collegerim,
 „ quæ hic inferere supervacaneum foret, & multa alia Ca-
 „ roli M. & ipsius successorum, in quibus *etiam de Roma-*
 „ *no Pontifice*, ac aliis omnibus Patriarchis dispositiones,
 „ quod de consecrandis Episcopis & aliis capere debeant,
 inve-

„ inveniuntur , & tamen nunquam reperi aut Papam ro-
 „ gatum ut approbaret , vel etiam , eapropter quia appro-
 „ batio ejus intervenit , ligasse . Legitur bene aliquos
 „ Romanos Pontifices fateri , se illas ordinationes venerari .

(6) Si legamus fastos Ecclesiarum , Principes ferè soli semper erant , qui malis Catholicæ rei mederentur . In Nicæno Concilio Episcopi , mutuis invicem accusationibus accensi , nihil effecissent absque Constantino M. accusationum ineptias sopprimente . Sine Carolo M. Ecclesiæ , Gallicana . & Germanica , per solos Episcopos nec pacem habuissent , nec disciplinæ bonum . Salubria ordinata Concilii Basileen- sis per Galliam profecerunt , quia Regis pragmatica sanctio ea roboravit ; in Germania econtra vix est allegabile , quia Imperator & Status eidem non adstiterunt . Sine Sigis- mundo Imp. triceps schisma Pontificium non extirpasset Concilium Constantiense . Tridentina Synodus mansisset inter Platonicas idæas , nisi Carolus V. cum Ferdinando fratre , aliisque Germaniæ Principibus , denique Rex Gal- liæ , tantopere urfissent generale Concilium . Absque pro- vidis constitutionibus Ludovici XIV. Ecclesia Gallicana gemeret sub eadem Romanarum dispensationum confusio- ne , sub qua modò languet Disciplina Ecclesiarum Ger- manicæ &c.

(7) Huc comprimis referendum quod scripsit Gessonius *Tr. de Reformatione Ecclesiæ cap. XX.* “ Si ad passagium ter-
 „ restre , ad liberationem regni Hierosolymitani è manibus
 „ infidelium , tam libenter , potillimum temporibus Con-
 „ radi III. & Friderici I. Henrici VI. ejus filii , dicti Fri-
 „ derici II. Augustorum & Regum Siciliæ , atque Ducum
 „ Sueviæ , undique Reges , Principes , & Domini sæcula-
 „ res , Episcopi , Sacerdotes ac Clerici , contra Saracenos ,
 „ infideles & paganos non absque gravissimis corporum
 „ & rerum suarum periculis concurrerunt , fulti subsidiis
 „ multarum indulgentiarum , accincti armis bellicis diver-
 „ sorum armorum , qui tamen detentores terræ sanctæ

„ non sunt Christiani , nec in fide Christi nati , imò sunt
 „ spatiis terrarum satis distantes : Quòd magis ipsi Reges
 „ & Principes , etiam Ecclesiastici Prælati , & alii Christi-
 „ fideles ad liberationem totius Christianitatis , totius uni-
 „ versalis Ecclesiæ , ad redemptionem patrimonii Crucifixi
 „ Christi Jesu , ad unionem Christianorum , tot guerris ,
 „ tot schismatibus se destruentium & discor-
 „ dantium , debent se disponere Nam
 „ contra bonum & utilitatem ac sanationem universalis Ec-
 „ clesiæ nulla jura , nulla decreta , nullam alicujus justitiam
 „ secundum Deum & rectæ scientiæ dictamen possumus
 „ acceptare Et hoc fecerunt illi antiqui ,
 „ devoti & probi Imperatores Romani , potissimum Ger-
 „ mani , & alii Principes ac Prælati , non habentes respe-
 „ ctum ad quodcunque jus , quod pro se posset quis Papa
 „ allegare : ut universalis Ecclesia propter privata commo-
 „ da divisionem non pateretur , nec in decremento ac
 „ schismate esset .

(8) Si difficilius videatur Catholicos Principes , vel omnes,
 vel plerisque , in rem adeo expetendam adunare , compen-
 diosiorẽ viam proponit Joannes Schilterus J. C. Argen-
 tinenfis , non minore modestiæ quam solidæ eruditionis
 laude clarus . Is tractatu de Libertate Ecclesiarum Germa-
 niæ , sæculo superiore edito , proponit conventum saltem
 inter Germanos & Gallos , quorum hac in re consentien-
 tium exemplum aliæ Nationes facilius sequentur . Ita au-
 tem ille *Lib. VII. Cap. 14. §. 23.* “ Desperavi de aula Ro-
 „ mana , & ab ea sola dependentibus Ecclesiis Italicis . Sed
 „ de cæterarum Nationum , Germanicæ præsertim & Gal-
 „ licanæ , Ecclesiis spem nondum penitus decollasse pu-
 „ tavi Constat ex Concilio Constantiensi & Ba-
 „ siliensi , auctoritatem aulæ Romanæ Conciliis subiectam
 „ tum fuisse . Etsi verò ista contra audentior ivit , constat
 „ tamen porro etiam in ipso Concilio Tridentino eandem
 „ sententiam Episcopos Hispanos adhuc fovisse . In Gal-
 lia

„ lia porro non tantum Senatus Regius semper hoc defen-
 „ dit, sed & Sorbona ipsa non amplius diffiteri videtur ...
 „ Itaque arbitratus fui, non impossibile esse, ut Majestas
 „ Imperatoria reassumens consilia reunionis in Comitibus
 „ Augustanis anni 1566. suspensa, atque Rex Galliarum, qui
 „ faciem Carolinorum temporum desiderare videtur, ite-
 „ rum aliquod Concilium Francofurtanum aut Basileense
 „ convocaret. Non obscure tale quid Steph. Baluzius mi-
 „ hi visus est innuere in Præfatione Capitularium. Certe
 „ hanc animositatem, quam Germani & Galli superiori-
 „ bus sæculis habuerunt, cur non, inclinante jam fato, ho-
 „ dieque habeant? Et imò scopum reuniendi hoc schisma
 „ sine dubio habent, spem autem de mera submissione
 „ credo, pridem amiserunt: medium itaque illud præsto
 „ sit, ut Canon Constantiensis & Basileensis de libertate
 „ Ecclesiarum & Conciliorum renovetur &c. “ Vidimus
 „ *cap. VIII. §. 7. n. 11.* Andream Magorensem in Hispania
 „ Episcopum, tempore Concilii Basileensis enumerantem
 „ Nationes Catholicas, & harum in toto terrarum orbe quin-
 „ que solum invenisse, videlicet *Tætonicam, Francicam, Ita-
 „ licam, Hispanicam & Anglicam*. Ab eo tempore illarum
 „ prima pro dimidia sui parte, postrema defecit tota. Si
 „ ergo reliqua Germaniarum pars Catholica in sanis principiis
 „ conveniat cum Gallia, & Hispaniarum Episcopi (uti omnino
 „ confidimus) in ea, qua, illos Schilterus verè dixit fuisse
 „ sententia, persistant, confectum reputabimus saluberrimum
 „ negotium; Itali enim, propter rationes à nobis *cap. I. §. 8.
 „ n. 1.* & alibi relatas, hic vix in considerationem venire
 „ possunt, exceptis Venetis, & fortè quibusdam aliis, qui
 „ pari cum illis affectu ad Ecclesiam ejusque decus & pacem
 „ sentiunt.

§. VII.

Non sunt hic metuenda censurarum fulmina .

Neque subest schismatis periculum .

Cautelæ ad suscipiendam & perficiendam generalem reformationem opportuna suppeditantur .

Fortè hæc remedia , ut ut de se Canonica , videbuntur nonnullis suspecta , qui Primæ Sedi necessariò adhærendum noscentes , timebunt excommunicationes aliaque fulmina , quibus illa suas possessiones tueri volet . Sed utcumque res ceciderit , erit semper & manebit Prima Sedes Centrum unitatis , cui oportebit inviolabiliter inhærere , vel ipsa etiam intereunte Roma , & cuicumque demum loco Ecclesia Primam Sedem affixerit . Verum ab hac Prima Sede apprimè distinguenda Curialistarum cohors unicè intenta ad efferendum illius splendorem , & Pontificum potentiam , ut sic & in ipsos aliqua hujus splendoris & divitiarum portio defluat . Copia est & semper erit adulatorum , qui nullum non movent lapidem , quo sancta primi Apostolorum humilitas & divitiarum contemptus in mundanum factum , in damnabilem quæstum , & dominatum omnis contradictionis & correctionis impatientem mutetur . Aptè in hanc rem scripsit S. LEO Epist. LXXX. cap. 5. *Aliud sunt Sedes , aliud Præsidentes* . Quam distinctionem , & in eundem quidem , quem hic proponimus sensum , sub initium Sæculi X. amplexus est Auxilius Presbiter *Lib. II. cap. 35.* apud Mabillonium in *Analectis* pag. 28. edit. fol. Sed nec hæc eo sensu dicta velim , quasi non quærenda , aut omni studio servanda sit communio etiam cum ipso *Papa sedente* : est illa utique cum hoc habenda , tum scilicet , & quam diu Spiritum Sanctæ Sedis & Ecclesiæ ejus sectatur ; vicissim Ecclesiæ personaliter deferendus , imò condemnandus erit , cum à doctrina & genuina Ecclesiæ disciplina se se avertit .

(1) Cui de eo vel minimum dubi est , quod de copia adulatorum , qui sæpe Pontificis folio circumstant , diximus , legat celebre illud Consilium delectorum Cardinalium &

Præ-

Prælatorum , quorum votum PAULUS PP. III. promendanda Ecclesia requisivit . In eo sic illi : *Sanctitas tua prope noverat , principium horum malorum inde fuisse , quod nonnulli Pontifices tui prædecessores prurientes auribus , ut inquit Apostolus Paulus , coacervaverunt magistros ad desideria sua , non ut ab iis discerent , quid facere deberent , sed eorum studio & calliditate inveniretur ratio , qua liceret id , quod liberet . Inde effectum est , præterquam quod principatum omnem sequitur adulatio ut umbra corpus , difficillimusque semper fuit aditus veritatis ad aures Principum , quod confestim prodirent Doctores , qui docerent , Pontificem esse dominum omnium beneficiorum : ac ideo cum dominus jure vendat id quod suum est , necessario sequi , in Pontificem non posse cadere simoniam , ita quod voluntas Pontificis , qualiscunque ea fuerit , sit regula , qua ejus operationes & actiones dirigantur ; ex quo procul dubia efficitur , ut quidquid libeat , etiam liceat . Ex hoc fonte , tanquam ex equo Trojano , irrupere in Ecclesiam Dei tot abusos .*

- (2) Ne , qui his adulatoribus bono jure se se objiciunt , leviter & temerè pro Schismaticis habeantur , juvat illustria exempla proferre , vetera & recentiora , quæ huic materiæ sufficiens lumen affundent . Ecclesiæ Asianæ , quæ morem circa diem celebrandi Paschatis diversum observabant à disciplina , quam eo tempore Romana Ecclesia cum pluribus aliis tenuit , non fuere Schismaticæ , tamen ob retentam & constanter propugnatam hanc consuetudinem tandem VICTOR Papa suam eis communionem subtraxerit . Siquidem teste Eusebio *Lib. V. cap. 24.* S. Irenæus aliique Episcopi Galliæ , etiam si eandem cum Ecclesia Romana disciplinam hac in parte servantes , Victoris factum acriter reprehenderunt , *Victoremque monuerunt , ut ea potius sentire vellet , quæ paci charitativè erga proximum congruebant .* Exstant etiamnum , inquit idem Historicus , eorum litteræ , quibus *Victorem acerbius perstringunt .* Manet autem sua huic argumento vis , etiam si cum nonnullis sustineas , Victoris , ab Irenæo retentum , usque ad ultimam

mam excommunicationis lineam adversus Asiaticos non processisse .

- (3) Similiter nec S. Cyprianum , eique consentientes Africanos , in quæstione de baptizandis iis , qui apud Hæreticos baptizati erant , neque S. Firmilianum aliosque Orientales ullus veterum *Schismatis* insinulavit , tamen à STEPHANO Papa vel actu , vel in proposito saltem , communionem Romanæ Ecclesiæ eos privatos fuisse appareat ex Eusebii *Hist. Eccles. Lib. VII. cap. 5.* Memoranda ex contrario sunt , & in præsentis argumento extra conspectum minimè ponenda verba jam laudati S. FIRMILIANI ad S. Stephanum Papam apud Cyprianum *Epist. 75. Excidi tibi te ipsum; noli te fallere. Siquidem ille est verè schismaticus , qui se à communionem ecclesiasticæ Unitatis apostatam fecerit.*
- (4) Licet Asiani per Victorem , & Africani cum Orientalibus per Stephanum , à communionem Ecclesiæ Romanæ repellerentur , ipsi tamen nequaquam se separabant ab aliis Ecclesiis , illis etiam , quæ de hac quæstione aliter sentiebant , quæque alium usum sequebantur . Imò admodum verosimile est , quod nec omnes illæ Ecclesiæ particulares cum Stephano Pontifice tenentes , se ob hanc diversitatem opinionis & praxeos ab Africanis & Orientalibus Ecclesiis separaverint , sive communionem suam ab his abstraxerint ; uti nec ab Asiaticis Irenæum aliosque Episcopos Gallicanos , in celebratione Paschatis cum Victore & Ecclesia Romana consentientes , se subtraxisse certum est . Laudat Cyprianum AUGUSTINUS *de Baptismo contra Donatistas Lib. IV. cap. 6. & 8.* quod unionem & communionem cum Sancta Sede servaverit , etiam tunc , cum decisionem Stephani Papæ resisterent . Vid. Fleury *Hist. Eccles. Lib. VII. n. 32.* Tillemont *Memoires Eccles. Tom. IV. Tit. S. Cyprian. Art. 47.* Confer quæ suprâ de hac materia diximus latius *cap. VI. §. 9.*
- (5) Si (quod Deus avertat) fiat scissio in Ecclesia , & quæratum num ea se teneat ex parte Papæ , an ex parte Episcoporum

porum : recurrendum erit ad principia & exempla , quæ Patres Concilii Basileensis proposuerunt & opposuerunt Eugenio Papæ , Concilium ob metum Reformationis dissolvere molienti , apud Natalem Alexandrum Hilt. Eccl. Tom: VIII. pag. 512. Scilicet : *Si duo ad certum tempus, vel ad aliquod complendum opus societatem iniissent , & alter eorum ante tempus vel operis finem velit societatem dimittere , alter autem usque ad finem temporis vel operis perdurare , quis horum censendus est societatis scissor ac divisor ? Si duobus servis mandat Dominus , ut in agrum laboratum vadant usque ad fructuum tempus , & alter in via retrocedit , alius autem in agro laborans usque ad messem perseveret , quis eorum alter alterum deserere , & quis Domini mandatis obtemperare dicendus est ? Et si recedens perseveranti dicat : Recede & tu , ne sit divisio inter nos ; an debet ille recedere , & potius conseruo quam Domino parere ? Nemo est tam hebetis sensus qui non dijudicet Nunc igitur qui habet oculos videat , quis divisionem , scissuram , rixam , contentionem , novitatem ac scandalum faciat ? Pergunt deinde Patres : falso sibi affingi , quod summum Pontificem contemnant , declarantes , paratos se esse ad reverentiam , S. Petri successoris debitam , ipsi exhibendam : Dummodo à Corpore Ecclesiæ , extra quam non est salus , se nolint segregare . Quod si fecerit , nunquid tamen & ipsi tacebunt tanquam canes muti non valentes latrare ? Nunquid periclitantem Ecclesiam clauso ore aspicient ? Aut S. Pauli exemplum non sequentur , qui restitit in faciem Cephæ in eo in quo reprehensibilis erat ?*

- (6) Ut omnis de Schismate sinistra depellatur idea , audiendus de illo præ multis distinctè & accuratè (suo tamen modo) differens Cardinalis Cajetanus in S. Thom. 2. 2. Quæst. 39. art. 1. “ Nolle pertinaciter obedire Summo Pontifici non est schisma , sed nolle subesse ipsi ut Capiti totius Ecclesiæ est schisma Adverte diligenter , quod recusare iudicium vel præceptum Papæ contingit tripliciter : 1. Ex parte rei iudicatæ seu præceptæ . 2. Ex parte

„ parte personæ judicantis. 3. Ex parte ipsius judicis.
 „ Si quis enim pertinaciter contemnat sententiam Papæ,
 „ quia non vult exequi quæ mandavit, non est ex hoc
 „ schismaticus. Contingit namque & sæpe nolle exequi
 „ præcepta Superioris, retenta tamen recognitione ipsius
 „ in Superiorem. Si quis verò personam Papæ suspectam
 „ rationabiliter habet, & propterea non solum præsen-
 „ tiam ejus, sed etiam immediatum judicium recusat, pa-
 „ ratus ad nos suspectos judices ab eodem suscipiendos,
 „ nec schismatis, nec alterius vitii crimen incurrit. Na-
 „ turale namque est evitare nociva & cavere à periculis.
 „ Cum quis autem Papæ præceptum vel judicium ex par-
 „ te sui officii recusat, non recognoscens eum ut superio-
 „ rem, tunc verè schismaticus est. Inobedientiæ enim
 „ quantumcumque pertinax non constituit schisma, nisi
 „ sit rebellio ad officium Papæ vel Ecclesiæ, ita ut renuat
 „ illi subesse, illumque recognoscere ut superiorem.

[7] Nemo ignorat gravia illa dissidia, quæ anno 1606. vi-
 guere inter Rempublicam Venetam & Paulum V. Papam,
 quæque demum in apertum bellum eruperunt. *Quantum*
in nobis est, inquietabantur Veneti apud Thuanum Hist.
 Tom. V. Lib. CXXXVII. pag. 1255. cum Summo Pontifi-
 ce *viam humilitatis & gratiosæ dimissionis tentandam esse,*
ut quas per se vel per suos injustas fert sententias, melius
instructus revocet & emendet. Sed si nihil humilis sedulitas
proderit, arripiendam esse virilem & animosam libertatem
Pontificem non sine peccato esse, & posse
abuti sua potestate, quippe cum circumdatus sit infirmitate.
 Declaravit deinde eadem occasione Venetæ Reip. supre-
 mum Decemvirale Consilium publico scripto apud eun-
 dem Thuanum pag. 1257. *Rempublicam confidere, ut*
Deus justam causam suam minimè deserat, in cuius patrocinio
Resp., quæ alioquin tot insignibus devotæ suæ obedientiæ &
meritorum monumentis Sanctam Sedem obstrictam habeat,
libentissimè acquiescat, & non solum præterquam in Italia Ci-
vitates, quarum salus in eadem hac causa vertitur, sed
etiam

etiam extera regna , quæ eodem jure utuntur , periculum commune minimè negligant ; ac postremò sperare , ut Pontifex pro paterna bonitate sua melius instructus & animatus , de rigore aliquid remittat , & censuras præcipiti consilio emissas , maturè re perpensa , tandem revocet . Adde infra num. 9. & 11. Quis his perpensis dubitet , Remp. & Senatam Venetam , etiam inter ipsas belli propter causam Ecclesiasticam cum Paulo V. suscepti turbas , quantum in ipsis erat , cum eodem Pontificè communionem & debitam legitimamque obedientiam (non exorbitantem , qualem Papa exigebat) servare voluisse . Et ut paucis multa complectar : Gallica Natio non minus honorabat & honorat Primam Sedem , cum toties resisteret Romanorum attentatis , antiquorum Canonum Decretis , & legitimæ libertati adversantibus . Imò hodie Papa Reges Galliæ , Senatus Belgicos , & Rempulicam Venetam non minus sinu suo complectitur ac colit , licèt in plenitudinem potestatis , qualem ille prætendit , nullatenus concedant .

- (8) Neque in his publicis & justis causis Romana excommunicatione metuenda est . Hæc ut liget , legitima esse debet . Scimus , omnem excommunicationem , nisi grave præcedat peccatum , nullam esse ; hoc autem supponi nec potest nec debet in iis , qui de reducenda sana disciplina , & moribus instituto Christi conformibus , seriò cogitant , huncque in finem apta remedia in medium proponunt , & in usum redigunt . Si verò per Aulam Romanam res eo deduceretur , ut in apertam seditionem prorumperet , foret illud schisma ex parte Curiæ , non eorum , qui debito cum moderamine , & per congruas vias , hujus & Ecclesiæ reformationem , ab ipsis etiam generalibus Conciliis ordinatam intendunt . *Conspirarunt Judæi , ut si quis eum confiteretur esse Christum , extra Synagogam fieret* , inquit S. Joannes in Evangelio cap. IX. v. 22. Non poterat certè talis excommunicatio lata à Principibus Judæorum (quorum cæteroquin auctoritas legitima erat , & ab ipsomet Christo agnita) ligare eos , qui Jesum Christum confite-

bantur . Sanè si legitimus Superior sub excommunicationis pœna mandaret rem injustam , aut prohiberet debitam (qualis v. g. esset obedire Principi æqua & bona præcipienti) non possent per hoc præpediri fideles ab implendis officiis & obligationibus suis . “ Contemptus clavium ” non semper invenitur apud illos , qui nedum non obediunt sententiis excommunicationum promulgatis per Pontificem vel suos; sed etiam non est judicandus apud illos qui per potestatem sæcularem adversus tales sententias tueri se procurant . Lex enim naturalis dicitur , ut vis vi repelli possit . Constat autem , quod tales excommunicationes non debent dici jus , sed vis & violentia , contra quam fas habet liber homo vel animus se tueri . “ Ita Gerson in *Resolution. circa materiam Excommunicat. Considerat. 10. T. II. col. 423. edit. noviss.*

- (9) Commodè hæc expresserunt Veneti in causa suprâ memorata apud Thuanum l. cit. pag. 1254. ubi , si quid , inquit , contra Præsulis , qui manifestè sua abutitur potestate , præceptum fiat , eum , qui dum hoc scit & cognoscit , non obedit , non propterea clavium contemptum , qui ad offensionem vergat , in se vel aliis generare , non illum clavium potestati inobedientem esse , sed erroneo clavium abusui ; majorem adeo , quantum ad culpam , in Præsule , qui potestate sua abutitur , clavium contemptum esse , quam in eo , qui non obedit . Itaque bene de Ecclesia mereri , & honorare illam , qui hujusmodi Præsuli in faciem restiterunt , modò cum moderamine inculpatæ tutelæ ; quo modo Paulus restitit Petro . Contemptum debere estimari ex potestate legitima ; alioquin Præsulis posse inducere qualemcunque vellet super alios servitutem , si ipsorum sententiis iniquis & erroneis semper esset obediendum . Proinde illud B Gregorii , Sententiam Præsulis vel Judicis etiam injustam timendam esse , egere interpretatione &c. Deinde pag. seq. Quis non censeret posse dici Pontifici , cur ita facis ? quis non assentiat , illi in faciem resistendum ? neque inobedientes censeri debere , qui contra hujusmodi iniqua decreta potestati-

statem Magistratus secularis implorant; nam lege naturali instrui omnes ad vim vi repellendam, & homini libero & ingenuo contra talem censuram minimè juridicam impunè scrueri licere.

(10) Rectè omnino & penè divinè S. AUGUSTINUS Lib. de Vera religione Cap. VI. *Sæpe finit divina providentia, per nonnullas nimium turbulentas carnalium hominum seditiones expelli de congregatione Christiana etiam bonos viros. Quam contumeliam vel injuriam suam cum patientissimè pro Ecclesie pace tulerint, neque ullas novitates vel schismatis vel hæresis moliti fuerint, docebunt homines, quam vero affectu, & quantà sinceritate caritatis Deo serviendum sit. Talium ergo virorum propositum est, aut sedatis remeare turbinibus, aut si id non sinantur, vel eadem tempestate perseverante, vel ne suo reditu talis aut sævior oriatur, tenent voluntatem consulendi, etiam eis ipsis, quorum motibus perturbationibusque cesserunt, sine ulla conventiculorum segregatione usque ad mortem defendentes, & testimonio juvantes eam fidem, quam in Ecclesia Catholica prædicari sciunt. HOS CORONAT IN OCCULTO PATER, IN OCCULTO VIDENS* Rarum hoc videtur genus, sed tamen exempla non desunt; imò plura sunt, quam credi potest. Idem sanctissimus Doctor Lib. I. de Bap. contra Donatistas cap. 17. *Spirituales autem, sive ad hoc ipsum pio studio proficientes, non eunt foras: quia & cum aliqua vel perversitate, vel necessitate hominum videntur expelli, ibi magis probantur, quam si intus permaneant, cum adversus Ecclesiam nullatenus eriguntur, sed in solida unitatis petra fortissimo charitatis robore radicantur. Ad hoc enim pertinet, quod in illo Abrahæ sacrificio dicitur: Aves autem non divisit.*

(11) Sed nec aliæ quædam cautelæ in tam delicato negotio prætermittendæ sunt, quas etiam monuere Veneti l. cit. pag. 1255. ubi *Tenendum*, ajunt, *contemptum clavium, ex eoque quæ sequuntur, excommunicationem, aut devium à regula errorem, non incurri à Jurisperito sive Theologo,*

dum juxta conscientiam suam hujusmodi sententias timendas non esse aut tenendas asserit ; præsertim si prudenter caveatur , ne propterea pusillis & infirmis offensionis causa præbeatur ; quippe ex iis complures esse , qui Pontificem existimant Deum esse , omnigenam in cælo & in terra habentem potestatem , eorum stultitiam idonea instructione depellendam ; qui si instructionem non admittant , illos haberi debere offensionis non datæ , sed acceptæ reos , hoc est , Pharisaicæ , ex malitia innata prognatæ , non autem offensionis pusillorum , quæ ex simplicitate & ignorantia proficiscitur . Ea in re scissuras summopere vitandas esse , quibus contemptus clavium fovetur potius quam tollitur , dum per stultitiam vel ignaviam homines se mutuo concursu impediunt , ne communi consensu in domo Domini ambulent , aliique abusibus favent , alii tollere vellent .

(12) Igitur hac in parte communi consilio & assensu agendum est , adhibita quam maximè sæculari potestate ad obtinendam ejus protectionem ; non ætimandi , minus quærendi favores Romanæ Curix ; animadvertendum in eos , qui illuc aut ad Nuntios Apostolicos recurrunt pro obtinendis dispensationibus aliisque facultatibus . quas in generali potestate ligandi atque solvendi à Christo acceperunt Episcopi , cum causa scilicet Canonica , sine quâ neque Papa dispensare potest ; Vid. cap. VI. §. 1. n. 7. Impediendi Regulares (quorum singulare commodum propter eorum exemptiones hic versatur) ab usu suorum privilegiorum , præsertim à facultate absolvendi Episcoporum diœcesanos ; ex quo fundatissimus metus interveniat , ne pœnitentium , ad illos turmatim recurrere adsuëtorum , conscientix ab eis in traversum dirigantur . Si sic Episcopi ex compacto & fortiter agerent , restituerentur paulatim in usum suæ potestatis , quam alligari passi sunt .

(13) Sed ne *Sanctitati* quidem similes oppositiones , præjudicium ferunt . Non fuit minus Ludovicus IX. Gallix Rex *sanctus* , cum spreto censurarum minis Gregorii PP. IX. bellum pararet adversus Navarra Regem . Daniel *Hist. de France Tom. IV. pag. 317. edit. nov.* Neque cum recusaret
ad

ad infantiam Innocentii IV. R. P. arma sumere adversus excommunicatum Imperatorem Fridericum II. Idem *ibid.* pag. 328. Multò minus dum ejusdem depositionem , à Papa factam , & ab hoc eum in finem interpellatus , noluit approbare . Idem pag. 374. Si dicas, jussè se se hisce opposuisse Ludovicum , ex quo injusta fuerint quæ voluit Papa , & talia quæ neque ad Summi Pontificis, neque ad ullam aliam auctoritatem ecclesiasticam pertinent ; vera quidem loqueris : attamen eo tempore quo vivebat Ludovicus , & quo Sanctis adscriptus est , æque verum credebatur Romæ , quod Papa jus habeat in temporalia Regum, uti vel ex ipsa Friderici Imperatoris depositione intelligitur : quam hodie ibidem sibi persuasum habeant , Pontificem esse Episcopum universalis Ecclesiæ , reliquos Episcopos tantum in partem sollicitudinis ab eo vocatos .

- (14) Cæterum nemo negaverit , sicut in quibuscunque aliis negotiis publicis , ita quam maximè in his , modum servandum esse . Hunc modum aptè designarunt Ordines regni Gallici anno 1493. Turonibus congregati, in libello supplici pro *Anatarum & minorum servitiorum abolitione* Carolo VIII. Regi Christianissimo oblato , inter Probationes Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ Tit. XX. cap. 25. edito, in quo : *Contestantur nihilominus dictorum Trium Ordinum Viri, se nolle ab obedientia filiali Sanctissimi Patris nostri discedere , quem ut filii Ecclesiæ agnoscere volunt ceu Vicarium universalem Salvatoris & Redemptoris Jesu Christi qui est Caput Ecclesiæ . Quia verò non repugnat, ut filius , si à parte se gravatum senserit , cum timore & reverentia conqueratur apud alterum, qui patrem admoneat : dictorum Trium Ordinum Viri, qui se à suo Domino & Patre spirituali plurimum gravatos sentiunt , querimoniam suam deferunt ad Regem, supremum nostrum in temporalibus Patrem, Protectorem & Defensorem , contra omnes qui ipsis molesti esse vellent in eorum juribus & libertatibus , contra & in detrimentum Sanctorum Decretorum , & Conciliorum . Et ideo supplicat Regi supremo nostro Domino, & filio Ecclesiæ, ut dignetur per suos Oratores obedientiam exhibere filialem dicto Sanctissimo Patri; jubere*
- ut

ut ipsi Regni egestas exponatur, & magna significantur impedimenta, qua ab obitu Caroli VII. Regis juribus & libertatibus dictarum Ecclesiarum Franciæ & Delphinatus appositæ sunt à nonnullis, qui Reservationes & Provisiones in fraudem juris electionum obtinuerunt: ut Pensiones omnes & Commendas beneficiorum secularium & regularium in irritum mitti curet; & ipsi exponere quanta pecuniæ vis ex hoc regno elata sit: Nec ægrè ferat, si dictum Regnum & Delphinatus suis in posterum juribus & libertatibus secundum Sacra Decreta utatur.

§. VIII.

Quintum remedium Retentio bullarum Apostolicarum; cujus justitia & universalis usus demonstratur.

Exponuntur singulares effectus falsarum Decretalium, qui populos egregiè gravant, & Principum attentionem præ cæteris excitare possunt ac debent.

Non minus tutum & commodum, imò promptius remedium, ad recuperanda jura sacra, per ignorantiam & superstitionem deperdita, deprehenditur in Placito Regio, cujus legitimus usus in plerisque regnis ac Provinciis viget, ita ut sine eo nullum Rescriptum, Decretum, Mandatum, Constitutio, Bulla, Breve, aut quæcunque Litteræ Romanæ executioni tradi valeant. Receptus est ejus usus in Gallia, Hispania, Lusitania, Sabaudia, regnis Neapoli & Sicilia, Belgio, & certo modo in Germania; imò olim in Anglia, dum esset Catholica, vigore famosæ legis *Præmunire*. Est hoc jus Placiti pars juri Majestatici, cui essentialiter inhæret. Cum enim Principibus vigore supremi sui muneris cura & conservatio publicæ tranquillitatis, sine personarum & causarum discrimine, incumbat, sique proinde auctoritatem habeant super actiones externas, etiam Ecclesiasticas, quatenus exinde Reip. incommoda aut perturbationes evenire possunt; hinc ad eorum officium pertinet, inquirere in omnia, quæ aliunde in eorum terras inferuntur, & per se vel constitutos ad hoc Magistratus despiciere, ne quid invehatur,
aut

aut executioni mandetur, quod in publica commoda valeat impingere. Ex his veris ac solidis principiis de hoc jure Placiti (quod in Hispania jus *Retentionis*, *Supplicationis* &c. nuncupatur, alibi etiam sub nomine *Rekursus ad Principem* venit) ita differit Salgado *Tract. de Supplicatione ad Sanctissimum Part. I. cap. 9. n. 13.* “ *Supremum Senatum posse hac Regalia uti in omnibus casibus, in quibus militat ratio publicæ utilitatis & turbationis pacis, ac per consequens tollendæ violentiæ: Nam (addit) cum hæc sit principalis nervus, unicum fulcrum, & solidum fundamentum inductivum & provocativum hujusmodi recursus, & retentionis, ne pax publica statisque regni tranquillitas turbetur, & ne commune bonum detrimentum patiatur, Princeps tanquam suæ sibi commendatæ Reipublicæ protector, ac Status ecclesiastici, nec non Reip. spiritualis; ad ejusque officium propriè pertineat salus populi, quies & tranquillitas publica: per necessariam inde consequentiam sequitur, quod iis omnibus in casibus, in quibus sua turbetur Respp. vel notabile aliquod damnum patiatur, vel violentiam, suam possit interponere auctoritatem œconomicè.*

Hæc in omnium J. Consultorū oculis tam apparent solida, ut nullus eorum dubitet, quin in iis etiam provinciis, in quibus usus Placiti hæctenus non obtinuit, ille à Principe adoptari possit, quandocunque ei videatur; imò juri Majestatico tam firmiter adhæret, ut Princeps ne illud quidem à se abdicare valeat. Hinc cum anno 1486. Joannes II. Lusitanæ Rex ad instantiam Romani Pontificis usum videndi & examinandi Litteras Apostolicas abolere proposuisset, Status regni se se opposuere; remonstrantes: *non licere Regi tale jus à se abdicare in præjudicium regni & subditorum;* ita referente Augustino Manuel in Vita Joannis II. Lib. IV. Et verissimè dixit Covaruvias *Præct. Quæst. cap. 35. quod si quis contendat à Principibus Christianis hanc tollere potestatem, statim comperiet experimento manifestissimo, quantum calamitatis Reipublicæ invexerit.* Ad dignoscendum autem, quibus in casibus retentio Bullarum decerni, proinde harum vis & effectus impediri valeat, Salgado *cit. Part. I. cap. 13. n. 13.*
hanc

hanc ponit regulam : “ Omnes casus , in quibus dari potest
 „ Bullarum retentio in Senatu , uni tantum rationi innituntur,
 „ & unico fundamento justificantur, nempe *præjudicio Reipubli-*
 „ *cæ , & damno publicæ utilitatis .*” Addit , & probat Idem *eod.*
cap. 13. n. 6. & seqq. petitionem retentionis Bullarum ad officium
 Filici potissimum pertinere, & ex ea ratione illi , tanquam dispo-
 sitioni Juris Publici Communis (v. gr. Concilii Tridentini) à
 partibus renuntiari non posse . Adde Barthelii *Annot. ad Jus*
Canon. Lib. 1. Tit. 2. §. 4. qu. 3.

- (1) Genius & Spiritus Romanorum Curialistarum tendit ad
 deprimendas alias Ecclesias; ad auferendam eis meliorem
 portionem nativæ auctoritatis , sibi que eam attribuendam.
 Sancta Sedes centrum est & vinculum unitatis , Curia Ro-
 mana occasio schismatis , atque impedimentum reunionis
 Hæreticorum cum Ecclesia , & conversionis Infidelium .
 Quanta in his scandala ! Possent illis occurri proportionato
 ad malum usu Placiti , seu jure retentionis Pontificiarum
 Bullarum ; ex causa enim *scandali* has retineri Regia aucto-
 ritate posse , certum est ; quia in omni scandalo versatur
 detrimentum publicum , & præjudicium boni communis
 Salgado *cit. Part. I. cap. 2. n. 12. 13. cap. 3. n. 36. & 65. cap.*
4. n. 3. 12 seq. cap. 14. n. 37. Adde §. seq. init.
- (2) Imperator , Reges & Principes vigore supremi & regii
 muneris vel ipso hoc declarante Concilio Tridentino *Sess.*
XXV. cap. 20. de Reform. jure divino sunt nati defensores &
 protectores *Ecclesiæ* , id est , *Conciliorum & Canonum* , ad Sta-
 tus *Ecclesiæ* conservationem , & bonum ordinem spectan-
 tium : Canonum , inquam , *verorum non spuriorum* , quos
 ingenti , ad nos usque propagato , Ecclesiastici Ordinis &
 Disciplinæ detrimento confinxit Isidorus . Christianos
 Principes sæpius ad tuitionem Conciliarium Canonum ab
 ipsismet Summis Pontificibus invitatos fuisse constat . Vid.
 Salgado *P. I. cap. 1. n. 59. & P. II. cap. 1. n. 27.* Parexa *de*
Instrum. editione Tit. II. Resolut. 2. n. 43. & seqq. Unde ab
 illis Litteras Apostolicas , quascunque ob causas sacris
 Cano-

Canonibus & Conciliis aduersas , retineri posse , rectè docet Salgado *cit Part. I. cap. 9. n. 40.* Hanc retentionem propter quancunque causam violentiæ omninò exercendam , integro Tractatu docuit Hieronymus de Cævallos *de Cognitione per viam violentiæ ;* violentum autem est, quidquid contra legem publicam committitur . Salgado *Part. I. cap. 7. n. 2.* Quid igitur obstabit , quominus Principes ab Episcopis suorum regnorum & provinciarum veros Canones à Paleis secernere , & utrorumque fructus noscere edocti , quidquid Româ venit in his posterioribus fundatum, per suos Magistratus sequestrari faciant .

- (3) “ Lamentabile foret , ait idem J. C. Hispanus *Part. II. cap. 1. n. 43. seqq.* , si quæ in generalibus Conciliis tanto cum labore , vigilantia & meditatione, assistentiaque tantorum Patrum totius orbis Christiani, Regumque & Principum supremorum , per Nuntios suos & Ambassiatores , ad idem specialiter destinatos, sunt edita & definita ad reformationem universalem morum , & pro universalis Reipublicæ spiritualis & Ecclesiasticæ aptiori regimine, quibus omnino avelluntur infinita damna, quæ in perniciem utilitatis publicæ reperta fuere : Lamentabile , inquam, foret , ut tantus labor , tantum & infomne studium , totque sanctissima decreta divinitus & feliciter definita , ac salubriter recepta , fructum ex incuria & negligentia amitterent in dânnum Reipublicæ & Status Ecclesiastici , ac Christianæ religionis . “ Adde in hanc rem aptum iocum JULII Papæ supra *cap. IV. §. 11. n. 6.* Interim sic fit : jacent post infelices Decretales Isidorianas tot sancti Canones primorum Conciliorum , qui debentur sollicitudinij maximorum Imperatorum Constantini M., Theodosii M., Theodosii junioris, Marciani, Justiniani , & aliorum Augustorum ; & parum abest , ut aliqui Christianorum Principum præ certis dispositionibus Sess. IV. & V. Concilij Constantiensis triumphare sinant ineptissimas fabulas Emanuelis Schelestrati , atque ità interire fructum infiniti laboris,

ris, quem in Conciliis Constantiensi & Basileensi navavit Imperator Sigismundus, & præ cæteris inçlyta Natio Gallica.

- (4) PIUS IV. in sua bulla, quam pro confirmatione Concilii Tridentini Romæ anno 1563. edidit, omnes Principes Christianos iuvitavit ad ejusdem Concilii protectionem, observationem & executionem. Inde, inquit Salgado *cit. Part. II. cap. 1. n. 31.* nascitur Regibus facultas condendæ legis in ejusdem Concilii executionem & manutentioniam, nec non Prælati cæterisque omnibus mandandi, ut Tridentina Decreta inviolabiliter observent. Atque ex hac ratione in Hispania observatio & executio Canonum S. Concilii Trid. pertinet ad *Cognitionem Violentiarum*, neque permittitur, ullas litteras Apostolicas executioni mandari, quæ iisdem Canonibus non sint conformes. Rectè hæc utique & omnino laudabiliter; quando econtra in aliis regnis & provinciis Tridentino ejusque Canonibus, summa providentia conceptis, sine ulla causa necessitatis aut publicæ utilitatis detrahentia, atque ità Disciplinam Ecclesiasticam enervantia decreta executioni dantur. Concilium Tridentinum [ut hoc modò pro exemplo memorem] Sess. 24. de Reform. matrim. cap. 5. ad evitanda scandala & tollendas peccatorum occasiones sollicitè cavet: ne *in secundo gradu unquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam*. Hoc non servat Roma: dispensat cum plebeis in secundo gradu *ordinarie*, & quandoque in gradibus adhuc propinquioribus, ex causis privatis, & cum scandalo popularium. Legitur *Cardinalis LE CAMUS* Episcopus Gratianopolitanus, Prælatus pientissimus, omnes dispensationes & indulgentias Romanas, sine causa Canonicas concessas, retinuisse, & absque effectu reliquisse. Quis hunc morem improbet? Frustra fient leges, nisi serventur, & *est in ratione bene considerata permanſio*, inquit Cicero Lib. I. Rhetoric.

- (5) Diversæ gentes diversis moribus reguntur. “ Papæ, inquit clar. Barthel *in Annot. ad Jus Can. Lib. I. Tit. 33. p. 138.*

„ 138. Strictius subjacent Episcopi Italiæ, qui omnes bullas
 „ indistinctè recipere, & executioni cum summa reveren-
 „ tia mandare debent. In Germania autem, quia ipsis in
 „ multis restituta, & jure postliminii reddita est primæva
 „ jurisdictio, non cœcam obedientiam, sed rationale præ-
 „ stant obsequium; & si non sint Bullæ in materia fidei vel
 „ morum, sed in aliis materiis, & præcipuè, si tendant ad
 „ restringendam auctoritatem in Concilio Tridentino, &
 „ per Concordata sub Friderico III. & Nicolao V. con-
 „ cessam, illas non ita passim recipiunt & publicant; unde
 „ multæ ex hac causa non obligant. Magna tamen cum
 „ reverentia & cautela in his casibus agendum cum Ponti-
 „ fice, & Gallos imitari oportet, apud quos, licet liberior
 „ existat Episcopalis auctoritatis usus, & eorum potestas
 „ ferè revocata sit ad primævos Canones, in quo eorum
 „ libertates consistunt, summa tamen cum reverentia agunt
 „ cum Pontifice &c. “ Ex his insimul colliges, Germanos
 „ non magis quam Gallos ignorare sua & universalis Ec-
 „ clesiæ genuina jura ac libertates.

- (6) Sed descendamus ad quædam singularia, quæ hac in parte
 Magnatum attentionem præ cæteris merentur. Huc im-
 primis pertinet plaga, quam Ecclesiasticæ disciplinæ infli-
 xere *Reservationes causarum Episcopaliûm*, factæ Romano Pon-
 tifici in vim spuriarum Decretalium. Nihil æque commo-
 dum ad fovendam impunitatem criminum, quam hæ refer-
 vationes. Quam faciliè est fallere judicem in longinquo
 positum, tam huic difficile invenire accusatorem ac testes.
 Rarò etiam deerant Episcopis Romam citatus causæ non
 eundi; sique illuc ire tandem compelleretur, hoc ipso im-
 pediebantur ab exercitio functionum Episcopaliûm, populi
 linquebantur sine instructione, & sæpe gliscebant errores ac
 coruptiones. Vid. Fleury. *Discours V. sur l'Hist. Ecol. n. 3.*
- (7) Æque noxiæ sunt *Appellationes* ad Romanam Curiam in
 causis privatorum, siue illæ *civiles* sint, siue *criminales*. In
 his frequentissimè evenit, ut Episcopi tædio sumptuum, di-
 lationum, aliorumque impedimentorum, malint tolerare
 G g g g 2 vitia.

vitia, quæ ptopria auctoritate compefcere non poffunt. In illis rectæ & promptæ adminiftrationi iuftitiæ peræque obftat diftancia locorum, difficultas probationum, & ignorantia moris patrii; ut de expenfarum, itinerum & aliarum moleftiarum generibus, quæ ab his ultramontanis & ultramarinis appellationibus, in genuino Jure Canonum nullum fundamentum habentibus, in feperabilia funt, quibusque Principum fubditi intolerabiliter premuntur, nihil memorem. In Hifpania cenfetur violentia inferri ei, qui extra regnum & ad aulam Romanam evocatus, ibidem litigare cogitur. Salgado *cit. Tract. P. II. cap. 11. n. 83.* Sic ibi cogitur: & quis improbet? Si autem bene: quare non eadem alibi fubditis impenditur protectio?

- [8] Potestne Principibus indifferens esse, quod tam enormes pecuniarum summæ annuè exportentur, & Romam deferantur, pro expeditionibus bullarum, annatis, juribus Confirmationum, pallii &c. cum illis omnibus, si sinceros Canones consulimus, non indigeamus.
- (9) Inter Regum fubditos & vafallos vix non primum locum tenent Epifcopi; his igitur illi non minus, imò magis, fuam debent protectionem, quam aliis. Itaque omnino fundati funt Epifcopi & cæteri Ecclefiarum Prælati, ut regiam protectionem inclament pro recuperatione jurium, quæ eis abftulit ignorantia majorum, quæque genuino Jure Canonico illorum propria funt, ferius per imaginarium illud jus monarchicum, feu prætenfam plenitudinem potestatis, à caractere Epifcopali avulfa. Idem de inferioribus Prælatibus Ecclefiasticis, quorum jura patronatus per Refervationes Apostolicas læduntur, æsto judicium.
- (10) Hanc auctoritatem fuam Roma plurimum promovit, hodieque fuffinet per diverfas illas Religioforum Congregationes, quibus tanquam præfidiis & militaribus copiis utitur per omnia regna & provincias. Ut hos sacræ militiæ alumnos Summi Pontifices habeant a fuâ obfequiâ perpetuè devotos, privilegiis eos ornarunt & immunitatibus, quibus à jurisdictione Ordinarii exempti, fupra sæcularem Cle-

Clerum eminent . Cum non potuerint hæc privilegia & exemptiones concedi sine gravissima alteratione Hierarchiæ Ecclesiasticæ , & læsione jurium Episcopaliū , hinc inter veros abusus referenda sunt , quæ aliarum deinde at graviorum nozarum causa fuere . At non Episcopis solum hæ Regularium multiplicationes & exemptiones suos tollunt subditos , verum & ipsis Regibus ac Principibus ; ex quo ii in omnibus ferè occasionibus , quibus Curia Romana cum Potentatibus colliditur , pro illa adversus hos stent & agant . Tristem ejus rei experientiam sæpe fecere Germania , Gallia , Anglia , & nuper Lusitania , ut de Venetorum Republica , & aliis Statibus nihil memorem . Famosa illa Liga Gallica , cujus finis erat Henricum IV. a folio deturbare , Monachis suos debet , quos habuit , successus ; qui in hoc non agebant aliud , quam obsecundare Papæ , ejusque mandata exequi . Demum si fortè Monachis non debeantur origines opinionum de indefinita & monarchica Romani Pontificis potestate & infallibilitate , hoc saltem eis debet Romana Curia , quod hæc themata (à quorum subsistentia , vigor & valor dictorum privilegiorum dependet) adhuc sustineantur , & eo quidem fervore ac ætū , ut hæc opiniones ferè erigantur in dogmata . Quæ omnia an Principum attentionem excitare , & rectoriam , qua polent , auctoritatem animare non debeant , prudentum judicio relinquitur .

- (1) *Uno verbo concludam , inquit doctissimus Cardinalis de Cusa , qui tempore Concilii Basileensis floruit , si piissimus Imperator cum toto sibi subiecto Concilio necessitates Reipublicæ considerans , diminutionem divini cultus , & morum deformitatem in omni Statu cum causis & occasionibus ponderans , repeteret sacros Canones , antiquas ac sanctissimas priscorum observationes , & quidquid illis obviaret , sive privilegia , sive exemptiones , sive introductiones in collationibus beneficiorum aut litibus , una cum toto Concilio decerneret tollendum esse , & Canonibus sanctis strictissime obediendum ; rogo quis Christianus dicere posset , ibi aliquid præter potestatem & auctoritatem attentatum , quando pro custodia antiquorum Canonum & legalium Sacrarum Sanctionem , pro augmento divini cultus , pro*
bono

bono Republicæ illa fierent. Non retrahat te Imperatorem prudentissimum cujuscunque suasio ab hac sancta tua intentione &c. Ita Eminentissimus Cusanus Lib. III. de Conchord. Cathol. cap. 40.

(12) *Poitquam hæc scripta essent, Rex Catholicus CAROLUS III. in omaibus Hispaniarum regnis publicari fecit edictum Regium circa usum Juris Placiti, quod referunt Ephemerides Colonientes Gallicæ de 5. Januarii an. 1762. sequenti tenore : Aiant considerè, que malgré mon desir de favoriser en toute occasion les resolutions du S. Siege & celles du Tribunal de l'Inquisition de mon Roiaume dans les causes graves, qui lui sont confiées, je ne puis satisfaire mon zele pour la Religion, si je ne suis instruit de ces resolutions, avant qu' elles parviennent à la connoissance de mes sujets, & s'il n'est établi des règles sures & capables de prévenir toute espèce d'embarras. J'ai arrêté après une mure délibération, & de l'avis de mon Conseil, qu' à l'avenir toute Bulle ; tout Bref ; Rescrit ; toute exhortation ou Lettre Pontificale, qui tende à faire Loi, soit que ces pieces soient adressées à quelqu' un particulier ou en general aux Tribunaux ; Juntas ; Magistrats ; Archeveques ; Eveques & autres Prelats des pais de mon obeissance, ne pourront etre publiés ni executés, sans que je les aye vus & examinés. Le Nonce Apostolique, à qui ces sortes de depêches pourroient etre envoiées, sera également tenu de me les faire présenter par mon Secrétaire d'Etat. Toute Bulle & tout Bref concernant les affaires contentieuses, soit qu' il s' agisse de grace ou de quelque acte de justice, seront soumis à l'Examen du Conseil de Castille, afin que ce Tribunal juge s'il ne résulteroit pas de leur exécution quelque prejudice au Concordat, ainsi qu' aux Loix ; Regales ; Usages & à la tranquillité de mes Etats ou au droit d'un tiers. Les Brefs & Dispenses, expediés par le Grand Penitencier en matière de conscience, seront seuls exceptés de cette presentation. L'Inquisiteur General ne publiera aucun Decret, en consequence de quelque Bref ou Bulle Pontificale que ce soit, sans que ces depeches lui soient remises par mon ordre.*

(13) Prosequitur deinde Edictum Regium : *Al' égard de tout Bref , qui regardera la defense des Livres , on observera les règles prescrites par l'Auto accordata 14. Tit. 7. Liv. I. L'Inquisiteur General devant faire examiner de nouveau le Livre proscrit , & si l'ouvrage le merite , le defendre de sa propre autorité , sans inserer le Bref du Pape . D'ailleurs l'Inquisiteur General ne publiera aucun Decret ; Index General ou Expurgatoire , qu' il ne m'en ait rendu compte par l'entremise de mon Secretaire de Grace & de Justice & du Secretaire d'Etat , qui sera près de ma personne , & qu' il ne soit informé , que je consent à la publication , Enfin lui & le Tribunal de l'Inquisition , avant de condamner quelque Livre ou Ecrit , seront obligée d'entendre les defenses , que les parties interessées voudront produire , & de les citer à cet effet ; le tout conformement aux Reglements établis pour l'Inquisition de Rome par la Constitution Apostolique du Pape Benoit XIV. laquelle commence par ces paroles : Sollicita ac provida &c. Confer cap. IV. §. 2. n. 4. 5.*

§. IX.

Sextum idque generalius remedium in legitima resistantia defigitur.

Plura hæctenus recensita specialiora remedia uno generali comprehenduntur , scilicet *Resistantiæ* , cujus usum gravissimi Theologi & Canonistæ , etiam Romanæ Curix addicti , & Pontificiæ auctoritatis assertores vehementissimi , quales sunt Turrecremata , Silvester Prieras , Jacobatius &c. tum non improbant , quando Rescripta , Decreta , Constitutiones aut quæcunque literæ seu facta Romanorum Pontificum scandalum in Ecclesia pariunt , instituto Christi adversantur , factis Canonibus & Disciplinæ , moribusque præscriptis ac probatis , vel Regum , Ecclesiarum , aut integri alicujus Ordinis , v. g. Episcoporum , juribus & Libertatibus grave vulnus intligunt , communes Ecclesiæ Leges per illegitimas easque frequentes dispensationes evertunt &c. Quinimò ipsi Romani Pontifices haud infrequenter declararunt , se non repugnare , quominus his & similibus in casibus eis resistatur ; ita , ut de *Thesi* vix aut nulla supersit quæstio , sed de *Hypothesi* solum ; An scilicet & quando existant illi casus & facta Curialitatum , quibus Disciplina evertitur , Jura aliorum tolluntur , & scandala generantur . Eo sensu scripsit GREGORIUS VII.

ad

ad Sancium Aragoniæ Regem Lib. II. Ep. 1. *Sicut Sancti & Apostolica Sedes pleraque considerata ratione tolerare, sed nunquam in suis Decretis & Constitutionibus à concordia Canonice traditionis discedere.* ALEXANDER III. in Cap. 6. X. de Præbend. & dignit. *Si mandatum nostrum pro alicujus provisione receperis, qui aliud beneficium habeat, de quo valeat commodè sustentari, nisi fortè in Litteris ipsis de hoc mentio habeatur, aut si non potest ei SINE SCANDALO provideri, æquanimiter sustinemus, si pro eo Mandatum nostrum non duxeris exequendum.* In cap. 3. X. de Confanguin. Apostolicæ Sedis Legatus dederat generalem pro quodam tractu Germaniæ dispensationem in certis gradibus tunc prohibitis; Nihilominus CÆLESTINUS III. desuper consultus decidit, dispensatos conjungi non debere, sed potius *observata eoque consuetudini deferendum, quam aliud IN DISSENSI-ONEM ET SCANDALUM POPULI statuendum, quadam abbi-bita novitate.* INNOCENTIUS III. Lib. I. Epist. ad Faventinum Episcopum: *Quæ in derogationem sanctorum Canonum attentantur, tantò potius infringi volumus, & carere robore firmitatis, quantò auctoritas universalis Ecclesiæ, cui præsidemus, ad id nos provocat & inducit.* Adde ejusdem INNOCENTII rescriptum in cap. 6. X. de Clericis conjugatis, quo filium Græci Sacerdotis, ex legitima uxore susceptum in Episcopum consecrari jubet: *Nisi, addit, pro eo, quod inter Latinos Græci hujusmodi conversantur, regionis consuetudo repugnet.* Ubi Joannes Andreas rectè observat, additam hanc exceptionem *ob evitacionem scandali & offensionis, quæ inde contingere posset, si quid alienum à recepta consuetudine inter Latinos induceretur.* Confer Fagnanum ad cap. 1. X. de Clerico ægrot. *vel debil. n. 5.*

Formam sacræ hujus resistentiæ inter alios nobis reliquit Robertus Grosseteltius Episcopus Licolnensis, vir sanctitate, eruditione, & discreto zelo pro Romanæ Sedis gloria illustris, dum eo tempore, quo Anglia Sedi Apostolicæ erat deditissima, Decreto Innocentii PP. IV. resistens, ad eum hoc tenore perscripsit apud Matthæum Parisiensem in Hist. Anglic. ad annum 1253. pag. m. 582. *Noverit Discretio vestra, quod mandatis Apostolicis affectione filiali devotè & reverenter obedio. His quoque, quæ mandatis Apostolicis adversantur, paternum zelans honorem, adversor & obsto. Ad utrumque enim teneor ex divino mandato;*
Apo-

Apostolica enim mandata non sunt, nec esse possunt alia, quam Apostolorum doctrinæ & ipsius Domini nostri Jesu Christi Apostolorum Magistri & Domini, cujus typum & personam maximè gerit in Hierarchia Ecclesiæ Dominus Papa, consona & conformia Non est igitur prædictæ litteræ tenor Apostolicæ sanctitati consonus, sed alsonus plurimum, & discors Propter hoc Reverendi Domini, ego ex debito obedientiæ & fidelitatis, qua teneor utrique parenti Apostolicæ Sedis sanctissimæ, & ex amore unionis in corpore Christi, cum ea his, quæ in prædicta littera continentur, & maximè, quia, ut prædictum, ad peccatum Domino Jesu Christo abominabilissimum & humano generi perniciosissimum evidentissimè vergunt, & Apostolicæ Sedis sanctitati omnino adversantur, & contrariantur Catholicæ fidei, unicè, finaliter & obedienter non obedio, contradico, rebello; nec ob hoc potest inde vestra Discretio quicquam durum contra me statuere, quia omnis mea in hac parte & contradictio & actio nec contradictio est, nec rebellio, sed filialis divino mandato debita Patri & Vestri honoratio. Breviter autem recolligens dico, Apostolicæ Sedis sanctitas non potest, nisi quæ in ædificationem sunt, non destructionem; hæc enim est potestatis plenitudo, omnia posse in ædificationem.

Exitus hujus oppositionis non minus est notabilis, quam ipsa oppositio. Illud Matthæus Parisius pag. 583. sic pergit referre: Hæc cum ad Domini Papæ audientiam pervenissent, non se capiens præ ira & indignatione, torvo aspectu & superbo animo dixit: Quis est iste Senex delirus, surdus & absurdus, qui facta audax, imò temerarius, judicat. Per Petrum & Paulum, nisi moneret nos nata ingenuitas, ipsum in tantam confusionem præcipitarem, ut toto mundo fabula foret, stupor, exemplum, & prodigium! Nonne Rex Anglorum noster est vasallus, & ut plus dicam, mancipium, qui potest eum nutu nostro incarcerare & ignominie mancipare? Et cum hæc inter fratres Cardinales recitarentur, vix compescentes impetum Papæ dixerunt ei: Non expediret, Domine, ut aliquid durum contra ipsum Episcopum statueremus: ut enim vera fateamur, verà sunt, quæ dicit; non possumus eum condemnare, Catholicus est, imò sanctissimus, nobis religiosior, nobis & sanctior, excellentior, & excellentioris vitæ; ita, ut non credatur inter omnes Prælatos majorem, imò nec

rem habere . Novit hoc Gallicana & Anglicana Cleri universitas ; **NOSTRA NON PPAVALERET CONTRADICTION** . Hujusmodi Epistolæ veritas , quæ jam fortè multis innotuit , **MULTOS CONTRA NOS POTERIT COMMOVERE** ; magnus enim habetur Philosophus , Latinis & Græcis litteris ad plenum eruditus , zelator justitiæ , Lector in Theologiæ scholis , Prædicator in populo , castitatis amator , persecutor simoniacorum . Hæc dixerunt Dominus Ægidius Hispanus Cardinalis , & alii , quos propria tangebatur conscientia . Consilium dederunt Domino Papæ , ut omnia hæc convenientibus oculis sub dissimulatione transire permitteret .

Nota est illa S. Cypriani oppositio adversus decretum Stephani Papæ de rebaptizatione , in qua utque ad mortem perterritus , absque quod pro schismatico à quoquam habitus fuerit , aut adhuc habeatur . Rationem huic loco aptam dat Bellarminus de Rom. Pont. Lib. IV. cap. 7. eum etiam à gravi peccato excusans , quia , inquit , Cypriano persuasum erat , perniciosum errorem à Papa sustineri , cui sententiæ firmiter inhærens , non poterat Pontificio decreto parere , ne contra conscientiam ageret . Gratianus ipse , postquam Dist. XIX. can. 7. tradidisset , quæ submissione Romani Pontificis Constitutiones , quasi oracula ex ipsiusmet B. Petri ore procedentia , acceptandæ sint , addit expresse : *Hoc tamen intelligendum est de illis sententionibus vel decretalibus Epistolis , in quibus nec præcedentium Patrum decretis , nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur* . Refert idem Gratianus Dist. XXXI. Can. 1. aliam Pelagii II. Decretalem , quæ hujus successori S. Gregorio Magno dura atque incompetens visa est ; ubi ad verbum Durum notat Glossa , *statutum Pelagii fuisse contra Evangelium* . Cæterum optandum foret , ut qui inter Episcopos se Romanis decretis opponunt , sanctitate & sano zelo pares sint Cypriano , & Roberto Licolnensi ; tunc etenim , uti in negotio ejusdem Roberti Cardinales Papæ insinuarunt , *Romana minus prævaleret contradictio* ; quia ex contrario talis contradictio multos contra illegitima Romanorum decreta poterit commovere .

[1] Joannes Cardinalis de Turrecremata in Summa de Ecclesia Lib. II. cap. 106. " Tertium , inquit , remedium , ubi præcedentia

„ (hu-

(humilis scilicet admonitio, & devota ad Deum oratio) “ oc-
 „ culto Dei judicio non juvarent, hoc superesset, videli-
 „ cet resistentia: Resistendum enim esset in faciem per Do-
 „ minos Cardinales “ (quare & non in horum defectum
 „ per Episcopos?), mala ejus opera exprobrando, ac ra-
 „ tionibus convincendo, & etiam scandalis, & iis, quæ
 „ Papa vellet attentare, se opponendo, sicut Paulus re-
 „ stitit Petro, quia non ambulabat ad veritatem Evange-
 „ lii, & sicut Episcopo, vel Abbati, seu Priori dilapi-
 „ datori Ecclesiæ subditi resisterent & contravenirent, &
 „ ita in proposito, ut si Papa, prout exemplificat Domi-
 „ nus Petrus de Palude, thesaurum Ecclesiæ vellet dare
 „ parentibus suis, aut ecclesiam S. Petri destruere, & ædi-
 „ ficare palatia parentibus suis, aut aliquid hujusmodi,
 „ quod tamen non est verosimile posse contingere, non
 „ esset ei permittendum, sed esset ei resistendum, & non
 „ obediendum, sine tamen depositione. Similiter si vellet
 „ contra statum universalis Ecclesiæ aliquid attentare: sicut
 „ si vellet omnes Episcopos deponere, aut *similia, ex qui-*
 „ *bus universalis turbaretur Ecclesia.* Et hoc modo dicunt
 „ Hostiensis & Innocentius & Archidiaconus, quod non esset
 „ Papa sustinendus, id est permittendus hoc facere, sed ei
 „ tamen cum humilitate & reverentia resistendum foret. Quar-
 „ tō, attento quod (ut dicit S. Thomas in Secunda Secun-
 „ dæ) Papa potest incurrere simoniam sicut alius quilibet
 „ homo, & oppositum dicere sit erroneum, ut dicit in IV.
 „ Sententiarum Dist. XXV. tale remedium posse dari, vi-
 „ delicet non acceptare ea, quæ malè & contra reveren-
 „ tiam & legem Dei gesta essent per eum, ut promotiones, pro-
 „ visiones beneficiorum, collationes manifestè simoniacè factæ
 „ Quintum remedium est convocare Concilium Gene-
 „ rale, quæ convocatio esset facienda per Cardinales, si
 „ ipse Papa id nollet congregare, aut per alios illis *neg li-*
 „ *gentibus,* & hoc non ad deponendum Papam, sed ad tria
 „ prædicta faciendum cum majori solemnitate & auctoritate,
 „ videlicet primò ad monendum & exhortandum Papam de
 „ correctione suâ Secundum, quod Concilium facere de-
 „ beret, ubi primum non sufficeret, est, devotissimis preci-

„ bus, & jejuniis, & operibus rectis, divinæ Clementiæ aures
 „ pulsare, ut dignaretur Ecclesiæ suæ misereri, ut eorum
 „ Pontificem aut illuminare dignaretur, aut auferre de medio
 „ Tertium, quod Concilium debet facere, ubi prædi-
 „ cta occultis nobis causis usquequaque non proficerent, *etiam*
 „ *cum invocatione brachii secularis*, ut puta, Imperatoris,
 „ vel aliorum Principum, providere de modo & forma re-
 „ sistendi malis, quæ Papa tentaret facere, ne Ecclesia pe-
 „ riclitaretur.

[2.] His non dissimilia tradit Silvester Prieras Ordinis Prædica-
 torum sacri Palatii Magister in Summa, verbo *Papa*. Nempe:
 „ Quid autem faciendum sit quando Papa suis moribus Eccle-
 „ siam destruit, dicit idem Petrus Paludanus; Primum non esse
 „ obediendum in multis, sed resistendum per honestam repre-
 „ hensionem, exemplo Pauli resistentis Petro in faciem. Unde
 „ si vellet totum thesaurum Ecclesiæ, aut patrimonium B. Pe-
 „ tri dare parentibus ejus, vel Ecclesiam destruere, & *hujusmo-*
 „ *di*, non esset permittendum, sed resistendum, tamen sine
 „ depositione. Ratio est, quia in destruendo nihil po-
 „ test, & si de destructione conitat, potest resisti. Secundò
 „ orandum esset, ut corrigeretur à Deo, vel de medio tol-
 „ leretur; & contra ejus voluntatem Concilium convocandum,
 „ ut per illud Papa moneretur, vel Deus invocaretur, &
 „ resistendo malis remedium imponeretur.

(3) Hæc aliter sensit Dominicus Cardinalis Jacobatius, de hac
 materia fusè tractans Lib. VIII. de Conciliis Art. 3. ubi
 & Baldum laudat in cap. Olim. X. de Rescriptis dicentem,
 quod “ si Papa non vult uti rationibus, ubi tractatur de
 „ periculo mundi, debet compesci armis. “ Et in sexto reme-
 „ dio ait: “ Concilium sic coadunatum invocabit brachium
 „ sæculare [ut puta Imperatoris vel aliorum Principum]
 „ ad providendum de modo & forma resistendi malis, quæ
 „ Papa facere tentaret, ne Ecclesia periclitaretur.

(4) Similiter Thomas de Vio Cardinalis Cajetanus Tractatu I. de
 Auctoritate Papæ & Concilii cap. 27. “ Resistendum est, *inquit*,
 „ etiam in faciem Papæ publicè dilanianti Ecclesiam, v. g. quia
 „ non vult dare beneficia Ecclesiastica, nisi pro pecunia aut
 com-

„ commutatione officii , & cum omni reverentia & obedi-
 „ tia neganda est possessio talium beneficiorum his , qui e-
 „ merunt , & alleganda est causa simoniæ etiam cum Papa
 „ commissæ . Et sine dubio Principes sæculi & clarius gla-
 „ dium de manu furiosi sic cum modestia tollerent . Multæ
 „ quoque sunt viæ , quibus absque rebellionem Principes mun-
 „ di & Prælati Ecclesiæ , si vellent uti , resistantiam impe-
 „ dimentumque abusus potestatis afferrent . Sed quoniam
 „ *Principes & Prælati non curant , nisi quasi somnians* , cur
 „ conqueruntur , quod non potest deponi ? Cur opponunt ,
 „ quod Potestas data est in ædificationem & non in destru-
 „ ctionem ? Abusui namque potestatis ejus , qui destruit ,
 „ obviam eant congruis remediis , non obediendo , in ma-
 „ lis non adulando , non tacendo , arguendo , advocando Il-
 „ lustres ad increpandum , exemplo Pauli , & præcepto
 „ ejusdem , dicite Archippo : *Vide ministerium quod accepisti in Domino , ut illud impleas ;* & parum aut nihil abu-
 „ terentur potestate .

ad Coloss.
ult.

(5) His adde Franciscum Victoria Ordinis FF. Prædicatorum,
 in Salmanticensi primarium Professore & Doctorem Theo-
 logum , Relectione IV. de Potestate Papæ & Concilii , in
 qua sequentes positiones statuit & firmat . Decima propo-
 sitio : “ Si ex usu & experientia aut providentia intelligere-
 „ tur , quod si dispensaretur in aliqua lege ecclesiastica , ver-
 „ geret in præjudicium aut grave damnum Ecclesiæ & Re-
 „ ligionis : Concilium posset hoc declarare & determinare ,
 „ & etiam statuere , ut in tali lege nunquam dispensaretur .
 „ “ Decima octava propositio : “ Facta tali declaratio-
 „ ne & decreto Concilii , si Papa dispensaret , subditi non
 „ tenerentur parere tali dispensationi . “ Vigesima prima pro-
 „ positio : “ Non videtur permittendum cuicumque privato sua
 „ auctoritate resistere , & non parere mandatis Pontificis ,
 „ quantumcunque essent contra determinationem Concilii . “
 „ Vigesima secunda propositio . “ Facta tali declaratione &
 „ decreto Concilii , si Papa contrarium mandaret , possunt
 „ vel Episcopi vel Concilium Provinciale per se resistere
 „ tali mandato , vel etiam implorare Principes , ut auctoritate
 „ eorum resisterent Summo Pontifici , impediendo execu-
 „ tio-

„ tionem mandatorum ejus . “ Tum subdit : “ Quod mihi
 „ fecit animum tenendi hanc sententiam , fuit , quod Do-
 „ ctiores egregii , & aliter magni defensores auctoritatis
 „ Pontificiæ , etiam in ordine ad Concilium , tenent ex-
 „ presse hanc sententiam , ut Cajetanus in ipso Opere , in
 „ quo tenet superioritatem Papæ supra Concilium c.
 „ 27. & Silvester in Verbo Papa . “ Tum laudatis utrius-
 „ que verbis subjicit : “ Ex his omnibus habetur , quod ubi
 „ mandata & facta Papæ sunt in destructionem Ecclesiæ ,
 „ potest ei resisti , & impediri executio mandatorum : Ergo
 „ si jam constet ex determinatione Concilii , quod hujusmodi
 „ dispensationes sunt in destructionem Ecclesiæ , poterunt
 „ Gubernatores ipsius Ecclesiæ & Principes resistere in his .
 „ Secundò probatur , quia vim vi repellere licet jure Natura-
 „ li : Sed Papa infert vim hujusmodi mandatis & dispensa-
 „ tionibus , quia facit injuriam . ut supra probatum est ;
 „ Ergo licitum est resistere illi . “ Sequitur Corollarium :
 „ Quod non solum liceret non parere talibus mandatis , sed
 „ etiam facto & vi , si opus esset , resistere illi , & impe-
 „ dire armis executionem illorum mandatorum : & maxi-
 „ mè intercedente publica auctoritate , ut Principis : &
 „ comprehendere & punire executores talium mandatorum ,
 „ semper tamen servandò moderamen inculpatæ tutelæ ,
 „ non excedendo reverentiam , nec negando aliquo pacto
 „ auctoritatem illius , sed solum allegando , quod hoc est
 „ injustum , & in detrimentum Ecclesiæ . “ Vigesima ter-
 „ tia propositio : “ Propter injustas dispensationes , vel alia
 „ mandata insolentia , quæ in perniciem Ecclesiæ procede-
 „ rent , posset congregari & convocari Concilium Gene-
 „ rale *contra voluntatem Papæ* , ut ei resisteret , & ob-
 „ viaret ejus insolentiæ . Hoc expresse tenet Silvester in
 „ voce *Papa* & Turrecremata assertor vehementissimus Pon-
 „ tificiæ dignitatis Lib. III. cap. 10.

- (6) Itaque ex his colligitur , posse Concilium Generale etiam invi-
 to Papa convocari ; ei obedientiam negari ; brachium sæcula-
 re ad ei resistendum implorari ; tum , quando [uti mox relati
 Auctores exemplificant] Papa vellet ecclesiam S. Petri destrue-
 re , bona Ecclesiæ dissipare , varia in ejusdem detrimentum at-
 tenta-

tentare, scandala & disturbia in Ecclesia excitare, aliquid contra statum universalis Ecclesiæ moliri &c. An non ergo poterunt eadem remedia adhiberi, si Pontifex non vellet quidem materiale S. Petri templum id est, Vaticanam basilicam demoliri, ejusque temporalia bona diltrahere, attamen conaretur tale regimen in Ecclesiam invehere, quod à piissimo & sapientissimo Christi institutò deviaret, & per hoc non solum indebitum onus fidelibus imponere, sed Civitatem Dei, id id est, Ecclesiam ipsam Hæreticis & Paganis odiosam reddere; unde magnum illi detrimentum enatci debet, & reipsa enatum hucusque perdurat: Si quidem non omnes Episcopos deponeret, sed omnes spoliaret juribus Ordini suo propriis: Si primævam & planè divinam Ecclesiæ tormam ex libidine dominandi mutaret non in meliorem, sed pejorem: Si sacratissimos Canones, etiam Generalibus Conciliis sancitos, frequentissimis dispensationibus, sine ulla ratione canonica concessis, quæque nunc in Stylum ordinarium Curia transierunt, evertere &c. Nemo ambiget, quin Pontifici talia molienti, & una vice in effectum deducere nitenti, apertè resisti valeat, imò debeat. Quare autem magis hæc toleranda forent, quando ea *per latentia* quidem *incrementa*, non tamen minus verè contra genuinum Ecclesiæ Statum, hujusque decus ac bonum, introducta esse, omnibus eruditis perspicuum est? *Mirantur*, inquit S. AUGUSTINUS Tract. XI. in Joannem n. 13. 14. *quod commoventur potestates christiana adversus detestandos dissipatores Ecclesiæ. Non ergo moverentur? Et quomodo redderent rationem de imperio suo Deo? Intendat Caritas vestra quid dicam. Quia pertinet hoc ad Reges sæculi Christianos, ut temporibus suis pacatam velint habere matrem suam Ecclesiam, unde spiritua!iter nati sunt.*

- (7) Aliud resistendi exemplum ac medium, præter illud, quod hoc §. ex Historia Angliæ dedimus, suppeditat ex eodem regno Mathæus Parisiensis ad annum 1231. Scilicet Angli, quibus Curia Romana ejusque Legati pro beneficiatis obrudebant extraneos, parasitos, indignosque, insurgebant adversus hanc usurpationem, magis *se mori velle, quam à Romanis confundi*, asserentes. Igitur ad Episcopos & Capitula hunc in modum scribunt

bunt apud eundem Matthæum pag. 255. “ Qualiter circa vos
 „ & alias personas Ecclesiasticas Angliæ hætenus se habue-
 „ rint Romani, & eorum Legati, veſtram non dubitamus
 „ latere discretionem; beneficia regni ſuis, ſecundum quod
 „ eis placet, conferendo, in veſtram & omnium aliorum re-
 „ gni intolerabile præjudicium & gravamen: in vos etiam
 „ & Coepiſcopos veſtros, aliasque perſonas Eccleſiasticas, ad
 „ quas collatio beneficiorum pertinere dignoſcitur, quod
 „ magis dignum eſt pro confuſione notari, ſuſpenſionis ſen-
 „ tentias fulminando, ne alicui de regno beneficia confera-
 „ tis &c. Hinc eſt, quod vobis mandamus, diſtriçtè inhiben-
 „ tes, quatenus cùm nos, eccleſiam, Regem ſimiliter & re-
 „ gnum nitatur à tam gravi jugo ſervitutis eripere, circa
 „ eos qui de Romanis vel eorum redditibus ſe intromittunt,
 „ nullas partes veſtras interponere præſumatis; pro certo ſci-
 „ turi, quod ſi hujus mandati, quod abſit, extiteritis tranſ-
 „ greſſores, quæ veſtra ſunt, incendio ſubjacebunt; & pœ-
 „ nam, quam Romani incurrunt in perſonis, vos in poſſeſ-
 „ ſionibus veſtris indubitanter incurreris.

- (8) Atque hæc quidem de reſiſtentia facienda Papæ, commu-
 nes *Eccleſiæ* leges quomodolibet violanti. Erit autem non
 minus, imò magis, eidem remedio locus, ſi alia ratione tran-
 quillitatem *Regni* vel cujuſdam provinciæ turbare, atque
 hunc in finem gladio ſpirituâli abuti præſumeret. Haberet
 tunc fanè locum doctrina Joannis Pariſienſis *de Potheſt. Re-
 gal. & Papal. cap. XX.* nimirum: “ Si periculum Reipu-
 „ blicæ ſit in mora, quia ſcilicet trahitur populus ad ma-
 „ lam opinionem, & eſt periculum de rebellionem, & Papa
 „ commoveat populum indebitè per abuſum gladii ſpirituâ-
 „ lis, ubi etiam non ſperatur quod deſiſtat aliter; puto quod
 „ in hoc caſu Eccleſia contra Papam debet moveri, & in
 „ ipſum agere; Princeps verò violentiam gladii Papæ poſ-
 „ ſet repellere per gladium ſuum cum moderamine; nec in
 „ hoc ageret contra Papam, ſed contra hoſtem ſuum, & ho-
 „ ſtem Reipublicæ *Hoc enim agere, non eſt contra Eccle-
 „ ſiam agere, SED PRO ECCLESIA.* “ Ex hoc principio Prin-
 cipes Electores Imperii anno 1334. in oppido Renſe ad litus Rhe-
 ni congregati, & aſſerendis Imperii juribus adverſus attentata

Bene-

Benedicti XII. gnauiter incumbentes , non dubitarunt suo concluso hanc sanctionem addere : *Quicumque aliter docuerit, senserit, factitarit, criminis læsæ majestatis reus, hostis Rip. atque proscriptus esto, capite pœnas solvito, bona ejus publica sunt, præda infiscentur.* Extat hoc decretum apud Goldastum Const. Imp. Tom. III. pag. 409.

(9) Quantum nimia Germanorum indulgentia erga Romanos inclytæ huic nationi post obitum Henrici III. Imp. attulerit malorum, notum est . Quantum suæ auctoritatis exertione Otto I. & Henricus III. profuerint , non Germanis solum, sed ipsæmet Romanæ, & reliquæ toti Ecclesiæ, loquantur Historiæ .

§. X.

Postremum remedium Appellatio ab Abusu .

Ex iisdem Juribus , quæ mox allegauimus , aliud resultat medium depellendorum abusu Curia Romanæ , in Gallia quotidianum , & optimo jure ubique usurpandum , scilicet *Appellationis tanquam ab Abusu* . Audiendus ea de re Andreas Duvallius Tractatu de Suprema Rom. Pontificis in Ecclesia potestate P. II. Quæst. ult. ubi ita : “ Dices , Principes & Res-
 „ publicas graviter nonnunquam conqueri , se à Pontificibus
 „ graves injurias pati , nullumque ad has depellendas efficacius
 „ remedium esse præter provocationem ad Concilium Genera-
 „ le. Respondeo : Non licere propterea ad Concilium provo-
 „ care ; cum Principes sibi suisque rebus possint alia via con-
 „ sulere , scilicet non obediendo mandatis Pontificis ; imò si
 „ aliter non possint sibi succurrere , itrenuè prudenterque resisten-
 „ do , & cum ea moderatione , quam superiori Quæstione ; ubi
 „ de iniquis & Ecclesiæ perniciosis dispensationibus , assignavi-
 „ mus . “ Hoc genuinum earundem Appellationum fundamen-
 „ tum : dum scilicet Principis auctoritas imploratur adversus ex-
 „ cessum & abusum Ecclesiasticæ potestatis . Dixit Duvallius , in
 „ his appellationibus esse efficax remedium *ad depellendum græ-
 „ ves injurias Principibus à Romana Curia illatas* . At non ea sola
 „ appellandi tanquam ab Abusu causa est . Aliam non minus funda-
 „ tam, magisque frequentem suppeditat Justinianus Imp. in Novella

137. cap. 1. *scilicet Violatio sacrorum Canonum*; horum siquidem custodia etiam Principibus à Conciliis commissa noscitur. *Si leges civiles*, inquit Imperator, *quarum potestatem nobis Deus pro sua in homines benignitate credidit*, firmas ab omnibus custodiri ad obedientium securitatem studemus, quanto plus studii adhibere debemus circa sacrorum Canonum & divinarum legum custodiam, quæ super salute nostrarum animarum definitæ sunt.

- (1) De harum Appellationum jure ac titulo sic, & aptè differit Illustrissimus de Marca de Concord Sac. & Imp. Lib. VII. cap. 7. n. 1. “ Enimvero, quia condendæ legis auctoritas non in sola promulgatione versatur, sed in rerum constitutionum executione, quæ est id, quod ultimum in jurisdictione vocant J. Cti.; hinc fit, ut quæ pro tuitione Disciplinæ Ecclesiasticæ leges feruntur, executioni mandari debeant ab Episcopis, vel etiam aliquando à Principibus, aut à Magistratibus, quibus auctoritatem suam ipsi delegaverint. Id apud nos hodie solemnibus quibusdam formulis expeditur, quæ Appellationes tamquam ab Abusu vulgò dicuntur, adversus quas imperitiores rerum nostrarum de novitate præscribunt, ac si res ipsa antiquiori origine non censeretur, quam istud forense vocabulum.”
- (2) Non minus rectè Chopinus de Sacra Polit. Lib. II. Tit. 3. n. 13. “ Non desunt, inquit, alia rerum judicatarum exempla, quibus pateat externam sacrorum procuratorem à Regia publici Status tutela minimè esse disjungendam ac separatam. Si quando enim Ecclesiastici Præsules moliantur aliquid, quo Disciplinæ Canonicæ nervus elidatur, aut profani imperii partes usurpentur, tunc Principali auctoritate cohiberi possunt, & intra suas metas septaque revocari. “ Justitiam hujus Regiæ animadversionis agnovit LEO IV. Papa, ad Ludovicum Imp. scribens in Decreto Gratiani Part. II. Caus. 2. Quæst. 7. Can. 41. *Nos si incompetenter aliquid egimus, & in subditiis justæ legis tramitem non conservavimus, vestro ac vestrorum Missorum cuncta volumus emendare judicio.*

- (3) His de Abusu justis remediis non sola utitur Gallia, sed & Hispania, Sabaudia, Germania, Belgium, Polonia, & olim Anglia, licet

cet non eadem forma , sed diversis modis . Vid. Fevret *Tract. de Abusu Lib. I. cap. 3. n. 7. seqq.* In Germania Concilium Imperiale aulicum de Abusu cognoscit, & cum effectu statuit . Exemplum vide apud cl. Barthelium *in Annotat. ad Jus Canon. Lib. III. Tit. 5. pag. 214. seq.*

- (4) Numerus casuum , quibus abusus hi committi possunt , nequit determinari . Generalis hac de re regula est : Quidquid agitur contra interesse aut statum ac tranquillitatem publicam , contra leges regni , adversus decreta sacrorum Canonum & Conciliorum , abusivum est . Verè scripsit quidam J. C. : *Ab his fontibus dimanant infiniti propemodum abusuum rivuli ab hoc trunco innumeri surculi ; ut non sit illa sylva cædua feracior , nec seges ulla copiosior , quam abusuum istud furcularium & seminarium .*
- (5) Equidem docentibus Petro de Marca *Lib. IV. cap. 20. n. 2.* & Fevreto *Lib. I. cap. 2. n. 5.* hoc remedium eo solum casu instituitur , quo Abusus notorius est & manifestus ; in specie enim dubia & controversa Ecclesiasticis Judicibus causæ cognitio relinquitur . Conveniat (uti id jam alibi innuimus) Rex cum Episcopis regni sui , statuatque , qui antiqui & genuini Canones per falsas Isidori Decretales , & similia alia illegalia media protritit , qualiterque sub his vera Ecclesiæ Disciplina prostrata jaceat , quaque via sinceris Canonibus suus sit restituendus vigor atque usus , & facillè constituetur *manifestum* illud , quod ad formalem Abusum desideratur .
- (6) Cæterum quia hæ appellationes interesse publicum concernunt , hinc easdem non præcludit cujuscunque temporis lapsus , privatorum pacta & transactiones , sententiæ etiam judiciales , licet tres conformes , & quidquid demum aliud pro figendis privatorum juribus firmum excogitari valet . Vid. Chopinum *cit. Lib. II. Tit. 1. n. 5.* Fevret *Lib. I. cap. 2. n. 13.* Molinæum *ad Regulam Cancellariæ de infirmis resignant. n. 206.*
- [7] Expositis hætenus exstantioribus mediis recuperandæ sacre libertatis , vel illud generatim addendum , qualiter in hoc negotiorum genere etiam juvent *Occasiones opportunè arreptæ* . Cum tempore magni Schismatis subtractio obedientiæ in Gallia de-

cerneretur , tunc , iniquiunt cordatiores Gallorum , oportebat malo adhibere remedium pro omnibus futuris temporibus . Poterantne , ajunt , Annatæ illæ , Reservationes , Expectativæ , Præventiones , Exemptiones &c. cenferi pars *Obedientiæ* Romano Pontifici *debitæ*? Debebatne existimari , quod horum negatio , agnito etiam Papæ facta , esset impia ac schismatica? Malè itaque factum , & ignorantia illius sæculi tribuendum , quod simplicem horum jurium *suspensionem* Gallia tunc decreverit .

§. XI.

Ecclesiæ omnino interest Primatum servari , sed ad legitimos fines reductum .

Hæc reductio aliter fit per Papam ipsum , aliter per Concilia .

Instituit GREGORIUS Papa XV. Romæ Congregationem de *Propaganda fide* . Si seriò & optato cum fructu eum in finem , in quem hæc Congregatio instituta fuit , in eadem laborari vellet , conveniret in illud potissimum intendi , ut salvo Primatu , & juribus ei *legitimè* inhærentibus , exorbitans illa Romani Pontificis potestas æqua diminutione minus redderetur odiosa A Catholicis & suspecta Infidelibus .

- (1) Primatus omni studio servandus , sancteque colendus est ; neque enim is officit sacræ libertati , sed hanc servat potius & tuetur . *Itaque ut omnibus fiat satis , liquido & secundum sententiam meam , omniumque Gallorum assero , præcipuum primumque libertatis Ecclesiasticæ fundamentum apud nos hoc esse , ut Principatus Apostolicæ Sedis suum locum semper obtineat* , inquit de Marca de C. S. & I. Lib. I. cap. 2. n. 2.
- (2) Ecclesiæ Corpus est , & quidem inter omnia nobilissimum ; igitur Capite eget , quo dirigatur , debentque vincula , quibus membra huic Capiti alligantur , sacra esse atque inviolabilia . Eget præterea omnis Respublica , siquidem ordinata sit , communi Cancellaria pro negotiis suo statui propriis . Tolle hoc commune Ecclesiæ Prætorium , & simul auferes medium , quo dispersæ per orbem Ecclesiæ inter se correferant , nec multò post omnia in Anarchiam di-

dilabentur . Ne hoc quidem acatholici moderatores ignorant aut negant . Inter hos celeberrimus Leibnitzius in Præfatione ad Codicem Juris Gentium Diplomaticum refert , auctoritatem Rom. Pontificis , ambitionem Principum per censuras reprimendis , sæpe ad præveniendum malum profuisse ; sed addit : *His Cieri attentatis factum est , ut postremò , quia nimia affectabant , etiam JUSTA amitterent , QUÆ RETINERÈ IPSOS E RE CHRISTIANA FUISSET .*

- (3) Igitur unionis & pacis servandæ causâ , aliqua etiam supererogatoria potestatis capita Primæ Sedi permitti possent ; ast propterea non omnibus ejus prætensionibus subscribendum , non omnes ejus conatus probandi . Vix , aut nequaquam tolerandæ Regum & Episcoporum degradationes ; non projiciendi primitivæ Ecclesiæ usus & Canones ; nec credendum , quod possessio juris Monarchici , quam Romani occuparunt ; illud eis effectivè tribuerit ; quod denique præscripserint jura de se impræscriptibilia , ita , ut non liceat seridè cogitare de eorundem recuperatione , servato , quantum potest , moderamine . Præ omnibus autem audiendus Sanctus Episcopus & Martyr CYPRIANUS , Epist. 54. hæc ad Maximum scribens : *Nam etsi videatur in Ecclesia esse zizania , non tamen impediri debet aut fides aut caritas nostra : ut quoniam zizania esse in Ecclesia certimus , ipsi de Ecclesia recedamus .*

- [4] Concludimus verbis viri clarissimi Joan. Caspari Barthel Pro-cancellarii Wirceburgensis in *Diss. de eo quod circa libertatem Religionis ex Lege Divina justum est . An. 1758. edita cap. VIII. n. 28.* “ Donec erunt homines erunt & vitia & peccata , erunt abusus , superstitiones , immoderatus potestatis & auctoritatis ut ut legitimæ usus , innocentium , oppressiones , calumniæ , aliaque hujusmodi , quæ sub lolii & zizaniorum nomine in Evangelio designantur : mala hæc etiam in Ecclesiam vitio hominum sacrabutentium , & quorundam Pastorum Christiani gregis defidia irreperere ; & in Ecclesia esse possunt ; sed Ecclesiæ mala non sunt , nec efficiunt ejusdem sanctitati , cujus doctrina & præcepta purissima semper fuerunt , & invari-

„ riata, nec justum schismatis aut defectionis ansam præ-
 „ bent. Nec Sacerdotium, nec Ecclesia propter inordina-
 „ tiones Sacerdotum & Catholicorum minus sunt Ecclesia
 „ & Sacerdotium Jesu Christi Omnia illa vitia uti
 „ singularia sunt & peccantibus propria, ita solos ipsos
 „ afficiunt malos, non autem totum corpus Ecclesiæ, quæ
 „ in terris, ubi militat, nunquam non membris ægris ac
 „ sanis contabit, & in Beatitatis tantum patria, ubi trium-
 „ phat, sana omnia, ac rectè constituta habebit. Praxes
 „ insuper illæ, ut ut auctoritate summorum tribunalium
 „ hætenus inductæ (quas multi etiam inter Catholicos,
 „ viri desideriorum & gemituum, inventas non esse opta-
 „ rent, imò & cordatè subin ac intrepidè, non minus
 „ tamen modestè reprehendunt): Praxes tamen semper ho-
 „ minum, suis etiam infirmitatibus circumdatorum, habitæ
 „ fuerunt; stylus Curia sunt, non autem Canon Cathedræ
 „ Apostolicæ, nec in vim Juris aut Canonis ita excresce-
 „ re potuerunt, ut constantem ejusdem Ecclesiæ spiritum
 „ in Christiana Morali hætenus alterarent & diversifica-
 „ rent; quin quoad multa pedetentium emendatæ jam fue-
 „ re, quoad alia verò in opportunis tempus, secundum sanæ
 „ Politicæ œconomiam, ne qui nimis emungit, eliciat san-
 „ guinem, reservatæ dignoscuntur. Et quæcunque, &
 „ quorumcunque demum sint; certum est, à voluntate
 „ tantum illas proficisci: & nemo hætenus Theologorum
 „ comparuit, qui vel ipsius Summi Pontificis, multò mi-
 „ nus Officialium Curiam constituentium, voluntatem ex-
 „ tra omnes affectus positam, & prorsus impeccabilem
 „ asserere ausus fuerit. Quod autem a corrupta hominum,
 „ etiam Ministrorum & Vicariorum, voluntate proficisci-
 „ tur, ipsorum est, & rejiciendum: Veritas econtra do-
 „ ctrinæ & Auctoritas a Jesu Christo & Apostolis profe-
 „ ctæ, Dei sunt, nec violandæ Quare & hic illis S.
 „ AUGUSTINI Lib. I. de Moribus Eccles. Cathol. cap. 34.
 „ Manichæos alloquentis verbis uti liceat: *Nunc vos illud*
 „ *admoneo, ut aliquando Ecclesiæ Catholicæ malè dicere de-*
 „ *sinatis, vituperando mores hominum, quos & ipsa condem-*
 „ *nat, & quos quotidie tanquam malos filios corrigere studet.*

(5) Primæ huic cautelæ ac reservationi juvat adjicere alteram ex divo BERNARDO *de Consider. Lib. I. cap. 9.* ubi Eugenio Papæ modum tradit, quo servatis veterum Pontificum exemplis, juniorum errata *paulatim* corrigere debeat. Sic autem ibidem vir Sanctissimus: “ Quid tamen, si te
 „ philosophiæ huic totum repente devoveris? Prædeces-
 „ sores tui non ita consueverunt: eris molestus quam plu-
 „ ribus, quasi qui à Patrum vestigiis subito deviaris;
 „ nempe id videberis agere in suggillationem illorum. Sed
 „ & notabere vulgari proverbio. Qui hoc facit quod nul-
 „ lus, mirantur omnes, veluti qui cupias admirationi fo-
 „ re. Nec potes eorum omnia simul & subito vel errata
 „ corrigere, vel excessus redigere in modum. Erit cum
 „ acceperis tempus, ut secundum sapientiam tibi a Deo
 „ datam paulatim & opportunè id studeas. Interim sanè
 „ malo alterius utere in bonum quod potes. “ Ita in re-
 „ formando procedet Summus *Pontifex*: non tamen mi-
 „ nus seriò & cordatè; siquidem gravissimæ obligationi &
 „ conscientiæ suæ satisfacere velit. In *Conciliis* econtra totum
 reformationis negotium simul & semel suscipiendum atque
 absolvendum est.

(6) His pro coronide subjungimus quod coram Patribus Concilii Constantiensis dixit Joannes Gerson Oratione publica habita die 23. Martii an. 1414. in Actis Constantien. Hermanni von der Hardt Tom. II. Part. 10. pag. 272. & hætenus abunde probatum est, scilicet: *Ecclesia vel generale Concilium, quamvis non possit tollere plenitudinem potestatis Papalis, à Christo supernaturaliter & misericorditer collatæ, potest tamen usum ejus limitare, sub certis regulis ac legibus, in ædificationem Ecclesiæ, propter quam Papalis auctoritas & alterius hominis collata est. Et in hoc est totius Ecclesiastica reformationis stabile fundamentum.* Cæterum, ut invidiam ab hoc instituto arceamus, illud addimus quod nemo ignorat, adhibitis Legibus coerceri oportuisse etiam patriam potestatem.

A D D E N D A .

CUm hujus Operis plus quàm mediætas prælo jam subducta esset , illudque integrum propediem in publico compariturum erat , vir amicus , nec vulgari-ter eruditus , impressa intuens , non dubitavit mihi pro labore , laudando licet , ut ajebat , sine suscepto , totam Romanæ Curiaë indignationem & vindictam augurari . An , inquit , ignoras fata *Pauli Sarpii* , & *Edmundi Richerii* ? Quorum hic stylum ferreum Romanum propè vidit , ille sensit etiam . Ego reponebam : Viri *boni* esse , vigilare pro gloria Sponsæ Christi , & laborare pro reunionem Christianorum ; virum *fortem* decere , ut ab honesto hoc proposito ne objecto quidem discrimine & fortunæ temporalis iactura deterreatur . Infidias vitæ Fra-Pauli structas (quidquid ipse temerè suspicatus fuerit) teste Pal-lavicino *in Apparatu ad Historiam Concilii Trid. cap. VI. n. 2. 3.* à prudentioribus & aulæ Romanæ peritis eidem aulæ non imputari , quippe quæ talibus mediis ad se ab hostibus suis liberandum non soleat uti . Fatum Richerii non tam Romanorum artibus , quam Cardinalis Richelii ambitioni tribuendum esse . Meum propositum à causa & facto binorum illorum virorum toto cœlo distare ; illos fuisse os-ores Papatus , & inimicos Pontificum , qui Lutherum & Calvinum habuere ductores . Ego S. BERNARDUM sequi cupio , qui animo amico , & optimo fine , Summis Pontificibus multa exprobravit ; *intactis genuinis Primatus juribus* , quibus etiam solidiora fundamenta substruere conor , quam passim

passim faciunt , qui Romanæ Curix , *cum excessu* , & *cum evidenti damno Ecclesiæ* , adulantur .

Eodem ferè tempore , quo hæc ille mihi objiciebat , incidit in manus meas clarissimi BARTHELII , Consiliarii intimi Wirceburgensis , insignis Ecclesiæ in Haugis ibid. Decani , in Univerſitate Pro-Cancellarii & SS. Canonum Professoris *Dissertatio tertia de Concordatis Germaniæ , die 31. Augusti 1762. publicè disquisitioni propofita* . Dedit mihi egregium hoc scriptum ansam conquirendi binas anteriores ejusdem Magnifici Viri de eodem argumento Dissertationes , ante plures Annos separatim , nunc etiam cum reliquis ejus opusculis collectim editas . In his de Germaniæ cum Romano Pontifice Concordato lucubrationibus plura sunt , quæ ad materiam , quam hoc opere tractamus , pertinent , & ad assertiones nostras firmandas egregiè faciunt . Ex iisdem , si mihi in tempore cognitæ fuissent , nonnulla extraxissem , meisque miscuissem ad eorum illustrationem , quæ nunc supplementi loco hic subjicio , non eo tantum fine , ut mea asserta tanti Viri (qui omnium Cancenistarum Germaniæ princeps reputatur) testimonio & auctoritate roborentur : sed ideo maximè , ut infirmiores ac meticulosi perspiciant , BARTHELIUM , quamvis ceterà cautum , & politicum etiam , non aliter cogitare , nec minùs cordatè loqui *de excessu Romanarum præensionum* , & *nævis Curix* , absque quod cui demum cunque in mentem venerit , ejus famam , propter publicatas & in laudata Univerſitate discipulis traditas has veritates , expetere , scripta couvellere , aut condemnanda denuntiare .

Hæc autem si vera sunt , aut [quod in præsentiarum sufficit] *si sine noxa* , & *absque periculo* dici , atque in Academiâ imprimè Catholica tradi , & doceri possunt , nemo prudens poterit damnare sequelas , quas ex iisdem sanis principiis cum prudentiâ , & discretionè deduxerunt viri probi , eruditi , pro bono Ecclesiæ in & extra Concilia genuinè solliciti , quorum verba plus , quàm nostra plerumque exhibemus . Finaliter ,
salvis

salvis BARTHELII assertis, nostra, iisdem parallela, improbari haud valebunt: Damus autem hic pura & ipsissima illius verba, ad seriem nostrorum Capitum, & Paragraphorum redacta, in margine cujusque extractus indicantes, ex qua memoratarum trium Barthelianarum Dissertationum is desumptus sit.

I.

Ad Cap. III. §. V.

Differt.
III. cap.
3. nu. 32.
33.
Jus Consecrandi Episcopos,
olim Metropolitanorum proprium.

Consecratio cum sequela, & comes Confirmationis semper fuerit, quin, & per decem saltem priora Ecclesia saecula ab eadem vix juncta; ita concomitanter cum Confirmatione etiam, ita ad Pontificem privativè devoluta, neque Metropolitanis, quibus tanquam ordinariis Consecratoribus Disciplina tam antiqua, sacris Canonibus Conciliorum, quam recentior, Decretalibus Pontificum & GREGORII IX. expressa omnium Suffraganeorum suorum ordinationem detulerat, restituta fuit. Vehementius equidem hanc Consecrationem, quam Confirmationem ipsam, sibi salvam & integram relinqui Metropolitanis Germaniae cupiebant, adeo ut etiam Confirmatos à Summo Pontifice, nihilominus pro suscipienda consecratione ad se remitti vellent in Gravaminibus Moguntinis de Anno 1440. §. 6. *in fin.* Sed hi conatus in irritum reciderunt; cum enim jam antehac Jure communi per *cap. 16. de Elect. in sexto* constitutum esset, ut ii, quorum Confirmatio ad Sedem Apostolicam, vel ob immediatam subjectionem, vel ob appellationem interpositam ad Summum Pontificem pertinebat, personaliter Romae comparere deberent: hoc ipso, quod per Concordata omnium Confirmatio Episcoporum Germaniae reservata fuerat, etiam hæc peregrinandi Romam necessitas iisdem imposita fuit, præsertim cum expressè Concordata ad dictum Capitulum XVI. provocarent . . . , . . .

EX

Ex quibus omnibus consequitur , quòd sicut Confirmatio , ita & Consecratio reservatis Papalibus , adventitiis tamen nunc Reservatum , illis , atque secundariis ; sive heterogeneis successu temporis accesserit , atque per Concordata roborata fuerit . Hæc omnia licet plerumque *Primatui* adscribantur , & in vim *Primatûs* exerceri à Pontifice dicantur , reapie tamen , magisque propriè , imò & multò cohærentiùs ad Jura *Patriarchalia* reduci pleraque merentur . Et Metropolitanorum quidem ordinatio communius ad Patriarchas *Orientis* pertinebat

Pontifex Romanus , quamvis Patriarcha totiùs Occidentis præter eum , quem in universam Ecclesiam habet , Primum ad ductum Canonis Nicæni agnosceretur , suis tamen juribus *Patriarchalibus* , extra *Diœcesin* saltem *Suburbicariam* , nunquam usus fuisse legitur . Omnes enim tam Metropolitanos , quàm Episcopos , qui finibus dictæ Diœceseos *Suburbicariæ* non continebantur in suis singulos Provinciis , ut in Dardania , Africa , Hispania , Anglia , Gallia , & Germania suis in Conciliis fuisse ordinatos conitat . non Romani Primatus , sed Patriarchatus . Per Concordata verò è votis successit Romano Pontifici , uti jus suum Patriarchale præ omnibus reliquis orbis Catholici Patriarchis ad summum usque apicem atolleret .

I I.

Ad Cap. III. §. X. num. 3.

„ Si Christus noluit , Regimen Ecclesiæ *dominatum* esse , aut potestatem *dominorum in servos* , sed *paternum* potius , seu quasi *Patris in filios* , qui *amore* magis , & dilectione , quàm *timore* , & *imperio* ad obedientiam , & rationabile obsequium alliciuntur , & suaviter adducuntur ; in Germania attentis tot motivis prudentialibus , tanto illud amoris , & benevolentiae affectu exercendum est , quanto non tam pater filios , quàm mater pascere solet suos infantes : Quamobrem , ut omnis durties procul sit , æquum & salutare foret , Bullas , & ordinationes , *materiam publicam* . Differt. II. cap. 3. Sect. 3. num. 7.

K k k k 2

&

Quibus
cautelis
leges Ec-
clesiasticæ
proponen-
dæ ?

& aliâs momentofam concernentes dirigi, mittique ad dioce-
fium Epifcopos, & Ordinarios, ut hi adhibito prudentum,
doctorum, & jurium, morumque patriæ apprimè peritorum
virorum, ex quibus collegiata ibidem contant Dicasteria,
confilio difpicere queant, num ordinatio *concepta*, vel bul-
la, leges publicas non offendat, Concordatis, & inveteratis,
ac rationabilibus confuetudinibus, & foundationibus non ad-
verfetur, & nulla ex ejuſdem publicatione vel executione
incommoda in Rempublicam Eccleſiaſticam, & temporalem
confequantur; *Reſcripta* itidem Apoſtolica frequentius, magif-
que *in forma commiſſoria*, quàm *gratioſa*, emanare expediret.,

I I I.

Ad Cap. III. §. X. num. 5.

Differt. II.
cap. I.
Sect. I. n.
12.
Eccleſia,
Cathedra,
Curia,
Cancellaria & Ca-
mera Apo-
ſtolica,
non con-
functâ.
Cancellaria, &
Camera
humanis
affectibus
minimè
vacant.

Cave ſis, ne vagâ credulitate præoccupatus *Eccleſiam*
Romanam cum *Curia*, & *Cathedram* Apoſtolicam cum *Cancel-
laria* & *Camera* Pontificia confundas. Præcepta fidei & morum
ad *Eccleſiam* & *Cathedram*; regulæ circa politiam & praxin be-
neficiariam, reſervationes & exſpectationes &c. ad *Cancellariam*;
ordinationes denique circa taxam & exactionem fruſtuum, an-
natarum, ſpoliorum, & aliorum jurium burſalium ad *Came-
ram* Pontificiam ſpectant. Privilegium non erranti, Eccleſiæ
& Apoſtolicæ Cathedræ à Chriſto promiſſum & collatum, Can-
cellariæ quoque aut Cameræ Pontificiæ ita communicatum eſſe,
ne arbitreris, ut diſciplinam exteriorẽ & verſatilem, diverſis
factis & commodis temporalibus admodum implicatam, extra
ſuſpicionem obliquorum humanorum affectuum poſitam eſſe,
ſtatuas, quaſi non aliis regulis, conſiliis que in hac omni tem-
pore ſerviat, quàm quæ juſtitie, pietatis & charitatis ſibi ha-
beant jugiter propoſitum incrementum. Inſpice, ſi vacat, *cen-
tum Norimbergentiâ gravamina Nationis Germanicæ*, quæ, quoad
aliquam ſaltem partem legitima fuiſſe, nemo facile inficiabitur.
De hiſce gravaminibus ſic habet Bzovius ad An. 1522. n. 35.
*In iis nonnulla ſummæ æquitatis videri poterant, quòd ſæpius à
Curie Romanæ miniſtris, veluti impoſitis ſacrarum rerum veſti-
galibus, Germani avariſſimè premirentur.* Et Spondanus ad

An-

Annus 1523. num. 7. *Non pauca continent haud rejicienda, quin potius audienda*. Ipse ADRIANUS VI. Pontifex non paucos abusus in Curiam, cum gravi Nationis Germanicæ, & ejusdem Concordatorum præjudicio, irrepsisse pro suâ pietate æquanimi professus, & simplici candore in instructione *Cheregato* datâ, ad abolenda, quantum posset, gravamina ejusdem Germanicæ Nationis se obtulit.

IV.

Ad Cap. III. §. XI.

„ A Romanis Curialistis *veneranda* Historiæ Ecclesiasticæ, & SS. Canonum *antiquitas* parùm in subsidium adhibetur; quâ tamen deficiente, eò induci necessariò debebant, ut antiqua sæcula ex praxi sequiorum metirentur, facillimeque sibi persuaderent, omnia & singula, quæ hodie Germanis volunt obtrudere, semper ita observata, atque practicata fuisse.

Dissert.
III. in
Præfat.
num. 3.4.

Facillimum Romanis erat, ut ex præconceptis & præformatis, secundùm suppositas ab *Isidoro Mercatore* fabricatas Decretales, in Decreto *Gratiani* passim relatas, opinionibus nova illa, in Canonibus tamen, & Historiâ genuinâ (saltem sicut in vagâ generalitate suâ acceptari, & ad usus atque praxes, quasi à mero arbitrio pendulas, in hac exteriori universæ Ecclesiæ Politiâ, extendi hodie, & applicari amant) haud quaquam fundata Decretalium posteriorum principia: v. gr. *Papam esse Dominum omnium bonorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum, Papam ex plenitudine potestatis, & vi Primatûs de omnibus totius Mundi beneficiis liberè & immediatè, imò solitariè providere, & privativè, si ita sibi visum fuerit, disponere posse &c.* absque ullo scrupulo, præsertim cum in suos favores essent, amplecterentur, innixasque his principiis Constitutiones, Declarationes, Bullas, aliaque rescripta Apostolica, & clausulas pro primo veluti suorum studiorum fundamento & regulâ ponerent. Verùm Germanicæ

Ad absurdas Isidori Decretales

Romani Germanicæ Nationi haud ægrè ferendum , si similes Constitutiones , Declarationes , & Bullas Pontificias , unà cum suis , quibus innituntur , principiis , summâ , quâ par est , modestiâ , sanoque in sensu deprecantur , quemadmodum easdem in binis CLEMENTIS VII. , & GREGORII XIII. super Concordata declarationibus jam deprecata est per duo Conclusa Judicii Imperialis Aulici , de quibus testatum facit Clariss. ejusdem supremi Judicii Consiliarius Dn. de *Senckenberg* in suâ Epistolâ , præfixâ Collectioni Recessuum Imperii §. XXI. pag. 51. &c. „

V.

Ad Cap. IV. §. III.

Dissert.
III. cap.
3. num. 26.

Confirmatio neo-electi Episcopi ad Metropolitanum pertinet .

„ Non æquo prorsus animo Metropolitanos Germaniæ , eos præsertim , qui Electores simul Imperii sunt , hanc juris sui (*in confirmandis neo-electis Episcopis suarum respectivè Provinciarum*) diminutionem tam magnam tulisse , facile est conjicere , & ipsa insuper *Gravamina Constantiensis* sub SIGISMUNDO Imperatore per Deputatos Provinciarum Nationis Germanicæ concepta , Concilio Constantiensi , & postea per Deputatos ejusdem Nationis audita [ut refert Goldastus *Tom. I. Const. Imp.*] manifesto docent argumento , dum *Cap. III.* ita habent : *Electiones , quoties occurrerint faciendæ , postquam factæ sunt , PER IMMEDIATOS SUPERIORES secundum formam juris examinentur , & canonicè factæ confirmentur ; & quòd nullo modo liceat SUMMO PONTIFICI quicquam in contrarium attentare , præterquam in electis sibi immediate subjectis , de quibus habebit prohibere ; vel nisi contingat in præmissis quidquam contra formam juris factum , aut esse quomodolibet attentatum , quo sicut ad id tenetur , ita sibi liceat taliter acta vel attentata retractando , reformare cum potestate corrigendi , vel puniendi transgressores .* Hoc enim posterius de Jure communi jam Summo Pontifici competiisse ex *Cap. 18. de Elect. in sexto* superius asseruimus .
Concilium

Concilium verò *Constantiense*, quamvis Sefs. XXXVI. pacis Ecclesiasticæ non magis turbandæ causâ, confirmationes Episcopatum, à Pontificibus iis, quos mox gradu dejecit & abdicavit, factas, ratas habuerit, quin & abdicatis iisdem, aut Sede pulsibus Bullas, quæ eorum nomine Confirmatis consignatæ nondum fuerant, Concilii nomine expediri, & consignari iusserit; eodem tamen ipso tempore de reducendis denuò ad terminos Juris antiqui confirmationibus Episcoporum sedulò ac feridò cogitavit, dum Decreto Sefs. XL., quo multa & magni omninò ponderis puncta, in meliorem formam posthac revocanda, eligendo mox Pontifici per modum salutarium quorundam monitorum præordinavit, illum quoquè de *Confirmationibus Electionum* numero V. inseruit. Sed quod Synodus Constantiensis meditata fuerat, id à *Basileensi* efficacius perfectum novimus. Rescissis enim Sefs. XII. & XXIII. reservationibus, tam generalibus, quàm particularibus, id unum disponit, ut ad confirmandas electiones etiam Canonicas ad Summum Pontificem recurri adhuc possit, siquo in casu, de quo inferitis, grave aliquod dispendium Reipublicæ, vel Ecclesiæ, immineret: si modò tunc confirmatione Romæ recusata, altera electio ad Capitulum referretur. De cætero verò disertè itatuit, ut *Electiones in Ecclesiis sine impedimento omnino fiant, quæ causa cognita JUXTA JURIS COMMUNIS DISPOSITIONEM* confirmetur. Hisce ex integro conspirant *Gravamina Moguntina* post Concilium Basileense Anno 1449. confecta, & sub nomine *Projecti Concordatorum* apud *Senckenberg* relata, quæ §. 6. disertius illa verba: *Juxta Juris Communis dispensationem* explicant, ubi jus confirmandi electiones immediato Superiori secundum regulam Juris Communis denuò restituendam asserunt, in verbis: *Facta autem electione, decretum electionis IMMEDIATE SUPERIORI, AD QUEM JUS PERTINET CONFIRMANDI, presentetur, qui in electionis negotio procedat, formam electionis, & Electi merita, omnesque circumstantias diligenter examinaturus, ita ut si Electio confirmanda sit, vel infirmenda, judicialiter confirmetur vel infirmetur.* Atque hec Imperii Status projectantes eodem adhucdum Anno 1440. imitati sunt Patres Synodi Diocesanae Frisingensis &c. ,,

Ed illas
reduci
Confilia,
& Nationes
op-
tant.

V I.

Ad Cap. V. §. II. num. 5.

Differt.
III. in Præ-
fat. num.
12.

Legum
Ecclesiasti-
carum
conditio-
nes .

„ Quòd si fundamentalis ille , & nunquam satis de prædi-
candus *Canon. 2. Dist. IV.* eas in omni lege , etiam *Civilì* , à po-
testate politica latà , conditiones requirat , ut sit *secundum natu-*
ram , secundum patriæ consuetudines , loco temporique conveniens ;
quantò magis in lege *Ecclesiastica* , circa *exteriorem* duntaxat , &
versatilem politicam occupata , eisdem adesse postulamus , à quâ
quidquid durum apparet ac asperum , quidquid vel *speciem tan-*
tum , & umbram præfert *Dominatus* , quidquid non ad *ædifica-*
tionem , sed *destructionem* , tendit , ex intimâ suâ naturâ , & pri-
migeniâ indole , quàm longissimè abesse debet . Cumque præ-
terea legum ejusmodi *Ecclesiasticarum* conditio id plerumque
secum ferat , ut non possint non *gravissimas Status quoque Poli-*
tici rationes involvere manifestè consequitur , rem hîc
non *secundum legale apices* , & unilaterales , abstractas-
que subtilitates , sed in concreto , & in usu , sive per Ca-
nones , sive per publicas Conventions , determinato , exami-
nandam , & rationabiles æquitatis limites , in verum
utriusque potestatis , & *Ecclesiasticæ* , & *Politicæ* , bonum
attendendos esse . „

VII.

Ad Cap. V. §. III. num. 4.

Differt.
III. in Præ-
fat. num.
18. & 20.

Ex De-
cretalium
principiis
omnia ma-
la Ecclesiæ
provenerunt .

„ Inter reliquas dissidii inter *Sacerdotium* , & *Imperium*
causas , facilè palmarium fuisse constat enata illa sæculo XII. , su-
praque jam recitata *Decretalistarum principia* , ex quibus , quòd
avidè & passim reciperentur , atque ab ipsis , cùm è re sua , vel
suæ Curix fore animadverterent , non negligenter , successivè
tanquam ex equo Trojano , præter insignes alios abusus à con-
gregatis novem illis à PAULO III. Prælati satis perstrictos ,
proruperunt quoque *excessivæ beneficiorum reservationes* , *exspe-*
ctativa , *commendæ* , & *uniones* in favorem personarum , *taxæ*
pecuniariæ , *spolia* , *annatæ* , *pensiones* , & innumera alia , quæ
non poterant non motus undique , & tumultus excitare gravissi-
mos ,

mos , præprimis autem in nostra Germania , cujus jura præ aliarum nationum juribus per reservationes majorum dignitatum , Principatus etiam temporales annexos habentium , notantissimè impetebantur .

Ut fateamur , quod res est , in frequentiori , quam pro adornando hocce Opere nostro suscepimus , Curialistarum , aliorumque , hanc eandem , quam nos meditamur , Concordatorum interpretationem tractantium , pervolutione mirari satis non potuimus , quid sit , quod *pro prima* veluti , cui reliqua superstruendæ interpretationis structura firmiter innitatur , *basi* eadem fuerint posita , continuarique ament Decretalium principia , quorum primi natales prima quoque subortarum discordiarum , & labefactatæ , Sacerdotium inter & Imperium , pacis ac concordie semina extitere , & , quibus non nisi sublatis , proficius demum in refarciendo labor esse potuit . Procul igitur abest , ut fundamentis ejusmodi positis , conformis ad mentem , scopum , & rationem Concordatorum interpretatio institui possit , ut potius ab eadem mente , & ratione toto cœlo recedatur .

VIII.

Ad Cap. V. §. III. n. 7.

„ Non ignorabant Patres Concilii *Tridentini* , vix possibile fore , decreta reformationis , exteriorum Ecclesiæ disciplinam spectantia , ita concipi & efformari , ut *omnium passim provinciarum* receptis moribus , & populorum ingenio conveniant ; quapropter inter alia media eum modum interpretandi , & exequendi Concilium providè ordinarunt , qui Sess. XXV. in fine de recipiendis & observandis decretis expressus est . Ecquis ambigat , quin per evocatos , assumptosve è singulis provinciis , præsertim ex illa , unde difficultas orta est , intelligentes & prudentes viros , facilius & securius intelligi & terminari possent , quæ ratione , & interdum qua moderatione , vel modificatione decreti interpretatio accipienda , & executio urgenda foret , attentis provinciæ illius moribus , populique ingenio , quam ex solis iis

Differt. II.
cap. 2. Sect.
3. n. 3.

Forma in
Concilio
Trid. pro
declaratio-
ne Cano-
num præ-
scripta .

Romæ non
servatur.

Cardinalibus, aliisque Prælatibus, qui *Curia Romanæ opinionibus imbuti*, & suæ nationis moribus duntaxat assueti sunt. Id advertens Zypæus *Consul. I. de Elect. n. 6.* monet, Concilium Tridentinum in his ditionibus receptum esse, *prout sonat*, non, ut quotidianæ interpretationes à Curia afferri possunt. Verùm, quidquid sit de hoc, neque enim valorem, aut auctoritatem ejusmodi Declarationum hoc loco discutere nostri instituti est; id fanè jure merito, & à fortiori inde argui potest, fore, ut Summi Pontificis æquitas, & humanitas ægrè haud ferat, si Ordinarii, & Principes Nationis Germanicæ, Bullarum, & Rescriptorum, à Romana Curia emanantium, quæ *privativam Concordatorum* veluti *communium* compactorum, & quæ rationes *non purè ecclesiasticas*, sed *publicas* insimul ac temporales Imperii, implicatas complectuntur, interpretationem assumunt, executioni debita cum reverentiâ intercédant; tum quod Bullæ ejusmodi non juxta formam, & naturam Concordatorum confectæ sint; tum quod praxi, stylo, & opinionibus, in Curia Romana receptis, non rarò conformentur, licet ipsa fortassis Concordatorum verba alium sensum non obscurè præferant, & Concordantibus aliud placuisse, ex tenore appareat: tum quod moribus & rationabilibus institutis provinciarum Imperii nonnunquam adversentur; quæ tamen omnia probè cognoscere & attendere omnino necessarium est, ut scitè discurrat P. Conzenius S. J. *Lib. VI. Politic. cap. 36. §. 4.* Neque enim majores committuntur errores, quam *ignoratione Reipublicæ*. At fieri haud facilè solet, ut exteri omnia perspecta habeant, quæ ad alias gentes, & commissuras tot provinciarum vatti nostri Imperii, ac ad ejusdem, maximè tot diversarum Religionum auctonomia hodie intermixtarum, statum pertinent. “Quam multi Itali (pergit idem.) *Germaniæ* Episcopos *suis pares* in externa gubernatione arbitrantur, & myricis abietes conferrunt? quam non pauci Germaniam magnam urbem esse sibi imaginantur? Quidam non ignobilis quærebat, an Cæsar habeat multos pagos.”

IX.

Ibidem.

„ Cum repetitæ sæpius univoce *Decisiones Rotæ*, conformiaque præjudicia *Stylum Curie* inducant, qui instar legis in casibus similibus, postmodum observandæ habetur, proinde *generalis cujusdam* eorundem Concordatorum, sive *cum legali mixta*, interpretationis naturam assumit, quæ gravibus consequentiis, & communi gravaminum Nationi Germanicæ inferendorum periculo, obnoxia non vanè præsumitur, attentis principibus, sententiisque Doctorum Curie, qui in Summi Pontificis potius, & ejusdem Curie favorem interpretationes ejusmodi inflectunt, quam tenori & sensui Concordatorum accommodant, & Ordinariorum potestatem plus restringere, quam ampliare solent; atque ita sub specie interpretationis, sæpè plus æquo restrictivæ, & extensivæ, in frequentia appellationum, & recursum ad Curiam sensum sine sensu generalem quandam Concordatorum immutationem inventum iri, facile est: Rectè concluditur, stylum hunc, & generalem interpretationem *solius Curie* non illa vi firmitateque potiri in hac lege Concordatorum pactitia & communes tam Pontificis & Curie, quam Nationis Germanicæ, veluti partium rationes involvente, qua is cætesoqui valet in declaranda alia Pontificia Constitutione purè tali, & ubi *exceptio partis* legislatori aut judici non ita opponi potest. “

„ Plures emanatæ hæctenus in causis Concordatorum *Decisiones Rotæ* non tam in iisdem ad *specialem casum applicandis*, quam potius *generaliter interpretandis* occupantur. Res in exemplis clarissimè patefcet: Sic dum Rota in *Paderborn. Præpositura* 30. *Maji* 1588. decidit, Dignitates majores vigore Concordatorum reservatas esse; dum in *Colonien. Canonicatus* 17. *April.* 1589. decidit, provisum Apostolicum vigore Concordatorum tres intra menses haud apparere debere, sed sufficere, si intra hoc trimestre eidem à Sede Apostolica fuerit provisum; dum in *Monasterien. Decanatus* 26. *Aprilis* 1709. decidit, cum beneficio in mense Apostolico vacante dignitatem etiam alias electivo-confirma-

Differt. I.
cap. 2. Sect.
3. n. 5.
Differt. III.
in Præfat.
n. 5.

Decisiones
Rotæ, sen-
tentiis Do-
ctorum
Curie ni-
xæ.

Nationi-
bus meritò
suspectæ
sunt.

ivam reservatam esse ; certè non tantum legem Concordatorum subtrato casui applicavit , sed & ipsam eorundem sensum adversus literam pro domo sua partialiter nimis fuit interpretata.

X.

Ad Cap. VI. §. I.

Dissert. II.
cap. I. Sect.

I. II. 9.

Dissert. III.

c. I. II. 10.

& II.

Papa tenetur legibus generalium Conciliorum

„ Romani Pontifices in formula professionis , quæ habetur in Diurno Ecclesiæ Romanæ , spondere non dubitarunt , se observaturos & confirmaturos omnia Decreta Canonica Prædecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum , quæcunque ipsi SYNO-DALITER statuerunt , & probata sunt . Hisce cohærenter Natio Germanica sibi providendum duxit , dum primò EUGENIO IV. præliminarem ad Concordata proposuit hunc secundum articulum : “ Alterum est , ut professio potestatis , auctoritatis „ præminentæ Generalium Conciliorum , Catholicam militiam „ tantem Ecclesiam representantium , per suos Oratores facta , „ tuis literis approbetur ; “ quem idem EUGENIUS in literis approbavit , sponcione facta his verbis : “ Concilium autem „ Generale Constantiense , Decretum *Frequens* , ac alia ejus „ Decreta , sicut cætera alia Concilia , Catholicam militantem „ Ecclesiam representantia , ipsorum potestatem , auctoritatem , „ honorem , & eminentiam , sicut & cæteri Antecessores nostri , „ à quorum vestigiis deviare nevitiquam intendimus , suscipimus , „ amplectimur & veneramur . “ *Secundò* “ dum Natio eadem postulavit , obtinuitque à NICOLAO V. Eugenii successore , ut Concordata durarent nisi NB. in futuro Concilio , de consensu ipsius Nationis , eadem contingeret immutari . Confer Constitutionem ejusdem Nicolai §. 5. & 6. in fine . ibi : *Duretque hæc observantia deinceps , nisi eam similiter in futuro Concilio , de ipsius Nationis consensu , contingat immutari .* “

„ Adjecta est hæc clausula duobus Concordatorum articulis , quorum altero de *Alternativa mensium* , altero de *solutione Annatarum* , agitur . Sed ad utrumque hunc stabiliendum , aut concedendum difficilimè (testantibus Actis historicis , præsertim Concilii Constantiensis) Pontifices induci potuerunt

Itaque

Itaque unicus inducendæ in duobus hisce articulis mutationis modus est. *ordinatio futuri Concilii*, cui & Pontifex & Natio firmiter & inviolabiliter stare debeant. Quamvis enim alias in Curiâ Romana haud arrideant sententiæ illæ de auctoritate Conciliorum, eorumque etiam penes Pontificem obligatione, in Conciliis Constantiensi & Basileensi multum assertæ; recogitandum tamen omnino est, hanc obligationem in pactum hic deductam esse. Cumque vi iustius clausulæ, placito, & ordinationi Concilii consensus quoque Nationis Germanicæ accedere debeat, illud inprimis præcaveri voluit, ne, cum fortè pauciores Germaniæ Episcopi Concilio adessent, absque prævio tractatu cum iis, quorum interest, novæ reservationes ultra dictam mensuram alternativam, aut novæ taxæ pecuniariæ induci posthac possent.

Et adhuc
pacto se
obligavit.

XI.

Ad cap. VI. §. X.

„Suadet Ivo Carnotensis Episcopus. CLIX. ut qui se ab Ecclesiâ Romana gravatos conqueruntur, ab ipsa ad ipsam confugiant, & inde expectent levamen, unde se accepisse conqueruntur gravamen. . . Nam ut docet S. Bernardus Episcopus. CVIII. *Apostolica Sedes hoc habet præcipuum, ut non pigeat revocare, quod à se forte deprehenderit fraude elicitum, non veritate promeritum.* Sed si mandata & leges gravatorias non modò non revocet Summus Pontifex, quantumvis de rei statu certior factus, sed illorum etiam executionem prosequatur; sanè injuria fieri Summo Pontifici non videtur, si, salva in omnibus & per omnia auctoritatis ejusdem reverentia, non statim caput jugo ejusmodi supponatur. Et si gravamen commune fiat, & causa evadât pertinax, maxime, si integræ cujusdam Nationis interesset, & publicas Imperii, vel regni, insimul rationes concernat; In hoc difficili rerum intricatarum statu, ad temperandam Pontificis potestatem, ad servandam Præfulum communionem, ad Summo Capiti debitam obedientiam & rationabile obsequium obtinendum, pacemque Ecclesiæ & Imperii tuendam, duplicem rationem.

Dissert. II.
cap. 1. Sect. 1.
1. n. 7.

à decreto
R. Pontificis
inter
gram Na-
tionem
gravante
ad Conci-
lium ap-
pellatur.

nem optimè constituit GELASIUS Papa II. in Epist. ad Episcopos Gallicanos an. 1178., *Concilium, nimirum & conventionem.*

XII.

Ad Cap. VI. §. XIII.

Diff. III. „ Vix trigessimus post confecta Concordata annus lapsus
in Præfat. erat, quo jam nova gravamina in *Dieta Confluentina* de novis eo-
n. 19. rundem infractionibus, & violationibus, de præjudiciosa Regu-
larum Cancellariæ Apostolicæ introductione, de reservationibus,
Vitia & aliisque gratis Apostolicis ad excessum usque multiplicatis FRI-
abusus Sty- DERICO III. Imperatori exhibebantur. Vid. *Leibnitz Cod.*
li. Romani. Jur. Gent. Diplom. pag. 439. Quæ omnia additis subinde novis
gravaminibus, præsertim & in specie de multivariis & dispen-
diosis per expectativas, aliasque Curia Romanæ provisiones
subortis litibus innovabantur subsequenti sæculo circa annum
MDX. in Gravaminibus nomine Nationis Germanicæ cum reme-
diis & avisamentis ad MAXIMILIANUM I. Imp. transmissis,
quæ videri poterunt apud *Goldastum* Tom. II. Cont. Imp. pag.
119. Item apud *Lunig* Reichs-Archiv Part. gen. Cont. I. pag.
299. Quid? quod in ipso Concilio *Tridentino* fuere ex Patribus,
in Concilio qui de præensione Romanæ Curia, attribuentis Summo Ponti-
Trid. incu- fici plenam, liberam & immediatam de omnibus beneficiis dispo-
fati. sitionem, acerrimè conquesti fuerint, prout ex eodem Concilio
Tridentino die 28. Novembris 1551. quæribundus scribebat
Franciscus Vargas; cum enim quibusdam Patribus videretur,
discutiendam esse materiam Beneficialem, notanter scribit de
Vargas, „ ejus se esse opinionis, *ut in hac materia tractanda an-*
„ *te omnia deberet esse plena libertas examinandi & decidendi;*
„ atque ante omnia necessarium esse probare, quod jus Papa
„ prætere queat *providendi de Beneficiis*, cujuscumque sint
„ conditionis; quod ubi fiet, clarè adstruam ex principiis &
„ fundamentis Juris Naturalis, Divini & humani, nec non ex
„ pristina Ecclesiæ praxi, ex varia mutatione, quæ circa Eccle-
„ siæ disciplinam contigit, ex Jure Canonico, pristino, & mo-
„ derno, ex naturali ratione, ac ex ea, quam recta politica re-
qui-

„ quirit, necessitate, per hæc omnia principia probaturus sum,
 „ Romanum Pontificem non habere tale jus disponendi de Be-
 „ neficiis, quali hodie utitur, quod nullatenus minueret suam
 „ dignitatem, aut auctoritatis plenitudinem. “ Hucusque de
 Vargas .

Et quamvis inde continuata Curia Romanæ praxis, per
 ipsum Concilium Tridentinum noviter & provide in variis mo-
 dificata, & deinceps restricta fuerit, nihilominus tamen idem
 usque modò stylus iisdem principiis innixus, quemadmodum ex
 diversis Rota Decisionibus, aliisque Commentariis apparet, in
 ipsa etiam Concordatorum interpretatione, & applicatione re-
 tentus fuit. Quæ res fecit, ut antiqua gravamina veluti perpetuarentur,
 & toties, quoties occasio se protulit, in Sessionibus præliminaribus
 Electionum Cæsarearum, in Comitibus Imperii, in Judicio Cæsaris
 Avulico, innovarentur, atque ita ad extollenda ipsimet etiam
 Protestantes, alias Sanctæ Sedi plurimum infensi, suo suffragio
 concurrerent. Unde etiam in Electione CAROLI VII. Imperatoris
 Pontificium tunc Nuntium, postea Eminentissimum S. R. E. Cardinalem
 Georgium Doria commotum credimus, ut nullo non conatu allaboraret,
 quatenus deinceps in Capitulationibus Cæsareis querulosi ejusmodi
 Nationis articuli omitterentur; sed, quæ nescimus, fato eo ipso
 tempore contigit, ut novæ de Concordatorum transgressione quærelæ
 à diocesi Leodiensi ad S. R. I. Electores deferrentur, quibus factum
 est, ut antiquus Articulus innovaretur, atque ita jam à trecentis
 annis continua identidem imminerent, essentque metuenda
 pericula, ne fomentantibus sæpè sæpius Protestantibus, anti-
 qua redirent dissidia. “

& damna-
 tr .

sed hæc-
 nus non
 emendati .

XIII.

Ad Cap. VI. §. XIII. n. 2. 4. & seqq.

„ Cum per additam in Decretali *De multa* 28. *X. de Præb.*
 clausulam: “ circa *sublimes* tamen & *literatas* personas, quæ ma-
 „ joribus beneficiis sunt honorandæ; cum ratio postulaverit, per
 „ Sedem Apostolicam poterit dispensari, “ via quodammodo,
 prohibitam beneficiorum pluralitatem justificandi, ostenderetur,
 lata

Differ. III.
 c. 2. n. 14.
 Curia Ro-
 mana fa-
 vet plura-
 litati be-
 neficiorum

Iata veluti porta contraveniendi aperta fuit, ipsæque dispensationes ad eò evasere frequentes ut tandem tanquam Jus ordinarium, & res styli invaluisse viderentur, uti non obscure desumitur ex cap. 3. de Offic. Ordinarii in sexto, in quo & Ordinariis inhiberetur, ne Clericos, qui dispensationem in consueta forma expeditam proferre possent, in beneficiis hujusmodi, quæ canonicè obtinuerant, turbarent, molestarentve.

XIV.

Ad Cap. VI. §. XVI. n. 9.

Dist. III.
c. 1. n. 14.
& 15.

Natio Germanica
providet
auctoritati
Generalium
Conciliorum;

„ Duo Articuli à Legatis Nationis propositi, & ab EU-
GENIO IV. acceptati, promissi & concessi fuerunt, qui revera
considerationem merentur, & notabiles adhuc dum effectus juris
producere possunt, & de quibus maximè supra adducta Con-
cordatorum verba sunt intelligenda. Prior eorundem hic erat,
quod ad mensem Majum anni sequentis MCCCCXLVII. in uno
quinque nominatorum Germaniæ locorum Concilium generale
per Pontificem convocari, taleque impostèrum frequentius cele-
brari debeat. Posterior in eo consistebat, quod Concilii gene-
ralis Constantiensis, sicut & cæterorum, militantem Ecclesiam
repræsentantium, potestas, auctoritas, honor & eminentia literis
Apostolicis approbari debeat. Utrumque huic articulum eos
inter, quos Natio sibi præliminariter à Pontifice appromitti vo-
luit, principalem ac præ reliquis omnibus eidem Nationi curæ
cordique fuisse facilè deprehendemus, si vel levi oculo varia illa
gravamina & Avisamenta, à Natione, durante dissidio, conce-
pta percurramus, in quibus omnibus utriusque hujus articuli
specifica quædam mentio, expressissima tamen, & maximè ener-
gica in Avisamenti Moguntinis de anno MCCCCXL., postquam
in iis §. 1. generaliter dispositum erat, quod cuicumque parti
adhærendum esset, ante omnia provideri deberet, ne au-
ctoritas Conciliorum generalium infirmeretur, §. insequenti II. sic
hisce verbis: *Inprimis quia Basilee hucusque non est nominatus
aliquis locus pro futuro Concilio celebrando juxta formam Consti-
tutionis FREQUENS, ita, quod jam peniteat terminus alicujus
Concilii: expedit, quod ille, cui facienda est hæc adhesio, omnes*
et sim-

& singulas constitutiones olim in Constantiensi Concilio super auctoritate, honore & reverentia sacrorum generalium Conciliorum promulgatas, approbet, recipiat, & provideat: & mox in eisdem literis Bullatis conficiendis super præmissis promittat, seu pollicetur, se œcumenicum, vel saltem generale Concilium indicere velle, quantocius id fieri potuerit in loco rebus gerendis accommodo, ubi personaliter, si poterit, alioquin si nequeat, per Legatos Apostolicos plena potestate fulcitos Concilium ipsum prosequatur cum effectu. Promittat insuper, operam se daturum, quod in hujusmodi celebrando Concilio per Nationes procedatur, sicut in prioribus Conciliis reperitur observatum. Nam per hoc veritas prodibit in lucem: & illi qui ex alia parte, seu sub alia obedientia remanebunt, poterunt aptissimè nobis consolidari: Papa etiam, cui adhærebitur, ex hoc auctoritatem suam & Apostolicæ Sedis augebit & confirmabit, quando videbitur ab omnibus sinceritas sua in factis Ecclesiæ Dei

Duplici huic postulato in Conventu Francofurtano de anno MCCCCXLVI. innovato, & inter articulos Legatorum Imperatoris & Imperii EUGENIO IV. oblato, respondit idem Summus Pontifex per speciale rescriptum in forma Brevis ad Imperatorem, & Archiepiscopum Moguntinum, & Marchionem Brandenburgensem, ceu qui nomine totius Imperii suos Legatos ad Pontificem deputabant, directum, cujus integrum tenorem exhibet. Lunig Spicil. Eccles. Part. I. pag. 314.

(Principalem partem hujus rescripti nos dedimus cap. VI.

§. 16. n. 9.)

Post editum hoc Breve Apostolicum protestabatur quidem EUGENIUS IV. speciali salvatorio, quod refertur in Collectione Recessuum Imperii Part. I. pag. 178. "Se, quoniam propter
 „ imminentem sibi ægritudinem non potuit omnia per Nationem petita, & à se concessa, cum ea integritate judicii &
 „ consilii examinare & ponderare, quam rerum magnitudo &
 „ gravitas requirit, per quæcunque dictis Imperatori, Archiepiscopo, Marchioni, Prælati, Principibus ac Nationi responsa & respondenda, concessa & concedenda non intendere in
 „ aliquo derogare doctrinæ SS. Patrum, aut Sedis Apostolicæ
 „ privilegiis & auctoritati. " Cum tamen non obstante hoc sal-

quibus etiam Pontifex se submittit;

non obstante Salvatorio postea adjecto.

M m m m

vato

vatorio hic in Concordatis quoad ea, quæ per eundem EUGENIUM IV. pro Natione Germanica permiffa, concessa, indulta & decreta fuerunt, nihil dicatur esse immutatum; de cætero etiam nec per NICOLAUM V. Eugenii fuccefforem, nec per posterius aliquod Concilium eorum quidquam deprehendatur esse retractatum; exinde vel à posteriori fufficienter colligi potest, nihil in concessis hifce, quod regulis & doctrinæ SS. Patrum, aut essentiali & inabdicabili Sedis Apostolicæ auctoritati & privilegiis derogaret, offendi, eorum proinde valorem & constantem obligationem pactitiam in vim hujus Concordatorum loci à Natione posse jure optimo urgeri, atque manuteneri.

XV.

Ad Cap. VII. §. II.

Differt. II.
cap. 2. Sect.
I. n. 5.

Episcoporum potestas immediate à Deo est .

Ex instituto Christi soli beneficiatos instituant .

„ Episcopus, quæ Apostolorum fucceffor, & Christi in sua diœcesi Vicarius, incumbentem suis humeris gestat Ecclesiæ suæ totius administrationem, & curam salutis animarum. Extra controversiam est, Christum Apostolis suis Ecclesiam suam commendasse universam, qui, si pares se solos sensissent omnium fidelium necessitatibus, nunquam sibi ministros & coadjutores alios cooptassent. Ipsi quoque Episcopi, si ab exordio omnia potuissent Ecclesiæ suæ munia soli obire, nunquam adscivissent, à quibus tam pretiosæ sarcinæ parte aliqua levarentur. Initio nascentis Ecclesiæ, cum fides in paucos tantum, & in majores urbes manasset, Episcopi ad omnia prestò, nec impares, adeoque pauci ordinabantur Presbiteri; verum, ubi augescere indies magis magisque cœpit fidelium numerus in urbibus & in vicis; novi omnes hi fideles uni Episcopo subiiciebantur, tum ut Apostolorum fucceffori, seu primorum Ecclesiæ parentum & fundatorum, tum jure victoriæ, quod gladius verbi à Christo creditus non fuerit nisi Apostolis & Apostolorum fuccefforibus Episcopis, nec Presbiteris communicatus. sit nisi precariò, & ex Episcopi delegatione, cui obnoxii semper sunt. Ad Episcopi ergo curam & imperium pertinebant novelli indies hi cœtus fidelium: solus ille *jure Divino* pastor erat gregis, quem Apostoli, quem prædecessores sui Episcopi genuerant; cui & ideo solus vicarios præstituere poterat pastores, qui eum ex aliqua parte sublevarent. Cum

Cum parochum exauthorasset S. Augustinus, non unius criminis convictum, vereretur autem ne ab aliis Episcopis restitueretur, sanctissimè affirmavit *Epist. 226.* "Committat illi, qui vult Ecclesiam suæ curæ committam, ego fateor, talibus, quamlibet plebem committere timeo." His iatis prodit S. Pater, quasunque parochias à Christo Episcopis concreditas fuisse, eisque ad eò jure divino subesse, nec à parochis eas regi, nisi ab Episcopo institutis, qui sarcinæ suæ hanc partem in eos transfudit; quod de beneficiariis aliis multò certius est.

XVI.

Ad Cap. VII. §. IV.

„ Summi Pontifices collationibus beneficiorum successivè, leniter, & pedetentim se ingesserunt, quin illa itatim immediate ipsi conferrent, sibi que privativè reservarent. Sæculum duodecimum medium erat, quo preces dumtaxat interposuit ADRIANUS VI., rogando per literas recommendatitias Episcopum Parisiensem, ut certo cuidam Clerico pauperi, de Ecclesia benè merito, & eminenter digno, beneficium primò vacans conferre vellet Exemplo harum precum Pontificiarum Imperatores quoque eodem sæculo precibus apud collatores ordinarios usos fuisse, quæ etsi solum in Jus transirent, adhucdum tamen hodie nomen *primariarum precum* retinere notat Thomassinus de *Vet. & nov. Discipl. Part. IV. Lib. 2. cap. 21.* Sed Pontifices mox ultra progressi, suis precibus *monita & mandata* addiderant: ALEXANDRI enim III., qui immediatus *Adriani* successor erat, jam armatæ preces fuerant; *monendo enim & mandando* rogavit, idque forsitan ideo, quia preces ejus non ita passim & semper admitterentur. Ast & monitionibus, mandatisque haud amplius proficientibus, successores Pontifices *executoriales literas* adjunxerunt, imò & *Executores* constituerunt, qui censuris, aliisque pœnis Ecclesiasticis Ordinarios compellerent, ut Clericis ab se commendatis de beneficiis vacantibus providerent. Exemplum desuper prostat in *cap. 30. de R-script.* Mandata autem hæc, & literas executoriales *prævenire* sapius studuerunt Episcopi, non tantum infinitis fermè, cum duo Provisi, & Apostolicus & Ordinarii, concurrerent, litibus, sed & incomparabilibus Ecclesiarum damnis inde propullulantibus; quod Ordinarii, ut prevenirent Pontificem, collatio-

Differ. III.
c. 2. n. 5.

Rom. Pontifices beneficiorum collationem paulatim ad se traxerunt.

magno Ecclesie danno.

iones beneficiorum sine delectu personarum præcipitarent, sæpiusque minus idoneos deficiente maturiore deliberatione instituerent. Medelam huic malo asferre crediderant per *Exspectativas*, certis personis datas, quatenus certa beneficia vacatura hisce, & non aliis, conferrentur. Verum hæ exspectativæ semper plenæ visæ fuere tristis exitus, & dare aniam voto captandæ mortis; Inde alia *Exspectativarum* scilicet *mentalium* species inventa fuit, quæ Pontifices certum sibi beneficium reservarent, quin tamen personam specificè nominarent, ac designarent, cui beneficium conferre vellent. Sed nec hæ credebantur sufficere ad votum illud & periculum avertendum, ac propterea æque atro semper calculo notatæ fuerunt. Hisce demum Exspectativis successerunt *Reservationes* primitus *speciales* & particulares, à quibus pedetentim ad ampliores & *generales* progressus fiebat, amplissimo demum & excessivo earundem numero per regulas Cancellariæ Pontificiæ introducto. Desuper autem cum in binis Conciliis, Constantiensi, & Basileensi, querelæ gravissimæ excitarentur; iisdem tandem per Concordata Germaniæ modus ita ponebatur, ut ex iis, quæ antehac vigerant, reservationibus tres tantummodo, æque sub certis etiam modificationibus, per & post Concordata residuæ manerent. “

Sequenti num. 7. probat clar. Barthelii Capitulum 2. de Præbendis in sexto [quod nos cap. VII. §. 4. laudavimus] non esse CLEMENTIS Papæ tertii, sed quarti; cui etiam in vetustioribus Codicibus constanter adscribitur .

XVII.

Ad Cap. VII. §. IV. n. 10.

Dissert. II.
cap. 2. Sect.
3. n. 8.

„ Cum beneficia & bona ecclesiastica cujusque particularis Ecclesiæ, tum ex intentione fundatorum, tum Canonum præscripto, sint instituta & relicta, ut ministris indigentibus, alias benè meritis singularum illarum respectivè Ecclesiarum provideatur; quid justius, aut rationabilius, quam, ut Episcopis, & Ordinariis collatoribus, per fundatores, aut sanctos Canones designatis, horum distributio & dispensatio, quantum fieri potest, integra conservetur? Utpote quibus propius & Clericorum paupertas & merita innotescunt; quidquid singulis hic & nunc conveniat ex bonis Ecclesiæ, vel beneficii distribui. Accedit, quod ob.

ob expensas & sumptus, in Curia Romana faciendos, pauperibus Clericis, ut ut alias magis dignis, & alias idoneis, vel nullus, vel difficilis admodum ad beneficia pateat aditus Et si Pontifex in immediatâ collatione beneficiorum, uti facilè per sub-& obreptiones contingere potest, erraverit, à quo tam facile & liberè corrigetur? Testis præterea est vel sola *Herbipolis*, quod libertas collationum Ordinariis relicta apertissimum tandem medium sit minuendarum inter Ecclesiasticos litium, institutis Evangelicis, & spiritui Canonum adeo exosarum, quas econtra à Curia Romanæ provisionibus, & diversis rescriptorum clausulis multifarias, dispendiosas & diuturnas generari & foveri in comperto est. Unde inter querelas obmotas & gravamina, contra excessivas Curia Romanæ reservationes & expectativas, à Principibus Germaniæ nomine Nationis Germanicæ circa annum 1510. cum remediis & avisamentis ad Cæsaream Majestatem missa, quantum hoc tenore erat conceptum:

„ Quod expectativæ gratiæ absque numero concedantur, &
 „ multæ interdum ad unum collatorem, unde surgunt quoti-
 „ dianæ lites, & pecuniæ dilapidantur, tum illæ, quæ pro
 „ bullis gratiarum, quæ nunquam effectum sortientur, “ (*Huc etiam referri possunt tot Bullæ impetrationum, quæ ad piscatorum petitionem quotidie & promiscuè expediuntur*) “ expositæ
 „ sunt, tum illæ, quæ pro litibus deducendis consumuntur &c. “
 Oratores itidem Regis Galliæ in reflexionibus suis ad articulos reformationis per Legatos Sedis Apostolicæ sub Pio IV. in Concilio Tridentino propositos, & quorum unus erat *de minuendis litigiis inter Ecclesiasticos*, monuerunt dicendo, se existimare, nullam aliam esse rationem aut viam præsciendarum hujusmodi litium, quam si tollantur omnino præventiones, & alii modi acquirendi beneficia, qui nuper in Christi Ecclesiam irrepperunt. Uti refertur in libello, cui titulus *Memoires sur le Concile de Trente edit. an. 1654. pag. 574.* Incommoda ejusmodi porrò recenset Franciscus I. Galliarum Rex in regiis literis ac edicto promulgationis Concordatorum, ibi: “ Ideo nos animo reputantes, quanta olim ante
 „ illius pragmatice Sanctionis promulgationem indignitas rerum,
 „ ac deformitas in Regno nostro grassaretur, cum videlicet res
 „ nummaria, quibus veluti nervis Respublica subnixæ est, ea

Horrendi
 abusus ex
 reservatione benefi-
 ciorum
 orti .

maxi-

„ maximè ac præcipua ratione exhauriretur, cum Præsulibus &
 „ Antistitibus sacerdotiorum libertas facultasque adimeretur: cum
 „ peregrini & incolæ sacerdotiis gallicis sæpenumero donarentur:
 „ cum diplomatibus Apostolicis, quæ expectativas nuncupa-
 „ bant, generatim sigillatimque superstitem hominum spiran-
 „ tiumque sacerdotis electiva, mixta, ac collativa in diem mor-
 „ tis eorum conferrentur, qui eis fugebantur; quod alieni fati
 „ votum habet adjunctum; postremò cum sacerdotiorum con-
 „ troversæ, litæque sacrae in Curia Romana disceptarentur, in-
 „ genti nostrorum hominum dispendio & incommodo, ex quo
 „ sequi plerumque necesse erat, ut qui vel sumptibus suppeditare,
 „ vel laboribus sufficere nequirent, ii aut juri suo cedere,
 „ aut causas deferere, ac pro derelictis habere cogerentur. Si-
 „ mul ea accedebat deformitas, ut literarum studiosi & liberali-
 „ bus disciplinis incumbentes aut sacerdotia adipisci nequirent,
 „ aut qui adipisci cuperent, literarum studium abjicere, aut cer-
 „ tè deponere cogerentur, passimque urbes errabundè vagari,
 „ ut id periculum imminere videretur, ne literarum tandem
 „ amor & scientia per incuriam exolesceret &c. “

XVIII.

Ad Cap. VII. § 5.

„ Quamvis Jure Naturali, Divino, humanoque provisio sive
 subventio Pontifici, tanquam Universalis Ecclesiae Pastori, *indi-*
genti, nec aliunde proviso, ab omnibus Ecclesiis inferioribus de-
 beatur; Jus tamen Divinum & Naturale, uti penuriam & indi-
 gentiam, aut aliorum mediorum defectum, supponit, nec ta-
 men determinat; ita etiam altera ex parte nec tempus, nec mo-
 dum assignat, quo subventio illa sit suppeditanda. Non æqualis est
 extra casum necessitatis hujus subventionis Romano Pontifici præ-
 standæ obligatio, ac illius *Levitarum* contributionis, de quo-
 rum reddituum decima summo Sacerdoti *Aaronico*, pendendæ,
 ex Lege vetèri *Mosaica* fuerat. Hæc enim ipsa mòdum quoque
 subventionis, absque ulla ad penuriam qualemcunque coarctatione,
 Divino præcepto, specialibus tamen ejusdem Synagogæ
 rationibus, & Politia Judaicæ conditionibus attemperato, de-
 terminaverat. Prorsus autem alia nunc est Ecclesiae Christianæ
 Politia, ab illa Synagogæ quam longissimè diversa Di-
 sci-

Differ. III.
 cap. 5. n.
 29.

Annatæ
 Rom. Pon-
 tifici nullo
 alio titulo
 debentur.

disciplina Ecclesiæ Christianæ alio modo sustentationi Cleri sui pro-
 vidit, distributis videlicet Ecclesiis in Diœceses, quibus singulis
 sua quoque bonorum Ecclesiasticorum portio distincta fuerat ac
 separata, sub administratione Episcopi constituta, & in suas suo-
 rumque Ministrorum necessitates dispensanda. Et in hac gene-
 rali institutione Romanis Pontificibus sua quoque portio *in Diœ-*
cesi Romana tributa fuit, qua & sibi satisfactum dudum puta-
 runt, nullum præterea subsidium implorantes, etiam tum,
 quando solis fidelium oblationibus potiebantur. Multò magis
 proinde Juris præcise Naturalis & Divini necessitas cessare po-
 terat, cum ad eam portionem prædia, aliaque ingentia patri-
 monia ab Imperatore CONSTANTINO, & Romanis Senatori-
 bus, nec non PIPINO, CAROLO M., LUDOVICO PIO
 Imperatoribus, nec non MATHILDE Comitissa, aliisque
 Ecclesiæ Romanæ, vel maximè in auctoritatis ejusdem re-
 verentiam, & universalis sollicitudinis compensationem, in
 diversis provinciis collata & adaugeta accessere. Et quamvis,
 aucta Sedis Apostolicæ temporali Majestate, novas quoque ipsi
 præbitas fuisse ingentium sumptuum occasiones, aucta insuper
 fuisse cum opibus onera, auctum denique cum oneribus &
 munerum, Officialium ac Ministrorum numerum, distendendum
 haud quaquam sit; cum tamen de his ipsis sæpius dubitatio
 esse possit, quin & à Conciliis quandoque, præsertim Constan-
 tiensi, & Basileensi, obmota fuerit, an, quid, & quantum
 utilitatis, aut emolumenti in Ecclesiam universam vel ex sin-
 gulis aut certis quibusdam officiis, vel ex multiplicato nimium
 personarum quoque numero redundaret, aut quanta, qualisve
 sit illorum ad veram Ecclesiæ Universalis salutem, ejusque con-
 servationem necessitas; in piaculum certè *Juliano* Cardinali ver-
 tendum non est, quod *absque consensu* Nationum, aut *pacto*
 accedente, hunc subventionis per *Annatas* præstandæ modum
 non æque necessarium judicaverit, sicut ipsa Oecumenica Syn-
 nodus Constantiensis suo quoque exemplo quoad indicationem
 Decimarum *Sess. XLIV.* comprobavit, dum illarum quoque non
 alium quidem scopum, nisi solius subventionis ad onera & ne-
 cessitates publicas Ecclesiæ Universalis sublevandas, agnovit, eas-
 dem tamen, nisi accedente consensu, tum Cardinalium, & Præ-
 latorum in Curia existentium, tum Prælatorum etiam ipsius Re-
 gni,

quam pa-
cti.

gni, Nationis, vel provinciæ, in quâ exigentia essent, imponi posthac non posse declaravit. Consensus autem hic Nationis Germanicæ nullibi antehac nec requisitus, nec præstitus fuit, & solemnius certè, quam in his ipsis Concordatis publicis factum sit, exprimi non poterat. “

XIX.

Ad Cap. VII. §. V. n. 9.

Diff. III.
c 5. n. 34.
35. 36.

Taxa Annatarum
fatis incerta .

„ Quantitas *Servitiorum communium* in Concordatis Germanicæ sequentibus verbis dimensuratur: *Solvantur de fructibus primi anni à die vacationis summa pecuniarum in libris Camera Apostolica taxata* Maluit Curia Romana certam ac definitam summam pecuniariam singulis Dignitatibus Consistorialibus pro modo redditum præstituerè, quæ perpetuitatis causa in scripturam, aut Libros Camera, tanquam harum taxarum matriculas, relata fuit. Hi ipsi etiam libri non semper iidem fuerè, sed variè successu temporum immutati, & inde veteris ac novæ taxæ mentio fit in *Extravagante ad universalis I. de Treuga & Pace, inter Comm.* Quam ob causam nec vitio verti quibusdam Doctoribus, qui Matriculas aut Catalogos ejusmodi Annatarum in lucem dare conati sunt, poterit, quod eorundem computus quam longissimè inter se discrepent; in temporis enim diversitate differentia hujus causam verosimiliter invenies, in quâ & Felinus Scarsius de *Annatis* eandem reponit. Diversitatis hujus argumentum sanè non mediocre eæ ipsæ præbere poterunt Annatarum Matriculæ Ecclesiarum & monasteriorum per Germaniam, quarum alteram ex Georgio *Cælestino* Præposito Coloniensi & L. *Banck* Norcopiensi Gotho, & Friderico *Hortledero* alteram exhibet *Estor*. Aliam Nos ipsi quoque, ex ipsis Camera Apostolicæ Libris depromptam, manibus tenemus, quam vel inde ob nimiam omnium inter se diversitatem inferere omittimus.

Non ita plenam firmanque in his taxarum libris fiduciam ipsimet Concordantes Imperii Status habuisse videntur; dum expressam conditionem retaxationis adjectam voluere, si quædam Ecclesiæ excessivè taxatæ viderentur, quam & NICOLAUS V, in Bulla Concordatorum confirmatoria hisce verbis acceptat: *Et si quæ excessivè taxatæ sint, retaxentur* Principio pietatis erat, Annatas Pontifici occasione confirmationis Electionum

num præsertim dubiarum, sive litigiosarum, concessæ suppeditare. Ampliorem tum liberalitatem minus damnosam, utpote nullo tractu successivo Ecclesias facile gravare valentem, crediderunt. Necessitate tamen legis posthac inducta facile gravis Prælati evadere potuit. Neque ullum sanè vestigium reperitur, ante taxarum confectionem de fidei proventuum singularum Ecclesiarum relatione, aut collatione multum sollicitam fuisse Curiam Romanam. Neque etiam post Concordata hæc confecta, re-taxationis, quæ expressis hic verbis promissa fuit, exemplum produci ullum potest. Sed mox eadem, quæ antehac de nimio *Annatarum* excessu fuerant, querelæ à Statibus innovatæ audiuntur in Gravaminibus Nationis Germanicæ de anno 1510. *apud Goldastum Constit. Imp. Tom. II. p. 119. . . .*

& muta-
tionibus
subjecta;

Atque has quidem Inclytæ Nationis Germanicæ querelas non inanes, nec levibus duntaxat suspicionibus, sed in rei veritate fundatas fuisse, tum ipsa illa duorum exemplorum domesticorum, *Argentiniensis* nimirum, & *Moguntini* Archiepiscoporum allegatio, tum maximè Gallicanæ, tanquam vicinioris nobis, Nationis conspiratio, sub eadem ferè tempora, comprobatur

Causam hujusce augmenti Curialistæ assignare palam non dubitant, quæ ipsa tot querelarum, quas à Statibus Imperii, cum ipso etiam schismatis tum pertimescendi periculo, obmotas fuisse *Num.* antecedente retulimus, præcipuum extiterat fomentum, ipsam nimirum Officiorum & Curialium necdum solitam tempore Concordatorum multiplicationem. Disertis quippe verbis Archiepiscopatus Moguntini taxam ad eum, quem incusant, excessum viginti quinque & tandem viginti septem millium ascendisse conqueruntur *propter nova Officia & novos Pontificum familiares &c.*

qua d. r.
querelæ.

XX.

Ad Cap. VIII. §. V.

„ Probè notandum est discrimen, quod intercedit inter Canones mobiles & immobiles; *mobiles* sunt ii, qui ritus v. g. externos & puncta disciplinæ versatilis, quæ nimirum pro temporis & loci varietate mutari non refugit, concernunt; de his potissimum intelligendum illud vulgatum: *Canones per consuetudinem abrogari*. Quin & verissimum est de similibus, quod, sicut eos vigentes contemnere, foret irreligiosum; sic abditos per-

Differ. II.
c. 3. Sect.
2. n. 13.

Canones, qui ad jus divinum accedunt, fractè velle revocare, non rarè foret periculosum. Alii reperiuntur *immobiles* Canones non pauci, qui, quod juris Naturalis, vel Divini est, duntaxat exprimunt, aut explanant, vel particularibus casibus jus Naturale applicant, aut *ad jus Naturale vel Divinum multum accedunt* De his Canonibus hoc ferendum est judicium, quod, sicut consuetudo, vel præscriptio, nihil adversus jus Naturale valet, ita nec horum Canonum, qui jus Naturale exponunt, aut determinant, *vel cum eo connexionem habent*, vim seu auctoritatem enervare possit. Quare, licèt scirent Patres Tridentini, contrario-usu plures ejusmodi Canones penè conculcatos, eosdem tamen non solum innovandos censuerunt, sed insuper addiderunt *sess. XXII. cap. i. de Reform.*

„ Si quos ex his in desuetudinem abiisse compererint Ordinarii, „ eos quamprimum in usum revocari, & ab omnibus observari ac- „ curatè studeant; non obstantibus consuetudinibus quibuscun- „ que, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas Deo „ vindicæ pœnas perfolvant. “ Aliud nimirum est, Canones esse *abrogatos*, quod de *mobilibus* dici potest; aliud Canones non *observari*, quod etiam de *imobilibus* verum est Atque de ejusmodi Canonibus accipiendum est, quod *multa tolerantur, quæ tamen si in judicium deducantur, minimè approbentur*. “

immobiles sunt .

XXI.

Ad Cap. VIII. §. VII.

Differ. II. „ Attendant, amabò, & seriò considerent Doctores, ne, Sect. 2. dum Sedis Apostolicæ tuitionem *ex nudis animi præjudiciis* para- n. 5. re volunt, ea, quæ ab ipsis proferuntur, pari licentia ab adver- Qui Rom. sariis Catholici nominis explodantur, imò verò, ne, dum vanis Pontificis & speciosis assentationibus ultra verum Pontificii arbitrii libertatem Primatum attollere præsumunt, ejusdem realem auctoritatem magis & nimium at- reapse deprimant, ansamque præbeant, ut ipsum indubitatum tollunt, Pontificis Romani Primatum illis, qui adversum nos sunt, odio- eum ludi- sum reddant, ac ipsorum opprobriis & ludibriis magis exponant, brio expo- non sine periculosa Catholicorum in Germania irritatione, & pu- zunt, fillorum scandalo, hanc Concordatorum materiam, in qua Pro- testantes Pontificem vastræ & technicæ delusionis, ac malarum artium, Imperatorem verò & Nationem Germanicam commissorum gravium solæcismorum, & supersticiosæ simplicitatis passim infi-

inlimulant Imò verò Auctores hujusmodi iis , qui no-
 vas religiones profitentur, adjumento sunt, quippe sacrosanctam
 Romani Pontificis auctoritatem, sive primatum, odiosum red-
 dunt Principibus, à Romanæ Ecclesiæ communionem alienis ,
 omnibusque horum affectis, & sic eorum conversionem impediunt;
 quibus assentatoribus meritò diceret Romanus Pontifex, quod
 pacificus Jacob filiis suis, Simeoni, & Levi post Sichemitarum
 cladem Genes. 34. *Odiosum fecistis me Chananæis & Pheræis*
habitoribus terræ hujus . Novis religionibus, inquam, sunt ad-
 jumento, quatenus regna jam ad messem albescentia, & quæ
 jam a Catholica, & antiqua fide & communione non adèd, ut
 olim, abhorrebant, invidiosis ejusmodi opinionibus, melius
 dicam erroribus, ab Ecclesia Romana abalienant.

& religio-
 ni Catho-
 licæ mul-
 tum no-
 cent .

XXII.

Ad Cap. VIII. §. IX.

„ Doctores non pauci, favere nimis Curiaæ volentes susti-
 nent, Concordata Germaniæ *ex mera benignitate Pontificia* pro-
 ficisci, adeoque non nisi *privilegium revocabile* continere; quam
 sententiam etiam Rota Romana comprobasse videtur in una Leo-
 diensi Canonicatus 15. Martii 1610. coram R. P. D. Sacratio his
 verbis: “ Quæ alias dicuntur, quod Concordata Germaniæ ha-
 „ bent *vim contractus*, vel non sunt vera; quia spiritualia non
 „ cadunt in commercium, sed expediuntur *per viam gratiæ*, &
 „ Papa per ejusmodi Concordata nihil de novo acquisivit, sed
 „ multum de jure suo remisit, unde remanet *privilegium me-*
 „ *rum* Addunt, quod cum Papa non possit sibi liga-
 re manus, multò minus Papa Papæ legem pactitiam strictè obli-
 gantem imponere valeat Quid? ergò Pontifices eam po-
 testatem se ligandi non habent, quam tamen integris Nationi-
 bus, imò toti orbi palam faciunt & publicè profitentur? NI-
 COLAUS V. nomine Romanæ Ecclesiæ, pro pace & unione per-
 petuò stabiliendis statuta a Legato suo speciali mandato ad hoc
 suffulto, & Natione Germanica, velut una, & altera partibus hinc
 inde approbata, laudata, conclusa, acceptata Apostolica firmita-
 te se corroborare, ratificare, laudare, & acceptare, eaque dura-
 tura clausula muniente edicit, nisi in futuro Concilio de ipsius
 Nationis consensu contingat immutari: insuper irritum & inane

Differ. II.
 Sect. 2. n.
 3. 4. 5.

Romani se
 Concordatis non li-
 gari præ-
 tendunt .

clausula irritante decernendo, si secus super his à quoquam *quavis auctoritate* scienter, vel ignoranter contigerit attentari
 Vel potest Pontifex nomine Sedis Apostolicæ contrahere, se, & successores suos sub conventionali pœna nullitatis & attentatorum perpetuò obligare, vel non potest; si potest, ergò conclusiones illæ assentatoriæ, quæ hoc inficiantur, contradicunt veritati; si non potest, ergo, dum Pontifex se posse palam dicit, & sub hoc prætextu solemnem & perpetuam cum integris Nationibus pro se & successoribus suis pactionem inire simulat, illusor, & impostor est. Absit hoc: Cordatè ejusmodi Doctores redarguit *Melchior Canus* Episcopus Canariensis de Locis commun. Lib. V. cap. 5. *Non eget, inquit, Petrus mendacio nostro, nostra adulatione non eget, tot veris & realibus a Christo instructus, & insignitus prærogativis divinis Summi Pontificis Primatus &c.* “

XXIII.

Ad Cap. IX. §. III.

Differ. II. „ De modo est quæstio, si quoad intellectum Concordato-
 e. 2. Sect. rum, aut alias, inter Romanum Pontificem & Nationem Germanicam scissura contumax fiat. Prostant in Historia Ecclesiastica exempla hujus rei diversa; habentur exempla delegationum ad Sanctam Sedem; tum à Germanis, tum ab aliis Nationibus factarum: continentur pariter exempla Summorum Pontificum ad Imperatorem & Principes literas, Nuntios, querelarum articulos, & illarum componendarum methodum, & instructionem mittentium; alia porro ibidem deprehenditur via, in rebus gravissimis sæpius inita, nempe mutua colloquia inter Summos Pontifices & Principes, vel saltem inter egregios viros ab ipsis selectos; frequentia demum exempla adfunt postulationum *pro indictione Concilii & ejusdem congregationis*; quod medium in constitutione NICOLAI PP. aliquoties probatum legitur, ibi: “ donec in futuro „ Concilio de consensu ejusdem Nationis aliter contingat immutari &c. “ Nonnullas hujuscemodi rationes complexa est Synodus Tridentina Sess. XXV. in fine de recipiendis & observandis decretis suis ita declarans: “ Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur, aut aliqua inciderint, quæ declarationem, „ quod non credit, aut definitionem postulant, præter alia re, „ media in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus, beati-

Sæpius
 post Tri-
 dentinum
 Concilia
 petita sunt;
 sed frustra.

„tissimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex
 „illis provinciis. præsertim, unde difficultas orta fuerit, iis quos
 „eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam *Conciliè*
 „*generalis celebratione*, si necessarium judicaverit, vel commo-
 „diore quacunque ratione ei visum fuerit, provinciarum ne-
 „cessitatibus pro Dei gloria, & Ecclesiæ tranquillitate consu-
 „latur ..

XXIV.

Ad cap. IX. §. VIII.

„Fundatur *Placitum Regium*, vel *Regium Exequatur*, aut
Pareatis, in supremo protectionis Ecclesiæ & Reipublicæ officio,
 quod cum regali potestate indivulso connexum est Ad-
 scribunt Pragmatici jus hoc Placiti regii passim juri Gentium,
 utpotè apud omnes ferè gentes ex juris. Naturalis instinctu pro-
 batum. Ita jam pridem in *Hispania* illud receptum fuisse & usita-
 tum, testis est Didacus Covaruvias *cap. 35. Pract. Quæst.* & cum
 aliis Pragmaticis regni illius de hoc latissimè egit Franciscus *Sal-*
gado in speciali suo tractatu *de Supplicatione ad Sanctissimum*. Et
 quantum ad regnum Galliæ, est res planè notoria, quod desu-
 per in dicto regno plures sint ordinationes, inter quas est ordi-
 natio *Ludovici* Regis XI. die 8. Januarii 1475., per quam expresse
 est ordinatum, ut omnes literæ, bullæ, & aliæ provisiones Cur-
 riæ Romanæ debeant inspicere ad cognoscendum, an nihil conti-
 neant præjudiciosum Regi, regno, vel exemptioni Ecclesiæ Gal-
 licanæ. Refert Augustinus *Manuel* Eques. ordinis Christi in hi-
 storia Joannis II. Lusitanæ Regis *Lib. IV.* quod *Lusitania* hunc
 usum & morem tenacissimè semper coluerit, ut regni Cancellar-
 rius cum Secretario bullas pontificias & mandata omnia cognosce-
 ret, neque ante finerentur effectum sortiri, quam ex subscriptione
 Secretarii liqueret, nullum præjudicium fieri regiæ auctoritati.
 De *Britanniæ Ducatu* Argentreus *Lib. II. Hist. cap. 14.* refert
 II. *Britanniæ Ducem* edixisse sub gravibus pœnis, ne bullæ quæ-
 cunque in publicum Ducatus sui prodirent, antequam examina-
 tis in suo Consistorio ipse annueret. In *Sabaudia* ab antiquo hunc
 usum Placiti fuisse, sufficienter probatur ex decisione Senatus
 Sabaudici relata ab Antonio Fabro *in suo Codice Lib. VII. de Ap-*
pellat. De regno *Siciliæ* idem scribit Jacobus de Grassis *in Decis.*
Lib. IV. cap. 18. Constat insuper in regno *Neapolitano*, quamvis

Differ. II.
 c. 3. Sect.
 3. n. 3. §.
 & 6.

Placitum
 regium ad
 jus Genti-
 um perti-
 net .

nex-

nexu feudali Sedi Apostolicæ obnoxio, consuetudinem jam pridem fuisse, ut sine assensu eorum, qui supremæ jurisdictioni præfunt, seu, uti loquuntur, sine regio *Exequatur*, nulla rescripta, aut Bullæ Romanæ executioni dentur. De ditione *Florentina* Angelus *Consil.* 23. de aliis *Italiae* ditionibus Antonius Amato *T. II. Resolut.* 28. id ipsum testantur. Expresse demum in Principum *Belgii* edictis, ac nominatim de anno 1574. cautum est, ut nullæ literæ Curiae Romanæ, aut Nuntiorum Apostolicorum hic executioni mandentur, nisi prius comprobatæ fuerint, vel in sanctiore Consilio, vel in Consilio Brabantiae.

Ejus usus
à quolibet
Principe
introduci
potest.

Cum verò pro asserendo hoc jure laborandum nequaquam sit de titulo consensionis Pontificem inter & Principem, aut de titulo præscriptionis, vel speciali aliquo privilegio Apostolico, quo jus illud Principibus fuisset indultum; quandoquidem supremi Principes soli Deo acceptum ferant Imperium, qui publicam tranquillitatem, & quæ ad eam auxilia necessaria sunt, in manus ipsorum collocavit; cumque perspicuum proinde sit, hoc jus Principi vi suæ auctoritatis & officii competere, indubitata consecutio est, *Imperatori* quoque in Imperio *Germanico* illud ipsum vi Cæsareæ potestatis æque ac supremo & universali Advocatiæ & protectionis jure præprimis competere; ejusdem verò remissum aded & discretissimum usum, & inde liberiores ac expeditiores Constitutionum ac Bullarum Pontificiarum in Germania cursum, nonnisi summæ humanitati & venerationi, quæ Imperator & Status Imperii Catholici Sedem Romanam, & summum Christi Vicarium devotissimè præ reliquis nationibus colunt, adscribendum esse.

XXV.

Ad Cap. IX. §. IX.

Diff. III.
in Præfat.
n. 16.

„ Si solus Romanus Pontifex Concordatum in sui favorem interpretari præsumeret, atque ita transgressis pactorum conventorum limitibus, juribusque, non *partibus dumtaxat*, sed *integræ etiam Nationi Germanicæ* quoddam præjudicium aut gravamen inferatur, tum enim verò non indignabitur Romana Curia, si re ad Episcopos, Capitula, aliosve ordinarios Collatores delata, in præjudicio communi, communis ab Imperii Statibus, præsertim Ecclesiasticis, ceu quorum de re potissimum ageretur, causa insti-

Quibus
modis Cur-
iæ Rom.
gravanti
resisten-
dum?

instituat, fiatque imprimis modesta rei repræsentatio coram Pontifice, quatenus ita juxta monitum *Ivonis Carnotensis Epist. CLIX.* inde levamen expectetur, unde gravamen illatum fuisse, querela facta fuit; hac etiam spe certa inde resultante, fore, ut quemadmodum *S. Bernardus Epist. CVIII.* ait, non pigeat Apostolicam Sedem revocare, quod à se forrè deprehenderit fraude elicitum, non veritate promeritum. Quodsi verò Summus Pontifex repræsentatis sibi, ea, quæ par est, reverentia & modestia per dictos Ordinarios gravaminibus, congruam terre medelam detrectaret, nefas certè arbitrari haud poterit, si iidem prægravati Ordinarii, Statusque Imperii communi pariter consilio ad Augustissimum Imperatorem confugiant, ab eoque protectionem, & opem flagitent, præstolenturque, cui tum per suam Capitulationem *Artic. XIV. §. I.*, tum per propriam Romanorum Pontificum, speciatim *CLEMENTIS VIII.* in Bulla de die 5. Jan. 1603., in qua Imperatorem disertis verbis *Defensorem eorum*, quæ jam pridem inter Sedem Apostolicam & Nationem Germanicam pacta sunt & conventa, *Concordatorum* nominat, confessionem, defensio, protectio & conservatio dictorum Concordatorum indubitanter est asserta. Ipsius deinde erit tum pro imposito sibi, & interveniente Sacramento appromisso hocce supremæ protectionis officio, tum pro laudatissimo illo, quod studet jura Imperii intacta servare atque tueri, zelo, pari cum reverentia intercedere apud eundem Romanum Pontificem, ne insistat censuris in Ordinarios ferre solitis, eos verò, qui Romæ beneficia sub & obreptitiè impetrarunt, monitionibus primum ac dehortationibus, aliisque mediis lenioribus reprimere; quæ si insuper habeantur, illud deinde Sacræ Cæsareæ Majestati ægrè haud ferendum, si eodem supremo protectionis officio efficacius utens, eosdem, tanquam verè indignos Imperii Cives, mediis superioribus & coercitivis indignationis Cæsareæ denegatæque protectionis compescat, aut crescente magis contumacia, adhibitis etiam per illos, ad quos de Jure pertinet, poenis compesci curet, faciatque ..

Hic siste gradum lector !

Augustam sed moerentem Ecclesiae faciem
devotus intueri .

Frontem dolore , non ætate , corrugatam haud
despice , sed inspicere . . .

Lacrymas in genis hærentes non deterge
sed tuis misce .

Querulam vocem non detestare , sed misertus audi .

Ruentem in amplexus Catholicorum Regum
& Principum non fuge , sed sequere .

Filios in sinum suum congregare volenti
noli esse gravis .

Disciplinam ad veros Canones reducere laborantem non
damna , sed votis , consiliis , factis adjuva .

Veteris ævi prudentiam , sagacitatem , modestiam ,
sanctitatem collauda .

Tantam majorum virtutem strenuè imitare .

INDEX CHRONOLOGICUS .

ANNO 33.

- C**hristus Collegio suorum Discipulorum omnem post se relinquens potestatem, eos inter se pares esse voluit, neminem cæterorum *Magistrum* aut *Patrem*. Pag. 18. 441
- Præforem* tamen inter eos constituit **PETRUM**. 29. 69. seqq.
- In Concilio Hierosolymis habito omnia ab Apostolis collegialiter, atque i. a. acta & decisa sunt, ut ex his forma Regiminis Ecclesiastici *Monachico* oppositi eluceat. 30. 211. 222. 321. 332. 348
- A proprio suo Episcopo excommunicatum Romana Ecclesia in communionem recipere recusat, dicens, se id non posse. 141
- VICTOR** Papa Encyclicam Epistolam per provincias mittit, qua ab Episcopis sibi rogat significari, qua die Pascha celebrandum esse sentirent. 193
- Idem Pontifex Episcopos Asiæ, quod in eodem negotio suam sententiam sequi recusarent, à communione separat; ast in ea sententia ii etiam Episcopi, qui ab Asiaticis circa Pascha discrepabant, **VICTORI** manus non dederunt. 360. 589
- S. Cyprianus** ex Africa periclitanti in Gallia fidei succurrit, jure omnibus Episcopis communi. 109
- Marcianus** Arelatenfis Episcopus hortatu **STEPHANI** Papæ ab Episcopis Galliæ deponitur. 109. 214
- S. Cyprianus** cum multis aliis tradit, unum in Ecclesia esse Episcopatum, cujus à singulis in solidum pars teneatur. 129. seqq. Circa 255.
- Idem è Synodo Carthaginensi IV. scribit, Neminem esse Episcopum Episcoporum; omnem Episcopum pro licentia libertatis & potestatis suæ habere arbitrium proprium, circa quod non possit judicari ab alio. 118. 252
- Idem cum minùs quàm 30. Episcopis Africæ in causa fidei se sententiæ Romani Pontificis & aliquot millium Episcoporum, ei extra generale Concilium adhærentium opponens, non habetur pro hæretico aut schismatico. 353. seqq. 590
- STEPHANUS** Papa talia jubet & decernit, quæ judice Augustino non nisi per generale Concilium eliquata & solidata decerni debuissent. 34. 610
- Idem **S. Doctor** cenit, causam de Baptismo hæreticorum, antequam à plenario Concilio definitur, multo & diuturnis per orbem terrarum collationibus Episcoporum pertractandam fuisse. 195
- Cum generalia Concilia congregari nondum possent, **Paulus** Samosatensis nihilominus concordii Ecclesiarum consensu damnatur. 193
- O o o o
- Cum

313. Cùm Donatus per Papam MELCHIADEM in Concilio Romano damnatus fuisset , restabat ei adhuc , iudice Augutino , plenarium Ecclesiæ Concilium . Pag. 161. 359
314. Decisam à Stephano Papa quæstionem de Baptismo hæreticorum , Concilium Arelatense suo examini iterum subijcit , & aliter quodammodo definit . 191
- Circa* 324. Constantinus M. Imp. cùm per diversas provincias quidam Ministri Dei inter se dissentiant , veluti communis omnium Episcopus , Concilia congregat . 374
35. Concilium generale à Constantino M. Imperatore , non à Romano Pontifice , Nicææ convocatur . 296. 403
- In eo , præsentibus licet Pontificis Legatis , præsidet Ofius Cordubensis , cui à Concilio præsidium delatum est . 302
- Idem Concilium declarat , Confirmationem Episcoporum ad provincialem Synodum , maximè ad Metropolitanam pertinere . 197
- Eadem Synodo permittuntur appellationes à sententia Episcopi ad Provinciale Concilium ; sed insimul ordinatur , ut omnes causæ intra provinciam terminentur . 268
342. JULIUS I. Papa ad Eusebianos scribit , Synodo , & Episcopis qui in ea federunt , contumeliosum futurum , si quæ hi tanto studio ac pietate , tanquam Deo præsentibus egerunt ; abrogarentur . 217
347. Concilium Sardicense non declarat , Romano Pontifici jus appellationis ex omnibus orbis partibus competere ; sed novo & hæctenus inaudito privilegio ei concedit facultatem in solis Episcoporum causis decernendi revisionem , non Romæ , sed in partibus instituendam per certos iudices à provinciali Synodo designandos . 260 seqq.
- S. Athanasius non solius JULII Papæ , sed omnium Occidentalium Episcoporum iudicio , additis etiam Ægyptiorum & plurium Orientalium sententiis , suæ Sedi restituitur . 275
354. LIBERIUS Pontifex , de ampliata sua auctoritate suspectus , apud Constantinum Imperatorem se purgat , scribens , se majorum ordinem moremque secutum , nihil addidisse Episcopatu urbis Romæ . 100. 520
- Circa* 373. S. Hieronymus ad Evagrium scribit : Si auctoritas quæritur , orbis major est urbe ; & ubicunque fuerit Episcopus , sive Romæ , sive Eugubii &c. ejusdem meriti , ejusdem est & Sacerdotii . 443
380. A solius Romanæ Ecclesiæ professione Catholicam fidem determinandam non esse putarunt Theodosius Imperator & divus Hieronymus . 159. 160
381. Concilium universale secundum , Constantinopolitanum I. , Theodosius Imp. in conspectu Romano Pontifice convocat . 296
- Cui DAMASUS Papa nec per se , nec per Legatos præsidet . 310. 438
- In hoc Generali Concilio controversia de Consubstantialitate Spiritus Sancti effectivè finita est , quæ solius Romanæ Ecclesiæ iudicio antè terminata tantum videbatur . 162
- Eodem Concilio Synodis Provincialibus jus cognoscendi de causis Episcoporum , eosque deponendi asseritur . 202

- In Concilio Carthaginensi statuitur, Translationes Episcoporum auctoritate Conciliorum Provincialium faciendas esse. Pag 201 398.
- Privatis constitutionibus & propriis informationibus unamquamque Ecclesiam pro locorum varietate, prout cuique visum est, subsistere & regi, S. Augustinus asserit. 217 Circa 400.
- S. Joannes Chrysostomus in Synodo ad Quercum damnatus, ad Romanum Pontificem aliosque majorum Sedium Episcopos quidem provocat, sed ab INNOCENTIO I. Papa intelligit, ad causæ suæ juridicam decisionem Synodi cognitione opus esse. 276 404.
- Idem Papa rescribit, Majores causas, postquam Episcopale de iis iudicium prolatum fuerit, ad Romanam Sedem demum referendas esse. 186
- INNOCENTIUS I. præten dit, & quidem omnium primus, Occidentales Ecclesias Romano ritui subjicere; sed frustraneo conatu. 227 416.
- Patres Conciliorum Carthaginensis & Milevitani, postquam Pelagianam hæresim damnaverant, hoc suum iudicium INNOCENTIO Papæ communicant, ut accedente Apostolicæ Sedis auctoritate, malum latius non serpat, 101
- Ex quo in causa Pelagianorum INNOCENTIUS Papa pronuntiasset, videbatur quidem illa S. Augustino finita esse; attamen in œcumenica demum Synodo Ephesina effectivè terminata fuit. 161
- Contra statuta Patrum concedere aliquid vel mutare, nec Apostolicæ quidem Sedis auctoritatem posse, inquit Zozimus Papa. 234 417.
- Patres Africæ scribunt ad BONIFACIUM I. Sardicensis Synodi circa appellationes decretum, apud se, si in usum deduci vellet, intolerabile futurum, 265 419.
- S. Augustinus ad eundem Pontificem scribit, commune omnium Episcoporum, maximè tamen Romani Præsulis officium esse, irrupentibus etiam è longinquo hæresibus occurrere. 108 420.
- Theodosius Imp. Episcopo Constantinopolitano concedit privilegium Relationum, simile illi, quo gaudet Romanus Pontifex. 153 421.
- Dum CÆLESTINUS Pa. a formam regiminis monarchicam in Africa affectaret, dehortantur eum ab hoc proposito è majori sua Synodo Africani Patres. 40 425.
- Romana Ecclesia est quidem punctum, in quo & per quod reliquæ Ecclesiæ inter se communicant; sed vel ipsa hæc communionis jura & molis communicandi reguntur regulis, non à Romana, sed ab Universalis Ecclesiæ dictatis. 138
- Africana Ecclesia non tolerat appellationes ad Romanum Pontificem, etiam ad terminos Sardicensis Concilii susceptas, sive a minoribus Clericis & Presbyteris, sive etiam ab Episcopis. 264. 267 426.
- S. Cyrillus Alexandrinus, compertâ Nestorii hæresi, scribit ad CÆLESTINUM Papam propter imminens periculum fidei, cujusmodi res ad Apostolicam Sedem deferri suadet longa Ecclesiarum consuetudo. 195 430.
- Nestorius in Concilio Romano damnatus, nisi intra decem dies suam sententiam

- rentiam retractet , petit ab Imperatore Concilium Œcumenicum , in
quod & CELESTINUS confertit . Pag.360
431. Concilium Generale Ephesinum à Theodosio juniore convocatur ,
in quo ad Imperatoris iussum per Legatos CELESTINUS com-
paret . 297
In hoc Concilio Nestorius non à Summo Pontifice , sed a Syno-
do deponitur . 243. 245. seq.
437. SIXTUS III. PP. scribit : Ut omne corpus Capite regitur , ita
ipsum Caput , nisi suo corpore sustentetur , firmitatem & vi-
gorem suum perdit . 152
443. Dixit S. LEO M. Papa , manere Petri privilegium ubicunque ex
ipsum fertur æquitate iudicium , nec nimia est severitas vel re-
missio . 103
Auxiliarius Præfectus urbis Romæ scribit ad S. Hilarium Arela-
tensem Archiep. Romanos habere aures delicatas , & impatien-
ter ferre homines , qui sic loquuntur , uti sibi consci sunt . 521
445. S. LEO Sanctorum Patrum Canones , spiritu Dei conditos , &
totius Mundi reverentiâ consecratos , intemeratos haberi de-
cernit , ita ut à regulis præstitutis nullâ aut negligentia aut
præsumptione discedi valeat . 537
Idem jure Patriarchali per Illicum utens , partem negotiorum
suo in illa provincia Vicario Tessalonicensi Episcopo committit ,
majora sibi reservans : ex quo deinde generalis regula respectu
omnium Episcoporum confecta est . 186
Ut iudicium , adversus S. Hilarium Arelatensem per subreptionem
obtentum , LEO P. M. executioni tradat , rescriptum à Va-
lentiniano III. impetrat , in quo inquit Imperator : *Quid
enim tanti Pontificis auctoritati in Ecclesiis non liceret ?* 214
449. Flavianus Episcopus Constantinopolitanus in Ephesino latrocinio
damnatus , appellationis libellum Legatis Romani Pontificis
quidem tradit , sed causæ definitio ad Universale Concilium re-
mittitur . 279
451. Marcianus Imperator ad instantiam LEONIS Papæ Concilium
Generale Nicæam convocat , quod deinde Chalcedonem trans-
fert . 297
In eo Epistola LEONIS de duabus Christi naturis in unica per-
sona discutitur & examinatur . 314. seqq. 360
Non à solo S. LEONE , sed ab universa Chalcedonensi Synodo
Dioscorus Alexandriae Episcopus exauctoratus est . 206. 246. seq.
Antiquæ Romæ , quod Urbs illa imperaret ; à Patribus haud
immeritò privilegia tributa esse , Concilium Calcedonense de-
clarat . 143. 444
452. Ad Marcianum Imperatorem scribit LEO Papa , ad suum ten-
dere reatum , si paternarum regulæ sanctionum , quæ in Sy-
nodo Nicæna ad totius Ecclesiæ regimen Spiritu Dei instrumen-
te

- te sunt conditæ , Pontifice connivente violentur , & major fit apud illum unius fratris voluntas , quàm universæ domûs Domini communis utilitas . Pag. 217
- LEO M.** in Epistola ad Maximum Antiochenum scriptâ , eum , 453.
qui aliarum Ecclesiarum jura dignitatemque ; atque ita Canonum , præsertim Nicænorum , constituta , per quæ illa firmata sunt , minuire præsumeret , æmulum & perturbatorem vocat . 575
- GELASIUS** Papa suo Legato rescribit , non solum Romano Pontifici , sed cuivis Episcopo competere jus cujuscunque loci hæreses , & hæreticos damnandi ac excommunicandi . 493. 118
- Idem** Pontifex dicit , Acacium juxta formam Synodi Calcedonensis damnatum , suumque prædecessorem fuisse executorem veteris constituti , non novæ constitutionis auctorem . 494. 100
- Synodorum** Universalium statuta nullam magis exequi Sedem oportere , quàm Primam , scribit **GELASIUS** ad Episcopos Dardaniæ . 495. 277
- Nihilò tamen minùs in materia appellationum in Conciliorum Canones ipse apertè impingit . 271. seqq.
- JOANNES II.** Papa laudat Justinianum Imperatorem , quòd ex judicio Episcoporum legem pro orthodoxa fide adversùs hæreticos tulerit . 533. 584
- Dionysius** Exiguus prius colligit Responsa Romanorum Pontificum , nullam Constitutionis auctoritatem habentia , quæ Collectio postea Codex Canonum dicta est . 155
- Justinianus** Imp. non vult quidquam quod ad Ecclesiarum statum pertinet , utcunque manifestum & indubitatum esset , à Romano Pontifice , tanquam Capite omnium sanctarum Ecclesiarum ignorari , 534. 196
- Idem** Augustus omnes Ecclesiasticorum Judiciorum instantias recensens , nihil de Judicio Romani Pontificis memorat . 541. 159
- Justinianus** dicit , Imperatoris esse Episcopos , Clericos ac Monachos ad observantiam Canonum cogere . 542. 533, e 686
- Justinianus** quintum œcumenicum Concilium Constantinopoli indicit . 553. 297. 404
- Cui** nulli Romani Antistitis Legati intervenire . 311
- In eadem** Synodo **VIGILIUS** Papa , errorem suum recognoscens , in negotio Trium Capitulorum se sententiæ Concilii submittit . 360
- PELAGIUS I.** Papa rescribit , quòd si Ecclesiæ jura , documentorum quoque intercedentium fuerint auctoritate firmata , nullatenus ab his discedendi liberam Pontifex , etiamsi velit , permittatur habere licentiam . 577
- In** Cabilonensi Galliæ Synodo , auctoritate Guntramni Regis congregatâ , Salonius Ebredunensis & Sagittarius Vapincensis Episcopi 579.

- pi deponuntur . Pag. 203
581. Translationes Episcoporum sine Sedis Apostolicæ auctoritate fieri ,
PELAGIUS II. Papa agnoscit . 201
590. S. GREGORIUS M. fatetur , Episcopos Siciliæ non suâ , sed
B. Petri largitate tales esse . 207
595. Quamquam à Concilio Chalcedonensi Romanis Præsulibus *Universalis*
Episcopi titulus oblati fuerit , nullus tamen eorum , Teste S.
GREGORIO M. hoc vocabulo appellari voluit , ne reliquis fra-
tribus Episcopatus gloriam denegare viderentur . 444. 454
598. Scribit idem S. GREGORIUS ad Enlogium Alexandrinum , se non
esse Episcopum universalem , neque suam esse jubere , sed quæ
utilia sunt indicare . 120. 213
- Alio loco idem S. Pontifex : Episcopis subtrahi quidquid Roma-
no Pontifici , plus quam ratio exigit , præbetur . 514
649. Patres Concilii Lateranensis sub MARTINO I. recognoscunt in
Romano Pontifice *solicitudinem* omnium Ecclesiarum ; non
jurisdictionem verè talem in istem . 244. 250.
680. Constantinus Imp. AGATHONEM Papam iuvat ad Concilium
universale , quod Constantinopoli indicit . 298
In hoc Concilio retractatur quæstio ab AGATHONE in Romana
Synodo decisa : An dæ sint in Christo voluntates ? 317
Ejusdem Concilii Sessione XIII. Epistola HONORII ad Sergium ,
tanquam contraria dogmatibus apostolicis & definitionibus SS.
Patrum , damnatur . 361
688. Quædam Capita scriptorum S. Juliani , quæ Benedictus II. damna-
verat , Concilium Toleranum XV. orthodoxa esse evincit . 565
- Circa 715. Rom. Pontifex octo universalia Concilia usque ad unum apicem
immuta servare , & quæ in eis statuta sunt modis omni-
bus sequi , ore & corde profitetur . 57. 234
- Circa 750. S. Bonifacius tradit , Papam in causa hæresis ab Ecclesia judicari
posse ; quam doctrinam Concilium Constantiense deinde de-
claravit , etiam in casu schismatis , & deformitatis vitæ ob-
tinere . 287
- Circa 755. Romana Ecclesia dominium Urbis , & circumjacentis amplissimi
territorii acquirit . Hæc acquisitio dat ansam mixturæ , seu
potius confusioni regiminis spiritualis cum temporali . 17. 559
- Circa 757. Isidorus Mercator per consuetas sub nomine primorum Pontificum
Decretales exeriorem Ecclesiæ statum & regiminis sacri formam
penitè immutat . 164. seqq. 516. 531. seqq.
775. Capitulis , quæ HADRIANUS Papa Inquilmano Merensi Episcopo
tradit , multa jantum ex falsis Isidori Decretalibus immixta
sunt . 517
- Nihilominus iisdem Capitulis adhuc affirmatur jus Provincialium Sy-
nodorum Episcopos constituendi . 203
- .787. Irenes

- Irenes Imperatrix & filius ejus Constantinus HADRIANUM Pontificem ad Concilium Generale VII. Nicææ indictum invitant . Pag. 298 787.
- Riculphus Moguntinensis Archiep. supposititias Ifidori Decretales in Germania & vicinis regionibus divulgat . 517 Circa 792.
- Dum in Concilio Francofurtano omnes Ecclesiasticarum causarum instantiæ exhauriuntur, non fit inter has locus appellationi ad Romanum Pontificem . 259 794.
- Ahyto Basileensis Episcopus suis diœcesanis denuntiat, quemque à suo Ordinario absolvi debere, non ab extraneo, sub quo nomine etiam Romanum Pontificem complectitur . 480 821.
- GREGORIUS IV. ab Episcopis Galliæ præterdit, ut eum deinceps *Patris*, non, sicuti eousque solitum fuerat, *Fratris* titulo amplius salutent . 445 832.
- Cum SERGIUS Pontifex Drogonem Episcopum Metensem, suum per Galliam & Germaniam Vicarium cum amplissimis facultatibus constituisset, binæ Nationes hunc Vicariatum, tanquam juribus Episcoporum præjudicalem, non admittunt . 115 844.
- LEO IV. Papa scribit ad Ludovicum Imp, se, si incompetenter aliquid egerit, & in subtilis justæ legis tramitem non servaverit, cuncta ad Imperatoris, & Missorum ejus. judicium emendaturum . 618 Circa 855.
- NICOLAUS I., Egregius Isidorianarum Decretalium promotor, novam regulam constituit veteribus Canonibus incognitam, vigore cujus nullus Episcopus, etiamsi ad Romanam Sedem non appellaverit, a Synodo Provinciæ, inconsulto Romano Pontifice, deponi valeat . 205 864.
- Idem Pontifex in causa Rothardi II. Sueffionensis Episcopi ad Episcopos Galliæ scribens, utitur supposititiis Isidori Decretalibus . 513 865.
- Dum remensis Provinciæ Episcopi Hincmaro. Laudunensi juxta normam Sardicensium Canonum permittunt quasi appellationem ad Romanum Pontificem, huic extraordinariæ appellationi non concedunt effectum suum . 264
- Basilus Macedonianus Imperator Orientis octavum Concilium Generale Constantinopolim convocat . 289 869.
- In hoc Concilio Patres dicunt, se uti potestate sibi à Spiritu Sancto, & à primo magnoque Pontifice nostro, liberatore & salvatore cunctorum data . 313
- Hoc tempore Romana Ecclesia inter Patriarchales, adhuc recensetur, è quarum numero se deinceps fecit expungi . 142
- JOANNES PP. VIIII. Wiliberto Coloniensi Archiepiscopo palatium negat, eò quòd Decretales Romanorum Pontificum Epistolæ pro Jure nondum recepisset . 155 873.
- 876.

876. Apostolicum Senonenfis Archiepiscopi Vicarium Galli & Germani aliter non acceptant, quam salvis Sacris Canonibus, & servatis singulorum Metropolitanorum juribus. Pag. 16. 147
- Circa 878. Hincmarus Remensis scribit ad JOANNEM VIII., se Decretalia Romanorum Pontificum, à Sanctis Conciliis recepta, & approbata, recipere, & sequi discreta, prout sunt sequenda. 233
900. Theotmarus Salisbergenfis Archiepiscopus cum quibusdam Bavariæ Episcopis omnium primus JOANNEM IX. P. M. totius orbis *Episcopum* vocat. 459.
- Heriveus Remensis Archiep. in sententiâ adversus prædecessoris sui occifores latâ, dicit se homicidas illos excommunicare, *auferentia Episcopis per B. Petrum Principem Apostolorum divinitus collatâ*; qualis expressio eousque è nullius Episcopi penna profuxerat. 459
963. JOANNES Papa XII. in Concilio Romano deponitur, eaque depositio à tota Ecclesia pro legitima habetur. 420
992. In causa Arnulphi Archiep. Remensis, Episcopi Galliæ in Concilio congregati, falsis Anacleti, Julii, Damasi aliorumque primorum Pontificum Epistolis pro genuinis utuntur. 518
993. In Concilio Romano Cardinales adhuc post Episcopos subscribunt. 511
1022. Concilium Salegustadiense declarat, capitalium criminum reis non prodesse absolutionem & indulgentiam, à Romano Pontifice acceptam, sed illam à proprio Episcopo obtineri debere. 455
1025. In Concilio Ansano agnitum declaratumque fuit, non posse à Papa delegari Episcopum ad conferendum Sacros Ordines etiam in locis exemptis alienæ diœceseos. 459
1034. Synodus Lemovicensis, agnoscere id BENEDICTO PP. IX., declarat, non posse excommunicatum à proprio Episcopo, hoc infcio aut invito, Romæ absolvi. 455. 476
- Circa 1047. Theologia Scholastica, & cum hac Dialecticæ cavillationes per Berengerum in Ecclesiam introducuntur. 5
1050. Dum Fulco Comes Andegavensis à summo Pontifice obtinisset, ut Petrus Cardinalis Ecclesiam in Turonensi diœcesi extructam consecraret, id tanquam violationem jurium alienæ diœcesis Episcopi Galliæ improbant. 456
- Ordo Episcopalis, hucusque in suo vigore servatus integer, deinceps à Cluniacensibus & Cisterciensibus monachis graviter concutitur. 502
1054. Luitboldus Archiepiscopus Moguntinus LEONI IX. Pont. Max. Romanum ritum in sua Ecclesia servari jubenti resistit. 228
1079. GREGORIUS VII. Lugdunensem Ecclesiam erigens in Primatiale, falsis Decretalibus nixus, in hoc se antiqua SS. Patrum vestigia imitari asserit. 210

- Idem Pontifex introducit , ut Metropolitanis , pallio nondum 1061.
 obtento , æ Episcopales quidem functiones obire valeant . Pag. 68
- URBANUS II. Papa scribit , evenire posse , ut quod Apostoli *Circa* 1090.
 & Prophetæ docuerunt , Romanus Pontifex destruere nitatur . 124
- Si regnum se à Pontifice gravatum sentiat , duo media superesse 1118.
 ad Episcopos Galliæ scribit GELASIUS II. Papa , scilicet
Conventionem , & *Concilium* . quod à Deo judicem ait esse con-
 fitutum in Ecclesia . 138
- Hilbertus Turonensis Archiepiscopus scribit ad HONORIUM II. *Circa* 1127.
 Papam : Quaslibet appellationes in Romana vigere & suscipi
 Ecclesia , cis Alpes inauditum est , nec in sacris traditum
 inflicis . 270
- Ecclesia Græca declarat , se Romani Pontificis agnoscere Prima- *Circa* 1133.
 tum ; sed neque præsentem ejus infallibilitatem , neque univer-
 salem Episcopatum . 65
- Decretum Graeci INNOCENTIUS PP. II. Patribus Latera- 1139.
 nensis Concilii tanquam SS. Canonum Textum proponit . Ve-
 rum in provinciis non acceptatur . 107. 237.
- In hoc Decreto Gratianus , post fictitias Isidori Decretales , Ro-
 manum Pontificem facit universalis Ecclesiæ Episcopum ; ei-
 que omnes Episcoporum causas , & quascunque alias graviores
 ac difficiles reservat . 165
- Non vult Concilia Provincialia sine Pontificis autoritate cele-
 brari posse , aut absque ejus confirmatione rata esse . 166
- Item statuit , ab omnibus mundi partibus , & à quocunque , ad
 Papam appellari posse . 167
- Non licere aliis Ecclesiis à consuetudine Romanæ Ecclesiæ dissen-
 tire . 169
- Omnes Episcopos in partem sollicitudinis , non in plenitudinem
 potestatis , à Romano Pontifice vocatos esse . ibid.
- Attamen constanter asserit , Claves in persona Petri *Ecclesiæ* da-
 tas esse . 24
- Patres Concilii Londinensis eos , qui Clericis violentas manus 1143.
 injiciunt , pœnitentiæ loco Romam absolvendos dirigunt . 477
- S. Bernardus appellationes Romanas damnat . 269 1145.
- Idem EUGENIO III. Papæ exprobrat , quod Romæ fudeatur
 capturæ auri & argenti ex rebus sacris . 394
- Cardinales in Concilio reclusi contra fidem universæ antiquita- 1148.
 tis sustinent , nemini fas esse circa fidem quidquam determi-
 nare citra auctoritatem Romani Pontificis . 190
- Idem prætendunt , Pontificem ex officii sui necessitudine cul-
 men Romanæ Curie , quibuscunque inattentis , curare & ob-
 servare debere ; sedis agentis resistunt . 557
- Hoc tempore Confirmationes ectionum Episcopatum adhuc obti-
 nebantur à Metropolitanis & in Conciliis Provincialibus . 197 seq.

1151. S. Bernardus scribit ad EUGENIUM Papam , per Regularium exemptiones (quæ tum invalescebant) perturbari terminos , quos Ecclesiis pofuere Patres , confundi ordinem , mutilari Diœcefes & Ecclesias membris , tolli cum læfione iuftitiæ jura Epifcoporum . Pag. 489
1179. ALEXANDER PP. III. in convocatione Lateranenfis Synodi dicit , Generalibus Conciliis , fecundùm antiquorum Patrum confuetudinem , bonum provideri , & firmari à multis : quod fi peculiariter fieret , non facile poffet plenum robur habere . 367
- S. Laurentius Archiep. Dublinenfis Presbyteros incontinentiæ convictos , licet tanquam Ordinarius ipfe potuiffet , tamen noluit abfolvere , fed Romam mifit , ibidem abfolvendos . 477
- Circa 1181. Non diffidetur ALEXANDER III. talia fubinde refcripta à Romana Curia prodire , quæ fraternalium animum exacerbare videntur . 184
- Idem Pontifex declarat , mandata Apoftolica , fi fine fcandalo executioni dari non poffint , exequenda non effe . 608
- Circa 1195. CÆLESTINUS PP. III. dicit , obfervatæ confuetudini potiùs deferendum ; quàm aliud in diffenfionem & fcandalum populi ftatuendum , quadam adhibitâ novitate . 608
1198. INNOCENTIUS III. ex jure deponendi & transferendi Epifcopos primus facit refervatum Sedis Apoftolicæ , falfo dicens hoc Divinæ effe inftitutionis . 200. 201. 204
- Circa 1208. Idem Pontifex fufinet , ad Romanum Pontificem pertinere jus electum Romanorum Imperatorem examinandi , approbandi , coronandi , aut fi indignum judicaverit , rejiciendi . 174
1212. Item quòd Rex votum ultramarinum non implens , regno privandus fit . Ibid.
- Idem Pontifex prudenter edixit , fopitis quæftionibus Doctõrum , fententias Patrum tenendas effe . 2
- Scribit ad Philippum Auguftum Franciæ Regem , fibi , fi in negotio divortii ejufdem Regis quid abfque generali deliberatione Concilii determinare tentaret , forfan ordinis & officii periculum imminere . 365. 420
- Circa 1222. Agnofcit HONORIUS III. quòd Epifcopus propter Ecclefiæ fuæ utilitatem in lege per Generale Concilium latâ difpenfare poffit . 291
1227. GREGORIUS IX. Fratribus Prædicatoribus inaudito hætenus privilegio indulget & committit , ut in Anglia quorumlibet confeffiones audiant cum injunctiõne pœnitentiæ . 481
- Circa 1229. In Hungaria erigitur Epifcopatus , nullâ interveniente Romani Pontificis auctoritate . 207
1231. Ordines regni Angliæ declarant , igni fubjiciendas fore eorum poffeffiones , qui Mandata Apoftolica de providendo , libertatibus Ecclefiæ Anglicanæ contraria , executioni dare præfumpferint . 616
1236. Ludovicus *Sæctus* Galliæ Rex , inattentis pœnis Ecclefiasticis à GREGORIO

- GREGORIO Pp. comminatis, adversus Navarræ Regem bellum parat. P. 596
- Fridericus II. Imp. à sententiâ adversum se à GREGORIO IX. 1239.
prolatâ, tanquam temeritate plenâ, & inani ab omni
justitia ad futurum generale Concilium appellat, quod à
Cardinalibus rogat congregari. 361
- INNOCENTIUS PP. IV. tenet, Papam Regibus sibi non obe- 1245.
dientibus regna auferre & aliis tradere posse. 174
- Ecclesia Anglicana ab impositione tributorum, per INNOCEN- 1246.
TIUM factâ, ad futurum Concilium appellat. 362
- Queritur Rex & Clerus Gallicanus, se ab INNOCENTIO Papa Circa 1249.
multum gravari beneficiorum reservationibus, & collationibus;
addens, eas olim incognitas, demum sub Innocentio III, cœ-
pisse. 463
- Conradus IV. Imp. appellat ab injusto processu & gravamine 1251.
sibi per INNOCENTIUM inferendo. 362
- Scribit ad INNOCENTIUM IV. Robertus Episcopus Lincol- 1253.
niensis, se mandatis Pontificis devotè & reverenter obedire;
sed in his, quæ mandatis Apostolorum adversantur, eis ad-
versari, & obistere. 254, 608
- Dum S. Thomas pro defensione Fratrum Mendicantium ad ple- 1257.
nitudinem & universalitatem Pontificiæ potestatis provocat,
dicens, Papam habere immediatam jurisdictionem in omnes
Christianos, insolitis principiis uti creditur. 480
- CLEMENS IV. omnium primus declarare ausus est, quorumli- Circa 1267.
bet beneficiorum Ecclesiasticorum plenariam dispositionem ad
Romanam Sedem pertinere. 461
- BONIFACIUS Papa VIII. declarat, Ordinarium circa jurisdic- 1293.
tionem in Clericos suæ diocesis, etiam *Regulares*, fundatam
in jure habere intentionem. 487
- Idem Pontifex contra genuinum & antiquum jus introducit, ut
deinceps Coadjutoriæ Episcoporum & superiorum Prælatorum à
Romana Sede postulerentur. 199
- Declarat insuper, in concursu duorum provisorum, propter con-
ferentis prerogativam, illum præferendum esse, cui à Sede
Apostolica collatio facta est. 465
- BONIFACIUS VIII. ad sopiendas, ut inquit, discordias inter Circa 1300.
Episcopos & parochos ex una, nec non Fratres Prædicatores
ac Minores ex altera parte, his in casum, quo illi id nega-
verint, ex plenitudine Apostolicæ potestatis dat facultatem quo-
rumcumque confessionis excipiendi, eosque absolvendi. 482
- Philippus Pulcher Rex Galliæ cum adhærente sibi Clero adver- 1302.
sus attentata BONIFACII VIII. ad futurum Universale Con-
cilium appellat. 362
- BENEDICTUS PP. IX. asserit, ex privilegio Regularibus à Circa 1304.
Bonifacio VIII. in præjudicium Ordinariorum dato turbatio-
nem

- nem ac dissidia esse nata ; & nihilominus illud ampliat . Pag. 482
1305. CLEMENS V. à sollicitationibus Episcoporum Angliæ , qui annatas beneficiorum suæ diocesis à summis Pontificibus frequenter postulabant , occasionem nactus , easdem sibi ipsi addicit . 408
306. Gualterus Pictavenfis Episcopus ab eodem Pontifice suo Episcopatu privatus , moriens ad futurum Concilium appellat . 362
1311. In Concilio Generali Viennenfi ab Episcopis egregia ad reformandam Ecclesiam in Capite , & membris monita exhibentur ; sed ea CLEMENS Papa dexterè declinat . 400. 528
In eodem Concilio de revocandis regularium exemptionibus agitur . 488
1312. CLEMENS V. homagium & vassallagium ab Imperatore Summo Pontifici præstari debere asserit . 174
Idem Papa declarat , per Constitutionem Benedicti IX. concedentem Regularibus prædictas facultates , novum discordiis in Ecclesia præberi fomentum . 482
- Guillelmus Major Andegavenfis Episcopus antiquos sacrosque Canones panibus simillagineis , recentiores siliquis porcorum , & fursureis panibus comparat . 241
- Circa 1322. Fatetur Papa JOANNES XXII. Ecclesiarum Prælatos & Rectores haud rarè in casu esse , quo ipsos oporteat Romanæ Sedi se se opponere . 514
1323. Ludovicus Havarus Imperator a Summo Pontifice ad Generale Concilium provocat . 362
1328. Michael Cæsenas Ordinis Minorum Generalis ob controversiam de Christi paupertate , & usu dominioque rerum à JOANNE XXII. hæreseos damnatus , appellat ad Ecclesiam Catholicam & ad futurum Concilium . 362
1334. Electores Imperii adversus attentata BENEDICTI XII. Germaniæ consulturi , suæ Constitutioni hanc addunt clausulam , ut quis aliter docuerit vel senserit , capitis poenas solvat , & ejus bona infiscantur . 617
1351. Formulâ *Apostolicæ Sedis gratia* , in Episcoporum literis hætenus insuetâ , primùm utitur Petrus Narbonensis Archiepiscopus , idque propter jura pallio annexa . 203
1392. BONIFACIUS PP. IX. primos fructus unius anni omnium Ecclesiarum Cathedralium , & Abbatiarum suæ Cameræ reservat , 468
1403. Subtractâ per Gallos agnito Summo Pontifici obedientiâ , de temporario Capite Ecclesiæ providetur . 573
Antiqui Cardinales GREGORII XII. à gravaminibus sibi ab eo illatis provocant ad Generale Concilium , tanquam in quo Pontificum actiones soleant judicari . 362
In celebri conferentiâ Florentiæ habitâ concluditur , Generalem Synodum , attento schismate , à Cardinalibus convocari posse ; quod & sequenti Anno practicatum est . 300. 403
1409. In Concilio Pisano à Pontifice & Cardinalibus sub juramento promit-

- promittitur reformatio Ecclesiae in Capite & membris , sed non effectuat . Pag. 402
- Dicit in Constantiensi Synodo Gerson , plenitudinem potestatis Papalis per Concilium tolli non posse , bene verò ejus usum sub certis regulis ac legibus limitari . 623 1414.
- Concilium Constantiense declarat , quemlibet , cujuscunque conditionis , status vel dignitatis , etiam si Papalis existat , Concilio Generali teneri obedire , quippe cui competit jus reformandi Ecclesiam in Capite , & in membris . 283. 422. 429. 5-5. 527. 1415.
- Idem Concilium Papam JOANNEM XXIII. ob corruptissimos mores legitime deponit . 285. 411. 430
- Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis , in Constantiensi Concilio sustinet , schismatis , tam illius quod in Ecclesia latina est , quam Græcorum , ansam , neglectui Conciliorum Generalium adscribendam esse ; nec nisi per tale Concilium reformationem Romanæ Curiae , omnino necessariam , effectuari posse . 329 1416.
- Idem Cardinalis in dicta Synodo sustinet , Unionem in Ecclesia sine Reformatione sperari non posse , & hanc à Capite inchoandam esse . 545 1417.
- Ut Concilia Generalia deinceps singulis decenniis celebrentur , Constantiensis Synodus saluberrimè ordinat . 3-6. 330. 367.
- MARTINUS V. declarat , sacro Constantiensi Concilio universalem Ecclesiam repræsentari . 406. 422 1418.
- Idem Pontifex promissam in Constantiensi Synodo Ecclesiae reformationem non perficit , Imperatorem , Reges & Nationes turpiter deludens . 425. seqq.
- Poloniæ Regis Legati propter neglectam à MARTINO V. condemnationem libri Joannis Falckenbergii ad futurum Oecumenicum Concilium appellant . 363
- Henricus Archiep. Cantuariensis ad futurum Concilium provocat à decreto MARTINI V. quo eum privat exercitio quorundam jurium suo Primatui annexorum . 363 1427.
- Dominicus Cardinalis Capranica appellat ab EUGENIO IV. & Judicibus ab eodem delegatis ad Basileense Concilium nuper inchoatum . 363 1431.
- Concilium Basileense confirmat decreta Synodi Constantiensis de superioritate cujuscunque Concilii Generalis supra Pontificem . 285 1432.
- Landrianus Laudensis Episcopus à Basileensi Synodo ad Regem Angliæ missus , ei dicit , quidquid est hæresum , quidquid discordiarum , & calamitatum , quibus populus Christianus premitur , omnia per intermissionem Generalium Conciliorum exorta esse . 376
- EUGENIUS PP. post Sessionem XIV. Concilii Basileensis declarat illud à tempore suæ inchoationis semper fuisse legitimum , & continuandum esse . 418. 432 1433.
- EUGENIUS videns Concilium Basileense se ad reformationem Ecclesiae accingere , illud dissolvere tentat ; sed irritò conatu . 407 1434. B2.

1435. Basileensis Synodus Annatas damnat sub pœnis in jure adversus
simoniacos statutis Pag. 408
Ejusdem Concilii Patres Rotomagensi Archiepiscopo Pallium de-
cernunt , quod illi EUGENIUS ob non solutas annatas ne-
gaverat 474
1436. EUGENIUS Pontifex ad declinandam Curiae suae reformationem
Regibus & Principibus fucum facere studet 409
1437. Andreas Episcopus Magorensis ad Card. Julianum Concilii Basi-
leensis Præsidem scribit : nisi super Romanam Ecclesiam fiat
reformatio , fidem Christi in omnibus partibus mundi perdi-
tam iri , sicut modò in plerisque factum est 546
1439. Concilium Florentinum tale in Romano Pontifice regendae Uni-
versalis Ecclesiae plenitudinem potestatis agnoscit , qualis in
gestis Oecumenicorum Conciliorum & in SS. Canonibus conti-
netur 251. 253. 543
1440. Germani petunt , ut confirmationes Electionum Episcopaliū ad
terminos Juris Communis reducantur 633
Et plura alia Juri , & aequitati conformia 640. seqq.
1446. EUGENIUS ad suos in Germania Legatos scribens , Concilium Ba-
sileense ab exordio usque ad Sessionem XXIV. iterum pro legi-
timo , & Oecumenico agnoscit 437
1447. EUGENIUS omnia in universim Conciliorum Generalium aucto-
ritatem supra Papam agnoscit 433. seqq. 633. 641
Idem Papa morti propinquus de Ecclesiae , & Curiae Romanae ne-
glecta reformatione vehementer dolet 426
1457. Martinus Meyr Cancellarius Moguntinus scribit ad Æneam Syl-
vium , mille modis Romanam Curiam à Germanis , tanquam
à barbaris aurum subtili ingenio extrahere 471
Germani Concordata propter Romanorum in eis servandis infi-
delitatem ita dedignantur , ut de Pragmatica Sanctione ad
exemplum Gallorum condenda cogitent 556. 577
1460. Universitas Parisiensis & Sigismundus Dux Austriae ratione variorum
gravaminum à Papa ad futurum Concilium appellant 363
Procurator Generalis Regis Galliae se opponit Bullae *Execrabilis* ,
qua PIUS II. appellationes ad Generale Concilium sub pœna
Excommunicationis prohibet 363. 366
1461. PIUS II. Papa scribit ad Capitulum Moguntium , etiam vera
in Papam dicere , esse contra juramentum Episcoporum 552
1467. Laudata Parisiensis Universitas iterum ad proximum Generale Con-
cilium appellat , quando Pontifex Pragmaticam Sanctionem
abolendam decernit 364
1471. Dum CALIXTUS III. & post eum PAULUS II. Mendicantium
Monachorum familias ad Jus commune reducere volunt , illi à
Pontificio tali decreto provocationis ad Concilium Generale for-
mulam edunt 506

- Queruntur Ordines Germanie de frequenti Concordatorum viola- 1479.
 tione, Annatarum excessu, Privilegiis Mendicantium, & alio-
 rum exemptionibus à Jurisdictione Ordinariorum. Pag. 397: 472
- Status regni Lusitanie Regi suo remonstrant, non ei fas esse cum 1486.
 damno subditorum. abdicare jus Placiti & retentionis. Bullarum
 Apostolicarum. 599
- Gallie Proceres Regi supplicant, quatenus Sanctissimo remonstret, 1493.
 nè ægè ferat, si regnum adversus Apostolicas provisiones, &
 Annatas suis impostero juris & libertatibus secundum Cano-
 num decreta utatur. 597
- Romani per tricas impediunt, quominus Germani se subtrahant 1495.
 servituti, quam Romani eis imposuerunt. 578
- Philippus Dux Brabantie ad Concilium Generale appellat à diversis 1497.
 abusibus, qui in collationibus beneficiorum ab ALEXANDRO VI.
 committuntur. 364
- Capitulum Cathedrale Parisiense appellat à comminatione censu- 1501.
 rarum, beneficiatis, & subditis suis per Romanum Pontificem
 facta. 364
- Resp. Veneta ad proximum Generale Concilium appellat ab ex- 1509.
 communicatione JULII PP. II. 364
- Queritur Natio Germanica, quod Romani Pontifices ad instantiam 1510.
 etiam vilium personarum pactis & Ecclesiarum privilegiis dero-
 gent, indebitasque exigant annatas. 381: 384: 649
- Item quod causæ quæ in Germania possent & deberent terminari,
 indistinctè ad Romanam Curiam trahantur. 381
- Eadem Natio queritur de pluralitate beneficiorum, à personis etiam 1510.
 vilibus, in vim Romanæ dispensationis possessorum &c. 382: 383: 645
- Ludovicus XII. Rex Gallie Turonis Concilium Nationale convocat,
 ut ibidem deliberetur ac statuatur de gravaminibus sibi per JU-
 LIUM II. illatis. 572
- Concilium Lateranense V. neque universale est, neque decretis 1512.
 Conciliorum Constantiensis, & Basileensis circa superioritatem
 Concilii præ Pontifice derogat. 283: 288
- Paulus Langius Monachus refert, per varia gravamina, quæ ex 1513.
 Romana Curia prodeunt, ruinas, destructiones, & ærumnas per
 Christianum orbem oriri. 385
- Erafinus Roterdamus scribit ad Cardinalem Albertum Brandeburgi- 1519.
 cum, mundum esse oneratum tyrannide Fratrum Mendican-
 tium, qui cum sint satellites Sedis Romanæ, ipsis adeo Regibus
 formidabiles existunt. 503
- HADRIANUS VI. Pont. Max. fatetur, in Curia Romana esse 1520.
 abusus in Spiritualibus, excessus in Mandatis, omnia demum
 in perversum mutata; atque ex eadem Curia omne fortè ma-
 lum processisse in Ecclesiam. 375: 392: 619
- Declarant Status Imperii Germanici in Comitibus congregati, quod 1520.
 si Rom.

- si Rom. Pontifex onera & gravamina Nationis præstituto tempore non tollat , se ipsius rei iniquitate , & necessitate compulso , de mediis cogituros , eadem per se ipsos auferendi . P. 385
1524. Carolus V. injuriam sibi à CLEMENTE VII. illatam ultius , nominis Pontificii auctoritatem per omnem Hispaniam abolet . 573
1525. Idem Imperator a decretis dicti CLEMENTIS ad Universale Concilium appellat . 365
1533. CLEMENS Papa ad Franciscum I. Galliæ Regem scribens fatetur , Concilium Generale esse unicum medium tollendarum hæresum noviter exortum . 328
1536. Delecti à PAULO III. Cardinales , & Prælati ad dandum aptum de Reformatione consilium , eidem dicunt ; abusibus Ecclesiæ , præsertim Romanæ ; illam in ruinam tractam , & infidelibus in derisum factam esse . 411. 59
- Idem Pontifici haud fucate renuntiant , non licere ei in legibus Ecclesiæ dispensare sine urgente , & necessaria causa ; neque lucrum captare ex usu potestatis clavium . 385. 58
- Item : Clericis divitibus sine manifesto abusu pensiones super beneficiis reservari non posse , nec sub titulo Coadjutoris beneficiatis dari hæredes ; Et quæ sunt ejus generis alia , 386. 388
- Circa 1537. Cardinales suadent Pontifici , ut propositam Reformationem in commodius tempus differat ; licet hæreses ex corruptione Ecclesiæ ortæ jam latè grassarentur . Unde à bonis causa Religionis jam pro desperata habetur . 411. 570
1546. In Concilio Tridentino Legati Pontificis reformationem Ecclesiæ variis artibus & industriis impediunt . 370. seqq.
1548. Episcopi Galliæ Meloduni convenientes avitant , ut Romaniæ reservationes & decreta Pontificum ad normam SS. Scripturarum , & Canonum exigantur . 387
1551. Claves à Christo Ecclesiæ immediatè datas esse , Patres Concilii Tridentini agnoscunt . 24
- Lovanienses & Colonienses Theologi sustinent , ex antiquitate probari non posse , quòd Pontifici competat jus sibi propria auctoritate reservandi absolutionem certorum peccatorum . 478
- Tridentini Patres suam testantur indignationem de modo , quo in Concilio Pontificii Legati agunt . 413. seqq.
1559. Novemvirale de emendanda Ecclesia Consilium auspiciis Pauli III. PP. conscriptum , PAULUS IV. ejusdem Consilii , tum Cardinalis , præcipuus auctor , nunc Apostolicæ Sedis censurâ configit . 567
1560. In Gallia de celebrando Nationali Concilio pro reformatione Ecclesiæ deliberatur , cujus metu adactus PIUS IV. interruptum à decennio Concilium Generale Tridenti resumit . 599 seqq.
1561. In consultatione de Reformatione Ferdinando Imperatori propositâ dicitur , utriusque sexus monasteria secundùm Canones sub illius Episcopi

- Episcopi potestate consistere , in cujus diœcesi posita sunt . Pag. 389.
- Didacus Lainez Jesuitarum Generalis pro Pontificia auctoritate in Tridentino nimia loquens , in assentatoris Pontificii vituperationem apud Patres incidit . 37. 501 1562.
- Andreas Masius Doctor Lovaniensis scribit ad Georgium Cassandrum Imperatoris Consiliarum , Indicem librorum prohibitorum comportari nullo cum iudicio , & maximâ cum invidiâ . 566 1563.
- Bartholomæus de Martyribus Archiepiscopus Bracarensis à PIO I V, obtinet , ut indigna Episcoporum erga Cardinales , coram Pontifice subjectio deinceps tollatur . 512
- Urgent in Tridentino Romani , ut auctoritate Concilii declaratur , plenam potestatem , universalem Ecclesiam pascendi & gubernandi , Summo Pontifici à Deo immediatè traditam esse ; sed obfistentibus multis desideratum non obtinent . 35. 288. 446
- In eodem Concilio agitur de revocatione exemptionis Regularium . 428
- Dum Concilium causas Episcoporum Summæ Sedi reservaret , Galli adversus hoc decretum protestantur . 205
- Cardinalis Lotharingus sub finem Tridentinæ Synodi suo & Episcoporum Galliæ nomine declarat , media ad reformandam Ecclesiam in eadem Synodo placita , ad intentum finem minus sufficere . 369
- PIUS IV. omnes Principes Christianos ad Concilii Tridentini protectionem , & promovendam executionem invitat . 602
- Idem Pontifex absolutò Concilio Patribus gratias agit , quòd in Reformatione tantâ moderatione usi sint , ut si Papa se ipsum suamque Curiam reformare voluisset , longè severior in se futurus fuisset . 391 1564.
- Declarat PIUS Papa , Concilium Tridentinum inde à prima Maji hujus Anni , propter publicationem Romæ factam , ubique legis vigorem obtinere ; At hoc pleræque gentes non agnoverunt . 230. 232
- Disciplinam Ecclesiæ tunc verè restitui dicit in sua Synodo S. Carolus Borromæus , quando in eum statum , quo primitus instituta est , restituitur . 398 1565.
- Parlamentum Parisiense declarat , Summo Pontifici nullum jus esse ad Annatas in Regno Galliæ . 470 1579.
- GREGORIUS PP. XIII. Decretum Gratiani emendari curat ; sed nullam falsam Decretalem ex eo aufert aut corrigit . 520 1580.
- Gallicana Parlamenta publicationem Bullæ Cœnæ prohibent . 239
- Congregatio Cardinalium Concilii Trid. interpretum declarans , Decreta Provincialium Synodorum inconsulto Romano Pontifice publicanda non esse , verbis Concilii Tridentini apertam vim infert , 167 1596.
- CLEMENS Papa VIII. Imperatorem Concordatorum Germaniæ Defensorem esse agnoscit . 655 1603.
- Respublica Veneta in medio belli , cum Rom. Pontifice PAULO V. gesti , persistat in unione cum Apostolica Sede . 592. seqq. 1606.

1615. Clerus Gallicanus decretis Concilii Tridentini se submittit ; Rex autem illud neque acceptat , neque illud in suo regno patitur publicari . Pag. 32
1642. Jansenistæ , & Molinistæ publicos in Gallia tumultus excitant . 498
1647. Advocatus generalis Galliæ Talonus Nuntio Apostolico nullam fatetur jurisdictionem , nec jurisdictionis Ecclesiasticæ signum , aut territorium . 457
1681. In Gallia deliberatur de celebrando Nationali Concilio , gravaminibus Romanæ Curiae opponendo . 574
1682. Ecclesia Gallicana Romanum Pontificem in Decretis suis fallibilem , & Universalibus Conciliis subiectum solemniter declarat . 66
1688. Achilles de Harlay Procurator Regis à quocunque gravamine per INNOCENTIUM XI. regno Galliæ inferendo ad futurum Generale Concilium appellat . 365
- Seculo XVIII.* BENEDICTUS Papa XIV. systema falsarum Decretalium plenè adoptat . 176. 466. 561. 639

INDEX MATERIARUM .

A

- A**bsentio quid sit ? Pag. 109. 141
 Abusus Ecclesiastici , præsertim ex Romana Curia procedentes ,
 Ecclesiam in ruinam traxere . 411. Horum abusu summa .
 394. Idem speciatim recensetur . 378. seqq.
 Acceptatio Ecclesiarum desideratur ad hoc ut Constitutiones Apo-
 stolicae vim legis obtineant . 106
 Africanæ Ecclesiæ infallibilitatem Romani Pontificis nesciunt . 66.
 Attamen ejus Primatum agnoscunt . 80. Ad eundem in gra-
 vioribus negotiis recurrunt , & referunt . 94. Illis non omnino
 placuerunt dispositiones Concilii Sardicensis circa appellationes .
 264. . Neque his se voluerunt submittere . 265. 268. . Non
 fuerunt schismaticæ , licet quoad Baptisma Hæreticorum dissen-
 tirent a Romanis ; imò ab horum communione repellerentur . 590
 Africanæ Ecclesiæ primatus comparatus cum universali Primatu
 Romano . 119
 Annatarum origo , & illegalitas . 467. 538. Earum taxa satis
 lubrica . 643. . Exiguntur cum excessu . 381. 382. 384. 393,
 471. 474. . Nullum habent fundamentum in Jure . 646. seqq.
 Damnantur in Concilio Basileenfi . 408. 470. . An & quod fun-
 damentum in diversarum nationum Concordatis inveniant ?
 470. 473. 636. 647.
 Apocrifarii , & Responsales Pontificii qui sint ? 114
 Apostoli omnes sunt fundamenta secundaria Ecclesiæ . 9. 29. Sin-
 guli non fuerunt inspirati quoad omnes actiones suas relativas
 ad Ecclesiarum gubernationem . 32. . Quæ Fidem & univer-
 sam tangebant Ecclesiam , collegialiter tractarunt . 16. 30. 33.
 Eorum jura qualiter in Episcopos transferint ? 442
 Apostolicarum Ecclesiarum jura , & prærogativæ . 145. 148
 Eæ per antonomasiam *Sedes* vocantur . 149
Apostolica Sedis gratia formulâ quando Episcopi uti cœperint ? 207
 Appellationum jus quando & quatenus ad Romanam Sedem per-
 venerit ? 258. seqq. . Originem suam ducit ex falsis Decreta-
 libus 167. 267. Pessimas post se trahit sequelas . 269. 603.
 Quibus non medentur recentiores Pontificum Constitutiones . 271.
 Appellationum à Summo Pontifice ad Generale Concilium legi-
 timus usus respectivè , & abusus 366. . Habent etiam locum
 in causis fidei , 161. . Quoad substantiam antiquiores sunt quàm
 quoad nomen . 360. 37. . Omnibus sæculis , & ab omni-
 bus nationibus pro legitimis habitæ sunt . 359

Q 9 9 9 2

Appel-

- Appellatio ab **Abusu** fuceffit appellationi ad **Generale Concilium** . 361. 365, Hujus appellationis fundamentum . 617. Universalis ejus usus . 618. . Quibus in casibus locum habeat ? 619. Huic remedio non præscribitur , nec renuntiari potest . ibid.
- Argumentum** ab **Absurdo** obstat multis **Ultramontanorum** assertionibus . 183
- Asianæ Ecclesiæ** in celebratione Paschatis differunt à Romana . 589
- S. Athanasius** an & qualiter ab **Orientali Synodo** appellaverit ad Romanam ? 275
- Aurum** , & **Argentum** ex clavibus Ecclesiæ Romæ captari , queritur **S. Bernardus** . 398
- Auctoritatem** , non jurisdictionem propriè dictam , per universam Ecclesiam **Summus Pontifex** exercet . 119
- B
- De Baptismo Hæreticorum** Quæstio , doctrinalis fuerit an disciplinaris ? 354. seq.
- Bartholomæus** de Martyribus honori dignitatis Episcopalis consulit , 512
- Basilense Concilium** legitimum est & œcumenicum . 407. 418. 432.
- Declarat , omne Concilium Generale esse supra Pontificem . 285. 408. . Hujus Concilii vigorem **Eugenius Papa** , objectâ reformationis umbrâ , elidere nititur . 409. Ejus decreta Romano Pontifici non nocent . 415
- Beneficiorum** omnium collatio de Jure pertinet ad Episcopos . 460. 642. . Eorum collationem qualiter Romani Pontifices successivè ad se traxerint ? 465. 643. , Vacantia in Curia quando cœperint reservari ? 461. Omnium beneficiorum plenam dispositionem **Clemens Papa IV.** sibi primus arrogavit . 411. 464. . Gravia ex Romanis beneficiorum collationibus in Ecclesiam damna redundant . 645
- Beneficiorum pluralitati** Romana Curia favet contra **Canones** . 380. 382. 386. 394. 402. 639. Ecclesiastica hujus rei incommoda . 383. 389. 528. . Hæc pluralitas non in gratiam personarum , sed Ecclesiæ tantum permittenda est . 393. 416
- S. Bernardus** aliter deessevit mala Ecclesiæ , aliter **Alvarus Pelagius** & **Bellarminus** . 397. 399. 623. . Aliter etiam de Pontificatu sensit quàm **Paulus Sarpus** & **Edmundus Richerius** . 624
- Bulla Cœnæ** an & qualem vigorem obtineat ? 239
- C
- Calicis** usum sæcularibus concedendi facultas Rom. Pontifici ab Ecclesia delegata est . 290
- Cancellaria** , & **Camera Romana** humanis affectibus minimè vacant 628. **Cancellariæ Apostolicæ Regulæ** ad normam Canonum reduci deberent . 387. 638
- Canonum Collectiones** quomodo natæ & auctæ ? 155. 156. Antiqui **Canones** comparantur panibus similagineis , recentiores fursureis

- furfureis . 241. . Illorum observantia Rom. Pontificis Primatum sustinet . 102. , Eorum cura , & manutentio pertinet ad officium Summi Pontificis . 108. 255. seqq. 608. Nec non ad sollicitudinem Principum Sæcularium . 618. . A Papa abrogari non possunt . 528. 537. . Interim Romæ negliguntur . 401. . Canonum Domini quando Pontifices dñci cœperint ? 156. . Canones qui mobiles , qui immobiles ? 649. . Canones , & Acta Conciliorum determinant Rom. Pontificis potestatem , non nuda Patrum asserta . 253
- Caput Ecclesiæ qua ratione Summus Pontifex dicatur ? 147. 152. 196. Firmis , non vacillantibus prædiis suffultum hoc Caput volunt veri Catholici . 553. 650. . Caput , & Corpus Ecclesiæ se se mutud sustinent . 90- 152. . Nexus inter Caput & membra sincero studio servandus . 576. . Capiti connexa Ecclesiarum fides magna potest . 101
- Cardinalium dignitas humanæ institutionis est , Episcoporum divinæ . 512. . Illis Episcopi olim præferebantur . 509. . Quomodo eorundem auctoritas successivè creverit ? 311. . Dum falsi Canones videntur , non permittitur Pontifici usus genuinorum . 557
- Casus Rom. Pontifici reservari nulli dantur in Jure Divino aut antiquo Ecclesiastico . 475. seqq. Concilium Tridentinum quantum casuum reservationem probaverit ? 478
- Causæ Fidei quousque Romanæ Sedis judicio finiantur ? 161. 194
- Causæ Majores quæ sint ? 185. . Quando cœperint Romanæ Sedi reservari ? 186. seqq. . Priusquam ad illam deferantur , in suis respectivè diocesis tractandæ sunt . 186
- Centrum Unitatis est Ecclesia Romana . 88. seqq. . In quo illud consistat ? 88. . Physicum qualiter differat à morali ? 89
- Cessio Episcopatus quando ad Majores causas relata sit ? 201
- Calcedonenſis Synodus Dioscorum damnavit , non solus Leo Papa . 246. seqq.
- Christus Dominus etiamnum exteriore suâ assistentiâ Ecclesiam regere pergit . 41. 46
- Claves Ecclesiæ omnibus Apostolis peræque datæ sunt . 13. Earundem potestas immediate , ac propriè Ecclesiæ credita est . 20 22. 419. . Ecclesia eas habet secundum originem & virtutem . Prælati secundum usum . 23. . Earum potestas non debet esse occasio lucri temporalis . 386. 390. Clavium contemptus ex potestate legitima æstimandus est . 594
- Clausula Concilii Trid. *Salva semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate* decreta ejusdem Synodi Romano Pontifici non subdit . 291
- Clausula *Proponentibus Legatis* , in eadem Synodo usurpata , non præjudicat juri Episcoporum in Synodis proponendi . 303
- Coadjutoriarum abusus . 386. 388. Coadjutoriæ cum futura successione quando ad Majores causas cœperint referri ? 199. . Inferiorum beneficiorum Coadjutoriæ à Tridentino damnantur , 289

- Collegium inter se constituunt omnes in toto orbe Episcopi . 109
 130. . Hoc Collegium seu Corpus sua habet jura . 109
 Communio inter Ecclesias qua ratione se se explicet ? 137
 Conciliorum *GENERALIUM* auctoritas immediata à Deo est . 17
 282. 419. 449. . Eorum infallibilitas probatur . 17. 47. 58
 328. Iisdem Romanus Pontifex subiectus est . 282. 35. 419.
 640. . Absurda , quæ ex contraria sententia sequuntur . 435.
 An hæc subiectio sit de fide ? 47 . Conciliorum superioritas
 præ Papa nihil inconvenientiæ in Ecclesiam inducit . 437. seqq.
 Eorum legitimus usus Pontificæ auctoritati innoxius est . 295
 Si Canones fervarentur his Conciliis vix indigeremus . 395
 Nunc absolute necessaria sunt . 323. 328. 377. . Non tamen
 ad quamvis hæresim reprimendam . 101. 336. 338. SS. Canones
 eadem modò frequenter celebrari præcipiunt . 329. 379
 Eorum commoda . 305. 568. . Ex eorum omissione omnia
 mala Ecclesiæ nascuntur . 376. 465. . Mali Principes ea impedi-
 cunt , boni promoverunt . 374. Imò ad ea celebranda Pon-
 tifices arctis modis compulerunt . 569. seqq. . Ob quas causas
 convocanda ? 192. 547. . Singulis decennialis deberent celebra-
 ri . 286 367. 435. . Inde à Concilio Trid. sæpius petita sunt ,
 sed non obtenta . 652. . In Jure , & Ecclesiæ voto semper
 subsistunt . 367. 640. . An nulla dentur legitima ? 62. Concilia-
 res deliberationes & conclusa multum differunt à singularibus
 Episcoporum judiciis . 310. Qualiter materiæ Conciliares an-
 te habita generalia Concilia tractatæ fuerint ? 193
 Convocatio generalium Conciliorum ; quæ sit à Romano Pon-
 tifice , nihil ad statum Ecclesiæ Monarchicum concludit . 216
 Eadem ad Papam non pertinet exclusive . 296. 403. 611. 614
 An & quando sine Papa possit dici , & esse Concilium Univer-
 sale ? 49
 Materiæ in Conciliis proponendæ qualiter præparandæ ? 195
 Quo ordine in ipsa synodo tractandæ ? 426. Conciliorum
 libertas in quo consistat ? 319. 322. 368. . Præsidium quoad
 ordinem exteriorem Principibus sæculi , quoad hierarchicum Sum-
 mo Pontifici regulariter competit . 302. . Nisi Concilio aliter
 visum fuerit . ibid. , aut Pontifex præsidium recuset . 423. 438.
 A solo Papa invito Patribus Concilium dissolvi non potest .
 286. 422. 591
 Generalium Conciliorum decreta non concipiuntur nomine Ro-
 mani Pontificis . 305. seqq. . Nec ejus confirmatione indigent .
 ibid. . Qua tamen ratione à Papa confirmari dicantur ? 250
 Pontificum decreta novo examini subijciunt . 314. seqq. . In
 iis non oscitantibus , sed veritatem impigro studio quærenti-
 bus Patribus Spiritus S. assistit . 321. . In justis & honestis Pa-
 pæ cedere non debent . 431. Non omnes veritates revelatas
 Con-

- Concilia simul & semel promunt , sed successive . 348. 452
 Quoad Ecclesiam componendam Concilia Generalia non semper
 quæ salubriora sunt , stant . 417. . Attamen adversus extan-
 tiores corruptelas semper reclamârunt . 398. seqq. Priora poste-
 rioribus emendari possunt . 534
- Executio Canonum Conciliarium Romano Pontifici incumbit . 100
 Idem executoris officium ad quoscunque Christianos Reges ac
 Principes pertinet . 601. seqq. . Leges Conciliorum Disciplinares
 sine receptione non obligant . 230. 418. bene verò Doctrinales .
 235. . Illæ à solo Papa abrogari non possunt . 234. .
 A Summis Pontificibus malè observari dicuntur . 424
- Conciliorum *NATIONALIUM* legitimitas , usus & utilitas : 569. 571
 Concilia *particularia* possunt suo examini subicere doctrinas ab
 Apostolica Sede definitas . 191- 565. . Horum decreta quam
 ob causam ad Summum Pontificem dirigantur . 107
- Concilia *PROVINCIALIA* sine auctoritate S. Sedis , vigore falsa-
 rum Decretalium , congregari non possunt . 166. 206. 414.
 Eodem Jure Rom. Pontificis confirmatione indigent . 167. Illis
 Sedes Apostolica cum detrimento disciplinæ Ecclesiasticæ præ-
 scripsit . 431. 528
- Concordata Germaniæ à Romanis malè servantur . 379. 466. 555
 An Papa eis possit derogare ? 555. 651. An solus declarare
 seu interpretari ? 630. 634. seqq. Non accipiunt interpreta-
 tionem ex Principiis Decretalium . 632. seqq. Alternativam men-
 sium & Annatas Romanæ Sedi non simpliciter , & perpetuò
 attribuunt . 636. Per ea jus Patriarchale Romanum ad sum-
 mum apicem sublatus est . 617 . His aliisque cum Romana
 Curia initis Concordatis error & ignorantia causam dederunt . 554
- Confirmationis* variæ significationes . 308. 309. 311. 312
 Confirmatio electionis Episcoporum ad Synodum Provinciale per-
 tinet . 196. 630. . A quo tempore facta fuerit reservatum
 Summi Pontificis ? 197. 445. Ad Synodos reduci oportet .
 393. 631
- Congregatio *Concilii Trid.* Romæ non sequitur normam in eo-
 dem Concilio præscriptam . 240. 633
- Congregatio *Indicis* Romæ : quid de ea observandum ? 563. 566
 Congregatio *de Propaganda Fide* : quid ei potissimum suaderi pos-
 set ? 620
- Consecrandi Ecclesias in aliorum Diocesium facultatem Papa da-
 re non potest . 456. Consecratio Episcoporum ad Metro-
 politanos pertinet . 626. Per usum , & Concordata Germaniæ
 facta est reservatum non Primatus , sed Patriarchatus Romani . 627
- Constantiense Concilium totum œcumenicum est . 285. 406. Pa-
 pam Generali Concilio declarat subiectum . 283. 525. Con-
 traria sententiâ an sit hæretica ? 284. 527. Hujus Synodi De-
 creta

- creta in Basileensi à Papa Eugenio IV. probata sunt . 431. 641
 Et postea iterum . 433. Constantiense Concilium , nullâ factâ reformatione , licet appromissâ , à Papa dissolvitur . 405
 Constantinopolim non fuit translatus cum Sede Imperatorum universalis Ecclesiæ Primatus . 81
- Constitutiones Pontificum non nisi per acceptationem vigorem nanciscuntur . 106. . Sæpe inniuntur falsis principis Isidorianis . 6.9. seq. 7.
- Consuetudo an , & quousque contra Canones valeat ? 536. 650
 Romanæ Ecclesiæ consuetudines etiam alibi observari mandant factæ Decretales . 169
- Consulta particularium Ecclesiarum Romam diriguntur . 91
- Corporis Ecclesiæ consensus atque unanimitas quando & quomodo extra Concilium invenitur ? 350
- Curia* Romana hodie vocatur , quæ olim *Ecclesia* . 156. 174. 413
 628. . Eadem malè facit omnia ad se trahendo . 2.0. præsertim lites . 401. . Stylus Curiæ in multis malus est . 622.
 639. Eiusdem reformatio vix aliter quàm per Generale Concilium obtineri potest . 329
- Curialistarum Romanorum vix toleranda Juris principia . 177. seqq.
 iidem Papam obsident , ut veritas ægrè ad eum perveniat . 574. 589
- S. Cypriani Doctrina de Hæreticorum Baptismo non vera quidem , sed Stephani Papæ , & plurium millium Episcoporum auctoritate haud victa . 353. 610
- D
- Decretalibus Pontificum quando primùm vis Juris attributa ? 155
 Decretales Gregorii IX. Sextus Decretalium , & Clementinæ quam habeant auctoritatem ? 237. . Sunt fundamentum omnium abusum in Ecclesia vigentium . 632
- Decretales Isidori genuinam Disciplinam Ecclesiasticam everterunt . 515. 532. . Quantum in eo fuerit Isidori peccatum ? 522. . Omnes ejus Decretales in gratiam Romani Pontificis confictæ sunt . 521. . Earundem vis hodieque perstat . 517. 533. . Illarum falsitas olim modò suspecta : 524. . Seriùs plenè detecta est . 531
- Decretum Gratiani imperitè confarcinatum est . 236. 533. . Exiguam sub initium habuit auctoritatem . 107. . Qua etiamnum polleat ? 236. . Illud sat malè à Gregorio XIII. emendatum dignoscitur . 519. 533
- Delictorum impunitas Romæ procuratur , 386
- Depositio Episcoporum non pertinet ad jura Summi Pontificis . 109. 112. 202. . Sed ad Concilia Provincialia . 202. 214. . Quomodo facta fuerit Romanæ Sedis reservatio ? 203
- Difficiliores causæ ad Sedem Romanam deferri mandant factæ Decre-

- Decretales 165
- Dioecesium divisio quando , & quomodo facta ? 443. 453. Earum jura finesque violare Canonibus vetitum est . 454. In horum præjudicium Papa nulli auctoritatem aut functiones delegare potest . 459
- Disciplina Ecclesie quomodo restituenda ? 398. Disciplinæ leges pro diversitate Ecclesiarum diversæ sunt . 226. Disciplinæ Ecclesiasticæ nervum etiam Principes sæculares sustinent . 618
- Dispensandi facultas in decretis Concilii Generalis non arguit superioritatem in Concilio . 391. An & quatenus ea Romano Pontifici competat ? 87. Illam huic à Concilio permitti disuadet Gerson . 292. 613. Dispensationum Romanarum facilitas damnatur . 381. 388. 402. 452. 602. Ea habet motiva politica . 156. Illarum spirituale periculum . 157. Sine causa Canonica datæ illicitæ sunt . 385. 401. & scandalosæ . 416. 5-9. 547. Abfque pecunia concedi debent . 386
- Divino jure multa per Papam fieri sinistrè traditur . 201
- Doctorum , & Magistrorum in Ecclesia conformis doctrinæ quæ auctoritas ? 335. Doctoribus Sedis Apostolicæ non semper credendum . 560
- Doctrinæ Romanorum extravagentes . 176. seqq.
- Dogmata fidei fundamentalia an dentur ? 52
- Dominatum aut ejus umbram quidquid præfert , in Ecclesia tollerandum non est . 632

E

- ECCLESIÆ status non est Monarchicus . 12. 16. 17. 28. 34. 123. 136. 621. Libera est , non ferva . 502. Unicus ejus sponfus est Christus . 419. Capite intelligit , & communi Cancellariâ . 60
- Ecclesia super omnes Apostolos fundatur . 9. Non later in occulto , sed stat in luce . 62. Est custos & interpret sacriæ Scripturæ . 55. Gaudet infallibilitate directionis . 46. seqq. Idque tam dispersa quàm congregata . 48. 55. 335. Adversus apertas hæreses semper reclamât . 332. Quæ sunt contra bonos mores nunquam approbat . 338. 339. Canone regitur . 26. Maximas jam ob neglectum reformationis fecit jacturas . 546
- Ut sparsim considerata non habet potestatem in exercitio . 20. 333. Extra universale Concilium per solos Episcopos non repræsentatur . 343. 345. Ecclesie universalis sollicitudo omnibus Episcopis certo modo communis est . 102. seqq.
- Ecclesia Romana & Catholica an & quomodo inter se differant ? 53. 65. 151. 445. 451. Ecclesiarum confessione freti Pontifices multa fiducialiter egerunt , quæ se solis minimè valuissent . 104. 104. 112. Ecclesiarum reuniendarum remedium est Canonis Constantiensis , & Basileensis de illarum libertate renovatio .

587. *Ecclesia mala non dantur . bene verò in Ecclesia .* 621.
Ecclesia , Cathedra , Curia , Cancellaria , & Camera Apostolica mi-
nimè confundendæ sunt . 628
- Ephefina Synodus Nestorium damnavit , non Cælestinus Papa .* 243
- EPISCOPORUM auctoritas an immediatè à Deo fit ?* 441. 448.
 453. 459. 460. 642. *Quid ratione hujus quæstionis in Con-*
cilio Trid. actum fit ? 446
- Episcopi in locum Apostolorum successerunt .* 446. *Omnes po-*
testate sunt æquales 132. 442. *Universali Ecclesiæ in com-*
mune consulunt , etiam extra Concilium . 34. *Etiam remo-*
tissimas Ecclesias adjuvant . 109. *Episcopatus in Ecclesia unus*
& indivisus est . 103. 118. 452
- Episcopi sunt iudices fidei .* 189. 192. 337. *Eis competit jus con-*
tradicensi , si Papa edicat quæ edici non debent . 104. seqq.
In Generalibus Conciliis Iudices sunt , non nudi consultores .
 293. 322
- Primitivè Ecclesias suas regebant inconsulto Romano Pontifice .* 34.
Adhuc hodie possunt dispensare in statutis Generalium Concilio-
rum ex causis , propter quas Concilium dispensaturum fuisset . 291
- Episcoporum jura Romæ læduntur .* 401. *Ibidem tantum in par-*
tem sollicitudinis vocati dicuntur . 169. *Indebitis juramentis*
Papæ obstringuntur . 390. 552. *Vera sua jura ignorantes ea*
amittunt , aut saltem negligunt . 292. 551. *Episcopis subtrahi-*
tur quod Romano Pontifici plus quam ratio exigit præbetur .
 54. *Eorum auctoritas per Concilium Tridentinum minuta fuit .* 44
- Essentialia Episcoporum jura impræscriptibilia sunt .* 537. 621.
Eorum potestas , quæ jurisdictionis est , æque parum truncari
potest , quam ea quæ est Ordinis . 448
- Episcopi ad residendum cogendi sunt .* 416. *Eorum causæ intra*
provinciam terminari debent . 268. *Has spurie Decretales Summo*
Pontifici reservant . 165. 603. *Qualiter Episcopi ratione cul-*
parum Sedi Apostolicæ subjei dicantur ? 256. *Episcoporum*
plurima pars , Summo Pontifici extra Concilium adhærens ,
non addit ejus decretis infallibilitatem . 331
- Episcopus universalis qua ratione Papa , qua ratione etiam alii*
Episcopi dicantur ? 129. *Episcopatus propriè universalis in Eccle-*
sia non datur . 444. 458
- Episcopalia jura in aliorum diæcèsibus Papa exercere non potest .*
 454. seqq.
- Episcopatum novorum erectio per solam observantiam Summæ*
Sedi reservatur . 207. *Frequentiores inter populos neo con-*
versos conveniret erigi . 209. *Episcopatum resignationes de*
Jure fieri possunt absque consensu Romani Pontificis . 202
- Errorum in fide dignoscendorum regula à Vincentio Lirinensi tradita.* 336
 Examen

- Examen de causis fidei qualiter in Conciliis instituitur ? 317
 Excommunicationis jus in quo fundetur ? 19. Per se non est
 actus jurisdictionis . 112. 113. 137. seqq. Ejus efficacia depen-
 det à vigore , & obligatione legis . 140. Nemo excommuni-
 candus propter causam fidei , nisi quæstionibus eliquatis . 357.
 Excommunicatus à suo Episcopo etiam ab aliis pro tali habendus
 est . 140. Nec à Papa absolvi potest invito suo Episcopo .
 141. 155. Quæ excommunicatio metuenda ? 593. Qualiter in
 injusta quis se debeat gerere ? 595
Executores litterarum Apostolicarum de providendo quando primum
 dati ? 462. 643. Executores illegalium mandatorum Apostolico-
 rum severè puniendi sunt . 614. 616. 617.
Exemptiones Regularium quando , & quomodo cœperint ? 487.
 seqq. 502. Juribus Ordinariorum præjudicant . 380. 386. Revo-
 candæ sunt . 389. 401. 416. 528
 Expectativæ beneficiorum quo tempore introductæ ? 461. 463. 644
 F
- Fides Petri est fundamentum , adversùs quod portæ inferi non
 prævalebunt . 7. Fides non est æstimatio , sed certitudo . 65
 Fidei quæstiones non sunt reservatum Summi Pontificis . 189.
 seqq. Potissimum tamen ad eum pertinent . 118. Atque idem
 ad illum referendæ . 195. Qualiter hæ quæstiones à Pontifi-
 ce , qualiter ab Episcopis tractandæ ? 194
 Flavianus Episcopus Constantinop. an , & qualiter ad Romanam
 Sedem appellaverit ? 279
 Florentinum Concilium qua ratione Pontificis Primatum exercen-
 dum declaraverit ? 251
 Forma regiminis Ecclesiastici Sæculo VIII. mutata est . 171
 Formatarum litterarum in Ecclesia usus . 89. 110. 137
 Fratres inter se sunt Papa , Episcopi . 21. Fratris titulo hi il-
 lum olim salutare consueverunt . 445. Et ille hos vicissim . 511
 Fratrum animum haud rarò exasperant quæ à Romana Curia
 procedunt . 184
 G
- Gallia antiquæ Ecclesiæ asylum . 550. Suorum principiorum te-
 nacissima . 36. Infallibilitatem Romani Pontificis rejicit . 66. Auc-
 toritatem Concilii supra Pontificem constanter sustinet . 36.
 Romanas appellationes ante Isidorianas Decretales non agnovit ,
 nequidem in causis Episcoporum . 268. 274
 Gallicanæ Ecclesiæ libertates 233. Vid. *Libertates* .
 Germani non cœcæ obedientiam , sed rationale obsequium
 Pontifici præstant . 603. Acceptant decisiones Concilii Basileensis .
 66. A Romanis insigniter gravantur . 629 Declarant se ipsos
 sublaturus gravamina , nisi à Pontifice tollantur . 385. Per Consi-
 lium Imperiale aulicum obviant abusibus Romanæ Curie .
 619. 630 R r r r r
 Germa-

- Germanica Ecclesia ad reformationem minùs disposita esse creditur . 577
- Græcano Schismati tollendo Rom. Pontifices multùm laboraverunt , 543. An & quæ spes reunionis superfit ? 544. Græca Ecclesia infallibilitatem Papæ non admittit . 65
- Græci non tenentur legibus Disciplinariis à Concilio Tridentino latis . 230
- Gratianus in suo Decreto fictas ab Isidoro Decretales penitus adoptat . 518. Hæc Collectio à falsis nondum purgata est . 519
- Gravamina Curie Romanæ ruinas , destructiones , & ærumnas per orbem Christianum causant . 385. Summo Pontifici odium concitant . 463. in Romana Curia perpetuantur . 639. Adversus eorum excessum Galli remedium esse dicunt *Fugere aut fugare* . 464. Remonstraciones pro eorum emendatione cum moderatione faciendæ . 597. 637. Hæ si non juvent , ad Concilium eundum est . 638
- Gregorii M. Epistolæ Romano Pontifici universalem jurisdictionem tribuere videntur , sed effectivè non tribuunt . 255. seqq. 444
- Grex in Ecclesia unus est , sed plures hujus gregis Pastores . 121

H

- Hæresum quæ sint causæ ? 409. 412. 542. Quibus mediis extinguantur ? 124. 337. Ibi damnandæ ubi nascuntur . 105. Qualiter eis interim , & usque dum in Conciliis Generalibus finaliter damnentur , occurratur ? 349. Hæreses Lutheri , & Calvinii , prout nunc res sunt in Ecclesia Catholica , non extinguuntur . 541. 545. 549
- Hæreticare aliquam propositionem , seu hæreticam facere quid sit , & cui comperat ? 223
- Hæreticorum fraudes qua ratione detegendæ ? 60. seqq. Hæreticorum nomen nonnullis temerè impingitur . 68. Hæreticus non est qui nititur rationibus non veris quidem , sed nondum victis . 352
- Hierosolymitana Ecclesia est mater omnium Ecclesiarum . 150.
- Hierosolymitani Concilii œconomia . 30. Est norma Generalium Synodorum . 31. 32
- Honoris verba , Pontificibus subinde data , in consequentiam trahi non debent . 158

I

- Jansenistæ non inveniunt præsidium in sententia , quod plurima pars Episcoporum definitioni Rom. Pontificis extra Concilium adhærens non faciat ultimum Ecclesie judicium . 349
- Jesuitæ ordini Episcopali graves sunt . 483. 502. Iphis etiam Principibus metuendū creduntur . 499. seqq. Ejiciuntur è Gallia . 502

- JESUS** Christus verum , & essentialiter: Caput ac fundamentum
Ecclesiæ est . 81. seqq.
- Ignorantia** multorum graviumque malorum mater . 562
- Illicium** magis suberat Romano Pontifici , quàm aliæ diœceses .
186. 258
- Imperator** est defensor Concordatorum Germaniæ . 655. Quâ
ratione hoc officium suum exequatur ? . ibid.
- Index Romanus Librorum** prohibitorum quousque alibi receptus
vel recipiendus ? 563. seqq.
- Indulgentiæ** non nisi semel in anno in quavis insigniore Civitate
dari deberent . 387
- Indulta Romana** collectandi Clerum lædunt jura temporalia. Re-
gum . 579
- Infalibilitas Ecclesiæ** probatur . 46. seqq. 48. Ea locum habet in
& extra Generalia Concilia . 48. 55. 345. An & quatenus illa
circa quemvis particularem Articulum fidei se quovis die exe-
rere debeat ? 347
- Joannes XXIII.** quas ob causas à Papatu per Concilium deposti-
tus fuerit ? 430
- S. Joannes Chrysostomus** an , & qualiter appellans suæ Sedi à
Rom. Pontifice restitutus sit ? 276
- Isidori spuria** Decretales genuinam Disciplinam Ecclesiasticam
everterunt . 164. seqq. 170. 516. 519. Ejus fraus facilem Ro-
mæ accessum invenit . 520. 629 Isidorus: plus mali in Eccle-
sia fecit , quàm Hæresiarchæ simul omnes . 543. 632
- Julianus Cardinalis Cæsarinus** quis fuerit ? 424. In Synodo Ba-
siliensi coram Imperatore loquitur pro juribus Concilii adver-
sus prætensiones Romanæ Curia . 419. seqq. Ejus de auctori-
tate Generalium Conciliorum supra Pontificem sententia .
285. seqq.
- Jura Papatus** , & Episcopatus sunt respectiva . 102
- Jurisdictionis Ecclesiasticæ** à Civili diversitas in fundamento at-
que origine . 23. Jurisdictionem ordinariam in alienas diœce-
ses Rom. Pontifex non habet . 134. 242. seqq.
- Jus Publicum** Ecclesiasticum mutare non est in Summi Pontificis
potestate . 238
- Fussionis** verbo Pontifices quondam non utebantur . 98
- Justinianus** Imp. curam , & custodiam sacrorum sustinens , ab in-
culpatione Romanorum vindicatur . 534
- L.**
- Lainez Jesuitarum** Generalis in Concilio Tridentino habebatur pro-
adulatore Pontificio . 37
- Legatos** seu Nuntios in regna ac provincias mittendi jus Rom.
Pontifici competit . 113. Quæ horum Legatorum auctoritas ?
114. seqq.
- Leges

- Leges Ecclesiasticæ universales quomodo intiruantur ? 20. 217.
 seqq. 225. 233. Substantiales earundem conditiones . 632.
 Eas Romanus Pontifex Ecclesæ proponit 85. 103. seqq. 229.
 Novas ipse non condit. 100. 13. 221. 224. Quibus cautelis
 ante earum publicationem utendam ? 628. In legum Ecclesia-
 sticarum receptione cum discretionem procedendum . 233. Le-
 ges Papales , quæ ærarium tangunt , aut temporalia jura ,
 planè non attenduntur . 229
- Legitimitio superiorum Romæ nimis facilè , & pro pecunia con-
 ceditur . 390
- Leo M. Pont. Max. bonâ intentione Pontificia jura extendere
 studuit . 522
- Liberius Papa nihil addi Episcopatu Romano , nihil minui pas-
 sus est . 109
- Libertates Ecclesæ Gallicanæ quale habeant fundamentum ? 233
 549. 603. Quæ , & quot sint ? 552. Etiam aliis Ecclesiis pro-
 sunt . 551
- Librorum censura non minùs Episcopis competit , quàm Summo
 Pontifici . 565. Ea , quæ Romæ fit , quovisq; conscientias
 liget ? 53. An Auctorem Libri infamet ? 57. Illius defensio
 ante Libri condemnationem audiri debet . 607
- Lites in partibus terminandæ sunt , non Romam deferendæ . 381
 Romanæ collationes quæotidianarum litium causa sunt . 625
- Liturgiæ plurium Ecclesiarum singulares sunt , & à Romana diffe-
 runt . 227
- M
- Magistra reliquarum Ecclesiarum qua ratione Romana dicatur ?
 150. 254
- Magistrum unum in terris Christus non constituit . 18. 65
- Majorum causarum judicium falsæ Decretales Romano Pontifici
 reservant . 15. 187
- Mandata Apostolica de providendo quando cœperint ? 461. 462. 643
- Matres Ecclesiarum quæ ? 146. 150
- Matrimoniorum impedimenta nimis facilè Romæ tolluntur . 386
- Matrimonium spirituale inter Episcopum , & Ecclesiam est juris
 Divini . 449
- Mendicantibus Monachis Romæ conceduntur enormia privilegia ,
 Parochorum juribus præjudicantia . 380. Eorundem privile-
 gia excipiendi confessiones sine commissione Episcopi quomo-
 do cœperint ? 481. Dissidia inde nata . 482. Concepta eâ oc-
 casione à Mendicantibus provocatio ad Concilium Generale . 506
- Metropolitanorum est neo electos Episcopos in sua provincia
 confirmare 197. Illorum auctoritas per falsas Decretales infi-
 gniter diminuta est . 206
- Metropolitanorum novorum creatio feriùs reservatum Summi
 Pontificis .

Pontificis facta fuit . 210
 Metus exceptionem an , & quando Pontifex adversus acta Generalium Conciliorum allegare valeat ? 433
 Monarchicum imperium an sit reliquis perfectius ? 39. Talisne sit Ecclesiæ status ? 127. 136. 169. Hoc affirmant Romani . 176. seqq. 204. Sed nullum juris monarchici attributum Rom. Pontifici competere singillatim ostenditur . 212. seqq. 218

N

Nuntii Apostolici in Gallia neque districtum habent neque jurisdictionem . 458. Add. Verb. *Legati* .

O

Obedientia non semper involvit ex opposito jurisdictionem . 254.
 Qualis Summo Pontifici debeatur ? 593. 620. Ea SS. Canonibus attemperanda est . 254.
 Obedientiales terræ deteriore in Sacris loco sunt quàm reliquæ . 392.
 Observantia , & usus Ecclesiæ universalis ac constans est regula fidei , 338. 343. Quandonam hæc uniformitas haberi censenda sit ? 339. 347
 Occasiones opportunè arreptæ serviunt ad recuperandam Ecclesiasticam libertatem . 619
 Odium Pontificiæ potestatis ad principia Romanorum commensurate . 176. seqq.
 Officialibus tot , & tantis an Romana Curia indigeat ? 470. 647. 649. Episcopos , & Archiepiscopos Papæ Officiales esse , Romani prætendunt . 176. Sed perperam . 216.
 Orbis major est auctoritas quàm Urbis . 21. 36. Totius orbis Episcopus quando , & à quo Papa primùm dicitur ? 453
 Ordinariorum jurisdictio variis modis à Curia Romana læditur . 386. 392
 Ordines Regularium tam arctè politicæque colligati sunt , ut publico metuendi esse possint . 499. 503
 Orientis Ecclesiæ Romanum Primatum agnoscunt . 79. 93. 96. 101. 111. Ad eundem etiam in gravioribus negotiis referunt ac recurrunt . 94. 96. seqq.

P

Pacis Ecclesiasticæ unicum ac stabile fundamentum est observatio Canonum . 403. 410
 Pallii suscipiendi necessitas , antequam Metropolitanæ functiones Episcopales obire valeant , falsis Decretalibus nititur . 168. Pallia ingenti pecuniarum quantitate cum damno Ecclesiæ reddimi debent . 384 390
 Pascendi jus , & officium omnibus Apostolis datum est . 13. seqq. 642
 Patres

- Patres venerantur tanquam fidei testes , non iudices . 60. Patrum
sententiæ Doctorum subtilitatibus præferendæ sunt . 2. Eorundem
agendi ratio potius consideranda , quam scribendi metho-
dus . ibid. Ubi quærendus unanimitas Patrum in rebus fidei
consensus ? 334. SS. Patrum honorifica dicta de Sede Roma-
na hujusque Episcopis , eorum juribus nihil addunt . 159.
feqq.
- Patriarchales in Ecclesia Sedes quinque , inter quas una Romæ
est . 142. Patriarchalia Romanæ Sedis privilegia Juris humani
sunt . 143. Ea cum tempore creverunt , & cum juribus uni-
versalis Primatus confusa sunt . 141. feqq. 6.7. Ad Roma-
num Patriarchatum quæ diœceses pertineant ? 144. 627
- Patriarchæ , & Primates quale jus habeant circa ordinationem alie-
norum diœcesanorum ? 135
- Patriarchatus novi an , & qua auctoritate erigi valeant ? 211
- Patrimonium Petri quo tempore Romanæ Ecclesiæ accesserit ? 172
- Pecuniarum enormes summæ annuè Romam deportantur . 471
598. 604
- Pensionibus exiles præbendæ gravari non debent . 384. Neque
divitibus Clericis assignari pensiones ex qualibuscunque bene-
ficiis . 386. 388
- S. Petrus non fuit Magister aut Præceptor reliquorum Apostolo-
rum . 16. 18. Sed Præcessor , & Primas . 12. 29. 69. Quo
sensu conversus fratres suos debuerit confirmare ? 41. 222
- Quas Ecclesias fundaverit ? 151. Ipse , & ejus successores non
indigent mendaciis , & adulationibus nostris . 652
- Pisanum Concilium pro universali agnoscitur . 401. 403
- Placiti Regii legitimus , & universalis usus . 598. feqq. 606.
653. A quovis Principe introduci potest . 599. 653
- Plenitudo potestatis in quo sensu Rom. Pontifici tribuatur ? 143. 187
- Pluralitas beneficiorum , modò in Germania uticunque recepta ,
ex facilitate Romanarum dispensationum originem ducit . 383.
640
- Pœnales sanctiones Romanorum Pontificum quam vim habeant ?
99. feqq.
- Pœnitentia prius à proprio Episcopo accipienda est , quam pro
indulgentiis Romam eatur . 455
- Politicorum , & Sacrorum negotiorum in Romana Curia mixtura .
172. feqq.
- Postulationes per quem de Jure admittendæ ? 198
- Præcessoris , non Principis nomine à Primatè Ecclesiæ utendum
Christus voluit . 29
- Præscriptio an , & quatenus locum habeat in Jure Publico Eccle-
siastico ? 534

- Præventiones in collationibus beneficiorum quando primùm usur-
patæ ? 461
- Prima Sedes non judicatur à quoquam : quomodo hoc adagium
intelligendum ? 287
- Primatus Petri in Ecclesia , 69. seqq. Ab hac Romanæ Sedi af-
fixus est . 76. 78. seqq. Non tamen irrevocabiliter . 77. 82. seqq.
Fundamentum hujus Primatus est bonum unitatis . 74. seqq.
Eundem Græci agnoscunt , & venerantur . 79. seqq. In quo ille
consistat ? 83. seqq. Genuina ejus jura 117. 125. Quid circa
hæc jura de fide sit ? 126. Qua ratione olim gestus ? 97. 99.
Ad modum in Conciliis præscriptum exerceri debet 85. Non
sustinetur nisi per Canonum observantiam . 102. In Ecclesia
omni modo conservandus est . 620. Attamen ejus usus debite
moderandus . 623. 650. Primatis præ reliquis officium est , fi-
dei , & morum per universam Ecclesiam gerere curam . 110
- Principes sæculares quatenus rebus sacris se possint , & debeant
immiscere ? 582. Sunt custodes Canonum . 235. Malis Ec-
clesiæ ferè soli efficacia medi tulere . 55. Ad hoc etiam ex of-
ficio tenentur . 576. Communi consensu Ecclesiam facile re-
formabunt . 570. Quandoque recuperandæ Ecclesiasticæ li-
bertati obstare creduntur . 578. seqq.
- Privilegii jus sibi mala consuetudo demum arrogat . 536
- Professio fidei olim a Romanis Pontificibus edi solita . 234
- Promulgatio Pontificiorum Decretorum qua ratione olim facta ?
106. seqq.
- Proponendi facultatem in Generalibus Conciliis etiam habent
Episcopi . 313. Hujus usum in Tridentino Legati Pontificis
ex causis politicis impedire conati sunt . 304
- Propositiones aliæ piarum , aliæ prudentum aurium offensivæ .
183
- Protestio regia adversus Papam in Conciliis quando jure peti-
tur ? 423
- Protestantes , si consequenter volunt ratiocinari , debent agnosce-
re infallibilitatem Ecclesiæ . 49. seqq. In moribus nihil ,
in doctrina multum reformarunt . 63
- Publicatio legum Romæ facta non habet effectum in provin-
ciis . 230. 239

Q

- Quæstiones obscuræ , & ancipites in Conciliis tractari debent .
105. Quæ offenculosas parere possunt contentiones , in Conciliis
proponendæ non sunt . 416

R

- Reformationis quodnam sit stabile fundamentum ? 623. Ejus
S s s s sum-

- summa est reductio pristinatorum Canonum . . 605. Duobus modis fieri potest 623
 Reformationis negotium serio tractandum, non speculative 535
 In pluribus Conciliis elusa, non probat Synodi auctoritatem infirmam . . 406. Ejus neglectus Ecclesiam traxit in ruinam 416. Quibus hujus negligentiae pondus incumbat ? 417. 424 529
 Reformationes impiæ neglectæ justæ reformationis ultrices causæ sunt 409. 412
 Reges, & Principes: sunt protectores Ecclesiæ, Conciliorum, & Canonum. 600. 605. 61. Debent Episcopis protectionem pro conservatione suorum jurium, & recuperatione deperditorum . . 604. Add. verb. *Principes*
 Regulæ Cancellariæ an, & quam auctoritatem habeant in Gallia . & Germania ? 240
 Regulares de Jure Episcopis subiecti sunt . . 487. Senior eorum exemptio an justa, æqua, & utilis sit 490. seqq. 604. Mediâ hac exemptione facti sunt fulcrum Pontificiæ auctoritatis, ad ductum Juris Isidoriani explicatæ . . 501. 508. 596. 604. An, & quatenus post Tridentinum possint excipere Confessiones sine licentia Episcopi ? 483. An expediat eis. indistinctè permitttere Sæcularium Confessiones ? 485
 Relationes in materiis fidei à particularibus Ecclesiis faciendæ ad Romanam . 92. seqq. Ad hanc etiam referenda quæ ad Ecclesiæ statum pertinent . 92. 153. 189. Frequentiorem Relationum usum Romani ex causis politicis quæsierunt . 156. Relationum jus Theodosius Imp. etiam Episcopo Constantinopolitano indulgit 153
 Relationis, seu primæ sententiæ in Conciliis Generalibus edicendæ jus Romano Pontifici competit 303
 Religiosorum Ordinum interni nævi 504. 509
 Reservatio beneficiorum non congruit divinæ institutioni . 387. 391. 528. 538. Quando, & quomodo cœperit ? 462. 465. 644
 Est valde odiosa . 466. Horrendos generat abusus 645
 Reservatio certorum casuum, & criminum quo titulo Summo Pontifici facta ? 252
 Resistentia Episcoporum an sit Juris Divini ? 447. 451
 Resistentia adversus mandata seu decreta Pontificis potest esse legitima . 124. Est justus modus impediendi mala, quæ per Curiam Rom. possent causari . 607. Forma seu modus talis resistentiæ 608. 613. 615. 654
 Responsa Romanorum Pontificum ad relationes Episcoporum non constituebant jus . 154. 551. Quando, & quomodo primum collecta ? 155. 156
 Retentio Bullarum quibus casibus obtineat ? 599. seqq.
 Ritui Romano Innocentius I. omnes Ecclesias subicere tentavit sed

- sed irritò conatu . 227
- Romæ quare constitutus Primatus ? 82. Romæ senioris Sedi Patres privilegia tribuerunt . 444
- Romana Ecclesia Mater , & Magistra reliquarum dicitur . 87. Est Centrum unitatis . 88. seqq. 138. Suas habet prærogativas ; sed hæc suos habent terminos . 16. Quando cœperit vocari Curia ? 156
- Romanæ Curiaæ abusus , & vitia Hadrianus PP. VI. agnoscit . 375. 629. Ejus scandala hæresibus dant incrementa . 392. Inde à tempore Synodi Constantiensis studia nationum de reformanda Ecclesia frangere conata est . 375. 391
- Romani Ecclesiasticis præceptis multa addiderunt , Reformati plura subtraxerunt . 57. 63. Illi delicatas habent aures . 521. 589. Eorum systema Politico Ecclesiasticum in aperto errore fundatum est . 531. Historiam Ecclesiasticam , & antiquos sincerose Canones negligunt . 609. Propter quodcunque bonum Ecclesiae non dimittunt quidquam de suis possessionibus . 379. Ex ratione statûs etiam minutissimas scrupulosè servant . 560. Has etiam olim augere studebant . 521. Celebrationem Generalium Conciliorum omni studio impedire conantur . 377. Eorum studia ad declinandam reformationem . 577. 591. In Concilio Tridentino justæ reformationi Ecclesiae obstiterunt . 370. In suis judiciis parum attendunt ad particularia jura & consuetudines locorum , è quibus causæ Romam deferuntur . 272. Statum publicum regnorum , & provinciarum non satis habent perspectum . 634
- ROMANUS PONTIFEX** est Caput Ecclesiae . 90. 91. 93. 553. Universali ejus in Ecclesia Primatus ab omnibus Catholicis agnoscitur . 78. seqq. Qua ratione , & quibus modis eum in Oriente exercuerit ? 97. 111. Habet sollicitudinem omnium Ecclesiarum . 91. 93. 250. Ad eum ex omnibus Ecclesiae partibus referendum est . 91. seqq. Est tutor , & vindex Canonum 98. Quomodo pro Canonum observantia suam sollicitudinem in omnibus Ecclesiis expleat ? 108. seqq. Præsentis Papæ judicio multa ab Ecclesiis geruntur . 20. Ipso dissentiente multa fiuntur . 219. In aperta fidei aut morum capita præsens sequendus est . 103. In dubiis , & perplexis ad viam Concilii recurrendum . 104. In iis , quæ ad Synodi cognitionem pertinent , nonnunquam suo decreto prudenter præit . 112. Non tamen habet jus Episcopos in suam sententiam cogendi . 35. Nec ex se habet jus ferendi leges universam Ecclesiam obligantes . 221. 239. Neque solo ejus judicio quæstiones fidei terminantur . 161. Nihilominus illi provisorie standum est . 86. 224. Invidus est dum rem secundum Canones gerit . 101. 112. 207. Secus quando illis contrait . 610. Pontificis summa jura quæ & quid sint ? 396. S s s s 2 Rom.

- Rom. Pontifex Ecclesiæ , & Generali ejus Concilio subjectus est .
 18. 216. 219. Hujus constitutionibus obligatur . 216. 459. 636.
 Ab hoc deponi potest . 40. Quomodo intelligendum quod
 dicitur , Papam à nemine judicari ? 218. 322. Papæ judicia
 subinde in Generalibus Conciliis retractata sunt . 293. Ipse
 autem de novo non dissentit quæ in similibus Synodis decreta
 fuisse . 313. Qua nihilominus ratione Pontifex in Conciliis
 præcipuâ auctoritate pollere , eaque confirmare dicatur ? 439
 Rom. Pontificis infallibilitas à multis doctissimis viris & integris
 Nationibus non creditur . 64. seqq. 327. 356. Illa ad deci-
 dendas quæstiones fidei non habet momentum . 68. 396. Pon-
 tificis jura ac potestas ex quibus factis commensuranda ? 135.
 An , & qualiter Papa per suas declarationes juribus suæ
 sedis dicatur præjudicare ? 435
 Rom. Pontifex qua ratione supremam in Ecclesia potestatem ha-
 bere censendus sit ? 517. Non est Episcopus totius Orbis .
 444. 45. 461. Quid juris , ei competat in aliorum diocesi-
 bus ? 133. 135. 228. Nulla Jure Divino in iisdem habet re-
 servata . 444. Nec est Ordinarius Ordinarium . 479. Ne-
 que dominus omnium beneficiorum . 467. 638. Est Patriar-
 cha totius Occidentis . 142. Et Occidentalium Episcoporum
 Coriphæus . 137
 Excessus Pontificiæ auctoritatis Ecclesiæ multum nocet . 241.
 seqq. Quibus mediis ad excessivam potestatem Papa pervenerit ?
 539. Nimia affectans amisit debita . 621. Potestatem in tem-
 poralia Regum sibi indebitè assumit . 174. 179. 183. 609
 Romanus Pontifex omnia potest in ædificationem , nihil in de-
 structionem . 609. 612. Qui Summi Pontificis Primatum
 nimium extollunt , eum ludibrio exponunt . 650. Et Catholi-
 cis æque ac A catholicis odiosum reddunt . 651. Quibus mediis
 legitima ejus auctoritas olim sustentata fuerit ? 101. Quibus ho-
 die se sustinere laboret ? 508. Ejus decreta . Patrum decretis
 repugnantia , ipso jure nulla sunt . 387. Papæ potestas à
 Cardinalibus , & Curialistis in exercitio multum coarctatur . 557
 Rotæ Decisiones an Juris vigorem obtineant ? 240. Sæpe non
 tolerandis principiis nituntur . 177. seqq. 635. 651

S

- Sanctitas plurium Rom. Pontificum eorum auctoritati pondus ad-
 didit , & incrementum . 149
 Sanctitati non præjudicat resistentia legitima Papæ facta . 596
 Sardicensis Synodi ordinatum circa Romanas appellationes ex-
 plicatur . 259. seqq. Eiusdem Synodi Canones Isidoro Merca-
 tori occasionem dederunt Romanas appellationes in infinitum
 extendendi . 266

- Scandalum quodcumque est legitima causa retentionis Apostolicarum Bullarum . 600. 608. Num scandalum sit , noxas Romanæ Curiae publicè incusare ? 397
- Schelestrati de fucatione textus Concilii Constantiensis inane commentum . 284 287 421^r 601
- Schismatis nullæ dantur justæ causæ . 548. Cautelæ tempore facti ab altera parte Schismatis servandæ . 596. Schismaticus quis reputandus sit ? 589 591. Schismatis metum Papa allegare non potest , ubi officium suum detrectat . 423. 540 Schismata vix aliter sedantur quàm Principum sæcularium auctoritate . 582. 585
- SS Scripturæ non sunt unica regula Christianæ fidei . 51. Eandem interpretandarum præcepta , & modi . 2. seqq. 15. 16. seqq. Illarum non rarus in gratiam Romanæ Sedis abusus . 158
- Sedes Apostolica pro S. Petro usurpatur , & vice versâ . 208. Sedes est distinguenda à sedente . 588. Sedium jura nec Papæ violare permittitur . 575
- Sextus Decretalium , & Clementinæ à Gersonio censurantur . 239
- Sollicitudo universæ Ecclesiæ in quo sensu Rom. Pontifici incumbat ? 42
- Sophistæ verbosi qui ? 2. 67
- Sponsus Ecclesiæ Christus omnem ligandi solvendique potestatem illi immediatè contulit . 27
- Stylus Curiae Romanæ ad normam Concilii Tridentini non accommodatur . 639
- Sub & obreptione Romani Pontifices nonnunquam privilegia ab Imperatoribus obtinuerunt . 149
- Subtractio obedientiæ est unum ex legitimis mediis reducendi Papam . 572. seqq. Ea practicata fuit in Gallia . 572. In Hispania . 573. Et Venetiis . 594. Suadetur etiam in Germania . 577
- Superbis subinde utile est cadere in manifestum peccatum . 397
- Superstitionis quanta sit vis & potestas ? 539. seqq.
- Synodales Relationes quid sint ? 309

T

- Taxa Cancellariæ Apostolicæ scandalum parit . 391
- Templariorum universalis corruptio erat fructus exemptionis eorum S jurisdictione Ordinariorum . 506
- Temporalia Regum , & principum in Decretalibus Papæ subiecta declarantur . 174
- Theologiæ Scholasticæ origo . 5 Positiva illi præferenda est . 4. seqq. Theologi Biblici qui ? 6. Theologiæ modernæ nævi , 6 67. 68. 451. 59 549.
- Traditiones Ecclesiæ servandæ . 55. Serviunt ad Sacræ Scripturæ interpretationem . 57. 60. seqq. Traditio qualiter probetur ? 3. seqq.

- Teqq. Quis de ejus subsistentia judicet? 344. 350. Dum de Traditione Ecclesiae quaeritur, non unius Romanae sed omnium Ecclesiarum attendenda est. 106. 352
- Translationes Episcoporum à quo tempore reservatum Pontificis factae sint? 200
- TRIDENTINUM CONCILIUM feris, quàm Ecclesiae necessitas postulabat, convocatum est. 412. Integro decennio interruptum Pius IV. non nisi coactus resumpsit. 511. Clausula *Proponentibus Legatis* in eodem Concilio motus exciavit, & dedit ansam reservationi jurium Episcopaliū. 304. Reservata in hac Synodo Sedis Apostolicae auctoritas qualiter intelligenda? 43
- Plena in eadem Episcoporum libertas circa res fidei. 45. Non item circa materias Politico Disciplinares. 41. 374. 413. 638. Multum abest, ut per ejus Canones Disciplina sacra ex integro restituta fuerit. 369. Romani in eadem reformationem suae Curiae omni studio declinarunt. 370. Teqq. 391
- Concilii mens non fuit Romano Pontifici absolutum in Ecclesia imperium tribuere. 45. 252. Quinimo illud superioritatem in eum actu exercet. 289. Attamen in multis dispositionem Hildorianarum Decretalium sequitur. 43. 204. Hinc pro sustinendo in Ecclesia Monarchico statu allegari non potest. 533
- Quid in eo actum sit circa quaestionem de forma regiminis Ecclesiastici? 34. Teqq. Quid de tollenda Regularium exemptione? 488. Malis ab hac exemptione provenientius tulit remedium insufficientis. 505. Multa saluberrime constituit, quae Romae non attenduntur. 639. Hoc Concilium, contra morem omnium praecedentium, suorum Decretorum Confirmationem à Rom. Pontifice postulat. 310. Id quomodo intelligendum? 312. Ejus protectio, & executio Regibus, & Principibus saecularibus commendatur. 602. In Gallia, nec publicatum, nec universaliter receptum est. 231. In aliis regnis sub variis modificationibus recipitur. 234. 634

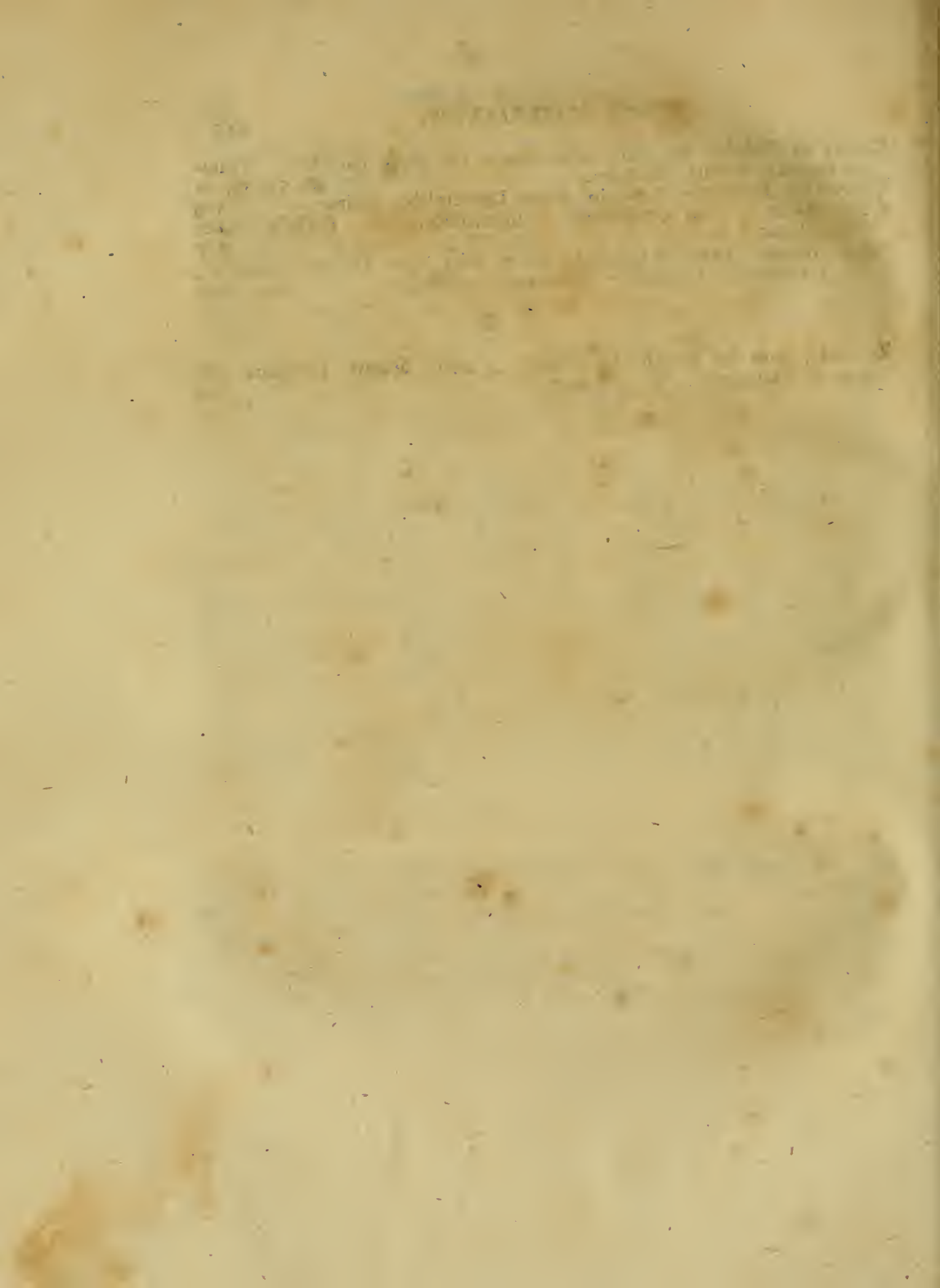
U

- Venetarum Resp. etiam in medio bello cum Papa Paulo V. in ejus communionem persistit. 592. Teqq.
- Veritas praepietate in tradenda fide sectanda est. 548
- Veroniana fidei regula quae sit? 342
- Vicarius JESU Christi qua ratione Summus Pontifex dicatur? 147. 151
- Vicariarum Pontificiorum restricta potestas. 115. Teqq. 187
- Viennense Concilium: quid in eo circa reformationem Ecclesiae ab Episcopis propositum? 528

- Unitas in Ecclesia est finis Primatus . 74. feqq. 84. Sine Unitate Ecclesia nequit subsistere . 46. 54. 58. 61
- Universalis Episcopus Papa in falsis Decretalibus dicitur . 169
- Universalitas , & conformitas sententiarum in Ecclesia unde dignoscatur ? 347.
- Vota majoris partis Patrum in rebus fidei non faciunt decifum , sed unanimitas requiritur. verè aut quasi talis . 340. feqq.

Z.

- Zizania , quæ in Ecclesia succrescunt , non debent impedire fidem , caritatem , & unionem . 622

ADDITIONES ET EMENDATIONES

QUIBUS

JUSTINUS FEBRONIUS J. CTUS

NOVISSIMAM IMPRESSIONEM SUI OPERIS INSCRIPTI

*De Statu Ecclesiæ, & legitima
Potestate Romani Pontificis &c.*

LOCUPLECTAVIT,

HIC COLLECTÆ, ET PROPRIIS LOCIS ASSIGNATÆ

Ad supplendas editiones Bullionenses ejusdem Operis
Annorum 1763. 1764.

*In gratiam & commodum eorum, qui prioribus illis
Editionibus utuntur.*

BULLIONI 1766.

APUD GULIELMUM EVERANDI.

STATE OF NEW YORK

IN SENATE

JANUARY 18, 1884

REPORT OF THE

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

FOR THE YEAR ENDING DECEMBER 31, 1883

ALBANY:

WHELAN & SON, PRINTERS, 1884.

THE STATE OF NEW YORK

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

ALBANY: WHELAN & SON, PRINTERS, 1884.

ALBANY: WHELAN & SON, PRINTERS, 1884.

M O N I T U M

*Typographi novissimæ editionis laudati Operis
JUSTINI FEBRONII &c.*

LECTOR BENEVOLE .

*P*ostquam prima hujus Operis iterata editio insolita celeritate exhausta esset, & ad satisfaciendum plurimum votis de tertia ageretur, huncque in finem non solum omnia disposita, plura ad confirmationem & illustrationem priorum noviter addita, insuper quædam emendata essent: sed & operæ typographicæ circa illud noviter exerceri jamtum

cœpissent ; sparsus fuit per Germaniam rumor de condemnatione Febroniani Tractatus Romæ facta . Auditum non multò post ; Brevia Apostolica à Sanctissimo Domino Nostro Papa , insueta in similibus providentia ac sollicitudine , ad singulos Germaniæ Antistites directa fuisse , quibus hi interpellabantur , ut Romanam Censuram in suis diœcesibus reciperent & publicarent . Neque hic quidem substitutum est : Nuntiis etiam , tum ordinariis , tum uni extraordinario , commissum fuit , ut apud aulas Principum Germaniæ hanc condemnationem , ejusque effectum urgerent ; quod & hi indefesso studio , & cognata Romanis dexteritate atque arte præstiterunt ; ast vario successu : in aliis voti ac politici desiderii sui compotes facti sunt , in aliis non item : Ab harum nonnullis pro responso tulerunt , sibi (sic exigente justitia , communi bono , & christiana libertate) à multo tempore fixum constitutumque esse , & sanctè servatum , ut nullum librum confingerent , nisi pugnans cum orthodoxa fide , aut probis moribus ; neutrum horum vitiorum Febroniano operi , pro defensione Ecclesiasticæ Libertatis , & restauratione Disciplinæ suscepto , cum veritate objici posse ; sed neque peccatum esse , manifesta Ministrorum Romanæ Curiæ probra Summo Pontifici , & Universali Ecclesiæ pro emendatione denuntiare , id quod multi viri probi jam à sæculis præstitissent , sine noxa , & nota , quamquam nondum optato cum fructu : In aliis diœcesibus ab Episcopalibus Revisoribus & Censoribus librorum invitabantur Romani Sollicitatores , ut propositiones sibi displicentes ipsimet quantovis exquisito studio è Febronio decerpent , sicque decerptas (ne quæ intercurreret infidelitas) cum reliquo Operis contextu collatas , permitterent virorum non præventorum judicio , æstimaturorum , num eadem propositiones in eo , quo prolatae sunt , id est , in obvio sensu , censuram mereantur : In aliis demum provinciis , postquam liber usque adeo tertiam Examinatorum , ordinariorum & extraordinariorum , censuram sustinisset , tandem Principi post novas ,

in-

indefessas , easque ut plurimum clancularias Ministrorum Curie Romanæ sollicitationes placuit , sine ulteriore examine , ex causis politicis , Febronium prohibere .

Quidquid hujus rei sit: cum ad jura Principum & Episcoporum pertineat , dignoscere , & statuere , an & quatenus suis respectivè diœcesibus terrisque utile sit & conveniat Pontificia Decreta & Brevia Apostolica acceptari ac publicari , librorum nuper editorum cursum sistere , aut permittere ; nullatenus verò in facultate privatorum positum existat , judicare de justitia , vel valore legis persuum Superiorem ritè publicatæ : ideo hisce declaramus & protestamur , nobis (quibus curæ semper fuit , ut officina nostra non sit irreligionis armamentarium) in animo haud esse , eos , quibus lectura hujus libri vetita est , ad eum legendum invitare ; sed triplici hac , eaque aucta atque emendata editione satisfacere justis illorum desideriis , qui ab ejus usu non prohibentur , quique genuinum ex eo fructum , tandem , in uberem Ecclesiæ utilitatem redundaturum , percipere possunt ; quorum haud dubie ingens numerus existit , non solum in Germania , sed & multò major in Gallia , & Belgio , ac nonnullis partibus Italiæ , è quibus judicia admodum favorabilia de Opere Febroniano prodierunt .

Monendi interim veniunt Lectores , ne ab ipsa quidem Roma , in Brevibus hac de re ad Episcopos datis , prætendi , aut asseri , quasi aliquid catholici Fidei adversum contineatur in Febronio ; totum Disciplina negotium est : Circa quam an ea consilia , que ille hodie repetit , frivola sint , & à perversis hominibus alijs proposita ; judicent , quibus est justitiæ , æquitatis , & boni communis amor , veritas : An ille Apostolicam Sedem non stabilire magis laboraverit quàm evertere , edicant , quibus incognitum huiusmodi est , in quo genuina hujus Sedis firmitas consistat , & per quod illa sustineatur , scilicet an fidei sacratissimorum Canonum observantia , an continuis horum transgressionibus : An ille , qui Ministros Romani Pontificis ad obediendum Ecclesiæ & sanctis ejus institutis adstringi op-

tavit , ad concitandum Sanctæ Sedi contemptum scripserit , dignoscant , quos non latet differentia inter Sedem & Curiam , quæ duo cum tanto illius damno identidem confundere nonnulli satagunt : An denique ad suffodiendum fundamenta Ecclesiæ , quam Petro tanquam Petræ superædificatam dicunt , evulgatus sit Febronianus liber , existiment , qui ex diligenter lectis SS. Patrum scriptis & Catholicorum Theologorum libris noverunt , quàm incertum sit , an aliam , præter se Ipsum , Petram Christus significare , aut quid veriùs per hanc indicare voluerit , cum de sacræ suæ Domus fundamento & structura loqueretur ; quàm proinde infirmum sit quidquid ex dubio illo , à Romanis toties quidem proposito , attamen semper controverso principio , pro instruendis Catholicis & revincendis Hæreticis , erui intenditur . Nesciunt sanè , quantum honoribus & juribus Primæ Sedis detrahant , qui , ut illa ultra condignum urgeant , ea planè incertis ac lubricis fundamentis committunt , quando certa solidaque prostant , quibus illa tutò innitantur .

Consultum nobis insuper fuit , ut huic editioni subnecteremus Refutationes nonnullorum opusculorum criticorum , quæ adversùs Febronium hætenus edita sunt . Creduntur illæ tales esse , ut viam facilem monstrent iis , qui ad enervanda similia imposterùm forsitan proditura scripta anti-Febroniana calamum arrepturi sunt ; his Criticis , ubi invidiæ , calumniæ , & odii Theologici larvam detraxeris , parum frontis supererit . Præter has Vindicias nullæ aliæ ad officinam nostram delatæ sunt . Sed neque in commercio librario hucusque visa fuere alia scripta Febronii opposita ; si absurda illa , atque uti Catholicæ Religionis majestate , ita & omni seria responsione penitùs indigna folia cujusdam , qui se dicit , nescio cujus Ordinis , Equitem , excipias , quæ in Tabernis cerevisiariis avidè excipiuntur , & compotatores mirificè recreant . IV. Idus Decemb. an. MDCCLXIV.

ADDITIONES ET EMENDATIONES

EXCERPTÆ A NOVISSIMA
EDITIONE OPERIS

JUSTINI FEBRONII J. CTI &c.

*U*traque editio Bullionensis annorum 1763. 1764. constat
iisdem paginis, quapropter singulis utriusque paginis,
quæ hic supplendæ indiscriminatim notantur, exactè con-
veniunt Additiones & Emendationes excerptæ a novissima
editione anni 1765. Igitur ..

Ad pag. 13. Præfationis ante §. Nemo Catholicorum &c. adde.

Quid pacem provinciarum & populorum tranquillitatem per
motus Religionis & Ecclesiarum dissidia turbari memoro? Ne Prin-
cipis quidem folium satis firmum esse adversus hos turbines; neque
omni Prætorianorum militum vigilantia ipsorummet Regum vitam
contra furorem sicariorum, quos in Religionis discordia supersti-
tiosus improbusque Zelus armavit, sat validè defendi, vel sola
Gallia (ut de aliis regnis nil memorem) probarunt funesti exitus
Henrici III. & IV. Quinimo infame illud monstrum, quod anno
1757. stricto & infixo pagione, in pretiosissimam vitam Ludovici
XV. attentavit, in juridico examine (quod eodem anno Parisiis
impressum est) declaravit, se ad horrendum hoc facinus motum
esse in consideratione dissensionis, quæ eo tempore vigebar inter
Parlamentum ex una, & Archiepiscopum Parisiensem ex altera
parte circa effectus & sequelas Constitutionis *Unigenitus*: Unde
pro parte Archiepiscopi & ex ejus mandato denegationes Sacramen-
torum & sepulturæ; ex parte Parlamenti sæpe iteratæ ad Regem
remonstrations, sed omnes infructuosæ; ex quibus secuta Parla-
menti primùm vocatio, dein relegatio; ac denique graves ex
his omnibus populorum afflictiones publicæque querelæ, quas
fanaticus ille temerario ausu sacrilegaque manu vindicare voluit ..

Ad pag. 2. Capitis primi ante notam. (1.) adde ..

Non dimittimus ex oculis & animo monitum Venerabilis Gui-
berri de Noviginto Scriptoris Sæculi XII. Commentario in Genesim
pag. 19. col. 1. ubi: *Nusquam periculosus erratur, quàm si à*

regulis & semitis Patrum veterum recelatur . Teneatur ergo eorum usquequaque sententia , qui de sacri eloquii obscuris qualiter essent inquirenda , scripserunt .

Ad pag. 3. in fine notæ [1.], quæ finit = decreta fidei, adde. Cum quo conferendus Gratianus dist. 37. Can. XIV.

Ad pag. 6. in fine addantur notæ sequentes .

6) Lutherus, ut Theologorum scholas ignominiosè traduceret, Theologiam Scholasticam eam esse definiit, *Quæ à Parisiensium Sorbona mixtione quadam ex Divinis eloquiis & Philosophicis rationibus, tanquam ex Cantaurorum genere, biformis disciplina constata est.* Hanc certè absurdam ab omni sana & catholica Theologìa alienam methodum quodammodò imitantur, qui divinarum institutionum auctoritatem (quarum unica propemodum ratio, unica lex est revelatio, & Dei voluntas per traditionem declarata) ad calculos, sive laqueos Dialecticos, aut Metaphysicos contrudere, atque offuso minutiarum scholarium pulvere ita obducere laborant, ut illius mortalium animorum oculis tantarum rerum majestas splendorque obscuretur, ac vilescat. *Miserum Aristotelem!* inquit Tertulianus de Præscript. cap. 7. *qui illis Dialecticam instituit, artificem struendi & destruendi, versipellem in sententiis &c.* Miseros denique fideles, quibus iterum hac Apostolica cautione opus est: *Videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanam fallaciam, secundùm traditionem hominum, secundùm elementa mundi, & non secundùm Christum.* Ad Coloss. cap. 2. v. 8. *Credimus piscatoribus, non dialecticis,* inquebat S. Ambrosius Lib. I. de Fide cap. 13.

7) Traditione antiqua, & perpetua Ecclesiæ consensione niti debent rerum Theologicarum & Canonicarum, veræque Sophiæ Mystæ; eò totam animi aciem impendere, ut quidquid ibi deprehenderint, pro certo sinceroque habeant; quidquid illinc alienum viderint, pro novo & peregrino avertentur, quicumque hominum, quocumque nomine prædictorum reclament, vel in alios tramites abierint, non enim hominum judiciis vel arbitriis stant Dei placita, sed divina Christi Apostolorumque traditione, incorrupta Ecclesiæ propagine ad nos delapsa, & ad finem orbis, atque ad ipsum usque cœli aditum propaganda. *Verbum enim Domini manet in æternum,* neque apex unus aut jota unum deficere poterit, quantumcunque homines aut mundus ipse deficiat. Inter locos Theologi-

cos hic ordo servandus est , ut primus detur *S. Scripturae* , secundus *Traditioni* , tertius *Rationi humanae* . Duo priores inter se nunquam discordant ; tertius cum prioribus non semper conspirat .

8) Prudens , atque diuturna experientia firmatum est iudicium Gregorii Zallwein , Rectoris magnifici in Universitate Salisburgensi , *Princip. Juris Ecclesiast. Tom. II. Quæst. 2. cap. 1. §. 5.* hoc nempe : „ Theologiæ Scholasticæ suam quamcunque laudem non invidemus , neque omnem utilitatem abrogamus : id tamen confidenter asserere non dubitamus , Religioni , & Ecclesiæ Catholicæ non sat consultum iri , & quod magis est , illius fundamentum nostris temporibus facile subruendum , nisi fortioribus sustententur argumentis , quàm eidem à Theologia Scholastica suppeditantur . Noverint ita illi , quibus argumenta A catholicorum , quæ nostram Ecclesiam impetere solent ; vel mediocriter sunt perspecta . Scilicet experimento constat , seu scriptis seu viva voce editis disputationibus accendi potius hæreticorum animos , quàm sanari . Econtra historia dogmatum , institutorum Christi , & quarumcunque rerum Ecclesiasticarum per Apostolorum traditiones , Ecclesiæ praxes , & Patrum sensus , fideliter proposita , cum se in animos legentium placidiùs infuset , faciliorem de iis victoriam refert . Quod suo tempore doluit Melchior Canus *Lib. IX. cap. 1.* id fortè adhuc hodie in multis dolendum est , scilicet : „ Quot tempore , adversum ingruentes ex Germania hæreses oportebat scholæ Theologos optimis esse armis instructos , eo nullam profus habebant , nisi arundines longas , arma videlicet levialium puerorum *Ex postea* : „ Malè valent iij de re Theologica aut scribere aut disputare , qui sacros Libros , Apostolorum Traditiones , Conciliorum dogmata , Juris Pontificii decreta , sanctorum veterum doctrinam ignorant .

9) Absit , ut per hoc omnia , quod à *Ratione* ducitur , argumentum ab interpretationibus nostris remove velle videamur . Illam utique rationem , omneque illud ratiocinium libenter amplectimur , quod à Spiritu divini verbi , scripti vel traditi , quod a sensu genuinorum Canonum ducitur ; non , quod hinc ex Aristotelis placitis , & tribus ejus formis Status politici , illinc ex ordine & disciplina sacri cœtus à Christo ad fines supernaturalis collecti , malè conflatum , ad Centaurorum genus pertinere non immeritò creditur : Non , quod à *Majori* , aut *Simili* deducitur , quippe qui argumenti modus in iudiciis fidei , &

Ecclesiæ plerumque fallit ; exemplum è multis unum damus *cap. IV. §. 1. num. 5.* Fides & Instituta divina non tam ex naturali habitudine aut proportione rerum , quàm ex revelatione ac Dei constitutione spectantur ; neque humana ratione hæc stant , sed auctoritate suprema , & Patrum traditione *Dist. XXXVII. Can. 14.* Argumentum à *Naturalibus* ad *Ecclesiastica* æque parum quadrare , apparebit ex iis , quæ *cap. II. §. 5. num. 1. & Cap. VII. §. 7. num. 10.* tradituri sumus .

10.) Sed neque certis quibusdam distinctiunculis , in Philosophorum schola enatis , quæ ad subruendam magis veritatem , quàm ad eam asserendam , & ferè solum ad declinandam convictionis confessionem , atque ita ad perpetuandas scholasticas disputationes inventæ sunt , hic locus concedendus est . Sic (quod modò pro exemplo ponimus) qui ex scriptura & Traditione , infinitis modis se manifestante , convicti esse debent , à Christo institutum Episcopatum , suaque ei ab illo jura attributa fuisse (de quo nos toto *Cap. VII.*) pulchrum quid & solidum se invenisse existimant , si ad firmissimorum horum principiorum everisionem , seu veriùs elusionem , scholasticam illam distinctionem inter *mediatè & immediatè* in medium proponant . Idem est de distinctione inter vim *directivam & coactivam* , qua nonnulli Scholastici utuntur , dum quæstio proponitur , an Pontifex ligetur Canonibus , de qua ex instituto agemus *Cap. V. §. 5.* In eandem sortem conferenda venit distinctio Bellarmini per verba *directè , & indirectè* , quando non auctus cum BONIFACIO VIII. gladium Regum temporalem *directè* subicere gladio Pontificis spiritali , adinvenit subjectionem *indirectam* , cui eosdem effectus tribuit , quæ *directè* , si ea vera esset , competere . Sunt hæc revera *pugnæ verborum* , prætereaque nihil . Otto Truchsessius Episcopus Augustanus & Cardinalis inter alias studiorum Leges , quas suæ Academiæ Dillinganæ præscripsit , hanc sapientissimè posuit : *Qui Teologica tradunt , semper meminerint verborum Pauli , quibus monet , vitandas esse inutiles disputationes & pugnas verborum , & quidquid ad ædificationem non conducit .*

11.) Sunt inter Theologos docentes , qui ex instituto profitentur in materiis Jus Publicum Ecclesiæ concernentibus principia Italica , eademque obrudunt discipulis quarumcunque nationum , velut in id conducti , ut libertates ac prerogativas regni , vel patriæ , à qua aluntur , suppriment , aut sensim ignorari vel negligi faciant . An à talibus Doctoribus instituentur viri , qui in Ecclesiasticis aliquando possent utiliter servire in aulis , & Epif-

corum conclavibus ? Nonne eorum principiis imbuti laborabunt contra proprias aras focosque ? Et quales ex his scholis aliquando prodibunt Theologi ad futurum fortè generale Concilium mittendi ? Quis horum poterit aut audebit loqui de resuscitandis è pulvere Decretis Concilii Constantiensis & Basileensis , quæ olim Germanis & Gallis peræque chara fuerunt ? Quis pro libertate Ecclesiæ Germanicæ ? Quis pro salute totius Ecclesiæ Catholicæ , quandoquidem hæc per medium reformandæ Curie Romanæ procuranda veniret ? Quam rem quoties considero , miseram vicem doleo certarum , imò ferè omnium , per Germaniam Universitatum . Unicuique in his angustiis superest solatium ; quòd plurima in his Academiis discantur in spem futuræ oblivionis . *Nesciunt necessaria , quia supervacua didicerunt* . Utinam viri illi sequerentur egregia monita Cancellarii Gerson *Opp. Tom. I. col. 122.*

12.) Quos effectus protulerit , per Germaniam missio frequentior juventutis ad Universitatem Bononiensem , nôrunt eruditi Rei literariæ iuridicæ : quid verò interest , utrùm accedantur à peregrinantibus Italicè docentes , an ab his commorantibus ubique per Germaniam iisdem principiis imbuantur non peregrinantes Germani ? Qui ex his inferret : ergo juvenes ad A catholicorum Universitates mitti debere , malè utique ratiocinaretur ; benè verò concluderet ; qui Catholicorum in Germania Academiis emendandas esse statueret .

13.) Multa Capitula Corporis Juris Canonici , etiam illustres materias concernentia , debentur INNOCENTIO III. Quantus , & qualis hic sit in iisdem ratiocinator , quàm exoticus sacrorum textuum interpres , aut saltem applicator , prudens quisque lector reperiet , & probant exempla per præsentem Tractatum sparsa . Præstitisset Ecclesiæ , hunc Pontificem nec tam juvenem electum fuisse , nec (quod ad rem præsentem reflecto) studuisse Bononiæ ; imò & Parisiis , ubi speculativismus Theologicus velut negotium perambulans in tenebris , & mirabilibus supra se , jamtum regnaverat . Vid. supra n. 5.

14.) Quod de misera *Theologiæ* facie hæctenus notatum est , idem & in *Jure Canonico* , observavit Bened. Oberhauser in Prælectionibus Canonice *pag. 18. §. 8.* Ubi postquam dixisset , circa tempora JOANNIS XXII. magnam fuisse disciplinæ remissionem , addit , antiquos Canones , nisi qui Decreto essent inserti , ferè

ferè ignoratos jacuisse , & in scholis regnasse , nescio quam Sophisticam , quæ mille modos eludendi Canonum vigorem argutis mentibus suppeditabat . Quod utinam etiam de nostris temporibus dici non posset !

Ad pag. 9. in fine notæ 2. addatur..

... Nec sunt contemnenda quæ in hunc sensum seculó XII. scripsit venerabilis Hildebertus Archiepiscopus. Turonensis sermone IV. in Dominicam Palmarum Opp. pag. 374. edit. an. 1708. *Ecclesia parva est per exiguitatem electorum , non ob multitudinem vocatorum . Licet autem sit parva , inexpugnabilis tamen est & invincibilis , quia firmamenti est munita . Fundamentum enim tenet in petra , id est in Christo . Petra enim erat Christus . Unde ad Petrum Dominus ait : & ego dico tibi quia tu es Petrus , à me petra ita dictus ; & super hanc petram , à qua tu diceris petrus , ædificabo Ecclesiam meam .*

Ad pag. 13. in fine notæ 6 ante §. III. addatur..

7.) Admittamus tamen interim eorum interpretationem , qui in textu Matthæi PETRUM per *fundamentum* Ecclesiæ designari asserunt : demus etiam , fundamentum esse fixum & inconcussum ; an non ex alio capite moles ædificii potest corruere ? Quid si lapides angulares non adeo firmo nexu conglutinati dissolvantur ? Quid si compago rumpatur ? Sicut sine fundamento nec confurgit nec stat ædificium , ita sine ædificio fundamentum non meretur nomen fundamenti . Ut ergo Ecclesiæ ædificium sit firmum & immobile , neque portæ inferi adversus illud prævaleant , talis requiritur inter fundamentum & ædificium conglutinatio , qua omnis partium dissolutio præcaveatur . Sanè solum fundamentum non sustentat ædificium , nisi reliqua compages & superstructa moles debite sit coordinata , suisque lapidibus angularibus suffulta ; imò ipsa soliditas & immobilitas fundamenti à mole superstructa suam mutat conservationem quatenus effodi & destrui nequit , quamdiu eidem moles ædificii incumbit . In eo ergo sensu PETRUS dici potest esse *Petra* & fundamentum , quatenus nisi structura Ecclesiæ eidem innitatur , atque indissolubili conglutinatione eidem conjugatur , facile sit casura in nihilum ; non verò in illo , quasi sola *Petra* tanquam fundamentum , etiamsi moles Ecclesiæ illi superædificata suis etiam lapidibus angularibus destituatur , suoque fundamento nexu indissolubili neutiquam cohæreat , nihilominus illius immobilem firmitatem suffulciat . Itaque immobilitas
hujus

hujus fundamenti inde præcipuè habetur , quòd Christus se ita suæ Ecclesiæ provisurum promiserit , ut quoties illius necessitas id exigit , inter Pontifices & Corpus Episcoporum summa semper concentratio & confederatio sit futura . Prudentes hæ ac moderatæ reflexiones quæ sunt Greg. Zallwein *cit. Tract. Tom. 1. Quæst. 4. cap. 2. §. 4.* , prætenso Romanæ Ecclesiæ monarchico statui æque parum relinquunt locum , ac illæ antiquorum interpretationes , quas hæctenus tradidimus .

8.) Quod sic , nec malè , docet vir clarissimus , etiam experienciâ firmat : hoc , inquit , edocti sumus , quòd quamdiu non fuit concentratio inter Pontifices & Concilia , tamdiu nulla fuerit pax in Ecclesia , neque controversiæ , lites & causæ hæresum terminari potuerint , usque dum cum Pontifice se Ecclesia , & Pontifex se conjunxerit cum Ecclesia . Causa Rebaptizantium & Quartodecimanorum finiri non potuit , usque dum Ecclesia in Concilio Nicæno congregata suo calculo Pontificum iudicio accessit . Causa Trium Capitulorum citius finem obtinere non potuit , donec Vigilus Papa cum Patribus Concilii Constantinopolitani . II. & hi cum Vigilio in unum conspiraverint .

Ad pag. 14. post not. 3. . addatur .

4.) Quoad hos similèsque sacros textus nunc generatim observasse sufficiat , ex ea Scripturæ sententia , quam SS. Patres aliique primæ notæ Tractatores Ecclesiastici varios in sensus , salvâ hinc inde veritate fidei , exponunt , *firmum* pro uno sensu , aliis exclusis , erui non posse argumentum . Unde confidenter concludimus , Romanorum sententiam , attentis diversis illis interpretantium judiciis , quorum etiam plurima pars illorum præfensionibus non favet , in Sacris Litteris solidum non invenire præsidium ; proinde eorum desideriiis , quoad certiora attulerint , hac in parte in Episcoporum aliorumque gravamen & præjudicium concedendum non esse .

Ad pag. 17. post notam tertiam , quæ finit Novum Testamentum : adde .

4.) Tournelius *Prælect. Theol. de Ecclesia Tom. II. pag. 201.* Bellarminum quodammodo excusare conatur , ex quo Ecclesia nusquam declaraverit , interpretationem alicujus textûs Scripturæ eò ipso illegitimam esse ac rejiciendam , quòd non sit ex communi Patrum consensu ; alioquin , inquit , sequeretur , ex innumeris Scripturæ locis nihil theologicè colligi posse , cum pauca sint ,
quæ

quæ SS. Patres varii variè non explicaverint. Verùm quanquam hoc in pluribus admitti valeat , in iis tamen tolerandum minimè videtur , in quibus mens Tridentini circa Scripturarum interpretationem tam *apertè* violatur , ut si tali modo privato Iritu [ex quo tanquam ex perenni fonte errores propè innumerè emanarunt , & Dei Ecclesiam conturbarunt] in sacros textus , neglectâ Patrum expositione , debacchari liceret , tam esset facile ex iisdem locis , queis Bellarminus hìc utitur , unumquemque alium Episcopum , imò & laicum supra Ecclesiam ponere ; quo nihil est absurdus.

In fine pag. 21. Adde .

4.) *Monarcha* , juxta Petavium Lib. III. de Ecclef. Hierar. cap. 15. *est cui regendi , gubernandi , imperandique suprema & ultima potestas inest , à qua Magistratum omnium auctoritas manat , dispersa per singulos , & ad eam tanquam fontem revocatur .* Si sic Christus plenitudinem regiminis Monarchici in Petrum transfundere voluit , mirum est , quòd Apostolos ad eum non miserit , ut ab ipso suam potestatem reciperent ; cum inter essentialia statûs Monarchici sit ut ab ipso Monarcha omnis potestas in inferiores derivetur . At non sic Christus : ipse singulari & immediatâ vocatione vocavit Apostolos ; ipse eis suum officium assignavit ; ipse potestatem contulit ; ipse dixit : *Ite & prædicate , Quorum remisistis &c. Ecce ego mitto vos &c. Quos Episcopos posuit regere Ecclesiam Dei .* Sed de his pluribus ageamus cap. VII. §. 1.

Ad pag. 24. , notæ 1. , quæ fuit Minister , adde sequentia .

Cum præmissis conferenda sunt adhuc alia Tridentini loca , nempe Sess. XIV cap. 5. de Confessione , ubi : *Neque enim per Lateranense Concilium ECCLESIA statuit .* Hic Ecclesia distinguitur à Concilio , alioquin Concilium statuisset per Concilium , quæ nugatoria foret propositio . Tum Sessionis XXV. Decreto de Purgatorio : *Cùm ECCLESIA CATHOLICA Spiritu Sancto edocta ex sacris literis & antiqua Patrum traditione , in sacris Conciliis , & novissimè In hac œumenica Sinodo docuerit , Purgatorium esse .* Hic quoque Ecclesia distinguitur à Concilio , tanquam repræsentans à repræsentato . Particula *in* locum significat , in quo Catholica docet Ecclesia . His addendum quod in Tridentinæ fidei professione à Pio IV. editâ sic habetur : *Item sacram Scripturam juxta eum sensum , quem tenuit & tenet sacra Mater ECCLESIA ,*
cujus

cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto. Si Sanctæ Matris Ecclesiæ est judicare, hæc judicandi potestas illi à Deo collata est, quam per suos ministros exercet. Omnes hæc locutiones in Bellarmini & ejus discipulorum opinione non intelliguntur, verùm probè intelliguntur in ea Patrum sententia, quam Tostatus optimè & luculenter exposuit.

Ad pag. 28. in fine capituli incipientis Quam semel, adde.

Non videtur verosimile, illum à Christo supremum in Ecclesia dominum & judicem constitutum fuisse, qui hæcenus inventus est impotens ad terminandas controversias, decidendas finaliter causas, damnandas hæreses eo effectu, ut ab hoc judicio non daretur provocatio; eidemque omnes & Hæretici & Catholici acquiescerent. Sanè quidquid egerat STEPHANUS Papa, intentato etiam fulmine excommunicationis adversus Cyprianum & Patres Ecclesiæ Africanæ in causa Rebaptizantium: quidquid tentaverat VICTOR contra Polycratem & Patres Asiaticos in causa Quartodecimanorum, controversiam finire & cum effectu terminare non potuerunt; sola potuit Nicæna Synodus, cui & Patres Africanæ & Asiæ acquieverunt. &c.

Ad pag. 34. post notam 8. addantur sequentes notæ.

9.) Damnavit in Synodo Romana MELCHIADES Papa Donatistas. Non cessabant propterea hi à schismate & infectatione Cecilianæ; sed malos se judices fuisse passos conquerebantur. Quid ad hæc Augustinus? Urgetne Melchiadis judicium fuisse peremptorium, quod retractare nefas esset? Neutiquam; sed potuisse Donatistas Plenarium Concilium adire, atque in eo rescissionem Pontificiæ sententiæ petere. Verba S. AUGUSTINI in Epistola ejus 162. hæc sunt. *Quasi non eis (Donatistis) ad hoc dici posset, & justissimè dici: Ecce putemus illos Episcopos, qui Romæ judicarunt, non bonos judices fuisse; restabat adhuc plenarium Ecclesiæ Universalis Concilium, ubi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ so' reverentur: Quod utrùm fecerint, probent: Nos enim non factum esse probamus ex eo quòd totus orbis non eis communicat: Aut si factum est, etiam ibi sunt victi, quod ipsa eorum separatio manifestat.*

10.) *Aparius* Presbyter ab Episcopis Africanis gradu & communione summotus, ad Sedem Apostolicam confugit; mittuntur à

tur à ZOSIMO Papa Legati in Africam ; celebratur anno 424. Concilium Carthaginense ; in eo Legati Pontificii urgent appellationes ad Romanam Sedem , & decretam à Pontifice Apiarii executionem . Anne Patres Africæ detulerunt Pontificis iudicio ? Nequaquam : sed rescripserunt ad COELESTINUM Papam , Ne ab ipsis excommunicatos in communionem ultra reciperet ; Ne Presbyterorum & inferiorum Clericorum appellationes admitteret ; quia nullâ Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ , & Decreta Nicæna sive inferioris ordinis Clericos , sive ipsos Episcopos , Metropolitanis suis apertissimè commiserunt . Harduini Concil. Tom. I. col. 950. En ! quomodo Patres isti auctoritatem Pontificis Conciliorum auctoritati posthabuerint . & iudicio Papæ se constanter opposuerint , parati cedere Conciliorum Generalium Decretis , si ordinem iudiciorum à Romano Pontifice constitutum illa novissent , secus facturi , si illum Universales Synodi ignorassent .

11.) Cùm Nestorius Constantinopolitanus Episcopus hæresim prædicassent , laudatus Papa COELESTINUS in Sinodo Romana excommunicationis & depositionis sententiam in eum tulit . Non paruit huic sententiæ Nestorius in erroribus pertinax . Quomobrem Oecumenicam Synodum indixit Theodosius Augustus , anno 432. EPHESI celebratam . In ea retractatur Nestorii causa ; Actione primâ canonicè vocatur ad sanctæ Synodi tribunal ; Religiosissimus & Reverendissimus Episcopus Nestorius , non secus ac alii Antitites , à Patribus appellatur ; apud Harduinum cit. Tom. I. col. 1355. seqq. Cùm verò paulo post sententia in eum fertur , tum sic loquitur sancta Synodus : Cùm præter cætera impiissimus Nestorius neque nostræ citationi parere neque Sanctissimos Religiosissimosque Episcopos à nobis destinatos admittere voluerit , non potuimus ad eorum , quæ impiè docuit , examinationem animum non adungere . Et tum : Igitur Dominus noster Jesus Christus , quem suis ille blasphemis vocibus impetivit , per sanctissimam hanc Synodum eundem Nestorium Episcopali dignitate privatum , & ab universo Sacerdotum consortio & cætu alienum esse definit . Ibid. col. 1422. Ex his evidens est Oecumenicam Synodum supremum esse ac ultimum Ecclesiæ tribunal , ad quod causæ fidei & religionis , post Romani etiam Pontificis iudicium & sententiam , deferuntur , in eoque retractantur ac examinantur , perinde ac si à Summo Pontifice iudicatæ non essent , ac tandem ita finiuntur , ut deinceps retractati non valeant .

12.) Damnavit *Eutycheten* Flavianus Constantinopolitanus Episcopus, cujus sententiæ subscripsit, novamque hæresim confodit S. LEO Pontifex in celebri sua Epistola ad Flavianum data, apud Harduinum Tom. II. Concil. col. 290. Sed quo effectu? non alio, quàm quòd Eutyches ad Concilium provocaverit, illudque tam à Pontifice, quàm ab Imperatore obtinuerit. Vid. Epist. LEONIS olim XXV. num. XL. cap. 3. Anne putabimus, Pontificem, qui ipse hoc Generale Concilium à Theodosio Aug. supplex petiit, tam facile in illud fuisse consensurum, in quo sua ad Flavianum Epistola denud examinaretur, & si visum esset, reformaretur? Num id passi essent Legati Pontificis in Chalcedonensi Concilio præseates? Num id Patres congregati ausi fuissent, nisi una omnium fuisset sententia, supremum & ultimum totius Ecclesiæ tribunal residere penes Concilia, & in his Romani Pontificis iudicium posse retractari?

Equidem S. LEO in Epist. XXXII. al. XVI. ait, evidenter apparere, *rem de qua agitur, nequaquam Synodali indigere tractatu*; annuit tamen. At ex eo, quòd necessitatem Synodi non agnovit, non sequitur, quòd Leo crediderit suum iudicium esse supremum, sed id ex eo capite credidisse censendus est, quòd putaverit hæresim Eutychetis tam solidè à Flaviano convulsam, & tam accuratè discussam esse, ut frustra novo examini subijceretur.

13.] Anno 553. à Justiniano Imperatore Synodus Constantinopoli congregata est in causa *Trium Capitulorum*, quæ tamen aliquoties turbata fuit, eò quòd VIGILIUS Pont. Max. interesse recusaverit, licèt Constantinopoli tunc existens. A Patribus hujus Concilii semel atque iterum interpellatus, ut dictam causam cum cæteris Episcopis disceptare vellet, persuaderi non potuit. Paulo pòst *Constitutum* suum ad Justinianum dedit, quo suam de Tribus Capitulis sententiam copiose declarat, eandem probando, & defendendo, atque tandem statuit ac decernit. *Nulli ad ordines & dignitates Ecclesiasticas pertinenti licere quidquam huic de Tribus Capitulis Constituto contrarium conscribere, proferre, componere vel docere, aut aliquam pòst præsentem definitionem movere ulterius quæstionem*. Harduin. Tom. III. col. 46. Quo non obstante Synodus eadem Trium Capitula damnavit; cui sententiæ ipse pòstea Pontifex subscripsit. Si Vigilius, & qui sententiam ipsius hac in parte sequebantur, Occidentales Episcopi, Summum

Pontificem absolutè esse supra Concilia Generalia sensissent, omni jure reclamassent, à Quinta hac Synodo usurpari judicium controversiæ à Summo Pontifice decretoria sententia finitæ: ab ipsa temerè attentari Trium Capitulorum damnationem contra *Constitutum* Pontificis, cui parere deberet, utpote Summo Pontifice inferior, suamque ab eo mutuans auctoritatem. At talia asserere tum nemini in mentem venit.

Hæc pro nunc sufficiant ad asserendam antiquam Ecclesiæ Traditionem in puncto præfensi *status Monarchici*; noviora recurrent magno numero per decursum hujus Operis.

Ad pag. 41. in fine not. [6] , quæ finit Efficit , adde .
 „ Secundum est Principatus quidam & eminentia , qua cunctis
 „ antecellens , iis ipsis velut in arce quadam prospiciens , consulit
 „ ac moderatur . Tertium est vivifica vis , & communicatio gra-
 „ tiæ auxiliorumque omnium , quæ ex largissima copia & plenitu-
 „ dine per univèrsa membra dimanat à Capite *Et num. 3.*
 „ Quod equidem spiritualis corporis Caput , non tantùm *morale* ,
 „ ut vocant , cujusmodi à plerisque constituitur ; sed eatenus etiam
 „ *Physicum* appellari putem posse , quòd *physica essentia* (sic
 „ enim nominant) gratiam producat , ut in Eucharistiæ Sacramen-
 „ to , in quo Caro Christi in Verbo subsistens , sanctitatem &
 „ gratiam in iis qui ritè digneque participant , efficit . Patres Con-
 „ cillii Basileensis die 3. Sept. an. 1332. ita ad Eugenium PP.
 „ scripserunt apud Harduinum Tom. VIII. col. 1328. *Non est*
 „ *comparandum Corpus Ecclesiæ aliis politicis corporibus Civitatum*
 „ *& universitatum : quia in medio hujus Corporis est Christus ,*
 „ *qui ipsum regit ne erret . Alia autem politica corpora humanis*
 „ *& variis voluntatibus gubernantur .*

Ad pag. 67. notà (4) post verba : Acta Concil. Constant. Tom. 1. part. 5. pag. 172. dele reliqua usque in finem not. , & adde .

Qualiter Germaniâ non tantùm acceptarit declarationes , & constitutiones Synodorum Constantien. & Basileen. circa auctoritatem Conciliorum Generalium præ Pontificia , in quacunque materia ; sed & Eugenium Papam ad eandem admittendas urserit , pluribus demonstramus infra *cap. 6. §. 16. num. 8. & 9.* Hæc publica perpetuæque Libertatis Germanicæ monumenta minimè ever-

evertuntur privatis doctrinis & academicis prælectionibus quorundam Doctorum, maximè Monachorum, Romanæ Sedi adulantium, & propria in his commoda querentium, licèt supremam auctoritate (quod forte fieri deberet) nondum repressis. Vid. *cap. I. §. 1. num. 11. 12.*

Ad pag. 63. not. (6) post verba plenoque, & perfecto est, dele reliqua, & adde.

Si sic de superioritate Pontificis supra Concilium judicant ex una parte Itali: ex altera multi Gallorum, viri eruditissimi, præeuntibus Gersone & Card. Juliano (vid. *Cap. VI. §. 16. num. 4. & 10. nec non Cap. VIII. §. 4. num. 2. 3. 4.*) contrariam sententiam de fide esse sustinent. Nostro judicio & hi excessu peccant, & illi; poteritque utrisque applicari illud SALVIANI de Gubernat. Dei Lib. V. *Apud nos sunt hæretici, apud se non sunt. Nam in tantum Catholicos se esse judicant, ut nos ipsos titulo hæreticæ appellationis infament. Quod ergo illi nobis sunt, hoc nos illis.* Periculosa res est multiplicare articulos fidei sine evidentia, & Hæreses absque necessitate. Venit etiam inter insignes scholarum abusus numerandum, quod notavit JO. LUDOVICUS VIVES celeberrimus sæculi XVI. Theologus, scilicet: *quæcumque ab Scholæ placitis dissident, scholastico Theologo sunt hæretica; quod crimen ita vulgatum est, ut rebus quoque levissimis impingatur, cum sit ipsum per se atrocissimum.*

Ad pag. 99. lin. 8. post verba, exerceri dicenda est. Alde.

Cæterùm infinita propemodum sunt Romanorum Pontificum loca, quibus illi se ex Apostolico officio Tutores Canonum profitentur. Ex multis juvat hic referre sequentem GREGORII VII. Lib. II. *Epist. 50. ad Sanctium Aragoniæ Regem*, ubi:

„ Quod nos de causa Aragonensis Episcopatus consuluisti,
 „ & te quodammodo velle significasti incongruum,
 „ fore prævidimus, quoniam in eo Canonica Decreta nobis
 „ obviare cognovimus quia venerandi Canones ad Sa-
 „ cerdotii gradum tales proveli contradicunt; probare eos
 „ non satis cautum fore putavimus, ne quidquam à nobis
 „ contrarium sanctis Patribus in exemplum & auctoritatem po-
 „ steris relinquatur. Solet enim Sancta & Apostolica Sedes
 „ pleraque considerata ratione tolerare, sed nunquam in suis
 „ decretis & constitutionibus à concordia Canonicæ traditionis
 „ recedere „ Hæc est accurata Sedis Apostolicæ descriptio,

hæc digna cultu & veneratione imago , in qua quæ sint illius munera , perspicuè dignoscitur . Imprimis enim quod Aragoniæ Rex & Aragonensis Episcopus proponunt negotium , Gregorius , considerata re , incongruum , eique se consentire non posse affirmat , & affirmationis ratio hæc est ; quia *Canonica Decreta obviant* . Deinde protestatur Pontifex , se , si id concederet in Ecclesiasticam cautionem & prudentiam peccaturum , ibi : *Et quia venerandi Canones ad Sacerdotii gradum tales provehi contradicunt , probare eos non satis cautum fore putavimus* . Præsertim cum id à posteris posset in malum exemplum trahi : *Ne quidquam* , inquit , *à nobis contrarium Sanctis Patribus in exemplum & auctoritatem posteris relinquatur* . Porro quidquid Gregorius hic discernit , confirmat nunquam satis laudanda Apostolicæ Sedis consuetudine , quæ sic habet : *Solet Sancta , & Apostolica Sedes pleraque considerata ratione tolerare , sed nunquam in suis decretis & constitutionibus à concordia Canonice traditionis discedere* . Si (quod optandum fuisset) optima hæc consuetudo semper perdurasset , non legeremus , quæ in Commonitorio , quod ADRIANUS VI. suo in Germaniam Legato Francisco Cheregato dedit , dolenter legimus , scilicet ; „ Scimus jam aliquot annis in hac Sancta „ Sede multa abominanda fuisse , excessus in mandatis , abusus in „ spiritualibus , & omnia tum demum in perversum mutata . „ Non legeremus , quæ in Consilio à delectis Prælatibus PAULO III. dato sequentibus scripta sunt : „ In aula Romana prodierunt „ Doctores , qui docerent , Pontificem esse dominum beneficiorum omnium ; ac ideo cum dominus jure vendat id quod suum est , necessariò sequi , in Pontificem non posse cadere „ simoniam . *Item* : Abusibus illis , quibus jam pridem Ecclesia „ Dei laborat , & præsertim hæc Romana Curia , effectum „ propè est , ut paulatim ac sensim ingravescentibus pestiferis „ his morbis , eam in magnam hanc ruinam traxerit , quam „ videmus . &c.

Objecerat Anonymus quidam , vir suo modo non indoctus , Ludovico Thomassino hanc materiam tractanti , in hæc verba : *Faciendo Pontifices meros executores Canonum & provisores Ecclesiæ , hoc est illis sub verbis magnificis illudere* . Huic Thomassinus in Responcionibus , quæ Tomo I. ultimæ editionis Operis de Disciplina Ecclesiæ præfixæ sunt , ita reposuit *Nota XX.* „ „ Cavebis , ne secus vel sentire vel loqui , foedissima sit ; adulationis ; Catholicis enim & piis auribus , sanis & sobriis Theologis

„ logis pulchrius , optatius , magnificentius est , & magis im-
 „ peratorium , executorem esse legum & Canonum , quàm pro-
 „ arbitrio dominari , provisorum esse publicæ rei ad consulên-
 „ dum , quàm solum legibus , & salutis publicæ incuriosum ,
 „ suæ unius gloriæ cupidum regnare .

Ad pag. 101. linea 4. dele sequentia ante notam (6) & substitue .

Attentionem hîc præprimis meretur S. BERNARDUS Lib. III. de Considerat. cap. 5. ad Eugenium Papam scribens : *Supereſt , ut generaliter ſuper univerſum Eccleſiæ ſtatum intendat conſideratio tua : ſi plebes clericis , ſi clerici ſacerdotibus , ſi ſacerdotes Deo in ea , qua oportet , humilitate ſubjecti ſint ; ſi in monaſteriis & religioſis locis ſervetur ordo , vigilet diſciplina ; ſi ſuper prava opera & dogmata cenſura Eccleſiaſtica vigeat ; ſi floreant vinca honeſtate & ſanctimonia ſacerdotum ; ſi flores fructus parturiant , obedientiam fidelium populorum ; ſi demum veſtra ipſorum Apoſtolica mandata & inſtituta ea , qua dignum eſt , ſollicitudine obſerventur , ne quid in agro Domini tui aut neglectu incultum , aut fraude ſurreptum inveniatur .* Per Apoſtolica mandata & inſtituta ea haud dubiè S. Bernardus hîc intelligit , imò illa clarè indicat , quibus juberetur ſacrorum Canonum executio , non quibus his per privilegia derogatur in perpetuum . Hoc ſignificant verba hæc : *Ne quid in agro Domini tui aut neglectu incultum , aut fraude ſurreptum inveniatur .* Neutrum invenitur , ubi eſt diligens ſacrorum Canonum executio , utrumque invenitur , ubi eſt antedicta ſacrorum Canonum derogatio .

Ad pag. 104. linea 18. poſt verba judicium proferetur , addè .

Divina planè ſunt , & huc omino pertinent , quæ ſcripſit S. Cyprianus *Epist. 71.* „ Nec Petrus deſpexit Paulum , quod Ec-
 „ cleſiæ priùs perſecutor fuiſſet , ſed conſilium veritatis admi-
 „ ſit , & rationi legitimæ , quam Paulus vindicabat , facile
 „ conſenſit , documentum ſcilicet nobis & concordiæ & patientiæ
 „ tribuens , ut non pertinaciter noſtra amemus , ſed quæ
 „ aliquando à fratribus & collegis noſtris utiliter & ſalubriter
 „ ſuggeruntur , ſi ſint vera & legitima , ipſa potiùs noſtra
 „ ducamus . Cui rei Paulus quoque proſpiciens , & concor-
 „ diæ & paci fideliter conſulens , in *Epistola ſua* poſuit dicens :
 „ *Prophetæ autem duo aut tres loquantur , & cæteri examinent .*
 „ *Si autem alii revelatum fuerit ſedenti , ille prior taceat .*

Pag;

Pag. eadem ante notam (1) adde .

Quod hic de causis *Fidei* tradimus , illud quoque in materiis *Disciplinae* locum invenit . Sanè *Decretis Summorum Pontificum* inter Canones *Disciplinares* etiam debetur locus ; sed illis tantum , quæ pro fundamento habeant Canones ab Ecclesia agnitos , maxime *Conciliares* , & ad horum executionem pertinent .

Ad pag. 112. in fine addatur nota (6)

6.) Interim peritat quod jam dictum est , à Pontifice ipso utcumque contumaces non fuisse depositos , sed nec alia ratione punitos . Postquam Joannes Archiepiscopus & Patriarcha Constantinopolitanus nomen ac titulum *Episcopi Universalis* (de quo nos agemus hujus Capituli § III.) admisisset , & ad sæpe iteratas GREGORII M. admonitiones eum nolisset dimittere , hic illum nec depositionis nec alia pœna coercere tentavit , sed scripsit ad Eulogium Alexandrinum & Anastasium Antiochenum *Lib. V. Epist. 43. edit. nov.* , Magnopere orandum est , & omnipotens „ Deus assiduis precibus implorandus , ut hunc à mente illius „ avertat errorem , hoc ab unitate atque humilitate Ecclesiæ ma- „ lum superbiæ & confusionis amoveat : Et favente Domino „ omnibus viribus concurrendum atque providendum , ne in unius „ veneno sermonis viventia in Christi corpore membra moriantur . „ Si enim hoc dici licenter permittitur , honor Patriarcharum „ omnium negatur ; & cum fortasse is in errore perit , qui Uni- „ versalis dicitur , nullus jam Episcopus remansisse in statu ve- „ ritatis invenitur . Obtestor ergo , ut constanter ac sine præ- „ judicio fervetis , sicut accepistis , Ecclesias , & nihil sibi „ in vobis hæc tentatio diabolicæ usurpationis adscribat . State „ fortes , state securi , scriptaque cum Universalis nominis „ falsitate , nec dare unquam , nec suscipere præsumatis . Om- „ nes Episcopos curæ vestræ subjectos ab hujus elationis iniqui- „ tate prohibete , ut universæ vos Ecclesiæ Patriarchas , non „ solum in bonis operibus , sed etiam in veritatis auctoritate „ cognoscant . Siqua autem forsan adversa subsequuntur , unani- „ miter persistentes etiam moriendo debemus ostendere , quia in „ damnando Generalitatis nomine nostrum specialiter aliquid non „ amamus , Talibus mediis Ecclesiastico-politicis opportunè ute- „ batur , qui in Ecclesia maxima auctoritate pollebat , jurisdic- „ tionem autem propriè talem non poterat exercere .

Ad

Ad pag. 114. in fine notæ 2. Adde seqq.

Meritò igitur his Legationibus se se opposuerunt Reges & Principes, Archiepiscopi & Episcopi: illi quidem, quia suis provinciis & subditis valde graves acciderunt; hi verò, quia eorum beneficia conferebant, & præripiebant jurisdictionem. Itaque præprimis inter Reges Angliæ & Rom. Pontifices fuit conventum, ne posthac Apostolici Legati mittantur in Angliam, nisi de consensu Regis. Idem jus Reges Scotiæ sibi asseruerunt. Celebre est responsum, quod Rex Scotiæ cuidam Legato Pontificio intrare volenti dedisse fertur: *Non me memini Legatum in mea terra vidisse, nec opus est aliquem vocandum. Deo gratias: omnia se bene habent.* Exemplum recens de non admisso per Genuensem Rempublicam in Regno Corsicæ Legato & Visitatore *Cesare Crescentio ab Angelis* à moderno Pontifice CLEMENTE XIII. misso, in omnium memoria versatur. Hanc recusationem non fuisse illegitimam, defendit clar. Oberhauser *Prælect. Canon. Lib. I. Tit. 30. §. 18.*

Pagina eadem. Deleantur integræ primæ tres lineæ, & quarta usque ad verbum jurisdictionem, & incipiatur a Verbo Tandem &c.

Ad paginam 123. post lineam secundam addantur Notæ seqq.

6.) Cum Heterodoxi S. GREGORII M. testimoniis contra Romanum Pontificem abutantur, Bellarminus *Lib. II. de Rom. Pont. cap. 31.* nominis *Universalis* duas expositiones adfert, ut illorum objectionibus occurrat. Ejus verba sunt . . .
 „ Respondeo duobus modis posse intelligi nomen *Universalis*
 „ Episcopi: uno modo, ut ille qui dicitur *Universalis*, intel-
 „ ligatur esse solus Episcopus omnium urbium Christianarum, ita
 „ ut cæteri non sint Episcopi, sed Vicarii tantum illius, qui
 „ dicitur *Universalis Episcopus*, & hoc modo nomen hoc est
 „ verè profanum, sacrilegum & antichristianum; & de hac
 „ significatione loquitur GREGORIUS, ut patet ex ratione
 „ quam reddit: sic enim ait *Lib. IV. Epist. 36. ad Eulogium*:
 „ *Si unus Patriarca universalis dicitur, Patriarcharum nomen*
 „ *alteris derogatur.* Et *lib. V I I. Epist. 70. ad Eusebium*:
 „ *Si unus universalis est, restit, ut vos Episcopi non sitis.*
 „ Altero modo dici potest Episcopus *universalis*, qui habet par-
 „ tiam totius Ecclesiæ, sed generalem, ita ut non excludat parti-
 „ culares Episcopos, & hoc modo nomen hoc posse tribui
 „ Romano

„ Romano Pontifici ex mente Gregorii probatur , quia Gre-
 „ gorius fatetur , tributum nomen universalis Episcopi (LEO-
 „ NI) Romano Pontifici à Concilio Chalcedonensi . Existimavit
 „ igitur B. Gregorius , in aliquo sensu hoc nomen Romano
 „ Pontifici convenire . „ Hæc Bellarminus . Igitur sensus ille
 non potest esse prior ; & qui contradiceret , in Chalcedonense
 Concilium injuriosus esset . Quare in posteriore sensu universalis
 Episcopi nomen à LEONE Papa recusatum esse dicendum est ;
 nam quo in sensu oblatum fuit , in eodem & rejectum , quando-
 quidem rejectum fuisse GREGORIUS testatur *Lib. V. Epist. 20.*

7.) Hac distinctione posita , ex *Universalis Episcopi* titulo ,
 quem Card. Bellarminus in *prima* acceptione ut profanum , sacri-
 legum , antichristianum Romano Pontifici abjudicat , quidem
 faciliè probaretur , eundem Episcopos exuere posse nativis & pro-
 priis suis juribus *Cap. VII.* recensebimus . Sed in acceptione
secunda , in qua idem Cárdenalis rectè asserit , quod Romanus
 Pontifex *habeat quidem curam totius Ecclesiæ sed generalem* tantum ,
 nunquam probabitur , universalis Episcopi titulum exclude-
 re aut arctare particularia jura , quæ singulis Episcopis in suis
 respectivè diœcesibus ab universalibus Ecclesiæ Conciliis fan-
 ciuntur .

Ad paginam 132. in fine Notæ 3. Lege etiam .
 Quibus adde Petri Aurelii *Opp. Tom. 1. pag. 22. & seqq.*

Ad paginam 133. in fine tituli §. 2. adde .
 Plura quœdam devolutionis jura susceperunt , quæ ad jus
 ordinarium minime pertinent .

*Ad paginam. 134. in fine Notæ 3. deletis ultimis quinque
 lineis adde .*

4.) Denique extraordinario quodam *quasi devolutionis* jure ac titulo
 plura justè suscipiebant supremi Pontifices , nimirum urgente
 necessitate , aut suadente manifesta Ecclesiæ utilitate . Attamen
 hæc ad jus ordinarium ita trahi neque debent neque possunt ,
 quasi Pontifex ea regulariter & in quavis occurrentia in alienis
 diœcesibus aut provinciis agere , sicque cum Ordinariis omnibus
 concurrere possent , seu eos prævenire , vel etiam , quod am-
 plius est , hos ab exercitio jurium Episcopaliū excludere . Hoc
 pulchrè dilucidavit Thomassinus in *Responsione ad Notas Scriptoris*
Anonymi ,

Anonymi, quam ultimæ editioni sui Operis de Ecclesiæ Disciplina præfixit, ubi *Not. IX.* . . „ Quod dixi Metropolitanorum „ auctoritati tuendæ invigilasse Pontifices, nec eorum vices sup- „ lesse, aut implese, nisi inevitabili necessitate urgente: eo profpe- „ tum à me est Pontificum majestati, æquitati, sanctitati; „ qui subditorum sibi præsulum jura tueantur, non invadant un- „ quam; munia tunc demum suppleant, cum charitas urget, „ cum necessitas cogit. Si cui videtur citra necessitatem, prop- „ ter utilitatem tamen Ecclesiæ, aliquando Pontifices implese vices & „ munia negligentium Episcoporum: non contendam, non ca- „ villabor, meam confitebor tarditatem, qui vel honorificentius „ Romano Pontifici duxerim, si non nisi cogente necessitate, quæ „ Episcoporum munia sunt, ipse aggrediretur; vel non discre- „ verim utilitatem Ecclesiæ ab inevitabili necessitate. Ecqua enim „ arctior necessitas incumbere potest Vicario Christi, quàm Ec- „ clesiæ Christi utilitatibus inservire? An potest videri non neces- „ sarium, quod Ecclesiæ utile fuerit? Sed esto sint minutia aliquæ „ utilitatum, quæ necessitatis nomine dignandæ non sint: at Epif- „ copalia munia impleri, vel ab Episcopis, vel à Pontifice „ eorum supplente negligentiam, has tu existimabis utilitates „ nullius aut minimi momenti? Si permagni autem momenti „ sunt, putare, ut donentur nomine necessitatis. Cavesis autem, „ ne contumeliam facias ipse Pontificibus præter mentem tuam, „ si citra necessitatem eos dicas supplere defectum Metropolitano- „ rum vel Episcoporum. Quid enim magis dissonum, quàm sum- „ mum Ecclesiæ Pontificem in rebus minimè necessariis occupari? „ aut invidiam couflare Metropolitanis, eorum vices implendo, „ quando minimè necessarium est? aut potestatem Metropolita- „ norum (*multo magis Episcoporum*) imminutum ire, quando „ nulla urget necessitas? Cum his conferantur quæ dicentur in- „ frà *Cap. VII. §. 3. num. 2.*

Atque hæc *FRIMA* ansa erroris, quo multa tanquam *ordina-*
ria jura & propria officia Primatus considerantur, quæ tamen
a) vel per se omnibus Episcopis communia sunt; vel *b*] „
 tantum ex præcipua Primatis obligatione aliorum defectus extra
 ordinem supplendi dimanant, vel *c*) ab illo quidem inchoantur,
 attamen suam vim & robur à superveniente aliarum Ecclesiarum
 consensu, saltem tacto, obtinent.

Ad

Ad pag. 148. in fine quartæ lineæ adde.

Scilicet *essentiale* ac *principale* Ecclesiæ Caput est & manet Christus, Pontifex tantum *ministeriale*; quæ duo solicite discernenda sunt. Ecclesia Corpus Christi est, non Romani Pontificis. Christus Petro dixerat: *Pasce meas non tuas oves*. Caput ministeriale Summus Pontifex non influit spiritum in Ecclesiam; hoc fit à Capite essentiali Christo per influxum charismatum & gratiarum. Mortuo Capite Ministeriali vivit Corpus Ecclesiæ, Christum Caput habens; & visibili Capite ab Ecclesia sublato aliud substituitur. Conf. *Cap. I. §. 8. num. 6.*

Ad pag. 152. deletis ultimis duabus lineis Notæ (4) adde.

Cæterum uti Metropolitanus & decretis, quæ Provinciale Concilium edit, & ipsi Provinciali Concilio subjicitur, etiamsi hujus Concilii Caput sit, & illi præsit: ita & Romanus Pontifex & Canonibus, quos Universale Concilium edit, & Universali Concilio subjicitur, etiamsi ejus Caput sit, & illi præsit; quia uterque per hoc non desinit sui Concilii esse *membrum*. S. GRÉGORIUS M. *Lib. IV. Epist. 38.* (hodie *Lib. V. Epist. 18*) ad Joannem Constantinopolitanum Episcopum hujus ratiocinationis materiam suppeditat, dum certè, inquit, *Petrus Apostolus primum Membrum Sanctæ & Universalis Ecclesiæ est, Paulus, Andreas, Joannes, quid aliud quàm singularium sunt plebium capita? & tamen sub uno Capite (Christo) omnes membra sunt Ecclesiæ. Atque ut cuncta brevi cingulo locutionis astringam, Sancti ante legem, Sancti sub lege, Sancti sub gratia, omnes hi perficientes Corpus Domini, in membris sunt Ecclesiæ constituti.* Patres Concilii Basileensis apud Harduinum Tom. VIII. col. 1323. relativè ad hanc materiam ita scripserunt Eugenio Papæ; „ Quodd „ Pontifex *CAPUT* sit & *Primas* Ecclesiæ, *Vicarius Christi*, & „ à Christo, non ab hominibus vel Synodis, aliis Prælatus, & „ Pastor Christianorum: & ei datæ sint à Domino Claves, & „ uni dictum *Tu es Petrus*: & solus in plenitudinem potestatis „ vocatus sit, alii in partem sollicitudinis, & multa hujusmodi: „ quæ cum vulgatissima sint, minimè necessarium erat recensere: „ Ita planè fateamur & credimus, operamque in hoc Sacro Concilio dare intendimus, ut omnes eandem sententiam credant. „ Et nihilominus ipsum Romanum Pontificem dicimus obedire „ teneri mandatis, statutis, ordinationibus ac præceptis hujus „ Sanctæ Synodi Basileensis, & cujuscunque alterius Concilii Generalis legitimè congregati, in his quæ pertinent ad fidem, ad „ extirpationem Schismatis, & ad generalem reformationem Ec- „ cle-

„ clesie Dei in Capite & in membris, quemadmodum declaratum
 „ existit per generale Concilium Constantiense, catholicam re-
 „ presentans Ecclesiam . . . *Et postea col. 1326.* Id duntaxat pro-
 „ bat, quod omnes singulares homines particulareque Ecclesie ipsi
 „ Pontifici obedire debent, nisi in his quæ huic sacre Synodo .
 „ & cuilibet alteri legitime congregatæ, præjudicium generarent .
 „ Nam etsi sit *CAPUT ministeriale* Ecclesie, non tamen est
 „ major tota Ecclesia: Etsi *CAPUT* sit & principalis Prælatus
 „ hujus Corporis mystici, est nihilominus intra corpus; nam
 „ si extra corpus esset, tunc non pertineret ad Corpus, nec tunc
 „ Caput esset. Corpus igitur hoc totum continet, & ipsum quod
 „ dicitur caput, & singula membra . . . *Demum col. 1340.*
 „ Dicimus Summum Pontificem esse *CAPUT* Ecclesie, & Roma-
 „ nam Sedem principalem inter alias Sedes. Sed numquid dum
 „ partem laudatis, obliti estis totius? Numquid dum unam Ec-
 „ clesiam extollitis, eam quæ universalis est, prætermittitis? Si
 „ hæreticus est qui Romanæ Ecclesie primatum aufert, quanto
 „ major ille hæreticus erit, qui eam Ecclesiam, in qua
 „ Romana continetur & præest, super omnes Ecclesias, &
 „ omnes homines potestatem habere negat? Confer supra
 „ *Cap. I. §. 8. num. 6.*

Ad pag. 164. in fine ejusdem, adde seqq.

Juvat ad sequentium intellectum & præparationem, con-
 fectarum harum Decretalium, & qua illæ ratione in orbem
 Christianum, & Ecclesie disciplinam magno successu invec-
 fuerint, primam ideam hic exhibere ex Stephani Baluzii Præ-
 fatione ad Reginonis Libros de Ecclesiasticis Disciplinis. In ea
 sic vir doctissimus §. 3. „ Ævo Karoli Magni Collectioni Cano-
 „ num insertæ sunt famosæ illæ ac nobiles Epistolæ, quæ priscis
 „ Pontificibus tribuuntur, quas verò Riculfus Archiepiscopus
 „ Moguntinus à bono illo Mercatore Hispano comparatas in hunc
 „ terrarum orbem primus detulit. Disputatum valde est illo sæ-
 „ culo de auctoritate istarum Epistolarum, Gallicanis Episcopis
 „ litem adversus eas moventibus, quod intelligerent illas antiquis
 „ regulis esse contrarias. Vicit tamen fortuna populi Romani.
 „ Itaque nihil frequentius post illa tempora insonuit in auribus
 „ Christianorum, quam istarum Epistolarum auctoritas & mentio,
 „ ita ut qui deinceps collectiones Canonum & Decretorum com-
 „ posuerunt, etiam istis Epistolis usi sint tanquam bonis mercibus,
 „ quamvis non omnes. Rhabanus enim, tamenetsi Abbas

„ Fuldenſis eſſet in diœceſi Moguntina , licèt Moguntinus & inſe-
 „ Archiepiſcopus fuerit poſt Otgarium , adeoque Riculfi ſucceſſor,
 „ Epistolis illis non utebatur , ut rectè obſervatum eſt ab Anto-
 „ nio Auguſtino . §. 4. Magna fanè fuiſſe videtur iſtarum Epi-
 „ ſtolarum auctoritas eo tempore , quo Synodus habita eſt Du-
 „ rocortori Remorum adverſus Arnulphum loci illius antiſtitem ,
 „ id eſt , anno 991. Attamen ſi quis rem penitus introſpiciat ,
 „ is animadvertet , non repugnante quidem palam Episcopos de-
 „ cretis illis , ſic enim vocantur in actis Synodi , ſed cum-
 „ intelligerent contraria illa eſſe veteribus inſtitutis ac mori-
 „ bus noſtris , eorum vim & auctoritatem eluſiſſe prudentia-
 „ planè ſingulari . Nondum inter Gallicanos Episcopos exo-
 „ leverat memoria rerum præclare geſtarum ab Hincmaro Re-
 „ menſi Archiepiſcopo , cujus crebra , & magna fuere certa-
 „ mina cum tentamentis Pontificum æternæ urbis . Incidit enim-
 „ Hincmarus in difficillima tempora Nicolai I. & Hadriani II. ,
 „ qui nulli diligentæ , nullis laboribus pepercerunt ; ut Sedis
 „ ſuæ dignitatem , quæ magna haud dubiè ac ſplendida eſt ,
 „ in immenſum extollerent . Sed imprimis in omnibus cauſis op-
 „ portunis importunè obtrudebant epistolas illas , quæ nondum
 „ gratiam amiſerant novitatis , quibus verò fides & auctoritas
 „ acceſſerat ex ſtupenda ac mirabili taciturnitate & ſilentio ho-
 „ minum illius ſæculi . Quoties autem illæ afferebantur adver-
 „ ſus mores noſtros , non contradicebat quidem aperte Hincma-
 „ rus , ſed duritiem illarum mollire conabatur verbis reverentiæ
 „ plenis , & inſita , quantum fieri poterat , conciliatione cum
 „ vetuſtis regulis ; ſi minùs , earum auctoritatem minuebat com-
 „ paratione veterum Canonum & adductis verbis Epistoliarum ,
 „ quæ citra controverſiam ſcriptæ fuerunt ab Episcopis Romanis
 „ quorum nominibus inſcriptæ ſunt . Qui deſenſionem Arnulphi
 „ ſuſceperunt in Concilio Remenſi , nulla fermè alia præſidia-
 „ in cauſam induxerunt præter falſas illas Epistolas , in quibus
 „ cavetur , ne Episcopos judicetur abſque auctoritate Episcopi
 „ Romani , caſſaque & irrita decernantur judicia quæ præ-
 „ termiſſo hoc ordine ferri contingeret . Sed iſta magnorum
 „ nominum commemoratione non admodum permotos fuiſſe
 „ Episcopos noſtros hæc res indicio eſt , quòd multa primùm
 „ reverentia uſi erga Romanorum Pontificum decreta , quæ profe-
 „ rebantur , licèt falſa haud dubiè eſſe intelligerent , cum
 „ ad eam partem ventum eſt , in qua certum erat Episco-
 „ pis , non paſſuros ſe , ut novum jus invaleſceret adverſus
 „ veteres

„ veteres regulas , neque aliquid suppeteret , quo manifesta
 „ Decretorum istorum verba eludere interpretatione possent ,
 „ tum Decretis illis liberè opponunt Canones Africanos , qui de
 „ judicandis intra provinciam Episcopis decreverunt , etiam in
 „ fine actorum propterea describentes Concilium sextum Africa-
 „ num sive Carthaginense .

His generatim præmissis descendamus ad specialia , & qui-
 bus maximè in capitibus Isidorus Jus publicum Ecclesiasticum , &
 Apostolicam Ecclesiæ formam per sua falsa corruerit , intueamur .

Ad pag. 166. in fine Notæ (4) lege etiam .
 Eius verba dabimus Cap. VI. §. 2. n. 5.

Ad pag. 167 in fine Notæ (3) lege etiam .
 Adde Launojum Tom. V. lib. VII. Epist. 2.

Ad pag. 171. in fine tituli §. X. lege etiam .
 Romana Curia a Sede distinguenda est .

Ad pag. 175. in fine notæ (5) addatur .

6.) Magnum in Jure Publico Sacto solœcismum commit-
 tunt qui Romanam Curiam cum Sede vel Ecclesia confundunt .
 Delectorum Cardinalium & aliorum Prælatorum ad PAULUM III.
 Consilium sub initium hæc memorat : „ Quoniam Sanctitas sua
 „ Spiritu Dei erudita (qui , ut inquit Augustinus , loquitur in
 „ cordibus nullo verborum strepitu) probè noverat , principium
 „ horum malorum inde fuisse , quòd nonnulli Pontifices tui præ-
 „ decessores prurientes auribus , ut inquit Apostolus Paulus ,
 „ coacervaverunt sibi magistros ad desideria sua , non ut ab iis
 „ discerent quid facere deberent , sed ut eorum studio , & cal-
 „ liditate inveniretur ratio , qua liceret id quod liberet ;
 „ Hinc effectum est , præterquamquòd principatum omnem fe-
 „ quitur adulatio ut umbra corpus ; difficillimusque semper fuerit
 „ aditus veritatis ad aures Principum , quòd confestim prodi-
 „ rent doctores , qui docerent Pontificem esse dominum be-
 „ neficiorum omnium : ac ideo cum dominus jure vendat id
 „ quod suum est , necessariò sequi , in Pontificem non posse
 „ cadere simoniam : ita quòd voluntas Pontificis , qualiscunque
 „ ea fuerit , sit regula , qua ejus operationes & actiones diri-
 „ gantur ; ex quo procul dubio effici , ut quidquid libeat ,

„ id

„ id etiam liceat . Ex hoc fonte , Sancte Pater , tanquam
 „ ex equo Trojano irrupere in Ecclesiam Dei tot abusus & tam
 „ gravissimi morbi , quibus nunc conspicimus eam ad despera-
 „ tionem ferè salutis laborasse , & manasse harum rerum fa-
 „ mam ad infideles usque . „ Hæc sanè omnia nec *Romanæ Ec-*
clesiæ , nec *Sedi Apostolica* tribuenda sunt , sed *Curie* , cui etiam
 viri probi illa vellent abjudicare , si abjudicari possent ; sed cui
 alteri adjudicarentur ?

Ad pag. 184. post notam octavam , quæ finit audiamur adde .
 9.) Thomas de Vio Cardinalis Cajetanus docuit *Ecclesiam*
servam natam esse , & principandi jure carere ; domium verò
 Romanum Pontificem , quod eo jure solus potiretur , & si quis
 potiretur , per eundem Pontificem reipsa potiri . *Statua dignum inven-*
tum , inquit Launoius Lib. IV. Epist. 1. *sed plumbea !* Addit
 ad hanc Cajetani , ut consummata , ita & deplorata adulatio-
 nis Theologi , ætatem & ludum maximè referenda esse , quæ
 HADRIANUS VI. expressit in mandatis Francisco Cheregato
 Germaniam petenti datis , & delecti Prælati in suo Consilio ,
 quod PAULO III. dederunt . Sed cessabit Launoius irridere aut
 indignari doctrinæ Cajetani tanquam singulari , si eam contulerit
 cum sententiis modernorum Romanorum hoc §. relatis , quæ si
 veræ sunt , non supponunt tantum , sed egregiè etiam firmant
 Cajetani *de Ecclesia serva* sententiam , quæ , ut diximus §. 10.
 nata est , & adolevit in schola Romanæ Curie . Verumenim
 vero deferenda est hæc *Curie* schola , & adeunda *Sedis Apostolica*
 schola , ubi aperte traditur , Ecclesiam esse , sicuti Christiano-
 norum omnium , ita & Romani Pontificis , Matrem & Domi-
 nam . Sic Concilium Trid. Sess. XIII. Can. 9. *Si quis negaverit*
omnes & singulos Christi fideles utriusque sexus , cum ad annos
discretionis pervenerint , teneri singulis annis saltem in Paschate ,
ad communicandum , JUXTA PRÆCEPTUM SANCTÆ MATRIS
ECCLESIAE , anathema sit . Sanctæ Matris Ecclesiæ præcep-
tum dicit , quod S. Mater Ecclesia per suos ministros conscrip-
serat ; nec illud potuisset conscribere , nisi prius conscribendi
jus habuisset , quo si serva esset nata , ut Cajetanus ejusque di-
scipuli tradunt , penitus careret . Hæc certe Curie doctrina
 ed periculosior est , quod in Scripturis & apud Patres *Sponsa*
Christi vocetur Ecclesia .

Ad pag. 189. in fine notæ sextæ adde.

7) Qua autem via , quibusque mediis tandem evenerit , ut causæ Majores Romanæ Sedi privativè cesserint , convenit hìc referri verbis Viri , cujus religio & erga eandem Sanctam Sedem reverentia nemini suspecta esse potest , scilicet Gregorii Zalwein in Salisburgenti Universitate Rectoris magnifici *Princip. Jur. Eccles. Tom. I. Quæst. 4. cap. 3. §. 4.* „ Audiamus qua „ arte successivè quasi per gradus factum sit , ut Pontifices „ tot causas majores sibi reservaverint . Jam sæculo II. , & III. „ factum est , ut fierent recursus , relationes , & consultationes „ ad Sedem Pontificiam . Sæculo IV. in Synodo Nicæna , teste „ Innocentio I. ulterius statutum est , ut causæ majores ad Sedem Apostolicam devolvantur , sed non nisi NB *post judicium „ Episcopale* , in Epist. ad Victric. Rotomag. Notant tamen „ auctores Canonem ab Innocentio citatum non esse Synodi Nicænæ , sed Sardicensis , Sæculo V. & VI. jamjam Pontifices „ relationes & devolutiones magis urgebant , speciatim Innocentius I. suprâ citatus , provocans ad Synodum Nicænam , & „ antiquam consuetudinem . Eodem sæculo inceperunt Pontifices „ constituere Vicarios Sedis Apostolicæ , quibus ampliorem concedebant potestatem , cum mandato tamen , ut causas majores „ ad Pontificem referrent ; quo factum est , ut auctoritas „ Metropolitanorum & Synodorum multum labefacteretur . Sic „ Leo I. in Epistola , ad Episcopum Thessalonicensem , jam „ tunc temporis dignitate Vicarius Apostolici ornatum , scripta „ expressè illi injungit , ut causas majores ad ipsum referat . „ Et cum postea hic non nihil durius haberet Atticum Epiri „ Episcopum , ipsi reprobrat , quòd illius causam ad tribunal „ Pontificium , tanquam causam majorem , non retulerit . Jam „ illo tempore desit etiam frequentia Synodorum particularium , „ & ideo mirum non est , quòd Causæ Majores frequentius ad „ Pontificem sint devolutæ . Sæculo VIII. emanavit Collectio „ Pseudo-Isidoriana , in qua cum plures aliæ prærogativæ , „ tum hæc præcipuè Pontifici asseritur ; quòd depositio Episcoporum ad ipsum , tanquam una ex causis majoribus , contradicentibus Galliæ Episcopis , pertineat ; à quo tempore „ causæ majores magis magisque determinatæ sunt . Accessit „ integra fermè cessatio Synodorum , frequentissimæ ipsorum Episcoporum & Metropolitanorum ad Romanam Sedem provocationes , aequalis negligentia Episcoporum sua jura minùs strenuè vindicantium , ipsa etiam auctoritatis Metropolitanæ ad so-

„ pien-

„ piendas & determinandas lites , causas & controversias insuf-
 „ ficientia , Legatorum à tempore Nicolai I. ingenti cum auc-
 „ toritate , & hinc inde etiam Episcoporum præjudicio , misso-
 „ rum frequentia , ac denique ipsa Pontificum auctoritas , quæ
 „ à sæculo VIII. usque ad XIII. immensa accepit incrementa .

Ad pag. 191. in fine Notæ (3) addantur seqq.

Contingit autem hæresibus non paucis , sic ab unius provin-
 ciæ aut regni tantum Episcopis damnatis , ut penitus extingueren-
 tur , cæteris , scilicet Episcopis & Ecclesiis consensu solum tacito ,
 non Synodali decreto auctoritate suffragantibus . Sic enim
 Eustathianos , quos Synodus Gangrensis damnavit , non legimus
 ab aliarum provinciarum Conciliis apertè deinde damnatos . Idem
 Aerianis , Collyridianis , aliisque accidit . Vid. Epiphan. *Hæres.*
 75. & 79. Hos autem præter locorum , ubi exorti sunt , Epif-
 copos , non constat ab aliarum regionum Synodis rejectos esse ,
 sed universali Ecclesiæ consensione , quæ sensum sine sensu inole-
 verit , exautoratos , quemadmodum singulorum postmodum Pa-
 trum scriptis declaratum est .

Ad pag. 196. in fine Notæ (10) addantur Notæ seqq.

11.) Dum *graviiores & difficiliiores* fidei quæstiones ad sum-
 mam Sedem deferendas esse tradimus , monendum insimul arbi-
 tramur , per hoc dubiam aut difficilem non effici doctrinam quam-
 piam , quòd quidam de ea dubitent , aut eandem fortè oppu-
 gnent , si sua nimirum culpa id faciant , certissimorum docu-
 mentorum , quæ pro debito non curant , ignorance , vel in-
 genti rerum suarum , quo cœcantur , affectu . Quidquid isti
 obstrepent , fas est Episcopis , ea , quæ per se firma sunt , quæ
 à majoribus tradita vident , & de quibus ipsi inter se consentiunt ,
 judicare & declarare , quantumcunque privati dubitent . Non
 in quovis Ecclesiæ vox & auctoritas residet ; sed in iis qui Ec-
 clesiarum capita & vertices constituti sunt , ut earundem Ecclesia-
 rum nomine & assensu loquantur . De cætero ea demum *dubia &*
difficilia vocantur in Canonibus & Pontificum Decretis , quæ du-
 bia sunt Episcopis inter se , & de quibus ipsi nihil habent quod
 statuunt ; non quæ apud minores Theologos ambiuntur . Ea-
 verò , de quibus Episcopi sine dubitatione consentiunt , in eo sen-
 su non habentur dubia , quòd ante illorum sententiam ad Pon-
 tificem referenda sint .

12.) Itaque damnantur hærefes à Summo Pontifice , & ab Episcopis ; imò & à Catholicarum Universitatum Theologicis Facultatibus ; sed dispari effectu & robore . Lutheri dogmata Lovaniensis & Coloniensis Academix damnantur , etiam ante Rom. Pontificis sententiam , uti apparet ex Bulla Leonis X. de anno 1520. Wiclefi doctrinas multò antè reprobavit Facultas Oxoniensis , Hussi Pragensis , utriusque simul Parisiensis , sicut a Constantiensi Concilio traditur & commendatur ; attamen citra ullam jurisdictionis speciem , qua memoratæ Facultates penitus destitutæ sunt . Ideo hæ Censuræ doctrinales & Scholasticæ vocantur . Juridicæ e contra sunt , quæ ab iis emanant , quibus juris dicendi auctoritas in Ecclesia competit , & pro ea portione , quæ illis à Deo aut ab Ecclesia data esse dignoscitur . Nec attinet hîc dicere , hos omnes (si Generalia Concilia excipias) errare posse : quandoquidem regulariter , & à privatis , admittendum non sit illud genus exceptionis adversus constitutas publicè auctoritates , quarum nulla incolumis esse poterit , si debitum eis honorem pudoremque hoc telo concutere liceat .

13.) An infallibiles solum Episcopos audiri voluit Christus ? An infallibiles solum Episcopos posuit Ecclesiæ Pastores Doctoresque in consummationem sanctorum , in ædificationem Corporis Christi , ut non simus fluctuantes omni verbo Doctrinæ ad Ephes. IV. v. 11. 12 ? Nemo Hæreticorum Concilia Episcopalia hoc solo nomine elusit . Omnes vel obreptum Episcopis , vel sibi calumnias impactas , vel alias causationes , quibus non particulares solum , sed generales etiam Synodos ludificari solebant , protulerunt .

14.) Non quærebatur olim , quænam Episcoporum Concilia errori obnoxia , quænam certæ veritatis essent . Boni omnes omnia colebant , omnia venerabantur ut Pastorum vocem , ut Magistrorum Ecclesiæ doctrinam , ut eorum , quibus dictum esset , Qui vos audit , me audit Lucæ X. v. 16. Non perscrutabantur , non dijudicabant privati , sed piè , humiliter , quietè suscipientes illorum iudicium , illud iis à Deo & Ecclesia relictum arbitrabantur , non sibi , qui nulla inquirendi potestate præditi essent . Vide hæc latius tractantem Petrum Aurelium Opp. Tom. 1. pag. 21. 80. 138. 148.

Ad pag. 198. in Titulo §. IV. lege etiam .

Quibus causis Metropolitanorum jura in his & similibus minuta sint ?

Ad pag. 199. in fine Notæ (1) adde .

2.) Quærenti , quibus demum causis , qua rerum fatalitate evenerit , ut Occidentis Archiepiscopi omnes sibi eripi passi sint jura tam sublimia , tamque firmiter radicata , ut post immediatas Dei ordinationes in Ecclesia nihil excogitari possit itabilius , respondet Gregorius Zallwein *Princip. Jur. Eccles. Tom. IV. Quæst. 2. cap. 2. §. harum diminutionum causas esse sequentes : 1.) Collectio Isidori , in qua omnia ferè Metropolitanorum jura adscribuntur Summis Pontificibus . Hi ergo occasione utendum rati , Isidorianas Epistolas in vim legis assumpserunt , & hujus Collectionis acceptationem atque usum omnibus modis , quidquid Episcopi Galliæ contradicerent , ubivis urserunt , uti pluribus dicemus *hoc cap. §. 8. 2.) Circa eadem tempora , eademque occasione , deserunt Synodi provinciales , antea tam frequentes . 3.) Ipsi Pontifices , falsis decretalibus potissimum fulti jura Metropolitanorum restringere & arctioribus limitibus circumscribere cœperunt . 4.) Idem variis exemptionibus & privilegiis Episcopos Metropolitanorum obedientiæ subtraxerunt , sibi que immediatè subjecerunt . 5.) Frequentia appellationum ad Sedem Pontificiam ; item reservatio omnium ferè majorum causarum , quarum cognitio & decisio olim tam ad Metropolis quam Episcopos pertinuit . 6.) His demum supervenerunt reservationes dignitatum & beneficiorum Ecclesiasticorum , quorum collationem Pontifices ad se traxerunt . Has præfatus Auctor ultimum arietem vocat , quo Metropolitanorum jura subversa fuere . 7.] Non debent neque possunt hîc prætermitti jura ac privilegia annexa *Pallio* , quo Roma Archiepiscopos & subinde Episcopos decorat , & per hoc eos sibi immediatè subiectos reddit .**

Ad pag. 201. in fine notæ (1) adde .

Sæculo IX. invaluit , ut disjunctivè vel Sedis Apostolicæ auctoritate , vel decreto Synodi Provincialis absolveretur . Tradit id Hincmarus *Opp. Tom. II. pag. 744. dicens : Si causa certa necessitatis vel utilitatis exegerit , ut quilibet Episcopus de Civitate , in qua ordinatus est , transferatur ad aliam Civitatem Synodali dispositione , vel Apostolicæ Sedis consensione , apertissima ratione manifestum fieri debet . Conf. Thomassin. Discip. Eccles. Part. II. lib. 2. cap. 63. , & 64. ex quo etiam colligi-*

colligitur , æmulationes Metropolitanarum & regnorum divisiones Pontificii juris accumulacionem hac in parte produxisse .

Ad pag. 204. linea 5. adde .

Siquidem per hoc lata quodammodo lex impunitati creditur , aditu videlicet referato , januaque patefacta appellandi in omnibus causis Sedem Apostolicam & Pontificem Romanum . Unde frequentes ac graves querelæ magnorum virorum Ivonis Carnotensis , Hildeberti Cenomaniensis , Bernardi Abbatis Clarevallensis , & aliorum . Vid. infra *Cap. V. §. 7. num. 3. cap. IX. §. 8. num. 7.*

Cùm mirum videri posset , quomodo Pontifices sub præsidio novellorum Canonum Episcopos , Galliæ præsertim , qui avitis Juribus & Disciplinis tenacius solebant inhærere , à pristinis moribus abduxerint , atque ita æterno (si Superi paterentur) supplicio mactaverint Jus illud , quo uti Ecclesiam voluerunt , qui eam fundavere ; indicabimus id hoc §. , facem nobis præferente Stephano Balazio in erudita Præfatione , qua Antonii Augustini Libros de Emendatione Gratiani illustravit . Hoc postquam in Majoris momenti negotio , de quo hîc tractamus , intellexerimus , expeditius erit Judicium nostrum de reliquis , quæ materiam præsentis Capituli constituunt .

Ad pag. 207. in fine notæ (5) adde seqq.

6.) Ut nunc ad illud accedamus , quod nobis hîc fecundariè propositum est : monstrare , cur & quomodo Galliæ Antistites passi sint causas Episcoporum à Synodis provincialibus abstrahi , & Romam etiam in prima instantia deferri . Hîc mox sub initium cognitarum in Gallia Isidorianorum Decretalium occurrit Angilramus Metensis Episcopus , qui omnium primus contra divinos canones convellere tentavit Jus antiquum & verè Canonicum , *quando pro sui causa agebatur* ; id est , quando accusatus de crimine , subtrahere se voluit cognitioni suorum judicum . Eo fine idem Episcopus Hadriano Pontifici Capitula obtulit ex Isidorianis ut plurimum collecta , ut in iis causæ suæ præsidium quæreret . Inscribuntur quidem hæc Capitula apud Sirmundum , Harduinum & alios Synodographos HADRIANO PAPÆ , ac si ab hoc Pontifice fuissent *Ingelramno Mediomatricæ urbis Episcopo tradita Romæ sub die XIII. Kalendas Octobris (anno 785.) quando pro sui negotii causa agebatur* . At observavit

Baluzius *l. cit.* §. 4. in vetusto codice MSpt. Bibliothecæ S. Victoris Parisiensis hanc legi rubricam : *Incipiunt Capitula collecta ex diversis Conciliis sive decretis Pontificum Romanorum ab Angilramno Metensi Episcopo, & Hadriano Papæ oblata*. Qui titulus cum & in aliis MSpt. legatur, isque multò verosimilior sit eo, quem Sirmondus fecutus est, hinc Dupinius *Biblioth. Auctor. Eccles. Tom. VI. pag. 114.* Calmet *Hist. Lotharing. Tom. I. pag. 529. nov. edit.* aliique melioris notæ Critici hæc Capitula Ingelgramno merito adscribunt. Qua occasione illud observandum venit, Isidorianas Epistolas, quibus Angilramnus jam anno 785. in suis Capitulis usus est, non fuisse primùm à Riculfo Archiepiscopo Moguntino in Galliam & Germaniam investas, quippe quòd Riculfus demum anno 787. cathedram Moguntinam ascendisse noscatur; nisi fortè præclaram hanc operam nostris Ecclesiis ille jam præstitit, antequam Archiepiscopus crearetur.

7.] Occurrunt post hæc apud Baluzium §. 5. & 6. Episcopi Galliæ, qui sub scuto *Pallii*, à Romano Pontifice obtenti, se à jurisdictione Provincialium Synodorum eximebant. De horum numero est Theodulfus Aurelianensis Episcopus, qui propter crimen conjurationis adversùs Ludovicum pium Imp. ut Eginhardus refert ad an. 817. & 818. judicio Episcoporum Gallicanorum apud Aquisgranum congregatorum depositus, & in monasterium Andegaventi ad agendam pœnitentiam projectus, se non semel criminis insontem fuisse contestatus est, sed & in Epistolis ad Modoinum Augustodunensem Antistitem ait, se, quamvis confessus fuisset crimen judicari non potuisse ab Episcopis Galliæ, sed à solo Summo Pontifice, quia ab eo *Pallium* acceperat. Non multò post cum NICOLAUS I. Arctardo Nannetensi Episcopo usum pallii concederet, hæc in simul ad eum scripsit : *Porro censemus, apostolicæque institutionis auctoritate definimus, ut nullius Metropolitanorum Antistitem, vel ceterorum Episcoporum in controversiis criminis, si Sedem appellaveris Apostolicam, vel ejus speciali expedieris audiri vel discuti fortassis examine, præsumat de te proferre non nostro præmissa decreto judicium, sed Apostolicæ Sedis tantùm reserveris examinandus vel judicandus incunctanter arbitrio, cujus videlicet decreto vel largitate vacanti Ecclesiæ incardinatus & palliatus esse dignosceris.*

8.) Aldricus Cenomanorum Episcopus, tiresis, fortè angore conscientie, ne in jus raperetur, adeoque ante omnem causæ

causæ cognitionem, GREGORII IV. Papæ auxilium imploravit; hic occasionem stabiliendi per universam Ecclesiam, præcipuè per Gallias, novi Juris Canonici arripiendam ratus, patrocinium Aldrici libenter suscepit; dataque anno 839. Epistola generali ad Episcopos universi orbis, quæ prostat ex parte in Decreto Gratiani *Caus. II. Quæst. 6. cap. II.*, integra apud Harduinum *Concil. Tom. IV. col. 1269.*, tantum ut unius hominis molestiam sublevaret, docuit Episcoporum judicia, præsertim si Sedem Apostolicam appellaverint, peragi non posse absque interventu auctoritatis Episcopi Romani; Aldricum porro vetuit alibi, quam apud Sedem Apostolicam, aut ante Legatos è latere Rom. Pontificis judicari. *Si quid ei*, inquit in hac Epistola Gregorius, *grave intolerandumque obiectum fuerit, nostra erit exspectanda censura: ut nihil prius de eo, qui ad Sinum Sanctæ Ecclesiæ Romanæ confugit, ejusque implorat auxilium, decernatur, quam ab ejusdem Ecclesiæ auctoritate fuerit præceptum: quæ sic vices suas aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis* Et postea: *Nec quisquam frivolus aut contentiosus sive contumax, hæc nos irrationabiliter præcipere contendat: cum & auctoritate Canonum, & prædecessorum nostrorum Decretis sancitum sit, ut Episcopus accusatus, si voluerit, appellet Romanum Pontificem, & ad eum, si libuerit confugiat: ut ab eo ejus audiat causa, aut ipse à latere suo legatos, qui eam audiant, mittat, qui justè cum omnibus Episcopis provincialibus ejus auctoritate judicent.* Tam bellè Sardicenses Canones ex falsis decretalibus Gregorius interpretatur; idque ad implorationem Gallicani Antistitis, in nova hac Jurisprudencia sua quærentis commoda.

9.) Rothado Sueffionensi Episcopo judicio Gallicanorum Episcoporum in Synodo Sueffionensi congregatorum anno 853. deposito, mox alius in ejus locum ordinatus est, nequidquam obstante illius ad Apostolicam Sedem appellatione. NICOLAUS I. Pontifex Max. (vir ad fulcipiendas appellationes etiam adversus Concilia Provincialia promptissimus, in retinenda, propaganda, & explicanda auctoritate sua non minus felix quam audax) hanc *minutionem & abominationem privilegiorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ* (ut ipse in Concilio biennio post pro restitutione Rothadi Romæ habito loquitur) sustinet iniquum fuisse judicium Synodi Sueffionensis, quæ præterquamquod congregata esset sine auctoritate Romani Pontificis (*quod nulli fas est*, inquit) Episcopum

copum damnaverat appellantem Apostolicam Sedem . Ut vero Episcopos Gallicanos facilius induceret ad restitutionem Rothadi , aperit illis vastissimum campum impunitatis , privilegia nimirum Ecclesiæ Romanæ , antiqua quidem , si Superis placet , dein pluribus sæculis deperdita , noviter bonis avibus recuperata , id est ; jus appellandi Sedem Apostolicam in omnibus causis . Hæc sunt ejus verba in Harduini *Collect. Concil. Tom. V. col. 253.* ad Episcopos Synodi Silvanectensis , digna profectò quæ hic describantur : *Privilegia Sedis Apostolicæ tegmina sunt , ut ita dicamus , totius Ecclesiæ Catholicæ : privilegia , inquam , hujus Ecclesiæ munimina sunt circa omnes impetus pravitatem . Nam quod Rothado hodie contigit , unde scitis , quòd cras cuilibet non eveniat vestrum ? Sic Apostolus admonet dicens : Qui putat se stare , videat ne cadat . Quod si contigerit , ut verbis utamur propheticiis , ad cujus rogo confugietis auxilium ?*

Sufficiunt hæc ad intelligendum , qua ratione induciti fuerint Episcopi Galliæ ad renuntiandum juri suo antiquo , per falsas Decretales obicurato ; plura in hanc rem suppeditat Baluzius in laudata Præfatione . Observat autem de Marca *Lib. III. cap. 4. num. 5. & cap. 5. num. 5.* Epistolas contentas in Collectione Isidori sic non repudiatas quidem ab Episcopis Galliæ , quin & data opportunitate in suum favorem apprehensas , quia de falsitate illarum nondum constabat , attamen in auctoritatem Canonum publicè non fuisse receptas .

Ad pag. 207. §. IX. lin. 12. post verba etiam in Gallia , adde . Observant autem eruditi , missiones ad extraneos à Summis Pontificibus pro Primatialis officii jure ac debito frequenter factas , occasionem dedisse , ut facultas creandi novos Episcopatus in solius Papæ manus decideret ; præsertim postquam auctoritas & frequentia provincialium Synodorum per falsas Decretales insigniter fuisset diminuta .

Ad pag. 211. in fine notæ (2) adde & corrige numerum sequentem .

3.) Si ex una parte in erigendis Metropolitibus Romani Pontifices post sæculum X. noviozem Isidori Jurisprudentiam secuti sunt , eam non minùs ex altera parte detorquerunt in earundem Metropolitium præjudicium . Hoc dedit locum notæ querelæ
S.

S. BERNARDI Lib. III. de Considerat. cap. 4. *Murmur loquor & querimoniam Ecclesiarum . Truncari se clamitant , ac demembrari . Vel nullæ , vel paucæ admodum sunt quæ plagam istam aut non dolent , aut non timeant . Quæris quam ? Subtrahuntur Abbates Episcopis , EPISCOPI ARCHIEPISCOPIS , Archiepiscopi Patriarchis sive Primatibus . Hic agi de plurium Episcoporum à potestate suorum Metropolitanorum nec non provincialium Synodorum exemptione , & per hoc facta perturbatione antiquæ disciplinæ à generalibus Conciliis maxima providentia institutæ , manifestum est ; quidquid in contrarium memoret Thomassinus de Veteri & nova Ecclesiæ Disciplina . Part. I. Lib. I. Cap. 48. num. 1. 2.*

Ad pag. 218. in fine notæ (8) adde.

Juvabit nihilo minùs cum his conferre ea , quæ de Summis Romani Primatus juribus , horumque conveniente usu , specialius adhuc memorabimus *Cap. VII. §. 3. num. 2.*

Ad pag. 221. in titulo Capituli V. loco referendi corrige ferendi .

Ad pag. 225. in fine Notæ (4) lege etiam .

Cum his conferantur quæ diximus *Cap. IV. §. 3. nu. 11.*

Ad pag. 226. linea 17. post verba redacta est . Include seqq.

Quoties autem Patribus visum fuit , novum aliquid à cunctis fidelibus observandum generali lege statuere , cautè simul providerunt , ut illud in omnibus Ecclesiis debite publicaretur , non ignorantes absque tali publicatione Ecclesiasticæ legi vim obligandi deesse . Eo fine Synodus Arelatenfis viginti duos Canones , adversùs Donatistas editos , Sylvestro Pontifici publicandos transmissit . Idem in Conciliis Nicæno , Sardicensi , Chalcedonensi & sequentibus factum est , quorum decreta ad omnes Patriarchas , singulis in diocæsis publicanda esse transmissa legimus . Sic , ut multa alia prætermittamus , INNOCENTIUS III. Canonem Concilii Lateranensis in cap. 12. de Pœnitentia contentum , quo omnes ad communionem Paschalem obligantur , in omnibus Ecclesiis fecit promulgari . Decretum Concilii Tridentini de clandestino Matrimonio in omnibus parochiis publicè denuntiari debuit . Conf. *Cap. II. §. 8. num. 5. 6. 7.*

Ad pag. 233. in fine notæ (7) adde .

Scilicet

Scilicet ad cujuscunque legis rationem omnino pertinet *Publicatio* ; neque sufficit per incertos rumores aut vagas privatorum relations legis notitiam deferri . Si enim omnis legis, tanquam *communis præcepti* , vigor a publica auctoritate , eaque competente , promanare debeat , quidni & promulgatio , quæ dat legi complementum atque vim obligandi . Eò tendit Can. 3. Dist. IV. *Leges instituuntur cum promulgantur* . Hoc noverunt & impleverunt Concilia : videlicet primum Apostolorum *Act. XVII. v. 22. 23.* Nicænum apud Harduinum *Tom. I. col. 439.* Aliaque . Habent hæc majorem eamque singularem rationem in Constitutionibus à Romana Sede pro universalis Ecclesia emanantibus , quæ , ut diximus , specialiore acceptationem & Ecclesiarum consensum desiderant , qui sine conveniente promulgatione nequit haberi . Vid. *Cap. II. §. 8.* Exempla Bullarum Pontificiarum , vi promulgationis in Urbe factæ undique , ut prætenditur , receptarum , sunt petitiones illius principii , de quo hic quæstio movetur . Clausulæ demum recentioribus quibusdam bullis & decretis inferæ , queis Papam sola publicatione Romana legem suam obligare velle declaratur , eadem contra se argumenta , ac bullæ ipsæ decretaque pati debent . Finaliter , nihil apertius duritiem ac dominatus sæcularis asperitatem sapit , quàm si legis obligatio , non servata inter locum promulgationis , & loca , quibus promulganda est , proportione , induci eò velit , quo vox præconis non potuit pertingere . Non sic fecere Principes Gentium . Verùm tanta Romanorum animis non intidet asperitas ; quidquid hujus rei est , ex regulis politics commensurandum venit : Illi haud ignorantes , plures ex iis , quas evulgant , Constitutionibus , alibi non fore acceptandas publicandasve , talem styllum induxerunt , quo aliis persuadere conentur , publicationem Romæ in Campo Floræ factam pro universo Christiano orbe valere . Sed sapientiores norunt quantum in his omnibus sit roboris & juris .

Ad pag. 237. in fine notæ (1) adde .

Confer etiam *Can. 1. Dist. XXI.* ubi NICOLAUS I. rectè monuit , auctoritatem Decretalium non è Corpore Canonum , sed à Scriptoribus , quos ipse Pontifices esse existimaverat , derivandam esse .

Ad pag. 240. in fine notæ (5) adde .

In additione ad num. 54. cap. VII. probationum *Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ* referuntur literæ Dn. Ancel Oratoris Regis Galliæ

Galliæ apud Rudolphum II. Imp. facientes fidem , qualiter hic Imperator Legatum Apostolicum à promulgatione Bullæ Cœnæ , quam ille in Bohemia cum perturbatione status illius Regni programmata publico insinuare jam cœperat , cohibuerit . Quæ ipsa occasione idemet Imperator edixisse ibidem fertur , ne ullæ Bullæ Pontificiæ deinceps , nisi se conscio & probante , emitterentur in lucem , atque executioni mandarentur . Constat quoque ex iisdem litteris , Archiepiscopum Moguntinum noluisse publicare sæpe dictam Bullam , eò quod prævideret , hac publicatione , plus detrimenti , quàm utilitatis , suæ Ecclesiæ obventurum .

Ad pag. 240. nota (7) .linea 15. post verba Cap. III. §. II. dele reliqua , & substitue seqq.

In eo etiam hæc Congregatio subinde excedit , quod cum in dubiis solum ad declarandum Concilium instituta sit , quandoque ejus sensum ultra proprietatem verborum , imò contra literam & mentem Synodi extendat , atque adeo novam legem ferat . Exemplum hujus rei suppeditat Engel *ad Tir. de Majorit. & Obed. nu. 28.* Aliud simile , non quidem Congregationis Concilii , sed Congregationis Cardinalium causis Episcoporum præpositæ , approbante URBANO VIII. videri potest apud Barbofam in *Collectan. ad Concil. Trid. sess. 13. Cap. 1.*

Ad pag. 242: in fine notæ (8) adde .

§.] Equidem DECISIONES ROTÆ per se majorem vim & auctoritatem non habent quàm arresta & judicata aliorum Tribunalium ; prætendunt nihilominus Curialitæ horumque fautores , plures Sententias Rotaes conformiter latas efficere aut monstrare *Stylum Curiæ* , qui & quodammodo *Jus* faciat , ita ut etiam in subordinatis Tribunalibus secundum hunc stylum sit procedendum . Hoc si verum est , poterimus ex iis , quæ à nobis *cap. III. §. II.* relata sunt , dispicere , quo Jure Sacro utamur , aut quo saltem nolentes volentes uti cogamur , nisi sententias nostras in via appellationis Romæ reformari velimus . Qui prudentiores sunt , suadent & monent , ut non tantum in diocæsis nostris utamur Jure *vero* , non *falso* , quod confinxit Isidorus , quodque Rota sequitur , sed & omni studio caveamus à dicasteriis , quæ talem sibi stylum & Jus efformant , quo omnia Pontifici attribuuntur , plurimumque præjudicii affertur juribus Ordinariorum .

*Ad pag. 252. in fine notæ (5.) lege etiam
Adde Launojum Tom. III. Part. 2. pag. 447.*

*Ad pag. 258. adde integrum §. V. sequens , & corrige
numeros §§. seqq.*

§. V.

*Romanus Pontifex communibus Ecclesiæ legibus obligatur .
An & qualiter in iis dispensare valeat ?
Quomodo id possint Episcopi ?*

Regiminis in Ecclesiâ à Deo constituti Christus absolutus Dominus & Monarcha est , juxta illud : *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus* Psal. 2. v. 6. Quo etiam sensu Ecclesiâ regnum ejus nuncupatur Luc. I. v. 33. *Regni ejus non erit finis* . Sed regimen illud , quod à Christo hominibus traditum fuit , ministeriale tantum est , in legibusque à Christo positis adstrictum , juxta illud S. Pauli II. Corinth. Cap. 4. v. 1. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi ac dispensatores mysteriorum Dei* . Itaque , sicuti reliquis Apostolis , ita & Petro , quæ liganda erant , ligandi , quæ solvenda , solvendi , à Christo datum est ministerium ; non , quæ liganda , solvendi , & quæ erant solvenda , ligandi concessa facultas . Multò minus illis facere licuit , quod Christus suo exemplo non docuit ; ipse autem solvere legem non venit , sed adimplere . Quare cum Petrus aliquando aliter ageret , Paulus , licet in conversione adhuc novitius , ei in faciem resistere non timuit ; ille verò sui junioris increpationem suscipiens , quod plus justo fecerat diligenter correxit . Quotquot etiam Petri successores noverunt , ministerium sibi à Deo creditum esse ad *edificationem* , non ad *destructionem* ; non contra veritatem , sed pro veritate : quotquot agnoverunt , se , si sua potestate adversus regulas , pro bono regimine Ecclesiæ summa sapientia conditas , id est , contra Canones , uterentur , adversus monitum sapientis sepem dissipare , & una manu destruere , quod Apostoli , quod Patres tanto laborum , sanguinis , & vitæ impendio altera manu construxerunt : totidem etiam facti sunt suam obligationem , Christi & universalis Ecclesiæ institutis ac Canonibus , pro bono regimine ejusdem sacræ Reip. legitima auctoritate conditis , se se conformandi . Ex pluribus vide eorum saltem loca , quæ hanc in rem collegit Gratianus *Caus. XXV.*

Quæst.

Quest. 1. Sed utinam hoc scivissent , & agnovissent omnes ! Non potuissent eo casu delecti à PAULO III. Cardinales & Prælati in celebri suo Consilio dicere : „ Quoniam Sanctitas Tua „ probè noverat , principium horum malorum inde fuisse , quòd „ nonnulli Pontifices , tui prædecessores , prurientes auribus , ut „ inquit Paulus Apostolus , coacervaverunt sibi Magistros ad desideria sua , non , ut ab iis discerent , quid facere deberent , sed , ut eorum studio , & calliditate inveniretur ratio , qua liceret id , quod liberet : Inde effectum est , præterquam quòd principatum omnem sequitur adulatio , ut umbra corpus , difficilimusque semper fuit aditus veritatis ad aures „ Principum , quòd confestim prodirent Doctores , qui docerent „ Pontificem esse dominum beneficiorum omnium . . . Ita , „ quòd voluntas Pontificis , qualiscunque ea fuerit , sit regula „ qua operationes ejus , & actiones dirigantur : Ex quo procul „ dubio effici , ut quidquid libeat , id etiam liceat . Ex hoc „ fonte , Sancte Pater , tanquam ex equo Trojano , irrupere „ in Ecclesiam Dei tot abusus , & gravissimi morbi , quibus „ nunc conspiciamus , eam ad desperationem ferè salutis laborasse , „ & manasse harum rerum famam ad infideles usque . „ Nec scripsisset HADRIANUS VI. in mandatis , quæ suo in Germaniam Legato Francisco Cheregato dedit : *Scimus , jam aliquot annis in hac Sancta Sede multa abominanda fuisse , abusus in Spiritualibus , excessus in Mandatis , omnia in perversum mutata .*

Didicerant hi viri egregii , non in Romanæ Curia Schola , sed ex Romanæ Ecclesiae Traditione , Christi Ecclesiam jure , non auctoritate , Canone , non arbitrio proprio , regi . Quamobrem mirum nemini videri debet , auctoritati , & proprio arbitrio ab ipsis adscribi quæcumque mala in Ecclesiam irruerant ; & remedium opportunius , efficaciusque pestiferæ huic contagioni nullum adhiberi posse , quàm si Ecclesia sacris duntaxat regatur canonibus , nec ab iis recedatur , nisi ex tali causa , quàm ipsa eorundem Canonum conditrix Ecclesia probasset . Hanc in sacra Dei Civitate œconomiam toties Tridentina Synodus agnovit , & probavit , quoties commendavit & urfit veterum verorumque Canonum restitutionem , & observantiam . Hoc fecit *Seff. VI. de Ref. Cap. 1. Seff. XXII. de Ref. Cap. 1. Seff. XXIII. de Ref. Cap. 7. & Cap. 16. Seff. XXV. Cap. 18.* Porro nemini fano in mentem veniet , Patribus Concilii Tridentini eum fuisse animum , ut sic restitueretur antiquorum Canonum

vigor , quatenus illi quidem observarentur ab omnibus , à solo autem Romano Pontifice (qui tamen illorum à Deo Custos constitutus est) non servarentur , nisi quatenus ipsi visum esset , licet bonis omnibus , & ipsemet universali Ecclesiæ , eos in tali casu servandos esse videretur . Nos certè hac in parte , relicta Curia adulatrice , Apostolicam Sedem venerandam , suscipiendamque arbitramur , quæ B. Petrum sapienter imitatur & subsequitur . Hic primus Romanorum Pontifex , ut Chrysofotomus Homilia III. in Apostolorum Acta scribit : *facit omnia ex communi Discipulorum sententia , nihil auctoritate sua , nihil cum imperio .*

Locupleti huic , & certæ Romanæ Ecclesiæ Traditioni in cumulum adiciamus professionem fidei , quam neoelectus Summus Pontifex quondam emittebat , cum inauguraretur ; ea profertur in veteri Romanæ Ecclesiæ Diurno , hoc tenore : „ Ego „ N. misericordia Dei Presbiter electus futurusque per Dei gratiam humilis Apostolicæ Sedis Antistes , tibi profiteor , beate „ Petre Apostolorum Princeps . . . Diligentius autem & vivacius „ omnia Decreta prædecessorum Apostolorum nostrorum Pontificum „ cum , quæque vel synodaliter probata sunt , confirmare , & „ indimittè servare , & sicut ab eis statuta sunt , in sui vigoris stabilitate custodire , quæque vel quosque condemnarunt , „ vel abdicarunt , simili auctoritatis sententia condemnare , disciplinam , & ritum Ecclesiæ , sicut inveni , & à sanctis prædecessoribus meis traditum reperi , illibatum custodire &c. &c. „ In hac fidei professione absolutæ auctoritati , & proprio motui , quo sacris canonibus derogatur , nihil relinquitur . Sed ejus præstatio jam dudum exolevit .

I.] Quæ hoc §. 22. addimus , tantæ sunt evidentiæ , ut ne ab ipsis quidem Romanæ Curie adulatoribus pernegari valeant . Interim illi sibi imaginantur , singulare se eidem Curie obsequium præstare , si quadam hic utantur distinctiuncula , de indole earum , quarum meminimus *Cip. I. §. I. num. 10.* , asserentes , Summos Pontifices esse , & profiteri se subjectos Canonibus quoad *directivam* , non quoad *coactivam* . Itaque nolentes volentes agnoscunt , Papam , quotiescumque contra Canones ; universalis Ecclesiæ usu & auctoritate receptos , agit , peccare quidem in Deum , & Ecclesiam ; attamen , ut se eisdem canonibus accommodet , eum cogi non posse contendunt .

Nos

Nos de *directa* coactione agemus *Cap. VI. §. 1. & 16. de indirecta* hîc solum memoramus , *a*) Quòd , quemadmodum consentientibus omnibus Pontifex adversus Canones agens peccaret , ita & malè ageret Episcopus , aut quicumque alius ejus ordinationem sacris Canonibus , præcipuè Tridentino *Sess. XXV. Can. 18.* adversam , v. g. dispensationem , exequens ; nam & illi peccant , qui malè agentibus consentiunt ; consequenter hanc illi non tantum non debeant , sed nec possint exequi . *b*) Quòd adversus similia , in sacros Canones attentata detur locus remedii juris , quæ *Cap. IX.* asserimus , scilicet Retentio bullarum , Appellatio ab abusu , legitima Resistentia &c.

2.) Omnes sciunt , quòd incidant interdum causæ , ob quas à Jure communi , atque à canonibus , vel à canonum litterà , recedendum videatur . Necessaria tunc est in Ecclesia potestas , easdem leges interpretandi , earundem rigorem paterna indulgentia mitigandi , demum dispensando ab eis recedendi . Hoc cum prudentia & discretione facere , non est contra canones , sed maximè juxta eosdem . Illud verò sine discretione , & sine tali ratione , quæ ipsosmet legislatores ad aliter in & pro illo particulari casu , si illum prævidissent , disponendum motura fuisset , agere circa canones , spiritu Dei conditos , & totius mundi reverentia consecratos , esset illos apertè violare . *Non debet reprehensibile judicari , si secundum varietatem temporum statuta quoque varientur humana ; præsertim cum urgens necessitas , vel evidens utilitas id exposcit ; quoniam ipse Deus ex iis , quæ in veteri Testamento vetuerat , nonnulla mutavit in novo ,* inquit Concilium Lateranense IV. sub Innocentio III. *Cap. 50.* Cum hoc si conjungantur quæ Concilium Tridentinum circa materiam Dispensationum declaravit , omnia , quæ ad hanc rem pertinent , exhausta credentur ; dummodò (quod optandum) pari sanctitate impleantur , & ferventur , quæ à duobus his generalibus Conciliis ordinata sunt . Sic autem Tridentinum *Sess. XXV. de Ref. Cap. 18.* *Sicuti publicè expedit legis vinculum quandoque relaxare , ut plenius , evenientibus casibus & necessitatibus , pro communi utilitate satisfiat ; sic frequentius legem solvere , exemploque potius , quam certò personarum , rerumque delectu petentibus indulgere , nihil aliud est , quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire . Quapropter sciant universi , Sacratissimos Canones , exactè ab omnibus , & quoad fieri poterit , indistinctè observandos . Quòd si urgens justaque ratio , &*

major

major quandoque utilitas postulaverit, cum aliquibus dispensandum esse; id causa cognita, ac summa maturitate, atque gravis, à quibuscunque, ad quos dispensatio pertinebit, præstandum; aliterque facta dispensatio subreptitia censetur. Igitur duæ tantum sunt causæ dispensandi, *Necessitas & Utilitas*; qualis autem hæc intelligatur utilitas, S. BERNARDUS Lib. III. de Confid. cap. 4. explicat, nimirum: *Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio; ubi utilitas provocat, dispensatio laudabilis: utilitas dico COMMUNIS, non PROPRIA; nam, cum nihil horum est, non planè FIDELIS DISPENSATIO, sed CRUDELIS DISSIPATIO est.*

3.) Eadem fermè in Ecclesiâ fuere fata juris dispensandi, ipsarumque dispensationum, quæ juris reservandi majores causas. Per tria prima sæcula Episcopi, nullo Romano Pontifice, nullo Provinciali Concilio interveniente, eas concedebant: ubi verò Concilia frequentari cœperunt, Episcopis consultissimum visum est, si ad ea dispensationes, tunc admodum raræ, referrentur. Postea sensim ad Pontificem traductæ sunt, in iis etiam causis, in quibus ab Episcopis, & Synodis dispensari posse, nemo dubitabat; ita, ut sæculis IV. & V. etiam ab Africana Ecclesia, & ab Oriente Romanis Pontificibus pro dispensationibus supplicatum fuisse, pluribus exemplis demonstrat Thomassinus *Part. II. Lib. 3. cap. 24.* Eo non obitante, à Sæculo VI. ad XII. usque, Episcopi, & particulares Synodi passim adhuc utebantur nativo suo in dispensationibus jure; ita tamen, ut nihilominus sæpè fieret recursus ad Apostolicam Sedem, maxime in causis majoribus & difficilioribus, quas Episcopi sponte ad Pontificem amandabant. Idem *l. cit. cap. 25. 26. & 27.* Desuit hæc potestas (utique juxta eum modum, quem num. præcedente descripsimus, usurpanda) *ex jure ligandi, & solvendi*, quod cuivis Episcopo datum est; hanc etiam exercet respectu Canonum ab universali Ecclesia acceptatorum, tanquam à Spiritu Sancto positus, ut in sua diœcesi regat Ecclesiâ Dei. Nec obstat, quod sic inferior dispensaret in lege Superioris; hoc enim si Episcopos in prudenti regimine suorum diœcesanorum arceret, etiam Papam impediret, quominus in Decretis Generalium Conciliorum dispensare posset in *Gallia*, in qua iisdem Conciliis subesse creditur, & tamen rationabiles ejus dispensationes admittuntur. Sic Theologi & Canonistæ Romano Pontifici communiter attribuant potestatem *certis in casibus dispensandi*

penfandi *in lege divina* ; ex ratione , quòd acceperit omnem potestatem necessariam ad rectam fidelium gubernationem . Conf. Gibert *Corp. Jur. Can. Tom. II. pag. 104. & 149.*

4.) Hæc hæctenus ita ex Jure & constanti Ecclesiæ Traditione . At postquam lapsu temporis , maximè Sæculo XII. & sequentibus Synodi particulares termè ex integro desinebant , & Episcopi ex una parte sua jura negligentius vindicabant , ex altera verò Pontifices suas prærogativas in immensum exaltabant , maxima pars dispensationum Sedi Apolliticæ reservata est . Nemo inquit Thomassinus *cit. Lib. III. cap. 23. num. 4.* , tam hospes est in Annalibus Ecclesiæ , qui nesciat Juris novi Decretalium veluti principem & parentem esse INNOCENTIUM III. Unde quæcunque ille principia constanter tenuit & secutus est , illa in toto Juris novi & Decretalium Corpore dominantur . Porro dominans Innocentii principium , ex quo jus in Ecclesiæ dispensandi metitus est , fuit prætenfa ex sua parte *plenitudo potestatis* , ex parte Episcoporum *pars sollicitudinis* . Sic ille Regeito XVI. Epist. 154. *Afcitis aliis in partem sollicitudinis , Summus Pontifex assumptus est ad plenitudinem potestatis ; qui cùm moderator cùm Canonum , juri non facit injuriam , si dispensat . Præsertim cùm dispensatio sic Juris vincula laxet in aliquo , quòd in aliis non dissolvit : & sic beneficium gratiæ spiritualis inducat , quod vigorem Constitutionis non perimit generalis . Item in cap. 4. X. de Concess. præbend. licet intentionis nostræ non sit investituras de vacaturis factas contra Canonum instituta ratas habere : qui secundum plenitudinem potestatis de jure possumus supra jus dispensare . Demum in cap. 3. X. de Translat. Epif. Non enim homo , sed Deus separat , quos Romanus Pontifex , qui non puri hominis , sed veri Dei vicem gerit in terris , Ecclesiarum necessitate vel utilitate pensata , non humana , sed divina potiùs auctoritate dissolvit .* Quæ de plenitudine potestatis hic profert Innocentius , quæque huic porro annectit attributa , ea sat infirmo pede stare , prudentioribus notum est . Solidius igitur fundamentum huic Pontificio juri quærendum . Fortè illud Pontifici competit tanquam *annexum Primatus* , cui necessario adhærere debeat suprema in Ecclesia potestas . Conciliorum decreta pro negotiis occurrentibus & in particularibus casibus interpretandi , ac ubi necessitas , vel Ecclesiæ utilitas postulat , moderandi : Quod tamen Gerson , à nobis *num. 7.* recensendus , admittere non videtur . Veriùs itaque certiusque illud ei tum tacitè , tum expresse ,

preſſe , attributum eſt , & agnoſcitur ab *Eccleſia* . De hac ab *Eccleſia* Papæ agnita poteſtate intelligendus S. Bernardus Lib. III. de *Conſiderat.* cap. 4. ibi : *Quid ? inquis : prohibes diſpenſare ? Non ſed diſſipare . Non ſum tam rudis , ut ignorem poſitos vos diſpenſatores , ſed in adificationem ; non in diſtructionem .*

5.) In Concilio Lateranenſi IV. Anni 1215. editis adverſus pluralitatem beneficiorum decretis ſubditur hæc clauſula : *Circa ſublimes tamen & literatas perſonas , quæ majoribus ſunt beneficiis honorandæ , cùm ratio poſtulaverit , per Sedem Apoſtolicam poterit diſpenſari .* Hæc non ſolum eſt expreſſa , ſed etiam , uti videtur , *excluſiva* diſpenſandi facultas , Papæ in hoc puncto tributa . Similis reſervata diſpenſandi poteſtas colligitur etiam ex cap. 20. X. de *Elect.* In eo ſæpè laudatus INNOCENTIUS III. verba faciens de Canone , quem ALEXANDER III. publicaverit in Concilio Lateranenſi III. adverſus ſpurios : *Nobis tamen , inquit , per eum adempta non fuit facultas diſpenſandi , cùm non fuerit prohibentis intentio , qui ſucceſſoribus ſuis nullum potuit in hac parte præjudicium generare , pari poſt eum , imò eadem poteſtate fruituris ; cùm non habeat imperium par in parem .* Ex ea Innocentii reſponſione colligitur , Pontifici viſum eſſe , non amplius Episcopis aduſiſſe poteſtatem diſpenſandi in decretis Lateranenſium Conciliorum ſæculi XII. & XIII. habet hæc ſpecialitas , juri Episcoporum ſuprà num. 3. à nobis ſtabilito derogans , ſuas cauſas . Erant enim verò hæc Concilia tanquam generales conventus totius Occidentalis orbis ; reſigebatur in iis Latine Eccleſiæ diſciplina univerſa , quam dudum colluvies quædam vitiorum proſuſ labefactarat . At nova hæc diſciplinæ reſtauratio nullius ponderis & vigoris futura erat , ſi ſingulis Episcopis permitteretur in ejus decretis diſpenſandi facultas . Ita Thomassinus *cit.* cap. 28. num. 5. Et rectè . Verùm imprimis hæ & ſimiles reſervationes , quamvis in memoratis Conciliis placitæ , non fuerunt generaliter receptæ , uti conſtat ex Conſtitutionibus Synodalibus Richardi Poore Episcopi Sarum in Anglia an. 1217. *Can.* 2. apud Harduinum *Tom.* VII. *col.* 89. & ex Concilio Andegavenſi an. 1365. *Can.* 3. eod. *Tom.* VII. *col.* 1774. Deinde non immerito dubitari poſſet , an hæc jurium Episcopatum in Summum Pontificem translatio habenda ſit pro *perpetua* eorundem abdicatione , an pro *temporaria* tantum , quoaduſque ſcilicet eadem circumſtantiæ duraverint . Dabimus pro hu-

jus

jus rei elucidationis exemplum ex actis ejusdem INNOCENTII
 III. desumptum . Monuit is *Regest. XV. Epist. I I I.* Gallicanos
 Episcopos , ne dispensationibus minus circumspectè largiendis ec-
 clesiasticam enervarent disciplinam , Sedi verò Apostolicæ pro
 more reservarent majoris infamix crimina absolvenda : *attentissi-*
mè provisuri , inquit , *quatenus in hoc articulo sic flectatis , ut*
non rumpatis nervum disciplinæ Ecclesiasticæ , ne facilitas veniæ
peccandi tribuat incentivum . Volumus igitur & præcipimus AD
CAUTELAM , ut dispensationem eorum Sedi Apostolica reservetis ,
qui publicè delinquentes , non verentur in populi scandalum generare .
 Tantò lubentius , ait Thomassinus *l. c. nu. 3.* huic mandato
 paruisse Gallix Episcopos , quòd impares se sentirent tantæ , &
 multitudini & importunitati hominum , has dispensationes effla-
 gitantium . Quis autem dixerit , Episcopos Gallix voluisse hanc
 reservationem esse & fieri perpetuam ? Adde infra *Cap. VII. §.*
6. Interim hisce viis res eò deductæ sunt , ut hodie fermè om-
 nes dispensationes in SS. Canonibus , in impedimentis matrimo-
 nii , irregularitatibus , censuris Ecclesiasticis , simoniis , aliisque
 delictis ad Pontificem pertinere communiter credantur .

6.] Ex his concludimus *a.*) Episcopis Jure divino com-
 petere jus dispensandi in suis diocesis ex causa Canonica
 in omnibus causis dispensabilibus : *b.*) Huic juri non potuisse
 præjudicari per reservationes , à Summis Pontificibus factas ex
 prætensa plenitudine potestatis . *c.*) Certum minimè esse , quòd
 reservationes dispensationum , in Conciliis Generalibus factæ ,
 fuerint & sint perpetuæ ; id magis dependere à circumstantiis ,
 pii , & prudentis Episcopi judicio ponderandis . Locum hic &
 attentionem meretur sequens animadversio Petri Rebuffi in *Praxi*
Benefic. Tit. de Dispens. ad plura benef. num. 32. pag. m. 370. „
 „ Ignari Episcopi , nescientes , quàm pulchra Jus Canonicum „
 „ eis tribuisse privilegia , paulatim ex consuetudine & stylo Cu- „
 „ riæ Romanæ derogari illis passi sunt , & jus suum neglexerunt ; „
 „ verumtamen adhuc jure possent ex præfata necessitatis causa „
 „ dispensare . „ Ubi etiam allegat *cap. 26. & 33. X. de Præb.*
 aliosque textus ad probandum , quòd Episcopus ex causa dis-
 pensare possit contra Concilia Generalia ; dicens , id ita practi-
 cari , & servari in Gallia .

7.) Diximus ideo nonnullas dispensationes reservatas fuisse
 Summæ Sedi , etiam per Concilia universalia , quia sic
 g melius

melius prospectum credebatur disciplinæ Ecclesiasticæ ; sed verum deinde est folium . Audiamus ea de re Gersonem *Tract. de Reformat. Ecclesiæ in Concilio universali Cap. XVII.* „ Caveat „ universalis Ecclesia super omnia , ut nunquam sub quovis co- „ lore concedat Papæ potestatem dispensandi contra statuta Gene- „ ralis Concilii , aut ea interpretandi , seu immutandi , pro- „ pter varietates temporum , & novos supervenientes casus , „ sed quoddam solum illa debeant immutari per aliud Concilium „ Generale , fiendum de tempore in tempus propter reformationem „ Ecclesiæ . Luce enim clarius constat , quoddam pro majori parte „ facta & ordinata in quatuor Generalibus Conciliis principalibus , „ & aliis Conciliis , per temporum successiones , statuta , cre- „ scente avaritia Pontificum , Cardinalium , & Prælatorum , tam „ per Papæ reservationes , quàm per iniquas Camerae Apostolicæ „ constitutiones , & Cancellariæ Regulas , & *ambitiosas dispen- „ sationes* , absolutiones , indulgentias &c. sint ferè immutata , „ & quasi in derisum & oblivionem posita .

8.) Sic cogitabatur tempore Concilii Constantiensis , nec aliter tamen adhuc agebatur tempore Tridentini . Colligimus hoc inter cætera ex Concilio delectorum Cardinalium & Prælatorum PAULO III. dato , cujus partem jam retulimus hoc §. „ In „ eo iidem Patres hæc inter alia : Ideò nos ad te accessivisti , „ imperitos quidem , & tam magno negotio impares , non parùm „ tamen affectos . . . ac gravissimis injunxisti , ut omnes hos „ abusus colligeremus , tibi que illos significarem : obtestatus „ nos reddituros esse rationem hujus negotii nobis demandati „ Deo optimo , si negligenter ac infideliter ageremus . . . „ Illud verò ante omnia putamus statuendum esse . . . ut quan- „ tum fieri potest , leges serventur . Nec nobis licere dispensare „ in legibus , nisi urgenti de causa & necessaria &c. „ Fuit in horum sequelam dispensationibus legitimus modus in Triden- „ tino positus , signanter *Sess. XXIV. de Matrim. cap. 5.* nec non *Sess. XXV. de Ref. cap. 18.* Sed qualiter ea Romæ serventur , paucis incognitum est . Utinam verum non esset quod scripsit Benedictus Oberhauser Prælect. Canon. in Proœmio pag. 19. quodque à nobis alibi etiam observatum meminimus , scilicet : *Pontificum potentia nulla re magis censeri posse creditur , quàm si dispensationes à Canonum observantia in infinitum extenditur .* Cum PIUS V. aliquando in causa matrimoniali Canonicè dispen- sasset cum duobus Hispanis , qui ante obrentam gratiam , & ad

ad eam impetrandam , 15000. aureos obrulerant , monuit Papam Datarius , ut hanc summam acceptaret , piis , ut inquebat , usibus applicandam ; sed ei Pontifex hæc verba reposuit : *Rarò , ex causa , & gratis* . Loquebatur vir Sanctus ex Triden. Concilio , & ex traditione Romanæ Sedis , Datarius ex usu Curie , qui hodieque viget . Factum refert Felibianus in Additionibus ad Vitam Pii V.

9.) Quòd dispensatio contra Canones & absque legitima causa Pontificis dispensantis conscientiam multum gravet , pulchro documento testatus est BONIFACIUS VIII. in *cap. fin. de Rescriptis in Sexto* . Optans , ut iuis hac in parte lapsibus suaque poenitentia cautiores fiant Pontifices successores . Verba Bonifacii hæc sunt : *Quia per ambitiosam importunitatem petentium tam nos , quàm nonnulli prædecessores nostri Romani Pontifices indulgentias perpetuas multis concessimus de percipiendis fructibus beneficiorum suorum , distributionibus quotidianis duntaxat exceptis , siue in scholis essent , siue in Ecclesiarum suarum altera residerent , aut in Romana Curia moram traherent , seu alio certo loco , vel etiam ubicunque : ex quo insolentiæ oriuntur vagandi , & dissolutionis præparatur materia , minuitur cultus divinus , quem desideramus augeri , & officium plerumque , propter quod beneficium Ecclesiasticum datur , omittitur : Nos volentes emendare præterita , & quantum possumus , adversus futura cavere , omnes huiusmodi , & similes indulgentias personis , non Ecclesiis , vel dignitatibus datas penitus revocamus , & earum concessionem nostris volumus exulare temporibus . Quodque nobis licere non patimur , nostris successoribus indicamus .* In hoc Capitulo varia meritò observamus : a) ex verbis *siue in Ecclesiarum suarum altera residerent* , colligimus , qualiter Bonifacius ejusque prædecessores etiam favorint beneficiorum pluralitate . b) Ex verbis *Indulgentias personis , non Ecclesiis datas* , discimus à contrario verum ac legitimum dispensationum usum . Demum c.) quod hic Pontifex de una specie dispensationis proponit , in omnibus peræque obrinet . Quis autem post hanc Bonifacii Decretalem sustineat , Papam non ligari Canonibus ?

10.] Quod de *Dispensationibus* hæctenus dictum est , idem & de *Privilegiis* , proportione servata , tenendum venit . De his ita S. GREGORIUS M. Lib. II. Indict. X. Epist. 39. (*)

g 2
ad Domini-

(*) *Hodie Lib. II. Epist. 47.*

ad Dominicum Carthaginensem Episcopum : *De Ecclesiasticis privilegiis quod vestra Fraternalitas scribit , hoc postposita dubitatione teneat : quia sicut nostra defendimus , ita singulis quibusque Ecclesiis sua jura servamus.* Huic loco Guffanvilæus hanc præclaram subiiicit notam : Privilegia nec abominatur universè , nec verò „ passim concedit S. Gregorius ; medio tutiùs incedit : Iniqua „ sunt , quæ jus Naturæ , jus Divinum , jus Canonicum , utili- „ tatem Publicam perturbant . Æqua sunt , quæ legem non „ tam solvunt , quàm suppleunt , adjuvantque , salva iustitia „ æquitate suadente ac impellente ; ita ut non tam ipsi pri- „ vilegiariis provideatur , quàm Ecclesiæ , populi que fidelis fa- „ lus ex æquo procuretur & bono . His sitibicinibus fulciantur „ privilegia , per me stabunt , nec illis obitabunt Chalcedo- „ nenses Canones 4. & 8. „ Eandem Notam Patres Benedectini Congregationis S. Mauri in sua editione repetunt . Prudentia „ æquitate ac iustitia plenas has regulas non fuisse servatas in ge- „ neralibus Regularium privilegiis , quibus eorum status subjectionis hierarchicæ & canonicæ obedientiæ mutatur in statum exemptionis ab hierarchica subjectione & canonica obedientia , cum perturbatione *Juris Canonici* & everfione *jurium Episcopali- „ um* , proinde nec *æquitate suadente* , nec *iustitia salva* , apparebit ex „ his , quæ de generalibus his exemptionibus pluribus tradituri sumus *Cap. VII. §. 7. & 8.*

Ad pag. 259. linea 18. dele postremas duas lineas , & substitue seqq.

Concilium Lugdunense II. anno 567. habitum apud Harduinum Tom. III. col. 353. præcipit , *ut si quid inter Episcopos ejusdem provinciæ contentionis emerferit , Metropolitanus sui & com- „ provincialium Episcoporum judicio sint contenti ; quòd si diversa „ provinciæ fuerint , conveniant Metropolitanus duo , atque communi „ fratrum studio res judicetur .* Additur poena in eum , qui se ab hac conditione subtraxerit , ut trium mensium spatio à fratrum charitate sequestraretur . In Capitulis , quæ Anno 785. HADRIANUS I. Papa Ingilramno Metensi Episcopo , vel Ingilramnus Hadriano Romæ tradidit , apud Harduinum eod. Tom. III. col. 2061. cap. 12. *Prudentissimè justissimeque Nicæna sive Africana De- „ creta definiverunt , negotia in suis locis , ubi orta fuerint fi- „ nienda ; maximè quia unicuique concessum est , si iudicio offen- „ sus fuerit cognitorum , ad Concilium suæ provinciæ , vel etiam „ universale provocare .* Concilium Francofurtanum Anni 794. Can.

Can. 6. apud Harduinum Tom. IV. col. 905. *Statutum est à domno Rege & Sancta Synodo, ut Episcopi justitias faciant in suis Parochiis. Si non obedierit aliqua persona Episcopo suo de Abbatibus, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, Monachis, & ceteris Clericis, vel etiam aliis in ejus parochia, veniant ad Metropolitanum suum, & ille judicet causam cum suffraganeis suis. Comites quoque nostri veniant ad judicium Episcoporum. Et si aliquid est, quod Episcopus Metropolitanus non possit corrigere vel pacificare, tunc tandem veniant accusatores cum accusato cum litteris Metropolitanis, ut sciamus veritatem rei. Scripsit ad NICOLAUM I. Papam Hincmarus Archiepiscopus Remensis apud Flooardum Hist. Remensis Lib. III. cap. 13. Absit à nobis, ut privilegium primæ & summæ Sedis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontificis pro parvo sic pendamus, ut controversias & jurgia, tam inferioris, quam superioris ordinis, quæ Nicæni, & ceteri Sacrorum Conciliorum Canones, & Innocentii & aliorum Romanæ Sedis Pontificum decreta in Synodis provincialibus à Metropolitanis præcipiunt terminari, ad vestram summam Auctoritatem fatigandam ducamus. Hæc sufficiunt, & perpetuò sufficissent ad excludendas appellationes Romanas, nisi Isidorianis Decretis tanta Ecclesiæ & Traditionis monumenta obscurata & quodammodo convulsa fuissent.*

Ad pag. 265. in fine Notæ (5) Adde.

6.) Sacrum illud Jus, quæcumque causam terminandi intra provinciam, haud dubiè mansisset integrum, nisi infaulta illa Isidori Collectio, referta falsis Epistolis Decretalibus, rotam Ecclesiasticæ disciplinæ faciem susque deque vertisset. His etenim Appellationes ad Apostolicam Sedem in quacunque, etiam levissimi momenti causa sunt propositæ, imò & jus tributum Summo Pontifici, ut de causis in quocunque loco enatis in prima instantia cognoscere valeat & judicium ferre. Sic Pseudo-Sixus III. peregrina judicia prohibet, *salva, inquit, in omnibus Apostolicæ Sedis auctoritate.* Can. 12. *Caus. III. Quæst. 6.* Sic Pseudo-Anacletus in Can. 15. ead. *Causa & Quæstione* definit, unamquamque provinciam suos Judices habere debere, non extraneos, *nisi Apostolicæ Sedis decreverit auctoritas.* Inde & Pseudo-Damasus ad Afros scribens, in Can. 6. eadem *Caus. & Quæst.* potestatem Metropolitanis & Concilii Provincialis in Episcoporum causis, & summis causarum Ecclesiasticarum querelis ad id restringit, ut facta, quæ allegentur, discutere valeat, ipsas.

ipfas verò causas definire ad solius Apostolicæ Sedis auctoritatem pertineat . His sanè falsis Decretalibus impensè faverunt Summi Pont. GREGORIUS IV. LEO IV. SERGIUS, NICOLAUS I. alique ; nec mirum , utpote quæ Romani Pontificis potestatem ultra modum eveherent , depressa tanto magis cæterorum Episcoporum potestate . His equidem pro posse resisterunt Galliæ Germaniæque Episcopi sub imperio Caroli M., Ludovici Pii , & Caroli Calvi ; Hincmarus præsertim Remensis Archiep. in sua ad Nicolaum I. Epistola paulò antè laudata . At prævaluit turbatissimis illis temporibus ambitiosum illud Jus novarum Decretalium , quæ ab omnibus habebantur pro antiquis , in tantum , ut tempore Concilii Constantiensis gravissimæ ea de re fuerint Gallorum , Germanorum , Hispanorum & Anglorum querelæ .

*Ad pag. 267. ante notam (1) lege etiam
Conferantur hîc quæ dicuntur Cap. VIII. §. 2. num. 6.*

Ad pag. 280. in fine Adde sequens §.

§. X.

*Appellationem Romanorum incommodis Synodus Basileensis remedium attulit.
Iam fecere Concordata Galliæ & Germaniæ .
Illud , quod Concilio Tridentino præscriptum fuit , insufficiens est .*

Subsistente identidem falsarum Decretalium systemate , ejus sequelæ omnibus adeo intolerandæ visæ sunt , ut quamvis ob defectum artis Criticæ illud ex fundamento everti non posset , nihilominus his temperandis manum apponendam esse , bonis omnibus tandem videretur . Igitur subsistente hæctenus prætenso Romanorum Appellationum jure , in Concilio Basileensi Sess. XXXI. nono Kal. Februarii Anno 1438. habita , Decreto de *Causis* , quod incipit ab his verbis *Ecclesiastica sollicitudinis* . §. *Quæ attendens* , & §. *Si verò quispiam* . Constitutum est , ut in partibus ultra quatuor dixtas à Romana Curia distantibus omnes quæcunque causæ (exceptis Majoribus in Jure expressè enumeratis , & Electionum Ecclesiarum Cathedralium , nec non Monasteriorum Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum) apud eos Judices in partibus terminarentur & finirentur , qui de Jure aut consuetudine præscripta vel privilegio causarum hujusmodi cognitionem habent ; utque si quis à Sedi Apostolicæ immediatè sub-

jecto

jecto ad eandem Sedem appellaverit , causa per rescriptum in *Partibus* committatur usque ad finem litis . Quidquid autem in contrarium hujus saluberrimi Decreti attentatum , factum vel obtentum fuerit , sit ipso Jure nullum , & impetrans in expensas condemnatur .

Hæc Basileensis Concilii Decreta inserta sunt Pragmaticæ Sanctioni Galliæ *Tit. IV. de Causis §. 1. 2. & 5.* itemque , licet paululum immutatis verbis , in Concordatis Galliæ *Tit. 26. de Causis & Tit. 28 de Exemptorum appellationibus* . Hoc jus in Gallia religiosissime servatur . Idem Basileense Decretum Germania publicè sub Alberto Rege acceptavit in Concordatis Principum de Anno 1439. sicque solemni pacto cum Sede Apostolica inito sibi non tantum fecit approbari , sed etiam in subsecutis Concordatis Aschaffenburchensibus salvari ; qua de re omnino videndus Libellus , cui *Tit. Concordata Nationis Germanicæ integra* .

1.) Qualiter hoc Basileense Decretum sub Alberto Rege Germaniæ die 26. Martii Anno 1439. Moguntiæ (ubi & Cardinalis S. Petri ad Vincula , & Legati Regis Francorum , nec non Regis Castellæ & Ducis Mediolanensis aderant) ab Oratoribus Regis Germaniæ , Archiepiscoporum & statuum Imperii receptum atque acceptatum sit , narrat Raynaldus in *Annal. ad an. 1439. num. 19. Harzheim Concil. German. Tom. V. pag. 259.* Ipsam verò Acceptationis instrumentum prostat in memorato integro Concordatorum Libello *pag. 21.* in quo ita cavetur : „ Nos Oratores Romani Regis , Principes Electores hic præsentés , aliorumque Electorum sacri Imperii & Alemaniam Metropolitanorum absentium Oratores , Decreta sacri Basileensis Concilii acceptamus cum omni honore , reverentia & devotione „ Acceptamus similiter ultimum Decretum tricesimæ primæ Sessionis , disponens de Causis & de Appellationibus , quod incipit *Ecclesiasticæ sollicitudinis studium* . „ Porro EUGENIUS IV. 5. Febr. An. 1447. Germanicæ Nationi indulgit , ut ab eadem sic acceptatum Decretum finale Sessionis XXXI. Concilii Basileensis fervetur , usquedum cum eadem Natione aliter conventum , vel in futuro Concilio Generali aliud fuerit ordinatum . Eugenianam hanc declarationem ediderunt L. B. de Senckenberg *Recess. Imp. Part. I. pag. 174. Harzheim cit. Tom. V. p. 301.* In ea sic disponitur : „ Super aliis autem Decretis Basileæ editis , & per claræ „ memoriæ quondam Albertum Romanorum Regem acceptatis , „ ex

„ ex quorum observantia Natio Germanica præfata ex pluribus
 „ gravaminibus dicitur relevari , contenti sumus , volumus ac
 „ decernimus , quòd omnia & singula vigore Decretorum hujus-
 „ modi cum suis modificationibus acceptatorum quomodolibet ge-
 „ sta vel acta sunt , rata & firma persistant Permittentes
 „ interim & indulgentes , quòd omnes & singuli , qui præfata
 „ Decreta receperunt , illis liberè & licitè uti possint
 „ donec per Legatum hujusmodi , ut prædictum , concordatum
 „ fuerit , vel per Concilium , quod ad prædictorum Regis , Præ-
 „ latorum & Principum exhortationem convocare proponimus ,
 „ aliter fuerit ordinatum .

2.) Tantum abest , ut Eugeniæ hæc concessio (quam NI-
 COLAUS V. mox sub initium sui Pontificatus confirmavit . Vid.
 Raynaldum *ad an. 1447. num. 17.*) per Concordata Germaniæ
 Alschaffenburgenſia Anni 1448. sublata sit , ut ex contrario in
 iisdem expresse confirmata deprehendatur , circa finem his verbis :
*in aliis autem , quæ per felicitis recordationis Dom. Eugenium Pa-
 papam IV. pro Natione præfata usque ad tempus futuri Generalis
 Concilii permissa , concessa , indulta atque decreta , & per me-
 moratum Sanctissimum Dominum Nostrum Papam Nicolaum confirma-
 ta fuere , in quantum illa Concordiæ præſenti non obviant , ista
 vice nihil exitit immutatum .*

3.) Negari equidem non potest , sæpissimè hæc in parte
 Concordatis Germaniæ contraventum fuisse , dum Romani non
 tantum prerogationes privatorum admitterent , sed & subinde
 compellere vellent partes , ut in causis non Majoribus Romæ
 litigarent ; qui , si adversus Curiam Romanam rem habere
 nollent , ultro debebant cedere . Verùm publico nomine hisce
 abusibus nunquam cessum fuit . Quare Anno 1457. Cancellarius
 Moguntinus Meyer in Epistolis ad Card. Aneam Sylvium con-
 questus est , quòd *causæ , quæ in partibus tractandæ terminan-
 daque fuerant , ad Apostolicum tribunal indistinctè trahantur .*
 In Gravaminibus Nationis Germanicæ de annis 1510. & 1518.
 legitur : *Causæ , quæ in Germania , in qua etiam docti & justii
 sunt Judices , terminari poterant , ad Tribunalia Romæ trahun-
 tur .* Ideo Legatus Pontificius anno 1522. promittere debuit remis-
 sionem causarum Germaniæ in Rota Romana admissarum , in
 Lupig. *Spicileg. Eccles. Part. I. pag. 389.* Et ut quàmplures alias
 Germanorum protestationes adversus Concordatorum infractiones
 prætermittam

præternittam : juratæ illæ , quas singuli Imperatores in suis Capitulationibus faciunt promissiones de omni opera impendenda , ne Concordatis Principum contraveniatur , sunt toties iteratæ salvationes , publico nomine factæ , adversus illegitimas hujusmodi contraventiones . Hinc minimè dubitandum , quin cuivis privato , hac in parte adversus Concordata Principum gravato , à Consilio Imperiali Aulico auxilium præstandum , & ad ejus implorationem Mandata S. C. de non contraveniendo Concordatis decernenda sint . Monet autem , & rectè , Greg. Zallwein *Tom. II. Quest. 3. cap. 3. §. 7.* cavendum esse , ne causa qualiscunque ad Curiam Romanam devolvatur , quæ Romanas quomocunque respicere possit Reservationes , quippe quæ procul dubio , secundum eandem Reservationes decideretur , licèt illæ in partibus receptæ non essent . Inter has numerari possunt sequentes : PIUS V. reservavit beneficia hæreticorum , beneficia recepta per confidentiam simoniacam , parochias extra concursum collatas , ALEXANDER VI. beneficia eorum , qui litigantes in Curia Rom. offendunt . GREGORIUS XIII. beneficia resignata , quorum resignationes non sunt publicatæ &c. Vide etiam Regulas Cancellariæ 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 15. 18. 19.

4.) Quid in Concilio Tridentino pro restrictione appellationum actum fuerit , fusè narrat van Espen *J. E. U. Parr. III. Tit. 10. cap. 1.* Tandem in hac Synodo *Sess. XXIV. cap. 20. de Reform.* earumdem excessui & frequentiæ hic modus positus fuit , *ne appellationes ab Ordinariis interpositæ per Superiores quoscunque recipiantur , earumque commissio , aut inhibitio fiat , nisi à definitiva , vel à definitiva vim habente , & cum gravamen per appellationem à definitiva reparari nequeat .* Utrùm verò hoc Synodi Decreto abusibus appellationum , præsertim Romanarum , sufficienter provisum sit , haud immeritò dubitatur , cum raro possit fieri sententia interlocutoria , quæ non in se contineat gravamen irreparabile , adeoque à qua non possit appellari , prout ostendit Boehmerus *Jur. Eccles. Protest. Lib. II. Tit. de Appell. §. 10.*

Ad pag. 281. Dele in titulo sequentia .

Facultas dispensandi in Legge conciliari non arguit superioritatem in illud .

Hæc de jure etiam Episcopis suo modo competit .

Ad pag. 290. in fine adde .

Cæterum per clausulam *Salva semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate*, quæ legitur in fine Præfationis Sess. VII. Concilii Trid. aut per hanc similem, *Salva semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritas sit, & esse intelligatur*, quæ exitat ejusdem Concilii Sess. XXV. cap. 21. inferri non potest; quasi sacra hæc Synodus fuorum Decretorum vigorem Summi Pontificis auctoritati, & Concilii jura ejus. potestati subjecerit; quemadmodum demonstrat Gibert *Corp. Jur. Canon. in Prolegom. Part. I. Tit. 20. Sect. 2. pag. 157. seq.* Observat tamen & refert Ill. Bossuetus *Defens. Declar. Cleri. Gall. Lib. XI. cap. 18.* his clausulis Gallos ita commotos fuisse, ut vel ea causa Tridentinam Synodum. admittere recusarent.

Ad pag. 291. Dele notas 6. 7. 8. usque ad 9. quæ extat pag. 293.

Ad pag. 296. Retentis septem primis lineis, quorum caput in ipis. N. tumultuariè Episcopis &c. usque ad verba invito Pontifice, dele reliqua & substitue seqq.

Imperatorum hoc jus habet fundamentum omninò solidum: Scilicet, quoad integrum perstabat Romanum Imperium, Ecclesia Catholica ejus ferè finibus comprehendebatur; ad Christianorum autem Imperatorum, sicut & ad quorumcunque aliorum supremorum Principum, officium pertinuit & pertinet, ut potestate sibi concessa populi sibi commissi non modo temporalem, sed æternam etiam felicitatem tueantur ac promoveant. Ex utroque hoc fonte fuit jus Imperatorum, ortis hæresibus (quæ non minùs Reip. politicæ tranquillitatem, quàm Ecclesiæ pacem atque unionem labefactant] imperandi Episcopis suæ Jurisdictioni & Imperio subjectis, ut in cœtum coeant, unicum existipandis hæresibus & schismatibus remedium, collatisque suffragiis pro potestate sibi à Deo collata decernant, quid ex Legge Dei credendum esset. Sicuti hoc jus competiit olim Imperatoribus in universo Christiano Orbe, id est, toto Romano Imperio, ita & cuivis imperanti competit in suo territorio: Suadet hoc ratio jam allata; & probat Historiarum fides; illud à Regibus Franciæ & Germaniæ jam inde à prima Christianismi origine fuisse exercitum.

Bellarminus *Tr. de Conciliis Lib. I. cap. 12.* generaliter asserit,

asserit, Jure divino Rom. Pontifici competere jus *ex officio* Generalia Concilia indicendi. Hoc sanè non probatur ex duobus Theologiæ principis, quæ sunt *Scriptura*, in qua ea de re nihil; & *Traditio*, quæ manifestè repugnat. In Synodo Hierosolymitana (qua tum alii, tum præsertim Synodi V. Patres Collatione VIII. apud Harduinum *Ton.* III. col. 189. celebrandum Conciliorum formam exprimi judicant) invenitur quidem *Act. XV.* Simonem Petrum omnium primum locutum esse, Synodum autem ab eodem convocatam fuisse, non traditur. B. Lucas in Actis Apostolorum, quod notatu sibi visum est necessarium, in acta retulit, ratus, & personam quæ Synodum convocat, & Synodi convocationem, extrinsecum esse aliquid, nec ad rei per Synodum definiendæ aut definitæ naturam necessarium pertinere. His adde Gerfonium, cujus verba §. 15. nu. 2. *hoc cap.* referemus.

Ad pag. 298. in fine adde Notas seqq.

5.) „ Generalia Concilia indicendi seu convocandi jus per-
 „ nes Summum Pontificem est, qui & eis per se vel per Le-
 „ gatos præest: absque illo habita, non censentur legitima,
 „ juxta vetustum *Ecclesiæ Canonem*, jam *Sæculo quarto agnitum*, „
 „ inquit Franciscus Zech S. J. in *Præcognitis Juris Canonici Tit. IX.*
 „ §. 156. citans pro fide hujus Canonis Socratem & Sozomenum
 „ in *Historiis Ecclesiasticis*. Videamus quid in hoc argumento sit
 „ roboris ad alterandam fidem *Disciplinæ Ecclesiasticæ*, quam
 „ hoc §. stabilivimus. Refert Socrates *Lib. II. cap. 17.* qualiter
 „ *Julius Romanæ Urbis Episcopus cognitis insidiis*, quas *Athanasio*
 „ *struxerant Ariani* *rescribens Episcopis*, qui *Antiochiæ con-*
 „ *venerant*, graviter conquestus est quod *contra Canones*
 „ *ipsum ad Synodum non vocassent*; cum *Ecclesiastica regula in-*
 „ *terdictum sit*, ne præter *sententiam Romani Pontificis quidquam*
 „ *ab Ecclesiis decernatur*. Hæc ex Socrate ferè describens Sozome-
 „ nus *Lib. III. cap. 10.* *A Julio*, inquit, *ad Episcopos*, qui
 „ *Antiochiæ convenerant*, *litteras datas esse*, quibus eos *accu-*
 „ *sabat*, quod *Nicæni Concilii fidem clanculo innovarent*, & quod
 „ præter *Ecclesiæ leges ipsum ad Synodum non vocassent*; *legem-*
 „ *enim esse Pontificiam*, ut pro *irritis habeantur*, quæ præter *sen-*
 „ *sentiam Episcopi Romani fuerint gesta*. Duo in his lectoris at-
 „ tionem merentur: imprimis, quod *Episcopi conciliabuli An-*
 „ *tiocheni contra Canones Papam ad Concilium non vocaverint*; sed
 „ hoc non concludit ad jus *Papæ convocandi Concilium*. Deinde

asserta illa ab utroque Historiographo regula, qua interdictum fit, *ne præter sententiam Romani Pontificis quidquam ab Ecclesiis decernatur*. Henricus Valeſius in Notis ad memoratum Socratis locum dicit, conquestum quidem esse in suis literis JULIUM, quòd non fuerit invitatus ad Synodum; quòd verò scripserit, regulam esse Ecclesiasticam, ut absque consensu Episcopi Romani nihil in Ecclesia decerni possit, id in Epistola illa nusquam legi. Sed fallitur Valeſius. Verba Epistolæ Julii Papæ, ad quæ respexit Socrates, hæc sunt: *An ignoratis hanc esse consuetudinem, ut primum nobis scribatur, & hinc quod justum est decernatur?* Integra Epistola proſtat in Operibus S. Athanasii editionis Benedictinorum Tom. I. pag. 141. Eandem quoque edidit & notis illustravit Petrus Couſtant in *Collect. Epistolarum Rom. Pont. Tom. I. col. 354.*

6.) Ne verò ex ipsis his Julii verbis, ad quæ omnia reliqua referuntur, præſidium aliquod in eam, quam Romani jactant, ſententiam deſumi poſſe quis arbitretur, juvat hic ſubjungere notam laudati Couſtantii, viri doctiſſimi, in eundem locum col. 386. Is poſtquam Socratis & Sozomeni verba à nobis recitata retuliſſet, ſic proſequitur: „ Utriuſque verbis nonnihil „ mutatis Epiphanius. Hiſt. Tripart. Lib. IV. cap. 9. innuit „ irritam eſſe Synodum Antiochenam, quia neque Julius ei inter- „ fuit, neque in locum ſuum aliquem deſtinavit, cum utique „ regula Eccleſiaſtica jubeat, non oportere præter ſententiam Ro- „ mani Pontificis concilia celebrari. Hinc Iſidorus Mercator in „ Scripto Julii nomine conficto ad Orientales num. 3. affirmat „ canonibus in Nicæna Synodo jubentibus, non debere præter „ ſententiam Romani Pontificis concilia celebrari, nec Episcopos „ damnari. Addit & in altera æque falſa Julii ad eodem Ori- „ entales Epistola num. 4. dudum à Sanctis Apoſtolis ſucceſſoribus „ que eorum in præſatis antiquis Decretum ſtatutis, quæ hætenus „ ſancta & univerſalis apoſtolica tenet Eccleſia, non oportere præ- „ ter ſententiam Romani Pontificis concilia celebrari, nec Epif- „ copum damnari. Sententiam Julii dum à diverſis tractatur, „ qui eadem verba interpolare amant, quis crederet tam diver- „ ſa rerum facie exhiberi potuiſſe? Inſiciendum tamen non eſt, „ eo pacto quo res tum erant, cum ſcilicet Eufebianorum le- „ gati ſynodum à Julio petiſſent, cum Julius eorum petitioni „ annuens Episcopos Romam vocaſſet, cum plurimi jam veniſſent, „ Eufebianis præter Romani Pontificis ſententiam nec concilia „ celebrare,

„ celebrare , nec de controversis rebus decreta sancire , nec ac-
 „ cusatos Episcopos damnare licuisse . At in eo falsi sunt Socra-
 „ tes & Sozomenus , quod hæc Julii verba , *An ignoratis hanc*
 „ *esse consuetudinem , ut primum nobis scribatur , & hinc quod*
 „ *justum est , decernatur* , de una Alexandrina Ecclesia ab eo
 „ dicta , de universis interpretati sint . Ei autem consuetudini ,
 „ quam Julius hic vindicat , suffragantur gesta Dionysii Alexan-
 „ drini , qui cum in suspicionem venisset hæreseos , ad Diony-
 „ sium Romanum delatus , se se purgare non distulit . Et id
 „ quidem Romani Pontificis in Alexandrinam Ecclesiam specia-
 „ le jus ad hujus Ecclesiæ originem referre licet , quippe quæ
 „ Petrum , jam Romæ constitutum , Marci ipsius Discipuli opera ,
 „ seu , si mavis cum Leone , Marcum in omnibus doctoris sui
 „ Petri magisterio in omnibus consonantem , fundatorem habuit .

Ad pag. 299. in fine adde .

Ipsi interim Imperatores pristini sui juris tam parum erant
 obliti , ut FRIDERICUS I. Imp. in Epistola ad Conciliabulum
 Papiense data : *Quamvis noverim , dicat , officio ac dignitate*
Imperii penes nos esse potestatem congregandorum Conciliorum ; hoc
enim & Constantinus , & Theodosius , nec non Justinianus , seu
recentioris memoria Carolus M. & Otto Imp. fecisse memorantur .
 De hoc jure etiam in Concilio Florentino inter Latinos & Græ-
 cos altercatum legitur . Idem jus à Carolo V. vindicatum cer-
 nitur in Præfatione Synodi Augustanæ anni 1548. apud Harduinum
Tom. IX. col. 2029.

Quamvis autem Imperatoribus & aliis (quos mox indicabimus)
 convocandarum Generalium Synodorum facultas , vel simpliciter ,
 vel certis in circumstantiis competat ; tamen per hoc ab eodem
 jure , & proprio quidem , Summum Pontificem (ad cujus of-
 ficiū conservatio status & unitatis Ecclesiæ primariè pertinet)
 non excludimus ; hoc solum atque iterum volumus , Jure Di-
 vino hanc Convocationem non esse *reservatam* Papæ , sed
 nec eam humano quidem Ecclesiastico Jure Pontifici competere
soli ; nisi in quantum alii illam à se (quia mutatis circumstantiis
 aliter non poterant) saltem tacitè abdicaverint ; quod Princi-
 pes sæculares *communiter* quidem [attamen reservato suo assensu]
 & ne pro *omni casu* quidem fecisse videntur .

Ad pag. 300. in fine Notæ 1. adde .

Finaliter , propter quodvis impedimentum Pontificis , sive
 physicum ,

physicum, sive morale, convocatio Concilii Generalis, siquidem illud Ecclesie necessarium videatur, omittenda non erit. Si adesse Concilio Pontifex propter infirmitatem non possit, an propter infirmitatem Papæ infirmitas Ecclesie tam periculosa negligetur? inquirunt Patres Synodi Basileensis ad Papam Eugenium apud Harduinum Tom. VIII. col. 1329.

Ad pag. 301. linea prima post. poterit indicere, dele reliqua, & substitue seqq.

Inter quatuor Concilia, quorum historia, in Actis Apostolorum prolat, illud, quod *Cap. VI.* recensetur, numero seu ordine secundum est. A toto illud Apostolorum Collegio convocatum fuisse, insinuatur *ibid. v. 2.* ubi *Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt &c.* Universitas Cracoviensis in Tractatu de Auctoritate Sacrorum Conciliorum, Anno 1440. edito, apud Casarem Balleum in *Historia Universit. Parisien. Tom. V. pag. 499.* dicit, ex hoc S. Scripturæ loco ortum habere potuisse celebre illud Decretum Concilii Constantiensis de frequenti Generalium Conciliorum celebratione & respectiva eorundem indictione, quod incipit per verbum *FREQUENS* de quo nos *hoc cap. §. 7. num. 9.*

Eadem pag. 301. in fine Notæ 4. lege etiam.

Et quorsum attineret illud in causa Papæ celebrari posse, nisi & ab aliis valeat hunc in finem convocari?

Item eadem pag. in fine notæ 5. adde.

Ex memorato Concilio Basileensi ita scripserunt Patres ad Eugenium apud Harduinum *cit. Tom. VIII. col. 1320.* „ Olim „ Papa Joannes XXIII. congregato Constantiæ Concilio, in „ de recessit, dans suo recessu, quantum in eo erat, occasio- „ nem dissolutionis præsentis. Numquid qui Constantiæ reman- „ ferunt usque in finem dicendi sunt temerarii, & præsumtuosi? „ Numquid ut sequerentur Joannem, dicendum eis fuisset: „ Recedite hinc, ne sit schisma in Corpore? An potius finaliter „ pronuntiatum fuit, recessum suum fuisse illicitum, & scan- „ dalosum? Et quis non videat, plus esse expressè conari dissol- „ vere, quàm solum corporaliter ex Concilio discedere? Igitur „ si hinc pronuntiatum sit hujusmodi dissolutionem non valuisse, „ nihil novi factum est. Qui usque ad finem Constantiæ perse- „ veraverunt, ab omnibus commendati, & laudati sunt &c.

Ad

Ad pag. 303. linea 6. adde.

Concilio CONSTANTINOPOLITANO I. ,
Generali II. , Anno 381. celebrato , DAMASUM Papam ,
tunc in Cathedra Petri sedentem , non præfuisse certum est ;
cùm ne Constantinopoli ille quidem tum fuerit , sed Romæ ,
neque Legatos ad hanc Synodum miserit. Ad eundem & nonnul-
los alios Occidentis Episcopos sacra Synodus direxit Epistolam ,
in qua illa se *Universalem* nominat ante omnem Romani Pontifi-
cis consensum , apud Harduinum *Tom. I. col. 823, Lit. d.*

*Item eadem pag. remitte notam 3. in fine , & loco ejusdem
lege in fine Notæ 2. quæ scribuntur Nota 4. & sic Nota 3.
erit 4.*

Ad pag. 330. in fine adde seqq.

Patres Concilii Basileensis in Epistola ad Eugenium Papam
apud Harduinum *Tom. VIII. col. 1341.* dicunt , illud Capitu-
lum *Frequens Sess. XXXIX.* ita esse in Ecclesia necessarium ,
sicut oculus in capite . Dixerant iidem antè *col. 1334.* in Papæ
potestate non esse hoc Decretum abolere , vel ejus dispositionem
frustratoriam reddere ; *esset enim* , inquit , *contra mentem Ec-
clesiæ , quæ illud pro universali Ecclesiæ statu conservando edidit ,
de quo Pontifex non disponit aut dispensat .*

10.] Dum Bellarminus Lib. I. de Conciliis cap. 10. dicit
*Concilia utilia esse , & suo quodam modo necessaria , non tamen
absolutè & simpliciter : ex volaticæ Academiæ principis discurrit* ,
ubi pro arbitrio quidvis negatur vel afferitur , non Disciplinæ
Ecclesiasticæ , quæ simplici , nuda & communi oratione declaratur .
Non ita loquuntur Pontifices & Concilia , quorum verba jam
retulimus . Scilicet Bellarminus hic cum suis Theologis Scholasti-
cis Generalium Conciliorum frequentationem redigit ad simplicem
& absolutam rerum naturalium conditionem , quæ summa est in
Philosophando fallacia : alius quippe est rerum *moralium* status ,
quo æstimanda sit Universalium Synodorum celebratio , alius
rerum *naturalium* status , ubi quòd *absolutè & simpliciter necessa-
rium est* , perpenditur . Hæc nostrorum Scholasticorum fraus
(quæ illis bona videtur) si ab eorum disputatione detrahatur ,
ipsa disputationis , veluti magno quodam labefactata motu , concidet .

11.) Ad suppressandas hæreses Menandri , Ebionis , Ce-
rinthi ,

rinthi , Marcionis , Nicolaitarum , Montanistarum , & plurium aliorum nullo opus fuit Concilio , etiam particulari ; e contra hærefes Rebaptizantium , Arianorum , Macedonianorum &c. non nisi immensa vi Universalium Synodorum suffocari potuerunt . Nimirum illæ unam alteramve solum Ecclesiam , hæ majores quosdam & plures infecerant Episcopos . Prudens est & æquum , ut remedium proportionetur malo . Conformiter ad hanc Ecclesiæ Disciplinam S. Augustinus Pelagianis ad Concilium Generale provocantibus illud denegandum putavit ; dum e contra adversus alias jam nominatas hærefes illud permissum , & tanquam necessarium decretum fuerit .

Ad pag. 335. linea 13. post verbum auferatur dele reliqua & substitute seqq.

Verùm hæc qualis-qualis inerrantiæ species ad ipsam ECCLESIAM referenda est , conformiter ad illud S. Augustini Epist. 55. alias 119. cap. 19. *Ecclesia inter multam palem constituta , multa tolerat , & tamen quæ sunt CONTRA FIDEM , vel BONAM VITAM , non approbat , nec TACET , nec FACIT* . Quo etiam pertinent verba INNOCENTII I. Dist. LXXXIII. Can. 3. ab ejus successoribus sæpius deinde repetita , scilicet : *Error , cui non resistitur , approbatur ; & veritas cum non defendatur , opprimitur* . Nec verum esse non potest illud verbum Apostoli ad Rom. I. v. 32. non solum qui ista faciunt , digni sunt morte , *sed etiam qui consentiunt facientibus* : Consentirent autem , si publicè laboranti atque oppressæ veritati non succurrerent qui debent , & qui ad hoc potissimum in Ecclesia constituti sunt ; nam cum quiescunt , probant ; cum patiuntur , decernunt ; cum tacent , clamant . Itaque consensu tacito clamat Ecclesia , cum reclamare deberet , si dissentiret ; officio enim deesse & veritatem prodere universa non potest . Finaliter , illud Tertulliani de Præscript. cap. 28. : *Quod apud multos unum invenitur , non est erratum , sed traditum* : non ad multos tantum Episcopos , sed propriè ad *fideliùm* multitudinem pertinet .

Ad pag. 335. in fine , lege etiam .

Interim his addi cupio quæ Cap. IV. §. 2. num. 13. 14. dicta sunt .

Ad pag. 339. linea 3. adde .

Patres Concilii Basileensis apud Harduinum Tom. VIII. col.

1324. ad Eugenium Papam scripserunt : „ Non solum Ecclesiæ
 „ decreta , & sententiæ authentica sunt , quibus & irrefragabiliter
 „ statari oportet , sed etiam ejus facta & consuetudines instar habent
 „ SS. Scripturarum . Sacræ enim Scripturæ , & consuetudini Ec-
 „ clesiæ par ritus , & idem utrisque pietatis debetur affectus .

Ad pag. 351. lin. 3. adde .

His adde quæ pluribus exposuimus Cap. IV. §. 2. n. 12. 13. 14.

Ad pag. 366. in fine capituli ante notam (1) adde .

Itaque ordinatum Julii II. & Gregorii XIII. moderatione
 indigere censendum est . Ad hanc amplectendam nos compellit
 S. LEO apud Gratianum *Can. 5. Caus. XXIV.* cum ait : *Manet
 ergo Petri privilegium , ubicunque ipsius fertur æquitate Judicium .*
 Sic ferendum enimvero ; sed quis semper laturus est ? Num
 JOANNES XII. ? Negabit Romanum Concilium , à quo Jo-
 annes iste propter intoleranda crimina anno 693. depositus est .
 Num ALEXANDER VI. ? Non assentiet JULIUS II. qui se
 ab eodem immaniter tractatum scribit in Bulla , qua Lateranense
 Concilium indicit , apud Harduinum Tom. IX. col. 1586. Ubi ,
*quid enim , inquit , felicitis recordationis Alexandro VI. Romanorum
 Pontifici prædecessori nostro magis nos odiosos fecit , nisi studium ,
 & cura Generalis Concilii celebrandi ? &c.* Hi sanè excessus erant
 quovis Juris remedio emendandi . Propter levius autem quodcua-
 que gravamen à Pontificis decreto ad Concilium provocare , nec
 expedit , nec convenit . Potius tum sequendum Consilium modera-
 tione plenum Episcoporum viginti duorum anno 895. Triburix in
 Villa regia ad Rhenum congregatorum *Can. 30.* apud Harduinum
 Tom. VI. col. 448. ubi : *In memoriam Beati Petri Apostoli , ho-
 noremus Sanctam Romanam & Apostolicam Sedem : ut quæ nobis sa-
 cerdotalis mater est dignitatis , esse debeat magistra Ecclesiasticæ
 rationis . Quare servanda est cum mansuetudine humilitas ut licet
 vix ferendum ab illa Sancta Sede imponatur jugum , conferamus ,
 & pia devotione toleremus .* Sicuti in plerisque aliis , ita maxi-
 mè in his , servanda mediætas .

Ad pag. 368. ante §. XIII. adde notam seq.

7.) Cardinalis Monilianus in Compendio Institutionum
 Theologicarum agens Cap. XIV. de utilitate & necessitate Con-
 ciliarum ita loquitur : *Conciliarum celebratio valet ad quinque*
 Et post pauca , *Quartò valet ad refrænandum exorbitantias quorun-
 dam*

dam Pontificum, qui munus sacrum, aut spretis Sanctorum Patrum regulis & pro voluntate exercent, aut simoniaca pravitate dehonestant, aut seculi vanitate, aut vita scandalosa confundunt. Hæ Theologicæ Institutiones à Papa PIO V., cùm sub nomine Michaelis Cardinalis Alexandrini officio Magistri Sacri Palatii fungeretur, approbatæ fuerunt.

Ad pag. 398. linea 3. lege etiam seqq.

S. GREGORIUS M. Homilia VII. super Ezechielem : *Sic de veritate, ait, scandalum sumitur, utilius permittitur nasci scandalum, quàm ut veritas relinquatur.* Et S. Thomas in Secunda Secundæ Quæst. XLIII. art. 7. propter nullum, inquit, scandalum, quod sequi videatur, debet homo prætermissa veritate falsitatem docere.

Pagina eadem in fine Notæ (7) lege etiam.

Apud Harduinum Tom. X. col. 636.

Item eadem pagina in fine Notæ (7) adde notas seqq.

8.) Dum optima mente pro bono Ecclesiæ hæc profero, audio nonnullos dicentes, mitioribus verbis utendum esse, cùm de Romano Pontifice sermo instituitur. Absit, ut vel in minimo recedamus à respectu tanto Capiti debito. Ecce autem non liceat pro tot & tantorum malorum medela iterum, & iisdem quidem verbis, proferre, quod gravissimi viri eodem fine, sed fructu nondum secuto, dixerunt? Quis nos cum veritate arguet, quòd de Romanæ Curie abusibus fortius locuti simus, quam id fecit HADRIANUS VI. in instructione data Francisco Cheregato, suo ad Comitium Imperii Legato, in Raynaldi *Anal. Eccles. Tom. XX. ad an. 1522. num. 70.* in qua hæc : „ Scimus, in hac Sancta Sede aliquot jam annis multa abominanda fuisse, abusus in spiritualibus, excessus in mandatis, „ omnia denique in perversum mutata: nec mirum, si ægritudo „ à capite in membra, à Summis Pontificibus in alios inferiores „ res Prælatos descenderit. Omnes nos, id est, Prælati & Ecclesiastici declinavimus: unusquisque in vias suas, nec fuit „ jam diu qui faceret bonum, non fuit usque ad unum. Quamobrem necesse est, ut omnes demus gloriam Deo, & humiliemus animas nostras eï, videatque unusquisque nostrum unde „ ceciderit, & se potius quilibet iudicet, quàm à Deo virga „ furoris sui iudicari velit. Qua in re, quod ad nos attinet, „ polliceberis,

„ polliceberis , nos omnem operam adhibituros , ut primum
 „ Curia hæc , unde fortè omne hoc malum processit , reforme-
 „ tur ; ut sicut inde corruptio in omnes inferiores emanavit , ita
 „ etiam ab eadem sanitas & informatio omnium emanet .
 „ Anno 1536. eadem rursus quærelæ , à Cardinalibus PAULO III.
 „ propositæ §. *seqq. num. 5.* Sed adhuc sine optato successu . Quare
 „ ergo non proponantur iterum ?

9.) De MARCELLO II. qui PAULO III. fuerat ab Epis-
 tolis , & consiliorum ejus particeps , hæc in illius Vita scripsit
 Onuphrius : „ Ea simplicitate , qua privatus cum esset , edebat ,
 „ habebatque sive publicè , sive privatim conviveretur , Anago-
 „ stem in mensa , qui Sacros Libros , aut SS. Patrum scripta
 „ legeret . Post longum in prandio silentium recordatus aliquando
 „ ea Hadriani IV. verba : *Romano Pontifice nemo est miserabilior ,*
 „ *conditione ejus nulla inferior ; totius enim vitæ lætitiæ & felici-*
 „ *tas amaritudo est : Cathedra Romani Pontificis est spinosa , iter*
 „ *undique confertum aculeis , pondus tantæ molis , ut robustissimos*
 „ *premat & confringat humeros* ; manu mensam percutiens dixit :
 „ *NON VIDEO , QUOMODO QUI LOCUM HUNC ALTISSI-*
 „ *MUM TENENT , SALVARI POSSINT .* „ Non memini hæc
 Pontificis effato graviora me protulisse . Et quis unquam corripuit
 S. Bernardum propter ea quæ reprehendit in EUGENIO III.
 Guilielmus Durandus in CLEMENTE V. Card. Julianus in EU-
 GENIO IV. ? &c.

Ad pag. 404. in fine Notæ (2) lege etiam .

Adde Launoium *Lib. I. Epist. 10. & Lib. II. Epist. 6.* Ubi
 simul ostendit , falsum esse , quòd tempore Concilii Pisani de-
 mum nata sit sententia de superioritate Concilii supra Papam .

Ad pag. 416. in fine adde .

His omnibus non incongruè applicabuntur quæ ad Anatolium
 Constantinopolitanum Episcopum scripsit S. LEO M. *Epist. 53*
 (hodie 80.) *Cap. 3. Nimis ergo hæc improba , nimis sunt prava*
quæ sacratissimis Canonibus inveniuntur esse contraria : in to-
tius Ecclesiæ perturbationem superba hæc tendit elatio , quæ ita
abuti voluit Synodali Concilio , ut fratres in negotio fidei convo-
catos , & definitione ejus causæ , quæ erat curanda , perfunctos ,
ad consentiendum sibi aut depravando traduceret , aut terrendo
compelleret Nec potest de eorum contradictione dubitari , de
quibus in epistola tua etiam ipse conquereris , quòd conatibus tuis
voluerint obviare .

Ad pag. 442. ante notam (1) adde .

Sanè si vocationem Apostolorum , quorum successores Episcopos esse , saltem Catholicis certum esse debet , expendamus secundum *SCRIPTURAM* , invenimus singulos immediata vocatione Apostolatam accepisse à Domino cum omnibus Juribus eidem adhærentibus . Sic Paulus ipse ad Galat . I . v . 1 . *Apostolus non ab Hominibus , neque per hominem , sed per Jesum Christum .* Paulo consentit Lucas cap . VI . v . 13 . *Vocavit discipulos suos , & elegit duodecim ex ipsis , quos & Apostolos nominavit .* Et nonne Christus ipse dixit eis Marci XVI . v . 15 . *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ .* Et Matthæi XVIII . v . 18 . *Quæcunque alligaveritis super terram , erunt ligata & in Cælo &c .* Ipse scilicet Christus talem potestatem discipulis suis dedit ; non , ut eam acciperent , ad Petrum misit . Hoc ipso autem quod jurisdictionem suam immediate à Christo acceperint Apostoli , ex regulis legitimæ successionis ex eodem fonte suam quoque habere noscuntur Apostolorum successores ; sicut suam habent Petri successores auctoritatem ab eo , à quo Petrus ipse . Hæc principia si firma non permaneant , erit actum de legitima in Ecclesia successione .

Sicuti S: Scriptura , ita & omnis *TRADITIO* absolutè repugnat prætenso juri Romani Pontificis conferendi jurisdictionem Episcopis . Nullum per duodecim circiter sæcula influxum habuit potestas Petri . & successorum ejus in ordinationes Episcoporum . Elegerunt Episcopos plebs , Clerus , Episcopi provinciales cum Metropolitanis ; confirmavit & ordinavit idem Metropolitanus cum suis Suffraganeis . Non dedit ad eligendum Pontifex consensum ; non fuit ab eo petita aut obtenta confirmatio , non data Metropolitanis neo-electum Episcopum consecrandi potestas ; non assignata à Papa diocesis . Quemadmodum Christus Dominus characteri Episcopali potestatem ordinandi Presbyteros , ita & consecrandi Episcopos alligavit . Utraque hæc potestas haud dubiè exercenda est juxta Canones , non à solo Papa , sed ab *Ecclesia* conditos . „ Res quodammodo *absurda* , „ & vires intellectus humani transcendens esse videtur , quod „ jurisdictio omnium Episcoporum in toto orbe Catholico existentium ex Primatu Petri veluti ex fonte originario immediate in „ ipsos diffundatur , „ inquit vir Magnificus Gregorius Zallwein *Tom. IV. Quæst. 2. Cap. 2. §. 8.*

Ad pag. 445. in fine adde. Notas seqq.

9.) Revocandum semper in memoriam, divisionem potestatis Episcopalis in eam, quæ est *Ordinis*, & quæ *Jurisdictionis*, seu verius dilacerationem Episcopalis dignitatis, à Christi instituto alienam esse: Non quin *distinguere* liceat duplicem potestatem Episcopalis officii, sed quia *dividere* nefas est, & ejus naturæ repugnat. Nam Christus Apostolatus officium, & Episcopalem statum non mancum quidem mutilumque instituit, sed plenum, integrum, perfectum, & Sacerdotii sui summi ac perfectissimi imaginem. Sicut ergo Christi Sacerdotium vim omnem sacerdotalem perfectamque pascendi gregis potestatem complectitur, ita ut varias in ea plenitudine & perfectione conclusas potestates distinguere quidem discernereque liceat, dissociare verò, & inter se quodammodo discindere, sit piaculum: Sic & Episcopatus plenitudinem Sacerdotii & Pastoralis muneris perfectionem natura sua continet, cui Christus non minus *Jurisdictionis* quam *Ordinis* potestatem alligavit. Hujus rei, à sua origine certæ, hoc etiamnum indicium remansit in Ecclesia, ut nefas esse constet, Episcopum sine certæ jurisdictionis ac diœceseos attributione consecrari, nec unquam aliter fiant Episcoporum consecrationes, nec unquam aliter ab initio Ecclesiæ factæ fuisse reperiantur. Itaque quando Ecclesia fines diœcesium determinat, & juxta beneplacitum suum inter Episcopos dividit, nihil facit aliud, quam quoddam jurisdictioni vel jam collatæ, vel vigore ordinis Episcopalis conferendæ, det objectum, in quod Episcopus suam jurisdictionem exercere valet. *Add. Cap. III. §. 1.*

10.) Bellarminus, dum *Lib. IV. de Rom. Pont. Cap. 24.* & 25. hanc quætionem tractat, è Scripturis novi Testamenti locum nullum adducit, quo Episcopos omnes à Papa jurisdictionem accipere confirmet. Hoc semel observasse in re tantum ponderis Bellarminum refutasse est. Nos hac in parte veræ *Theologiæ* principia duo, nempe divinæ legis auctoritatem, & Catholicæ Ecclesiæ traditionem; nec non *Juris Ecclesiastici* principia quoque duo, sacros videlicet Canones, & Sedis Apostolicæ Decreta de Ecclesiasticis Ordinibus & Canonum disciplinis promulgata sequimur. Bellarminus antiquam Ecclesiæ Disciplinam recentioribus Scholæ distinctionibus & placitis meditur, ut Patrum doctrinæ incommodet. In hac materia distinctio inter *mediatè* & *immediatè* non convenit cum Sacra Scriptura, Conciliis, Patribus,

Patribus , Canonibus , imò etiam hodiernis sacrorum rituum Codicibus , consequenter frivola est . Res tanti ponderis non quaeritis ex Academia volatica distinctionibus , sed testimoniis ac monumentis fidelibus asserenda est . Aliud fingere , quæ propositis ad arbitrium lemmatibus ferviant , aliud proferre , quæ historicæ veritati consentiant , nec disciplinam veterem laceffant .

Ad pag. 451. in fine Notæ (2) lege etiam .
Vide Harduinum Tom. IX. Col. 2065.

Ad pag. 454. ante Notam [1] adde .

Hæc non obstant , quia persæpe factum fuerit , & tantum non innumeris exemplis probatum extet , quòd Episcopi *suapte sponte* in Pontifices effuderint sua jura , eaque potestatis insignia , quæ sibi solis competebant in suis diœcesibus ; dum ex altera parte Pontifices in iisdem diœcesibus nihil adgrederentur , quòd non sperarent in eorum commodum & voluptatem cessurum . Hinc cum LEO IX. aliique Pontifices complures Italiæ , Galliæ , Germaniæque lustrarent provincias , Ecclesiarum utilitatibus , temporumque necessitatibus fervientes , nullus Episcoporum cogitavit in propria sua Ecclesia eos anteire aut impedire in Pontificalium munerum functione . Scilicet concordiæ & charitatis lex , nec non publici Ecclesiarum boni amor , mentes conatusque eorum hinc inde omnes rexit temperavitque . *Si qui Pontifices evagati sint ultra hos modestiæ limites , id oblivione & silentio opprimi conducibilius est , ut ex quo nihil argumenti elici possit , nihil adjumenti ad posterorum mores regendos* , inquit Thomassinus Part. I. Lib. 1. Cap. 6. num. 1. Quare cum subinde Pontifices , Ordinariis non consentientibus , per se vel per alios in horum Ecclesiis jura Episcopatus exercere , & quasi surripere tentarent , docent Historiæ , illorum conatibus ab Episcopis haud rarò obstatum fuisse .

Ad pag. 455. post lineam 2. ante notam (3) adde .

Sic rectè sensit Gregorius ; & tamen neminem Pontificum Apostolicæ potestatis plenitudine & universalitate tam longè lateque regnasse cognitum est : sed advertite insimul ad illud æque indubium , quòd nemo humilius , sanctius , modestiusque regnaverit , nemo propensius solis Ecclesiæ utilitatibus ac necessitatibus servierit , quàm Gregorius . Quare nihil egit ex prætenso illo universali Episcopatu , quem non nudo verbo , sed magis opere perhorrescebat ;

perhorrescebat ; omnia ex jure Primatus , quem noverat non collidi cum Episcopatu , minus illi jus esse , huic sua jura præripere . Quod favorabilis pro exercitio supremorum jurium hujus Primitialis auctoritatis in singulorum Episcoporum dioecesibus dici aut etiam cogitari potest , hoc sequentibus expressit Gerson. Tom. I. pag. 126. antiq. edit. apud Thomassinum loc. cit. num. 18. *Nec tamen plenitudo potestatis Papalis sic intelligenda est immediatè super omnes Christianos , quòd pro libito possit jurisdictionem in omnes per se vel alios extraordinarios passim exercere . Sic enim præjudicaret Ordinariis , qui jus habet immediatum , imò immediatissimum super plebes eis commissas actus hierarchicos exercendi . Extenditur igitur plenitudo potestatis Papæ super omnes inferiores , solum dum subest necessitas , ex defectu Ordinariorum inferiorum : vel dum apparet evidens utilitas Ecclesiæ . Quæ hic de necessitate aut evidente utilitate Ecclesiæ , nec non de defectu Ordinariorum dicuntur , ea certè ad nullam ordinariam jurisdictionem referri possunt , sed ad illud jus extraordinarium , quod in Unitate Episcopatus radicatum omnibus quidem Episcopis certo modo commune esse tradidimus cap. III. §. 1. num. 4. magis tamen proprium esse dignoscitur , & specialius adhærens officio Primatis : scilicet , ut aliis id facere omittentibus horum defectus ille suppleat , & necessitatibus occurrat . Quòd si autem Papa Curialistarum suggestionibus accensus ex his jus ordinarium facere , adeoque Episcopos in exercitio propriæ suæ jurisdictionis prævenire , aut in hac cum illis per se vel per suos delegatos concurrere vellet , supersent tunc remedia , de quibus agemus toto Capite IX. Adde Cap. III. §. 2. num. 4.*

*Ad pag. 456. ante notam (5) addantur etiam sequentia .
Adde P. de Marca Lib. IV. Cap. 8. num. 6:*

Hoc sensu Henricus Leodiensis Episcopus Anno 1078. graviter questus est ad GREGORIUM VII. de absolutione ab eo uni ex suis dioecesanis concessa . Colligimus id ex ejusdem Gregorii *Epist. 4. Lib. VI.* apud Harduinum Tom. VI. col. 1397. in qua ita Pontifex ad Henricum . *Mirati sumus , non ea te , qua decuit , ad Apostolicam Sedem reverentia scripsisse , sed nos ab absolutione illius parochiani tui , qui olim ad nos venit , mordaci invectione reprehendisse , tanquam Apostolicæ Sedis non esset auctoritas quoscunque & ubicunque vult ligare & absolvere . Non sic scripsisset*

scripſiſſet GREGORIUS M. ſed ſcimus, quæ ſit inter utrumque hunc Gregorium diverſitas in ſentiendo & in agendo. Tempore Gregorii VII. jam plenis velis incedebat Iſidoriana iuriſprudencia de *Univerſali Romani Pontificis Episcopatu*, quem Gregorius M. tanto habebat in horrore. (*) Attamen, uti hoc §. abundè demonſtratur, non potuerunt Epilcopi huic juri ſe ſuaſque Eccleſias ſubmittere, inattenta omni illa reverentia, quam Iſidori Decretalibus quaſi invita mente exhibebant.

Ad pag. 457. in fine notæ (5) adde..

Hæc diſciplina (quidquid de hoc ſpeciali caſu in contrarium proponant de *Marca de C. S. & J. Lib. IV. Cap. 8. num. 2. Thomaffinus Part. I. Lib. 1. Cap. 6. num. 3.*) ſæculo XI. Epilcoporum animis firmiter inhæſit. Agebatur ſub URBANO II. de dedicatione Eccleſiæ Monafterii Cavenſis in Diœceſi Salernitana: volebat eam conſecrare ipſe Pontifex, opponit ſe Archiepiſcopus, proponit Papa judicialem cauſæ diſcuſſionem, hanc detrectat Salernitanus, juri ſuo ordinario inſiſtens &c. Diſcimus hæc omnia ex ipſius Urbani Epilſt. 10. apud Harduinum Tom. VI. col. 1638. ubi: *Noſtris autem diebus Alphanus Salernitanæ Eccleſiæ Archiepiſcopus Confrater noſter ad ejuſdem loci ſubjectionem modis cœpit omnibus anhelare. Nobis itaque diſponentibus baſilicam ipſius loci dedicare, ille ſuæ Eccleſiæ minui jura clamitabat: cui nos ex abundanti ſatiſfactionem juris obtulimus; ille autem, cùm ad poſtulatam & acceptatam actionis terminum perveniſſet, actionem aggredi reſutavit.* Notandum, quòd prætenſionem ſuam Urbanus unicè fundaverit in monafterii exemptione, qua illud donaverat Gregorius VII. ſecundus Urbani prædeceſſor.

Ad pag. 460. poſt titulos §. IV. incipiatur verb. ſeqq.

Dum in actis Apoſtolorum *Cap. VI., v. 3.* Collegium Apoſtolorum ad Diſcipulos Chriſti dicit: *Conſtituamus ſuper hoc opus ſeptem viros boni teſtimonii plenos Spiritu Sancto: Dum Paulus Tito Cap. I., v. 5.* mandat, *ut conſtituat per Civitates Preſbiteros*, ſatis indicatur, jus Miniſtros Eccleſiæ in eorum officiis, & beneficiis inſtituendi non pertinere ad ſolum Petrum, ſed etiam ad Apoſtolos omnes eorumque ſucceſſores.

Ad pag.

(*) *Vid. Cap. III. §. 9. num. 1.*

Ad pag. 466. in fine Notæ (9) lege etiam .

Ad id quod dicitur , Papam nec voluisse , nec potuisse sibi per Concordata ligare manus , congruè respondebitur : manus Summi Pontificis , quæ revera ligari non possunt , spectare ad causas universales v. gr. Fidei , executionis Canonum , aliasque , quas tot. Cap. II. diximus essentialiter pertinere ad jus & officium universalis Primatis ; secùs esse in iis , ad quæ Pontifices , Isidorianis Decretalibus innixi , ferius suas manus extenderunt ; qualia sunt provisiones beneficiorum , exactio annatarum &c. Quare in his optimo jure potuerunt , voluerunt , imò debuerunt sibi moderamen indicere .

Ad pag. 468. ante Notam (1) adde .

Antequam in Ecclesiis factæ fuissent bonorum divisiones , & beneficia in titulum erecta , Episcopi erant pleni administratores rerum temporalium suarum diocesium . Idcirco in sua potestate esse credebant , vacantium Ecclesiarum fructus pro necessitatibus , sive præsentibus , sive futuris , ad annum vel ultra sibi reservare ; idque eo majore jure , quod crederent , mortuo beneficiato beneficium iterum coalescere cum Episcopatu tanquam suo stipite , à quo avulsam fuerat , illiusque fructus ; veluti quosdam rivulos ab Ecclesia matrice dimanantes , Sede vacante , ad suum fontem refluere . Postquam autem non tantum in Concilio Lateranensi III. an. 1179. Episcopis semestre pro conferendis beneficiis præfixum esset , sed etiam tum in eodem Concilio , tum in Lateranensi IV. sub Pontificibus ALEXANDRO III. & INNOCENTIO III. Episcopis inhibitum , Ecclesias novis exactioibus onerare ; cœperunt Episcopi pristinum jus suum reservandi fructus munire aut resuscitare rescriptis Pontificiis . Sic circa annum 1223. HONORIUS III. in *Cap. 32. X. de Verb. Signif.* Episcopo Tullensi indulget duas annatas omnium beneficiorum in ea diocesi vacantium , ad diluendum æs alienum , quod contraxerat . Similiter referente Matthæo Parisiensi ad annum 1246. *pag. m. 471.* Archiepiscopus Cantuariensis ex rescripto Pontificio fruebatur annatis suæ dioceseos . Eandem gratiam ad quinquennium alteri Episcopo circa annum 1302. indulgit BONIFACIUS VIII. in *Cap. 10. de Rescriptis in Sexto .*

Equidem hæc non poterant quadrare aut applicari ad Ecclesiam Romanam : neque enim hæc custos erat aliarum Ecclesiarum viduatarum , neque harum substantiam administrabat , ne-

que cum veritate dici poterat, quod cæteræ Ecclesiæ ab ipsa fuerint avulsæ & reditus Ecclesiarum vacantium ad Romanam tanquam suum fontem refuerent. Nihilominus videmus circa eadem iam tum tempora magnas pecuniarum summas ex vacanti- bus beneficiis Romam delatas. Queritur de hoc Durandus Mi- matensis Episcopus in Opusculo de modo Concilii Generalis celebrandi ad CLEMENTEM V. Part. II. Tit. 20. En ejus verba: *Cum illa decreta, in quibus agitur de simonia, in no- vo & veteri Testamento, in Conciliis à Sanctis Patribus & Roma- nis Pontificibus damnata, non serventur; & maximè in Curia Romana, in qua etiam cæterus dominorum Cardinalium vult ha- bere cum domine Papa certam portionem à Prælati, qui promo- ventur ibidem; videretur super hoc maximè providendum. Nam hæc hæresis maximè corrumpit Ecclesiam universalem.* Equidem Thomassinus Part. III Lib. 2. Cap. 58. nam. 4. contendit, hoc loco nondum agi de Annatis propriè dictis. Sit hoc: At- tamen negari vix potest, in his & similibus exactionibus, quas Durandus non immeritò taxat, verarum Annatarum occasionem & originem quærendam esse, uti amplius apparebit ex se- quentibus.

Ad pag. 469. in fine Notæ (2) adde.

Alia ratione, nec minùs solida, huic piæ subventionis titulo occurrit Ungarica Natio apud Franciscum Kollarium Tr. de Regum Ungariæ potestate legislativa circa sacra cap. XIII. §. 5. ubi, „ aut Annatas, inquit, dependere cogimur Ungari con- „ temptione confirmationis electionis Prælatorum nostrorum, aut „ titulo subsidii. Primus casus laborat vicio simoniæ „ Alter subsidiorum casus liberos nos omnino atque immunes „ ab Annatarum onere pronuntiat; cum ex instituto earundem „ his & simillimis subsidiis omnium maximè Ungari egeamus. „ Non enim nos latet, à Joanne PP. XXII. novum tributi „ genus inventum esse, quod *Annata* vocatum est, ad ferendos „ imprimis sumptus peregrinationis contra Saracenos *transmarinæ*, „ quod *Passagium transmarinum* vocabant; cui verò nunc ea „ subsidia necessaria magis fuerint, quam Ungaris? qui pro „ salute Italiæ atque universi Christiani orbis diu noctuque armis „ accincti esse, & necessarios vitæ nummos, quos nostrum de- „ fraudantes genium unciatim vix comparamus, in ærarium con- „ ferre cogimur: quamobrem nullus non videt, Serenissimos „ Reges nostros, tanquam *Defensores Christianitatis* (quo ti- „ tulo

„tulo insignivit eos S. Rex noster Stephanus *Decret. Lib. II.*
 „*cap. 12.*) & vi etiam Regiæ auctoritatis , quam hoc libello
 „ostendere studui , prohibere posse quæcunque tributa , quæ Sum-
 „mus Pontifex , sive titulo annatarum , sive alio quolibet modo ,
 „imperare vellet personis Ecclesiasticis , ac etiam prohibere , ne ea ,
 „quorum exactiõni consensus jam est adhibitus , augeantur impo-
 „sterum . Quodsi negotium istud paulo liberius tractare visum
 „fuerit , rogandus erit Pontifex , ut remittat nova illa sub-
 „sidia veteribus annatis addita , ipseque rationem habeat quere-
 „larum , quæ fient adversus ministros Curie Romanæ . Hujus rei
 „exemplum dedit Canutus Rex Anglorum , qui religionis causa
 „Romam petiit , obtinuitque ut Episcopi Angliæ liberi essent à
 „solvendis pecuniis , quæ ab eis exigebantur ratione palii .
 „Petrus de Marca *Lib. VI. cap. 12. §. 13. 14.* Atque hoc
 „civiliori ac paulo liberaliori consilio usi esse censendi sunt
 „majores nostri , qui , ut vidimus , Ferdinando III. auctores
 „fuerunt , ut is apud Summum Pontificem auctoritate sua Imperiali
 „& Regia ac totius Regni nomine se se clementer interponere ve-
 „lit , quatenus sua Beatitudo relaxationem annatarum , à centum
 „annis (ab annõ 1550. ad 1649.) usitatam , continuare di-
 „gnetur .

Ad pag. 470. in fine Notæ (5) adde .

Romanorum Pontificum status honestus & conveniens dignitas
 per annos mille ducentos , & eo amplius sine Annatis retenta est .
 His igitur opus non erit , ut eadem dignitas porro sustineatur .
 Hinc unusquisque Summus Pontifex id sine annatis facere potest ,
 quod illi faciendum ex officio Curialitæ asserunt . Hic addendum ,
 quod URBANUS II. & alii expeditionum in terram sanctam
 auctores non imposuerint annatas .

Dum Nuntii Eugenii Papæ in memorato Basileensi Concilio
 querebantur de Decreto abrogationis Annatarum , dicentes inter
 alia , oportere Sedem Apostolicam abundare ac potentem esse ,
 ut liberalis esse possit exemplo illorum Romanorum Pontificum ,
 qui B. Athanasio , B. Joanni Chrysostomo , ac B. Thomæ
 Cantuariensi de sedibus propriis pulsas opem & necessaria sub-
 sidia contulerunt ; nec non S. Gregorii M. qui usque in
 Jerusalem indigentibus vitæ necessaria ministrabat ; respondit eis
 Cardinalis Julianus Synodi Præses apud Harduinum *Tom. VIII.*
col. 1353. „ quidd nec B. Athanasio , nec B. Joanni Chrysostomo ,

„ nec B. Thomæ Cantuariensi per Romanos Pontifices , nec pau-
 „ peribus Hierosolymitanis per B. Gregorium de his annatis sub-
 „ ventum est ; Neque enim adhuc hæc vocabula in Ecclesia
 „ Dei audiebantur , neque etiam alii Sancti Episcopi præclara
 „ caritatis & pietatis opera de emolumentis sigillorum explere
 „ consueverant . „ Paulò antè dixerat idem Card. Julianus :
Nonne opus est gratis offerre , & eleemosynam dare , pium est & car-
ritatis opus ? sed quoniam tempore baptismi nummos projicere in con-
cham , speciem prætendebat mali , emendari & aboleri hanc con-
suetudinem iussit Ecclesia . Nihil quidem novitatis per hoc Decretum
in Ecclesia introductum est ; sed præcepta & exempla Christi ex-
secuti sumus , ac Sanctorum Patrum renovamus instituta &c.

Ad pag. 474. in fine Notæ (II) adde .

„ C'est le Chancelier , ensuite Cardinal Duprat , qui con-
 „ seilla le Concordat de Leon X. & de Francois I. Ce traité
 „ oblige tous les Evêques & tous les Abbés de donner d'avance
 „ la première année de leur revenu au Pape : jusqu'à ce qu'ils
 „ ayent satisfait à cette loi , ils sont exclus de l'Episcopat &
 „ du gouvernement des Monasteres ; auparavant il n'en coutoit
 „ pas un sol pour être Evêque & Abbé . Delà , le fleuve
 „ d'or , qui coule de France à Rome . Par une admirable trans-
 „ mutation du plomb en or , cette Cour change quelques li-
 „ vres de plomb en une infinité de livres d'or . Voila le déses-
 „ poir de l'alchimie . „ Ita Gayot de Pitaval *dans les Causes*
Celebres Tom. XII. pag. 130. Sed fortè vir eruditus & facundus
nimum imponit Cancellario Duprat. Postquam Concilio Basileensi
& Pragmatica Sanctione annatæ abrogatæ fuissent , Concordatum
Galicum illas expressè non restituit , sed tantum Tit VI. §. 4.
ordinat , ut in omnibus provisionibus beneficiorum Roma obti-
rendis illorum verus annuus , per florenos aut ducatos auri de
Camera , aut libras Turonenses , seu alterius monetæ , valor se-
cundùm communem estimationem exprimatur ; alioquin gratiæ ipsæ
sunt ipso jure nullæ . Inde concludunt Itali , per hoc approba-
tam fuisse Regulam 55. Cancellariæ de exprimendo valore , oc-
casiõne annatarum introductam , consequenter & ipsas annatas .
Galli ex contrariò sustinent , annatam ex Episcopatibus & Ab-
batibus unicè solvi , quia Rex permittit , & Clerus consentit .
De his vide latius tractantes La Combe Recueil de Jurisprudence
Canonique . Verb. Annate. num. 5. Durand. Dictionnaire de Droit
Canonique . Verb. Annate. pag. 95.

Ad pag. 479. post tres titulos §. VII. lege etiam seqq.

Plura de Regularium Privilegiis .

Ad pag. 481. linea 4. ante Notam (1) adde .

Quis enarrabit omnia Regularium privilegia , ex lutulento illo fonte , quem Cardinalis de Luca hic aperit , promanantia ? Tantus eorum est numerus , ut spissa impleant Volumina . Interim hæc omnia & singula , quatenus iuribus Episcoporum , Parochorum & quorumcunque aliorum officiant , nullius esse roboris & ad Jus Commune reduci debere , apparebit ex iis , quæ §. seq. latius exponemus .

„ Volunt , inquit Petrus Aurelius *Opp. Tom. II. pag. 345. primæ edit.* Regulares suo ministerio , proportionem quadam , respondere dignitati & eminentiæ Summi Pontificis , ita ut cum eo univetsali quadam supra omnem Ecclesiam potestate polleant , & sicut Pontifex (juxta illorum sententiam) est universalis Episcopus , ita Regulares sint quasi universales Parochi & ministri ejus generales , tantò particularium Ecclesiarum Parochis altiores , quantò Pontifex particularibus Episcopis antecellit . „ Antea dixerat idem Aurelius *pag. 273.* „ Regulares , qui ab Ecclesiæ Pastoribus ad animarum messem , quasi operæ subsidiariæ , humaniter admittuntur , illis ipsi , à quibus benevolè admissi fuerunt , subito se anteferunt , nec solum pares , sed etiam superiores & excellentiores in labore alieno , & in aliena messe colligenda esse volunt , contra illud consiliorum Evangelicorum , quorum sectatores se profitentur , nobilissimum : (*) *Cùm invitatus fueris ad nuptias , non discumbas in primo loco , ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo , & veniens is qui te & illum invitavit , dicat tibi , Da huic locum . & tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere .*

Ad pag. 481. in fine. Notæ (2) adde .

Fortasse dices , concedendæ facultatis hujusmodi magnam tum fuisse necessitatem , & talem quidem , quæ se etiam ad futurum tempus extenderet . Si hoc est ita , non renuo ; necessitati enim summæ parendum est ; & ea reapse vigente Summo Pontifici haud dubiè competit potestas Sacerdotes debitis facultatibus instructos mittendi quo demumcunque locorum tanta necessitas urget . Sed ut dicam liberè quòd sentio , eum qui apè probaret

(*) *Luca XIV.*

baret hoc , quàm qui gratis & sine ratione assereret , audirem libentius . Hoc sanè argumentum ex eo plurimùm infirmatur , quòd non pauciores sint post GREGORIUM IX parochiales Presbyteri , quàm antè fuerint ; & tamen qui antè fuerunt , excipiendis fidelium confessionibus suffecerunt . Si autem per mille ducentos annos hac in parte aliquid defecisset , obdormivissent cerè Pontifices , maximè Romani , in pastoralis suo officio , & de multiplicandis Sacramenti pœnitentiæ ministris parum curassent . Quis Papa ante sæculum XIII. per singulas orbis Christiani provincias , diœceses , parochias , misit unquam monachos , qui fidelium confessiones exciperent , & iis pœnitentiam imponerent ? Hoc autem si nullus fecisse reperitur , quis muneris hujusmodi functionem Romano Pontifici jure transcribet ? Quæ traditio Scripturæ interpres hanc auctoritatem sustentabit ? Quæ disciplina exemplo vel unico confirmabit ?

Ad pag. 483. post primas quinque lineas , quibus clauditur Nota (4) adde .

Lud. Thomassinus , quem Pontificiæ potestatis vindicem potiùs quàm mastigem esse eruditis cognitum est , in Respon- sione ad Notas Scriptoris anonymi , quam ultimæ editioni sui Operis de Veteri & nova Ecclesiæ Disciplina præfixit , oppor- tune ad hanc materiam scribit *Not. 27.* „ Quid tam necessarium , „ quàm bonum pacis inter Pontificem & Episcopos ? Plenitudini „ Pontificiæ spiritualis potestatis ex animo assentimur , sed usum „ hujus potestatis , & exercitium semper bono pacis , charitati , „ utilitati , necessitati Ecclesiæ , justitiæ & sanctitati servivisse , „ hoc opere toto per omnium retrò sæculorum demonstrare „ aggressi sumus . „ Sic ille : etiam in supposito talis *pleni- tudinis Pontificiæ potestatis* , qualem desiderant Regulares in ordine ad fines suos ; at hæc , judice Thomassino , tunc in exercitio cessat , cùm per ejus usum bonum pacis turbatur inter Pontificem & Episcopos ; non potest autem bonum illud pacis non turbari , nisi Episcopis dicatur , ut sinant se tran- quillè exui juribus , quibus à Deo & ab Ecclesia noscuntur esse investiti .

Ad pag. 486. in fine adde .

8.) Originem & occasionem tot privilegiorum à Regula- ribus obtentorum , sat genuinè nobis aperit Pastoralis Instructio Archiepiscopi Parisiensis anno 1763. die 28. Octobris edita favore Jesuitarum

Jesuitarum adversus Parliamentum Galliarum . In ea sic Illustrissimus Præsul pag. 26. „ Si nous mettions , après cela , en paral-
 „ lele les privileges des autres Ordres , vous verriez , que ceux
 „ des Jesuites sont les moins étendus ; quoiqu'ils aient aussi mar-
 „ qué trop d'empressement pour partager les graces accordées
 „ aux diverses Congregations . Cette sorte de goût étoit une
 „ foiblesse , répandue alors presque généralement dans les So-
 „ ciétés religieuses . Dès qu'un Ordre ou une Communauté avoit
 „ obtenu quelque marque de protection spéciale , quelque ga-
 „ ge de la bienveillance du S. Siege , on voyoit tous les autres
 „ Corps monastiques solliciter le même avantage , & l'activité
 „ sur ce point alla si loin , qu'on en vint jusqu'à se pourvoir
 „ du droit de communication pour tous les tems futurs , en
 „ sorte qu'on devenoit participant de toutes les graces faites ou
 „ à faire aux Ordres religieux quelconques , même à ceux
 „ qui sont militaires . Voilà , de la part des Réguliers , un
 „ abus bien manifeste ; mais il n'est point particulier aux Je-
 „ suites , & d'autres Ordres leur en ont donné l'exemple . „
 „ Si , agnoscente illustrissimo Præsule , ex parte petentium hac
 in re manifestus fuit abusus , an ille ex parte concedentium est
 minor ? An hæc bona species regiminis Ecclesiastici ? An non
 hæc valida egent reformatione , ut suum Ecclesiæ restituantur
 decus ?

9.) Parisiensis Antistes , de exculpandis Jesuitis sollicitus ,
 sic profequitur : „ Quel avantage les Jesuites (nous entendons
 „ sur-tout ceux de France) en ont-ils retiré ? Presqu'aucun ,
 „ M. T. C. F. puisque ces privileges sont à peu près nuls
 „ dans la pratique . Et c'est ici un des points qui méritent le
 „ plus d'être remarqués dans toute cette matiere de privileges ,
 „ d'exemptions , de concessions , de graces & de faveurs spe-
 „ ciales . Car il ne s'agit pas seulement des communications de
 „ Bulles dont nous venons de parler , mais en général de tou-
 „ tes les prérogatives accordées aux Jesuites , & consignées dans
 „ le corps de leurs loix . Quel usage en font-ils parmi nous ? „
 Si vigilantia & potentia Curiarum sæcularium & Episcoporum
 Galliarum ea est , ut in illo regno Regulares ab usu & exercitio
 exorbitantium suorum privilegiorum impediuntur , atque bonum
 Ecclesiæ & Reip. postulet , ut hac in parte par sit conditio alio-
 rum Catholicorum regnorum & provinciarum ; nihilo tamen
 minus firmus iisdem Religiosis animus esse & manere censendus
 est ,

est, suis privilegiis sine diminutione fruendi, ubicunque à majore potestate non arcentur; qua in re etiam Romanæ Curiae assistentiam sibi possunt promittere. Dabimus hujus rei exemplum recens: Dedit GREGORIUS XIII. Anno 1578. Jesuitis hoc privilegium verè singulare (dam *singulare* dico, ad Jus Commune, & in eo firmiter radicatam jus omnium Parochorum respicio, non ad alios Religiosos Ordines, quia & horum aliquibus idem à Summis Pontificibus concessum non ignoro] ut ab onere præstandarum decimarum immunes sint, tum ex fundis huic oneri antea subjectis, tum maximè ex novalibus. Refert autem Franciscus Zech S. J. in suo Jure Ecclesiastico *Tract. de Jure rerum Part. II. Sect. 3. Tit. 4. §. 50. p. 83.* qualiter 26. Martii 1757. Romæ ab Auditore Cameræ Joanne Constantio Carraciolo secundum hoc privilegium in favorem Collegii Fridburgensis S. J. in Brisgoja contra Parochum M. pronuntiatum fuerit.

Ad pag. 494. in fine Notæ (3) adde.

Qua interimratione Abbates juramentum subjectionis & obedientiæ, in sua benedictione Episcopis præstari solitum, sæculo undecimo declinare cœperint, aut saltem tentaverint; non tamen (si quosdam specialiter Exemptos excipias) peræque obtinuerint, pluribus exponit Mabillonius *Præfatione in Sæculum VI. Benedictinum §. 3.*

Ad pag. 465. in fine Notæ (4) adde.

Hic Monasticum statum non merio ex privatis commoditatibus Monachorum, qui hierarchicæ & canonicæ subjectionis impatientes, solvi cupiunt à sacris Canonibus, quibus in Episcoporum potestate collocantur; sed publicis utilitatibus, quæ ex observatione Sacrorum Canonum emergunt. Eorundem Canonum observationi virtutes multæ, & cumprimis humilitas, Christianarum omnium virtutum fundamentum superstruitur: plenæ & perpetuæ exemptioni ab observatione sacrorum Canonum virtutes nullæ, sed vitia multa inædificantur. S. Bernardus, ut jam vidimus, dixit monachos per hanc emancipationem *dissolutiores fieri*; Alvarus Pelagius, eos *in superbiam & contumaciam erigi*. His addendus Petrus Blesensis in Epist. 68. ad ALEXANDRUM III. ubi: *Quid est, inquit, eximere ab Episcoporum jurisdictione Abbates, nisi contumaciam ac rebellionem præcipere, & armare filios in parentes?* Petrus Aurelius *Opp. Tom. II. pag. 406.* hæc scribit de Jesuitis: „ Arrogans Societatis Zelus, quo nihil „ ipsi

„ ipsi par , nihil simile , nihil non inferius & abjectius , nihil
 „ quod præ gloria ejus non negligendum sit , existimant ; quo
 „ omnia verti ac ruere fatius esse ducunt , quàm ut quicquam
 „ de splendore Societatis , seu jure , seu injuria minuatur . „
 Nolim equidem ego Aurelium in causa Jesuitarum pro legitimo
 teste accipi ; hoc tantum cupio , ut quisquis hæc legit , illo-
 rum mores observet , & siquidem Aurelium non dixisse fal-
 sum deprehenderit , inde concludat , etiam hunc esse fructum
 ecclesiasticæ emancipationis .

*Ad pag. 497. linea decima post verbum detrimentum , dele-
 reliqua , & substitue seqq.*

Vide Petrum de Marca *de C. S. & I. Lib. III. cap. 16. .*
 Itaque nimietate fortè peccabant , si qui eas res ad antiquiorem
 statum , quàm ad normam Sæculi X. vel XI. reduci postulabant .
 Quanquam & hujus jamtum ævi particulares exemptiones earum-
 que diplomata tantum non innumeris obreptionibus & falsis de-
 turpata esse probent Launoius *Tom. III. Part. 2. pag. 414. &*
 qui de Re Diplomatica ex professo tractant ; quæ proinde sin-
 gula probè examinanda forent , antequam pro legitimis agnos-
 cantur .

Ajunt quidem , Episcopos , qui Regularia instituta non
 calleant , parum videri idoneos visitandis Monasteriis , & docendis
 quæ non didicerint ; sed non attendunt , potuisse id & fecisse
 plures Episcopos tum præterito tum præsentis ævo ; qui quamvis
 Regulares non fuissent , tamen religiosas domos non solum cum
 fructu visitarunt & egregiè rexerunt , sed etiam nova Regula-
 rium instituta condiderunt . Porro si Episcopi non congruè præ-
 ficiantur Monachis , nisi regularem vitam sint professi , ne summi
 quidem Pontifices dignè præerunt Regularibus , cum & ipsi non
 fuerint Regulares . Quærenda igitur illis erit exemptio à Roma-
 nis quoque Pontificibus , ne fortè & hi constituent quod nesciunt ,
 doceant quæ non didicerunt , Doctores antequam discipuli , duces
 priusquam milites sint . Sed & eodem sermone , si quidem
 audiretur , Eminentissimi Cardinales , alique viri primarii ,
 qui Romæ Congregationi de Regularibus præpositi sunt , velli-
 cantur & carpuntur . Et quis ferat , Ecclesiæ totius regimen ,
 mysteriorum , sacrarum rerum divinarumque omnium administra-
 tionem , quæ Episcoporum cura & potestate continetur , mino-
 ris fieri , tenuioris virtutis & facultatis haberi , quàm Regula-
 rium directionem . Cæterum egregiè de se præsumunt Monachi ,

si suis Superioribus Regularibus & Ordinum Generalibus , qui in Tridentina Synodo erant , plus virtutis fuisse autument , quàm Episcopis , qui in eodem Generali Concilio sedebant , & quibusum illi hac de materia certabant ; aut etiam universim , ordini Monachorum præ statu Clericorum sæcularium . Non recordantur tunc illi eorum que viginti septem annis antè , delectorum Cardinalium & Prælatorum novemviralis cœtus PAULO III. dixerat , scilicet : *Alius abusus corrigendus est in Ordinibus Religiosorum , quòd adeo multi deformati sunt , ut magno sint scandalo sæcularibus , exemploque plurimum noceant .*

Ne quis autem in conspectu quarundam antiquiorum & particularium exemptionum in errorem inducatur , quasi illæ essent effectus monarchici Juris , à Papa per universam Ecclesiam exerciti , juvabit hic subnectere observationem eruditissimorum virorum , Religiosorum Congregationis S. Mauri in nuovo Tractatu de Re Diplomatica gallicè conscripto Tom. V. pag. 107. ubi : „ Ce fut vers ce tems (*) que les privilèges accordés „ par les Papes à diverses Eglises ; & surtout aux Abbayes , „ donnèrent naissance à une espèce de Bulles , dont les caractères , du moins pendant quelques siècles , furent très-différens „ de ceux des autres Lettres & décrétales . Dès le cinquième „ on vit plus d'une fois de pareils privilèges émanés de la puissance Episcopale . Leur nombre se multiplia considérablement „ au sixième siècle . Nous aprenons de deux Conciles , l'un „ Provincial (**) , l'autre National (***) , en quoi ces privilèges consistoient , & sur quel principes ils étoient appuyés . „ Il paroît par les mêmes Conciles , qu'il étoit libre au fondateur d'une Abbaye ; pourvu qu'il ne fût pas du Clergé , & qu'il „ n'eût pas bâti son Monastère sur des terres appartenantes aux „ Eglises , de soumettre sa nouvelle fondation à tel Prélat qu'il „ lui plaisoit . Les laïques fondateurs faisoient une espèce „ d'offrande de ces Monastères au Métropolitain , au Primat , au „ Patriarche , & plus souvent encore au Pape . Les Prélats qui „ avoient accepté ces nouvelles Abbayes en étoient censés les „ ordinaires ; sans que les Evêques locaux , dans le diocèse „ des quels elles se trouvoient enclavées , y réclamassent quoi que „ ce fût . Il nous reste des privilèges de Conciles , antérieurs à „ ceux que nous avons des Papes . Il en est aussi qui reconnoissent pour auteurs des Evêques particuliers hors des Conciles &c. „

Ad

(*) Sæculo V. (**) Arelatense . (***) Africanum .

Ad pag. 498. in fine Notæ (6) adde

In judiciaria Actione Advocati Generalis Labriffe ad causam N. de Lannay & ejus uxoris adversus Abbatem, Priorem & Religiosos Clarevallenses coram supremo Regis Galliæ Senatu anno 1763. habita; hæc pag. 52. legimus verba TALONII celeberrimi quondam Advocati regii: *Qu' il est tout à fait contraire au bien de l'Etat, au service du Roi, & a la police de l'Eglise, qu' un Ordre Regulier ne reconnoisse dans le Royaume ni l'Evêque, ni le Metropolitan, ni le Primat; & que le Pape soit son Supérieur immédiat.* Ita existimatur in GALLIA; neque aliter judicabatur in GERMANIA, cum Ordines Imperii in Gravaminibus Centum anni 1523. Art. VIII. etiam hoc ponerent: *Insuper & hoc moliantur Summi Pontifices, monasteria aliquot eximendo, ut ab Episcoporum, eorum videlicet Ordinariorum ac Defensorum Protectorumque aliorum jurisdictione ita exempti, reddantur immunes, immediateque subjaceant Sedi Apostolicæ: quæ res non tantum prædictis ipsorum Ordinariis ac Defensoribus, sed & toti Romano Imperio cedit in jacturam &c.*

Ad pag. 499. post primas quinque lineas adde

Supponamus tamen tantos horrores extra omnem deinceps memoriam & prudentium hominum metum procul emandandos & actu amandatos esse: rarius enim ad extremos hos excessus devenitur, utinam nunquam! Interim per hoc nondum tollitur justus timor secretarum relationum, occultarum machinationum contra Principem, contra Statum, contra Ministros, etiam contra unum alterumve privatum, ubi agitur de interesse Curie Romanæ, de gloria vel utilitate Ordinis, sæpe etiam de commodo extranei Principis aut Domini, Ordini magis faventis.

Ad pag. 504. in fine Notæ (9) ante Notam (10) adde

Ut ejus quod de præensione Romani Pontificis in temporibus Regum, & habitu Religiosorum ad hanc præensionem diximus, non desit exemplum è multis, unum damus illud ex Natalis Alexandri *Hist. Eccles. Tom. VII. pag. 491.* ubi postquam retulisset, qualiter Clerus Gallicanus, Ordines regni, Parisiensis Academia, centum triginta & duo Fratres Prædicatores Parisiæ congregati (attamen hi posteriores eo solum intuitu, *ut Regis indignationem non incurrerent, ac ne inter tot & tantos singulares appareant*) a Bulla BONIFACII VIII. quæ incipit *Unam Sanctam*, ad futurum Concilium appellaissent, subjungit: "non eandem

„ faiffe Occitanorum Montispeſulani Prædicatorum ſententiam ,
 „ qui cùm urgerentur , ut Regis & omnium Ordinum Appella-
 „ tioni ſubſcriberent : *id ſe facturos negarunt , niſi de expreſſa*
 „ *voluntate & aſſenſu Prioris ſeu Magiſtri Generalis totius Ordi-*
 „ *nis ; Fratres Joanne Gobi Priore præcipiente Fratribus in virtute*
 „ *ſanctæ obedientiæ , ne ſententiam privatim rogati aliter respon-*
 „ *derent ; Quamobrem iſis juſſum eſt , ut intra triduum è regno*
 „ *exirent .*“ Sic Dominicani Occitani à beneplacito & expreſſo
 mandato Magiſtri ſui Generalis exſpectabant , an Bullæ , Regem
 & Coronam Galliæ in temporalibus ſubjicienti acquieſcere , an
 econtra omnibus regni Statibus , huic attentato ſe ſe per medium
 appellationis opponentibus , uti Rex mandaverat , adhærere de-
 beant . Dicebatur (uti idem Natalis Alexander refert) Genera-
 lis Prædicatorum tunc Pariſiis præſens , qui ſine dubio illis , qui
 ibidem , *ne ſingulares viderentur , & ne Regis indignationem*
incurrerent , communi Nationis Appellationi ſubſcribere , ſuum
 ad hoc conſenſum impertitus eſt . Occitam qui hunc con-
 ſenſum nondum obtinuerant , Regis mandato ſe ſubmitte-
 re conſtanter renuunt ; atque hinc ſuæ imprudentiæ , teme-
 ritatis & inobedienciæ pœnas meritò luunt . Conjiciat ex his
 quiſquis harum rerum prudens eſt , cui parti omnes Dominicani
 Galliæ adhæſuri fuiſſent , ſi in cauſa minùs aperta & itrepiſoſa ,
 nullo expreſſo Regis mandato urgente , integram habuiſſent liber-
 tatem : Colligat deinde , quid probabiliter eventurum ſit , ſi in
 negotio minùs publico quicumque Magiſter Ordinis Romæ reſi-
 dens , in Italia enutritus , ſui inſtituti Religioſis mandata , quæ
 hi ab illo exſpectent , danda habeat , non quidem directè relati-
 va ad illam majorem generalemque Theſi *de Romani Pontificis*
auctoritate in temporalia Regum , ſed pertinentia ad particulares
 minoreſque caſus , quorum judicium & norma dependet à remo-
 tioribus concluſionibus è dicta Theſi deſluentibus ; præſertim ſi
 Regularium commoda in his verſentur , qualia ſunt ea , de qui-
 bus modò tractamus .

Ad pag. 506. in fine Notæ (11) lege etiam .

Vid. Fleury *Hiſt. Eccleſ. Tom. XX. Liv. 91. n. 53.* Pone-
 tamen , hæc principia tam eſſe vera , quam ſunt falſa : non erit
 tamen in poteſtate Pontificis ſtatum Eccleſiæ de meliore mutare
 in deterioſem ; hoc autem per generales Regularium exemption-
 nes factum eſſe queruntur viri magni & boni , S. Bernardus ,
 Ivo Carnotenſis , Goſfridus Vindocinenſis , Joannes Saresberienſis ,
 Petrus

Petrus Blesensis, Arnulphus Lexoviensis, Durandus Mimatensis & alii apud Launoium *Tom. III. Part. 2. a pag. 495. ad 532.*

Ad pag. 507. in fine Notæ (13) lege seqq.

His adde Launoium *Opp. Tom. III. Part. I. p. 137. Part. II. pag. 436. Gibert Corp. Jur. Can. Tom. I. p. 160. seqq.*

Ad pag. 513. in fine Notæ (3) ante §. X. Adde

4.) Zalwein *Princip. Juris Eccl. Tom. IV. Quæst. 2. c. 2. §. 1.*
 „ Causas si quis à nobis admirabundus inquirat, quibus factum
 „ est, quòd simplices Presbyteri & Diaconi, nullo caractere in-
 „ signiti, nullaque prerogativa ex jure divino insignes ad tam
 „ sublimem dignitatis gradum supra Archiepiscopos, Primates &
 „ Patriarchas ascenderent, dabimus ei sequentes Quando
 „ incepit crescere auctoritas Pontificis, quam Sæculis X. XI. &
 „ XII. immensa accepisse incrementa aliunde scimus, crevit etiam
 „ auctoritas Cardinalium: intererat enim Pontificis pro stabilien-
 „ da sua auctoritate, ut suis Cardinalibus novos honorum cumu-
 „ los affunderet, & auctoritatem Metropolitanarum &c. suo modo
 „ deprimeret *Et deinde:* Cum Pontifices non rarò ipsos
 „ Episcopos spectatiores in suos Cardinales assumerent, facilè
 „ hi adduci potuerunt, ut incremento dignitatis & auctoritatis
 „ Cardinalitiæ suffragarentur. “

Ad pag. 514. in fine adde.

3.) Suadet hic Gerfonius, ut si per Pontificiorum privilegio-
 rum inperationem, aut alia quavis via, Episcopi in suis juribus
 defraudentur seu arctentur, adversus hæc recursum sumant 1.)
 ad Papam, 2.) ad Generale Concilium, 3.) ad orthodoxos
 Principes. Sed an non poterunt etiam 4.) per se ipsos suarum
 Sedium sui que Ordinis jura, Canonicis nixa institutis, contra
 quoscunque tueri & vindicare? Sic visum Episcopis, in qua-
 dam Synodo Anglicana anno 787. congregatis, apud Harduinum
Tom. III. col. 2075. ubi Can. VIII. statuunt: Ut privilegia anti-
qua à sancta Romanæ Ecclesiæ Sede delata (id est longo usu firmata,
 atque ita ab omnibus agnita & acceptata *Ecclesiis omnibus con-*
serventur. Si qua autem propter assensum pravorum hominum con-
tra canonica instituta conscripta sunt, avellantur. Adde suprâ
 cap. II. §. 10. n. 6. 7.

*Ad pag. 515. §. I. erit sequens ; & designatus eadem pagina ,
fiet II. , & sic corrige numeros §§. seqq.*

§. I.

Ecclesia Universalis habet suas libertates communes .

Particulares Ecclesiæ particularibus utuntur consuetudinibus .

Utræque sacræ sunt .

*Ule consistunt in retentione & executione Juris veri , rejectis
falso .*

Lex Christi est. lex *Libertatis*; sed parum abest , & plures
Theologi Jesu Christi , præsertim Itali , eam fecerint legem
Servitutis : quod quam sit absonum , jam insinuavimus *cap. III.*
§. II. n. 9. Hoc cordatè expressit Card. Contarenus PAULO III.
coætaneus , ita scribens : “ Quidam Jurisperiti student hanc Pon-
,, tificis auctoritatem amplificare , adeo , ut non ver eantur dice-
,, re , voluntatem Pontificis regulam quandam esse , qua ejus
,, actiones dirigantur ; neque in Jure positivo constituendo , aut
,, abrogando , aut etiam dispensando , regulam quampiam Pon-
,, tifici constitutam esse . Hæc positio adeo falsa , adeo repugnans
,, sensui communi , adeo est contraria doctrinæ Christianæ , adeo
,, depravat universi Christiani populi gubernationem , ut nihil
,, perniciosius inveniri potuerit . Nam per Deum immortalem !
,, nonne hæc positio idololatriam sapit ? Quid magis con-
,, tra Legem Christi , (quæ est lex *Libertatis*) excogitari po-
,, test , quam Christianos subjectos esse , parereque debere Ponti-
,, fici , cui tributum sit à Christo , ut pro arbitrio leges con-
,, stituat , leges abroget , dispenset in legibus , habeat in his
,, omnibus voluntatem suam pro regula &c. “ Quis credat , eis-
dem principiis hodieque Romæ insiti , & ab illis quidem , qui
ad clavum sedent ? & tamen nihil verius esse apparet ex iis quæ
cap. III. §. II. protulimus .

Duplex autem est hæc Ecclesiastica Libertas : *Generalis* una
omnium Ecclesiarum seu universalis Ecclesiæ ; altera *specialis*
singularum seu particularium Ecclesiarum : veluti si diceremus
Libertas Ecclesiæ Gallicanæ , Germanicæ &c. Ad posteriorem
speciem pertinet Canon VI. Concilii Nicæni , ubi : *Antiqua*
CONSUEITUDO *servetur per Ægyptum & Lybiam , ut Alexan-*
drinus Episcopus horum omnium habeat potestatem . Similiter au-
tem & apud Antiochiam cæterasque provincias suis PRIVILEGIA
ser-

serventur Ecclesiis. Aliud non abfimile hujusmodi libertatis in consuetudine fundatæ exemplum prostat in Concilii generalis Constantinopolitani I. Canone 2. & 4. quibus ita statuitur: *Episcopi ad Ecclesias, quæ extra terminos eorum sunt, non accedant, neque confundant & permisceant Ecclesias, secundum regulas constitutas. Alexandria quidem Episcopus ea quæ sunt in Ægypto tantum gubernet. Orientis autem Episcopi solius Orientis curam gerant, servatis honoribus primatus Ecclesiæ Antiochenæ, quæ in regulis Nicænæ Synodi continentur Ecclesias autem Dei, quæ sunt in barbaricis gentibus confirmatæ, regere atque administrare oportet secundum CONSUETUDINEM, quam à Patribus obtinuisse dignoscitur*. Igitur quisquis contra harum particularum Ecclesiarum consuetudines (quas Generales Synodi laudant, & salvas esse volunt) quidquam attentaret, aut illarum singularia jura subvertere conaretur, ille contra earundem libertatem agere, & (siquidem id auctoritativè exequi præsumeret) injustam servitutem eis imponere censendus esset.

Universalis Ecclesiæ libertas propriè consistit in exemptione ab omni onere injuncto, maximè autem à vinculo Legis, quæ emanat à potestate non legitima, & omnes Ecclesias communiter gravat. Tale per omnia est *Jus Isidorianum*, de quo egimus cap. III. §. 9. & ulterius hoc toto Capite tractamus. “*Jus antiquum unico codice, eoque non admodum magno, comprehensum fuit, in quo Canones priscorum Conciliorum, ac nonnullorum præterea Pontificum Romanorum decreta continebantur. Eo libro usa est sancta Dei Ecclesia usque ad sæculum Caroli Magni. Nam tum, quasi aliqua fatali necessitate, cum mutarentur regna, mutatum quoque est Jus Ecclesiasticum, id est, antiquo Juri, quod per septingentos & amplius annos valuerat, successit Jus novum ex suppositiis sanctissimorum Romanæ Urbis Episcoporum epistolis ab impudentissimo illo nebulone Pseudo-Isidoro prolatis compactum, & ex novellis eorum constitutionibus, qui post Caroli tempora Sedem Apostolicam occuparunt. Variis sanè ac magnis contradictionibus jactatum fuit illud Jus. Vicit tamen, ut sæpe aliàs, fortuna populi Romani. Itaque nihil frequentius post illa tempora insonuit in auribus Christianorum, quam novellarum istarum epistolarum auctoritas & mentio, præsertim quoties aliquid tentandum fuit adversus mores antiquos, & longo usu receptas provinciarum consuetudines. Jure illo novo, ut*

„ Ter:

„Tertulliani verbis utamur, exarmata sunt jura &c.“ Ita Stephanus Baluzius, vir eruditissimus, in Præfatione ad Antonii Augustini Libros de Emendatione Gratiani. Quis autem vel modicè sapiens prætendat, *impudentissimo Nebuloni* jus fuisse, Ecclesiam ignoratarum eò usque turpium legum dictatura gravare; aut quis huic facultatem adimet; se, ut primùm falsarium cum infami suo opere deprehenderit, in pristinam libertatem vindicandi. Quisquis Historiam Ecclesiasticam vel obiter inspexerit, facilè deprehendet, ab illo tempore Ecclesiam in aliam longè formam fuisse transmutatam. Desiere Synodi provinciales, incœpere avocationes & reservationes Causarum Majorum, frequentissimæ ad Rom. Pontificem factæ sunt appellationes, auctoritas Episcoporum in multos diœcesanorum abrogata, subtractum eis jus beneficiis providendi &c. verbo novam Ecclesia faciem induit. Unde concludimus, *Jure antiquo*, quod usque ad sæculum Caroli M. vigit, sanctam Dei Ecclesiam rectè, justè & liberè rectam fuisse; *Jure autem illo novo*, videlicet Isidoriano, & omnibus legibus ecclesiasticis, quæ huic tanquam basi innituntur, eandem Christi sponsam in non tolerandam servitutem redigi, è qua non violentis equidem, sed legitimis (quæ non desunt) remediis extrahenda, & Canonice libertati restituenda erit. Conf. *cap. IX.*

§. 10.

1.) Scimus Curialistas Romanos (qui in actis publicis *Gravaminum Curtisani* passim vocantur) hujus Ecclesiasticæ libertatis esse inimicos. Hujus rei causas clar. Barthelius *Dissert. III. de Concordatis Germaniæ in Præfat. §. 4. & seqq.* Dat sequentes: a) Neglectum antiquorum Canonum & Historiæ Ecclesiasticæ: b) Promiscuam principiorum per Decretales inductorum receptionem, qualia sunt e. g. *Papam esse Dominum omnium bonorum & beneficiorum Ecclesiasticorum; eundem ex plenitudine potestatis, & vi Primatus de omnibus totius mundi beneficiis liberè & immediatè, imò solitariè providere & privativè &c. &c.* c) Auctoritatem nimiam Decisionibus Rotæ, & exinde nato Stylo Curiæ attributam: d) Minus discretam absque prævio examine Doctorum allegationem, eorumque sequelam. Quibus e) addit Greg. Zallwein *Tom. IV. Quæst. 3. cap. 5. §. 3.* affectus parum moderatos, interesse proprium, rerum habendarum cupidinem, ambitum, & fortassis etiam odium quoddam nationale cum invidia conjunctum. Sed quis liber homo amat aut patitur se talibus affectibus regi sibi que imperari ab eo, de quo prudenter dubitat, an ha-

habeat jus sibi imperandi in illis negotiis aut causis, quibus tales affectus miscentur ?

2.) Utinam autem & exteri, præsertim Germani, sinistros suos affectus cum illis Curialitarum non miscerent ! De his ita loquitur laudatus Zallwein *l. cit.* “ Quodsi loquamur de Germaniæ Doctoribus passim Curialitarum vestigia prementibus, eorumque principia & doctrinas promiscuè adoptantibus, idem ferè dicendum est, videlicet præter neglectum Historiæ Ecclesiasticæ, promiscuam principiorum, & doctrinarum Curia Romanæ receptionem earumque incautam ad Jura Germaniæ applicationem, scrupulositatem quamdam, & timorem excessivum timentium ubi non est timor, procul dubio ex subtilioribus Scholasticorum principiis haustum & impressum apud ipsos venisse, & in causa fuisse, quominus jura Germaniæ, salva etiam auctoritate, salvisque juribus summæ Sedis decenter & reverenter tueri, defendere & vindicare auderent.

3.) Si Romani, & qui eos cæco impetu sequuntur, illorum veris commodis incumberent, fortè intelligerent Ecclesiarum Libertatibus nihil derogari Pontificis auctoritati, quinimò illas huic sublimandæ & firmandæ inservire. Hoc observavit Zallwein *cit. Quæst. 3. cap. 1. §. 13.* idque ex sequentibus rationibus : 1.) Supponunt hæ Libertates unionem cum Sede Romana, tanquam centro unitatis. 2.) Commendant regimen Pontificium, tanquam secundum institutum Christi ordinatum. 3.) Deserviunt ad obstruendum ora eorum, qui Romanos Præfules excessivi dominatus incusant. 4.) Præcindunt occasiones conflandi schismata, quæ ex illa nimietate non semel ortum traxerunt. 5.) Viam intercludunt invocandi brachium sæculare, & Principum potentiam ad depellendum Gravamina. 6.) Sunt conformes antiquiori & sanctiori Ecclesiæ disciplinæ. &c.

Innumera ex Historia tam veteri quàm noviori prostant exempla, ex quibus constat, quod Pontifices vel maxime solliciti fuerint, ne jura Ecclesiarum & Præfulum minuerentur : & hinc persæpe curarunt attente ne in dispensandis privilegiis & exemptionibus, in distribuendis novis titulis & honoribus, aliisque cui demum cunque præjudicium inferrent.

Ad pag. 520. in finæ Notæ (5) adde Notam seq.

6.) Historiam receptionis fallarum Decretalium sic breviter contraxit Magnificus Zallwein *Tom. II. Quæst. I. cap. 5. §. 6.* „ NICOLAUS I. gravem scripsit epistolam an. 865. ad Episcopos Gallix, qua receptionem Collectionis Isidorianæ modis, „ quibus poterat omnibus, urgebat, atque Gallorum argumenta „ refellere omni conatu contendebat. “ (*Exitat hæc Epistola apud Harduinum Concil. Tom. V. col. 590. & in Decreto Gratiani Dist. XIX. Can. 1.*) “ Sed incassum : Insistebant Galli suis antiquis „ juribus etiam post obitum Nicolai I. quando de judiciis Episcoporum & auctoritate Synodorum Provincialium cum HADRIANO II. & JOANNE VIII. disceptabant, neque persuaderi poterant, ut collectionem à se hætenus explosam reciperent, & à rigore antiquorum Canonum recederent. Cur autem „ Nicolaus tanta contentione exegerit à Gallis, ut his Epistolis „ in censum Canonum admittendis se faciles præberent; ipsi verò tam constanter antiquis suis Canonibus inhæserint; hæc una „ ratio, teste P. de Marca Lib. III. c. 6. Nicolao persuasit, ut „ nempe Episcopos Romanæ Sedi sine medio subiceret: nam adhuc in Gallia vigeabant Synodi Provinciales: has sine consensu Pontificis Galli celebrabant; in his pro suo arbitrio causas criminales cognoscebant, Episcopos deponebant, causas majores suo judicio independentem à Pontifice decidebant; id quod Pontificem ægrè tulisse persuadent ipsæ literæ ad Episcopos transmissæ; verba earum hæc sunt inter alia: *Et si Sedem Apostolicam nullatenus appellasset, contra tot tamen & tanta vos Decretalia efferre Statuti, & Episcopum inconsultis nobis deponere nullo modo debuistis.* Tandem verò eò devenit, ut tantis „ nominibus veterum Pontificum cesserint unà cum Episcopis „ cæteris etiam Gallicanæ Ecclesiæ Rectores, qui in Concilio „ Remensi, ab Hugone & Roberto Regibus Francorum an. 992. „ coacto, Anacleti, Julii, Damasi, aliorumque Pontificum Epistolas in decidenda causa Arnulphi adhibuerunt, & incensum „ suorum Canonum receperunt. Ab eo tempore Collectores Canonum Burchardus Wormatiensis, Ivo Carnotensis, Gratianus „ confarcinatas ab Isidoro Epistolas, seu integras, seu truncatas, „ prout ipsis visum fuerat, suis Codicibus inseruerunt: unde factum est, ut hæc Collectio in summam ubivis terrarum auctoritatem ascenderit, atque in Germania etiam obtinuerit, tunc „ præcipuè, quando Burchardus Wormatiensis suam Collectionem „ in lucem publicam emisit, quæ aliunde maximè apud Germa-

„ manos , quorum erat Episcopus , auctoritatis fuit . Inde ulterius conseq̄uebatur , quod cessantibus Synodis Provincialibus quàmplurimæ causæ & appellationes ad Sedem Romanam fuerint devolutæ , & hac ratione auctoritas Pontificia mira incrementa , cum restrictione non modica jurisdictionis Episcoporum , acceperit . “ Cum his conterantur quæ tradidimus c. IV. §. 8 n. 6. seqq.

Ad pag. 536. in fine notæ primæ adde sequentia .

Locum sibi hic merito deposcit illud Sancti Cypriani epist.
71. *Non est de consuetudine præscribendum , sed ratione vincendum .*

Ad pag. 538. post notam quintam adde .

6.) Dicunt Monachi , quorum commoda in his ratione exemptionis plerumque versantur : *Hæc præscriptio obedientiam non extinguunt , sed eam ab Episcopo ad Papam transfert .* Sic ergo illi ad Romanum Episcopum obedientiam transferunt , quam proprio suo Episcopo debent . Perinde est ac si dicerent : *Nostri hæc præscriptio obedientiam non extinguunt , sed à Rege Gallia ad Episcopum Romanum , vel ad Regem Hispania , vel alium transfert .* Hoc præsidio sic dejecto , ad aliud confugiunt Regulares , omnibus certè Episcopis odiosissimum , scilicet : *Non quidem se , inquit , sed Romanum Præsulem contra omnes Episcopos præscripsisse .* Sic igitur Romanus Episcopus quoscunque fideles & Christianos præscriptione à priorum Episcoporum jurisdictione ita eximere posset , ut hi illos neque judicare , neque castigare , neque baptizare , neque altari reconciliare , neque Clericos ordinare possent ; finaliter ut Episcopatus partes omnes & singulas abrogarent . Sanè cum Romanus Pontifex sit Episcopatum jurisdictionum tutor , vindex & assertor , contra jura hæc per leges præscribere non potest .

Ad pag. 540. post notam tertiam adde quartam sequentem .

4.) „ Fatemur , inquit Zallwein *Tom. 1. quæst. 4. cap. 4. §. 4.*
„ rem esse periculosam quidquam auctoritati Pontificis detrahere :
„ imò verò Ecclesiæ vel maximè interesse , ut illius auctoritas
„ salva & incolumis conservetur . Verùm infimul in id esse in-
„ cumbendum novimus , ne illam ultra suos limites extendamus ,
„ nec sublimemus , incerta pro certis venditemus , & talia pri-
„ vilegia eidem asseramus , quæ *convincer* probare non pos-
„ sumus ; sed cogitemus magis dari zelum exuberantem , zelum ,
m 2 „ ut

„ ut ait Apostolus , non secundum scientiam , errandi periculo
 „ obnoxium . Aut enim auctoritatem Pontificis nimiam deprimi-
 „ mus ? & Ecclesie nostrae summopere nocemus ; aut illam cum
 „ excessu extollimus ? & facile contingere potest , ut si illud pri-
 „ vilegium vel in unico casu defuisse monstrari valeat , tota Ec-
 „ clesie auctoritas vacillet , aut omnino corruat ; ut adeo pru-
 „ dens dubium remaneat , plufne noceant Ecclesie moderati de-
 „ fensores potestatis Pontificiae , quam illius excessivi vindices .

Ad pag. 543. in fine notae quintae adde quae sequuntur .

Conf. edicta (vulgo *Placard*) Ordinum Generalium Foederati-
 ti Belgj de 30. Aprilis 1741. de 14. Aprilis 1641. & 7. Maii
 1720.

Causam , ob quam superiore saeculo Jesuitae ex Anglia ejecti
 sunt , dat Hugo Grotius Hist. de rebus Belgicis Lib. III. pag.
 454. nempe hanc : *quod id genus hominum docerent , Pontifici
 Romano jus esse populos in alterius Sectae Reges obsequio solvere ;
 qua nullam exortam esse pestilentiore Imperii sententiam .* Attamen
 sat aequitatis fuit Grotio , ut Lectores moneret , hanc non esse
 Romano-Catholicae Ecclesiae , sed Romanae Curiae , sententiam ;
 sic enim pag. 474. profequitur : *Unde intelligant Potestates , qui-
 bus NON ROMANA RELIGIO , aut classes , aut exercitus aequae
 formidanda , atque istos (Jesuitas aliosque Romanarum partium
 illis hac in parte consentientes) auctoritate Sacrorum violentissimos
 vulgi Concitatores .*

*Ad pag. 548. in fine Notae (12.) adde notam seq. quae erit
 (13.) & corrige numeros seqq.*

13.) Filius hominis venit in hunc mundum , non solum ut
 nos doceret quae credere , sed & quae debeamus agere : Voluit ,
 ut fides nobis esset principium & regula morum , juxta illud S.
 Scripturae : *Justus ex fide vivit .* Itaque si dogmata fidei invari-
 abilia sunt . Evangelica morum praecipua non erunt minus firma .
 Ea ratione Concilium Tridentinum Sess. IV. voluit , ut *in rebus
 fidei ET morum* inviolabiliter adhaeremus Sacrae Scripturae , juxta
 unanimem sensum Patrum intellectae ; & Clerus Gallicanus in
 Conventu generali an. 1700. rite declaravit , *Religionem Christia-
 nam fide & moribus constare , Dogmatum autem tum fidei tum
 morum eundem esse fontem ; ac bene vivendi regulam ad ipsum
 Fidei caput pertinere , Ecclesia Catholica semper intellexit .*

Si autem inter regulas *Fidei & Morum* tanta est conjunctio, nemo dubitet neque miretur, sanctitatem doctrinæ moralis Christianorum potissimum olim fuisse motivum quo Pagani ad amplectendam sacram Religionem nostram allicerentur. Nemo vicissim & per contrarium consequens miretur, si despectus aut tantus neglectus canonicorum & moralium præceptorum, ex parte illorum qui iidem manutenendis & exequendis præpositi sunt, una est ex funestis illis causis, quæ dant A catholicis ansam Catholicam religionem quasi in principiis suis infirmam arrodendi: dum scilicet vident Principes Ecclesiæ, maximè verò eorum primarium in & pro Ecclesiæ gubernatione sequi regulas Evangelio tam parum conformes. Quam ideam prætendemus, ut illi sibi faciant de Ecclesiæ nostræ sanctitate ac sublimitate, quando ejus ratio sub forma tam contemptibili, ac vero Deo manifestè indigna, illis repræsentatur.

Ad pag. 549. post notam (16) adde.

17.) Prodeant ergo Dionysii, Martini, Hilarii, qui sacro ergo Ecclesiam pietatis igne accensi, frangant impetus, & unitatem Ecclesiæ in sancto gladio defendant. Audiant Ecclesiæ Rectores quod scripsit Fulbertus Carnotensis Episcopus Epist. 21. *Non est Præsul cujus viscera tangat affectio pietatis, aut zelus sanctæ legis inflammet, ut surgat ad frangendos impetus, aut relevandas spes tabescentium. Defecta est fortitudo Dionysii: non comparet pietas Martini: Tu nos quoque dereliquisti S. Pater Hilari! qui olim unitatem Ecclesiæ sancto gladio tuebaris.* Fateor, intempestivus zelus non juvat; suum omnia tempus habent. Sicut ex oraculo Spiritus Sancti tempus est tacendi & tempus loquendi, ita & tempus est agendi & tempus quiescendi. Sed qui ad tantum finem, qui hinc proponitur, & ad quem obtinendum quilibet Episcopus seridè allaborare tenetur, nunquam agit, nunquam ubi posset loquitur, ille Spiritus Sancti regulam non servat, & gravissimæ suæ obligationi parum satisfacit.

Ad pag. 551. in fine notæ (1) adde quæ sequuntur.

Baro de Senckenberg suo Operi, quod inscripsit *Methodus Jurisprudentiæ*, addidit conspectum Libri hætenus nondum visi, sub titulo *Majestas Imperii & libertatis Nationis Germanicæ in Sacris*. Auctor hujus Conspectus in Præfat. §. 1. postquam studium Gallorum in vindicandis suis Libertatibus plurimum dilaudavit

davit, ita pergit : “ Sed Germani contra , quæ nostræ gentis fo-
 ,, cordia , cùm libertate Ecclesiastica omnium essent primi , us-
 ,, que huc de suis libertatibus in unum fascem colligendis , ty-
 ,, pōve dandis nequidem cogitarunt . De Catholicis loquor ,
 ,, quorum causam ago , quorumque Systema comparuit nullum ,
 ,, nequidem Jurium Imperialium . Jura libertatis nostræ & aucto-
 ,, ritatis in Sacris potius iis, quos Protestantes vocamus , extri-
 ,, canda relinquimus . Unde ferè accidit , ut *Regni obedientiæ* no-
 ,, bis immeritis Romæ titulus accresceret , cùm Gallia illic *Re-*
 ,, *gnum libertatis* diceretur . Ingenti id sanè Ecclesiæ Catholicæ
 ,, damno , cùm dissidentes summa imis miscerent , & ex principiis
 ,, Religionis suæ jura Pontificis maximi , Ecclesiæ observantiæ con-
 ,, fornia arroderent . Necessitas ergo postulavit , ut Catholicorum
 ,, aliquis veram hujus rationem Juris doceret , quo obviam ire-
 ,, tur latè nimis vagantibus , & jus æquumve ubilibet admini-
 ,, straretur . “

Ad pag. 552. in fine notæ (3) adde

Variationes in formulas juramentorum , summo Pontifici ab
 Episcopis præstari solitorum , successu temporis illapsas , semper
 cum novo Episcoporum Gravamine , eruditè notavit Franc. Flo-
 rens *ad Lib. I. Decretalium Tit. de Postulatione pag. m. 229. seq.*
 ubi demum *pag. 232.* ita concludit : “ Ex quibus constat , ni-
 ,, hil mutabilis illis Formulis , quibus pro libito vel addunt vel
 ,, detrahunt Pontifices : adeoque periculosissimum ex illis jus su-
 ,, mere . Sed potius sicut Regula , ita & Formula ad jus refe-
 ,, renda & secundùm jus explicanda est . “

Ad pag. 553. in fine notæ (4) adde

Conf. Fleury Institutiones Juris Ecclesiastici Part. III. c. 25.
 Facetum de quatuor Propositionibus , quas Clerus Gallicanus anno
 1682. sanxit , judicium tulit Auctor du Siècle de Louis XIV. T.
 II. chap. 31. p. 221 quod haud incongruè hic apponemus . *Cette*
fermeté fut regardée à Rome comme un attentat de Rebelles , & par
tous Protestans en Europe comme un foible effort d'une Eglise née
libre , qui ne rompoit que quatre chaines de ses fers .

Ad pag. 554. post notam (5) adde notas sequentes .

6.) Ex fructibus cognoscitur arbor : Gallia fruitur Ecclesia-
 stica libertate , id est , ejus Episcopi reliquæque Clerus in ple-
 risque sequuntur genuinos Canones ; si *sinistrum* hæc producent
 effe-

effectum , consentio ut cum cæteris redigantur in servitutem , & ad Isidorianas Decretales ac Bellarmini placita redeant : si *bonum*, opto ut & aliæ nationes hac in parte Galliam imitentur . Quæ autem in hoc regno vigeat disciplina Cleri , exponemus verbis viri minimè suspecti , Germani , scilicet Gregorii Zallwein *Tom. IV. Quæst. 3. cap. 2. §. 12.* ubi : “ Suæ debentur laudes Ecclesiæ Gallicanæ , quæ usque nunc Sedi Romanæ , tanquam centro unitatis immobiliter adhæsit , & in communione cum Romano Pontifice stetit : Regibus Francorum , quorum merita apud Ecclesiam Catholicam sunt immensa ; Præsulibus Ecclesiarum , quorum pietatem Christianam , zelum religionis incredibilem , Apostolicam vivendi normam , eruditionem immensam suspicit orbis universus ; Clero tam Regulari quàm Sæculari , apud quem viget disciplina Canonibus Ecclesiæ & regulis Instituti Monastici apprimè , saltem ut plurimum , conformis , cui præterque artes & scientiæ suam debent florem , cujus eruditioni assurgit orbis literatus ferè totus . Floret vigetque in Gallia disciplina Ecclesiastica purioris Disciplinæ veteris æmula ; Religio pura & sancta ab omni superstitione aliena ; devotio externa in spiritu & veritate magis , quàm in nudis ceremoniis fundata ; doctrina morum non laxa , non corrupta , non piarum aurium offensiva , non seductoria , sed Christiana , secundum spiritum Ecclesiæ antiquæ regulata , modestè rigida , si quorundam doctrinas , quos nominare non licet , excipias , & legibus tam divinis quàm Canonibus Ecclesiæ & doctrinis Patrum longè conformior . Stat templis sua sanctitas , gravitas & majestas , quorum ornatus modestus & castus , non comptus , sed majestate gravis . “

7.) Tam multa & tam præclara sunt , quæ idem Magnus vir in hanc rem cordatè non minùs quàm eruditè profert , ut non possim non alia adhuc ex ejus Opere transcribere , tum ut nostra illis illustrentur , tum verò maximè , ut quivis quomodocunque præoccupatus intelligat , eas , quas hic pandimus veritates non minùs ab aliis doctis probisque viris , etiam Regularibus , agnoscì & pro bono Ecclesiæ in publicum proferri . Sic itaque ille porro *cit. §. 12.* “ Gallorum immensum Libertatum , suarum conservandarum studium improbare quis audeat , quod sapientiores quique esse laudatissimum fateri debent , quippe quo auctoritati Pontificum nec in minimo detrahi video Ecquis enim nescit disciplinam Ecclesiæ antiquioris semper fermè
in

„ in pejus abiisse , sanctiores Synodorum Canones fuisse negle-
 „ ctos , nova eaque falsa decreta Ecclesiis non culpa Pontificum ,
 „ sed aliorum aut adulantium , aut quæ sua sunt quærentium ,
 „ obruta , atque ipsi Pontifici fuisse illusum , irrepsisse abusus ,
 „ confusionem jurium introductam , ambitionem non raro omnes
 „ aggeres perripisse , aliquoties in schismate abiisse , bella con-
 „ flasse , atque Ecclesiam univèrsam mirum in modum direxasse ?
 „ Atque his in turbidibus & tumultibus quid mirum si alterutra
 „ pars in vindicandis juribus suis quodammodo excessit , & alte-
 „ rius partis jura quodammodo violavit ? quam ægrè haud laru-
 „ ram existimo , si pars altera sua jura modèstè & cum debito
 „ respectu postliminio repetat & vindicet . Agnoverunt hanc ve-
 „ teris disciplinæ corruptionem viti sanctissimi , inter quos vel
 „ solum S. Bernardum nominare liceat . &c.

8.) „ Itaque nemo sanus Gallicanis Ecclesiis aut improbare ,
 „ aut vitio vertere poterit , si ad antiquos Canones & mores ,
 „ quos observare jubent leges omnes , provocent & appellent ,
 „ illis conservandis suum studium consecraret , suis juribus invigi-
 „ lent , amissa repetant , abusibus futuris præcaveant , & cuius
 „ suam tribuere satagant . Profectò nihil ad conservandam &
 „ stabiliendam pacem inter Sacerdotium & Imperium , ad aver-
 „ tenda scandala , ad consolidandam unitatem inter Ecclesias esse
 „ utilius , quàm æquam jurium divisionem , amicabilem conven-
 „ tionem & compositionem , experientia hætenus edocti sumus .

Ad pag. 556. in fine notæ (4) lege etiam .

Adde Zallwein Tom. II. quæst. 2. c. 2. §. 4.

Ad pag. 557. ante notam (1) adde

Multos in hac re irrepsisse abusus , non utique culpa Pontifi-
 cum , sed vel Curialium , vel aliorum quorumcunque ; multum per
 eos fuisse præjudicatum auctoritati Episcoporum , quin & sæcula-
 rium Magistratum , ipsi Pontifices per sæpe facti sunt . Experientia heu
 nimium compertum habetur , quòd Principum Ministri potissimum
 sint , qui aut rerum habendarum cupidine allekti , aut ambitionis
 vento afflati , aut invidia agitati , aut adulationibus assueti imperantes
 inter se collidunt , fines Imperii confundunt , alterius limites turbant
 ac invadunt , dissidiorum , litium , ac controversiarum quotidianæ
 spargunt semina , atque hac ratione innocuis bella movent liber-
 tatibus , nulla sanctissimarum legum & pactorum ratione habita .

Ad

Ad *Aulicos* & *Curialistas* haud dubiè pertinet quod Goffredus Abbas Vindocinensis jam sub initium Sæculi XII. scripsit in Tractatu de Ordinatione Episcoporum & Investitura laicorum *Opp.* pag. 884. scilicet : *Sunt quidam, qui Romanæ Ecclesiæ omnia licere putant, & quasi quadam dispensatione aliter quam Divina Scriptura præcipit, eam facere posse. Quicumque itaque sic sapit, desipit. Nam Romanæ Ecclesiæ post Petrum minimè licet, quod Petro non licuit. Romana itaque Ecclesia divinarum Scripturarum legem solvere non debet, sed conservare; & tradita sibi à Christo potestate, non ad suam voluntatem uti, sed secundum Christi traditionem.* Erat hic Goffredus seu Godefridus de cætero strenuus Romanæ Ecclesiæ pugil, cujus auctoritatem ut tueretur & ampliaret, Alpes duodecies transcendit.

Ad pag. 558. post notam (3) adde notas sequentes.

4.) Card. Pallavicinus Hist. Concil. Trid. Lib. II. cap. 9. n. 1. dicit HADRIANUM VI. *optimum sanè Sacerdotem fuisse, sed Pontificem revera mediocrem.* Cur autem Curiales Magistri, qui temporarij servendum esse putant, & cuncta suis metiuntur commodis, sic de Hadriano detrahant, memorat Bibliothecarius Sorbonicus Lavocat in Dictionario Histor. Tom. I. pag. 22. edit. an. 1755. “ Les Italiens ne l'aimoient point, parce qu' il vouloit reformer les abus de la Cour de Rome, & qu' il n'étoit pas politique. ” Scilicet Hadrianus, factus Pontifex, sic vivere & regere instituit, uti Lovaniensis Theologus docuerat. Docuerat autem præmissis, & in Commentarij suo in Librum IV. Sententiarum (quem ad Pontificium solium evehctus sine ulla mutatione recudi fecit) latè probaverat, Clerico de bonis Ecclesiæ nihil sumendum esse præter victum & vestitum. Demonstraverat iidem luculentissimis argumentis eodem Commentario, dispensationes super pluralitate beneficiorum, & quascunque alias, citra Ecclesiæ necessitatem vel communem utilitatem à summo Pontifice datas, illicitas & inanes esse. Quod sic docuit Hadrianus, hoc exemplo & facto in se ipso & nepote suo demonstravit, uti testatur Odoricus Raynaldus Annal. Tom. XX. ad an. 1522. num. 11. ex Hieronymo Nigro, ubi finalia verba notanda : *Cæterum corruptos Aulicorum mores adeo repentinam mutationem non laturos, addidit Niger ipse exaratis Romæ 15. Aprilis an. 1522. literis.*

5.) Tertium, quo sanctissimus Pontifex odium suorum Curia-

rialium & Nationis Italicæ promeruerat , luculenter exponitur in mandatis , quæ Francisco Cheregato Oratori suo in Germaniam eunti dedit , apud eundem Raynaldum cit. an. 1522. n. 70. in quibus hæc inter alia : *In hac sancta Sede aliquot jam annis multa abominanda fuisse , abusus in spiritualibus , excessus in mandatis , & omnia denique in peruersum mutata .* Scilicet tantorum malorum reformationi & medelæ innitebatur Hadrianus ; & hoc Aulicos non laturos testatur Hieronymus Niger ; atque ideo Hadrianum Pontificem revera mediocre fuisse præterdit Cardinalis Palavicinus , totam rem Romanam ex principiis Politicæ magis , quàm Theologiæ in tota sua Historia Tridentini Concilii æstimans.

6.) Rei Catholicæ malè consulunt qui *Romanam Curiam* , cum *Apostolica Sede* confundunt . Grave huic sanctissimæ Cathedræ dedecus inferunt qui ei adscribunt omne illud quod ab hujus Curie Ministris decernitur aut expeditur , quippe qui non magis , quàm aliarum Curiarum ac Principum antici suis carent affectibus ; aut quidquid SS. Canonibus adversum iidem Ministri ab eo extorquent , qui licet in cathedra Petri sedens reliquis Episcopis præmineat , nihilominus tanquam & ipse *ex hominibus assumptus , infirmitate circumdatus est (a)* . Sanctæ Sedis gloria est aliarum Ecclesiarum jura & prærogativas tueri , sacros Canones colere & in usum deducere , pacem atque unitatem in Ecclesia quærere & servare : ad hoc enim instituta est . Non parvam igitur eidem Sedi injuriam faciunt , qui tanquam suum ipsius opus venditant , quod totum eorum est , qui aliarum Ecclesiarum jura conculcant , qui Canonum præcepta transgrediuntur , quique aliis persuadere conantur , illos esse sanctæ Sedis inimicos , quibus nulli sunt Ecclesiæ obedientiores , eique , qui Ecclesiæ Caput est , secundum vera legitimæ Christianæque subordinationis principia obsequentes magis . Non sunt ea neque facta neque verba Sanctæ Sedis , quæ nec potest nec debet illos omnes pro suis amicis agnoscere , quos Romana Curia ad fines suos politicos habet adulatores .

7.) Non diffidendum , quod hac ratione per *Brevia* , quæ *Apostolica* vulgò vocantur , multi terreantur expressionibus , quæ Summis Pontificibus tribuuntur ; sit enim , ut in illis impium & sacrilegum sæpe vocetur , quod de se non est nisi pura & literalis

(a) *Ad Hebræos cap. V. v. 1. 2.*

ralis SS. Canonum executio . Quidquid igitur eisdem sacris Ecclesie Constitutionibus adversum sub venerando Pontificum nomine in publicum datur , potest quidem fallere pietatem parum instructam & superstitiosam , sed nunquam erit Sanctæ Sedis oraculum . Itaque non audiamus viros , qui ad tegendam aut tuendam suam ambitionem seu avaritiam abutuntur respectu Sanctæ Sedi debito , & sub hujus obtentu persequeuntur eos , qui optimo fine noxiis illorum studiis , quantum legitimè possunt , obstitunt ; minùs terreamur vanis eorum clamoribus , qui nos calumniantur , quasi Primæ Sedi detrahamus , quando revera aliud non agimus , quàm ut eidem Sedi & universali Ecclesie deferamus illorum vitia , quibus Petri cathedra dehonestatur .

Ad pag. 560. ante not. (1) post illa verba , omnes fruimur , adde

Si ex una parte ii minimè laudandi sunt qui summo Pontifici scriptis derogant , quæ ei legitimè competunt ; ex altera parte haud inculpandi erunt qui eidem negant , quæ Patres , Concilia & legitimi Canones illi non concedunt . Quod eruditissimus Muratorius in Libro de Ingeniorum moderatione disseruit de Ecclesia , hoc peræque , imò magis , de Para tenendum est ; scilicet : *Uti modesti & non vulgaris animi hominisque supra suos affectus regnantis est , nil sibi arrogare , quàm quod in publicæ rei commodum , & in justitiæ & veritatis tutelam redundet ; ita pii simul & prudentis est , nihil Ecclesie tribuere , quod tributum in ipsius Matris nostræ contumeliam publicumque incommodum recidat . Ut eidem bene serviatur & consulatur , non solus zelus , non sola pietas consulenda est , sed SCIENTIA quoque , & omnium maximè PRUDENTIA .* In præcedentibus , cùm de Romani Pontificis potestate in singulis ejus partibus determinanda ageretur , scientiæ face uti , & ejus lumen , quantum in nobis fuit , sequi conati sumus ; Hic ubi de mediis agitur , queis impediatur , quominus eadem potestas in sanctæ Matris nostræ contumeliam publicumque incommodum redundet , prudentiæ regulis utendum est ; has desumemus ex actis publicis Ecclesiarum .

Eadem pagina in fine Notæ (1) adde .

Fateor , res est ardua , vel ex eo etiam capite , quod tot tantique abusus à multo tempore in mores abierint . *Deest .* inquit Seneca , *remedii locus , quia quæ fuerunt vitia , mores fiunt .*
Aua-

Attamen non eapropter animo despondendum est . Dantur hisce etiam malis media , eaque Canonica .

Pag. 563. nota (5) post illa verba omnia disponuntur , dele reliqua usque ad finem Notæ , & substitue sequentia .

Distributio librorum fit per Secretarium inter Consultores , quibus incumbit obligatio referendi in plena Congregatione , ubi dein consulitur , an liber prohiberi , expurgari vel suspendi debeat . Cardinales verò ut plurimum se iudicio Consultorum conformare solent . Soli tamen Cardinales ex Constitutione SIXTI V. votum decisivum habent . Decreta duntaxat sub nomine Cardinalium Congregationis Indicis , non ipsius Pontificis formantur & evulgantur ; prius tamen quam imprimuntur , per Secretarium Indicis Pontifici exhiberi consueverunt . Quoniam verò Papa nec legit librum , nec relationem Consultorum audit , sed unicè decreto jam formato simpliciter annuit , nulla Pontificis mentio in decreto injicitur . In Regulis à Confessoribus Indicis expurgatorii observandis hæc septimo loco præscribitur : *Expurgandæ sunt etiam propositiones , quæ sunt contra Libertatem , immunitatem & jurisdictionem Ecclesiasticam* . Cum autem jura , quibus passim Principes supremi utuntur in materiis Ecclesiasticis , à Curialibus Romanis reputentur contraria immunitati & jurisdictioni Ecclesiasticæ , non mirum , si libros & scripta , in quibus hæc jura Principibus asseruntur , in Indicem librorum prohibitorum relata videamus .

Ad pag. 564. in fine notæ (7) adde .

Insuper non semper constat , quòd Consultores eam in revivendo libro diligentiam (de intelligentia certarum materialium non loquor quidem , minùs de methodo , de qua nos egimus *cap. I. §. I.*) adferant , quam negotii gravitas exigit ; quòd nulla inordinata irreperit passio ; nulla intervenerit sub vel obreptio . Novum non est , quòd aliquoties intercedant patrocinia Potentum , commendationes Principum , quas eblandiri non rarò laborant viri indiscreto zelo zelantes . PIUS II. in Epist. 374. Basileen. edit. ad Carolum VII. Galliarum Regem scribit de Sede Apostolica : *Multa etiam circumspicere oportet , multa metiri ; ita semper actiones suas dirigere , ut reddere illarum rationem Deo & hominibus possit* . In æquissimam hanc regulam impingunt Inquisitores Librorum , dum in suis censuris sic agunt , ut actionum suarum rationem hominibus nolint reddere , ac proinde , aliquan-

do non possint , *imparati ad satisfaciendum* , utique *omni poscenti eos rationem* . Quo in eventu cùm Beato Petro minimè pareant , nec Sedis Apostolicæ morem sequantur , nihil est admodum , cur reformidentur notæ censoriæ quibus quosdam libros afficiunt . Quare non solum post Laymannum , Gobatum & alios observat Ignatius Heyegg *in Selectis Historiæ Ecclesiast. pag. 433.* Indicem Librorum toties reimpressum , & in immensum sæpius auctum non esse in Germania receptum , quantum ad libros , qui à Catholicis non suspectis sunt compositi , etiam si quædam contineant moribus fidelium non satis conformia ; sed & generatim refert Gr. Zallwein *Tom. II. Quæst. 3. c. 5. §. 8.* hunc Indicem non tanti fieri ; *Quotusquisque* , inquit , *est , qui sibi scrupulo ducit libros Romæ prohibitos legere , nisi Placito Episcopali tales prohibitiones sint roboratæ & publicatæ ?*

Eadem pag. in fine notæ (8) adde .

Utinam omnes Pontifices sentirent sicut GREGORIUS M. *Lib. II. Indict. X. Epist. 37. (hodie 52.)* ad Natalem Salonitanum Episcopum scribens : *At postquam nos Deo auctore unum sumus , si ea quæ nobis corrigenda sunt , tacemus , valde delinquimus . Ecce fraternitas tua ægrè tulit se de conviviiis à me esse reprehensam , cùm ego , qui etsi hanc non vita , tamen loco transgredior , ab omnibus corripì , ab omnibus emendari paratus sum : & hunc solum mihi amicum æstimo , per cuius linguam ante apparitionem districti iudicis meæ maculas mentis tergo .*

Ad pag. 568. in fine notæ (13.) adde .

Hoc autem tantò minus mirandum , quòd eadem fors tetigerit celebre Commonitorium , quod HADRIANUS VI. suo ad diætam Norimbergensem Legato Francisco Cheregato dedit , editum à Raynaldo *in Annalibus ad an. 1522. num. 66. & seqq.*

14) Sæpius ex aliis Nationibus speciatim è Germania , ad Romanam Sedem querelæ deferebantur & gravamina , quòd Romæ damnentur , qualificentur , aut saltem Catalogo librorum prohibitorum inferantur libri cæteroquin boni & utiles , sed non ad palatum Curie Romanæ scripti ; Hæc moverunt BENEDICTUM XIV. ut Idibus Julii an. 1751. speciali Brevi Apostolico Congregationi Indicis præscriberet certas regulas posthac observandas . Inter has sunt sequentes : „ I. Meminerint , non id sibi muneris „ onerisque

„ onerisque impositum , ut libri ad examinandum sibi traditi
 „ proscriptionem modis omnibus curent atque urgeant
 „ II. Si fortè eveniat , ut alicui per errorem materia aliqua
 „ discutienda committatur , ab illius peculiaribus studiis aliena ;
 „ noveritis , se neque apud Deum neque apud homines culpa
 „ vacaturum , nisi quamprimum id Congregationi aut Secreta-
 „ rio aperiat , seque ad ferendam de hujusmodi libro censuram
 „ minus aptum professus , alium magis idoneum ad id muneris
 „ subrogari curret III. Nationis , familiæ , scholæ
 „ instituti affectum excutiant , studia partium seponant : Ec-
 „ clesiæ Sanctæ dogmata & communem Catholicorum doctrinam ,
 „ quæ Conciliorum generalium decretis , Romanorum Pontificum
 „ constitutionibus , & orthodoxorum Patrum atque Doctorum
 „ consensu continentur , unicè præ oculis habeant : hoc de-
 „ ceterò cogitantes , non paucas esse opiniones , quæ uni Scho-
 „ læ , instituto aut nationi certo certiores videntur , & nihil-
 „ ominis sine ullo fidei aut Religionis detrimento ab aliis
 „ Catholicis viris rejiciuntur . IV. Hoc quoque diligenter
 „ animadvertendum , haud rectum judicium de vero auctoris
 „ sensu ferri posse ; nisi omni ex parte illius liber legatur ,
 „ quæque diversis in locis posita , & collocata sunt , inter
 „ se comparentur ; universum præterea auctoris consilium , &
 „ institutum attentè dispiciatur V. Quòd si ambigua quæ-
 „ dam exciderint auctori , qui alioquin Catholicus sit & in-
 „ tegræ Religionis Doctrinæque fama , æquitas ipsa postulare
 „ videtur , ut ejus dicta benignè , quantum licuerit , explica-
 „ ta in bonam partem accipiantur . „ Hæc præcepta , modera-
 „ tione plena , & magno Pontifice digna , si intuitu præsentis
 „ Operis probè observentur , spes est , futurum ut illud è manibus
 „ Inquisitorum & Consultorum Indicis impune elaboratur .

Pag. 571. in titulo §. IV. adde .

In quibus etiam , pro re nata , subtractio ab obedientia de-
 cerni potest .

Pag. 573. in fine notæ (3) adde .

Patres Concilii Basileensis in Epistola , quam die 3. Sep-
 tembris an. 1332. ad Eugenium Papam dederunt , dicunt sæpe
 obedientiam justis ex causis Romanis Pontificibus subtractam esse ,
 ut Marcellino , Anastasio , Liberio , Joanni XII. Benedicto IX.
 Benedicto XIII. Joanni XXIII. apud Harduinum Tom. VIII. col.
 1328.

Pag.

Pag. 576. post notam (5) adde sextam sequentem .

6.) Quod de subtractione obedientiæ diximus, eleuteratione & declaratione indiget . Si ageretur de particulari tantum facto abusivo Curia Romanæ, veluti bulla à privato obtenta, sufficeret & conveniret restringi obedientiæ negationem ad solam illam bullam abusivam, uti quotidie fit in Gallia . Si verò Romana Curia edusque sua potestate & auctoritate abuteretur, ut integram Nationem, totas Ecclesias suis juribus, libertatibus & privilegiis exuere, aut in iis graviter lædere tentaret, ejusque Ministri ad convenientes remonstrationes surdas aures objicerent, jure meritoque universalis ejus regni aut provinciæ subtractio ab obedientia decerneretur, non quidem illa quæ est juris divini, sed quæ humani; qualis E. gr. esset collatio beneficiorum, confirmatio electionum, jus Appellationum &c. sive ea consensu tacito, sive expresso pacto Romanæ Sedi adjecta fuerint . Talis practicata fuit à Regibus Franciæ Ludovico XII. & XIV. sub Pontificibus Urbano VIII. Alexandro VII. Innocentio XI. à Rege Lusitanix Joanne V. sub Benedicto XIII. & Clemente XII. ab ejusdem regni moderno Monarcha inde à quatuor aut quinque annis &c. Hac ratione temporaria eaque non injusta separatio fit non à Sede, sed à Sedente; eoque medio ritè compelluntur Aulici redire ad sua officia, atque ad auferendum gravamina, quæ si non hostili; saltem ambitioso animo, liberis Ecclesiis intulerunt .

Pag. 591. in fine notæ (5) lege etiam .
Conf. cap. VI. §. 3. num. 5.

Ad pag. 616. in fine notæ (7) adde .

Adversus illorum temeritatem, qui à Romana Curia impetrare præsumperint, quæ inde impetrari minimè deberent, Patres Concilii anno 895. Triburiæ ad Rhenum abiti alio modo, nec tamen minus sapienter providerunt . Postquam enim *Can. 30.* suam erga Apostolicam Sedem reverentiam admodum energicis expressionibus declarassent, sic prosequuntur apud Harduinum *Tom. VI. col. 448.* „ Si verò, quod non decet, quilibet, „ sive Presbyter, sive Diaconus, aliquam perturbationem ma- „ chinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam „ ab Apostolico detulisse Epistolam, vel quid aliud, quod in- „ de non convenerit: salva fide, & integra circa Apostolicum „ humilitate, penes Episcopum sit potestas, utrum eum in „ *Car-*

„ carcerem, aut in aliam detrudat custodiam ; usque quo per
 „ Epistolam, aut per idoneos suæ partis legatos, Apostolicam
 „ interpellat sublimitatem, ut potissimum sua sancta Legatione
 „ dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine Lex Roma-
 „ na statuat diffinire, ut & is corrigatur, & cæteris modus im-
 „ ponatur.

Pag. 617. dele integram notam (9) & substitue sequentia .

9.) Extat in *Can. 3. Dist. XIX.* Canon desumptus ex Cap. 30. Concilii Triburientis an. 895. cui in Decreto Gratiani male præfigitur hæc rubrica : *Tolerandum est jugum, quod à Sancta Sede imponitur, licet intolerabile videatur ; justior est illa, quæ citato Capiti 30. Triburienti Synodi præfixa assignatur à Synodographis, nempe : De eo, si quis ab Apostolico falsam detulerit Epistolam.* *PRIMA* pars hujus Canonis quasi præludium est & contestatio honoris, ideo posita, ut binæ sublequentes Papæ minùs graves videantur : *In memoria B. Petri Apostoli, ajunt Patres Concilii : honoremus S. Romanam & Apostolicam Sedem, ut quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare servanda est cum mansuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa S. Sede imponatur jugum, conferamus, & pia devotione toleremus.* *SECUNDA* parte definitur, qua ratione excipiendus sit, qui falsas litteras, aut aliud quid, quod non conveniat, Roma, ad inveniendum adfert ; nempe : *Si verò, quod non decet, quilibet, sive sit Presbiter, sive Diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab Apostolico detulisse Epistolam, VEL ALIUD QUID, QUOD INDE NON CONVENIRIT, salva fide, & integra circa Apostolicum humilitate, penes Episcopum sit potestas, utrum eum in carcerem, aut in aliam detrudat custodiam ; Usquequò (& hæc est TERTIA pars Canonis) per Epistolam, aut per idoneos suæ partis legatos, Apostolicam interpellat sublimitatem, ut potissimum sua Sancta Legatione dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine LEX ROMANA statuat diffinire, ut & is corrigatur, & cæteris modus imponatur.* Potuissent ipsi, haud dubiè, Episcopi talem perturbatorem, qui non convenientia Romæ impetravit, sicuti in carcerem, ita & porro punire ; sed maluerunt in reverentiam Sanctæ Sedis determinationem pœnæ, dum interim ille in carcere detineretur, Romano Pontifici permittere, qui eam dictabit, non pro arbitrio, sed iusto ordine, & juxta

Legem

Legem Romanam, qua Clerici victuros se esse profitebantur, quæque minimè erat *lex Pontificia* Vid. Baluzium *Capitular.* Tom. I. col. 41. & 690. Eccard de *Lege Salica & Ripuariorum* pag. 222.

10.) Cùm Felinus Auditor Rotæ, five adulando, five mercedem sperando, in Cap. 8. X. de Foro compet. num. 19. scripſiſſet, quòd *laici teneantur ſervare ſtatuta Papæ, & leges ſuper pace*, adjiciens mox: *Quod allegavi contra Venetos, non timentes Papam, coram quo conveniebantur à tota Italia, tanquam fractores pacis, quando patriam meam (Ferrariam) obſidebant rabie barbarica*: ſubjuncta fuit in editione Taurinenſi an. 1578. hæc Additio, nescio à quo: „ Cùm legerem ſcripta tua hîc „ poſita, Feline, coepi mecum admirari, quare ſic repente „ locutus ſis, quando ſperabam à te audire verba, quæ eſſent „ prolata cum maturitate & veritate, tanquam à viro docto: „ ſed ea longè ſefellit opinio Quare accusatus à multis, „ cùm nullam excuſationem pro tui deſenſione haberem, reſpon- „ di, videri, quòd iſta dixeris, ut aliquibus ſatisfaceres: in- „ terrogatus, quibus, dixi Pontifici, *ut iſtis ſuis allegationibus* „ Pontificem alliceret, quòd eum promoveret ad dignitatem Cardi- „ nalatus, cui opinioni omnes conſenſere, rogantes me, ut „ eis explicarem, quænam fuit cauſa odii inter Pontificem, & „ Remp. Venetam, quòd neceſſe fuerit devenire ad illas ne- „ ſandas allegationes Cùm bellum eſſet cœptum de li- „ centia Papæ, & benedictione, ut mos Chriſtianorum eſt, „ ab eo tradita, & jam Ferrariam obſidebant Veneti: Ponti- „ fex mutavit opinionem, & præcepit Reip. Venetæ, ut de- „ ſiſteret ab obſidione Ideo Reſp. Veneta conſuluit „ Jctos, ut congruum darent reſponſum Pontifici, ne argue- „ rentur de inobedientia erga Pontificis mandata, qui Juris pe- „ riti reſponſa dederunt in hunc modum: hæc humana fuit ra- „ tio, hîc habet natura dicere: hujusmodi præceptum arctare „ potuiſſe Venetos ad cedendum huic bello, quando ſine diſ- „ cretione, quæ eſt mater virtutum, imò cum præcipitatione „ mandantis, proceſſerit, ſubjungendo, quòd Pontifex Domi- „ nos Venetos, & partem adverſam ad ſe vocare debebat, & „ hoc modo, re cognita, potuiſſet dare unicuique quod „ ſuum erat, maximè, cùm non liceret Duci Ferrariæ ſpoliare „ Remp. Venetam, quæ erat in poſſeſſione jurium ſuorum „ multis annis; nam cautum jure eſt, nemini licere in cauſa „ propria

„ propria jus sibi dicere . Cùm secus actum esset à Pontifice ,
 „ qui pro libito voluntatis processerat , videbatur posse conqueri ,
 „ non obstante , quòd dictum sit , Pontificem non habere nisi Deum
 „ judicem , ut in Cap. Aliorum IX. q. 3. Sed , cùm scandalum
 „ esset publicum , & Ecclesia notoriè scandalizaretur , NULLI
 „ DUBIUM , quin de Pontifice potest conqueri , ut dixit Glossa
 „ in Cap. Si Papa . Dist. 40. , & ibi DD. Abbas in Cap. Cùm
 „ venissent de Judiciis . Quare , quòd Resp. Veneta non ita
 „ paruit , mandatis Pontificis , accusari non potest , quia lege
 „ permittente hoc fecerunt . „ &c. Sic in minùs eruditis etiam
 sæculis prudentia & sana ratio jamtum dictabant legitima reme-
 dia adversùs excessus Pontificiæ potestatis : sic in materia utrif-
 que communi Theologis consentiebant Jcti : sic , quæ veris il-
 lorum assertis adhuc opponi potuissent , difficultatibus & objec-
 tionibus , hi occurrunt & satisfaciunt .

II.) Inter tot spurios , aut quavis alia justa crisi notandos
 Canones , in Corpus Juris , maximè autem in Decretum
 Gratiani , illapsos , quorum auctoritati ii , qui Curiaè Ro-
 manæ cum excessu favent , ut plurimùm innitantur , micant ,
 tanquam inter nebulas , non paucæ purioris & genuinæ lucis
 stellulæ , quæ , si in unum colligerentur , justum lumen accen-
 derent materiæ , quam tractamus , & in multis servirent sal-
 tem pro idoneis exceptionibus generaliorum thematum , quæ
 illi pro Regulis venditare amant . Nos lucidorum horum Can-
 onum plures hoc Tractatu indicavimus , quorum singuli singu-
 los Commentarios mererentur , qui in unum fascem colligati ,
 sicuti dignam eruditæ lucubrationi materiam , ita utile Ecclesiæ ,
 & Reip. Literariæ opus constituerent ; his quasi pro coronide
 & corona superimponimus Canonem 57. Caus. II. Quæst. 7. e
 S. GREGORIO M. desumptum , vigore cujus , *Admonendi sunt
 subditi : ne cùm student plus , quàm necesse est , hominibus
 subjici , compellantur vitia eorum venerari .*

Pag. 618. ante not. (1) post illa verba definitæ sunt adde
 quæ sequuntur .

Hoc jure semper usi sunt Principes in negotiis Ecclesiasticis ,
 ex quo Ecclesia in Imperio esse coepit , imò & ab ipsa
 Ecclesia sæpissime moniti sunt & rogati , ut in sui favorem eo
 suo jure uterentur . Vide Canonem Concili Parisiensis de an.
 829. apud Gratianum Caus. XXIII. Quæst. 5. Can. 20. Hinc
 est ,

est, quòd vel primis sæculis videamus ab Imperatoribus reparatas injurias per Canonum violationem in judiciis Ecclesiasticis illatas. Sic docet P. de Marca de *C. S. & J. Lib. IV. Cap. 2.* & probat exemplo S. Athanasii Alexandrini, & Constantini Imp. Athanasius scilicet à judicio adversum se in falsa Synodo Tyria reddito Augustum appellavit, Princeps verò appellationem suscepit, & partibus diem dixit, qua se in Consistorio suo sisterent, sunt verba Illmi Parisiensis Archiepiscopi l. c. num. 4. qui & exinde rem gestam ex fidæ Historiæ narrat, ut omnibus, inquit, pateat, hanc Appellationem ejus generis esse, quæ hodiernis appellationum tanquam ab Abusu formulis apprime respondet. Hujus rei fidem facit rescriptum ejusdem Conitantini, quod extat apud *ATHANASIVM in Apologia contra Arianos pag. 202. Opp. Tom. I. edit. noviss.* nec non *Sozomenum Hist. Eccles. Lib. II. Cap. 28.* in quo notanda sunt verba: *Nihil aliud postulavit (Athanasius) quàm ut vos evocari; huc juberem, quo nobis præsentibus, quæ per vim passus esset, conqueri posset; quod cum mihi æquum & temporibus meis congruum videretur, scripto vobis denuntiatum volui, ut quotquot synodum Tyri absolvistis, sine omni tergiversatione ad Prætorium nostræ Clementiæ conveniatis, reipsa, quantum severitatis integritatisque sit in vestris sententiis, coram me declaraturi. &c.*

Hoc ampliùs: ut se à *Novi Juris* executione tutos præstarent Episcopi, Principes quasi custodiæ Canonum ab ipso Christo propositos interpellabant, ut sua auctoritate *novorum Decretorum* tanquam *abusivorum* executionem impedirent. Exemplum est in duabus *CAROLI CALVI* Imp. ad *HADRIANUM* II. Rom. Pontificem Epistolis, quæ habentur inter Epistolas Hincmari Remensis. In prima agitur de negotio Hincmari Laudunensis Episcopi, qui trium Synodorum judicio depositus Romam appellaverat, quemque ad se mitti Romam præceperat *HADRIANUS*, quo judicium retractaretur, idque præter disciplinam Canonum antiquorum. Ibi verò *CAROLUS* Imperator (seu potius *HINCMARUS* Remensis sub ejus nomine scriptor Epistolæ) postquam docuit, alienum esse à Canonibus, ut judicium istud Romæ tractaretur; adducit vulgatum *S. LEONIS* Sermone III. in Anniversario suæ assumptionis, locum: *Manet ergo Petri privilegium, ubi ex ipsius fertur æquitate judicium; quem sic exponit: qua sententia constat, quia non manet Petri privilegium, ubi ex ipsius æquitate non fertur judicium.*

Et quia sine ulla exceptione non manet Petri privilegium, ubi ex ejus æquitate non fertur judicium (idem est de quovis alio Pontificis jussu, decreto, constituto &c.) judicium, quod non ex Petri æquitate fuerit prolatum, per hoc ipsius privilegio erit destitutum.

Altera Epistola de Romana Curia queritur CAROLUS, quòd Presbyteros damnatos, & pœnitentiæ canonicæ addictos Pontifices susciperent, ipsisque litteras darent, quibus lata in eos Episcoporum judicia, inconsultis ipsorum Metropolitanis, evacuant; imò Episcopos ipsos, vel eorum Vicarios Romam evocarent, ut iis præsentibus causæ retractarentur; Invocat eam in rem Nicænorum, Antiochenorum & Carthagenensium Canonum disciplinam; Episcopos aliarum provinciarum Romam ea de causa accedere debere negat; Ecclesiis sua privilegia servanda esse ex Gregorio M. contendit, ac demum per hæc verba concludit: *hoc igitur servemus nostris temporibus tantò grätius, quantò & Ecclesiæ & Regno erit capacius servando; & quæ legaliter & regulariter gesta sunt, rata esse faciemus.*

Pag. 620. post titulum §. XI. dele totum cap. incipiens Instituit, & finiens Infidelibus, & substitue sequentia.

Ecclesia Corpus est, & quidem inter omnia nobilissimum. Igitur Capite eget, quo dirigatur; & necesse est, ut vincula, quibus membra huic Capiti alligantur, sacra sint & inviolabilia. Eget præterea omne Collegium, omnis Respublica, siquidem ordinata sit, communi Cancellaria pro negotiis suo corpori, suo statui propriis. Tolle hoc commune Ecclesiæ Prætorium, & simul auferes medium, quo dispersæ per orbem Ecclesiæ inter se correferant, nec multò post omnia in anarchiam dilabentur. Ne hoc quidem A catholici moderatiores ignorant aut negant. Inter hos celeberrimus Leibnizius in Præfatione ad Codicem Juris Gentium Diplomaticum refert, auctoritatem Romani Pontificis, ambitionem Principum per censuras reprimentis, sæpe ad præveniendum malum profuisse; sed addit: *His Cleri attentatis factum est, ut postremò, quia nimia affectabant, etiam JUSTA amitterent, QUÆ RETINERE IPSOS E RE CRISTIANA FUISSET.*

Igitur Primatus omni studio in Ecclesia servandus est, sanctæque colendus; neque enim ille officit sacræ libertati, sed

sed hanc servat potius & tuetur . *Ut omnibus fiat satis* , li-
 quidò & secundùm sententiam meam omniumque Gallorum assero ,
 præcipuum primumque libertatis Ecclesiasticæ fundamentum apud nos
 hoc esse , ut Principatus Apostolicæ Sedis suum locum semper ob-
 tineat , inquit P. de Marca de C. S. & I. Lib. I. Cap. 2.
 num. 2. In hac Thesi convenimus omnes Catholici , tanquam
 certa . Utinam autem apud omnes peræque constaret , quænam
 sint genuinæ partes & propria naturaliaque attributa hujus sacri
 Principatus ! Loquendo de facultatibus Summi Pontificis , iisque
 specialibus , hoc habeo , inquit Thomassinus *Part. IV. Lib. I.*
Cap. 1. num. 19. primæ edit. : „ Quamvis dici non possit ,
 „ omnes istas facultates , quæ non nisi post multa sæcula ap-
 „ paruerunt , esse propriè & immediatè à jure divino ; ne-
 „ gari nihilominus non potest , eas convenire optimè Primatui
 „ in jure divino immediatè fundato . „ Nos sanè hac in-
 parte viro erudito assentiri non poterimus , cùm [uti à no-
 bis hoc Tractatu demonstratum confidimus) ab eruditionibus
 probatum exstet , iis facultatibus , quæ non nisi post multa
 sæcula apparuerunt , quibusque Pontifices hodie utuntur ,
 Evangelicam à Christo institutam , & ab Apostolis observatam
 Sacram Oeconomiam everti , universim Ecclesiasticæ Disciplinæ
 nervos debilitari frangique , primorum & præstantissimorum Con-
 cilio generalium statuta convelli , judiciorum leges destrui ,
 Episcoporum jura perturbari , in Sacerdotiis distribuendis , in
 dispensationibus concedendis , in jure dicendo plurima confundi ,
 &c. Unde concludimus , tales facultates non convenire Prima-
 tui , in jure divino immediatè fundato .

*Eadem pag. loco notæ (1) , quæ deleri debet substitue deletum
 cap. incipiens Instituit , & finiens Infidelibus , & dele etiam
 integram notam (2) corrigendo numeros sequentes .*

*Ad pag. 623. post notam , quæ finit patriam potestatem
 adde .*

6.) Regibus , & Principibus Sæculi , Pontificibus , &
 Prælatibus Ecclesiæ , timorem , honorem , reverentiam deberi
 scio , sed majorem veritati . Nec illa reverentia est , pu-
 blicas

blicas noxiasque morum labes probrosa adulandi objectione ac cœcitate tegere, sed potius Christiana pietate patefacere, & modestia redarguere. Utrumque exhibui, quantum Deo adjuvante potui, & nisi me mea fallit opinio, quantum debui. Si quid durius forsan mihi exciderit, vel potius alicui visum fuerit, in facta, non in personas jactum est.

VINDICIÆ
FEBRONIANÆ

SEU

REFUTATIONES

NONNULLORUM OPUSCULORUM ,

QUÆ ADVERSUS

JUSTINI FEBRONII JCti

TRACTATUM

DE STATU ECCLESIAE

ET

POTESTATE ROM. PONTIFICIS NUPER
PRODIERUNT .

BULLIONI 1766.

APUD GULIELMUM EVERANDI.

VIRGILII
FERRONIANAE
REPUTATIONES
IUSTINI FERRONI
DE STATU ECCLESIAE

*Qui scribit, multos sunt iudices . S. Hieronymus in Exposit.
Symb. in princip.
Sepe rodentes in publico detrahunt, quod in angulis libenter legunt .
Idem in Prologo ad Paralipomenon .*

I

APPENDIX SECUNDA.

JUSTINIANI NOVI

ANIMADVERSIONES

IN

JUSTINIANI FROBENII

EPISTOLAM

AD XL. V.

JUSTINUM FEBRONIUM
JURISCONSULTUM

DE LEGITIMA POTESTATE SUMMI PONTIFICIS.

BULLONII
ANNO MDCCLXIV.

Nobilis Jur. Utr. Candidate, Collega peramande !

Ignosce, si fortè erravero in dando satis competenter titulo, *JUSTINIANE FROBENI*; Sigla tua *J. U. C.* interpretor, quasi fores adhuc *Candidatus utriusque juris*, nec plus aliquid de te suspicari poteram ex epistola tua, quæ si debuerat esse meriti tui specimen, consultius Romæ

A

de-

desiderares gradum Utriusque Juris quàm in Germania: nondum enim hic videris maturus ad palmam. Ego sum tantùm *Justinianus novus*, nec indignabor tibi, si, cùm (quòd ignoro) forsàn jam sis *Papinianista*, aut *Lytus*, *Prolytusve*, doctior candidatis universis, si, inquam, volueris me veterè, tam frivolo, quàm ridiculo cognomine *Dupondium* appellare. Dic autem mihi, sive Collega sis, sive non, quo spiritu scripsisti epistolam illam tuam? An *Catholico*, & *Catholicæ Ecclesiæ propagandæ studioso*? An verò *spiritu zeli curialis pro Aula Papali*? An ab hac expectas tuum proemium, an ab Ecclesia Catholica? Quænam tibi potior mater est? Ecquam plus diligis? Prodit te tua epistola: cave, ne propter eam inter adulatòres conjiciare. Accipe interim *Justiniani novi*, quasi ex ore infantis, has animadversiones.

Ad §. I.

Prælibatum ex novellis germanicis litterariis *Göttin-ganis* accepisti primitus librum *Justini Febronii*: prælibasti acetum ante vinum, & hinc corruptus tibi palatus, ne rectè gustares: an credis, novellarum istarum extractum esse genuinum? Falleris: lege ipsum librum, lege, inquam, non percurrere, lege, meditare, confer cum recensione. *Anonymus* partus sit, aut *emendicati nominis*, erit in pari causa cum tuo, imò tuus in pejore, qui cum Summi Pontificis partem sustineas, vereris Germaniæ, per quam largè in terra iam editione sparsisti epistolam tuam, dicere quis sis: alia longè res erat *Justino Febronio*, qui prævidere debuit *Italorum genium*, id est, vindictæ cupidum, apertæ, vel subtilis: nemo te, *Frobeni*, ducet in carcerem germanicum, si nomen tuum manifestares: *Febronio* autem haud suaserò, ut apertà fronte universam Italiam peragrare præsumat. Condoles huic, quòd tam pretiosa *Eruditionis ac Religionis suæ specimina sparserit in ventos Boreos*: Eruditum esse *Febronii* librum citra ironiam fateberis; legit enim & collegit tanta, quanta nos ambo integro decennio non legeremus
nec

nec colligeremus : sed nec religionis orthodoxæ , atque Catholicæ , quin & Romanæ , ardorem ei inficiaberis ; cuperet quippe gloriosum sine fastu & cupiditate Romani Pontificis Primatum in omnes , Græcos , & Latinos , consentientes & dissentientes ; utque non solum Protestantibus , & Græcis , sed ipsis quoque Catholicis , Romæ caeteroqui devotis , querelarum adversus eam materia auferatur , illis præsertim *horror monarchiæ sacræ* , in ipsa quoque temporalia Principum influentis : Tu quidem , *Frobeni* , existimas , reducto etiam ad justos ac primævos fines Romani Pontificis Primatu , non reversuros esse illos , qui à nobis discesserunt , ad unionem , *utpote aliis longè gravioris momenti fidei articulis à reunionem absterritos* : parum honoris facis Theologi nostris , quasi verò in cæteris nondum præstitissent satis , & quantum requiritur , ut lux prævaleat tenebris : equidem & illi articulum *de Primatu* invictè quoad *substantiam* demonstrarunt ; sed *purgatum ab excessibus & gravaminibus nationum* nondum stiterunt : imò quam plures eorum in id conducti esse videntur , ut suis de *inerrabilitate , regimine monarchico , superioritate in generalia Concilia , potestate saltem indirecta in temporalia Regum* , & similibus opinionibus depurationi positivè resistent . Hæc de Primatu principia plus obesse credidit *Febronius* reunioni , quàm Theologica *Lutheri & Calvinii* de aliis rebus fidei ; eo quod notum sit , nec Principes , nec ministros eorum adeò tenaciter adherere *Luthero* vel *Calvino* , plurimum verò rationibus suis politicis timere à Primatu illo , quem multi figurant , & majores nostri jam ante illos Novatores populis & Ecclesiis gravem atque suspectum reputarunt . Si spes sua fefellit *Febronium* , quod tu , *Frobeni* , neque per declarationem Novellistæ Gottingani , neque per dissertationem *Barthii* Lipsiensis asseverare potes pro certo , cur eidem illudens condoles ? nonne *Justinianus* noster ait : *nonnunquam à judicio discordat effectus* ? Attamen Gottingenses Novellæ id non negarunt rotundè , sed nolentes judicium suum proferre , prædicunt ; in refutatione ac censura hujus libri reunionem fore

omnium minimè considerandam ; id quod tuum probat specimen .

Non approbo tibi , quòd ironia utaris condolentiæ , quòd *in ventos Boreos* sparsa fuisse dicas monita *Febronii* ad Ministerium Romanum : Ergòne ad Austrum nemo erit qui recogitet corde ? An omnis prædicatio Romæ surdas inveniet aures ? An tu, *Frobeni*, scis , Romam sic cogitare : *Reunio tamen non fiet, licèt Papa suum Primatum contraheret ad primas cunas : ergò non contrahatur, sed insistatur principiis hætenus à Ministerio Papæ stabilitis .* Religiosior te sum , & credo potius , multum fructum, etiã Romæ, habitura esse monita *Febronii* ; Et quidsi, Roma nolente cedere , intercederent Imperator, Reges, Principes, Respublicæ Catholicæ, *ut ante omnia reguletur Primatus Ecclesiæ*, emendenturque nævi Romanæ Curix, quatenus omnes reunien- di sciant , in quantum agnoscere debeant Primatum , in quantum non sit opus , ne populi , qui à nostra unione desciverunt , absterreantur magnitudine Romanarum præ- tensionum , pro quibus non invenitur institutio Christi : Quid faceret Papa ? An posset oblatre , quominus Imperator, Reges, Principes, Respublicæ per Concilium generale adimant, quod sponte non vult dimitti , ut sic, remoto lapide offensionis primario, tractaretur cum reuniendis , quorum alii in pluribus, alii in paucioribus dogmatibus à nobis dissentiant , omnes tamen una , Græci, Russi, Angli, Sve- ci, Dani, Batavi, Helveti, oderunt dilatationem philacteriorum Primatis in Ecclesia : & quidni oderint , quod oderunt ipsimet Catholici ? An ulla est Aula , ulla Natio , ulla Respublica Catholica, quæ sit contenta Maximis Curix Romanæ ? An non sunt clamores plurium jam sæculorum ? Orbis coadunatus non fallitur ; aut sola sapiet Roma, desipientibus universis ? Nulli sunt facti absque tristi recordatione calamitatum, quas Nationes & Ecclesiæ sustinuerunt ex abusive interpretatione Primatus Romani : qui sentit , gemit ; qui gementem ridet , crudelis est . Punctum Primatus hie-
rarchi-

rarchici in Ecclesia est punctum delicatum, quia politicum: Principum in temporalibus supremitas, Ecclesiarum libertas à Christo eis data, Episcoporum Apostolatus, & cum Papa Fraternitas conciliari debent cum Primatu: quò minus Primas prætetendat, eò facilius erit conciliatio, quò plus, eò difficilius, eò majus obstaculum reunionis; meo quidem sensui non evelles, *Frobeni*, mutatarum Religionum principale motivum apud Aulas fuisse excussionem Papatus prædominium affectantis; tollatur hoc gravamen præprimis, & tunc tententur reliqua: politicum præcedat, quia solet magis trahere, vel retrahere, quàm theologicum. Miratus sæpe fui mecum, magnis sumptibus mitti à Congregatione de Propaganda Missionarios, qui populis à Catholica Ecclesia diversis demant impressas contra doctrinam nostram opiniones, docendo e. g. quòd Catholici immolando Sacrificium Missæ nequiquam detrahant Sacrificio Crucis, quòd venerando Sanctos coelicolas, eorumque imagines, procul absint ab idolatria, quòd expectando cœlum tanquam mercedem bonorum operum nihil derogent meritis Christi; non autem mitti ullum ad aulas Legatum Apostolicum prodemendo ipsis horrore à Papatu, explicando illis, *quid de odiosis rebus Papa non prætetendat, quid tantum scribant hyperbolici Canonistæ ad displicentiam ipsius Papæ*; & dummodo ederetur tandem super hac tam ardua re Manifestum aliquod Apostolicum, ex quo omnes intelligerent, Papam non quærere monarchicam potestatem, non pecunias, sed solas animas, agnoscere apostolatum juris divini in fratribus suis Episcopis, nolle ipsum hos tractare ut vicarios suos, &c.

Sanè Primatus debet habere suos cancellos, & istos oportet manifestari, his maximè, qui suæ potestati terreae metuunt ab indefinitis finibus plenitudinis potestatis: si *Frobenius* nimis arctos posuit, tu *Frobeni*, statue justos, populisque acceptabiles; aut si prætetenderis, non licere per Deum ullos ejus primo Vicario ponere limites, tene pro certo, reunionem non esse secuturam, etiamsi reuniendi cœ-

teros articulos fidei nobiscum amplecterentur. Quod eredas, si momentum reunionis, compositis cæteris dissidiis omnibus, demum perveniret ad solam controversiam de auctoritate summi Pontificis, *vix ullum eruditorum hominum inter A catholicos recusaturum esse, Successoribus Petri deferre eum honoris gradum, quem Galli Papæ tribuunt sine difficultate, sine incommodo*, nescio, utrum rectè senseris; nam & ipsi Galli nondum sunt liberi ab omni difficultate, & incommodo Primatus Romani: tenta nihilominus semel, pette à Romana Curia commissorium offerendi reversuris ad finem Ecclesiæ Catholicæ ecclesiis eadem, quas Gallicana habet, libertates, eadem tamen incommoda; & perspice 1.) an Curia tale mandatum tibi sit datura, 2.) an tu illo dato aliquid, ni plus dimissum fuerit, sis effecturus.

Ad §. II.

Non approbo, ais; modesta vox: noluisti *improbare*, multò minus hæreticum, vel schismaticum dicere *Febronium*: nec iste hoc est promeritus, ut qui Primatum Romani Pontificis cap. II. sic demonstravit, ut nemo prudens suspicari possit, *Febronium* esse hæresi infectum. Systema ejus de *Primatu Directorii* cupit tam extra Concilium, quàm in Concilio, *præviâ communicationem cum Fratribus suis*, qui non tam sunt *Cardinales*; sex inter ipsos Episcopis exceptis, quàm *cæteri Episcopi*, antequam aliquid definiatur, vel constituatur universim: Quid magis servit unitati? quid huic plus nocet, quàm *communicata cum solis Cardinalibus* imperativè obtrudere Episcopis totius orbis? Scis, cur lubentius communicetur cum *Cardinalibus*, quàm cum *Episcopis*? De stylo Curiae illi sunt *meri Consilarii*, quos sequi non obest monarchiæ: at Episcopi sunt Conjudices: vota horum sunt *decisiva*, non *consultativa tantum*: hoc temperat sanè monarchiam, qua pura non erit consultum Ecclesiæ. Iniquus es *Febronio*, & incidisti in illud genus hominum, qui auctori student conciliare invidiam, dum ais, eundem cuivis nationi

ac regno permittere , ut possit sibi providere ad tempus de capite nationali , si Papa justis Synodi decretis se opponat . Infidelis mutilator es in allegando , quo more nihil est turpius scriptori : ait *Febronius* cap. IX. §. 4. In hac dispositione cogatur nationalis Synodus RELINQUATUR & RESTITUATUR ROMÆ , QUOD EI LEGITIME DEBETUR , sed recipiantur usurpata : fiant aptæ constitutiones ad impediendum , ne Roma decretis talis Concilii nationalis contravenire , eave intervertere valeat : in Nota 3. ponit : Si Papa justis talis Synodi decretis se se opponens , IN EÛS INVIDIAM CUM REGNO SCHISMA FACERET , ET A SUA ILLUD COMMUNIONE PROPTEREA REPELLERET ; cùm IPSIUS , non regni , & Episcoporum regni , justè procedentium , factò & culpa hoc accideret , EXTRA ORDINEM , AD TEMPUS , de capite nationali HUIC ECCLESIAE providendum esset : Ecce loquitur de casu , quo Schisma inciperet à factò Papæ injusto : servandam nihilominus docet cum eo communionem essentialem , quam nulli ecclesiæ licet rumpe-re , etsi Papa ei foret malus . Hoc , uti jacet in concreto libri , non approbas ? Quidni autem ? Non excogitavit hoc extremum remediùm ipse *Febronius* : allegavit exempla Ecclesiæ Gallicanæ in num. 3. & 5. Dic: *Frobeni* , quid tu habeas contra hanc praxin Ecclesiæ , in rebus adversis æque ac secundis tam gloriosæ .

Non approbas secundò , quòd *Febronius* Papæ imputet prætensionem , usurpationemque juris monarchici in regimine ecclesiastico : Fœlix Ecclesia esset , si *Febronius* imputaret solummodò , quod tu , *Frobeni* , ais non prætendi à Papa . Quid autem ? An non prætendit Papa esse ille , & talis , qualem ipsum *Benedictus XIV.* , Cardinalis *de Luca* , tot *Rotales Decisiones* , tot celeberrimi Canonistæ Romani descripserunt ? Lege adhuc semel integrum §. XI. capituli III. *Febroniani* , & invenies , nequidem eum imputasse illa Papæ , sed *Curia Romanæ* . Nixum ais *Febronium* quorundam Canonistarum hyperpolicis expressionibus : nobilissimos adduxit de

de Italis Canonistis , ut exinde metiretur lector sensum ignobiliorum : Rotam adduxit frequenter : hæc tibi, *Frobeni*, non rotatur : ergo *hyperpolica* manet , & in rerum experimentis ipsis *hyperpolice* decidit ; quis hoc non apprehendat ? Fate-
ris *hyperboles* , id est, *excessivè prolata* : ast ! sunt ibidem adducta plurima , summæ in praxi considerationis , & attentio-
nis , quam desuper faciant nationes . An *omnia universum* ac in toto folle sunt *hyperbolica* , an *duntaxat nonnulla* ? Dic , amabo , depura & sicerne ! Reduc *hyperboles* ad *precisum veritatis* : videbimus , an plus placiturus sis Romanæ Curiaë ; quàm *Febronius* : videbimus , an tributurus sis Papæ *Monarchiam* , an *Primum directorii* ? Animadvertes fortasse in deliberatione tua , non minus periculi esse in *refutando* *Febronio* , quàm in *sustinendo* eodem ; parum enim est, quin defensor displiceat Curiaë , fatendo aliquid , vel dissimulando . Crede mihi : *Febronius* est mirabilis liber : alliciet multos ad sectandum : multos ad refutandum : hinc pugna & conflictus ; ex his merita & demerita : qui impugnabunt , hi ipsi timeant sibi ab indignatione Romæ : concedent enim fortè , quæ Roma agrè feret concessa , sicut tu , *Frobeni* , nunc dicis esse *hyperboles* , quod Curialistæ *hyperboles* esse nunquam censuerunt , sed simplices practicasque veritates Juris Pontificii Italici . Causalis tua non prætensæ à Papis Monarchiæ , arguit te aut factorem glaucomatum esse, mali commatis hominem , aut ignorantem rerum à Papis gestarum : *ex ipsa* , inquis , *serie Actorum ecclesiasticorum patet* , *nullum unquam Papam auctoritate propria posuisse ullam legem universalem Ecclesiæ sine præeunte sensu , vel praxi ferme universali totius Ecclesiæ : monarchæ agunt non sic* . Quid scribis , *Frobeni* , hic ? Itane omnibus Constitutionibus Paparum , sive in Corpore juris , sive in Bullario magno extent , prævit sensus , vel praxis fermè universalis totius Ecclesiæ ? Nonne leges , privilegia , epistolæ decretales , facta te confundunt ? Quis sensus , quæ praxis totius Ecclesiæ prævit receptioni *quarumlibet* appellationum , concessioni enormium , ac prius inauditorum privilegiorum , reservationibus

novis causarum velut majorum, mandatis apostolicis de providendo, reservationibus beneficiorum, primorum fructuum, spoliis clericorum, quæstoribus, exactioni juramentorum à palliandis Metropolitanis, prohibitioni functionum pontificalium ante receptionem pallii? An non vox Monarchæ est hæc: *Romanæ Ecclesiæ legem Concilia nulla præfixerunt: Omnia Concilia per Romani Pontificis auctoritatem & facta sunt, & robur acceperunt: In eorum statutis Rom. Pontificis patenter excipitur auctoritas.* PASCHALIS II. in cap. 4. de Elect. An non vox Monarchæ est: *Ecclesiarum, personatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Romanum noscitur Pontificem pertinere, ita, quod non solum ipsa, cum vacant, potest conferre, verum etiam jus in ipsis tribuere vacaturis?* CLEMENS IV. in Cap. 2. de Præb. in 6. An non vox Monarchæ in Regula secunda Cancellariæ reservante *omnes Ecclesias patriarchales, primatiales, archiepiscopales, nec non omnia monasteria virorum &c.* qua praxi, quo sensu vel voto totius Ecclesiæ condita fuit hæc nova regula? Regula, ad quam totus orbis obstupuit? Sic agunt, *Frobeni*, Monarchæ, nec aliter.

Non approbas tertio, quod Febronius cap. VII. §. 8. indefinitè scribat, Papam exemisse Regulares à jurisdictione Episcoporum; cum tamen certum sit, Regulares à summis Pontificibus nunquam fuisse à jurisdictione Episcoporum exemptos circa res pertinentes ad disciplinam ecclesiasticam, utpote immediatè relictam juri Episcoporum. Perfunctori è scribis hic, *Frobeni*, & nodum in scirpo quæris, imò nodum scirpo facis, qui dicis *indefinitè* scribere *Febronium*, cum tamen expressè loquatur de *exemptione personali Regularium*; hanc factam esse à Papa multis Ordinibus religiosis non negaveris: *disciplina monastica per hoc subtracta fuit Episcopis: an hæc disciplina non est res pertinens ad disciplinam ecclesiasticam? An non monasteria sunt quædam parvæ parochiæ intra diœceses, quarum curam antiqui Canones detulerunt Episcopis?* Aspice vel solam rubricam in Decreta-

libus Gregorii IX. *de Religiosis domibus, ac Episcopo sint subiecta*, certè non tantùm quoad externa negotia, sed etiam quoad interna domus, mores personarum, disciplinam regularem, œconomiam: An non contra hanc subjectionem datæ sunt quàm plurimæ exemptiones? An non etiam contra Concilium Lugdunense in *Cap. i. de Privil. in 6.*? An non etiam ante Tridentinum quoad *functiones hierarchicas*, & ad curam pastoraalem spectantes obtinuerunt privilegia Regularium? Vide Febronii indicem chronologicum ad an. 1227. 1257. 1300. 1304. 1311. 1479. Cerne privilegia, ostende prævium sensum, aut praxin totius Ecclesiæ, aut fatere animum Monarchæ. Quid per Tridentinum Concilium illis privilegiis Regularium post acres contentiones demum detractum fuerit, non ignorabunt Episcopi, usuri quoque jure suo: sed nondum acceperunt satis de jure suo, sua an Curialistarum Romanorum causâ, vel culpa, tu æstima ex gestis Tridentinis.

Non approbas quartò, quod Febronius cap. V. §. 4. (erit §. 5.) circa causas forenses ecclesiasticas *indefinitè*, sine distinctione *causarum, personarum, & temporum* improbet *recursum* ad Curiam Romanam: alteruter nostrum, *Frobeni*, aut non attentè legit, aut non est assécutus *Febronium*: ego eum sic intellexi, ut neget 1.) Papatui essentialiter adhærere jus recipiendarum appellationum ex omnibus mundi partibus 2.) Ut explicet, quo modo S. Athanasius, & alii per tumultum oppressi *recurrerint* Romanam. 3.) Ut interpretetur celebrem Canonem *Sardicensem* de appellationibus ad Papam. 4.) Ut alia contraria studeat solvere. 5.) Ut ostendat tempus istarum appellationum exortarum. 6.) Ut abusum, jam sæculo XII. plenum: 7.) ut adscititium jus recipiendi appellationes non improbet *ex toto*, sed *promiscuas* duntaxat appellationes, etiam in causis *particularium* personarum: dum hæc deducit, non improbat *indefinitè*, simulque distinguit causas, personas, tempora.

Habeatur Romæ stylus constans, de cujus asserti veritate valde dubito, ergo illuc appellandum erit à quolibet? Sed & habentur Romæ certa principia, juxta quæ non judicaretur in partibus: An nescis moneri à plerisque Canonistis, judicari Romæ semper juxta bullas, licet in Germania ignotas, nec reflectendas à Consistoriis: An nescis, frustra in Germania allegari recentiora quædam & particularia privilegia Regularium, nisi ea agnita fuerint ab Ordinariis locorum? Romæ, si quis Episcoporum velit agere contra eadem, prius petet *aperitionem oris*; & hæc etiam obtenta in fine os, sicut prius, tenebit clausum. Abi itaque cum tuo *stylo constante*; non allicis, sed absterres. Sint in Rota *judices selecti ex nationibus Europæ*: unus *Germanus* est, unus *Gallus*, duo *Hispani*, tres *Romani*, quibus accense unum *Bononiensem*, reliqui omnes pariter Itali: huic exiguo selectui causas Germaniæ confidere periculosum. Anne Rota minùs frequenter & constanter judicat ex principiis Gallicanæ Ecclesiæ firmis assertionibus directè oppositis, quod unus ex Auditoribus Gallus sit? Exempla si desideras, adi *Febronium* cap. III. §. 11. not.

1. 2. 3. 4.

Quid vis per hoc: *Rotales sententiæ firmiùs hærent*? An non ingeniosa tritura forensis Romana invenit viam, eas quoque evertendi? Si (quod calculare non potuisti) Roma non redeant tot reformationes judiciorum inferiorum, quot redeunt à Germanicis Dicasteriis altioribus, signum est, quòd Consistoria bene soleant judicare, aut, si contingat eadem à S. Nuntiaturis Apostolicis reformari, Italica principia, ut ut Germaniæ non quadrantia, perfractè sustineri Romæ. *Problema facis, summæ majores efferantur extra fines patriæ per appellationes ad Dicasteria Romana, vel per appellationes ad Archiepiscopum constitutum extra provinciam appellantis & appellati*: Quæso! quæ retorsio? Perpende distantiam; considera terribiles descriptiones Advocatorum Romanorum, protractiones causarum illustrium studiosas, ut famelici & se, & hæredes nutriant; contemplare, utrùm de-

narius semel profectus trans Alpes redeat in Germaniam, sicut redit propter viciniam, & commercium de Metropolitibus ad civitates Suffraganeorum. Inepta sanè affers contra *Febronium*: refuta eum argumentis juridicis, historicis, & canonicis.

Ad versum: *Dixi absque distinctione &c.* Hic punctim, casim, incisim, mixtim, feris *Frobeni*. Supposititias esse Decretales cum *Febronio* agnoscis, non *Romæ*, sed, quod ab eo bene notari cupis, *in ejus vicinia*, confictas esse asseris, quod mihi perinde est; interrogas, quotusquisque Archiepiscoporum S. R. I. Principum ab epocha supposititiarum Decretalium in Germania legerit appellantium causas? Retorsione uteris, ac *Metropolitanos* vis excitare contra *Febronium*, ut qui *Romanas* appellationes improbare non debeant, ne *metropoliticas* ex identitate rationum amittant: hinc eis revocas in memoriam, *singulas* causas, præsertim *minores*, v. g. sponsalium, divortiorum &c. inter plebejos primis duodecim sæculis, ante fictitias Decretales, ab Episcopo ad Archiepiscopum *per modum appellationis* nunquam, *prout nunc solet*, delatas, nunquam *extra Synodum* tractatas, vel definitas, minus *autem soli judicio unius vel alterius Consistorialis* relictas fuisse; addis interrogationem, quo sæculo prima vice à *Consistoriis* Episcoporum ad *Consistoria* Archiepiscoporum provocatum fuerit? Sic agit homo politicus, italoque ingenio præditus: invidiam Auctori facit per id, quod aliorum interest, ut quilibet suis rebus metuens dissimulet alterius abusus; sicque nævus nævum sustentet. Quid dicam? Nihil ex me: Judicium Episcopali alterius *Metropoliticum* est cœvum Nicæno Concilio I. Can. 5. Sed judicium supremæ appellationis Romanæ ab omnibus Mundi cardinibus nequidem adhuc sæculo VI. apparuit, dum Novella Justiniani CXXIII. cap. 22. instantiarum ecclesiasticarum gradus distinxit. *Febron.* cap. V. §. 5. Appellationes *Romanas* promoverant falsæ Decretales; idem cap. cit. §. 6. *Metropoliticas* judiciis nocuerunt; idem cap. IV.

§. 4. *Judicio Synodali* Metropolitanarum ab immemoriali tempore additum est *Consistoriale*, ut *intermedio quoque tempore* esset *judicium multiplicatis causis*, dum *Synodale tantum bis in anno* celebrabatur: postea demum, omiſſis *Synodis provincialibus* (quas Romanorum artibus difficilioreſ & rariores factas, observavit *Febronius*) remansit solum *Consistoriale*. Nil hoc ad *crisim tuam, Frobeni*, sic placuit provinciae: nihil contra hanc praxin querelae in Conciliis, plurimae autem contra appellationes Romanas. Contemnis, ac vilipendis *Consistoria* Metropolitana: sine: viros habent valde eruditos Germanica, non *in uno, alterove Consistoriali*, sed *toto Collegio* consistentia sub reverendissimis Praesidibus. Non prolicis orexin appellationum Romanarum per hoc, quod *Romae causae publicè imprimantur, distrabantur, pro consultatione cum amicis expertis, provisus non solum bibliothecarum publicarum, sed & privatarum immenso subsidio conferantur*; nam tantò praetiosiores ibi sunt lites: consultatores alios, qui praxin & jura patriae, in qua lis nata est, noverint, Romanis bibliothecis & consultatoribus Patres Basileenses praetulerunt: praefert usque modò Gallia: de impressis *Advocatorum Romanorum libellis*, nec non *Decisionibus Rotae* judicare non est *Justiniani novi*; audivi tamen, multa vituperari tam in principiis, quàm in stylo Italarum: *hyperbolicos esse Canonistas, dixisti ipse; quanti valent tales?*

Mirè praeterea loqueris: *Circa causas consimiles non receditur facile à decisis: nec Rota facile rotatur: econtra in Germania defuncto uno vel altero Consistoriali vel Actuario, jam Consistorium cum stylo ac praxi novum est: condoleo tibi, quòd tam sinistrè informatus sis de Consistoriis Germaniae, magis autem, quòd tam flebiliter afferas ad refutandum Febronium. Nimum digrederis, nimum probas, nempe; quòd Germani, omiſſis Consistoriis Episcopalibus & Metropolitanis, deberent immediatè jus experiri in Rota: nolim tibi demere bonam de Rota non rotari solita opinionem, propterea tamen à te non persuadebor. Hoc unicum ad-*

addam, non laudari ab ipsismet Italis constantiam Rotæ : Petrus Ravennas ex Petro de Anchorano scribit : *Domini de Rota nolunt recedere à suis decisionibus, etiamsi adducantur rationes validiores in contrarium* : Estne hoc laude dignum ?

Protestaris nolle te hilum detrahî Capitulationibus Cæsareis, pro tuendis juribus Nationis Germanicæ : Servari ergo vis Art. XIV. monumenta perpetua infractionum Curia Romanæ, & contestes *Febronii*. Putas autem, stylum Romanæ Curia præferendum esse *inconstanti stylo* Dicasteriorum Germaniæ, donec *stylus constans ac uniformis* introducatur *per Conventus Cleri Germanici*. Non capio periodi tuæ cohæsiõnem, nec exprobatõnem *inconstantis styli*, nec denique amabilitatem constantia styli Romani, contra quem motas apud Febronium pag. 638. querelas ante omnia remove, expurgando prætensam styli constantiam *obstinatione* in principiis, reunioni dissentientium obstantibus : hac deposita, si, quod prætendis, necesse tamen non est, præsens aliquando fuerit Conciliis Germaniæ *Delegatus Apostolicus*, poterit hic bonum opus operari ad mentem ac votum *Febronii* ; secus, domi remaneat.

Non approbas quintò, quod censeat *Febronius*, per summas pecuniarum Romam mittendas *emungi Germaniam* : vetus querela est, primus eam *Febronius* non adinvenit, qui procul dubio fragilem tuam ad plenè probata responsionem risu explodet, dum Germaniam, velut lacrymantem infantulum hisce cantilenis vis placare, quod *Reservationes beneficiorum & Annata successerint feliciter pactionibus Simoniacis, & prædationibus Potentiorum decuplo pejoribus* : Sic igitur zelus Dei, ne saltem omnia, aut pleraque beneficia venderentur à *Simone*, *Petrus* excitavit ad servandas plurimum collationes sibi, quia in *Petrum*, ejusque ministros Simonia beneficialis cadere non potest ! Sic beneficia in mensse Papæ vacantia gratis & pro Deo conferuntur, vacantia in mensibus Ordinariorum collatorum Simoniacè ! Sic vivente

Pa-

Papa quoad alternativam mensium alternat Simon & Petrus ! Sic mortuo Papa, cum cessent Regulæ Cancellariæ reservantes, regnat earum loco Simonia ! Quis imputet talia Germanis universim ? Nemo, nisi detractor. Si Regula secunda Cancellariæ à vocatione Patriarcharum, Primatum, Archi & Episcoporum, Abbatum, felici reservatione abegit emptiones venditiones columbarum, qua conscientia dimisit Nicolaus V. Papa hanc regulam sanctam quoad Germanos, restituitque horum Capitulis per Concordata liberas electiones ? Sive Italus sis, *Frobeni*, sive Germanus, erubescere. *Prædationes decuplo peiores*, quibus successisse feliciter *Annatas* scribis, intelligis fortè illas nonnullorum Imperatorum, qui *jus Regaliæ* in majores Ecclesias Germaniæ exercebant, ac tempore Sedium & Dignitatum vacantium redditus Episcopatum vel Abbatiarum sibi cum relictis à defuncto Prælato thesauris attribuebant : sed morbus ille medicina *Annatarum* Romana non indiguit : abierat ille diu ante excogitatas Annatas : nullus Pontificum Romanorum unquam dedit pro motivo Annatarum, quod tu modò das, fortè primus. Retractum Cleri Germaniæ *in servitutum Laicorum Simoniacorum veterum* nec volet *Febronius*, nec fomidabit Annatis abolitis ; metus panicus est, quem oggeris, *Frobeni* ; Capitulationes Cæsareæ fecerunt nobis vallum, quin opus sit solvere Annatas, ne majorem Laicis summam cogantur pendere Ecclesiæ ; aut, ut phrasi tuâ utar, ne Simon aut prædo auferat bursam, necesse non est Petro dare *denarium* Annatarum, *denarium* vocas, utinam millecuplo plus non esset ! sanè tam gravis pondere est iste *denarius*, ut Petrus eum ex ore piscis extrahere non posset, sicut *staterem* Matth. XVII. De nulla servitute loquere nationi liberæ : Romanæ Ecclesiæ amat hæc esse *filia*, non *ancilla*, non *tributaria* : atque ideo tantum lamentata est, dum vivit Ecclesia Germanica, pridem à servitute Regiarum intrusionum atque spoliatorum liberata, postmodum à propria Matre trahit in servitutum reservationum, & annatarum. An ideo fortè Romani Pontifices tam strenuè se opposuerunt domi-

natui laico in electionibus , & bonis ecclesiarum , ut hoc
 suppresso ipsi dominarentur reservando Prælaturas , & avo-
 cando thesauros ? Sic nos Germani, dum vitabamus Cha-
 rybdim , incidissemus in Scyllam . At, per Leges Impera-
 torum, Regum Germaniæ, *Ripuaras*, *Bojoarias* licuit uni-
 cuique libero homini *donare Ecclesiis res suas* : ergo & fru-
 ctus primi anni Ecclesiæ Romanæ : licuit utique & adhuc
 licet : verum an à *dono* sunt Annatæ , an ab *extorsione* ?
 An tu, *Frobeni* , primus eas vis adscribere *voluntariis*
Eulogiis ? An transcripserunt Ecclesiæ Cathedrales & Colle-
 giatæ nostræ fructus primi anni Sedi Apostolicæ ideò , *ne*
exponerentur denuò enormibus exactiõibus Nobilium vix sa-
nandis ? Affectas profectò ignorantiam originis Annatarum ,
 & ægerrimè demum factam transcriptionem : & , siquidem
 verum esset , quòd angustiata nostræ Ecclesiæ elegissent mi-
 nus malum ad evitandum majus, an hæc fuisset liberalis ob-
 latio ? An non mansisset ingens gravamen , quod remittere
 nullam magis deceret Ecclesiam , quam Romanam ? Quid
 rescripsit , quid fecit magnus Papa GREGORIUS sanctus ,
 dum Meslanensis Episcopus *Felix* ipsi proxenio miserat pal-
 matianas ? *Consuetudines* , quæ Ecclesiis gravamen noscuntur
inducere , nostra nos *debet consideratione remittere* , *ne illuc*
aliqua cogantur inferre , unde sibi inferenda debent potiùs ex-
pectare Nobis autem de cætero , nequid transmi-
tere debeas , *inhibemus* ; & quoniam non delectamur xeniis ,
palmatianas , quas tua direxit Fraternitas , cum gratiarum
actiõne suscepimus , sed EAS , ne quod exinde potuisses sentire
dispendium , digno FECIMUS pretio VENUMDARI , & ID
Fraternitati tuæ TRANSMISIMUS sigillatim . In Regest.
 Lib. I. Epist. 64. (*hodie* 66.) ex qua desumptum est frag-
 mentum Cap. 1 X. de *Consuet.* *Palmatianas* noluit Vir san-
 ctus ; & appetiisset Annatas , vel palliorum pecunias im-
 mensas titulo donationis ? Tu fortè nescis , quàm durum
 sit Germanis has pecunias conquirere , quàm trepident mor-
 tem Principis Archi vel Episcopi, aut Abbatis Consistorialis,
 quot execrationes faciant rustici , cives , imò & clerici in Ca-
 me-

meram Apostolicam, dum propter confirmationes vel pallia indicuntur subsidia charitativa, tributa, collectæ, & quidem difficillimis sæpe temporibus belli, aut sterilitatis: nemo tecum dicet, dari à Germanis S. PETRO id, quod sibi est *superfluum*; nequidem neo-Episcopis primo anno aliquid est *superfluum*: imò duos Galliæ Episcopos propter annatas residere primis annis non potuisse in suis Episcopatibus, narrat Febronius, quem falsi non argues. Annatas cedere, *in bonum temporale, & spirituale* Ecclesiarum eas solventium, non probasti, & qui probabis? Bonum *temporale* non procuratur diminutione patrimonii: nullam adhuc vidi *Cameram*, quæ propter bonum *spirituale* dantium acciperet pecunias, Apostolica non erit prima, nec dicet: *da mihi animas, cætera tolle tibi*. Sed *jus semel atque transcriptum quis jure revocet?* Est in primis *jus in praxi excessum* ultra mentem cedentis Germaniæ: aliter exigitur, quàm sit per Concordata præscriptum: est de consensu nationis Germanicæ in futuro Concilio mutabile; quando autem habebitur hoc futurum Concilium? revocari absolutè non voluit *Febronius*, sed ad normam canonicam in Concilio generali redigi, præsertim donec Romana Curia reliquos Concordatorum articulos servat.

A *Febronio* digrederis ad alium novellum Scriptorem *Anonymum*, quem *Rhoxium* appellabo: hic profectò bonum opus operatus est, edendo *Concordata Nationis Germanicæ integra*; quotusquisque enim erat, qui inquirebat in ea decreta, de quibus loquitur paragraphus fin. Concordatorum: *In aliis autem?* Nos laudamus curam hujus Viri, Tu, *Frobeni*, miraris ejus incuriam, 1.) quòd non adverterit, Papam EUGENIUM IV., dum in bulla sua: *Inter cætera desideria Annatis renuntiavit, nihil egisse ob defectum sui Capituli præsertim Cardinalitii*, utpote quo eadem die & hora non secuto, bonorum Cameralium cessio non valeat, ac proin revocationi obnoxia sit. Verùm te potiùs incuriam dixero, *Frobeni*, quia non aspexisti §. 13. de *venerabilium Fratrum*

*nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & consensu pollicemur . 2.) Quòd Rboxius non advertit , EUGENIUM IV. solum condonasse restantes Annatas , & taxas , non autem solvendas in futurum . Sed unde scis , quòd Auctor ille non adverterit ad §. 7. qui utique solum remisit præteritas ? Ad nullum ejus bullæ sub num. VI. paragraphum fecit notam vel scholion : ergo nihil advertit ! Similiter EUGENIUS IV. in bulla : *Ad tranquillitatem* §. 4. dixit : *permittentes interim . . . speramus autem &c.* hoc pariter adverterit oculatus ille antecessor , qui probè novit , Germanos postea concordando recessisse ab acceptatione Decreti Basileensis *de Abolitis Annatis* . Desine igitur mirari , *Rboxium* , sed & irasci ei , quòd alia recenter ob oculos ibi posuerit , quæ non arridebunt tibi . In eo autem nihil quæras præsidii , quòd EUGENIUS IV. ediderit prædictam Bullam *febricitans & lecto affixus decima die ante suum obitum* ; nam ut componerentur omnia cum Germanis adhuc vivente EUGENIO , non insisterunt Germani , quos ille morbus potiùs retrocedere fecit , sed ipse Papa , totaque Curia , & Roma .*

Denique non approbas sextò , quòd Febronius Cap. VI. §. 13. conqueratur de summis Romam confluentibus propter privilegia & dispensationes . Non legisti ibidem querelas Febronii , sed aliorum ante ipsum clarissimorum virorum , qui improbant facilitatem , & scandala dispensationum : visne tantorum Doctorem planctibus contradicere ? Vis nihil prorsus emendari in Dataria ? Vis contra Tridentinum pro dispensationibus pecunias Romam mitti cum furore ? Vis Sedem Apostolicam non erubescere à mundo ? Narrant viatores , quòd veniunt , quot milliones scutatorum importent ei dispensationes & gratiæ per annum , quàmque Romæ sint venalia ferè omnia ; An bene sonat fama nunc communis , quòd quidam Germaniæ Comes nuper pro dispensatione affinitatis solverit Romæ ultra viginti florenorum Rhenensium millia ? Responso tua præambula ad rem hanc non est : Novimus

vim summam Sacerdotem & *declarare*, & *dispensare* posse, etiam in nonnullis, quæ sunt juris *naturalis*, & *divini*, veluti in votis & juramenti promissoriis: *Declarationes* meræ sint hujusmodi dispensationes, an *veræ relaxationes*, hæc non disputemus; ego veras relaxationes & absolutiones esse puto; quòd si meræ declarationes, *Probabilistarum* gregi tamen, jam ultra duo sæcula in utroque foro (utinam non etiam Romæ, & dissimulante Roma) dominantium eas credendas haud fore, tecum sustineo: in omnibus ergo casibus, ubi de voto ac juramento constat, vovensque aut jurans voto vel juramento liberari cupit, adeundus est Episcopatus, non semper autem præcisè summus Episcoporum; nos si quippe, quòd tam Theologi, quàm Canonistæ multorum votorum ac juramentorum relaxationes relinquunt Episcopis; hi quoque in sua ordinatione acceperunt Spiritum Sanctum, utique eundem, quem Papa, nam teste S. Paulo, *idem Spiritus operatur in omnibus*, proindeque & illi *spiritu principali & forti* præditi sunt; licèt rectè constitutum fuerit, ut in certis solus adeatur Apex Sacerdotii, id quod *absque Monarchia* posse contingere, docet *Febronius*; tumidum despotismum hic ab eo incusari, non reperio, neque verò etiam facilitatem dispensandi in votis, juramenti, fœderibus, pactisque solemnibus, à quibus vinculis se se extricandi spurium appetitum immeritò affingis, *Frobeni*, multis de Germania: dispensationem super ligamine *matrimonii dumtaxat rati*, non disputavit *Febronius* Papæ: de *sponsalium* contra jus quæsitum dispensatione pariter non tractavit: res auctoribus nondum est comperta, an non Episcopus etiam rescindere valeat sponsalia, si tentatis omnibus inflexibilis maneret animi à sponso sponsave aversio.

Illud verò reperio in *Febronio*, quòd neget Papæ dispensationem cum derogatione *Concordatorum Germaniæ*, quia *pactum solemne* sunt, vinculum juris naturalis & gentium, continens: item, quòd adducat querelam Cleri Germanici de anno 1479. derogari *sæpius statutis & consuetudinibus*

Ecclesiarum Germaniæ : an non fateri debes, *Frobeni*, quotidianam adhuc clausulam : *non obstantibus statutis etiam juratis, & consuetudinibus quibuscumque in contrarium*, quibus pro hac vice derogamus ? Quî purgas in hoc facilitatem, quî auctoritatem monarchicam ? Si, quod supra dixisti, Capitulationibus Cæsareis ne hilum vis detrahere, debebis eo ipso dictam clausulam detrahere plurimis bullis Pontificiis .

Ad leges merè *Ecclesiasticas* veniamus : hic ais : *norunt, & solent Romani Pontifices cautè distinguere inter leges Conciliorum generalium, & inter suorum Antecessorum, vel Conciliorum particularium leges* : de his postremis nihil scribis, facilis sit Papa in dispensando, vel difficilis : aperi, quæso, mentem tuam *super factò & jure*, ut reddam tibi meam. Circa *Conciliorum generalium, vel Antecessorum leges* sic ponis : *dispensant non nisi rarò, cautè & modestè, referendo motiva dispensandi gravissima, exponendo circumstantias particulares, quæ à legislatore prævideri, vel exprimi nequiverant, & allegando exempla Antecessorum in simili casu dispensantium* : Quid scribis, *Frobeni*, contra notorium ? Ecquos vis persuadere ? Imperitos rerum solos. Confunderis multitudine dispensationum innumerabilium super residentiis Canonorum, super pluralitate beneficiorum, clericis nec sublimibus, nec literatis, indulgeri solità ; super ætate promovendorum ad ordines, ad beneficia simplicia, & curata, super gradibus consanguinitatis & affinitatis, non tantùm in secundo gradu æquali, sed etiam mixto cum primo : Nonne hæc sunt contra Tridentinum, & alia Concilia generalia, & veterum Pontificum praxin, ac constitutiones ? Lex Tridentina hæc est : *In CONTRAHENDIS matrimoniis vel NULLA OMNINO detur dispensatio, vel RARO, idque ex causa, & GRATIS concedatur : in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam*. Huic legi se subtraxit penitus Roma : An in tertio & quarto gradibus nunquam, vel rarò dispensat ? An cum solis magnis Principibus dispensat in secundo gradu ? An ulli

ulli dispensantur *gratis*, nisi *in forma pauperum*? Et an non hæc ipsa forma de stylo Curiaë habet certas requisitas circumstantias, e. g. copulæ carnalis, aut suspicionis copulæ, ne sæpius cum pauperibus dispensari debeat *gratis*? Divitibus datur dispensatio erga pecuniam, pauperibus absque pecunia non datur, nisi specialiores afferant circumstantias: Divitibus usque adeo, si plus pecuniæ largiantur, sub rubrica *sine causa*, vel *ex certis causis*, nulla speciali expressa, nec probatâ, dispensatur: & hæc quidem formulæ præ cæteris placent Datariaë. An talia vis defendere? An excusare periculo, ne privati Doctores, binarii, trinarii ex Probabilistis dispensare vellent circa universos Canones, & universa Decreta utriusque Juris? Ad prævertendam colluviem tantam malorum existimas, à *Justino* non debuisse recusari *denariolum vagum*, manui Petri pendendum: debile motivum! Serventur tantùm duo verba Tridentini, *rarò* & *gratis*, & nulla erit colluvies malorum, nullius Probabilistæ consultum: imò servetur unicum verbulum *gratis*, & sponte sua sequeretur verbum *rarò*. Denariolus tuus vagus colligit ex Germania ingentem summam auri & argenti præter sumptus cambii: pecunias exportari, jam leges antiquæ Romanæ ex regulis sanæ politics prohibuere. S. Petrus (adde quoque S. Paulum) denariolos vagos non quæsit, nec potestatem dispensationis sibi creditæ objectione venalitatis diffamari voluit: an Sanctus Apostolus, si resurgeret è cineribus suis, manus suas extenderet ad hæc munera? Vix millionesimus, inquis, inter Germanos gravatur: Atqui est ingens summa! ergo, qui gravatur, valde gravatur, sua quippe portio eò gravior erit, quò pauciores gravatos finges. Ast! *Expenduntur hi denarioli in causas publicas pro bono & honore universalis Ecclesiæ*: Occasio plurima est in ipsa Germania: relinquatur huic pecunia sua: æquius enim esset, ut ibi impenderetur, ubi nascitur proventus; quòd bonum vel honos Catholicæ Ecclesiæ proveniat ex hoc modo conquirendi thesauros, non credo: honestius abstineretur: ita visum est Patribus Tridentinis, qui
pro-

procul dubio tuas , *Frobeni* , ratiunculas habuere com-
pertas .

Ad §. III.

Venis tandem ad scopulum præ cæteris tibi visum for-
midandum : ignosce , ac patere , ut repetam priora ad §. 2.
Febronius non permittit , ut Natio vel Regnum faciat schis-
ma : loquitur pro casu , quo *Papa* inciperet illud : qui inci-
pit , ille quoque primus desinet , alioqui , si *perpetuum* fuerit
schisma , culpa in eo residebit , qui incepit , & pertinax est .
Exempla tua non sunt ad rem , quam probare intendis , nem-
pe quòd hæc *Febronii* doctrina *fermè omnia schismata* , in
perpetuum quoque approbaret : Parùm inter se distinguis re-
media *interimistica* : Quæ *tolerantiam* *pernaciùm PACTI-*
TIAM continent , viam plerùmque sternunt ad perpetuita-
tem ; sicut Edictum *Passaviense* an. 1552. Pax religiosa Au-
gustana an. 1555. *Westphalica* an. 1648. , cujus ultima
perpetuitas eadem est , quæ præcedentium , ut corrigam te
quòd dicas , *interimistica pacta* an. 1552. & an. 1555. *tran-*
sisse per pactum Westphalicum ex temporalibus in perpetua .
Alia est vis *interimisticorum SINE PACTO* , præsertim sine
tolerantia , usque ad *amicabilem* , quæ natura sua nutrit per-
sistentiam in cœpto ; cuiusmodi *remedium* in casu schisma-
tis , per Papam iustis Synodi nationalis decretis se se op-
ponentem excitati , foret constitutio Capituli nationalis ad
tempus . Hujus generis *interimistica* urgent ad remitten-
dum arcum nimis tensum , ne *injusta* *extensione* penitus
frangatur . Exemplum cape recentissimum : Curia Metro-
politica *Moguntina* perquam offensa fuit per Romanam ob
decretos processus appellatorios in causa *Decani Spirensis*
ante omnia restituendi : Romæ nihil poterat efficere : at in
Comitiis Electionis Josephinæ an. 1764. proponebantur ejus
generis remedia , per quæ paulò post *Moguntinus* obtinuit
remissionem causæ appellatæ ad suas manus . Novimus Ita-
los : ludunt , & illudunt , donec advertant , nationi serium
esse

esse animum efficacis, ipsis displicentissimi remedii assumendi; nunc enim verò cedunt: sic coegerunt eos Galli, Lusitani, Veneti: sic Germania an. 1439. EUGENIUM IV. neutralitate electa compulit, ut ipse diversa remitteret de nimis prætensionibus. Non dissidebis à me, *Frobeni*, si dixerò debere nationibus esse remedia ad refrenandos Romanos, si exorbitarent, & Primatis obtentu Ecclesias gravarent. De schismate Ultrajectino quod affers, nescio, an commendet eruditionem tuam. Lege novissimè editam à Concilio provinciali Ultrajectino deductionem: schisma esse, fatetur, sed *Auctore Papa*, qui communicare volentibus communicare recusat; nondum est *centenarium*, sed ab initio hujus sæculi XVIII. epocham suam numerat: si, quod absit, evaderet *perpetuum*, in causa esset *obstinatio*, tum ipsius Cleri Batavici, certas doctrinas (quas tamen ille iudicio Universalis Ecclesiæ, quin & Romanæ Sedis subijcit) fortè nolentis dimittere, tum etiam Romanæ Curix, cupientis Batavica Capitula cum suis Capitibus suppressere, septemque Provinciarum unitarum Catholicos regere *ex Congregatione de Propaganda* per nudum Vicariatum Apostolicum, & puras Missiones, quam rem probari à paucis intelligo, meum tamen iudiciolum suspendo, expectaturus tuum, *Frobeni*. In longè diverso casu procedunt dicta *Febronii* de subtractione *obedientiæ ad tempus*, nempe cum subtrahens tantæ est auctoritatis, ut plurimum intersit Papæ, subtractionem tolli. Non videtur Papa multum curare, an Ecclesia Ultrajectina sit unita sibi, nec ne, aliàs certè media compositionis proponeret: sed tractet semel Ecclesiam Germanicam, Hispanicam, Gallitanam, sicut Ultrajectinam hætenus tractavit, & videbit diversitatem.

Quòd *Febronius* adduxisset in exemplum hujus suæ doctrinæ *antiora schismata*, præsertim tempore Concilii *Constantiensis* & *Basileensis*, non reperi in eodem: quocirca in vanum laboras dando disparitatem; ipsemet ille non vult *divisos* unius ejusdemque Nationis animos, sed *propo-*

situm

situm resistendi , & subtrahendi *conjunctum* : non tamen (quod nimis invidiosè dicis) invitavit Europam ad facienda schismata : scripsit unicè , quid olim nationes fecerint , quid iterum facere possent , si Papa excederet , & injustum schisma , non communicando eis propter suas prætensiones non aguitas , facturus esset : credo ego , gratiam haberi debere amico sequelas rerum ostendenti . Similiter figulum agis , *Frobeni* , dum *Febronio* affingis hanc propositionem : *Omnes Papæ à singulis nationibus electi sunt legitimi* : qua enim pagina hoc legisti ? Cumque fatearis , eandem non exprimi ab eo verbis , vis tamen reipia inesse libro : cur autem ? quia in casu schismatis singulis nationibus concessit electionem proprii Papæ ad tempus . An concessit tunc *Febronius* electionem proprii Papæ ? Nationi subtrahenti supremum tribunal admisit NB. scilicet eo modo , quem anno 1408. in Gallia observatum fuisse scribit *Jesuita Berthier* : eratne tunc Papa Gallix ? Abstine imposterum à talibus imputatis , quia virum probum non decent : dic , quod dixit Auctor , & , si dictum ejus tibi displiceat , refuta , quin affingas ei non dicta . Salva manente unione cum Sede Apostolica , si Sedens primus scindat , non adibitur amplius ipse scindens , sed loco ejus constituetur aliud tribunal : neque credo , quòd *totalem* subtractionem putaverit *Febronius* , scilicet quoad ea etiam , quæ jure divino pertinent ad Primatum , cum pag. 575. hortetur cum *Remensi Archiepiscopo* , *omni studio quærendam & servandam unionem cum Sancta Sede* ; & pag. 548. *scindendæ unionis nullam dari justam excusationem* ; denique totum subtractionis obedientiæ negotium , utpote delicatum , cum cautelis gerendum esse monet pag. 595. Quibus perpensis credo , non dissensurum esse à me *Febronium* , si dixerò , ab initio non esse faciendam rupturam cum Papa , nisi quoad solum commercium in temporalibus , avocandos Roma Legatos & Residentes , prohibendos subditos , ne cambia vel pecunias Romam destinant ; sicut ea vidimus practicata fuisse à pluribus Principibus Catholicis , *Ludovicis XII. & XIV. Gallix Regibus sub URBANO VIII. , ALEXANDRO VII. ,*

INNOCENTIO XI. , Joanne V. & Josepbo I. Portugalliæ sub
BENEDICTO XIII. CLEMENTE XI. BENEDICTO XIV. ; hujuscemodi
enim rupturæ & fortiùs vellicant avaram auri Nationem ,
& schisma Ecclesiasticum non faciunt .

Ad §. IV.

In hoc , *Frobeni* , vis curiosius expendere *ipsum tempus* , ad quod concedat *Febronius Justinus* cuilibet Nationi proprium *Papam* : Cum umbris pugnas : unus *Febronio* maneret *Papa* , subtractis adscititiis , præsertim *pecuniariis* , sive ut tu loqueris , *denariolis vagis* , *vix millionesimum gravantibus* ; hoc modo sperare licet , brevi transiturum schisma , quod inciperet à *Papa* ; quia vita ejus ab ipsis *Papæ* Romanis vix tuta foret . Frustra oggeris , redituram tunc quæstionem *Gersonis de Auferibilitate Papæ* : Quòd si advertas , *schismatum durationes solere esse longiores* , mone , ne ad hoc extremum sinat se induci *Papa* , justis Synodi Nationalis decretis injustè resistens , de quo solò catu loquitur *Febronius* . Dum laudas *Sigismundi Imperatoris* iudultriam in extinguendo *tricipite Pontificum schismate* , approbas dictum verissimum *Febronii* post alios , pag. 582. & 585. , *schismatibus* , aliisque malis *Ecclesiæ* non occurrere efficacius , quàm per *seculares Principes* . Consequentias , quas hìc usque ad finem facis ex falso supposito eligibilitatis plurium *Paparum* , etiam triginta vel quadraginta , non tango ; quia seipsis ruunt , corruunt universæ . Tu , *Justiniane Frobeni* , disce posthàc modum redarguendi , qui sit sincerus , genuinus , irreprehensibilis : cave imputationes , detorsiones , & pro invidia creanda factas consequentias : verbo : *recense* , & *refuta fideliter* .

Quid verò postulas in verbo valedictionis à *Febronio* ? ais ad eum : *Posthàc Summo Pontifici saltem Primatum Directorii* , CUI SIT PARENDUM , concede . Ergò *Monarchicum Regi-*

Regimen! non enim scio ullum, cui sit parendum, Directorii potentem, nisi sit Monarcha, qualem effectum negasti inesse Pontificibus Romanis .

Vale, Domine Collega, & tene pro certo, ad refutandum *J. Febronium* desiderari alium, quàm Tu, & ego simus: Est, erit, & manebit *liber singularis*, liber Ministrorum in majoribus Aulis totius Europæ, liber Prælatorum in Conciliis, quàm formidandus Romæ, tam gratus Nationibus liber veritatis & iustitiæ .

ADDITAMENTUM .

Ad §. II. v. Non approbas quartò .

ANtequam hæc typis exscriberentur, comparuerunt in publico *Germani Pacifici Literæ responsoriæ ad Justiniani Frobenii Epistolam*, eandem scilicet, quam hic impugnamus . Cùm minuta talia scripta, paucis foliis constantia, facilè dispareant, atque in hoc una alterave contineatur observatio, quæ has nostras Animadversiones firmat, ideoque à pluribus legi, atque ab iis, qui publicæ eommoda moderantur, maturè ponderari merentur, hinc eas hoc loco subnectere visum est . Sunt autem sequentes .

„ §. 13. Rotam extollis, quod *in ea sint iudices selecti ex*
 „ *Nationibus Europæ* : Sed desine fabulà hac imponere re-
 „ rum intelligentibus ; quid enim juvant in Dicasterio ali-
 „ quot vota Transalpinorum, ubi soli Itali eminenter ma-
 „ jora efficiunt ? Præterea, quid juvat Germaniam Gallus,
 „ Hispanus &c. ubi hi tam parum quàm Italus notitiam in-
 „ stitutorum Germaniæ habent ? Nonne & Canones (ut
 „ Van Espen deducit) & antiqua Observantia & Jura Ger-
 „ mania,

„ mania , & Conventus omnium Constitutionum Imperii
 „ volunt , quaslibet causas in Germania ortas per Judices
 „ Germanos esse judicandas ? Taceo , quod nequidem re-
 „ periat Germanus , qui diversa Jura & Instituta diversa-
 „ rum Germaniæ regionum intelligat , & si talis reperiretur ,
 „ & si etiam ad Rotam assumeretur , quod tamen is in omni-
 „ bus causis Germanorum Ponens ; aut primus Responsalis
 „ non sit futurus ; taceo , quod in casibus , ubi is etiam ta-
 „ lis sit , nihilominus decisum Rotæ nil nisi principia
 „ Italica proferre soleat

„ §. 15. Quod problema dicas esse , num summæ majores
 „ efferantur Romam , vel ad Archiepiscopum constitutum ex-
 „ tra Provinciam appellantis & appellati , in hoc te nu-
 „ gari velle puto : Nam (præterquam quod casus non sit da-
 „ bilis , ubi ad Archiepiscopum extra Provinciam constitu-
 „ tum appelletur) quantillum pecuniæ Urbis Archiepiscopa-
 „ lis lucratur , si illuc processus Appellationis deferatur ?
 „ Ut plurimum Advocati anteriores exhibenda conficiunt
 „ secundum stylum Dicasteriis Germaniæ communem ; sic
 „ tantum Procuratore apud judicium Metropolitanum opus
 „ est ; Sed quid huic datur ? Inspice Taxam *Salisburgensem* ,
 „ *Trevirensis* , aut (quia tu Suevus es) tuam Metropoli-
 „ tancam *Moguntinam* ; secundum hanc Procuratori pro ar-
 „ ra das 2. florenos , pro recessibus & correspondentiis ve-
 „ rò annuè 9. florenos ; Judicio & Secretariis etiam parum
 „ solvitur : sic secundum taxam tuam Metropolitanam pro
 „ plenariis Appellationis Processibus 6. florenos , pro insi-
 „ nuatione 30. crucigeros , pro quovis milliari 20. crucige-
 „ ros , & , si opus habes ulterioribus compulsationibus 4.
 „ florenos , & pro quolibet extractus protocollaris bifolio
 „ 12. crucigeros exsolvis .

„ Longè aliter se res habet intuitu processus apud Tri-
 „ bunalia Urbis : hinc exhibenda præcisè secundum stylum
 „ Romanum debent concipi : hinc Advocatum tuum Ger-

„ manicum ad conquirenda materialia causæ , & ad curan-
 „ dam correspondentiam latinam retinere , & huic non tan-
 „ tum Agentem , sed & Advocatum Romanum debes su-
 „ peraddere : quæ in Dicasteriis patriis acta sunt , in linguam
 „ latinam ut vertantur , curare debes , id quod solum sæ-
 „ pe majoris constat , quàm integra Instantia Metropolitana :
 „ ipsa missio actorum unà cum commercio epistolico trans
 „ alpes quanti constat ? ipse Stylus Curix quot sumptuosis
 „ anfractibus subjacet ? vix decreti tibi sunt plenarii Proces-
 „ sus , mox , si adversario tuo incidit exceptione fori de-
 „ clinatoria uti , novum Dicasterium (scilicet Signaturam
 „ Justitiæ) habes aliquoties perambulandum ; ubi exhiben-
 „ da res typis debet esse impressa ; quæ hic à tuo vel ad-
 „ versarii tui Advocato exhibentur , non priùs in Germania
 „ conspicis , nisi postquam Romæ suam jam sententiam ob-
 „ tinuerunt ; & hinc fit , ut plerumque Advocatum utrum-
 „ que in erroneo supposito hæsisse , mores suos Italicos ve-
 „ lut similiter in Germania obtinentes somniasse , sicque fal-
 „ sa admiscuisse , vel vera negasse deprehendas , quin adhuc
 „ tempus sit , eatenus monita transmittendi . Postquam ali-
 „ quoties hanc Signaturam Justitiæ perambulasti , novum
 „ tribunal (scilicet Auditoris Papæ) prostat ; hic in scrip-
 „ tis , secundùm stylum Romanum conceptis , pro & con-
 „ tra disputatur ; emanato deciso prostat recursus ulterior
 „ ad Signaturam Gratiæ , ubi rursus agitur , excipitur , re-
 „ plicatur &c. tandemque sequitur Decisio Papæ . His om-
 „ nibus emensis causa principalis nondum Romæ cœpta
 „ est . Nunc verò pone , coram Rota , seu veriùs Com-
 „ missione Rotali , processus ipse suum sortiatur initium .
 „ Postquam lata est sententia , nova , & post hanc tertia
 „ in eadem Rota tibi suppetit instantia , queis finitis novi-
 „ ter ad Auditorem Papæ , & inde ad Signaturam Gratiæ
 „ potes recurrere ; imò & tunc adhuc specialis ad Revi-
 „ sionem actorum non rarò constituitur Congregatio : Sic
 „ fit , ut subinde causa privata (ubi etiam nulla incidentia
 „ specialiter occurrunt , ubi nullus ad Congregationem Con-
 „ cili

„cilio saltus fuit susceptus) Germanos ultra triginta flo-
 „norum milia constet, ceu *Moseri Fama Imperii* exem-
 „plum præbet: ut adeo planè non sit, cur Judicia Ger-
 „maniae cum Tribunalibus Urbis quoad quantitatem sump-
 „tuum sint comparanda, sed potius mirari debeat, quòd
 „Germania (quæ bene cognoscit, quòd bono communi
 „multò convenientius foret, si mille expendantur intra
 „limites Regni nostri, quàm si tantùm centum exportentur)
 „appellationibus Romanis tantopere adhuc indulgeat, ut
 „his arreptis, quilibet ad solvendum condemnatus, e. g.
 „Clericus suos operarios (quibus pecunia Romanis anticipan-
 „da non suppetit) mercede sua defraudare valeat, ceu
 „in terris Trevirensibus non ita pridem vidimus. „

Hætenus in sua Epistola *Justinum Febronium* probat
Germanus Pacificus, illiusque sententiam in hoc, uti & in
 pluribus aliis, suo calculo firmat; in quibusdam tamen, ma-
 ximè in duobus, se illi contrarium præbet: scilicet 1.) ap-
 probat Frobenii crisin, quâ is monet, gravissimis schisma-
 tibus ansam dari posse, si juxta Febronii assertum cuius na-
 tioni integrum foret, sibi providere ad tempus de Capite
 Nationali, & huic jura Papalia interim committere, si for-
 tè Papa jussis Synodi Decretis se se opponeret. 2.) Improb-
 bat Febronii conatum, illuc tendentem, ut omnia, quæ
 occasione supposititiarum Decretalium Isidori Primatui ac-
 cesserunt (quò *Causæ Majores* potissimum referuntur) ei
 rursus detrahantur; qui conatus, ait, ipsis Germaniæ Con-
 cordatis adversatur.

Verùm quantum *ad primum*, minuent metum suum.
 auctores utriusque Epistolæ, quàmprimùm legerint, quæ
 de hac subtractione, tanquam negotio planè innoxio, &
 remedio, uti valido, ita ferè ordinario, & in catholicis re-
 gnis usitato, paulò antè sub finem §. 3. memoravimus &
 explicavimus. Quoad alterum fuit imprimis Febronio ani-
 mus exhibere universalem Primatum, qualis is sua natura
 est,

est, relinquendo prudentiori judicio, an ejus jura per falsas Epistolas augeri potuerint, Ecclesiæ verò cognitioni ac definitioni, an & quatenus hi errores pro communi bono emendandi sint. Deinde scripsit Febronius non pro Germanica solum Ecclesia, sed pro omnibus Ecclesiis. Demum idem Cap. VIII. §. 9. primæ edit. satis probavit, Concordatis Germaniæ non impediri reductionem genuini Juris Canonici.

 APPENDIX TERTIA.

JOANNIS CLERICI,

PALATINI

A D

JUSTINUM FEBRONIUM

EPISTOLA EXCITATORIA

A D V E R S U S

O B S E R V A T I O N E S

Q U A S D A M S U M M A R I A S

H E D I L B E R G E N S I S J E S U I T Æ

 E J U S L I B R U M ^{I N} S I N G U L A R E M ,

C U M N O T I S

 A D E A S D E M O B S E R V A T I O N E S.

JUSTINE FEBRONI!

Ndigna mihi res visa est, à Jesuita Heidelbergensi, P.
Josepho Kleiner, Theologiæ Professore, habitam in
 Te, tuumque librum singularem, fuisse promotionem
 Baccalaureorum biblicorum & formatorum. Quinque
 erant, iidemque *omnes Clerici*, ut hic ordo à juvenili-
 bus annis educeretur in prælium adversus eos, qui
 scribunt *contra praxes Romaniæ Curia*, licet apprimè essent
Catholici,

Catholici, nihilque aliud vellent, quàm reformationem abusu-
 suum; ut celerici sæculares discerent maturè sentire *Jesui-*
tice, non attendendo, an sentiant *patrioticè*, ut spiritus
 illius Societatis, cujus nexum nuper aperuit Gallia oculis
 nationum, inspiretur his, qui in officio continebunt lai-
 cos, nequando aliter de potestate Papæ, & actionibus
 Curia sentiant, quàm docent, fortè autem ipsi non
 credunt, *Jesuitæ*, nec docere pergerent; si eis Papa
 adversaretur: præclara *Clericorum pro Germania, & Pala-*
tinatu educatio! Hoc amplius reperi, inductos fuisse ju-
 venes illos Clericos, ut *sinistrè scriberent de proximo*, quasi
 fines malos sub specie bonæ rei intendisset, quod est, ita
 velle *Catholico-Romanos* facere Clericos, ut desinant esse
Christiani, quorum character est charitas, charitatis autem
 non cogitare malum de proximo, sed interpretari ejus di-
 cta facta, scripta in meliorem partem.

Sed ad rem! Tuum est nunc, *Febroni*, ne obdormias,
 sed exurgas; siluisti autem hætenus, etiam ad Epistolam *Ju-*
stiniani Frobenii refutatu facillimam: an fortè timuisti? en
 tibi illudit incircumcisus Thesista Heidelbergensis, interro-
 gans Te sic: *Quid sibi dicet ipsi Febronius, si propediem li-*
brum suum non in Urbe modò, sed & in Germaniæ diocesi-
bus in prohibitorum librorum serie descriptum leget? Consta-
bitne tui sibi ille animi vigor, quo hæc omnia prospiciens, ac
sibi vaticinatus præviè contempsit? Allegat autem tuam Præ-
fationem ad Theologos §. His omnibus, & Cap. IX §. 7.
 Verum est: cordatè scripsisti, *Febroni*, sed oportet quoque
 scripta, quæ impugnantur, cordatè tueri, scribis enim imple-
 met pag. 624. in Addendis, *virum fortem decere, ut ab ho-*
nesto proposito, vigilandi pro gloria sponsæ Christi, & labo-
randi pro reunione Christianorum, ne objecto quidem discrim-
ine, & fortunæ temporalis jactura, deterreatur: hanc for-
titudinem opere demonstra: En publicus professor te agres-
sus est, & quidem turpibus objectis; est ergò tempus, ut
 obvies aggressori, ne, si ei non responderis, sapiens sibi vi-
 deatur.

deatur . Sic autem habet Heidelbergense Programmata ad diem 13. Aug. 1764. *Unio dissidentium in religione Christianorum dissertationibus inauguralibus pertractata, facta antithesi parallela ad Justinii Febronii F.Cti librum pro reunienlis dissidentibus in religione Christianis compositum* . Quæstiones inaugurales sunt : R. P. Promotoris : *Utrum suprema & INDEPENDENS Romani Pontificis potestas sæculis octavo antiquioribus incognita, & dissidii religionis inter Christianos causa dici possit, prout asserit Febronius Cap. II. §. 12. num. 3., & Cap. VIII. §. 7. &c. DD. Baccalaureorum : I. Utrum ex actis Concilii Constantiensis & Basileensis erui possit abusus potestatis sacrae ex parte Pontificis, qui sit impedimentum reunionis? ut innuit Febronius in Præfat. §. Sed nondum, & Cap. VI. §. 15. nu. 6. & 8. II. An ex Gravaminibus nationis Germaniæ de anno 1510. & anno 1523. rectè colligatur, impedimentum reunionis referendum esse in excessum potestatis sacrae ex parte Pontificis, aut Curia? Ad Cap. VI. §. 13. n. 3. 4. & 6. III. Quid ad promovendum unionis negotium sperari possit ex Conciliorum, tum generalium, tum nationalium frequentatione? ad Cap. IX. §. 3. & 4. IV. Quid de reliquis remediis (retentionis bullarum, legitimæ resistantiæ, appellationis ab abusu &c.) à Febronio assignatis sentiendum? ad Cap. IX. §. 8. 9. 10. V. Quanam veriores causæ, & remedia dissidii religionis inter Christianos statui posse videantur? Et hæc quidem ex parvo illo actu inaugurationis accipe: ipsæ autem *Observationes summaria* quinque habent capita: in I. *Summa libri Febroniani. Crisis ejusdem Summaria*: in II. *examinatur causa dissidii religionis inter Christianos à Febronio assignata*: in III. *discutiuntur media reunionis à Febronio proposita*: in IV. *expenditur, rectene Febronius arbitri, aut monitoris partes assumpserit, in iisque decenter versatus sit*? In V. denique occurrunt *Reflexiones nonnullæ, & conclusio*. In cunctis vult ab eo nigrior Jesuita fieri Febronius, tanquam audax censor, exaggerator, exprobrator, Herostatus, incendio templi Dianæ nomen illustrare tentatus, novi aliquid moliens pro Episcopis contra*

Pontificem, larvam verò huic machinationi inducens reunionis, quæ siquidem ipsi serid, cordi esset, non debuisset Caput Ecclesiæ ipsorum adversantium exponere exiguæ existimationi; fructum, illo *reunionis* frustrato, fortè hunc fore, quòd promptuarium subministraverit Protestantibus ad Sedem Papalem, & cum ea Ecclesiam faciliùs subvertendam. Defendit hanc Observationum christiano Jesuiticarum congeriem L. R. S. & P. E. P. A. C. id est *Ludovicus Rüster*, *Seren. & Potent. Electoris Palatini Alumnus Clericus*; dedicavitque Regimini Palatino. Aerem hæc sua machina verberat Jesuita; novi ego plures de excelsò hoc Collegio viros, sublimis undequaque meriti, quibus ille non persuadebit, ut credant *independentem* Suprematum Papæ, neque ut de libro tuo sentiant malè: Tu vale sic ut prævaleas. Dabam Argentorati in feriis, 2. Octobris 1764.

R E F L E X I O N E S

J U S T I N I F E B R O N I

In summarias observationes Jesuitæ Heidelbergensis.

AD CAPUT I.

§. 1. Fateor, *Febronii* librum fuisse inexpectatum *phænomenon*, opportunum tunc multis Imperii nostri statibus, præfertim Moguntinis, propter diffidium non leve cum Curia Romana, quæ illis denique cessit. Stella hæc Legatum Apostolicum in Germania diu retinuit, causavit Brevia, & sollicitationes plurimas; Roma in sollicitudinem abiit: optandus esset toties Cometa talis, quoties Romani excedunt. *Oculi Jesuitarum* fuerunt præ oculis cæterorum *intenti*: quia videntur, *suis prædicari*, & *posse noceri*.

§. 2. *Latere voluit Auctor*. Multi pii ac religiosi Auctores, *etiam usque ad Jesuitas*, anonymi prodierunt, exemplo *Ludovici*

devici Antonii Muratorii Mutinensis, qui ad explorandos primos præventorum impetus elegit aliquot in libris bonis nomen *Lamindi Pritannii* : Anti-Febronius nuperrimus, in his Observationibus ab Heidelbergensi Jesuita laudatus, finxit, & nomen *Justiniani Frobenii*, & locum editionis *Bullionium* : non carpo ; quia converti non possunt hæc duo : *Omnis, qui malè agit, odit lucem, & Omnis qui lucem odit, agit malè*, monente Evangelio ipso, ut in abscondito faciamus bonum. Quod hac occasione Jesuita subjungit, temerariæ suspicionis notam non effugit, scilicet *Febroniani Operis auctorem eundem esse cum Anonymo Principiorum Juris Ecclesiastici Catholicorum ad statum Germaniæ accommodatorum an. 1746. edito, suspicio est*. Fallitur tamen, si fortè speret, *Febronii* existimationem per hoc apud Eruditos minutum iri : Hæc *Principia Juris Ecclesiastici*, sæpiùs reimpressa, in Pragensi ac Vindobonensi Academiis publicè prælecta sunt, tanquam genuinum primumque inter Catholicos Systema Juris publici Ecclesiastici Germaniæ. Post hunc Auctorem venerunt alii de eadem materia tractantes, inventis addentes, uti *Zeckius* Ingolstadiensis Jesuita, & *Zallweinius* Salisburgensis Benedictinus, viri æquiores *Gautherio* Jesuita Colonienfi, & *Staidelio* Tyrolensi Minorita, passim contemptis, & sæpe iniquæ censuræ accusatis.

§. 3. Hic Observator Heidelbergensis accusat Febronium calliditatis pessimæ : *labor & contentio* Febronii erat Observatori, *aggredi POTESTATEM Summi Pontificis* ; & quidem favore *Episcoporum* ; nam. §. 53. sic ponit : *liceat nobis hic in aurem dicere Febronio, quisnam ei verior in hujus libri scriptione scopus fuerit ; controversa nimirum à quibusdam Episcopus inter & Pontificem jura ipse asserere Episcopis voluit*. Invidiæ obnoxiam rem colorare visum est Febronio, & si quo modo perspicacium oculos fallere hac ratione posset, alium scopum prætexere, videlicet unionem diffidentium in religione Christianorum. Si sic incessit Febronius, non egit virum bonum : si non sic, vir malus est iste Jesuita. Vir minimè præventus potius credet sinceritatem scopi, à Febronio tam apertè declarati ; nimis

enim saepe , nimis ardentè , nimis anhelando expressit scopum reunionis , juxta & vindicationis S. Sedis à vilipendio , animorumque aversione : *gemitum columbæ* audi , non *serpentis sibilum* ; retrò apertum circa abusus siparium non latet Episcopatum jarium advocatia , non hypocriſis , non straginata . Si sic *in loco ab invidia theologica* intruantur *Seminariſtæ Heidelbergenses* , ut evitauros invidiam scriptores sub prae-textu *perſpicaciõis viſus* , tam veri , quàm fucati ſcopi , diſcant rapere in eandem invita litera libri , erit profectò brevi tempore *mali geminis Seminarium* , cujus alumnos sic educatos quilibet inter cavillari doctos numeret . Quae pro *Episcopis* scripsit Febronius , aequae sunt in propatulo , ac caetera : non igitur capio , cur Observator in §. 53. sic invehatùr in eum : *id verò si intendit , cur non egit palam ? Quid larvam opus erat inducere ?* Qui jura cujusdam intendit asserere , is eadem sub clara luce constituit ; nam , si sub modio absconderet , centesimus , nisi dono peripicaciae , quo Observator gloriatur , praeditus , his , quae non advertit , haud moveretur : quae utilitas tanti laboris ? Id ergò aequius est credere scopum libri , quod liber profitetur , quodque , ipso fidente Observatore , Febronius frequentius , & cum emphasi testatur .

§. 4. Hic de origine mali , & diffensionis radice Febronius in praefat. ad Papam , & Cap. VI. §. 12. 13. Cap. VIII. §. 7. non fuit benè observatus : non indicat *mali originem* , sed *malo medelam non fore* demonstrat , neque *secuturam unionem* , nisi graves excessus & abusus potestatis sacrae prius tollantur : non *potestati culpam* tribuit , sed *abusui* , prout ipsemet Observator primò posuit : & ideo malè sequitur ibidem : *HANC per spurias Decretales introductam , per Bononienses stabilitam , HANC , tanquam malorum omnium fontem , toto opere , ait , se expugnare : HAC sublata &c. EA verò subsistente &c. debuisset esse : HUNC , scilicet abusam , HOC sublato , EO verò subsistente .* Toto hoc opere expugnari à te profitetur Febronius Cap. III. §. 9. in princ. *formam illam monarchicam .* Cap. VIII. §. 1. in princ. sic fatùr : „ Considero Papam ut Caput „ Ecclē-

„ *Ecclesiæ* , non ut *Monarcham* , (Audi , qualem) penes quem
 „ sit jus , & auctoritas , per se universam *Ecclesiam* , & sin-
 „ gulâ ejus membra regendi , & pro exercitio sacri hujus
 „ imperii *Episcopis partem suæ potestatis PRO ARBITRIO com-*
 „ *municandi* , TOLLENDIQUE resideat : Si in hoc erro , fateor
 „ me scripsisse totam errorum congeriem : si non erro , credo , me
 „ dixisse veritates , naturaliter & necessariò cohærentes , aptas-
 „ que ad restituendam nativam illam *Ecclesiæ formam* , & discipli-
 „ nam , quàm omninò confulsit infelix illa *Monarchiæ sacre idea* ,
 „ per fallas *Isidori Decretales* in *Christianum orbem* invec-
 „ ta . Hic præcisè negatum ivit *Febronius Monarchiam* sacram , cu-
 „ jus hæc esset vis ac potestas , ut , qui solus regit , pro arbitrio
 „ communicare & tollere queat partem commissi regiminis , si-
 „ cut olim *Imperator Præfidi provinciam dare* , & auferre po-
 „ tuit pro lubitu , quia *monarcha* erat . At *Observator* , quasi
 „ nondum doctus extrahere aliquem librum exactè , substituit :
 „ *Siquè in hoc erret* (videlicet , negando *Pontifici* supremam
 „ atque universalem supra omnes *Ecclesias* , etiam supra *Con-*
 „ *cilia* , potestatem) totam se errorum congeriem scripsisse fatetur :
 „ Cur , quæso , hanc *parenthesin Jesuita* suis concepit verbis ,
 „ & non potiùs retinuit verba *Febronii* , concedentis , imò
 „ strenuissimè defendentis *Caput Ecclesiæ* , non autem agnoscen-
 „ tis in ea talem *Monarcham* , qui possit per se universam *Eccle-*
 „ *siam* , & singula ejus membra regere , & pro exercitio sacri hu-
 „ jus imperii *Episcopis partem suæ potestatis PRO ARBITRIO com-*
 „ *municare & TOLLERE* ? An *Heidelbergensis ille Doctor* hæc
 „ monarchicam potestatem consentit asserere *Romano Pon-*
 „ *tifici per anti-thesin parallelam* ? Si non , sentit cum *Febr-*
 „ *onio* , cujus non erat æquus *observator* , sed *mutilator* , *trun-*
 „ *cator* , *perversor* .

In Præfat. ad *Episcopos* §. An hæc. optans *Febronius* ,
 „ ut *Ecclesiæ miserè disjunctæ reuniantur* , sic subjungit : quod , PROVI-
 „ NUNC RES ROMÆ SUNT , in æternum non eveniet : hic deno-
 „ tatur concretum *abusivæ practicæ* , non *abstractivæ sacre potesta-*
 „ *tis* . Similiter in Præfat. ad *Reges & Principes* §. *Quisquis* ,
 „ appro-

appromittit , religionem nostram *omnibus* apparituram esse , sanctam & amabilem , si omnis materia *disciplinæ* reducatur ad eum statum , quo fuit , antequam adversarii nostri *de INJUSTO jugo, & EXCESSU potestatis* haberent non infundatam querendi materiam , & dat rationem , me credente bonam , quia , licet scandala hæc non potuissent , nec debuissent dare fundatam ansam scindendæ unionis , attamen , *PROUT NUNC RES SUNT* , plurimorum animos ita occupant , ut propterea *sinum matris horreant* . Considerat ergo Febronius non abstractas rationes , sed concretas rerum , prout nunc sunt ; & quidem pro duplici parte , Romæ videlicet & eorum , quos reuniri amaret .

Ad versic. *Eo denique cætera* . Ignosce *Kleinere* , non referuntur eò cætera , quæ Febronius ex omni antiquitate collegit , ut Pontificis ostendat excessus ; nam 1.) Perquam sollicitus fuit , ut ex Conciliis & Patribus evidentem sisteret ejus Primatum , id quod procul dubio displicuit *Barthio* Lipsiensi , verito , quòd deberet fieri Catholicus . 2.) Multas S. Sedi præ aliis Ecclesiis prærogativas asserit : Iustra dumtaxat indicem in verbis ; *Romanus Pontifex est caput Ecclesiæ* . 3.) Excessus non tam Pontificibus , quàm potiùs Romanis , attribuit . Lege Cap. VIII. §. 10. ubi , absit , inquit , ut quæ hæcenus exposuimus tot tantaque Christianæ libertatis impedimenta , ea OMNIA ET SINGULA Romanis PONTIFICIBUS imputemus ! Postquam idea status monarchici SPIRITUM CURIÆ infeliciter occupavit , vix aut nullatenus liberum est , etiam moderatissimis Pontificibus cogitare , aut saltem agere secùs atque à multo tempore CARDINALES , MINISTRI , omnes denique URBIS CONGREGATIONES , COLLEGIA & DICASTERIA cogitaverunt & constanter practicaverunt , PAPA aliter , quàm ad ductum *Isidorianarum Decretalium* procedens , à suis contemptim haberetur ; imò tanquam dissipator privilegiorum , divino jure primæ Sedi annexorum , omnes excogitabiles oppositiones & contradictiones experturus esset . Adde præfat. ad CLEMENTEM XIII. §. *Cur in gratiam* , ubi nullum abest , ut culpam tribuat huic optimo Pontifici ; de

Ministerio autem ejus & Romanis sic scribit : Nosti ROMAM, nosti GENIUM CURIÆ : attollunt ROMANI Papam ultra modum , ut sepascant , repleantque marsupia denariis : colunt Te solum propter se , ac ad sua desideria : rege , sicut illi te regere non amant , abdica quæ primitus & legitime tibi non sunt data , & illicò videbis , qui Tui loco coluerint , quidque sibi avaritia decedere conqueratur &c. Nec credo Patrem Sanctum, Dominum nostrum Sanctissimum , tam esse iniquum Febronio , quàm est ei Romana Curia , cujus iste viva tetigit , & quidem non tam suis , quàm orthodoxorum ante nos Patrum ac Doctorum digitis . 4.) Febronius permulta congeffit ad revocandam Ecclesiarum libertatem , nec non conciliandam in eadem libertate uniformitatem , ne una natio plus debeat , quàm altera , communi omnium in Ecclesiasticis Capiti , quod utrumque argumentum sua natura præclarissimum est . 5.) Demum genuinos Canones à spuris secernit , quod suo merito suaque utilitate non vacat ; falsum verò est , quòd eò omnia referat , ut excessus Pontificis ostendat .

§. 5. *Ephemerides Göttingensis Academiae ad manus non habeo . : Viderit interim Jesuita Kleinerus , an non præstitisset , media instaurandæ unionis describere ipsiusmet Febronii verbis , apud quem non invenient hanc propositionem : Pontificis potestas atque auctoritas diminuenda ; imò distinguit inter POTESTATEM , & EXCESSUM : non IPSAM PONTIFICIAM POTESTATEM , sed EXCESSIVUM EJUS USUM moderandum , & ad normam genuinorum Canonum temperandum esse , sustinetur , ait ipsemet in præfat. ad Papam . Item : ad satisfaciendum hæreticis JURA Romani Pontificis MINUENDA NON SUNT. Porro : Non dubito , quin futuri sint , qui mihi temerè objiciant . A ME PONTIFICIAM AUCTORITATEM REFUDIARI ; ego sanè potestatem nullam rejicio , quæ ad utilitates Ecclesiæ , ad cœdificationem templi , hoc est , ad compactionem membrorum , corporisque Christi conjunctionem , pertinere videatur ; illam verò , quæ DOMINATUM , à Christi instituto , alienum , florentioribus Ecclesiæ sæculis incognitum , iis , qui foris sunt , terribilem , quærit , à populi*
cervi-

cervicibus removendum contendendo. Similia in præfatione ad Episcopos. Timeat ergo Observator, ne, ab Ephemeridibus Protestantis Novellistæ deceptus, non servaverit, quod à Doctoribus jure postulavit Febronius, non aliter venditare *propositiones*.

§. 6. Multò plura sunt in præfationibus, quæ Kleinerus hic extrahere debuisset, præsertim *ob*, & *protestationes*, atque *ingens desiderium*, videndi Majestatem Romanæ Ecclesiæ, *dimissis prætensionibus humanis, reunitisque universis Christianis*, in sua antiqua gloria ac veneratione. Abeat ergo ille, & discat diligentius scripta aliena recensere.

§. 7. Ire per singula non potuit, qui properavit; atque utinam tardior fuisset *in eo, quod tetigit*, nec *partis Romanorum extremæ*, sine fructu Sanctæ Sedi & populis obventuro, apertus *sectator* existeret! Ex eo partiali spiritu præfagit *responsiones aliorum* pro opportunitate; laudat *Justiniani Frobenii* crisin; *Ignatium Schwartz S. J.* commendat, & *Pettierum* Abbatem Senonensem, qui serviant strictis, stylum *pro suprema atque INDEPENDENTE primæ Sedis potestate*, eandemque ex sæculis, etiam octavo antiquioribus, assertum. ituris; indicat *Henricum Kilberum S. J.* his, qui vindicent *Papæ potestatem Conciliis superiorem* ex ipsius etiam Ecclesiæ Gallicanæ (si Superis placet) tum antiquæ, tum recentioris, sensu, nequaquam obsistente anni 1682. declaratione. Ergo Kleinerus totus quantus est *Curialis Romanus*, in quem Germaniæ oculi bene respiciant, qui aded vult hic Febronio *duas create invidias*, 1.) Quòd *Richerianum systema* pro duce habuerit. 2.) Quòd *ex fontibus aliunde graviter notatis liberatiter* hauserit: addit *contemptum*, quòd nihil admodum attulerit *difficultatis novæ, ac non jam aliàs confutatae*, utpote qui in unum librum, non unius tamen anni studio, congesserit, quæ aliàs sparsa legimus in Scriptoribus, *Pontificiæ Sedi parum faventibus, aut etiam apertè adversantibus*: scopum denique Febronii subjungit: *ad JURA Romanæ Cathedræ evertenda PENI-*
TUS

TUS, si fieri possèt, atque expugnanda; scopum (si verus est) fanè pessimum, & vel idèd absque plenissimà probatione nemini, præsertim typo publico, objiciendum. Verùm aliis melioribus Viris idèd contra *Curiam Romanam* scripsisse videtur Febronius, *quia amavit cum devotione catholicâ Cathedram Romanam*: hæc non ex lignis, sed *juribus* consistit: qui jura *penitus* vult tollere, is & cathedram: atqui hanc non tollere, sed genuinis modis extollere voluisse Febronium facilè intelliget, quisquis ejus opus *in spiritu intelligendæ veritatis* legere, ac meditari voluerit.

Richeriani Systematis ductus satis apertè apud Febronium detegi, hìc per calumniam observat Jesuita Heidelbergensis. In eo *Edmundus Richerius* à doctrina, quam *Galliana Ecclesia* publicè profitetur, potissimùm discrepat, quòd ille docuerit, Romanum Pontificem Ecclesiæ quidem Caput esse, at *symbolicum duntaxat, seu figurativum, ministeriale, accidentarium, non necessarium*. Vide Tournelium Tr. de Ecclesia, Quæst. 5. art. 2. An talia somniavit Febronius? Si vir est *Kleinerus*, edicat distinctè, in qua doctrina, aut qua propositione, minùs orthodoxa, *Richerium* sequatur *Febronius*. Dum sic falsum fontem, è quo hauserit Febronius, calumniose indicat Jesuita, dissimulat veros, quibus ille patenter usus est, videlicet *S. Bernandum, Joannem Salisburiensem, Hildebertum Archiep. Turonensem, Petrum Cardinalem de Aliaco, Julianum & Cusanum Cardinales, Gersonem, Claudium Espencæum, Bossuetum, Natalem Alexandrum, Claudium Fleurii & liberaliter haustum Barthelium, Canonistarum hodie Principem*: Sùntne hi, similesque fontes *aliunde graviter notati*? Sùntne *Apostolicæ Sedi parùm faventes, aut etiam apertè adversantes*? *SEDI*, inquam? Nam *Curie* parùm propitios esse sino, quæ Sedis sanctæ honori, dum *nimietate* credit servire, plus adversatur, quàm alii, quos illa putat Sedi adversari.

Non est, quod ait noster Observator, scilicet *ex Protestantibus MAXIME auctoribus* sua depromisise Febronium:

potius, contrario studio, abstinuit ab his Scriptoribus. Equidem cap. VIII. §. 8. n. 7. retulit verba Tubingensis Cancellarii, Pfaffi, sed expressè addidit, *eum esse Protestantium sacris addictum*; & cur retulit? ut ex sensu eorum, quos reuniri optaret, ostenderet impedimenta reinventia incrementi sanctæ religionis nostræ: Nonne sciri oportebat, quid horreatur ab ipsis? Horretur autem inter alia *habitus multorum*, & *præcipuè certorum Regularium ad Papam, qualis est modo*, velut periculosus rationi Status politici. His, ut utcumque veris, certis hominibus bilem moveri, quis dubitet?

Cap. II. §. 12. n. 6. Febronius citat *Pufendorfum*, pariter addendo, *eum fuisse Protestantem*; neque enim necessarium est, ut quis Catholicus sit ad decidendam quæstionem ibi motam, *an sit ex triplici forma regiminis Aristotelica* disputandum, dum forma Ecclesiæ disquiritur: *Aristotele* hic non est opus, sed *Scriptura & Traditione*. Sive *verum propriumque Statum* supponamus esse Ecclesiam Christi, sive dumtaxat *Collegium sacrum in statu* (quod posterius vero similis est): nosse oportet, *quæ regatur Ecclesia*: an *ab uno*, sicut Jesuitæ voluntur, revolvuntur à suo Patre Generali, an *à pluribus*, an *à multitudine*? Decisio *negativa* facilius certiusque datur: forma nec est *democratica*, nec *simplex aristocratica*, nec *simplex monarchica*: duo prima sunt de fide catholica: tertium (quod *Tournelius* unum de duobus extremis nominat) vix transmittent Episcopi, nec Papa affectabit. Plures Theologi, & Canonistæ docent cum Cardinale Bellarmino *Monarchiam aristocraticam temperatam*: sed in evolvenda hac idea inter se non concordant: aliqui eam explicant ex forma regiminis Imperii Romano-Germanici, malè profectò: Febronius ex *forma Collegii apostolici, Caput & Directorem habentis, cum certis officiis Capituli etiam extra conventum incumbentibus, & prærogativis eidem competentibus jure Primatus*. Hoc systema ipse elegit, quia *Scripturæ ac Traditioni conforme est*, quia salvat Episcoporum dignitatem; quia Curia Romanæ invidiam ab animis, etiam

etiam Catholicorum , arcet ; quia Principibus sæcularibus nec minimam apprehensionem relinquit .

Propter hoc , a bona mente (uti omninò præsumi debet) profectum Systema , non puto apuendos esse in Febronium atros Theologorum calamos , idque ex motivis , quæ ipse dedit passim , ac nominatim in Præfatione ad ipsos : nec opus est verbo dignari eos Jesuitas , qui *simplicem Monarchiam , INDEPENDENTEMQUE potestatem , etiam supra Concilia , quive infallibilitatem Pontifici asserere contenderent , aut qui Generali Concilio superioritatem in Papam negarent* : flagellarent hi omnes excussa stramina : Scribant quantum volent , nunquam *universa Ecclesia* recognoscer suo Capiti independentiam , infallibilitatem , exemptionem à Canonibus generalium Conciliorum , spiritu Dei-conditis , & totius mundi reverentia consecratis . In illos autem inturgendum , qui nomini maculam ex periculosa doctrina impingere tentant , qui dicta mutilare ac pervertere audent , qui ea , quæ pro exonerandâ Germania à gravaminibus Curia Romanæ , juxta Leges fundamentales Imperii , ac tot Capitulationes Cæsareas scribuntur , impugnare præsumunt ; tunc enim verò calamum stringere suadet amor patriæ , atque ipsi quoque Imperii Fisco indigitare homines Bono Germaniæ publico resistentes ; quæ res , ad imitationem Gallia ac Belgii , nec non aliorum Orbis Catholici Statuum , vel maximè hinc est etiam in Germania necessaria , quia id genus Sodales contra bonos patriotas statim invidiosissima scripturiunt , sicut Febronius prædixit , e. g. *Ex Auctoribus hæreticis sua scripta esse compilata ; nigros sibi esse omnes cum Schwarzio Jesuita auctores , qui specialem cum Curia Romana nexum illi habere videantur ; ipsum quaqua versum spirare hostilitatem adversus Cathedram S. Petri ; posuisse os in cælum ; sacrilegè de Majestate disputasse ; pruriisse sæculi nostri genio , cui sæpè nihil pulchrum sit , nisi quod cum audaciorum Sacrorum crisi , & quorundam contemptu conjunctum sit &c.*

Sanè Febronianus Tractatus neminem contempsit , nec audaciorem circa Sacra crism adhibuit , qui in sacro Ecclesiæ

regimine omnia cuperet esse sacra , nihil *ex mundanæ politicæ maximis* mutuatum , in quo nimum videntur peccare Romani , & *ministeriales eorum spiritus* ; hi quippe volunt illis eos licere excessus , quos in ipsis notarunt hæretici , & eo ipso , quod hi notarint , quàmprimum se accingunt ad refutandum , quidquid isti sic scribant . Sic faciunt mali causarum advocati , negantes aut in dubium vocantes etiam vera & certa facta , aut , si istud nimis impudens esset , palliolis obtegunt , coloribus obducunt .

Inferere hîc juvabit prolixiorẽ animadversionem epistolìcam super fatìs Febroniani Operis ex agro Moguntino :
 „ Sunt , inquit ille , homines quidam *ita ineptè religiosi* ,
 „ ut suis assertionibus sat superque consultum esse putent ,
 „ si possint dicere , *eas ab hæreticis improbari* : contingit his
 „ sæpè numero , ut , dum suffragium suis æmulis denegant ,
 „ illud denegent veritati , quod facti genus boni omnes nusquam probabunt , nusquam probabit Ecclesia . Si virorum
 „ illorum methodum adoptes , inde sequetur , quod ea , quæ
 „ S. Bernardus , Durandus Mimatensis Episcopus , Julianus
 „ Concilii Basileensis Præses , Cardinalis Contarenus , ejusque
 „ in novemvirali Consilio sodales , Adrianus VI. Papa , de
 „ vitiis & excessibus Curia Romanæ benè verèque scripserunt ,
 „ monuerunt , erudita , pia , & sancta esse desinerent ,
 „ si apud recentiorẽ aliquem hæreticũ descripta inveni-
 „ rentur . Igitur , si verè damnandi sunt illi excessus , dam-
 „ nentur , & damnabuntur à quocunq; ratione & æquitàtis sensu prædito ; sicque artificium illud adulatorum , & adulatricis Curia diffuetur , & in vagum pulverem fatiscet .

„ Duas autem potissimum reperi *sedes* in aureo Febronii tractatu , in quibus vitia Romanæ Curia exponuntur :
 „ nimirum *Cap. III. §. 11.* tractat. de quibusdam non ferendis *Romanorum sententiis* , in regimen Ecclesia universale , & privatas particularium fortunas influentibus . *Caput VI. §. 13.* refert abusus regiminis sacri , qui in Romana Curia *effectivè* , & *cum magno plurium scandalo* , atque

Eccle-

„ *Ecclesiæ debonestatione* , practicantur . Primus horum lo-
 „ corum non excerpfit *Hottomannum* aliquem, aut *Carolus*
 „ *Molinæum* , sed, quantum hinc illinc tentans exploravi ,
 „ fideliter extraxit Prosperum *Fagnanum* , Cardinalem de
 „ *Luca* , Decisiones *Rotæ* , & tractatum de Synodis , à Pa-
 „ pa BENEDICTO XIV. compositum , per eundem, postquam
 „ cathedram Petri conscenderat , recognitum , & auctum.
 „ Judicet autem quisque , *an hi sint homines sanctæ Sedi*
 „ *infernæ* .

„ Abusus , qui in altero dictorum Capitum recensentur ,
 „ verbotenus desumpti sunt ex actis Comitiorum Imperii ,
 „ ex edictis & declarationibus piissimorum Imperatorum ,
 „ ex consultationibus Episcoporum Galliæ, ex Consilio delectorum à
 „ *Paulo III.* Cardinalium & Prælatorum, ex scriptis gravissimorum
 „ virorum, *Guilhelmi Lindani* Episcopi Ruremundensis ,
 „ *Claudii Espencæi* , quem in Febro-
 „ nio revixisse puto , *Francisci Duareni* , *Pauli Langii* monachi
 „ *Ziticensis* , *Jacobi Regii* , & aliorum , quos omnes &
 „ singulos non nisi commune Ecclesiarum bonum præ oculis ,
 „ & cordi habuisse, nemo eorum , qui verum & æquum
 „ amant, dubitat ; nulli autem sano hæctenus in mentem venit,
 „ viros illos de offendenda , vel etiam lædenda sanctæ
 „ Sede cogitasse , bene verò , & optimo quidem animos de
 „ eadem Sede, totaque Ecclesia ab apertis scandalis & inor-
 „ dinationibus purganda .

„ Alios etiam subinde per sui operis decursum Febronius refert
 „ Scriptorum, viros semper graves & bonos , qui vitia Curie notant ,
 „ pro horum emendatione vota faciunt , & consilia dant : Inter
 „ hos cæteris frequentius occurrit celeberrimus Cancellarius
 „ GERSON . Sed ane hi tantique viri dicendi sunt impii , &
 „ infensissimi Romanæ Sedis hostes ? Vel unum , quem jam
 „ nominavi , *Gersonem* intueamur ; idque brevitatis amore ,
 „ ex solis *Jesuitarum* scriptis, qui hac in parte nemini suspecti
 „ esse possunt : Inter hos Petrus Canisius Lib. I. de Maria Deipara
 „ cap. 5. eum vocat *doctissimum suæ ætatis Theologum* : Antonius
 „ Poss-

„ Possevinus in Apparatu sacro *Virum ingentis doctrinæ , &*
 „ *pietatis ; qui eò etiam est insignior , quòd in pluribus diffi-*
 „ *cilè possit agnosci , utra in eo fuerit major , pietas , an eru-*
 „ *ditio : Cardinalis Bellarminus Lib. de Scriptor. eccles. Vi-*
 „ *rum doctum , & pium : Jacobus Qualterius in Tabula*
 „ *Chronol. status Ecclesiæ Virum sua ætate eruditione & vi-*
 „ *tæ innocentiâ conspicuum : Heribertus Rotweidus cap. 7.*
 „ *Vindiciar Kempens. Virum per totum orbem celeberrimum.*
 „ *Dionysius Petavius in Rationario temporum P. I. Lib. 9.*
 „ *Cap. 8. præstantis ingenii fama celebren : Ludovicus Cal-*
 „ *lotius Lib. III. de Hierarchia eccles. cap. 17. n. 3. ma-*
 „ *gnum , doctum & pium. &c. Tantùm virum quisquis*
 „ *Romæ infantium vellet dicere , nescio , an liret honori Ro-*
 „ *mæ : Verius dicam , Gersonium , aliosque non inferioris*
 „ *meriti viros , non fuisse hostes Romanæ Sedis , sed vi-*
 „ *tiorum in Romana Curia vigentium .* “ Hæc illè ad Febro-
 „ nium , tam super Heidelbergensis Theologi Observationibus ,
 „ quas citius vidit , quàm super BREVI Sanctissimi Patris ac
 „ Domini nostri CLEMENTIS XIII. mense Martio 1764. dire-
 „ cto ad Archi- & Episcopos Germaniæ , ejusque duras in Fe-
 „ bronium positiones istas :

- 1.) *Romanam Cathedram funditus conatur evertere .*
- 2.) *Omnia ille ex hæreticorum , & huic sanctæ Sedi infen-*
ssimorum hominum libris conquesta , & deprompta in
unum congeffit .
- 3.) *Quædam etiam absurdissima de suo voluit adjicere , ne*
cuiquam inimicorum ejusdem Apostolicæ Sedis secundus
esse videretur .

Quid ad has positiones propius reflectendo , prudens
 ille atque eruditus Moguntinus , cujus verba hic fideliter re-
 feruntur , porrò rescripserit , edicetur infra ; dum in serie
 Heidelbergensium Observationum de condemnatione Febro-
 niani Operis tractabitur cap. V. §. 55.

AD CAPUT II.

Quoniam reflexiones istæ in Caput I. abundantiores fuere, ita quidem, ut in nonnullis earum quædam etiam præoccupata sint ex iis, quæ in sequentibus tractat *Kleinerus*, sic erit in his tantò brevior stylus, ita tamen, ut nihil quod ab adversario perperam positum est, impunè patiatur elabi; potissima autem opera erit in allegandis, & detegendis fallaciis, quibus ille *Sophista-Theologus* frequenter usus est.

§. 9. Hic statim ingentis falsi arguitur *Observator* noster, dum ita fatur: *Sic itaque discurrere Febronius convincitur: Pontifex SUMMA utitur in Ecclesiæ regimine potestate: igitur Protestantes à nobis dissident, aut à reunione prohibentur.* Non sic discurrit, nec talia per somnium quidem cogitavit Febronius, quasi, quia Pontifex *summa* in Ecclesia potestate uteretur, ideo Protestantes à reunione alienarentur; sed quia *exorbitantem, bonis mentibus intolerandam, à Christi instituto declinantem, & cum genuina Traditione non combinandam; veris Canonibus adversantem*, exercere potestatem posse describitur: *Summa* potestas ei semper debetur, non *indefinita*, sed Ecclesiæ legibus adstricta.

§. 10. Quod ex Epistola Frobenii hic adfertur, nempe: *si de sola auctoritate Pontificia inter Catholicos & Protestantes ageretur, vix unum Eruditorum inter catholicos fore, qui recusaret successoribus in cathedra Petri deferre eum honoris gradum, quem Galli Papæ tribuunt sine difficultate, sine incommodo: ei obviam itum est in Justiniani novi animadversionibus in ejusd. Frobenii Epistolam §. 1. in fin. Agnoscitur interim hic à Frobenio simul & Observatore, quòd pro reunione opus sit ad minus Primatum Petri sic delineare, ut Galli: impedimentum igitur reunioni præstant, qui Italica principia Primatus independentis, inerrabilis, incorrigibilis, absolute-monarchici, quasi-omnipotentis, populis dividunt.*

§. 11. Si non desint inter Protestantes viri, eruditione & auctoritate conspicui, qui unius Capitis pro tanto cor-

corpore, quale est Ecclesia, necessitatem agnoscant: si ipsa Augustana Confessio Pontificiam auctoritatem non quidem inter *substantiales* defectus sacrae nostrae Religionis reponat, sed inter *abusus* tantum, habebit hos Febronius tanto propinquiores suo systemati, qui ejusdem Capituli necessitatem, & fundatam illius in Sacra Scriptura ac genuina Traditione existentiam, ferè majore, quàm quisquam alius, fide, & Catholicis & A catholicis demonstrans, eos *abusus* minimè siluit, quos utrorumque reunioni impedimentum ponere judicavit.

Interim patietur Observator noster Heidelbergensis, ei hic palam dici, falsam, inconsideratam, & catholicæ Polemicæ præjudiciosam ejus assertionem esse, quòd *Pontificis potestas in ipsa Augustana Confessione INTER ABUSUS recenseatur*. Scilicet Art. XXVIII. qui est de potestate ecclesiastica, nullus quoad hoc notatur abusus, quòd sit *potestas ecclesiastica Episcoporum*, atque inter hos *Romani Pontificis*; imò verò docetur a) discrimen inter *ecclesiasticam potestatem*, & *potestatem gladii*: b) utramque *propter mandatum Dei* religiose venerandam, & honore afficiendam esse, *tanquam summa Dei beneficia in terris*. Unde patet, quòd reditus sub Episcopalem, atque adeo Pontificiam potestatem non debeat Augustanae Confessioni Addictis videri ejusdem Confessionis derelictio: At verò *abusum* vocavit eadem, quòd *Pontifices freti potestate clavium etiam regna mundi transferre, & Imperatoribus adimere conati sint*; Non irrumpat, inquit, *potestas ecclesiastica in alienum officium, non transfert regna mundi, non abroget leges Magistratum, non tollat legitimam obedientiam, non impediat judicia de ullis civilibus ordinationibus, aut contractibus, non præscribat leges Magistratibus de forma reipublicæ, sicut dicit Christus: Regnum meum non est de hoc mundo*. Vides, Kleinere, quid abhorreant A. C. Addicti: nunc Tu veni, fac Febronio *antitheses parallelas*, obtrude illis Primatum independentem, omnia potentem, an eos suo horrori non relinques? Si prudentia

dentia tua mollius aliquod Primatus Apostolici systema eligendum propterea duxerit, non erit satis dicere, esse regimen Ecclesiæ *monarchico-aristocraticum*, sed explicare propius oportebit, quòd hoc Tu intelligas, tam quoad singulas ecclesias, quàm quoad omnem: & tunc videbimus, an habeas *antithesin parallelam* adversus explicationem Febronii, an solummodo *disparatum systema*. Cæterum, quid §. 10. & 11. velis concludere adversus illum, nemo Dialecticus videbit .

§. 12. Jam dictum, quòd recusare uni alicui Hierarchæ subesse non sit alienum ab Augustana Confessione: cui autem, seu qualiter imperaturo, id esse in proposito: Describe, mi Kleinere, Protestantibus Jus Pontificis supremi per integram partium enumerationem, scribe quoque illis, quid de juribus enumerandis sit ex mandato Dei, quid ex constitutione humana, quid ex falsis Decretalibus, consequenter, errore acquisitum, quid sine omni jure per meram praxin facti; scribe, inquam, veritatem, sicut eam habes in tua conscientia, & expecta, an non te Itali Maimburgum facturi sint: Si nihil dixeris, aut Italicè describeris Jus Pontificis, non capitulabunt tecum Protestantes; quia reversuri volent ante omnia scire Jus Pontificis, imò volunt Pontificem dimittere multa jura prætenfa, sicut majores nostri Sæc. XV. non recesserunt à neutralitate sua ad Eugenium IV., nisi priùs *rebus regulatis*: Sine hoc prædicare illis necessitatem Capituli in Ecclesia nihil proderit, cum sint dicturi: ostende nobis tale Caput, quale Christus instituit, quodque plus non petat, & ei suberimus. Cur autem Protestantes (prout nunc res sunt) potiùs recusent uni subesse Hierarchæ Romano, quàm singulis in quavis provincia Principibus, quibus tamen illi Jus Sacrorum concedunt, rationem hanc, inter reliquas, & differentiam accipiat Observator: 1.) quòd nullus cujuscunque religionis Monarcha sæcularis, unquam prætenderit aut prætendit Jus Sacrorum tam duris conditionibus ac servitutibus in sibi subjectos exercere, quàm sint illæ, quas Febronius ex irrefragabilibus

monumentis designavit *Cap. III. §. 11. nec non Cap. VI. §. 13. & 14. 2.*) Quòd in omnibus regnis , maximè verò in Imperio Romano-Germanico , Principibus per leges & sanctiones pragmaticas fines positi sint , quos in exercitio Sacri Juris ne in minimo transgredi eis permittitur , quando ex contrario Romani sustinent , Papam nullis Canonibus subjici , nullis circa prætensum jus suum pactis ligari , & à nemine , ne ab universa quidem Ecclesia in generali Concilio congregata judicari , corrigi , reformari posse . Post hæc interroget iterum , uti facit hìc , Jesuita noster : *quænam ista sit illatio : solvantur secundùm taxam Camerae Apostolicæ pro expeditione brevium & bullarum expensæ , annuatim penduntur , coadjutoria conceduntur , plurimum aliquando beneficiorum aut curionatum unio permittitur &c. igitur Protestantes dissident , aut non redeunt ?* interroget , inquam , Collegas suos Heidelbergenses Professores Reformatæ religionis , & hi , reflectendo ad mox citata Febronii loca , nec non ad ejusdem *Caput VI. §. 15.* cordatius ei dabunt responsum , quàm sit ejus interrogatio frivole concepta . Consequentias aliorum , qui vult redarguere , prius ipsemet debet fecisse bonas .

§. 13. & 14. Ita : fides unica est , quidquid sit de iis , qui supra cathedram Moysi aut Petri sedent ; hoc nemo solidius demonstravit , quàm Febronius *Cap. I. §. 9.* Idem agnoverunt tot serenissimi Principes , præsertim nostri Palatini , ad avita sacra , in quibus hoc unitatis meritum invenitur , redeuntibus ; attamen hæc non impediunt , quominus æque solidum reputetur ejusdem Auctoris effatum in Præfatione ad Christianos Reges & Principes , scilicet : *ejusmodi conversiones FREQUENTIORES FUTURAS , pro modo , quo Ecclesiam purgabimus à superfluo & odioso .* At enim neque ignoramus , neque filere possumus , illos hæcenus rediisse ferè ut singulos atque privatos : nullus adhuc rediit cum totà Ditione sua : aliqui duras debuerunt inire condiciones contra Religionem Romano-Catholicam cum Statibus provinciæ suæ , sic , ut terræ Principum , reunitorum difficultate magna ,

gna, hodiernum sint terræ Protestanticæ, ipsique earum Principes, licet Catholici, reputentur adhuc in Comitibus esse de sic dicto Corpore Evangelicorum: non malè hanc causam inde repetes, quia populis impedimenta reunionis nondum sunt penitus reinota, Ministeria aularum & Directoria Statuum provinciæ timent sibi à despotismo Curia Romanæ, nec putant consultum, quòd exteris quisquam tantum, quantum ante reformationis tempora practicatus fuerat, in temporalia & ecclesiastica influxum habeat, ut ut Princeps sine subditis reunitus à tali influxu tutus existat, quamdiu tota terra non est catholica: reverà enim ejusmodi Principes non aliter subsunt Papæ, nec plus ab eo in illos prætenditur, quàm juxta Febronium subesse deberent, ac prætendi possent: unde ab his Principibus, quibus Papa potius indulget insolita, quàm ut in eos exerat principia Italica Primatus, ab his, inquam, infeliciter deducit Eximius Antithesista *innoxium* potestatis ejus exercitium quoad reliquam Ecclesiam, cæterosque fideles. Quid porro de illis terrarum Regibus, qui regna perderent, si vel privatim reunirentur? Quid de Græcis, quid de Russis quorum reditum pariter anhelat Febronius? an hi, licet paucissimis discrepent à Romana Ecclesia doctrinis, revertentur ad centrum unionis, nisi Curia Romana, ejusdemque satellites contrahant potestatis supremæ fimbrias juxta suam Febronii.

§. 15. *Sinamus tantisper* (sic pergit Kleinerus) *potestatem illam Pontificis esse aliquod impedimentum: eâne sublata speranda protinùs unio? minimè quidem.* Ponis hîc, Kleiner, *Potestatem ILLAM*, ecquam? Procul dubio, si refutare cogitaveris Febronium, intellexisti *illam*, quam is Papæ non competere scripsit, non *illam*, quam strenuè asseruit: quoad priorem vis adhuc uti figura liberalis concessionis rethoricæ: miserum te, qui ex lectis Catholicorum, & Protestantium, præsertim Jurisconsultorum & Politicorum, libris nondum percepisses, *pro certo* abusum potestatis Pontificiæ esse unum de præcipuis reunionis obstaculis! Excedentem

Pontificis potestatem *unicam* esse articulum , qui Protestantibus à Catholicis separet , nullibi dixit Febronius ; quinimo contrarium insinuavit cap. VIII. §. 7. num. 15. Hoc dixit eod. §. 7. n. 4. omnem , quæ superest , futuræ concordiae spem in *æqua* diminutione jurium Papalium poni : hoc ibidem cum Catholicis & A catholicis melioris notæ Scriptoribus addidit , *solum* illum Pontificiæ auctoritatis excessum reünioni perpetuum futurum impedimentum ; rationem inuit ALEXANDER III. in cap. 5. X. de Rescriptis , quia *talia animos exasperant* ; exasperatus autem animus ad reconciliationem parum est dispositus. Multiplices post hac Bahrdthius articulos , qui utriusque Religionis sectatores dividunt , quantum voluerit , distinguat illos inter *capitales* & *naturales* , addat etiam , consilia Febronii dolosa esse , & ad circumvenienđum Protestantibus adinventa : Vani hi clamores moderatiores ex A catholicis , præsertim aularum Ministros , qui jurgia Theologorum atque pertinaciam , compositis , quæ ad rationem status pertinent , nihil curant hodie , & prudentiores è Catholicis non deterrebunt à quærendo optato illo reünionis fine , & locum relinquent huic propositioni æque veræ ac omnibus probis Catholicis acceptæ : *Sublatis impedimentis politicis , sublatis itidem scandalis , quæ vigent in Ecclesiastico regimine , regressus ad avita Sacra Protestantibus multò erit gratior , multo facilior .*

Mirandum verò maximè est , quòd Jesuita hic inventis *duobus* Protestantibus , Ephemeridum Gottingensium conditore , ac Bahrdtio , eos triumphans adoptet , dicens : *en ipsorum Protestantium de causa à Febronio allata iudicium !* An duo sunt omnes : An non & omnes , & hi ipsi duo , excessum potestatis Pontificiæ inter causas separationis eorum ab Ecclesia Catholica admittunt ? Ut nihil cedat Theologus Jcto , in his , ubi salva fide cedere multa posset , non refragatur dicto Theologi Protestantis , *evulsa etiam radicitus Papæ potestate unionem inter nos & ipsos fieri non posse* , nequidem eatenus , ut sustinisset , prout Theologum Catholicum

licum decuisset, *temperata primùm Papæ potestate spem multam reunionis apparituram*. Semel dixi, atque iterum dico: *removeantur obstacula politica, removeantur scandala pecuniaria, & captiositas Theologica brevi cadet: Concilientur nobiscum Ministeria Conclavium, & tacebunt ministri plebium*. Nunquam Theologi Protestantes Sæc. XVI. introducere potuissent novas religiones, nisi Principes, ecclesiasticæ potestatis excessum pertæsi, *ex causis politicis* eos protexissent. Multum refert, in quæ turbulentus quis homo tempora, in quos homines, in quam animorum dispositionem incidat: pone Germaniam Sæc. XVI. favisse Romæ, nunquam ad scopum pervenisset Martinus; ast invenit præparatam facileque susceptibilem odii materiam titio fumigans.

§. 16. *Originem* dissidii Religionis *veram* quærit hic Heidelbergensis Theologus in *Lutheri* invidentia ob commissam *Tezelio* promulgationem indulgentiarum. Fallitur vir bonus, fuit illa solum *ocasio & anfa* magni hujus infortunii, non *vera origo*; hanc majore sinceritate indicavit, multò plus vadens retrò in anteriora sæcula, Febronius *cap. VI. §. 15. per tot.*, qui etiam *cap. VII. §. 8. n. 6.* agens de furore Lutheri, per delegatam Dominicanis indulgentiarum publicationem excitato, observat, huic æmulationi locum futurum haud fuisse, si Papa Episcopis sua in Monachos jura reliquisset.

Quàm supplicem se *ab initio*, verè, simulatè, erga LEONEM X. gesserit *Lutherus*, huc non attinet: dum rupit apertè cum Papa, Principes protectores invenit, qui tanto rerum suarum periculo eum protexerunt, necquidquam curantes Papam. Unde hoc? Aversio, antiqui temporis habens telam, pervenerat apud eos ad summum: intolerabile existimarunt esse jugum: sic evenit, quando Potestas sinit per sæcula crescere querelas contra se pridem motas, nunquam sublatas: totum sæculum XV. malè contentum fuit Roma: hæc non curavit: sequelæ Sæculo XVI. eruperunt usque
eo

ed, ut florentissima regna, Angliæ, Daniæ, Sueciæ, & multa parte Germaniæ, profus descendissent, quorum reunionem desperat modò *Kleinerus*: auxilium quæsit de terra Roma in novo Jesuitarum Ordine; ast quid hic effecit quoad reunionem Regnorum? Multi prudentes Catholici credunt, plus eum nocuisse, quàm profuisse *negotio reunionis*; quia, filendo machinationes & artes, quas ipse in se nunquam debuisset suscipere, dogmaticæ rei Catholicæ admiscuit *principia Italica de summo Pontifice*, nationibus suspecta, nunquam apud dissentientes à nobis gustanda, quoniam nec ab ipsis Catholicis regnis gustata hætenus. Si quidquam pro libertate Ecclesiarum nationalium docere non ausit hæc Societas contra prætensiones Pontificias, est & erit *ad finem reunionis* inutilis; plus efficient alii Regulares, magis quieti, minùs audaces, atque calentes.

Reperiri apud Auctores Protestantés plura commenta, ad conflandam Sedi Apostolicæ invidiam excogitata, & capillis attracta, verum est, probantque tot libri maligna mente conscripti, quos inter eminet *C. Thomastus* in Lancelloti Institutiones Canonicas; sed omnia dicere commenta, non finit manifesta veritas, & consentiens ipsorum quoque Catholicorum, imò Actorum publicorum, tam Imperii Germanici quàm aliorum Regnorum fides, ac relatio, ante & post exortos Protestantés: talia negare velle, non abstergeret invidiam, sed homines à Romanis ad mercenarias inficiationes conductos argueret, à quibus sibi regna quædam sapienter caverunt, & caveant universa.

§. 17. *Kleinerus* celebribus Constantiensis Synodi in Sess. 4. & 5. Decretis hoc loco reponit toties ab eruditis Gallis, aliisque, speciatim etiam à Febronio contritas obiectiunculas, scilicet 1.) ea tum emanasse, cum ii solum in Concilio sederent, qui de obedientia JOANNIS XXIII. essent. 2.) illa de eo demum casu intelligi debere, quo nullus certus atque indubitatus Papa existeret. Quare prudentiæ erit,

erit, sequi consilium suprà datum, *excussam paleam frustra verberari*. Quod hic de Sess. 33. Concilii Basileensis memorat noster, longè ineptissimum est, quandoquidem omnibus constat, eandem Synodum post Sessionem XXIV. œcumenicam amplius non fuisse. Vid. *cap. VI. §. 16. n. 11.*

Quid autem disputat Kleinerus, an Decreta illa Constantiensia Sess. 4. & 5. fuerint *conciliariter facta*, nec ne? Negare non potest, à *Nationibus facta esse*, quæ sine deliberatione extra Concilium præcedente non ita subito convenissent, ut nec dehortantes Papales audirent: Sententia igitur fuit *Nationum*, si detur, non fuisse sententiam *œcumenici Concilii*: quantum ponderis in ea fuerit, collige vel inde, quòd MARTINUS V. ad summum non nisi verbis latentem qualemcunque consequentiam habentibus eorundem decretorum confirmationem declinare consultum duxerit. Natio Germanica renovavit hanc suam de auctoritate Concilii supra Papam sententiam tempore Concilii Basileensis an 1439. acceptando, & postea sibi ab EUGENIO IV. nec non NICOLAO V. firmari petendo, firmatumque obtinendo ejusdem Decretum *Placuit*, licèt factum modò post Sessionem XXIV. ibi autem sic: *Ne sub prætextu variarum opinionum, aut Romani Pontifices, aut alii quicumque; non satis universilibus Conciliis obedirent, prædisposuit eadem Divina Pietas, in sacro Constantiensi Concilio Synodorum universalium jurisdictionem ita declarari, ut nulli relinqueretur ambigendi occasio; cum decreto solemnè definitum existat, universale Concilium habere auctoritatem immediatè à Christo, cui quilibet, cujuscunque status & dignitatis, etiamsi Papalis fuerit, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ Dei in Capite, & membris, ac pertinentibus ad ea. Consideratis omnibus, videat Jesuita Observator, an Papa possideat hoc dignitatis ac potestatis fastigium, quod saltem Nationes Germanicæ cùm primis, eidem abnegarunt, abnegatione Concordatis munità: Re inspecta, erit prætensio, non possessio.*

§. 18. Quidquid hic videatur Kleinero , minimè desperandum , nec cessandum , sed à miserantis Dei bonitate expectandum , etiam post quoscunque labores à Tridentinis Patribus pro reformatione susceptos , ut , qui residui sunt in Ecclesià , præsertim Romana , sat graves abusus , aliquando auferantur . Hoc speravit pientissimus Cardinalis *Carolus à Lotharingia* , qui hanc suam spem , hoc desiderium Gallicanæ , imò universalis Ecclesiæ , sub finem Synodi ad ejusdem acta , sub quadam protestationis specie referri voluit . Ut autem desiderata hæc ardentibus Ecclesiæ votis reformatio effectivè sequatur , suspitiis , querelis , remonstrationibus , etiam in publicum sparsis (cum priva tim datæ supprimantur) opus est , ut , qui aliis rationibus non vincuntur , saltem pudore stimulentur ad tollenda tot probra . De Patribus , qui Tridenti sederunt , Febronius locutus est ex actis publicis Synodi ; inter hos alii reformationem urserunt egregiè , & ex integro ; alii , præsertim Legati Pontificii , obtulerunt totis viribus , quoties de reformanda Romana Curia agebatur , sive directè , sive indirectè ; hæc in commodum & obsequium Ecclesiæ bona fide & debita fidelitate referre , non est nimiam iam carpendo & reprehendendo libertatem exercere .

Audet hic in terminis generalibus asserere Jesuita , *querelas , & capita reformationis LEGITIMA sublata , & MODO LEGITIMO emendata esse* . Agat hic Kleinerus , si vir est , sincerè ac fideliter , enumeret querelas legitimas , capita legitima : enumeret verò plenariè , addat 1.) quæ Tridenti effectivè fuerint reformata . 2.) an , quæ , & qualiter ex ibidem emendatis Romæ recepta sint & actu observentur , & tunc conferamus *Kleineriana* cum *Febronianis* , ut appareat , uter gravamina ista posuerit , & respectivè positurus sit *sine discrimine & crisi* , uter adulator , & iniquus inficiator deprehendendus sit à sapiente Orbe , uter cordatus , verax , ingenuus *Agnitor* simul & *Confessor* .

§. 19 & 20. Videamus , inquit idem Heidelbergensis Observator , quo candore , & selectu argumentorum usus sit
Fe-

Febronius ad convincendam Romanam Curiam tantorum abusuum . Imprimis , ait , proferuntur quædam ex *Gravaminibus decem* Maximiliano I. Imp. an. 1510. oblatis in Augustanis Comitibus , quæ reperiuntur in *Goldasti* tublestæ fidei Constitutionum Imperialium Collectione . Ad hoc respondetur *a*) Febronius Cap. VI. §. 13. n. 3. omnibus nota hæc Gravamina non ait deprompta ex *Goldasto* , sed ex *Frebero* , Consiliario Palatino primi nominis , primæque eruditionis ; hic an ea , quæ edidit , historica monumenta ex turbidis fontibus haurire solitus fuerit , an ex authentico describere , & publico dare , interroget , si id nesciat , Kleinerus , ex aliis Professoribus Heidelbergensibus , præsertim Juris Publici & Historiarum . *b*) *Goldastum* in sua Collectione nonnulla (Constitutionem enim , quod edidit , totum Corpus intitulare *figmenta* , nimis procax & ferè stolidum est) edidisse , quæ eruditorum crisin patiuntur , non negatur ; inter hæc autem , seu dubia , seu apocrypha , eò minùs recensenda veniunt *decem illa Gravamina* , quòd ipse in eorum capite memoret , eadem anno 1518 *Selestadii in officina Schureriana cum licentia Imperatoris Maximiliani ad incrementum Germaniæ & Dei gloriam* (sic præfert titulus) *impressa esse* , tam apertè autem & audacter nemo in publico mentiri solet . *c*) Ipse Pallavicinus Jesuita Hist. Concil. Trid. Lib. I. Cap. 2. n. 7. hunc decem Gravaminum libellum adversùs Curiam Romanam Maximiliano Cæsari oblatum fuisse , non diffitetur ; imò ex Cæsaris responsione ad gravamen octavum *de novis indulgentiis* arguit ad agnitam ab illo Papæ protestatem : hæreticus verò impostor vel maximè ad istud gravamen finisset resolutum Papæ inimicum . *d*) Eadem gravamina illis , quæ deinceps , variis occasionibus , ac diversis in regionibus edita , ipsique Romanæ Curiae inlinuata fuere , perfectè respondent . *e*) *Goldastum* hic fefelisse ; Joannem *Wolffium* , *Lunigium* , *Georgium* , *Pfeffingerum* , *Conringium* , *Oldenburgerum* , *Struvium* , & alios ferè innumeros ex fallente deceptos in editione & recensione horum X. Gravaminum , dura est litera : durum Collectores , eò quòd sint Protestantes ,

nulla fide dignari , sine quovs in contrarium testimonio , sine verisimilitudine falsi .

§. 21. *Gravaminibus Centum* anni 1523. eandem , si posset , *Kleinerus* figmenti notam inureret . Constat ea tribus potissimum capitibus absolvi : nempe expositione gravium servitutum , spiritualium & politicarum , queis Romana Curia populos premat : Germaniam facultatibus exspoliet : Magistratus sæcularis jurisdictionem sibi vindicet . Jesuita dicit , Catholicos adversus ea continuò reclamasse , detexisse , technas , admixtas veris quibusdam querelis plurimas falsitates docuisse &c. Verùm *a*) probat *Struvius Corp. Hist. Germ. Period. X. Sect. 4. §. 21. not. 77* & ex ipso *Gravaminum* tenore apparet , præsertim in *Procem.* , nec non ex *Gravam. 13. 14. 22. & potissimum 99.* qualiter ea communi, *saltem laicorum* , Principum Electorum , & Statuum consensu compilata , Imperatori præsentata , & ab hoc Summo Pontifici pro medela transmissa fuerint . *b*) Si fortè à *nonnullis* Principibus & Ordinibus *Ecclesiasticis* (pone etiam , si vis , à *paucis sæcularibus*) contradicta fuissent , spectaret hoc ad ea , quibus antiquissimæ quædam leges & consuetudines Ecclesiasticæ culpantur , quales sunt jejunium , tempus nuptiarum interdictum , prohibitio graduum in matrimonio , feriæ sacræ , consecrationes & benedictiones Ecclesiarum , cœmeteriorum , campanarum &c. , non verò ad duras illas innovationes , usurpationes , exactiones , demùm communium Ecclesiæ legum violationes , de quibus hic agitur . *c*) Quæ *Febronius* ex *Gravaminibus Centum* in rem suam traxit , ferè ad hæc tria reducuntur : 1. Quòd in præjudicium Episcoporum Regularibus exorbitantia exemptionis privilegia concedantur . 2. Quòd annatæ exigantur cum excessu , & ad destinatum primitus finem non impendantur . 3. Quòd amore auri Romæ nunc omnia ferè venalia sint , pro Palliorum redemptione ingentes summæ exigantur , præbendarum pluralitas ferè in infinitum concedatur . Atqui horum *primum* jam occurrit inter Querelas nationis Germanicæ propositas

in Dieta Confluentina anni 1479. *Alterum* in Epistola Caroli V. Imp ad Adrianum VI. PP. de an. 1522. *Tertium* in Edicto Maximiliani I. an. 1510. de abolendis quibusdam Germanorum gravaminibus , nec non in *Pauli Langii Zitiensis Monachi Chronico* . Ut quid igitur Observator noster oleum perdit & operam in disquirendo , num hæc eadem gravamina fuerint de numero illorum , quæ an. 1523. communi *omnium* Ordinum voto Norimbergæ compilata sunt ? Si vel decem solùm è Proceribus Germaniæ talia protulissent gravamina , numquid non audiendi fuissent ?

§. 22. Agnoscit hîc cum aliis Catholicis noster Heidelbergensis Theologus , Nationis Germanicæ gravamina ex parte fuisse *legitima* , sed ea , ait , per Pontifices sublata. E contra sustinetur , eorum , quæ Febronius Cap. VI. §. 13. ex actis publicis extraxit , & §. seq. in unam summam contraxit , *nullum* sublatum esse . Hac occasione observandum , hunc Auctorem non omnia , quæ inde à Constantiensi Concilio usque ad Tridentinum à diversis Nationibus prodierunt adversus Curiam Romanam gravamina , suo libro inseruisse , sed ea tantùm *quæ in hodiernum usque diem subsistunt* . Ut tamen aliquem colorem suis verbis appingat Jesuita , ait 1.) *Testatur ipse Frider. Georgii in Lib. Gravaminum fol. 331. Adrianum VI. Dataricæ regulas arctius circumscripsisse* . Hoc eodem loco scripsit Georgius , & nihil ampliùs : „ Adria-
 „ nus , ubi curiæ Romanæ artes & consilia perspecta ha-
 „ buit , communicato hoc sermone cum *Guilielmo Encourt* ,
 „ & *Theodoro Hezio* , sibi familiarissimis , professus est , mi-
 „ seram esse Pontificum conditionem : quibus videbat de-
 „ esse vires emendandi Ecclesiam , & corrigendi ea , quorum
 „ iniquitatem agnoscerent , quandoquidem omnes corrupte-
 „ læ atque abusus in formam status politici quæstuosissimi
 „ evaserint Sic propositum Adriani de instituenta
 „ reformatione , priùtquam Legatum mitteret in Germa-
 „ niam , elusum est . Ne tamen cuncta in vanum videren-
 „ tur deliberata , præcepit nominatis *Encurtio* & *Hezio* , quo-

„ rum alter erat Datarius , alter à secretis , ut in conceden-
 „ dis indulgentiis , dispensationibus , regressibus , & coadju-
 „ toriis moderati essent , donec lege perpetua certam ad
 „ normam dirigerentur „ Ast hæc quantum absunt ab effe-
 „ ctiva illa reformatione , qualem Ecclesiæ & Curix suæ neces-
 „ sariam esse agnovit & dixit Adrianus in Commonitorio , quod
 „ suo in Germaniam Legato Cheregato dedit ! Quàm parùm
 „ ea etiam , quæ hac in parte suo Datario & Secretario præ-
 „ cepit , deinceps servata sunt , hodieque servantur ! 2.) Ve-
 „ rum equidem est quod h. l. scribit *Kleinerus* , Adrianum ad
 „ Urbis & Curix reformationem ipso opere perficiendam , evo-
 „ casse *Johan. Petrum Carassa* Episcopum Theatinum , & *Mar-*
 „ *cellum Gazelium* Cajetanum ; sed quem exitum sancta illa pro-
 „ posita & consilia habuerint , hisce memorat Raynaldus in
 „ *Annal ad an. 1523. n. 117.* „ Conceperat ille gravissima
 „ decreta ad excindenda Aulicorum aliorumque vitia , at-
 „ que impietatem abolendam , quæ ob immaturam mortem
 „ promulgari non potuerunt . „ Idem testatur *Paulus Jo-*
 „ *vius* in *Vita Hadriani VI.* quam precibus memorati *Encur-*
 „ *tii* (quem alii *Enchenvordium* vocant) eidem Papæ adâctus-
 „ simi conscripsit . 3.) Scribit *Eximius Heidelbergensis* , De-
 „ creto , quod præsentibus , *Ferdinando Cæsaris* Locumtenen-
 „ te , *Guilielmo & Ludovico Bavariæ Ducibus* , aliisque Prin-
 „ cipibus , maximè Ecclesiasticis , & *Campegio CLEMENTIS*
 „ *VII. Legato* , 6. Julii 1524. *Ratisbonæ* editum est , *saltem ju-*
 „ *stis gravaminibus* satisfieri . Hujus Decreti articulos exhibet
 „ *Pallavicinus Lib. II. Cap. 11.* In eo quidem plures abusus
 „ & excessus pecuniarii , quibus populi à *Parochis & Episco-*
 „ *pis* subinde onerantur , debitè perstringuntur , & laudibili-
 „ ter corriguntur , de gravaminibus autem *Curix Romanæ* alti-
 „ tissimùm filetur ; de his autem solis *Febronio* est , & *Kleine-*
 „ *ro* debet esse quæstio . 4.) *PAULUS III.* inquit , adhuc
 „ ante *Tridentina* decreta an. 1540. quadruplicem selegit Cen-
 „ sorem triadem , qui emendationis leges *Camere Apostolicæ* ,
 „ *Rotæ* , *Cancellariæ* & *Pænitentiariæ* præscriberent . Ut bre-
 „ viores simus , ad *Pallavicinum Lib. III. Cap. 17. n. 3.* nec
 „ non

non *Lib. IV. Cap. 5. num. 3* 4. de hoc negotio tractantem, lectorem confidenter remittimus, ex *ibid.* relatis prudenter judicaturum, an inde aliquid permanentis boni pro reformatione erui valeat .

§. 23. 24. De Tridentina Synodo , cujus Decreta Reformationis hinc extollit *Kleinerus* , egimus supra §. 18. Addit ille , quòd res ipsa pro hoc Concilio , laudabili ejus reformandi studio , & amplissimo hujus laboris successu loquatur : Comparantur , inquit , & conferantur utriusque temporis sacrarum functionum dignitas, sacrificiorum frequentia, assiduitas chori , ecclesiastici ritus observatio, templorum cultus , firmitas in commissis ecclesiis residendi ætas ac doctrina ad sacros Ordines promovendorum , pietas denique in reliquum populum inde diffusa &c.; ad quæ , ait , qui æquo respicere animo voluerit , fateri profectò debet , à nullo unquam hominum conventu post orbem conditum , quàm ab isto Tridentino , tantum ad homines probitatis incrementum pervenisse . Ita , addit , rectè concludit Pallavicinus *Lib. XXI. Cap. 3.*

Verùm hinc iterum , & pro more , Lectorem divertit Jesuita ab eo , de quo agitur : Non quæritur , an & quæ Tridentinum reformaverit circa vitam & mores *privatorum* , aliaque , quæ ille hinc recensere voluit ad spargendum pulverem in oculos eorum , qui ad rem ipsam non advertunt . De eo inter nos agitur , an , & quid , à laudato Concilio *cum effectu* emendatum sit *circa Romanam Curiam* , ejusque agendi rationes , in statum & regimen Ecclesiæ universale influentes . Videat ille , an non hodie æque ac ante Tridentinum plures sanctissimorum Pontificum constitutiones , Disciplinæ Ecclesiasticæ multùm accomodæ , ligent , donec decem scutorum numeratione solvantur ? An non quotidie Romæ dispenseretur sine canonica causa in beneficialibus & matrimonialibus ? An non ibidem Coadjutoria cum futura successione concedantur super beneficiis nullam curam

anne-

annexam habentibus , sola intentione transmittendi beneficium quasi hæreditariè? An non exiles præbendæ contrajus & æquum pensionibus graventur? An non omnes promittentès lites Romam trahantur cum dispendio justitiæ, & Ecclesiasticæ Disciplinæ? An non Episcopi æque post , quàm ante Concilium Trid. per exorbitantes exemptiones, reservationes &c. impediuntur in exercitio suorum verorum jurium & functionum eis à Deo impositarum , quibusque meliùs & convenientiùs intenderent , quàm quos Roma hos in fines ad sua commoda constituit? Et quæ sunt ejus generis plura , à Febronio *Cap. VI. §. 14.* singulatim recensita . Amat Roma , ut reformentur alii , sed non vult reformari ipsa ; patitur , imò desiderat , ut in Conciliis bonæ concipiantur regulæ , dummodo nihil decedat suæ avaritiæ , aut ambitioni . Quo plura ibi constituuntur , eò copiosior Romæ seges dispensationum petendarum enascitur .

§. 25. Hic suam cantilenam renovat Observator , dicens , Febronium *fontes illimes* adiisse , ex Protestantibus sua descripsisse ; interim magnam ei gloriæ partem eripi , ex quo P. Ignat. Schwartz gravissimum illius argumentum *de Gravaminibus Nationis Germanicæ* jam à pluribus annis in suis Collegiis Historicis occupaverit , & refutaverit . Calumnia Jesuitæ *de impuris fontibus* jam suprâ aliquoties , præsertim §. 7. , diluta fuit . Quæ de genuinis Nationum querelis adversus Romanam Curiam relativè ad præsens argumentum tractat *Schwarzius* , ea aptiora sunt fascinandis & consopiscendis pueris , quàm ad satisfaciendum viris cordatis , qui de reparando honore Ecclesiæ , & restituenda Disciplina serio cogitant . Sed inquamus ea modò : teneamus hac in parte medium inter utrumque : dimittat *Febronius* omnes quarumcunque Notionum , & profanorum hominum adversus Sanctam Sedem quandocunque motas querelas ; admittat *Kleinerus* illas , quas protulerunt S. *Bernardus* , *Durandus* Episcopus , *Adrianus* PP. VI. defecti à Paulo III. Cardinales & Prælati , & quidem in tantum , in quantum earundem quere-

querelarum materia *hodieque* subsistit, & cesset omnis ulterior disputatio, dummodò harum posteriorum *effectivè* sequatur emendatio.

§. 26. Scripsit *Franciscus de Vargas*, Regis Hispaniæ Legatus, è Concilio Tridentino, *hæreticos quotidie insolentiores fieri*, ex quo dispiciant, graves in Ecclesia abusus non reformari. Hac occasione duo memorat *Kleinerus*: 1. Quærit, an in sola Romana Ecclesia fuerint hi abusus, quòd eos *Febronius* videtur restringere. 2.) Ait, paulò antè à se demonstratum, qualiter à Tridentino Ecclesiasticis abusibus medela lata fuetit. *Ad primum* respondeo, abusus omnium gravissimos fuisse in Ecclesia Romana, unde ii in alias particulares Ecclesias dimanaverunt, quemadmodum hoc delectorum Cardinalium & Prælatorum novemvirale Collegium PAULO III. haud obscurè significavit. *Ad secundum*, emendatos quidem in hoc Concilio fuisse *privatorum*, & *particularium Ecclesiarum* nevos, sed non *generaliores aulæ Romanæ*, uti vidimus §. 23. & 24. & hoc ipsum fuisse quod Hispaniarum Orator, suæ aulæ cum dolore rescripsit. Non abnuit equidem *Febronius*, *Vargam* quædam durius perstrinxisse; sed hoc non cadit super technis, quibus Romani excessivam suam auctoritatem stabilire, Patrum libertatem restringere, propriosque abusus colorare studebant, has etenim omnia genuina Acta Concilii loquuntur.

§. 27. „ Si monarchicum regnum, ut ipse *Febronius*, „ Cap. IX. §. 5. innuit, multò sit aptius habendum, Concilii, tum *generalibus*, tum *nationalibus* celebrandis; cur „ eadem potestas summa & independens in regimine Ecclesiæ vitium habeat? promisso præsertim, & ad futuro semper „ per divini Spiritus præsidio „? Ita *Jesuita Observator*; sed fallitur vir bonus, aut fallit; non fuit loco citato, nec potuit esse quæstio de Conciliis *Generalibus*, sed de *Nationalibus* tantum. Cur forma monarchicæ minùs quadret statui *Universalis Ecclesiæ*, etiam in supposito, quòd status monarchicus

chicus aptior sit gubernando cuius regno *particulari*, explanavit Febronius Cap. I. §. 8. n. 5. Manebit autem semper firmum ac stabile, quod ille alibi docuit, formam & statum regiminis *Ecclesiastici* non vanis ratiociniis, sed Scriptura, & Traditione determinari debere. Porro illud divini Spiritus infallibile præsidium, de quo *Kleinerus* loqui videtur, non *uni Pontifici*, sed *toti Ecclesiæ* promissum est.

§. 28. Hic suas Jesuita conjecturas promit de causis dissidiorum religionis, & non lecutæ reunionis, diversas à Febronianis: Adscribit illas 1.) secreto iustitiæ divinæ, peccatis populorum irritatæ, iudicio: 2.) languori & inertiae plurium, negotium religionis, & restituendæ unionis in curis postremis, aut nullis numerantium: fortè etiam, ait 3.) libris obscuro in angulo proculis, perniciem in moribus, in fide periculum circumferentibus. Sunt utique inscrutabiles Dei viæ, & profunda ejus iudicia; sed propterea hominibus non negligenda *causarum mediatarum*, quibus aut mala eveniunt, aut bona impediuntur, *indagatio*; uti & mediolorum, quæ adversum illa ab humana prudentia distantur, applicatio. Itaque quo magis languor ille, hic incusatus, culpandus venit, eò amplius Febronii zelus & labor, pro reunione susceptus, laudandus est. Sanè libri obscurorum virorum, undecunque adventantes, cùm primùm moribus damnatum & fidei periculum generare deprehenduntur, vituperandi & damnandi sunt; sed nescio, à quibus libris plus detrimenti Ecclesiæ, & impedimenti reunioni afferatur, an ab obscuris illis libris, de quibus hic loquitur *Kleinerus*, quique suam in fronte damnationem circumferunt, an ab illis, quos *Febronius* Cap. III. §. 11., nec non Cap. IX. §. 2. n. 10. tanquam reunionis impeditivos optimo jure omni rationabili creaturæ denuntiavit, quique eo ipso, quòd publicam approbationem ostentet, etiam probis noxia sua principia instillant. De his constat, quòd scripserint delecti à PAULO III. Cardinales ac Praelati: „Principium horum malorum (scilicet horrendorum abusuum, & hinc natae divisionis in Ecclesia) inde fuisse, quòd „ nonnulli

„ nonnulli Pontifices, prurientes auribus, ut inquit Paulus
 „ Apostolus, *coacervaverunt sibi Magistros ad desideria sua,*
 „ *non, ut ab iis discerent, quid facere deberent, sed, ut eo-*
 „ *rum studio & calliditate inveniretur ratio, qua liceret id,*
 „ *quod liberet:* Inde effectum est, præterquam quòd prin-
 „ *cipatum omnem sequitur adulatio,* ut umbra corpus, dif-
 „ *ficilinusque semper fuit aditus veritatis ad aures Princi-*
 „ *pum, quòd confestim prodirent Doctores, qui docerent,*
 „ *Pontificem esse dominum beneficiorum omnium &c.*

AD CAPUT III.

§. 29. 30. Discutit hoc Capite Observator media reu-
 nionis à Febronio proposita; ac imprimis quidem applaudit
Babrdtio scribenti, „ *Febronium* contra libertatem conscien-
 „ *tiae à Protestantibus prætensam, idem dare Ecclesiae uni-*
 „ *versae, quòd Papæ dextraxerat; Patrum, Conciliorum, Cano-*
 „ *numque sententis* (hoc est Traditioni, & quidem Eccle-
 „ *siaisticae tantum, cui ad finem propositum Febronius in-*
 „ *sistit*) Unde dicta ab illo *nefanda conscientiarum vincula ap-*
 „ *pellat:* librum verò ejus vel ipsis Protestantibus *periculo-*
 „ *sum,* ac *structas* in eo *latentes insidias* pronuntiat. „ *Hinc,*
 inquit Jesuita *ab iis gratiam iniit Febronius, in quorum gra-*
tiam scribere videri cupit. Ignoscat Eximius Pater: vel à nemine,
 vel ab omnibus Christianis, ille gratiam inire, & uni verae
 Ecclesiae, Christi sponsae, servire cupiit; & si huic Luthera-
 no, reunionis, uti videtur, praevento osori, fortè iis, quae
 Febronius *Cap. I. §. 9.* pro unitate, pro infallibilitate, pro
 perpetuitate Ecclesiae tam convincenter ex ipsis Protestanti-
 bus protulit, puncto, ille displicuit, tanto acceptior omni-
 bus Catholicis, imò quibuscunque pacem & concordiam di-
 ligentibus videri debet. Sanè Joan. Ernestus *Schubertus*
 Theol. Doctor, & in academia Helmstadiensis Professor pri-
 marius, in praefatione suae Commentationis *de Jurisdictione*
Romani Pontificis pag. XXV. haec de Febronio memorat:
Ejus erudita Commentatio de Statu Ecclesiae & legitima pote-

*state Pont. Rom. à PROTESTANTIBUS non minùs celebra-
tur, quàm à DOCTORIBUS ET CORDATIS CATHOLICIS.*

Mirandum igitur, quod *Kleinerus*, qui etiam Philo-
sophus videri cupit, à singulari Viro concludat ad omnes
Protestantes, quos inter noscuntur esse, qui reuniri totis
visceribus cupiunt: mirandum, quòd Catholicus Theologus
non detraxerit illius ab Ecclesia Catholica formidini larvam:
mirandum magis, quòd furiosa *Bahrtdii* verba non erubescat
referre, quibus dicta Febronii nuncupat *nefanda con-
scientiarum vincula, librum ejus vel ipsis Protestantibus pericu-
losum*, ut qui *structas latentes insidias* contineat. Candidè
atque ita apertè cum universis locutus est Febronius, ut
nemo non prima facie videre debeat, in quid collimet, nem-
pe *ut sit ovile unum & pastor unus*. Caeterùm idem dare
Ecclesiae, quod detraxerat *Papæ*, voluisse Febronium nemo
prudens dicet, quia abusus certè noluit vindicare *Corpori*,
qui eos abesse optavit à *Capite*, nec ita fuit demens, ut pu-
raret Caput Ecclesiae reformandum esse, deformanda autem
membra: demens sit ille, qui scripsit, *acutè id advertisse
laudatum Bahrdtium*.

Utque autem adeò odisse videtur *Kleinerus* Febro-
nium, ut hic in sua parenthesi maluerit esse interpres *Bahrtdii*,
quàm fateri, Febronium aliquid pro reunione praestit-
tisse: ait enim (quod nec credere, nec dicere debuisset) *a*)
Quòd Protestantes *horreant conscientias alienæ subjici pote-
stati*, id quod esset contra Apostolum ad Romanos XIII.
Cap. 2. *b*) Quòd *traditionis MENTIONEM* refugiant: si-
nent tamen secum loqui super traditionibus, quatenus hae
adoptentur, ac semper adoptatae fuerint à canabulis Ec-
clesiae.

§. 31. 32. Hic Jesuita comprobat celebrationem Con-
ciliorum, tam *generalium*, quàm *particularium*; sed negat,
ea unquam sufficisse, aut extinguendis haeresibus, aut fi-
niendis schismatibus; exemplum adducit in *Arianismo*, &
Pela-

Pelagianismo. Sic ille, dum Conciliorum, tanquam finaliter decisivum controversiarum in Ecclesia à Christo institutum remedium approbat, eorum efficaciam deprimit: quæviserò perficacium & rebellium hominum, justis ac solemnibus Synodorum decretis se statim submittere recusantium, malitia illarum auctoritati quidquam detrahat, & spretis illorum reclamationibus, Ecclesia in Generalium Conciliorum decisio non semper agnoverit infallibile Spiritus Sancti oraculum, cui omnis deinceps ætas, ipsique rebelles, aut saltem eorum successores, se se tandem submiserunt. Sed de eo apud Febronium non agitur: Ille *Cap. IX. §. 3.* non proponit Concilium generale *tanquam medium modernis in circumstantiis aptum ad finiendas controversias religionis*, quæ supersunt inter Catholicos & Protestantos; *sed ad tollendos patentes abusos*, qui sunt in Ecclesia Catholica in ordine & consideratione ad regimen Universi, atque facilitandum per hoc Protestantium ad nos reditum; quippe cujus spem ille in *Præfatione ad Reges & Principes* unicè ponit in hac depuratione, à Concilio *Canonicè-libero* nunc meritò expectanda, postquam jura Pontificis respectivè, & Episcoporum in tanta luce posita, & Isidorianorum Canonum, quibus Ecclesia hodieque defiguratur, malitia detecta est: *Liberum* autem semper erit hoc Concilium, ut primùm Romanus Pontifex se quoque eidem subjectum sincerè profitebitur: *taliter liberum* requirere Concilium, non est suppeditare arma, & exceptiones Protestantibus.

§. 33. Quod de œcumenicis Conciliis universim nunc dictum est, idem speciatim repetitur de *Tridentino*. Liberimè in illo tractatæ fuere materiæ religionis & fidei: hoc nemo Catholicorum negat, ne ipse quidem Fr. *Paulus Sirpius*: In materiis Status Ecclesiastici non fuisse convenientem Episcoporum libertatem respectu Curia Romanæ & Ministrorum ejus, doluerunt in ipsa Synodo plures egregii Prælati, & scripsere viri graves, tum ex ipso Concilio, tum post illud. Enimverò, numquid *ipsis volentibus* jura, quæ

ordini ac characteri Episcopali divinitus annexa esse, omni jure prætendebant, à Romanis magna ex parte abrogata fuisse? An non pauca illa, quæ ipsis reddita sunt, *tanquam Sedis Apostolicæ delegati*, non potentes habere justum, acceptare debuerunt? Numquid ne sub hac quidem qualitate Episcopalem potestatem *in propria sua Capitula secularia* (quorum multa Pontifices magna difformitate exemerant) & in *Regulares* recuperare potuerunt? &c. Sanè Episcopi Galliæ & Hispaniæ nihil anhelabant magis, quàm excutere hos compedes, & rumpere catenas; sed sciebant Romani illis objicere majorem numerum Italarum, huic servituti adsuutorum.

Antequam ab hoc paragrapho Heidelbergensis Observator dimittatur, non potest calamus, quin eundem hujus etiam falsi incuset, quo *ibid.* asserit Febronium ad hoc, ut Concilium *Generale*, componendis his rebus idoneum liberè celebretur, *Galliam proponere videri*. Sed nemo hoc ne per divinationem quidem ex illius libro eruet: Hoc dixit, & verè. Concilia *Nationalia* in statu seu regno monarchico faciliùs congregari, & feliciùs absolvi: addere potuisset, certius quoque in observantiam deduci, dummodò monarcha velit; hoc enim sæpè defuit generalium quoque Conciliorum virtuti, quod monarchæ noluerint adjuvare.

§. 34. 35. Quorsum, inquit hic *Kleinerus*, ablegabit fideles Febronius, si, quod evenire potest, post plures demùm annos Concilium convocari valeat? *Respondeo*: ad reliqua *sex remedia*, quæ postremo suis Operis Capite providè proposuit. Hic Jesuita breviter enarrat impedimenta, quæ *Tridentino* tum inchoando, tum resumendo, nec non *Basilienfi* prosequendo intervenerunt. Sed quàm malè vitæ ille suo systemati & honori Curiæ Romanæ (cui soli opportuna & importuna injectio horum impedimentorum, & consequenter mali perpetuatio debetur) consulat, videre potest apud Febronium: *Cap. VI §. 15. n. 4. & 6. nec non Cap. IX. §. 3.*

§. 36. Præteniones Episcoporum, ait ille, non tam sunt certæ, sed *merè controversæ saltem*: Papa non tam facile

cilè dimittet jura , quæ hæctenùs plenissimè possidet ; sic Febronius non tam erit angelus pacis , quàm præco belli . Omnibus his jam obviatum est *Cap. VI. §. 16. n. 11.* , nec non *Cap. IX. §. 6. 7.* Si Papa non tam facilè vellet dimittere , quæ nec plenissimè , nec universaliter possidet , nec semper , ubique , apud omnes Ecclesias orbis possedit , tunc , Judice Kleinero , illud politicum adhiberet : *divide, & impera* : hæc ipsa verò practica olet mundum , quem destruet Spiritus Dei in Conciliis Generalibus , ad hoc enim ipsa à Deo instituta sunt , ut , quæ dubia & controversa in Ecclesia existunt , auctoritate Spiritus S. , & sua definiant : restituta his sua independentia , suoque vigore , reliqua fluent de se ipsis . Cæterùm non omnia dubia sunt , quæ certi homines in scholis dubia facere vellent , in Concilio autem vix auderent ; neque minùs manifestè absurda sunt , quæ Febronius *Cap. III. §. 11. & Cap. VI. §. 13.* exhibuit , etsi ea Romanis arrideant . In rebus per se tam apertis omnia jura permittunt & approbant implorationem Principum Catholicorum per media *Retentionis bullarum* , & *Appellationis ab abusu* , quæ sibi multùm displicere hic innuit Kleinerus : „ An ex his remediis , inquit , sperari aliquid ad unionem posset ? si ab eventu ca-
 „ pere argumentum licet , unica Bulla *Unigenitus* , & scissæ
 „ desuper Galliarum Ecclesiæ documentum dabunt . „ Ego
 „ quidem sic judico : si intuitu Bullæ *Unigenitus* remedium
 Retentionis rigidè observatum esset , nullam in Gallia scissionem quoad *fideles* (ipsæ enim Ecclesiæ non fuerunt scissæ) orituram fuisse ; sanè in aliis regnis , in quibus eadem Bulla publicata non est , tranquillè vivitur .

§. 37: 38. Hic sibi multùm Jesuita gratulatur ; quòd eum *Justinianus Frobenius* sua ad *Justinum Febronium* Epistola prævenit in detegendo *formidando scopulo* , cui hic Ecclesiam exponit *Cap. IX. §. 4. n. 3. & 4.* permittendo , ut certis casibus , illo præsertim , quò Papa justis Synodi nationalis decretis se opponeret , ei obedientia *ad tempus* abrogari , & per consequens Ecclesiæ illius regni similiter *ad tempus* de supremo capite spirituali provideri valeat . Sed temperabit ,

perabit , puto , Eximius suum gaudium , postquam in *Justiniani novi* animadversionibus in eandem *Justiniani Frobenii* epistolam §. 3. vanum hunc metum ex integro dissipatum legerit . Unde quæ ibidem fusè & solidè exposita sunt , hic pro confutando Jesuita inutiliter repeterentur .

§. 39. 40. Hoc Caput concludens *Kleinerus* , consentit *Bahratio* , asserenti , uniri non posse Religiones , quarum doctrinæ , in quibus altera ab altera discedit , ita religionis naturam ac substantiam afficiunt , ut si conjungendæ essent , alterutra omninò tolleretur . Nihil hoc effato verius est ; sed nihil etiam sententiæ *Febronii* conforme magis ; quare hic nullibi tradidit , optavit , aut suavit hunc modum irenicum , ut ex principiis ac Confessionibus utriusque Religionis , Protestantium & Catholicorum , una (quæ non nisi *tertia species* esse posset) conflaretur : ex contrario eos , qui *avita Sacra* deseruerunt , qua potuit maxima instantia , invitavit ad reditum ; quem ut per Dei , auctoris omnis boni & pacis , gratiam , etiam humanis mediis (nam miracula non tam facilè debemus exspectare) obtineret , hoc tum alibi , tum præcipuè in Præfatione ad Reges & Principes , omnibus votis expetiit , ut illis exhiberetur hæc Sponsa *sine ruga & macula speciosa* .

AD CAPUT IV.

§. 41. & seqq. Totum hoc Caput , quo Observator expendit , *rectene Febronius arbitri , aut monitoris , partes assumpserit , & qualiter in iis versatus sit* , vix attentionem meretur & responsum . Ut verbo dicam : Febronius hac in parte jure omnibus Christianis communi usus est , suam ad reunionem Ecclesiæ conferendo symbolam , impedimenta rei adeò optandæ bona fide ostendens , nihil imperans , nullum in particulari taxans , consilia pro modo sui talenti promens , aut potius ea , quæ à viris bonis jam data sunt , colligens , & repetens . Si scripsit iterum , quod jussu CLEMENTIS V. scripsit *Durandus* , quod jussu PAULI III. *Contarenus* , quod

Julia-

Julianus & Cusanus Cardinales, & , ut plures alios præmittam, quod *Benignus Bossuetus & Claudius Fleury* (quorum opera undique, atque adè ipsa in Roma in pretio & existimatione sunt) pro Deo & Ecclesia scripsere, quid *Febronio* exprobrabitur? Si forte *Kleinero* eique similibus duriora aut stringentia magis videantur argumenta & testimonia, quibus ille usus est, cogitent hi iterum, illum non esse eorundem auctorem, sed compilatorem tantum; & si quid est amplius, compositorum, seu figulum. Si autem veritas odium parit, quid impedit, quominus illa dicatur pro bono publico? Pueris pillulæ deaurantur; viri his involucris non indigent, nec dicunt: *durus est hic sermo*, modò fuerit bonus, & verus.

Memini, me legisse typis datam anno 1743. Argentorati Orationem ab Johanne Leonardo Frœreisenio, Lutheranæ Seclæ Theologo, de *misero Ecclesiæ, Augustanæ Confessioni addictæ, in permultis locis statu*, quam *Kleinerus* ipse §. 11. laudat. Dolet in ea illè, nullam modicamve inter eos esse consonantium legum & disciplinæ, unumquemque cœtum sui juris esse, neque ab alio pendere, & quæ lubet, statuere; atque hinc corruptelas oriri in constitutione Parochiorum, in matrimoniis, in dispensationibus, in divortiiis, in benedictionibus, in licentia opinionum &c. Attamen auditum non fuit, hunc Theologum propter hoc scriptum à suæ communionis assæclis & Præpositis odia ac persecutiones (quas *Jesuita* §. 53. *Febronio* intentare videtur) perpeffum esse.

§. 45. 46. Hic asserit *Observator* (*pueriliter* utique) *Febronium arbitri seu judicis* partibus iniquè fungi, cum unius solum partis momenta, eaque à *Potestantibus & Gallis* (quos sic bellè conjungit) mutuata, ponderet, contrarias autem exceptiones negligat; addit tamen, eum non minus *Episcopis*, pro quorum juribus advocatum agit, parere. Ad hæc unicum illud reposuisse, aut ab *Observatore* nostro quævisse sufficiat: an toties à *Febronio* nominati Pontifices, Cardinales, *Episcopi*, *Doctores* (excludemus

ab.

ab eorum serie omnes A catholicos , imò & Gallos) an inquam illi quoties abusus & vitia Curia Romanæ ob oculos Ecclesie posuerunt , simul etiam addiderint quæsitæ pro illorum excusatione causas & exceptiones? hæc opera tuis *Kleinere* , tuisque similibus studiis reservata est : sed cave , ne tibi obijciatur quod PAULO III. dixere præclari illi Novemviri , non A catholici neque Galli , scilicet , „ nonnullos Pontifices , prurientes auribus coacervasse sibi Magistros ad „ desideria sua , non , ut ab iis discerent , quid facere deberent , sed ut eorum studio inveniretur ratio , quâ liceret id , quod liberet .

§. 47. 48. Regularium exemptiones eisdem fati subjectas esse , quibus absoluta Pontificis Monarchia subjacet , omnibus notum est , ut pluribus monuit Febronius . Hic , si Heidelbergensi Jesuitæ credas , non modò in Regularium *Exemptiones* , sed & in eorum *Instituta* invehitur . Ita : improbat ille horum *EXEMPTIONES* ab ordinariâ suorum Episcoporum jurisdictione : idem fecerunt *S. Bernardus* , *S. Franciscus* Monachorum Patriarchæ ; idem fecere inde à natis his exemptionibus tot viri sancti & docti ; idem hodieque faciunt plerique Episcopi . *INSTITUTA* Monachorum duas habent facies , quarum una *vitam regularem* respicit , altera *Statum publicum* . Quòd ad *priorem* attinet , nihil instituto Christi & spiritui Ecclesie per sacros ejus Canones manifestato magis conforme est , quàm ut omnia , quæ circa spiritualia in quavis diœcesi geruntur , sint sub immediata inspectione & sollicitudine Episcopi ejus loci ; quidquid secus fit , ac teorsim ab illius curâ & directione suscipitur , quantumcunque in se bonum sit , ad censum abusuum referendum venit . Quantum ad *posteriores* respectum , ille meritò inspectioni & potestati Magistratûs politici subjicitur , hujus est cognoscere , an omnimoda Monachorum subjectio ad exteram potestatem , hujusque secreti influxus in illorum actiones in- & externas regno & ejus statui sint indifferentes : ille intelliget diversitatem inter ea , quæ Observator confundit aut assimilât , dum hoc loco insinuat , non eapropter ordinem
Ducum

Ducum aut Officialium exercitus pro suspecto habendum, si unus ex illis suo Regi insidias struxerit; dicetque nostro Jesuitæ, meritò totum Officialium corpus suo Principi suspectum videri, si singuli extero Domino se se juramento obstringant, & ab eo secreta mandata accipiant, quibus intellectum, voluntatem & actiones suas accommodare debeant: ille noverit ex Historiis regnorum & Actis publicis, an verum sit, quod hic narrat Eximius Heidelbergensis, scilicet, unum solum Regularem in Historia prædi, qui sacrilegas manus suo Regi inferre ausus sit; alii fanè sat longum talium texunt catalogum.

„ Si ex Deo, inquit ille, sunt Regularium instituta, „ atque his conformiter institutis illi vitam exegerint, non „ evertet ea Febronius: si à suis quique legibus recesserint, „ corruent ultrò. Miror, quòd talia proferat Jesuita: Hinc certe de ejus instituto, aut instituti fideli observantia sinistra suspicandi ansam desumere quis posset ab iis, quæ, permittente Deo, Societati nuper evenerunt in Lusitania, & in Gallia. Dari inter Regulares *multos* valdè egregios viros, nemo abnuat, & de eo omnium minimè dubitat Febronius: hoc ille sustinuit, *omnes* Publico fore utiliores, si suis quique Episcopis plenè subjecti essent, *nullum* verò sic Statui publico futurum aut incommodo aut periculo. Liceat hic addere, Jesuitis duram illam sortem in memoratis duobus florentissimis regnis nunquam obventuram fuisse, si non essent ab ordinaria Episcoporum inspectione ac jurisdictione exempti.

§. 49. 50. Quærit hoc loco & miratur Observator, 1.) cur homo privatus Censoris sibi munus assumens, quid in Ecclesia rectè factum, quid secùs, quid agendum deinceps edicat, ac pro sua libertate redarguat? 2.) Quare Pontifici Romanæque Curie palam, atque in publica orbis facie exprobravit excessus diu sublato, quorum integros catalogos percensuit? 3.) Quorsum ex *Espencæo* & hujus viri stylo scribat, prostare Romæ; & in quæstu pro meretrice

federe librum , qui *Taxa Camerae , seu Cancellariae Apostolicae* nuncupatur ? cum tamen illi non incognitum esse debeat , in nulla Curia pro expediendis gratiis labores gratis suscipi : 4.) An ad sacratas Principum personas mordaci stylo appetendas sufficiat , quod quis ex antiquitate contra excessus , quos aut observat , aut sibi fingit , loqui sciat ? Ad singula respondeo : ad 1.) Nemo prudens & æquus *Claudio Fleury* , viro pio , sapienti , & apprimè docto , malè hætenus vertit , quod pro bono Ecclesiæ in suis Discursibus ad Historiam Ecclesiasticam præviis , simili innoxia libertate usus sit . Ad 2.) Repeto , quod supra §. 22. jam memoratum est , scilicet , illos tantum ex quàm plurimis Nationum aliorumque gravaminum articulis à Febronio selectos & retentos esse , qui hætenus sublatis minimè sunt . Si adhuc sat amplius horum catalogus hodieque prostat , eò amplior justiorque est de gravi hoc Ecclesiæ incommodo proborum virorum dolor . Ad 3.) *Claudii Espenæi* merita non novit , aut saltem pro condigno non æstimat Jesuita Palatinus . Quidquid sit : justum atque in omnibus Cancellariis (non diffiteor) usitatum est , ut aliquid pro Expeditorum labore solvatur ; videamus in exemplo , an in hoc sistatur Romæ : Resignatur Canonicatus , Personatus , vel aliud beneficium in favorem , mediante testimonio idoneitatis : solvitur in Cancellaria taxa expeditionis : hætenus rectè : resignatarius jam antè possederat alterum Canonicatum : ad simplicem ejus ; sicut cujuscunque petentis , supplicam conceditur dispensatio super incompatibilitate , dummodo priori taxæ addantur *decem scuta* : Habet idem resignatarius præterea Præposituram in alia ecclesia , superadduntur alia *decem scuta* , & eadem facilitate , eodemque tractu , sine ulteriore , aut verius sine ulla *quoad hoc* informatione , imò nullo singulari suffragante merito , vel titulo , qui pluralitatem justificet , eidemmet Bullæ etiam super hac pluralitate ulterior inferitur dispensatio : Interim resignans est proximus morti , & verosimiliter non supervivet viginti dies : numerantur iterum *decem scuta* , & sine mora derogatur Regulæ *de Viginti* . Si aliis adhuc dispensatio-

tionibus & Canonum derogationibus ad assequendum suum finem supplicans indigeat, tot semper ratione ejusdem beneficii numerabit *scutorum decades*, quot Canones eidem ob stare deprehendentur. Vocet hæc, si velit, criticus noster Observator *pretia laboris Expeditorum*; alii judicabunt aliter, neque putabunt unquam in quavis alia Curia tali via processum iri. Ad 4.) *Sæcularium Principum imperia* eorumque jura infinitè variant: ita quidem, ut nonnulli eorum suos subditos despoticè regant. Qui actualia, & à longo tempore usitata illorum jura & receptam regiminis formam ex remota antiquitate impugnare, atque ad avitam normam reducere susciperet, malè suavis dici deberet. *Ecclesiæ regimen* ex contrario semper idem est, non habens alias pragmaticas sanctiones, quàm S. Scripturam, & Canones totius Orbis Catholici reverentia sacros; ad hos provocare, & quemvis neo-electum Pontificem, tanquam hæredem jurium & obligationum Petri, juxta juramentum ab eo alias præstari consuetum, revocare, semper honestum est, & cur non cuivis erudito pro modo suæ capacitatis permissum? hic si futilia profert, pro mercede risum & contemptum reportat: si solida, dabunt ejus scripta cum tempore proventum. Cæterum, sal parti corporis sanæ affricatum eam non lædit, ulceri inspersum mordet. Neque tamen absolutè vitium censeri debet, scribere etiam de præsentis situ regnorum & sæcularium Statuum, eorumque notare navos; hinc & Juris Publici Germanici Scriptores solent in suis Systematibus deputare unum Caput *defectibus formæ & regiminis Imperii Romano-Germanici*.

Quando *Seniorem* increpare liceat, docet Canon. 28., quando filius queri *de duro patre* Canon. 36; quòd Petri successor ad querimonias contra ipsum non debeat quidem respondere *ex potestate officii*, dicens: *ovis pastorem suum non reprehendat*, sed, *ex ratione*, tradit Canon 40. Caus. II. Quæst. 7. Non increpavit *Seniorem* Febronius, sed obsecravit: non est conquestus *de patre duro*, CLEMENTE XIII. domino nostro sanctissimo piissimo; querimonias nationum

veteres , nondum sublatas , non Petri , sed Curix culpas Ei humiliter annuntiavit . *Kleinerus* ad officii potestatem confugit absque ratione virtutis : hominem privatum tacere jubet contra Curiam Petri : secundum eum ergò omnes silere , omnes parere , ut stupidi ad iussa sui Generalis Jesuitæ , tanquam baculus ad regimen manus cæci deberent , & ante Febronium debuissent ; sic non satisfaceret admonitioni S. Gregorii M. , quam tanquam Regulam in Decretum suum retulit Gratianus Can. 57. cit. Caus. II. Quæst. 7. scilicet , *admonendos esse subditos , ne cum student plus , quàm necesse est , hominibus subjici , compellantur vitia eorum venerari* . Sic *subditos* moneri voluit S. Papa & Ecclesiæ Doctor , non unum tantum alterumve *subditum* .

Dicet autem fortè : *Prælati* soli possunt loqui , non *privati* . At quid sunt in systemate *independentis monarchæ* Prælati , nisi privati , respectu Monarchæ ? Et qui Prælati , ut quoque sunt personæ publicæ , omnia , nihil prætermittendo utilium , dicerent , nisi essent , qui eis dicenda subministrarent , cordati Doctores privati ? Hi ad singulos Prælatos nec scribere possunt , nec proficisci : qui ergò eis loquentur ? nonne libris in facie totius Orbis loquentibus ? Sed *hoc in tempore* illa nequaquam fuere opportuna ! Ecquando ergo erunt opportuna ? Qui nunquam se venturum esse alicui opportunum advertit , is adventum suum aliquando saltem opportunum facere debet : Nonne sat diu Græci atque Moscovitæ in schismate sunt , quia *tale* Caput Ecclesiæ , quale depingunt monarchistæ , nunquam agnoscent ? Pontifici non objecit Febronius *usurpationem* , hoc enim verbo notasset *ipsius personalem actionem* , sed suavit *usurpatorum spontaneam dimissionem* : hæc expressio cur non consentiret cum *profundo respectu erga Sedem Romanam , ac sincera veneratione erga Successorem Principis Apostolorum* . Actor. cap. 2. absque violatione respectus *disceptabant adversus Petrum fideles* , qui ex circumcissione erant , dicentes : *quare introisti ad viros præputium habentes , & manducaisti cum illis ?* Si tunc magister

ster urbanitatis *Kleinerus* adfuisse, forsan & illis urbaniores Petrum alloquendi modulos suggessisset .

§. 51. Quando ex Cardinale *Orsó* sequentia describit Febronius cap. VI. §. 15. n. 4. “ Inde , si verum fateri
 „ volumus , prima mali labes , quòd homines temerarii ve-
 „ lut Ecclesiæ reformandæ studio , in summos Ecclesiæ Prin-
 „ cipes ora laxare , eorum mores & vitia carpere , legitimam
 „ potestatem contemnere , jugum excutere , & auctoritatem
 „ invadere ausi sunt “ : applaudit Jesuita , dicens , Febro-
 nium sua responsione *Orsum* nequaquam refellere; in quo an
 ille rectè judicet , æstiment prudentiores & sinceriores , post-
 quam utriusque scripta inter se contulerint . Mihi illud so-
 lum hìc liceat addere : *Supponamus , quod intra tria sæcula*
nullus Ecclesiæ reformandæ studio in summos Pontifices os laxas-
set , horum mores carpendo , regendi modum taxando , abusus
sacræ potestatis detegendo ; sed , quod omnes , parvi & magni ,
ejus auctoritati , prout exercebatur , se se submississent , imposi-
tum jugum patienter & sine murmure ferendo : qualis putas ,
 mi Jesuita , hodie foret status in Europa ? Quoties hæc co-
 gito , specialiter veneror Dei providentiam , qui vel per ipsas
 hæreses tantum fecit boni .

Dum hìc de ansis & causis recentiorum hæresum obi-
 ter tractamus , putemus in illis recensendis *Orsó* & *Kleinero*
 fidiolores fuisse *Cardinales Legatos Concilii Tridentini Præ-*
sides , qui in ingressu ejusdem Synodi Patres nomine Pon-
 tificis ita allocuti sunt apud *Harduinum Tom. X. col. 11.*
 „ Meritò de nobis dicitur , quod Propheta in persona Dei,
 „ veterem populum accusans dicit : Duo mala fecit popu-
 „ lus hic : me dereliquerunt fontem aquæ vivæ , & foderunt
 „ sibi cisternas , non valentes continere aquas Si
 „ verum fateri volumus , aliter dicere non possumus , quin
 „ nobis conscii simus in administrando munere nobis impo-
 „ sito in plurimis defecisse , & *horum malorum , ad quæ cor-*
 „ *rigenda vocamur , non minima ex parte causam extitisse*

„ Ve-

„ Veniamus ad secundum, quod lapsam morum disciplinam,
 „ & abusus (ut vocant) complectitur. Hic verò nihil atti-
 „ net diu investigare, quinam tantorum malorum auctores
 „ fuerint, *cùm præter nos ipsos ne nominare quidem ullum*
 „ *alium auctorem possimus*. Quare ad tertium accedamus,
 „ quod impedimenta pacis in se continet: qualia sunt arma
 „ vel domestica, vel externa: hæc enim jam pridem pacem
 „ Ecclesiæ perturbarunt, & adhuc perturbant. De quibus
 „ hoc tantum dicimus: si (quod Deus ipse certissimis signis
 „ ostendit) hæc arma flagella ejus sunt, quibus nos affligit:
 „ qui duorum priorum capitum rei sumus, in quibus nos
 „ excusare non possumus, *etiam horum armorum præcipuam*
 „ *nos causam esse, negare non possumus* Omnes or-
 „ dines una rationis serie accusans in veteri populo dicit
 „ Ezechiel in persona Dei: *Sacerdotes ejus contempserunt*
 „ *legem meam, & polluerunt sanctuaria mea: inter sanctum*
 „ *& profanum non habuerunt distantiam*. Principes ejus in
 „ medio illius, quasi lupi rapientes prædam, ad effunden-
 „ dum sanguinem, *ad perdendas animas, & avarè sectan-*
 „ *dum lucra*. Populi terræ calumniabantur calumniam: Hæc
 „ ille. Quæ utinam ad illa solum tempora pertinerent, ac
 „ non *nostri quoque temporis imaginem referrent*.

AD CAPUT V.

§. 52. 53. Postremo hoc Capite *Kleinerus* paucas, in
 præcedentibus omittas, reflexiones colligit, quas hic tan-
 quam flores spargit. Imprimis vero in aurem dicit Febro-
 nio, quisnam ei verior in sui libri scriptione scopus fuerit:
 scilicet *controversa à quibusdam Episcopos inter & Pontificem*
jura, ipse Episcopis asserere voluit. Medium sumpsit Obser-
 vator pro fine; nihil teteri! Videtur autem ille hanc con-
 jecturam hausisse ex Brevi Apostolico, cujus memini suprâ
 Capite I. sub finem, in quo hæc verba lego: “ In magnas
 „ misérias semper deciderunt Ecclesiæ, quarum *Episcopi pu-*
 „ *tarunt*, depressa Romani Pontificis potestate, *plus sibi*

„ *accessurum potentiae & dignitatis* . “ Hæreamus paululum hoc loco, & ponderemus, an non tristis nimium doceat experientia, vel ea occasione & causa illum miseriarum cumulum, tam quoad *hæreses*, quàm quoad *corruptionem disciplinae*, Ecclesiæ potissimum obvenisse, quoad Romani Præsules cum præjudicio & depressione Ordinis Episcopalis, ac contra genuinos Canones nimium sibi potestatis sumpserint. Non agitur in toto Febroniano Opere *de efferenda una alterave Ecclesiæ cum præjudicio Romanæ*, sed *de relinquendo & respectivè restituendo, quod debetur omnibus* : Neque questio est *de accessu, seu attributione novæ potestatis* aut dignitatis, sed *de nativo jure*, nec non auctoritate ex Christi instituto omnibus Episcopis competente, non ad mundanam gloriam, sed ad implendum divinum illud & apostolicum officium, unicè comparatum ad ædificationem domus Dei, & animarum salutem.

Si itaque ex una parte justum sit, ut cum sacratissimi hujus ordinis inversione vera Romani Pontificis potestas non imminuatur; æque justum erit ex altera parte, ut neque deprimatur illa Episcoporum. Quodsi verò hæc sub præsidio falsarum Decretalium, tot tantarumque inordinationum fonte, suppressa inveniatur, nihil æquum & honestum magis, quàm ut omnia restituantur in ordinem Spiritui Dei & Ecclesiæ conformem. Quis autem sustinebit, malum inde oriturum, si Christi institutum impleatur, & Canones fideliter observentur? Possent tamen, non diffiteor, malum eà occasione enasci; sed non nisi inexcusabili eorum malitia, qui tanto bono impediendo & arcendo omnes suas vires, & quævis remedia, quantumvis in Jure reprobata, impendere, atque ita Ecclesiam turbare molirentur. Cæterum (quod laudato Brevi quoque insinuari velle videtur) *novarum rerum cupidi* minimè dicendi sunt, qui Canones servandos, per imprudentes & scandalosas dispensationes non taminandos, Episcopos in exercitio jurium eis à Christo creditorum haud turbandos, impediendoive prætendunt.

Finaliter spem aliquam & desiderium hic prodit Observator, noscendi eum, qui sub commentitio Febronii nomine tantum *mali* in Ecclesia fecit, dicat *retexit*, pro emendatione utique, consequenter pro vero Ecclesiæ bono. Liceat ei modò respondere verbis Salviani in præfat. ad Lib. I. de Avarit. *Sed requireret forsitan aliquis, quis Auctor sit; potest hoc quidem quæri, & rectè quæritur, si inquisitio valet ad fructum aliquem pervenire; cæterum si infructuosa est, quid necesse est, ut laboret curiositas, cum profectum curiositatis non sit habitura cognitio: in omni enim volumine profectus magis quæritur lectoris, quam nomen auctoris.*

§. 54. Quem fructum permanentem, inquit P. Josephus Kleiner, sperabit ex opere suo Febronius, postquam eo, quem præferebat, sine excidisse se ex ipsis DD. Protestantibus intellexit? Intellexit hoc utique ex *Friderico Babrdtio* Lipsiensi; sed hujus viri judicio spem suam nondum concidisse sentit, ex quo ille (uti scitè Justinianus Frobenius) *articulos differentiales in materia Religionis nimium diducat, velut sutor corium.* Quidquid autem hujus rei sit, præcox nimium est utriusque judicium: à reformatione Ecclesiæ, id est, *Curia Romanæ*, inchoandum voluit Febronius negotium reunionis; illi, & consequenter ipsi reunioni, potissimum impedimento sunt, qui identidem clamitant, *Romæ bene fieri omnia.* Cave, *Kleinere*, ne in horum numero inveniaris. Quòd si ità post reformationem reunio, secundum ea, quæ suprâ §. 39. dicta sunt, non sequatur, minimè tamen prima illa opera perditæ videbitur. Addit hic Jesuita Observator, fortè aliquando Protestantium quendam sic usurum laboribus *Febronii*, quemadmodum *Burcklinus* anno 1752. suis fucum facturus, ex Epistola pastorali Episcopi Montaubani, ex simili Epistola Archiepiscopi Viennensis, ex scriptis Philosophicis R. P. Donati Piar. schol; denique ex Operibus Card. Prosperi Lambertini, suam Evangelicam doctrinam confirmare aggressus est. Faciat hoc quisquis volet; videat interim, & sincere edicat *Kleinerus*, an non melius successerit *Febronio*, dum cap. 1. §. 9 suscepit ex libris
Pro-

Protestantium demonstrare unitatem & infallibilitatem Ecclesiæ Catholicæ, quam *Burklino* roborare doctrinam Evangelicorum ex scriptis Catholicorum; atque eo titulo illi gratias habeat, pro hoc saltem passu, versus reunionis negotium facto; siquidem non ignoret, ab uno hoc puncto ferè totum reliquum dependere.

§. 55. *Quid sibi dicet ipsi Febronius, si propediem librum suum non in Urbe modo, sed in Germaniæ diœcesibus in prohibitorum librorum serie descriptum leget?* sic hoc loco interrogat *Kleinerus*. *Febronius* novit, *Jesuitas* non fuisse postremos in sollicitanda hac prohibitionè, etiam suggestis, divulgatisque nominibus falsis. Quantum autem ad prohibitionem ipsam, consultum videtur, hic inserere continuationem Epistolæ *Moguntinæ*, cujus fragmentum dedimus circa finem Capitis primi: Sic autem post tres positiones ibidem relatas prosequitur scriptor hujus Epistolæ: “ Cohorruï, „ dùm ista legi; neque enim reperi in *Febronio*, quo fine „ illè conatus esset evertere funditus *Romanam Cathedralam*. „ Voluitne is in centrum unitatis substitui aliam? Cur ei „ non vult credi, dum ait, se adherere sanctæ huic Cathedralæ? „ Nonne, quia dixit, *Ministeriales Cathedralæ* nocere Cathedralæ, ejusque veteri gloriæ? Nihil minus agit *Febronius*, quam ut Cathedralam *S. Petri* evertere conetur; e contra totus in eo est, ut hanc stabiliat adversus imprudentiam illorum, qui tam exotica ei jura, titulosque appingunt. Hoccinè Cathedralam *Petri* evertere est, si dicatur, „ & firmiter sustineatur, *Petrum* non potuisse omnia extra, „ præter, & contra jus? Si negetur, quod solus à *Christo* „ immediatè obtinuerit officium prædicandi, reliqui vero *Apostoli* „ non nisi ab ipso, & per ipsum; quod habuerit jus & „ potestatem deponendi reges, & quæ sunt plura ejus generis? Pessimè concludit, quisquis ab eo Cathedralam *Petri* „ funditus everti prætendit, qui huic Cathedralæ agnosceret „ & linqueret, quidquid ei in *Sacra Scriptura* & verâ Traditione tribuitur, e contra inde auferendum & recipiendum assereret, quod apocrypha scripta perperam ad-

„ jecerunt . Dimensurare non possum , *cœcitas* , an
 „ *vindicta* , Ministrorum Papæ sit major : Sed ubi
 „ tactus vivus , ibi dolor , ubi dolor , ibi vindicta , ubi vin-
 „ dicta , ibi mox cœcitas ; oculos clauerint necesse est , aliàs
 „ vidissent flores Catholicorum Doctorum , in libris , qui
 „ coævi sunt , & antiquiores libris hæreticorum . Quantum
 „ hic astutia curialis circumvenit religionem ejus CLEMEN-
 „ TIS , quem ex primogenia Urbis acclamatione Febronius
 „ vocat *Papam sanctum* ! Quanta impostura fieri voluit to-
 „ tius Germaniæ Archi- & Episcopis hac censura ! paucissi-
 „ mi legunt totum librum , plurimi credunt Brevi Aposto-
 „ lico : eruditi autem advertunt , *Febronium esse virum de-*
 „ *sideriorum pro reformatione Curie Romanæ , pro reunionem*
 „ *dissidentium , pro extirpatione hæresum , viamque voluisse*
 „ *præparare bona mente* . Febronius ferè omnia deprom-
 „ psit apertè ex Catholicorum , & quidem primæ Notæ ,
 „ libris ; cur hoc taceatur in Brevi ? Cur , gemente veritate , in
 „ eo scribitur , *omnia ex hæreticorum , & Sanctæ Sedi infen-*
 „ *sissimorum hominum libris conquesta esse* , imò adedò , *absur-*
 „ *dissima quædam de suo adjecisse Febronium* ? Suspicio
 „ ideo , ut horrida hac tuba perterriti Germani abjiciant
 „ Febronium , ne velut in speculo videant Romanorum ma-
 „ culas & rugas ; imò credo , ipsos Romanos , perlectis ali-
 „ quibus paginis , abjecisse hoc speculum , instar vetularum
 „ quibus illud pulchram faciem non ostendit . “ Hæc ille .

§. 56. His denique adjicit Observator jocum ex nomine
Febronii , quod à suo Auctore non incongruè assumptum
 fuisse notat , quippe qui in carpendo , redarguendo , sum-
 misque Ecclesiæ Præsulibus perstringendis *febricula* quadam
 intemperie sit actus , à qua non sanabitur felicius , quàm si
ad domum Simonis Petri , in hæreditaria Petri Romana Sede ,
 subjectione debita , ac conjunctione animi majore , conver-
 tatur . Domus Simonis ipsamet tot tantisque febribus la-
 borat , quas Febronius demonstravit , ut febriculam habens
 exspectare possit meritò , donec focus Simonis , veterana
 illa Curia , suis febribus magnis fuerit sanata . Hanc focum
 non

non sanabit Simon Petrus; neque enim ullus adhuc Romanus Pontifex à sæculis in sananda sua Curia felix erat medicus . Febricula *Febronii* transibit : febrès magnæ socrus Simonis manebunt , nisi miserentis Christi sponsa Ecclesia medeatur pharmacis opportunis , importunis . Est autem quæstio , utrum socrus ista febricitet , an non verius sit mortua , quia sensu caret , non audiens tot virorum proborum remonstraciones , non videns sequelas . Si mortua , tunc erit tractanda sicut resuscitanda filia Principis : Dominus ut venit in domum Principis , recedere iussit *tibicines* , & *turbam tumultuantem* (a) . Tibicines sunt blandi illi adulescentes , quorum primi sunt Jesuitæ ; turba tumultuans sunt illi Curialistæ , qui ad conspectum Febronii , aut quærentes aliquid , aut perdere metuentes , cælum terramque commovent adversus eum .

§. 57. 58. Finaliter *Kleinerus* Patrem Iominum , à quo unitas omnis & concordia , demissè rogat , ut pulso omni dissidio , cum tot animarum immortalium interitu conjuncto , felicissima illa tempora propius velit illucescere , quibus , pulsâ dissensionum caligine , erit *unus Pastor & unum ovile* . Bona sunt hæc vota , neque alia format funditque *Febronius* ; sed cum hac differentia : *ille* vult , ut non sit quæstio de tollendis noxis & offendiculis , utcunque conspicuis , & A catholicorum æquè , imò adhuc magis , quam Catholicorum animos percellentibus , quæis Pastor ipse , & ovile extrinsecus per alios circumdantur : *hic* ad pellendam illam caliginem , & facilitandum digressis ovibus accessum desiderat , ut , qui de procuranda reunionè solliciti sunt , & ex officio esse debent , de tollendis his obstaculis , præsertim cum de se ipsis mala sint , efficaciter cogitent : Quis horum , putas , rectius voyet , ora , agit ? Si videas febricitantem pro recuperanda valetudine quotidie multumque orantem , atque interim cibos , quibus febris nutritur , continuò manducantem , numquid dicis , ab hoc Deum irrideri , aut saltem tentari ?

(a) *Matth. cap. IX. v. 23.*

CONCLUSIO .

Hactenus supposui , *P. Josephum Kleiner S. J.* in Heidelbergensi Universitate Theologiæ Professore Criticarum Observationum, de quibus agitur , auctorem esse . Quodsi in hoc erravero , & ille fortè sit , qui eandem celto & illuminato Regimini Electorali Palatino dedicavit , poterit illi confidenter dici , eum non esse de bonis , sed sinistrè informati Alumnis , qui , dum de Religione agi existimant , falsa aliis imputare , eaque pro veris venditare , sibi conscientia minimè ducunt . Scilicet , scripsit ille, Febronium a) ex *Protestantibus maxime Auctoribus* , tum verò etiam b) , ex *Scriptoribus Pontificiæ Sedi parùm faventibus* , quin & *apertè adversantibus* , sua hausisse . Atrox calumnia est ; & quia illa fructui , qui ex Febroniano Opere meritò speratur , obesse posset , hinc nemo miretur , si , quod jam supra factum , ea hic denuò depellatur .

Si *SOLI Protestantes* haberent ea testimonia , & quidem *omnia* , transmitti posset injuria : imò autem ! quidsi in solo librorum Protestantium foro venum exposita illa testimonia emisset Febronius , an essent *ea verba Protestantium* , an verò *Patrum* , *Prelatorum* , & *Doctorum Catholicorum* ? An ideò *merx* erit vitiosa , quia *mercator* nihil valet ? Nonne licet Catholico excerpere ex Protestantium libris collecta in unum gravamina , ab ipsis Catholicis sparsim scripta ? Si & hæc , ab illis sic justificata , rejici , refutari , tanquam ab hostibus Sedis sanctissimæ prolata debeant , tunc Protestantes jure conquerentur , se , *cùm quoque Catholico dicunt* , non exaudiri . Quid tum ? *Perduratio in malo* . Post hæc , invitantur Heidelbergensis Alumnus cum suo Magistro , ut quantumcunque volent producto studio & labore in Protestantium libris conquirant omnia , vel etiam potiora tantum , Conciliorum , Patrum , & Catholicorum Doctorum loca , quibus Febronius usus est ad confutandos Romanorum abusus ; nunquam id præstabunt , operam perdent ; etenim falsum dixerunt .

Suppo-

Supponamus interim, ne ullum quidem ex abusibus Romanæ Curix, quos Febronius recensuit, à quoquam Catholicorum reiectum fuisse, hos hisce de rebus tacuisse ad unum omnes, totum hoc opus hæreticorum esse, quid tum? Hæreticorum librorum aliquis in Ecclesia usus esse debet, sed sobrius; non tantum ad illos, quatenus contra fidem scribunt, confutandos, sed & ad mores nostros, quatenus hos cum iustitia reprehendunt, emendandos. Qui ex illorum operibus decerperet, & in odium Catholicæ Ecclesiæ derivaret, quæ illi huic falso & perperam impingunt, insultè & malitiosè ageret: Qui in A catholicorum (quos omnes stipites esse & cœcos, aut iniquos iudices, nemo prudens dixerit) scriptis ea observaret, quæ in Catholicis Prælatiis eorumque regimine cum veritate & iustitia carpuntur, & omni jure emendanda essent, atque de his Præpositos Ecclesiæ, subinde etiam & pro re nata Principes sæculares, moneret, ut illi iustà adversariorum crisi excitati, cautiores reddantur & moratiores, bonum opus faceret. Demus rei exemplum novum, materiæ conveniens: Dixit Febronius Cap. IX. §. 2. n. 13. epistolà à Georgio Shelhornio Memmingensi Bibliothecario anno 1747. ad Cardinalem Quirinum scripta, Tiguri impressa, evidenter demonstrari, qualiter pium illud & celebre Consilium de emendanda Ecclesia à delectis Patribus PAULO III. datum, non verò Sturmii aliorumque in illud observationes, in Indicem librorum prohibitorum relatum fuerit. Profuit æquum viri A catholici monitum, ita, ut laudati Cardinalis, qui officio præfecti Congregationis Indicis sub BENEDICTO XIV. fungebatur, cura effectum sit, ut in recognita ejusdem Judicis editione anni 1758. his verbis: *Consilium de emendanda Ecclesia nunc demum additum conspiciatur: cum notis & præfationibus Hæreticorum*. Sic, quod olim huic probro Catalogo non tantum perperam illatum videbatur, sed & re ipsa malè, ex sola ratione politica, insertum fuerat, nunc saltem honestè ibidem comparet.

Quod

Quod de *Scriptoribus*, *juribus S. Sedis* prætense *adversantibus*, illi proferunt, peræque frivolum deprehenditur. Humanæ infirmitatis argumentum est, eos nobis inimicos putare, qui contradicunt passionibus nostris, præsertim cum eæ sub specie religionis velantur. Non fuerunt à Febronio in aciem deducti, nisi viri graves & pii, quosque omnes Ecclesiæ pro talibus agnoscunt. Duo sunt in Febronio loca exstantiora, quibus Curialistarum infirmitates, bona tamen mente, deteguntur: Scilicet *cap. III. §. 11.* exhibetur misera illa facies *Juris Sacri Publici*, quo Curia regitur & regit; & id quidem ipsis Romanorum coætaneorum nostrorum verbis. Dein *cap. VI. §. 13.* sistuntur *gravamina*, ab aliis adversus Romanos edita. Judicet autem totus Orbis, judicet Roma ipsa, uter horum locorum ei magis adversetur, & an non majores inimici sint *proprii ejus domestici*.

APPENDIX QUARTA .

AULI JORDANI JC^{ti}

EXAMEN DISSERTATIONIS,

QUAM

MAG. CAROLUS FRIDERICUS
BAHRDT

LIPSIENSIS

DIE 14. DECEMB. AN. 1762.

ADVERSUS

JUSTINI FEBRONII TRACTATUM

PUBLICO EXPOSUIT .

CUM eodem ferè tempore in manus meas incidissent C. F. Bahrdt *Cathechistæ Lipsiensis* Dissertatio, & Jos. Kleineri S. J. Theologi Heidelbergensis summaria *Observationes*, tam illa, quàm ista, adversus Justini Febronii Librum, pro reunione dissidentium in Religione Christianorum compositum, directæ, comparatione facta haud difficulter adverti, magis hac in parte ingenuum esse hunc *Cathechistam*, quàm *Jesuitam*. Ille sinceritatem scopi, pietatem, pro Ecclesiæ salute curiositatem, eruditionem, Febronio recognoscit; iste verò scopum larvatum, impietatem, temeritatem, Ecclesiæ perturbationem, partis episcopalis unicum studium, parum eruditionis ex penu propria eidem objectat.

Catechista Dissertationis suæ §. IV. dicit “vehementer eos errare videri, qui præter animi sinceritatem, quam partim in præfatione, partim in toto passim libello, miri ficè demonstravit, esse aliquid in eo homine putent, quod Religioni nostræ (*Lutheranæ*) consentaneum sit §. V. Hoc itaque *Febronii* systema eo fine compositum editumque est, ut via nobis demonstraretur, qua omnes in religione Christiana dissidentes in gratiam redire, sacrorumque communionem restituere possent. Neque in hac re justas homini laudes denegare possumus (*Est enim ingenui & philosophi animi neque hostium virtutem contemnere*. Nazianz. Orat. III. p. 29.) quippe qui multa cum solertiâ, industria, summæque eruditionis insigni demonstratione hoc, quod voluit, efficere conatus est. Bono enim & sincero animo ad ipsum CLEMENTEM scribere videtur, eumque rogare, ut ineptos ecclesiæ curiæque Romanæ abusus expellere, pristinamque catholicæ Matri pulchritudinem restituere, si possit, velit. Deinde §. XIV. *Febronius*, inquit, Vir alioquin, ut nobis videtur, plus, & in Ecclesiæ salute curiosus. Denique §. XVI. Neque tamen minùs nobis ipsis magno in pretio semper erit istud opusculum *Justini Febronii*, quippe quod summa cum eruditione perscriptum; rebusque & variis, & ad discendum idoneis, refertum esse intelleximus!

Post hæc *Lutheranus* procul abfuit, ut personæ Febronii per concitationem invidiæ nocere voluisset; *Jesuita* verò totus in hoc intentus est, ut personæ conciliaret odium Hierarcharum potentium; cumque metueret, ne Febronius saltem Episcopis placeret, quorum jura tam ostrenuè vindicavit, §. 46. scribit: *Episcopos indignis modis adversariæ crisi exponit, cum defectus, qui in episcopalis muneris administratione evenire aliquando possent, aut admissi forte à quibusdam sunt; palam, atque in apertam orbis lucem recensent.* Ubi autem recensuit Febronius defectus in episcopalis muneris administratione? Malam scilicet gratiam apud eosdem Episcopos Kleinerus Febronio venari conatus est per hoc, quod

quod indefinitè , ac sine discrimine universum Episcoporum ordinem debortetur à pluralitate Episcopatum , à translatione ad fœcundiores Cathedras , à Brevibus eligibilitatis , à retentione Prælaturarum inferiorum cum Episcopatibus : à promotione nepotum , ab indultis conferendi beneficia in mensibus reservatis , per hoc quoque , quòd Episcopis in mentem revocet , sponsam pauperem & unicam debere esse Episcopo æque skaram , ac divitem , pluresque contra Apostolum uxores . Quantum hic spiritus Jesuiticus diversus est à spiritu SS. Canonum , ut eum , qui illo agitur , odibilem velit reddere ! ut dicat bonum malum , & malum bonum ! Si malè scripsit Febronius , ponat Kleinerus anti-theses , commendet pluralitatem Episcopatum , translationes ad fœcundiores Cathedras , Nepotismum &c. Indefinitè ac sine discrimine non audebit : Att dicet , nec debuisset *indefinitè , ac sine discrimine* Febronius universum Episcoporum ordinem à talibus dehortari ! Quidni ? Nonne , ut essent semper aliqui potentiores Episcopi , qui ejusmodi desideriis agitati recordarentur , se suosque nepotes indigere Roma , & sic politicè tacerent , imò & bonum opus sufflaminarent reformationis abusuum ? Dicit ulterius : in Germania saltem (quidquid in contrarium statuunt sanctissimi Canones) utile est , plures in eodem subjecto reuniri Episcopatus , ut tantò fortius resistatur A catholicis : Sed & in hoc fortè plus præjudicii est , quam soliditatis : Vidimus nostra ætate omnes Westphaliæ insulas reunitas super idem caput ; quid hoc profuit adversus arma Protestantium ? Videmus hodie eodem Episcopatus inter tot capita divisos ; quid hoc Religioni nocebit ? quini- mo verosimiliter proderit .

Sed & aliud quid hic in transitu monendus est Heidelbergensis Theologus , quòd nempe sensum totius Ecclesiæ Protestanticæ de opera Febronii , quasi ea inanis esset , asseruerit ex duobus dumtaxat viris , Novellista videlicet Gotingano , & Catechista Lipsiensi : à duobus scilicet individuis argumentatur ad omnes contra præceptum Logicæ . *Quem fructum , inquit , permanentem sperabit ex opere suo Febronius ,*

nus, postquam eo, quem præferebat, sine excidisse se ex ipsis DD. Protestantibus intellexit? Ergo jam excidit sine intento Febronius, quia scripsit Bahradius §. 16. rogatus itaque Febronium, ut conceptam spem planè abjiciat, desinatque existimare, sanum quemdam Lutheranismi propositas pacis conditiones esse acceptaturum? Potuisset autem Kleinerus videre, quantum Religioni suæ verius timuerit Catechista à Febronii propositis conditionibus: hinc §. 1. sopitos passim Protestantium animos excitat, deque hostium præsentia monet; §. 4. nihil toto suo opusculo Febronium effecisse ait, quàm ut faciem novam indueret nefandæ (sic nominat Catholicam) religioni, incautisque hominibus, ut sunt hodie LUTHERANORUM PERMULTI, eam commendaret; §. 5. methodum ejus novam eò pertinere, ut satisfiat illi parti gravaminum, quæ de Pontifice fuerant, & hoc facto, Protestantes cum Romano-Catholicis ita conjungantur, ut leniori Papæ imperio, & Episcoporum liberiori potestati subiecti, expulsos divino beneficio errores recipiant; §. 6. non dubitat, fore plerosque, tum plebejos, tum eruditos, qui hanc adversarii sui rationem non omnino contemnendam esse, existiment; ita enim esse suos homines, ut non id tantùm, quòd novum est, arripiant, verùm etiam in religionis potissimum causa faciles sint in concedendo; sæculi nostri (quod faciem & sententiam reliquorum nominat) homines non adeo curiosos esse in religionis integritate, neque videndi veri tam studiosos, ut divinæ veritatis puritatem, sanctitatemque eo fervore custodiant, ac tueantur, quo MAJORES SUI eam defenderunt: medios inter Christianos ampliorem sibi officinam mundi hujus spiritum collocasse, atque universi exitii spectatorem magis esse, quam auctorem; DOCTISSIMOS enim VIROS, è quorum numero ne omnes quidem THEOLOGOS ejicit, de momento doctrinæ Religionis FRIGIDISSIME SENTIRE; Indifferentissimum ferè universalem esse, religionem putari ei, qui de omnibus dubitet, aut qui ecclēticus sit; non allaborare eos vehementer in conservatione ejus, quod fundamentum totius ædificii mystici, id est, Ecclesiæ, appellatur, nempe Scripturæ Sacræ,

ejus-

ejusque auctoritatis, & certitudinis; emendant enim (sic prosequitur) addunt, detrahunt, torquent, explicant, prout cuius ingenio, principiis, ostentationique consentaneum videtur; & mox: Expellite PAUCOS severioris disciplinae, sanctiorisque animi Christianos, RELIQUIS, cujuscunque artis, sexus, etatis, statusque hominibus præbendas, fœminas, redditus, commercia, munera, privilegia date, ET FEBRONIUM STATIM AD OVILE PONTIFICIUM SEQUENTIUR: proindeque non reddidit bonas gratias labori Febroniano, sic pergens: NOS AUTEM, & nobiscum omnes, qui Reformationis beneficium grata mente reposuimus, sacris revelationibus edocti, FEBRONIO NULLAS CERTE GRATIAS AGIMUS pro summa ejus contentione, summoque studio, quo viam novam nobis ad Ecclesiarum unionem demonstrare contendit §. 7. rejicit oblatam à Febronio pacem, quia hæc non esset absque insidiis, non existimans equidem, à pacis studio planè abhorrendum esse (id quod contra spem Pacis Westphalicæ foret) sed extimescens talem pacem, quæ cum insidiis conjuncta sit; verbis enim (sic subjungit). Febronius pacem offert, re ipsa bellum nuntiat: Ad istud se parat Bahradius, animi bulliens calore, Theologus juvenis, & quidem rigidè ad normam primævorum Lutheranorum, instat eorum de tyrannide, conscientiarum libertate, erroribus Romanensium, quos vocat Catholicos, verba faciens: Alit, videns, frustra conscribi à se milites ad normam belli suam, mox invehitur in illos Lutheranos, qui bella fugiunt, aut qui dissensionem, disceptationes controversiasque ex Ecclesia exterminari volunt, sic conquestus: sæpissimè enim NEFARII hominum istorum CLAMORES, de modestia in refutandis adversariis, de pace in Ecclesia colenda, de abstinentia à controversiis crebrioribus, DE NON APPELLANDO ANTI-CHRISTO, de tolerantia, & ejus genus alia, nihil aliud nobis ostendunt, quàm timidi, effœminati, frigidique animi documentum: nolunt muneribus, amicitias, redditibus, commercio, beneficiis, patronis, Regibus, ob veritatis studium, & amorem aliquid detrahere: clamant itaque illud Prophetæ: Pax, pax, ubi

pax neque est, neque unquam esse, salva veritate poterit. Demum § 16. ita finit: Interim tamen, consolaturi Febronium (id quod ironiæ habet aliquid) viginti mille Seltæ nostræ desertores ipsi promittimus, si velit ipse ad nos venire, singulisque tantam pecuniæ summam, vel opum aliarum copiam largiri, quantam pro suo quisque ingeniolo optare unquam visus est: ejusmodi homines NON EXIGUO NUMERO, quod fatemur, HODIE LUTHERANAS ECCLESIAS COMPLĒNT, qui à LUTHERO, PRÆTER NOMEN, NIHIL ACCEPERUNT, quique PRO PARVO LUCRO, præsertim, si vel PUBLICA INFAMIA, vel parentum cognatorumque clamores evitari possent, aliena castra sequerentur. ATQUE HUIC GENERI HOMINUM VEHEMENTER COMMENDANDA ERIT FEBRONIANA UNIENDI DISSENTIENTES METHODUS.

Hæc vidit *Jesuita Kleinerus*; sed quomodo visa judicavit? Arripuit unicè *difficultatem* reunionis in odium *Febronii* propter summam renitentiam *Bahrdræ*: dissimulavit reunionis *facilitatem* (post sublato Curia Romanæ abusus) quam ingenuus ille Confessor Lutheranus & extimuit, &, describendo modernam dispositionem plerorumque Lutheranorum, eo ipso sperandam ostendit contra suas præventiones. Nempe eò res demum pervenit, ut (paucis Theologis eorum exceptis, quos Ecclesiæ reuniendæ parum attendent) doctissimi Lutheranorum hodie non curent multum suos Theologos, nec ipsum *Lutherum*, à quo nomen primò acceperunt, postea malentes vocari *Evangelici*, aut *Protestantes*, vel *Confessioni Augustanæ Addicti*. Hoc sine *Bahrdræ* novimus nos Catholici pridem, Theologos Lutheranos (*Zelotas* horum intelligo) cum suis controversiis, quæ perturbarent Ecclesiam, vix audiri à Jurisperitis ac Ministris Aularum ampliùs, non, quia omnes isti spiritum Christi cum spiritu mundi commutassent, curamque Religionis ac salutis profus abjecissent, sed, quia in nonnullis controversiis meras tricas scholæ depræhendisse sibi videntur, quibus carere potuisset pax Ecclesiæ, in cæteris defectum sufficientis probationis, quod Ecclesia *Catholica* sit in errore aliquo

liquo, in luce autem veritatis sit *Lutherana*, imò in diversis jam tenent potius cum Catholicis; hinc non frequentant cœtus sacros, non audiunt verbi prædicationem, non subeunt exomologesin, non communicant Cœnæ, & quoniam retinaculis quibusdam (inter quæ nimietatem potestatis Pontificiæ præcipuo loco esse credidit Febronius; accedere quoque potest obligatio credendi aliqua, super quibus existentia revelationis ipsorum oculos adhuc fugit) attinentur, quò minùs ad Catholicos transeant, idè resultat *tertia species, nec Catholicorum, nec Lutheranorum*, contenta credere illa, in quibus Catholici cum Lutheranis conveniunt, in medio autem relinquens puncta, circa quæ dissident. Hisce viris modica luce opus est, ut redeant ad Catholicos, nempe, ut Catholicus aliquis calamus eis ostendat, rationem Capitis, in Ecclesia Catholica firmiter credendi, *non consistere in imperio monarchico, non in Summi Pontificis infallibilitate, non in superioritate ad Concilium generale, non in lubitu definiendi & constituendi, quod quisque Papa vult, non in jure deponendi Reges, aut in horum temporalia se immiscendi, sed in potestate, quam una cum Apostolis collegialiter exercuit S. Petrus, Caput, Præses, Director Collegii Apostolici*; tunc jugum erit suave, & onus leve; tunc evanescet in ipsis impressus à pueritia horror à Papa, tanquam cui se submittentibus exponerent libertatem conscientiae suæ *periculo tyrannidis*, quam, more primævorum Lutheranorum, toties exaggerat *Cathechista Lipsiensis*, plus honoris habiturus, si & hoc verbum omisisset, nec conquestus esset, quod prudentes inter Lutheranos Viri clamitarint *non appellandum Anti-Christum*, commendarintque *modestiam* in disputando. Videtur mihi iste severam Theologiam suam *ad literam Lutheri*, etiam *ultra fines Augustanæ Confessionis*, suis inculcare velle, in quo instituti sui excessu oleum, meo iudicio, perdidit; nam *indocti* eum non capient, *docti* verò sapientiores sunt, quam *ut omnia credant, quæ strèpsit Lutherus*; hinc nequidem disputationem *adversus Lutheri scripta* accipiunt à Catholicis, fortè ex *Luthero* argumentari volentibus: miter

Chri-

Christiānus foret , qui nollet captivare intellectum suum in obsequium propositionis Ecclesiæ , vellet autem promptè in honorem Lutheri , cui nequidem primi affectæ per omnia adhæserunt . Hæc & alia manifesta nutantis Ecclesiæ Lutheranae argumenta vidit Saxo noster , vidit , & timuit , ne nutans collabesceret , quia primus fervor abiit , pertinacia recēsit , contemptus Theologorum Protestantium supervenit : cum trigore circa dissidii capita purè Theologica : id quod in religionibus politicum est , circa regimen Ecclesiæ , attenditur adhuc maximè : circa hoc sublatis semel horroribus , Theologi Lutherani paucos sibi adhærentes retinebunt : hoc erat , uti quidem iudico , iudicium Febronii : hoc advertit Babrdtius , & suis Hannibalem esse ante portas annuntiavit , bene gnarus , quo loco sint hoc tempore res , animique Lutheranorum , quam multi eorum sint dispositi , facilesque ad Christianam reunionem .

Quid verò Kleinerus Jesuita ad hæc ? Dum laudare Febronium , atque cum ingenuitate adjuvare debuisset in bono proposito , exprobrat ipse huic , quod horrori politico Protestantium larvam detraxerit , docendo , quid eos de Papa oporteat credere , & non amplius , candidè fatendo , in quo peccet ars politica Curia Romanæ , in quo peccent servi ejusdem JESUITÆ , nihil audentes docere , quod principiis Romanis vel eminèns adversatur , qui dum potissimas Germaniæ Academiæ sub prætextu , quod ipsi hæreticorum sint mallei , ad se rapuerant , magnam Tractatus de Fide partem in eo absumpsere , ut probarent , Papam non subesse Conciliis generalibus , meliùs gubernari Ecclesiam per solum Papam , quàm per Concilia ; nam illum se solo , cum loquitur ex cathedra , errare non posse : sciebant bene , quod hæc doctrina non sit de fide catholica ; attamen quoque inter Polemicam adversus Protestantes eam pertractabant , sic , ut multi eorum existimarent , teneri nos Catholicos credere has puras opiniones : iidem verò Jesuitæ conscientias scholarium Catholicorum in eas angustias cogere satagebant , ut piaculo sibi ducerent Germani , contrarium tenere , periculo autem , si

publicè sustinuiſſent. Gratias nullas habet *Jesuita* Febronio, quod eis in faciem reſtiterit, multas verò *Germania*: jam etenim verò ſentit re ipſa cautioſam Italorum inceſſum in Imperativo modo: vident in ſpeculo *Febronii* faciem rerum Eccleſiæ Germanicæ, quam crediderant perpetuò manſuram eſſe *cæcam obedienciæ terram*, quacum Papa facere poſſet, quod luberet. Sed & Curia Romana, ſi cæteros de Germania in ſinum Eccleſiæ ſeriò revocare velit, gratias habeat Febronio, quod viam oſtenderit, nempe mitigationem doctrinæ *de Primatu Petri* eò uſque, ut ab eo Principibus & Aularum miniſteriis nulla ſit apprehenſio.

At verò hîc mox intercedit dehortator *Bahradius*, aſſens Febronium ſtruere inſidias latentes, & *Kleinerus* §. 30. laudat *acumen* animadverſionis, quam habuit *Bahradius*, his verbis: *ACUTE* verò *advertit* laudatus ſuprà *Bahradius*, Febronium contra libertatem conſcientiæ, à Protestantibus prætenſam, idem dare Eccleſiæ univerſæ, quod Papæ detraxerat, Patrum, Conciliorum, Canonumque ſententiis (*hæc eſt traditioni, & quidem eccleſiaſtica tantum, cui ad finem propoſitum Febronius inſiſtit*) conſcientias ſubjici: unde dicta à Febronio nefanda conſcientiarum vincula appellat, *librum* verò ejus vel ipſis Protestantibus periculoſum, ac ſtructas in eo latentes inſidias. Hanc ab iis gratiam iniit Febronius, in quorum ſcribere videri voluit.

Miror, quòd *Jesuita* ſic ſcribere non erubuerit, laudans uſque adeo *acutam* obſervationem. Nec verum eſt, quòd Febronius *latentes* inſidias ſtruxerit; nam palam locutus eſt, ſe cupere diſſidentium Eccleſiarum reunionem: palam dixit, quid oporteat reuniendos de Eccleſia credere, nempe illud Apoſtoli, quòd ſit *columna & firmamentum veritatis*, & illud Chriſti, quòd *portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. An rectè prætenditur libertas conſcientiæ adverſus talem Eccleſiam? Sic quis Lutheranus Lipſienſis teneret aliquod dogma contra Catechiſmum Lipſienſis Eccleſiæ, an non Catechiſta *Bahradius* hunc denuntiaret Synodo vel Conſiſto-

sutorio emendandum? Si tanta debeat esse libertas conscientiarum, ut nequidem Ecclesia eis imperare possit, cur Catechista culpat eos, qui *electici* sunt in credendo, cum utantur jure pretenso libertatis conscientiarum suarum? Cur amarè queritur de indifferentismo ferè universalis? Si Ecclesia *Catholica* non habeat tantum juris, ut conscientias fidelium imperet, *ne sint indifferentes ad ea dogmata particularia*, in quibus dissident Christiani, quæ ergo Ecclesia hoc jus habeat? Cur accusat doctissimos suæ religionis Viros, quod negligent conservare *fundamentum totius Ecclesiæ*, S. nempe *Scripturam*, *ejusque auctoritatem*, & *certitudinem*, quod *emendent*, *detrahant*, *addant*, *torqueant*, *explacent*, *prout cuius ingenio, principiis, ostentationique consentaneum videtur*? Hi sunt mali fructus prætensæ conscientiarum libertatis adversus Ecclesiam, de qua dixit S. noster AUGUSTINUS, Doctor Catholicus: *Ego Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ Catholice moveret auctoritas*. Sæpe istam, ac cujuscunque Ecclesiæ auctoritatem, & expectata crises, atque interpretationes in Biblia utriusque Testamenti! Exemplo nobis sint procusa cum notis hoc sæculo *Biblia Wertheimensia*: interpres in his etiam secutus est libertatem conscientie suæ, contempta quacunque Ecclesia; quid autem factum est? Ecclesiæ Lutherane maximis conatibus opus fecerunt suppressi, velut pessimum partum, *cujus? Libertatis conscientie*. Si hæc cuique fidei à sua Ecclesia debeat relinqui, cur Theologi Lutherani *Jctum C. Thomasi*, cur *Wolffium Philolophum*, adeo persecuti sunt, cur multos quoque *Prædicantes*, & quosdam de plebe homines diris processibus exagitarunt, quoniam non videbantur credere, sicut ipsi credendum esse crediderunt? An jurare debere in *formulam Concordiæ*, *librosque Symbolicos*, quos vocant, aut carere ministeriis, professoratibus &c. non est conscientiarum libertati frænum injicere? Legantur apud *Carpzovium* pœnæ hæreticorum etiam Lutheranis usitatæ, qui si hæresi jungant blasphemias, ultimo quoque feriuntur supplicio, si absque his & tedio-

ditione pertinaciam, mulctantur excommunicatione & exilio. Vana igitur, bonæque Politicæ, tum sacrae, tum profanae nociva est prætentio tantæ libertatis, ut impunè quis posset sensum suum anteponeere decretis Patrum in Conciliis, & Ecclesiæ Catholicæ.

Deinde non est verum, quod Febronius idem dederit Ecclesiæ, quod Papæ detraxit; nam multa sunt, quæ optaret ipse prorsus abesse à tota Ecclesia, sicuti est dominatus ad imaginem sæcularis imperii sensum effectus, malorum radix ambitio, avaritia, nepotismus.

Traditionibus & institutionibus verè ecclesiasticis nemo Jurisprudens resistet, qui novit etiam in civili republica Jus dividi in scriptum & non scriptum, hocque subdividi in traditum & consuetudinarium: pulchrè de hoc argumento S. BASILIUS relatus à Gratiano in Can. 5. Dist. XI. Nec minùs eleganter S. AUGUSTINUS relat. in Can. 1. Dist. XII. Illa autem, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, datur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri, sicuti, quòd Domini Passio, & Resurrectio, & Ascensio in cælum, & Adventus de cælo Spiritus S. anniversaria solemnitate celebrantur, & si quid aliud tale occurrerit, quod servetur ab universâ, quacunque se diffuderit, Ecclesia. Alia verò, quæ per loca terrarum regionesque variantur, sicuti est, quòd alii jejunt sabbato, alii verò non, alii quotidie communicant Corpori & Sanguini Dominico, alii certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo non offeratur, alibi sabbato tantum & dominico, alibi tantum dominico, & siquid aliud hujusmodi animadverti potest: totum hoc genus rerum liberas habet observationes. Ecce hic traditiones locorum particulares, traditiones vel Apostolicas, vel Ecclesiasticas, omnes laudabiles: nemo discretus cum scandalo reliquorum fidelium iis tam diu assuetorum potest prætere, ut abrogentur: Festa prædicta Augustinus non est ausus præcisè referre ad Apostolicam traditionem, nec audebit Bahradius, quorsum ergo? Cum Au-

gustino *VEL* ad *Apostolicam*, *VEL* ad *Ecclesiasticam* . Cæterum à traditionibus cavet sibi ipsa Catholicorum crisis, & eò minus obtrudet eas redivivens in unionem .

Traditionibus quoque *divinis*, quas extra S. Biblia admittunt Catholici, vir prudens fidem abrogare non potest, si cogitet, *ante Moysen* omnia fuisse tradita, à *Christo* nullum Evangelium conscriptum, nec *scribi*, sed *prædicari* jussum; illud *Matthæi* octo annis post Ascensionem Domini, illud *Marci* novem, & quod supererat, illud *Luçæ* annis 14. 19. imò. 29., illud *Joannis* 32., scripta esse, à multis Apostolorum ne visa quidem: ergo *traditione* constitit tunc nostra doctrina Evangelica: scripturis subsecutis, an quod præcessit, *jus traditum*, nihil amplius valere debuit? Ad Jurisprudentes appello, nec plus ajo .

Ast Kleinero *dissertius* Bahrdtius, ac *rotundè* negat, evulsa etiam radicitus Papæ potestate, unionem nos inter & ipsos fieri posse, quòd ea etiam sublata, complures supersint articuli, *absolutè* aut *hypotheticè* capitales, & qui ad ipsam Religionis naturam spectent, è quibus priores ad 37., posteriores ad 12. deducit . An hoc totum credit Heidelbergensis Jesuita? An penitus desperavit, fore, ut politicis obstaculis (non genuina Papæ potestate) è medio sublatis, Bahrdtius cum suo pusillo grege defereretur à plurima parte Lutheranorum, plus credente nostris, quàm ipsorum fundamentis? Quid, suntne illorum antitheses tam evidentes, ut prudens vir audacter queat dicere, quòd sint in Ecclesia Catholica 37. errores *absolutè* tales?

Errores hos imputatos confusim prorsus enumerat Bahrdtius, nec ponit Catholicas *Theses*, seu enuntiationes, sed solum *Titulos* & materias, in quibus nos errare contendit, cum tamen debuisset dicere, quomodo sonent errores . Coordinemus titulos .:

MATERIA DISSIDII .

- „ I. De causa salutis in Christo solo non
 „ quærenda. II. De coadjutrice Christi Ma-
 „ ria & Sanctis. XI. De cultu reliquiarum .
 „ XII. De cultu imaginum .

DOCTRINA CATHOLICA .

Legatur vel solum Concilium Tridentinum Sess. XXV. de invocatione Sanctorum , & ad 1.) videbitur hoc dogma: *JESUS Christus Dominus SOLUS noster redemptor & SALVATOR est* . Adde c. 6. de Justificat . Ad 2.) Nec Maria , nec Sancti , Catholicis sunt *coadjutrix* , & *coadjutores CHRISTI* in salvando , sed orationes suas Deo pro hominibus offerunt : non *juvant salvantem* , sed *patrocinio assistunt salvandis* : non cogitavit juvare Christum in salvando Apostolus , nec Christum juvari voluit ab aliis , dum scripsit ad Rom. I. v. 10. *sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis* & XV. v. 30. *obsecro ergo vos, fratres, per Dominum nostrum JESUM Christum , & per charitatem Sancti Spiritus, ut ADJUVETIS ME (me , inquam , non Christum) in orationibus vestris pro me apud Deum* : similia toties repetit Paulus in suis epistolis . Unde ad 2.) Qui *invocationem Sanctorum* , patronorum nostrorum combinare nescit *cum causa salutis unica* , in Christo quærenda , non didicit discernere , nec reflectere , quòd Sancti à nobis invocati nos non salvent , sed apud Christum nobiscum pro salute instent conjunctis precibus : *jam de sua incolumitate securi* , & *adhuc de nostra salute solliciti* , inquit S. CYPRIANUS de Mortalitate circa fin . Scilicet constat ex Scripturis , per Angelos cæterosque Sanctos offerri orationes nostras ante thronum Dei . *Tobia XII. 12. Apocal. V. 8. Gaudium esse in cœlis coram Angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente ; & similes esse Sanctos Angelis Luc. XV. 7. Luc. XX. 36. Magnam in cœlis celebrari solemnitatem & lætitiâ Angelorum & San-*

ctorum cum Christo regnantium , de extinctione idololatriæ , quæ per Babylonis casum & ruinam in Apocalypsi mysticè designatur . *Apocal. XVIII. 20. XIX. 1. 2. 3. 4.*

„ Exultare Sanctos in gloria ; lætari in cubilibus suis ; ex-

„ altationes Dei in gutture eorum, ad faciendam vindictam

„ in nationibus ; increpationes in populis : ad alligandos

„ reges eorum in compedibus , & nobiles eorum in mani-

„ cis ferreis , ut faciant in eis iudicium conscriptum : Glo-

„ riam hanc esse omnibus sanctis ejus . “ *Pf. CXLIX. 5.*

Juxta quem sensum Christus ait sessuros secum Sanctos super sedes ad judicandas duodecim tribus Israel *Sapient. III. 8. Isai. III. 14. Matth. XIX. 28. 1. Cor. VI. 2. 3. Apoc. II. 26. 27.* Omnia Pontificem & Jeremiam post mortem orare pro populo & pro omni gente sua . 2. *Machab. XV. 12. 14.* Si ergo Sancti preces nostras ad thronum Dei perferunt , si gaudent de peccatorum conversione & pœnitentia , si nationes regunt & judicant ; dubium nullum est, quin manifestet illis Deus fufas ad eos preces, quemadmodum & Prophetis futura pandit , & indicavit olim Eliseo quidquid in secretiori Syriæ Regis Concilio tractabatur . 4 *Reg. VI. 12.* Certè longè majori donantur a Deo Sancti in cœlis scientia & intelligentia , quàm Prophetæ, dum adhuc in terris agunt. Esto tamen fufas ad se ipsos preces Sancti non intelligant (quod tamen dici sine temeritate nequit;) non propterea supervacaneum foret ipsos invocare: fortasse enim orant generatim pro omnibus, qui ipsos invocant. Non abs re fuit S. Augustini de Cura pro mortuis cap. XVI. n. 20. ea de re verba promere , ubi *Ista quæstio, inquit, vires intelligentiæ meæ vincit, quemadmodum opitulentur Martyres iis quos per eos certum est adjuvari; utrùm ipsi per se ipsos adsint uno tempore tam diversis locis , & tanta inter se longinquitate discretis An ipsis in loco suis meritis congruo ab omni mortalium conversatione remotis, & tamen generaliter orantibus pro indigentibus supplicantium (sicut nos oramus pro mortuis , quibus utique non presentamur , nec ubi sunt , nec quid agant scimus) Deus omnipotens , qui est ubique præsens , exaudiens Martyrum preces , per An-*

geli-

gelica ministeria usquequaque diffusa præbeat hominibus ista solatia. Res hæc altior est, quàm ut à me possit attingi, & abstrusior, quàm ut à me valeat perscrutari. Caterùm mos ille Sanctos invocandi ab Apostolorum traditione manat. Hunc servavit semper Ecclesia. Hujus traditionis testes sunt omnes Ecclesiæ Patres, vel scriptores Ecclesiastici Ad 11) Quid mali est venerari ossa & cineres illorum corporum, quæ erant templum Dei, & Spiritus Sancti, ac membra Christi? 1. Corinth. III. v. 16. VI. v. 15. & 19. Per reliquias Elisæi Deus patravit miracula in lege veteri IV. Reg. XIII. v. 21. ita, ut mortuum prophetaret corpus ejus. Eccl. XLVIII. v. 14. In lege nova usque adeo per umbram Petri, per sudaria & semicinctia Pauli. Actor. V. v. 15. XIX. v. 12. Similia de sacris ipsis retulerunt nobis viri dignissimi fide, oculati testes, AMBROSIUSS, AUGUSTINUS, & alii: an fabulæ sunt? Sin autem vera, quidni honoremus instrumenta divinæ thaumaturgiæ? Sanè cultus Reliquiarum Apostolicæ traditionis auctoritate firmatur. Hujus traditionis (ut quamplura alia prætermittam) argumentum omnî exceptione majus eruitur ex historia translationis reliquiarum S. Babylæ Episcopi Antiocheni & Martyris, factæ temporibus Juliani Apostatæ, cujus meminere S. Chrysostomus, Rufinus, Sozomenus, Socrates & alii. Ad 12.) Tam innocens à violatione divini præcepti Exod. XX. est cultus Catholicorum erga imagines Sanctorum, quàm est Lutheranorum usus earum in templis, non obstante, quòd Calvinistæ improbent eundem in Lutheranis: equidem & hi, & illi primitus, ubi animi cum ferocitate calebant, idololatriæ labem Catholicis aspergere volebant, sed prudentiores inter ipsos viri non potuerunt eam deprehendere; ideo nunc cessat hoc opprobrium: nempe, ut ait Tridentinum loc. cit., non credimus, sicut idololatræ, inesse aliquam imaginibus divinitatem, vel virtutem, propter quam sint colendæ, vel quòd ab eis aliquid petendum, vel quòd fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat à gentibus, quæ in idolis spem suam collocabant; sed, quoniam HONOS, qui eis exhibetur, REFER-

TUR

TUR AD PROTOTYPA quæ illæ repræsentant, ita, ut per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, aut procumbimus, CHRISTUM ADOREMUS, SANCTOS, quorum illæ similitudinem gerunt, VENEREMUR. Quid, amabo, in hisce doctrinis omnibus est, non dicam, erroris, sed retinaculi, ne illas amplectantur nobiscum, prædicentque Lutherani? In fronte operum Lutheri cernitur ipse pictoris arte coram imagine Christi è cruce pendentis flexis genibus orans; & quis Protestantium putat se peccare, si servet apud se pictas tabellas, quibus exprimantur ad vivum vel religionis mysteria, vel Christi aut Sanctorum effigies?

MATERIA DISSIDII.

„ III. De satisfactione per passionem Christi hominis, non *δυσβουτο*

DOCTRINA CATHOLICA.

Non explicat hic Bahradius, in quo sit præensus error Catholicorum: docent hi, ad exhibendam satisfactionem pro peccato condignam opus fuisse 1.) ut ut ab eadem natura, quæ peccaverat, exhiberetur. 2.) ut infiniti valoris esset; ad quæ duo requiritur persona divina, duas sustinens naturas, divinam & humanam: humanam, quæ pateretur, divinam, quæ passioni communicaret infinitum valorem, & sic utique totum Compositum Theandricum satisfecit offenso Deo: sicut dicit S. AUGUSTINUS in Enchiridio cap. 108. Neque per ipsum liberaremur unum Mediatorem Dei & hominum JESUM Christum, nisi esset Deus, & S. ANSELMUS Lib. II. Cur Deus homo Cap. 6. Hanc satisfactionem non potest facere nisi Deus, nec debet nisi homo, necesse est, ut eam faciat DEUS-HOMO: hoc pacto verificatur illud Apostoli ad Rom. V. v. 10. cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem FILII JESUS. In hac doctrina quis carpere errorem?

MATERIA DISSIDII.

„ IV. De instituendis missis pro quotidianis
 „ delictis, mortalibus, & venialibus. VIII. De
 „ sacrificio mortuis, & vivis necessario.

DOCTRINA CATHOLICA.

Missas multi hodieum faciunt Lutherani, tam *siccas*, id est, absque Cœna dominica, quàm cum illa. Contessio Augustana art. 24. ait: *Falso accusantur Ecclesiæ nostræ, quòd Missam aboleant, retinetur enim Missa apud nos, & summa reverentia celebratur: servantur & usitatæ ceremoniæ ferè omnes, præterquam, quod latinis cantionibus admiscantur alicubi germanicæ, quæ additæ sunt ad docendum populum, nam ad hoc opus est ceremoniis, ut doceant imperitos. . . . Assuescit populus, ut una utantur sacramento, si qui sint idonei, id quoque auget reverentiam, ac religionem publicarum ceremoniarum.* Ed. infrà: *Servatur apud nos una communis Missa, singulis feriis, atque aliis etiam diebus, si qui Sacramento uti velint.*

Missam esse *Sacrificium* cum memoria *Sacrificii Crucis*, docent Catholici; Protestantes autem existimant, *sacrificium à sacrificio Crucis diversum huic præjudicare*: hos instruxit Concilium Tridentinum Sess. XXII. de *Sacrificio Missæ* c. 2. *Una eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, solæ offerendi ratione diversa; cujus quidem oblationis cruentæ fructus per hanc (oblationem incruentam Missæ) uberrimè percipiuntur: tantum abest, ut illi per hanc quovis modo, derogetur.* Hæc verba continent invictum huculque argumentum contra prætentam derogationem; nam *eadem hostia, idemque Sacerdos* sibi non derogat, & oblatio, quæ facit percipi fructus oblationis factæ in ara Crucis, non derogat hujus fructibus, ac virtuti: sic explicatur, quomodo Christus non solum sit Sacerdos secundum ordinem Aaron, sed etiam Sacerdos in æternum se-

cundum ordinem Melchisedech, sacrificio utrinque visibili offerens se Deo, *femel cruento*, *temper incruento*, modo. Cur istud duplex Christi Sacerdotium, sic explicatum, agnoscere non possent Protestantes per conscientiam suam? *Manducandum* se præbet Christus in Eucharistia, secundum nos, & illos: quæro an *immolatum* manducaverunt Apostoli in cœna, vel *non immolatum*? *Immolandum* in Cruce, repones hoc quidem rectè propter verba Evangelii: *Corpus, quod pro vobis TRADETUR: Sanguis, qui pro vobis EFFUNDETUR*; sed & *immolatum* prius Deo præbuit se manducandum Christus his, qui Cœnæ illi Dominiicæ interfuerunt; *pascha novum* assimilavit *paschati veteri*, quod præmisit; *vetus pascha* prius immolabatur, deinde manducabatur: *testamentum novum* tunc fecit; *solemnia testamentorum sigilla* erant *concomitantia in eodem contextu sacrificia*, ut constat ex Scripturis; neque in more Judæorum positum erat, tales escas participare, nisi *prius Deo immolatas*: sic est communio eucharistica Christianorum: non participant manducando, nisi prius Deo immolatum: *inspecta vi verborum*, comedunt separatim corpus, separatim sanguinem Christi, quid hoc est, nisi comedere *prius maçtatum*? Et cui maçtatum? Certè non manducaturis, sed Deo, nam *pro esca sola animæ* Christus non habuisset opus, separatis verbis dare corpus, separatis dare sanguinem suum, sed potuisset dicere: *hoc sum ego: manducate me*.

Nunc ad 4.) & 8.) Dum Bahrdtius objicit Catholicis *necessitatem* Sacrificii missatici pro mortuis, & vivis, ad delenda *quotidiana peccata*, videtur repetere Augustanam Confessionem art. 24. versu: *accessit porro: quasi verò nostris opinio hæc esset, quòd Christus sua passione satisfecerit PECCATO ORIGINIS, & instituerit Missam, in qua fieret oblatio pro QUOTIDIANIS delictis, mortalibus, & venialibus: hincque manasset publica opinio, quòd Missa sit delens peccata vivorum, & mortuorum ex opere operato; hic captum esse disputari, utrum una Missa dicta pro pluribus tantundem valeat, quantum singula pro singulis; hanc disputationem peperisse istam infinitam multitudinem Missarum:*

Con-

Contra quas opiniones opposuit prædicta Confessio duo hæc : 1.) *Passio Christi fuit oblatio & satisfactio, non solum pro culpa originis, sed etiam pro omnibus reliquis peccatis* 2.) *Si Missa delet peccata vivorum, & mortuorum ex opere operato; contingit justificatio ex opere Missarum, non ex fide, quod Scriptura non patitur.* Ad hæc dico, nos Catholicos sentire, 1. (quod passio Christi tam pro peccato originis satisfecerit, quam pro peccatis quotidianis, juxta illud Apostoli ad Galat. I. v. 4. *dedit semetipsum pro peccatis nostris; & 1. Joan. II. v. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Ergo consentimus. 2.) Missam delere peccata vivorum, eo modo, quo docuit Tridentinum Sess. XXII. Cap. 2. *per hoc Sacrificium fieri, ut, si cum vero corde, & rectâ fide, cum metu & reverentiâ contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno; hujus quippe oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina & peccata, etiam ingentia dimittit.* Quantum nunc distamus adhuc? Neutra pars tribuit Sacrificio Missæ *immediatam* peccatorum remissionem: cœtera non puto esse irreconciliabilia. 3.) De supradictâ *propitiatoriâ* Sacrificii virtute *pro defunctis* aliter loquendum est, quam *pro vivis*? nam hi quidem *pœnitentiæ* doni capaces sunt, illi vero *patientiæ* tantum, illis non remittuntur *culpæ*, sed temporales *pœnæ tantum*. Hinc Tridentinum l. c. docet, *ritè juxta Apostolorum traditionem offerri Sacrificium pro defunctis in Christo, nondum ad plenum purgatis: hic effectus est immediatus, etiam pro vivis, in quantum his pœnæ pro peccatis remissis delentur.* 4.) Quidquid agit Sacrificium Missæ, agit *ex opere operato, virtute valoris immensi*, sed fructus tribuit finitos. 5.) Rarius, aut sæpius offerri hoc Sacrificium Magister divinus non præcepit, contentus dicere: *hoc facite in meam commemorationem; item, hoc quotiescunque feceritis.* Sæpissimè celebrantur apud nos Missæ; quia actus latriæ repetiti, toties quoties placent Deo, placant Deum. 6.) Si qui sint, qui exinde quæstum faciant, abusus eorum est, non

Ecclesiæ nostræ. Alvarus Pelagius ex ordine Minorum Theologus ac Decretorum Doctor, Pœnitentiarius Joannis Papæ XXII. Episcopus primùm Coronensis, deus Silvensis, scripsit librum *de Planctu Ecclesiæ*, quem librum Card. Bellarminus *Opus insignæ* appellat, & tanti fecisse dicitur S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, ut illum de manibus nunquam dimitteret; hic inquam Alvarus sic scribit Lib. II. Cap. 5. *Tot hodie dicuntur Missæ, quasi quæstuarie & consuetudinariæ, vel ad complacentiam, vel ad scelera cooperienda, vel propriam justificationem, quòd apud Populum vel Clerum sacrosanctum Corpus Domini jam vitescit. Can. 1. Extra. de Privilegiis, quia omne rarum pretiosum. Dist. XCIII. Can. Legimus. & rarum est omne, quod magnum est. Caus. II. Quæst. 7. Can. 4. Unde & almus Franciscus voluit, * quòd in quocunque loco Fratres contenti essent una Missâ, præsciens Fratres se velle justificare per Missas, & ad quæstum eas reducere; sicut videmus hodie fieri. Unde & dicebat, quòd una Missa cælum & terram implebat. Hoc dico salvo eo, quod dicitur Extra. de Celebratione Missarum Cap. Cum creatura. Hæc (quæ Disciplinæ sunt) an, & quam attentionem mereantur, quòdve remedium requirant, spectat ad officium Episcoporum.*

MATERIA DISSIDII.

„ V. De pœnis temporalibus pro peccato
 „ sustinendis, tanquam à Christo non subla-
 „ tis. IX. De Purgatorio.

DOCTRINA CATHOLICA.

Ad 5. Historia Ecclesiastica de pœnitentibus his, qui post baptismum sunt lapsi, manifestè nos docet, primitivam Ecclesiam sensitse, quòd Christus non sustulerit onus Deo satisfaciendi post remissa peccata, cui sensui sanctæ Ma-

tris

* Epist. 12. inter S. Francisci Opuscula.

tris nostræ cur quis repugnet multum, non video; cum in omni nuovo dubio prudentissimè sit inquirendum, *quid senserit de illo antiquitas veneranda, & ecclesia primævi temporis*; nam & ista scivit Scripturas, & meliùs, quàm nos, an Christus pœnitenti contrito omnem pœnam voluerit condonare, nec ne. Ad 9. *Statum* quendam *intermedium* inter beatam vitam, atque æternam damnationem, longè proniùs recipient populi, quàm duram Lutheranorum aliorumque Protestantium doctrinam de animâ aut statim salvandâ, aut statim damnandâ: Doctrina de *Oratione pro defunctis* non est à Christianis modò inventa, acceperunt hi eam à Judæis, teste 2. *Machab. XII.*, quem librum saltem ut historicum fide dignum acceptabit *Bahradius*. Eum statum, quo defunctis fidelium præces prodesse possunt, quem nos *Purgatorium* appellamus, certissima probat Traditio. Hæc à Christi ætate ad nostra usque tempora fuit semper omnium omnino Ecclesiarum fides, cujus testes proferri possunt præcipui ex Sanctis Patribus; & in hoc Ecclesia Orientalis consentit, & semper consensit cum Occidentali. Caterùm nimietatibus hac in parte satis occurrit Tridentinum *Seff. XXV. de Purgatorio*, ubi statuit, ut *apud rudem plebem difficiliore ac subtiliore quæstiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, à popularibus concionibus secludantur. Incerta item, & quæ specie falsi laborant, evulgari, ac tractari Episcopi non permittant. Ea verò, quæ ad curiositatem quandam, aut superstitionem spectant vel turpe lucrum sapiunt; tanquam scandala, & fidelium offendicula prohibeant.*

MATERIA DISSIDII .

„ VI De satisfactionibus per orationem ,
 „ jejunia , & eleemosinas. XXII. De merito
 „ bonorum operum , eorumque in justifica-
 „ tionem influxu. XXVI. De bonis operibus,
 O 2 „ à sola

„ à sola Ecclesiæ institutione valorem & meritum accipientibus. XXIV. De perfecta legis impletione, eâque meritoria.

DOCTRINA CATHOLICA.

Hæc omnia tanti non sunt, ut reditum Protestantibus ad nos dissuadere prudenter debeant: orationem, jejunia, elemosynas, alia opera bona, actusque virtutum placere Deo, qui & his moveatur, placetur, eaque remuneretur, omnes Christiani tenent, nullus autem quod hæc opera quidquam valeant, *sine satisfactione, & merito Christi, & sine auxilio gratiæ divinæ*, nobis gratis per Christum datæ. Igitur ad 6.) *Satisfactio*, quam pro peccatis nostris exsolvimus, *non ita nostra est, ut non sit per Christum JESUM*, nam qui *ex nobis* tanquam ex nobis nihil possumus, *eo cooperante*, qui nos confortat, *omnia possumus*; ita non habet homo unde gloriatur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, *in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus*, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui *ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre*: sic docet Tridentinum Sess. XIV. Cap. 8. Nihil est in hac explicatione, quod acceptare religio aut conscientia Lutherano vetaret. Dicere autem, quod homo *reconciliatus Deo per Christum*, propter satisfactionem Christi non teneatur aliquâ ratione de suo quoque satisfacere, hoc nobis Catholicis, Latinis, Græcis, esset magno scandalo, quia antiquitus inauditum, & disciplinæ semper traditæ contrarium, allicerétque ad pecandum: Subtilius verò disputare, *an, quid, quantum nostra satisfactio addat satisfactioni Christi*, non est opus ad reunionem: sufficit credere, quod homo, pœnitentiæ laborem subiens, *satisfactionem suam ponat, satisfactio autem Christi eidem vim apponat*. Ad 22. De merito bonorum operum puta nobis fit altercatio: non con) sedimus cum Judæis in operibus legis mosaicæ, non cum gentili-

gentilibus in operibus naturaliter bonis , non gloriamur in operibus nostris , quasi ex se meritoriis , gloriamur verò in Domino , *cujus tanta est erga omnes homines bonitas , ut eorum velit esse merita , quæ sunt ipsius dona* , Trid. Sess. VI. Cap. 16. Agnoscimus , quòd *sufficientes non simus , cogitare aliquid à nobis ipsis , quasi ex nobis , sed quòd sufficientia nostra ex Deo sit* 2. Corinth. III. v. 5. Confidimus in Eo , qui *potens est Deus omnem gratiam abundare facere in nobis , ut abundemus in omne opus bonum* : 2. Corinth. IX. v. 8. Et bene agentes expectamus *mercedem* , toties in Evangelio promissam ; & sub nomine *mercedis* expressam : expectamus *coronam justitiæ* , quam reddet nobis *justus Judex* post certamen , & *cursum consummatum* : 1. Timoth. IV. Speramus cum Davide *retributionem* : Psalm CXVIII. v. 112. & cum Moyse in *remunerationem* aspiciamus . Hebr. XI. v. 26. His fretum solatiis Tridentinum loc. cit. docet , nos , si tamen in gratia decesserimus , censi vitam æternam illis operibus , quæ in Deo facta sunt , *verè promeruisse* .

Disputet nunc Theologus *Babrätius* cum Theologo *Kleinero* , nihil erit , sepositâ pertinaciâ , facilius quàm ostendere , & capere *veritatem meriti* in operibus descriptis : Si autem verum sit , quòd Theologi Lutherani docent , *bona opera nostra in semetipsis esse peccata , nec esse necessaria ad salutem* : hos meritò vel ipsimet saniores Viri ex Lutheranis , velut delirantes homines , & ad Christi præcepta de necessitate bonorùm operum cœcutientes Theologos exploderent . De *influxu bonorum operum in justificationem* quid altercamur ? Tridentinum nostrum Sess. VI. Cap. 6. & 7. vocat actus justificationi præambulos , fidem , spem , dilectionem Dei , dolorem de peccatis , odium peccati , propositum servandi mandata Dei , *dispositionem & præparationem* , quam ipsa *justificatio consequitur* : declarat porro Cap. 8. quòd *nihil eorum , quæ justificationem præcedunt , sive fides , sive opera , ipsam justificationis gratiam promereatur* . Cur Lutheranus per suam conscientiam non posset huic doctrinæ acquiescere ? An fortè justificatur homo peccator *sine*

præpa-

præparatione, & dispositione? An, si nihil eorum, quæ præcedunt, promeretur justificationis gratiam, differimus? Quòd si illa Theologorum nostrorum scholastica distinctio *meriti de congruo à merito de condigno* displiceat, ac suppositis quoque omnibus conditionibus, quas vulgò ponunt nostri pro eo, ut meritum sit *de condigno*, nondum videretur adesse proportio operis ad mercedem, dissimulabimus, modò Lutheranus credat, sicut Tridentinum exponit, nempe
a) Opera præcedentia non promereri gratiam justificationis, i. , transitus à statu inimicitiae ad statum amicitiae Dei. b) Opera verò subsequencia verè promereri, & habebimus pacem; quid enim contendemus de verbis scholæ, quibus non fuit usum Concilium, procul dubio studiose, ne trica nascerentur circa definitiones meriti de congruo, & de condigno.

Ad 26.) Mirabilis rubrica hæc est *Bahrtdii*: Quis Catholicorum docet, quòd *institutio Ecclesiæ* impertiatur vel unico operi bono valorem, & meritum? Equidem verum est, quòd qui obedit Ecclesiæ, etiam in his, quæ sunt præcepti merè humani, faciat bonum opus, & mereatur, sicut qui præcepto Magistratus sui, aut parentum suorum amore Dei, & in spiritu Dei, obedit; sed propterea Ecclesia non dat rationem meriti. Ad 24.) Impletio legis quin sit *verè meritoria*, modo suprà explicato, non est, cur hæsitet quisquam. Altera quæstio, *an possibilis sit perfectæ Legis Evangelicæ impletio*, sic est nervosè resoluta per Tridentinum. Sess. VI. cap. 11., ut accedere ei possint sine hæsitatione Lutherani: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis; cujus mandata gravia non sunt, cujus iurum suave est, & onus leve.* Servare sermones Christi ex dilectione possumus cum divino auxilio, *licet enim in mortali vita, quant. mox sancti & iusti in levia saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadunt, non propterea desinunt esse iusti.* Secundum quod dicimus, *hominem posse cum gratia Dei implere mandata Dei omnia & singula*

gula tam perfectè , ut non teneatur sub amissione salutis ea perfectiùs observare . Quæstio verò illa , an homo cum ORDINARIIS gratiæ auxiliis possit DIU vitare omnia peccata venialia , controvertitur inter Doctores Catholicos , nec pertinet ad divisionem . Debuerunt autem primi Lutherani crudas habuisse hac in re propositiones , quarum meminit cum horrore Tridentinum , videlicet a) Dei præcepta homini justificato observatu esse impossibilia . b) Justum in omni opere bono saltem venialiter peccare , aut , quod intolerabilius est , penas æternas mereri . Sub ejusmodi doctrinis populos perfractè continere non est prudens , neque pium : hinc non credo , eas sustineri velle à Babrdtio , sicut jacent : id autem fortè propter suum verbum : de perfecta impletionem legis putabit , mordicùs à Lutheranis usque ad deditionem Catholicorum defendi debere , quòd homo justificatus possit quidem INCHOATE , & IMPERFECTE ; non tantùm EXTERNAM , sed etiam INTERNAM obedientiam præstare mandatis Dei , non tamen possit ullum præceptum Dei PERFECTE implere , quantum Deus de rigore legis suæ requirit ; quamvis possit secundùm imputationem & gratiam Evangelii , quatenus Deus propter merita Christi vult esse contentus imperfecta obedientia , transgressionem non imputando , propter fidem in Christum : Usque ad hanc ergo distinctionem pervenit disputatio de possibili observatione mandatorum Dei ! Sic cessum est à Lutheranis illud : inchoatè , & imperfectè servari , retinendum dumtaxat : perfectè impleri non posse mandata . Sed præcursor Domini missus est parare Domino plebem perfectam . Luc. i. v. 17. & Magister noster nos voluit esse perfectos : Matth. V. v. ult. Luc. VI. v. 40. Voluit a te , Theologo , ut diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo , & in tota anima tua , & in tota mente tua , Matth. XXII v. 37. Marcus addit & ex tota virtute tua . Cap. XII. v. 30. Lucas Cap. X. v. 27. ait : & ex omnibus viribus tuis , & ex omni mente tua : An hoc præstare potes auxiliante Deo ? Si potes , perfectè amabis : si non potes , an ergo inchoatè , & imperfectè amando implebis primum & maximum mandatum ?

Et ,

Et , si non sis impleturus , quia dicis , te non posse , an erit *transgressio* primi & maximi mandati? an peccatum mortale? an cum eo salvaberis? Salvabor , inquires , quia *fide apprehendo Christum* , & sic facio , ne imputetur mihi illa *transgressio* : qua autem fide? *inchoata* , *imperfecta* , an *perfecta* : si hac , quidni etiam *perfecta charitate* complecteris Deum ? Si *fide solùm inchoata* , & *imperfecta* , per quid aliud *supplebis imperfectum fidei tuæ* ? Et de illo iterum *redibit instantia* . Agnosce , in illa *distinctione* nihil esse *firmitatis* , nec *potestatis* , retinendi aliquem virum *prudentem* in tuo hoc dogmate , ut à prima *cruditate defœcari* volutum : *prudentem Theologum* requirit vir *prudens* , non quærentem *diffugia distinctionum* , modosque *explicandi inextricabiles* afferentem .

MATERIA DISSIDIUM .

„ VII. De dispensatione a satisfactionibus
 „ propriis pro pecunia Papæ committen-
 „ da . XII. De indulgentiis .

DOCTRINA CATHOLICA .

Ad 7.) Imputat hîc Bahrdtius aliquid Catholicis , quod non docent : Papæ nullibi commisit Ecclesia , ut cuiquam remitteret erga pecuniam satisfactiones Deo debitas : illud tamen scimus , *peccata redimi elemosinis* . Dan. IV. 24. *Elemosynam resistere peccatis* . Eccles. III. 33. , *omnia munda esse nobis , si demus elemosinam* . Luc. XI. 41. , *comparari per eas thesaurum non deficientem in cælis* . Luc. XII. 33. Hac ratione legimus pridem fuisse redempta jejunia , ab Episcopis indicta , erga taxas Eleemosynarum , apud Balutzium *Capitular. Tom. I. pag. 199. de an. 769* . Nihil in hoc mali : Successerunt abusus graves : reformatio facta est per Tridentinum *Sess. XXI. cap. 9. item Sess. XXV. in decreto de indulgentiis* . Ad 13.) Contra *indulgentias* rectè explicatas , & salva disciplina concessas , nemo potest aliquid habere , fundatæ sunt in Scripturis , & *Historia Ecclesiastica* : abusus , qui in his irreperunt , ex *supersti-*

perstitutione, ignorantia, quæstu, sublatis sunt: usus mansit: nec pœnitentias velle subire, nec ad indulgentias confugere, est contra praxin primitivæ Ecclesiæ, in qua pœnitentiæ lapsis injunctæ debuerunt exsolvi, nisi, cum accederet indulgentia. *Confessio Augustana* art. 28. recognoscit *Episcopis potestatem clavium*, seu mandatum Dei, *remittendi, & retinendi peccata* juxta Evangelium Joan. XX. 23. Qui peccata retinere potest, is & pro peccatis pœnitentias reservare: qui remittere peccata potest, is & pœnitentias, ex regula, qui potest plus, potest etiam minus: imprudens est dicere, non redituros ad Romanam Communionem Lutheranos *ideo, quia in illa dantur indulgentiæ peccatoribus*; non enim dantur invitis, sed volentibus; nolens autem volentem non spernat, ac multò minus indulgentem his, qui volunt eas, Ecclesiam: *contemptu*, cujus ratio nulla est, *seposito*, liberum est unicuique Catholico, aut pœnitentias peragere, aut indulgentias quærere: qui hoc nolet, peragat primum: nam Dominus nostra satisfactione placandus. Cyprian. Epist. XI. Et Scriptura pluribus in locis opera pœnitentiæ præscribit.

MATERIA DISSIDII.

„ XIV. De contritione causa remissionis
 „ peccatorum . XV. De fide è pœnitentiæ ra-
 „ tionibus ejicienda . XX. De fide ad justifi-
 „ cationem non necessaria, vel non unice ne-
 „ cessaria .

DOCTRINA CATHOLICA.

Ad 14.) Non disputabimus de æquivoco : causa : peccata nemini remittuntur, nisi pœnitenti: huic necessarium est Davidis *cor contritum, & humiliatum*: Petrus pœnitens doluit, & *stevit amarè*. Matth. XXVI. v. ult. Mulier peccatrix *lachrimis rigavit pedes Jesu*. Luc. VII. v. 38. ecce dolorem : *dilexit dolens*. ibid. v. 47. ecce *contritionem*: remissa sunt ei peccata, ecce fructum contritionis. Ad 15.) Mala est im-

putatio, si Bahrdtius de fide recta loquatur. Disponuntur ad justitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, CREDENTES, vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt, atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo Jesu. Trid. Sess. VI. c. 6. Hinc ad 20.) quoad primum membrum: fidem unicè necessariam qui asserit, sapientes Scripturam in sua Communionem non retinebit; dolor cum charitate nimis sæpe in Scripturis præscribitur: Si habuero omnem fidem, ita, ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. 1. Cor. 13. v. 2. Si nihil sum, neque justificatus sum. Christus Luc. VII. v. 47. de muliere peccatrice dixit ad Simonem Pharisæum, remittuntur ei peccata multa, quoniam DILEXIT multum. In eodem cap. v. ult. dixit autem ad mulierem: FIDES TUA te salvam fecit: conjunxit dilectionem cum fide: fidem unicè necessariam nullibi docuit. Quid hoc utilitatis attulit Ecclesiæ, quod Lutherus cum suis tantopere contenderit, fidem SOLAM esse, quæ nos justificet, ac salvet, usque adeo, ut labem corrupti textus Rom. III. v. 28. propter suam opinionem incurrere non dubitarit, addendo solam: quid, inquam, ex hac nova doctrina utilitatis? Cum fateri debeat, nec fidem sine charitate, nec charitatem sine fide, justum facere; hoc populos docere suffecit, quin opus esset disputare, cui earum virtutum principaliter adscribenda sit justitia. Sanè, propter hanc disensionem Bahrdtius non retrahet suorum animos ad reunionem dispositos, dicent quippe ei, quòd hanc disceptationem curare, ac magno unitatis bono præferre non sit prudentis.

MATERIA DISIDII.

- „ XVI. De fide in solo assensu posita :
 „ XVIII. De supervacanea in fide fiducia .
 „ XXIII.

- „ XXIII. De certitudine salutis non nisi per
 „ peculiarem revelationem impetranda. XVII.
 „ De fide implicita, sive carbonaria .

DOCTRINA CATHOLICA .

Mirum est, quòd homo suis opinionibus ita possit devoveri, ut propter ejusmodi ad universalem Ecclesiam reverti dehortetur alios. Ad 16.) Cùm juxta Apostolum 1. Cor. XIII. v. ult. *nunc maneat fides, spes, charitas, tria hæc*, rectè admittitur *fides in solo assensu posita*, quæ illustrat intellectum; rectè quoque adstruitur post hanc fidem dogmaticam *spes* à fide illa distincta, quæ erigit, ac sustinet voluntatem: ad 18.) Huic spei inest *fiducia*, sive *confidentia*, quæ & sæpe in Scripturis vocatur *fides*, sed diversa à fide intellectus: absit, ut *supervacanea* à nobis reputetur fiducia vel confidentia, quæ magnam habet remunerationem. Hebr. X. v. 35. Tridentinum nostrum Sess. VI. cap. 6. describens dispositionem impiorum ait: *ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes, Deum sibi propter Christum propitium fore: allegat quoque duos textus, quorum alter fidem, alter fiduciam requirit: Accedentem ad Deum oportet credere, quia est. &c. Heb. XI. v. 6. & confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Matth. IX. v. 2. Quod autem ad 23.) Lutherani requirant ultra fiduciam catholicam particularem hanc, quòd qui justificari cupit, teneatur firmiter ac certò esse persuasus, se justificationem obtinuisse, hoc revera difficile, imò citra particularem revelationem impossibile est requisitum obtinendæ justitiæ, quis enim est absolute certus de sua præparatione, ac tali certitudine, cui non potest subesse falsum? Equidem Augustana Confessio art. 20. putavit, experiri pavidas conscientias, quod sua de individuali hac fiducia doctrina plurimum consolationis afferat; quia conscientia non possint reddi tranquillæ per ulla opera, sed tantùm fide, cùm certò statuunt, quòd propter Christum habeant*

P 2

placa-

placatum Deum : Sed vereor ne hæc inventio in ipsis rerum experimentis magis augeat pavorem, & inquietudinem conscientiarum; eo ipso enim, quòd hoc requisitum credant esse necessarium, in animo autem suo non percipiant, contristantur, pavent, inquietantur: profecto & Catholicorum conscientiaè hoc consolationis genus lubentissimè acceptarent, si nasci hoc in cordibus suis experirentur; vana autem persuasionem nolunt se decipere, conscientiasque sopire affectata fidei particularis certitudine, gnari, quòd dixerit Apostolus I. Cor. 4. v. 4. *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*: quòdque ad Philippenses II. v. 12. non scripserit: *non est opus, ut in metu & tremore salutem vestram operemini, sed omnem pavorem potestis deponere, hoc solo, quòd credatis vos habere vobis placatum Deum per Christum*; sed contrarium: *cum metu & tremore vestram salutem operamini*. Ad 17.) Catholici neutiquam docent, omnium mysteriorum fidem *implicitam*, quam vulgariter *carbonariam* vocant, sufficere ad salutem, sed multorum *explicitam* fidem requirunt.

MATERIA DISIDII.

„ XIX. De fidelibus fornicariis, adulteris,
 „ mollibus, masculorum concubitoribus, furi-
 „ bus, latronibus, avaris, maledicis, rapacibus
 „ &c. XV. De virtutibus impiorum.

DOCTRINA CATHOLICA.

Ad 19.) Severa Bahrdtii Theologia negat *peccatoribus*, saltem *enormibus*, communionem fidei, impiis possibilitatem virtutis natura bonæ. Prioris sententiæ rigor meritò facit abhorrere hanc Theologiam, & amplecti nostram; ne mox, ubi quis peccat, amittat omne fidelitatis confortium, ac ipei anchoram, *cum jure prælaturæ, ministerii, ac regiminis ovium*, si quod habet; quam duram sequelam frustra emollivit Augu-
 stana

stana Confessio Art. 8. his verbis : *Quaquam Ecclesia propriè sit congregatio Sanctorum , & verè credentium , tamen , cum in hac vita multi hypocritæ , & mali admixti sint , licet uti Sacramentis , quæ per malos administrantur ; non enim tam quæritur , an liceat eorum ministerio uti , quàm , an teneatur fidelis sanctus Prælato , Præposito ac Pastori suo peccatori , si nullam hæresin foveat , obedire , ut qui excidisset Communione Sanctorum , consequenter & omni jure pastorali : unde , si Theologia Lutherana hac in parte vera sit , vera quoque erit Hussitica Art. 22. Pastor malus est tantum æquivocè pastor ; & Art. 23. Prælatus malus non est verus Prælatus . Non teneor autem obedire Prælato non vero . Deinde non licet regulariter fideli accipere Sacramenta extra Ecclesiam . Ejusmodi exoticas sententias , ab hæreticis jam pridem damnatis mutuatas , oportet potius supprimi , quàm tenaciter doceri , præsertim cum sint apertè contra Scripturam , & Patres . Ad 25.) Non pertinet hæc thesis propriè ad fidem : error tamen est damnatus , Philosophorum virtutes esse vitia : Omne , quod agit peccator , vel servus peccati , peccatum est : In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati . Ejusmodi opiniones procoxerunt ingenia , suis in speculationibus nimis exaltata , quæ retundere prudentiæ est , quia suis paradoxis mundum replent , offendunt fratres , ac perturbant Ecclesiam .*

MATERIA DISIDII .

., XXI. De modo justificationis per justitiæ
., infusionem .

DOCTRINA CATHOLICA .

Bahrdtius neminem à fide Catholica per hoc retrahet , quòd dicat : *Si fias Catholicus , credes , animam tuam per justificationem sibi intimam fieri sanctam , mundam sine quavis macula ; econtra , si maneat Lutheranus , tunc credes , animam tuam in se esse ac manere impiam , immundam , maculis plenam ; tantum enim*
tegun-

teguntur peccata tua per merita Christi tibi imputata : nemo prudens , inquam , hoc dogmate retinebitur in Communionem Lutherana ; præstat enim , & præplacet semper , esse verè mundum , quàm videri & censerì duntaxat mundum , reipsa verò mundum non esse . Qui justificatur , dealbatur ut nix , imò super nivem Isai. I. v. 18. Psal. L. v. 9. Charitas Dei in ejus corde diffunditur per Spiritum Sanctum . Ad Rom. V. v. 5. Non est hic obligatio credendi , gratiam justificantem esse aliquod accidens absolutum Aristotelis , quo fortè collimat horror Bahrdtii : credatur tantùm , quòd dicit Scriptura , venire in animam justì Sanctissimam Trinitatem , & mansionem facere apud eam . Joan. XIV. v. 23. atque inhabitare Spiritum Sanctum . Ad Rom. VIII. v. 10. Miror iterum , posse dari prudentem virum , qui nollet reaniri nobis , nisi nos dimitteremus justitiam homini intrinsicam , & amplecti systema tam exoticum .

MATERIA DISIDII .

„ XXXIV. De libero arbitrio in hominere-
 „ fiduo . XXXII. De concupiscentia regeniti
 „ pro peccato non habenda .

DOCTRINA CATHOLICA .

Ad 34.) Nunquam potui capere , qui potuerint homines prudentes generi humano negare id , quod omnes gentes experimento animi agnoscunt , nobilem videlicet libertatem arbitrii : hi , cum facere nos non possint *beatos* , necessario amantes Deum , contendunt nos facere miserrimos , *necessariò peccantes* , & *necessariò bene agentes* , prout placet Deo , aut concupiscentiæ : & horum quidem alii hanc necessitatem crudè explicant , alii minus crudè , alii cum subtilitate nihil valente . Quæso , quid coegit recentiores hac thesi , pridem in Manichæis explosa , his temporibus de novo facere turbas in *Ecclesia* ? Sed & in *Repubblica* non potest audiri hæc
 posi-

positio ; nam , si necessitentur homines ad peccata & delicta , cur puniuntur ? Nemo iudicum punit expertes liberi arbitrii , veluti sunt infantes , mente capti , furiosi , ex morbo delirantes , noctambulones : Deus ter optimus puniret sic , & non aliter agere necessitatos : ego sanè , si ethnicus essem natus , & intelligerem hoc esse dogma omnium Christianorum , nunquam Christianus fierem , quia percellit & convellit sanam rationem cum æquitate naturali . Protoplastum nostrum unico peccato sic corrupisse omnes posteros , ut deinceps liberè peccare nemo possit , non credam : Ab *exteris* , inquit , *criminibus* possumus abstinere , sed non ab *internis* : hoc frivolum jam est , atque inventum , ne insulso dogmate excusarentur omnes malefactores , carperentur , & offenderentur iudices , qui eos puniunt : Qui *internis* tentationibus resistere non potest , is consequente lege necessitatis patrabit *externa* , nam tentationum impetus , qui nascitur intra nos , plerumque *ad externa malefacta* est , quæ non committit , qui impetum internum reprimat : toties has pravas inclinationes internè adhuc repressit Socrates Philosophus , quoad habitum corporis malè natus , per philosophiam , & Christianus id non posset per Evangelium , & gratiam ? Hoc dogma tam est perniciosum , ut Magistratus prohibere deberet , ne proponatur indoctæ plebi , exigente id prudentia gubernationis . Fanatismus Theologicus , capriciositatis socius , quanta nobis mala non peperit ! Sic quoque ad 32.) Res accidit de *concupiscentiæ involuntariæ perpetuo ac jugi peccato propriè tali* , quoties illa motus tuos stimulosque emittit , cuniquè vel ipsum prædicatum *involuntarii* sanius sentire suadeat , accersunt aliquod *voluntarium in causa* , ante 5700. annos posità , quando omnes in Adam peccavimus : concutit hoc commentum cardines sani iudicii : legunt in Apostolo ad Rom. VII. pugnam carnis ejus cum Spiritu ejus eodem tempore : *Video aliam legem in membris meis , repugnantem legi mentis meæ* : legunt , Apostolum non consentire *legi membrorum* , sed *legi Dei* , eique *condelectari* : hic ergo peccaret simul , & non peccaret : & ille peccaret ; qui de se ait : *Si autem , quod*

quod nolo , illud facio , jam non ego operor . illud , sed , quod habitat in me peccatum : ego non operor , sed ego tamen peccem ! Quæ philosophia ! An prudens vir credat , peccatum , quod vocat , illud , esse peccatum Apostoli ? Est peccatum , id est , vitium naturæ corruptæ secundum carnem ; est fomes peccati , nobis ad agonem relictus , & ab Apollolo appellatur peccatum , non quod verè & propriè sit peccatum , sed quia ex peccato est , & ad peccatum inclinat . Trid. Sess. V. de peccato originali . Hanc planam interpretationem amplecti , deterere asperam illam Lutheranorum , ac violentam opinionem , nulla potest esse animi reflectentis repugnantis .

MATERIA DISSIDII .

„ XXXI. De peccato originis in nuda pri-
 „ vatione justitiæ originalis consistente .

DOCTRINA CATHOLICA .

Fallitur Bahradius , si putet ; hoc esse imperatum Catholicis dogma : est probabilis multorum ex nostris Theologis opinio ; constat enim , eos variare in explicando hoc dogmate : per unum hominem peccatum intravit in mundum , & per peccatum mors , & ita in omnes homines mors pertransiit , in quo omnes peccaverunt , ad Rom. V. v. 12. Explicationem Augustanæ Confessionis Art. 2. de Vitio originis nostratum nemo admittit : docent , quòd post lapsum Adæ omnes homines secundum naturam propagati nascantur cum peccato , hoc est , sine metu Dei , sine fiducia erga Deum , & cum concupiscentia ; quodque hic morbus , seu vitium originis , VERE sit peccatum . Quòd dicitur , sine metu Dei , sine fiducia erga Deum nos nasci , hoc , opinor facilè dimittent Lutherani ; nam infans non est de subjecto capaci , dicamus loco ejus , nos nasci filios iræ , non , quia concupiscentiæ semen nobis connascitur , sed , quia peccavimus in Adam : In hoc parente unus filius æque peccavit , ac alter , nullus plus , nullus

nullus minùs altero : ergo concupiscentia non est peccatum originis ; constat enim , hanc in alio majorem esse , in alio debiliorem in quovis genere malæ inclinationis , dari quoque homines natura frigidos , à muliere abhorrentes , ab avaritia alienos , non valentes irasci , pronos omnibus benefacere , neminem lædere , verbo , *bene natos* , cum harmonia corporis & humorum adinirabili : si concupiscentia est peccatum originale , sequeretur , hos sine eo conceptos esse , peccatum hoc non esse *universale* , nec *æquale* in omnibus : Porro Baptismus delet *peccatum originale* , non delet *concupiscentiam* : hanc se sola *verè* peccatum esse , etiam in tenatis , supra profligavi : conciliabimur autem cum Lutheranis dicendo , quòd *peccatum originale secundum materiale suum consistat in concupiscentia* , *secundum formale autem suum in privatione justitiæ originalis* , sicut docet Amort in Tract. de peccato orig. pag. 17. ex Pallavicino Lib. VII. cap. 9. memorans , quod in Tridentino jam fuerit concepta appendix ad decretum de pecc. orig. hæc , *non improbari à Synodo illam positionem novam Scholasticis usitatam , agentibus , manere post baptismum partem materialem peccati originalis , non item formalem* : hac conciliatione possunt esse contenti , & dimittere curiosam illam explicationem , baptisinate *peccatum originale tantum radi* , aut non imputari ; cum baptisma nos *regeneret* in vitam , consequenter omne illud tollat , quod veram & propriam peccati , seu mortis animæ rationem habet , ita , *ut nunc NIHIL DAMNATIONIS sit in iis , qui sunt in Christo Jesu , qui non secundum carnem ambulant . Rom. VIII. v. 1.*

MATERIA DISSIDII.

„ XXXIII. De peccatis venialibus in sensu „ Pontificio .

DOCTRINA CATHOLICA .

Catholici , humanitatis & fragilitatis nostræ intuitu , admittunt peccata *venialia* 1.) Ea , quæ , prout commissa , *verè*

Q

sunt

sunt *mortalia*, attamen venia digna, & remissione ad pœnitentiam, sicut ait S. Ambrosius relatus in *Can. 47. Dist. 1. de Pœnit. de Peccato Evæ: venialis culpa, quam sequitur confessio delictorum*: hoc sensu & in lege Mosaica erant alia *venialia*, alia *criminalia* peccata. *Can. 1. Dist. 6. de Pœn.* Hæc non remittebantur ceremoniis legis, sed expiabantur morte, aliave vindicta: illa verò per ceremonias.

2.) Ea, quæ *in se verè* sunt *mortalia*, prout tamen *commissa*, mortem animæ non inferunt, puta ex ignorantia, inadvertentia, subreptione, imperfecta animi præsentia, minùs pleno consensu, omissione reflexionis, aut summæ diligentia quam vocamus culpam levissimam &c. 3.) Ea, quæ *natura sua* sunt *levia & quotidiana*, in quæ etiam justii viri cadunt, nec propterea desinuat esse justii. Trid. Sess. VI. cap. II. sicuti est distractio parva in oratione, jocus illiberalis, superflua locutio, verborum jactantia, gloriatio, vanitas quædam, inordinatus amor sui, vel alterius, excessus modicus in cibo & potu, impatientia, duriusculum verbum &c. Propter talia non credimus nos mereri æternos ignes, quæ est digna de Deo cogitatio, ut in quo habemus bonum Dominum, non tyrannum, Pontificem, qui possit compati infirmitatibus nostris. Severior Theologia conjicit in desperationem, & ideo populi meritò eam derelinquent ac lubenter, quia est purum placitum Theologorum suorum, & quidem imprudens satis. *Lutherus*, ingenii ferocioris Theologus, docuit primùm Art. 32. *Justum in omni opere peccare*: damnavit Thesin Leo X. ille verò postea plus dixit, *justum in omni opere suo peccare MORTALITER*, attamen *EX SOLA DEI MISERICORDIA VENIALITER*. Suntne hæc dogmata, ad quæ di nitten la vir expers pertinaciæ, flectere non possit animum suum? Ego potius spero, fore, ut saltem Jurisprudentes, aliique moderati inter eos viri nobiscum sentiant; quidquid Theologorum suis scholaribus, quibus solent plerumquæ caput indurare ad non cedendum in aliquo, inculcent.

„ XXVII. De insufficientia Scripturæ Sacræ
 „ ad institutionem hominis Christiani plena-
 „ riam . XXVIII. De obscuritate Scripturæ
 „ Sacræ, Ecclesiæ, ut vult Febronius, & Papæ, ut
 „ alii dicunt, effatis non collustratæ. XXX. De
 „ libris apocryphis, qui canonici facti sunt, ad
 „ stabiliendos errores à canone nostro alienos.
 „ XXIX. De Scriptura laicis non legenda.

DOCTRINA CATHOLICA .

Ad 27.) *Institutio plenaria* omnis christiani hominis
 pro quacunque emergente controversia, pro quacunque sedanda
 dissensione, pro quacunque profligenda hæresi, aut malè sanà
 doctrina, non reperitur in sola Scriptura sacra: hoc probat
 experientia octodecim ferè sæculorum: probant tot sectæ
 simul cum *Luthero* exortæ, quæ omnes se conantur fundare
 in Sacra Scriptura: omnes dicunt: *convince me ex verbo Dei,*
cæteris non movebor: callidum hoc est: norunt enim bene,
 se aliquid semper distinctionis aut responsionis reperturos
 esse ad textum contrarium, ab oppugnantibus suum textum
 eversum non iri: viri adèò cæteroqui boni, & orthodoxi,
 ut *Joachimus* abbas, ex Scripturis defenderunt suos errores:
S. Cyqrianus à *Stephano* Papa non potuit ex Scripturis con-
 vinci, quod valeat baptismus hæreticorum: *Ariani*, *Macedo-*
niani, *Nestoriani*, *Monothelitæ*, *Semi-pelagiani*, *Sociniani*,
Fansenistæ hæctenus, & olim, allegarunt Scripturas, & respon-
 derunt ad eas: idem faciunt *Anabaptistæ* contra *Lutheranos*,
 & hi contra *Calvini* discipulos: quousque disputabitur? Le-
 gistarum altercationes super textibus Corporis Juris termi-
 nantur Principum decisionibus: sensum Scripturarum discipu-
 lis aperuit Dominus, ut intelligerent *Luc. XXIV. v. 45.* ad eum

finem & suam præsentiam, & Spiritus Sancti assitentiam promisit eis, & in eis Ecclesiæ. Jo. XIV. v. 26. Et ideo ad 28) quibus in locis aut *verè obscura* est (quod omnes interpretes experti sunt, & falsi) Scriptura, aut *ab homine obscurari*, vel *depravari*, vel *in alienum sensum* pro crisi sua *detorqueri*, aut *conclusiones deduci* volunt, quæ aliis fidelibus videntur esse malæ, sicut conqueritur *Babrdtius*, multos suorum doctissimos viros facere; ibi, *non scripturis*, sed *captui hominum*, & *altercationi*, subvenire debet *interpretatio* authentica (nam *doctrinalis sola* hærebit semper inter spinas disputationis) ne res abeat in scissuras æternas: non possum verò illam in terris alibi quærere, quàm in *Ecclesia* præsertim sub Capite suo conciliariter congregata: hic non judicatur *de verbo Dei ipso*, utrum verum sit, nec ne, sed *de contrariis ejusdem interpretationibus*, & *de conclusionibus ex eo deductis*, nec non, *an hæc illave conciliatio textuum cum textibus re-cta sit*, vel non. Sic præcepit Deus rem servari in Lege veteri. Deuteron. XVII. v. 8. & seq. Sic Ecclesia ab initio usque huc servavit; secus, erit. & manebit *Ecclesia* clamoribus & scriptionibus *confusa*. Act. XIX. v. 32. ad 30.) Nimius hic est *Babrdtius*, ponendo, quòd Ecclesia Catholica ideo fecerit ex libris primitus *apocryphis*, id est, qui non ab universis fidelibus pro divinis agnoscebantur, fecerit libros *canonicos*, id est, divinæ auctoritatis, *ut stabiliret errores à libris*, qui sunt de Canone Lutheranorum, alienos; nam Ecclesia non prævidit, fore post tot sæcula, homines contra quos hac providentia opus esset, ut certi quidam libri referrentur in canonem, sive novi, sive veteris testamenti: nemo hominum in libris illis, quos *extra canonem suum* religiosè unà tenuerunt Judæi, e. g. *Tobiæ*, *Juditæ*, *Esther*, *Ecclesiastici* &c. accusavit errores: pro *hagiographis*, & venerabilibus scriptis illos venerabantur, sed non pro *divinitus dictatis*: Sic & Christiani aliqui nonnullos libros novi Testamenti. *Mira consensione successiva* coaluit iste Canon, quem non fecit, sed ab antiquitate accepit Concilium Tridentinum: nulla legitur præcessisse contentio, nulla acris disceptatio: Concilia,

Pontifices, & Patres, à quibus derivamus traditionem sacri Catalogi, *non deciderunt, sed unicè retulerunt*, quoniam libri haberentur pro canonicis in Ecclesia; nec contra eum apparuit tergiversatio, donec Sæculo XVI. nostri Theologi ex libris *deutero-canonice* depromerent argumenta pro orationibus, jejuniis, eleemosinis, pœnitentiis, virginitate & castitate viduali; tunc enim verò Theologorum novorum affurrexit ars critica, vanè sibi persuadens, argumenta nostra eversum iri, si in dubium vocarent illorum librorum divinitatem: malè, ut opinor; nam erant nihilominus semper habitæ pro libris *errore carentibus*, eorumque receptio in Canonem manifestè probat Ecclesiæ recipientis *antiquum sensum* de doctrinis inibi contentis; nunquam enim Ecclesia recepisset libros, aliquid contra catholicum sensum continentés. Ad 29.) Hic esset aliqua species, qua *Babrdtius* ingressum reperire posset apud suos, ne se reunirent: *ecce, si fiat Catholici, prohibebimini, ne legatis amplius Biblia*, solarium veltrum, & escam spiritus: aut larva est; nec verum, ut jacet, quod laici nostri non audeant legere S. Scripturam; nam in scholis Catholicis ad lectionem publicam S. Scripturæ admittuntur etiam laici, qui eam à capite ad calcem, duce Magistro, de verbo ad verbum legant, & explicari audiant. Regula Indicis Romani IV. non prohibet, *etiam laicis*, Biblia in lingua *latina, græca, vel orientali*, solis eruditus nota, sed solum in *lingua vulgari*, ne passim, & sine discrimine, quilibet scrutator, non habens subsidia, & regulas intelligendæ S. Scripturæ nesciens, fortè autem ingenio sibi præ aliis sapiente naturaliter pollens, cum periculo animæ suæ, & corporis, perscrutetur mysteria, cœteraque curiosius, privatoque ductus spiritu sibi fabricet exinde conclusiones erroneas: hinc Episcopi licentia, de consilio Parochi, opus esse statuit Index: hoc sanè providè propter experimenta lapsus hominum plebejorum in hæreses, & errores, quæ & ipsæ Lutheranorum Republicæ habuerunt: veruntamen Index quoad hoc non servatur in Germania: Si-

ne licentia Episcoporum venduntur cuilibet Biblia vernacula , à Catholicis edita , & in domibus leguntur ; id solum servatur , ut si quis *idiota simul & bibliorum perspetor* , atque *scrutator in perniciem infirmi sui intellectus* , deprehendatur , ei Biblia auferantur , relictis Evangeliiis , Epistolisque seorsim impressis , cum Ecclesiastico , quem Syrach nominamus . Nihil itaque hinc est horrois ab reunione .

MATERIA DISIDII .

„ XXXVII. De Traditionibus , Patribus ,
 „ Conciliis , Canonibus , Papæ effatis , pro
 „ principio in religione ponendis .

DOCTRINA CATHOLICA .

Principium Religionis *Catholicæ* idem est quod *Lutheranæ* , scilicet *Evangelium* , cujus puritati nos æquè studeamus , ac ipsi studere sibi videntur . *Evangelium* suscipimus nos cum Tridentino Sess. IV. de Canon. Script. *tanquam fontem omnis , & salutaris doctrinæ , & morum disciplinæ* ; sed duplici modo pervenit ad nos *Evangelium* , sicut ordo temporum demonstrat ; nam 1.) Dominus noster *Jesus Christus* , Dei filius proprio ore primùm illud promulgavit , 2.) deinde per suos *Apostolos* omni creaturæ prædicari jussit . 3.) Post scripto annotatum fuit ab *Apostolis & Evangelistis* , quin adsit 4.) jussio vel mandatum , scripto annotandi *Evangelium* ; quin etiam 5.) nihil penitus omissum fuerit in *Evangelio scripto* , quod erat in *Evangelio tradito* : Si *Bahrdtius* contendere velit , *scripto Evangelio contineri punctatim atque minutim cuncta , quæ ante scriptum erant , & post scriptum manserunt in tradito* , tunc debet ipse ante omnia sistere jus universum *traditum* , ut conferamus illud cum *scripto* , & videamus , an in *scripto* nihil sit omissum de *tradito* ;

to ; imò an non quædam sint in scriptis Paulinis per rationum Apostoli ex Scripturis anterioribus, & arte discurrendi divinitus suffulta, quæ non erant cæteris Apostolis tradita : Sic Evangelia *scripta* cum epistolis potuerunt *aliquid* habere *minus*, quàm Evangelium *traditum*, & *aliquid* etiam *plus* : Apostolorum & Evangelistarum libri & epistolæ non fuerunt de communi consilio conscriptæ, ut, quod fortè omitteret unus, notaret alter, & cæteri, sed alter, reliquis etiam insciis, scripsit, prout occasio scribendi tulit : Unde scitur, quòd *totum Evangelium traditum* sacris illis literis fuerit mandatum ? Fragile igitur semper existimavi dictum istud Theologorum Protestantium : *hoc non est scriptum : ergo non est tenendum* ; sive illud eorum : *ubi scriptum est ?* Rectè verò, & inconcussè dixit Tridentinum nostrum : *Veritatem & disciplinam Evangelii contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus*. Contemne traditiones *Evangelicas*, & vide, qui sustineas *Evangelium scriptum*, Theologe Lutherane ; quo enim tempore scribebatur, & quidem *non simul ac semel*, sed *successivè*, nec Christus, nec Apostoli ejus dixerunt : *nihil credas aliud, quàm quæ scripta videris, cætera post hæc habe pro fabulis*.

Profundius loquamur invicem : Scripturæ illæ, quas habes, qua ratione sunt divinæ ? Certè *non in se*, nam sunt *mera exemplaria*, impressa, vel manuscripta *opera mere humana* : *exemplaria sine originalibus* non probant de jure, nisi aliunde sustententur : sic tuis exemplaribus fidem divinam non debeo, nisi sustententur à traditione, & auctoritate Ecclesiæ, nobis dicentis, dogmata in iis contenta, ac præcepta moralia esse à Christo oretenus tradita, & prædicari jussu SS. Patres non sunt *principium* religionis nostræ, sed *doctores*, *testes*, & usque ad nos *propagatores* : de quibus juniori Theologo rectè dicitur : *interroga majores tuos & dicent tibi*. Deuter. XXXII v. 7., hi enim in Timothei persona jussi sunt *commonere, & testificari coram Deo*. *Concilia, & Pontifices* sunt *custodes* perennes depositi illius de quo monuit

nuit S. Paulus Episcopum Ephesi : *O Timothee depositum custodi.* 1. Timoth. VI. v. 20. , & iterum : *Bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum , qui habitat in nobis* 2. Timoth. I. v. 14. Quid deposuit apud discipulum Doctor gentium ? Vix ac ne vix quidem *libros utriusque testamenti* ; sed *formam sanorum verborum , quæ à me AUDISTI in fide , & in dilectione in Christo Jesu* : ibid. v. 13. SS. *Canones sunt principia ex Evangelio ; & reliquo Dei verbo , non principia : sunt venerandæ regulæ , Spiritu Dei conditæ , & totius mundi reverentia consecratæ* , ut solebat loqui antiquitas : an sapientior posteritas illos repente & indistinctè abjiciet , velut inutiles Evangelio ? Loquor de veris Canonibus *Ecclesiæ* , non de falsis *Isidori* , & qui iisdem innituntur , hi enim neque Spiritu Dei conditi sunt , neque totius mundi reverentia consecrati . Equidem teste Berardo , viro clarissimo , in *Præfatione ad Gratiani Canones genuinos ab apocryphis discretos* , opus præstantissimum , anno 1752. , & seqq. *Taurini editum* , eò deventum erat , ut , cum Sæculo XVI. ageretur de Gratiano publica auctoritate emendando , nonnulli existimarent , ejus *Decretum* , in quo tot confictæ *Decretales* , tot verarum sinistrae interpretationes ac corruptiones conspiciabantur , una cum cæteris similibus *Collectionibus* penitus è medio tollendam esse , ita ut (si quidem fieri posset) omnis talium Canonum memoria interiret , tantoque certius *Ecclesiasticæ Disciplinæ* consuleretur . Sed prævaluit prudentissimorum virorum sententia , qui *emendatione* malo remedium ferri posse & debere , judicabant , ne bonæ merces unà cum spuris interimerentur . Sic prudentia & circumspectione opus est , tum in abjiciendo , tum in retinendo : medium tenuere beati .

MATERIA DISSIDII .

„ XXXV. De Transubstantiatione .
 „ XXXVI. De administratione sacræ Cœnæ
 „ sub una specie .

DOCTRINA CATHOLICA.

Ad 35.) Non carpes verbum , quia minus latinum est, nec reperitur in Cicerone ; nam & tua Theologia ejusmodi verba habet : Ecclesia poterit utique sibi condere verba ad exprimendum mysteria : equidem modò anno 1215. in Concilio Lateranensi IV. sub Innocentio III. publicè approbatum est , sed propter novellum non fuit reipsa , quasi ante Innocentium Ecclesia tenuisset , in Eucharistia manere panem & vinum una cum corpore & sanguine per *consubstantiationem* . Aliter S. CYRILLUS in Catechesi III. docuit Ecclesiam Hierosolymitanam : *Aquam aliquando in vinum COMMUTAVIT* , & non erit dignus , ut credamus , quòd *vinum in sanguinem TRANSMUTAVERIT* ? Et rursus : *hoc sciendum* , & pro certissimo habendum , panem hunc , qui videtur à nobis , non esse panem , etiamsi gustus panem esse sentiat , sed esse corpus Christi , & vinum , quod à nobis conspicitur , tametsi sensui vinum esse videatur , non tamen vinum , sed sanguinem esse Christi . Aliter S. AMBROSIIUS Ecclesiam Mediolanensem Lib. de iis , qui initiantur mysteriis cap. 9. *Quantis utimur exemplis , ut probemus , non hoc esse , quod natura formavit , sed benedictio consecravit , majorem vim esse benedictionis , quàm naturæ , quia benedictione ipsa natura MUTATUR* . Aliter , aliter S. GREGORIUS NAZIANZENUS , S. JOANNES DAMASCENUS , cœterique Patres docti ac sancti , quorum verba huc referre supervacaneum est . Quæ itaque sit irreconciliabilis diversitas

R

inter

inter nos & vos? Quæ difficultas firmiter tenendi illud Concilii Lateranensis: *trans-substantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem, potestate Divina?* Nonne & vos debetis saltem credere transubstantiationem *moralem* panis & vini, quia æstimare debetis has substantias, quasi non essent in Eucharistia, sed solus Christus: cur repugnetis admittere transubstantiationem *physicam*? Non repugnat *Augustana Confessio*, sed abstrahit ab opinione illa exotica *companationis* quæ plus difficultatis habet in explicando, quam nostra *trans-substantiatio*; quæ enim totum Christum constituit in Sacramento hoc admirabilis omnipotentia, potest quoque destruere, & annihilare substantiam totam panis & vini. Sed fortè tua philosophia capere non potest accidentia panis abque pane: quam parum hoc est! eadem nec capit modum *companationis*: si non vis admittere accidentia absoluta *Peripateticorum*, explica remansionein accidentium modo *Cartesiano* cum multis *Catholicis*. Illud autem mihi placet de *Bahrdtio*, quòd omiserit differentiam aliam, quòd *Christus non adsit, nisi in sumptione*; nam revera ista excogitata sententia vapulat apud prudentes, cum Christus dans *Apostolis* divinum Sacramentum dixerit per verba de præsentibus: *hoc EST (non erit) Corpus meum*; propter quod & *Augustana Confessio* Art. 10. docet, quòd *Corpus & Sanguis Christi VERE ADSINT, & DISTRIBUTANTUR* vescentibus in *Cæna Domini*, & Art. 25. *PORRIGI Corpus Domini*. Hoc non ponitur *manducatione*, sed *verbis Christi*, sicut *S. Ambrosius* Lib. IV. de Sacramento. cap. 4. catholicè docuit: *Panis iste panis est ante verba Sacramentorum: ubi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi: hoc igitur adstruamus. Quomodò potest, qui panis est, Corpus esse Christi? Consecratione. Consecratio igitur QUIBUS VERBIS est, & CUIUS SERMONIBUS? Domini Jesu: nam reliqua omnia, quæ dicuntur, laudem Deo deferunt, oratio præmittitur pro populo, pro Regibus, pro cæteris: ubi venit, ut conficiatur venerabile Sacramentum, jam non suis sermonibus sacerdos*

cerdos , sed utitur sermonibus Christi: Cùm verò sermo Christi ponat Christum sub hostia , non disparentem post verba prolata , sed manentem , donec manducetur , quid causæ est , quòd nolit adorari Christus sub illo sacro velo ? Qui cœnantes genuflectunt Lutherani , quidni adorent eum , coram quo genuflectunt ? Quidni in processionibus piis deducatur cum psalmodiis instar Arcæ fœderis ? Levissima mihi semper visa est respon sio : Christus se nobis dedit manducandum , non adorandum , non circumferendum ; manebit semper manducatio primarius verusque finis sanctissimi hujus instituti .

Ad 36.) Fateor , vix esse controversiam , quæ majores in Germania tumultus excitarit , quàm hæc inde à Sæc. XV. , & hoc ipso ex capite retrahi multos ab amplectenda Communione catholica ; qui malunt à non consecratis suis ministris Christum sub nullo ex duobus symbolis accipere , quàm à consecrato sacerdote catholico eundem sub symbolo panis duntaxat : ad minus certissimè acciperent totum atque integrum Christum in Ecclesia Catholica sub specie solius panis , hoc enim nullus nostris sacerdotibus disputat , ast certi esse non possunt cœnantes in Ecclesia Lutheranæ , an accipiant Christum , tametsi panem & calicem sumant ; quia nemo , nisi ab Episcopo consecrato ritè consecratus , habet potestatem consecrandi Corpus & Sanguinem Christi . Prudentia dicat , illam eligere Ecclesiam , in qua certius communicabo Cœnæ dominicæ , etsi sub ea non bibam , sed manducem tantùm . Communionem sub una non introduxit præceptum Ecclesiæ , sed spontanea fidelium consuetudo , tempore Concilii Constantiensis ferè universalis , & ideo Sess. 13. declarata in illis rerum circumstantiis , quòd esset ex nunc pro lege habenda , quam non licet reprobare , aut sine Ecclesiæ auctoritate pro libito mutare . Voleverunt Hussitæ Ecclesiam cogere ad restitutionem calicis , obtentu mandati divini , quod transgrederentur omnes , quot

quot hætenus communicassent sub una tantum specie; sed hic ipse *modus cogendi* erat fatalis, eo ipso enim nihil impetravit, ne dicerent, agnovisse tandem Ecclesiam, quod errarit. Si violenti illi homines scivissent *historiam dispensatæ* Eucharisticæ communionis, circa arbitrariam non sacrificantibus in alterutrâ, vel utraque specie sub sacrificio communionem, circa *peregrinorum*, sub specie solius panis, ac *infantium*, sub specie solius vini communionem, circa communionem sub utraque specie sæculo V. omnibus propter Manichæos imperatam, circa remissum postea usu hoc præceptum, adiaphora manente laicis sub Missa communione in utroque symbolo, donec Sæc. XIII., quo scripsit S. Thomas, ipso teste in Summæ Part. III. Quæst. 80. Art. 12. *multarum Ecclesiarum usus invaluerit, in quibus populo communicanti dabatur corpus Christi sumendum, non autem sanguis*, idque idem S. Doctor laudat *providè in quibusdam Ecclesiis observari*; si considerassent, potestatem Ecclesiæ in dispensando hoc mysterio aliquibus personis mox negasse totam, mox concessisse Eucharistiam, velut *energumenis*, & *amentibus* in ultima tantum vitæ periodo, reis autem ultimi supplicii primùm non dedisse, nec adhuc dare in Hispania & Gallia, in Italia autem & Germania dare; si, inquam, hæc scivissent, ac expendissent Hussitæ, pertinacia Bohemica seposita, facile intellexissent, ineptè à se urgeri dispensatricem mysteriorum Dei Ecclesiam præensione præcepti divini, & erroris hætenus commissi: discretionis virtus postulasset totam hanc controversiam tractare *tanquam rem disciplinæ*, cui præsit pro varietate temporum Ecclesia: tunc impetrassent, quod voluissent. Sic postea perfecta fuit Catholicorum cum Bohemis & Moravis unio per Concilium *Basileense*, sub conditione, quod crederent, sub alterutra specie totum Christum sumi, & consuetudinem abstinendi ab usu Calicis fuisse rationabilem. Unio consimilis hodieque fieri posset cum vicinis Bohemorum, & aliis; non erit ea in re difficilis Romanus Pontifex, cui in hac

hac partē Ecclesia in Tridentino Concilio potestatem suam delegavit: novit ille, hanc disciplinæ relaxationem contributuram esse plurimum ad reünionem: & ego sane doleo, quod (nescio quibus infauftis consiliariis) Episcopi Germaniæ non fuerint usi benignitate Ecclesiæ, per Pium IV. an. 1564. sibi data, *ut sacerdotes utramque speciem, decenti ordine servato, & omni effusione vitata, quæ oriri posse inter communicantes sub utraque & sub una tantum specie ministrare possint illam ex devotionis fervore petentibus, dummodo ii, qui illam petierint, cum sanctæ Romana Ecclesiæ communionem habeant, & cum cæteris in rebus fidem ejus doctrinamque sequantur, tum hoc quoque confiteantur, & credant, in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento tam sub una, quàm sub utraque specie, verum & integrum Christi Corpus esse, nec Romanam Ecclesiam errasse, aut errare, quæ, exceptis duntaxat Sacerdotibus celebrantibus, cæteros, tam clericos, quàm laicos, sub specie tantum panis communicat &c.* Lunig in *Spicilegio ecclesiastico*: persuasus enim sum, plurimos de illiteratis, & litteratis Lutheranis, quorum hi speculativas de fide, satisfactiōne, & merito tricas suorum Theologorum non curant, illi verò non intelligunt, sicque amborum genus denegata sibi communionē utriusque speciei valde percelli: Cur hæc scribam scio, quia hæc est quotidiana eorum & maxima contra nostræ religionis amplexationem tergiversatio, etiam, postquam persuasi sunt, & convicti in cæteris omnibus: *Res disciplinæ est, quæso, concedatur*; sequetur haud dubiè conversio ingens ad unionem, qua nihil est desiderabile magis; nec puto, tanti esse motiva inhærendi diutius præcepto, quod modò Sæc. XV. consuetudinem contrariam pro lege habendam statuit.

Atque hisce satisfactum credo à me esse Catechistæ Lipsiensi, manibus pedibusque contra bonum reunionis pugnantem, quoad articulos ejus 37., quos nimis forti stylo declaravit esse *primæ classis errores, absolutè & per se capita-*

pitales . Tubam ille inflavit ad bellum Theologicum : adsum : respondeat ad mea , sed non tam *ex zelo scholæ* , quàm *secundum prudentiam* , & *in spiritu pacis* , quibus doni sæpe destitutos se ostendunt in disputando utriusque partis Theologi .

Nunc pergamus quoque ad eos , ut ipse vocat , errores , quos ait , *hypotheticè* , & *per accidens fieri capitales* posse ; cujus quidem distinctionis examini haud immoror , quia nimis est subtilis , & involuta . Numeravit autem 12.

ULTERIOR MATERIA DISIDIJ .

„ IV. De auctoritate Scripturæ Sacræ in
 „ relatione ad nos ab Ecclesia pendente , ut
 „ Febronius dicit ; à Pontifice , ut alii . V. De
 „ interpretatione Scripturæ Sacræ non ex ipsa
 „ Scriptura Sacra petenda . VI. De auctori-
 „ tate Vulgatæ .

DOCTRINA CATHOLICA .

Ad 4.) Repeto priora : Sanè possunt circumferri Scripturæ pro sacris , quæ sacræ non sunt , licèt aliàs piæ : quis discernit *quoad nos* , & *receptionem publicam* ? Nonne saltem Ecclesia ? Hæc fecit , ut quidam libri reciperentur in Canonem , quidam manerent *apocryphi* : aliam causam ego quidem non invenio , quare quatuor tantùm Evangelia fuerint agnita , cœtera *Thaddæi* , *Thomæ* , *Barnabæ* , *Bartholomæi* , *Andrææ* , manserint apocrypha ; nec cur unicum duntaxat librum *Actuum Apostolorum* habeant pro divino omnes Ec-
 cle-

clesiæ , cùm tamen sæculo V. exeunte adessent *Aëtus* nominibus *Andrææ*, *Philippi*, *Petri*, *Thomæ*, Apostolorum . De infantia , pueritia , adolescentia Christi nihil ferè habemus in Evangelis , & tamen Ecclesia noluit supplere libro *de Infantia Salvatoris* . Can. 3. Dist. XV. Ad 5.) Bona est interpretandi regula , quòd *textus textum explicet* ; hoc ipso autem supponitur unius textus oblcuritas ; nam sine hac textus textu non indigeret , sed esset clarus ex se ipso , id quod interjicio propter priorem thesin Bahrtdianam ordine 28. Sed felices admodum essemus , si semper , sive in Bibliis , sive in Corpore Juris reperiremus textum clarum , per quem textus obscurus suam interpretationem indubitatum acciperet : optarem & nos , & vos in S. Scriptura textum , qui ore diserto contra *Calvinum* diceret : *in figura , sive apparentiis panis , quas tangimus , verè , realiter , & substantialiter latet Corpus Christi* : at , ubi est ille textus ? Optarem contra *Trinitarios* textum , qui diceret : *Unus Deus est , & tres sunt re distinctæ personæ , quarum unaquæque idem Deus est* . Ubi iste ? Ubi aliquis dicens , *parvulos posse baptizari* : Aliquando sunt textus , quorum altero utitur orthodoxus , altero hæreticus , e. g. *Arianus* ex hoc : *Pater major me est* , infert *Filium Dei non esse consubstantialem Patri* : Orthodoxus autem ex alio : *Ego & Pater unum sumus* , infert , esse *consubstantialem* : affer textum tertium , qui decidat controversiam hanc . Ad 6.) Revoca in memoriam superiùs dicta : nulla Ecclesia habet autographum Scripturæ Sacræ : omnes utuntur exemplaribus : hæc sunt vel *linguæ illius* , in qua autographa ipsa sunt conscripta : vel sunt *versiones in aliam linguam* : talis versio est nostra sic nuncupata *Vulgata* , quam præ cœteris omnibus latinis (non etiam hebraicis & græcis) editionibus , & edè magis præ vernaculis , Tridentinum Sess. 4. statuit , *ut in publicis lectionibus , prædicationibus , & expositionibus pro authentica habeatur* : motivum fuit , quia *longo tot sæculorum usu in ipsa Ecclesia probata est* : attamen id factum , salva futura emendatione codicum ,

dicum , quæ tandem opera Pontificum *Pii IV. Pii V. Sixti V. Clementis VIII.* facta fuit , quanquam nondum ad extremos apices , præsertim in psalmis : Hanc auctoritatem præ omnibus versionibus latinis cur invideret Lutheranus aliquis Vulgatæ ? Daturne aliqua versio latina melior ? Approbatio ista nihil auctoritatis detraxit fontibus , ad quos recurrunt nostri interpretes in verbis ambiguis , ac ubi energia , & proprietates quæritur . Quousque se porrigat eadem Tridentina approbatio , discite ex *Vega Lib. XV. in Concil. Trid. & Cano Lib. II. de loc. Theol. cap. 13.* qui ambo interfuerunt huic generali Concilio .

MATERIA DISSIDII .

„ VIII. De sacramentis septem . VII. De
 „ intentione ministri in Sacramentis necessa-
 „ ria . IX. De caractere indelebili .

DOCTRINA CATHOLICA .

Ad 8.) Non se declaravit *Babrdtius* , quot ipse admittat Sacramenta , utrùm duo , tria , quatuor : solum *Baptismum* , & *Eucharistiam* , vel ultra hæc potestatem clavium pro remissione peccatorum , nec non impositionem manuum pro creatione sacerdotum : dissident enim Lutherani : Qui eorum agnoscunt quatuor hæc Sacramenta , quidni & quintum Confirmationis , qua more Apostolorum Episcopi dant baptizatis Spiritum S. ? Cur non & sextum Unctionis infirmorum , ritum cœvum Apostolis , ut discimus ex Epistola Jacobi Cap. 5. , quæ , fatente *Luthero Lib. de captiv. Babylon* , saltem consuetudine auctoritatem obtinuit , & est antiquissimum monumentum , cui vetustissima Concilia & Patres

Pattes locum dederunt inter canonicas Scripturas? Cur nou & *septimum*, Matrimonium, quod Apollolus ad Ephes. 5. vocat *Sacramentum magnum in Christo, & Ecclesia*: ubi se non conjungunt *merè civili societate* mas & fœmina (id quod ne gentiles quidem, & Judæi fecerant) sed *conjunguntur à Deo per ministrum Dei, à Deo*, inquam, procul dubio *conjunctis benedicente*; ad quid enim *conjunctio divina* ad consortium *merè civile*? ad quid *mysterium magnum* sub contractu nihil sanctitatis continente? Plus hic non disputo. Moveat omnes Christianos pronus sine quavis disputatione consensus Ecclesiæ Græcæ cum Latina circa hunc numerum septenarium in Florentino Concilio, & post illud, dum etiam pseudo-Patriarcha Constantinopolitanus *Jeremias*, qui ad Confessione Augustanæ adhærendum invitatus Sæc. XVI. fuerat, disertè declaravit, *Ecclesiam Græcam nec plura, nec pauciora, quam septem, admittere Sacramenta*, reprobans ejusdem Confessionis in hoc numero defectum. Sed nec ipsi *Waldenses* eundem numerum ausi sunt respuere; nam in fidei professione, quam *Uladislao* Regi obtulerunt, sic ajunt: *Sacramenta septenario inclusa numero, Ecclesiæ Christi utilia esse pandimus*; neque etiam *Wicleffus*, nec *Hussitæ* numerum istum diflessi sunt: dolendum itaque, quod modò sæculo XVI. surrexerint circumcisores hujus numeri, non valentes tamen certum alium Sacramentorum pauciorum numerum figere, atque inter se convenire: hoc est *turbare Ecclesiam*. Ad 7.) Rectè inquit *Tournelius* noster de Sacram. in gen. Quæst. IV. art. 1. mala fide à *Chemnitio* referri Theologorum nostrorum sententiam *de requisita ad valorem Sacramenti intentione ministri* his verbis: “ Docuerunt, ad veritatem Baptismi requiri non tantum formam institutionis, verùm etiam *intentionem ministri*, eamque non tantum *respectu actus baptizandi, ut objecti*, sed etiam *respectu effectus baptismi*, qui est ejus finis & terminus: ideo tria ponunt: *baptisationem, verba, & intentionem*, & illa tria sentiunt simul requiri ad veritatem & integritatem baptismi, ita, ut neutrum sine altero sufficiat. “ Ad quæ *Tournelius*:

„ Verùm fallitur , & nobis imponit *Cbemnitius* : intentio-
 „ nem quidem requirunt orthodoxi , sed non respectu effe-
 „ ctus baptismi , ut ille dicit , sed tantùm respectu actus bap-
 „ tizandi ut objecti : quòd si hoc unum vellent Novatores ,
 „ necessariam non esse intentionem effectus Sacramenti , sed
 „ tantùm ritus sacramentalis , quem minister intus & animo
 „ intendit facere , non verò tantùm fingere , ac simulare , non
 „ esset profectò , quòd hac in parte eos reprehenderemus . “
 Plus ergo dico , reconciliabimur , modò requirant seriam ex-
 ternè intentionem , etiamsi fortè malus minister internè sibi
 proponeret nolle conferre sacramentum , id enim quoque
 gravissimi quidam Theologi docent cum *Ambrosio Catha-
 rino* , *Salmerone* , *Contensonio* , *Harlæo* , cujus thesis anno 1615.
 in Sorbona proposita hæc est : *cujusnam generis necessaria
 sit intentio , nondum Ecclesia pronuntiavit , adeo , ut internam
 externamve propugnare non sit nefas , mibi externam tueri
 proclivius : non speraverim autem , quemquam sobriorum
 Lutheranorum fore , qui priùs nollet reuniri , nisi conceda-
 tur ipsis , quod Sacramentum valeat , etiamsi externè mimicè ,
 ac per jocum administraretur , quòd scripsisse videtur Luthe-
 rus . Ad 2 .) Dissidium est vel circa hoc , quid sit cara-
 cter , an aliquid physicum , an morale duntaxat , an accidens
 spirituale absolutum , an sacra quædam relatio , nec remorari
 debet reunionem , cum & ipsi nostri Theologi unionem
 propterea non scindant : vel disceptatur , an sacramenta illa
 tria , quæ reiterare nefas est , videlicet Baptismus , Confir-
 matio , & Ordinatio , signent nos signo aliquo , quale quale
 istud sit ; & in hoc dissidio cum Protestantibus non est im-
 placabile bellum , cum & ipsi admittant divisionem Sacra-
 mentorum in iterabilia , & initerabilia : baptismum sine sa-
 crilegio iterari non posse , nobiscum sentiunt : impositionem
 manus , qua dabant Apostoli Spiritum S. renatis , & mini-
 steria Ecclesiæ , nunquam legimus uni eidemque subjecto
 bis fuisse , aut ter ab eis impensam : Censebatur semper re-
 cipi in his tribus sacramentis : aliquid indelebile , quamvis per
 externam desertionem malus quispiam se vellet gerere pro
 non-*

non baptizato, non-confirmato, non-ordinato: Hoc inde-
 lebile non est *gratia sanctificans*: ergò aliquid aliud, quod
 vocarunt SS. Patres nostri *signaculum sanctum*, & *indelebile*
 cum S. CYRILLO præfat. in Cateches., *signaculum spiri-
 tuale* cum S. AMBROSIO cap. 7. de iis, qui iniantur my-
 steriis, *characterem Regis nostri, characterem dominicum ovium
 Christi* cum S. AUGUSTINO Tract. 6. in Joan. & lib. VI.
 contra Donat. cap. 1., qui & alibi comparat eum notæ cha-
 racterificæ militum. *Signari nos ter docet S. Paulus*
2. Corinth. I. v. 21. At Ephes. I. v. 13. & IV. v. 30. Credo
 ita nos signari posse à Spiritu S., ut signum radi, vel de-
 leri ab homine nequeat, licet *externa facies* mutetur. Car-
 psit pridem in hæreticis sui temporis TERTULLIANUS lib. de
 præscript. cap. 41. deletionem characterum: *Alius ho-
 die Episcopus, cras alius, hodie Diaconus, qui cras Lector,
 hodie Presbyter, qui cras Laicus; nam & Laicis sacerdotalia
 munia injungunt.*

MATERIA DISSIDII.

„X. De Baptismo Joannis à Christi baptif-
 „ mo diverso .

DOCTRINA CATHOLICA.

Sic ergo & hæc *Petilianæ* disputatio remoram injiciet
 reunioni? Quis cedit? Catholicus Lutherano, an hic illi?
 Credo postremum: nam hæc thesis: *Baptismus Joannis erat
 Baptismus Christi*, nec in Scripturis legitur, neque ex Tra-
 ditione habetur: quin econtrà diversitas apertè est prodita
 ab ipsomet Joanne Baptista Marci I. v. 8. Joan. I. v. 26.,
 & Apostolo Act. XIX. ubi viris ferè duodecim Ephesi de-
 dit baptismum Christi, quoniam tantum baptizati fuerant in
 Joannis baptimate: quo autem motivo asseratur à vobis
 identitas utriusque Baptismi, notum est, nempe propter

systema vestrum de fide justificante, cujus excitatoria juxta vos duntaxat sunt Christi Sacramenta, sic, ut Baptismus Christi idem faciat, nec plus, quàm Baptismus Joannis; hinc Augustanæ Confessionis art. 13. definitio: *Sacramenta sunt signa, & testimonia voluntatis Dei erga nos, ad excitandam & confirmandam fidem in his, qui utuntur, proposita:* Hæc propositio affirmativa nec est in se revelata, nec ex revelata deducitur, imò repugnat energicis S. Scripturæ expressionibus de virtute & efficacia Sacramentorum ex se in subjectis dispositis: unde prudenter agit, qui hanc systematis Lutherani servitutem dimittit.

MATERIA DISIDII.

„ III. De charitate fidei formam suppeditante, vel ipsam fidem superante.

DOCTRINA CATHOLICA.

Quid tricamur in ejusmodi? Clarus est Apostolus 1. Corinth. XIII. v. ult. *major autem horum est charitas: hæc formam non suppeditat fidei, ut sit fides, sed, ut sit viva fides, nam hæc sine charitate non vivit, juxta illud 1. Joan. III. v. 14. Qui non diligit, manet in morte: Junge simul fidem, spem, charitatem, & disputare desine, utra sit alterius forma.*

MATERIA DISIDII.

„ II. De confessione orali, remissionis conditione.

DOCTRINA CATHOLICA.

Multos Lutheranos avertit à nostrâ Communione necessitas confessionis peccatorum, eos nempe qui pluribus annis apud suæ Ecclesiæ ministros non sunt confessi, jacentque in profundo miseriarum animæ, aut, qui pœnitentiarios habere minus severos, ac generali tantum confessione contentos,

tos, contra propriam Augustanæ Confessionis declarationem: etenim art. 11. *De confessione docent, quòd absolutio privata in Ecclesiis retinenda sit.* Art. 25. *Confessio in Ecclesia apud nos non est abolita; non enim solet porrigi Corpus Domini, nisi ANTEA EXPLORATIS, & absolutis; & in fin. Verùm confessio, cùm propter maximum absolutionis beneficium, tam propter alias conscientiarum utilitates, apud nos retinetur.* Equidem addit Eadem, in confessione non esse necessariam omnium delictorum enumerationem; hanc quippe esse impossibilem, nec esse onerandas conscientias cura enumerandi omnia delicta; quòd si enim nulla peccata, nisi recitata remitterentur, nunquam acquiescere conscientie possent, quia plurima peccata neque videat, neque meminisse possunt: Uti que hoc non possunt prætere illi, qui ajunt, non dari peccata levia, omnia esse mortalia, licet sint motus carnis concupiscentis involuntarii, imò & opera bona; ast Religio Catholica admittit levia peccata, quæ non est opus confiteri, multò minus involuntarios motus: remitti docet etiam mortalia peccata per oblivionem ommissa: carnificinam arcet à conscientis, docendo, oportere à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum, post diligentem sui discussionem, conscientiam habet, in confessione recenseri; reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelligi. Frid. Sess. XIV. cap. 5. Hoc esse possibile, tot Catholici suo exemplo demonstrant, nec Lutherus diffiteri videtur in libro de Captivitate Babylonica cap. de Pœnit. ubi: *Occulta confessio, quo modo celebratur, mirò modo mihi placet, & utilis, imò necessaria est, nec vellem eam non esse, cùm sit afflictis conscientis remedium.* Vid. Bossuet. Lib. III. Variat. Cap. 47.

Principium certum semper fuit, Deum solum peccata remittere; hinc Christus ostendit se Deum esse, quia remisit peccata. Matth. IX. v. 2. 3. 6. Luc. V. v. 20. seqq. Potestatem, quam Christus accepit à Patre peccata remittendi, communicavit Apostolis & discipulis suis Joan. XX. v. 21. & seqq. SICUT misit me Pater, & ego mitto vos: hæc cùm dixit-

*dixisset , insufflavit & dixit eis : accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata , remittuntur eis , & quorum retinueritis , retenta sunt . Hæc est legatio , qua fungebantur pro Christo Apostoli , quibus ipse dedit ministerium reconciliationis 2. Corinth. V. v 18. & seqq. Hæc legatio & missio , hæc insufflatio Spiritus Sancti ad remittendum vel retinendum peccata fuisset absque usu & praxi , si cum ea constitisset libertas , ab his Christi ad reconciliandum Legatis petendi ab- solutionem vel non petendi : quis enim data alia via remis- sionis commodiore , accessisset ad eos , qui non tenebantur præcise remittere , sed etiam retinere potuissent ? Nemo pru- dens se exponit alternativæ conditioni , ab arbitrio alterius pendentem , qui certam aliunde condonationem potest habere . Manet ergò , quòd unusquisque debeat à Sacerdote petere peccati sui remissionem , unde illud Matth. VIII. v. 4. *Vade , ostende te Sacerdoti* . Naturale est , quòd ostensio hæc de- beat esse stipata manifestatione , quæ est in ostensione lepræ veræ aut spiritualis ex peccato sincera confessio . Qui re- mittere potest , & pro re nata retinere debet , faciet id non temerè , sed cum cognitione causæ : *Quid solvit sacerdotalis po- testas , si vincula non considerat ligati ? Cessabunt opera me- dici , si vulnera non ostendunt ægroti . Si vulnera corporis carnalis medici manus expectant , quantò magis vulnera ani- mæ spiritualis medici solatia deposcunt ?* Ita ante mille jam annos scripsit Alcuinus Epist. 71. Atque ideo Patres Con- cillii Tridentini Sess. XIV. Cap. 5. constat , inquit , *Sacer- dotes iudicium hoc incognita causa exercere non potuisse , ne- que æquitatem quidem illos in pænis injungendis servare po- tuisse , si in genere duntaxat , & non potius in specie , ac sigil- latim sua ipsi peccata declarassent* . Soliditatem & conclu- dentiam hujus argumenti ne ipse quidem Calvinus diffiteri potuit , qui illud alia via eludere laborat , dum Lib. III. Instit. Cap. 4. talia ingerit : “ Quod contendunt , non posse fieri „ iudicium , nisi causa cognita , in promptu est solutio , te- „ merè sibi arrogare , qui sunt à te ipsis iudices creati „ Jactant sibi ligandi & solvendi munus esse mandatam , ac si quæ*

„ quædam esset jurisdictio quæstioni adjuncta : porro hoc
 „ jus Apostolis fuisse incognitum , tota eorum doctrina cla-
 „ mat . “ Itaque , si ex præmissis elucet , Apostolos , Epi-
 scopos , Sacerdotes , non sibi met ipsis sumpsisse , sed à Chri-
 sto accepisse potestatem peccata cum prudentia , justitia , &
 judicio remittendi atque retinendi , hocque munus Apostolis
 nihil minus fuisse , quam incognitum , sequitur , vel ipso
 agnoscente Calvino , sanum probumque judicium non per-
 specta nec agnita causa proferri , neque de spirituali lepra
 nisi cum intelligentia & cognitione statui , aut convenientia
 media illi curandæ dictari & applicari posse .

MATERIA DISIDII .

„ XII. De Ecclesiæ infallibilitate , & Papæ
 „ Primatu , sensu Febroniano .

DOCTRINA CATHOLICA .

Ex his textibus : *Portæ inferi non prævalebunt adver-*
sus Ecclesiam meam . Matth. XVI. v. 8. Et *Ecce ego vobis-*
cum sum omnibus diebus usque ad consumationem Sæculi. Matth.
 XXVIII. v. ult. Joannis XIV. v. 16. Et *Ego rogabo Patrem*
& alium Paraclitum dabit vobis , ut maneat vobiscum in æter-
num , Spiritum veritatis : quia apud vos manebit , & in
 vobis erit : & v. 26. *Paraclitus autem Spiritus Sanctus , quem*
Pater mittet in nomine meo , ille vos docebit omnia , quæcun-
que dixero vobis . Joan. XVI. v. 7. 12. & 13. *Paraclitus non*
venit ad vos , si autem abiero , mittam eum ad vos Adhuc
 multa habeo vobis dicere , sed non potestis portare modo . Cum
 autem venerit ille Spiritus veritatis , docebit vos omnem veri-
 tatem : ex his , inquam , textibus concludunt Theologi no-
 stri , Christum promississe Ecclesiæ perpetuam *directionem*
duorum assistentium , suam nempe , & Spiritus Sancti , ubicun-
 que de veritate salutis sermo & quæstio erit . Conclusionem
 hanc esse prudentem & rectam vel ipsi Protestantes agno-
 scunt , si promissiones illæ sint *absolutæ* ; quis enim errabit
 que

quem duo dirigunt infallibiles? Hinc dicunt , eas esse *conditionatas* , si nempe *Ecclesia semper sit adhæsura verbo Dei, illudque recte tractatura* ; quæ autem hæc cavillatio disputatoria Scholæ? Quæ prærogativa foret in ejusmodi conditionali promissione? Quæ confidentia Apostolis fuisset scribendi Actor. XV. v. 28. *Visum est enim Sancto Spiritui & nobis* ? Quæ fides habenda Paulo 1. ad Timoth. III. v. 15. scribenti : *Ecclesia Dei vivi, columna, & firmamentum veritatis* ? Sic omnis hæresis ab Ecclesia damnata subterfugiet iudicium , censorem se constituet Ecclesiæ, ajens, hanc errasse, se veritatem deprehendisse , nec membrum errans corrigetur, & instruetur à Corpore , sed corpus à membro , licet fortè unicum esset . Hæc per se sunt absona, & indecõra gloriosæ Christi Sponsæ Ecclesiæ . Cumque inde à duobus sæculis tam diversi surrexerint, quorum alii cum Zwinglio, Calvino, Anabaptistis, Socinianis, clamant , Ecclesiam Catholicam in his illisve punctis errasse, alii cum Lutheranis , eam in iisdem non errasse, sed adhæsisse verbo Dei e. g. in veritate Cœnæ, in Baptismo parvulorum , cui adhærebo potius ? Nonne soli Ecclesiæ Catholicæ , donec sim certus, quæ sit illa alia Ecclesia, cui prædicatum hoc attribueretur, *quod ipsa in nullo dogmate erraverit* . Miror ad hæc , Lutheranos docere , quòd *fiducia cujuslibet Christiani* de justificatione sui per fidem in Christum tantæ sit certitudinis , ut ei subesse non possit falsitas, contendere autem, *fiduciam totius Ecclesiæ* in assilientia Christi & Spiritus Sancti , dum illa docet ac definit , posse vanam esse ac deceptam .

Papæ Primatus in sensu Febroniano sistit *Vicarium* pro Corpore Ecclesiæ *caput* Capitis Christi tam amabile & acceptabile , ut nemini amplius sub illo degere videri possit durum atque difficile . Corpus sumus , quidni caput habeamus? Una Christi Ecclesia sumus, quidni centrum unitatis quæramus? Protestantium multi hoc anhelarunt , agnoscetes, quid esset Synedrion absque summo Sacerdote , Consistorium sine Præsidente , Synodus sine Directore , Ecclesia sine Pastore , exercitus sine Duce, grex pluribus pastoribus con-

creditus sine aliquo Pastore supremo . Lege Febronium ,
ejusque de Primatu Papæ retinendo fortissimas rationes: adde
illius temperamenta , & evanescet omnis reluctatio animi .

MATERIA DISSIDII .

„ XI. De cœlibatu Clericorum .

DOCTRINA CATHOLICA .

Gravissimis de causis cœlibatum sacrorum Ministrorum
à primis jam sæculis coluit Ecclesia Latina : plebes no-
stræ huic legi canonicæ ita sunt assuetæ , ut Sacramenta hor-
rerent accipere à Sacerdotibus rei uxoriæ vacantibus : Sunt
inter ipsos Lutheranos , qui cœlibes verbi ministros cœteris
præferant . Plurima pars *militum sæculi* repellitur à nuptiis ;
cur non & *milites Christi* , ut facent Deo soli , *non divisi* , si-
cut ait Apostolus , ipse cultor cœlibis vitæ ? Mansit hic in
cœlibatu , maluitque castigare corpus suum , & in servitutum
redigere , quàm vehementes , quos ipsemet toti orbi passus
est , stimulos nuptiis sedare : monuit alios ad imitandum se :
*dico autem non nuptis , & viduis : bonum est illis , ut sic per-
maneant . sicut , & ego* 1. Corinth. VII. v. 8. Et rursus v. 27. *solutus
es ab uxore , noli quærere uxorem* . Infirmis , qui se non conti-
nent , suavitatis , ut nubere : propter incontinentiam Corinthiorum
conjugatorum , extra orationis tempus , permisit opus con-
jugii , sed addidit : *hoc autem dico secundum indulgentiam , non
secundum imperium* : declaravit v. 28. *neminem peccare nubendo ,
verùm adjecit : tribulationem tamen carnis habebunt hujus-
modi : ego autem vobis parco* : monuit v. 29 *ut qui habent uxores ,
tanquam non habentes sint* . Talia cum auctoritate & per-
suasione solus Prædicator cœlebs plebi fideli audet proponere .
Quid ergo si Prædicator verbi hanc doctrinam apostolicam
exponeret , ipsemet verò prolium multitudine suam magnam
incontinentiam publicè profiteretur ? Irrideretur . Equidem
Augustana Confessio art. 23. multùm ratiocinatur pro conjugio
Sacerdotum , sed hoc erat pro exculpanda illa turba incon-
tinentium ejus temporis , & propter publicam querelam de

T

exemplis

exemplis Sacerdotum , qui non continebant : hodie rara sunt lapsus scandala . Si continere possint Sacerdotes Catholici , cur non quoque Prædicatores Lutherani ? Res hæc non concernit totam Ecclesiam Luteranorum , sed solos Verbi ministros , qui utrum uxores habeant , nec ne , aliorum nihil refert erunt sat multi , qui accipiant parochias sub lege cœlibatus , sicut in Suecia viduati Episcopi , & alii malunt retinere beneficia , quàm convolare ad secundas nuptias . Constat quoque de publicis Principum Protestantium ordinationibus , imò & privatis beneficiorum foundationibus , quæ certis dignitatibus & præbendis utriusque sexus indixere cœlibatum . Et verò , si tot millenæ puellæ ac viduæ , quas nemo quærit in matrimonium , maneant innuptæ & castæ , cur Sacerdotes , qui ea , quæ sunt spiritus , carni debent præhabere ex officio , non possent , nec deberent similiter continere ? Nihilominus hic versamur *in puncto disciplinæ* . Ecclesia Græca indulgentiam fecit Sacerdotibus , certò modo , nec non & Diaconis , quam non fecit Latina , unione salva ; sic & reunio fieri posset Luteranorum , salva dispensatione , ut instar Græcorum conjugio gaudeant , retentis quoque dignitatibus & beneficiis .

MATERIA DISSIDII .

„ De vita monastica .

DOCTRINA CATHOLICA .

Vita , sive philosophia monastica rectè instituta merebatur ab omni ævo suam laudem : *Nov. 5. in princ.* Prodigierunt ex monasteriis viri maximi , pii , sancti , docti , quibus & Germania nostra debet fidem Christi . Fateretur Augustana Confessio , *monasteria fuisse olim scholas sacrarum literarum , & aliarum disciplinarum , quæ sunt utiles Ecclesiæ , unde sumebantur Pastores & Episcopi* . Fœminæ illustres se absconderunt in monasteriis , & exornarunt sanctitate Ecclesiam . Non spernamus pia hæc instituta : *unusquisque enim proprium donum habet ex Deo , alius quidem sic , alius verò sic* . 1. Cõrinth. 7. v. 7. & Spiritus .

Spiritus, ubi vult, spirat. Joan. III. v. 8. Apostolus quoque suadet, ut unusquisque in ea vocatione permaneat, in qua vocatus est. Ad Corinth. I. cit. v. 20. Hæc antiquissima convellere durum est, cum sint semper piæ mentes, quæ ferantur desiderio status monastici, etiam asperrimi, quod Ecclesiam Catholicam non parum commendat, & distinguit. Quid sollicitus est Babrdius super alienis conscientis, alieno dono, & Spiritu? Qui non vult ingredi monasterium, maneat foris, nemo cogi finitur: datur omnibus annus probationis, sæpe biennium & ultrà ad exeundum pro varietate institutorum. Nimis mihi prolixus est *Confessionis Augustanæ* Art. 27. de votis monachorum, quàm ut ad singula respondeam: sunt ibi, quæ moderatus animus approbare non poterit, videlicet, quòd liceat omnibus monachis, qui non sunt idonei ad cœlibatum, contrahere matrimonium, eo quòd creatio, & ordinatio Dei cogit eos ad conjugium, qui sine singulari Dei opere non sunt excepti, vota monachorum non esse de re possibili, mandatum Dei de conjugio videri plerosque liberare à votis, hæc irrita esse, quia omnis cultus ab hominibus sine mandato Dei institutus, & electus ad promerendam justificationem & gratiam impius sit; impios proinde cultus fuisse vota usitata, detrabere de gloria Christi, obscurare & negare justitiam fidei; factitias religiones non esse statum christianæ perfectionis, præconia vitæ monasticæ esse falsa, per ea non servari consilia Evangelica. Hæc omnia diffusè congecta sunt pro eo tempore ad defendendos ordinum religiosorum copiosos desertores, inter quos tamen ipsos *Lutherus* (licet parum ad cœlibatum factum se esse, ingenuè confessus sit) plures annos distulit ad mandatum Dei prætesum ducere uxorem. Vid. *Bœhmer Jus Eccles. Protest.* tit. de Cler. Conjug. §. 16. & 18. Nunc monachi nostri non indigent his exquisitis argutionibus contra vota: perstant plurimi, & reddunt Altissimo vota sua exemplari devotione: qui modum. Sæc. XVI. hic & nunc adhuc sequuntur, loquela sui facti se ipsos faciunt manifestos: febris plerumque dupla, *superbiæ & luxuriæ*, seu *dissolutæ vitæ*, eos facit regulæ sanctæ desertores: redeunt tamen sponte, ad finem saltem vitæ, horum multi, relicta illecebris, & plangunt erratum suum dolore non ficto, in se-

veris, etiam non dictatis, pœnitentiis: an hi secuti sunt *mandatum Creatoris* in deserendo, qui timoratos se probant in redeundo? Prudentes Lutherani ipsimet pro vilibus habent monachos apostatas; quia experiuntur, eos esse indisciplinatos, etiam ad morem honesti mundi. De *operum monasticorum*, quæ non ex coactione, & hypocrisi, sed in spiritu sancto fiunt; satisfactione ac merito sentimus, quod de aliis bonis operibus, cum quadam excellentia, attamen sine hyperbolicis exaltationibus, quas panegyri relinquimus: Monachatum esse *statum perfectionis*, sic accipe, quod observantia regularis vitæ successu temporis *reddat perfectum hominem*, non, quod Religiosi gloriantur, *se esse perfectos*, nam hoc eis non crederemus: *Communio ac participatio in precibus & meritis Ordinum*, in quem solent nonnullos extraneos specialiter assumere, est arctior quædam *communio sanctorum* in vita & post mortem: propterea non mutantur aliis sua opera. Quod apud quosdam legitur, renuntiationem sæculi esse *secundum quendam Baptismum*, hoc adimproprietatem pertinet, liberæque credulitatis est.

Quantum concernit *publicæ rei* ex monasteriis *utilitatem*, palam est, in multis bona studia denuð florere, educarique pueros ac adolescentes ad virtutem & scientias; fatendum tamen etiam, in perquam multis adhuc nutriri plurimos inutiles mundo homines non levi sumptu, nondum tradi disciplinas, sicut oporteret: linguas orientales, elegantiam grammaticæ, experimentalem philosophiam, mathesin, historiam utramque, diplomaticam, sanam atque dogmaticam Theologiam, studium SS. Canonum, sacræ Scripturæ ordinatam expositionem, adhuc negligi; occupari autem ingenia juvenum monachorum ac vexari Aristotelicis nugis, metaphysicationibus, disputationibus de lana capræ, scholasticis speculationibus Thomistarum, Scotistarum &c. entibus rationis, chymæris, barbarismis: hoc obstinationi eorum, qui inter monachos senii auctoritate pollent, nec amplius docti viderentur, si inutilia, quæ didicerunt labore improbo, abjicerent, tribuendum: accedit exiguus sæpe gustus literarum

in Prælatiſ , & penuria eruditorum Inſtructorum . Quàm-
 diu hæc non erunt in melius reſormata , quamdiu Jeſuitæ
 pergunt ſe gerere pro apotecariis omnigenarum probabili-
 tatum pro Regentibus , Magnatibus , hominibus aulicis , mer-
 catoribus , peccatoribus languidis : quamdiu jaſtabunt , ipſo-
 rum maximè humeris Catholicam religionem ſuſtentari , ſine
 ipſiſ in Gallia & Luſitania irreligionem atque hæreſes brevi
 dominaturas : quamdiu illi putabunt , ſe ita rerum mundi
 ſapientes eſſe ac prudentes , ut in quovis eorum Collegio
 unus ſaltem vel duo ſint , qui poſſint agere primarium Princi-
 pis miniſtrum : quamdiu iidem in ſæcularium , maximè autem
 in aularum , negotia ſe ſe ingerent , fruſtra ſibi blandietur
 Heidelbergeniſ Theologus Obſervationum ſuarum ſumma-
 riarum §. 47. & 48. *non deſore inter ipſos Proteſtantes viros*
æquitatis amantes , qui methodum Febronii improbent , dum car-
pit carpenda in Regularibus ; non deſore , qui etiam adeo illos
deprædicent , qui doleant exterminium eorum , cujus machina-
tionem non obſcurè , ſed falſò , Kleinerus imputat Febronio
per figuram admirationis . Verùm quos hîc Regulares Je-
ſuitæ defendit ? Suos utique , maximeque ; neſcio enim , an
aliorum exterminio adeo condolitura ſit Societas , quæ ſub
obtentu melioris boni tot virorum ac mulierum monaſteria
deglutivit . Hodie fanè res publicæ eo loco non ſunt , ut
in gratiam Jeſuitarum alii Religioſi à publicis cathedris ar-
cendi veniant ; ſic imprimis æmulatione propoſita proſſige-
tur ignorantia ac ruditas , quæ per monopolium nutritur . Sed
neque illud ſolum eſt , quod in conſiderationem trahi oport-
et , quando de communibus commodis agitur : Faxit Deus
aperiri oculos Principum , & Episcoporum , maximè per Germa-
niam , ne Jeſuitis , ſaltem ſolis , diutiùs confidant ſcholas : eſt
ſolœciſmus politicus multarum conſequentiarum : vel unum
hoc conſiderandum relinquo , An ſit è re patriæ noſtræ tales
Religioſos præficere cathedris , qui nunquam defendent patriam , &
Episcopos patriæ contra Aulam Romanam , ſemper hanc contra
illos , & totam patriam ; ſicut noviffimum exemplum dedit no-
bis Theologus iſte Heidelbergeniſ , & procul dubio omnes , quot-
 quot

quot in illo Colleg. aliquid scire sibi imaginantur, dum Febronii librum contra abusus Curia *ea ratione* impugnant, ut per hanc bene merentes de Roma, malè mereri de Germania non vereantur; imò non absque scandalo vidi, legique, qualiter illi nativo suo spiritu sufflanti odium religionis (quod in politicis tot tantaque mala quotidie generat) ducti, subfanarint *Febronium*, quòd *reunionem*, rem vel pluribus Protestantibus ipsis tam diu jam exoptatam, pro desperando scopo magni sui laboris elegerit: *Babrdtium* in suo proposito reluctandi tanto bono, obfirmarunt, cùm ejus difficultates imaginarias facili opera ostendere potuissent: hoc potiùs à *Kleiner*o exegisset muneris Theologici ratio, non verò tactum quæstionum Juris publici & politici Ecclesie, præsertim Germanicæ, quod non intelligit.

Tu verò, zelose Catechista Lipsiensis, tempera posthac vinum tuum aqua, & obtempera illis Commystis tuis, qui dissuadent contentiones Theologicas: ad quid enim profunt? Nullum hæcenus verè per eas ad vos convertitis Catholicum, nedum Doctorem, rudis populus ista jurgia non capit, sapientior inter vos laicus contemnit ut rixas scholæ: noli porro sustinere *Papismum irreconciliabilem*: irenica præstat amplecti consilia: simus inter nos fratres, id ipsum sentientes in Domino: *jucunda mente invicem vivamus: hora tandem est, ut Sancta Mater Ecclesia, quæ pro tam duro filiorum suorum dissidio diu consternata est, pro pace & unitate letari exultareque incipiat, luctumque præteriti temporis convertat in gaudium; ut qui eodem Christi caractere insigniti sunt, & eodem baptismatis fonte renati, deposita omni dissensione, eundum charitatis & unitatis spiritum induant, & ad augmentum gloriæque Nominis Christiani totis viribus intendant, fidemque orthodoxam protegere curent.* Concilium Basileense Sess. 3. in Epist. ad reuniendos Bohemos.

Dabam in Vederovia prid. Id. Novemb. MDCCLXIV.

I N D E X

in tres posteriores Appendices .

A.

- A** Busus Romanæ Curiaë quibus in libris reperiantur notati. 45. An eos detegere permissum sit ? 70. seq. An eorundem tollendorum fundata superfit spes ? 4. 56
- Annatarum origo . 15. Earundem injustitia . 16. Quatenus easdem ex Concordato debeant Germani . 17
- Anonymus Scriptor , & qui lucem odit , non semper agit malè . 35. 80
- Appellationum jus quousque Romano Pontifici concedendum . 10
- Augustana Confessio Pontificis Primatum non reputat inter abusus . 48. Missam non abolevit . 103. Attamen finistram de ejus fructu idæam concepit . 104. Excludit peccatores à Congregatione fidelium . 117

B.

- Baptismus Joannis diversus à baptismo Christi . 139
- Beneficia in Germania an conferantur per simoniam ? 14. Beneficiorum pluralitati Roma favet . 74

C.

- Calicis in Eucharistia usus variavit tanquam res Disciplinae . 132
- SS. Canones sunt venerandæ regulæ spiritu Dei conditæ . 128
- Capitis Ecclesiæ jura ut fixa & determinata sint meritò optatur . 49
- Character indelebilis in Sacramentis non iterabilibus quid ? 138

V

Cau-

Causæ Majores an. & quouique Romanæ Sedi relinquen- dæ .	29
Charitas à fide distincta .	140
Christus solus, ex Catholicorum doctrina, est humanæ salu- tis auctor .	99
Cœlibatus Clericorum an reprehendendus ?	145
Communio sub una tantum specie an repugnet Evangelio.	131
Compositum Theandricum pro peccato satisfecit Deo.	102
Concilia, Pontifices & Patres. sunt custodes depositi fidei .	128
Concilia Generalia sunt genuinum à Christo institutum me- dium finiendarum hæresum . 67. Quandonam ea possint dici libera?	ibid.
Confessio auricularis. habet fundamentum in S. Scriptura . 142. Non repugnat Augustanæ Confessioni.	141
Congregatio <i>de Propaganda</i> deberet studere minuendo odio Papatus .	5
Constantiensis. Synodi Decretis. Kleinerus Jesuita frivola obji- cit .	54. seq.
Contritio an sit causa remissionis peccatorum ?	113

D.

Decretum Gratiani : de eo è medio tollendo Sæculo XVI. agitur .	128
Dispensationes in Jure non expressè reservatas concedunt Episcopi .	19
Dispensationum Romanarum copia, & nimia facilitas. 20. 74. Dispensandum gratis .	21
Dubia in Ecclesia, & respectu ejus, quænam dicenda sint .	69

E.

Ecclesia est authenticus interpret. S. Scripturæ .	124- 135
Ejus infallibilitas unde deducatur ?	143
Eleemosynis quatenus peccata redimantur .	112

Epi-

Episcopatum pluralitas in eodem subjecto an Germaniæ Catholicæ conveniat .	89
Episcopi sunt Coniudices fidei una cum Pontifice .	6

F.

Febronii labor an A catholicis æque ac Catholicis displiceat? 65. An sua ex Protestantibus potissimum hauserit ? 42. 62. 82. 84. seq. Quis ei in scribendo scopus . 36. 44. An cathedram Romanam tentaverit evertere ? 81	
Fides ad obtinendam peccatorum remissionem necessaria est. 114. Attamen sola non justificat . ibid. An qui in gravia peccata incidunt , eam amittant ? 116	
Forma Ecclesiæ an uni ex Aristotelicis respondeat ? 42. 49.	

G.

Gallicanæ Ecclesiæ libertates an obtinendæ Ecclesiarum reu- nioni sufficiant ? 6. 47.	
Germania an sit terra obedientiæ ? 95. Causæ in Germa- nia natæ ibidem quoque terminandæ sunt . 26	
Germanica Ecclesia Romanæ filia est , non tributaria . 15	
Gersonii laus è Scriptoribus Soc. Jesu . 45	
Gravamina nationum legitima an per Romanam Curiam fuerint sublata . 59	
Gravamina decem nationis Germanicæ sub Maximiliano I. an sint sublestæ fidei . 57	
Gravamina Centum anni 1523. an à Catholicis Imperii Statibus fuerint contradicta . 58	

H.

Hæresum & schismatum recentiorum genuinæ causæ . 53	
64. 77. 79. Deo permittente quandoque bonum effectum operantur . 77	

I.

- Jesuitæ sunt parum idonei ad Ecclesias reuniendas . 54. 94.
 Non creduntur esse boni patriotæ . 32. 43. Alia quædam
 eis imputantur . 149
 Imaginibus Sanctorum qua intentione honor deferatur . 101
 Indulgentiæ in Scriptura & Traditione habent fundamen-
 tum . 112
 Intentio Ministrum quatenus ad valorem Sacramenti requi-
 ratur . 137
 Italorum genius . 2. 22. 25. Italici Jurisprudentiæ nævi . 13
 Justificatio peccatoris quo modo fiat . 117

L.

- Libertas conscientiæ an & quæ à Protestantibus prætenda-
 tur . 66. 95. seq.
 Liberum arbitrium in homine esse, à nemine prudente ne-
 gari potest . 118
 Libri quinam Ecclesiæ magis noceant . 64
 Litium Romanarum anfractus . 28. Earundem exorbitantes
 sumptus . 27. seq.
 Lutherani Luthero, & suis Theologis non adeo tenaciter
 adhærent . 92

M.

- Mandata Dei quatenus perfectè ab homine possint impleri .
 111
 Matrimonium non est contractus merè civilis . 137
 Meritum bonorum operum per quid ? 109. seq.
 Metropoliticoꝝ judicioꝝ origo & fundamentum . 12
 Missæ sacrificium non derogat sacrificio Crucis . 103. Qua-
 tenus per illud deleantur peccata ? 105. Quomodo profit
 defunctis . ibid. Ex Missis non debet fieri quæstus . 106
 Monachorum instituta & exemptiones quatenus carpere li-
 ceat . 72

Monar-

INDEX.

155.

Monarchicum regimen quodnam sit? 25. Propriè tale Ec-
clesiæ non convenit . 37. An illud Papa prætendat? 7. seq.
Monastica vita suam meretur laudem . 146. Monasteria-
tamen subinde reformatione indigent . 148

O.

Obedientia Papæ debita ob quas causas & quomodo possit
suspendi . 7. 23. seq. 69.

P.

SS. Patres qui Catholicis sint . 127
Peccatum originale in quo consistat . 120. Venialia peccata
an dentur? 121
Pecuniarum ingentes summæ, quæ ex provinciis Romam de-
feruntur . 18. 21.
Pœnitentiæ, & pœnæ temporales pro peccato quoad cul-
pam remisso . 106
Politicum in adoptanda religione hodiè à Rebuspub. pluri-
mum attenditur . 3. 94.
Pontificatus Romani fines determinari, & populis notos fieri
convenit . 5. Eiusdem excessus omnibus populis exosi
sunt . 4
Primatus in Ecclesia retinendus . 144
Protestantes quas ob causas à Catholica Ecclesia desciverint
50. 52. seq. Non sunt penitus à reunionem alieni . 3. Ex
illis quatenus nonnulli Principes ad avita sacra redie-
rint? 50. seq.
Purgatorium quid sit . 107

R.

Regaliæ jus quid? 15
Reges & Principes plurimum possunt ad Ecclesiarum reu-
nionem . 4
Regu-

- Regulares quatenus à jurisdictione Ordinariorum sint exempti. 9. Hæc exemptio Principibus meritò est suspecta. 73
- Reliquiæ Sanctorum ex Apostolica traditione venerandæ sunt. 101
- Reunio Ecclesiarum qua ratione effectuada. 70. 83. An concepta de eadem à Febronio spes vana sit. 90. seq.
- Richerianum systema in quo consistat. 41
- Romana Curia amat alios reformare, sed non vult reformari ipsa. 60. seqq. Studet capturæ auri. 74. Pontifices non fuere hæctenus felices in reformanda sua Curia. 83. Quibus mediis hæc compellatur ad fines æqui & justii. 23
- Romana judicia populis non conveniunt. 11
- Romani Papatus, prædominium affectantis, excussio fuit primaria causa mutatæ Religionis. 5. 53
- Rom. Pontificis suprema in Ecclesia potestas non est impugnanda, sed indefinita. 36. 39. Hanc solam, tanquam abusivam, Febronius inculpavit. 47. 50
- Rom. Pontifex quare libentius communicet negotia Ecclesiæ cum Cardinalibus quàm cum Episcopis. 6. An ille sit in possessione superioritatis supra Concilium. 55. An & quousque ei vacet reformare usus seu abusus suæ Curia? 38. 59
- Rota in suis Decisionibus an hyperbole soleat uti? 8. An & quam sit in suis principiis constans? 14

S.

- Sanctorum patrocina quid sint in sensu Catholico. 99. Non derogant meritis Christi. 100
- Satisfactio pro peccato quomodo per Christum fiat, quomodo per hominem. 108
- S. Scriptura an sola ad instructionem hominis Christiani sufficiat. 123. Ejus libri alii Canonici, alii Deutero-Canonici. 124. Sacram ac veram ab apocrypha quis discernat. 134. An lectio S. Scripturæ Catholicis laicis sit prohibita? 125

INDEX.

157

Sedes Romana distinguenda à Curia .	41
Septenarius sacramentorum numerus ex perpetuo Ecclesiæ græcæ cum Latina consensu .	136
Spes ad justificationem requiritur , non fiducia in sensu Lutheranorum .	115
Statutis particularibus Ecclesiarum an Pontifex derogare possit ?	20
Subditis quousque permittatur , ut de suis Superioribus possint conqueri ?	75. seq.

T.

Theologorum hodiernorum defectus .	3. 84. 112. 119.
Traditione verbum Dei propagatum est. 126. seq. Traditiones aliæ Ecclesiasticæ, aliæ Apostolicæ, aliæ Divinæ. 97. seq.	
Transubstantiatio quid sit , & quomodo fiat .	129
Tridentino in Concilio an sufficiens fuerit libertas circa res disciplinares ?	63. 67. seq.

V.

Vulgata versio latina Sacræ Scripturæ qua auctoritate poleat .	135
--	-----

F I N I S .

1872
The following is a list of the names of the
persons who have been admitted to the
membership of the Society since the
last meeting of the Executive Committee.
The names are given in alphabetical order.
The names of the persons who have been
admitted to the membership of the
Society since the last meeting of the
Executive Committee are given in
alphabetical order.

1873
The following is a list of the names of the
persons who have been admitted to the
membership of the Society since the
last meeting of the Executive Committee.
The names are given in alphabetical order.
The names of the persons who have been
admitted to the membership of the
Society since the last meeting of the
Executive Committee are given in
alphabetical order.

1874

